



# PROGRAMY A PROJEKTY

REGIONÁLNYCH ÚRADOV VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA  
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

- odpočet plnenia za

ROK 2021

APRÍL 2022

© VYPRACOVAL ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Odbor organizačno - dokumentačný

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva  
so sídlom v Banskej Bystrici**

# ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

PhDr. Pavlína Bartová, MPH – vedúca oddelenia

## 1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

NEHAP V. bol schválený uznesením Vlády SR č. 3/2019 dňa 9. januára 2019. Súčasťou NEHAP V. je príloha, ktorá obsahuje navrhnuté aktivity na podporu implementácie jednotlivých priorít Ostravskej deklarácie. Celkom je k jednotlivým prioritám navrhnutých 43 aktivít.

Oddelenie HŽPZ RÚVZ Banská Bystrica sa na plnení úloh v rámci jednotlivých aktivít v roku 2021 podieľalo nasledovne:

**Aktivita 8.** Posilnenie dialógu s verejnosťou a podpora aktivít v oblasti pitnej vody s dôrazom na zdravotný význam pitnej vody a ochranu jej zdrojov.

Dialóg oddelenia HŽPZ s verejnosťou v oblasti pitnej vody prebieha dlhodobo a systematicky, nielen s verejnosťou zo spádového územia RÚVZ BB, ale aj s dosahom na populáciu ďalších území. Využívané sú rôzne formy: osobné konzultácie, poskytovanie informácií mailovou poštou, zverejňovanie informácií na web sídla RÚVZ a prostredníctvom printových médií. Individuálne sú záujemcom poskytované okrem priamych konzultácií aj náučné materiály s problematikou pitnej vody.

**Aktivita 9.** Monitoring zložiek životného prostredia (stery, voda, ovzdušie) so zameraním na stanovenie prítomnosti baktérií rodu *Legionella* predovšetkým v zariadeniach s pobytom osôb s oslabenou imunitou a zníženie rizika závažných ochorení spôsobených týmito mikroorganizmami.

Odborní pracovníci RÚVZ BB vykonali odber vzoriek zo životného prostredia vo vnútornom prostredí budov v rámci prevencie legionelóz u imunosuprimovaných osôb.

V objekte Senium – Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb, Jilemnického 48, Banská Bystrica bolo odobratých 5 vzoriek teplej (ďalej len „TV“), 1 vzorka pitnej vody a 5 sterov z koncových častí rozvodných systémov TV. Miesta odberu vzoriek boli zvolené podľa Odborného usmernenia na zabezpečenie postupu pri monitoringu baktérií rodu *Legionella* v zariadeniach sociálnych služieb v Slovenskej republike.

Odobraté vzorky boli vyšetrené v laboratóriu RÚVZ BB. Vo všetkých pozitívnych stanoveniach vzoriek vyšetovaných v RÚVZ BB bol zabezpečený transport suspektných kmeňov do NRC pre legionelly v životnom prostredí na Úrad verejného zdravotníctva SR za účelom konfirmácie suspektných izolátov, sérotypizáciu a molekulárnu diagnostiku.

Na základe výsledkov skúšok bolo preukázané, že boli baktérie rodu *Legionella* stanovené v 3 steroch a jednej vzorke teplej vody okrem vzorky pitnej vody.

**Zástupcovia prevádzkovateľa objektu, v ktorom boli vzorky odobraté, boli oboznámení s výsledkami skúšok vzoriek a zároveň pracovníci RÚVZ BB odporučili postupovať pri vykonávaní opatrení podľa Európskych technických usmernení na prevenciu, kontrolu a vyšetřovanie infekcií spôsobených baktériou *Legionella* spp. (The European Guidelines**

Working Group. European technical guidelines for the prevention, control and investigation of infections caused by Legionella species. 2017)

- Mechanická očista a následná dezinfekcia perlátorov a sprchových ružíc
- Termická dezinfekcia v mesačných intervaloch zvýšením výstupnej teploty na 60-70°C s cirkuláciou vody celým systémom počas troch dní

Taktiež sa oddelenie HŽPZ na plnení úlohy podieľalo zabezpečovaním akreditovaných odberov vzoriek vody na vyšetrenie baktérií rodu Legionella z bazénov ubytovacích zariadení s doplnkovými wellness službami, a bazénov kúpalísk s vodnými atrakciami, pri ktorých vznikajú vodné aerosoly. V roku 2021 bolo odobratých celkom 18 vzoriek, prítomnosť legionel bola potvrdená v dvoch vzorkách (viď tiež úloha 7.2).

**Aktivita 31.** Vytvoriť nový IS pre pitnú vodu a nový IS pre kúpaliská a vodu na kúpanie (prípadne doplniť IS o ďalšie sledovania relevantné k zmene klímy).

V súčasnosti je v rámci osobitného projektu ÚVZ SR vyvíjaný nový IS pre pitnú vodu a nový IS pre kúpaliská a vodu na kúpanie. Pracovníci oddelenia HŽPZ RÚVZ BB (Mgr. Schwarz, Ing. Eperješi) sa podieľajú na vývoji informačných systémov a ich odskúšavaní na opakovaných stretnutiach s riešiteľmi projektu (online stretnutia).

## 1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Národné ciele SR III. majú stanovených 12 konkrétnych cieľov, s určením inštitúcií zodpovedných za ich implementáciu. RÚVZ Banská Bystrica, oddelenie HŽPZ sa podieľa na plnení 2 zo stanovených cieľov, konkrétne:

- Zlepšenie kvality a zdravotnej bezpečnosti pitnej vody.

K plneniu tohto cieľa RÚVZ Banská Bystrica prispieva systematickým monitoringom kvality pitnej vody na spotrebiskách verejných vodovodov, aktualizáciou údajov v informačnom systéme Pitná voda a poskytovaním informácií verejnosti.

V roku 2021 štvorčlenná odberová skupina oddelenia hygieny životného prostredia a zdravia vykonávala akreditované odbery vzoriek pitných vôd **v rámci monitoringu pitnej vody u spotrebiteľa v 10 okresoch Banskobystrického kraja** (okrem spádového územia RÚVZ Zvolen - 3 okresy).

Koncom roka 2021 pripravili pracovníci oddelenia HŽPZ návrhy plánov odberov vzoriek pitnej vody z verejných vodovodov, ktoré prerokovali s vedúcimi oddelení HŽPZ príslušných RÚVZ a následne rozpracovali odbery vzoriek na jednotlivé odberové trasy a odberové dni.

V ôsmich okresoch (Rimavská Sobota, Revúca, Lučenec, Poltár, Veľký Krtíš, Žiar nad Hronom, Banská Štiavnica, Žarnovica) pracovníci odd. HŽPZ v roku 2021 odobrali celkom 529 vzoriek pitnej vody z verejných vodovodov.

V spádových okresoch RÚVZ BB (Banská Bystrica a Brezno) bolo v roku 2021 v rámci monitoringu pitnej vody odobratých z verejných vodovodov 361 vzoriek.

Odberová skupina oddelenia HŽPZ vykonávala akreditované odbery vzoriek pitných vôd z verejných vodovodov, hygienicky významných vodovodov a vôd na kúpanie aj pre ostatné oddelenia RÚVZ Banská Bystrica, v rámci platených služieb a v rámci výkonu ŠZD.

- Sledovanie vývoja vodných plôch ovplyvnených rozvojom cyanobaktérií

K plneniu tohto cieľa RÚVZ BB prispieva zabezpečením odberov vzoriek povrchovej vody a vodného kvetu z vodárenských nádrží Turček, Hriňová, Klenovec, Málinec, odberom vzoriek surovej a upravenej vody z úpravni vôd pri týchto nádržiach (viď tiež úloha 7.1) a odberom vzoriek povrchovej vody z jazier na plážovom kúpalisku v meste Banská Bystrica a na Krpáčove počas kúpacej sezóny (premnoženie cyanobaktérií so schopnosťou tvoriť vodný kvet nebolo počas sezóny 2021 na obidvoch jazerách zaznamenané).

### **1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A V PRACOVNOM PROSTREDÍ**

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ďalšie vybrané RÚVZ

Humánný bio monitoring je najúčinnnejšou metódou prevencie ochorení súvisiacich s nepriaznivými faktormi životného prostredia. Jeho zavedenie v podmienkach SR prispeje k identifikovaniu zdravotných rizík, prijatiu nápravných opatrení a zlepšeniu zdravia populácie SR. Humánný biomonitoring je v Európskych i iných krajinách zavedenou metódou práce v rámci prevencie (Česká republika, Nórsko, Švédsko, Dánsko, Veľká Británia, Nemecko, USA...), s validnými výsledkami a závermi. V podmienkach SR bola expozícia chemickým látkam z prostredia sledovaná len v rámci cielených projektov čiastkových skupín obyvateľstva.

MUDr. Kvetoslava Koppová, PhD. pracovala v rokoch 2020- 2021 na základe menovania MZ SR ako členka pracovnej skupiny na príprave štandardného pracovného postupu „Biomonitoring populácie Slovenskej republiky toxickým látkam z prostredia“, v rámci projektu „Tvorba nových a inovovaných postupov pre výkon prevencie a ich zavedenie do medicínskej praxe“ podporeného z OP: Ľudské zdroje MPSVR. Dôvodom účasti v projekte je možnosť získať oficiálnu podporu pre zavedenie HBM na úrovni ministra zdravotníctva SR, nakoľko v SR doteraz nie je zavedený HBM na národnej úrovni, pričom zavedenie HBM je jeden z hlavných cieľov NEHAP V.

Návrh štandardného pracovného postupu bol pripravený v pracovnej skupine, menovanej MZ SR (zástupcovia ÚVZ SR, SZU BA, RÚVZ BB, UKF Nitra). Po schválení v Komisii MZ SR pre PpVP a podpísaní ministrom zdravotníctva bol podľa zákona č. 576/2004 Z. z. schválený MZ SR dňa 15.5.2021 ako štandardný pracovný postup a publikovaný vo Vestníku MZ SR: Murínová, L., Koppová, K. Čonka, K.: „Bio monitoring populácie Slovenska toxickým látkam z prostredia“ osobitné vydanie Vestníka MZ SR zo dňa 15.júla 2021, ročník 69., číslo ŠP 024, strana 233.

Pri príprave štandardného pracovného postupu HBM boli okrem odporúčaní a záverov HBM zavedených v iných Európskych i mimoeurópskych štátoch (štandardný pracovný postup obsahuje podrobnú literárnu rešerš publikácií z karentovaných časopisov) zohľadňované materiálne i personálne podmienky odborných inštitúcií v SR.

Metodicky je HBM navrhovaný v pilotnej a plnej fáze:

Cieľové skupiny: tehotné ženy v prvom trimestri gravidity. Pilotná fáza: 160 žien v SR (20/kraj), plná implementácia: 800 žien v SR (100 /kraj).

Deti vo veku 11 rokov počas preventívnej prehliadky. Pilotná fáza: 160 detí v SR (20/kraj), plná implementácia: 800 detí v SR (100/ kraj).

Biologický materiál: plná krv, sérum, moč. Toxické látky: toxické kovy (krv a moč), PCB, organochlórované pesticídy (krvné sérum), 1-hydroxypyren, ftaláty, DINCH (moč).

V práci pracovnej skupiny sa v súčasnosti pokračuje, s cieľom pripraviť aktualizáciu ŠPP a implementačnú fázu.

## **7.1 MONITORING KVALITY VÔD VYBRANÝCH LOKALÍT**

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: RÚVZ v SR

Oddelenie HŽPZ v rámci plnenia tejto úlohy zabezpečuje odber vzoriek povrchovej vody a vodného kvetu (v prípade jeho výskytu) z vodárenských nádrží Turček, Hriňová, Klenovec, Málinec a odber vzoriek surovej a upravenej vody z úpravni vôd pri týchto vodárenských nádržiach na stanovenie cyanobaktérií, akútnej toxicity a ďalších vybraných biologických ukazovateľov.

V roku 2021 bolo v mesiacoch jún, júl, august, september zo 4 vodárenských nádrží odobratých 18 vzoriek povrchovej vody (14 vzoriek z vodárenských nádrží, 4 vzorky z horizontov – VN Klenovec, VN Málinec).

Zo 4 úpravni vôd bolo odobratých 16 vzoriek surovej vody a 16 vzoriek vody po úprave.

Nadmerný výskyt vodného kvetu nebol v sledovanom období zaznamenaný v žiadnej vodárenskej nádrži.

## **7.2 KVALITA VODY A PROSTREDIA ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENÍ A UMELÝCH KÚPALÍSK**

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: RÚVZ v SR

Oddelenie HŽPZ sa na plnení úlohy podieľa zabezpečovaním akreditovaných odberov vzoriek vody na vyšetrenie legionel a améb z bazénov s vodnými atrakciami, pri ktorých vznikajú vodné aerosóly.

V roku 2021 bolo v rámci úlohy odobratých celkom 18 vzoriek na stanovenie legionel a améb.

Prítomnosť Legionella sp. bola zistená vo vzorkách vody odobratých z vírivého bazéna v hoteli STUPKA na Táloch a z vírivého bazéna v hoteli ENCIÁN na Donovaloch. V opakovane odobratých vzorkách vody z týchto bazénov po vykonaných opatreniach na zlepšenie kvality vody nebola prítomnosť Legionella sp. zaznamenaná.

Nález améb bol zistený vo vzorkách vody odobratých z relaxačného bazéna v hoteli HELPA v obci Heľpa, z relaxačného bazéna v hoteli MÝTO v obci Mýto pod Ďumbierom, z vírivého bazéna v hoteli STUPKA na Táloch, z vírivého bazéna v hoteli ENCIÁN na Donovaloch, z atypického a nového detského bazéna na plážovom kúpalisku v meste Banská Bystrica. Prevádzkovatelia bazénov vykonali opatrenia na zlepšenie kvality vody (zvýšená dezinfekcia, jednorazové prechlórovanie vody, výmena vody).

# **ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE**

**MUDr. Jarmila BELÁKOVÁ – vedúca oddelenia**

## **2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE**

### **Gestor**

ÚVZ SR (úlohy č. 2.1.1, 2.1.3, 2.1.4)

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici (úlohy č. 2.1.2, 2.1.3)

RÚVZ so sídlom Prievidzi (úloha č. 2.1.4)

### **Riešiteľské pracoviská**

RÚVZ v SR

### **Cieľ**

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

### **Etapy riešenia**

rok 2018 a ďalšie roky

#### *2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)*

### **Anotácia**

Viest' evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať najmä pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD tiež sledovať spôsob zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov, výsledky a intervaly lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu. Uplatňovať databázu rizikových prác obsahovo zosúladenú s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci.

## Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje o:

- počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch, regiónoch a v SR podľa štandardných výstupov programu databázy ASTR,
- počte nových rizikových prác v danom roku,
- počte a druhu sankcií uložených zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia

na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Sledovať vývoj zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi.

Budovať centrálny register údajov a regionálne registre o:

- individuálnych meraniach expozícií pri pracovných činnostiach a pri výkone celej práce jednotlivých profesií na tvorbu databáz údajov o miere expozície rizikovým faktorom a na tvorbu reálnych profilov profesií tzv. „matric expozície profesií“, ktoré sa celosvetovo spracovávajú ako „job exposure matrices“ (JEMs) na potreby praxe a výskumu v ochrane zdravia pri práci,
- podmienkach práce u prípadov ohrozenia chorobou z povolania a u priznaných prípadov s chorobou z povolania.

Zosúladiť registrované údaje s požiadavkami národných a medzinárodných inštitúcií.

Preskúmať možnosti prepojenia registra s ďalšími registrami na analýzy zdravotných rizík a využitie údajov k stanoveniu priorít vo výkone ŠZD a v usmerňovaní tvorby zdravých pracovných podmienok a ochrany zdravia pri práci.

V roku 2021 pracovať na zjednotení postupov pri kategorizácii rizika a zaradovaní prác do kategórií jednotlivými RÚVZ v SR s cieľom odstrániť nejednotnosť v posudzovaní. Prehodnotiť situáciu z hľadiska expozície pri práci v súvislosti so zmenami limitov a so sprísňovaním požiadaviek na účinnú ochranu zdravia pri práci vrátane kontroly používania primeraných OPP.

V roku 2021 vytvoriť databázu údajov o hluku a vibráciách z často používaných strojov, nástrojov a zariadení na účely hodnotenia expozície a následne zdravotného rizika pracovníkov v štruktúre podľa usmernenia z ÚVZ SR.

Realizovať konzultačné porady na RÚVZ v sídle kraja pre všetky RÚVZ v kraji v priebehu kalendárneho roka k prešetrovaným podozreniam na choroby z povolania s cieľom zabezpečiť zlepšenie posudzovania pracovných podmienok a zdravotných rizík pri práci vo vzťahu k zisteným chorobám a poškodeniam zdravia u pracovníkov.

## Plnenie:

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici (ďalej RÚVZ) vedie evidenciu subjektov na území okresov Banská Bystrica a Brezno. Podľa výstupov z programu ASTR v. 6\_4 bolo v spádovom území RÚVZ v kategórii rizikových prác evidovaných **celkom 5281** zamestnancov z toho **1636 žien**. V 3. kategórii sa zvýšil celkový počet zamestnancov o 761 (počet žien o 551), v 4. kategórii o 9 zamestnancov. Práce boli zaradené do kategórie rizika v **88 subjektoch**. Vydaných bolo **24 rozhodnutí** o zaradení prác do tretej alebo štvrtej kategórie rizika, o zmene alebo vyradení prác z tretej alebo štvrtej kategórie:

**3 rozhodnutia** boli vydané subjektom, v ktorých zamestnanci doposiaľ nevykonávali rizikové práce. Predmetom činnosti spoločností je: drevovýroba (hluk); poskytovanie zdravotnej



záchranej služby (psychická pracovná záťaž); podnikanie v oblasti nakladania s iným ako nebezpečným odpadom (hluk). Zamestnanci sú exponovaní faktorom práce a pracovného prostredia na úrovni 3. kategórie rizika.

**3 rozhodnutia** boli vydané ústavným zdravotníckym zariadeniam s už zaradenými prácami do kategórie rizika. V roku 2021 boli práce zaradené do 3. kategórie rizika pre faktory práce a pracovného prostredia: ionizujúce žiarenie, psychická pracovná záťaž a biologické faktory – Coronaviridae.

**2 rozhodnutia** boli vydané z dôvodu vyradenia prác z 3. kategórie v spoločnostiach s predmetom činnosti: výroba stavebných hmôt, asfaltárske práce a podnikanie v oblasti nakladania s iným ako nebezpečným odpadom. Práce spĺňajúce kritériá 3. kategórie sa už na pracoviskách nevykonávajú.

**7 rozhodnutí** bolo vydaných subjektom, v ktorých zamestnávateľa prehodnotili mieru rizika zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce z dôvodu: vykonania opatrení na zníženie miery rizika zamestnancov (zmena technologických postupov, výmena strojno-technologických zariadení za novšie typy); doplnenia strojno-technologického zariadenia na pracoviskách; zmeny objemu výroby na pracoviskách a organizačných zmien.

**9 rozhodnutí** bolo vydaných subjektom, v ktorých zamestnanci vykonávajú práce 4. kategórie a práce naďalej spĺňajú kritériá 4. kategórie. Predmetom činnosti spoločností je nástrojárstvo; kovoobrábanie; zváranie kovov; výroba nástrojov; výroba oceľových konštrukcií; drevárska a piliarska výroba; opracovanie odliatok z hliníka a jeho zliatin; ťažba nerudných surovín; triedenie a rozrezávanie guľatiny; lesníctvo a ťažba dreva; verejná správa. Napriek zabezpečeniu opatrení nebolo možné technicky znížiť mieru expozície zamestnancov faktorom práce: hluku, vibráciám (prenášaným na ruky aj celé telo) a chemickým faktorom (pevným aerosólom) na úroveň 3. kategórie. RÚVZ opakovane vydal rozhodnutia o zaradení prác do 4. kategórie na obdobie jedného roka.

Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce korešponduje s prevažujúcou činnosťou a stavom zamestnanosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, ako aj s epidemiologickou situáciou v súvislosti s ochorením COVID-19 v roku 2021. Najviac zamestnancov vykonávalo rizikové práce v priemyselnej výrobe – výrobe kovových konštrukcií, výrobe a spracovaní kovov, spracovaní dreva a výrobkov z dreva a zbere, spracovaní a likvidácii odpadov. Ďalším v poradí bolo zdravotníctvo, kde sa počet zamestnancov v roku 2021 významne zvýšil. Dôvodom bolo zaradenie prác súvisiacich s expozíciou biologickým faktorom (Coronaviridae) do 3. kategórie v koncovom ústavnom zdravotníckom zariadení pre Banskobystrický kraj. Počet exponovaných zamestnancov sa mení vzhľadom na aktuálnu epidemiologickú situáciu a s tým súvisiacu reprofilizáciu lôžkového fondu na covid lôžka na jednotlivých pracoviskách zdravotníckeho zariadenia. Zamestnávateľa prehodnotili aj mieru psychickej pracovnej záťaže zamestnancov a oproti minulému roku sa počet zamestnancov exponovaných nadmernej psychickej pracovnej záťaži zvýšil. Tak ako v minulom roku tretím v poradí podľa počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce je poľnohospodárstvo a lesníctvo, kde sa oproti minulému roku znížil počet zamestnancov vykonávajúcich práce 3. kategórie. S uvedeným stavom súvisí aj počet zamestnancov exponovaných jednotlivým faktorom práce a pracovného prostredia. V roku 2021 bolo najviac zamestnancov exponovaných hluku, biologickým faktorom, chemickým látkam a zmesiam, vibráciám, fyzickej záťaži, ionizujúcemu žiareniu, záťaži teplom, najmenej zamestnancov bolo exponovaných optickému žiareniu a psychickej pracovnej záťaži.

Výkon ŠZD v priebehu roka 2021 bol do významnej miery ovplyvnený aktuálnou epidemiologickou situáciou v súvislosti s ochorením COVID-19. Aj na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú práce zaradené do kategórie rizika, boli kontroly zamerané na dodržiavanie opatrení na predchádzanie šírenia prenosného ochorenia COVID-19 vrátane kontrol dodržiavania dočasného opatrenia pre vstup zamestnancov na pracovisko

zamestnávateľa v režime OTP. V roku 2021 neboli zamestnávateľom uložené sankcie za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, na ktorých zamestnanci vykonávajú rizikové práce. Údaje o všetkých subjektoch, v ktorých sú rozhodnutím RÚVZ práce zaradené do kategórie rizika sú naďalej evidované, dopĺňané a v prípade zmien aktualizované v informačnom systéme ASTR v. 6\_4.

### 2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

#### **Anotácia**

Uplatňovanie legislatívnych úprav týkajúcich sa expozície chemickým látkam a zmesiam v zákone 355/2007 Z. z. a nariadení vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Postupovať v súlade so zákonom č. 67/2010 Z.z. a s jednotnou „chemickou“ legislatívou EÚ týkajúcou sa registrácie, hodnotenia, autorizácie, obmedzovania, klasifikácie, označovania a balenia chemických látok a zmesí, ktorá sa vzájomne dopĺňa s legislatívou na ochranu zdravia a bezpečnosti pri práci s chemickými látkami a zmesami. Aktualizovať a zosúladiť terminológiu v príslušných právnych predpisoch. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s látkami a zmesami klasifikovanými ako toxické (GHS06), ktoré boli doposiaľ klasifikované ako veľmi toxické a toxické látky a zmesi. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zvyškov od látok a zmesí klasifikovaných ako toxické (GHS06) a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

#### **Realizačné výstupy**

Zosúladenie terminológie.

Získanie údajov o:

- vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s toxickými látkami a zmesami,
- klasifikácii látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS, o oboznámení sa zamestnancov s kartami bezpečnostných údajov (KBÚ) a o expozičných scenároch a stanovených DNEL a DMEL v KBÚ
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami (na základe skúšky pred komisiou a bez vykonania skúšky na základe overenia dĺžky odbornej praxe),
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie,
- mimoriadnych situáciách a haváriách a ich dôsledkoch.

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva toxickým látkam a zmesiam. Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

V roku 2021 pripraviť vecné návrhy zmien v legislatíve na zapracovanie povinnosti praktickej prípravy na prácu s vybranými toxickými látkami a prípravkami .

## Plnenie

V roku 2021 bolo vykonaných **6 kontrol** v rámci ŠZD v okresoch Banská Bystrica a Brezno so zameraním **na skladovanie a používanie veľmi toxických a toxických látok a zmesí** a na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľov. Kontroly boli vykonané v lekárňach a v chemických laboratóriách.

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie a skladovania veľmi toxických a toxických látok a zmesí podľa nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z., ich evidencia a odborná spôsobilosť riadiacich zamestnancov. Najčastejšie zistené nedostatky boli prevádzkového charakteru a súviseli s nedostatočným vybavením na likvidáciu mimoriadnej situácie a lekárničiek prvej pomoci (prostriedky na poskytnutie prvej pomoci pre prípad otravy po expirácii). Tieto nedostatky boli uvedené v záznamoch z výkonu ŠZD s určeným termínom na ich odstránenie.

Na všetkých pracoviskách, kde zamestnanci manipulujú a skladujú veľmi toxické a toxické látky a zmesi je zamestnávateľom posúdené zdravotné riziko a pracovné činnosti predstavujú únosnú mieru zdravotného rizika - 2. kategória alebo minimálnu mieru zdravotného rizika - 1.kategória (najmä lekárne) podľa zaradenia prác do kategórií.

Pri výkone ŠZD bola vykonaná kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „C“ v počte 5.

V roku 2021 bolo vydaných celkom **11 osvedčení o odbornej spôsobilosti** na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Z toho 5 osvedčení bolo vydaných na základe preukázaných dokumentov o dĺžke odbornej praxe t.j. žiadatelia skúšku podľa platnej legislatívy nemuseli vykonať a 6 osvedčení bolo vydaných na základe úspešne vykonanej skúšky. Ku všetkým žiadostiam bol doložený aj doklad o absolvovaní odbornej prípravy na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami podľa § 16 ods. 12 písm. b) zákona č.355/2007 Z.z. **Komisia** na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami pre oblasť Banskobystrického kraja **zasadala 5-krát**.

K 31.12.2021 bolo na RÚVZ predložených celkom **6 dokladov o absolvovaní aktualizačnej odbornej prípravy** pre držiteľov osvedčenia, ktorých RÚVZ vedie v registri odborne spôsobilých osôb od 1.9.2007 podľa zákona č. 355/2007 Z. z.

**V rámci posudkovej činnosti RÚVZ vydal 2 rozhodnutia** na manipuláciu a skladovanie veľmi toxických látok podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č.355/2007 Z. z. vo výrobnom podniku.

V roku 2021 bolo podaných **54 oznámení** o začatí dezinfekcie a regulácie živočíšnych škodcov v okresoch Banská Bystrica a Brezno.

V problematike veľmi toxických a toxických látok a zmesí bolo poskytnutých **18 konzultácií** týkajúcich sa najmä predloženia dokladu o absolvovaní odbornej alebo aktualizačnej prípravy, vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, odbornej spôsobilosti, klasifikácie látok a prípravkov.

V roku 2021 nebola hlásená ani riešená žiadna mimoriadna situácia ani havária v okresoch Banská Bystrica a Brezno.

*2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém*

## Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia

zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov.

Zameriť sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém.

Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cieľene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

### **Realizačné výstupy**

Získavať aktuálne údaje:

- o počtoch zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika v jednotlivých organizáciách, okresoch, regiónoch a v SR,
- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi,
- o jednotlivých organizáciách, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity,
- doplniť údaje o látkach poškodzujúcich reprodukciu a látkach narúšajúcich endokrinný systém,
- dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom vrátane azbestu ako aj z expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu a látkam narúšajúcim endokrinný systém.

Zameriavať sa aj na búracie a rekonštrukčné práce pri odstraňovaní azbestových materiálov v exteriéroch aj v interiéroch budov. Pozornosť venovať odstraňovaniu a opravám odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

V roku 2021 pracovať na zjednotení postupov pri kategorizácii rizika a zaradovaní prác do kategórií jednotlivými RÚVZ v SR s cieľom odstrániť nejednotnosť v posudzovaní. Prehodnotiť situáciu z hľadiska expozície karcinogénom a mutagénom pri práci v súvislosti so zmenami limitov a so sprísňovaním požiadaviek na účinnú ochranu zdravia pri práci vrátane kontroly používania primeraných OOPP.

### **Plnenie:**

V roku 2021 bolo vykonaných **13 kontrol** v rámci ŠZD v okresoch Banská Bystrica a Brezno so zameraním **na manipuláciu a skladovanie chemických karcinogénov a mutagénov vrátane azbestu** a na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľov. Kontroly boli vykonané najmä v zdravotníckych zariadeniach, výrobných spoločnostiach a chemických laboratóriách.

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie, skladovania a opatrenia na zníženie expozície chemických karcinogénov a mutagénov podľa nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. Osobitná pozornosť bola venovaná posudzovaniu zdravotných rizík pri práci s karcinogénmi a mutagénmi, vymedzeniu a označeniu oblasti nebezpečenstva (kontrolované pásmo), dodržiavaniu zákazu fajčenia v priestoroch a vedeniu zoznamov exponovaných zamestnancov so záznamami o expozícii (povinnosť zamestnávateľov uchovávať 40 rokov).

Pri výkone ŠZD nebola vykonaná kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „K“.

Nadalej sa vedie databáza organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a organizácií s pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Okrem spoločností, v ktorých sú vyhlásené rizikové práce s karcinogénnymi faktormi (napr. zdravotnícke zariadenia), evidujeme aj pracoviská, kde sa manipuluje a skladujú chemické karcinogény a mutagény v malých objemoch (napr. lekárne, obchodné spoločnosti, chemické laboratória) a kde pracovné činnosti s chemickými karcinogénmi predstavujú minimálnu alebo únosnú mieru zdravotného rizika.

K 31.12.2021 evidujeme **celkom 236** zamestnancov z toho **157 žien**, ktorí vykonávajú rizikovú prácu 3. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. Rizikovú prácu 3. kategórie vykonávajú len zamestnanci spoločností v okrese Banská Bystrica (zdroj ASTR\_2011 v. 5\_6). **Najviac exponovaných zamestnancov** bolo v riziku karcinogénnych faktorov **v rezorte zdravotníctva** pri práci s cytostatikami celkom 224 z toho 156 žien. V sledovanom období nastal nárast v celkovom počte zamestnancov vykonávajúcich prácu s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi ako aj v počte zamestnancov exponovaných cytostatikami oproti predchádzajúcemu roku. Uvedený nárast možno pripísať aktualizácii počtu zamestnancov a prehodnoteniu miery zdravotného rizika u niektorých profesií, napr. praktická sestra / zdravotnícky asistent.

Celkovo bolo vykonaných 9 kontrol zameraných na plnenie povinností zamestnávateľov **vyplývajúcich z nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci**. ŠZD bol vykonaný najmä v tých organizáciách, ktoré oznámili začatie výkonu prác v dostatočnom predstihu. Dozor sa vykonával priamo pri odstraňovaní azbestu zo stavieb, pričom bolo kontrolované dodržiavanie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov pred expozíciou azbestu. Problematické je vykonávať ŠZD ak organizácie oznámia začatie výkonu prác v deň zahájenia odstraňovania azbestu, prípadne tieto práce prebiehajú počas víkendu.

Pri výkone ŠZD nebola vykonaná kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „A“.

V roku 2021 RÚVZ vydal:

- **2** rozhodnutia na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z. z. (výrobný podnik)
- **106** rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 13 ods.4 písm. j) zákona č.355/2007 Z.z., z toho:
  - **89** rozhodnutí - exteriér (strechy, AZC dosky z betónového kanála, odpad z pozemku),
  - **17** rozhodnutí - interiér (podhl'ady, odpadové potrubia).

V hodnotenom období pokračoval nárast počtu vydaných rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. Tento nárast pripisujeme zmene legislatívy v oblasti odpadového hospodárstva (zákon o odpadoch č. 79/2015 Z. z.).

V sledovanom období bolo v problematike manipulácie a skladovania chemických karcinogénov a mutagénov, vrátane azbestu poskytnutých **13 konzultácií** týkajúcich sa vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, klasifikácie karcinogénov a mutagénov, ochranných preventívnych opatrení, ako aj ďalších povinností zamestnávateľa, ktoré upravuje súčasne platná legislatíva.

## 2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

**Gestor:** ÚVZ SR

### **Cieľ**

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

### **Špecifické ciele**

navrhovať a usmerňovať realizovanie intervenčných aktivít zameraných na znižovanie zdravotných rizík zo životného štýlu, z práce a z pracovného prostredia, - navrhovať a usmerňovať zlepšovanie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov v spolupráci so zamestnávateľmi, SZČO a PZS (prostredníctvom poradní zdravia pri RÚVZ v SR, projektu Zdravé pracoviská, a i.),

- poskytovať odborné poradenstvo zamestnávateľom a zamestnancom zamerané na prevenciu zdravotných rizík a ochranu zdravia pri práci s osobitným zameraním na malé a stredné podniky,
- zapájať sa do európskych informačných kampaní, vedených európskymi inštitúciami, zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci, komunikovanie o zdravotných rizikách z faktorov práce a pracovného prostredia, hľadanie efektívnych spôsobov ochrany a podpory zdravia pri práci a realizáciu vhodných preventívnych opatrení,
- realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi,
- zvyšovať odbornú a technickú vybavenosť pracovísk na poskytovanie odborného poradenstva a vykonávanie objektívnych zisťovaní, priebežne zvyšovať efektívnosť pracovných postupov,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce, pracovného prostredia a faktorov životného štýlu, a o možnosti zosilňovania až znásobenia ich negatívnych účinkov na zdravie,
- zlepšiť prevenciu chorôb z povolania prostredníctvom médií zverejňovaním informácií o trendoch vývoja rizikových prác na národnej a regionálnej úrovni spolu s príčinami ich vzniku a informácií o výskyte a trendoch vývoja chorôb z povolania v Slovenskej republike spolu s príčinami ich vzniku,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov prostredníctvom médií o možnostiach ochrany a podpory zdravia pri práci a pri zmene návykov v spôsobe života na vytváranie psychickej, fyzickej a sociálnej pohody a zabezpečiť, aby verejnosť bola včas informovaná o nových predpisoch na ochranu zdravia pri práci,

- intenzívne medializovať a propagovať význam ochrany zdravia pri práci a činnosť orgánov verejného zdravotníctva tak, aby sa táto oblasť (v aspektoch prevencie i represie) lepšie dostala do povedomia zamestnávateľov, zamestnancov a ďalších subjektov
- vydávať odborné príručky, informačné a propagačné materiály pre zamestnávateľov a zamestnancov na účely propagácie tém ochrany zdravia pri práci a právnych predpisov na ich lepšie pochopenie a uplatňovanie,
- informovať odbornú a laickú verejnosť o otázkach ochrany zdravia pri práci prostredníctvom odborných konferencií a seminárov vrátane vedeckých a medzinárodných, ktoré budú odborne garantovať vzdelávacie a výskumné inštitúcie.

## **Etapy riešenia**

rok 2019 a ďalšie roky

### *2.2.1 Zdravé pracoviská*

#### **Riešiteľské pracoviská**

Vybrané RÚVZ v SR

#### **Anotácia**

Prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia, propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy. Zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi. Vychádza sa z poznatku, že zamestnanec, ktorý je informovaný a vzdelaný o spôsobe a miere rizika, sa správa tak, že miera jeho zdravotného rizika sa významne zníži. Usmerňovať PZS v SR.

#### **Realizačné výstupy**

Zvýšenie informovanosti o vzájomne pôsobiacich faktoroch práce a životného štýlu.

Údaje o prebiehajúcich intervenčných programoch v podnikoch, počty podnikov a osôb zapojených do programov podpory zdravia pri práci. Údaje o počtoch podnikov zapojených do projektu a konkrétne informácie o každom podniku: prevádzka, výrobné zameranie, realizované výkony v rámci projektu a ich výsledky, objektivizácie faktorov práce a pracovného prostredia, intervenčné aktivity zamerané na ochranu a podporu zdravia pri práci. Údaje o regionálnych aktivitách zameraných na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi.

Meranie účinnosti programov meraním prevalencie rizikových faktorov v skupinách pracujúcej populácie.

#### **Plnenie:**

Všetky zdravotno-výchovné aktivity v rámci podpory zdravia na pracoviskách v priebehu roka boli ovplyvnené a súviseli s pandemiou ochorenia COVID-19.

Zamestnávateľom, zamestnancom a zástupcom zamestnancov bolo poskytované poradenstvo najmä prostredníctvom prostriedkov diaľkovej komunikácie, výnimočne v medziobdobiach jednotlivých epidemických vln aj osobne na pracoviskách. Obsahovo bolo zamerané na zabezpečovanie kolektívnych a individuálnych opatrení na predchádzanie šírenia ochorenia na pracoviskách, konzultácie k aktuálnym vyhláškam nariaďujúcim opatrenia na prekrytie

horných dýchacích ciest, na vstup zamestnancov na pracovisko v režime OTP a k izolácii a karanténe osôb.

Konzultácie a poradenstvo bolo poskytované v rámci špecializovaných infoliniiek, pri trasovaní kontaktov, poskytovaní poradenstva v súvislosti s zabezpečovaním preventívnych opatrení, výkladu opatrení ÚVZ SR atď.

Osobitne bolo zdravotno-výchovné pôsobenie zamerané na **zvýšenie zaočkovanosti osôb**. Na RÚVZ bol vytvorený k tejto téme informačný materiál - plagát, ktorý bol distribuovaný verejným inštitúciám, spoločnostiam zabezpečujúcim mestskú a prímestskú dopravu, ďalším cca 40 veľkým zamestnávateľom a pod. Na špeciálne zriadenej infolinke poskytovali odborní pracovníci k téme očkovania poradenstvo.

V spolupráci s oddelením podpory zdravia boli vykonané preventívne aktivity pre cieľovú skupinu zamestnancov v Domove dôchodcov a v domove sociálnych služieb LUNA, Brezno— pre **16 zamestnancov**. Boli vykonané skriningové vyšetrenia faktorov ovplyvňujúcich vznik ochorení kardiovaskulárneho systému: meranie antropometrických ukazovateľov (hmotnosť, výška, výpočet BMI), zisťovanie podielu podkožného tuku, vyšetrenie krvi (cholesterol, triglyceridy - tuky, glukóza - cukor, meranie tlaku krvi s možnosťou zachytenia porúch rytmu srdca.

Individuálne poradenstvo zamestnancom v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci sa vzhľadom na charakter pracovných činností týkalo najmä prevencie ochorení pohybového aparátu - boli poskytnuté propagačné materiály a ilustračné návody na manipuláciu s bremenami a na príslušné cviky.

### *2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci*

#### **Riešiteľské pracoviská** RÚVZ v SR

##### **Anotácia**

Realizovať informačné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov, zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci podľa aktuálne vyhlásenej témy kampane. Aktívne sa zapojiť do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V prípade potreby spolupracovať s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizovať spoločné previerky podľa aktuálnej témy kampane.

##### **Realizačné výstupy**

Údaje o realizovaných intervenčných a informačných aktivitách zameraných na aktuálnu tému kampane, informácie o aktivitách v rámci Európskeho týždňa BOZP.  
Informácia o spolupráci s orgánmi inšpekcie práce a NIP.

##### **Plnenie:**

Vzhľadom na pandemickú situáciu boli všetky aktivity spojené s osobnými kontaktami minimalizované - boli minimalizované aj osobné kontakty v rámci Európskej informačnej kampane Európskej agentúry pre BOZP a neboli realizované aktivity v rámci Európskeho týždňa BOZP.



V rámci spolupráce s orgánmi bezpečnosti práce boli realizované spoločné **pracovné stretnutia - 4 stretnutia** (osobné aj telefonicky), ktorých nosnou témou bol výber kontrolovaných subjektov a organizačné zabezpečenie previerok, ich realizácia a vyhodnotenie v rámci BB kraja, spolupráca pri prešetrovaní podozrení na chorobu z povolania a najmä zabezpečenie protiepidemických opatrení na pracoviskách - ich dodržiavanie a kontroly zo strany oboch orgánov.

Výkon spoločnej previerky orgánu inšpekcie práce a orgánu verejného zdravotníctva bol realizovaný v podniku na základe doručených podnetov obom orgánom s námietkami na nepriaznivé teplotné podmienky na pracovisku.

**Projekt:** *Orchestra*

Zmluva medzi EK a RÚVZ v B. Bystrici No: 101016167

Termín riešenia: 01.12.2020 do 01.12.2023

**Koordinátor:** UNIVERSITA DEGLI STUDI DI VERONA (UNIVR), established in VIA DELL ARTIGLIERE 8, VERONA 37129, Italy, IČ DPH: IT01541040232

**Gestor v SR:** RÚVZ Banská Bystrica

**Riešitelia v SR**

RÚVZ v Banskej Bystrici - koordinátor, medziodborová spolupráca pracovníkov RÚVZ spolupracujúci riešitelia sú zo spoluriešiteľských inštitúcií:

Ústredná vojenská nemocnica, Fakultná nemocnica v Ružomberku; Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky v Bratislave; Fakultná nemocnica s poliklinikou F.D. Roosevelta v B. Bystrici; Univerzitná nemocnica Bratislava; Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce svätej Alžbety v Bratislave; Lekárska fakulta Univerzity Komenského v Bratislave; Jeseniova Lekárska fakulta Univerzity Komenského v Martine; ÚDZS v Banskej Bystrici; Nemocnica s poliklinikou v Brezne; Domovy dôchodcov a iné zariadenia sociálnej starostlivosti a MOM v okresoch Banská Bystrica a Brezno; FZ SZU v banskej Bystrici. Druh projektu: Medzinárodný projekt Európskej Únie; program Horizont 2020; oblasť výskumu - COVID-19. Financovanie: EÚ.

**Kľúčové slová:** zdravotnícky pracovníci, Covid – 19

**Grant:** 87 750 EUR na tri roky riešenia projektu pre gestora (RÚVZ Banská Bystrica; 2020-2023)

Ide o projekt EÚ v rámci programu Horizont 2020 a symbolicky sa volá ORCHESTRA, lebo ide o spoločný koordinovaný postup hľadania príčinných súvislostí, ochranných opatrení a vhodných riešení na prekonanie pandémie COVID-19. Projekt integruje do spoločného výskumu epidemiologické, klinické, mikrobiologické a genotypové aspekty rôznych populačných skupín. Projekt ORCHESTRA bol v súťaži projektov úspešný a začína sa plniť postupne od decembra 2020 do konca roku 2023. Vstúpil do realizačnej fázy po podpísanej spolupráci zúčastnených 26 partnerských inštitúcií z 15 krajín sveta a po schválení a získaní podpory z prostriedkov EÚ na vedecký výskum. Slovensko sa zapojilo do časti riešiacej zdravotné aspekty choroby COVID-19 u zdravotníckych pracovníkov a pracovníkov zo zariadení sociálnej starostlivosti zapojených do starostlivosti o chorých s COVID-19 a do riešenia problematiky ochorenia COVID 19.

**Cieľ**

Cieľ projektu

Epidemiologické skúmanie zdravotníckych pracovníkov a pracovníkov zo zariadení sociálnej starostlivosti pri práci v riziku expozície koronavírusu SARS-CoV-2 počas pandémie choroby COVID-19 so zameraním na ochranu zdravia a prevenciu ochorenia COVID-19

### **Anotácia projektu**

Vytvorenie multicentrickej kohorty respondentov t.j. zdravotníckych pracovníkov a pracovníkov zo zariadení sociálnych služieb (ďalej „zdravotnícki pracovníci“) vykonávajúcich práce v riziku vystavenia koronavírusu SARS-CoV-2, ktorý spôsobuje ochorenie COVID -19. V časti projektu „WP5“, na ktorom sa podieľame, ide o retrospektívne a prospektívne zbieranie a skúmanie údajov a biologického materiálu od zdravotníckych pracovníkov, členov kohorty, opakovane v priebehu trvania tejto pokračujúcej („follow-up“) štúdie. Plnenia úloh projektu na Slovensku je zamerané na:

- pracovné a mimopracovné determinanty u prípadov infekcie koronavírusom SARS-CoV-2, reinfekcie, prierazové ochorenia COVID-19 u členov kohorty;
- epidemiologické a klinické údaje o ochorení COVID -19 u respondentov;
- údaje o očkovaní;
- sledovanie stavu imunity stanovením protilátok a u časti súboru aj bunkovej imunity;
- posúdenie okolností expozície pri práci a osobnej ochrany pri práci;
- psychologické skúmanie vývoja postojov a psychickej záťaže pri práci.

### **Realizačné výstupy v roku 2021**

- Vytvorenie kohorty zdravotníckych pracovníkov .  
Oslovenie zdravotníckych pracovníkov a pracovníkov zo zariadení sociálnej starostlivosti a získanie respondentov v oslovených zariadeniach v regiónoch: Banská Bystrica, Bratislava, Ružomberok, Martin, Brezno. Celkovo získaných 1200 respondentov tvoriacich kohortu zdravotníckych pracovníkov.
- Komunikovanie s lokálnymi koordinátormi projektu, organizovanie pracovných porád na priebežné skúmania v stanovených termínoch realizácie zberu údajov a odberov biologického materiálu na vyšetrenia.
- Vypracovanie postupov a dokumentov štúdie t.j. protokol štúdie, pozvanie do štúdie, informačný list, informovaný súhlas, poučenie a informovaný súhlas na odber biologického materiálu na bunkovú imunitu, vstupný formulár, sprievodné listy na sérologické vyšetrenie, základný dotazník štúdie, podklady pre etickú komisiu, priebežné podklady riešenia pre medzinárodné konzorcium a koordinačný tím WP5 .
- Realizácia priebežnej práce s respondentmi, zber údajov formou dotazníkov a odbery biologického materiálu v jednotlivých spolupracujúcich inštitúciách v určených trojmesačných časových etapách, priebežné stanovenie hladín protilátok v jednotlivých etapách štúdie na RÚVZ v B. Bystrici.
- Vytvorenie systému pseudonymizácie respondentov, vytvorenie formulárov na vkladanie údajov z dotazníkov, z výsledkov vyšetrení a na vedenie evidencie
- Vlastná tvorba databázy údajov a výsledkov vyšetrení vkladáním údajov a tvorba výstupov do medzinárodných analýz kohort zdravotníkov.
- Priebežná spolupráca s medzinárodným koordinačným tímom pre WP5 na Univerzite v Bologni, stretnutia online v dvojtýždňových intervaloch a podľa potreby riešenia projektu, zasielanie výstupov k spoločným analýzám do pripravovaných vedeckých publikácií z riešenia projektu.
- Webová stránka projektu Orchestra: <https://orchestra-cohort.eu/>

## **ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY**

**Ing. Zuzana Mazúrová – vedúca oddelenia**

### **3.1 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI**

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici riešil úlohu v roku 2020, úloha bola ukončená a vyhodnotená k dátumu 30. marec 2021.

### **3.2 Monitoring bezpečnosti PET fliaš z recyklovaných plastov**

V rámci plnenia tejto úlohy odobralo oddelenie hygieny výživy 6 vzoriek PET fliaš z recyklovaných plastov. Vzorky boli odoslané na analýzu do laboratórií RÚVZ so sídlom v Poprade.

### **7.4 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V PITNÝCH VODÁCH A POTRAVINÁCH NA VÝŽIVU A VÝŽIVOVÉ PRÍPRAVKY PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI**

Oddelenie hygieny výživy sa na plnení tejto úlohy podieľalo odberom jednej vzorky potravy pre dojčatá a malé deti na báze ovocia a zeleniny, ktorá bola zaslaná do ÚVZ SR na analýzu obsahu rezíduí pesticídov.

### **7.10 STANOVENIE SYNTETICKÝCH POTRAVINÁRSKÝCH FARBÍV V POTRAVINÁCH**

Oddelenie hygieny výživy sa na plnení tejto úlohy podieľalo odberom 59 vzoriek zmrzlín, 9 vzoriek cukrárskych výrobkov, 3 vzoriek výživových doplnkov a 3 vzoriek potravín pre osobitné skupiny obyvateľstva, ktoré boli analyzované v laboratóriu RÚVZ BB.

### **7.14 ANALÝZA CELKOVÉHO ARZÉNU V POTRAVINÁCH**

Oddelenie hygieny výživy sa na plnení tejto úlohy podieľalo odberom 4 vzoriek pramenitých dojčenských vôd a 3 vzoriek výživových doplnkov, ktoré boli analyzované v laboratóriu RÚVZ BB.

## **ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE**

**doc. MUDr. Katarína SLOTOVÁ, PhD. – vedúca oddelenia**

### **4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015-2025 (NAPPO)**

**Gestor: ÚVZ SR**

**Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v SR**

Podľa anotácie úlohy cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity. Plnenie priorit a), b), c) a e) v roku 2020.

#### **a) Podpora zdravého štartu do života**

Orgán verejného zdravotníctva môže konať len v rozsahu kompetencií vymedzených zákonom č. 355/2007 Z. z., t.j. fyzickým osobám poskytovať osobné poradenstvo na základe ich aktívneho prístupu. Napriek zverejňovaniu ponúk poradenskej činnosti na RÚVZ doteraz nebola spoločenská objednávka zo strany materských centier a matiek na materskej dovolenke o takýto druh poradenstva. Je reálny predpoklad, že matky na materskej dovolenke získavajú informácie v oblasti zdravého životného štýlu vrátane prevencie obezity v rámci poskytovania liečebno – preventívnej starostlivosti v poradniach, kde sú deti vyšetrované všeobecnými lekármi pre deti a dorast a v prípade potreby aj v spolupráci s pediatrickými endokrinológmi, ako súčasť pravidelných kontrol vývoja dieťaťa.

#### **b) Podpora zdravšieho prostredia v školách.**

##### **• Edukačné aktivity.**

Vzhľadom na nepriaznivú epidemiologickú situáciu v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19 bolo v roku 2021 obmedzené prezenčné vyučovanie v školských zariadeniach. Z dôvodu protiepidemických opatrení v školských zariadeniach a tiež z dôvodu vyťaženia odborných pracovníkov oddelenia problematikou epidemiologickej situácie v súvislosti s ochorením COVID 19 v okresoch Banská Bystrica a Brezno RÚVZ odd. HDM nezabezpečovalo v školách edukačné aktivity.

##### **• Mliečny program**

Realizácia školského mliečneho programu (ŠMP) v okrese Banská Bystrica a Brezno pokračovala aj v roku 2021. Počet zapojených školských zariadení do ŠMP eviduje Okresný úrad – odbor školstva v Banskej Bystrici, ktorému jednotlivé školské prevádzky uvedené údaje hlásia na štatistické spracovanie.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v školských zariadeniach a v súvislosti s realizáciou ŠMP neboli zistené žiadne výrazné problémy. V zariadeniach kde sa realizácia ŠMP zabezpečuje prostredníctvom zariadení školského stravovania neboli zisťované nedostatky v odbornej spôsobilosti pracovníkov manipulujúcich s mliekom, v uskladňovaní a dodržiavaní dátumu minimálnej trvanlivosti, vo vyhradení chladiarenských zariadení na skladovanie mlieka a pod.

- **Zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy.**

V roku 2021 bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru zameraného na podmienky zabezpečenia stravovania a kvalitu podávanej stravy vykonaných 103 kontrol v stravovacích prevádzkach určených pre deti a mládež vrátane zotavovacích podujatí pre deti a mládež. Kontrolované bolo zabezpečenie podmienok pre prípravu stravy z hľadiska prevencie vzniku a prenosu infekčných ochorení prenosných fekálne orálne cestou a zároveň bola kontrolovaná pestrosť stravy a dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálneho lístka s ohľadom na odporúčané výživové dávky s osobitným zameraním na výdajne stravy kde je strava zabezpečovaná dovozom.

- **Kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania.**

Hygienické podmienky pri zabezpečovaní diétného stravovania boli za sledované obdobie posudzované v 1 zariadení spoločného stravovania pre deti a mládež.

- **Kontrolovať dodržiavanie pitného režimu pre deti v predškolských zariadeniach, presadzovať používanie pitnej vody a nesladených nápojov.**

Vzhľadom na nepriaznivú epidemiologickú situáciu v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19 v období roka 2021 bolo v rámci obmedzeného výkonu štátneho zdravotného dozoru vykonaných 26 kontrol v zariadeniach starostlivosti o deti predškolského veku. Kontrolované boli podmienky zabezpečovania pitného režimu detí a odporúčané podávať deťom pitnú vodu a nesladený čaj. Vedenie predškolských zariadení v spolupráci s rodičmi presadzujú tento spôsob pitného režimu detí a väčšinou sa deťom podáva pitná voda alebo nesladené nápoje.

Podmienky zabezpečovania pitného režimu detí v predškolských zariadeniach boli kontrolované aj v rámci posudzovania a schvaľovania prevádzkových poriadkov zariadení, ktoré boli uvádzané do prevádzky ako nové, alebo v ktorých boli posudzované zmeny v prevádzkovaní.

- **Zisťovať počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach**

Počet stravujúcich sa detí a mládeže v zariadeniach pre deti a mládež v regionálnej pôsobnosti RÚVZ Banská Bystrica mal do roku 2019 narastajúci trend. V roku 2019 sa v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež stravovalo 84,84% detí a mládeže. V súvislosti s pandémiou ochorenia COVID -19 v rokoch 2020 a 2021 klesol počet stravujúcich sa detí v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež. V roku 2020 tieto zariadenia poskytovali stravovanie pre 78,37% a v roku 2021 pre 72,59% detí a mládeže navštevujúcich zariadenia pre deti a mládež.

- c) **Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení**

Vzhľadom na epidemiologickú situáciu v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19 nebolo odborným zamestnancom školského stravovania poskytované nutričné vzdelávanie.

- d) **Podpora pohybových aktivít**

Vzhľadom na epidemiologickú situáciu v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19 bolo v roku 2021 obmedzené prezenčné vyučovanie v školských zariadeniach a s tým súvisiaci obmedzený výkon štátneho zdravotného dozoru. V rámci podpory pohybových aktivít odborní pracovníci oddelenia HDM v roku 2021 priebežne posudzovali návrhy na územné konanie, alebo návrhy na kolaudácie stavieb športového charakteru, ktoré sú určené pre deti a mládež.

Boli to napr. : štadión pre futbalovú školu M. Hamšíka, športovo-zábavný BOUNCE PARK, tréningová hala pre hokejovú akadémiu, detské interiérové ihrisko, rozširovanie existujúcej športovej zóny, telocvične pri ZŠ Beňuš.

#### **4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI**

**Gestor: ÚVZ SR**

**Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR**

Regionálny úrad verejného zdravotníctva (RÚVZ) v Banskej Bystrici v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru zameraného na kontrolu kvality piesku v pieskoviskách určených na hranie detí z dôvodu pandémie ochorenia COVID 19 a s ňou súvisiacich opatrení začal vykonáva kontrolu kvality piesku v období júl – október 2021. Celkom bolo skontrolovaných 35 náhodne vybraných pieskoviskách v okr. Banská Bystrica a Brezno. Odoberatých bolo 63 vzoriek piesku na kontrolu kvality v sledovaných mikrobiologických a parazitologických ukazovateľoch. Požiadavkám na ochranu zdravia vyhovovalo 55 odoberatých vzoriek piesku. V 4 vzorkách bola zistená prítomnosť *Geohelmintov* (vajíčka, larvy).

Pre 6 prevádzkovateľov pieskovísk bolo regionálnym hygienikom vydané opatrenie na zákaz využívania piesku v pieskovisku na hry detí do doby preukázania vyhovujúcej kvality piesku. Prevádzkovatelia predmetných pieskovísk potrebné opatrenia zabezpečili.

#### **4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ**

**Gestor: ÚVZ SR**

**Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR**

Cieľom úlohy je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania pre detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

Vzhľadom na nepriaznivú epidemiologickú situáciu v súvislosti s pandemiou ochorenia COVID-19 v roku 2021 sa podľa pokynov gestora úlohy jej realizácia presúva na rok 2022, kedy by sa mali hodnotiť jedálne lístky v 3 MŠ v mesiacoch marec a máj a v 3 ZŠ v mesiacoch október a november.

#### **4.4 ÚRAZY U DETÍ V SR**

**Gestor: ÚVZ SR**

**Riešiteľské pracoviská: NCZI, vybrané regionálne nemocnice, ÚVZ SR, RÚVZ v SR**

Cieľom úlohy je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

NCZI má v zmysle príslušnej legislatívy v správe Národné registre, medzi ktoré patrí aj Národný register úrazov, vyžadujúcich poskytnutie ústavnej zdravotnej starostlivosti s hlásením úrazov detí. Nakoľko klinickí lekári z dôvodu zaneprázdnenosti nehlásia reálny počet úrazov, uzavrela sa dohoda o spolupráci medzi NCZI, Sekciou zdravia MZ SR a ÚVZSR v oblasti zberu vybraných informácií o úrazoch detí v SR.

V roku 2019 bola realizovaná pilotná časť tohto projektu a v rokoch 2020, 2021 sa na RÚVZ Banská Bystrica v jeho realizácii pokračovalo prostredníctvom odborných pracovníkov oddelenia HDM.

V roku 2021 bolo získaných 90 dotazníkov vyplnených rodičmi detí hospitalizovaných v Detskej fakultnej nemocnici s poliklinikou, Námestie Ludvíka Svobodu 6818/4, 974 09 Banská Bystrica.

..

## **ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE**

**MUDr. Jana Kerlik, PhD. – vedúca odboru**

### **6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)**

#### **Úloha:**

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Manažment očkovania:

Kontrola očkovania v SR

#### **Plnenie:**

Surveillance nákaz preventabilných očkovaním prebiehala po celý rok. V spádovom území RÚVZ Banská Bystrica bolo zaznamenaných 9 ochorení na nákazy, proti ktorým je zavedené povinné očkovanie a to 2x pertussis, 6x prípadov vírusovej hepatitídy typu B u dospelých neočkovaných osôb, 1 prípad pneumokokovej invazívnej nákazy u dospelej neočkovanej osoby. Okrem toho sme evidovali 123 prípadov ochorení tiež preventabilných očkovaním, proti ktorým je možné očkovať na odporúčanie lekára. Jednalo sa o 9 prípadov ochorení na varicelu, 95 prípadov ochorení na rotavírusovú infekciu, 2 prípady na meningokokovú meningitídu, 15 prípadov ochorení na kliešťovú encefalitídu. Ani jeden prípad ochorenia s odporúčaným očkovaním nebol očkovaný. V roku 2021 sme zaznamenali 31 800 prípadov ochorení COVID 19, ktoré boli v tomto roku zaradené medzi nákazy preventabilné očkovaním. Z tohto počtu bolo približne 18% prípadov zaznamenaných po očkovaní. Protiepidemické opatrenia vo všetkých ohniskách spomínaných nákaz boli zabezpečené.

Pracovníci odboru epidemiológie vykonávali individuálne konzultácie pre očkujúcich lekárov zamerané na usmernenie postupov pri očkovaní, pri kombinácii vakcín a u detí, ktoré boli čiastočne očkované v zahraničí, alebo u tých, u ktorých sa začalo s očkovaním oneskorene. Odmietnutie očkovania sme v roku 2021 vzhľadom na výskyt pandémie neriešili.

#### **Administratívna kontrola očkovania**

V septembri vykonávali pracovníci odboru administratívnu kontrolu očkovania na jednotlivých pediatrických obvodoch okresov Banská Bystrica a Brezno – a to stav k 31.8.2021. Bol skontrolovaný výkon očkovania u celého ročníka narodenia 2019, 2018, 2014, 2009, 2008 a 2007. Celkom bolo skontrolovaných 9032 záznamov detí podliehajúcich v danom veku základnému očkovaniu alebo preočkovaniu proti 10-tim chorobám. Výsledky sú popísané v osobitnej správe. Zaočkovanosť detí v jednotlivých kontrolovaných ročníkoch sa čiastočne stabilizovala, napriek tomu bol zaznamenaný pokles to najmä v zaočkovanosti proti osýpkam, rubeole a parotitíde, kde klesla pod 95%. Výsledky kontroly očkovania za BBSK boli spracované až v roku 2022 z dôvodu posunutia termínov analýz z jednotlivých okresov. Správa o tejto kontrole bola podaná na ÚVZ SR 15.2.2022. Na úrovni okresov BBSK sa zaočkovanosť všetkých ročníkov narodenia kontrolovaných v tomto období pohybovala od 90,7% po 100% s výnimkou jedného okresu, kde zaočkovanosť dosiahla len 60%.

#### **Projekt súvisiaci s problematikou NIP:**

3 pracovníčky odboru sa zapojili do medzinárodného projektu JAV – Joint Action Vaccination, ktorý je podporovaný EK DG SANCO. Je zameraný na podporu zaočkovanosti a monitoringu zaočkovanosti detí proti vybraným prenosným chorobám ako spôsobu vyzývania rodičov na účasť na očkovaní. V roku 2021 sa v rámci projektu vykonala štúdia, zameraná na spôsob vyzývania rodičov na očkovanie svojich detí a hľadala sa optimálny spôsob signalizácie o nadchádzajúcom očkovaní.



## 6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH OCHORENÍ

### Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

### Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

### Zlepšenie komunikácie s poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti

#### **Plnenie:**

V priebehu roku 2021 v spádovom území RÚVZ Banská Bystrica bolo hlásených 33 376 individuálnych prípadov prenosných chorôb, v ktorých sa zabezpečoval výkon protiepidemických opatrení, edukácia v ohnisku nákazy a monitorovanie dopadu na zdravie jednotlivých prípadov. Jedná sa o 3,3 násobný vzostup počtu hlásených a spracovaných prípadov. Tento enormný vzostup bol zapríčinený pokračovaním pandémie ochorenia COVID 19, ktoré tvorili 95,3% všetkých hlásených prípadov prenosných chorôb. Napriek tomu bola počas roka venovaná pozornosť aj ostatným nákazám, najmä nákazám preventabilným očkovaním, zoonózam a vysoko nebezpečným nákazám.

Aktivity smerované k odbornej verejnosti: Hlásenie prenosných ochorení ,ARO, chrípky a ChPO bolo riešené opakovanými upozoreniami PZS, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť a tiež počas odborných seminárov určených pre všeobecných lekárov a tiež pri zasielaní informácií o výskyte prenosných ochorení v okresoch Banská Bystrica a Brezno. PZS boli vyzvaní, aby všetci začali používať internet a tým zrýchlili výmenu informácií medzi RÚVZ a nimi. Zatiaľ sa nepodarilo dosiahnuť ideálny stav, riešenie problematiky je v naďalej v procese. Rovnako sme propagovali on line hlásenie jednotlivých prípadov prenosných ochorení. Zlepšila sa výrazne internetová komunikácia medzi spolupracujúcimi zdravotníckymi zariadeniami. Pre celkové zlepšenie hlásenia prenosných ochorení sme v tomto období zameriavali pozornosť najmä na hlásenie a zabezpečovanie protiepidemických opatrení pri výskyte COVID 19.

Aktivity smerované k laickej verejnosti: Edukácia obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení sa vykonáva priebežne najmä cestou médií. Pracovníci odboru pravidelne vystúpili s dôležitými informáciami v TV Hronka, STV 1, TA 3 ako aj v Regionálnom denníku STV 2, v Slovenskom rozhlase, v rádiu Regina a rádiu Lumen a publikovali články v regionálnych novinách – MY SME, Horehronie, Podbrezovan, Echo a to na nasledovné témy:

Preventívne opatrenia počas pandémie COVID 19, Očkovanie proti COVID 19, prevencia hnačkových ochorení v letnom období, Riziká z grilovania, Pravidelné očkovanie detí, Choroby prenášané kliešťami, očkovanie proti kliešťovej encefalitíde, Prevencia chrípky.

Významnou súčasťou edukácie obyvateľstva je práca v ohniskách nákaz pri výskyte jednotlivých ochorení, kde neoddeliteľnou súčasťou je preberanie podrobných informácií o prevencii daného ochorenia.

V celom roku boli edukačné materiály zverejňované na sociálnej sieti (Face book), pod názvom [www.facebook.com/Epidemiologickéinformácie](http://www.facebook.com/Epidemiologickéinformácie), ktoré sú pomerne hojne navštevované laickou verejnosťou.

## 6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ - EPIS

### **Úlohy:**

- priebežné a rýchle hlásenie prípadov prenosných ochorení do systému EPIS
- dodržiavanie kompletnosti požadovaných údajov v zmysle požiadaviek ECDC pre systém TESSY ako aj národných požiadaviek
- priebežná kontrola kvality údajov

- priebežná kontrola funkčnosti systému
- aktualizácia premenných v systéme podľa nových požiadaviek a poznatkov
- kontrola výstupov v tlačových zostavách, grafoch a mapách
- komunikácia s dodávateľom softvéru
- inovácia a rozširovanie systému
- dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie.

### **Plnenie:**

Úloha sa plní priebežne tak na regionálnej ako aj na národnej úrovni. Vykonávajú sa pravidelné kontroly kvality údajov vložených do systému, ktoré sa exportujú do európskej siete ECDC – TESSy. Pokračovalo sa v pravidelnom hlásení prípadov COVID 19, čo si vyžiadalo pravidelné zapracovanie všetkých požiadaviek metadatasetu TESSy do hlásenia potrebných k vyčerpávajúcemu hláseniu do TESSy, Pokračovalo sa v týždennom hlásení novo evidovaných prípadov do TESSy. Zároveň sa systém EPIS rozširoval pre nahlasovanie očkovacieho statusu pozitívnych prípadov, nakoľko od 28.12.2020 bolo zavedené očkovanie proti COVID 19 dostupnými vakcínami proti tomuto ochoreniu. Bola pripravená a uvedená do praxe integrácia na výsledky sekvenácií, ktoré sa už v súčasnosti automaicky priradujú k vybraným výsledkom RT PCR.

Počas celého roka 2021 sa ďalej hlásili rutine aj ochorenia SARI – akútne ťažké respiračné infekcie do systému EPIS a ich následný transfer do systému TESSy. Úloha sa plní priebežne. V priebehu celého roka 2021 sa pokračovalo v mesačnom hlásení osýpok, rubeoly, ZIKA infekcií, hlásia sa aj podozrenia na tieto ochorenia a tiež nepotvrdené prípady. Štvrťročne sa hlásia do TESSy zoonózy, s čím súvisela aj priebežná kontrola kvality týchto údajov. Ostatné ochorenia sa hlásia jeden krát ročne podľa harmonogramu ECDC. Kontrolovali sa údaje za 58 hlásených diagnóz za rok 2021 a dopĺňali sa premenné podľa aktuálneho metadatasetu ECDC TESSy, požiadavkám ktorého museli byť uspôsobené všetky hlásené údaje. Mimoriadne náročné bolo dohlasovanie údajov o meningokokových meningitídach, legionelózach, salmonelózach a STI. Spolupráca s jednotlivými RÚVZ bola dobrá a stále sa zlepšuje.

RÚVZ Banská Bystrica pokračuje v činnosti ako spravodajská jednotka pre hlásenie pohlavne prenosných chorôb do NCZI.

V celom roku 2021 prebiehala intenzívna spolupráca s fy.Softec, ktorá kontroluje funkčnosť databázy údajov EPIS na vládnom úložisko dát tzv. vládny cloud, kde sú tieto dáta uchovávané od roku 2017.

V systéme EPIS bolo v roku 2021 nahlásených celkom za SR 1 012 847 individuálnych prípadov ochorení, čo je 3,3x viac ako v roku 2020. Z toho 968 630 x sa jednalo o prípady ochorenia COVID 19, t.j. 98,1%. Napriek tomuto počtu sme priebežne vykonávali kontrolu kvality vložených údajov, ich kompletnosť a vyčerpávanosť. Pracovníci odboru priebežne exportovali vybrané prípady do TESSy. V systéme EPIS bolo spracovaných 8700 epidémií, z toho v 8342 prípadoch sa jednalo o epidémie spôsobené SARS Cov 2.

**Výzvy:** EPIS ako systém pre monitoring a zber údajov o prenosných ochoreniach si vyžaduje neustále prispôbovanie sa novým poznatkom v oblasti epidemiológie prenosných chorôb, ako aj požiadavkám európskych sietí. Ostatná verzia sa využíva 15 rokov. Preto bol zaradený do projektu Informatizácie VZ, aby mohla byť pripravená jeho nová verzia.

**Projekt OPVES:** Pracovníčky odboru aktívne spolupracujú na projekte: Informatizácia verejného zdravotníctva, do ktorého je zaradený aj program EPIS a novobudovaný Register očkovaných. Počas celého roka sa systematicky spracovávali podklady na prípravu novej verzie systému EPIS v rámci projektu Informatizácie verejného zdravotníctva, testovali sme nový dizajn programu všetkých jeho častí, spracovávali pripomienky, pripravovali novo vzniknuté požiadavky.

## 6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

### Úlohy:

- priebežná analýza výskytu nozokomiálnych nákaz
- organizácia prevalenčnej štúdie výskytu NN na vybraných oddeleniach vybraných ZZ
- zapojenie sa do štúdie HELICS
- zapojenie sa do kampane Umy ruky, zachráň život.
- skvalitnenie surveillance a kontroly nozokomiálnych nákaz zabezpečením:
  - vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov
  - vysokej kvality monitorovania a kontroly nozokomiálnych nákaz
- zvýšenie bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach
- kontrola užívania štandardných čistiacich, dezinfekčných a sterilizačných postupov pre manipuláciu so zdravotníckymi pomôckami
- kontrola dodržiavania štandardných postupov hygienickej a chirurgickej dezinfekcie rúk
- vykonávanie priebežnej kontroly hygienicko - epidemiologického režimu v ZZ okresov Banská Bystrica a Brezno
- edukácia zdravotníckych pracovníkov v prevencii NN
- organizácia vzdelávacích aktivít pre pracovníkov verejného zdravotníctva a LPS úseku so zameraním na hygienu rúk

### Plnenie:

#### Surveillance NN:

V rámci tejto úlohy sú dôležité požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení najmä chirurgických smerov, intenzívnej starostlivosti, OAIM.

Odborom epidemiológie boli v roku 2021 vykonané v tejto úlohe nasledovné aktivity:

- V roku 2021 bolo zo zdravotníckych zariadení v okresoch B.Bystrica a Brezno nahlásených a následne analyzovaných spolu 835 prípadov nozokomiálnych nákaz (743 v ZZ okrese Banská Bystrica a 92 v ZZ okrese Brezno). V roku 2021 bola činnosť sústredená najmä na prevenciu NN spôsobených SARS Cov 2.

Kontrola výskytu NN sa vykonávala formou štátneho zdravotného dozoru plánovaného a následného po výskyte závažných NN. V najväčších zdravotníckych zariadeniach zasadala štvrt'ročne komisia pre sledovanie a analýzu NN za účasti epidemiológov RÚVZ.

Na jednotlivých klinikách a oddeleniach zdravotníckych zariadení boli sledované výkony bariérovej ošetrovacej techniky, kontrola výkonu dekontaminácie a funkčnosti sterilizačných prístrojov ako aj dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov.

Celkovo bolo v roku 2021 vykonaných 297 kontrol HER v ZZ, a to tak v ambulantných ako aj lôžkových ZZ, testovacích centrách v okresoch Banská Bystrica a Brezno v rámci ŠZD ako aj v rámci posudkovej činnosti. Celkom bolo odobratých 4 037 vzoriek a to sterov z prostredia, rúk personálu, ovzdušia, vody, sterilných predmetov a bioindikátorov určených na kontrolu účinnosti sterilizačných prístrojov.

Intervencie zamerané na edukácie zdravotníckeho personálu sa v roku 2021 pre prebiehajúcu pandémiu COVID 19 nevykonávali.

## 6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

### Úlohy:

- pokračovanie úlohy - zlepšenia všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na pandémiu chrípky
- informovanosť profesionálnej ako aj laickej verejnosti ohľadne možnosti očkovania proti novému typu chrípky v rámci sezónneho očkovania
- zlepšenie všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na krízové situácie a výskyt VNN
- príprava stratégie krízovej komunikácie

V rámci tejto úlohy sa kladie dôraz na rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie pri ohrození biologickými látkami alebo v súvislosti s epidemickým až pandemickým výskytom chrípky a iných akútnych respiračných ochorení, najmä ochorenia COVID 19.

**Plnenie:** riešenie mimoriadnych situácií bolo v roku 2021 podobne ako v roku 2020 vysoko aktuálne, nakoľko sme boli nútení pokračovať v prijímaní a zabezpečovaní protiepidemických a protipandemických opatrení v súvislosti so šírením vírusu SARS Cov 2, spôsobujúceho ochorenie COVID 19. Pre zvládanie situácie sme pokračovali v mnohých aktivitách, ktoré si vynútilo riešenie opakujúcich sa vln pandemického výskytu, spôsobených novými variantami vírusu SARS CoV 2. Riešenie mimoriadnej situácie spojenej s pokračujúcim výskytom COVID 19 si vyžiadalo

- nastavenie systému prijímania protiepidemických opatrení
- spoluúčasť na tvorbe legislatívy potrebnej k zvládnutiu pandémie, aplikácia legislatívnych opatrení v praxi
- edukácia všeobecných lekárov pre deti, dorast a dospelých vrátane ich pravidelného informovania o nových prijatých opatreniach
- edukácia verejnosti
- spolupráca so všetkými typmi škôl
- spolupráca s DSS
- spolupráca so ZZ
- účasť na zasadaniach krízového štábu mesta Banská Bystrica, mesta Brezna, okresného úradu Banská Bystrica a Brezno
- účasť a spolukoordinovanie krízového štábu FNsP FDR Banská Bystrica, DFNsP Banská Bystrica, SÚCHS Banská Bystrica, Mamacentrum, Zelený sen a NsP Brezno
- usmerňovanie monitorovania výskytu COVID 19 v epidemiologickom informačnom systéme EPIS na národnej úrovni
- reorganizácia činnosti v rámci RÚVZ a presun výkonu protiepidemických opatrení na ostatných pracovníkov RÚZZ
- zapojenie dobrovoľníkov a príslušníkov armádneho zboru do vykonávania protiepidemických opatrení
- zriadenie mobilného odberového miesta v spolupráci so SČK – miestnou organizáciou Banská Bystrica
- zriadenie a prevádzkovanie vlastnej MOMAge
- schvaľovanie MOMAge v okresoch Banská Bystrica a Brezno
- kontrola činnosti MOMAge
- kontrola dodržiavania nariadených opatrení v spolupráci s políciou
- riešenie podnetov súvisiacich s porušovaním opatrení
- riešenie mimoriadnych športových aktivít
- Analytická činnosť na úrovni okresov, BBSK a Slovenska
- Pravidelná účasť na zasadnutí konzília odborníkov zriadenom pri Úrade vlády SR.

Mimoriadna situácia naďalej pretrváva a vo všetkých činnostiach sa kontinuálne pokračuje.

## **6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV**

### **Cieľ**

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

### **Gestor**

ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu

### **Riešiteľské pracoviská**

RÚVZ v SR

### **Anotácia**

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetrenia odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných enterovírusov vyšetrením odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Environmentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetrení odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

**Plnenie a výsledky:** V roku 2021 bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd, všetky vyšetrenia sú ukončené a mali negatívny výsledok na detekciu POLIO vírusov, 1x bol zachytený ECHO vírus 21 vo vzorke zo septembra. Výsledky z odpadových vôd potvrdzujú, že v populácii nášho regiónu sa ani divoké kmene vírusov POLIO ani vakcínou derivované kmene POLIO nevyskytujú.

## **6.7 PREVENCIA HIV/AIDS**

### **Gestor**

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

### **Riešiteľské pracoviská**

RÚVZ v SR

### **Výstupy**

Zvýšiť úroveň informovanosti a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

### **Plnenie a výsledky.**

V r.2021 bolo poskytované poradenstvo pre záujemcov cez telefón. Intervencie so žiakmi sa nevykonávali.

Poradňu pre prevenciu AIDS navštívilo 43 osôb a bolo u nich vykonané 30 odberov na HIV, z toho 15 anonymných, reaktívne prípady boli v roku 2021 zistené 2x, z toho v jednom prípade bol výsledok potvrdený v NRC pre AIDS BA, jeden x bol vylúčený. Telefonicky bolo poradenstvo poskytnuté ďalším 150 osobám. Poradňa vydala 1 medzinárodný certifikátov o HIV negativite pre cestovateľské účely a 10 potvrdení o negativite pre partnera.

## **6.8 PORADNE OČKOVANIA**

### **Cieľ**

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

### **Gestor**

ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava – hlavné mesto, RÚVZ so sídlom v Trnave

### **Riešiteľské pracoviská**

RÚVZ v SR

### **Činnosť poradne pre očkovanie**

V roku 2021 pokračovala činnosť **poradne pre očkovanie**. Činnosť bola spropagovaná na portáli RÚVZ, ako aj opakovanou tlačovou správou. Individuálne sme usmerňovali rodičov detí podliehajúcich očkovaníu v otázkach povinnosti očkovania len telefonicky 158x a tiež mailom.

Samostatnú kapitolu tvorili konzultácie o nutnosti očkovania pred cestami do zahraničia, ktorých bolo podaných celkom 198, z toho 35x osobne v poradni pre očkovanie, ostatné telefonicky. Zároveň bolo vydaných 28 medzinárodných očkovacích preukazov.

## **6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA**

### **Gestor**

RÚVZ so sídlom v Komárne

### **Riešiteľské pracoviská**

RÚVZ v SR

### **Cieľ**

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania za účelom udržania vysokej úrovne zaočkovanosti v Slovenskej republike.

V roku 2021 sa vzhľadom na pandémie COVID 19 s realizáciou projektu nepokračovalo. Upravené prednášky boli zabezpečené u 120 študentov Fakulty zdravotníctva Banská Bystrica a to odborov ošetrovateľstva, fyzioterapie a urgentnej zdravotnej medicíny.

## **6.10. OPTIMALIZÁCIA VEREJNEJ SPRÁVY V OBLASTI EPIDEMIOLOGIE**

**Gestor:** ÚVZ SR

**Spolupracujúce pracovisko :** RÚVZ Banská Bystrica

**Riešiteľské pracoviská:** RÚVZ v SR

**Ciel'**: Optimalizovať procesy výkonov verejnej správy vo verejnom zdravotníctve v oblasti epidemiológie.

**Anotácia**: Projekt pre oblasť epidemiológie je zameraný na optimalizáciu procesov výkonu štátneho zdravotného dozoru, úpravu epidemiologického informačného systému s možnosťou zakomponovania nových požiadaviek na všetky časti systému vrátane analytických nástrojov a výstupov. Súčasťou projektu je vybudovanie Národného registra očkovaných osôb, ktorý bude súčasťou aktualizácie programu EPIS. Etapy riešenia: projekt je plánovaný na tri roky, plní sa od roku 2019 a ukončenie je plánované v roku 2022. Realizačné výstupy: Zvýšenie efektivity procesov pri výkone štátneho zdravotného dozoru Up date informačného systému EPIS a vytvorenie funkčného registra očkovaných osôb.

**Plnenie**: Pracovníčky odboru počas celého roka systematicky spolupracovali na rozvoji novej verzie programu EPIS a to samotnej aplikácie, analytickej časti a prezentačnej časti. Pripravovali si požiadavky na integráciu systému so systémami a aplikáciami, ktoré spravuje NCZI a to na Zdravotnú knižku a, eHealth a a Moje e zdravie. Integrácie musia byť realizované pre dostupnosť automatického hlásenia prípadov prenosných ochorení od poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, pre hlásenie nozokomiálnych nákaz a pre poskytnutie údajov o očkovaní pre realizáciu „Registra očkovaných a očkovania“. Plnenie úlohy si vyžiadalo osobné stretnutia spojené s prezentáciou načrtnutých riešení ako aj on line stretnutí jednak s dodávateľom systému firmou SOFTEC ako aj s pracovníkmi firmy ASSECO.

## **6.11. OSTATNÉ ÚLOHY**

### **6.11.1. Výkon štátneho zdravotného dozoru v ZZ**

#### **6.11.2. Výkon štátneho zdravotného dozoru v ohniskách nákaz v okresoch Banská Bystrica a Brezno.**

- Kontrola plnenia odporúčaní uložených na mieste a kontrola uložených opatrení na rozhodnutím regionálneho hygienika

#### **Plnenie:**

Úloha sa plnila podľa aktuálnej epidemiologickej situácie, ktorá bola popísaná v mimoriadnych situáciách. Bolo spracovaných 34142 ohnisk, z toho v okrese Banská Bystrica (23680) a Brezno (104322), v ktorých bolo potrebné vykonávať opatrenia, bolo riešených 90 epidémií (70 v okrese Banská Bystrica a 20 v okrese Brezno), v ktorých 87x sa jednalo o epidémie spôsobené vírusom SARS CoV 2, 3x o epidémie alimentárnych nákaz. Vzniklo 30 situácií, ktoré si vyžiadali podanie informáciu do SRV.

#### **6.11.3. Posudková činnosť**

zameraná na zdravotnícke zariadenia novo-vznikajúce, so zmenou pôsobnosti alebo po rekonštrukcii.

Na odbor epidemiológie bolo doručených v roku 2021 865 podaní, na riešenie ktorých bolo vydaných 149 rozhodnutí a 11 záväzných stanovísk, ďalej bolo podaných 34 542 iných stanovísk. Zároveň bolo poskytnutých 31 320 konzultácií.

#### **6.11.4. Zdravotná výchova obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení**

- Preventívna- cestou médií – TV, rozhlas, printové médiá, web stránka RÚVZ - [www.vzbb.sk](http://www.vzbb.sk), systému EPIS – [www.epis.sk](http://www.epis.sk) o osobnými alebo telefonickými informáciami

- V ohniskách nákaz – osobnými konzultáciami a pohovormi s osobami, ktoré boli v kontakte s osobami, chorými na prenosné ochorenie, tiež prostredníctvom tlačenej informácií – skladačky, brožúry,...

#### **6.11.5 Metodické vedenie odborov epidemiológie BBSK**

- Poskytovanie konzultácií
- Usmerňovanie plnenia HÚ a programov odboru epidemiológie
- Organizácia lokálnych porád pracovníkov odboru epidemiológie RÚVZ Lučenec, Rimavská Sobota, Veľký Krtíš, Zvolen a Žiar nad Hronom

#### **Plnenie:**

Počas roka bolo poskytnutých 64 konzultácií ohľadne plnenia úloh. Prezenčná porada sa neuskutočnila.

#### **6.11.6. Práca v odborných pracovných skupinách a zboroch podľa nominácie ÚVZ SR, MZ SR, OÚ Banská Bystrica a RÚVZ Banská Bystrica**

##### **Členstvo a plnenie**

- Vedenie PS pre EPIS – konzultácie prebiehali pomocou internetu – podrobne popísané v časti EPIS.
- Členstvo v Poradnom zbore pri ECDC, poradný zbor zasadal 4x, február, máj, september a december formou telekonferencie
- Členstvo v pracovnej skupine pre hlásenie prenosných ochorení do ECDC – TESSY (ÚVZ SR) – úloha sa plní kontinuálne.
- Vykonávanie úloh vyplývajúcich z postu Národného kontaktného bodu pre surveillance - sledovanie požiadaviek ECDC, zavádzanie nových metód, rozsah premenných o jednotlivých prípadoch.
- Členstvo v pracovnej skupine pre hlásenie prenosných ochorení z oddelení klinickej mikrobiológie – úloha sa plní priebežne, percento hlásiacich laboratórií pokrýva viac ako 70% hlásení.
- Členstvo v Poradnom zbore HH pre epidemiológiu (ÚVZ SR) účasť na webex zasadnutiach poradného zboru
- Členstvo v PS pre projekt „ Informatizácia VZ“ oblasť Epidemiológia.
- Členstvo v PS pre realizáciu NPPZ.
- Členstvo PS pre kontrolu drog pri Úrade vlády SR, vykonaná pravidelná ročná analýza výskytu VHB a VHC vo vzťahu k užívaniu drog.
- Členstvo v pracovnej skupine pre vypracovanie štandardov pre kontrolu HER zdravotníckych zariadení, účasť podľa harmonogramu.
- Národný kontaktný bod pre monitoring prenosných chorôb v EÚ – TESSY/ECDC, kontinuálne sledovanie požiadaviek na spektrum hlásenia do ECDC – TESSy, kontrola kompletnosti, logičnosti a odborných parametrov hlásených premenných.
- Národný kontaktný bod pre surveillance vírusových hepatitíd – ECDC, pravidelné ročné reporty a účasť na výročnom zasadnutí ECDC
- . Národný kontaktný bod pre surveillance zoonóz a nákaz prenášaných vektormi
- Členstvo v expertnej skupine EFSA za SR – výskyt zoonóz a alimentárnych nákaz u ľudí tvorba pravidelného ročného reportu za SR a tiež za členské krajiny EÚ, účasť na medzinárodnom mítingu v Parme.



### **6.11.7 Koordinácia likvidácie živočíšnych škodcov v spádovom území RÚVZ Banská Bystrica**

#### **Úlohy:**

- Organizácia jarnej a jesennej akcie
- Prieskumy premnoženia hlodavcov
- Odporúčania na vykonanie deratizácie
- Kontrola účinnosti deratizácie
- Kontrola likvidácie uhynutých hlodavcov

#### **Plnenie:**

V jarňých mesiacoch apríl, máj a jún 2021 bol vykonávaný prieskum výskytu premnoženia hlodavcov v meste Banská Bystrica a Brezno, zasadali komisie pre ochrannú DDD činnosť a po vykonaní deratizácie bola vykonávaná kontrola výkonu ako aj účinnosti .

Celkovo bolo realizovaných 62 výkonov v teréne, z toho 3 prieskumy, 17 kontrol a 39 zásahov na mieste hláseného výskytu alebo pochybenia DD pracovníkov.

### **6.11.8 Komisia pre skúšky spôsobilosti na výkon DD**

#### **Úlohy:**

- Prednášky v príprave uchádzačov o skúšku
- Účasť na skúškach
- Hodnotenie
- Príprava podkladov pre vydanie potvrdenia o spôsobilosti

#### **Plnenie:**

V roku 2021 prebehol 1 kurz so záverečnými skúškami a vydaním osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre 19 účastníkov, celkom bolo vydaných po preskúšaní 26 osvedčení.

## **ODDELENIE CHEMICKÝCH ANALÝZ**

**Ing. Daniela Borošová, PhD., MPH – vedúca oddelenia**

### **A./ Úlohy ktorých gestorom je OCHA RÚVZ Banská Bystrica:**

#### **7.10 STANOVENIE SYNTETICKÝCH POTRAVINÁRSKYCH FARBÍV V POTRAVINÁCH**

##### **Cieľ**

kvantitatívne stanovenie syntetických potravinárskych farbív (SPF) so zameraním na rôzne spôsoby ich izolácie z vybraných potravinových komodít (zmrzlina, zákusky, výživové doplnky)

##### **Anotácia**

Syntetické farbivá používané ako prídavné látky do potravín majú rôzne riziká pre ľudské zdravie. Môžu vyvolať alergické reakcie, astmu aj poruchy správania u detí, napr. hyperaktivitu. Karcinogenita sa dokázala v prípade niektorých azofarbív ako je Amarant (E123).

Pri analýze potravinových komodít sa v laboratóriu využíva kvalitatívny dôkaz farbív akreditovanou skúškou tenkovrstvovou chromatografiou (TLC). Kvantitatívne stanovenie SPF sa vykonáva pri monitoringu aditívnych látok (úloha odboru HV) vo vzorkách zmrzlín, zákuskov ako aj niektorých výživových doplnkov neakreditovanou skúškou HPLC-DAD (vysokoúčinná kvapalinová chromatografia s detektorom diódového poľa). Pri tejto skúške je využívaná izolácia SPF na odtučené vlnené vlákno v kyslom prostredí za horúca. Táto predúprava vzoriek na extrakciu analytov z matrice má však obmedzenia najmä pre farbivá, ktoré sú nestabilné na svetle a pri vyššej teplote. V súčasnosti pre stanovenie SPF v hore uvedených potravinách neexistuje technická norma slovenská ani európska. V tomto projekte sa chceme zamerať na rôzne spôsoby izolácie SPF zo spomínaných komodít, využitím izolačných postupov publikovaných v odbornej literatúre, a výberu najvhodnejšieho postupu, ktorý by priniesol presné a správne výsledky.

##### **Etapy riešenia**

rok 2017 - literárny prehľad odbornej literatúry, výber predpokladaného najvhodnejšieho postupu, validácia metódy, analýza reálnych vzoriek podľa harmonogramu HV

rok 2018 – akreditácia skúšky podľa STN EN ISO/IEC 17025:2005

##### **Realizačné výstupy**

Akreditovaná metóda pre vykonanie kvantitatívneho stanovenia SPF vo vybraných potravinových komoditách pre potreby HV v banskobystrickom kraji.

Vypracovanie správy pre krajského odborníka hygieny výživy v banskobystrickom kraji a prezentácia výsledkov na odborných podujatiach.

##### **Riešenie v roku 2021**

V roku 2021 sme verifikovali rôzne metódy izolácie 13 SPF z potravinových vzoriek obsahujúcich aj problematickú prítomnosť bielkovín - zmrzlina, cukrárske výrobky, výživové doplnky. V súčasnosti prebieha štatistické vyhodnotenie výsledkov. Metóda stanovenia SPF použitím techniky HPLC-DAD ostala nezmenená. V apríli 2022 sa plánujeme zúčastniť medzinárodného medzilaboratorného porovnania, ktoré organizuje LGC AXIO Proficiency testing pre potravinové matrice. Po jeho úspešnom absolvovaní, plánujeme túto skúšku v roku 2022 akreditovať.

## 7.14 ANALÝZA CELKOVÉHO ARZÉNU V POTRAVINÁCH

Projekt vychádza z ODPORÚČANIA KOMISIE (EU) 2015/1381 z 10. augusta 2015 o monitorovaní arzénu v potravinách na účely zberu informácií do jednotnej databázy.

### Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

### Riešiteľské pracovisko

RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Prešov, RÚVZ Nitra, RÚVZ Trenčín, ďalší podľa záujmu

### Cieľ

monitoring obsahu celkového arzénu v potravinách, s dôrazom na potraviny určené pre dojčatá a malé deti, pre potraviny určené na osobitné lekárske účely a výživové doplnky.

### Anotácia

Arzén sa ubikvitárne vyskytuje v životnom prostredí. Jeho prirodzeným zdrojom v životnom prostredí je vulkanická činnosť, erózia pôdy a podobné prírodné procesy. Je prítomný v pôde, podzemných vodách aj v rastlinstve. Antropogénnym zdrojom arzénu je predovšetkým spaľovanie fosílnych palív, hutnícky a ťažobný priemysel (vyskytuje sa ako prímes v mnohých rudách). Arzén a jeho zlúčeniny sa využívajú aj v poľnohospodárstve ako súčasť pesticídov. V životnom prostredí nedegraduje, značná časť sa ukladá do vodných sedimentov a ľahko bioakumuluje v potravinovom reťazci. Arzén je mutagénna a karcinogénna látka. Najvyššie koncentrácie arzénu sa vyskytujú v ryži, listovej zelenine a morských plodoch. V potravinách sa môže vyskytovať v anorganickú a organickej forme. Pričom organický arzén je menej toxický ako anorganický, toxicita závisí na oxidačnom stupni, As III je toxickejší ako As V. Dlhodobý príjem anorganického arzénu má negatívny vplyv na ľudský organizmus, spôsobuje výskyt kožných lézií, rakoviny, vývojovej toxicity, neurotoxicity, kardiovaskulárnych ochorení, poruchy glukózového metabolizmu a cukrovky. Existujú analytické metódy, ktoré umožňujú stanoviť jednotlivé formy arzénu, v našich podmienkach môžeme stanoviť celkový obsah arzénu. Predmetom riešenej problematiky je analytické stanovenie celkového arzénu v potravinách vhodnou metódou a monitorovanie obsahu celkového arzénu vo vzorkách potravín určených pre dojčatá a malé deti, ako aj v potravinách určených na osobitné lekárske účely a výživové doplnky. Zúčastnené laboratória budú môcť participovať na medzilaboratórnej porovnávačnej skúške, ktorú zorganizuje NRC pre organizovanie MPS v oblasti potravín na RÚVZ Prešov.

### Etapy riešenia

rok 2017 – vývoj metód na stanovenie As, validácia metód, analýza vzoriek

rok 2018 – príprava medzilaboratórneho testu a jeho realizácia, rutinná analýza vzoriek, zber a vyhodnotenie údajov

rok 2019 – vyhodnotenie PT testu, rutinná analýza vzoriek

### Výstupy

- prezentácia výsledkov v spolupráci HV poskytnúť informácie o výsledkoch analýz
- správa o výsledkoch stanovenia obsahu celkového arzénu v potravinách určených pre dojčatá a malé deti.

### Riešenie v roku 2021

V rámci projektu 7.14 – Analýza celkového arzénu v potravinách, ktorý vychádza z ODPORÚČANIA KOMISIE (EÚ) 2015/1381 z 10. 8. 2015, boli v roku 2021 na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Prešove, Nitre, Trenčíne a Žiline vykonané stanovenia celkového arzénu vo vzorkách potravín – výživových doplnkoch, dojčenskej a detskej výžive, rybách a

čajoch. Hodnoty získané v týchto vzorkách sú uvedené v Tab. Zhodnotenie As vo vzorkách potravín. Všetky výsledky boli menšie ako maximálne hladiny pre anorganický arzén pre jednotlivé komodity.

Tab. Zhodnotenie As vo vzorkách potravín

Rok 2021	Spolu počet vzoriek	ND počet vzoriek	mg/kg <LOQ počet vzoriek	<0,100* mg/kg počet vzoriek	>0,100* mg/kg počet vzoriek	max. mg/kg	druh
<b>Banská Bystrica</b>	48	9	21	13	5	0,360±0,045	Bylinný čaj šalviový – výživový doplnok
<b>Prešov</b>	48	0	41	1	0	0,099±0,015	Modrý prameň čaj
<b>Nitra</b>	26	0	26	0	0	0	
<b>Trenčín</b>	7	7	0	0	0	0	
<b>Žilina</b>	34	0	25	8	1	0,18±0,04	Čaj bylinkový, sypaný urologický

\*Nariadenie EK 2015/1006 z 25. júna 2015, ktorým sa mení nariadenie ES 1881/2006 pokiaľ ide o maximálne hodnoty obsahu anorganického arzénu v potravinách

\*Ryža určená na výrobu potravín pre dojčatá a malé deti

Vysvetlivky

ND- nedetekované

LOQ – limit kvantifikácie

V roku 2021 sa Laboratórium AAS OCHA RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ako gestor projektu, zúčastnilo PT testu PT-PO-41/2021 – Stanovenie kovov ( Cd, Pb, Hg) v čaji, ktorý organizovalo Národné referenčné centrum pre organizovanie medzilaboratórnych porovnávacích skúšok v oblasti potravín, na RÚVZ so sídlom v Prešove. Výsledky Laboratória AAS OCHA RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici reprezentované pomocou z-skóre boli pre jednotlivé kovy nasledovné : Pb (0,24), Cd(0,20), Hg(0,77).

V roku 2021 Národné referenčné centrum pre organizovanie medzilaboratórnych porovnávacích skúšok v oblasti potravín, na RÚVZ so sídlom v Prešove zabezpečovalo vyhodnotenie MPS – ARZÉN-1/2021, bilaterálneho testu, ktorého sa zúčastnilo Laboratórium AAS OCHA RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a Laboratórium ANALPO, s.r.o. Zvolen s vyhovujúcim výsledkom.

Záverom možno konštatovať, že Laboratórium AAS OCHA RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici dosahuje dlhodobo vyhovujúce výsledky v oblasti stanovenia uvedených kovov v potravinách, má rozsiahle praktické skúsenosti a disponuje odbornými pracovníkmi. Vybavením Laboratória AAS, v rámci investičného rozvoja alebo európskych projektov, dlhodobo požadovanou technikou HPLC-ICP-MS (požiadavka od roku 2016), by bolo možné realizovať monitoring nielen celkového arzénu, ale aj jeho anorganických (As III, As V) a organických foriem, ktoré sa vyznačujú rôznou toxicitou, a teda aj rôznym vplyvom na ľudské zdravie, a to aj s pôsobnosťou pre celú SR. Rovnako by bolo možné zabezpečiť vyššiu citlivosť stanovenia, nakoľko limity pre obsah jednotlivých kovov najmä v detskej počiatočnej a následnej výžive sa sprísňujú a vyžadujú moderné vysokocitlivé prístrojové zariadenia na analýzu ako aj moderné zariadenia na predúpravu vzoriek (suchá, mokrá mineralizácia).

## **7.15 MONITORING ENERGETICKEJ A BIOLOGICKEJ HODNOTY STRAVY SPOJENÝ S ANALÝZOU VYBRANÝCH KONTAMINANTOV V STRAVE V ZARIADENIACH SPOLOČNÉHO STRAVOVANIA PRE DETI MŠ A ZŠ.**

### **Cieľ**

Cieľom projektu je monitorovanie energetickej a biologickej hodnoty stravy, hodnotenie rizík expozície vybraným kontaminantom spojených s konzumáciou jedál v zariadeniach spoločného stravovania pre deti MŠ a ZŠ. Monitoring sa bude realizovať pomocou odberu vzoriek stravy za účelom laboratórnych analýz zameraných na zistenie obsahu tukov, bielkovín, sacharidov, sušiny, soli, vápnika, dusitanov, dusičnanov, olova, kadmia a ortuti v podávanej strave. Získané laboratórne výsledky sa následne využijú pre zhodnotenie energetickej a biologickej hodnoty, odhadu expozície vybraným kontaminantom, ako aj zmapovanie stravovacích zvyklostí vo vybranej vekovej skupine populácie detí.

### **Gestor**

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

### **Riešiteľské pracoviská**

Vybrané RÚVZ v SR (Oddelenie hygieny detí a mládeže, Oddelenie chemických analýz)

### **Anotácia**

Správna výživa zohráva od útleho veku významnú úlohu v prevencii vzniku rôznych poškodení zdravia, prejavujúcich sa často až v dospelosti. Je dôležité, aby si deti už v detstve vytvorili správne stravovacie zvyklosti, podľa ktorých sa budú riadiť celý život. Z hľadiska správnej výživy konzumácia jedál v zariadeniach spoločného stravovania pre deti MŠ a ZŠ by mala priaznivo pôsobiť na zdravie, rast a vývin organizmu, vytvárať podmienky na dosiahnutie ich harmonického a všestranného rozvoja, v súlade s požiadavkami ustanovenými v zákone č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v znení noviel a vyhláske MZ SR č. 533/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia spoločného stravovania v znení noviel a v Potravinovom kódexe SR. V súčasnosti u nás medzi najčastejšie nedostatky vo výžive detí a mládeže patrí zvýšený energetický príjem, nadbytočný príjem tukov, cukrov, často s obsahom nevhodných polysacharidov, soli a taktiež riziko expozície vybraným kontaminantom, spojené s konzumáciou jedál v zariadeniach spoločného stravovania. Strava, ktorá svojim množstvom a zložením nezodpovedá veku dieťaťa vedie k stúpajúcemu výskytu obezity a výrazne zvyšuje riziko kardiometabolických ochorení. V zariadeniach spoločného stravovania pre deti MŠ a ZŠ sa realizuje projekt, ktorého výstupy zo získaných laboratórnych výsledkov a analýz výživových faktorov bude možné využiť pri hodnotení naplňovania odporúčaných výživových dávok pre jednotlivé vekové skupiny detí a následne pri ovplyvňovaní kvality stravy podávanej deťom v zariadeniach pre deti MŠ a ZŠ ako intervenčných opatrení v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež, ako aj využiť pre hodnotenie možného nežiadúceho vplyvu expozície sledovaným vybraným kontaminantom.

### **Realizačné výstupy**

Spracovanie výsledkov analyzovaných vzoriek a ich prezentácia. V spolupráci s HDM poskytnúť informácie o výsledkoch analýz v odobratých vzorkách jedál v zariadeniach spoločného stravovania pre deti MŠ a ZŠ. Správa o výsledkoch stanovenia obsahu energetickej a biologickej hodnoty a obsahu kontaminantov v strave určenej pre deti vybraných vekových skupín.

## Etapy riešenia

1. terénna práca, laboratórne analýzy vzoriek – rok 2021 a ďalšie roky
2. vyhodnotenie

V roku 2021 sa z dôvodu nepriaznivej pandemickej situácie ohľadom Covid-19 v rámci programu Monitoring energetickej a biologickej hodnoty stravy spojený s analýzou vybraných kontaminantov v strave v zariadeniach spoločného stravovania pre deti MŠ a ZŠ nerealizovali odbery ani laboratórne analýzy vzoriek stravy zo zariadení spoločného stravovania pre deti MŠ a ZŠ. Program bude pokračovať v nasledujúcom roku.

## B./ Plnenie úloh vo všetkých kapitolách v spolupráci s odbormi HŽP, HV, HDM a PPL - štatistika laboratórných výkonov:

Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
1.3	Ľudský biomonitoring - sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí	104	125	386
2.1.2.	Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické	149	482	2 934
2.1.3	Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém	21	60	822
3.2	Monitoring príjmu kuchynskej soli	8	8	15
7.6	Biomonitoring ťažkých kovov v pracovnom a životnom prostredí	1	8	519
7.10	Stanovenie syntetických potravinárskych farbív v potravinách	225	1 638	2 726
7.12	Monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách	10	57	84
7.14	Analýza celkového arzénu v potravinách	21	124	1 051
7.15	Monitoring energetickej a biologickej hodnoty stravy spojený s analýzou vybraných kontaminantov v strave v zariadeniach spoločného stravovania pre deti MŠ a ZŠ.	0	0	0
<b>Výkony celkom:</b>		<b>539</b>	<b>2 502</b>	<b>8 537</b>

## **ODDELENIE LEKÁRSKEJ MIKROBIOLÓGIE (VRÁTANE MŽP A BŽP)** **Mgr. RNDr. Jozef Strhársky, PhD. – vedúci oddelenia**

Oddelenie lekárskej mikrobiológie (OLM) RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici bolo v roku 2021 gestorom 3 úloh „Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2021 a na ďalšie roky“. 1 projekt bol z OFŽP (7.9) a 2 projekty boli z OLM (8.2 a 8.3). Okrem toho sme sa podieľali na ďalších 5 úlohách ako spoluriešitelia (4.2, 6.6, 7.1, 7.2. a 8.1).

### **7.9 MONITORING BIOLOGICKÝCH ALERGÉNOV V OVZDUŠÍ (PEĽOVÁ INFORMAČNÁ SLUŽBA – PIS) A ALERGÉNOV ROZTOČOV VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ**

**Gestor:** RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

**Riešiteľské pracoviská:** RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR, NRC pre hodnotenie vplyvu voľného ovzdušia a ovzdušia uzavretých priestorov nevýrobného charakteru na zdravie populácie

**Etapy riešenia:** 2021 a ďalšie roky

**Anotácia:**

Polinózy patria medzi najčastejšie alergické ochorenia, ktorými trpí viac ako tretina populácie. V rámci prevencie je pre alergológov i alergikov dôležitá dostupnosť presných a včasných informácií o výskyte peľu v ovzduší. V Slovenskej republike bola v roku 2006 obnovená funkčná sieť monitorovacích staníc PIS pod gesciou verejného zdravotníctva. Ich hlavnou úlohou je identifikácia a kvantifikácia peľových zŕn a spór húb (plesní) v ovzduší. Dostupnosť aktuálnych hlásení o peľovej situácii v regiónoch a čo najrozsiahlejšia medializácia peľových správ je dôležitá pre alergikov a lekárov. Presným určením najvhodnejšieho termínu začiatku liečby, a tiež jej ukončenia po sezóne, je okrem minimalizácie až dočasnej eliminácie zdravotných problémov alergika je možné vďaka cielenej diagnostike i správne načasovanej liečbe ušetriť značné finančné prostriedky.

Na vzniku respiračných alergií sa vo veľkej miere podieľajú aj alergény vnútorného prostredia (roztoc, zvieracie alergény, plesne). Roztoče sú podľa najnovších štúdií až v 50 % pôvodcami respiračných alergií, ktoré často prechádzajú do ťažkých astmatických stavov. V prevencii treba predchádzať alergizácii organizmu najmä u ľudí s alergickou dispozíciou, ktorí nemajú klinické prejavy alergickej choroby, ale sú v alergizujúcom prostredí. Profylaktickými opatreniami treba chrániť alergikov pred vplyvom špecifického alergénu najmä úpravou prostredia. Prevencia a profylaxia pri liečbe respiračných alergií patria do problematiky verejného zdravotníctva.

**Cieľ:**

- monitoring biologických alergénov v ovzduší ako súčasť prevencie zameranej na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení,
- zmonitorovať aktuálny stav výskytu alergénov roztočov v prachu z vnútorného prostredia budov so zameraním najmä na ubytovacie zariadenia rôznej kategórie určené pre verejnosť, domovy sociálnych služieb, spoločné zariadenia pre deti a mládež,
- medializácia peľového spravodajstva a jeho využitie na zlepšenie životných podmienok a kvality života dotknutých skupín obyvateľstva vrátane jeho použitia pri diagnostike a správnom načasovaní liečby polinóz,
- spolupracovať na projekte rozšírenia siete monitorovacích staníc PIS v SR,

- riešiť možnosti eliminácie najvýznamnejších alergénov (výsadba vhodnej zelene, udržiavanie a kosenie trávnych porastov, eliminácia neudržiavaných plôch ako rezervoára alergiológicky významných druhov),
- využitie výsledkov monitorovania na hodnotenie zdravotného rizika a pri aktualizácii platnej legislatívy.

#### **Výstupy:**

- týždenné peľové spravodajstvo formou tlačových správ, medializácia peľového spravodajstva na stránkach RÚVZ, www.alergia.sk, www.zdravie.sk a v ďalších médiách,
- správa o výskyte alergénov roztočov vo vnútornom prostredí budov sledovaných zariadení,
- návrh programov na zlepšenie podmienok prostredia a aktualizáciu legislatívy,
- prezentácia výsledkov monitoringu v médiách, na odborných podujatiach, publikácie v odborných časopisoch,
- využitie databázy PIS pre riešenie medzinárodných projektov týkajúcich sa zmien bioklímy a šírenia invázných druhov rastlín.

### **Vyhodnotenie**

#### **Metodika:**

Odber vzoriek a laboratórna diagnostika peľových alergénov v ovzduší bola v laboratóriu BŽP RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vykonávaná akreditovanou metódou ŠPP\_OLM\_64/07\_BIO spracovanou podľa zásad európskej peľovej informačnej služby. Ostatné monitorovacie stanice ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ Košice, Nitra, Trnava a Žilina nemajú túto skúšku akreditovanú, ale postupujú jednotne podľa tejto štandardnej metódy.

Laboratórna diagnostika výskytu alergénov roztočov v prachu bola v laboratóriu BŽP RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vykonávaná akreditovanou semikvantitatívnou metódou ŠPP\_OLM\_76 / 08 BIO. Vyhodnotenie výsledkov sme realizovali podľa vyhlášky MZ SR č. 259/2008 Z.z. o podrobnostiach a požiadavkách na vnútorné prostredie budov o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia a Vyhlášky MZ SR č. 210/2016, ktorou sa mení a dopĺňa Vyhláška MZ SR č.259/2008 Z.z..

#### **Priebeh peľového monitoringu a medializácia výsledkov, rok 2021**

RÚVZ Banská Bystrica je gestorom úlohy, na ktorej sa spoluriešiteľsky podieľajú monitorovacie stanice na ÚVZ SR Bratislava a RÚVZ Košice, Nitra, Trnava a Žilina.

Peľový monitoring roku 2021 vzhľadom na poveternostné podmienky začala monitorovacia stanica v Banskej Bystrici a v Bratislave od 18.2.2021 a ostatné stanice postupne v priebehu 8. a 9. kalendárneho týždňa. Oficiálny začiatok monitorovania bol 9. kalendárny týždeň, kedy boli v prevádzke všetky monitorovacie stanice. Monitorovali sme do konca októbra, monitorovacia stanica pri ÚVZ SR v Bratislave a koordinačné pracovisko PIS v Banskej Bystrici ukončili monitorovanie v novembri, keď už poveternostné podmienky neumožňovali bezpečnú prevádzku lapača.

V rámci monitorovania biologických častíc v ovzduší (aerobiologický monitoring) bolo na všetkých monitorovacích staniach PIS pri RÚVZ v SR celkovo vyhodnotených kvalitatívnou a kvantitatívnou analýzou **1 560 vzoriek** trvalých mikroskopických preparátov peľových zŕn a spór vzdušných húb zachytených v lapačoch peľu. Celkovo bol v rámci peľového monitoringu vykonaných 28 513 analýz. Podrobný prehľad o počte vyšetrených vzoriek je uvedený v tabuľke.

<b>Monitorovacia stanica</b>	<b>Počet vzoriek</b>	<b>Počet ukazovateľov</b>	<b>Počet analýz</b>
ÚVZ SR Bratislava	287	861	5 785
RÚVZ Banská Bystrica	279	798	6 746



RÚVZ Košice	231	693	2 112
RÚVZ Nitra	245	735	4 361
RÚVZ Trnava	259	777	4 329
RÚVZ Žilina	259	777	5 180
<b>SPOLU</b>	<b>1560</b>	<b>4 641</b>	<b>28 513</b>

Priebežné výsledky výskytu biologických alergénov v ovzduší sa z jednotlivých monitorovacích staníc týždenne zasielali formou protokolov cez stránku [www.alergia.sk](http://www.alergia.sk) na koordinačné pracovisko RÚVZ v Banskej Bystrici. Po overení nameraných údajov bola na koordinačnom pracovisku spracovaná prognóza na nasledujúci týždeň a výsledky peľového monitoringu boli publikované na stránke spolu s textovou správou o aktuálnej peľovej situácii na Slovensku. Monitorovacie stanice poskytovali týždenné peľové spravodajstvo na portáli [www.alergia.sk](http://www.alergia.sk), [www.zdravie.sk](http://www.zdravie.sk) a na webových stránkach úradov. Od roku 2018 spolupracujeme s NCZI, ktorý pre Národný portál zdravia preberá aktuálne hlásenia o peľovej situácii na Slovensku. Koordinačné pracovisko na základe podkladov z monitorovacích staníc pripravovalo týždenne tlačové správy o aktuálnej peľovej situácii v SR s prognózou na nasledujúci týždeň, ktoré boli poskytované pre tlačové agentúry (SITA, TASR) a regionálne denníky. Od roku 2019 pripravujeme týždenné peľové spravodajstvo aj formou podcastov, ktorých bolo v roku 2021 zrealizovaných 35. Pre médiá bolo zrealizovaných 6 rozhovorov pre televízne vysielanie (RTVS, TA3, Markíza), 5 rozhovorov pre rozhlasové vysielanie RTVS – rádio Regina a rádio Vlna. Vypracovali sme 35 týždenných tlačových správ o peľovej situácii v SR – informácie pre tlačové agentúry (SITA, TASR), boli distribuované prostredníctvom mediálneho odboru ÚVZ SR.

V spolupráci s ÚVZ SR sme sa podieľali na príprave realizácie projektového zámeru „Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší“ v rámci OP Kvalita životného prostredia. V spolupráci s katedrou botaniky Prírodovedeckej fakulty UK v Bratislave sme sa zapojili do spolupráce na projekte COST Action CA18226 „New approaches in detection of pathogens and aeroallergens“ (Adopt.).

### Monitorovanie alergénov roztočov, rok 2021

V roku 2021 boli odobraté vzorky a spracované hodnotiace správy z kontrol výskytu alergénov roztočov ubytovacej časti v Domove sociálnych služieb pre dospelých v Hornom Bare. Vzorky odobralo pracovisko OHŽPaZ RÚVZ DS (8 vzoriek). Výsledky získané spracovaním **8 vzoriek** boli vyhodnotené v zmysle platnej legislatívy.

Vyhodnotenie podľa tabuľky:

Stupeň obsahu alergénov roztočov	Obsah guanínu /g prachu
1 – vysoká prítomnosť alergénov roztočov	> 10 000 µg/g
2 – stredná prítomnosť alergénov roztočov	2 500 – 10 000 µg/g
3 – nízka prítomnosť alergénov roztočov	600 – 2 500 µg/g
4 – neprítomné alergény roztočov	< 600 µg/g
5 – neprítomné alergény roztočov	< 600 µg/g
6 – neprítomné alergény roztočov	< 600 µg/g

Na základe prepočtových tabuliek, ktoré k nameraným stupňom výskytu alergénov roztočov v prachu priradujú prislúchajúce hladiny guanínu udávané v µg na 1g prachu, je možné výsledky vyhodnotiť v súlade s požiadavkami platnej legislatívy.

Výskyt roztočov v prachu je možné posudzovať a hodnotiť podľa ustanovení vyhlášky MZ SR č. 259/2008 Z.z. o podrobnostiach a požiadavkách na vnútorné prostredie budov a o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia.

§1, ods. 2, písm. b) definuje biologické znečisťujúce látky: alergény roztočov sú tráviace enzýmy roztočov z čeľade *Pyroglyphidae* obsiahnuté v ich tráviacom trakte a vylučované spoločne s exkrementami do prostredia. Príloha č.4, tabuľka č. 7 uvádza limitné hodnoty biologických ukazovateľov kvality vnútorného ovzdušia budov a to <2 µg alergénov roztočov /1g prachu alebo 0,6 mg guanínu/g prachu.

Alergény roztočov sú celoročné alergény preto je potrebné za účelom prevencie alergických ochorení systematické odstraňovanie rizikových faktorov ich vzniku. Zásady údržby prostredia sú súčasťou prevádzkových poriadkov – je potrebné dôraznejšie vyžadovať správny systém vetrania, odstraňovania prachu, pranie textílií, údržbu kobercov, posteľných matracov a ostatného čalúneného nábytku.

Roztoče sú podľa najnovších štúdií až v 50 % pôvodcami respiračných alergií, ktoré často prechádzajú do ťažkých astmatických stavov. V prevencii treba predchádzať alergizácii organizmu najmä u ľudí s alergickou dispozíciou, ktorí nemajú klinické prejavy alergickej choroby, ale sú v alergizujúcom prostredí. Profylaktickými opatreniami je možné chrániť alergikov pred vplyvom špecifického alergénu aj vhodnou úpravou prostredia.

Z celkového počtu 8 vzoriek prachu, ktoré boli odobraté s matracov starších ako 10 rokov sme zaznamenali nasledovné výsledky:

5 vzoriek – nízka prítomnosť alergénov roztočov

3 vzorky – neprítomné alergény roztočov

Výsledky analýzy ukazujú, že väčšina matracov starších ako 10 rokov nespĺňala požiadavky vyhlášky. Výsledky kontrol zameraných na účinnosť opatrení na elimináciu výskytu alergénov roztočov, nám poukazujú na ich dôležitosť pri zlepšovaní podmienok v ubytovacích zariadeniach rôznej kategórie určených pre verejnosť, domovoch sociálnych služieb, spoločných zariadeniach pre deti a mládež i bytových priestoroch v čo najširšom meradle.

V súvislosti s trendom v európskych laboratóriách sme si vedomí, že je potrebné na skvalitnenie práce v laboratórnej diagnostike a pri kvantifikácii výsledkov zavedenie nových metód s využitím ELISA testov, ktoré majú vyššiu výpovednú hodnotu ako v súčasnosti používaná semikvantitatívna metóda, preto sme v roku 2021 ďalej pracovali na stanovení alergénov roztočov metódou ELISA testov.

Pomocou použitých ELISA kitov sa stanovuje hladina alergénov roztočov Der p 1 a Der f 1 vo vzorkách prachu. Cysteínové proteázy Der p 1 a Der f 1 pochádzajú z črevného traktu roztočov rovnako ako guanín, ktorý bol stanovený metódou Acarex. Cho HJ et al. (2012) uvádzajú, že viac ako 50 % alergických pacientov a až 80 % detí s astmou je senzibilizovaných na Der p 1 a ten sa javí ako dostatočný na diagnostikovanie až 97 % pacientov alergických na roztoče. *Dermatophagoides pteronyssinus* sa vyskytuje vo väčšine obytných priestorov a považuje sa za dominantný druh roztočov v Európe. Tento druh je však náchylnejší na vysychanie oproti *D. farinae*, ktorý lepšie prežíva obdobia sucha súvisiace s chladnejšími zimami, vykurovanými domácnosťami s nízkou relatívnou vlhkosťou vzduchu a van Strien RT (2004 ) uvádza, že koncentrácia alergénu Der f 1 je vyššia v domácnostiach bez kobercov. Z týchto dôvodov je potrebné sledovať alergény oboch druhov roztočov.

Cieľ zaviesť túto metódu v našom laboratóriu sme začali plniť. Na úspešné zavedenie danej metódy, však, potrebujeme analyzovať ďalšie vzorky prachu a získať tak na vyhodnotenie štatisticky významný súbor. Vzhľadom na pandémiu COVID-19 a následné protipandemické opatrenia sme nemali dostatočný počet vzoriek na ďalšie analýzy.

V rámci kontroly zabezpečenia kvality akreditovaných meraní boli na pracovisku RÚVZ v Banskej Bystrici vykonané kontroly vyplývajúce z požiadaviek na zabezpečenie kvality.

#### **Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:**

**Lafféřsová:** Pracovné stretnutie k úlohám vyplývajúcim z účasti na COST Action CA18226 „New approaches in detection of pathogens and aeroallergens“ (Adopt.), Bratislava, 8.11.2021.

**Lafféřsová:** Rozhovory televízne vysielanie: 3x RTVS, 2x Markíza, 1x TA3, rozhlasové vysielanie: 3x rádio Vlna, 2x Regina, 35 podcastov, 35 týždenných tlačových správ o peľovej situácii v SR ([www.alergia.sk](http://www.alergia.sk), NCZI).

**Lafféřsová:** Týždenné spracovávanie podkladov z databázy pre tlačový odbor ÚVZ SR do tlačových správ o peľovej situácii v SR - informácie pre tlačové agentúry (SITA, TASR).

**Lafféřsová:** Spolupráca s ÚVZ SR na aktualizácii projektového zámeru „Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší“ v rámci OP Kvalita životného prostredia.

**Lafféřsová, J.:** Spolupráca na medzinárodnom projekte COST CA18226 (ADOPT)

**Lafféřsová:** Vypracovanie posudku o peľovej situácii pre kúpele Sklené Teplice, vypracovanie dvoch odborných stanovísk na sťažnosti ohľadne peľových alergénov.

**Lafféřsová:** Telefonické a mailové konzultácie k problematike PIS, alergénov roztočov a výskytu hmyzu vo vnútornom prostredí (12x).

**Lafféřsová:** Konzultant bakalárskej práce študentky 3. ročníka odboru laboratórne vyšetrovacie metódy v zdravotníctve, FZ SZÚ Banská Bystrica: „Peľový monitoring, jeho význam v prevencii a liečbe alergických ochorení.“

**Lafféřsová, Gretschová, Mjartanová:** Prednášky a cvičenia počas praxe pre študentov odboru laboratórne vyšetrovacie metódy v zdravotníctve, SZÚ Bratislava.

#### **Publikačná a prednášková činnosť, rok 2021**

##### **Prednášky:**

**Lafféřsová, J.:** Long-range transport of *Alternaria* spores to Poland [prezentácia]. Aerobiology, climate change and Covid-19 of the 79th International Scientific Conference of University of Latvia, Latvia (online), 29.1.2021.

**Lafféřsová, J., Hochmuth, L., Snopková, Z.:** Peľová informačná služba: Peľová sezóna 2021 na Slovensku [poster]. XIX. Martinské dni imunológie, Martin, 15.-16.9.2021.

**Lafféřsová, J., Hochmuth, L., Snopková, Z.:** Peľová informačná služba: Peľová sezóna 2021 na Slovensku [poster]. XXXVIII. zjazd slovenských a českých alergológov a klinických imunológov, Horný Smokovec, Vysoké Tatry, 20.-23.10.2021.

##### **Publikácie:**

MYSZKOWSKA, D., PIOTROWICZ, K., ZIEMIANIN, M., BASTL, M., BERGER, U., DAHL, Å., DABROWSKA-ZAPART, K., GÓRECKI, A., LAFFÉŘSOVÁ, J., MAJKOWSKA-WOJCIECHOWSKA, B., MALKIEWICZ, M., NOWAK, M., PUC, M., RYBNÍČEK, O., SAARTO, A., ŠAULIENĚ, I., ŠČEVKOVÁ, J., KOFOL SELIGER, A., ŠIKOPARIJA, B., PIOTROWSKA-EWRY SZKO, K., CZARNOBILSKA, E.: Unusually high birch (*Betula* spp.) pollen concentrations in Poland in 2016 related to long-range transport (LRT) and the regional pollen occurrence. In: *Aerobiologia*. – ISSN . – Vol. 37, no. 3 (2021), p. 543-559. – DOI: <https://doi.org/10.1007/s10453-021-09703-w>.

DAMIALIS, A., GILLES, S., SOFIEV, M., SOFIEVA, V., KOLEK, F., BAYR, D., P. PLAZA, M., LEIER-WIRTZ, V., KASCHUBA, S., H. ZISKA, L., BIELORY, L., MAKRA, L., DEL MAR TRIGO, M., COVID-19/POLLEN study group (LAFFÉŘSOVÁ, J.) and TRAILD-HOFFMANN, C.: Higher airborne pollen concentrations correlated with

increased SARS-CoV-2 infection rates, as evidenced from 31 countries across the globe. In PNAS – ISSN 1091-6490. – Vol. 118, No.12 (2021) . – DOI: <https://doi.org/10.1073/pnas.2019034118>.

GREWLING, Ł., MAGYAR, D., CHŁOPEK, K., GRINN-GOFRON, A., GWIAZDOWSKA, J., SIDDIQUEE, A., IANOVICI, N., KASPRZYK, I., WÓJCIK, M., LAFFÉRSOVÁ, J., MAJKOWSKA-WOJCIECHOWSKA, B., MYSZKOWSKA, D., RODINKOWA, V., BORTNYK, M., MALKIEWICZ, M., PIOTROWSKAWERYYSZKO, K., SULBORSKA, A., RYBNIČEK, O., ŠČEVKOVÁ, J., ŠIKOPARIJA, B., SKJØTH, C. A., SMITH, M., BOGAWSKI, P.: Long-range transport of *Alternaria* spores to Poland. In Aerobiology, climate change and Covid-19 of the 79th International Scientific Conference of University of Latvia, Latvia, 29.1.2021.

LAFFÉRSOVÁ, J., HOCHMUTH, L., SNOPKOVÁ, Z.: Peľová informačná služba: Peľová sezóna 2021 na Slovensku. In *Klinická imunológia a alergológia: Česká a Slovenská spoločnosť pre alergológiu a klinickú imunológiu*. – Bratislava: Bonus, 2021, 28 – ISSN 1335-0013.

LAFFÉRSOVÁ, J., HOCHMUTH, L., SNOPKOVÁ, Z.: Peľová informačná služba: Peľová sezóna 2021 na Slovensku. poster In: XIX. Martinské dni imunológie, 15.-16.9.2021, Martin

LAFFÉRSOVÁ, J., HOCHMUTH, L., SNOPKOVÁ, Z.: Peľová informačná služba: Peľová sezóna 2021 na Slovensku. poster In: XXXVIII. zjazd slovenských a českých alergológov a klinických imunológov, 20.-23.10.2021, Horný Smokovec, Vysoké Tatry.

## 8.2 SURVEILLANCE INVAZÍVNYCH PNEUMOKOKOVÝCH OCHORENÍ

Monitorovanie cirkulácie kmeňov *Streptococcus pneumoniae* spôsobujúcich invazívne pneumokokové ochorenia v populácii a sledovanie zastúpenia sérotypov týchto kmeňov.

**Gestor:** RÚVZ Banská Bystrica

**Riešiteľské pracoviská:** RÚVZ Banská Bystrica

**Etapa riešenia:** 2021 a ďalšie roky

**Anotácia:**

Invazívne pneumokokové ochorenia (IPO) sú závažné infekcie ohrozujúce najmä vekové kategórie detí do dvoch rokov a osoby nad 65 rokov. Len niekoľko z 94 doposiaľ známych sérotypov *S. pneumoniae* má potenciál stať sa pôvodcom IPO. Väčšina týchto sérotypov je obsiahnutá vo vakcínach, ktoré v súčasnosti predstavujú účinnú formu prevencie. Na Slovensku sú k dispozícii 3 vakcíny – dve konjugované, ktoré sú aj súčasťou povinného očkovania.

**Cieľ:**

Cieľom projektu je monitorovanie zastúpenia sérotypov kmeňov *S. pneumoniae*, ktoré sú pôvodcami invazívnych pneumokokových ochorení ako aj skvalitnenie surveillance IPO na Slovensku.

**Záver:**

Všetky kmene *S. pneumoniae* izolované z pôvodne sterilných miest sú posielané do NRC pre pneumokokové nákazy, kde sú podrobené podrobnejšej analýze, pod ktorú spadá

najmä stanovenie sérotypu pomocou klasických sérologických metód, prípadne určenie genetickej príbuznosti. Keďže nie všetky pozitívne biologické vzorky sú zároveň kultivačne úspešné, je potrebné myslieť aj na stanovenie sérotypu priamo z biologického materiálu. V prípade, že daný kmeň nie je dostatočne viabilný, je možné na stanovenie sérotypu použiť aj molekulárno-biologické metódy.

### **Vyhodnotenie**

#### **Metodika a novozavedené metódy:**

Diagnostika bola vykonávaná metódami zavedenými v rámci NRC pre pneumokokové nákazy.

NRC využíva kombináciu kultivácie, sérologických a molekulárno-biologických metód. V prípade potreby bol vykonaný optochínový test na potvrdenie druhovej príslušnosti ako aj test rozpustnosti v žlči. Každý kmeň bol následne podrobený sérotypizácii pomocou molekulárno-biologických metód (multiplex PCR) a klasických sérologických metód (latexovej aglutinácie a quellung reakcie). Kmene boli zároveň uskladnené ako súčasť zbierky kmeňov *S. pneumoniae* NRC.

#### **Medzilaboratórne porovnania:**

V roku 2021 sa NRC pre pneumokokové a hemofilové nákazy zúčastnilo medzilaboratórneho porovnania so Státnim zdravotným ústavom Českej republiky. Boli vyšetrené tri materiály. Test bol vykonaný so 100% úspešnosťou.

#### **Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:**

V rámci zabezpečenia skvalitnenia surveillancie IPO na Slovensku NRC spolupracovalo s lekármi, mikrobiologickými laboratóriami a epidemiológiami, usmerňovalo ich pri transporte živých kmeňov *S. pneumoniae* a poskytovalo odborné konzultácie a prednášky pre lekárov, mikrobiológov a odbornú verejnosť.

#### **Počet vyšetrených vzoriek a stanovenie ich sérotypu, rok 2021**

V roku 2021 bol zaznamenaný výraz pokles počtu doručených kmeňov izolovaných z invazívnych ochorení. Kým v roku 2020 predstavoval pokles počtu vyšetrených materiálov 55,14 % v roku 2021 to bolo 63,55 %. Pokles bol spôsobený zahltenosťou celého zdravotného systému, laboratória nevynímajúc, diagnostikou SARS-CoV-2. V roku 2021 bolo do NRC doručených spolu 78 kmeňov resp. pôvodných biologických materiálov *S. pneumoniae*, pričom 39 kmeňov bolo izolovaných z invazívnych pneumokokových ochorení. U pacientov s viacerými zaslanými kmeňmi bol potvrdený vždy ten istý sérotyp preto sú v tabuľke č. 1 uvádzané len raz.

Zastúpenie sérotypov ako aj pôvodných biologických materiálov sumarizujú tabuľky č. 1 a 2. Všetky informácie týkajúce sa kmeňov izolovaných z pôvodne sterilných tekutín, zaslané do NRC na sérotypizáciu a ďalšiu analýzu sú zároveň prístupné po kontaktovaní pracovníkov NRC ([www.vzbb.sk](http://www.vzbb.sk)).

**Tab. 1:** Prehľad sérotypov *S. pneumoniae* identifikovaných v NRC, rok 2021.

Sérotyp	Počet izolovaných kmeňov
8	6
3	5
19A	5
6C	3
4	4
11A	1

23A	1
23B	1
15B	3
6A	2
15F/15A	1
12F	1
24F	1
7C	1
16F	1
22F	1
bez určenia sérotypu	2
<b>Spolu</b>	<b>39</b>

**Tab. 2:** Prehľad biologických materiálov, z ktorých boli v roku 2021 pneumokokové kmene izolované.

<b>Materiál</b>	<b>Počet</b>
Hemokultúra	24
Likvor	9
Punktát	1
Pitevný materiál	1
Aspirát	1
Brušná dutina	2
Mastoiditída	1

### **Publikačná a prednášková činnosť, účasti na školeniach, rok 2021**

BENNETT, J. C., HETRICH, M. K., QUESADA, M. G., **MAĎAROVÁ, L.**, ... , The PSERENADE Team [62 aut.]: Changes in Invasive Pneumococcal Disease Caused by *Streptococcus pneumoniae* Serotype 1 Following Introduction of PCV10 and PCV13: Findings from the PSERENADE Project. In: *Microorganisms* [(IF 4.128)]. - ISSN 2076-2607. - Vol. 9, no. 4 (2021), 696. - Doi: 10.3390/microorganisms9040696.

MARIA DELORIA KNOLL 1,\* , JULIA C. BENNETT 1 , MARIA GARCIA QUESADA 1 , EUNICE W. KAGUCIA 2 , MEAGAN E. PETERSON 1 , DANIEL R. FEIKIN 3 , ADAM L. COHEN 4,‡, MARISSA K. HETRICH 1 , YANGYUPEI YANG 1 , JENNA N. SINKEVITCH 1 , KROW AMPOFO 5 , LAURIE AUKES 6 , SABRINA BACCI 7 , GODFREY BIGOGO 8 , MARIA-CRISTINA C. BRANDILEONE 9 , MICHAEL G. BRUCE 10 , ROMINA CAMILLI 11, JESÚS CASTILLA 12,13 , GUANHAO CHAN 14, GRETTEL CHANTO CHACÓN 15, PILAR CIRUELA 12,16 , HEATHER COOK 17, MARY CORCORAN 18 , RON DAGAN 19, KOSTAS DANIS 20, SARA DE MIGUEL 21, PHILIPPE DE WALS 22, STEFANIE DESMET 23,24, YVONNE GALLOWAY 25 , THEANO GEORGAKOPOULOU 26, LAURA L. HAMMITT 1,2, MARKUS HILTY 27, PAK-LEUNG HO 28 , SANJAY JAYASINGHE 29 , JAMES D. KELLNER 30, JACKIE KLEYNHANS 31,32 , MIRJAM J. KNOL 33, JANA KOZAKOVA 34, KARL GÚSTAF KRISTINSSON 35 , SHAMEZ N. LADHANI 36, CLAUDIA S. LARA 37, MARIA EUGENIA LEÓN 38, TIJA LEPP 39, GRANT A. MACKENZIE 40,41,42 , **LUCIA MAĎAROVÁ 43** , ALLISON MCGEER 44, TUYA MUNGUN 45, JASON M. MWENDA 46, J. PEKKA NUORTI 47,48 , NÉHÉMIE NZOYIKORERA 49,50 , KAZUNORI OISHI 51 , LUCIA HELENA DE OLIVEIRA 52, METKA PARAGI 53 , TAMARA PILISHVILI 54, RODRIGO PUENTES 55 , ERIC RAFAI 56, SAMIR K. SAHA 57, LARISA SAVRASOVA 58,59 , CAMELIA SAVULESCU 60, J.

ANTHONY SCOTT 2 , KEVIN J. SCOTT 61 , FATIMA SERHAN 4 , LENA PETROVA SETCHANOVA 62 , NADJA SINKOVEC ZORKO 63, ANNA SKOCZYŃSKA 64 , TODD D. SWARTHOUT 65,66 , PALLE VALENTINER-BRANTH 67 , MARK VAN DER LINDEN 68, DIDRIK F. VESTRHEIM 69, ANNE VON GOTTBURG 31,70, INCI YILDIRIM 71 , KYLA HAYFORD 1,§ AND THE PSERENADE Team. Global Landscape Review of Serotype-Specific Invasive Pneumococcal Disease Surveillance among Countries Using PCV10/13: The Pneumococcal Serotype Replacement and Distribution Estimation (PSERENADE) Project. *Microorganisms* 2021, 9, 742. <https://doi.org/10.3390/microorganisms9040742>.

### 8.3 SURVEILLANCE BORDETELLA PERTUSSIS

Monitorovanie cirkulácie kmeňov *B. pertussis* v populácii ako aj sledovanie séroprevalencie IgG anti-PT *B. pertussis*. Zavedenie nových diagnostických metód na sledovanie príbuznosti resp. odlišnosti izolovaných kmeňov *B. pertussis* od kmeňov vakcinálnych.

**Gestor:** RÚVZ Banská Bystrica

**Riešiteľské pracoviská:** RÚVZ Banská Bystrica v spolupráci s oddeleniami epidemiológie jednotlivých RÚVZ a vybranými zdravotníckymi zariadeniami.

**Etapa riešenia:** 2021 a ďalšie roky

**Anotácia:**

V súvislosti so stúpajúcou incidenciou pertussis v mnohých krajinách sveta sa pozornosť sústreďuje aj na vakcináciu proti pertussis. V súčasnosti je vypracovaných mnoho štúdií zaoberajúcich sa účinnosťou vakcinácie ale aj skúmaním genetickej príbuznosti resp. odlišnosti izolovaných kmeňov z jednotlivých epidémií a vakcinálnych kmeňov. Je preto nevyhnutné najmä pre potreby NRC a surveillance pertussis v SR zaviesť do diagnostiky metódu PFGE, slúžiacu na zisťovanie genetickej príbuznosti resp. odlišnosti kmeňov.

**Cieľ:**

Cieľom projektu je v súlade s najnovšími odporúčaniami ECDC (EU PertstrainGroup) poukázať na nevyhnutnosť skvalitnenia surveillance pertussis a na zosúladenie diagnostiky tohto agens na všetkých úrovniach. Najdôležitejším cieľom projektu je monitorovanie cirkulácie kmeňov *B. pertussis* v populácii ako aj sledovanie séroprevalencie IgG anti-PT *B. pertussis*.

**Záver:**

Väčšina prípadov pertussis v SR, hlásená do EPIS-u, je diagnostikovaná pomocou sérologických metód dôkazu protilátok. Laboratórna diagnostika pertussis musí byť smerovaná k rýchlemu odhaleniu pôvodcu pomocou priamych diagnostických metód. Na prvom mieste je teda potrebné myslieť na kultiváciu a PCR. Sérológia by mala byť v prípade pertussis využívaná najmä ako metóda konfirmačná. Vzhľadom na vysoký počet vyšetrení pertussis pomocou sérologických metód v SR je potrebné zmeniť prístup k diagnostike tohto agens tak u odbornej ako aj u laickej verejnosti.

**Vyhodnotenie**

**Metodika a novozavedené metódy:**

Diagnostika bola vykonávaná v súlade so štandardnými pracovnými postupmi (ŠPP). Všetky použité metódy dôkazu sú akreditované.

Z priamych diagnostických metód sa vykonávala kultivácia *Bordetella sp.*, *B. pertussis* a *B. parapertussis* v nazofaryngeálnom výtere ako aj real-time PCR na dôkaz prítomnosti DNA spomínaných agens. Diagnostika pomocou real-time PCR bola upravená a doplnená v súlade s najnovšími odporúčaniami ECDC na diagnostiku týchto agens. Real-time PCR bola doplnená o dôkaz prítomnosti génu zodpovedného za tvorbu pertussického toxínu (*ptxA-Pr*). V rámci interpretácií výsledkov vyšetrení pomocou real-time PCR bol v prípade dôkazu IS1001 doplnený ukazovateľ *B. bronchiseptica*, nakoľko táto sekvencia sa nachádza aj u tohto druhu.

Z nepriamych diagnostických metód bola vykonávaná diagnostika prítomnosti resp. hladiny protilátok tried IgG a IgA na dôkaz prítomnosti protilátok proti pertussickému toxínu u *Bordetella pertussis*. Aglutinácia sa vykonávala na dôkaz prítomnosti protilátok proti *Bordetella parapertussis* (hodnotenie 4 násobného vzostupu titra protilátok).

V súvislosti so zaznamenaním epidémií pertussis v mnohých krajinách sa stále väčšia pozornosť sústreďuje na vakcináciu proti pertussis. V súčasnosti je vypracovaných mnoho štúdií zaoberajúcich sa účinnosťou vakcinácie ale aj skúmaním genetickej príbuznosti resp. odlišnosti izolovaných kmeňov z jednotlivých epidémií a vakcinálnych kmeňov. Tieto analýzy sa vykonávajú prevažne pomocou pulznej elektroforézy (PFGE). Získané pulzotypy sú triedené do skupín a porovnáva sa ich príbuznosť resp. odlišnosť. Z tohto dôvodu pre potreby NRC a surveillance pertussis v SR bola validovaná aj táto metóda za použitia zbierkových referenčných kmeňov *B. pertussis*, *B. parapertussis* a *B. holmesii*.

#### Medzilaboratórne porovnania a zosúladenie diagnostiky:

V roku 2021 bolo NRC pre pertussis a parapertussis zapojené do dvoch medzinárodných medzilaboratórnych testov. Jeden test bol zameraný na sérologický dôkaz protilátok. Test bol vykonaný so 100% úspešnosťou. Druhý test bol zameraný na molekulárno-biologický dôkaz prítomnosti *B. pertussis* resp. *Bordetella species* vo vyšetrovaných vzorkách. Test bol vykonaný so 100% úspešnosťou.

#### Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

- v roku 2021 bolo Slovensko cez NRC pre pertussis a parapertussis aj naďalej zapojené do projektu organizovaného ECDC pod názvom „ERLNPert-Net European Reference Laboratory Network for Pertussis experts funded by ECDC“
- hlavným cieľom vytvorenej siete a projektu je zabezpečiť integrovaný dohľad nad pertussis v Európe. Koordinujúcim pracoviskom bol inštitút THL vo Fínsku, Turku, s ktorým má NRC dlhodobú dobrú spoluprácu. Výstupom projektu bola v uplynulom roku medzinárodná publikácia

#### Počet vyšetrených a pozitívnych vzoriek, rok 2021

Počet vyšetrených materiálov pomocou jednotlivých metód skúšania je uvedený v tabuľke č. 1. Do systému EPIS boli nahlásené všetky prípady resp. pacienti, ktorí na základe klinickej diagnózy a kombinácie laboratórnych vyšetrení na prítomnosť *B. pertussis* resp. *B. parapertussis* spadali pod definíciu potvrdených, možných resp. pravdepodobných prípadov pertussis a parapertussis.

**Tab. 1:** Počet vyšetrených a pozitívnych vzoriek na prítomnosť *B. pertussis* a *B. parapertussis* v NRC pre pertussis a parapertussis, rok 2021.

	Spolu vyšetrených	Pozitívne
Agglutinácia <i>Bordetella parapertussis</i> (párové vzorky)	0	0
ELISA IgG anti PT <i>Bordetella pertussis</i>	15	2
ELISA IgA anti-PT <i>Bordetella pertussis</i>	15	1



kultivácia	0	0
real-time PCR <i>Bordetella sp.</i>	174	20
real-time PCR <i>B. parapertussis</i> / <i>B. bronchiseptica</i>	174	0
real-time PCR <i>Bordetella pertussis, ptxA-Pr</i> (gén zodpovedný za tvorbu pertussického toxínu)	27	15

### Publikačná a prednášková činnosť, účasti na školeniach, rok 2021

BERBERS, G., GAGELDONK, van P., KASSTEELE, van de J., WIEDERMANN, U., DESOMBERE, I., DALBY, T., TOUBIANA, J., TSIODRAS, S., FERENCZ, I. P., MULLAN, K., GRISKEVICIUS, A., KOLUPAJEVA, T., VESTRHEIM, D. F., PALMINHA, P., POPOVICI, O., WEHLIN, L., KASTRIN, T., **MAĎAROVÁ L.**, CAMPBELL, H., KODMON, C., BACCI, S., BARKOFF, A.-M. HE, Q., SEROSURVEILLANCE STUDY TEAM [VLIET, van J., ... , AVDIČOVÁ, M.,..., MERTSOLA, J.]: Circulation of pertussis and poor protection against diphtheria among middle-aged adults in 18 European countries. In: *Nature communications* [(IF 14.919)]. - ISSN 2041-1723. - Vol. 12, no. 1 (2021), 2871.

### 6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

**Gestor:** ÚVZ SR Bratislava, NRC pre poliomyelitídu

**Riešiteľské pracoviská:** RÚVZ v SR

**Etapa riešenia:** 2021 a ďalšie roky

#### RÚVZ Banská Bystrica – OLM, počet vyšetrených vzoriek, rok 2021

V rámci stredoslovenského regiónu boli v roku 2021 vo virologickom laboratóriu OLM RÚVZ v Banskej Bystrici vyšetrené odpadové vody z 13-tich odberových lokalít – čističiek odpadových vôd (ČOV) v 13-tich okresoch Banskobystrického a Žilinského kraja a jedného záhytného utečeneckého tábora vo Veľkom Krtiši – Opatovej. Vzorky boli vyšetrené podľa štandardných metodík WHO v pokuse o izoláciu vírusu na bunkových substrátoch RD-A, Hep2 a L20B.

Počet odobratých vzoriek odpadových vôd bol 84, čo po opracovaní metódou dvojfázovej separácie – spodná fáza (SF), interfáza (IF), predstavuje celkovo 168 vzoriek. 84 odpadových vôd má ukončené vyšetrenie. Za uvedené obdobie nebol izolovaný žiadny poliovírus, z ostatných enterálnych vírusov to bol 1x ECHO 21 z ČOV Banská Bystrica a 1x NPEV z ČOV Lučenec. Pre obdobie rokov 2021/22 bol vypracovaný a RÚVZ Banskobystrického a Žilinského kraja zaslaný časový harmonogram odberu odpadových vôd na obdobie marec 2021 – február 2022.

#### Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

**Kissová, R.:** Hodnotiaca správa vyšetrení odpadových vôd za obdobie marec 2020 – február 2021.

**Kissová, R.:** Vypracovanie časového harmonogramu odberu odpadových vôd na obdobie marec 2021 – február 2022 pre okresy Banskobystrického a Žilinského kraja.

**Kissová, R.:** Evidencia vyšetovaných vzoriek do WHO LDMS databázy.

**Publikačná činnosť:**

BENKÖOVÁ, B., POSPÍŠILOVÁ, M., KRAMNA, L., KISSOVÁ, R., BERAKOVÁ, K., KLEMENT, C., CINEK, O., BOPEGAMAGE, S.: Cocksackievirus B4 sewage-isolate induces pancreatitis after oral infection. In: FEMS microbiology letters [elektronický dokument]. – ISSN 1574-6968. – Vol.368 (2021), [7 p.] – Doi: 10.1093/femsle/fnab092

**Úlohy OFŽP: 7.1 a 7.2 a HDM 4.2****Tab. 1:** Počty vyšetrení v laboratóriu biológie životného prostredia, rok 2021

Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
7.1	Monitoring vybraných vodných plôch a biokúpalísk	84	251	1 377
7.2	Kvalita vody a prostredia umelých kúpalísk a zdravotníckych zariadení	387	774	1 548
4.2	Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti	89	89	1 068

\*\*7.1 – na prítomnosť cyanobaktérií boli vyšetrené vzorky vôd kúpacích oblastí Teplý vrch, Kurinec, Počúvadlo, Vindšachta, Kolpachy, Richňava, Hodruša, biokúpalisko Krtko vo Veľkom Krtíši a z nevyhlásených kúpacích oblastí Dolné Hodrušské jazero, jazero Krpáčovo, Nová Baňa Tajch, Klinger, Evičkinovo jazero, Belianske jazero a Plážové kúpalisko Banská Bystrica. Ďalšie vzorky vôd boli odobierané z vodárenských nádrží Turček, Hriňová, Klenovec a Málinec. Najviac zastúpené boli cyanobaktérie rodov *Aphanizomenon*, *Microcystis*, *Woronichinia*, *Dolichospermum* a *Planktolyngbya*. Výskyt vodného kvetu nebol zaznamenaný. Súbežne boli na úpravniach vody odobraté a na prítomnosť cyanobaktérií vyšetrované vzorky surovej a upravenej vody.

\*7.2 – z vyšetrovaných 387 vzoriek bolo na prítomnosť améb spracovaných 26 vzoriek. V okresoch Banská Bystrica a Brezno bolo odobratých spolu 17 vzoriek – z toho 7 pozitívnych na prítomnosť améb pri teplote 36 °C, Lučenec z 5 odobratých vzoriek 1 pozitívna pri teplote 36 °C, Rimavská Sobota zo 4 vzoriek 1 pozitívna pri teplote 36 °C. Améby z pozitívnych kultivácií boli odoslané do NRC pre termotolerantné améby v Prievidzi, kde nám identifikovali zachytené améby. Zastúpené boli améby rodov *Vahlkampia*, *Vahlkampia/Naegleria*, *Vanella* a saprofytické améby bližšie neurčené.

\*4.2 – na prítomnosť helmintov v pieskoviskách bolo vyšetrených 89 vzoriek z pieskovísk materských škôl a v rámci občianskej vybavenosti v okresoch banskobystrického kraja. 15 vzoriek bolo pozitívnych a z toho 6 v okrese Brezno, 3 v okrese Banská Bystrica, 3 v okrese Lučenec a po jednom v okresoch Brezno, Revúca a Krupina. Zastúpené boli rody *Ancylostoma* v 13 vzorkách a *Toxocara* v 2 vzorkách.

**Tab. 2:** Počty vyšetrení v laboratóriu mikrobiológie životného prostredia, rok 2021

Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
7.1	Monitoring vybraných vodných plôch a biokúpalísk	64	128	966

7.2	Kvalita vody a prostredia umelých kúpalísk a zdravotníckych zariadení	389	1 946	2 806
4.2	Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti	90	264	963

\*7.2 – na prítomnosť *Legionella spp.* sme vyšetřili 28 vzoriek bazénových vôd (28 vzoriek, 28 ukazovateľov, 72 analýz). 2 vzorky boli pozitívne (hotelový vírivý bazén). V NRC pre legionely bola v oboch prípadoch identifikovaná *L. pneumophila* sérotyp 6.

## 8.1 DIFERENCIÁLNA DIAGNOSTIKA RESPIRAČNÝCH OCHORENÍ

**Gestor:** ÚVZ SR Bratislava, NRC pre chrípku

**Riešiteľské pracoviská:** RÚVZ Banská Bystrica a RÚVZ Košice

**Etapa riešenia:** Projekt má dlhodobý charakter a jeho riešenie sa uskutočňuje priebežne.

### RÚVZ Banská Bystrica - OLM, počet vyšetřených vzoriek, rok 2021

V roku 2021 sa v laboratóriu virologickej kultivácie OLM RÚVZ v Banskej Bystrici, nevyšetrovali vzorky na chrípku, z dôvodu pandémie SARS-CoV-2 boli zastavené kultivačné vyšetrenia vzoriek na respiračné vírusy.

Od chrípkovej sezóny 2013/2014 do začiatku marca 2020 sa v súlade s odporúčaniami Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) vykonávala kultivácia chrípkových vírusov na bunkových kultúrach MDCK. Každá vzorka od pacientov so SARI a hospitalizovaných pacientov, podozrivá na prítomnosť vírusu chrípky, bola vyšetřená pomocou molekulárno-biologických metód (RT-PCR resp. real-time PCR) ako aj pomocou rýchlotestu a následne kultivačne na bunkových kultúrach. Vzorky od sentinelových lekárov boli vyšetřované kultiváciou na bunkových kultúrach. Všetky kultivačne pozitívne (resp. suspektné) vzorky boli následne vyšetřované (resp. typizované a subtypizované) molekulárno-biologickými metódami.

Každá vzorka od pacientov so SARI a hospitalizovaných pacientov bola najprv podrobená RT-PCR resp. real-time RT-PCR na dôkaz prítomnosti vírusu chrípky typu A bez bližšej identifikácie a chrípky typu B. Následne boli všetky vzorky pozitívne na prítomnosť vírusu chrípky typu A podrobené ďalšej PCR za účelom subtypizácie a teda zisťovania prítomnosti pandemickej chrípky typu A/H1N1, chrípky typu A/H1 a chrípky typu A/H3. Postup pri týchto vyšetřeniach bol v súlade s najnovším manuálom na diagnostiku chrípkových vírusov vydaným WHO ([www.who.int](http://www.who.int)). Od 12.3.2020 boli z dôvodu prebiehajúcej pandémie SARS-CoV-2 zrušené kultivačné vyšetřenia vzoriek z dýchacích ciest zamerané na izoláciu chrípkových vírusov. U závažných akútnych respiračných ochorení boli naďalej vykonávané RT-PCR vyšetřenia na diagnostiku respiračných vírusov – chrípky, RSV, ADV.

Súhrn vyšetřených a pozitívnych vzoriek pomocou molekulárno-biologických metód dôkazu (RT-PCR a real-time PCR) je uvedený v Tab. 1.

Súhrn vyšetřených a pozitívnych vzoriek metódou ELISA na stanovenie IgG a IgM protilátok chrípky typu A a B je uvedený v Tab. 2.

**Tab. 1:** Molekulárna biológia, diagnostika a diferenciálna diagnostika chrípky, rok 2021

Agens	Počet vyšetrených materiálov
Chrípka A	119
Chrípka B	119
RSV	134
SARS-CoV-2	41 835
<b>SPOLU</b>	<b>42 207</b>

**Tab. 2:** Diferenciálna diagnostika chrípky v laboratóriu sérológie, rok 2021

Zdravotnícky výkon	Počet vzoriek	Pozitívne vzorky	Analýzy
Chrípka A IgG ELISA	22	17	46
Chrípka A IgM ELISA	22	2	46
Chrípka B IgG ELISA	22	14	46
Chrípka B IgM ELISA	22	1	46

**Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:**

**Kissová, R.:** Hodnotiaca správa vyšetrení na chrípku za rok 2021.

**Kissová, R.:** Zasielanie týždenných hlásení o diagnostike chrípky na RÚVZ v BB v roku 2021.

**Kissová, R.:** Spracovanie podkladov a týždenné hlásenia o vyšetreniach vzoriek na chrípku pre epidemiológov príslušných RÚVZ v Banskobystrickom kraji pre chrípkovú sezónu 2021/22.

**Publikačná a prednášková činnosť, účasti na školeniach, rok 2021**

BORŠOVÁ, K., PAUL, E.D., KOVÁČOVÁ, V., RADVÁNSZKA, M., HAJDU, R., ČABANOVÁ, V., SLÁVIKOVÁ, M., LIČKOVÁ, M., LUKÁČIKOVÁ, Ľ, BELÁK, A., ROUSSIER L., KOSTIČOVÁ, M., LIŠKOVÁ, A., **MAĐAROVÁ, L.**, ŠTEFKOVIČOVÁ, M., REIZIGOVÁ, L., NOVÁKOVÁ, E., SABAKA, P., KOŠČÁLOVÁ, A., BREJOVÁ, B., STAROŇOVÁ, E., MIŠÍK, M., VINAŘ, T., NOSEK, J., ČEKAN P. & KLEMPA, B.: Surveillance of SARS-CoV-2 lineage B.1.1.7 in Slovakia using a novel, multiplexed RT-qPCR assay. *Scientific Reports* | (2021) 11:20494 | <https://doi.org/10.1038/s41598-021-99661-7>. [www.nature.com](http://www.nature.com)

**Prednášky a publikácie:**

-

**Účasť na konferenciách, školeniach a seminároch:**

-

## **ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA A VÝCHOVY K ZDRAVIU**

**MUDr. Zora Kľocová Adamčáková, PhD. – vedúca oddelenia**

### **9.1 ZDRAVOTNÉ UVEDOMENIE A SPRÁVANIE OBYVATEĽOV SR**

V rámci regionálneho sledovania zdravotného stavu obyvateľstva sme prostredníctvom Poradne zdravia vyšetrili 645 klientov, z toho do Testu zdravé srdce bolo zaradených 360 klientov. Každý z klientov bol náležite poučený s ohľadom na príslušné rizikové faktory a nedostatky v životospráve daného klienta.

### **9.2 PRIESKUM ZDRAVOTNEJ GRAMOTNOSTI OBYVATEĽOV SR**

V roku 2021 nebol plánovaný prieskum zdravotnej gramotnosti v Slovenskej republike.

### **9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025**

V roku 2021 bolo pripravených 43 aktivít zameraných na prevenciu obezity v populácii. Tieto aktivity zahŕňali prednášky zamerané na podporu správnych stravovacích a pohybových návykov u detí aj dospelých, kurz znižovania nadváhy, výjazdy organizované v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou a propagáciu danej problematiky.

V rámci výjazdov do Železiarní Podbrezová, O2 Slovakia a na Mestský úrad v Banskej Bystrici, ktoré boli spojené aj s vyšetrením na prístroji InBody, sme poskytli poradenstvo 207 zamestnancom týchto pracovísk. Zrealizovaných bolo 28 prednášok pre 1140 poslucháčov. Kurzu znižovania nadváhy, ktorý začal 28.10.2021 a pokračoval až do roku 2022, sa zúčastnilo 5 žien. Na Športiáde seniorov občianskeho združenia AkSen v Banskej Bystrici sme poskytli poradenstvo 62 záujemcom.

Bolo pripravených 6 tlačových správ súvisiacich s témou obezity a 4 informačné panely.

#### **9.4.1 *VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň nazvyšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie***

IX. ročník kampane prebiehal od 10. mája do 1. augusta. Od prechádzajúcich ročníkov bol v mnohom netradičný. Príprava naň prebiehala v relatívne skrátrenom režime kvôli prebiehajúcej celosvetovej pandémie ochorenia Covid – 19. Vzhľadom na rok 2020 boli pre podmienky zaradenia do súťaže zvolené tie najzákladnejšie odporúčania Svetovej zdravotníckej organizácie (SZO) pre pohybovú aktivitu pre dospelú populáciu: 150 minút strednej intenzity alebo 75 minút vysokej intenzity alebo adekvátnej časovej kombinácie týchto intenzít týždenne počas minimálne 4 týždňov za sebou.

Boli zjednodušené účastnícke listy a po prvýkrát bola ponúknutá účastníkom možnosť vyplniť absolvované aktivity prostredníctvom online formulára. Nakoľko účastnícky list nebol totožný s minulými ročníkmi, nebolo možné zrealizovať detailné porovnanie ročníkov.

Celkový počet účastníkov bol v IX. ročníku kampane 363, z toho bolo 218 žien (60,06 %), mužov 144 (39,67 %), v jednom prípade nebolo uvedené pohlavie. Počet účastníkov bol o 22 % nižší než v predchádzajúcom ročníku. Takmer každý štvrtý účastnícky list bol zaslaný elektronickým formulárom (102 resp. 28%) a zvyšných 261 účastníckych listov prišlo e-mailom alebo poštou. Vekový priemer všetkých účastníkov bol 42,61 rokov. Vekový priemer

účastníkov, ktorí využili online účastnícky list bol 38,72 rokov. Najviac účastníkov bolo vo vekovej kategórii 45 až 54 rokov (v predchádzajúcom ročníku kampane 35 – 44 rokov).

Najviac účastníkov bolo z Nitrianskeho kraja (93) a z okresu Topoľčany (61). Najčastejšou aktivitou bola chôdza, ktorú vykonávalo 306 účastníkov, nasledovala práca v záhrade (246 účastníkov) a bicyklovanie (217 účastníkov). Iné aktivity zvolilo 128 účastníkov, najčastejšie to boli plávanie, turistika a cvičenie v posilňovni. 234 účastníkov (64,46 %) sa venovalo pohybovej aktivite počas celých 12 týždňov trvania kampane. 108 účastníkov (29,75 %) uviedlo, že v poslednom mesiaci pred začiatkom kampane sa venovali fyzickej aktivite v množstve odporúčanom SZO. 47 účastníkov (12,95 %) uviedlo, že sa pred kampaňou nevenovalo žiadnej fyzickej aktivite.

Priemerná hmotnosť účastníkov pred kampaňou bola 74,54 kg a po kampani 72,71 kg. Svoju hmotnosť uviedlo 346 dospelých účastníkov. 122 z nich (35,26 %) malo podľa stanovenia hodnoty BMI pred začiatkom kampane nadváhu, 44 (12,72 %) malo obezitu I. stupňa a 9 (2,60 %) malo obezitu II. stupňa. **Znížiť svoju hmotnosť sa podarilo 250 (68,87 %) účastníkom. Z 122 ľudí s nadváhou zaznamenalo po skončení kampane 95 ľudí pokles hmotnosti a 19 dosiahlo po kampani pásnu, ktoré ohraničuje normálnu hmotnosť.** Na konci kampane malo nadváhu 103 účastníkov, obezitu I. stupňa 35 účastníkov a obezitu II. stupňa 4 účastníci. Ženy schudli priemerne 2,3 kg, muži 3,4 kg.

Do žrebovania o ceny, ktoré prebehlo 13.9.2021, bolo zaradených 356 účastníckych listov. Vyžrebovaných bolo 10 výhercov, ktorí získali darčekové poukážky na nákup športových potrieb a traja z nich aj personalizované jedálničky. Kampaň a jej vyhodnotenie boli medializované prostredníctvom tlačových správ, sociálnych sietí a platforiem venujúcich sa obezite v spolupráci s ostatnými RÚVZ SR a Slovenskej obezitologickej asociácie.

Pre zvýšenie záujmu o tento typ kampane je nutné zatriktívniť a zefektívniť zber údajov od účastníkov. Rovnako je potrebná efektívnejšia propagácia v rámci celého Slovenska.

## 9.5 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT

Aktivity oddelenia neboli priamo zacielené na znevýhodnené komunity. Avšak v rámci štandardných činností boli edukované deti z týchto komunít na základných a špeciálnych základných školách v rámci prednášok zameraných na zdravú výživu či prevenciu látkových závislostí.

## 9.6 STRATÉGIA ROZVOJA PORADENSKÝCH CENTIER OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA V SR

PCOPZ sa svojou pravidelnou činnosťou snaží zaujať verejnosť a poskytnúť aktuálne informácie súvisiace so znižovaním výskytu rizikových faktorov chronických neprenosných ochorení. Činnosť oddelenia je cielená na všetky vekové kategórie. V roku 2021 bolo vypracovaných 11 ponukových listov, ktorými sme oslovili 264 subjektov (materské, základné a stredné školy, obce, DD a DSS, veľkých zamestnávateľov v regióne) s ponukou prednášok, či vyšetrenia zamestnancov alebo klientov. **Celkovo sa zrealizovalo 86 prednášok pre 3072 záujemcov.** Témy prednášok zahŕňali aspekty zdravého životného štýlu, prevenciu onkologických ochorení, zdravie zubov, či prevenciu rizikového správania. Bolo zrealizovaných 30 výjazdov na rôzne pracoviská, kde sa vyšetřilo a poskytlo poradenstvo 512 klientom. Bolo vypracovaných 15 tlačových správ, pripravených 15 informačných panelov, zrealizované 3 prieskumy (Rakovina prsníka, Rakovina krčka maternice a Rakovina hrubého čreva a konečníka s celkovým počtom dotazníkov 308) a 1 výtvarná súťaž.

Testovaná bola nová verzia programu TZS.

Pre zabezpečenie kvalifikovaného poradenstva a starostlivosti, boli prijaté na oddelenie nové posily v podobe 2 lekároek, 1 fyzioterapeutky a 1 psychologičky. Tento krok umožnil oddeleniu viesť kvalitnejšie kurzy znižovania hmotnosti, rozšíriť portfólio prednášok o nové témy a rozšíriť ponuku poskytovaných služieb. K modernizácii oddelenia prispel nákup nového analyzátora Afinion 2, potrebného k prevádzkovaniu činnosti základnej poradne zdravia.

Pracovníčky oddelenia sú aj aktívnymi členkami pracovných skupín, ovplyvňujúcich smerovanie jednotlivých špecializovaných poradní. Bol vypracovaný návrh aktivít k novému „Národnému akčnému plánu na kontrolu tabaku na roky 2022 -2030“ a podklady k odbornému poradenstvu v POF. Oddelenie sa podieľalo na príprave nového manuálu pre špecializovanú poradňu zdravej výživy. Pracovníčky sa zúčastnili 9 pracovných stretnutí.

Pre zabezpečenie kvalitného poradenstva sa zamestnankyne oddelenia sústavne vzdelávajú, čo dokazuje aj ich účasť na rôznych konferenciách (3. Kongres Slovenskej obezitologickej asociácie a 19. Slovenských obezitologických dní), XXV. Červenkové dni preventívnej medicíny, či workshopoch (CINDI workshop, 3. IPI webinár COVID-10 a obezita).

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva  
so sídlom v Bardejove**



## **1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA**

### **1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)**

RÚVZ so sídlom v Bardejove nebol vybraný medzi riešiteľské pracoviská. V roku 2021 nebola gestorom úlohy požadovaná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

### **1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ - PLNENIE NÁRONÝCH CIEĽOV**

RÚVZ so sídlom v Bardejove nebol riešiteľským pracoviskom.

### **1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ**

RÚVZ so sídlom v Bardejove nebol riešiteľským pracoviskom.

### **1.4 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORE PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU**

RÚVZ so sídlom v Bardejove nebol riešiteľským pracoviskom.

### **1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH**

RÚVZ so sídlom v Bardejove nebol riešiteľským pracoviskom.

### **1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍČEK VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ**

RÚVZ so sídlom v Bardejove nebol riešiteľským pracoviskom.

## **2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNEHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE**

### **2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE**

#### **2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)**

Evidencia rizikových prác sa vedie podľa Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaraďovanie prác do kategórií v znení neskorších predpisov.

V okrese Bardejov evidujeme 22 subjektov, v ktorých sú vyhlásené rizikové práce. K 31. 12. 2021 sme v okrese Bardejov evidovali programom ASTR 462 zamestnancov z toho 244 žien, ktorí vykonávajú prácu zaradenú do 3. a 4. kategórie z hľadiska zdravotných rizík.

V roku 2021 bolo vydaných 7 rozhodnutí na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác:

- 1) CHARVÁT STROJÁRNE a. s., Duklianska 21, 085 01 Bardejov – strojárská výroba, Duklianska 21, Bardejov,
- 2) LESY SR, š. p., Odštepny závod Prešov, Obrancov mieru 6, 080 01 Prešov – manipulačno – expedičný sklad dreva, Priemyselná ul., Bardejov,
- 3) FG PROTECH, spol. s r. o., Priemyselná 1619, 085 01 Bardejov – vývoj a výroba strojov a strojných zariadení, Priemyselná 1619, Bardejov,
- 4) EGE, spol. s r. o., Partizánska 3405, 085 01 Bardejov – zámočnícka výroba – výrobná hala a výroba zapuzdrených vodičov – prístavba k výrobnéj hale, Duklianska č. 3285/21, Bardejov,
- 5) Krový – Strechy s. r. o., Hertník 330, 086 42 Hertník – výroba väzníkových krovov, Hertník 330,
- 6) NsP sv. Jakuba, n. o., Bardejov, Sv. Jakuba 21, 085 01 Bardejov – pracovisko COVID Reprofilizované oddelenia, Urgentný príjem – chirurgická a interná ambulancia, Pavilón LDCH (Covid ambulancie) a Mobilné odberové miesto MOM I. a II., Sv. Jakuba č. 21, Bardejov,
- 7) V + S Welding, s. r. o., Stöcklova 32/77, 085 01 Bardejov – strojárská výroba, Tarnov 206 a 207,

z ktorých 3 rozhodnutia boli vydané pre nový právny subjekt a 4 rozhodnutia pre LESY SR, š. p., CHARVÁT STROJÁRNE a. s., FG PROTECH, spol. s r. o. a Krový – Strechy s. r. o. boli vydané na základe prehodnotenia rizík a aktuálnej objektivizácii faktorov pracovného prostredia.

Na vyradenie pracovných činností z kategórie rizikových prác v roku 2021 bolo vydané 1 rozhodnutie pre firmu STAVOMONT východ, s. r. o., Hertník 461, 086 42 Hertník – išlo o vyradenie prác z tretej a štvrtej kategórie rizikových prác pre rizikový faktor hluk na pracovisku výroby väzníkových krovov v obci Hertník č. 330, z dôvodu ukončenia prevádzkovania.

Najzávažnejšími rizikovými faktormi v pracovnom prostredí sú v poradí biologický faktor, hluk, chemické faktory a vibrácie.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sme sledovali pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. Boli vykonané 2 previerky. Ďalej v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sledujeme výsledky a intervaly lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. Je možné konštatovať, že intervaly lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci sú vykonávané v súlade s legislatívou.

Za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce neboli v roku 2021 uložené sankcie.

Počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2021 podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (1. stupeň prevažujúcej činnosti)

Kód	Prevažujúca činnosť (1. stupeň)	Počet exponovaných pracovníkov					
		3. kategória		4. kategória		spolu	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	1	0	9	0	10	0
C	Priemyselná výroba	131	3	15	0	146	3
F	Stavebníctvo	5	0	0	0	5	0
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	299	241	0	0	299	241
R	Umenie, zábava a rekreácia	2	0	0	0	2	0
	<b>SPOLU</b>	<b>438</b>	<b>244</b>	<b>24</b>	<b>0</b>	<b>462</b>	<b>244</b>

Počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2021 podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (2. stupeň prevažujúcej činnosti)

Kód	Prevažujúca činnosť (2. stupeň)	Počet exponovaných pracovníkov					
		3. kategória		4. kategória		spolu	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
01	Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	1	0	0	0	1	0
02	Lesníctvo a ťažba dreva	0	0	9	0	9	0
15	Výroba kože a kožených výrobkov	27	0	0	0	27	0
16	Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	44	3	0	0	44	3
25	Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	32	0	12	0	44	0
28	Výroba strojov a zariadení i. n.	23	0	2	0	25	0
33	Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	5	0	1	0	6	0
43	Špecializované stavebné práce	5	0	0	0	5	0
86	Zdravotníctvo	299	241	0	0	299	241
93	Športové, zábavné a rekreačné činnosti	2	0	0	0	2	0
	<b>SPOLU</b>	<b>438</b>	<b>244</b>	<b>24</b>	<b>0</b>	<b>462</b>	<b>244</b>

## **2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické**

Pri výkone ŠZD sme kontrolovali uplatňovanie legislatívnych úprav týkajúcich sa expozície chemickým látkam a zmesiam v zákone č. 355/2007 Z. z. a nariadení vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev.

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali 4 previerky poľnohospodárskych subjektov so zameraním hlavne na zisťovanie používania a skladovania látok a zmesí klasifikovaných ako toxické (GHS06), vypracovanie posudkov o riziku a prevádzkových poriadkov, spôsob evidencie látok a zmesí klasifikovaných ako toxické, zabezpečenie odbornej spôsobilosti zamestnancov na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami a dĺžku odbornej praxe, poskytovanie OOPP zamestnancom a ich používanie, zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti o zamestnancov a pod..

V súvislosti s tým je možné konštatovať, že v poľnohospodárskych subjektoch sme nezistili používanie veľmi toxických látok a zmesí. Pokračuje trend z predchádzajúcich rokov a to, že na ochranu rastlín sa používajú prípravky klasifikované len ako toxické látky a zmesi, aj to len v ojedinelých prípadoch, pretože poľnohospodárske subjekty sa zamerali skôr na používanie menej škodlivých prípravkov, ktoré nie sú klasifikované ako toxické. V prevažnej miere sa uprednostňuje nákup prípravkov na ochranu rastlín priamo pred ich aplikáciou a len v potrebnom množstve, čím sa nevytvárajú skladové zásoby, resp. si poľnohospodárske subjekty zabezpečujú ochranu rastlín dodávateľským spôsobom, ktorým im dodávateľské firmy poskytnú kompletne tieto služby. Boli získavané údaje o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od látok a zmesí klasifikovaných ako toxické (GHS06). Ďalej bolo sledované ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Previerkou neboli zistené žiadne závažné nedostatky, resp. porušenie právnych predpisov.

K 31. 12. 2021 RÚVZ so sídlom v Bardejove bolo doručených 109 oznámení o začatí vykonávania dezinfekcie a regulácii živočíšnych škodcov.

V roku 2021 sme nezaznamenali žiadnu mimoriadnu situáciu a haváriu v okrese Bardejov súvisiacu s uvedenou problematikou.

V súvislosti s overovaním poskytovania informácií zamestnancov v oblasti ochrany zdravia pri práci s chemickými faktormi bolo celkovo neboli použité žiadne kontrolné listy.

## **2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém**

Medzi pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity je v našom okrese zaradená práca s cytostatikami v onkologickej ambulancii NsP Sv. Jakuba, n. o., Bardejov, ktorá je zároveň z hľadiska zdravotných rizík zaradená do tretej kategórie rizikových prác. V roku 2021 bolo z cytostatík pripravených 6 270 dávok.

V súvislosti so znižovaním zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu bolo uplatňované nariadenie vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenie vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

V roku 2021 v rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali 2 previerky so zameraním na pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity, t. j. na práce, pri ktorých dochádza k expozícii zamestnancov prachu z rôznych druhov tvrdého dreva. Išlo prevažne o drevospracujúce prevádzky, respektíve stolárske dielne. Podobne ako aj v predchádzajúcich rokoch bolo zistené, že v drevospracujúcich resp. stolárskych prevádzkach sa opracovávajú alebo vyrábajú finálne výrobky z dubového a bukového dreva len sporadicky, t. j. nepravidelne na objednávky v obmedzených časových intervaloch. V stolárskych dielnach na výrobu nábytku sa využíva v prevažnej miere drevotriekový materiál.

V súvislosti s odstraňovaním azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb bolo RÚVZ so sídlom v Bardejove v roku 2021 vydaných 48 rozhodnutí, pre subjekty:

- 1) SCHOTT, s. r. o., Orechová 6, 085 01 Bardejov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Beloveža č. 81,
- 2) Dušan Poperník – ENERGOSPOL, Gen. Svobodu 682/5, 089 01 Svidník – stabilizácia, odvoz a likvidácia už demontovanej azbestovej strešnej krytiny umiestnenej pri rodinnom dome v obci Bartošovce č. 13 (parc. č. 424),
- 3) Strechy Štec, s. r. o., Sedliská 48, 094 09 Sedliská – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Buclovany č. 3,
- 4) AZBESTGROUP s. r. o., Sibírska 55, 831 02 Bratislava – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Gaboltov s. č. 63,
- 5) SCHOTT, s. r. o., Orechová 6, 085 01 Bardejov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu na ul. Kellersova č. 1 v Bardejove,
- 6) AZBESTGROUP s. r. o., Sibírska 55, 831 02 Bratislava – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Kľušov s. č. 180,
- 7) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Andrejová č. 40,
- 8) AZBESTGROUP s. r. o., Sibírska 55, 831 02 Bratislava – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z drevenej stavby v obci Livov na parc. č. 25/2,
- 9) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Andrejová č. 40,
- 10) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu Domu služieb v obci Hertník č. 102,
- 11) Andrej Mihaľ, Tehelná 599/4, 087 01 Giraltovce – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Kľušov č. 100,
- 12) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov - demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z hospodárskeho objektu umiestneného na hospodárskom dvore v obci Rokytov č. 12,
- 13) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z hospodárskej budovy v obci Kľušov č. 179,
- 14) Dušan Poperník – ENERGOSPOL, Gen. Svobodu 682/5, 089 01 Svidník – demontáž stúpačkových azbestocementových kanalizačných rúr v bytových jadrách v Bytových domoch na ul. Gorkého č. 7 – 12, Pod papierňou č. 57, Komenského č. 28 – 33, Ťačevská č. 22, Pod papierňou č. 58 – 61, Pod papierňou č. 33 – 34, Wolkerova č. 7 – 9, Wolkerova č. 1 – 3 v Bardejove a na ul. Budovateľská č. 5 – 6 v Zborove,
- 15) Jesika Pačajová – MARTBEST, Ludvíka Svobodu 2569/40, 058 01 Poprad - demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu na ul. Kamenec č. 2864/9 v Dlhej Lúke,

- 16) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu hospodárskej budovy na ul. Hurbanova č. 11 v Bardejove,
- 17) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – stabilizácia, odvoz a likvidácia už demontovanej azbestovej strešnej krytiny umiestnenej pri rodinnom dome v obci Kochanovce č. 56,
- 18) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – stabilizácia, odvoz a likvidácia už demontovanej azbestovej strešnej krytiny umiestnenej na pozemku na parc. č. EKN 552/5, k. ú. Andrejová,
- 19) SCHOTT, s. r. o., Orechová 6, 085 01 Bardejov – stabilizácia, odvoz a likvidácia azbestových dosiek uložených na pozemku na parc. č. 3810/101 (bývalý areál JAS), k. ú. Bardejov,
- 20) SCHOTT, s. r. o., Orechová 6, 085 01 Bardejov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu hospodárskej budovy v obci Krivé č. 27,
- 21) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – stabilizácia, odvoz a likvidácia už demontovanej azbestovej strešnej krytiny umiestnenej pri rodinnom dome v obci Hankovce č. 30,
- 22) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Kľušov č. 110,
- 23) ASTANA, s. r. o., Scherffelova 1364/28, 058 01 Poprad – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu hospodárskej budovy pri rodinnom dome č. 82 v obci Lenartov,
- 24) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – stabilizácia, odvoz a likvidácia už demontovanej azbestovej strešnej krytiny umiestnenej pri rodinnom dome v obci Hervartov č. 13,
- 25) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – stabilizácia, odvoz a likvidácia už demontovanej azbestovej strešnej krytiny umiestnenej pri rodinnom dome v obci Bartošovce č. 86,
- 26) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – stabilizácia, odvoz a likvidácia už demontovanej azbestovej strešnej krytiny umiestnenej pri rodinnom dome na ul. Poštárka č. 125 v Bardejove,
- 27) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu na ul. Ku Amfiteátru č. 4 v obci Raslavice,
- 28) SCHOTT, s. r. o., Orechová 6, 085 01 Bardejov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu hospodárskej budovy v Bardejovskej Novej Vsi na parc. č. 21/6,
- 29) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Hervartov č. 31,
- 30) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – stabilizácia, odvoz a likvidácia už demontovanej azbestovej strešnej krytiny umiestnenej v obci Kobyly č. 146,
- 31) Vokup kl i m s. r. o., Šebastovská 4, 080 06 Prešov – demontáž stúpačkových azbestocementových kanalizačných rúr v bytových jadrách v Bytovom dome na ul. Fučíkova č. 21 v Bardejove,
- 32) FRIVAN, s. r. o., Hollého 46, 083 01 Sabinov – stabilizácia, odvoz a likvidácia azbestovej strešnej krytiny z dvora rodinného domu v obci Osikov č. 66,
- 33) ASTANA, s. r. o., Scherffelova 1364/28, 058 01 Poprad – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu na ul. Pod papierňou č. 73 v Bardejove,

- 34) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – stabilizácia, odvoz a likvidácia už demontovanej azbestovej strešnej krytiny umiestnenej pri rodinnom dome v obci Sveržov č. 8,
- 35) FRIVAN, s. r. o., Hollého 46, 083 01 Sabinov – stabilizácia, odvoz a likvidácia azbestovej strešnej krytiny z dvora rodinného domu v obci Osikov č. 110,
- 36) Jesika Pačajová – MARTBEST, Ludvíka Svobodu 2569/40, 058 01 Poprad – stabilizácia, odvoz a likvidácia azbestovej strešnej krytiny z dvora rodinného domu v obci Osikov č. 53,
- 37) SCHOTT, s. r. o., Orechová 6, 085 01 Bardejov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z garáže v obci Brezovka č. 13,
- 38) KROVMONT s. r. o., Fučíkova 952/33, 026 01 Dolný Kubín – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu na ul. Janka Matušku č. 6 v Bardejove,
- 39) Jesika Pačajová – MARTBEST, Ludvíka Svobodu 2569/40, 058 01 Poprad – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Hertník č. 224,
- 40) Jesika Pačajová – MARTBEST, Ludvíka Svobodu 2569/40, 058 01 Poprad – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Osikov č. 116,
- 41) Vokup kl i m s. r. o., Šebastovská 4, 080 06 Prešov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu na ul. Vaniškovská č. 622/25 v obci Raslavice,
- 42) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Osikov č. 45,
- 43) SCHOTT, s. r. o., Orechová 6, 085 01 Bardejov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Stebník č. 56,
- 44) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z objektu rodinného domu v obci Hrabské č. 23,
- 45) Andrej Mihal', Tehelná 599/4, 087 01 Giraltovce – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z letnej kuchyne v obci Fričkovce č. 93,
- 46) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – stabilizácia, odvoz a likvidácia už demontovanej azbestovej strešnej krytiny umiestnenej pri rodinnom dome v obci Bartošovce č. 193,
- 47) ASTANA, s. r. o., Scherffelova 1364/28, 058 01 Poprad – stabilizácia, odvoz a likvidácia už demontovanej azbestovej strešnej krytiny umiestnenej pri rodinnom dome v obci Bartošovce č. 161,
- 48) StrechyM s. r. o., 9. mája 744/15, 083 01 Sabinov – demontáž strešnej krytiny obsahujúcej azbest z hospodárskych objektov na ul. Sokolovská č. 309/5 v obci Zborov.

Uvedené firmy sú držiteľmi platného oprávnenia na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb vydaného ÚVZ SR. Bolo predložených 57 oznámení o začatí činnosti s azbestom alebo s materiálmi obsahujúcimi azbest.

V rámci ŠZD sa zameriavame na vyhľadávanie pracovných postupov a technológií s použitím chemických karcinogénov a mutagénov, na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém.

Vedíme databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity.

## **2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI**

### **2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci**

V spolupráci so zamestnávateľmi a PZS sa realizujú aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci, usmerňovanie zlepšovania pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov. Zapájame sa do európskych informačných kampaní zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci, odkomunikovanie zdravotných rizík z faktorov práce a pracovného prostredia, hľadanie efektívnych spôsobov ochrany a podpory zdravia pri práci a realizáciu vhodných preventívnych opatrení. Osobitne sa vykonáva poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO).

V rámci medzinárodnej kampane organizovanej OSHA (Európskou agentúrou pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci) sa v roku 2021 nevykonávali žiadne aktivity z dôvodu mimoriadnej epidemiologickej situácie v súvislosti so šírením ochorenia COVID-19.



### **3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY**

#### **3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI**

RÚVZ so sídlom v Bardejove sa podieľal na plnení tejto úlohy v roku 2020 a následne ju aj vyhodnotil v odpočte plnenia programov a projektov za rok 2020. V roku 2021 nebol riešiteľským pracoviskom.

#### **3.3 MONITORING BEZPEČNOSTI PET FLIAŠ Z RECYKLOVANÝCH PLASTOV**

RÚVZ so sídlom v Bardejove nebol riešiteľským pracoviskom.

## 4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

### 4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dorastovej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická aktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť ako nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

Úlohy uvedeného projektu zamestnanci RÚVZ v Bardejove plnia pri výkone štátneho zdravotného dozoru vrátane poradenskej činnosti a realizáciou zdravotno-výchovných aktivít pre deti a mládež so zameraním na prevenciu obezity v rámci stanovených priorít.

Plnenie projektu bolo z dôvodu mimoriadnej situácie v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19 značne obmedzené a niektoré aktivity boli presunuté na ďalší rok.

#### a) Podpora zdravého štartu do života

V rámci poradenskej činnosti RÚVZ Bardejov bol založený „Klub matiek“ pre tehotné ženy, ktorého činnosť z dôvodu prebiehajúcej pandémie v roku 2021 bola prerušená.

#### b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

Plnenie uvedenej úlohy sa vykonáva hlavne pri výkone štátneho zdravotného dozoru v predškolských a školských zariadeniach vrátane telovýchovných zariadení, v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež a v bufetoch v školách, kde sa okrem kontrol dodržiavania hygienických požiadaviek vyplývajúcich z platných právnych predpisov, vykonáva aj poradenská činnosť v rámci plnenia programov a projektov na ochranu a podporu zdravia detí a mládeže so zameraním na zdravú výživu, pohybovú aktivitu a pod.

V okrese Bardejov je zriadených 93 zariadení spoločného stravovania pre deti a mládež, z toho je 13 výdajných školských jedální, v ktorých bolo vykonaných spolu 61 kontrol. V objektoch zariadení pre deti a mládež sa nachádza 16 bufetov a 11 nápojových, resp. kusových automatov, v ktorých bola vykonaná 1 kontrola. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa okrem iného sleduje aj zostavovanie jedálnych lístkov, sortiment predaja, pitný režim a podobne s cieľom zabezpečenia pestrosti stravy s čo najvyšším zastúpením zdravých druhov potravín a čo najnižším zastúpením potravín, pokrmov a nápojov s vysokou energetickou hodnotou, ktoré prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity. V rámci výkonu ŠZD sa taktiež monitoruje plnenie programov na ozdravenie výživy detí a mládeže: „Školské mlieko“ a „Školské ovocie a zelenina“, ktoré sa v okrese Bardejov realizujú najmä cestou školských jedální a v niektorých školách aj prostredníctvom predajných automatov.

V každom zariadení pre deti a mládež je k dispozícii tečúca pitná voda s možnosťou zabezpečiť pitný režim detí a mládeže. Približne 92 % zariadení pre deti a mládež v okrese Bardejov je zásobovaných pitnou vodou z verejného vodovodu a cca 8% z individuálnych vodných zdrojov. Ide hlavne o materské a základné školy vrátane školských klubov a telocviční a stravovacie zariadenia pri MŠ a ZŠ v obciach, kde nie sú zriadené verejné vodovody. Problematika v zásobovaní predškolských, školských a stravovacích zariadení pitnou vodou sa rieši v spolupráci s prevádzkovateľmi predmetných zariadení pri výkone

štátneho zdravotného dozoru, ktorý je zameraný na kontrolu zabezpečenia odbornej starostlivosti o vodné zdroje, pravidelnej kontroly obsahu voľného chlóru a overovanie kvality pitnej vody v zmysle platnej legislatívy a v rámci poradenskej a konzultačnej činnosti. V rámci plnenia uvedených úloh sa realizuje aj edukačná činnosť v predškolských a školských zariadeniach, kde sa vykonávajú rôzne zdravotno-výchovné aktivity pre deti a mládež, ktoré tak ako je vyššie uvedené boli pre pandémiu Covid-19 značne obmedzené.

#### **c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení.**

V priebehu roka 2021 bola zabezpečená účasť na jednej porade vedúcich školských jedální organizovaných mestom Bardejov, na ktorej sa pozornosť venuje aj novinkám v oblasti výživy detí a mládeže a zostavovaniu jedálnych lístkov z hľadiska plnenia odporúčaných výživových dávok pre deti a mládež.

#### **d) Podpora pohybových aktivít**

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sa v zariadeniach pre deti a mládež sledujú aj podmienky na pohybovú aktivitu v telovýchovných zariadeniach pri základných a stredných školách vrátane vonkajších telovýchovných plôch a pieskovísk z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy a prevádzkových poriadkov. Využívanie vnútorných športovísk a telocviční bolo taktiež pre pandémiu obmedzené. Spolu bolo v tomto roku vykonaných 18 kontrol detských ihrísk pri predškolských zariadeniach a 9 kontrol verejných ihrísk spojených s odberom vzoriek piesku z pieskovísk.

## **4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI**

Prostredníctvom výkonu štátneho zdravotného dozoru sa realizovala kontrola dodržiavania požiadaviek v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Súčasťou kontroly kvality piesku bol odber vzoriek na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia.

Kontroly boli vykonávané priebežne počas sezóny, ktorá je v našom okrese vzhľadom k poveternostným podmienkam kratšia. Spolu bolo vykonaných 27 kontrol pieskovísk, z toho 9 kontrol verejných pieskovísk a 18 kontrol pieskovísk pri predškolských zariadeniach, pri ktorých bolo odobraných spolu 27 vzoriek piesku. V jednej vzorke odobranej z pieskoviska pri MŠ Rokytov bolo laboratórnym vyšetrením zistené prekročenie prípustného množstva indikátorov mikrobiálneho znečistenia piesku. Prevádzkovateľ zabezpečil uzatvorenie pieskoviska, počas letných prázdnin vykonal vyčistenie, údržbu a výmenu piesku v pieskovisku a pred začiatkom nového školského roku zabezpečil opakované vyšetrenie pieskoviska a predložil doklad o kvalite piesku, ktorá bola vyhovujúca. V ostatných kontrolovaných pieskoviskách piesok vyhovoval požiadavkám platných predpisov. Prevádzkovatelia zabezpečujú vykonávanie údržby pieskovísk, vrátane prípadnej výmeny, resp. dopĺňovania piesku, jeho udržiavanie, čistenie a prekopávanie, o čom sa vedie evidencia v zmysle vyhlášky č. 521/2007 Z. z., ktorá bola pri kontrolách predložená. Okrem bežnej údržby sa v hodnotenom období pri prevádzkovaní pieskovísk plnili opatrenia súvisiace s vyššie uvedenou pandémiou COVID-19, vykonávala sa pravidelná údržba, čistenie, dezinfekcia atď. Prípadné čiastkové nedostatky v technickom stave pieskovísk, resp. vo vedení evidencie boli riešené s prevádzkovateľmi a tieto boli ešte počas kontroly, resp. v krátkom čase odstránené. Kontrola pieskovísk bola vykonávaná aj pri výkone plánovaného

ŠZD v materských školách. Zo strany rodičov neboli predložené podnety na nevyhovujúcu kvalitu piesku v pieskoviskách pri MŠ ani v rámci občianskej vybavenosti.

### **4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ**

V roku 2021 boli do projektu vybrané 3 ZŠ: ZŠ Wolkerova 10 v Bardejove, CSŠ Jiráskova 5 v Bardejove - organizačná zložka CZŠ sv. Egídia v Bardejove a ZŠ Kurima, Družstevná 222, 086 12 Kurima. Z každej školy boli vyhodnotené 2 mesačné lístky za mesiace október a november, spolu bolo podľa predloženej metodiky vyhodnotených 6 mesačných jedálnych lístkov. Pri hodnotení jedálnych lístkov bolo zistené, že frekvencia podávania vybraných potravín v rámci obedov bola vo všetkých zariadeniach hodnotená ako veľmi dobrá. Koeficient pestrosti stravy sa pohyboval u polievok aj hlavných jedál od 0,9 – 1, čo znamená, že to isté jedlo sa v mesiaci neopakovalo, iba v dvoch prípadoch sa to isté jedlo opakovalo jedenkrát. Čo sa týka frekvencie zaraďovania vybraných potravín do obedov v zmysle metodických odporúčaní, bola zistená nízka frekvencia zaraďovania čerstvej zeleniny, obilninových závariek, rýb a oproti odporúčaniu vyššia frekvencia zaraďovania sladkých jedál a knedlí ako príloh a taktiež neboli denne podávané nesladené nápoje, tieto sa striedali so sladenými. Správa o realizácii projektu s vyhodnotením jedálnych lístkov bola predložená gestorovi v stanovenom termíne. Získané údaje budú slúžiť ako podklady pre vypracovanie intervenčných odporúčaní a pri spolupráci s MŠVVaŠ SR pri príprave a schvaľovaní inovovaných materiálno-spotrebných noriem a receptúr pre školské stravovanie so zohľadnením základných požiadaviek na nutrične vyvážený jedálny lístok a pri edukačnej činnosti.

### **4.4 ÚRAZY U DETÍ V SR**

Úloha sa realizuje v súlade s metodikou zaslanou gestormi projektu. Projekt sa plní v spolupráci s NsP v Bardejove s tým, že na chirurgickom oddelení boli údaje o úrazoch evidované do pripravených dotazníkov, ktoré boli priebežne odoberané zamestnancami RÚVZ. Celkovo bolo v roku 2021 evidovaných 98 úrazov detí a mládeže do 18 rokov spojených s hospitalizáciou v NsP Bardejov. Údaje z dotazníkov boli spracované do pripravenej masky v počítačovom programe Excel, ktorá bola v termíne zaslaná gestorom projektu.

## 6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

### 6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a proti pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2021, ktorý bol vypracovaný v súlade so zákonom MZ SR č. 355/2007 Z. z., o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí platnou na rok 2021.

Vlastné očkovanie je zabezpečené praktickými lekármi pre deti, dorast a dospelých v okrese Bardejov. Očkovacia schéma, ktorá je súčasťou očkovacieho kalendára bola zaslaná všetkým praktickým lekárom pre deti a dorast a dospelých nášho okresu. V našom okrese pracuje 14 praktických lekárov pre deti a dorast a 28 praktických lekárov pre dospelých.

Pravidelne vykonávanou kontrolou očkovania k 31.8. sledujeme zaočkovanosť našej populácie. Kontrola povinného očkovania detí a dospelých v okrese Bardejov bola naposledy vykonaná v roku 2021 podľa Usmernenia HH SR č. OSIO/8256/2021, RZ-40164/2021 zo dňa 31.8.2021 a bola zaslaná na RÚVZ so sídlom v Prešove. Vo všetkých ambulanciách pre deti a dorast nebola v rámci povinného očkovania zaočkovanosť nižšia ako 98%. Pri kontrole očkovania neboli zistené nedostatky v evidencii, dokumentácii a vo výkone očkovania. V našom okrese nie sú utečenecké tábory, preto ani problémy s tým súvisiace sa nás netýkali. Nemali sme hlásené žiadne nežiaduce postvákcináčne reakcie po očkovaní. Pri kontrole očkovania neboli zistené závažnejšie problémy, menšie problémy sa riešili priebežne, osobným kontaktom s lekármi.

Odmietnutie povinného očkovania sme zaznamenali v 18 prípadoch:

- v 4 prípadoch ide o odmietnutie základného očkovania proti DTaP-VHB-HIB-IPV + MMR
- v 2 prípadoch o odmietnutie DTaP a IPV v 6. roku života
- v 5 prípadoch o odmietnutie DTaP a IPV v 13. roku života
- v 1 prípade o odmietnutie MMR – I. a II. dávka
- v 1 prípade o odmietnutie MMR v 5. roku života
- v 3 prípadoch o odmietnutie MMR v 11. roku života
- v 2 prípadoch preočkovanie proti DTaP a IPV v 6. roku života a MMR v 5. roku života

Pri kontrole očkovania bola na jednotlivých ambulanciách všeobecných praktických lekárov pre deti a dorast vykonaná kontrola so zameraním na dodržiavanie chladového reťazca. Kontrolou bolo zistené, že vo všetkých (14) ambulanciách sú k dispozícii samostatné chladničky na uchovávanie vakcín, taktiež je pravidelne vykonávaná kontrola chladového reťazca chladničkovými teplomermi a sú zaznamenávané údaje o dosiahnutej teplote. Vzhľadom na závažnosť situácie v Slovenskej republike ohľadom riešenia protiepidemických opatrení na zníženie výskytu ochorenia na Covid – 19, nebolo možné podieľať sa na plnení aktivít Európskeho imunizačného týždňa (EIW), ktoré každoročne vykonávajú zamestnanci Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Bardejove.

### 6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľom je znižovať chorobnosť, úmrtnosť a následky po prekonaní infekčných ochorení, a tým dosiahnuť zlepšenia kvality života, skvalitniť surveillance prenosných ochorení a zvýšiť edukáciu obyvateľstva v problematike prenosných ochorení.

Čo sa týka hlásenia prenosných ochorení, spolupráca s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, s infektológmi a laboratóriami, ktoré zabezpečujú mikrobiologickú diagnostiku je veľmi dobrá.

Informovanosť a zvyšovanie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení je zabezpečovaná aj cestou programu EPIS, ktorý sprostredkováva širokej verejnosti všetky základné informácie o prenosných ochoreniach, ich výskyte v SR, o možnostiach ich predchádzania, o očkovaní a ďalších preventívnych opatreniach. Vzdelávanie verejnosti zabezpečujeme aj prostredníctvom zverejňovania informácií o aktuálnej epidemiologickej situácii na web stránke nášho úradu. Lekárom prvého kontaktu zasielame mesačne aktuálne informácie o epidemiologickej situácii v našom okrese spolu aj s novinkami v očkovaní a výskyte ochorení preventabilných očkovaním.

Zdravotnícka a laická verejnosť má taktiž prístup k aktuálnym informáciám, ktoré sú uverejňované na web stránke nášho RÚVZ (mesačná aktuálna epidemiologická situácia v okrese Bardejov, iné dôležité informácie). Pri oddelení epidemiológie pracuje poradňa očkovania, ktorá za rok 2021 poskytla informácie 8 klientom, zväčša telefonicky, prípadne mailom.

Analýza prenosných ochorení za rok 2021, porovnanie výskytu prenosných ochorení s rokom 2020, analýza za posledných 6 rokov, dlhodobé trendy:

Pri sledovaní zdravotného stavu obyvateľstva vidíme rozdiely v chorobnosti v porovnaní s minoritnou skupinou rómskeho obyvateľstva. V okrese žije cca 10 % Rómov v 24 osadách. Nízky hygienický štandard bývania, často bez zásobovania rómskeho obyvateľstva nezávadnou pitnou vodou, obydlia so suchým záchodom, vysoká, takmer 100% nezamestnanosť, výrazne vplývajú nielen na šírenie prenosných ochorení, ale celkovo na zdravotný stav, pričom priemerná dĺžka života Rómov v okrese je kratšia o 8 – 10 rokov. V súvislosti s tým zaznamenávame pravidelne výskyt vírusovej hepatitídy typu A (VHA). V roku 2013 (v decembri) sme zaznamenali prípady ochorenia, ktoré pretrvávali až do roku 2014 s celkovým počtom 95 prípadov. V roku 2015 sme zaznamenali 8 prípadov, v roku 2016 iba 3 prípady ochorenia, a v rokoch 2017, 2018, 2019, 2020 a 2021 nebolo zaznamenané žiadne ochorenie.

Počet iných prenosných ochorení je každý rok približne rovnaký, s výkyvom chorobnosti na črevné ochorenia, zvlášť salmonelózy a kampylobakteriízy.

Stabilne dobrá situácia je u chorôb preventabilných očkovaním a to u morbíl, ktorú sme nezaznamenali od roku 1997 a rubeoly od roku 1996. Čo sa týka ochorenia na pertussis, v roku 2016 sa nevyskytol ani jeden prípad, v roku 2017 sme zaznamenali jeden prípad ochorenia, v roku 2018 sa vyskytli 3 prípady ochorenia, v roku 2019 sa počet zvýšil na 20 prípadov, no v roku 2020 a 2021 sme nezaznamenali ani jeden prípad. Čo sa týka ochorenia na parotitídu, od rokov 2016 až 2021 sa nevyskytol ani jeden prípad ochorenia.

Exotické, resp. importované ochorenia sme nezaznamenali ani v tomto roku.

Čo sa týka výskytu salmonelóz, v roku 2016 sme zaznamenali 109 ochorení, v roku 2017 sa vyskytlo 177 prípadov, v roku 2018 evidujeme 105 ochorení, v roku 2019 sme zaznamenali pokles tohto ochorenia na 87, v roku 2020 vzrástol počet ochorení na 100 a v roku 2021 to bol pokles na 73. Vo výskyte salmonelóz sme zaznamenali jednu rodinnú epidémiu (ako faktor prenosu boli udávané domáce vajcia). Najčastejším pôvodcom nákazy zostáva naďalej *Salmonella enteritidis* (63), *S. typhimurium* (6), *S. derby* (1), *S. livingstone* (1), *S. stanley* (1) a *S. senftenberg* (1).

Z alimentárnych ochorení vyvolaných kampylobaktériami zaznamenávame mierne výkyvy. V roku 2016 sa vyskytlo 91 ochorení, avšak počet ochorení za rok 2018 bol 72, čo znamená mierny pokles oproti roku 2017 (89). V roku 2019 sme zaznamenali nárast ochorení na 138, v roku 2020 to bol pokles na 118 prípadov a v roku 2021 znovu nárast na 139. Najčastejším faktorom prenosu sú nedostatky pri príprave a manipulácii so surovým mäsom (kuracie,

bravčové), o čom svedčí i sporadický výskyt tohto ochorenia, zväčša u ľudí, ktorí pripravovali stravu (opekačky, domácnosť). Zaznamenali sme jednu rodinnú epidémiu, kde faktor prenosu nebol zistený. Ochorenia vyvolala 137x *Campylobacter jejuni* a 2x *Campylobacter coli*.

Klesajúci trend zaznamenávame každoročne u dyzentérie, v roku 2016 sme zaznamenali 4 prípady, v roku 2017 to bol mierny nárast na 9, v roku 2018 – 8, v roku 2019 – 9, v roku 2020 počet klesol na 4 prípady, avšak v roku 2021 sa počet zvýšil na 11 ochorení. Ochorenia sa vyskytovali prevažne u osôb žijúcich v podmienkach s nízkym hygienickým štandardom. Ochorenia vyvolala *Sh. Flexneri* – 4x a *Shigella Sonnei* – 7x. Počet črevných ochorení vyvolaných inými mikroorganizmami (*E. coli* enteropatogénne) sa výrazne znížil za posledné roky. V roku 2016 – 7, v roku 2017 – 4 ochorenia, v roku 2018 boli evidované len 3 ochorenia, no v roku 2019 sa počet zvýšil na 15 ochorení, v roku 2020 to bol pokles na 12 ochorení a v roku 2021 sme zaznamenali mierny nárast na 17 prípadov, vyvolaných rôznymi sérotypmi.

Zvýšený výskyt sme zaznamenali u ochorení vyvolaných *Clostridium difficile*. Do roku 2016 sa toto ochorenie vyskytovalo len ako nozokomiálna nákaza. V roku 2016 sme zaznamenali 12 prípadov, v roku 2017 - 4 prípady, v roku 2018 sa ochorenie vyskytlo len ako nozokomiálna nákaza, no v roku 2019 sme zaznamenali nárast až na 34 ochorení, v roku 2020 to bol nárast na 47, z toho 37 hlásených ako nozokomiálna nákaza. V roku 2021 vzrástol počet ochorení na 78, z toho 34 ochorení hlásených ako nozokomiálna nákaza. Tento nárast môže byť v dôsledku zvýšenej hospitalizovanosti v súvislosti s COVID 19.

Epidemický výskyt vírusovej hepatitídy typu A sa naposledy vyskytol na prelome rokov 2013 (48) a 2014 – 46 prípadov, v roku 2015 sme zaznamenali 8 prípadov, v roku 2016 – 3 prípady ochorenia. Od roku 2017 s nevyskytol ani jeden prípad VHA v našom okrese.

Akútna VHB sa vyskytuje už niekoľko rokov len vzácne. V roku 2006 bol potvrdený len jeden prípad ochorenia, odvtedy neevidujeme žiadne akútne ochorenie. Je to výsledok zavedenia pravidelného povinného očkovania detí.

Z hepatitíd zaznamenávame len výskyt chronického nosičstva VHC a HBsAg pri VHB. V roku 2016 sme zaznamenali 2 prípady chronického nosičstva VHC, v roku 2017/1 prípad nosičstva, v roku 2018/1 prípad, v roku 2019 boli zaznamenané 2 prípady chronického nosičstva VHC. V rokoch 2020 a 2021 nebolo hlásené žiadne chronické nosičstvo VHC.

Už niekoľko rokov evidujeme výskyt prípadov nosičstva HBsAg. Za rok 2016 sme evidovali 4 prípady nových nosičov HBsAg, v roku 2017 evidujeme 7 nových nosičov, v roku 2018 - 2 prípady nosičstva HBsAg, v roku 2019 - 4 nové prípady nosičstva, no v roku 2020 sme nezaznamenali ani jeden prípad. V roku 2021 nám boli nahlásené 2 prípady nosičstva. V oboch prípadoch išlo o bezpríznakové nosičstvo zistené v rámci preventívnej prehliadky.

Počet ochorení na varičelu kolíše. V roku 2016 bolo hlásených 174 prípadov, v roku 2017 – 209, v roku 2018 – 218, v roku 2019 – 138, avšak v roku 2020 sme zaznamenali výrazný pokles na 34 ochorení a v roku 2021 to bol nárast na 114 prípadov. Ochorenia prebiehali bez komplikácií a vyskytovali sa prevažne u detí predškolského a školského veku.

Meningokoková meningitída: V roku 2016 sme zaznamenali jeden prípad Guillain – Barrého syndróm u 6- ročného dievčaťa z Bardejova. Dieťa najprv liečené pre folikulárnu angínu, TT do 40 st.C. Po dobratí ATB (Oспен) začali bolesti kolenných kĺbov, padanie z nôh pri chôdzi. Pre tieto ťažkosti bola hospitalizovaná na DO NsP Sv. Jakuba, n.o., Bardejov a následne preložená na odd. detskej neurológie, DFN Košice. V neurologickom náleze prítomné známky fr. paraparézy, areflexia L2/S2 dif. dg. postin. Sy Gullain Barré. Boli odobraté vzorky stolice za účelom vyšetrenia na prítomnosť poliovírusov s negatívnym výsledkom. Dieťa riadne očkované proti poliomyelitíde. V roku 2017 sme nezaznamenali ani jeden prípad. V roku 2018 sme zaznamenali herpetickovírusovú meningitídu u 65 – ročnej ženy hospitalizovanej na infekčnom oddelení v Prešove. Zaznamenali sme 2 prípady listérieovej

meningitídy u 63 – ročného muža hospitalizovaného na infekčnom odd. UNLP Košice. Faktor prenosu sa nám nepodarilo zistiť. Druhý prípad ochorenia sa vyskytol u 64 – ročného muža, ktorý udával konzumáciu ovčieho syra. Likvor – pozit. – *Listéria monocytogenes*. V roku 2019 sa vyskytol jeden prípad meningokokovej meningitídy u ročného dievčaťa žijúceho v podmienkach s nízkym hygienickým štandardom. Ochorenie bolo vyvolané *Neisseria meningitidis* typ B. Zaznamenali sme 2 prípady listériovej meningitídy /17 - ročný študent/, z toho jeden diagnostikovaný ako listériová septikémia /78 - ročný muž/. Faktor prenosu sa nám nepodarilo zistiť ani v jednom prípade. V roku 2020 a 2021 sme nezaznamenali žiadne ochorenie na meningokokovú meningitídu.

Výskyt kliešťovej encefalitídy sme v roku 2016 nezaznamenali. V roku 2017 sa vyskytol 1 prípad kliešťovej encefalitídy u 15 - ročného študenta, ktorý udával prisatie kliešť'a. V roku 2018 to boli 2 prípady kliešťovej encefalitídy, u 48 – ročného muža, ktorý udával prisatie kliešť'a na hlave a u 68 – ročného muža, ktorý tiež udával prisatie kliešť'a, ale v uchu. V roku 2019 sa vyskytli dva prípady, jeden u 46 - ročného muža, ktorý udával prisatie kliešť'a na trupe a druhý u 60 - ročného muža, ktorý udával prisatie viacerých kliešť'ov na tele. V rokoch 2020 a 2021 sme nezaznamenali ani jeden prípad kliešťovej encefalitídy.

Čo sa týka Lymeskej boreliózy, zaznamenávame výkyvy v počte ochorení. V roku 2016 bolo hlásených 16 ochorení, v roku 2017/11 ochorení, v roku 2018/8 ochorení, v roku 2019/29, v roku 2020/37 a v roku 2021 to bol mierny nárast na 46 ochorení. Väčšina chorých uvádza akvizíciu kliešť'a.

Čo sa týka analýz prenosných ochorení, tie vykonávame 1 x mesačne, štvrťročne, polročne a ročne v písomnej forme.

### **6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ**

Cieľom EPIS-u je posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení a začlenenie našej surveillance infekčných ochorení do sietí EÚ.

Využívame možnosti, ktoré EPIS poskytuje - vkladanie prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, vkladanie prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne a systém rýchleho varovania (v zmysle „Štandardných postupov pre manažment prípadov infekčných ochorení“).

Za rok 2021 sme spracovali a do epidemiologického informačného systému prenosných ochorení vložili 14486 otvorených prípadov a zadali sme 52 hlásení do SRV. Za uvedené obdobie sme spracovali 316 ohnisk nákaz (salmonelóz, dyzentérií, kamylobakteriéz, VHA, VHC, nosičov HBsAg, Lymeských borelióz, Clostridií *difficile*, nosičov inej infekčnej choroby, poranenie neznámym zvierat'om).

Za uvedené obdobie sme nariadili opatrenia formou rozhodnutí v 11 prípadoch ako ZZD /potravinári/, LD bol vydaný pre pozitívnych pacientov na Covid 19 v počte 9028.

Prístup do EPIS-u je umožnený 2 zamestnancom oddelenia epidemiológie, ktorí vstupujú do systému cez vstupné heslo, ktoré má každý zamestnanec oddelenia a ktoré sa mení každý polrok.

### **6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY**

Cieľom sledovania NN je zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach. Pravidelným vykonávaním kontrol zameraných na dodržiavanie hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky v zdravotníckych zariadeniach sa môže znížiť výskyt NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe



zistených výsledkov a analýz hlásených NN. Sleduje sa aj mikrobiálna rezistencia na ATB a biocídy a endemické osídľovanie nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi.

Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za rok 2021:

Počet hlásených NN z oddelení NsP Sv. Jakuba, n. o., Bardejov je tento rok nižší ako uplynulý rok. Za rok 2018 bolo hlásených 196 NN. V roku 2019 bolo nahlásených 179 NN, v roku 2020 sa znížil počet o 38 NN na 141 a v roku 2021 bolo nahlásených 110 NN. Najviac NN bolo hlásených z LDCH (104). Nemocničné nákazy najčastejšie postihovali urologický systém, črevný systém a respiračný systém. Najčastejším etiologickým agensom vyvolávajúcim NN bola *Klebsiella pneumoniae* ESBL, *Clostridium difficile*, *St. aureus* MRSA a *Proteus mirabilis* ESBL.

Porovnanie výskytu NN podľa oddelení za posledné 4 roky:  
vid' tbl'.

<b>Tab. IV.8.2</b>				
<b>Porovnanie výskytu NN podľa oddelení v lôžkových zariadeniach v okrese Bardejov</b>				
	rok 2018	rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
Chirurgické	7	11	12	6
Detské	7	12	0	0
Interné	19	20	5	0
Neurologické	0	0	0	0
Novorodenecké	0	0	0	0
OAIM	29	11	0	0
Geriatraia	13	4	0	0
FRO	0	4	4	0
Gynekologické	2	0	0	0
LDCH	118	117	120	104
Psychiatrické	0	0	0	0
ZSS	1	0	0	0
Spolu	196	179	141	110

Vzhľadom na závažnosť situácie v Slovenskej republike ohľadom riešenia protiepidemických opatrení na zníženie výskytu ochorenia na Covid – 19, nebol v roku 2021 vykonávaný štátny zdravotný dozor na jednotlivých oddeleniach a ambulanciách NsP Sv. Jakuba, n. o., ktorý je zameraný na dodržiavanie HER. Skontrolovaná bola účinnosť 2 horúcovzdušných sterilizátorov a 3 autoklávov (16 bioindikátorov).

Vzhľadom na prijaté protipandemické opatrenia proti COVID 19 a zlou epidemiologickou situáciou nielen na Slovensku nebolo možné podieľať sa na plnení kampane „Hygiena a dezinfekcia rúk“, ktorú každoročne vykonávajú zamestnanci Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Bardejove. Hlavným cieľom kampane je poukázať, že správna hygiena rúk je najúčinnější spôsob prevencie nozokomiálnych nákaz a šírenia rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká.

## 6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľom je ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami, zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie), skvalitniť pripravenosť na pandémie chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb.

Pripravenosť obyvateľov okresu Bardejov na pandémiu chrípky sme realizovali poskytovaním aktuálnej epidemiologickej informácie o výskyte chrípky a ARO (12x), na teletexte Bardejovskej televízie a na web stránke RÚVZ so sídlom v Bardejove.

Bol aktualizovaný aj Plán opatrení pre prípad pandémie chrípky v okrese Bardejov, Havarijný plán RÚVZ so sídlom v Bardejove pre prípad výskytu mimoriadnej epidemiologickej situácie a plán pre zabezpečenie dostatočného množstva dezinfekčných prípravkov a ochranných pracovných pomôcok v prípade výskytu pandémie chrípky, prípadne iných mimoriadnych epidemiologických situácií.

## **6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV**

Cieľom je monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Vzorky vôd sa odoberajú v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd. Organizačné zabezpečenie a príprava harmonogramu na odber odpadovej vody na zachytenie poliovírusu (podľa harmonogramu RÚVZ Košice) bol realizovaný v stanovenom termíne oddelením HZP.

V roku 2021 bol odber odpadovej vody vykonaný 6x na jednom odbernom mieste – kanalizačný zberač ČOV Bardejov.

Všetky výsledky odpadových vôd na prítomnosť poliovírusov boli negatívne.

## **6.7 PREVENCIA HIV/AIDS**

Cieľom je zvýšiť úroveň informovanosti a zmenu postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Oddelenie podpory zdravia spolu s oddelením epidemiológie vykonávajú v priebehu roka prednášky žiakom základných a stredných škôl. Avšak epidemiologická situácia v súvislosti s COVID 19 nám v roku 2021 neumožnila zorganizovanie prednášok pre dané skupiny žiakov.

Taktiež pri RÚVZ so sídlom v Bardejove pracuje „poradňa AIDS“, ktorá zabezpečuje anonymné poradenstvo.

V našom okrese máme evidovaný jeden nový bezpríznakový stav infekcie HIV u 32-ročnej ženy v našom okrese, nevidujeme ani jedno ochorenie na AIDS. Na webovej stránke nášho úradu sú pravidelne uverejňované aktuálne informácie o HIV/AIDS a aktuálnych počtoch ochorení v SR.

Taktiež zamestnanci oddelenia podpory zdravia a epidemiológie sú k dispozícii poskytovať poradenstvo a konzultácie k tejto téme priamo na pracovisku úradu, alebo prostredníctvom telefonických konzultácií. Telefónne čísla na konzultáciu a výzva na poskytnutie poradenstva bola uverejnená už v spomínanom príspevku uverejnenom v tlači a na našej web stránke. Všetky informačné letáky o HIV/AIDS sú pripravované RÚVZ so sídlom v Bardejove.

## **6.8 PORADNE OČKOVANIA**

Od 1.1.2012 pracuje pri oddelení epidemiológie poradňa očkovania, kde sú poskytované informácie o očkovaní. Tieto informácie sa v poradni očkovania poskytujú priamo pri osobnej

návšteve, telefonicky, prípadne písomne. V rámci poradenstva boli poskytované informácie pre laickú verejnosť a zdravotníckych pracovníkov. Za rok 2021 sme poskytli v poradni informácie 8 klientom.

Odmietnutie povinného očkovania sme zaznamenali v 18 prípadoch:

- v prípadoch ide o odmietnutie základného očkovania proti DTaP-VHB-HIB-IPV + MMR
- v 2 prípadoch o odmietnutie DTaP a IPV v 6. roku života
- v 5 prípadoch o odmietnutie DTaP a IPV v 13. roku života
- v 1 prípade o odmietnutie MMR – I. a II. dávka
- v 1 prípade o odmietnutie MMR v 5. roku života
- v 3 prípadoch o odmietnutie MMR v 11. roku života
- v 2 prípadoch preočkovanie proti DTaP a IPV v 6. roku života a MMR v 5. roku života

## **6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA**

Očkovanie je najvýznamnejším preventívnym opatrením na zabránenie šírenia prenosných ochorení. V súčasnosti zaznamenávame narastajúci trend antivakcinačných aktivít, najmä medzi mladými ľuďmi a rodičmi malých detí.

Postoj rodičov k očkovaniu svojich detí ovplyvňujú hlavne správy v médiách a na internete. Rodičia, ktorí odmietajú dať dieťa zaočkovať to zdôvodňujú tým, že očkovacia látka obsahuje nebezpečné látky, vakcíny nie sú prírodné, očkovanie nie je potrebné, keďže ochorenia sa nevyskytujú a hlavne že v ostatných krajinách nie je očkovanie povinné.

Oddelenie epidemiológie a výchovy k zdraviu každoročne vykonáva vzdelávanie študentov stredných škôl pod názvom „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“. Táto úloha v roku 2021 nebola splnená z dôvodu vykonávania protiepidemických opatrení a trasovania osôb s ochorením alebo podozrením na ochorenie Covid 19.

## **9. PODPORA ZDRAVIA**

### **9.1 ZDRAVOTNÉ UVEDOMENIE A SPRÁVANIE OBYVATEĽOV SR**

Cieľom prieskumu je sledovať úroveň a vývoj zdravotného uvedomenia a správania sa občanov Slovenskej republiky.

Úrad verejného zdravotníctva SR realizuje pravidelné sledovanie ukazovateľov zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenskej republiky s cieľom zvyšovať informovanosť a zdravotné uvedomenie občanov, navodzovať postupnú zmenu postoja obyvateľov k vlastnému zdraviu, preventívne chrániť ich zdravotný stav, ako aj získavať informácie napríklad o stravovacích zvyklostiach občanov, o intenzite ich pohybovej aktivity a postupne dosahovať znižovanie rizikových faktorov ovplyvňujúcich zdravie.

V roku 2021 sa nerealizoval zber údajov.

### **9.2 PRIESKUM ZDRAVOTNEJ GRAMOTNOSTI OBYVATEĽOV SR**

Cieľom prieskumu je stanoviť úroveň zdravotnej gramotnosti u obyvateľov SR a zároveň vytvoriť databázu kvalitných medzinárodne porovnateľných údajov slúžiacich pre prípravu empirických podkladov k plánovaniu a výkonu programov a projektov.

Slovenská republika zrealizovala prvý prieskum zdravotnej gramotnosti HLS19 v roku 2020 v spolupráci s 20 zapojenými európskymi krajinami. Prieskum sa zameriaval na kognitívne a sociálne zručnosti určujúce motiváciu a schopnosť jednotlivcov získať prístup k informáciám zameraným na zdravotné otázky, porozumieť im a využívať ich spôsobom, ktorý podporuje a udržiava dobré zdravie, a to aj v rámci digitálneho priestoru.

V roku 2021 neprebíhal žiadny zber údajov.

### **9.3 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č.438 z 5. septembra 2012 spracoval Správu o zdravotnom stave obyvateľstva Slovenskej republiky za roky 2012 – 2014, ktorá bola schválená vládou Slovenskej republiky uznesením č. 542, 7. októbra 2015. Na príprave Správy sa podieľal Odbor podpory zdravia ÚVZ SR v spolupráci s Národným centrom zdravotníckych informácií, Štatistickým úradom SR, Sociálnou poisťovňou, Odborom epidemiológie ÚVZ SR a Odborom hygieny životného prostredia ÚVZ SR. Správa vychádza zo základných údajov demografického vývoja obyvateľstva Slovenskej republiky, ktoré tvoria jej úvodnú časť. Opisuje epidemiologickú situáciu vo vývoji vybraných skupín ochorení chronických neinfekčných i infekčných za uvedené obdobie. Popisuje vývoj najzávažnejších chronických ochorení a iných závažných skupín chorôb z pohľadu úmrtnosti (vrátane problémov pri objektivizácii príčin smrti), chorobnosti, práceneschopnosti, invalidizácie. Na základe štatistických a epidemiologických analýz správa hodnotí vývoj najmä tých chronických ochorení, ktoré sú najčastejšie príčinou negatívnych zmien zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky a zároveň hodnotí vývoj úmrtnosti aj v európskom kontexte. Poukazuje tiež na hlavné, základné rizikové faktory, ich výskyt a monitoring, ktoré súvisia s najčastejšími chronickými ochoreniami, urýchľujú ich vznik a výskyt. Uvádza ich výskyt a prevalenciu v populácii.

Úloha je určená pre UVZ SR.

## 9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení. Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 bol schválený vládou SR 2. septembra 2015

Obezita sa stala celosvetovou pandémiou a v súčasnosti sa považuje za hlavnú hrozbu zdravotného problému. Obezita je zodpovedná za 2 – 8 % všetkých výdavkov na zdravotníctvo a 10 – 13 % úmrtí v rôznych častiach európskeho regiónu a počet tých, ktorí sú postihnutí kontinuálne narastá do alarmujúcich rozmerov. Na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 10 z 9. januára 2008 ÚVZ SR vypracoval a dňa 20. decembra 2010 na rokovanie vlády predložil „Správu o plnení Národného programu prevencie obezity v Slovenskej republike za roky 2008 - 2010“. Oblasť realizovaných aktivít: Spoločná oblasť (výchova a vzdelávanie, médiá a komunikácia, zdravotníctvo, socioekonomické faktory prostredia), Pohybová oblasť (budovanie športovísk, dopravná infraštruktúra), Výživa (poľnohospodárska politika, trh a marketingové stratégie). Etapy riešenia Priebežne celoročne pokračovať k zlepšeniu zdravotného uvedomenia celej populácie. Aktivity všetkých subjektov sú zamerané na zavedenie systému výchovy na zvýšenie zdravotného povedomia detí a mládeže a zároveň zdravotného povedomia občanov v produktívnom a postproduktívnom veku, na využívanie nástrojov majúcich pozitívny vplyv na zdravý spôsob života, vytvorenie zdravie podporujúcich podmienok pre zamestnancov na monitorovanie výskytu nadváhy

V tomto roku sa mal ukončiť projekt **Viem čo zjem**. Vzhľadom k nepriaznivej epidemiologickej situácii sa pozmenili formy prednášok a to tak, že nahláseným školám a pedagógom boli rozposlané pripravené materiály, pričom jednotlivo v rámci školského vyučovania projekt žiakom spropagovali a nám zaslali spätnú väzbu o priebehu aktivity. V rámci **Svetového dňa obezity** sme vzhľadom k momentálne nepriaznivej epidemiologickej situácii nevykonali žiadne aktivity.

### 9.4.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Cieľom je zvýšiť informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných chorôb a motivovať obyvateľov k pravidelnej fyzickej aktivite a zároveň aj k úprave hmotnosti.

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a súťaže chceme zvýšiť informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení, propagovanie minimálneho objemu a intenzity pohybovej aktivity, ktoré už môžu byť efektívne pri priaznivom ovplyvnení zdravia jedinca s cieľom zvýšiť úroveň pohybovej aktivity dospeléj populácie SR aspoň na túto postačujúcu hranicu. Chceme vytvoriť u účastníkov súťaže návyk na pravidelnú pohybovú aktivitu.

Zúčastnili sme sa online porady ku kampani VSkP. Kampaň sme spropagovali na web stránke RÚVZ. Aj napriek nepriaznivej epidemiologickej situácii sa nám podarilo vyzbierať a namotivovať k pohybovej aktivite 31 účastníkov, ktorí odovzdali svoje vyplnené účastnícke listy, ktoré sme následne zaslali na RÚVZ Banská Bystrica.

## **9.5 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT**

Zabezpečiť dostupnosť aktivít pre obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád zameraných na podporu zdravého životného štýlu. Anotácia Akčný plán pre oblasť zdravia vychádza predovšetkým zo stratégie, z relevantných národných a medzinárodných strategických dokumentov. Pre oblasť zdravia je zdôraznená potreba zabezpečenia ochrany a dôstojnosti pre najslabšie sociálne skupiny; podpory lepšieho prístupu znevýhodnených komunít k zdravotnej starostlivosti; zabezpečenia dôstojných a spravodlivých podmienok v prístupe zdravotníckych zamestnancov a v dostupnosti poskytovanej zdravotnej starostlivosti; posilnenia výchovy a vzdelávania detí a žiakov k zdravému životnému štýlu.

Boli sme vyzvaný na zaslanie stanoviska k plánovaným aktivitám v oblasti podpory zdravého životného štýlu a prevencie ochorení u MRK, kde sme poslali kladnú odpoveď.

Vzhľadom k aktuálnej situácii COVID - 19 nám nebolo umožnené vykonávať aktivity pre obyvateľov znevýhodnených komunít.

## **9.6 STRATÉGIA ROZVOJA PORADENSKÝCH CENTIER OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA V SR**

Cieľom prípravy Stratégie rozvoja Poradenských centier ochrany a podpory zdravia je vytvorenie podmienok na zlepšovanie kvality a úrovne poskytovaných služieb. Anotácia Zámerom PCOPZ je zvyšovanie povedomia a informovanosti o možnostiach prevencie neprenosných chorôb a zvyšovanie zdravotnej gramotnosti jednotlivcov, komunít a obyvateľstva SR. Aktívnym vyhľadávaním a ovplyvňovaním rizikových faktorov zlepšiť zdravotný stav obyvateľov prostredníctvom poradenstva zameraného na pozitívnu zmenu spôsobu života s využitím vedecky overených poznatkov a metód z oblasti medicíny a verejného zdravotníctva.

Táto úloha je určená pre danú pracovnú skupinu.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva  
so sídlom v Bratislave**

# 1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

## 1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

V priebehu sledovaného obdobia sa pokračovalo v plnení úloh v rámci akčného plánu NEHAP IV. V rámci odboru hygieny životného prostredia a zdravia (ďalej len HŽPaZ) išlo najmä o tieto úlohy:

- Monitoring pitných a rekreačných vôd, v rámci ktorého bolo v roku 2021 odobraných **350** vzoriek **pitných vôd**, ďalej **397 vôd na kúpanie** na prírodných a umelých kúpaliskách – prírodné jazerá – 137 vzoriek, kúpaliská s bazénmi celoročné – 100 vzoriek, kúpaliská s umelými bazénmi sezónne – 160 vzoriek.
- RÚVZ BA bol zapojený pri plnení úlohy vyplývajúcej z akčného plánu zameranej na stanovenie prítomnosti baktérií rodu Legionella v pitnej a bazénovej vode vo vybraných zariadeniach v nasledovných etapách:
  - 1) 2020: zariadenia sociálnych služieb;
  - 2) 2021: ubytovacie zariadenia pre cestovný ruch;
  - 3) 2022:kúpaliská s vodnými atrakciami, pri ktorých vznikajú vodné aerosóly.

V súvislosti s prebiehajúcou pandémiou v ochorení COVID -19 bolo plnenie tejto úlohy odložené z roku 2020 na rok 2021. V priebehu mája 2021 odobrali odborní pracovníci tunajšieho úradu v 10 vybraných zariadeniach sociálnych služieb na území Bratislavského kraja vzorky pitnej vody a stery na prítomnosť baktérií rodu Legionella v požadovanom rozsahu. Z predložených výsledkov o skúškach vyplynulo, že vzorky pitnej vody a stery v sledovaných ukazovateľoch preukázali súlad s vyhláškou MZ SR č. 247/2017 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kontrole kvality pitnej vody, programe monitorovania a manažmente rizík pri zásobovaní pitnou vodou v znení neskorších predpisov.

- Posudková činnosť a štátny zdravotný dozor (ŠZD) v zariadeniach spadajúcich do náplne práce odboru HŽPaZ (zariadenia starostlivosti o ľudské telo, ubytovacie a sociálne zariadenia, športovo – rekreačné prevádzky, prevádzky kúpalísk). Výsledky kontrolnej činnosti v sledovaných zariadeniach boli uspokojivé, pri zistení hygienických nedostatkov sa postupovalo podľa zákonných požiadaviek. Kontrolná činnosť na úseku odboru HŽPaZ bola aj v r. 2021 značne obmedzená dlhodobým uzatvorením zariadení z dôvodu pretrvávajúcej pandémie v ochorení COVID-19. Od začiatku pandémie vykonávali odborní pracovníci odboru kontroly, zamerané na overenie dodržiavania opatrení Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky pri ohrození verejného zdravia z dôvodu vyhlásenia mimoriadnej situácie na území Slovenskej republiky vládou SR a následne aktuálne vydaných VYHLÁŠOK ÚVZ SR, ktorými sa nariaďovali aktuálne opatrenia pri ohrození verejného zdravia k obmedzeniu prevádzok a hromadných podujatí. Celkovo sa vykonalo **425 kontrol**, z toho **298** v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo, **52** v telovýchovno – športových zariadeniach, **39** v ubytovacích zariadeniach a **36** v prevádzkach umelých a prírodných kúpalísk.
- Sledovanie tvorby zdravých podmienok na bývanie v rámci posudkovej činnosti pri posudzovaní územných plánov, územných a kolaudačných konaní obytných zón a iných stavieb a zariadení. Ich posudzovanie bolo vzhľadom na kvantitu podaní, zložitnosť problematiky výstavby rozsiahlych komplexov (najmä v podmienkach hlavného mesta Bratislavy), ale aj pre chýbajúce personálne a obsadenie kvalifikovanými pracovníkmi, vysoko náročné.



- Na tomto úseku činnosti sa vypracovalo **933** záväzných stanovísk k projektovým dokumentáciám stavieb a ich kolaudáciám vrátane zámerov EIA, z toho v **územnom konaní stavieb – 306** záväzných stanovísk (napr. Park Modra - voľnočasové aktivity: streetová časť s minirampou, bazénová časť /skateboardový betónový bazén/, mini snake run; Denné centrum na Sitnianskej ul. v Bratislave (regeneračno – relaxačné služby, ubytovacie služby); Polyfunkčný dom FST, Magnetová, Rožňavská ul., Bratislava; Polyfunkčný komplex Muchovo námestie, Bratislava; Polyfunkčný objekt – Tematínska, Bratislava; Bytové domy SEVERY II, ul. Dona Sandtnera, Pezinok; AREÁL SUPTEL Bratislava, Rača“, ul. Pri Šajbách, Bratislava; Polyfunkčný areál Votrubova, Bratislava; Obnova areálu PALMA, Bratislava; Polyfunkčný súbor Agátová, Bratislava; Polyfunkčný súbor GLAVICA, Bratislava; Polyfunkčný súbor BCT 2, Bratislava; Modernizácia električkových tratí – Ružinovská radiála, Bratislava; Nové centrum Ružinova /bývalý PRIOR/, Bratislava ai) **ku kolaudáciám 462** záväzných stanovísk (napr. NKP Tepláreň, Bottova 1, Bratislava; SKY Park – Administratívna budova, Jurkovičova tepláreň, Bratislava; BERGAMON – bytové domy, Mlynské Nivy – Hraničná, Bratislava; Obytný súbor AVIDOL Galvaniho ulica, Bratislava; Nová autobusová stanica NIVY, Bratislava; Bytový dom Discovery Tower, Mlynské nivy, Bratislava; Polyfunkčný komplex Bosákova ul., Bratislava; Bytový dom D6“, ul. Muškátová, Pezinok; RAJ Centrum, Limbová 1, Bratislava; Apartmánový dom – Betliarska ul., Bratislava ai). V rámci posudkovej činnosti bolo vydaných k **zmenám účelu využitia – 63** a **strategickým dokumentov EIA** v počte **102** záväzných stanovísk. Ďalej sa vypracovalo **1650** iných odborných stanovísk k činnostiam v pôsobnosti odboru hygieny životného prostredia a zdravia. V rámci rozhodovacej činnosti sa vydalo **83** rozhodnutí k schváleniu prevádzok, **6** pokynov z toho 5x vo veci riešenia **nadmerného hluku** z technických zariadení, električkovej dopravy a 1x za hygienické nedostatky v ubytovni UNB na Peknej ceste 2 v Bratislave. Za zistené správne delikty podľa zák. 355/2007 Z.z. boli uložené **1** pokuta v sume **150 €** (z toho **zaplatených v sume 150 €**) v **1** prípade bol uplatnený **výkon rozhodnutia** za nesplnenie pokynov v celkovej výške **1 800 €** (z toho boli **uhradené pokuty** vo výške **0 €**).
- Riešenie podnetov na hluk v životnom prostredí chránených území a budov v sledovanom období r. 2021 bolo evidovaných **41** podnetov na hluk (**4** dopravný hluk, **13** technické zariadenia, **8** stavebná činnosť, **16** iných zdrojov) a to **z celkového počtu 238** evidovaných podnetov na odbore HŽPaZ. **Odstránenie** nadmernej hlučnosti bolo riešené **6** pokynmi, vymáhané **1** výkonom rozhodnutia v celkovej výške **1800 €**. Za správny delikt **porušovania § 57 zák. č. 355/2007 Z. z.** bola vydaná **1** pokuta v celkovej sume **150 €** (porušenie opatrení pri vyhlásení mimoriadnej situácie na území Slovenskej republiky počas pandémie ochorenia COVID-19 v prevádzke – Inštitút estetickej medicíny v Pezinku).
- Posudková a kontrolná činnosť nad stavbami svetelných reklám z aspektu ich možného rušivého pôsobenia na optickú pohodu bývania obyvateľov. Ich schvaľovanie (**22**) bolo podmienené objektivizáciou rušivého svetla s požiadavkou na predloženie výsledkov merania ku kolaudácii (kolaudačné konania – svetelné reklamy na polyfunkčných budovách v Bratislave OC EUROVEA, Pribinova ul, PANORAMA CITY - Landererova ul.; SKY PARK - Čulenova, Továrenská a Bottova ul.; DIGITAL PARK - Einsteinova ul.; PRADIAREŇ - Svätoplukova ul.). V rámci **ŠZD** sa riešilo **6** podnetov na rušivé svetlo **z billboardových tabúl, svetelných reklám** a iných zdrojov (napr. podnet na rušivé osvetlenie z pohyblivých svetelných reklám na objekte MEGE BIGBOARD Bajkalská, Bratislava; podnet na rušivé osvetlenie na parkovisku M-Market Bory, Bratislava; podnet na rušivé osvetlenie Račianska 56 – 60, Bratislava; podnet na rušivé osvetlenie na objekte CITY LIGHTS – Špitálska 2, Bratislava), po realizácii nápravných opatrení na základe výzvy tunajšieho úradu sa výsledkami meraní preukázalo prevádzkovanie zdrojov rušivého svetla v súlade s platnou legislatívou.

- Kontrola dodržiavania zákona o ochrane nefajčiarov v prevádzkach dozorovaných odborom HŽPaZ ; nedostatky v tomto smere neboli v sledovanom období zistené.
- Poskytovanie informácií o zdravotných aspektoch jednotlivých faktorov životného prostredia a zdravia a o aktuálnych témach v rámci enviromentálno - zdravotnej poradne na odbore hygieny životného prostredia a zdravia. Celkovo bolo v r. 2021 v spolupráci s odborom organizačno–dokumentačným poskytnutých **30 príspevkov** pre masmédiá - s tematikou ako napr.: epidemiologická situácia a aktuálne opatrenia pri vybraných typoch prevádzok, hromadných podujatí a výklad prijatých opatrení (lanová dráha, športové a kultúrne podujatia – Medzinárodný letecký deň, Futbalista roka, Elán meeting, ZOO Bratislava, pohreby a bohoslužby, prevádzka kolotočov, kontroly v erotických salónoch, kontrola kín, hotelov a pod.), plesne v bytových domoch, kúpacia sezóna 2021 (pripravenosť prírodných a umelých kúpalísk na KS 2021 + pravidelné informácie o kvalite vody na prírodných a umelých kúpaliskách v Bratislavskom kraji, prijaté opatrenia na kúpaliskách a kontrola ich dodržiavania); pravidelná celoplošná deratizácia (jarná/jesenná) na území Bratislavského kraja.

## **1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – NASTAVENIE A PLNENIE NOVÝCH NÁRODNÝCH CIEĽOV**

V hodnotenom období r. 2021 nebola gestorom úlohy požadovaná osobitná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

## **1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ**

V priebehu v roka 2021 nebola gestorom úlohy požadovaná osobitná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

## **1.4 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU**

V priebehu roku 2021 bola gestorovi projektu zasielaná tabuľka s kolaudovanými stavbami, pri ktorých bola doložená v súlade s platnou legislatívou dokumentácia s údajmi pre overenie kvality materiálov, ktoré prichádzajú do styku s pitnou vodou v pôsobnosti RÚVZ Bratislava.

## **1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTKOK V PITNÝCH VODÁCH**

Laboratóriá RÚVZ Bratislava hl. mesto vykonávali na základe dostupného materiálo-technického vybavenia analýzy **11 chlórovaných pesticídov**: hexachlórbenzén, lindan, heptachlor, heptachlorepoxyd, p,p,- DDE, dieldrin, endrin, p,p, -DDD, p,p, - DDT, aldrin, methoxychlor. Väčšina z nich už roky patrí medzi zakázané látky a pri ich monitorovaní dlhodobo nachádzame vo vzorkách pitných vôd iba veľmi nízke koncentrácie, hlboko pod limitnou hodnotou alebo sa vo vzorkách pitných vôd vôbec nenachádzajú. Okrem toho boli

sledované substituované anilíny: alachlor, metolachlor a prekursor cyklodiéno - hexachlorocyclopentadien.

Na obsah pesticídov resp. ich metabolitov bolo analyzovaných **44** vzoriek v spotrebisku na úplný rozsah, spolu **616** ukazovateľov. Všetky namerané hodnoty jednotlivých sledovaných pesticídov boli pod limit 0,1 µg/l.

Tunajší úrad v r. 2021 sledoval aj prítomnosť pesticídov v pitných vodách verejného vodovodu prostredníctvom výsledkov BVS, a.s. V každej vzorke na úplný rozsah sa stanovovalo od júna 2021 celkovo 50 pesticídov (resp. materských látok a ich metabolitov).

V rámci Bratislavského kraja bolo analyzovaných 41 vzoriek zo spotrebiska na obsah pesticídnych látok.

Vo vybraných vodárenských zdrojoch boli v externom laboratóriu (VÚVH) stanovované aj iné ďalšie pesticídy, resp. ich metabolity (až 252 rôznych látok); ide však o monitoring, ktorý nevyplýva z legislatívy.

## **1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍČ VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ**

RÚVZ BA sa prihlásil do plnenia uvedenej úlohy tým, že zabezpečí zriadenie 2 monitorovacích staníc v BA kraji a jej prevádzkovanie na základe pokynov gestora úlohy. Pri plnení tejto úlohy sme ponúkli súčinnosť ÚVZ SR pri identifikácii biologických alergénov prostredníctvom personálneho zabezpečenia. Doteraz sme neboli v roku 2021 gestorom s požiadavkami na plnenie úlohy oslovení.

## **2. ODBOR PRACOVNÉHO PREVENTÍVNEHO LEKÁRSTVA**

### **2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE:**

#### **2.1.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ( RIZIKOVÉ PRÁCE )**

Odbor preventívneho pracovného lekárstva Regionálneho úradu verejného zdravotníctva Bratislava hlavné mesto so sídlom v Bratislave (ďalej len „RÚVZ BA“) vedie evidenciu zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce v zamestnávateľských subjektoch pôsobiacich na území Bratislavského kraja. Konkrétne počty zamestnancov sú uvedené vo výročnej správe za rok 2021. V roku 2021 bolo vydaných 54 rozhodnutí o zaradení prác do kategórie rizikových prác, z toho v 25 prípadoch išlo o novo zaradené práce s rizikovými faktormi: fyzická záťaž (pracovné polohy, lokálna svalová záťaž), chemické faktory, hluk, vibrácie prenášané na ruky, umelé optické žiarenie – lasery a intenzívne pulzné svetlo, cytostatiká, biologické faktory 3. skupiny vrátane SARS-CoV-2, karcinogénne a mutagénne faktory (PAU) a psychická pracovná záťaž. V 16 prípadoch boli rizikové práce aktualizované s rizikovými faktormi: chemické faktory (pevné aerosóly), hluk, vibrácie prenášané na ruky a celé telo, fyzická záťaž (pracovné polohy) a karcinogénne a mutagénne faktory (benzén), z dôvodu prehodnotenia miery zdravotného rizika, zmien v organizačnej štruktúre spoločnosti, zmien organizácie a náplne práce, ktoré sa prejavili zmenami v kategorizácii prác, ako aj z dôvodu zaradenia prác do 4. kategórie na obdobie jedného roka, počas ktorého sa nepodarilo znížiť mieru zdravotného rizika. V r. 2021 bolo vydaných 13 rozhodnutí o vyradení prác z tretej alebo štvrtej kategórie po realizácii technických a organizačných opatrení, úprave pracovných postupov, vykonaní objektivizácie faktorov práce a pracovného prostredia a prehodnotení miery zdravotného rizika, ale aj po ukončení pracovnej činnosti, resp. zrušení pracoviska s rizikovými faktormi: hluk, biologické faktory (SARS-CoV-2).

K návrhom na zaradenie, resp. vyradenie prác do/z 3. a 4. kategórie bolo vydané 1 rozhodnutie o prerušení konania pre spoločnosť DOKA Slovakia, Debniaca technika s.r.o., Ivanská cesta 28, Bratislava, nakoľko návrh nebol predložený v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou (ďalej len „PZS“), nebol vypracovaný písomný záznam o posúdení rizika zamestnávateľom v spolupráci s PZS podľa § 30 ods. 1 písm. c) bod 2 a d) bod 2 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 355/2007 Z. z.“). V 2 prípadoch bolo konanie zastavené na základe žiadosti účastníka konania: Poľnohospodárske družstvo Bernolákovo so sídlom v Chorvátskom Grobe, Hlboká cesta 45/3681, Chorvátsky Grob, sušička obilia BS-6, obsluha sušičky obilia (traktorista, traktorista + kŕmič, hluk (premenný), kat. 3 a STEVRA, s.r.o., Kolačkov 101, pracoviská dielne opracovania odliatok, dielne pieskovania a prípravy materiálu spoločnosti GussBearbeitungsGesellschaft k.s. na Nádražnej 34 v Ivanke pri Dunaji, hluk, 4. kat. Vzhľadom na mimoriadnu epidemiologickú situáciu v súvislosti s ochorením COVID 19 bol v roku 2021 štátny zdravotný dozor (ďalej len „ŠZD“) vykonaný na 5 pracoviskách s prácami zaradenými do kategórie rizikových prác za účelom kontroly ochrany zdravia zamestnancov a aktualizácie údajov o rizikových prácach. Bolo poskytnutých 57 konzultácií v problematike ochrany zdravia zamestnancov a zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce.

Registrácia rizikových prác, t.j. prác, pri ktorých je zvýšené riziko vzniku choroby z povolania, profesionálnej otravy alebo iného poškodenia zdravia v súvislosti s prácou a pracovnými podmienkami sa realizuje v informačnom systéme ASTR\_ 2011.

## 2.1.2 ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z LÁTOK A ZMESÍ KLASIFIKOVANÝCH AKO TOXICKÉ

V roku 2021 bolo vykonaných 7 previerok zameraných na kontrolu dodržiavania opatrení na ochranu zdravia pri práci s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami, vyplývajúcich zo zákona č. 355/2007 Z. z. a NV SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov (ďalej len „NV SR č. 355/2006 Z. z.“) na vedecko-výskumných pracoviskách, v priemysle a u fyzických osôb – podnikateľov vykonávajúcich dezinfekciu, reguláciu živočíšnych škodcov a ochranu rastlín na území Bratislavského kraja. Vydaných bolo 7 rozhodnutí k návrhom na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami pre: Jozef Bagin G A R A N T, Hlavná 64, Slovenský Grob, Peter Andrla – GARANT DDD, Gajary, EBA, s.r.o., Rusovská cesta 1, Bratislava, VÚRUP, a.s., Vlčie hrdlo, P.O.BOX 50, Bratislava, BRENNTAG SLOVAKIA s.r.o., Glejovka 15, Pezinok, hameln rds a.s., Horná 36, Modra, Technický a skúšobný ústav stavebný, n.o., Studená 967/3, Bratislava. ŠZD neboli zistené nedostatky. Bolo skontrolované: používanie a skladovanie toxických a veľmi toxických látok a zmesí, používanie a skladovanie látok uvedených v prílohe č. 3 k zákonu č. 355/2007 Z. z., na ktorých odborné využívanie je potrebné vykonať skúšku, používanie a skladovanie vybraných chemických faktorov, ktoré sú zakázané podľa prílohy č. 3 k NV SR č. 355/2006 Z. z., klasifikácia látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS, spôsob oboznámenia sa zamestnancov s kartami bezpečnostných údajov (KBÚ), vypracovanie prevádzkového poriadku zamestnávateľom, vypracovanie posudku o riziku zamestnávateľom v spolupráci s PZS, evidencia veľmi toxických látok a zmesí, preukázanie odbornej spôsobilosti zamestnancov na manipuláciu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami, preukázanie absolvovania aktualizacej odbornej prípravy po 5 rokoch od vydania osvedčenia, poskytovanie OOPP zamestnancom a ich používanie, likvidácia prázdnych obalov a nespotrebovaných zvyškov nebezpečných chemických faktorov a zabezpečenie zdravotného dohľadu pre zamestnancov. Pri ŠZD neboli použité kontrolné listy - dotazníky informovanosti zamestnancov (C). Bolo poskytnutých 75 konzultácií, týkajúcich sa povinností pri manipulácii s toxickými látkami a zmesami. Jedenkrát bolo konanie prerušené z dôvodu nepreukázania odbornej spôsobilosti pracovníka priamo riadiaceho prácu s toxickými látkami. Používanie a skladovanie vybraných chemických faktorov, ktoré sú zakázané podľa prílohy č. 3 k NV SR č. 355/2006 Z. z. nebolo zistené. V Bratislavskom kraji nebola v roku 2021 riešená žiadna mimoriadna situácia ani havária.

Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami, zriadená na RÚVZ BA v r. 2021 zaevidovala 36 žiadostí na vydanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti. V 26 prípadoch boli žiadatelia vyzvaní na doplnenie podania o požadované náležitosti (doklad o dĺžke odbornej praxe, overený doklad o dosiahnutom vzdelaní, zoznam látok, doklad o absolvovaní odbornej prípravy). V r. 2021 boli 2 konania zastavené z dôvodu nepreukázania minimálnej dĺžky odbornej praxe podľa § 16 ods. 19 zákona 355/2007 Z. z. pre vykonanie skúšky. Skúšky sa v r. 2021 uskutočnili 3x. Z dôvodu lockdownu pre COVID-19 boli skúšky v 1.Q/2021 zrušené. Dôvodom skúšania bola nedostatočná dĺžka praxe (2 prípady) a látky uvedené v príl. č. 3 k zákonu č. 355/2007 Z. z. (8 prípadov). 1 žiadateľ na skúške neuspel. V r. 2021 bolo vydaných 29 osvedčení, z toho 9 na základe skúšky pred komisiou a 20 na základe dĺžky odbornej praxe (bez skúšky).

V súvislosti so žiadosťou o vydanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami - odborné využívanie sírouhlika s H vetami: 225, 315, 319, 332, 361fd, 372, na odborné využívanie, ktorého je potrebné v zmysle príl. č. 3 k zákona č. 355/2007 Z. z. vždy vykonať skúšku, požiadal RÚVZ BA o odborné usmernenie ÚVZ SR, nakoľko z NV SR č. 33/2018 Z. z., ktorým bolo novelizované NV č. 355/2006 Z. z. bol z § 6 ods. 2 písm. d) vypustený štvrtý bod, ktorým boli látky s H-vetou 372 zaradené medzi látky toxické.

## Osvedčenia o odbornej spôsobilosti

Tab. č. 1

RÚVZ v sídle kraja	Počet vydaných osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami			Počet odobraných osvedčení
	Na základe skúšky pred komisiou	Na základe dĺžky odbornej praxe (bez skúšky)	Spolu	Spolu
RÚVZ BA	9	20	29	0

### 2.1.3 ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z KARCINOGENÝCH A MUTAGENÝCH FAKTOROV VRÁTANE AZBESTU A Z LÁTOK POŠKODZUJÚCICH REPRODUKČIU A NARÚŠAJÚCICH ENDOKRINNÝ SYSTÉM

V r. 2021 bolo v Bratislavskom kraji evidovaných celkom 772 zamestnancov, z toho 558 žien, ktorí vykonávali rizikové práce s expozíciou karcinogénnym a mutagénym faktorom kat. 3. Vydané boli 2 nové rozhodnutia o zaradení prác do 3. kat. pre spoločnosti: Metrostav DS a.s., Košická 17180/49, Bratislava, pokládka asfaltových zmesí na vonkajších pracoviskách v profesiách strojník, asfaltér, majster (PAU) a SLOVNAFT, a.s., Vlčie hrdlo 1, Bratislava, pracoviská prevádzok 30311 Riadenie operatívnej údržby, 33100 P1 RHC a Destilácia, 33 110 RHC – Hydrokrak ťažkých zvyškov, 33300 P3 Krakovanie, Reforming a Aromáty, 33330 Extrakcia arómátov, 33510 Etylénová jednotka, 33600 P6 Polyméry, 33610 LDPE 4 a 33630 Polyetylén 3 (benzén).

V roku 2021 boli v Bratislavskom kraji schválené činnosti spojené so spracovaním, manipuláciou, skladovaním, chemických karcinogénov a mutagénov kategórie 1A, 1B v 10 prípadoch pre: Jozef Bagin G A R A N T, Hlavná 64, Slovenský Grob, sklad DDD prípravkov na Hlavnej 64 v Slovenskom Grobe (ALDEKOL DES 03 dezinfekčný prostriedok, 300 l/r.), Peter Andrla – GARANT DDD, Gajary, sklad biocídnych výrobkov na parcele č. 4497/29 v Gajaroch (ALDEKOL DES 03 dezinfekčný prostriedok, 40 l/r.), VetPoint s.r.o., Révová 22, Bratislava, veterinárna klinika na Panónskej ceste 38/A v Bratislave (formaldehyd 4% pufrovaný roztok, 900 ml/r.), EBA, s.r.o., Rusovská cesta 1, Bratislava, laboratórne pracovisko na Seneckej ceste 10 v Bernolákove (dvojchroman draselný, 60g/r., fenolftalein, 10g/r.), VÚRUP, a.s., Vlčie hrdlo, P.O.BOX 50, Bratislava, laboratórne a skladové priestory v areáli SLOVNAFT, a.s. vo Vlčom hrdle 1 v Bratislave (arzén a jeho zlúčeniny vo vzorkách zemín, kalov, odpadov, odpadových vôd, benzén 7 176 l/r., benzo(a)pyrén, bromičnan draselný, 1,3-butadién, katalyzátor s obsahom niklu, chrysene, dichroman didraselný, dvojchroman draselný 0,3g/r., diesel U-32, formaldehyd, fenolftaleín, chlorid kobaltnatý hexahydrát, chroman draselný (chroman didraselný), izomerát ľahkého benzínu, katalyzátor s obsahom oxidu niklu, ľahký benzín, octan kademnatý, oxid nikelnatý, PAU, petroléter, síran kademnatý hydrát), Agility Logistics s.r.o., Diaľničná cesta 18/A, Senec, skladová hala na Diaľničnej ceste 18/A v Senci - UDIQUE 89 NICKEL CONC. (chlorid nikelnatý), PERMAPASS CCE (dusičnan kobaltnatý), INHIBITOR 3-K (propylénoxid), STANNOSTAR GSB BRIGHTENER (acetaldehyd), TOPSTAR BRIGHTENER B (formaldehyd), BRENNTAG SLOVAKIA s.r.o., Glejovka 15, Pezínok, skladové priestory a laboratórium chemických analýz na ul. Glejovka 15 v Pezinku (chlorid kobaltnatý 0,03 t/r., kyselina chrómová anhydrid, 0,3 t/r., formaldehyd 37%, 211,56 l/r., granuform 96 paraformaldehyd (0), hydrazín hydrát, 36,8 t/r., kyselina chrómová anhydrid 0,3 t/r., uhličitan kobaltnatý 0,05t/r., Brenntamer BOX 1 4,930 t/r. a Brenntamer BOX 2 3,550 t/r., kyselina chrómová anhydrid 0,3t/r.), hameln rds a.s., Horná 36, Modra, oddelenie výroby API –

Výroba API (250) na Hornej 36 v Modre (dimetylsulfát, akrylonitril od 3,3 kg až 30 kg/r.), Bratislavská vodárenská spoločnosť, a.s., Prešovská 48, Bratislava, oddelenie kontroly kvality pitných vôd a oddelenie kontroly kvality odpadových vôd na Bojníckej 6 v Bratislave (nikel štandardný roztok, 48 ml/r., aromatic Volatiles Mixture (benzén), kobalt štandardný roztok 24 ml/r., kadmium štandardný roztok 12 ml/r., Aromatic Volatiles Mixture (benzén) 2,4 ml/r., Custom Standard Solution (1,2-dichlóretán, trichlóretén, chlórmetryloxirán) 2,4 ml/r., fenolftaleín, 1% roztok v etanole indikátor pH 8,2 – 9,8 (phenolphthalein) 0,4 g/r.), Technický a skúšobný ústav stavebný, n.o., Studená 967/3, Bratislava, chemické laboratórium referátu stavebnej chémie na Studenej 967/3 v Bratislave (fenolftaleín 1,2 g/r. a dvojchróman draselný 0,2g/r.).

Ochrana zamestnancov pri práci s uvedenými látkami bola zohľadnená v prevádzkových poriadkoch a posudkoch o riziku. V sledovanom období bolo vykonaných 10 previerok zameraných na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z NV SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov. Opatrenia na odstránenie hygienických nedostatkov pri manipulácii s karcinogénnymi látkami neboli uložené. Pri ŠZD neboli použité kontrolné listy (K). Bolo poskytnutých 67 konzultácií v problematike manipulácie a skladovania chemických karcinogénov a mutagénov, najmä pri vypracovaní prevádzkových poriadkov, posudkov o riziku, klasifikácii karcinogénov a mutagénov.

Vzhľadom na mimoriadnu epidemiologickú situáciu v súvislosti s ochorením COVID 19 bol ŠZD pri odstraňovaní azbestového materiálu vykonaný v 2 prípadoch, na základe podnetov na neodborné odstraňovanie azbestového materiálu v bytových domoch na Haburskej 84/11 v Bratislave (odpadové potrubie) a Nobelovej 42-48A v Bratislave (stropné podhl'ady v spoločných priestoroch). Podnety boli opodstatnené, voči oprávneným spoločnostiam bolo začaté správne konanie vo veci uloženia pokuty za správny delikt podľa § 57 ods. 29 písm. j) zákona č. 355/2007 Z. z. Správne konanie nie je t. č. právoplatne ukončené.

Odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu (86 x kanalizačné potrubia a odvetrávacie potrubia VZT, komínové rúry - vložky; 25 x stropné podhl'ady, obklad vnútorných priestorov, protipožiariarne priečky, obklad uložený na povale bytového domu; 265 x strešné krytiny, porézna hmota z vnútra prázdnych acetylénových fliaš, vonkajšie opláštenie objektov, voľne zložené šablóny, dosky, potrubia, zmiešaný stavebný odpad s obsahom AZC materiálu na čiernych skládkach) bolo v roku 2021 realizované na základe súhlasného rozhodnutia RÚVZ BA na 376 stavbách v Bratislavskom kraji s použitím enkapsulačných prípravkov a prípravkov určených na zachytávanie zostatkových azbestových vlákien v ovzduší, 39 spoločnosťami uvedenými v tab. č. 3 s počtom exponovaných zamestnancov 138, v celkovom množstve odstráneného nebezpečného odpadu s obsahom azbestu 1341 ton. Kontrolné merania prachu s obsahom azbestu po realizácii demontážnych prác (v súlade s vyhl. MZ SR č. 259/2008 Z. z.) boli uložené v 99 prípadoch pri odstraňovaní AZC kanalizačných a odvetrávacích potrubí, stropných podhl'adov a pod. Podľa predložených protokolov z merania v životnom prostredí po vyčistení priestorov, počet azbestových vlákien bol 0 - <1000 vl.m<sup>-3</sup>. V r. 2021 nebola uložená pokuta za správny delikt podľa § 57 ods. 33 písm. b) zákona č. 355/2007 Z. z. – nezdržanie sa odstraňovania azbestu do času kladného posúdenia návrhu na odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu.

## Činnosti spojené so spracovaním, manipuláciou, skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov 1A, 1B v Bratislavskom kraji

Tab. č. 2

Organizácia	Chemický karcinogén, mutagén, proces s rizikom chem. karcinogenity (vrátane azbestu)	Klasifikácia/ kateg. Nariadenie ES č. 1272/2008 NV SR č. 356/2006 Z.z. zák. č. 67/2010 Z.z.	Počet exponov vrátane RP celkom/ ženy	Výsl. merania/ množstvo spotrebovaných látok/rok **
Onkologický ústav sv. Alžbety, Heydukova 10, BA	Cytostatiká	proces s r.ch.k	64/56	8641 dávok
VŠ výtvarných umení, Katedra reštaurovania, Drotárska 44, BA	Dichroman draselný	1B	4/1	2 ml
VÚ Vodného hospodárstva, Nábr. arm.gen. L.Svobodu 5, BA	Vinylchlorid	1A	14/9	76,0 µl
	N-nitrosodimethylamin	1B		N
EUROFINS BEL/NOVAMANN s.r.o., Komjatická 73, 940 02 Nové Zámky	Benzén	1A muta 1B	15/11	2,7 ml
	Bromičnan draselný	1B		0 g
	Dichroman draselný	1B		5,42 g
	Dichroman amónny	1B		N
	Dichroman sodný	1B		N
	Dimetylsulfát	1B		N
	Dusičnan kobaltnatý	1B		N
	Etyléndichlorid	1B		N
	Fenylhydrazín hydrochlorid	1B		0,52 g
	Chroman draselný	1B muta. 1B		5,5 g
	Oxid arzenitý	1A		0,72 g
	Síran hydrazínia	1B		5,75 g
	N,N-dimethylformamid	1B		2 ml
dusičnan kobaltnatý	1B	1,9g		
petroléter	1B	17720 ml		
LF UK Ústav histológie a embryológie, Sasinkova 4, BA	Dichroman draselný	1B	8/6	1kg
LF UK, Mikrobiologický ústav, Sasinkova 4, BA	Kyselina chromsírová	1B muta 1B	13/10	N
LF UK, Anatomický ústav, Sasinkova 4, BA	Dichroman draselný	1B	13/10	30 g
	Formamid	muta 1B		6 l
UNsP Milosrdní bratia, spol. s r.o., BA	Cytostatiká	proces s r.ch.k	29/26	3149 dávok
Slovnaft MAO a.s., Vlčie hrdlo, BA	Benzén	1A muta 1B	32/2	kys. trans,trans mukonová v moči meranie vykonané v 12/2021- výsledky budú v r. 2022
Monitoring BIG DATA (Diagnostika)				0,22 – 0,44 mg.m <sup>-3</sup>
Dielňa špeciálnych činností				nemerané v r. 2021
Dielňa analyzátorov Dielňa analyzátorov, Dielňa špeciálnych strojných činností,				0,06 – 0,94 mg.m <sup>-3</sup>



Organizácia	Chemický karcinogén, mutagén, proces s rizikom chem. karcinogenity (vrátane azbestu)	Klasifikácia/ kateg. Nariadenie ES č. 1272/2008 NV SR č. 356/2006 Z.z. zák. č. 67/2010 Z.z.	Počet exponov vrátane RP celkom/ ženy	Výsl. merania/ množstvo spotrebovaných látok/rok **
SLOVNAFT, a.s., Vlčie hrdlo, BA Extrakcia arómatov Operatívna údržba	Benzén	1A muta 1B	98/0	kys. trans,trans mukonová v moči : 2,354-28,261 priemer 7,528  priemer 3,740 μmol/l 49 094 t.
SLOVNAFT, a.s., Vlčie hrdlo 1, BA	Dichroman draselný	1B	4/3	N
	PAU	proces s r.ch.k	24/0	N
	chróman draselný	1B	3/3	12,0 l
	fenolftalein	1B		0,8 l
SLOVNAFT, a.s., Vlčie hrdlo 1, BA Plnenie arómatov Automatická plnička svetlých produktov Terminál BA, Plnenie a stáčanie cisterien	Butadién	1A muta 1B	58/0	61 656,0 t
	Benzén	1A muta 1B		54 154,0 t
	hydrogenizovaná BTX frakcia s obsahom benzénu	1B muta 1B		24 000, 0 t
CENTRALCHEM, s.r.o., administratívne a skladové priestory Plynárska 2, BA	Benzén	1A	2/0	143 l
	Chlorid nikelnatý hexahydrát			2,7 kg
	Oxid chrómový			0,5 kg
	Oxid arzenitý			0,05 kg
	Síran nikelnatý hexahydrát			21 kg
	1,2-dichlóretán	1B		2,5 l
	Bromičnan draselný			0,51 kg
	Dusičnan kobaltnatý hexahydrát			0,1 kg
	Dvojchroman amónny			0,25 kg
	Dvojchroman draselný			54,525 kg
	Hydrazín sulfát			54,525 g
	Chinolín			0,3 kg
	Chlorid kobaltnatý hexahydrát			29 kg
	Chroman draselný			9,75 kg
	Kys. chromsírová			148 l
	O-tolidín			0,02 kg
	Síran hydrazínia			1050 g
	Síran kademnatý hydrát			1 kg
Síran kobaltnatý hexahydrát	60 kg			
UNB, Ružinovská 6, BA Centrálna príprava a riedenie cytostatík	Cytostatiká	proces s r.ch.k	3/3	3590 dávok
UNB, Ružinovská 6, BA Klinika pneumológie a ftiz.	Cytostatiká	proces s r.ch.k	26/24	N
PZV-ONKO s.r.o., Ružinovská 10, BA	Cytostatiká	proces s r.ch.k	2/1	920 dávok
ČaSS spol. s r.o., UNB Ružinovská 6, BA	Cytostatiká	proces s r.ch.k	1/1	N
RÚVZ BA, Ružinovská 8, BA	Hexachlórbenzén	1B	2/1	digestor v: 0,64-0,83m.s- 1 50 mg



Organizácia	Chemický karcinogén, mutagén, proces s rizikom chem. karcinogenity (vrátane azbestu)	Klasifikácia/ kateg. Nariadenie ES č. 1272/2008 NV SR č. 356/2006 Z.z. zák. č. 67/2010 Z.z.	Počet exponov vrátane RP celkom/ ženy	Výsl. merania/ množstvo spotrebovaných látok/rok **
	Octan kademnatý	1A		600 g
	Síran kademnatý hydrát	1B muta 1B		200 g
	Arzén a jeho zlúčeniny	1A		5 kg
VÚRUP, a.s., Vlčie hrdlo, BA Skúšobné laboratória – sekcia V	Benzén	1A muta 1B	16/14	100 l
	Benzo(a)pyrén	1A muta 1B		65 kg
	Katalyzátor s obsahom niklu	1B		1000 kg
	Oxid nikelnatý	1A		1 g
	Ľahký benzín	1B muta 1B		1 l
VÚRUP, a.s., Vlčie hrdlo, BA Inšpekcia – pracovisko P4	Benzén	1A muta 1B	25/15	3240 l
	Diesel U - 32	1B		170 l
VÚRUP, a.s., Vlčie hrdlo, BA Inšpekcia – zvoz vzoriek do skúšobných laboratórií	Benzén	1A muta 1B	25/15	600 l
	Benzo(a)pyrén	1A muta 1B		300 kg
	1,3-butadién	1B		365 l
	Katalyzátor s obsahom niklu	1B		144 kg
	Arzén a jeho zlúčeniny	1A		10 kg
VÚRUP, a.s., Vlčie hrdlo, BA Inšpekcia – umývanie, vylievanie a archivácia vzoriek	Benzén	1A muta 1B		1400 l
INTERPHARM Slovakia, a.s., sklad farmaceutických surovín Dvojkrížna 29, BA	Decht čiernouhoľný surový	1A	2/1	6,4 kg
	Tinctura carbonis detergens	1A		166 kg
	Chloramphenicol	1B		20,85 kg
	Formaldehyd 35%	1B		240 kg
	Petroléter	1B		10 l
CYTOPATHOS spol. s r.o., Kutuzovova 23, BA	Oxid chrómový	1A	29/22	60 g
	Dichroman draselný	1B		0,2 kg
	Formaldehyd	1B		nepoužívali
	Fuchsín bázičný	1B		120 g
	Fast Blue B Salt	1B		240 g
	Kongo červen	1B		4 g
	1,2 Propylénoxid	1B		0,6 l
Národný ústav detských chorôb, Limbová ul.1, BA Klinika detskej hematológie a onkológie Klinika detskej oftalmológie Nemocničná lekáreň, odd. centrálnej prípravy cytostatík Odd. centrálnej sterilizácie, CÚP Prevádzkovo-technický úsek, odd. dopravných činností	Cytostatiká	proces s r. ch. k	158/142	6462 dávok
HighChem s.r.o., Leškova 11, BA	2-Acetamidofluorene	1A	3/3	nepoužívali
	8- methoxypsoralen	1A muta 1A		nepoužívali
	Beta-Estradiol	1A		nepoužívali
	Hydroxyurea	muta 1B		nepoužívali

Organizácia	Chemický karcinogén, mutagén, proces s rizikom chem. karcinogenity (vrátane azbestu)	Klasifikácia/ kateg. Nariadenie ES č. 1272/2008 NV SR č. 356/2006 Z.z. zák. č. 67/2010 Z.z.	Počet exponov vrátane RP celkom/ ženy	Výsl. merania/ množstvo spotrebovaných látok/rok **
NOÚ Klenová, BA	Cytostatiká	proces s r. ch. k	218/199	61 386 dávok
MŠ pri zdravotníckom zariadení, Limbová 1 BA, Klinika detskej hematológie a onkológie NÚDCH, Limbová 1, BA	Cytostatiká	proces s r. ch. k	5/5	N
ZŠ pri zdravotníckom zariadení, Limbová 1 BA, Klinika detskej hematológie a onkológie NÚDCH	Cytostatiká	proces s r. ch. k	6/6	N
SZU, Limbová 12, BA	Aflatoxíny	1B	3/3	0
VÚZ – PI SR, Račianska 71, BA	Oxid kremičitý	1A	7/0	35 t
Duslo a.s., Nobelova 34, BA Oddelenie centrálnych laboratórií ČOV BA	Dichróman didraselný	1B muta 1B	2/2	172,0 g
	Síran kobaltnaný heptahydrát	1B	2/2	15,0 g
	Fenolftaleín	1B	2/2	5,3 g
	Octan kademnatý	1B	2/2	14 kg
	Formaldehyd	1B	2/2	9 l
Bratislavská teplárenská, a.s., Tepláreň východ, Turbínova 3, BA	Dichróman draselný	1B muta 1B	1/1	250,0 g
	Benzén	1A muta 1B		0,2 l
	Kyselina chromsírová	1B muta 1B		3,0 l
	Hydrazín hydrát	1B		1,5 l
Bratislavská vodárenská spoločnosť a.s., Bojnická 6, BA	Dichróman didraselný	1B	5/5	500 g
	Fenolftaleín	1B		38 mg
	Nikel štandardný roztok	1A		228 ml
	Aromatic Volatiles Mixture	1A		2,4 ml
	Kobalt štandardný roztok	1B		24 ml
	Custom Standard Solution	1 B		2,4 ml
	Kadmium štandardný roztok	1A		132 ml
	Arzén-štandardný roztok	1A		120,0 ml
Slovenský hydrometeorologický ústav, Jeséniova 17, BA	Benzo(a)pyrén	1B	3/1	43 ml
	Dichróman draselný	1B muta 1B		nepoužívali
Synlab Slovakia s.r.o., SVALZ Limbová 5, BA	Benzén	1A muta 1B	5/4	1,5l
	Kyselina chromsírová	1B muta 1B		nepoužívali
	Chroman draselný	1B		2,5 g
	Síran hydrazínu	1B		nepoužívali
ÚKSUP, Matúškova 21, BA	Arzén štandard ako roztok oxidu arzenitého	1A	17/11	300 ml
	Dichróman draselný	1B muta 1B		1505 g
	Síran kademnatý	1B muta 1B		nepoužívali
	Akrylamid	1B		500 g
VULM s.r.o., Kontrola kvality, Tuhovská 18, BA	Oxid arzenitý	1A	4/3	nepoužívali
	Síran hydrazínia	1B		4 g
	Formaldehyd	1B		53 ml
	Dvojchroman draselný	1B		24,3 g

Organizácia	Chemický karcinogén, mutagén, proces s rizikom chem. karcinogenity (vrátane azbestu)	Klasifikácia/ kateg. Nariadenie ES č. 1272/2008 NV SR č. 356/2006 Z.z. zák. č. 67/2010 Z.z.	Počet exponov vrátane RP celkom/ženy	Výsl. merania/ množstvo spotrebovaných látok/rok **	
Biomedicínske centrum SAV, Dúbravská cesta 9, BA (Virologický ústav, Ústav exp. onkológie, Ústav exp. endokrinológie, Ústav klinického a translačného výskumu)	Arzenitan sodný	1B	260/194	N	
	Benzén			N	
	Benzidín dihydrochlorid			N	
	Benzidín			N	
	Hydrogenarzeničnansodný			N	
	Chlorid nikelnatý			N	
	Oxid arzenitý			N	
	Síran nikelnatý heptahydrát			N	
	Tamoxifén citrát			1B	N
	1,2-dibróm-3chlórpropán	N			
	1-metyl-3-nitro-1-nitrozoquanidín	20 µg			
	3,3' TNBT	N			
	3,3' Diaminobenzidín tetrahydrochlorid (DAB)	0,42 g+ 6,4 ml			
	3-metylcholantén	N			
	Deoxycytidín	N			
	5,9-dimetyldibenzo[c,g] karbazol	N			
	7,12 dimetylbenz[a] antracén	N			
	7H-dibenzo[c,g] karbazol	N			
	7-metyldibenzo[c,g] karbazol	N			
	7-nitroindazol	N			
	9-etylkarbazol-3-ylamén	0,05 g			
	Aflatoxín B1	N			
	Akrylamid	4,705 kg + 600 g			
	Benz[a]antracén	N			
	Benzo(a)pyrén	20 µg			
	Benzo[r,s,t]pentafén	N			
	Bouinov roztok	N			
	Broxuridín	2 g			
	Cisplatín	10,050 g			
	Cyclosporin A	2 mg			
	Cyklofosamid hydrát Euro	N			
	Dichróman draselný	1B muta 1B			N
	Dimetyl sulfát	1B			1,2 l
	Doxorubicín hydrochlorid				10 mg
	Etyl-menánsulfonát				N
	Formaldehyd 36,5-38%			2,66 l+ 2 mg	
	Formalin roztok 10%			4, 26 l	
	Fuchsín bázičný			120 g	
	HIS –select cobalt affinity gel			20 ml	
	Hydrazín hydrát			N	
Hydrazín	N				
Chlóramfenikol	2,35 g+ 0,25 ml				

Organizácia	Chemický karcinogén, mutagén, proces s rizikom chem. karcinogenity (vrátane azbestu)	Klasifikácia/ kateg. Nariadenie ES č. 1272/2008 NV SR č. 356/2006 Z.z. zák. č. 67/2010 Z.z.	Počet exponov vrátane RP celkom/ ženy	Výsl. merania/ množstvo spotrebovaných látok/rok **
	Chlorid kadmenný			N
	Chlorid kobaltný			N
	Hexahydrát			N
	Chróman draselný			N
	Kobalt nitrát hexahydrát			25 mg
	Kolchicín			2 g
	Kyselina chromsírová			N
	Melfalán			N
	Metyl metánsulfonát			50 ml
	Propanolaktón			N
	Ribavirín			N
	Síran kobaltný			N
	Heptahydrát			N
	Tamoxifén			N
	Trypanová modrá			47 ml+80 mg
	Evans modrá;			5 mg
Zeocín 100 MG/ML			5 ml +2g	
MEDICAL GLASS, a.s. Agátová 22, BA	Formaldehyd	1B	83/60	16, 56 kg
Ústav polymérov SAV, Dúbravská cesta 9, BA	1,2-dibrómetán	1B	64/39	nepoužívali
	1,2-dichlóretán	1B		10,0 ml
	Akrylamid	1B muta 1B		nepoužívali
	Naftylamín	1B		1,0 l
	Akrylonitril	1B		5,0 g
	Azobenzén	1B		5,0 g
	Benzén	1A muta 1B		10,0 ml
	Bromičnan draselný	1B		20,0 l
	Chlorid kadmenný	1B		100,0 ml
	Chroman draselný	1B		10,0 ml
	Chroman sodný	1B		100,0 ml
	Dvojjchroman draselný	1B		200,0 g
	Epichlórhýdrín	1B		11,0 ml
	Fenylhydrazín	1B		100,0 ml
	Furán	1B		0,5 l
	Hexametylfosforamid	1B		10,0 g
	Hydrazín dihydrochlorid	1B		50,0 ml
	Kyselina chromsírová	1B muta 1B		200,0 ml
	Oxid chrómový	1A		1,0 l
	Pyridínium-chlórchromate	1B		10,0 g
Ústav molekulárnej biológie SAV, Dúbravská cesta 9, BA	Acrylamid	1B muta 1B	15/12	1,9 kg
	3,3 diamínobenzidín tetrachlorid	1B	3/2	0,37 kg
	Dimetylsulfát		9/9	nepoužívali
	Hydrazín			nepoužívali
	Chlorid kobaltný		6/4	0,1 g
	Chlorid nikelný	1A	24/19	1,4 kg
Centrum experimentálnej medicíny SAV, Dúbravská cesta 9, BA	Akrylamid	1B	39/26	236, 8 g
	Formaldehyd			nepoužívali

Organizácia	Chemický karcinogén, mutagén, proces s rizikom chem. karcinogenity (vrátane azbestu)	Klasifikácia/ kateg. Nariadenie ES č. 1272/2008 NV SR č. 356/2006 Z.z. zák. č. 67/2010 Z.z.	Počet exponov vrátane RP celkom/ ženy	Výsl. merania/ množstvo spotrebovaných látok/rok **
	Uretane			nepoužívali
	Wy-1463			nepoužívali
	Streptozotocín			nepoužívali
	Dusičnan kobaltnatý			nepoužívali
	Propylén oxid			273 ml
	Doxorubicín			nepoužívali
Centrum biovied SAV, Dúbravská cesta 9, BA Ústav biochémie a genetiky živočíchov	Formaldehyd	1B	50/34	nepoužívali
	Síran nikelnatý	1A		nepoužívali
	Trypan blue	1B		nepoužívali
	Akrylamid	1B		85 g
	Kys. chrómsírová	1B		1 l
	5-azacytidín	1B		nepoužívali
Centrum experimentálnej medicíny SAV, Ústav normálnej a patologickej fyziológie Sienkiewiczova 1 BA	Chlorid nikelnatý hexahydrát	1A	9/8	nepoužívali
	Tamoxifen			nepoužívali
	Akrylamid	1B		56 g
	Akrylamid bis			2 g
	Formaldehyd			nepoužívali
	Potassium dichromate			nepoužívali
	Ppropylene oxide			nepoužívali
	Urethane			nepoužívali
Unilabs Slovensko, s. r. o. Laboratórne centrum Polianky 7, BA	Formaldehyd	1B	20/20	130,0 l
	Kongo červeň	1B		nepoužívali
	Kryštalová violet'	1B		nepoužívali
	Fuchsín	1B		nepoužívali
Neuroimunologický ústav SAV, Dúbravská cesta 9, BA	Kongo červeň	1B	1/0	3,0 g
	Evans blue	1B	1/1	0,5 g
	Rotiphorese gel 30	1B	15/7	2,0 l
Neuroimunologický inštitút n.p.o., Dvořákovo nábr. 10, BA	Paraformaldehyd	1B	4/3	22 l
Elektrotechnický ústav SAV, Dúbravská cesta 9, BA	Trichlóretylén	1B	2/2	90,0 ml
Botanický ústav SAV, Dúbravská cesta 9, BA	Benzén	1A muta 1B	60/49	4,0 ml
	Akrylamid	1B muta 1B		120,0 g
	Evans blue	1B		N
	Chlorid kademnatý	1B		0,6 g
	Chlorid nikelnatý	1A		5,0 g
	Oxid chrómový	1A		2,5 g
	Síran kademnatý	1B		0,4 g
	Tetraboritan sodný	1B		0,5 g
Bratislavská teplárenská a.s., Tepláreň západ, Polianky, BA	Dichroman draselný	1B	1/1	20,0 g
	Benzén	1A muta 1B		nepoužívali
	Kyselina chromsírová	1B muta 1B		nepoužívali
	Hydrazínhydrát	1B		nepoužívali
AZ pneu s.r.o., Polianky 17, BA	Trichlóretylén (vulk. príp.)	1B	3/0	Nepoužívali

Organizácia	Chemický karcinogén, mutagén, proces s rizikom chem. karcinogenity (vrátane azbestu)	Klasifikácia/ kateg. Nariadenie ES č. 1272/2008 NV SR č. 356/2006 Z.z. zák. č. 67/2010 Z.z.	Počet exponov vrátane RP celkom/ ženy	Výsl. merania/ množstvo spotrebovaných látok/rok **
Prírodovedecká fakulta UK, Katedra organickej chémie, Mlynská dolina, BA	Akrylamid	1B muta 1B	5/3	0,5 g
	Benzén	1A muta 1B		5,0 l
	Benzylchlorid	1B		6,0 ml
	1,2 dichlóretán	1B		25,0 ml
	Dichróman draselný	1B		0,50 g
	Hydrazín hydrát	1B		210,0 ml
	Oxid chrómový	1A		N
	o-Toluidín	1B		2,0 ml
	p-anizidín	1B		3,0 g
	Síran kademnatý	1B		0,15 g
Slovenský metrologický ústav, Karloveská 63, BA	Benzén	1A muta 1B	8/6	nepoužívali
	Dusičnan nikelnatý	1A		2,6 g
	Oxid arzenitý	1A		nepoužívali
	Oxid chrómový	1A		nepoužívali
	Bromičnan draselný	1B		nepoužívali
	Kadmium	1B		nepoužívali
	Dichroman draselný	1B		25,0 g
	Dusičnan kobaltnatý	1B		nepoužívali
	Fenolftaleín	1B		nepoužívali
	Hydrazín dihydrochlorid	1B		nepoužívali
	Kyselina chromsírová	1B		nepoužívali
	SYNKOLA s.r.o., Mlynská dolina CH2, BA	Hydrazín monohydrát		1B
Propylene oxide reagent plus		1B	0 l	
Dimethylformamide		1B	3,0 l	
Ethylene glycol dimethyl ether		1B	500 ml	
RTVS, Sterilizačné pracovisko Mlynská dolina, BA	Etylénoxid	1B muta 1B	2/1	855,0 g
VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a.s.	Petroléter	1B	18/5	nepoužívali
	Elektrolyt F22	1A	3/1	0
	Formaldehyd	1B	3/1	0,5 l
LAMBDA LIFE a.s., Levočská 3, BA	1,2-dichloroethane	1B	2/1	2,0 l+ 1ml
	Akrylamid	1B muta 1B		2,5 kg
UNB, Nemocnica sv. Cyrila a Metoda, Klinika hematológie a transfuziológie LF UK, Antolská 11, BA	Cytostatiká	proces s r.ch.k	86/78	3527 dávok
Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, Pat.-anat. a súdnelek. pracoviská Sasinkova 4 a Antolská 11, BA	Dichroman draselný	1B	46/22	20 g
	Formaldehyd	1B		45 l
	Kyselina chromsírová	1B		30,0 l
Unilabs Slovensko, s.r.o SVAL v odbore patologická anatómia, Antolská 11 BA	Formaldehyd	1B	4/3	120 l
CRH (Slovensko) a.s., Rohožník	Fenolftaleín	1B	8/09	5,0 g
IKEA Industry Slovakia s.r.o., OZ Malacky Boards, Továrenská 19	Formaldehyd	1B	198/51	60 ml
NAFTA a.s. CA PZZP, Plavecký Štvrtok	1,2 Dichlorethane	1B	6/5	0 g
	N,N-Dimethylformamide	1B		0 g
NAFTA a.s., Zberné plynové stredisko Závod	Gazolin	1B	18/1	N
NAFTA, a.s. Centrálny areál Gajary (CAG)	Gazolin	1B	8/0	N



Organizácia	Chemický karcinogén, mutagén, proces s rizikom chem. karcinogenity (vrátane azbestu)	Klasifikácia/ kateg. Nariadenie ES č. 1272/2008 NV SR č. 356/2006 Z.z. zák. č. 67/2010 Z.z.	Počet exponov vrátane RP celkom/ ženy	Výsl. merania/ množstvo spotrebovaných látok/rok **
NAFTA, a.s. CA PZZP Láb-Centrálny areál podzemných zásobníkov plynu, Plavecký Štvrtok	Gazolin	1B	6/5	5 l
	Ropa			5 l
	Chróman draselný			100 g
	Dichróman draselný			100 g
	Fenolftalein			10 g
	Tetraboritan sodný			10 g
	Chlorid kobaltnatý			0 g
NAFTA, a.s. Expedícia Veľké Leváre	Gazolin	1B	3/1	N
	Ropa			
NAFTA, a.s., Zberné stredisko Dúbrava a Gajary	Ropa	1B	32/32	N
Peter Andrla – GARANT DDD, Gajary	ALDEKOL DES 03	1B	1/0	40 l
Biopalm, a.s., Horná 5, Šenkvice	Fenolftalein	1B	1/1	N
ecorec Slovensko s.r.o. chemicko-analytické laboratórium, Glejovka 15, Pezinok	Kyselina chromsírová	1B	2/1	N
Jozef Bagin G A R A N T, Hlavná 64, Slovesnký Grob	ALDEKOL DES 03	1B	3/0	300 l
hameln rds a.s., Horná 36, Modra	Cytostatiká	proces s r.ch.k	60/45	N
	Bromičnan draselný	1B		N
	Dimethylsulfát	1B		N
	Tioacetamid	1B		N
	Hydrazín sulfát	1B		N
	Formaldehyd	1B		N
	Chlorid kobaltnatý	1B		N
	Dichroman draselný	1B		N
	Cyklofosfamid	1B		N
hameln rds a.s., Horná 36, Modra Odd. výroby liečiv	Akrylonitril	1B	4/0	3,3 -30 kg
	1,2 Dichlóretán	1B		N
	Trichlóretylén	1B		N
	Benzén	1A mut. 1B		N
hameln rds a.s., Horná 36, Modra Odd. výroby API – Výroba API (250)	Akrylonitril	1B	7/0	N
	Dimethylsulfát	1B		
hameln rds a.s., Horná 36, Modra Vývojové laboratóriá, skúšobná prevádzka	Benzén,	1A mut. 1B	4/2	N
	Akrylonitril	1B		N
	1,2 dichlóretán	1B		N
	Trichlóretylén	1B		N
	Dimethylsulfát	1B		N
hameln rds.a.s. Modra Odd. mikrobiologickej kontroly, sekcia kontroly kvality MULTIBILLARD, s.r.o., Budmerice	Cytostatiká	proces s r.ch.k	5/0	N
	Prach dub, buk	1A	8/0	N
PROSALUTE s.r.o. Dukelská 29, Modra	Benzén	1A muta 1B	3/3	N
	Dichróman draselný	1B		
	Fenolftalein	1B		
	Formaldehyd	1B		
UNIVOLT-REMAT s.r.o., Šenkvicá 16, Pezinok	POLYBATCH 1096 Orange (Lead chromate molybdate sulfáte red.	1B	4/0	N
VIN.LAB, s.r.o., Obchodná 6, Pezinok	Dichroman draselný	1B	4/4	N

Organizácia	Chemický karcinogén, mutagén, proces s rizikom chem. karcinogenity (vrátane azbestu)	Klasifikácia/ kateg. Nariadenie ES č. 1272/2008 NV SR č. 356/2006 Z.z. zák. č. 67/2010 Z.z.	Počet exponov vrátane RP celkom/ ženy	Výsl. merania/ množstvo spotrebovaných látok/rok **
Ústav biochémie a genetiky živočíchov SAV, Ivanka pri Dunaji	Akrylamid	1B mut 1B	12/12	180,0g
	Calcoflour white	1B mut 1B	2/1	1,0 mg
	Kyselina chromsírová	1B mut 1B	3/3	2,0 l
Agility Logistics, s.r.o., Diaľničná 5, Senec	Dichróman sodný dihydrát	1B mut 1B	7/0	3 000,0 kg
	N,N-dimetylacetamid	1B mut 1B		700,0 l
	Síran kobaltnatý	1B		600,0 l
	Nikel acetát tetrahydrát	1B		800,0 l
	Oxid chrómový	1A		4885,0 kg
	Síran nikelnatý	1A		300,0 kg
	Nikel sulfát hexahydrát	1A		875,0 l
AQUASECO s.r.o., Bernolákovská 18/A, Ivanka pri Dunaji	Fenolftaleín	1B	7/3	0,5 g
	Chróman draselný	1B mut 1B		N
	Dichróman draselný	1B mut 1B		300 g
SI Medical, s. r. o., Tematínska 5/A, 851 05 Bratislava (zákrokovňa, gastroenterologická ambulancia, dermatologická ambulancia a gynekologická ambulancia v Poliklinike ProCare)	10% vodný roztok formaldehydu,	1B	3/3	4l
EUROMEDIX, Betliarska	10% vodný roztok formaldehydu,	1B	6/5	3,5 l
Vet Point s.r.o., Panónska 38/A, BA	4% pufrovaný roztok formaldehydu,	1B	5/0	900 ml
BRENNTAG SLOVAKIA s.r.o., Glejovka 15, Pezinok	chlorid kobaltnatý	1A	16/1	0,03 t
	kyselina chrómová anhydrid	1A a 1B mut 1B		0,3 t
	formaldehyd 37%	1B		211,56 t
	granuform 96 paraformaldehyd	1B		0
	hydrazín hydrát	1B		36,8 t
	uhličitan kobaltnatý	1B		0,05 t
	Brenntamer BOX 1	1B		4,930 t
	Brenntamer BOX 2	1B		3,550 t

\*\* N – neuvedená spotreba

## Odstraňovanie materiálu s obsahom azbestu v r. 2021

Tab. č. 3

Organizácia	Počet exponovaných celkom/ ženy	Počet stavieb	Množstvo odstráneného materiálu s obsahom azbestu t./rok
ARGUSS, s.r.o., BA	2/0	2	3,0
ARRI s.r.o., Okoč	3/0	1	0,3
ASCORP, s.r.o.	3/0	1	2,6
ASTANA, s.r.o., Poprad	3/0	9	30,1
AZBESTGROUP s.r.o., BA	9/0	72	159,4
BAUGROUP TZB, s.r.o., BA	2/0	5	9,7
BYTOS, spol. s r.o. BA	3/0	15	3,0
Concret, s.r.o., Boleráz	4/0	31	34,0
DBS Slovakia spol. s r.o., Zohor	4/0	15	54,0
DILMUN SYSTEM, s.r.o., BA	3/0	65	405,0
Dušan Miezga– MOVAK, Vrbové	2/0	5	3,1
E-RAN TZB s.r.o., BA	2/0	3	8,0
FILLA, spol. s r.o., BA	2/0	1	2,1
FRIVAN, s.r.o., Sabinov	5/0	14	16,3
GAMA MONT s.r.o, Nitra	6/0	4	26,0
GENESIS POZEMNÉ STAVBY, s.r.o.	4/0	1	16,44
IPK, s.r.o., Staviteľská 3, BA	4/0	3	4,0
INSTALL – MONT s.r.o.,	3/0	1	3,86
KROVMONT s.r.o., Dolný Kubín	7/0	2	187,0
LIVING LIGHT, spol. s r.o., Zeleneč	3/0	1	3,2
LUKYSTAV, s.r.o., Dolná Streda	2/0	1	1,3
Marián Němec-COVERING, Radimov	2/0	3	5,8
Milan Marčan COBRA, Nitra	3/0	1	1,5
MRÁŽ, s.r.o., Duplín	3/0	1	0,4
MODACO, s.r.o., BA	4/0	5	38,6
MONTES COMPANY s.r.o., Lisková 1218	4/0	2	8,0
MQM stavebno obchodná spoločnosť s.r.o., Detva	2/0	1	0,6
NIKIN s.r.o., Bajč 78	3/0	2	32,0
OK- plus, s.r.o., BA	3/0	35	97,8
Peter Pilip BYTSERVIS, Svidník	4/0	10	23,0
P + K s.r.o., BA	3/0	9	17,3
PROSERVIS Strážske, s.r.o	4/0	3	15,0
ReTrash, s.r.o., Kremnica	3/0	6	16,7
SD Gelnica, s.r.o.	4/0	4	20,0
STREŠNÉ CENTRUM TOMÁŠ MOLNÁR s.r.o., Sereď	5/0	15	28,0
THERMKLIMA, s.r.o., Lipová	3/0	5	4,0
VÝŠKOP, s.r.o.,Kvetoslavov	6/0	3	5,4
ECOLIKVID s.r.o., Folkušová 107	4/0	11	29,9
Jesika Pačajová – MARTBEST, Ludvíka Svobodu 2569/40, Poprad	2/0	8	24,6
<b>Spolu</b>	<b>138/0</b>	<b>376</b>	<b>1341</b>

## 2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

### 2.2.1 ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

#### REALIZÁCIA INTERVENČNÝCH AKTIVÍT ZAMERANÝCH NA OCHRANU A PODPORU ZDRAVIA ZAMESTNANCOV VO VYBRANEJ ORGANIZÁCI

Realizácia intervenčných aktivít zameraných na ochranu a podporu zdravia zamestnancov sa v roku 2021 neuskutočnila.

### 2.2.2. EURÓPSKA INFORMAČNÁ KAMPAŇ EURÓPSKEJ AGENTÚRY PRE BOZP (OSHA Bilbao) ZAMERANÁ NA PREVENCIU ZDRAVOTNÝCH A BEZPEČNOSTNÝCH RIZÍK PRI PRÁCI

RÚVZ BA v roku 2021 realizoval informačné aktivity pre zamestnávateľov, zamestnancov a verejnosť, zamerané na aktuálnu tému kampane EU – OSHA zvýšiť informovanosť o rizikách, ktoré predstavujú nebezpečné látky na pracovisku a podporiť kultúru prevencie rizika, prostredníctvom webovej a facebookovej stránky úradu a nástenky úradu. Odbor PPL v roku 2021 poskytoval konzultácie a poradenstvo v 2059 prípadoch zamestnávateľom a ich zamestnancom, zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci. Na základe Dohody o spolupráci a koordinácii činností medzi ÚVZ SR a NIP v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, usmernenia ÚVZ SR vo veci výkonu spoločných koordinovaných kontrol s orgánmi inšpekcie práce v r. 2021 boli v Bratislavskom kraji vykonané 4 spoločné previerky RÚVZ Bratislava a IP Bratislava u právnych subjektov uvedených v tabuľke č. 4 podľa aktuálnej témy kampane EU – OSHA: zvýšenie informovanosti o rizikách, ktoré predstavujú nebezpečné látky na pracovisku a podporenie posúdenia rizík so zameraním najmä na eliminovanie alebo nahradenie nebezpečných látok na pracovisku a hierarchiu preventívnych opatrení (t. j. výber najúčinnějších druhov opatrení). Previerky boli zamerané na kontrolu dodržiavania právnych a ostatných predpisov a monitoring rizík na pracoviskách, na plnenie povinností zamestnávateľov, kontrolu dodržiavania právnych predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, technických zariadení a dodržiavania ustanovení právnych predpisov v oblasti nelegálneho zamestnávania. Zástupcovia oboch štátnych orgánov si po skončení previerok navzájom vymenili záznamy a protokoly. Zhrnutie zistených skutočností zo spoločných previerok je uvedené v tab. č. 4.

#### Spoločné previerky s IP

Tab. č. 4

Organizácia/ Rozhodnutie o uvedení prevádzky	do	Prevádzka/ Dátum previerky/ Počet zamestnancov	Plnenie povinností	Nedostatky zistené RÚVZ BA / Opatrenia na odstránenie nedostatkov	Nedostatky zistené IP BA
CENTRALCHEM, s.r.o., Račianska 66, 831 02 Bratislava - Nové Mesto, IČO: 51 324 440 rozhodnutie správneho orgánu na uvedenie priestorov do prevádzky: Zdrav. ŠOH- 2020/07190/BA zo dňa 19.12.2000		Administratívne a skladové priestory, Plynárska 2, Bratislava  27.04.2021  Počet zamestnancov: 5, z toho 3 ženy	Práce súvisiace s expozíciou chemickým, karcinogénnym a mutagénnym faktorom, 2. kat. Prevádzkový poriadok pre činnosti súvisiace s expozíciou chemickým, karcinogénnym a mutagénnym faktorom bol schválený rozhodnutím č. PPL/6348/2017 zo dňa 21.07.2017. Aktualizácia posudku o riziku bola vykonaná v 10/2020. Dokument bol	Nedostatky zistené  <b>neboli</b>	Protokol.  V oblasti BOZP bolo zistených 8 nedostatkov: Neoznačenie skladovacích plôch, dopravných komunikácií, priestoru na nabíjanie akumulátorových batérií, chýbajúce

<p>zmena v prevádzkovaní priestorov: PPL/6348/2017 zo dňa 21.07.2017</p>		<p>vypravovaný v spolupráci s PZS: PZS, s.r.o., Partizánska cesta 1087/67, 974 01 Banská Bystrica, IČO: 36 757 055. Rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami č. PPL/6348/2017 zo dňa 21.07.2017. Rozhodnutie na manipuláciu a skladovanie chemických karcinogénov a mutagénov kategórie 1A a 1B č. PPL/6348/2017 zo dňa 21.07.2017.</p>		<p>bezpečnostné označenie vstupnej brány a chýbajúce zariadenie na jej zabezpečenie v otvorenej polohe, chýbajúce označenie regálov a nezabezpečenie voľného priestoru pred regálmi v skladovacom priestore, neoznačenie schodiskového ramena. Bola navrhnutá sankcia a ustanovené termíny odstránenia zistených nedostatkov.</p>
<p><b>Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave,</b> Matúškova 142/21, 833 16 Bratislava - mestská časť Nové Mesto, IČO: 00 156 582</p> <p>PLL/842/2017 zo dňa 28.03.2017 – uvedenie priestorov OMB a OVKD Odboru laboratórných činností na Matúškovej 21 v Bratislave do prevádzky.</p>	<p>kontrola začatá dňa 15.06.2021, štátny zdravotný dozor bol vykonaný 14.09.2021 Počet zam.: 17/10</p>	<p>Práce súvisiace s expozíciou chemickým, karcinogénnym a mutagénnym faktorom, 2. kat. Prevádzkový poriadok pre činnosti súvisiace s expozíciou chemickým, karcinogénnym a mutagénnym faktorom na pracovisku „Testovacieho pracoviska životného prostredia odboru laboratórných činností“ bol schválený rozhodnutím č. PPL/16424/2015 zo dňa 02.11.2015 a na pracoviskách OMB a OVKD Odboru laboratórných činností na Matúškovej 21 v Bratislave bol schválený rozhodnutím č. PPL/842/2017 zo dňa 28.03.2017. Aktualizácia posudku o riziku bola vykonaná v 01/2021. Dokument bol vypracovaný v spolupráci s PZS: HASIL – HD, s.r.o., 956 13 Hrušovany 133, IČO: 36 550 531. Rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami, na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov kategórie 1A a 1B na pracovisku „Testovacieho pracoviska životného prostredia odboru laboratórných činností“ č. PPL/16424/2015 zo dňa 02.11.2015. Rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami, na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním chemického karcinogénu a mutagénu kategórie 1B na pracovisku OMB č. PPL/842/2017 zo dňa 28.03.2017.</p>	<p><b>Nedostatky zistené</b> <b>neboli</b></p>	<p>Protokol.</p> <p>V oblasti BOZP bolo zistených 7 nedostatkov: Nevypracovaný zoznam OOPP, nevedenie evidencie o poskytnutí OOPP nevypracovaný písomný dokument o posúdení rizík pri všetkých činnostiach vykonávaných zamestnancami, chýbajúce označenie regálov pravidelné kontroly regálov, nezabezpečenie kovových tlakových nádob na dopravu plynov v skladovacom priestore a ich označenie. Bola navrhnutá sankcia a ustanovené termíny odstránenia zistených nedostatkov.</p>
<p><b>IKEA Industry Slovakia s.r.o., odštepny závod Malacky Boards, Továrnská 2614/19,</b></p>	<p>Výroba drevotriekových dosiek, Továrnská 2614/19, Malacky</p>	<p>Práce súvisiace s expozíciou chemickým, karcinogénnym a mutagénnym faktorom, 2. kat. Prevádzkový poriadok pre činnosti súvisiace s expozíciou chemickým, karcinogénnym a</p>	<p><b>Nedostatky zistené</b> <b>neboli</b></p>	<p>Protokol.</p> <p>V oblasti BOZP boli zistené <b>4 nedostatky</b>: Nezabezpečenie kovových tlakových</p>

<p><b>901 01 Malacky, IČO: 31 354 572</b></p> <p>PPL/6340/2019/M zo dňa 19.08.2019 uvedenie priestorov DTD dosiek na Továrenskej 2614/19 v Malackách do prevádzky.</p>	<p>26.10.2021</p> <p>176 z toho 49 žien</p>	<p>mutagénym faktorom bol schválený rozhodnutím č. PPL/6340/2019/M zo dňa 19.08.2019.</p> <p>Aktualizácia posudku o riziku bola vykonaná v 03/2020. Dokument bol vypracovaný v spolupráci s PZS: TeamPrevent Santé s. r. o., Ružinovská 10, 820 07 Bratislava, IČO: 35 945 249.</p> <p>Rozhodnutie na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním chemického karcinogénu kategórie 1B – formaldehyd na pracovisku chemického laboratória č. PPL/6340/2019/M zo dňa 19.08.2021.</p>		<p>nádob na dopravu plynov proti prevrhnutiu</p> <p>Nezabezpečenie voľného prístupu k regálom, neoznačenie dopravných komunikácií v skladovacích priestoroch a okraje zdvíhacej brány.</p> <p>Bola navrhnutá sankcia a ustanovené termíny odstránenia zistených nedostatkov.</p>
<p><b>Slovenský metrologický ústav, Karloveská 3263/63, 842 55 Bratislava - mestská časť Karlova Ves, IČO: 30 810 701,</b></p> <p>Rozhodnutie č. PPL/1556512017 zo dňa 24.10.2017 na uvedenie pracovných priestorov chemických laboratórií Pracovnej skupiny chémie SMÚ na Karloveskej 63 v Bratislave do prevádzky</p>	<p>Laboratória centrálnej chémie, Karloveská 63, Bratislava</p> <p>Kontrola bola začatá dňa 21.09.2021</p> <p>ŠZD bol vykonaný dňa 8.10.2021</p> <p>10 z toho 8 žien</p>	<p>Práce súvisiace s expozíciou chemickým, karcinogénnym a mutagénym faktorom, 2. kat. Prevádzkový poriadok pre činnosti súvisiace s expozíciou chemickým, karcinogénnym a mutagénym faktorom bol schválený rozhodnutím č. PPL/15565/2017 zo dňa 24.10.2017. Aktualizácia posudku o riziku bola vykonaná v 10/2020. Dokument bol vypracovaný v spolupráci s PZS: BE-SOFT a.s., Krakovská 2393/23,040 11 Košice - mestská časť Juh, IČO: 36 091 337</p>	<p><b>Nedostatky zistené neboli</b></p>	<p>Protokol.</p> <p>V oblasti BOZP bolo zistených <b>9 nedostatkov:</b></p> <p>Nevypracovaný zoznam prác a pracovísk so špecifickým rizikom a nevypracované vnútorné predpisy BOZP, chýbajúce označenia celosklených výplní dvier, schodísk a regálov, nezabezpečenie kovových tlakových nádob na dopravu plynov proti prevrhnutiu v skladovacom priestore, chýbajúce jednopólové obvodové schémy v rozvádzačoch.</p> <p>Bola navrhnutá sankcia a ustanovené termíny odstránenia zistených nedostatkov.</p>

Na 4 pracovných stretnutiach zástupcov RÚVZ BA a IP BA bol prerokovaný spoločný postup vo veci riešenia podnetov, ktoré z dôvodu vecnej príslušnosti časti podnetov postúpil IP Bratislava na RUVZ Bratislava a opačne. Záznamy zo 4 pracovných stretnutí boli zaslané na ÚVZ SR.

### 2.2.3 VÝKON ŠZD NA PRACOVISKÁCH, NA KTORÝCH ZAMESTNANCI VYKONÁVAJÚ PRÁCE ZARADENÉ DO KATEGÓRIE 2 ZA ÚČASTI ZÁSTUPCU ZAMESTNANCOV

Vzhľadom na mimoriadnu epidemiologickú situáciu v súvislosti s ochorením COVID 19 v roku 2021 nerealizované.

## **2.2.4 KONTROLA PLNENIA POVINNOSTÍ POSKYTOVATEĽOV PRACOVNEJ ZDRAVOTNEJ SLUŽBY NA PRACOVISKÁCH V KATEGÓRII 2**

Vzhľadom na mimoriadnu epidemiologickú situáciu v súvislosti s ochorením COVID 19 v roku 2021 nerealizované.

### **3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV**

#### **3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI**

V roku 2021 bol vykonaný odber 8 vzoriek hotových pokrmov v zariadení spoločného stravovania. Vzorky boli analyzované v laboratóriu RÚVZ Bratislava hlavné mesto so sídlom v Bratislave. Z celkového počtu odobratých vzoriek hotových pokrmov 6 vzoriek vyhovelo požiadavkám platnej legislatívy a 2 vzorky nevyhoveli požiadavkám prílohy k Výnosu Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky z 20. marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách pre nadlimitný obsah jedlej soli (chloridu sodného). Za uvedené porušenie bude voči prevádzkovateľovi začaté správne konanie vo veci uloženia pokuty.



## 4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

### 4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

#### a) *Podpora zdravého štartu do života*

- Podpora zdravého štartu do života bola realizovaná, vzhľadom na pandémiu ochorenia COVID-19 v Slovenskej republike, prioritne v rámci konzultačnej činnosti. Materské a rodinné centrá sú určené na krátkodobý pobyt detí od 9 mesiacov do 10 rokov s rodičmi na organizovanie voľno časových aktivít, cvičení, prednášok, seminárov a detských osláv. V roku 2021 bola konzultácia realizovaná aj v rámci hygienickej kontroly vo vzdelávacom centre, ktoré poskytuje voľnočasové aktivity pre žiakov školského veku.

#### b) *Podpora zdravšieho prostredia v školách*

- V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v školských stravovacích zariadeniach, ktorý bol výrazne obmedzený vzhľadom na pandémiu ochorenia COVID-19 v Slovenskej republike, bola hodnotená situácia v preferovaní zdravých potravín, ktorá sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom výrazne nezmenila. Aj v tomto roku bola okrem iného realizovaná kontrola dodávaných surovín, vrátane dodržiavania minimálnej doby spotreby, preferovania zdravých potravín a pod. Zistilo sa, že pri príprave pokrmov sa používajú výlučne čerstvé suroviny, vyhovujúcej kvality a pestrosti, ku ktorým vo všetkých prípadoch bola predložená dokumentácia (dodacie listy, faktúry a pod.). Počas roka 2021 nebola zadaná odboru HDM zo strany ÚVZ SR mimoriadna úloha na vykonanie cielených kontrol v stravovacích zariadeniach.
- V priebehu roka bola vykonaná 1 kontrola v zariadeniach rýchleho občerstvenia a bufetoch pri základných a stredných školách, pri ktorej neboli zistené nedostatky závažnejšieho charakteru, riešené opatreniami na nápravu a uložením blokovej pokuty. Naďalej pretrváva väčšie percento zastúpenia nezdravých potravín v predávanom sortimente v bufetoch.
- V porovnaní s minulým rokom sa mierne znížil počet ŠJ, ktoré pripravujú desiate pre žiakov. V 25 školských jedálňach (z toho 2 ŠJ pri ZŠ, 2 ŠJ pri gymnáziu a 21 školských zariadeniach vyžadujúcich osobitnú starostlivosť) sú podávané desiate, z nie je časť podávaná v rámci mliečného programu. Do uvedeného počtu nie sú zahrnuté desiate podávané vo všetkých MŠ Bratislavského kraja v rámci celodenného stravovania.
- Aj v roku 2021 sa pokračovalo v spoločnom projekte „školské mlieko“ a „školské ovocie“. Mliečny program aj v tomto školskom roku bol zabezpečovaný štyrmi spôsobmi, a to: podávaním mliečnych výrobkov v rámci desiat, podávaním mlieka a mliečnych výrobkov, ktoré boli súčasťou pokrmov v rámci obeda a desiat, školský mliečny program s názvom „Školská mliečna liga“ a „Rajo brejky“. Projekt školského ovocia v školskom roku 2020/2021 bol zabezpečovaný cestou školských jedální. Kontroly, počtom obmedzené vzhľadom na pandemickú situáciu, boli vykonávané ako súčasť štátneho zdravotného dozoru stravovacích zariadení, pri ktorých neboli zistené nedostatky pri realizácii uvedeného programu i projektu.
- Účinnosť a efektívnosť výkonu ŠZD v školských stravovacích zariadeniach je možné hodnotiť pozitívne, avšak počet a rozsah výkonov v roku 2021 bol výrazne limitovaný a sťažený prebiehajúcou pandemickou situáciou, v dôsledku ktorej bolo uzavreté množstvo školských stravovacích zariadení. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bol zrealizovaný mierne zvýšený počet kontrol (v porovnaní s rokom 2020) – celkovo 121, z toho 71 vo vlastných stravovacích zariadeniach a 50 vo výdajniach stravy. Väčšina stravovacích zariadení je na dobrej hygienickej úrovni. V ostatnom čase v stravovacích

zariadeniach dochádza k zlepšovaniu podmienok prípravy pokrmov realizáciou komplexných a čiastkových rekonštrukcií, prípadne vymieňaním a dopĺňaním strojno-technologického vybavenia. Pretrvávajúcim problémom je aj naďalej absencia Materiálno-spotrebných noriem a receptúr na prípravu pokrmov pre deti tzv. jaselského veku, ako aj požiadaviek na prípravu mliek a mliečnych pokrmov pre dojčatá, a zásady skladby jedálnych lístkov pre vekovú skupinu 0-2 roky.

- Diétne stravovanie je zabezpečené v 21 stravovacích zariadeniach pri školách rôznych typov. Podmienky na ich prípravu sú štandardné a hygienicky vyhovujúce. V stále väčšom počte školských stravovacích zariadení sa realizuje čiastočná diétna úprava pokrmov, napr. u žiakov alergických na kravské mlieko sa finálna úprava pokrmu robí iným mliekom a pod. Ďalšou formou diétného stravovania je donáška diétnej stravy rodičmi, ktorá bola pripravená v domácnosti. Tieto donášky stravy sa uskutočňujú na základe lekárskeho potvrdenia a vedúca ŠJ túto skutočnosť doplní do prevádzkového poriadku. Vo vysokoškolských stravovacích zariadeniach sa situácia v porovnaní s minulým rokom nezmenila. Zariadenia sa naďalej prispôbujú požiadavkám stravníkov a okrem bohatého sortimentu pripravovaných pokrmov (5 - 11 druhov) pripravujú aj bezlaktózové a bezlepkové pokrmy. V niektorých stravovacích zariadeniach sa vzhľadom na zdravotný stav stravníkov strava po dokončení ešte upravuje formou mixovania a pod.
- Pitný režim je takmer vo všetkých školách a predškolských zariadeniach realizovaný hygienicky vyhovujúcim spôsobom. Deťom MŠ je v chladnejšom období podávaný čaj (ovocný/bylinkový), v teplom období čistá pitná voda. Žiaci ZŠ a SŠ majú k dispozícii umývadlá s prívodom tečúcej hygienicky vyhovujúcej pitnej vody. Pre zlepšenie zabezpečenia pitného režimu sú inštalované pitné fontánky v objektoch základných škôl a v priestoroch detských ihrísk.
- V rámci hygienických kontrol sa zisťujú aj počty stravujúcich sa detí a žiakov všetkých typov škôl. Konkrétny počet stravníkov sa aktualizuje v rámci výročnej správy.
- Odbery pokrmov na energeticko-biologickú hodnotu neboli realizované. V rámci objektivizácie kvality podávanej stravy bolo odobratých 70 vzoriek pokrmov podávaných k obedom v zariadeniach školského stravovania a 10 vzoriek pokrmov dojčenskej stravy na mikrobiologické vyšetrenie, pričom 75 vzoriek vyhovelo požiadavkám zdravotnej nezávadnosti a 5 vzoriek nevyhovelo daným požiadavkám z dôvodu výskytu koliformných baktérií.
- Kontrolou jedálnych lístkov sa zisťuje, že sú v prevažnej väčšine zariadení pripravované v súlade s požiadavkami racionálneho stravovania. Počas roka 2021 boli vykonané cieľené kontroly v celkovo 8 stravovacích zariadeniach pri ZŠ, na základe ktorých bola zhodnotená pestrosť podávanej stravy stravníkom počas 1 kalendárneho mesiaca. Koeficient pestrosti podávaných polievok a hlavných jedál v rámci obeda bol vyhovujúci vo všetkých hodnotených zariadeniach. V súvislosti s podávaním príloh bol v 2 zariadeniach zaznamenaný nižší koeficient pestrosti (<0,5). Spoločným nedostatkom je nedostatočné zaradovanie rýb ako hlavné jedlo. Podávanie ovocia sa realizovalo 2 – 12x mesačne, šaláty z čerstvej zeleniny boli podávané 4 – 12x mesačne. Nižší počet zaradovania ovocia, zeleniny a rýb bol prekonzultovaný formou edukácie s vedúcimi príslušných stravovacích zariadení.

**c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení**

- Vedomosti na prácu v epidemiologicky závažných činnostiach boli preverené u 103 pracovníkov školských stravovacích zariadení a pracovníkov v zariadeniach verejného stravovania (v rámci výpomoci pre odbor hygieny výživy), ktorých prevažná väčšina úspešne zvládla skúšky a pracovníci získali osvedčenie o odbornej spôsobilosti na predmetnú činnosť.

#### **d) Podpora pohybových aktivít**

- Cielené kontroly v telovýchovných zariadeniach, monitoring telovýchovných podmienok žiakov škôl a ostatné aktivity v rámci plnenia predmetnej úlohy sa realizujú každé tri roky, avšak vzhľadom na aktuálnu pandemickú situáciu v roku 2021 sa dané kontroly nerealizovali. Vo časti roka 2021 boli telovýchovné zariadenia pri školách uzatvorené z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19 v Slovenskej republike, istý čas sa tieto zariadenia využívali na pohybové aktivity športových klubov.

#### **e) Monitoring antropometrických ukazovateľov vybraných vekových skupín detí školského veku**

- Plnenie predmetnej úlohy nebolo určené pre rok 2021.

### **4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI**

Prieskum bol realizovaný podľa požiadaviek. Vzorky piesku boli odobraté z verejných priestorov ako aj vonkajších areálov predškolských zariadení. Spolu bolo odobraných a laboratórne vyšetrených 64 vzoriek piesku z pieskovísk na celkovo 256 ukazovateľov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia. Okrem 1 vzorky všetky ostatné odobraté vzorky vyhovelí požiadavkám Vyhlášky MZ SR č. 521/2007 o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. V predchádzajúcom roku 2020 bolo odobratých menej vzoriek (28), pričom všetky vzorky vyhovelí vyššie cit. vyhláške.

### **4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ**

V roku 2021 boli vyhodnotené jedálne lístky v stravovacích zariadeniach 3 základných škôl (ZŠ sv. Uršule, Nedbalova 4, Bratislava; ZŠ Plavecký Štvrtok 351; ZŠ Hlavná 24, Dubová).

Mesačné hodnotenie jedálnych lístkov bolo vykonané podľa zaslanej metodiky ÚVZ SR len u vybraných druhov potravín.

Výsledky bodového hodnotenia a výpočet koeficientu pestrosti sú uvedené v tabuľke.

Tabuľka výsledkov

	Október 2021		November 2021	
	bodové hodnotenie	koeficient pestrosti	bodové hodnotenie	koeficient pestrosti
1. Základná škola sv. Uršule Nedbalova 4, Bratislava	8 - dobrý	0,9	8 – dobrý	0,94
2. Základná škola, Plavecký Štvrtok 351	8 - dobrý	0,9	7- dobrý	0,9
3. Základná škola, Hlavná 24, Dubová	9 - dobrý	1	7 – dobrý	1

V hodnotení jedálnych lístkov v Základnej škole sv. Uršule na Nedbalovej 4 v Bratislave možno pozitívne hodnotiť zaraďovanie do jedálneho lístka jedál z králičieho, kačacieho mäsa, rýb a celozrnných príloh (bulgur).

Negatívnym zistením v Základnej škole Plavecký Štvrtok bolo veľmi časté zaraďovanie bravčového mäsa, absencia závariek do polievok, nedostatok šalátov z čerstvej zeleniny a jedál z tepelne upravenej zeleniny.

Vynikajúca pestrosť jedálneho lístka bola dosiahnutá v Základnej škole v Dubovej, kde sa v priebehu mesiaca neopakovala ani jedenkrát polievka ani hlavné jedlo.

Vo všetkých zariadeniach sa dodržiavajú súčasne platné zásady zostavovania jedálnych lístkov. Z hľadiska posudzovania podávania nápojov k obedu vo všetkých sledovaných zariadeniach možno pozitívne hodnotiť podávanie nesladených nápojov a vo väčšej miere čistej vody.

Zaraďovanie tzv. zdravších potravín, napr. celozrnných príloh a rýb, sa u žiakov v základných školách nestretlo s pochopením.

Žiaci na druhom stupni základných škôl v prevažnej väčšine nekonzumujú polievky, najviac obľubujú cestoviny, pizzu a sladké jedlá. Na konzum obeda nemajú dostatočný časový priestor, nakoľko dlhodobo pretrváva nezosúladenie vyučovacieho procesu s podávaním obedov ako aj nedostatočné priestorové kapacity pri konzumácii jedál.

#### 4.4 ÚRAZY U DETÍ V SR

Pilotný projekt bol realizovaný v roku 2019 a podľa plánu sa bude projekt realizovať každé tri roky, najbližšie v roku 2022.

## 5. ODBOR OBJEKTIVIZÁCIE FAKTOROV ŽIVOTNÝCH A PRACOVNÝCH PODMIENOK

Číslo úlohy	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
1.5	Mapovanie aktuálneho stavu výskytu pesticídnych látok a mikropolutantov v pitných vodách	44	616
3.2	Monitoring príjmu kuchynskej soli	8	8
4.2	Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti	72	216
7.1	Monitoring kvality vôd vybraných lokalít	126	371
7.2	Kvalita vody a prostredia zdravotníckych zariadení a umelých kúpalísk	168	1062
7.8	Vedľajšie produkty dezinfekcie a kvalita pitnej vody	473	1 342

### 1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH

Analýza pesticídnych látok bola vykonávaná v rámci kontroly kvality pitnej vody vo vzorkách, ktoré boli odoberané na úplnú analýzu v zmysle Vyhlášky MZ SR č. 247/2017 Z. z. Podľa technických možností sme sledovali 14 pesticídnych látok (hexachlórbenzén, lindan, heptachlor, heptachlorepoxid, p,p,- DDE, dieldrin, endrin, p,p, -DDD, p,p, - DDT, aldrin, methoxychlor, alachlor, metolachlor a prekursor cyklodiéno - hexachlorocyclopentadien.) v 44 vzorkách pitnej vody, spolu teda 616 ukazovateľov.

### 5.2. MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Odbor hygieny výživy doručil na analýzy obsahu kuchynskej soli spolu 8 vzoriek hotovej stravy. Analýzy boli vykonané a výsledky doručené Odboru hygieny výživy.

### 4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Kvalita piesku sa hodnotí aj laboratórnym vyšetrením vzoriek piesku na vybrané indikátory mikrobiologického a parazitárneho znečistenia. Odbor objektivizácie faktorov životných a pracovných podmienok participuje na riešení tejto úlohy v spolupráci s odborom hygieny detí a mládeže. V roku 2021 bolo vyšetrených 72 vzoriek a 216 ukazovateľov piesku z detských

pieskovísk na mikrobiologické a parazitárne znečistenie. Vykonalo sa 648 analýz. Protokoly s výsledkami skúšok boli odovzdané odboru hygieny detí a mládeže.

## **7.1 MONITORING KVALITY VÔD VYBRANÝCH LOKALÍT**

Vo vzorkách prírodnej povrchovej vody zo štrkovísk určených na rekreáciu a kúpanie sa monitoroval výskyt rias, cyanobaktérií a vodných kvetov. V roku 2021 bolo vyšetrených 126 vzoriek, 371 ukazovateľov a vykonalo sa 1250 analýz v prírodnej povrchovej vode zo štrkovísk určených na rekreáciu a kúpanie. V prípade pozitívneho nálezu sa určovali aj taxóny, ktorých počet bol 999.

## **7.2 KVALITA VODY A PROSTREDIA ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENÍ A UMELÝCH KÚPALÍSK**

Na účely monitorovania chemických látok používaných na dezinfekciu vody boli pri odbere analyzované vzorky z bazénov zdravotníckych zariadení a umelých kúpalísk na obsah voľného a viazaného chlóru. V zdravotníckych zariadeniach bolo analyzovaných 5 vzoriek, z umelých kúpalísk 70 vzoriek. Spolu bolo vykonaných 225 analýz.

Kvalita vody z kúpalísk s atrakciami sa hodnotila aj sledovaním výskytu legionel. V roku 2021 bolo vyšetrených 93 vzoriek na výskyt legionel a vykonalo sa 837 analýz. Všetky vzorky boli vyhovujúce.

## **7.4 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH NA VÝŽIVU A VÝŽIVOVÉ PRÍPRAVKY PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI**

Podľa plánu bol v 2021 vykonaný odober 5 vzoriek potravín na výživu dojčiat a malých detí odobratých z obchodnej siete s cieľom monitoringu obsahu rezíduí pesticídov, ochrany zdravia detskej populácie a plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ. Vzorky boli zaslané na laboratórnu analýzu do laboratória ÚVZ SR. Všetky vzorky vyhoveli požiadavkám platnej legislatívy.

## **7.8 VEDĽAJŠIE PRODUKTY DEZINFEKCIE A KVALITA PITNEJ VODY**

V spolupráci s odborom hygieny životného prostredia a zdravia sme v súlade s navrhnutým harmonogramom odberov v pitných vodách v roku 2021 sledovali prítomnosť vedľajších produktov dezinfekcie vody. Vo všetkých vzorkách z verejných vodovodov sme analyzovali obsah chloritanov a chlorečnanov (spolu 429 vzoriek a 858 ukazovateľov) a vo vzorkách, ktoré sa odobrali na úplnú analýzu (44) v rámci monitorovania kvality pitnej vody sa okrem chloritanov a chlorečnanov (88 ukazovateľov) sledoval aj obsah piatich haloacetových kyselín (220 ukazovateľov) a štyroch trihalometánov (176 ukazovateľov).

## **6. ODBOR PODPORY ZDRAVIA, VÝCHOVY K ZDRAVIU**

### **9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA**

OPZ prostredníctvom svojich základných a špecializovaných poradní realizoval skríning rizikových faktorov voľnoradikálových ochorení a cieleň komplexnú edukáciu - posilnenie osobnej zodpovednosti klientov za svoje zdravie a motiváciu k pozitívnej zmene životného štýlu a výživy.

#### **9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SR A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA**

V rámci primárnej prevencie sme formou **10** výjazdových aktivít základnej poradne realizovali skríning rizikových faktorov spojenú s komplexnou edukáciou. Vyšetrených bolo **349** klientov v produktívnom veku. Rizikovým klientom bolo odporučené kontrolné komplexné vyšetrenie v PZ, **9** klientov bolo odporučených do starostlivosti špecialistov.

Odborné poradenstvo z problematiky životného štýlu a výživy sme realizovali tiež mailovou a telefonickou konzultáciou v počte **56**.

V audiovizuálnych a printových médiách ako aj na webovej stránke a informačných paneloch RÚVZ bolo prezentovaných a uverejnených **105 príspevkov** z problematiky nutrie a životného štýlu.

V rámci významných Svetových dni sme realizovali edukačné aktivity- **Svetový deň boja proti rakovine, Svetový deň obezity, Svetový deň zdravia, Svetový deň bez tabaku....**

### **9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025**

*Produktívny a seniorsky vek* - Cieľom je vytvoriť efektívny systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity. Intenzívne pokračujeme v edukačných a skríningových aktivitách prostredníctvom PZ a tiež v spolupráci so VŠZP a ďalšími občianskymi neziskovými organizáciami. V základnej PZ sme individuálne edukovali **430** klientov. Realizovali sme **3** prednášky z problematiky racionálnej výživy a životosprávy - počet účastníkov **45**. Elektornickou formou sme edukovali zariadenia pre seniorov a kluby dôchodcov, ktorým boli zaslané aktivity na zlepšenie pohybovej kondície. Poskytnuté boli tiež vzorové jedálnečky, ktoré boli prispôsobené seniorskému veku.

*Deti a mladiství* - V rámci riešenia Svetového dňa zdravia bola zaslaná 42 základným školám výzva s názvom „**Nakresli zdravie.**“ V rámci Bratislavského kraja sa do výzvy zapojilo 8 škôl.

#### **9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU – CELONÁRODNÁ MEDZINÁRODNE KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE**

V súvislosti so Svetovým dňom pohybu sme podporili kampaň RÚVZ Banská Bystrica s názvom „**Vyzvi srdce k pohybu**“. Informačné materiály boli distribuované seniorským centrom, stredným školám, firmám, mestským a obecným úradom.

### **9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT**

OPZ nerieši problematiku znevýhodnených komunít.

## **9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SR**

OPZ nerealizoval žiadne aktivity v súvislosti s alkoholom.

## **9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA**

### **9.5.1 NÁRODNÉHO PROGRAMU STARNUTIA – BSK**

Cieľom aktivít je zlepšenie životného štýlu a zdravotného uvedomenia seniorov a eliminácia sociálnej izolácie. V kluboch dôchodcov - Ružinov, DS pri Kríži a v spolupráci s Jednotou dôchodcov Slovenska, Okresnou organizáciou JD Bratislava II. a DK Ružinov sme vzhľadom na nepriaznivú epidemiologickú situáciu nemohli zrealizovať naplánované všetky aktivity. V letných mesiacoch sme zrealizovali 3 prednášky v spolupráci so Staromestskými centrami kultúry. Prednášky prebiehali v Pistoriho paláci a boli zamerané na problematiku výživy, osteoporózy a kvalitu spánku seniorov. Elektronickou formou sme zasielali materiály denným centram pre seniorov a domovom sociálnych služieb. Zamerali sme sa na zdravú výživu, pohybovú aktivitu u seniorov a v rámci Týždňa mozgu boli zaslané pracovné listy na precvičovanie a posilnenie pamäte seniorov.

## **9.6 GLOBÁLNY AKČNÝ PLÁN PRE PREVENCIU A KONROLU NEINFEKČNÝCH OCHORENÍ 2013 – 2020**

OPZ pokračuje v plnení projektu s cieľom znížiť chorobnosť a úmrtnosť na srdcovo-cievne a nádorové ochorenia. Formou 2 skríningových aktivít sme zvyšovali nutričnú a zdravotnú gramotnosť ako aj zodpovednosť za svoje zdravie. PZ bolo komplexne vyšetrených a individuálne usmernených 430 klientov.

## **9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA ROKY 2017 – 2020**

Priebežne realizujeme komplexnú edukáciu mladej generácie z problematiky zdravého životného štýlu. Aktivity boli realizované prevažne pomocou elektronických médií. Zamerali sme sa najmä na problematiku fajčenia. V rámci Svetového dňa bez tabaku boli uverejnené príspevky na FB profile nášho úradu, zamerané boli na benefity ukončenia fajčenia a tiež na riziká v súvislosti s infekciou COVID 19. Odporúčaná bola aj výzva WHO „Rozhodni sa – skoncuuj“ s odkazom na webovú stránku WHO. Spolupracovali sme tiež na tvorbe videa s názvom „Ako prestať fajčiť?“.

V rámci príspevkov bola propagovaná naša Poradňa na odvykanie od fajčenia. Poradenstvo bolo poskytované prevažne telefonicky a e-mailovou formou, počet klientov - 34.

## **9.8 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ A AKTIVITY NA ROKY 2017 – 2020**

OPZ nerealizoval žiadne aktivity.



**Regionálny úrad verejného zdravotníctva  
so sídlom v Čadci**

# 1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

## 1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY – (NEHAP V.)

**Gestor úlohy:** ÚVZ SR

**Riešiteľské pracovisko:** RÚVZ so sídlom v Čadci, OHŽPaZ

Úloha bola zameraná na zber údajov o kvalite pitnej vody a bazénovej vody, posudzovanie stavieb, zverejňovanie údajov a informačné systémy, výskyt baktérií rodu Legionela.

**PITNÁ VODA:** do zberu údajov a dozornej činnosti bolo zaradených pre rok 2021 celkovo 21 vodovodov, v okrese Čadca 9 vodovodov, v okrese Kysucké Nové Mesto 11 vodovodov a 1 SKV Nová Bystrica - Čadca - Žilina. V zmysle platnej legislatívy a odborného usmernenia ÚVZ SR sa vykonáva odber vzoriek vody pre pitné účely v rozsahu preverovacieho a kontrolného monitoringu, laboratórne spracovanie vzoriek centrálné spracováva RÚVZ so sídlom v Žiline. Za uplynulé obdobie bolo terénnym oddelením odobratých celkovo 101 vzoriek pitnej vody z vodovodov hromadného zásobovania pre laboratórne stanovenie v rozsahu minimálnej analýzy. Za okres Čadca 71, v okrese Kysucké Nové Mesto 30. Počas uplynulého obdobia nebola zaznamenaná epidémia vodou prenosných ochorení a nebolo potrebné udeliť výnimky v zásobovaní obyvateľstva pitnou vodou.

Vodárenská nádrž Nová Bystrica ako najväčší zdroj pitnej vody v regióne patrí dlhodobo do štátneho zdravotného dozoru v súčinnosti s vodoochranným dozorum Okresným úradom Žilina. V uplynulom období sa konalo tradičné podujatie s jedno rázovým vstupom občanov do OP pri príležitosti spomienkovej akcie stretnutia rodákov, ku ktorému bolo vydané zo strany RÚVZ so sídlom v Čadci stanovisko dňa 16.06.2021. Vzhľadom na epidemiologickú situáciu - šírenie ochorenia COVID-19 nebol vykonaný spoločný vodoochranný dozor v súčinnosti s Okresným úradom v Žiline, Povodím Váhu Piešťany a zástupcami Lesov SR za účelom kontroly hospodárenia v ochrannom pásme VN Nová Bystrica ako zdroja pre pitnú vodu. Za uplynulé obdobie neboli zaznamenané negatívne hlásenia od správcu vodárenskej nádrže vo veci obhospodarovania územia v chránenej oblasti.

Plánovaná akcia „Svetový deň vody“ bola pripravená v rozsahu: akcia bola propagovaná cez web stránku tunajšieho úradu a samospráv miest a obcí, nebolo vykonávané tradičné stanovovanie kvality vody tzv. prúžkovou metódou vzhľadom na epidemiologickú situáciu - šírenie ochorenia COVID-19.

Na požiadanie občanov boli vykonané 3 odbery ako platená služba za účelom zistenia kvality vody, vhodnosti využívania vlastného vodného zdroja pre pitné účely a v rámci kolaudácii stavieb na požiadanie investora ako podklad pre rozhodovaciu činnosť orgánu na ochranu zdravia.

**KÚPACIE VODY:** v okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto nie sú sústredené a vyhradené lokality ako rekreačné územia s možnosťou prírodných kúpalísk a ani neboli zaevidované lokality s tzv. divokým kúpaním. Zber a spracovanie údajov a následné evidovanie je zamerané a sústredené na dodržiavanie prevádzkovej a osobnej hygieny, legislatívy a hygienických požiadaviek na Krytej plavárni v Čadci. Zariadenie KP Čadca tvorí komplex pre športovú a relaxačnú činnosť. Sú tu situované a využívané sauna, fitnesscentrum, solárium. Nosnú časť tvorí športové a rekreačné plávanie. V zmysle platnej legislatívy stanoveného monitoringu kvality vôd sú vykonávané analýzy kvality bazénovej vody. Majiteľom objektu je Mesto Čadca, prevádzkovateľom Mestský podnik služieb Čadca – Podzávoz. Počas letnej

turistickej sezóny bolo v prevádzke vonkajšie letné kúpalisko pri Krytej plavárni Čadca. Celkovo za uplynulé obdobie bolo odobratých z bazénovej vody 13 vzoriek z toho na Krytej plavárni Čadca 8 vzoriek, vonkajšom letnom bazéne 5 vzorky. V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo odobratých 5 vzoriek a 8 vzoriek prevádzkovateľom zariadenia. Počet vyšetrených ukazovateľov bolo v zmysle platnej legislatívy celkom 169, ktoré boli vyhodnotené ako vyhovujúce.

**POSUDZOVANIE STAVIEB:** v rámci posudzovania územných plánov, stavebných dokumentácií bolo celkovo posúdených 94 stavebných dokumentácií pre stavebné povolenie ako platená služba nad rámec zákona, pre územné konanie a kolaudačné konanie stavieb bolo vypracovaných 79 záväzných stanovísk, k zmene účelu užívania stavby bolo vydaných 12 záväzných stanovísk, ÚPN miest a obcí 10 stanovísk, zámery činnosti 4 stanoviská a ku strategickým dokumentom 5 stanovísk. Celkovo bolo vydaných 213 vyjadrení odborného charakteru. Za uplynulé obdobie bolo podaných 417 informácií, ktoré predchádzali vydaniu rozhodnutí, stanovísk, iných stanovísk.

**WEB STRÁNKA:** v časti oddelenia hygieny životného prostredia a zdravia sú zverejnené nasledovné materiály - Program monitoringu pitnej vody, elektronický dotazník soláriá a kvalita vody na kúpanie, dotazník o povedomí výskytu radónu v životnom prostredí, register odborne spôsobilých osôb, termíny skúšok odbornej spôsobilosti vrátane študijných materiálov, katalóg služieb, vzory prevádzkových poriadkov a žiadostí, koncepcia odboru, odkaz na IS kúpacie vody, formuláre žiadostí a oznámení, Proti záplavové opatrenia, problematika prevádzok solárií, aktuality a tlačové správy (Rapex, Letná turistická sezóna kúpacie vody, Svetový deň vody pod.), ktoré sú aktuálne doplňané.

**INFORMAČNÉ SYSTÉMY:** Pitná voda - priebežne sú vkladané údaje z monitoringu a štátneho zdravotného dozoru za príslušný rok do IS pitná voda, ktoré sú podkladom pre výročnú správu. Kúpacie vody - napĺňaný je IS Kúpacie vody, prístupný cez internetové spojenie aj laickou verejnosťou. Do systému sú vložené údaje za zariadenie Krytá plaváreň Čadca, Letné kúpalisko Čadca a bazén pri ubytovacom zariadení Hotel Severka Zákopčie – relaxačný bazén sezónny. Od 15. júna 2021 sa vykonávala tzv. týždenná hlásna služba počas letnej turistickej sezóny. Ukončenie sezóny LTS s vyhodnotením bolo zaslané v stanovenom termíne na ÚVZ SR pre spracovanie celoslovenskej správy.

**LEGIONELA V ZARIADENIACH SOCIÁLNYCH SLUŽIEB:** V zmysle usmernenia ÚVZ SR bola plnená úloha monitoringu baktérií rodu Legionela v zariadeniach sociálnych služieb. V spádovom území štátneho zdravotného dozoru RÚVZ so sídlom v Čadci bolo vybraté do riešenia úlohy zariadenie CSS Horelica, kde bol vykonaný odber vzoriek vody: 2 x teplá voda, 1 x studená pitná voda v rozsahu minimálnej analýzy a boli odobraté stery z koncových častí rozvodu vodovodného systému (sprchové hlavice v počte 2). Laboratórne stanovenie vykonalo RÚVZ so sídlom v Žiline a následne boli vzorky zaslané do NRC pre Legionely v životnom prostredí na ÚVZ SR na konfirmáciu suspektných izolátov. Prítomnosť baktérií rodu Legionela bol zaznamenaný vo vzorkách teplej vody, s prevádzkovateľom zariadenia bolo jednanie so stanovením opatrení na ich elimináciu. Úloha je v procese spracovania údajov, ich vyhodnotenia a zaslania podkladov krajskému hygienikovi pre vydanie usmernenia gestorom úlohy. Úloha pokračuje a je v riešení.

## **1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NOVÝCH NÁRODNÝCH CIEĽOV**

**Gestor úlohy:** ÚVZ SR

**Riešiteľské pracovisko:** RÚVZ so sídlom v Čadci, OHŽPaZ

Plnenie úlohy bolo realizované oddelením hygieny životného prostredia v intenciách bodu 1.1

## **1.4 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU**

**Gestor úlohy:** ÚVZ SR

**Riešiteľské pracovisko:** RÚVZ so sídlom v Čadci, OHŽPaZ

Úloha bola plnená podľa pokynov gestora a vydaného usmernenia ÚVZ SR k projektu - materiály, ktoré prichádzajú do styku s pitnou vodou. Zo strany riešiteľského pracoviska boli od žiadateľov v rámci kolaudačných konaní stavebných objektov pre verejnosť a pri rozširovaní vodovodnej siete vyžadované doklady pre overenie kvality materiálov, ktoré prichádzajú do styku s pitnou vodou. V zmysle usmernenia boli spracovávané tabuľky v rozsahu - dátum, objekt a miesto, posudzovaný výrobok, dodávateľ alebo výrobca, druh materiálu, krajina pôvodu, predložená dokumentácia - a to pre stavby Zásobovanie vodou stredné Kysuce - verejný vodovod rozvody, SKV - vodovod a vodojem Dunajov, okres Čadca. Pre použité výrobky boli k dispozícii certifikáty, vyhlásenia o zhode. Úloha bola ukončená zaslaním sumárnej tabuľky za r. 2020 a r. 2021 do NRC pre pitnú vodu RÚVZ so sídlom v Poprade.

## **1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH**

**Gestor úlohy:** NRC pre pitnú vodu

**Riešiteľské pracovisko:** RÚVZ so sídlom v Čadci, OHŽPaZ

Úloha bola plnená podľa pokynov gestora a záverov porád odboru hygieny životného prostredia a zdravia vytypovaním záujmovej oblasti, ktorej sa zmapovanie reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách môže týkať. Krajský odborník odboru eviduje nahlásenú lokalitu za spádové územie tunajšieho úradu verejného zdravotníctva VN Nová Bystrica. Lokalita bola zaradená do riešenia úlohy NRC pre pitnú vodu, pričom gestor má v rozpracovaní metodiku a postupy realizácie tejto úlohy, pričom sa zvažuje ďalšie plnenie úlohy.

## **2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE**

### **2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE**

**Gestor úlohy:** ÚVZ SR (úlohy č. 2.1.1, 2.1.3)

**Riešiteľské pracovisko:** RÚVZ so sídlom v Čadci, OPPLaT

#### **2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)**

Evidencia rizikových prác sa vykonáva v programe ASTR. Výstupné zostavy sú zasielané na ÚVZ SR v určených lehotách, spracované k 30.6. a k 31.12. daného roka.

Podľa výstupov z programu ASTR k 31.12.2021 došlo v porovnaní s predchádzajúcim rokom k miernemu poklesu celkového počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s miernym navýšením počtu žien. Celkový počet exponovaných zamestnancov sa znížil o 9 a počet žien sa zvýšil o 23. K 31.12.2021 počet exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu činil 3709, počet žien 895. Prácu tretej kategórie vykonávalo 3637 zamestnancov, z toho 895 žien a prácu štvrtej kategórie 72 zamestnancov - mužov.

Počet subjektov s rizikovými prácami ostal nezmenený, naďalej riziková práca bola vykonávaná u 59 zamestnávateľov v okrese Čadca (43) a Kysucké Nové Mesto (16).

Podľa prevažujúcej činnosti najviac osôb bolo zamestnaných na rizikových pracoviskách v odvetví priemyselnej výroby 3437, z toho 726 žien i napriek tomu, že celkový počet zamestnancov v danom odvetví sa znížil v porovnaní s rokom 2020 o 133, počet žien o 90. Druhá v poradí nasledovala činnosť – zdravotníctvo a sociálna pomoc s počtom exponovaných osôb 158, z toho 142 žien, kde v porovnaní s rokom 2020 došlo k značnému nárastu exponovaných zamestnancov o 118, počet žien o 111. Za uvedenou činnosťou nasledovala činnosť administratívne a podporné služby s počtom osôb 66, z toho 26 žien.

Aj v roku 2021 najviac zamestnancov bolo exponovaných hluku s počtom 3256 zamestnancov, 661 žien. Fyzickej záťaži bolo exponovaných 183 zamestnancov, z toho 92 žien a tretí v poradí bol biologický faktor s počtom exponovaných osôb 121, z toho 113 žien.

Na základe výsledkov posúdenia zdravotného rizika v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou boli podľa platnej legislatívy vydávané rozhodnutia na zaradenie prác do tretej a štvrtej kategórie, prípadne na zmenu alebo vyradenie prác z tretej a štvrtej kategórie.

Pre 11 zamestnávateľov bolo vydané rozhodnutie na zaradenie prác do tretej alebo štvrtej kategórie, prípadne na zmenu zaradenia prác z tretej alebo štvrtej kategórie podľa § 13 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z. z. Nové rizikové práce boli v danom roku vyhlásené u 2 zamestnávateľov. Jednalo sa o zamestnávateľa s činnosťou spriadania textilných vlákien s expozíciou hluku a u ďalšieho zamestnávateľa s prevažujúcou činnosťou zameranou na výrobu nemrznúcich zmesí, rozpúšťadiel a destilovanej vody práca spĺňala kritériá na zaradenie do tretej kategórie s chemickým faktorom (n-Hexán) a s hlukom. Z dôvodu pribudnutia nového faktora práce a pracovného prostredia – biologický faktor (SARS-CoV-2) bolo vydané rozhodnutie na zaradenie práce do tretej kategórie s expozíciou tomuto faktoru u zdravotníckych pracovníkov, zdravotníckeho laboranta a pomocného personálu vykonávajúcich prácu na oddelení COVID-19 a oddelení laboratórnej medicíny. U ostatných 8 zamestnávateľských subjektov, kde boli v predchádzajúcich rokoch zaradené práce do tretej kategórie, a kde došlo k zmenám podmienok práce a pracovného prostredia, ktoré ovplyvnili veľkosť zdravotného rizika a kategóriu práce, boli vydané RÚVZ so sídlom v Čadci

rozhodnutia podľa § 13 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z. z. Išlo prevažne o subjekty priemyselnej výroby so zameraním na výrobu kovových výrobkov, výrobkov pre automobilový priemysel, na spracovanie a ťažbu drevnej hmoty a na výrobu textilných výrobkov. Štvrtá kategória prác bola vyhlásená v 3 jestvujúcich subjektoch z dôvodu opätovného vydania rozhodnutia na zaradenie prác v trvaní na jeden rok s vystavením hluku a vibráciám prenášaných na ruky. 3 zamestnávateľa podali návrh na vyradenie prác z tretej alebo štvrtej kategórie rizika, v dvoch prípadoch z dôvodu zmeny podmienok práce a pracovného prostredia, jednalo sa o výrobné subjekty, 1-krát s vyhlásenými prácami štvrtej kategórie, a to pri výkone prác – frézovanie cestných komunikácií a 1-krát o práce tretej kategórie pri výrobe chleba a pekárenských výrobkov. V 1 prípade bola riziková práca tretej kategórie vyradená z dôvodu zrušenia výroby kovových konštrukcií, a tým zániku prevádzky. Celkom v roku 2021 bolo vydaných 15 rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z. z. Konanie vo veci zaradenia prác do tretej kategórie bolo v 1 prípade prerušené. V roku 2021 bol vykonaný štátny zdravotný dozor u 33 zamestnávateľov s vyhlásenými rizikovými prácami s 35 kontrolami, počas ktorého bolo kontrolované plnenie povinností pri ochrane zdravia pri práci podľa § 30 zákona č. 355/2007 Z. z. v nadväznosti na plnenie ustanovení súvisiacich platných predpisov na ochranu zdravia zamestnancov. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v roku 2021, čo sa týka kontroly posudzovania zdravotnej spôsobilosti na prácu bola u zamestnávateľov zohľadňovaná aktuálna epidemiologická situácia súvisiaca s ochorením COVID-19. Zamestnávateľa i napriek uvedenej situácii v roku 2021 zabezpečovali lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci, avšak u niektorých zamestnávateľov s rizikovými prácami boli plánované preventívne prehliadky v súvislosti s výkonom práce nahradené čestným vyhlásením podľa zákona č. 355/2007 Z. z. s tým, že budú uvedené prehliadky priebežne vykonávané. Ďalej boli zisťované nedostatky týkajúce sa objektivizácie faktorov práce a pracovného prostredia, posúdenia zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia, vypracovania posudku o riziku a prevádzkových poriadkov. Spôsob a lehoty odstránenia nedostatkov boli v prevažnej miere uložené v zázname zo štátneho zdravotného dozoru a následne po uplynutí lehoty bolo ich odstránenie skontrolované.

Sankcie v oblasti ochrany zdravia pri práci pri výkone prác tretej a štvrtej kategórie v roku 2021 neboli tunajším úradom uložené.

V priebehu roka 2021 bolo kontrolované zabezpečenie zdravotného dohľadu pre zamestnancov, ktorí vykonávali rizikové práce. Túto povinnosť zabezpečili tímom pracovných zdravotných služieb všetci kontrolovaní zamestnávateľa, ktorých práce boli zaradené do kategórie s vysokou mierou zdravotného rizika, prípadne s veľmi vysokou mierou zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia.

Na posúdenie a zhodnotenie výsledkov z merania faktorov práce a pracovného prostredia bolo predložených od 14 subjektov 31 protokolov, z toho 13-krát hluk, 7-krát chemické faktory, 6-krát fyzická záťaž, 3-krát vibrácie a 2-krát meranie tepelno-vlhkostných podmienok.

Informácie hodnotenia zdravotných rizík a o opatreniach vykonaných na ich zníženie alebo odstránenie k 31. decembru daného roka boli predložené od zamestnávateľov v počte 58 z celkového počtu 59 subjektov, ktorí mali vyhlásené rizikové práce. Informáciu hodnotenia zdravotných rizík nepodal 1 zamestnávateľ z dôvodu predloženia žiadosti o vyradenie prác z tretej kategórie, nakoľko bola ukončená činnosť prevádzky koncom roka 2021.

Kontrolné listy informovanosti boli dané zamestnancom, ktorí vykonávali rizikové práce, a kde bol vykonaný štátny zdravotný dozor. Spracovaných bolo 245 dotazníkov, z toho najviac bolo 159 typu H – hluk, nasledoval dotazník typu C – chemické faktory v počte 49, ďalej faktor psychická pracovná záťaž typu P v počte 33, a typu V – vibrácie v počte 4.

Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie poskytlo 68 konzultácií v oblasti ochrany zdravia pri práci, zamestnávateľom, ktorých práca bola vedená ako riziková.

V roku 2021 boli prešetrované podozrenia na chorobu z povolania na pracoviskách s rizikovou kategóriou práce u 1 zamestnávateľa, práca v profesii pekárka/pomocná pekárka s expozíciou fyzickej záťaži bola uznaná ako choroba z povolania z DNJZ horných končatín.

### **2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické**

V spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Čadci v roku 2021 evidujeme 8 subjektov, ktoré pri svojej výrobnej činnosti používajú nebezpečné chemické faktory – chemické látky a zmesi klasifikované ako toxické podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 v platnom znení.

V 5 subjektoch sa jedná o látky a zmesi triedy akútnej toxicity kategórie 1 a kategórie 2 – veľmi toxické látky a zmesi podľa nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. – oxid chrómový, kyanid sodný, ortuť, dvojchróman draselný, azid sodný, kyanozlatnan draselný a laboratórna chemikália - roztok s obsahom síranu ortuťnatého, kde okrem uvedených veľmi toxických látok a zmesí, firmy používajú pri svojej činnosti i látky a zmesi triedy akútnej toxicity kategórie 3 – toxické látky a zmesi. V 2 prípadoch sa jedná o právnické osoby zaoberajúce sa strojárskou výrobou, kde sa veľmi toxické látky a zmesi používajú vo výrobnom procese na povrchovú úpravu kovov. Jedná sa o veľmi toxické látky oxid chrómový a kyanid sodný. Ostatné veľmi toxické látky a zmesi - ortuť, dvojchróman draselný, azid sodný, kyanozlatnan draselný a laboratórna chemikália - roztok s obsahom síranu ortuťnatého sa používajú v laboratórnych podmienkach, prevažne na vykonávanie chemických analýz v 3 spoločnostiach zaoberajúcich sa kovovýrobou, výrobou elektrónok a úpravou odpadových vôd.

V 3 subjektoch evidujeme používanie látok a zmesí akútnej toxicity kategórie 3 – toxické látky a zmesi. V 2 subjektoch sa používajú v laboratórnych podmienkach na vykonávanie chemických analýz, jedná sa o výrobný závod, kde sa vykonáva povrchová úprava kovov prostredníctvom kataforetického a práškového povlakovania a o prevádzku výroby oceľových guľičiek do ložísk. V jednom subjekte sa používa toxická látka - kyselina mravčia 85 % pri výrobe pančúch ako zložka farbiaceho procesu.

Oproti roku 2020 nenastali zmeny v počte subjektov a v zozname používaných toxických látok vo výrobe v spádovej oblasti RÚVZ v Čadci.

Rozhodnutie iba na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami v zmysle § 13 ods. 4 písm. h) zákona č. 355/2007 Z. z. v roku 2021 nebolo RÚVZ so sídlom v Čadci vydané. U 1 zamestnávateľa bolo skladovanie a manipulácia s veľmi toxickou látkou - oxid chrómový schválené súčasne s rozhodnutím na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov na pracovisku s časovým obmedzením, nakoľko uvedená látka je klasifikovaná i ako karcinogén kategórie 1A a mutagén kategórie 1B podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008 v platnom znení. Časové obmedzenie používania oxidu chrómového pri morení mosadzných klieťok bolo stanovené vzhľadom na klasifikáciu látky, jej vplyv na ľudské zdravie, so zreteľom na plnenie povinnosti na ochranu zdravia a bezpečnosť zamestnancov pri práci, pri ktorej sú zamestnanci vystavení tejto nebezpečnej chemickej látke.

Štátny zdravotný dozor so zameraním na kontrolu zabezpečenia ochrany zdravia a bezpečnosti zamestnancov pri práci s toxickými látkami a zmesami bol v roku 2021 vykonaný v 3 právnych subjektoch v celkovom počte 6-krát. Počas výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo kontrolované plnenie povinností zamestnávateľa v oblasti ochrany zdravia zamestnancov pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, ktoré vyplývajú zo zákona č. 355/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. v platnom znení, klasifikácia látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č.

1272/2008 v platnom znení na základe predložených kariet bezpečnostných údajov a u 6 osôb bolo skontrolované informovanie zamestnancov kontrolnými listami informovanosti typu C. Ďalej bola vykonaná koordinovaná kontrola podľa zákona č. 128/2015 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v podniku kategórie A zameranom na výrobu ložísk s používaním chemických látok a zmesí klasifikovaných ako toxické.

V tejto oblasti bolo poskytnuté poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov, zamestnancov a pracovné zdravotné služby 11-krát.

Regulácia živočíšnych škodcov ako profesionálna činnosť bola v spádovej oblasti tunajšieho úradu vykonaná 21-krát odborne spôsobilými osobami, ktoré túto činnosť vykonali len prípravkami určenými na daný účel. Regulácia živočíšnych škodcov bola preventívne vykonávaná predovšetkým v interiéroch objektov, kde bol predpokladaný výskyt hlodavcov a iných živočíšnych škodcov. V 1 prípade sa to týkalo výrobnej prevádzky a v 20 prípadoch sa jednalo o subjekty nevýrobného charakteru. Vykonávanie tejto činnosti bolo RÚVZ v Čadci oznamované písomným oznámením, ktoré obsahovalo náležitosti podľa § 52 ods. 4 písm. d) zákona č. 355/2007 Z. z.

Osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a s toxickými látkami a zmesami RÚVZ so sídlom v Čadci nevydáva.

Mimoriadne situácie a havárie súvisiace s toxickými látkami a zmesami v roku 2021 neboli RÚVZ v Čadci riešené

### **2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém**

RÚVZ v Čadci je vedená evidencia organizácií, v ktorých sú zamestnanci pri výkone prác vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a látkam poškodzujúcich reprodukciu. Celkovo evidujeme 10 subjektov, kde sú zamestnanci pri pracovných činnostiach exponovaní karcinogénnym a mutagénnym faktorom, z toho sa jedná o 3 subjekty s pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity: 2-krát zdravotnícke zariadenie - práca s cytostatikami a 1-krát spoločnosť zaoberajúca sa stolárskou výrobou – práca s expozíciou zamestnancov prachu z tvrdého dreva – dub, buk. U 4 subjektov sú zamestnanci exponovaní karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri výkone prác v rámci výrobného procesu pri úprave kovov galvanizovaním – chemické zmesi s obsahom dusičnanu kobaltnatého; morením, leptaním – oxid chrómový; fosfátovaním – chemické zmesi s obsahom dusičnanu nikelnatého a nanášaním náterových hmôt s obsahom ťažkého benzínu, ťažkej alkylátovej frakcie v prevádzkach kovovýroby. V jednom prípade sa jedná o výrobu elektrónok, kde pri leštení prívodov v laboratórnych podmienkach sa používa oxid chrómový. Ďalšie látky klasifikované ako karcinogény a mutagény (dichróman draselný, fenolftaleín, oxid kremičitý, o-toluidín) sa používajú v ostatných subjektoch, a to v laboratórnych podmienkach na chemické analýzy, prípadne úpravu chemických odpadových vôd a na pracovisku skúšobne v prevádzke kovovýroby. V jednom prípade sa jedná o činnosti súvisiace s nákupom, skladovaním a predajom tlačiarenskej farby s obsahom ropných destilátov - hydrogennačne rafinované strednej frakcie.

Práce s uvedenými karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi sú zaradené do druhej kategórie prác, okrem prác s pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity – práca s cytostatikami a práca s expozíciou zamestnancov prachu z tvrdého dreva – dub, buk, ktoré sú evidované ako riziková práca tretej kategórie.



Objektívizácia karcinogénnych a mutagénnych faktorov meraním v pracovnom prostredí v roku 2021 nebola vykonaná u žiadneho zamestnávateľa, nakoľko bola vykonaná v predchádzajúcom období.

Látky poškodzujúce reprodukciu evidujeme celkom v 5 subjektoch. V 3 subjektoch, kde práce s ich expozíciou sú zaradené do 3. kategórie prác, jedná sa o 2 zdravotnícke zariadenia – práca s cytostatikami s celkovým počtom 7 zamestnancov, z toho 5 žien a o 1 výrobné družstvo zaoberajúce sa výrobou vianočných ozdôb s použitím farieb s obsahom toluénu s počtom 3 ženy a v dvoch subjektoch sa jedná o práce druhej kategórie s použitím chemických zmesí s obsahom toluénu pri výrobe plastových výliskov pre automobilový priemysel a pri výrobe ložísk.

V porovnaní s predchádzajúcim rokom nedošlo k zmenám, čo sa týka počtu subjektov, kde zamestnanci pri výkone pracovnej činnosti prichádzajú do styku s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a taktiež ani v zozname používaných karcinogénov a mutagénov pri výkone prác.

V roku 2021 bol RÚVZ v Čadci posúdený 1 návrh na vydanie rozhodnutia na činnosti spojené s manipuláciou, skladovaním a zneškodňovaním chemických karcinogénov a mutagénov na pracovisku podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z. z. Jednalo sa o spoločnosť strojárnskej výroby, ktorá pri svojej výrobnej činnosti používa chemickú látku oxid chrómový pri výkone chemickej analýzy v laboratórnych podmienkach a na konečnú povrchovú úpravu kovov. Nakoľko sa jednalo o nebezpečnú chemickú látku ako látku vzbudzujúcu veľmi veľké obavy, ktorá je zahrnutá do zoznamu látok podliehajúcich autorizácii – nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 v platnom znení, bolo jej použitie na základe predložených dokumentov povolené s časovým obmedzením, čo činí 1 vydané rozhodnutie na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z. z.

Štátny zdravotný dozor zameraný na plnenie povinnosti zamestnávateľom v oblasti ochrany zdravia zamestnancov s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom vyplývajúcich zo zákona č. 355/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. v platnom znení bol vykonaný 1-krát, počas ktorého bolo u 1 zamestnanca skontrolované poskytovanie informácií prostredníctvom kontrolného listu informovanosti typu K.

Evidenciu o počte zamestnancov vykonávajúcich prácu tretej kategórie s karcinogénnymi, mutagénnymi faktormi vedieme v programe ASTR, kde podľa 2. stupňa triedenia evidujeme v okrese Čadca pre faktor:

- chemické karcinogény - 13 osôb, z toho 5 žien, jedná sa o prácu s rizikom chemickej karcinogenity – práca s cytostatikami, pri ktorej je exponovaných 7 osôb, z toho 5 žien a prácu, pri ktorej dochádza k expozícii zamestnancov prachu z tvrdého dreva – dub, buk, kde je exponovaných 6 mužov,
- mutagény – 7 osôb, z toho 5 žien – práca s cytostatikami,
- reprodukčné toxické látky – 10 osôb, z toho 8 žien, kde 7 osôb, z toho 5 žien je vystavených uvedenému faktoru pri práci s cytostatikami a 3 zamestnanci - ženy pri výrobe vianočných ozdôb s použitím farieb obsahujúcich chemickú látku toluén.

Podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z. z. bolo v roku 2021 celkom vydaných 17 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb, z toho 14-krát sa jednalo o práce v exteriéroch - demontáž azbestocementovej strešnej krytiny a 3-krát sa jednalo o práce v interiéroch - demontáž azbestocementových odpadových rúr v bytových domoch.

Činnosti súvisiace s odstraňovaním materiálov obsahujúcich azbest vykonávalo v našom regióne 9 oprávnených spoločností s počtom zamestnancov 37 mužov, ktorí zmanipulovali viac ako 28 ton (28 020 kg) odpadového materiálu s obsahom azbestu.

Oznámení o začatí činnosti s materiálmi obsahujúcimi azbest, ako aj jej ukončenie s množstvom zlikvidovaného nebezpečného odpadu bolo celkovo zaslaných na RÚVZ v Čadci 15-krát, v 2 prípadoch bolo oznámené, že uvedená činnosť nebola vykonaná s tým, že bude realizovaná v priebehu roka 2022.

Kontrolné listy informovanosti pri práci s azbestom boli vyhodnotené od 14 osôb, ktoré vykonávali odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu u 4 zamestnávateľov.

V oblasti ochrany zdravia pri práci s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi bolo poskytnutých 24 konzultácií, z toho 13 konzultácií sa týkalo problematiky práce súvisiacej s odstraňovaním azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb.

## **2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI**

**Gestor úlohy:** ÚVZ SR

**Riešiteľské pracovisko:** Vybrané RÚVZ v SR

### **2.2.1 Zdravé pracoviská**

RÚVZ v Čadci nie je riešiteľské pracovisko pre plnenie uvedenej úlohy.

### **2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci**

**Riešiteľské pracovisko:** RÚVZ so sídlom v Čadci, OPPLaT

Do medzinárodnej kampane organizovanej Európskou agentúrou pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, ktorá v rokoch 2020-2022 prebieha pod názvom „Zdravé pracoviská znižujú záťaž“ bolo oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie RÚVZ v Čadci zapojené poradenskou činnosťou počas Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci organizovaného pravidelne v mesiaci október v 43. kalendárnom týždni. V danej problematike bolo poskytnutých telefonicky 48 konzultácií, z toho právnickým osobám 28-krát, fyzickým osobám - podnikateľom 4-krát, fyzickým osobám bez zamestnávania iných osôb 8-krát a 8-krát pracovníkom pracovných zdravotných služieb. Informácia o dni otvorených dverí počas Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v mesiaci október 2021 bola uverejnená na internetovej stránke tunajšieho úradu. Deň otvorených dverí počas Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v roku 2021 opäť nebol na RÚVZ v Čadci organizovaný vzhľadom na pretrvávajúcu zhoršenú epidemiologickú situáciu súvisiacu so šírením ochorenia COVID-19.

Na základe Dohody o spolupráci a koordinácii činností uzavretej ÚVZ SR a NIP, bola v roku 2021 vykonaná spoločná previerka s Inšpektorátom práce Žilina u zamestnávateľa zaoberajúceho sa výrobou a montážou rámov do autosedačiek. Štátny zdravotný dozor bol zameraný na zabezpečenie plnenia povinností pri ochrane zdravia pri práci podľa § 30 zákona č. 355/2007 Z. z., v nadväznosti na plnenie ustanovení súvisiacich platných predpisov na ochranu zdravia zamestnancov vykonávajúcí prácu tretej kategórie s faktorom hluk, kde v ich plnení neboli zistené nedostatky závažnejšieho charakteru.

### **3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, PREDMETOV BEŽNÉHO POUŽITIA A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV**

#### **3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A**

**Gestor úlohy:** ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

**Riešiteľské pracovisko:** RÚVZ so sídlom v Čadci, OHV, PBP a KV

Projekt bol zameraný na migráciu bisfenolu A z polykarbonátových fliaš a posúdenie ich bezpečnosti podľa najnovšej legislatívy, pričom gestor úlohy RÚVZ so sídlom v Poprade mal stanovený termín k spracovaniu záverečnej správy do 30.03.2020.

#### **3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI**

**Gestor úlohy:** ÚVZ SR

**Riešiteľské pracovisko:** RÚVZ so sídlom v Čadci, OHV, PBP a KV

Cieľom projektu je dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive. Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8. 3. 2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu - postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospelaj populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní so zameraním na uzavretý systém spoločného stravovania napr. zariadenia sociálnych služieb a stravovacie zariadenia v nemocničných zariadeniach.

Oddelenie hygieny výživy, PBP a KV so sídlom v Čadci v spolupráci s oddelením podpory zdravia v roku 2021 vykonalo 1 prednášku cielene zameranú na význam Akčného plánu pre potraviny a výživu s čerpaním údajov z uplynulého obdobia. Údaje z monitoringu kuchynskej soli boli predstavené výrobnému zariadeniu VILIJA Čadca, ktoré je najväčším výrobcom pekárenských výrobkov v regióne. Monitoring soli prebieha plnením spracovaného plánu MANCP samostatne na každý rok.

#### **3.3 BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY**

**Gestor úlohy:** ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

**Riešiteľské pracovisko:** RÚVZ so sídlom v Čadci, OHV, PBP a KV

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácii vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011. V roku 2021 bolo vykonaných 17 kontrol pri štátnom zdravotnom dozore, ktoré boli zamerané priamo na kontrolu bezpečnosti

obalových materiálov a taktiež boli vykonané 2 konzultácie zamerané na požiadavky k priestorom určeným na výrobu kozmetických výrobkov.

## 4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

### 4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015-2025 (NAPPO)

**Gestor úlohy:** ÚVZ SR

**Riešiteľské pracovisko:** RÚVZ so sídlom v Čadci, OHDM

**a) Podpora zdravého štartu do života** – Výchovné aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu v zariadeniach, kde sa stretávajú matky s deťmi neboli realizované, nakoľko v spádovej oblasti nie sú prevádzkované materské a rodičovské centrá. Predškolské zariadenia v tomto roku nevzniesli požiadavku rodičov o účasť na edukačných aktivitách s tematikou zdravého životného štýlu a zníženia výskytu detskej obezity.

**b) Podpora zdravšieho prostredia v školách** – Vzhľadom na vyhlásenie Úradu vlády SR o mimoriadnej epidemiologickej situácii v súvislosti s rizikom šírenia koronavírusu na celom území krajiny nemohol byť v školských zariadeniach realizovaný výkon štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín v plánovanom rozsahu.

V rámci usmernení hlavného hygienika Slovenskej republiky k prevádzke školských a stravovacích zariadení bolo kontrolované dodržiavanie všeobecných povinností zamestnancov a žiakov v súvislosti s výskytom pandémie ochorenia COVID-19 a kontrola dodržiavania protipandemických opatrení a odporúčaní. Výkonom štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín v celkovom počte 73, boli preverené zariadenia školského stravovania, v ktorých sa pripravujú pokrmy a zariadenia zabezpečujúce výdaj hotových pokrmov pre deti školských a predškolských zariadení.

Taktiež bolo kontrolované dodržiavanie správnej výrobných praxe pri príprave pokrmov, dodržiavanie schválených prevádzkových poriadkov, hodnotenie pestrosti stravy a dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky v zmysle prílohy č. 1 vyhlášky MZ SR č. 330/2009 Z. z. o zariadení školského stravovania.

Vzhľadom na mimoriadnu pandemickú situáciu bolo organizovanie zotavovacích podujatí v zariadeniach nášho okresu pozastavené, v určitom čase povolené za dodržiavania prísnych hygienických opatrení. Rozhodnutím regionálneho hygienika v Čadci bolo odsúhlasených 5 zotavovacích podujatí pre deti a mládež. V zariadeniach, ktoré sú určené na zotavovacie podujatia detí a mládeže v letných mesiacoch (detský letný tábor) boli vykonané 2 kontroly. Boli zamerané na kontrolu zabezpečenia prípravy a výdaja pokrmov a kontrolu potravín, ktoré sa nesmú používať na zotavovacom podujatí alebo len pri dodržaní ustanovených technologických podmienok podľa prílohy č. 3 k vyhláške MZ SR č. 526/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na zotavovacie podujatia.

Predkladané na posúdenie boli aj prevádzkové poriadky školských stravovacích zariadení vypracované na aktuálne podmienky v nadväznosti na mimoriadnu, krízovú situáciu v súvislosti s ochorením COVID-19.

Počas výkonu kontrol v zariadeniach školského stravovania bola pracovníkmi Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci naďalej odporúčaná možnosť poskytovania výživovo - hodnotných desiat pre žiakov základných škôl, pripravovaných pracovníkmi kuchyne v školských jedálňach. Vzhľadom na dlhotrvajúci problém ohľadom nedostatku odborne spôsobilých zamestnancov školských stravovní je možnosť poskytovania desiat pre žiakov zabezpečená len v 2 základných školách.

Vykonanými kontrolami v školských zariadeniach bolo zistené, že do projektu „Školský program“, v rámci ktorého sú dodávané mliečne produkty formou rozlievania mlieka v školských jedálňach alebo prostredníctvom mliečnych automatov je zapojených 46 školských zariadení. Ovocie v rámci „Školského programu“ odoberá 50 školských zariadení.

Pitný režim detí v predškolských zariadeniach je zabezpečený podávaním čaju, ovocných štiav, v stále väčšej miere je uprednostňovaná pitná voda z verejného vodovodu, prípadne nesladená balená stolová voda.

Sledovaný je počet stravujúcich sa detí v jednotlivých školských zariadeniach, nedochádza k značným rozdielom v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi.

Pri kontrole zostavovania jedálnych lístkov v 20 stravovacích zariadeniach bola zisťovaná aj pestrosť stravy, pričom všetky zariadenia vyhovelí požiadavkám s koeficientom pestrosti vyšším ako 0,5.

V spolupráci s oddelením podpory zdravia a výchovy k zdraviu bolo v školských zariadeniach realizovaných 13 edukačných aktivít v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí s počtom 252 edukovaných detí.

Dodržiavanie hygienických požiadaviek a kvalita jedál v školských stravovacích zariadeniach je sledovaná kontrolnými odbermi hotovej stravy. Na laboratórne stanovenie mikrobiologických ukazovateľov bolo odobratých 29 vzoriek hotových pokrmov z 10 zariadení školského stravovania.

**c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení** – Zamestnanci zabezpečujúci prípravu pokrmov v školách sú pravidelne pri výkone kontroly informovaní a usmerňovaní odbornými zamestnancami príslušného úradu verejného zdravotníctva o vytváraní optimálnych podmienok v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí. Kontrola zabezpečenia stravovania žiakov je vykonávaná za spolupráce odborných metodičiek školského úradu na okresnej úrovni. V roku 2021 zo strany odboru školstva nebola vznesená požiadavka na školiacu akciu pre zamestnancov školských stravovní prostredníctvom oddelenia hygieny detí a mládeže RÚVZ v Čadci.

Zo strany vedenia sledovaných školských zariadení je umožnené odbornému personálu stravovacích prevádzok vzdelávanie a účasť na školeniach v oblasti stravovania, najmä vedúcej školskej stravovne, ktorá následne zabezpečí preškolenie ďalších zamestnancov. Evidencia školenia zamestnancov vo veciach hygieny potravín je kontrolovaná počas výkonu úradnej kontroly potravín v stravovacích zariadeniach.

**d) Podpora pohybových aktivít** – Aktivity v rámci podpory pohybových aktivít v roku 2021 neboli vykonávané z dôvodu výskytu pandémie ochorenia COVID – 19.

## **4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI**

**Gestor úlohy:** ÚVZ SR

**Riešiteľské pracovisko:** RÚVZ so sídlom v Čadci, OHDM

Projekt je zameraný na zmonitorovanie starostlivosti o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku. V okrese Čadca a KNM je evidovaných 50 pieskovísk situovaných v areáloch materských škôl a 11 pieskovísk v rámci občianskej vybavenosti situovaných pri bytových výstavbách.

V okrese Čadca a Kysucké Nové mesto bolo celkovo odobratých 26 vzoriek piesku, z toho 16 vzoriek bolo odobratých v mesiacoch jún - júl a 10 vzoriek v mesiaci október. Odobraté vzorky piesku boli vyšetrené na prítomnosť mikrobiologických ukazovateľov – Termotolerantné koliformné baktérie, Fekálne streptokoky, Salmonela species a Geohelminthy.

Z celkového počtu odobratých vzoriek piesku 25 vzoriek vyhovovalo požiadavkám v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Jedna odobratá vzorka z pieskoviska zriadeného v rámci občianskej vybavenosti, vykazovala zvýšenú prítomnosť Termotolerantných koliformných baktérií. Prevádzkovateľovi detského ihriska bolo zaslané upozornenie, že dotknuté pieskovisko nesmie byť prevádzkované a sprístupnené deťom až do času predloženia vyhovujúceho rozboru vzorky piesku.

V roku 2021 bolo dodržiavanie hygienických požiadaviek pri prevádzkovaní detských pieskovísk kontrolované v 32 predškolských zariadeniach.

Môžeme konštatovať, že kontrolované pieskoviská zriadené pri materských školách v zásade spĺňajú požiadavky v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská, prevádzkovatelia si vedú evidenciu o čistení a udržiavaní pieskoviska počas sezóny, mikrobiálnemu a parazitárnemu znečisteniu piesku zabraňujú aj nadkrývaním pieskoviska ochrannými sitami alebo plachtami. Pieskoviská sa nachádzajú v uzamykateľných areáloch MŠ, sú v dobrom technickom stave s dostatkom piesku. Pred sezónou dochádza k výmene nového piesku a počas sezóny je zabezpečená pravidelná údržba a starostlivosť o piesok.

### 4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

**Gestor úlohy:** ÚVZ SR

**Riešiteľské pracovisko:** RÚVZ so sídlom v Čadci, OHDM

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov). Plnohodnotný, nutrične vyvážený jedálny lístok je dôležitým nástrojom pre napĺňanie výživových požiadaviek pre jednotlivé vekové skupiny stravníkov. Kontroly boli zamerané na hodnotenie mesačných jedálnych lístkov v rovnakých základných školách (3 ZŠ v okrese Čadca) pre možnosť porovnania dosiahnutej zmeny – nutrične vyvážených jedálnych lístkov.

V priebehu mesiacov marec a máj 2021 mal byť realizovaný zber dát hodnotenia jedálnych lístkov v 3 základných školách. Vzhľadom na mimoriadnu pandemickú situáciu v SR v súvislosti s výskytom ochorenia COVID-19 uvedený projekt nemohol byť v jarnom období vykonaný, preto jeho realizácia bola presunutá na jeseň (október a november).

Pri hodnotení jedálnych lístkov bol využitý bodový systém koeficientu a pre frekvenciu podávania vybraných druhov potravín z mesačných výdajok bola využitá vypracovaná metodika bodového systému, na základe ktorého sa slovne zhodnotili školské jedálne motivačným spôsobom, aby sa dosiahol v zariadení nutrične vyvážený jedálny lístok.

Pri hodnotení jedálnych lístkov bol každý chod podávanej stravy hodnotený samostatne (polievka, hlavné jedlo, prílohy, zelenina a nápoje). V rámci hodnotenia frekvencie podávania vybraných druhov potravín podľa metodiky bodového systému boli jedálne lístky v ZŠ hodnotené ako veľmi dobré s menšími nedostatkami s koeficientom pestrosti nad 0,5.

## 4.4 ÚRAZY DETÍ V SR

**Gestor úlohy:** NCZI

**Riešiteľské pracovisko:** KNSP Čadca, RÚVZ so sídlom v Čadci, OHDM

Za účelom získavania vybraných informácií v problematike úrazov detí rôznych vekových kategórií v SR bol v roku 2019 realizovaný pilotný projekt s predpokladaným intervalom každé 3 roky. Ďalšie získavanie údajov od zákonných zástupcov detí v spolupráci s oddelením úrazovej chirurgie a JIS v Kysuckej nemocnici s poliklinikou Čadca bude realizovaný v roku 2022.



## 6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

### 6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

**Gestor úlohy:** ÚVZ SR

**Riešiteľské pracovisko:** RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

**Realizácia vlastného očkovania** – vykonáva sa priebežne.

Vlastné očkovanie vykonávajú PZS podľa schválenej očkovacej schémy.

#### **Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2021**

- RÚVZ so sídlom v Čadci sa podieľalo na realizácii podľa pokynov ÚVZ SR.
- Vypracovaný očkovací kalendár na rok 2021 sme zaslali všetkým VLDD a VLD okresov Čadca a KNM a taktiež zverejnili na webovom sídle RÚVZ.
- V roku 2021 neboli realizované zmeny v očkovacom kalendári.

#### **Viacúčelové imunologické prehľady v SR**

Ich realizácia bude prebiehať v termínoch a podľa pokynov gestora úlohy.

#### **Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy)**

Vykonáva sa priebežne. V roku 2021 sme zaznamenali 1 ochorenie preventabilné očkovaním - pertussis. Ochorenie malo sporadický charakter. Jednalo sa o 3 ročné neočkované dieťa, rodičia odmietli očkovanie. U kontaktov sme zisťovali očkovací status a nariadili protiepidemické opatrenia.

Ochorenia na parotitídu, osýpky, rubeolu a poliomyelitídu nám v roku 2021 neboli hlásené.

#### **Manažment očkovania**

Lekárom prvého kontaktu z okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto sme zaslali aktuálny očkovací kalendár na rok 2021. Očkovací kalendár na rok 2021 bol zverejnený i na webovej stránke tunajšieho RÚVZ.

Vzhľadom k mimoriadnej epidemiologickej situácii v súvislosti s pandemiou COVID - 19 sa neuskutočnila edukačná aktivita „Vzdelávanie budúcich sestier na SZŠ“.

Štvrťročne zasielame štatistické údaje o odmietaní povinného očkovania na ÚVZ SR.

#### **Kontrola očkovania**

Vykonáva sa podľa odborného usmernenia na kontrolu očkovania v mesačných intervaloch zo všetkých pediatrických obvodov okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto. Podľa očkovacieho kalendára bolo v roku 2021 zaznamenaných 8113 očkovacích výkonov.

#### **Vlastná administratívna kontrola očkovania**

Bola vykonaná k 31. 8. 2021 v zmysle platného usmernenia ÚVZ SR - HH SR zo dňa 31.08.2021, č. OSIO/8256/2021 a RZ-40164/2021 na jednotlivých zdravotníckych obvodoch v ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dorast. Zaočkovanosť v jednotlivých kontrolovaných ročníkoch narodenia u jednotlivých druhov očkovania sa v okrese Čadca pohybovala od 95,67% do 99,52%. V okrese Kysucké Nové Mesto sa zaočkovanosť pohybovala od 95,40% do 99,62%. Nižšiu zaočkovanosť ako 95% sme v rámci povinného očkovania nezaznamenali. Neboli zaznamenané nedostatky v evidencii, dokumentácii, vo výkone očkovania, skladovaní vakcín a dodržiavaní chladového reťazca. Preplnenosť chladničiek nebola zistená v žiadnom obvode. Očkovacie látky boli uskladnené podľa dĺžky

expirácie. Správa z vyhodnotenia kontroly očkovania k 31.08.2021 za okresy Čadca a Kysucké Nové Mesto bola v stanovenom termíne zaslaná RÚVZ so sídlom v Žiline. Výsledky dosiahnutej zaočkovanosti sú zverejnené na webovom sídle RÚVZ pre oboznámenie odbornej i laickej verejnosti.

## **6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB**

**Gestor úlohy:** ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

**Riešiteľské pracovisko:** RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

### **Zlepšenie laboratórnej spolupráce**

Do informačného systému EPIS sú hlásené laboratórne výsledky z OKM FNŠP Žilina, Klinická biochémia s.r.o. Žilina, Unilabs Ružomberok, MOM okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto, OKB KNŠP Čadca (len PCR výsledky na COVID-19). Ostatné laboratóriá k hláseniu laboratórných výsledkov prenosných ochorení do IS nepristúpili. Do IS EPIS nám nie sú hlásené všetky pozitívne laboratórne výsledky prenosných ochorení, ktoré podliehajú hláseniu.

### **Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení**

Aj napriek propagovaniu využívania on-line hlásenia prenosných ochorení do existujúceho informačného systému EPIS, hlásna služba PZS sa uskutočňuje poštovou formou, prípadne e-mailovou poštou. Pre zlepšenie hlásnej služby prenosných ochorení je na web sídle uverejnený zoznam povinne hlásených prenosných ochorení i vzor individuálneho hlásenia prenosnej choroby. Elektronickou poštou sme tieto informácie poskytli lekárom prvého kontaktu z okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto

### **Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení**

Systém rýchleho varovania sa využíva priebežne na hlásenie zákonom stanovených prenosných ochorení – hlásili sme 41 sporadických prípadov. V systéme EPIS vykazujeme 37 epidémií.

### **Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov**

V okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto sa nenachádzajú utečenecké tábory a strediská.

### **Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení**

Uskutočňuje sa priebežne prostredníctvom web stránky RÚVZ a zasielaním informácií lekárom prvého kontaktu e-mailovou poštou. Praktická edukácia v rámci kampane – Hygiena a dezinfekcia rúk sa na oddeleniach KNŠP Čadca pre pandémiu COVID-19 nevykonávala.

V poradni očkovania poskytujeme poradenské služby a edukačný materiál s danou tematikou. Na web sídle úradu sme zverejnili informáciu: 5. máj Kampaň hygiena a dezinfekcia rúk, Čisté ruky v nemocniciach - 30 sekúnd môže zachrániť život, TS ÚVZ SR - Chrípková sezóna 2021/2022 v čase šírenia COVID-19. V prípade záujmu sme poskytovali poradenstvo širokej verejnosti, PZS a pod.

## 6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

**Gestor úlohy:** ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

**Riešiteľské pracovisko:** RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

**Skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť.**

Aj napriek propagovaniu využívania on-line hlásenia prenosných ochorení do existujúceho informačného systému EPIS, hlásna služba sa uskutočňuje poštovou formou, prípadne mailovou poštou.

**Kontrola kvality údajov v EPISe** - vykonáva sa priebežne.

**Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ**

Priebežne reagujeme na nové požiadavky položiek povinne hlásených do sietí, ktoré boli zohľadnené pri tvorbe programu EPIS. Tieto priebežne vyhľadávame a aktívne sledujeme. V roku 2021 sme v systéme EPIS evidovali 27 241 prenosných ochorení, z toho importovaných zo zahraničia bolo 776 ochorení – z nich najvyšší počet boli ochorenia na COVID-19.

**Manažment epidémií**

Vykonávame priebežne. V systéme EPIS vykazujeme 37 epidémií. Každá epidémia má pridelený názov, ku ktorému sa priradujú príslušné prípady. U všetkých epidémií sme pátrali po prameni a faktore prenosu so zabezpečením príslušných protiepidemických opatrení. V jednom prípade išlo o rodinnú epidémiu s et. agens Sal. enteritidis, ostatné epidémie boli vyvolané et. agens 2019-nCoV ochorenia COVID-19.

Detailný rozbor budeme uvádzať vo VS za rok 2021.

**Manažment kontaktov a ohnisk**

Vykonávame priebežne. V roku 2021 sme evidovali 1311 ohnisk s protiepidemickým zabezpečením kontaktov. V ohniskách boli nariadené nasledovné protiepidemické opatrenia: dezinfekcia – 1447x, informovanie zainteresovaných – 977x, sprísnenie hyg. epid. režimu – 323x, vyhľadanie podozrivých z nákazy – 1032x, vyhľadanie podozrivých z ochorenia – 51x, zdravotná výchova – 1584x, lekársky dohľad – 3x.

Vzhľadom k veľkému nárastu počtu pozitívnych osôb na COVID-19 nebolo možné v systéme EPIS spracovať všetky ohniská nákazy. Pri ochoreniach na COVID-19 boli evidované iba údaje v stanovenom rozsahu podľa požiadaviek administrátora IS EPIS a ÚVZ SR.

**Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC, TESSY, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC**

Priebežne podľa definovaných požiadaviek ECDC – TESSY denne dopĺňame centrálnu databázu individuálne hlásených prípadov infekčných ochorení. Pravidelne v týždenných intervaloch evidujeme prípady ARO a CHPO od lekárov prvého kontaktu, v mimoriadnych situáciách využívame systém rýchleho varovania (SRV). Dopĺňame výsledky vyšetrení z NRC. V praxi uplatňujeme výstupy analýz z dôvodu prevencie a kontroly prenosných ochorení.

## 6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

**Gestor úlohy:** RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici

**Riešiteľské pracovisko:** RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

### **Surveillance vybraných nemocničných nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti a infekcií v mieste chirurgického výkonu podľa protokolu ECDC**

Na uvedenej úlohe neparticipujeme. Opakovane sme so žiadosťou o zapojenie sa do projektu oslovovali KNsP Čadca, avšak neúspešne.

### **Európska surveillance infekcií Clostridium difficile podľa protokolu ECDC**

Oddelenie epidemiológie vykonáva trvale kontinuálne surveillance incidencie CDI prostredníctvom EPIS s následným zabezpečením protiepidemických opatrení. Zaevidovali sme spolu 110 ochorení. Komunitných ochorení sme evidovali 57, z toho potvrdených s produkciou toxínu bolo 55 ochorení a možných GDH pozit. 2. Nozokomiálny charakter malo 53 ochorení, z toho 41 ochorení s produkciou toxínu a 12 možných GDH pozitívnych

### **Bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v európskych nemocniciach (BPS II)**

RÚVZ so sídlom v Čadci sa bude podieľať na realizácii podľa pokynov ÚVZ SR.

### **Realizácia kampane Clean care is save care**

V rámci kampane WHO – 5. máj - deň hygieny rúk sa zverejnila informácia o svetovom dni na web sídle RÚVZ so sídlom v Čadci, Čisté ruky v nemocniciach - 30 sekúnd môže zachrániť život a vytvorený bol 1 nástenný panel s uvedenou problematikou. Z hľadiska mimoriadnej epidemiologickej situácie pre pandémiu COVID-19 sa realizácia kampane na oddeleniach KNsP Čadca nekonala.

### **Implementácia moderných foriem vzdelávania epidemiológov a cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN**

Vykonáva sa priebežne.

### **Skvalitnenie surveillance a kontroly nozokomiálnych nákaz.**

Priebežne vykonávame kontrolu NN v KNsP Čadca, dialyzačnom stredisku Biorenal s.r.o. v Čadci a v ambulantných zdravotníckych zariadeniach. Hlásených nám bolo 98 NN z KNsP Čadca.

Z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie sme v roku 2021 v rámci ŠZD nevykonávali odbery vzoriek sterov z prostredia a zo sterilných materiálov v KNsP Čadca ani v ambulanciách PZS.

V rámci ŠZD sme pre nepriaznivú epidemiologickú situáciu nevykonávali kontrolu výsledkov predložených protokolov funkčnosti sterilizačnej techniky v KNsP Čadca a u PZS.

Analýzu výskytu nozokomiálnych nákaz vykonávame mesačne. Celkovo evidujeme 98 nozokomiálnych nákaz v KNsP Čadca. Na detskom oddelení 3 NN, na internom oddelení 38 NN, na oddelení dlhodobochorých 17 NN, na odd. OAIM 4 NN, na chirurgickom oddelení 21 NN, na neurologickom oddelení 12 NN, na oddelení OÚCH 2 NN, gynekologicko-pôrodníckom oddelení 1 NN. Spolupracujeme s nemocničnou hygieničkou pri zabezpečovaní protiepidemických opatrení.

V roku 2021 sme mali hlásených 6 NN zapríčinených bakteriálnymi pôvodcami infekčných ochorení s klinicky a epidemiologicky významnými mechanizmami rezistencie. Protiepidemické opatrenia a zabezpečenie odberu biologického materiálu na vyšetrenie

prítomnosti inf. agens u úzkych kontaktov bolo riešené v spolupráci s KNsP Čadca, nakoľko kontakty boli ešte hospitalizované.

## 6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

**Gestor úlohy:** ÚVZ SR

**Riešiteľské pracovisko:** RÚVZ so sídlom Čadci, OE

### **Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo**

Monitorovanie, zabezpečenie včasného varovania pred závažnými ohrozeniami zdravia a využívanie spoľahlivých informácií sa vykonáva priebežne podľa epidemiologickej situácie. V roku 2021 pokračovala mimoriadna epidemiologická situácia v súvislosti s pandémiou ochorenia koronavírusu spôsobeným SARS-CoV-2. Vzhľadom na vzniknutú situáciu zamestnanci oddelenia epidemiológie v spolupráci s oddelením hygieny výživy, PBP a kozmetických výrobkov, oddelením hygieny životného prostredia, hygieny detí a mládeže, oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu, oddelením preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie vykonávali epidemiologické šetrenia nahlásených pozitívnych osôb, ich evidenciu do IS EPIS a vyhľadávajú osôb v úzkom kontakte s pozitívnou osobou. Zabezpečovali sa protiepidemické opatrenia v ohniskách nákaz, v nemocniciach, v centrách sociálnych služieb v zmysle platných vyhlášok a usmernení HH SR Úradu verejného zdravotníctva. Celkovo sme evidovali v IS EPIS počet pozitívnych na COVID-19 s dg. U071 – 17 485 osôb, s dg. U0711 – 9 078 osôb. Importovaných prípadov bolo 773, z toho s dg. U071 bolo 607 a s dg. U0711 ich bolo 166.

Evidovali sme 36 epidémií na COVID-19, z toho 12x v centrách sociálnych služieb, 9x na pracoviskách, 6x rodinný výskyt, 4x epidémie importované zo zahraničia, 2x futbalový klub, 2x ZŠ, 1x v Kysuckej nemocnici s poliklinikou Čadca, u ostatných prípadov sa jednalo o komunitné šírenie. Zápisnicou o epidemiologickom vyšetrení boli nariadené protiepidemické opatrenia v 12 zariadeniach.

V rámci aplikácie Moje eZdravie sa objednávali na RT PCR testy všetky osoby, ktoré boli klasifikované ako úzke kontakty s pozitívnymi osobami a taktiež sa zabezpečovali RT PCR testy pre osoby, ktoré prišli zo zahraničia a boli registrované v eHranici. Osoby registrované v eHranici boli denne evidované a osoby z vybraných krajín boli telefonicky kontaktované. V súčinnosti s policajným zborom sa kontrolovalo dodržiavanie karanténnych opatrení v domácnostiach u pozitívnych osôb, tiež osôb, ktoré sa vrátili zo zahraničia tzv. repatriantov a osôb, ktoré prišli do úzkeho kontaktu s pozit. osobou. V súvislosti s nárastom počtu žiadateľov na vyšetrenie RT PCR testami a AG testami došlo k zvýšeniu počtu odberových miest a ich kapacít. V spolupráci s intervenčným tímom MZ SR sme zabezpečovali RT PCR testovanie klientov a zamestnancov v CSS, v spolupráci s DZS Rescue Systém s.r.o. Žilina a RÚVZ so sídlom v Žiline sme zabezpečovali odbery vzoriek u imobilných osôb.

Prostredníctvom EWRS sme hlásili na ÚVZ SR informácie o pozitívnych osobách, ktoré prišli zo zahraničia, a tiež sme vykonávali epid. šetrenie osôb hlásených prostredníctvom EWRS.

Riešili sa doručené podnety a oznámenia o podozrení zo spáchania priestupku – nedodržiavanie nariadených karanténnych opatrení.

V spolupráci s OKM KNsP Čadca boli a naďalej sú zasielané vzorky spĺňajúce kritériá na sekvenáciu do NRC ÚVZ SR. V spolupráci s RÚVZ so sídlom v Žiline a sentinelovými lekármi bol zabezpečovaný odber vzoriek u pacientov na vyšetrenie prítomnosti vírusu chrípky i SARS-CoV-2, ktorý pokračuje aj v tomto roku.

Zabezpečená bola pravidelná účasť na Webexoch RÚVZ v SR realizovaných MZ SR. Nadalej sme poskytovali informácie pre širokú laickú i odbornú verejnosť prostredníctvom Call centra pre vybavovanie telefonických konzultácií a prostredníctvom elektronickej pošty. Na web stránke úradu boli zverejnené informácie: Informácie o aktuálnej situácii v regióne (pravidelne aktualizované), Aktuálna mapa šírenia ochorenia COVID-19 v SR, Aktuálny Covid automat, Vyhlášky ÚVZ SR, Informácie o výskyte nových variantov COVID-19 – Delta, Omicron, Informácie o očkovaní proti COVID-19 a jeho význame, Opatrenia zabraňujúce vzniku a šíreniu COVID-19, TS ÚVZ SR Monitorovanie odpadových vôd v SR na prítomnosť vírusu SARS-CoV-2, Informácie ÚVZ SR o výsledkoch sekvenovania pozitívnych vzoriek, Opatrenia platné podľa aktuálneho COVID automatu, Informácie k vyhladávaní kontaktov RÚVZ, Správne postupy – výber respirátora, manipulácia a údržba.

### **Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)**

Zamestnanci oddelenia epidemiológie boli oboznámení so všetkými aktuálne platnými vyhláškami a usmerneniami ÚVZ SR v súvislosti s ochorením COVID-19 spôsobeným koronavírusom SARS-CoV-2.

Pravidelne monitorujeme epidemiologickú situáciu vo svete prostredníctvom web stránky WHO v súvislosti s výskytom prenosných ochorení.

## **6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV**

**Gestor úlohy:** ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu

**Riešiteľské pracovisko:** RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

Na základe prípisu MZ SR, HH SR podľa §5 ods. 4, písm. k) zákona č. 355/2007 Z. z. a príslušného harmonogramu sme vykonali 6 odberov vzoriek odpadových vôd na prítomnosť divých a vakcinálnych kmeňov polio vírusov z mestskej ČOV Čadca a následne doručili do virologického laboratória v Banskej Bystrici.

## **6.7 PREVENCIA HIV/AIDS**

**Gestor úlohy:** ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

**Riešiteľské pracovisko:** RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

Pre verejnosť poskytujeme záujemcom o prevenciu HIV/AIDS individuálne poradenstvo. Na web sídle úradu sme zverejnili informáciu k 1. decembru Svetový deň AIDS, vytvorený bol 1 nástenný panel k danej problematike. V rámci edukačných programov sme projekt primárnej prevencie HIV/AIDS – Hrou proti AIDS nezrealizovali pre nezáujem zo strany škôl.

## 6.8 PORADNE OČKOVANIA

**Gestor úlohy:** ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava hlavné mesto, RÚVZ so sídlom v Trnave  
**Riešiteľské pracovisko:** RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

V poradni poskytujeme pre verejnosť konzultačnú a poradenskú činnosť v oblasti vakcinológie. Poradenstvo sme pre nepriaznivú epidemiologickú situáciu vykonávali len telefonicky alebo e-mailom. V roku 2021 sme poskytovali poradenstvo v očkovaní pred cestou do zahraničia, poradenstvo v problematike odporúčaného a povinného očkovania – 207 telefonických konzultácií. U hlásení odmietnutí očkovania detí sme 58 zákonným zástupcom detí odmietajúcich povinné pravidelné očkovanie detí zaslali poučenie pri odmietnutí očkovania s výzvou možnosti poradenstva v problematike vakcinácie v poradni očkovania.

V súvislosti s mimoriadnou epidemiologickou situáciou v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19 sa edukačná aktivita „Vzdelávanie budúcich sestier na SZŠ“ nerealizovala.

## 6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

**Gestor úlohy:** RÚVZ so sídlom v Komárne  
**Riešiteľské pracovisko:** RÚVZ so sídlom v Čadci, OE

V súvislosti s mimoriadnou epidemiologickou situáciou sa edukačná aktivita zvýšenie povedomia o ochoreniach preventabilných očkovaním nezrealizovala.

## 9. PODPORA ZDRAVIA

### 9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

**Gestor úlohy:** ÚVZ SR

**Riešiteľské pracovisko:** RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkJ

Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu na RÚVZ so sídlom v Čadci sa zameriava na veľký počet aktivít zameraných na zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov, ktorí žijú v oblastiach našej pôsobnosti. Pre plnenie NPPZ spolupracujeme so školami (MŠ, ZŠ, SŠ), Centrami sociálnych služieb, mestskými, obecnými úradmi, zdravotníckymi organizáciami, Mestskou políciou v Čadci, Okresným prezídiom policajného zboru v Čadci a mnohými ďalšími. Šírimo informácie o zdravom životnom štýle, o možnostiach zníženia rizík ovplyvňujúcich kvalitu života (ohrozujúcich zdravie), prevenciu a poradenstvo v podpore zdravia. V rámci plnenia Národného programu podpory zdravia sme pokračovali v spolupráci s regionálnymi printovými médiami: MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, Kysuce, ďalej s regionálnymi elektronickými médiami: internetový portál Zdravie a štýl, Mojekysuce, internetové stránky miest Čadca, Turzovka, Kysucké Nové Mesto a Krásno nad Kysucou. K ďalším aktivitám NPPZ patria aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou, ktoré sme zabezpečili uverejňovaním článkov a edukačno-intervenčných materiálov vo vyššie spomínaných printových a elektronických médiách, vytvárali sme informačné panely pri vstupe do budovy RÚVZ a pri vstupe do ambulancie Poradne zdravia. V roku 2021 sme spropagovali Svetový deň boja proti rakovine, Svetový deň obezity, Svetový deň zdravia, Svetový deň pohybu k zdraviu, Svetový deň bez tabaku, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň srdca, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň osteoporózy a Svetový deň diabetu. Okrem propagácie vyššie uvedených svetových dní, boli ďalej poskytnuté médiám články: Význam očkovania proti COVID-19, Nástrahy slnenia, Navštívte Poradňu zdravia, Nezabúdajte na pitný režim, Rakovina krčka maternice, Podpora duševného zdravia v čase Covid-19, Aktuálne opatrenia v súvislosti s pandémiou Covid-19, Činnosť RÚVZ, Neváhajte a dajte sa zaočkovať proti Covid-19.

#### **Svetový deň boja proti rakovine**

V rámci Svetového dňa boja proti rakovine sme pripravili článok a zaslali ho na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, Kysuce ďalej do regionálnych elektronických médií: internetové portály Mojekysuce a Zdravie a štýl, na internetové stránky miest Čadca, Turzovka, Kysucké Nové Mesto a Krásno nad Kysucou. Článok sme zverejnili aj na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Čadci a pri vstupe do budovy RÚVZ a ambulancie Poradne zdravia boli vytvorené informačné panely s uvedenou témou. Taktiež sme pri príležitosti spomínaného dňa vykonali 2 prednášky (Interný seminár pre zamestnancov RÚVZ) zamerané na nádorové ochorenia – konkrétne na rakovinu prsníka a rakovinu hrubého čreva a konečníka.

#### **Svetový deň obezity**

Pri príležitosti Svetového dňa obezity sme pripravili článok a zaslali ho na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, Kysuce ďalej do regionálnych elektronických médií: internetové portály Mojekysuce, Zdravie a štýl, na



internetové stránky miest Čadca, Turzovka, Kysucké Nové Mesto a Krásno nad Kysucou. Článok sme zverejnili aj na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Čadci a pri vstupe do budovy RÚVZ. Ďalšie edukačné aktivity neboli realizované z dôvodu vyhlásenia mimoriadnej pandemickej situácie súvisiacej s výskytom a šírením Covid-19 a výpomocou na oddelení epidemiológie.

### **Svetový deň zdravia**

V rámci tohto dňa sme pripravili článok a zaslali ho na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, Kysuce, na internetové portály Mojkysuce, Zdravie a štýl, na webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka, Krásno nad Kysucou a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci. Taktiež bol zverejnený na informačnom paneli pri vstupe do budovy RÚVZ. Pri príležitosti tohto dňa bola zrealizovaná celoslovenská súťaž pre 1.stupeň ZŠ s názvom „Nakresli si zdravie“. Informácia k súťaži bola zaslaná do regionálnych základných škôl v našej spádovej oblasti (39), z nich sa zapojilo celkom 9 základných škôl, pričom jedna práca vyhrala cenu.

### **Svetový deň bez tabaku**

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku sme pripravili článok a zaslali ho na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, Kysuce, na internetové portály Mojkysuce a Zdravie a štýl, na webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka, Krásno nad Kysucou a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci, rovnako bol vytvorený informačný panel pri vstupe do budovy RÚVZ. Naplánované edukačné aktivity neboli realizované z dôvodu vyhlásenia mimoriadnej pandemickej situácie súvisiacej s výskytom a šírením Covid-19 a výpomocou na oddelení epidemiológie.

### **Svetový deň pohybom k zdraviu**

Pri príležitosti Svetového dňa pohybom ku zdraviu sa realizovala celoslovenská kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“. Článok k tomuto svetovému dňu spolu s informáciou ku kampani bol zaslaný na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, Kysuce, na internetové portály Mojkysuce, Zdravie a štýl a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci. Článok s informáciami ku kampani bol zaslaný aj 33 mestám a obciam v našej pôsobnosti a 11 stredným školám v okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto. Taktiež bol zverejnený na informačnom paneli pri vstupe do budovy RÚVZ.

### **Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi**

V rámci tohto dňa sme pripravili článok a zaslali ho na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, Kysuce, na internetové portály Mojkysuce, Zdravie a štýl, na webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka, Krásno nad Kysucou a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci. Taktiež bol zverejnený na informačnom paneli pri vstupe do budovy RÚVZ. Naplánované edukačné aktivity neboli realizované z dôvodu vyhlásenia mimoriadnej pandemickej situácie súvisiacej s výskytom a šírením Covid-19 a výpomocou na oddelení epidemiológie.

## **Medzinárodný deň povedomia o Fetálnom alkoholovom syndróme**

Táto téma sa stala súčasťou prednášok na tému Drogy a iné závislosti, ktoré boli realizované v ZŠ Ochodnica pre žiakov 8. a 9. ročníka. Vzhľadom na epidemiologickú situáciu koronavírusu a výpomoc na oddelení epidemiológie nebolo možné zorganizovať viac aktivít.

## **Svetový deň srdca**

Pri príležitosti tohto dňa bol spracovaný článok a zaslaný na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, Kysuce, na internetové portály Mojekysuce a Zdravie a štýl, na webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka, Krásno nad Kysucou a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci. Pri príležitosti tohto Svetového dňa bola zrealizovaná jedna prednáška na tému Kardiovaskulárne ochorenia pre Klub seniorov v Kysuckom Novom Meste. Počas prednášky bola poslucháčom propagovaná aj Poradňa zdravia a distribuované propagačné materiály, ktorými Poradňa zdravia disponuje. Vzhľadom na vyhlásenie mimoriadnej pandemickej situácie súvisiacej s výskytom a šírením Covid-19 a výpomocou na oddelení epidemiológie nebolo možné zorganizovať viac aktivít.

## **Svetový deň ústneho zdravia**

Pri príležitosti tohto dňa bolo zrealizovaných 6 prednášok pre deti z materských škôl (MŠ Hurbanova v Čadci a MŠ J. Kráľa v Čadci). Popri prednáškach mali deti možnosť nacvičiť si správnu techniku umývania zúbkov a boli im premietané DVD rozprávky z edície „Prečo zvieratka bolia zúbky?“ s názvom: Čo sa stalo medvedíkovi, Lakomý sysel, Prečo líštička stratila krásu, Prečo vlk šušlal, Maškrtná veverička a Kráľovstvo zúbkov. Počas prezentácie boli deti a žiaci odmeňovaní darčkovými predmetmi vo forme vzorky zubnej pasty, omalovánkami a pod. od spoločností Lacalut.

## **Svetový deň Alzheimerovej choroby**

Pri príležitosti Svetového dňa Alzheimerovej choroby bol spracovaný článok a zaslaný na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, Kysuce, na internetové portály Mojekysuce, Zdravie a štýl, na webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka, Krásno nad Kysucou a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci. Ďalej bol článok spolu s dostupnými propagačnými materiálmi týkajúcich sa uvedenej témy zaslaný Zariadeniam pre seniorov v oblasti našej pôsobnosti a taktiež bol vytvorený informačný panel pri vstupe do budovy RÚVZ a pri vstupe do Poradne zdravia. Rovnako bola zrealizovaná jedna prednáška na tému Alzheimerova choroba pre Klub seniorov v Kysuckom Novom Meste.

## **Medzinárodný deň seniorov**

Pri príležitosti Medzinárodného dňa seniorov sme realizovali edukačné aktivity formou prednášok pre poslucháčov vo vekovej kategórii 60+, a to konkrétne pre Klub seniorov v Kysuckom Novom Meste a Klub seniorov v Novej Bystrici. Prednášky boli zamerané na Alzheimerovu chorobu, Osteoporózu, Kardiovaskulárne ochorenia, ich príznaky a prevenciu týchto ochorení, taktiež na Duševné zdravie - na zvýšenie povedomia o otázkach duševného zdravia, mobilizovania úsilia na podporu duševného zdravia a tým prevenciu duševných ochorení. Počas uvedených prednášok boli poslucháčom distribuované edukačné materiály,

týkajúce sa danej problematiky a propagovaná Poradňa zdravia. Zamerali sme sa aj na aktuálne témy, súvisiace s pandemiou Covid-19, išlo o Očkovanie proti Covid-19 a hygienu rúk. Pri hygiene rúk sme sa zamerali na najčastejšie chyby, ktorých sa dopúšťame pri hygiene rúk, poslucháči si osvojili zásady, techniku a cieľ správneho umývania a dezinfekcie rúk, s praktickou ukážkou. Zároveň mali možnosť si správnosť hygieny rúk vyskúšať a overiť pod UV lampou.

### **Svetový deň osteoporózy:**

V rámci Svetového dňa osteoporózy sme zrealizovali 2 prednášky pre poslucháčov vo vekovej kategórii 60+, pre Klub seniorov v KNM a Klub seniorov v Novej Bystrici. Taktiež boli Zariadeniam pre seniorov v okresoch Čadca a Kysucké Nové Mesto zaslané edukačné materiály z ÚVZ SR k tejto téme.

### **Svetový deň duševného zdravia**

V rámci Svetového dňa duševného zdravia sme vytvorili článok a zaslali ho na uverejnenie do regionálnych printových a elektronických médií (týždenníky Kysuce, MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, internetový portál Mojekysuce, Zdravie a štýl, webová stránka RÚVZ so sídlom v Čadci, webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka a Krásno nad Kysucou). Rovnako bol na túto tému vytvorený informačný panel v budove RÚVZ. Pri tejto príležitosti sme zrealizovali 1 prednášku pre Klub seniorov v Novej Bystrici a 1 prednášku pre študentov Gymnázia v Turzovke. Propagačné a edukačné materiály k danej téme, ktoré sme obdržali z ÚVZ SR sme zaslali stredným školám, zariadeniam pre seniorov a knižniciam v oblasti našej pôsobnosti.

### **Svetový deň diabetu**

Pri príležitosti tohto dňa bol spracovaný článok a zaslaný na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, Kysuce, na internetové portály Mojekysuce a Zdravie a štýl, na webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka, Krásno nad Kysucou a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci. Vzhľadom na vyhlásenie mimoriadnej pandemickej situácie súvisiacej s výskytom a šírením Covid-19 nebolo možné zorganizovať naplánované aktivity.

### **Hygiena rúk**

V priebehu roka sme realizovali besedy pre žiakov, študentov a seniorov zamerané na hygienu rúk. Počas besied sme sa zamerali na najčastejšie chyby, ktorých sa dopúšťame pri hygiene rúk, poslucháči si osvojili zásady, techniku a cieľ správneho umývania a dezinfekcie rúk, s praktickou ukážkou. Poslucháči mali možnosť si správnosť hygieny rúk vyskúšať a overiť pod UV lampou. Celkovo sme vykonali 4 besedy pre 91 poslucháčov. Beseda s názornými ukážkami poslucháčov zaujala a tešila sa ich záujmu.

### **Plagát „Nechajte sa zaočkovať“**

Pracovníčky OPZaVkZ pripravili plagát na podporu očkovania proti ochoreniu COVID-19, ktorý bol zaslaný na zverejnenie inštitúciám s pôsobnosťou v okresoch Čadca a Kysucké Nové Mesto: 33 obciam, 4 mestám, 28 farnostiam, 40 základným školám, 11 stredným školám, 10 organizáciám, 13 Zariadeniam pre seniorov a Zariadeniam sociálnych služieb, 31

lekárom pre dospelých, 18 lekárom pre deti a dorast, tunajším veľkým zamestnávateľom a tiež na 3 webové stránky a do 3 týždenníkov. Taktiež bol zverejnený na informačnom paneli vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Čadci.

### **Program „Viem, čo zjem“**

V roku 2021 sme aj naďalej pokračovali v spolupráci na projekte medzinárodného charakteru, celosvetového programu Nestlé Healthy Kids „Viem čo zjem“, s cieľom motivovať žiakov základných škôl k vyváženému životnému štýlu, správnym stravovacím návykom a podporiť ich záujem o pohybové aktivity. Do tohto programu bolo v školskom roku 2020/2021 zapojených 8 tried z 3 škôl (ZŠ Komenského Čadca, ZŠ Rázusova Čadca a ZŠ Horný Vadičov). Vzhľadom na epidemiologickú situáciu nebolo možné zrealizovať prezentácie na danú tému, avšak tieto prezentácie boli zaslané kontaktným osobám, ktoré sa postarali o ich zrealizovanie. Na preverenie získaných vedomostí bolo súčasťou prezentácií vyplnenie dotazníka Prípád (žiaci zo ZŠ Rázusova v Čadci) a taktiež dotazníka Kontrola, ktorú vyplňali žiaci z nezapojenej školy (ZŠ M.Mravca Raková). Tie boli následne odoslané na ÚVZ SR na ďalšie spracovanie.

### **Nástrahy leta, Nezabúdajte na pitný režim**

Počas leta sme spracovali články Nástrahy leta a Nezabúdajte na pitný režim, ktoré boli zaslané na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, Kysuce, na internetové portály Mojekysuce a Zdravie a štýl, na webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka, Krásno nad Kysucou a webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci.

### **Informácia o činnosti Poradne zdravia**

Článok o činnosti Poradne zdravia bol spracovaný a zaslaný na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, Kysuce, na internetové portály Mojekysuce a Zdravie a štýl, na webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka, Krásno nad Kysucou a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci.

### **Rakovina krčka maternice**

Na túto aktuálnu tému bol spracovaný článok a zaslaný na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, Kysuce, na internetové portály Mojekysuce a Zdravie a štýl, na webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka, Krásno nad Kysucou a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci.

### **Aktuálne opatrenia v červenej fáze**

V súvislosti s pandemiou Covid-19 bol spracovaný článok k aktuálnym opatreniam v červenej fáze, ktorý bol následne zaslaný na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, Kysuce, na internetové portály Mojekysuce a Zdravie a štýl, na webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka, Krásno nad Kysucou a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci.

## **Výzva na očkovanie – neváhajte a dajte sa očkovať**

Na podporu očkovania proti Covid-19 bol spracovaný článok s opakovanou výzvou na očkovanie a zaslaný na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, Kysuce, na internetové portály Mojekysuce a Zdravie a štýl, na webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka, Krásno nad Kysucou a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci.

## **Zdravšie Vianoce**

Článok na uvedenú tému bol spracovaný a zverejnený na internetovej stránke tunajšieho RÚVZ.

## **Tlačové správy a články ÚVZ SR**

Tlačové správy z ÚVZ SR na témy: Podpora duševného zdravia v čase COVID-19, Rady konzília odborníkov ku Sviatku všetkých svätých a Pamiatke zosnulých boli zverejnené na internetovej stránke tunajšieho RÚVZ.

### **9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky**

*Gestor úlohy:* ÚVZ SR

*Riešiteľské pracovisko:* RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkJ

Evidovaním dát do Testu zdravé srdce, následným spracovaním (výročná správa) a archivovaním prispievame k získaniu prehľadu o zdravotnom stave obyvateľov, konkrétne klientov Poradne zdravia.

## **9.2 NARODNÝ AKTČNÝ PLÁN V PREVENCII OBZITY NA ROKY 2015 - 2025**

*Gestor úlohy:* MZ SR, ÚVZ SR

*Riešiteľské pracovisko:* RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkJ

Realizácia Národného programu prevencie obezity sa vykonáva formou prednášok na základných a stredných školách, príp. aj pre iné vekové skupiny v okresoch Čadca a Kysucké Nové Mesto. Táto téma je súčasťou prednášok v prevencii nielen obezity, ale tiež aj nádorových, srdcovo-cievnych a iných ochorení. Pri realizácii tohto programu bolo v roku 2021 zrealizovaných celkovo 6 prednášok, konkrétne 1 prednáška na tému „Rakovina hrubého čreva a konečníka“ a 1 prednáška na tému „Rakovina prsníka“ pre 25 študentov Strednej zdravotníckej školy sv. Františka z Asissi v Čadci. Taktiež bola realizovaná 1 prednáška na tému „Osteoporóza“ a 1 prednáška na tému „Kardiovaskulárne ochorenia“ pre 19 seniorov z Klubu 75 v Kysuckom Novom Meste. Prednášky boli spojené s diskusiou. V spolupráci s Kysuckým kultúrnym strediskom boli zrealizované 2 prednášky na tému „Osteoporóza“ a „Duševné zdravie“ pre 25 seniorov z Klubu seniorov v Novej Bystrici. Naplánované edukačné aktivity neboli realizované vzhľadom na vyhlásenú mimoriadnu pandemickú situáciu súvisiacu s výskytom a šírením Covid-19 a v súlade s plnením vyhlášok HH SR účinných v danom časovom období.

## **9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie**

*Gestor úlohy:* RÚVZ BB

*Riešiteľské pracovisko:* RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkJ

Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie – Vyzvi srdce k pohybu v roku 2021 bola realizovaná formou spracovania článku, ktorého súčasťou bola možnosť stiahnuť si účastnícky list spolu s inštrukciami jeho realizácie a ďalšími informáciami. Tento článok bol zverejnený na internetovej stránku tunajšieho RÚVZ a tiež bola zaslaný na uverejnenie všetkým mestám (4x) a obciam (33x) v okresoch Čadca a Kysucké Nové Mesto, taktiež 11 stredným školám. Spracovaný článok bol tiež zaslaný na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, Kysuce, na internetové portály mojekysuce a zdravie a štýl. Zájemcovia svoje vyplnené účastnícke listy zasielali priamo na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ktorý je koordinátorom kampane.

## **9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT**

*Gestor úlohy:* ÚVZ SR

*Riešiteľské pracovisko:* RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkJ

RÚVZ so sídlom v Čadci sa na tomto programe nezúčastňuje.

## **9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE NA ROKY 2021 - 2030**

*Gestor úlohy:* ÚVZ SR

*Riešiteľské pracovisko:* RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkJ

Edukácia na túto tému je súčasťou prednášok na tému prevencie drogových závislostí, ktorá je bližšie opísaná v kapitole 9.7 Akčný plán realizácie protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie 2021 – 2025.

## **9.5 NÁRODNÝ PROGRAM AKTÍVNEHO STARNUTIA NA ROKY 2021 - 2030**

*Gestor úlohy:* ÚVZ SR

*Riešiteľské pracovisko:* RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkJ

V ambulancii Poradne zdravia vykonávajú pracovníčky edukačno-preventívne vyšetrenia, kde sa zameriavajú okrem iného aj na aktívne starnutie, prevenciu chronických neinfekčných ochorení a celkové zlepšenie zdravotného stavu klientov.

Pri plnení úloh Národného programu aktívneho starnutia formou edukačných aktivít sme spropagovali Medzinárodný deň starších, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň

osteoporózy, Svetový deň srdca, ale zamerali sme sa aj na tému duševného zdravia, očkovanie proti Covid-19 a hygienu rúk, a to realizáciou prednášok pre seniorov z Klubu 75 v Kysuckom Novom Meste a Klubu seniorov v Novej Bystrici. Prednášky boli zamerané na Alzheimerovu chorobu (1 prednáška), Osteoporózu (2 prednášky), Kardiovaskulárne ochorenia (1 prednáška), ich príznaky a prevenciu týchto ochorení, taktiež na Duševné zdravie (1 prednáška) - na zvýšenie povedomia o otázkach duševného zdravia, mobilizovania úsilia na podporu duševného zdravia a tým prevenciu duševných ochorení. Počas uvedených prednášok boli poslucháčom distribuované edukačné materiály, týkajúce sa danej problematiky a propagovaná Poradňa zdravia. Zamerali sme sa aj na aktuálne témy, súvisiace s pandemiou Covid-19, išlo o Očkovanie proti Covid-19 a hygienu rúk (2 prednášky). Pri hygiene rúk sme sa zamerali na najčastejšie chyby, ktorých sa dopúšťame pri hygiene rúk, poslucháči si osvojili zásady, techniku a cieľ správneho umývania a dezinfekcie rúk, s praktickou ukážkou. Zároveň mali možnosť si správnosť hygieny rúk vyskúšať a overiť pod UV lampou. Taktiež sme Zariadeniam pre seniorov a Domovom sociálnych služieb v našej spádovej oblasti distribuovali informačné letáky a materiály k téme „Podpora duševného zdravia seniorov v čase Covid-19“, „Alzheimerova choroba“, „Osteoporóza“ a plagát „Nechajte sa zaočkovať!“.

## 9.6 CINDI PROGRAM SR

**Gestor úlohy:** RÚVZ BB

**Riešiteľské pracovisko:** RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkZ

Program CINDI sa dlhodobo realizuje prostredníctvom Základnej poradne zdravia, a to vyšetrením biochemických parametrov pomocou prístroja ReflotronPlus s následným individuálnym poradenstvom a nefarmakologickou intervenciou. V Základnej poradni zdravia bolo počas roka 2021 vyšetrených 41 klientov, z toho 8 klientov (8 žien) bolo prvýkrát vyšetrených a 33 klientov (16 mužov a 17 žien) opakovane vyšetrených. Zistené údaje sú zaznamenané v počítačovom programe Test zdravé srdce. Vyšetrenie klientov prichádzajúcich do Základnej poradne zdravia pozostáva zo zaznamenania rodinnej a osobnej anamnézy, merania krvného tlaku a pulzu, obvodu bokov a pásu, s následným stanovením indexu WHR, výšky a hmotnosti, s následným stanovením indexu BMI, biochemických ukazovateľov (celkový cholesterol, krvná glukóza, triacylglyceroly, HDL a LDL cholesterol) a zistením indexu kardiovaskulárneho rizika TC/HDL, TG/HDL a LDL/HDL. V roku 2021 bolo tiež vykonaných 114 vyšetrení pečeňových transferáz (GPT, GOT a GGT). Vzhľadom na epidemiologickú situáciu koronavírusu a výpomoc na oddelení epidemiológie sme v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi zaznamenali nižší záujem a tým aj nižší počet vyšetrených klientov.

## 9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NARODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2021 - 2025

**Gestor úlohy:** ÚVZ SR

**Riešiteľské pracovisko:** RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkZ

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci realizuje Národnú protidrogovú stratégiu SR prostredníctvom edukačného pôsobenia na žiakov základných a študentov stredných škôl a publikačnou činnosťou. Prednášky sú zamerané najmä na prevenciu

látkových závislostí (tabak, alkohol, drogy), ale aj prevenciu nelátkových závislostí (gamblerstvo, kyberšikana a pod.).

Na tému drogových závislostí, alkoholu a iných závislostí bolo zrealizované 4 prednášky pre 82 študentov stredných škôl (ZŠ Ochodnica a Gymnázium Turzovka). Prednášky boli doplnené premietaním filmov „Až do dna“, „Vplyv pitia alkoholu na vývin plodu“ a dokumentom „Luky – príbeh narkomana, príbeh bojovníka“. V rámci prednášok mali žiaci a študenti možnosť využiť meranie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom MicroSmokerlyzér, a taktiež mali k dispozícii „opilecké okuliare“, ktoré navodzujú stav opitosti a poukazujú na riziko pitia alkoholu na seba a okolie. Pri príležitosti Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi sme pripravili článok a zaslali ho na uverejnenie do regionálnych printových týždenníkov MY Kysucké noviny, Kysucký večerník, Kysuce, na internetové portály Mojekysuce, Zdravie a štýl, na webovú stránku miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka, Krásno nad Kysucou a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci. Realizácia ďalších preventívno-edukačných aktivít sa nerealizovala z dôvodu vyhlásenej pandémie COVID-19 a v súvislosti s plnením nariadených opatrení uvedených v platných vyhláškach HH SR.

Pracovníčky Oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu poskytovali v priebehu dvoch týždňov počas mesiaca február (7.2. – 20.2.2022) v pracovné dni od 8:00 do 15:00 hod. odborné telefonické poradenstvo prostredníctvom Linky odvykania od fajčenia.

## **9.8 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020**

**Gestor úlohy:** ÚVZ SR

**Riešiteľské pracovisko:** RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZaVkJ

Plnenie národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity realizujeme najmä formou prednášok. Edukácia na tému pohybovej aktivity je súčasťou prednášok o Zdravom životnom štýle, ktorá je bližšie opísaná v kapitole 9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ďalej súčasťou prednášok v prevencii chronických neinfekčných chorôb, ktoré sú opísané v kapitole 9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh národného programu aktívneho starnutia na roky 2021 – 2030 a tiež súčasťou prednášok o duševnom zdraví. V roku 2021 bola realizovaná kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“, ktorá je bližšie opísaná v kapitole 9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie. Ďalšie edukačné aktivity neboli realizované z dôvodu vyhlásenej mimoriadnej pandemickej situácie súvisiacej s výskytom a šírením Covid-19.



**Regionálny úrad verejného zdravotníctva  
so sídlom v Dolnom Kubíne**

# 1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

## 1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

Pracovníci oddelenia hygieny životného prostredia v RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne podávajú verejnosti informácie o pitnej vode formou www. stránok RÚVZ, e – mailami, telefonicky..., ale aj pri stretnutiach s verejnosťou.

Pri príležitosti Svetového dňa vody mal RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne v roku 2021 pripravené rôzne aktivity, ktoré sa pre epidemiologickú situáciu /COVID-19/ odložili na neskorší termín. Do konca roku 2021 sa tieto aktivity neuskutočnili z dôvodu epidemiologickej situácie. Informácie o kvalite pitnej vody na Orave sú zverejnené na webovej stránke RÚVZ.

V zariadení, v ktorých je poskytované ubytovanie pre osoby s oslabenou imunitou /Centrum sociálnych služieb v Dolnom Kubíne/, boli odobraté 2 vzorky pitnej vody, 1 vzorka úžitkovej vody /teplej/ a 2 stery na vyšetrenie prítomnosti baktérií rodu **Legionella** a vyšetrené v laboratóriách RÚVZ so sídlom v Žiline. Legionella bola prítomná v odobratej vzorke úžitkovej vody. Toto vyšetrenie bolo zamerané na zníženie rizika závažných ochorení spôsobených týmito mikroorganizmami.

Problematiku **vonkajšieho znečistenia ovzdušia a hluku** RÚVZ preventívne rieši v rámci posudzovania predloženej projektovej dokumentácie pre územné konanie navrhovaných stavieb /dožadované hlukové štúdie/, príp. v rámci vydávania stanovísk k územnoplánovacím dokumentáciám ÚPN - obcí a ku kolaudáciám stavieb.

RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne prešetril 7 podnetov, zameraných **na zvýšené hladiny hluku** a znečistenie ovzdušia v životnom prostredí, boli riešené: - Hluk z tepelného čerpadla od suseda č. d. 532 v obci Bobrov; - Hluk z reprodukovanej hudby od suseda v obci Zákamenné; - Hlučnosť zvonov kostola na Brezovci v Dolnom Kubíne; - Hluk z pracovne v Habovke; - Posúdenie prieniku vibrácií výťahu v BD v byte obyvateľky Tvrdošín - Medvedzie; - Chov hospodárskych zvierat v záhrade pri rodinnom dome, Klin 582; - Presahovanie hladín hluku z kostolných zvonov v Námestove v ranných hodinách.

Kvalita **vnútorného ovzdušia** v hodnotenom roku nebola RÚVZ riešená.

## 1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ - PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Kvalitu **pitnej vody** sleduje RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne v rámci monitoringu pitnej vody a v rámci štátneho zdravotného dozoru. Spolu bolo vo vyhodnocovacom období odobratých v rámci kontrolného monitoringu pitnej vody 108 vzoriek pitných vôd /v okresoch Dolný Kubín 33, Námestovo 49, Tvrdošín 26./ Preverovací monitoring pitných vôd na Orave nebol vykonaný.

Štátny zdravotný dozor bol vykonaný na 1 verejnom vodovode /Beňadovo/ a aj na menších skupinových vodovodoch, z ktorých sú zásobované pitnou vodou rekreačné zariadenia. Pracovníčky RÚVZ odobrali 18 vzoriek pitných vôd v objektoch rekreačných zariadení. Z nich 5 vzoriek nevyhovovalo platnej legislatíve. Vzorky pitnej vody odobrali pracovníčky aj z 2 studničiek a tieto vyhovovali vo všetkých vyšetrovaných ukazovateľoch platnej legislatíve.

Vzorky **vody na kúpanie**, na zistenie kvality vody na prírodných vodných plochách, boli odoberané len v rámci štátneho zdravotného dozoru /ŠZD/. Spolu bolo odobratých 6 vzoriek vôd: 5 vzoriek vôd na kúpanie na Oravskej priehrade - pri ATC Slanica, ATC JAMI,

v Námestove-nábřežie /okres Námestovo/, pri ATC Stará Hora, ATC Prístav /okres Tvrdošín/ a z jazera /štrkovisko/ v Kral'ovanoch – Rieke /okres Dolný Kubín/. Odobraté vzorky vôd vyhovovali vo vyšetrených ukazovateľoch medzným hodnotám, uvedeným vo vyhláske MZ SR č. 308/2012 Z. z., o požiadavkách na kvalitu vody, kontrolu kvality vody a o požiadavkách na prevádzku, vybavenie prevádzkových plôch, priestorov a zariadení na prírodnom kúpalisku a na umelom kúpalisku. V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo odobratých 17 vzoriek vody na kúpanie aj na umelých kúpaliskách, z ktorých 5 nevyhovovalo kvalitou v zmysle platnej legislatívy.

### **1.3 ĽUDSKÝ MONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ**

RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne nebol do plnenia tejto úlohy zaradený.

### **1.4. OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU**

Súčasťou podkladov k vydaniu záväzného stanoviska ku kolaudácii nových vodovodných sietí boli aj vyžiadané certifikáty resp. vyhlásenia o zhode použitých materiálov prichádzajúcich do styku s pitnou vodou. Prehľad kolaudovaných objektov a certifikátov použitých materiálov bol v zmysle usmernenia ÚVZ SR č. OHŽP/477/13603, zo dňa 15.01.2020, k projektu 1.4. zaslaný do NRC v Poprade.

### **1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH**

V roku 2021 RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne neodobral vzorky pitných vôd na ich vyšetrenie v rámci preverovacieho monitoringu a tým neboli v nich vyšetrené ani pesticídy. V rámci preverovacieho monitoringu pitnej vody prevádzkovatelia vodovodov predkladali na RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne protokoly, v ktorých boli vyšetované aj pesticídy. Vzorky pitnej vody boli vyšetované v laboratóriách Oravská vodárenská spoločnosť, a.s., Bysterecká 2180, 026 80 Dolný Kubín /simazín, atrazín, propazín, terbutylazín, prometryn a terbutryn/, Štátneho veterinárneho a potravinového ústavu v Dolnom Kubíne, Jánoškova 1611/58, 026 01 Dolný Kubín /hexachlórcyklohexán – alfa izomér, hexachlórcyklohexán – beta izomér, lindan, hexachlórbenzén, suma DDT a benzo(b)fluorathene/, INGEO – ENVILAB, s.r.o., Divízia chémie a mikrobiológie, Bytčická 16, 010 01 Žilina /aldrín, 4,4'-DDE, 4,4'-DDT, dieldrin, endrin, hexachlórbenzén, heptachlór, lindan, metoxychlór, pesticídy spolu a suma chlórovaných pesticídov/. Odobraté vzorky vyhovovali v týchto vyšetovaných ukazovateľoch limitom uvedeným v platnej legislatíve.

### **1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKY ALERGIZUJÚCICH ČASŤÍ VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ**

RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne nebol do plnenia tejto úlohy zaradený.

## 2. ODBOR PRACOVNO-PREVENTÍVNEHO LEKÁRSTVA

### 2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

#### 2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Počet exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, podľa štandardných výstupov z programu ASTR, je v regióne Oravy 1760, z toho 520 žien. Oproti roku 2020 došlo k poklesu pracovníkov pracujúcich na rizikových pracoviskách (o 1068 - mužov), čo súvisí s faktom, že napriek zložitej epidemiologickej situácii sa vo veľkých spoločnostiach nezastavil proces modernizácie a automatizácie výroby. Pomerne stabilné počty žien na rizikových pracoviskách súvisia hlavne so zamestnanosťou žien v rezorte zdravotníctva, ako aj s montážnymi prácami u dodávateľov v automobilovom priemysle, kde máme vyhlásené riziko z titulu jednostrannej nadmernej záťaže pohybového systému. Na týchto pracoviskách je vyšší podiel žien. Celkový počet firiem, kde máme vyhlásené rizikové práce je 87, čo je rovnako ako v roku 2020.

V priebehu hodnoteného roka nebol na RÚVZ podaný žiaden návrh na vyhlásenie rizikových prác u samostatne zárobkovo činných osôb, ani samostatne hospodáriacich roľníkov. V prípade, že v rámci štátneho zdravotného dozoru zistíme, že firma zamestnáva na rizikových pracoviskách živnostníkov, kontrolujeme ich zdravotnú spôsobilosť a spôsob, akým sú informovaní o rizikových faktoroch pracovného prostredia na danom pracovisku. V 3. kategórii prác z hľadiska psychickej pracovnej záťaže máme zaradených 192 pracovníkov (z toho 181 žien), čo je takmer rovnaký počet ako v roku 2020. Jedná sa o pracovníkov domovov sociálnych služieb (pre seniorov i deti) a Zariadenia núdzového bývania v Dolnom Kubíne. V iných odvetviach nemáme vyhlásené rizikové práce z titulu psychickej pracovnej záťaže.

Čo sa týka faktora ionizujúce žiarenie v zdravotníckych zariadeniach, v Dolnooravskej nemocnici s poliklinikou v Dolnom Kubíne prebehol proces prehodnocovania rizika u faktora ionizačného žiarenia ešte v roku 2018, ktorý súvisel s modernizáciou technických zariadení a zamestnávateľ na základe posudku o riziku podal návrh na preradenie zamestnancov z 3. kategórie prác do 2. kategórie prác. V ďalšej nemocnici v regióne, v Hornooravskej nemocnici v Trstenej, boli tieto profesie preradené do 2. kategórie prác v roku 2011, taktiež v dôsledku modernizácie prístrojov a posúdenia rizika zmluvnou pracovnou zdravotnou službou. Z tohto dôvodu nemáme pracovníkov u faktora ionizačné žiarenie v zdravotníckych zariadeniach zaradených v 3. kategórii prác.

#### 2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme na pracoviskách kontrolovali zaobchádzanie s toxickými a veľmi toxickými chemickými látkami a zmesami, najmä ich skladovanie, vrátane spôsobu evidencie, používanie týchto látok a zmesí, odbornú spôsobilosť na manipuláciu s nimi (upozorňovali sme na povinnosť aktualizácie prípravy), prevádzkové poriadky, zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti zamestnancov (vstupné a periodické lekárske preventívne prehliadky), zabezpečenie OOPP pre zamestnancov, vybavenie pracovísk lekárničkami prvej pomoci, likvidáciu prázdnych obalov a nespotrebovaných zvyškov prípravkov na ochranu rastlín a zaobchádzanie s nebezpečným odpadom. Situácia

v poľnohospodárskych spoločnostiach, ktoré pre svoju činnosť využívajú prípravky na ochranu rastlín, sa značne zmenila. Väčšina spoločností nakupuje prípravky na ochranu rastlín, už dlhodobo, tesne pred ich aplikáciou, v množstve nevyhnutne potrebnom na vykonanie postrekov. Organizácie si nevytvárajú skladové zásoby prípravkov na ochranu rastlín, preto sú skladovacie priestory využívané len krátkodobo a počas roka sa v nich prípravky na ochranu rastlín vo väčšine prípadov neskladujú.

### *2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém*

S karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi prichádzajú do kontaktu pracovníci pri podávaní cytostatík, a to v onkologickej ambulancii Hornooravskej nemocnice s poliklinikou v Trstenej a ambulancii klinickej onkológie v Dolnom Kubíne. Pracovníci patológie v Dolnooravskej nemocnici s poliklinikou v Dolnom Kubíne, ktorých hlavným ťažiskom činnosti je bioptická prevádzka, používajú pri svojej práci formaldehyd, i keď v minimálnom množstve. V 8 poľnohospodárskych družstvách evidujeme prácu zaradenú do 3. kategórie, rizikový faktor agrochemikálie. Jedná sa celkovo o 12 mužov, ktorí majú oprávnenie na manipuláciu s týmito látkami. V regióne pôsobia 3 organizácie s oprávnením na odstraňovanie azbestu – Krovmont s.r.o., Dolný Kubín, Darta Service s.r.o. Dolný Kubín, OSBD Dolný Kubín. Počet oprávnených osôb na manipuláciu s materiálmi obsahujúcimi azbest je 16 mužov. Vydali sme 65 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a dostali 47 oznámení o odstraňovaní materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. Jednalo sa prevažne o strechy rôznych rodinných domov.

## **2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI**

Vzhľadom k pandémie COVID-19, sme sa cca celý rok 2021 venovali okrem poskytovania informácií z oblasti ochrany zdravia pri práci, hlavne poradenstvu v súvislosti s epidemickou situáciou v našom regióne. Poskytli sme informácie z oblasti ochrany zdravia pri práci 105 fyzickým a právnickým osobám. Celkový počet poskytnutých konzultácií, osobných i telefonických, bol v priebehu roka 900.

## **3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV**

### **4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE**

Z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19, nepriaznivej epidemiologickej situácii, uzavretia zariadení pre deti a mládež v niektorých mesiacoch školského roka a nutnosti úzko spolupracovať s oddelením epidemiológie na zvládnutí epidémie v regióne Orava boli pracovné činnosti na oddelení HDM riešené počas celého roka iba v neodkladných záležitostiach (bežný ŠZD prakticky nebol vykonávaný). Všetci pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže pracovali s oddelením epidemiológie pri šetrení pozitívnych prípadov na ochorenie COVID-19, nahadzovaní údajov do systémov, infolinke, kontroly karanténnych opatrení v teréne.

#### 4.1 AKTIVITY PREVENIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENIE OBEZITY NA ROKY 2015-2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru a realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek a detí a mládeže prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity. V rámci podpory zdravšieho stravovania a prostredia v školách bolo vykonaných 36 kontrol stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež, výdajní stravy a bufetov. Edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy vykonávajú pracovníci oddelenia podpory zdravia. Celkovo bolo vykonaných 6 edukačných aktivít a zúčastnilo sa na nich 124 detí. Kontrola dodržiavania pitného režimu pre deti a používanie pitnej vody a nesladených nápojov v predškolských zariadeniach bola vykonaná v 14 zariadeniach. Odobratých bolo 16 vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie, všetky vzorky vyhovovali. V rámci podpory pohybových aktivít bola vykonaná 1 kontrola telovýchovného zariadenia.

#### 4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ Detských PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku ochorení detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku. Celkovo bolo odobratých 29 vzoriek piesku (25 vzoriek piesku z MŠ a 4 vzorky piesku v rámci občianskej vybavenosti), dve vzorky piesku nevyhovovali. Pieskoviská v areáloch materských škôl sú prekryté, prevádzkovatelia dodržiavajú požiadavky v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z.z.

#### 4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach školského stravovania pri ZŠ a MŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín. Za obdobie mesiacov október, november, bolo skontrolovaných 6 mesačných jedálnych lístkov určených pre deti z troch vybraných základných škôl.

##### Hodnotenie jedálnych lístkov

	Október 2021			November 2021		
	<i>bodové hodnotenie desiata/ olovrant</i>	<i>bodové hodnotenie obedy</i>	<i>KP</i>	<i>bodové hodnotenie desiata/ olovrant</i>	<i>bodové hodnotenie obedy</i>	<i>KP</i>
1. Základná škola M. Kukučina, Dolný Kubín		10 (dobrý)	0,97		11 (veľmi dobrý)	1,0
2. Základná škola M. Medveckej, Tvrdošín		9 (dobrý)	1,0		10 (dobrý)	1,0
3. Základná škola, Slnecná, Námestovo		11 (veľmi dobrý)	1,0		10 (dobrý)	0,94

#### 4.4 ÚRAZY U DETÍ V SR

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku. Údaje o úraze dieťaťa vyplňal rodič do pripraveného dotazníka. Vyplnené dotazníky sa z oddelení priebežne zbierali a vpisovali do pripravenej masky. Celkovo bolo v roku 2021 evidovaných 8 dotazníkov o úraze.

### 5. ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne nemá tento odbor.

### 6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

#### 6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

V roku 2021 boli realizované nasledovné úlohy:

- monitorovanie situácie v oblasti imunizácie
  - monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním, zhromažďovanie údajov
  - zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie
  - surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy)
  - zabezpečenie očkovacieho kalendára na rok 2021, plán očkovacích výkonov pre spádovú oblasť RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne na podklade očkovacieho kalendára platného od 1.1. 2021, vypracovaného ÚVZ SR v súlade so zákonom 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí
- Európsky imunizačný týždeň v roku 2021 – nerealizovali sa žiadne aktivity.

#### Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Lekári prvého kontaktu sú opakovane informovaní o nevyhnutnosti zabezpečiť laboratórnu diagnostiku u pacientov, u ktorých bolo podozrenie na ochorenie, ktoré podlieha povinnému očkovaniu. Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním si vyžaduje priebežné vzdelávanie a doškoľovanie zdravotníckeho personálu, ako aj vzdelávanie rodičov ako súčasť prevencie antivakcinačných aktivít.

#### Manažment očkovania:

V rámci plnenia hlavných cieľov bola realizovaná metodická a konzultačná pomoc očkujúcim lekárom a zdravotným sestram.

#### Kontrola očkovania:

Pri kontrole očkovania postupujeme podľa odborného usmernenia na kontrolu očkovania a na kritériá vyhodnotenia administratívnej kontroly.

Vlastná administratívna kontrola očkovania v regióne bola vykonaná v mesiacoch august a september 2021 na 28-ich ambulanciách pre deti a dospelých a 2-och nefrologických ambulanciách. Kontrola zaočkovania proti chrípke, pneumokokovým infekciám a ochoreniu COVID 19 u klientov zariadení sociálnych služieb bola v uvedených termínoch vykonaná na ambulanciách pre dospelých a v jednotlivých DD a DSS. Správa a tabuľky s výsledkami kontroly očkovania boli odoslané na RÚVZ v Žiline.

V súvislosti s opakovanými hláseniami lekárov pre deti a dorast, bolo rodičom odmietajúcim povinné očkovanie u detí zasielané písomné poučenie s cieľom informovať ich o význame a výhodách očkovania spolu s pozvánkou na konzultáciu do poradne očkovania. Rodičia sú však pod silným vplyvom antivakcinačných skupín a ich postoj je odbornými argumentmi nezmeniteľný. Problematika si nevyhnutne vyžaduje legislatívne zmeny. Záujem rodičov o poradenstvo je malý.

Počas roka vedúca oddelenia absolvovala vzdelávanie v problematike vakcinológie -Slovenský vakcinologický kongres.

Očkujúci lekári zasielajú na oddelenie epidemiológie mesačne hlásenia o očkovacích výkonoch v ich spádovej oblasti. Na základe týchto hlásení sa mesačne vykonáva register výkonov na jednotlivých ambulanciách a v okresoch. V zmysle usmernení z ÚVZ SR budeme postupovať pri príprave registra očkovaných, ako aj evidencie o očkovaní, chladovom reťazci a hospodárení s vakcínami.

## **6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH OCHORENÍ**

V roku 2021 bola vykonávaná mesačná analýza prenosných ochorení za región a zasielaná elektronicky príp. písomne všetkým štátnym a hlásiacim neštátnym zdravotníckym zariadeniam. Na webovej stránke RÚVZ zverejňujeme aj informácie o aktuálne sa vyskytujúcich ochoreniach v SR aj vo svete.

Dôraz je kladený na surveillance ochorení imunizačného programu. V týchto prípadoch je zabezpečená laboratórna verifikácia diagnózy. .

V oblasti výskytu chrípky a ARO počas chrípkového obdobia elektronicky informujeme dotknuté organizácie o aktuálnej situácii, informáciu zverejňujeme na webovej stránke. Vírus chrípky nebol potvrdený , nakoľko neboli realizované ani odbery

V informačnom systéme prenosných ochorení bolo spracovaných 24 145 prípadov infekčných ochorení z toho v 2. polroku 13 478 (v roku 2020 bolo hlásených 8520 prípadov). Epidemiologické šetrenie spojené s protiepidemickými opatreniami a edukáciou obyvateľstva bolo realizované v 16 055-ich ohniskách.

Nedostatky v laboratórnej spolupráci a v hlásení prenosných ochorení boli riešené priebežne.

## **6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ**

Program EPIS je plne v prevádzke a využíva sa aj pre manažment epidémií. Lekári prvého kontaktu majú možnosť priamo z ambulancie vstupovať do užívateľského portálu, zatiaľ túto možnosť nevyužívajú aj napriek opakovanej propagácii programu v teréne. V programe EPIS sa zaviedol je plne využívaný systém rýchleho varovania. Na spracovanie analýz je využívaný aj export dát. Mesačne sú realizované analýzy hlásených ochorení a výstupy z portálu sú zverejňované na webovej stránke RUVZ so sídlom v Dolnom Kubíne. V systéme sú pravidelne hlásené laboratórne potvrdené prípady z NRC aj výsledky z laboratórií klinickej mikrobiológie.

## **6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY**

V roku 2021 sme realizovali tieto opatrenia na prevenciu nozokomiálnych nákaz:

-v zmysle zvyšovania bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach boli realizované 2 kontroly hygienicko-epidemiologického režimu na oddeleniach NsP a v súkromných zdravotníckych zariadeniach

- odobraté boli 3 stery zo sterilného materiálu a 36 sterov z prostredia

- overená bola funkčnosť 29-ich sterilizačných zariadení



- na základe výsledkov kontrol a analýzy hlásených NN boli realizované hodnotenia a navrhnuté opatrenia pre jednotlivé oddelenia NsP (2x).
- v mesiaci január sú realizované predbežné ročné analýzy hlásenia nozokomiálnych nákaz a na ich základe sú doporučené postupy pre manažment jednotlivých NsP
- k 31.12.2021 bolopriebežne hlásených 164 ochorení nozokomiálneho charakteru ( 111 z DO NsP v Dolnom Kubíne a 53 z HO NsP v Trstenej), čo je o 9 viac ako vlani. Uvedené počty nezodpovedajú skutočnosti. Lekári na jednotlivých oddeleniach, sa v roku 2021 problematike sledovania a hlásenia nozokomiálnych nákaz nevenovali.

Na základe spolupráce s oddelením klinickej mikrobiológie DO NsP v Dolnom Kubíne je zabezpečené pravidelné monitorovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB, výskyt multirezistentných kmeňov na jednotlivých oddeleniach nemocníc v regióne, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými, multirezistentnými kmeňmi a následná aplikácia správnych režimových opatrení. Na realizáciu všetkých úloh v oblasti prevencie nozokomiálnych nákaz je potrebné zabezpečiť sústavnú edukáciu pracovníkov oddelenia epidemiológie v tejto zložitej a rozsiahlej problematike, čo si vyžaduje aj dostatočné finančné Zavádzanie surveillanc vybraných nozokomiálnych nákaz:

## **6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE**

V roku 2021 bolo riešených 29 epidémií. V tomto roku to boli hlavne epidémie v súvislosti s výskytom ochorenia COVID-19. Spolu s uvedenou diagnózou súviselo 17 epidémii. Išlo o rodinné epidémie a epidémie na pracovisku s maximom prípadov 50. Ďalších 12 epidémii malého rozsahu a rodinného charakteru sa týkalo ochorení na salmonelózu a kamylobakteriózu.

Bola monitorovaná situácia vo výskyte a šírení vírusu SARS-CoV-2 vo svete, SR a v regióne. Opatrenia boli realizované v súlade s usmerneniami ÚVZ SR a vyhláškami MZ SR.

V tomto roku pokračovalo monitorovanie ťažkých akútnych respiračných infekcií (SARI) na lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení.

## **6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV**

V roku 2021 sa priebežne plnili úlohy surveillanc poliomyelitídy-monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Epidemiologické vyšetrenie každej aseptickéj meninigitídy a suspektnej ACHP. V roku 2021 podozrenie, alebo ochorenie na akútnu chabú parézu nebolo hlásené. Pokračovali sme v monitorovaní cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

K 31.12.2021 bolo vykonaných 6 odberov odpadových vôd z ČOV Gäcel' v Dolnom Kubíne na virologické vyšetrenie- zistenie prítomnosti poliovírusov resp. iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí. Výsledky virologických vyšetrení boli negatívne.

## **6.7. PREVENCIA HIV/AIDS**

V roku 2021 sme nerealizovali projekt „Hrou proti AIDS“. V roku 2021 bol počet klientov poradne prevencie HIV/AIDS 13 a anonymne bolo vyšetrených 9 osôb.

## 6.8. PORADNE OČKOVANIA

Očkovanie tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V posledných 9-ich rokoch postupne v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne narastal počet rodičov, ktorí odmietajú povinné očkovanie detí. Nárast antivakcinačných aktivít je výrazný hlavne od konca roku 2012. V tomto roku sme v porovnaní s rokom 2020 zaznamenali nárast hlásených odmietnutí očkovania. Mnohí rodičia akceptujú len antivakcinačné informácie z internetu, z bulvárnych médií a podceňujú odborné informácie. Diskusia s týmito rodičmi je veľmi náročná a ich presvedčenie o neúčinnosti a škodlivosti očkovania také silné, že neprijímajú žiadne odborné argumenty.

V tomto roku boli laickej verejnosti poskytované informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách. Aj napriek opakovanému zverejneniu informácie o zriadení poradne očkovania na RÚVZ nebol výrazný záujem zo strany rodičov o odborné poradenstvo. V poučení o dôležitosti očkovania, ktoré je zasielané všetkým rodičom odmietajúcim očkovanie je aj informácia o možnosti konzultácie v poradni očkovania. V roku 2013 sa osobne do poradne dostavili 3 rodičia. V roku 2014 to bolo 5 rodičov, v roku 2015 len 2 rodičia, v roku 2016 do poradne očkovania prišlo 6 rodičov, v roku 2017, 2018 len 2 rodičia a v roku 2019 to boli 3 rodičia odmietajúci povinné očkovanie u svojich detí. V roku 2020 boli konzultácie s rodičmi realizované elektronicky a telefonicky 22x, podobne ako v roku 2021 v počte 17x. Problematika odmietania povinného očkovania si vyžaduje legislatívne zmeny a jednotný postup všetkých RÚVZ v SR. Každý štvrtý rok je na ÚVZ SR zasielaný aktualizovaný počet rodičov odmietajúcich povinné očkovanie. V roku 2013 bolo hlásených 88 detí, ktorých rodičia si túto povinnosť nesplnili. V roku 2014 bolo hlásených 106 a v roku 2015 bolo 138 nových prípadov odmietnutia povinného očkovania. V roku 2016 bolo hlásených 147 nových prípadov, v roku 2017 pediatri hlásili 131 odmietnutí povinného očkovania, v roku 2018 to bolo 125, v roku 2019 pediatri hlásili 126 nových prípadov, v roku 2020 153 odmietnutí a v roku 2021 to bolo 187 odmietnutí povinného očkovania. Každý rok pribúdajú však kompletne odmietnutia všetkých očkovaní.

## 6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Cieľom úlohy je zvýšenie vedomostí budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním. Projektu predchádzal projekt „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu“, ktorý sme realizovali dotazníkovou formou v roku 2013 u študentiek na 3-och stredných školách v regióne, ktoré boli náhodne vybrané gestorom úlohy.

Cieľom pôvodného projektu bola identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov malých detí a budúcich rodičov k očkovaniu. Pokračovaním projektu je následná cieleňá intervencia zameraná na študentov vyšších ročníkov stredných škôl „Očkovanie hrou“. Interaktívna edukácia sa zameriava na 4 základné tematické okruhy: povinné očkovanie, zdroje informácií o očkovaní, kvalita života očkovanej a neočkovanej osoby a význam individuálnej a kolektívnej ochrany. Informácia o tejto aktivite bola opakovane ponúknutá všetkým stredným školám v regióne Aktivity spojené s plnením tejto úlohy sme v roku 2021 nerealizovali.

## 9. VÝCHOVA K ZDRAVIU

### 9.1. NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Referát výchovy k zdraviu RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne plní čiastkové ciele vyplývajúce NPPZ pri plánovaní a realizácii aktivít, ktoré zlepšujú zdravotný stav obyvateľov žijúcich v spádovej oblasti. Oddelenie PZ a VkZ sa vo svojej hlavnej činnosti venuje ovplyvňovaniu zložiek životného štýlu jednotlivca, komunit a verejnosti s cieľom vytvárania podmienok na zlepšenie životného štýlu a zvýšenie kvality života, ale aj učením sa preberať zodpovednosť za vlastné zdravie. Základnými aktivitami sú: zvyšovanie informovanosti obyvateľov, monitorovanie vybraných determinantov zdravia. Pri vykonávaní zdravotno-výchovných aktivít či projektov spolupracujeme so vzdelávacími inštitúciami – materské, základné a stredné školy, s mestskými úradmi, s konzultačným centrom, VŠZP, so zdravotníckymi organizáciami a inými organizáciami.

Z dôvodu nepriaznivého vývoja epidemiologickej situácie, z výskytu ochorení COVID-19 spôsobených koronavírusom (SARS-CoV-2) v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne a nutnosti úzko spolupracovať s oddelením epidemiológie prebiehali v roku 2021 vybrané programy a projekty.

### 9.2. NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Národný akčný plán v prevencii obezity sa vykonáva formou prednášok na stredných, základných a materských školách. V roku 2021 boli na základných školách realizované 2 edukačné aktivity zamerané na zdravú životosprávu a pohyb, ktorých sa zúčastnilo 38 žiakov.

V roku 2020 sme začali spoluprácu na projekte „Viem čo zjem“, s cieľom motivovať žiakov základných škôl k vyváženému životnému štýlu, správnym stravovacím návykom a podporiť ich záujem o pohybové aktivity. V rámci prednášok sme so žiakmi diskutovali na tému „Hygiena potravín“. V roku 2021 pre projekt „Viem, čo zjem“ bolo zrealizovaných 4 besedy pre 91 žiakov.

Vzhľadom na súčasnú situáciu súvisiacu s Covid-19 a obmedzené možnosti kontaktu v súvislosti so **Svetovým dňom zdravia** bola pre žiakov základných škôl pripravená výtvarná výzva s názvom „Nakresli zdravie“, ktorej cieľom je primäť deti v rannom veku zamyslieť sa nad tým, čo pre ne zdravie znamená.

#### 9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

V súvislosti so Svetovým dňom pohybom ku zdraviu bol vyhlásený IX. ročník kampane „Vyzvi srdce k pohybu“. V rámci tohto dňa bol vytvorený článok na kampaň a uverejnený na internetovej stránke a FB stránke RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne. Taktiež vo vstupných priestoroch RÚVZ bol uverejnený odborný panel o prebiehajúcej kampani.

## **9.7 CINDI PROGRAM SR**

Plníme predovšetkým prostredníctvom činnosti základnej poradne zdravia. Štandardne sme vyšetrili a poskytli poradenstvo 7 klientom, z toho bolo 3 muži a 4 ženy.

## **9.8. AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020**

V zmysle anotácie realizujeme u detí a mládeže výchovu predovšetkým k zdravému životnému štýlu, formou zdravotnej osvety v oblasti problematiky závislosti a užívania legálnych návykových látok (alkohol, tabak). Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku bolo realizovaných 8 prednášok na prevenciu závislosti na tabaku, ktorej sa zúčastnilo spolu 171 žiakov základnej školy.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva  
so sídlom v Dunajskej Strede**

## **1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA**

**1.1 Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP V.), aktivita č. 9 „Monitoring vzoriek životného prostredia (stery, voda, ovzdušie) so zameraním na stanovenie prítomnosti baktérií z rodu Legionella v zariadeniach s pobytom osôb s oslabenou imunitou a zníženie rizika závažných ochorení pôsobených týmito mikroorganizmami“**

Pre plnenie úlohy bolo vytypované zariadenie sociálnych služieb – Zariadenie pre seniorov v Dunajskej Strede Ulica Gen. Svobodu 1948/10. Bol spracovaný harmonogram odberov vzoriek vody pitnej, teplej úžitkovej vody a sterov z prostredia (zo sprchových hlavíc) z vybraných kúpeľní. Prvý odber v počte 2 vzoriek (pitná – teplá) + 1 vzorka (pitná voda na minimálny rozbor) a 15 sterov bol realizovaný dňa 29.04.2021. V jednej vzorke teplej vody bola zistená prítomnosť baktérie z rodu Legionella. Po obdržaní pozitívneho nálezu bol naviazaný kontakt s prevádzkovateľom zariadenia, v rámci ktorého boli prediskutované možné nápravné opatrenia a ktoré budú realizované v predmetnom zariadení. Prevádzkovateľ nám oznámil ukončenie realizácie nápravných opatrení, takže následne sme pristúpili k odberu vzoriek dňa 04.11.2021. V rámci tohto boli odobraté 3 vzorky teplej úžitkovej vody, ktorých výsledok bol už negatívny. V hodnotenom roku v predmetnom zariadení nebolo zaznamenané žiadne pľúcne ochorenie v súvislosti so zistenou prítomnosťou Legionella v teplej vode. .

**1.5 Mapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok a mikropolutantov v pitných vodách**

V hodnotenom roku táto úloha nebola plnená z dôvodu plnenia opatrení v súvislosti s pandémiou COVID-19.

## **2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA**

### **2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce**

#### **2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)**

Údaje o rizikových prácach boli spracované pomocou programu ASTR.

Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v okrese Dunajská Streda k 31.12.2021 je 647 z toho 112 žien.

Podľa prevažujúcej činnosti najviac zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce je v priemyselnej výrobe (443 z toho 56 žien), ďalej v dodávke vody (52 mužov, v správe vnútorných vôd) a v dodávke elektriny (47 mužov).

Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa rizikových faktorov je najvyšší v riziku hluku (487 z toho 64 žien), na druhom mieste v riziku chemických látok a zmesí (122 z toho 3 ženy) a na treťom mieste v riziku vibrácií (89 mužov).

V sledovanom období došlo oproti predchádzajúcemu roku k zvýšeniu celkového počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu (z 596 na 647), a to najmä v dôsledku vytvorenia nových pracovísk na mobilných odberových miestach, COVID ambulancie a COVID reprofilizovaného oddelenia v Nemocnici s poliklinikou v Dunajskej Strede.

Podobne ako v predchádzajúcom roku ani v hodnotenom období nebola evidovaná riziková práca na úseku poľnohospodárstva, lesníctva a rybolovu (z dôsledku zlepšenia podmienok práce na úseku chemickej ochrany rastlín a pri chove hydiny).

V 5 prípadoch boli vydané nové rozhodnutia o návrhu na zaradenie prác do kategórie rizikových prác.

V 3 prípadoch boli práce opätovne zaradené do kategórie 4 (na časovo obmedzené obdobie), kde vzhľadom na charakter výrobného programu, ani po vykonaní opatrení na zníženie expozície, nebolo možné zaradiť práce do nižšej kategórie.

U samostatne hospodáriacich roľníkov a ani u SZČO neboli v roku 2021 zaradené práce do kategórie rizikových prác. Pri kontrole podmienok výkonu ich práce dodávateľským spôsobom v organizáciách, kde sú pracovné činnosti zaradené do kategórie rizikových prác, bolo kontrolované, či predmetom uzavretých dohôd, resp. zmlúv medzi objednávateľom prác a SZČO je aj zabezpečenie a vybavenie pracoviska na bezpečný výkon práce a spolupráca pri

prevencii, príprave a vykonávaní opatrení na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

V okrese Dunajská Streda nie je evidovaná riziková práca s faktorom psychická pracovná záťaž, v hodnotenom období nedošlo v tejto oblasti k zmene.

V roku 2021 nebolo vydané rozhodnutie k návrhu na zaradenie, preradenie alebo zrušenie rizikových prác s rizikom ionizujúceho žiarenia do kategórie rizikových prác. U zamestnávateľov – prevádzkovateľov zdravotníckych zariadení práce z hľadiska expozície ionizujúcemu žiareniu sú zaradené do kategórie 2.

Do termínu spracovania výročnej správy všetci dotknutí zamestnávatelia splnili povinnosť vypracovať a predložiť každoročne do 15. januára nasledujúceho roka príslušnému orgánu verejného zdravotníctva informáciu o výsledkoch posúdenia zdravotného rizika a opatreniach vykonávaných na ich zníženie alebo odstránenie na pracoviskách, na ktorých zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

K 31.12.2021 bolo vykonaných 10 kontrol v rámci štátneho zdravotného dozoru (ďalej len „ŠZD“) na pracoviskách, kde sa vykonáva riziková práca. Kontroly boli zamerané na pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde sa vykonávajú rizikové práce, ako aj na posúdenie zdravotných rizík v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou.

V hodnotenom období u kontrolovaných subjektov nedostatky, resp. nesplnenie opatrení na ochranu zdravia neboli zistené, sankcie neboli uložené.

Miera uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce, bola overená formou kontrolných listov informovanosti u 66 zamestnancov. Zistené skutočnosti v prípade potreby boli pri výkone ŠZD prekonzultované so zamestnávateľmi.

Podrobné údaje z programu ASTR sú uvedené v tabuľkách č. 1a až 1e.

Poznamenávame, že jedna chemická látka môže mať viacero vlastností, preto počet exponovaných pracovníkov pre faktor „Chemické látky a zmesi“ v tabuľke č. 1c nie je súčtom číselných údajov v jednotlivých položkách v 2. stupni triedenia chemických látok a zmesí v tabuľke č. 1e.



## 2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol v sledovanom období zameraný aj na kontrolu uplatňovania nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov.

V 2 prípadoch bolo cielene kontrolované zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami na pracoviskách vrátane ich použitia pri dezinfekcii, regulácii živočíšnych škodcov a na ochranu rastlín. Súčasne bolo sledované ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia registrovaných prípravkov na ochranu rastlín a iných prípravkov“ a spôsob likvidácie obalov a nepoužiteľných zvyškov týchto látok a zmesí.

V kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie a skladovania veľmi toxických a toxických látok a zmesí podľa nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z., ich evidencia ako aj odborná spôsobilosť riadiacich zamestnancov. Niektoré zistené menšie nedostatky boli prevádzkovateľmi odstránené ešte v čase kontroly. Osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, resp. doklady o absolvovaní aktualizacej odbornej prípravy, ako aj doklady o oboznámení zamestnancov s prevádzkovým poriadkom vrátane kariet bezpečnostných údajov v každom prípade boli predložené k nahliadnutiu.

V sledovanom období pre zamestnávateľov a zamestnancov boli priebežne zabezpečované individuálne konzultácie v problematike veľmi toxických a toxických látok a zmesí, týkajúce sa najmä stavebno-technického riešenia skladov a pracovísk, preukázania odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a s toxickými látkami a zmesami, odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a odbornej spôsobilosti na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie v čase krízovej epidemiologickej situácie.

Fyzické osoby – podnikatelia a právnické osoby, ktoré vykonávajú dezinfekciu a reguláciu živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť, túto skutočnosť písomne oznámili v 158 prípadoch.

V sledovanom období bolo vydané jedno rozhodnutie k návrhu na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami osobitne.

Mimoriadne situácie ani havárie na úseku skladovania a manipulácie s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami v hodnotenom období v okrese Dunajská Streda sa nevyskytli.

### **2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém**

V hodnotenom období počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi v okrese Dunajská Streda sa v porovnaní s predchádzajúcim obdobím výrazne nezmenil. V Nemocnici s poliklinikou v Dunajskej Strede, v ambulanciách klinickej onkológie je 8 zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu s cytostatikami, zaradenú do kategórie 3 (práca s rizikom chemickej karcinogenity). Počet pripravených dávok v roku 2021 bol 14 172.

V roku 2021 boli vydané 2 rozhodnutia k návrhu na činnosti spojené s výrobou, spracovaním, manipuláciou, skladovaním, prepravou a zneškodňovaním chemických karcinogénov a mutagénov na pracovisku. Práce na uvedených pracoviskách boli zaradené do kategórie 2.

U ďalších zamestnávateľov, kde sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity, v sledovanom roku nedošlo k zmenám, práce sú naďalej zaradené do kategórie 2.

Vo výrobe kompozitných výrobkov pre automobilový a letecký priemysel sú naďalej používané tzv. fenolické prepregy a tmel - zmesi klasifikované ako karcinogén (ďalej len „K“), resp. mutagén (ďalej len „M“), ktoré obsahujú formaldehyd (K 1B), resp. mastenec magnesiumhydrosilikát (K 1A) a vlákňité sklo (K 1B).

Pevnému aerosólu z dreva – dub, buk (K 1A) sú exponovaní 2 zamestnanci v stolárskej dielni fyzickej osoby – podnikateľa v Hornom Bare. Expozícia zamestnancov tomuto karcinogénnemu faktoru nebola ani v ostatných kontrolovaných drevospracujúcich prevádzkach preukázaná.

Evidujeme 2 spoločnosti, kde sa skladuje a manipuluje s formaldehydom (karcinogén 1B). Uvedenú činnosť vykonáva 61 zamestnancov.

V roku 2021 bolo evidované päť laboratórnych pracovísk, kde sa vykonáva činnosť spojená s manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov alebo mutagénov.

V sledovanom období bolo vydaných 121 rozhodnutí k návrhom na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb, z toho 120 rozhodnutí k návrhu na

odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest v exteriéroch a 1 rozhodnutie k návrhu na odstraňovanie materiálu obsahujúceho azbest v interiéri.

Do konca sledovaného obdobia neboli vykonané kontroly v rámci štátneho zdravotného dozoru pri odstránení stavebných materiálov obsahujúcich azbest v zmysle nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci. Úlohy vyplývajúce z riešenia krízovej situácie a v niektorých prípadoch aj oneskorené oznámenia o začatí demolačných prác neumožnili vykonať kontrol v rámci štátneho zdravotného dozoru.

Sankcia v uvedenej oblasti v hodnotenom roku nebola uložená.

Začiatok a ukončenie výkonu odstraňovania azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest na konkrétnej stavbe boli tunajšiemu orgánu verejného zdravotníctva oznámené v 76 prípadoch.

Údaje o karcinogénnych a mutagénnych faktoroch a o počte exponovaných zamestnancov a ich zamestnávateľov sú uvedené v tabuľke č. 5a a údaje o oznámeniach o výkone odstraňovania azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest a o výkone štátneho zdravotného dozoru sú uvedené v tabuľke č. 5b.

## **2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci**

### **2.2.1. Zdravé pracoviská**

V okrese Dunajská Streda nie sú evidované právnické osoby ani fyzické osoby – podnikatelia, ktoré by boli zapojené do projektu „Zdravé pracoviská“.

Individuálne bolo poskytnutých 2433 konzultácií v otázkach ochrany a podpory zdravia pri práci vrátane otázok súvisiacich s opatreniami pri ohrození verejného zdravia z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19. Pri výkone ŠZD na pracoviskách zamestnávateľom aj zamestnancom boli poskytované informácie o platných legislatívnych úpravách v oblasti ochrany zdravia pri práci, najmä čo sa týka hodnotenia zdravotných rizík pri práci, zlepšenia pracovných podmienok a realizácie odporúčaných opatrení na pracoviskách v mimoriadnej situácii.

## **2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci**

V hodnotenom období boli pripravené zdravotno-výchovné materiály a článok o aktuálne vyhlásenej téme kampane Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) na roky 2020 – 2022: „Zdravé pracoviská znižujú záťaž“, ktorý bol zverejnený na webovom sídle a informačnej tabuli tunajšieho úradu. V nasledujúcich dvoch rokoch bude uvedená kampaň propagovaná pri výkone ŠZD a k aktuálnej téme bude v 43. kalendárnom týždni organizovaný deň otvorených dverí.

## **3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY A PREDMETOV BEŽNÉHO UŽÍVANIA**

### **3.1 Bezpečnosť PC fliaš vo vzťahu k migrácii bisfenolu A**

RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede nebol zapojený do realizácie úlohy.

### **3.2 Monitoring príjmu kuchynskej soli**

V rámci plnenia úlohy nadväzujúcej na „Akčný plán pre potraviny a výživu na roky 2017-2025“ RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede nebol zapojený do jej realizácie.

### **3.4 Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky**

RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede nebol zapojený do realizácie úlohy (odber vzoriek).

## **4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE**

### **4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025 (NAPPO)AKTIVITY**

#### **a) Podpora zdravého štartu do života**

Tento rok projekt nebol realizovaný.

## **b) Podpora zdravšieho prostredia v školách**

Strava pre deti a žiakov v predškolských a školských zariadeniach je zabezpečená z vlastných školských jedální alebo donáškou stravy zo školských jedální, ktoré sú zaradené do siete škôl a školských zariadení SR. Strava v týchto stravovacích zariadeniach sa pripravuje podľa materiálno-spotrebných noriem a receptúr pre školské stravovanie.

V zariadeniach spoločného stravovania detí a mládeže bolo vykonaných 78 ŠZD a 33 ÚK v rámci ktorých bola okrem prevádzkovej a osobnej hygieny sledovaná aj pestrosť a kvalita podávanej stravy. Čerstvá zelenina a ovocie - podľa finančných možností - sa zaraďuje pravidelne do jedálnych lístkov.

Pri kontrolnej činnosti sa zameriavalo najmä na hodnotenie úrovne spoločného stravovania a dodržiavanie zásad správnej výrobnéj praxe.

V závere je možné konštatovať, že vo väčšine prevádzok zariadení školského stravovania sa výsledovateľnosti potravín venuje dostatočná pozornosť. Doklady o výsledovateľnosti surovín – dodacie listy sú v prevádzkach založené ku všetkým surovinám použitým k príprave hotových pokrmov.

Celková situácia stravovacích zariadení po stránke strojno-technologického vybavenia oproti predchádzajúcim rokom sa postupne zlepšuje.

Vo všetkých predškolských zariadeniach je pre deti zabezpečená desiata, obed a olovrant.

V predškolských a školských stravovacích zariadeniach nie sú zabezpečené priestorové a personálne podmienky na prípravu diétnej stravy.

V predškolských a školských zariadeniach je zabezpečený pitný režim podávaním pitnej vody a výživovo hodnotných nápojov.

Doplňkové stravovanie žiakov a zamestnancov škôl je zabezpečené v 25 školských zariadeniach zo školských bufetov. V školských bufetoch boli vykonané spolu 2 ŠZD.

V rámci štátneho zdravotného dozoru bol okrem prevádzkovej a osobnej hygieny kontrolovaný aj sortiment bufetov. Pri kontrolách bolo zistené, že sortiment bufetov zodpovedá sortimentu, ktorý bol schválený orgánom na ochranu zdravia. V bufetoch pre žiakov je dostupné mlieko a mliečne výrobky, nápoje a prírodné šťavy bez konzervačných látok a so zníženým obsahom cukru. Prevádzkovatelia bufetov ponúkajú aj ovocie a zeleninu v čerstvom stave, celozrnné a cereálne výrobky, ale podľa vyjadrení

zamestnancov bufetov žiaci o tieto druhy výrobkov neprejavujú veľký záujem. Zo strany žiakov naďalej pretrváva záujem o sladké a slané trvanlivé potraviny a sladené nápoje.

Na základe týchto skúseností prevádzkovatelia bufetov zabezpečujú bohatší výber sladkých pekárenských výrobkov a trvanlivého pečiva. V niektorých bufetoch pred veľkou prestávkou prevádzkovatelia zabezpečujú vlastnú výrobu rýchleho občerstvenia (bagety, hamburger).

#### **c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení**

Úloha z dôvodu pandémie ochorenia COVID 19 nebola realizovaná.

#### **d) Podpora pohybových aktivít**

V rámci ŠZD v školských zariadeniach sa zistilo, že do týždenných rozvrhov hodín na 1. a 2. stupni ZŠ a na SŠ sú zaradené dve hodiny telesnej výchovy, výnimočne niektoré triedy v základných školách majú zaradené do rozvrhu 3 hodiny telesnej výchovy.

Ani jedna z kontrolovaných škôl neposkytuje možnosť liečebnej telesnej výchovy.

Postupnou rekonštrukciou telocviční dochádza k zlepšeniu podmienok TV žiakov a študentov. Telovýchovné plochy okrem výučby telesnej výchovy, slúžia aj pre záujmovú telesnú výchovu občanom.

#### **e) Monitoring antropometrických ukazovateľov vybraných vekových skupín detí školského veku**

Monitoring tento rok nebol realizovaný.

### **4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku**

V rámci plnenia úlohy ŠZD na úseku pieskovísk pracovníci oddelenia HDM v roku 2021 v mesiaci máj vykonali odber pieskov na laboratórne vyšetrenie z 5 verejných ihrísk v meste Šamorín. Odobraté vzorky vyhovovali požiadavkám Vyhlášky MZ SR č. 521/2007 MZ SR o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. V mesiaci október bol realizovaný

ďalší odber piesku zo 4 pieskovísk pri materských školách vo Veľkom Mederi a 1 pri ZŠ s MŠ Kútňiky. Z odobratých vzoriek 1 vzorka nevyhovovala požiadavkám, a to piesok:

- z pieskoviska na ihrisku Cirkevnej materskej školy sv. matky Terezy s VJM Veľký Meder – pre prítomnosť fekálnych streptokokov.

V rámci štátneho zdravotného dozoru na základe laboratórneho rozboru boli ukladané nápravné opatrenia: zákaz prevádzkovať pieskovisko do doby výmeny piesku.

Pri odbere piesku bolo zistené, že okrem verejných ihrísk ostatné ihriská pri materských školách proti vnikaniu zvierat sú chránené oplotením areálu, prípadne aj zabezpečením ochranného krytu pieskoviska. Stav a bezpečnosť detských ihrísk boli počas štátneho zdravotného dozoru na dostatočnej úrovni.

VI – verejné ihriská

DI- detské ihriská pri materských školách

Miesto odberu	Celkový počet vyšetrených vzoriek	Počet nevyhovujúcich vzoriek z celkového počtu vyšetrených vzoriek vzhľadom na prítomnosť:		
		Termotolerantné a koliformné baktérie	Fekálne streptokoky	Salmonella sp. Geohelmintry (vajíčka, larvy)
VI - Gazd. rad.35 Šamorín	1	0	0	0
VI - Gazd. rad.71 Šamorín	1	0	0	0
VI – Šamorín – časť Mliečno	1	0	0	0
VI – Hviezdna 4 Šamorín	1	0	0	0
VI – Mest. majer Šamorín	1	0	0	0
DI – MŠ Železn. Veľký Meder	1	0	0	0
DI– MŠ nám.B. B Veľký Meder	1	0	0	0
DI – Katol. MŠ Veľký Meder	1	0	1	0
DI – MŠ Veľký Meder – Ižop	1	0	0	0
DI – ZŠ s MŠ Kútňiky	1	0	0	0
Spolu:	10	0	1	0

Ako nenahraditeľné preventívne opatrenie z hľadiska ochrany zdravia detí na verejných ihriskách, považujeme účinnú zdravotnú výchovu, zdôrazňujúcu osobnú zodpovednosť rodičov za vizuálne posúdenie vhodnosti pieskoviska na hru detí a za dodržiavanie zásad osobnej hygieny pri hraní v piesku a po ňom (umývanie rúk).

#### 4.4 Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ

V rámci plnenia úlohy sa pokračovalo v projekte hodnotenia jedálnych lístkov v školských jedálňach pri základných školách.

V tomto roku boli vybrané 3 školské jedálne, v predmetných školských jedálňach bolo vykonané hodnotenie jedálnych lístkov za mesiac október a november.

#### október

P.č.	Zariadenie	Frekvencia podávania vybraných pokrmov	
		polievky hl. jedlo	koeficient
1.	ZŠ J.A. Komenského V.Meder	dobry	0,91
2.	SŠJ Gastro DS. Jilemnic.	dobry	0,75
3.	ŠJ pri ZŠ Horný Bar	dobry	0,86

#### november

P.č.	Zariadenie	Frekvencia podávania vybraných pokrmov	
		polievky hl. jedlo	koeficient
4.	ZŠ J.A. Komenského V.Meder	dobry	0,88
5.	SŠJ Gastro DS. Jilemnic.	dobry	0,80
6.	ŠJ pri ZŠ Horný Bar	výborný	0,92



## 4.5 Úrazy u detí v SR

RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede nebol zapojený do realizácie úlohy

## 6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

### 6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

#### Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2021

Plnenie imunizačného programu bolo v roku 2021 zamerané predovšetkým na zabezpečenie všetkých druhov pravidelného povinného očkovania detí a dospelých.

Prioritnou úlohou v rámci imunizačného programu zostáva udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti detskej populácie proti závažným infekčným ochoreniam. V mesiacoch september a október bola vykonaná kontrola očkovania populácie v okrese Dunajská Streda a kontrola dodržiavania chladového reťazca pri skladovaní a manipulácii s vakcínami a kontrola evidencie očkovania v zdravotných záznamoch očkovaných osôb.

### 6.2. Surveillance infekčných chorôb

Rok 2021 bol zameraný na skvalitnenie surveillance prenosných ochorení zabezpečením včasnosti a kvality hlásenia prenosných ochorení lekármi 1. kontaktu a mikrobiologickými laboratóriami.

Pri vykonávaní protiepidemických opatrení odborní referenti oddelenia epidemiológie v každom ohnisku nákazy (22 090) vykonali prevenciu prenosných ochorení a informovali osoby podozrivé z nákazy o spôsoboch predchádzania vzniku infekčných ochorení.

V rámci opatrení na predchádzanie ochorení boli osoby podozrivé z nákazy rozhodnutím regionálneho hygienika, zápisnicou o epidemiologickom vyšetrení alebo telefonickým oznámením pod lekárskej dohľadom u svojho zmluvného lekára.

V roku 2021 bol nariadený rozhodnutím regionálneho hygienika lekárskej dohľad 73 kontaktom s infekčne chorým pacientom.

Zo zamestnania bolo vyradených 7 osôb vykonávajúcich epidemiologicky závažné činnosti, a to: 5x formou čerpania dovolenky, 1x formou NV a 1x formou PN po dobu dokladovania negatívneho laboratórneho výsledku.

### **6.3. Informačný systém prenosných ochorení**

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do informačného systému EPIS zo strany laboratórií je na dobrej úrovni, hlásenie prenosných ochorení do informačného systému EPIS využívajú aj niektorí lekári 1. kontaktu.

Systém rýchleho varovania sa využíva na hlásenie mimoriadnych situácií. V roku 2021 do systému rýchleho varovania sme hlásili 7 mimoriadnych situácií:

7x importovaná nákaza - U071.

### **6.4. Nozokomiálne nákazy**

V sledovanom období bolo hlásených 205 nozokomiálnych nákaz, čo je o 79 hlásení menej ako v roku 2020.

Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za posledných 5 rokov v NsP Dunajská Streda:

Rok	2017	2018	2019	2020	2021
Počet NN	203	147	327	284	205

Štátny zdravotný dozor v zdravotníckych zariadeniach v roku 2021 sa vykonalo v 11 prípadoch, 7 x boli nariadené opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov.

V rámci ŠZD sme odobrali 330 sterov z prostredia a zo sterilného materiálu v zdravotníckych zariadeniach.

### **6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie**

Pracovníci oddelenia RÚVZ v Dunajskej Streda bezodkladne uvádzali informácie o každej mimoriadnej udalosti do informačného systému EPIS.

V roku 2021 sme vyšetřovali 7 epidémií – U071 (4x) s celkovým počtom 228 ochorení.

## **6.6 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV**

Podľa harmonogramu virologického laboratória ÚVZ SR boli vykonané odbery vzoriek odpadových vôd z kanalizácie mesta Dunajská Streda, ÚPZC Medveďov, ZT Rohovce a ČOV Gabčíkovo. Vzorky vôd sa vyšetrili na zistenie prítomnosti divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov s osobitným zreteľom na sledovanie VDPV (Vaccine - derived polioviruses) a iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí.

V roku 2021 bolo odobratých 28 vzoriek. Výsledky vyšetrenia boli 28x negatívne.

## **6.7 Prevencia HIV/AIDS**

Pri príležitosti Svetového dňa AIDS bola vo vestibule úradu RÚVZ panelová výstava s tematikou boja proti AIDS.

## **6.8 Poradne očkovania**

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochorení je zabezpečené konzultačnou a poradenskou činnosťou s cieľom zvýšiť povedomie o dôležitosti očkovania. Osobné konzultácie a telefonické poradenstvo sme vybavovali podľa potreby v 52 prípadoch.

Samostatnú kapitolu tvorili konzultácie o nutnosti očkovania pred cestami do zahraničia, ktoré boli poskytované v 7 prípadoch.

## **6.9 Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania**

V roku 2021 vzhľadom na epidemiologickú situáciu nebol možné uskutočniť pilotný projekt „Očkovanie hrou“.

## **9. ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA A PORADENSKÉHO CENTRA**

### **Podpora zdravia a výchova ku zdraviu**

Činnosť oddelenia podpory zdravia a výchovy ku zdraviu bola v roku 2021 dočasne obmedzená nepriaznivou pandemickou situáciou v súvislosti s ochorením COVID-19 a z dôvodu opakovane vyhláseného núdzového stavu. Zamestnanci oddelenia boli reprofelizovaní a v spolupráci s oddelením epidemiológie zabezpečovali v mobilnom odberovom mieste zriadenom pri tunajšom úrade testovanie obyvateľov okresu Dunajská Streda na ochorenie COVID-19 v 4500 prípadoch a pomáhali pri zbieraní informácií a trasovaní kontaktov pri ochrane pred šírením pandémie ochorenia COVID-19.

### **9.1. Národný program podpory zdravia**

Aktivity zamerané primárne na podporu zdravotného štýlu pri výžive a stravovacích zvyklostiach boli realizované prostredníctvom poradne zdravej výživy.

Meranie krvného tlaku sa uskutočnilo u 50 osôb. Hypertenzia bola zistená u 8 osôb.

V spolupráci s diabetologickými ambulanciami v Dunajskej Strede bola pre 2 diabetikov zabezpečovaná edukácia zameraná na zdôraznenie dôležitosti dodržiavania správneho diétného režimu a v 9 osobám bol poskytnutý zdravotno-výchovný materiál.

Pre širokú verejnosť bol zhotovený panel vo vstupnej hale tunajšieho úradu k Svetovému dňu obezity, Svetovému dňu bez tabaku, Svetovému dňu pohybu ku zdraviu, Európskemu týždňu proti drogám a Medzinárodnému dňu proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi ako aj pre seniorov s tematikou „Ako sa udržať vo forme v domácom prostredí“ so vzorovým jedálničkom pre zdravý životný štýl.

Prostredníctvom webovej stránky RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede sme zdôraznili význam dodržiavania zásad správnej životosprávy pri regulácii hladiny cukru v krvi, význam prevencie v boji proti zneužívaniu drog a celonárodnú kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity.

Poradenstvo so zameraním propagácie pohybovej aktivity na prevenciu nadváhy a znižovanie nadhmotnosti bolo poskytnuté 12 klientom.

V súvislosti s nadobudnutím účinnosti zákona o výrobe, označovaní a predaji tabakových výrobkov bolo v termíne od 11.01.2021 do 22.01.2021 mobilnou telefónnou linkou pomoci na odvykanie od fajčenia, pracovníčkou poradne zdravia poskytnuté poradenstvo 28 osobám.

Zvyšovanie informovanosti obyvateľstva o negatívnom dopade užívania návykových látok na zdravie bolo zamerané hlavne na žiakov základných škôl. Zdravotno-výchovná aktivita formou prednášok a besied na tému prevencie fajčenia sa uskutočnila na dvoch základných školách za účasti 116 žiakov Základnej školy v Zlatých Klasoch, za účasti 105 žiakov Základnej školy v Lehniciach a na zvýšenie povedomia o probléme nelegálnych drog na Základnej škole v Lehniciach za účasti 29 žiakov.

Svetová zdravotnícka organizácia v roku 2021 zamerala na tému „Budovanie spravodlivejšieho a zdravšieho sveta pre všetkých“ v rámci ktorej bola vyhlásená súťaž pre žiakov prvého stupňa základných škôl „Nakresli Zdravie“, cieľom tejto aktivity bolo vyvolať diskusiu medzi deťmi a ich učiteľmi na tému, čo je to zdravie. Úlohou detí bolo ďalej ľubovoľným spôsobom nakresliť, čo si pod pojmom zdravie predstavujú. Do výzvy sa zapojili 3 základné školy z okresu Dunajská Streda a to Špeciálna základná škola Dunajská Streda, Základná škola Smetanov háj Dunajská Streda a Základná škola Jilemnického Dunajská Streda. Vybrané kresby, ktoré boli ocenené budú publikované v Národnej správe o zdravotnej gramotnosti v SR.

### **9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky**

„Európsky prieskum zdravotného uvedomenia 2019 -2021 (HLS19)“ sa v roku 2021 neuskutočnil.

## **9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 -2025**

O zdravom životnom štýle a prevencii nadváhy a obezity sme za rok 2021 poskytli informácie telefonicky 6 osobám a 9 osobám bol poskytnutý aj edukačný materiál.

Propagácia „Svetového dňa obezity“ sa uskutočnila na paneli vo vestibule tunajšieho úradu a prostredníctvom webovej stránky.

### **9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie**

V súvislosti so svetovým dňom „Pohybom ku zdraviu“ sa uskutočnila distribúcia materiálu „Vyzvi srdce k pohybu“ zamestnancami RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede v 15 fitness centrách a posilňovňách v okrese Dunajská Streda. Na informačnom paneli pre verejnosť vo vstupnej hale tunajšieho úradu a na webovej stránke RÚVZ so sídlom

v Dunajskej Strede bola zverejnená súťaž na celonárodnú kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity.

### **9.5. Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014 - 2020**

Prostredníctvom webovej stránky RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede sme upozorňovali na nebezpečenstvo Alzheimerovej choroby hlavne na pomaly vyvíjajúce sa degeneratívne ochorenie mozgu postihujúce predovšetkým tie časti mozgu, ktoré sú dôležité pre pamäť, myslenie a rozumové schopnosti. Svetový deň Alzheimerovej choroby 2021 bol prezentovaná na paneli vo vstupnej hale tunajšieho úradu.

Dňa 28.09.2021 sme v spolupráci s oddelením epidemiológie v Klube dôchodcov v Dunajskej Strede organizovali prednášku zameranú na ochorenie COVID-19. Hlavným zámerom tejto aktivity bola prevencia a zvládnutie sociálnej izolácie v čase pandémie koronavírusu a informačno-edukačný materiál bol rozdán 25 zúčastneným osobám.

### **9.6 CINDI program SR**

Stratégia zdravotno-výchovných aktivít v rámci programu je rozpracovaná v „Intervenčnom programe podpory zdravia a primárnej prevencie neinfekčných ochorení v okrese Dunajská Streda“. V rámci tohto programu v počte 11 452, sú v databáze údaje o zdravotnom stave občanov okresu Dunajská Streda.

Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Dunajskej Strede realizovalo zdravotno-výchovné aktivity formou prednášok a besied na problematiku fajčenia mladých, ktorí aj napriek informovanosti podceňujú riziko závislosti od nikotínu. Edukačno-výchovných aktivít sa zúčastnilo 116 žiakov Základnej školy v Zlatých Klasoch (VI.ročník - 22 žiakov, VII.ročník - 40 žiakov, VIII.ročník - 32 žiakov, IX.ročník -22 žiakov) a 105 žiakov Základnej školy v Lehniciach (VI.ročník – 27 žiakov, VII.ročník – 28 žiakov, VIII.ročník – 21 žiakov, IX.ročník – 29 žiakov) .

Prostredníctvom webovej stránky RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede sme zdôraznili význam dodržiavania zásad správnej životosprávy pri regulácii hladiny cukru v krvi, význam prevencie v boji proti zneužívaniu drog a celonárodnú kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity.

## **9.7 Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2017 - 2020**

Zdravotno-výchovná aktivita formou prednášok a besied na zvýšenie povedomia o probléme nelegálnych drog sa uskutočnila na Základnej škole v Lehniciach za účasti 29 žiakov.

Prostredníctvom webovej stránky RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede a na paneli vo vstupnej hale tunajšieho úradu k „Európskemu týždňu proti drogám“ a „Medzinárodnému dňu proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi“ sme vyzdvihli význam prevencie v boji proti zneužívaniu drog.

## **9.8 Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 - 2020**

Na informačnom paneli pre verejnosť vo vstupnej hale tunajšieho úradu a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede bola zverejnená súťaž na celonárodnú kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva  
so sídlom v Galante**



## **1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA**

1.1

### **Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V.)**

#### **Zhodnotenie plnenia Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR**

V rámci svojej činnosti oddelenie sleduje a monitoruje niektoré zložky životného prostredia uvedené v dokumente NEHAP V. Jedná sa predovšetkým o monitorovanie kvality pitnej vody a vody na kúpanie. V oblasti pitnej vody sa monitorovala kvalita pitnej vody vo verejných vodovodoch a v spolupráci s oddelením HVaPBP vo vodných zdrojoch určených na podnikateľskú činnosť. V rámci monitoringu bolo v roku 2021 odobratých spolu 84 vzoriek pitných vôd (z toho 63 vzoriek z verejných vodovodov a 17 vzoriek z vodných zdrojov slúžiacich na podnikateľskú činnosť), v rámci ŠZD to boli 4 vzorky pitných vôd. Kontrola kvality vody na kúpanie, vzhľadom na prebiehajúcu pandémiu ochorenia COVID - 19 bola v roku 2021 zameraná hlavne na kontrolu vody na kúpaliskách so sezónnou prevádzkou, primerane aj v ostatných prevádzkach s bazénmi (ich prevádzkovanie bolo ovplyvnené opatreniami vydávanými počas roku UVZ SR). Spolu bolo odobraných 22 vzoriek vôd na kúpanie na vyšetrenie mikrobiologických, biologických, fyzikálnych a chemických ukazovateľov.

V rámci kúpaciej sezóny 2021 boli zo štyroch prírodných lokalít, ktoré sa využívajú počas letnej sezóny na neorganizovanú rekreáciu, odobrané spolu 4 vzorky vody.

V roku 2020 sme boli požiadaní o súčinnosť pri plnení úlohy vyplývajúcej z NEHAP V. zameranej na stanovenie prítomnosti baktérií rodu Legionella vo vybraných zariadeniach s pobytom osôb s oslabenou imunitou (v rámci 1. etapy zariadenia sociálnych služieb).

Cieľom úlohy je príprava legislatívy so stanovením limitov a príprava odporúčaní opatrení na elimináciu osídlenia vnútorných rozvodov vody legionelami v zariadeniach s dlhodobým pobytom osôb patriacich do rizikovej skupiny.

Na základe uvedeného a v zmysle „Odborného usmernenia na zabezpečenie postupu pri monitoringu baktérií rodu Legionella v zariadeniach sociálnych služieb v Slovenskej republike“ (ďalej len „Usmernenie“), ktoré bolo zaslané všetkým RÚVZ, sme v určenom zariadení - Domov dôchodcov v Dolných Salibách, vyšpecifikovali vhodné odberové miesta možného výskytu legionel. Následne sme vykonali odber vzoriek vody (pitná - 1x, teplá - 6x) a stery z výtokových miest (4x).

Z laboratórnych analýz vyplynulo, že vo vyšetrovaných vzorkách nebola zistená prítomnosť baktérií rodu Legionella. Z dôvodu, že kvalita teplej vody v súčasnosti nie je legislatívne upravená, posudzovali sa vzorky teplej vody podľa ustanovení vyhlášky MZ SR č. 247/2017 Z. z, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kontrole kvality pitnej vody, programe monitorovania a manažmente rizík pri zásobovaní pitnou vodou v platnom znení.

Plnenie tejto úlohy bolo z dôvodu prebiehajúcej pandémie realizované v 1. štvrtroku 2021.

1.2

### **Protokol o vode a zdraví - plnenie národných cieľov**

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení.

1.3

### **Ľudský biomonitoring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí**

Do plnenia tejto úlohy zatiaľ nie sme zapojení, plnenie na základe usmernenia gestora.

1.4

### **Overenie kvality materiálov, ktoré prichádzajú do styku s pitnou vodou**

Vzhľadom na prebiehajúcu pandémiu a s ňou spojený výrazný pokles podnikateľských aktivít sme v roku 2021 kolaudácie významných vodných stavieb neevidovali. Projekt bol ukončený 31.12.2021.

1.5

### **Mapovanie aktuálneho stavu výskytu pesticídnych látok a mikropolutantov v pitných vodách**

V roku 2021 oddelenie HŽPaZ ukončilo plnenie tejto úlohy. Po zmapovaní vybraných 15-ich spotrebísk v predchádzajúcom roku sa v jednom prípade preukázala nutnosť riešiť úpravu surovej vody z dôvodu nadlimitného výskytu ukazovateľa kvality desetylatrazín. Jednalo sa o hygienicky významný vodný zdroj pitnej vody, ktorý je využívaný v rámci svojej podnikateľskej činnosti. Prevádzkovateľ vodného zdroja zabezpečil osadenie technológie na úpravu vody, kontrolné vzorky vody preukázali funkčnosť a účinnosť osadenej technológie.

1.6

### **Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší**

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení. Plnenie tejto úlohy sa zatiaľ nerealizovalo, jej plnenie bude vykonávané na základe usmernenia gestora.

## **2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE**

2.1

### **Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce**

2.1.1

#### **Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)**

Priebežne sa prehodnocujú vyhlásené rizikové práce a po vydaní rozhodnutí sa vyžaduje dôsledné plnenie povinností zamestnávateľa na vykonanie nápravných opatrení na znížovanie expozície rizikovým faktorom.

Evidencia rizikových prác za okres je vedená v ASTR, databáza sa aktualizuje priebežne, aktualizuje sa počet exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa faktorov, vyhodnocuje sa aj počet nových rizikových prác v danom roku. Celkový počet pracovníkov na rizikových pracoviskách v okrese Galanta je 1 843, z toho 574 žien. Prehodnotenie vydaných rozhodnutí o rizikovej práci sa realizuje v zmysle jednotného postupu:

- návrh na vyhlásenie, resp. prehodnotenie rizikových prác sa prejednáva so štatutárnym zástupcom organizácie, väčšinou aj za prítomnosti zástupcu zamestnancov za bezpečnosť pri práci, aj za prítomnosti zástupcu PZS
- vyžaduje sa aktuálne kvantitatívne a kvalitatívne zisťovanie škodlivých faktorov vyskytujúcich sa v hodnotenom pracovnom prostredí, posudok o riziku a prevádzkový poriadok
- kontroluje sa plnenie nápravných opatrení (plán riadenia rizík) prijatých na ochranu zdravia zamestnancov a v prípade ich neplnenia sa vyvodí sankčné opatrenia
- vyžaduje sa návrh opatrení na zníženie vystavenia pracovníkov rizikovým faktorom
- vyžaduje sa primeraný zdravotný dohľad so zreteľom na rizikový faktor, evidencia pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce
- v prípade zrušených rizikových prác je zamestnávateľ upozornený na výstupné lekárske prehliadky a povinnosti súvisiace s uchovávaním posudkov o zdravotnej spôsobilosti na prácu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce 20 rokov od skončenia práce.

V rámci cieleného štátneho zdravotného dozoru bolo v roku 2021 vykonaných 15 previerok rizikových pracovísk zameraných na kontrolu plnenia nápravných opatrení. Na základe zistených zmien, vzniku nových prevádzok a objektivizácie rizikových faktorov bolo vydaných 15 rozhodnutí o určení rizikových prác, z toho 2 pre nový subjekt. Rozhodnutia:

- celkom nové RP - 2
- prehodnotenie existujúcich rizikových pracovísk (4. kat., resp. preradenie po vykonaných opatreniach) – 11,
- zrušené RP v 2 prevádzkach.

Individuálne i skupinové poradenstvo v oblastiach súvisiacich so zabezpečením ochrany zdravia pri práci sa vzhľadom na situáciu zabezpečuje hlavne individuálnou konzultáciou a poradenstvom pri vzniku nových prevádzok už počas projektovej prípravy a taktiež v priebehu výkonu štátneho zdravotného dozoru so zreteľom na faktory pracovného prostredia.

#### 2.1.2

#### **Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické**

Pracovníci odd. PPLaT pri previerkach v prevádzkach s výskytom chemických látok zabezpečujú poradenstvo a konzultácie o aktuálnej chemickej legislatíve, o povinnostiach ohľadne evidencie, označovania, karty bezpečnostných údajov, klasifikácie a toxikologickej charakteristike používaného chemického prípravku a odbornej spôsobilosti. Tieto povinnosti sa vyžadujú aj pri vypracovávaní prevádzkových poriadkov na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci, posudkoch o riziku a návrhoch na vyhlásenie rizikových prác s rizikovým faktorom chemických látok.

V roku 2021 sme sa pri výkone ŠZD zamerali najmä na výkon a spôsob dezinfekcie priestorov v súvislosti s COVID-19. Sledovali sme toxikologickú charakteristiku používaných prípravkov a vhodnosť podľa určenia. V prípade nezrovnalosti bol používateľ poučený a bola zjednaná náprava (výmena prostriedku, spôsob používania a pod.). Celkom bolo kontrolovaných 60 prevádzok.

Bolo vykonaných 5 previerok v prevádzkach s výskytom chemických látok, použitie toxických a veľmi toxických látok a zmesí bolo zistené v jednom podniku

Prevádzkové poriadky neboli samostatne posúdené. Poskytovali sme konzultácie, týkajúce sa spôsobu dezinfekcie a vhodnosti prípravkov na daný účel.

Skladovanie veľmi toxických a toxických látok a zmesí sa v organizáciách vykonáva iba vo veľmi malých množstvách a výnimočných prípadoch, pretože v priemyselnej výrobe sa postupne nahradili inými látkami.

### 2.1.3

#### **Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém**

V roku 2021 bolo vydaných 72 rozhodnutí - súhlas na manipuláciu s materiálom, obsahujúcim azbest pri búracích a rekonštrukčných prácach. V 3 prípadoch sa jednalo o odstraňovanie AZC rúr v interiéri bytového domu a v ostatných prípadoch sa jednalo o likvidáciu AZC krytiny v exteriéri. Kontrolou bolo zistené, že nariadené opatrenia na ochranu zamestnancov a obyvateľov boli dodržané.

### 2.2

#### **Intervencie na podporu zdravia pri práci**

##### 2.2.1

##### **Zdravé pracoviská**

Je snahou pracovníkov RÚVZ Galanta, odd. PPLaT aktívne propagovať projekt zdravé pracoviská na odbornej i verejnej úrovni a poskytovať odborné poradenstvo v oblasti zavádzania programov na redukciu a prevenciu neprítomnosti zamestnancov v práci z dôvodu ochorení súvisiacich s prácou.

##### 2.2.2

##### **Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci**

Na základe dohody o spolupráci a koordinácii činností medzi ÚVZ SR a NIP v oblasti ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti pri práci, v roku 2021 neboli realizované s IP TT spoločné previerky.

## **3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV**

### 3.1

#### **Bezpečnosť PC fliaš vo vzťahu k migrácii bisfenolu A**

Bisfenol A je monomér, ktorý sa používa na výrobu polykarbonátových fliaš (označené symbolom PC). Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované používanie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu.

RÚVZ so sídlom v Galante sa na úlohe podieľal prostredníctvom odberu vzoriek. V mesiaci september bol z predajne SPORTISIMO v Galante vykonaný odber 1 vzorky (FLIP TOP fľaša na pitie 700 ml, krajina pôvodu: Nemecko) za účelom stanovenia bisfenolu A, ktorý by mohol pri používaní uvedenej fľaše z polykarbonátu migrovať do nápojov. Vykonanie migračných skúšok bolo zabezpečené Národným referenčným laboratóriom pre materiály prichádzajúce do kontaktu s potravinami v Poprade. Testovaná vzorka v parametri obsah bisfenolu A v 1. a 3. výluhu vzorky do 3% kyseliny octovej za podmienok testu spĺňala požiadavky nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 zo 14. januára 2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a jeho dodatkov.

### 3.2

#### **Monitoring príjmu kuchynskej soli**

Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom kardiovaskulárnych ochorení. Ako rizikový faktor je indikovaný

vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016-2020, Viedenská deklarácia pre výživu). Úloha je súčasťou pokračovania aktivít na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu – postupné zníženie príjmu soli u dospelaj populácie na 5 g/deň so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní v súlade v oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8.3.2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017-2025.

V rámci úlohy „Kontrola množstva jedlej soli v hotových pokrmoch“ bol v mesiaci september v okrese Galanta z dvoch zariadení spoločného stravovania otvoreného a uzavretého typu vykonaný odber 6 vzoriek pokrmov pre komplexný pohľad v rámci celého obedového menu (2 druhy polievok, 2 druhy hlavných mäsových pokrmov, 2 druhy prílohy) na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli za účelom dodržania platnej legislatívy pre obsah soli v pokrmoch. Vyšetrenie vzoriek bolo zabezpečené v spolupráci s akreditovaným laboratóriom RÚVZ so sídlom v Trnave. Všetky odobraté vzorky vyhovelí výnosu Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky z 20. marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách.

Spracované výsledky boli v mesiaci október zaslané na ÚVZ SR.

3.3

### **Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky**

RÚVZ so sídlom v Galante nebol v roku 2021 súčasťou riešiteľského tímu uvedenej úlohy.

## **4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE**

4.1

### **Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015-2025 (NAPPO)**

Na úlohe sa priebežne podieľajú pracovníci odd. HDM a odd. PZaVZ v rámci ŠZD a zdravotno-výchovnými aktivitami v oblasti:

*a) podpora zdravého štartu do života*

*b) podpora zdravšieho prostredia v školách*

*c) podpora predaja zdravého sortimentu výrobkov v školských bufetoch a automatoch na školách*

V školských bufetoch a automatoch sa ponúka žiakom rôznych sortiment výrobkov a nápojov, aj nezdravý. Sú to prevažne cukrárske a lahôdkárske výrobky, pečivárske a pekárske výrobky, cukrovinky, mliečne výrobky (ochutené, nízkotučné aj smotanové), nápoje-sladené aj nesladené, Sortiment zakázaný legislatívou sa nepredáva. Pri výkone kontrol sa opakovane usmerňujú prevádzkovatelia, aby zväžili predaj nezdravého sortimentu a uprednostnili ponuku výživovo a biologicky hodnotných výrobkov a nápojov. Táto skutočnosť je podnikateľmi rokmi neakceptovaná, pretože stále prevyšuje u žiakov dopyt po nezdravých výrobkoch a u podnikateľa v neposlednom rade aj zisk z predaja.

V rámci Plánu ÚKP na r. 2021 boli vykonané 2 odbery cukrárenských (CV) a lahôdkárskych výrobkov (LV) z dvoch školských bufetov (ZŠ) a cukrárskej výroby PPV. Celkom bolo odobraných 5 vzoriek CV a 4 vzorky LV. Všetky vzorky vyhovovali mikrobiologickým požiadavkám v sledovaných ukazovateľoch potravinového kódexu.

*d) podpora rozšírenia doplnkového stravovania cez ŠJ formou prípravy zdravých desiat*

V okrese eviduje 2 základné školy, ktoré ponúkajú žiakom desiate, pripravované vo vlastnej ŠJ

- edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí,
- školský mliečny program a školské ovocie

#### **e) dodržiavanie pitného režimu v školských a predškolských zariadeniach**

Sortiment nápojov: preferuje sa čistá, zdravotne nezávadná pitná voda alebo balená pramenistá voda (dochutená bylinkami, ovocím), čaje z ponuky záväzných MSNaR pre školské stravovanie

- prednášky a besedy

#### **f) Podpora pohybových aktivít**

v rámci ŠZD počas vyučovacieho procesu (hodiny telesnej výchovy) a mimoškolskej a voľnočasovej aktivity

- vybavenie telocviční, využiteľnosť hodín TV, zriaďovanie verejných ihrísk a športovísk,
- prestávky počas vyučovania, telovýchovné chvíľky, športové krúžky.

V priebehu roka 2021 bola edukačná a kontrolná činnosť v školských a predškolských zariadeniach obmedzená, z dôvodu pretrvávajúcej pandémie COVID-19 a v súlade s opatreniami vydanými ÚVZ SR (dlhodobo prerušené prezenčné vyučovanie na školách).

### 4.2

#### **Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti**

Kontroly detských pieskovísk v materských školách sú súčasťou priebežných kontrol v rámci ŠZD. Odbery pieskov z vybraných detských pieskovísk (MŠ, verejné pieskoviská) sa realizujú podľa harmonogramu odberov. Všetky kontroly detských pieskovísk sú zamerané hlavne na dodržiavanie povinností prevádzkovateľa detského pieskoviska, vyplývajúce z ustanovení vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská

V roku 2021 boli vykonané v jarných mesiacoch 2 plánované odbery (5+5), z toho boli 4 verejné pieskoviská v rámci detských ihrísk a 6 pieskovísk MŠ. Z počtu odobraných vzoriek nevyhoveli požiadavkám vyhlášky 2 vzorky piesku (1 verejné a 1 MŠ) z dôvodu prekročenia najvyššie prípustného množstva v indikátore parazitárneho znečistenia (geohelminty). V uvedených prípadoch boli následne prijaté opatrenia.

### 4.3

#### **Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ A ZŠ**

Úloha pokračovala 2.etapou – jesenné obdobie (október-november), zrealizovaná bola na 3 vybraných základných školách v okrese (ZŠ G. Dusíka Galanta, ZŠ Veľké Úľany a ZŠ Fándlyho Sereď). Termín vyhodnotenia úlohy je 31.03.2022.

### 4.4

#### **Úrazy u detí v SR**

Úloha nebola realizovaná.

## **6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE**

### 6.1

#### **Národný imunizačný program SR (NIP SR)**

Analýza plnenia imunizačného programu bola vypracovaná v rámci výročnej správy RÚVZ za rok 2020. Formou príloh k mesačným hláseniam pre očkujúcich lekárov

a elektronickou poštou pravidelne informujeme o všetkých pripravovaných a už realizovaných zmenách týkajúcich sa očkovacieho kalendára, o aktuálnych problémoch v zabezpečovaní vakcín pre povinné očkovanie, o možnostiach riešenia očkovania v prípade nedostupnosti niektorých očkovacích látok. Všeobecným lekárom pre deti, dorast a dospelých sme zaslali očkovací kalendár na rok 2021. Poskytujeme odborné konzultácie pre VLDD a VLD v oblasti očkovacích postupov vykonávaných v inom veku a inom intervale ako v rámci pravidelného povinného očkovania.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa (EIW) v dňoch 26.4.-2.5.2021 sme distribuovali do všetkých 20 ambulancií pre deti a dorast v okrese Galanta, ako aj na detské oddelenie NsP Sv. Lukáša Galanta, brožúry „Chráňte svoje deti očkovaním“. Informácie o EIW boli zverejnené pre zdravotníckych pracovníkov a laickú verejnosť na internetovej stránke RÚVZ a na nástennom paneli RÚVZ Galanta. V rámci vakcinačnej poradne bola pre laickú verejnosť poskytnutá 320x osobná, 550x telefonická a 45x písomná konzultácia. Problematika očkovania bola zaradená aj do náplne školenia pre pracovníkov vykonávajúcich epidemiologicky závažné činnosti. K 31.8.2021 bola vykonaná kontrola pravidelného povinného očkovania v zmysle usmernenia ÚVZ SR č. OSIO/8256/2021, RZ-40164/2021 zo dňa 31.8.2021.

Vykonalí sme mimoriadnu kontrolu očkovania:

- 30-ročných mužov a žien okresu Galanta (ročník narodenia 1990) proti tetanu
- dospelých osôb okresu Galanta proti chrípke v sezóne 2020/2021 a pneumokokovým invazívnym nákazám
- zdravotníckych pracovníkov prvého kontaktu proti vírusovej hepatitíde typu B, vírusovej hepatitíde typu A, tetanu, chrípke v sezóne 2020/2021 a COVID-u 19.

## 6.2

### **Surveillance infekčných chorôb**

K 31.1.2021 sme vypracovali výročnú správu oddelenia epidemiológie za okres Galanta za rok 2020.

Vypracovali sme mesačné analýzy výskytu prenosných ochorení a mesačné analýzy nozokomiálnych nákaz. Súčasťou mesačných analýz boli aj informácie pre lekárov prvého kontaktu o aktuálnej epidemiologickej situácii u nás a vo svete.

V záujme zabránenie šírenia chrípky a chrípke podobných ochorení ako i možných komplikácií u chorých v kolektívnych zariadeniach bol prerušený vyučovací proces 58x v MŠ, 10x na ZŠ. Bolo hlásených 4136 akútnych respiračných ochorení, z toho 63 chrípke podobných. Hlásilo sa 22 komplikácií. V roku 2021 nebolo hlásené ochorenie na chrípku s potvrdeným vírusom chrípky. Sentinelový lekár pre dospelých odobral 2 nazofaryngeálne výtery, vírus chrípky sa nepotvrdil. Zaevidovali sme 10 954 ochorení na Covid-19 potvrdených PCR testom a 6450 potvrdených antigénovým testom. Bolo hlásených 67 importovaných nákaz na Covid-19.

Z ochorení preventabilných očkovaním bolo hlásené 1 ochorenie na parotitídu u čiastočne očkovaného dieťaťa.

V rámci sledovania exantémových ochorení bolo hlásených 27 ochorení na varicellu a 2 ochorenia na šiestu chorobu.

Bolo hlásené 1 ochorenie na akútnu vírusovú hepatitídu typu E, 25 bezpríznakových nosičstiev HCV a 14 nosičstiev HBV. Protiepidemické opatrenia v ohniskách nákazy boli v plnom rozsahu realizované.

V roku 2021 bolo hlásených 88 manifestných ochorení na salmonelózu. Neboli zaznamenané rodinné výskyty. Importované nákazy zaznamenané neboli. Pre 3 osoby

vykonávajúce epidemiologicky závažnú činnosť, ktoré boli v kontakte s chorým na salmonelózu, boli vydané rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva.

Prešetrili sme 172 hlásených prípadov kampylobakteriálnej enteritídy. Bol zaznamenaný rodinný výskyt po 2 ochorenia (faktor prenosu nákazy kuracie mäso) a epidemický výskyt po 4 ochorenia u detí MŠ (faktor prenosu nákazy nezistený). Importovaná nákaza nebola zaznamenaná. Pre 6 osôb vykonávajúcich epidemiologicky závažnú činnosť, ktoré boli v kontakte s chorým na kampylobakteriálnu enteritídu, boli vydané rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva.

Bol hlásený 1 prípad akútnej gastroenteritídy, 8 enteritíd zapríčinených *Yersinia enterocolitica*, 2 enterokolitídy zapríčinené *Clostridium difficile*.

Z vírusových črevných infekcií bolo hlásených 18 rotavírusových infekcií, 6 adenovírusových enteritíd, 12 norovírusových enteritíd, 1 iná špecifikovaná vírusová enteritída.

Z antroponoz bolo hlásených 15 poranení zvieratom, z toho 4x neznámymi psami, 5x mačkou, 2x netopierom, 2x potkanom, 1x líškou a 1x myšou. Antirabická profylaxia bola vykonaná vo všetkých prípadoch. Bolo hlásených 30 ochorení na enterobiózu, 1 na askariózu, 1 na giardiózu a 1 na maláriu.

Z nákaz kože a slizníc boli hlásené 4 ochorenia na svrab.

V rámci monitoringu pohlavných chorôb bolo hlásených 27 ochorení prenosných sexuálnym spôsobom, z toho 11x gonokoková infekcia, 15x sexuálne prenášané chlamýdiové choroby, 1x syfilis.

Hlásili sa 2 bezpríznakové nosičstvá HIV.

V skupine nákaz s prírodnou ohniskovosťou boli hlásené 4 ochorenia na lymeskú chorobu a 6 artritíd pri lymeskej borelióze. Na ambulancie všeobecných lekárov pre deti a dorast a všeobecných lekárov pre dospelých sa distribuovali letáky o závažnosti ochorenia na kliešťovú encefalitídu a možnosti prevencie ochorenia očkovaním.

Zaevidovali sme 3 prípady septikémie nie nozokomiálneho pôvodu.

Na vykonanie jarnej a jesennej celoplošnej celoobecnej deratizácie na reguláciu živočíšnych škodcov bolo zaslané odporúčenie pre všetky mestské a obecné úrady okresu Galanta.

Prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ Galanta sme zabezpečili pravidelné informovanie širokej verejnosti o aktuálnej epidemiologickej situácii v okrese Galanta vo výskyte infekčných ochorení.

## 6.3

### **Informačný systém prenosných ochorení**

Nadalej vykonávame pravidelné rutinné zadávanie sporadických prípadov infekčných ochorení, epidémií, prípadov chrípky a CHPO hlásených hromadne do informačného systému EPIS a údajov do systému rýchleho varovania. Do centrálného registra prenosných ochorení (EPIS) bolo k 31.12.2021 zaevidovaných spolu 18095 prípadov, 1135 epidémií, 23 hlásení do SRV, 52 hlásení ARO A CHPO. Vykonáva sa propagácia využívania on-line hlásenia všeobecnými lekármi, lekármi pre deti, dorast a dospelých.

## 6.4

### **Nozokomiálne nákazy**

Z nemocničných zariadení okresu bolo v roku 2021 hlásených 194 nozokomiálnych nákaz, z toho 39 prebehlo pod obrazom sepsy.

Kontrola hygienicko-epidemiologického režimu v zdravotníckych zariadeniach bola vykonaná v roku 2021 vzhľadom na nepriaznivú epidemiologickú situáciu 29x, z toho 6x na



operačných sálach, 1x na lôžkovom oddelení, 14x na odborných ambulanciách, 6x na zubných ambulanciách, 1x dialýze, 1x v spoločných vyšetrovacích zložkách .

V rámci preventívneho zdravotného dozoru bolo vydaných 13 rozhodnutí na súhlas na uvedenie pracovných priestorov do prevádzky a odsúhlasenie prevádzkového poriadku.

Nadalej pravidelne sledujeme mikrobiálnu rezistenciu nozokomiálnych kmeňov izolovaných u pacientov hospitalizovaných v NsP Sv. Lukáša Galanta a.s., zabezpečujeme realizáciu opatrení pri výskyte bakteriálnych pôvodcov infekčných ochorení **s klinicky a epidemiologicky významnými mechanizmami rezistencie.**

V roku 2021 sme nerealizovali zber údajov na OAIM NsP Sv. Lukáša Galanta a.s. na základe protokolu ECDC - sledovania infekcií akvizovaných na jednotkách intenzívnej starostlivosti programom HELICS.

V mesiaci máj v rámci 13. ročníka národnej kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ (Umývaj si ruky – zachrániš život“), ktorej heslom bolo v roku 2021 „Sekundy zachraňujú životy – umývajte si ruky“ sme zabezpečili:

1. zhotovenie informačného panela vo vestibule RÚVZ Galanta
2. informáciu laickej verejnosti na webovej stránke RÚVZ Galanta.

## 6.5

### **Mimoriadne epidemiologické situácie**

Nadalej rutinne pokračujeme v dôslednom realizovaní epidemiologickej surveillance ARO, chrípky a chrípke podobných ochorení. V prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ pravidelne podávame informácie o aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte ARO a CHPO a o potrebe vykonávania preventívnych opatrení vrátane očkovania proti chrípke.

V priebehu celého roka bolo zaevidovaných 17404 prípadov ochorenia na COVID-19 u obyvateľov okresu, z toho metódou RT-PCR bola zistená pozitivita na prítomnosť koronavírusu u 10954 osôb a pozitivita antigénových testov u 6540 osôb. Pracovníci oddelenia vykonávali epidemiologické šetrenie prípadov ochorenia, zisťovali možný zdroj nákazy, úzke kontakty chorých a zabezpečovali vykonávanie karanténnych opatrení v ohniskách nákazy.

Počas trvania epidémie sme zaznamenali rodinné epidémie v rozsahu 2-7 prípadov. Vyskytli sa aj epidémie väčšieho rozsahu a to:

- DSS Šoporňa Štrkovec s počtom 43 chorých zo 103 exponovaných
- DSS Galenia Galanta s počtom 56 chorých zo 119 exponovaných
- interné oddelenie NsP Sv. Lukáša Galanta, a.s. s počtom chorých 27 zo 60 exponovaných.

V mesiaci november 2020 bolo na RÚVZ Galanta zriadené MOM, ktorého činnosť personálne zabezpečovali zamestnanci RÚVZ Galanta, V roku 2021 bolo v MOM vyšetrených 6796 osôb, z toho bola u 190 osôb zistená pozitivita na prítomnosť vírusu SARS-COVID-19.

Pracovníci oddelenia zabezpečovali aj objednávanie kontaktov pozitívnych osôb na vyšetrenie RT-PCR pomocou aplikácie v systéme Moje e-zdravie a zároveň aj objednávanie na vyšetrenie osôb vracajúcich sa zo zahraničia cez aplikáciu e-hranica.

Pracovníci oddelenia sa zúčastňovali všetkých rokovaní krízových štábov obcí a miest v okrese a podieľali sa na riešení pandemickej situácie v okrese. Zároveň poskytovali nepretržité telefonické a osobné konzultácie štátnej a verejnej správe, školským a predškolským zariadeniam, zariadeniam sociálnej starostlivosti, poskytovateľom zdravotnej starostlivosti a občanom okresu. Poskytovateľom zdravotnej starostlivosti sme poskytovali v pravidelných intervaloch informácie o aktuálnych protiepidemických opatreniach.

Za súčinnosti Policajného zboru sme zabezpečovali kontrolu dodržiavania karanténnych opatrení u občanov, ktorí sa vrátili zo zahraničia.

Na základe podnetu sme riešili 22x nedodržanie karantény, 2x neregistrovanie sa v e-hranici 11x neprekrytie dýchacích ciest.

6.6

### **Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV**

V rámci surveillance poliomyelitídy a sledovania VDPV sme v roku 2021 podľa harmonogramu NRC pre poliomyelitídu zabezpečili 6 odberov odpadovej vody s negatívnym výsledkom. Vedíme evidenciu pravidelných týždenných hlásení ACHO z príslušných nemocničných oddelení. K 31.12.2021 nebolo hlásené podozrenie na akútnu chabú obrnu.

6.7

### **Prevenia HIV/AIDS**

Vzhľadom na nepriaznivú epidemiologickú situáciu sa v roku 2021 nerealizoval projekt primárnej prevencie HIV/AIDS „Hrou proti AIDS“ a ani prednášky pre žiakov ZŠ a študentov SŠ o problematike HIV/AIDS. Zabezpečili sme informovanie obyvateľov o danej problematike formou informačného panelu vo vestibule RÚVZ a článkom na internetovej stránke RÚVZ z príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS.

6.8

### **Poradne očkovania**

Na RÚVZ Galanta je od 1.1.2012 zriadená poradňa očkovania. Konzultačná činnosť v oblasti prevencie chorôb, ktorým sa dá predísť očkovaním, sa poskytuje každý posledný štvrtok v mesiaci v čase od 13.00 – 14.00 hod.. Konzultácie sa poskytujú telefonickou formou alebo formou osobnej konzultácie pre rodičov detí aj pre zdravotníckych pracovníkov. V roku 2021 bolo hlásených 26 prípadov odmietnutia očkovania, bolo realizovaných 7 osobných, 150 telefonických a 20 písomných konzultácií. Rodičom, ktorí odmietajú očkovať svoje dieťa je ponúkaná možnosť osobnej konzultácie o očkovaní a možných vedľajších účinkoch očkovania v poradni očkovania.

6.9

### **Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania**

V roku 2021 sa vzhľadom na nepriaznivú epidemiologickú situáciu nerealizoval projekt „Očkovanie hrou“.

## **9. ODDELENIE VÝCHOVY A PODPORY K ZDRAVIU**

9.1

### **Národný program podpory zdravia**

NPPZ sa opiera o výsledky monitorovania zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a tiež o projekty a programy, ktoré mapujú výskyt rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení u obyvateľov Slovenska. Aktualizovaný program je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou.

Zdravotno-výchovná intervencia vychádzala z Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR aktualizovaného NPPZ s cieľom zvýšiť informovanosť o aktívnej podpore zdravia, zlepšiť zdravotný stav obyvateľstva pozitívnym ovplyvňovaním vedomostí, postojov a správania individuálnym a skupinovým poradenstvom na základe analýzy štatistických údajov o zdravotnom stave obyvateľstva, monitorovanie skriningového vyšetrenia zdravotného stavu. Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané na jeho priority - pohybová aktivita, správna výživa, prevencia obezity s dôrazom na mladú generáciu prevencia a eliminovanie škodlivých návykov, prevencia drogovej závislosti, výchova k partnerstvu a rodičovstvu s dôrazom na mladú generáciu, otázky ochrany životného a pracovného prostredia ako jednej zo základných podmienok podpory environmentálneho zdravia.

#### 9.1.1

#### **Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky**

Sledovanie zdravotného uvedomenia je zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory a ich výskyt v populácii. Zdravotné uvedomenie a správanie ľudí vypovedá o ich vzťahu k vlastnému zdraviu a o jednom z možných vplyvov na ich zdravotný stav. Je založené na osobnej zodpovednosti za vlastné zdravie a za zdravie svojich najbližších, ale i širšej spoločnosti. Je základom pre znižovanie chorobnosti a úmrtnosti a je predpokladom pre zvyšovanie priemerného veku dožitia – strednej dĺžky života.

Zber údajov sa v roku 2021 nerealizoval.

#### 9.2

#### **Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025**

Zámerom Národného akčného plánu v prevencii obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

Zdravotno-výchovné aktivity sú zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia detí a mládeže a zároveň zdravotného povedomia občanov v produktívnom a postproduktívnom veku, na pozitívny vplyv na zdravý spôsob života, vytvorenie zdravie podporujúcich podmienok pre zamestnancov na monitorovanie výskytu nadváhy.

V rámci výživy sa zdôrazňuje výber zloženia biologickej hodnoty stravy v zmysle zásad zdravej výživy, zároveň i na zmenu tak výživových návykov u detí a mládeže, ako i populácie v produktívnom veku.

Zdravotno-výchovná intervencia bola zameraná na zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľstva, vytváranie pozitívnych postojov a správania sa ku zdraviu, na motivovanie k aktívnemu pohybu ako významnej zložky zdravého spôsobu života a ku skvalitneniu výživy. U klientov v Poradenskom centre v rámci poradenskej činnosti bola doporučená pohybová aktivita ako jedna z možností ovplyvnenia zistenej nadváhy v nadväznosti na odporúčania týkajúce sa úpravy stravovacích návykov.

V rámci prevencie obezity boli na ZŠ SNP Galanta a ZŠ G. Dusíka Galanta zrealizované prednášky a besedy o význame správneho zloženia stravy, o dôležitosti pitného režimu a správneho výberu nápojov, zvýšenia pohybovej aktivity, ktoré boli spojené s interaktívnymi hrami. Prednášok a besied zameraných na prevenciu obezity sa zúčastnilo 38 žiakov.

V rámci realizácie Národného akčného plánu prevencie obezity bol realizovaný program „Školský program“, ktorého cieľom je zvýšiť konzumáciu ovocia, zeleniny

a mliečnych výrobkov u detí, vplývať na zmenu ich stravovacích návykov a predchádzať chorobám z nadhmotnosti a obezity.

V spolupráci s vedením ZŠ Sever v Galante bola zrealizovaná prednáška a beseda na tému „Význam konzumácie ovocia, zeleniny a mliečnych výrobkov“ na ktorej sa zúčastnilo 25 žiakov.

Projekt „Viem, čo zjem“, ktorý je zameraný na prevenciu vzniku civilizačných ochorení žiakov informuje o správnom výbere potravín, ako chrániť svoje zdravie a ako sa vďaka správnej hygiene vyvarovať rôznym chorobám. Projekt „Viem, čo zjem“ bol realizovaný pre žiakov Cirkevnej ZŠ sv. Cyrila a Metoda v Seredi, a pre žiakov ZŠ G. Dusíka v Galante. Na projekte sa zúčastnilo 238 žiakov.

V spolupráci so Strednou odbornou školou obchodu a služieb v Galante boli realizované 2 prednášky pre študentov na tému „Zdravá životospráva a význam pohybovej aktivity“. Na prednáškach sa zúčastnilo 25 študentov.

#### 9.2.1

### **Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie**

Cieľom projektu je zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity.

V rámci zdravotno – výchovných aktivít bol distribuovaný propagačný materiál a účastnícke listy a ponúknutá možnosť zapojiť sa do kampane Vyzvi srdce k pohybu. V roku 2021 sa záujemci zapojili do kampane online formou dotazníka.

#### 9.3

### **Podpora zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku**

Cieľom podpory zdravia znevýhodnených skupín je prostredníctvom komunitných pracovníkov zdravotnej výchovy (KPZV) dosiahnuť významné zlepšenie zdravotného stavu populácie v rómskych komunitách cestou zlepšenia informovanosti, hygienických návykov, ako aj návykov súvisiacich s podporou a udržiavaním zdravia. Prostredníctvom KPZV zlepšiť akceptáciu zdravého životného štýlu a upevniť vnímanie zdravia ako hodnoty cieľovou skupinou projektu. Znížiť relatívny výskyt ochorení ktoré sa u cieľovej skupiny vyskytujú častejšie než u väčšinovej populácie.

OPZaVkZ RÚVZ Galanta nie je zapojený do tohto projektu.

#### 9.4

### **Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike**

Hlavným cieľom akčného plánu je zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu a prijímanie opatrení zameraných na riešenie problematiky škodlivého užívania alkoholu a skvalitnenie monitorovacích a kontrolných systémov. V rámci Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom boli realizované prednášky a besedy pre žiakov ZŠ G. Dusíka v Galante, ktorých sa zúčastnilo 57 žiakov.

9.5

### **Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia na roky 2021 - 2030**

Cieľom NPAS je zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie ako dôsledok poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku. Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti.

Výchovno-vzdelávacie aktivity OPZaVkJ boli zamerané na zlepšovanie úrovne zdravotného uvedomenia seniorov a motivovanie obyvateľstva a seniorov k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého a aktívneho starnutia a propagovať aktívny prístup k životu v každom veku.

V roku 2021 boli v spolupráci vedením DSS Senior Care Kaskády, Klubom dôchodcov Sereď a Klubom dôchodcov v Gáni realizované prednášky a besedy pre klientov na témy prevencia srdcovo – cievnych ochorení, diabetes mellitus, prevencia osteoporózy, prevencia onkologických ochorení, prevencia covid 19 a hygiena rúk a prevencia Alzheimerovej choroby. Prednášok a besied sa zúčastnilo 482 seniorov.

9.6

### **CINDI program SR**

Cieľom CINDI programu je znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosť na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

V roku 2021 bola v okrese Galanta zameraná zdravotno-výchovná činnosť na zníženie chorobnosti a úmrtnosti na vybrané skupiny civilizačných ochorení so zameraním na zníženie prevalencie osôb s rizikovým životným štýlom. Cestou činnosti Poradenského centra zdravotno-výchovná intervencia bola realizovaná individuálnou, skupinovú a mediálnou formou poradenskej činnosti so zameraním na správnu výživu, prevenciu fajčenia, požívanie alkoholu, nedostatočnú pohybovú aktivitu, hypertenziu, stres a zmenu životného štýlu. Ťažiskom poradenskej činnosti bolo poskytnúť základné informácie o zdravotnom stave a poradenstvo čo najväčšiemu počtu klientov, čo bolo realizované mobilnou poradňou v spolupráci s MÚ Sereď, s vedeniami DK Sereď, MsKS Sereď, Klub dôchodcov Sereď, Klub dôchodcov Gáň, DSS Senior Care Kaskády, Bekaert Slovakia s.r.o. Sládkovičovo, Termálne kúpalisko Vincov les Sládkovičovo, Všeobecná zdravotná poisťovňa, Bežecký klub Galanta, Rodinné centrum Bambuľkovo a SOŠOaS Galanta.

V roku 2021 bolo v rámci TZS vyšetrených 141 klientov, z toho boli 23 klienti prvovýšetrení a 118 klientov opakovane vyšetrených, mimo TZS bolo vyšetrených 409 klientov.

### **V rámci programu CINDI boli realizované zdravotno-výchovné aktivity:**

V spolupráci s vedeniami MÚ Sereď, DK Sereď a MsKS Sereď boli realizované nasledovné zv. aktivity:

1. Prednášky a besedy pre širokú verejnosť zamerané na tému: „Zdravý životný štýl – význam správneho stravovania a telesnej aktivity pre zdravie“, „Ozdravenie výživy“ a „Správna životospráva“ boli realizované v MsKS v Sereďi. Klienti mali možnosť dať si zmerať hodnoty celkového cholesterolu, HDL cholesterolu, LDL cholesterolu, triglyceridov, hodnotu cukru v krvi a zmeranie tlaku krvi.
2. Návštevníci Termálneho kúpaliska v Sládkovičove mali možnosť dať si zmerať množstvo celkového cholesterolu v krvi, krvný tlak, BMI a množstvo podkožného tuku. Meraní sa zúčastnilo 92 klientov.
3. V spolupráci s vedením KD Sereď, KD Gáň a DSS Senior Care Kaskády boli pre seniorov realizované prednášky a besedy a seniorom boli zmerané hodnoty celkového cholesterolu, glykémie v krvi a krvný tlak. Meraní sa zúčastnilo 178 seniorov.
4. Pre zamestnancov Bekaert Slovakia s.r.o. Sládkovičovo boli realizované Dni zdravia spojené s možnosťou preventívnych vyšetrení prístrojom Reflotrón celkového cholesterolu, glykémie, meraním krvného tlaku, podkožného tuku, BMI a fajčiari mali možnosť odmerať si prístrojom smokerlyzér množstvo CO vo vydychovanom vzduchu. Vyšetrení sa zúčastnilo 81 zamestnancov.
5. V spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou bol pre zamestnancov Národnej diaľničnej spoločnosti v Galante realizovaný Deň zdravia. Celkový cholesterol a krvný tlak bol odmeraný 35 zamestnancom.
6. V rámci športovej akcie „Beh dojčiacich matiek“ bola realizovaná zdravotno-výchovná aktivita, počas ktorej využilo možnosť merania krvného tlaku, BMI, podkožného tuku a výživového poradenstva 30 klientov.
7. V Poradenskom centre podpory zdravia v priestoroch ambulancie RÚVZ Galanta bolo vyšetrených 39 klientov. Klientom boli zmerané antropometrické merania, biochemické vyšetrenia na prístroji Reflotrón, merania krvného tlaku a pulzu. Získané údaje boli vkladané do TZS. V prípade záujmu bolo u klientov realizované meranie prístrojom Spirometer a u fajčiarov meranie CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzér.

9.7

### **Akčný plán realizácie Národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2021 – 2025**

Cieľom NPS je predchádzať škodlivému užívaniu a zneužívaniu drog a vzniku závislostí od psychoaktívnych látok, zamerať prevenciu na rizikové vývinové obdobia, v ktorých sa začínajú užívať psychoaktívne látky a zvýšiť informovanosť o rizikách spojených s užívaním

nelegálnych drog a iných psychoaktívnych látok a súvisiacich dôsledkoch.

Pre žiakov ZŠ G. Dusíka v Galante boli realizované prednášky na tému: „Prevencia fajčenia“, na ktorých sa zúčastnilo 57 žiakov.

S vedením SOŠOaS v Galante bola realizovaná prednáška na tému: „Prevencia fajčenia a vplyv fajčenia na zdravie“, ktorej sa zúčastnilo 30 študentov a 18 študentov využilo možnosť merania CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom smokerlyzér.

V rámci seminára RÚVZ Galanta bola realizovaná prezentácia na tému „Prevencia fajčenia“, ktorej sa zúčastnilo 30 zamestnancov.

V priestoroch RÚVZ Galanta bol realizovaný k tejto tematike propagačný panel.

9.8

### **Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na rok 2020 a ďalšie roky**

Zámerom Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na rok 2020 a ďalšie roky je zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory pohybovej aktivity. Pohybová aktivita by mala byť prirodzenou potrebou človeka v priebehu celého života.

Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané na posilňovanie záujmu a zodpovednosti za svoje zdravie a informovanie o zdravom životnom štýle a význame pohybovej aktivity pre zdravie. Pozitívne ovplyvňovanie životného štýlu by malo prispieť k zvýšeniu fyzickej zdatnosti a tým aj k zlepšeniu zdravotného stavu a k predĺženiu aktívneho života v pokročilom veku. Klientom poradne optimalizovania pohybovej aktivity bola doporučená fyzická aktivita ako jedna z možností ovplyvnenia zistenej nadváhy a obezity, pozitívneho ovplyvňovania TK u hypertonikov a hladiny HDL-cholesterolu. Klienti absolvovali vyšetrenie funkčnej zdatnosti tela a bola im poskytnutá pohybová inštruktáž.

Pre žiakov ZŠ v Galante boli realizované prednášky a besedy zamerané na význam pohybovej aktivity, ktorej sa zúčastnilo 74 žiakov.

V spolupráci s Bežeckým klubom v Galante a rodinným centrom Bambul'kovo bolo realizované športové podujatie, zamerané na zvýšenie pohybovej aktivity. V rámci akcie bola účastníkom ponúknutá možnosť merania TK, BMI, podkožného tuku a výživové poradenstvo. Účastníkom boli ponúknuté letáky s propagáciou zdravého životného štýlu a významu pohybovej aktivity pre zdravie.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva  
so sídlom v Humennom**



# **1 Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia**

## **1.1 Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky - NEHAP V.**

V rámci plnenia akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR bola riešená úloha „Zmapovanie prítomnosti baktérií rodu Legionella v ZSS“. Strategickým dlhodobým cieľom je znížiť expozíciu a riziko závažných ochorení spôsobených mikroorganizmami rodu Legionella. Na naplnenie tohto cieľa bola definovaná aktivita č. 9 „Monitoring vzoriek životného prostredia (stery, voda, ovzdušie) predovšetkým v zariadeniach s pobytom osôb s oslabenou imunitou a znížením rizika závažných ochorení spôsobených týmito mikroorganizmami. V rámci úlohy bolo vybrané zariadenie sociálnych služieb v okrese Humenné. Z predmetného zariadenia bola odobraná vzorka vody v rozsahu minimálneho fyzikálno-chemického, mikrobiologického a biologického rozboru na laboratórne vyšetrenie, štyri vzorky vôd na stanovenie legionell a päť sterov z prostredia. Vzorky boli vyšetrené v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Prešove. V odobraných vzorkách vôd ani v odobraných steroch sa na základe výsledkov laboratórnych analýz prítomnosť legionell v zariadení nepotvrdila. Na základe záverov sa v riešení danej úlohy bude pokračovať v roku 2022 vykonaním kontrolných odberov v prípade zistenia pozitivity na legionelly.

## **1.2 Protokol o vode a zdraví - plnenie národných cieľov**

RÚVZ so sídlom v Humennom nebol zaradený medzi riešiteľské pracoviská.

## **1.3 Ľudský biomonitoring – sledovanie záťažee skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí**

RÚVZ so sídlom v Humennom nebol zaradený medzi riešiteľské pracoviská.

## **1.4 Overenie kvality materiálov, ktoré prichádzajú do styku s pitnou vodou**

Cieľom úlohy je získať prehľad o výrobkoch, ktoré sú na našom trhu používané v styku s pitnou vodou. Aj napriek tomu, že RÚVZ so sídlom v Humennom nebol zaradený medzi riešiteľské pracoviská, vyžadovali sme pri kolaudácii stavieb - novostavieb údaje o pôvode výrobku a údaje uvedené v § 4 Označovanie výrobkov, vyhlášky MZ SR č. 550/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na výrobky určené na styk s pitnou vodou (ďalej len „vyhl. MZ SR č. 550/2007 Z.z.“). Dôležité je overenie, či dokumentácia k výrobkom určeným pre styk s pitnou vodou označených CE, ktoré boli legálne vyrobené alebo uvedené na trh v SR, obsahuje relevantné informácie, týkajúce sa zdravotnej bezpečnosti výrobkov vo vzťahu k možnému ovplyvneniu kvality pitnej vody (hlavne migrácie olova). Získanú dokumentáciu za rok 2021 sme zaslali na NRC pre materiály určené na styk s pitnou vodou RÚVZ so sídlom v Poprade.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru a monitoringu odoberaných vzoriek z vodovodných kohútikov sme nezaznamenali pri vybraných chemických ukazovateľoch zvýšené hodnoty ukazovateľov (Cu, Ni, Pb).

Získavanie podkladov má poslúžiť pre prípravu jednotnej legislatívy v oblasti výrobkov prichádzajúcich do kontaktu s pitnou vodou v rámci Európskej únie a pre vypracovanie novelizácie vyhl. MZ SR č. 550/2007 Z.z.

## 1.5 Mapovanie aktuálneho výskytu pesticídnych látok a mikropolutantov v pitných vodách

Pre zmapovanie aktuálneho výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách v našom regióne sa vytypovala oblasť VN Starina. Gestor úlohy – NRC pre pitnú vodu, zatiaľ nepožadoval súčinnosť.

## 1.6 Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší

RÚVZ so sídlom v Humennom nebol zaradený medzi riešiteľské pracoviská.

## 2. Projekty vyplývajúce z aktuálnych potrieb regiónu

### 2.1 Kontrola dodržiavania režimu hospodárenia v pásmach vodných zdrojov hromadného zásobovania pitnou vodou

Zo 119 obcí regiónu má verejný vodovod 59 obcí. V správe VVS, a.s., je 54 verejných vodovodov, verejné vodovody v obciach Jablň, Oľka, Čertižné, Habura a Volica sú spravované obcami. ŠZD bol zameraný na kontrolu vodných zdrojov, dodržiavanie režimu hospodárenia a kontrolu stavu vodojemov. V priebehu roka bolo preverených päť vodných zdrojov. Zistené nedostatky boli konzultované s prevádzkovateľmi vodných zdrojov.

Vzorky vôd boli odobrané zo všetkých kontrolovaných vodných zdrojov a vyšetrované v rozsahu minimálneho rozboru. Z výsledkov skúšok vzoriek vody vyplýva, že voda zodpovedala kategórii A1 surovej vody z podzemných zdrojov vyhlášky MŽP SR č. 636/2004 Z.z., ktorou sa ustanovujú požiadavky na kvalitu surovej vody a na sledovanie kvality vody vo verejných vodovodoch.

### 2.2 Kvalita pitnej vody v individuálnych zdrojoch vody

Cieľom úlohy je získavanie objektívnych údajov o kvalite vody v individuálnych vodných zdrojoch vody v obciach, ktoré zatiaľ nemajú vybudované verejné vodovody. Tieto zdroje zásobujú bytové domy, ubytovacie, stravovacie, potravinárske, poľnohospodárske, priemyselné, školské a predškolské zariadenia. V okrese Humenné zo 62 obcí nemá verejný vodovod 22 obcí a z celkového počtu 60 126 obyvateľov je pitnou vodou z individuálnych zdrojov zásobovaných 9 561 obyvateľov, čo je **15,90 %**. V okrese Medzilaborce z 23 obcí je bez verejného vodovodu 13 obcí a z celkového počtu 11 056 obyvateľov okresu je zásobovaných vodou z individuálnych zdrojov **24,88 %**. V okrese Snina z 34 obcí je 24 obcí bez verejného vodovodu a z 35 125 obyvateľov okresu je vodou z individuálnych zdrojov zásobovaných 4 095 obyvateľov okresu, čo je **11,65 %**.

Z obcí okresu Humenné (Humenné, Jasenov, Kamenica nad Cirochou, Lackovce, Myslina, Papín, Rovné, Slovenská Volová, Udavské, Topoľovka, Veľopolie, Vyšné Ladičkovce, Zbudské Dlhé, Zavadka) bolo odobraných 18 vzoriek vôd, v okrese Snina (Kolbasov, Osadné, Parihuzovce, Strihovce, Ubl'a, Ulič) bolo odobraných 15 vzoriek vôd, v okrese Medzilaborce (Čertižné, Medzilaborce, Radvaň nad Laborcom, Roškovce, Svetlice, Volica) bolo odobraných desať vzoriek.

Z protokolov o skúškach vzoriek vôd vyplýva, že kvalita vody nezodpovedá požiadavkám ustanoveným vo vyhláške MZ SR č. 247/2017 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kvalite pitnej vody, programe monitorovania a manažmente rizík pri zásobovaní pitnou vodou v znení vyhlášky MZ SR č. 97/2018 Z.z. (ďalej len vyhl. MZ SR č. 247/2017

Z.z.). Najčastejšie, až v 70,4 % prípadoch, bolo zistené nedodržanie limitných hodnôt mikrobiologických ukazovateľov. Z mikrobiologických a biologických ukazovateľov bol najčastejšie zistený pozitívny nález koliformných baktérií, enterokokov, Escherichia coli, kultivovateľných mikroorganizmov pri 22°C a 36°C a abiosestónu.

Z fyzikálno-chemických ukazovateľov bolo najčastejšie zisťované prekračovanie limitných hodnôt amónnych iónov, dusičnanov, chemickej spotreby kyslíka manganistanom, mangánu, zákalu a železa.

Zdravotné zabezpečenie individuálnych vodných zdrojov - ochrana, technický stav, dezinfekcia, nie sú vždy vyhovujúce. Kvalita vody je kolísavá, nevyhovujúca a požívanie a používanie takejto nevyhovujúcej vody prináša riziká ohrozenia zdravia obyvateľov. Je dostatočným dôvodom na to, aby tejto problematike bola venovaná pozornosť naďalej, pretože počet obyvateľov odkázaných na takýto druh zásobovania pitnou vodou je stále pomerne vysoký (v priemere v rámci všetkých troch okresov cca 20 %).

Výsledky laboratórnych rozborov boli poskytnuté samosprávam, resp. majiteľom nehnuteľností, na ktorých sa vodný zdroj nachádza.

V rámci Svetového dňa vody v marci 2021 nebolo pre verejnosť zabezpečené orientačné vyšetrenia (testovacími prúžkami) vzoriek vôd z individuálnych vodných zdrojov na stanovenie obsahov dusičnanov a dusitanov, z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie pri výskyte ochorenia COVID -19.

## **2 Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva**

### **2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce**

Cieľom tejto úlohy je zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov a na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR je potrebné uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenských. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overujú zamestnanci oddelenia PPL poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, čo umožňuje zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch a zvyšovanie kvality odborných poradenských služieb pre zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia pri práci a činnosti pracovnej zdravotnej služby.

#### **2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)**

V roku 2021 sme viedli evidenciu rizikových prác za príslušný región (okresy Humenné, Snina a Medzilaborce) podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Rizikové práce boli k 31.12.2021 prehodnotené nasledovne: Zaradenie do evidencie rizikových prác bolo celkom v 14 organizáciách na 65 pracoviskách, z evidencie bola vyradená riziková práca v jednej organizácii na jednej prevádzke. Do kategórie rizika 3 boli zaradené pracovné činnosti pre rizikové faktory hluk a chemický faktor v šiestich organizáciách na 42 pracoviskách, pre rizikový faktor hluk a chlad v jednej organizácii na jednom pracovisku a pre biologický faktor v jednej organizácii na dvoch pracoviskách. Do kategórie rizika 4 boli zaradené pracovné činnosti v 10 organizáciách na 20 pracoviskách pre hluk, vibrácie a chemický faktor. V rámci ŠZD sme sledovali pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. Bolo vykonaných 38 previerok. V rámci výkonu ŠZD sme sledovali výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou.

#### **2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické**

V roku 2021 nebola v rámci výkonu ŠZD vykonaná kontrola na dodržiavanie platnej chemickej legislatívy. Zamestnanci oddelenia PPL zabezpečovali poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov telefonicky v priebehu celého roka 2021. V regióne sme nezaznamenali žiadnu mimoriadnu situáciu ani haváriu.

#### **2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém**

V roku 2021 sme pri výkone ŠZD naďalej uplatňovali legislatívne úpravy - nariadenia vlády SR č. 83/2015 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane

zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 301/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pokračovali sme vo vedení evidencie organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. V regióne evidujeme päť subjektov, ktoré pri svojej činnosti používajú látky alebo zmesi klasifikované ako karcinogény a mutagény: RMR Humenné - Galvanizovňa, Nemocnica A. Leňa Humenné a.s., Nexis Fibers a.s. Humenné, VVS Humenné - Laboratórium ČOV v Humennom, Laboratórium pitných vôd Stakčín. Evidujeme 26 subjektov, ktoré sa v regióne zaoberajú odstraňovaním azbestových materiálov zo stavieb: Bytové družstvo Humenné, Michal Choma Snina, H&L Tesárstvo Humenné, František Salanci Humenné, Vladimír Lakata Snina, TESAR-DACH s.r.o. Humenné, REGENA ES s.r.o. Strážske, PROSERVIS s.r.o. Strážske, Strechy M s.r.o. Sabinov, Inžiniering PLUS s.r.o. Majerovce, ASTANA s.r.o. Poprad, Tibor Galanda s.r.o. Snina, RONAR s.r.o. Košice, Dušan Poperník Svidník, LM CONSTRUCTION s.r.o. Trnava, Vokup Klim s.r.o. Prešov, R DREVO s.r.o. Michalovce, Strechy Štec s.r.o. Sedliská 48, SAMP Slovakia s.r.o. Bardejov, Andrej Mihal' Giraltovce, DILMUN SYSTEM s.r.o. Bratislava, AZBESTGROUP s.r.o. Bratislava, DIRECT CLUB s.r.o. Spišský Hrhov, Jesika Pačajová Poprad, Michal Kira Kolonica a Garden-Wood s.r.o. Sečovce.

V roku 2021 bolo vydaných 67 súhlasných rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb a vykonávatelia týchto prác nám doručili 44 oznámení o likvidácii azbestu zo stavieb. Na pracoviskách pri odstraňovaní azbestu a materiálov s obsahom azbestu v roku 2021 previerky neboli vykonávané.

## **2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci**

Cieľom tejto úlohy je prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia a propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy (napr. „Zdravé pracoviská“). Je potrebné zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu a osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Úloha bude riešená v spolupráci s oddelením výchovy k zdraviu a poradenským centrom ochrany a podpory zdravia (PCOAPZ). Činnosť pri plnení tejto úlohy bude koordinovaná s európskou informačnou kampaňou Zdravé pracoviská.

### **2.2.1 Zdravé pracoviská**

V rámci projektu neboli v roku 2021 realizované žiadne aktivity.

### **2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci**

V rámci kampane „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné chemické látky“ sme realizovali informačné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci s nebezpečnými chemickými látkami na pracovisku. Informácie o prebiehajúcej kampani boli zverejnené na webovej stránke úradu.

Z dôvodu výskytu nového koronavírusu spôsobujúceho ochorenie COVID-19 sa „Deň otvorených dverí“ v rámci Európskeho týždňa BOZP neuskutočnil. Konzultácie

a poradenstvo k otázkam týkajúcim sa ochrany a podpory zdravia pri práci zamestnanci oddelenia PPL telefonicky poskytovali podľa potreby priebežne počas roka.

V roku 2021 bola vykonaná spoločná koordinovaná kontrola s orgánmi inšpekcie práce a NIP v spoločnosti SSE Slovakia s.r.o. v Humennom na prevádzke výroby priemyselných trhavín v lokalite Hubková Humenné.

V Prešovskom kraji je zabezpečená spolupráca s orgánmi inšpekcie práce a realizuje sa prostredníctvom vzájomnej spolupráce hlavného inšpektora práce Inšpektorátu práce Prešov a krajského odborníka HH SR za Prešovský kraj pre PPLaT Ing. Vladimíra Dzana. V roku 2021 sa z dôvodu ochorenia COVID-19 neuskutočnili žiadne pracovné stretnutia. Problematika realizácie spoločných previerok IP Prešov a RÚVZ Prešovského kraja bola prerokovaná telefonicky. Vzájomná spolupráca medzi Inšpektorátom práce Prešov a jednotlivými RÚVZ v Prešovskom kraji sa realizuje v potrebnom rozsahu v elektronickej forme, vzájomné postupy sú koordinované telefonicky.

### **3 Oddelenie hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov**

RÚVZ so sídlom v Humennom - Oddelenie hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov **nebolo** v roku 2021 zapojené do plnenia žiadnych projektov.

## 4 Oddelenie hygieny detí a mládeže

### 4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 (NAPPO)

**Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.**

Plnenie:

Etapy riešenia

#### **a) Podpora zdravého štartu do života**

V územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Humennom materské centrá ani rodičovské centrá naďalej nie sú zriadené a nevidujeme ani zariadenie podobného typu, preto aktivity v oblasti zdravého životného štýlu a prevencie obezity v takýchto zariadeniach neuplatňujeme. Matky na materskej dovolenke nevzniesli požiadavky pre spoluprácu v danej oblasti s našim RÚVZ. V ďalších rokoch v prípade záujmu, resp. zriadenia zariadenia pre matky s deťmi na materskej dovolenke radi pomôžeme a navrhujeme aj prvé kroky spolupráce, príp. aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť zdravého životného štýlu.

#### **b) Podpora zdravšieho prostredia v školách**

V okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce v priebehu roka 2021 evidujeme celkom 11 bufetov, z toho 8 pri SŠ a 3 pri ZŠ. V tomto kalendárnom roku bufety boli prevádzkované len minimálne, a to z dôvodu pandémie COVID-19. Prevažnú väčšinu roka boli zatvorené, preto sa kontroly nevykonávali. Sortiment bufetov sa však nezmenil, aj naďalej pozostáva z balených cukrovín, nealkoholických nápojov v originálnom balení, balených a nebalených pekárenských výrobkov, v malom množstve pokrmov rýchleho občerstvenia, obloženého pečiva a základných školských potrieb. Vo väčšine prípadov obložené pečivo je pripravované denne, priamo v bufete, je náležite označené a podmienky na prípravu pokrmov sú vytvorené. Na predaj sú ponúkané aj cereálne tyčinky a iné cereálne výrobky, ovocie, 100% prírodné ovocné šťavy a jogurty, o ktoré aj napriek ponuke je minimálny záujem. Zastúpenie takýchto výrobkov je v minimálnom množstve, pretože ich predaj predstavuje problém pre predajcu (DMT, DS, vysoká cena). Na niektorých školách sa podávajú aj desiate, ktoré sa pripravujú v školskej jedálni, ide o chlieb s nátierkou, obložené pečivo a mliečny nápoj. Pri podávaní mliečnych nápojov a príprave desiat neboli pri výkone ŠZD zistené nedostatky.

**Školský mliečny program** sa v jednotlivých školách rieši v zmysle metodického usmernenia č. 12/2008 zo 6. októbra 2008 k realizácii nariadenia vlády SR č. 339/2008 Z.z. o poskytovaní pomoci na podporu spotreby mlieka a mliečnych výrobkov pre deti v materských školách, pre žiakov na základných školách a pre žiakov na stredných školách v znení nariadenia vlády SR č. 342/2009 Z. z. a metodického usmernenia 16/2009-R z 27. augusta 2009, ktorým sa mení a dopĺňa vyššie citované usmernenie a má slúžiť na podporu spotreby mlieka a mliečnych výrobkov u detí a mládeže v čase vyučovania.

Do mliečneho programu bolo v roku 2021 v okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce zapojených celkom 78 škôl (Humenné 45, Snina 24, Medzilaborce 9), t.j. 56,5 %, z celkového počtu 138 škôl. Školský mliečny program naďalej je realizovaný prevažne cez Kežmarskú mliekareň a.s., ktorá zabezpečuje aj rozvoz mlieka. Skladovanie je zabezpečené v chladiacich zariadeniach ZŠS-ŠJ, kde sme nezaznamenali problémy. Používa sa mlieko rozlievané, úkony s tým spojené zabezpečuje personál ZŠS-ŠJ - odborne i zdravotne spôsobilý.

Program **školské ovocie** je sledovaný, školy sa do programu aktívne zapájajú, podáva sa čerstvé ovocie alebo 100% ovocná šťava s rôznymi príchuťami.

Ďalej pri výkone ŠZD a ÚKP bola venovaná pozornosť spoločnému stravovaniu detí a mládeže z pohľadu kvality výrobného procesu, t.j. správnej výrobnéj praxe (HACCP).



Podieľali sme sa na hodnotení zariadení poskytujúcich spoločné stravovanie v zmysle programu ISÚVZ – Kontrola a ochrana zdravej výživy. Stravovaniu detí a mládeže sme sa venovali predovšetkým z hľadiska skladby stravy, frekvencie podávania vybraných druhov potravín a jej možného ovplyvnenia zdravotného stavu, plnenia pitného režimu v školských a predškolských zariadeniach.

Zároveň v roku 2021 boli kontroly v zariadeniach spoločného stravovania pri školách zamerané hlavne na overenie dodržiavania opatrení vydaných ÚVZ SR pri ohrození verejného zdravia, na základe záverov rokovania ústredného krízového štábu podľa § 48 ods. 4 písm. c) a e) zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, z dôvodu vyhlásenia mimoriadnej situácie na území SR a pandémie ochorenia COVID-19. Nariadené hygienické opatrenia sa vzťahovali na umožnenie vstupu do jedálne len s prekrytými hornými dýchacími cestami detí, žiakov, personálu (rúško), okrem času potrebného na konzumáciu nápojov a pokrmov, ďalej následná aplikácia dezinfekčných prostriedkov na ruky žiaka, obsluha žiakov (obslužný personál – jednorazové rukavice, rúška), pri vstupe umiestnenie oznamu o uvedených povinnostiach, dodržiavanie pravidelného vetrania a dezinfekcie stolov a stoličiek v jedálni. Kontrolované bolo aj zabezpečenie príchodu žiakov do jedálne (postupne, po skupinách), balenie príborov a pod. V kuchyni bolo kontrolované dodržiavanie prísnych hygienických požiadaviek - osobná hygiena personálu (rukavice, rúška, jednorazové pracovné pomôcky), prevádzková hygiena - čistenie a dezinfekcia (podláh, pracovných plôch, kľučiek, nástrojov, pomôcok, prístrojov, servírovacieho riadu a pod.). V zariadení pre osobnú hygienu zabezpečenie, resp. vybavenie priestorov tekutým mydlom, papierovými utierkami a vykonávanie dezinfekcie (WC pre žiakov pri jedálni -dezinfekcia každú hodinu). Opatrenia sa dodržiavali - na drobné nedostatky boli prevádzkovatelia upozornení a poučení o ďalšom postupe pri prevádzkovaní v období pandémie.

V roku 2021 v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež bol vykonaný odber 6-tich vzoriek varenej stravy na mikrobiologickú bezpečnosť, 4 vzorky varenej stravy na chemické laboratórne vyšetrenie (ZŠS-ŠJ prevádzkovali nepravidelne – COVID 19, problém pri plánovaní odberu vzoriek), preto stery z povrchov v ZŠS-ŠJ neboli odobraté.

Našou snahou je aj naďalej intenzívne propagovať pitný režim, orientovať sa na pitie čistej pitnej vody, ochutených nápojov bez prídania cukru (čerstvé ovocie - citrón, pomaranč a pod.) alebo len málo sladených nápojov.

V okresoch Humenné a Medzilaborce sa v ZŠS-ŠJ diétna strava nepripravuje, pripravuje sa len v dvoch predškolských ZŠS-ŠJ, a to v okrese Snina (šetriaca, diabetická a bezgluténová diéta). V zariadeniach pre deti a mládež sa doposiaľ stravovalo približne 90 % detí a mládeže, čo pozorujeme už niekoľko rokov. V šk. roku 2021/2022 počet stravníkov je zložitejšie porovnať s predchádzajúcim obdobím, a to z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19 a problematického prezenčného vyučovania žiakov v školách.

Jedálne lístky sú pravidelne zostavované, primerane pestré (pozri projekt 4.3 – „Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ“), je zaradzované dostatočné množstvo ovocia, zeleniny a strukovín. Nestretávame sa s neprimeraným používaním živočíšnych tukov, soli, dochucovadiel, a nezistili sme vôbec používanie hotových dehydrovaných polievok, omáčok a pod. Strava je pripravovaná každý deň čerstvá. Správnu vyváženosť zabezpečuje aj softwarové vybavenie ZŠS - ŠJ, kde sú potraviny normované v súlade s OVD.

### **c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení**

V prípade potreby spolupracujeme s metodičkou odboru školstva na krajskej úrovni, v minulosti sme sa zúčastnili aj na školiacich akciách pracovníkov školského stravovania. V tomto roku zo strany odboru školstva nebola na spoluprácu vznesená požiadavka.

#### **d) Podpora pohybových aktivít**

Počas výkonu ŠZD pravidelne sledujeme aj priestory pre pohybovú aktivitu žiakov (telocvične, cvičebne, posilňovne, ihriská), čo bolo v roku 2021 problematické (COVID-19). V tomto období bolo v školách striedavo nariadené dištančné vyučovanie s prezenčným, a to v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19, od spomínaného obdobia zariadenia určené pre výučbu TV sa nevyužívali. Školy postupovali v zmysle usmernení MŠVVaŠ SR, kde boli nariadené, resp. odporúčané mnohé obmedzenia vyplývajúce z vtedy platnej legislatívy nariadenej v období pandémie ochorenia COVID-19 (obmedzenia pri využívaní športovísk, pohybovej aktivity žiakov v školách aj v rámci krúžkovej činnosti). Neodporúčalo sa ani organizovanie športovo-zábavných podujatí pre žiakov 1. stupňa s ich zákonnými zástupcami, a tiež ani žiadne športové súťaže. Neorganizoval sa plavecký, lyžiarsky výcvik a ani ŠvP.

#### **4.2 Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti**

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku. Plnenie:

Tento projekt bol realizovaný v roku 2021 v dvoch etapách (1. etapa marec - jún, 2. etapa júl – november). V tomto období sme odobrali 20 + 20 vzoriek piesku z pieskovísk pri predškolských zariadeniach a pieskovísk v rámci občianskej vybavenosti (pieskoviská v meste Humenné) v okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce.

Odobraté vzorky piesku v oboch etapách boli vyšetrené (parazitárne, bakteriologické vyšetrenie) v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Prešove. Vyšetrených bolo 40 vzoriek piesku, všetky vyhovovali požiadavkám uvedeným vo vyhl. č. 521/2007 Z. z.

Zo strany rodičov neboli vznesené podnety na kvalitu piesku v pieskoviskách, pri jednotlivých odberoch vzoriek neboli zisťované nedostatky, preto neboli vydané ani žiadne opatrenia. Podrobná správa bola v stanovenom termíne zaslaná na ÚVZ SR Bratislava.

#### **4.3 Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ**

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí v MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

Plnenie:

Vzhľadom na komplikovanú a stále sa meniacu epidemiologickú situáciu (COVID-19), realizácia vyššie uvedeného projektu bola presunutá na jesenné obdobie roku 2021.

V II. polroku, v priebehu 49. kal. týždňa v mesiaci december 2021 bol vyššie uvedený projekt realizovaný. Išlo o zber mesačných jedálnych lístkov za dva mesiace (október, november) z troch ZŠS-ŠJ pri ZŠ (SNP č. 1, Humenné; Dargovských hrdinov č. 19, Humenné; Pugačevova č. 7, Humenné). V priebehu mesiaca február 2022 boli údaje spracované a vyhodnotené - správa bola zaslaná v termíne, dňa 18.03.2022 na ÚVZ SR v Bratislave.

Pri hodnotení jedálnych lístkov sme využili bodový systém koeficientu a frekvencie pestrosti. Na základe týchto údajov sme slovne zhodnotili ZŠS-ŠJ pri ZŠ (každú samostatne) motivačným spôsobom tak, aby sme dosiahli v zariadení nutrične vyvážený jedálny lístok - hodnotiace správy sme odoslali dňa 18.03.2022 na jednotlivé základné školy. Bodový systém koeficientu a frekvencie pestrosti dosahoval vo všetkých prípadoch vyhodnotenia výsledok - dobrý. Pre kontrolu koeficientu pestrosti sme použili aj vzorec pre výpočet koeficientu pestrosti (počet bodov pridelených za hodnotené pokrmy/počet dní), ani v jednom prípade

tento nebol nižší ako 0,5, čo svedčí o vyhovujúcej pestrosti.

V súvislosti s vyššie uvedeným bolo školám odporúčané :

- ovocie a zeleninu (šaláty) zaradiť vždy ako súčasť obeda,
- zaradiť strukovinové prívarky,
- zaradiť 2 x až 3x mesačne ryby,
- zvýšiť pestrosť zeleninových a strukovinových polievok,
- zaradiť 3 x mesačne hydinové mäso,
- zaradiť sladké jedlo max. 2 x mesačne,
- zaradiť 4 x mesačne tepelne upravenú zeleninu ako súčasť obeda,
- zabezpečiť pestrosť príloh k hlavným jedlám,
- k obedu podávať vždy len nesladené nápoje.

#### **4.4 Úrazy u detí v SR**

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

Plnenie:

V priebehu roka 2021 projekt nebol realizovaný RÚVZ so sídlom v Humennom.

## 6 Oddelenie epidemiológie

### 6.1 Národný imunizačný program SR (NIP SR)

Plnenie imunizačného programu je realizované v spolupráci s detskými a dospelými lekármi. Jednou zo základných úloh imunizačného programu je udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania. Každý rok lekárom zasielame očkovací kalendár, ktorý je zverejnený aj na internetovej stránke úradu.

V roku 2021 neboli hlásené závažné problémy pri výkone očkovania. Mimoriadne očkovanie nebolo nariadené.

#### **Kontrola očkovania:**

V okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce sme nezaznamenali pokles zaočkovanosti v rámci povinného očkovania pod 95 %.

V Humennom bol v decembri 2006 zriadený Záchytný táborec, kompetencie patria MV SR. Za obdobie september 2020 – september 2021 neboli očkované žiadne deti.

### 6.2 Surveillance infekčných ochorení

V roku 2021 sme pokračovali v priebežnom monitorovaní výskytu prenosných ochorení. Surveillance bolo poznačené pandémiou ochorenia COVID-19. Údaje z epidemiologickej a laboratórnej surveillance boli vkladane do epidemiologického informačného systému EPIS.

V roku 2021 sme nahlásili do EPIS-u celkom 18418 prípadov prenosných ochorení, z toho 17592 potvrdených prípadov ochorenia COVID-19 (Humenné – 10503, Snina – 5355, Medzilaborce – 1734).

Pravidelne zverejňujeme informácie o výskyte akútnych respiračných ochorení a CHPO na internetovej stránke úradu. Edukáciu obyvateľstva v problematike prenosných ochorení vykonávame najmä prostredníctvom internetovej stránky úradu, resp. prostredníctvom médií.

### 6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Úloha sa plní priebežne, denne vkladáme údaje do systému EPIS a vykonávame pravidelné kontroly kvality údajov vložených do systému.

Do systému EPIS sme v roku 2021 nahlásili celkom 18418 prípadov individuálnych prenosných ochorení, počet spracovaných ohnísk 18335. V systéme sme spracovali 690 epidémií a 44 hlásení do systému rýchleho varovania.

### 6.4 Nozokomiálne nákazy

Pri plnení tejto úlohy sme sa zameriavame na:

- zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach v okresoch Humenné a Snina,
- priebežný monitoring mikrobiálnej kontaminácie prostredia zdravotníckych zariadení, sterilných zdravotníckych materiálov a dezinfekčných roztokov,
- na vykonávanie kontrol funkčnosti sterilizačnej techniky na oddeleniach nemocníc a neštátnych ambulanciách.

V roku 2021 bolo zo zdravotníckych zariadení hlásených 269 prípadov nozokomiálnych nákaz (208 NN Humenné, 61 NN Snina). Po hlásení pozitívnych výsledkov z laboratórií a v rámci šetrenia nozokomiálnych nákaz v zdravotníckych zariadeniach sme vylúčili cca 45 ochorení, ktoré nezodpovedali definíciám NN.

Pri kontrolách dodržiavania hygienicko-epidemiologického režimu sme v roku 2021 vykonali 8 previerok zdravotníckych zariadení a odobrali sme 340 vzoriek povrchových sterov z prostredia. Odobrali sme 17 vzoriek dezinfekčných roztokov na kontrolu účinnosti. Bolo otestovaných 43 sterilizačných prístrojov.

### **Európska surveillance infekcií *Clostridium difficile* podľa protokolu ECDC**

Ide o kontinuálnu štúdiu v zdravotníckom zariadení Nemocnica A. Leňa Humenné a.s..

### **6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie**

Na oddelení epidemiológie využívame Systém rýchleho varovania (SRV) v programe EPIS. Údaje sú do systému vkladané bezodkladne.

Z dôvodu výskytu ochorenia COVID-19 sa v novembri 2021 uskutočnilo rokovanie Regionálnej protiepidemickej komisie.

Lekárom a zdravotníckym zariadeniam v našej spádovej oblasti sme pravidelne zasielali usmernenia a informácie týkajúce sa ochorenia COVID-19.

### **6.6 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV**

V roku 2021 sme odobrali osem vzoriek odpadovej vody z ČOV v Humennom s negatívnymi výsledkami. Doteraz sme nemali hlásený žiadny prípad poliomyelitídy.

### **6.7 Prevencia HIV/AIDS – plní podpora zdravia a výchova k zdraviu**

V roku 2021 nám boli nahlásené 2 prípady ako Bezpríznakový stav infekcie HIV.

V priestoroch úradu bol umiestnený odborný panel. Článok venovaný problematike HIV/AIDS bol uverejnený na internetovej stránke úradu.

### **6.8 Poradne očkovania**

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných ochorení. V poradni očkovania poskytujeme aj informácie o očkovaní pri cestách do zahraničia.

### **6.9 Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania**

Cieľom projektu je jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie najmä budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním. Projekt má tri časti: vstupný dotazník, edukácia a výstupný dotazník.

V roku 2021 sme daný projekt nerealizovali z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19.

## 9 Podpora zdravia a výchova k zdraviu

V rámci plnenia aktualizovaného Národného programu podpory zdravia realizujeme preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických ochorení a infekčných ochorení. **Realizácia aktivít bola značne ovplyvnená pandémiou ochorenia COVID-19.**

V rámci plnenia úloh NPPZ realizujeme aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou:

**Svetový deň boja proti rakovine – 4. február** – v priestoroch úradu bol umiestnený odborný panel.

**Týždeň mozgu – 15. – 21. marec** – odborný panel s danou tematikou bol umiestnený v priestoroch úradu.

**Svetový deň vody - 22. marec** – nerealizovali sme aktivity zamerané na význam vody pre ľudský organizmus

**Svetový deň zdravia - 7. apríl** – v spolupráci s dennými centrami v Humennom (DC síd.I., DC síd.II., DC síd.III.) sme seniorom distribuovali materiály s odporúčaniami ako sa udržať vo forme v domácom prostredí a so súborom zdraviu prospešných receptov. V rámci spolupráce so základnými školami v našej územnej pôsobnosti sme sa zapojili do výtvarenej výzvy „Nakresli zdravie“. Panel s odbornými informáciami bol umiestnený v priestoroch úradu.

**Svetový deň bez tabaku – 31. máj** – v priestoroch úradu bol umiestnený odborný panel s danou tematikou.

**Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s nimi – 26. jún** – k tomuto svetovému dňu sme pripravili panel v priestoroch úradu.

**Medzinárodný deň povedomia o Fetálnom alkoholovom syndróme – 9. september** – odborný panel k danej tematike bol umiestnený v priestoroch úradu.

**Európsky deň ústneho zdravia – 12. september** - v priestoroch úradu bol umiestnený panel s odbornými informáciami.

### 9.1 Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľov SR

Prieskum s cieľom sledovať úroveň a vývoj zdravotného uvedomenia a správania sa občanov Slovenskej republiky sme nerealizovali.

### 9.2 Prieskum zdravotnej gramotnosti obyvateľov SR

V roku 2021 sme nerealizovali prieskum zdravotnej gramotnosti obyvateľov SR.

### 9.3 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

V roku 2021 sme nerealizovali prieskum zdravotného uvedomenia a správania sa obyvateľov SR.

### 9.4 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 - 2025

V rámci Národného akčného plánu v prevencii obezity sme nerealizovali žiadne aktivity.

#### **9.4.1 Vyzvi srdce k pohybu – Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie**

Počas kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ sme distribuovali letáky a účastnícke listy v okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce, a to: základným školám, stredným školám, okresným a mestským úradom, zdravotným a sociálnym poisťovniam, Únii žien, knižniciam, do priestorov polikliník a lekární, CVČ, ÚPSVaR, Červenému krížu. V priestoroch úradu bol umiestnený panel s informáciami o kampani a informácie boli zverejnené aj na internetovej stránke úradu a v regionálnej televízii.

#### **9.5 Podpora zdravia znevýhodnených komunit**

V roku 2021 sme nerealizovali zdravotnú výchovu pre deti a žiakov znevýhodnených komunit.

#### **9.6 Stratégia rozvoja poradenských centier ochrany a podpory zdravia v SR**

V roku 2021 neboli vyšetrení klienti v Základnej poradni.

##### ***Programy, projekty a úlohy riešené na regionálnej úrovni:***

V roku 2021 sme nerealizovali aktivity a úlohy na regionálnej úrovni.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva  
so sídlom v Komárne**



## **ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA**

### **1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)**

RÚVZ so sídlom v Komárne sa v roku 2021 zúčastnil na riešení priority B, aktivity č. 9 – Monitoring vzoriek životného prostredia so zameraním na stanovenie prítomnosti baktérií rodu Legionella.

Odber vzoriek bol vykonaný v Zariadení sociálnych služieb - Domove sociálnych služieb OAZIS, Kameničná – Balvany, vo veľkej budove pavilónového typu, zásobovanej pitnou vodou z vlastného vodného zdroja, s vlastnou kotolňou na prípravu teplej vody.

Jednalo sa o 1 vzorku pitnej vody, 5 vzoriek teplej vody zo sprích a 5 sterov zo sprchovej hadice, v ktorých prítomnosť baktérií rodu Legionella nebola stanovená.

### **1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV**

RÚVZ so sídlom v Komárne sa nezúčastňoval na plnení tejto úlohy.

### **1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ**

RÚVZ so sídlom v Komárne sa v roku 2021 nezúčastňoval na plnení tejto úlohy.

### **1.4 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU**

RÚVZ so sídlom v Komárne sa v roku 2021 nezúčastňoval na plnení tejto úlohy.

### **1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTKOV A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH**

RÚVZ so sídlom v Komárne sa v roku 2021 nezúčastňoval na plnení tejto úlohy.

### **1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ**

RÚVZ so sídlom v Komárne sa v roku 2021 nezúčastňoval na plnení tejto úlohy.

# ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

## 2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

### 2.1.1. – Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce).

Podľa výstupov programu informačného systému ASTR\_2011 bolo v roku 2021 v spádovom území RÚVZ Komárno v 3. a 4. kategórii rizikových prác evidovaných celkom 948 zamestnancov z toho 294 žien. Z celkového počtu je v 3. kategórii evidovaných 880 zamestnancov, z toho 271 žien, v 4. kategórii 68 zamestnancov, z toho 23 žien. V porovnaní s predchádzajúcim rokom došlo k miernemu poklesu celkového počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce – pokles o 11. Oproti roku 2020 došlo k poklesu celkového počtu zamestnancov v 3. a 4. kategórii. V 4. kategórii došlo oproti minulému roku k poklesu počtu zamestnancov o 10, z toho počtu je počet žien nižší o 4.

V priebehu roka 2021 sa na 3 prevádzkach prehodnocovali rizikové práce z dôvodu, že sa jednalo o práce zaradené do 4. kategórie. V uplynulom roku bolo vydaných 9 rozhodnutí určenia rizikových prác, z toho v 1 rozhodnutí sa zrušila riziková práca (zrušenia pracoviska z expozíciou hluku) a v 3 rozhodnutiach sa jednalo o prehodnotenie zaradenia prác do kategórie rizika – v dvoch prípadoch sa jednalo o vyradenie prác z 3. kategórie (hluk, pevný aerosól) a zaradenie do 2. kategórie a v jednom prípade vyradenie zo 4. kategórie (hluk, zmena technológie) a zaradenie do 3. kategórie. V rámci určenia rizikových prác sa jednalo o zaradenie prác do kategórie rizika z dôvodu expozície hluku, expozície pevnému aerosólu, mangánu v respirabilnej frakcii vdychovaného aerosólu, expozície pevnému aerosólu obilnému, expozície fyzickej záťaži, karcinogénnym a mutagénnym faktorom (cytostatiká) a pre umelé optické žiarenie (laser).

Z celkového počtu 864 dozorovaných organizácií v územnej pôsobnosti RÚVZ Komárno je 39 organizácií s vyhlásenými rizikovými prácami.

V priebehu roka 2021 sme nezaznamenali výrazné zmeny v počte exponovaných zamestnancov, čo pripisujeme nepriaznivej epidemiologickej situácii. Najčastejšie sa vyskytujúcim zdraviu škodlivým faktorom pracovného prostredia bol tak ako aj po iné roky hluk. K 31. 12. 2021 evidujeme 730 zamestnancov, z toho 127 žien, vystavených nadmernému hluku. Druhým najčastejšie sa vyskytujúcim faktorom práce a pracovného prostredia podľa počtu exponovaných zamestnancov bola expozícia chemickým látkam. Evidujeme 140 takýchto zamestnancov, z toho 7 žien. Tretím najčastejšie sa vyskytujúcim faktorom v roku 2021 sa stala expozícia fyzickej záťaži, kde evidujeme celkovo 126 zamestnancov z toho 118 žien.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme sa zamerali najmä na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, najmä z ustanovení zákona č. 355/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Plnenie opatrení nariadených na pracoviskách s rizikovými prácami ako aj na pracoviskách, na ktorých nie sú evidované rizikové práce bolo vykonávané v rámci štátneho zdravotného dozoru. Štátny zdravotný dozor bol vykonaný v počte 404, z toho 25 na rizikových pracoviskách, pri ktorých sa dôsledne sledovalo aj zabezpečenie pracovnej zdravotnej služby (PZS) a ochrana nefajčiarov.

Všetky organizácie, u ktorých sú evidované rizikové práce v kategórii rizika 3 a 4 majú uzatvorenú zmluvu so spoločnosťami zabezpečujúcimi PZS.

### 2.1.2. – znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách s výskytom chemických látok bol vykonaný v počte 45, z uvedeného počtu bol 1-krát dozor vykonaný pri maloobchodnom predaji agrochemikálií. Vydaných bolo 19 rozhodnutí k uvedeniu priestorov do prevádzky, ktorých súčasťou bol prevádzkový poriadok. V rámci posudkovej činnosti RÚVZ v sledovanom období neposudzoval návrh na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami. Formou kontrolných listov bolo u 10 zamestnávateľa vykonané overenie informovanosti zamestnancov.

V hodnotenom období sme zaznamenávali hlásenia o použití chemických prípravkov ochranu rastlín a pri DDD činnosti. Do 31. 12. 2021 bolo evidovaných 100 hlásení o použití chemických prípravkov pri výkone DDD činnosti. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že práce s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami riadia odborne spôsobilé osoby.

Mimoriadne situácie a havárie sa nevyskytli.

### 2.1.3. – Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém.

Na území regiónu RÚVZ so sídlom v Komárne sa používajú chemické karcinogény a mutagény v obmedzených množstvách v priemyselnej výrobe, v analytických chemických laboratóriách a v zdravotníctve. K 31. 12. 2021 evidujeme celkom 64 zamestnancov, z toho 35 žien, ktorí vykonávajú rizikovú prácu 3. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. V roku 2021 došlo k miernemu navýšeniu počtu exponovaných osôb. Dôvodom je, že riedenie cytostatík sa začalo vykonávať už centrálné v nemocničnej lekárni na oddelení prípravy cytostatík, avšak v expozícii zostali aj zamestnanci, ktorí cytostatiká podávajú.

V súvislosti s uvedeným bolo vydané rozhodnutie na činnosti spojené so spracovaním, manipuláciou, skladovaním, prepravou a zneškodňovaním chemických karcinogénov na pracovisku Nemocničnej lekáreň spoločnosti Nemocnica AGEL Komárno s.r.o.

Najviac exponovaných zamestnancov bolo v riziku karcinogénnych faktorov v rezorte zdravotníctva pri práci s cytostatikami - celkom 39, z toho 34 žien.

V sledovanom období bolo vydaných 94 posudkov na odstraňovanie stavebného materiálu obsahujúceho azbestocement zo stavieb, v rámci ktorých bol súčasťou návrhu aj prevádzkový poriadok. Kontroly zabezpečenia búracích prác na stavbách s použitými materiálmi z azbestocementu boli v sledovanom období vykonané v počte 1.

### 2.1.5. - Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia.

V sledovanom období sme nemali hlásené podozrenie na chorobu z povolania – rizikový faktor DNJZ.

## 2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

### 2.2.1. Zdravé pracoviská

Nadalej sa pokračovalo v informovanosti zamestnancov a zamestnávateľov o zdravotných rizikách. Informovanosť sa zabezpečuje výchovnou činnosťou v rámci štátneho zdravotného dozoru a individuálnych konzultácií so zreteľom na konkrétne rizikové faktory v pracovnom prostredí. Odborné poradenstvo a konzultácie sa týkali problematiky nových legislatívnych

úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci - v problematike ochrany zdravia pri práci s karcinogénmi a mutagénmi, ochrany zdravia pred fyzickou záťažou, ako aj kategorizácie prác. Snahou pracovníkov odd. PPL je aktívne propagovať projekt zdravé pracoviská na odbornej i verejnej úrovni a poskytovať odborné poradenstvo v oblasti zavádzania programov na redukciiu a prevenciu neprítomnosti zamestnancov v práci z dôvodu ochorení súvisiacich s prácou.

### *2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“*

V rámci plnenia úlohy na základe dohody o spolupráci a koordinácii činnosti medzi Úradom verejného zdravotníctva SR a Národným inšpektorátom práce bol v spolupráci s IP Nitra vykonaný štátny zdravotný dozor (ďalej „ŠZD“) so zameraním na pracoviská s vyhlásenými rizikovými prácami. Štátny zdravotný dozor bol vykonaný 14. októbra 2021 v spoločnosti KOV – AUT s.r.o., Priemyselný areál, 946 03 Kolárovo s celkovým počtom 9 zamestnancov vo výrobe. Spoločnosť je vo svojich výrobných priestoroch zameraná v rámci výroby kovov a kovových výrobkov na výrobu kovových súčiastok trieskového obrábania. Priestory prevádzky sa dispozične členia na obrábaciu dielňu, dokončovaciu dielňu, administratívne priestory a zariadenia pre osobnú hygienu zamestnancov. Počas ŠZD bolo zistené, že 3 zamestnanci v profesii obrábač kovov vykonávajú v obrábacej dielni práce zaradené do 3. kategórie rizika pre rizikový faktor hluk. Práce sú vykonávané v dvojzmennej prevádzke. V obrábacej dielni sú k dispozícii sústružnícke poloautomaty (17 kusov), stojanové vŕtačky (4 kusy), závitorezy (3 kusy), frézy (2 kusy) a pásová píla. V priestoroch prevádzky bola vykonaná objektivizácia faktorov práce a pracovného prostredia a to hluku. Na základe výsledkov objektivizácie boli vypracované posudky o riziku a práce v profesii obrábač kovov v obrábacej dielni boli zaradené do kategórie 3 pre rizikový faktor hluk, práce v profesii obrábač kovov v dokončovacej dielni boli zaradené do kategórie 2. Prevádzkovateľ predložil k nahliadnutiu dokumentáciu s hodnotením zdravotných rizík, prevádzkové poriadky s posudkami o riziku a dokumentáciu lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci. Počas štátneho zdravotného dozoru práce v obrábacej dielni vykonával 1 zamestnanec v profesii obrábač kovov zaradenej do kategórie 3 rizika pre rizikový faktor hluk, pričom používal pridelené osobné ochranné pracovné prostriedky na ochranu sluchu (zátkové). V čase ŠZD neboli na pracovisku zistené nedostatky.

## **ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV**

### **3.1. BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A**

Úloha nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti, jej cieľom je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované používanie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Komárne (ďalej len „RÚVZ“) v roku 2021 v súvislosti s uvedenou úlohou odobral 1 vzorku výrobku určeného na styk s potravinami - tritanovú fľašu 0,73 l, ktorá na základe výsledkov laboratórnych skúšok a posúdenia bezpečnosti výrobkov určených na styk s potravinami spĺňala požiadavky príslušných právnych predpisov.

## **3.2. MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI**

Úloha nadväzuje na úlohy „Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025“ s cieľom dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

RÚVZ v rámci kontroly množstva soli v hotových pokrmoch odobral v roku 2021 v zariadení verejného stravovania 1 vzorku hotového pokrmu, u ktorého bolo na základe laboratórneho vyšetrenia zistené vyhovujúce množstvo jedlej soli.

## **3.3. BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY**

Úloha nadväzuje na spoločnú EÚ legislatívu v danej oblasti, RÚVZ nebol v roku 2021 do uvedenej úlohy zapojený.

## **ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE**

### **4.1 AKTIVITY PREVENCIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENCIE OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025 (NAPPO)**

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu obezity.

V rámci svojej činnosti sa zamestnanci oddelenia hygieny detí a mládeže zameriavali na sortiment bufetov, v ktorých preferovali predaj zdravších druhov potravín. V roku 2021 boli vykonané 3 kontroly školských bufetov v rámci štátneho zdravotného dozoru, počas ktorých boli prevádzkovatelia upozornení na obmedzenie sladených nápojov a zásady zdravej výživy detí. V zariadeniach školského stravovania bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonaných 35 kontrol a 11 kontrol v rámci úradnej kontroly potravín. Počas kontrol bola pre pracovníkov zariadení spoločného stravovania zabezpečená aj edukácia v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme venovali pozornosť aj hygienickým podmienkam pri zabezpečení diétného stravovania v 2 zariadeniach zabezpečujúcich prípravu diétnych pokrmov. Počas výkonu štátneho zdravotného dozoru v materských školách (17 krát) bola pozornosť venovaná aj zabezpečeniu pitného režimu, kde bola preferovaná konzumácia pitnej vody a nesladených nápojov. Z prevádzok zariadení spoločného stravovania bolo odobratých 34 vzoriek hotových pokrmov na mikrobiologickú analýzu a 1 vzorka na chemickú analýzu zameranú na kontrolu plnenia Odporúčaných výživových dávok pre obyvateľov Slovenskej republiky. Vzdelávanie zamestnancov zariadení spoločného stravovania sa vykonáva aj priebežne počas výkonu štátneho zdravotného dozoru.

Pracovníci oddelenia odprezentovali 9 prednášok na tému "Osobitosti školského stravovania" pre 66 účastníkov v rámci prípravy pracovníkov na získanie odbornej spôsobilosti na epidemiologicky závažnú činnosť pri výrobe, manipulácii a uvádzaní do obehu potravín a pokrmov. Vedúca oddelenia je členkou komisie na preskúšanie odbornej spôsobilosti na výkon epidemiologicky závažnej činnosti pri výrobe, manipulácii a uvádzaní do obehu potravín a pokrmov.

V školských zariadeniach sa v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru venovala pozornosť aj priestorom využívaným na telovýchovu a šport. Celkovo bolo vykonaných 32 kontrol, z toho 2 kontroly telocviční škôl, 17 kontrol vonkajších hracích plôch materských škôl, 13 kontrol vonkajších ihrísk v rámci občianskej vybavenosti určených na telovýchovu a šport.

Pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže vykonávali v zariadeniach pre deti a mládež a v zariadeniach spoločného stravovania kontroly dodržiavania nariadených opatrení v súvislosti ochorením COVID - 19.

Plnenie aktivít bolo značne obmedzené z dôvodu pandémie COVID - 19, nakoľko zariadenia pre deti a mládež boli uzatvorené, resp. ich činnosť bola obmedzená.

## **4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI**

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitálneho znečistenia piesku. Zamestnancami oddelenia hygieny detí a mládeže Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Komárne boli v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonané odbery vzoriek piesku na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia v celkovej počte 32 vzoriek, z toho 19 vzoriek nevyhovovalo požiadavkám podľa vyhlášky 521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská (v 10 vzorkách boli prekročené limitné hodnoty v ukazovateli Fekálne streptokoky, súčasne boli vo 18 vzorkách prekročené limity v ukazovateli Termotolerantné koliformné baktérie). Bakteriálne znečistenie piesku bolo zistené v 6 vzorkách, v ktorých bola izolovaná Salmonella species a v 1 vzorke Citrobacter freundii. Z uvedeného počtu vzoriek bolo 21 vzoriek odobratých z pieskovísk materských škôl a 11 vzoriek z pieskovísk v rámci občianskej vybavenosti miest a obcí.

## **4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ**

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

V roku 2021 boli do projektu zaradené 3 zariadenia spoločného stravovania pri základných školách v okrese Komárno (ZŠS Komárno, ZŠS Sokolce, ZŠS Hurbanovo). Jednotlivé zariadenia spoločného stravovania boli listom oslovené a vykonaný zber týždenných jedálnych lístkov za hodnotené obdobie (október, november). Vyhodnotenie získaných údajov a zaslanie gestorovi projektu bude podľa požiadaviek gestora projektu v roku 2022.

## **4.4 ÚRAZY DETÍ V SR**

V roku 2021 RUVZ so sídlom v Komárne zber dotazníkov o úraze nevykonával.

## ODBOR EPIDEMIOLOGIE

### 6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

#### Realizácia vlastného očkovania:

Očkovanie je v okrese Komárno zabezpečované v súlade s platnou legislatívou. Pravidelné očkovanie bolo v roku 2021 naďalej vykonávané lekármi prvého kontaktu, ktorým bol zaslaný aktuálny očkovací kalendár zverejnený aj na webovom sídle RÚVZ v Komárne. Zamestnanci oddelenia epidemiológie poskytovali konzultačnú činnosť zdravotníckym pracovníkom vykonávajúcim očkovanie ako aj širokej verejnosti. V roku 2021 bolo riešených 5 priestupkov pre odmietnutie očkovania.

#### Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2021:

- zabezpečenie Národného imunizačného programu SR: oddelenie epidemiológie naďalej vykonávalo aktivity na podporu očkovania formou distribúcie informačno - edukačných materiálov v súvislosti s povinným pravidelným očkovaním určené pre laickú verejnosť, poradenstvom pre očkujúcich lekárov a činnosťou poradne očkovania.
- platný očkovací kalendár pre rok 2021 bol zaslaný všetkým očkujúcim lekárom.
- zabezpečenie realizácie aktuálnych zmien v povinnom a odporúčanom očkovaní detskej populácie – očkovanie prebiehalo podľa platnej legislatívy a z nej vyplývajúceho očkovacieho kalendára pre rok 2021.
- udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania – v okrese naďalej pretrvávala v rámci povinného očkovania zaočkovanosť na úrovni 98,6%. Na propagácii očkovania sa oddelenie aktívne podieľa v rámci činnosti poradne očkovania.
- príprava registra očkovaných osôb - nie je v kompetencii RÚVZ so sídlom v Komárne
- aktívna činnosť "Poradní očkovania" v oblasti edukácie laickej verejnosti - vo všetkých prípadoch odmietnutia povinného očkovania u detí boli rodičia za účelom edukácie pozvaní do poradne očkovania.
- Surveillance a kontrola ochorení, ktorým možno predchádzať očkovaním v súlade s odporúčaniami WHO a ECDC - RÚVZ vykonáva dôslednú surveillance ochorení preventabilných očkovaním v spolupráci s ošetrojúcimi lekármi a laboratóriami a vykonáva aktivity na zabezpečenie vysokej zaočkovanosti v regióne. Z ochorení preventabilných očkovaním bolo v roku 2021 zaznamenané len 1 ochorenie chronickej vírusovej hepatitídy B u neočkovanej osoby.

#### Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy):

V priebehu roku 2021 zamestnanci oddelenia epidemiológie vykonávali surveillance prenosných ochorení preventabilných očkovaním. Lekárom prvého kontaktu poskytovali odborné poradenstvo a vykonávali metodickú činnosť v otázkach očkovania.

Oddelenie epidemiológie v roku 2021 vzhľadom na mimoriadnu situáciu v súvislosti s pandemiou COVID-19, sa nezapojilo do pravidelnej kampane Európskeho imunizačného týždňa.

#### Manažment očkovania:

Zamestnanci oddelenia epidemiológie naďalej metodicky usmerňovali lekárov vykonávajúcich očkovanie. Priebežne bola poskytovaná poradenská činnosť v oblasti očkovania osôb pred cestou do zahraničia, osôb vystavených riziku nákazy ako aj zdravotníckych pracovníkov po poranení kontaminovanými zdravotníckymi pomôckami. Vo všetkých obvodoch všeobecného lekára pre deti a dorast bola v mesiaci september vykonaná

kontrola očkovania, ktorá okrem úrovne zaočkovanosti detí zahŕňala aj kontrolu vedenia evidencie a dodržiavania chladového reťazca.

**Kontrola očkovania v SR:**

Kontrola očkovania bola vykonaná vo všetkých 24 pediatrických obvodoch. Z kontroly vyplynulo, že celková zaočkovanosť v okrese Komárno je na úrovni 98,6%. Nedostatky vo vedení evidencie, skladovania vakcín, dodržiavania chladového reťazca ako ani vo výkone očkovania neboli zistené.

## **6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB**

**Zlepšenie laboratórnej spolupráce:**

RUVZ naďalej úzko spolupracovalo s Oddelením mikrobiológie životného prostredia pri RÚVZ so sídlom v Nitre, regionálnym mikrobiologickým laboratóriom (MEDIREX GROUP), OKM nemocnice AGEL Zvolen, národnými referenčnými centrami. Spolupráca s laboratóriami bola zameraná na dôslednú diagnostiku a diferenciálnu diagnostiku ochorení, včasné hlásenie pozitívnych výsledkov zo strany laboratórií za účelom možnosti realizácie včasných opatrení na zabránenie šíreniu nákazy.

**Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:**

V roku 2021 bolo RÚVZ v Komárne hlásených 17 197 infekčných ochorení. Významnú časť hlásených ochorení tvorili naďalej ochorenia hlásené cestou mikrobiologických laboratórií. Regionálnym mikrobiologickým laboratóriom MEDIREX GROUP boli ochorenia hlásené pribežne priamo do informačného systému EPIS. Ďalšie laboratóriá pôsobiace v našom regióne nevyužívajú možnosť online hlásenia, majú však zavedený funkčný systém na zabezpečenie včasného a dôsledného plnenia hlásnej povinnosti. Ošetrovúcim lekárom bola opakovane zdôrazňovaná hlásna povinnosť, u všeobecných lekárov aj vrátane týždenného hlásenia akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení. Oddelenie epidemiológie úzko spolupracovalo aj s regionálnou infektologickou ambulanciou a spádovou Infekčnou klinikou v Nitre. Lekári primárneho kontaktu a zdravotnícke zariadenia boli pravidelne v mesačnej frekvencii informovaní o výskyte prenosných ochorení.

**Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení:**

Pri analýze hrozby a výskytu infekčných ochorení bol intenzívne využívaný informačný systém EPIS a systém rýchleho varovania (SRV). Vykonané boli analýzy, na základe ktorých sa nariaďovali príslušné opatrenia. Pracovníci oddelenia sa za účelom získavania nových informácií naďalej pravidelne vzdelávali, vzhľadom na pandémiu len formou samovzdelávania. V pandémii zohrala dôležitú úlohu aj využívanie systému rýchleho varovania ECDC a WHO.

**Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov:**

V okrese Komárno nie sú zriadené utečenecké tábory a strediská.

**Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľ'stva v problematike prenosných ochorení**

Oddelenie epidemiológie aj v roku 2021 pravidelne informovalo verejnosť o aktuálnej problematike v oblasti prenosných ochorení a ich prevencii cestou médií a webovej stránky RÚVZ. Pre lokálne médiá bolo spracovaných 29 správ o epidemiologickej situácii v okrese.



## 6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

### Skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť

Nadalej bola propagovaná možnosť on-line hlásenia prenosných ochorení do epidemiologického informačného systému EPIS. Napriek tomu je táto možnosť zo strany lekárov využívaná minimálne, v roku 2021 sa jednalo o 3 lekárov. Regionálne mikrobiologické laboratórium MEDIREX GROUP už túto možnosť dlhodobo využíva.

### Kontrola kvality údajov v EPISe :

Kontrola kvality údajov zadávaných do systému EPIS bola vykonávaná priebežne pri každodennej činnosti oddelenia, ako aj pri mesačnej analýze prenosných ochorení cestou exportu údajov.

### Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ:

Nie je v kompetencii RÚVZ so sídlom v Komárne

### Manažment epidémií:

Oddelením epidemiológie bolo v roku 2021 riešených celkom 301 epidémií, z toho: 288 epidémií COVID-19, 2 epidémie svrabu, 1 epidémia kampylobakteriózy, 6 epidémií salmonelóz, 2 epidémie varicel a 2 epidémie zapríčinené rotavírusom.

### Manažment kontaktov a ohnisk:

Epidemiologické vyšetrenia boli v roku 2021 vykonané v 9413 ohniskách nákaz, v ktorých boli prijaté príslušné protiepidemické opatrenia. Rozhodnutím bolo nariadených 346 opatrení na zabránenie šíreniu nákazy. Pri svojej činnosti oddelenie úzko spolupracovalo s ošetrojúcimi lekármi pacientov a kontaktov, infektológom, spádovou infekčnou klinikou a pracovníkmi mikrobiologického laboratória.

### Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY- „TheEpidemiologicalSurveillanceSystem“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC.

Hlásenie do TESSY nie je v kompetencii RÚVZ so sídlom v Komárne.

## 6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

### Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti a infekcií v mieste chirurgického výkonu podľa protokolu ECDC.

RÚVZ so sídlom v Komárne v roku 2021 nevykazuje aktivitu v súvislosti s programom HELICS.

V priebehu roka 2021 boli v lôžkovom zdravotníckom zariadení realizované kontroly dodržiavania hygienicko - epidemiologického režimu, účinnosti vykonávanej dezinfekcie a sterilizácie, testovania sterilizačnej techniky. Zistených bolo 130 nozokomiálnych nákaz. Odobratých bolo 599 vzoriek sterov z prostredia a na kontrolu sterility.

### Európska surveillance infekcií Clostridiumdifficile podľa protokolu ECDC

RÚVZ so sídlom v Komárne sa v roku 2021 zúčastnilo projektu prostredníctvom vkladania údajov do EPIS.

### Bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v európskych nemocniciach (BPS II)

RÚVZ so sídlom v Komárne v roku 2021 nevykazuje aktivitu v súvislosti s BPS II.

### Realizácia kampane Clean care is save care:

RÚVZ so sídlom v Komárne v roku 2021 nevykazuje aktivitu v súvislosti s kampaňou.

### Implementácia moderných foriem vzdelávania epidemiológov a cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN:

Vzhľadom na epidemiologickú situáciu sa pracovníci oddelenia epidemiológie vzdelávali formou samoštúdia. Získané poznatky ďalej odovzdávali zdravotníckym pracovníkom so snahou o ich aplikáciu v praxi.

## **6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE**

### **Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo**

Oddelenie epidemiológie má vypracovaný krízový plán a podrobný plán opatrení pre prípad pandémie chrípky pre okres Komárno, krízový plán, kde sú určené preventívne opatrenia pripravenosti na ohrozenie verejného zdravia vznikom epidémie spôsobenej novým koronavírusom COVID-19.

### **Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)**

V roku 2021 bola zabezpečená aktualizácia členov a kontaktných údajov v protiepidemických komisiách. Pre zamestnancov RÚVZ je naďalej zabezpečené OOPP v potrebnom množstve na výkon činnosti v ohnisku nákazy a mimoriadnych udalostiach.

V roku 2021 bola vyhlásená mimoriadna situácia a následne núdzový stav pre celé územie SR z dôvodu pandémie COVID-19. Iná mimoriadna udalosť v okrese nebola zaznamenaná.

## **6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV**

Podľa pokynov ÚVZ SR boli vykonávané pravidelné odbery odpadových vôd v meste Komárno. V roku 2021 bolo realizovaných 7 odberov, výsledky boli vyhovujúce.

## **6.7 Prevencia HIV/AIDS**

RÚVZ so sídlom v Komárne za rok 2021 nevykazuje aktivitu v rámci projektu „Hrou proti AIDS“. Vzhľadom na pandémiu COVID-19 v roku 2021 nebola možná realizácia aktivít na stredných školách.

## **6.8 PORADNE OČKOVANIA**

Zamestnanci oddelenia epidemiológie propagovali činnosť poradne očkovania zriadenej na RÚVZ cestou očkujúcich lekárov aj médií.

## **6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA**

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania. Gestorom projektu je Regionálny úrad verejného zdravotníctva (ďalej len „RÚVZ“) so sídlom v Komárne.

Vzhľadom na pandémiu COVID-19 v roku 2021 nebola možná realizácia aktivít na stredných školách.

## 6.10 OPTIMALIZÁCIA VEREJNEJ SPRÁVY V OBLASTI EPIDEMIOLOGIE

Cieľom projektu je optimalizovať procesy výkonov verejnej správy vo verejnom zdravotníctve v oblasti epidemiológie. RÚVZ so sídlom v Komárne za rok 2021 nevykazuje aktivitu v rámci projektu.

## OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (NRC pre Vibrionaceae)

### 7.5 NADSTAVBOVÁ DIAGNOSTIKA VÝZNAMNÝCH MIKROORGANIZMOV V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ

*Clostridium difficile* je v súčasnosti najčastejšou príčinou hnačiek v nemocničnom prostredí, v SR sa zároveň stal najčastejším pôvodcom nozokomiálnych nákaz. Pre svoje vlastnosti (masívna kontaminácia prostredia spórami, vysoká odolnosť spór a ich dlhodobé prežívanie v prostredí) má enterokolitída zapríčinená *Clostridium difficile* (CDI) tendenciu k epidemickému šíreniu v nemocničnom prostredí. Na zabránenie šírenia CDI v nemocničnom prostredí je nevyhnutné vykonávať včasné a účinné protiepidemické opatrenia, ktorých základom je rýchla a spoľahlivá diagnostika. Pri kontrole dodržiavania opatrení nariadených v prevencii šírenia sa CDI, je potrebná kontrola mikrobiálnej kontaminácie prostredia spórami *Clostridium difficile*.

Pre tieto účely sme v mikrobiologickom laboratóriu RÚVZ so sídlom v Komárne zaviedli metódu skriningovej selektívnej kultivácie *Clostridium difficile* v steroch z prostredia s použitím média CDBB-TC (*Clostridium difficile* brucella broth s prídavkom kyseliny merkaptooctovej a cysteínu) podľa Cadnum *et al.* (2014). Prítomnosť *C. difficile* v pozitívnych vzorkách sme overili identifikáciou izolátov s použitím mikroskopie, následnej subkultivácie na fluorogénnom selektívnom médiu a identifikačného systému RapID ANAII (Remel, USA).

Celkovo bolo vyšetrených 40 sterov z nemocničného prostredia zo šiestich zdravotníckych zariadení. *C. difficile* bolo dokázané v 8 prípadoch. V piatich prípadoch bola u izolovaných *C. difficile* dokázaná skriningovou imunochromatografickou metódou aj produkcia toxínu A/B.

### 7.9 MONITORING VÝSKYTU VIBRIÍ S CIEĽOM OCHRANY VEREJNÉHO ZDRAVIA

#### Cieľ:

Cieľom projektu je zhodnotiť:

- výskyt vibrií v povrchových vodách na kúpanie a bazénových vodách, v ktorých sa predpokladá zvýšené riziko výskytu týchto baktérií,
- zhodnotiť riziko výskytu patogénnych vibrií v potravinách,
- overiť možnosti molekulárno-biologickej subtypizácie týchto mikroorganizmov s použitím metód založených na PCR.

#### Anotácia:

S prihliadnutím na prirodzené vlastnosti vibrií je dôvod predpokladať výskyt patogénnych a potenciálne patogénnych druhov tohto rodu v povrchových vodách i v mineralizovaných termálnych bazénových vodách. Riziko ich výskytu v prírodných vodách sa aktuálne zvyšuje s prebiehajúcimi klimatickými zmenami a otepľovaním atmosféry.

Zároveň moderné trendy v stravovaní (konzumácia sushi, ustríc, surových, polosurových a sušených rýb, darov mora a iných) prinášajú častejší kontakt populácie s potravinami, kde sa patogénne vibriá prirodzene nachádzajú a môžu byť zdrojom rôznych gastrointestinálnych ochorení pri konzumácii alebo iných ochorení (hlavne kože a mäkkých tkanív) pri manipulácii.

V súvislosti s týmito predpokladmi sa zhodnotí riziko výskytu baktérií z čeľade Vibrionaceae vo vodách na kúpanie a v rizikových potravinách. Vo vodách na kúpanie sa bude stanovovať koncentrácia sodíkových katiónov, ktorá sa, bude dávať do vzťahu s rizikom výskytu jednotlivých druhov patogénnych vibrií. Z izolátov bude vytvorený reprezentatívny zbierkový súbor. Tento súbor sa bude ďalej analyzovať z hľadiska toxinogenity a virulénneho potenciálu genotypovými a fenotypovými metódami a overí sa na ňom použiteľnosť niektorých metód molekulárnej epidemiológie/molekulárnej biológie.

Získané výsledky prispievajú k poznaniu rizika osídlenia vôd patogénnymi a podmienene patogénnymi vibriami aj vzhľadom na klimatické zmeny a zhodnotia riziko výskytu vibrióz z potravín v súvislosti s modernými trendmi v stravovaní.

Cielená genotypová a fenotypová analýza prispeje k exaktnej identifikácii vybraných problémových species, ako aj k poznaniu ich dôležitých vlastností s cieľom ochrany verejného zdravia.

### **Plnenie úloh :**

#### **Výskyt vibrií vo vodách na kúpanie a iných vodách**

V rámci projektu sme k 31.12.2021 vyšetřili 303 vzoriek, z toho 273 vzoriek povrchových vôd štrkoviskových jazier. Z uvedených vzoriek bolo izolovaných 105 kmeňov vibrií, najčastejšie *Vibrio cholerae*, non O1, non O139 (79 izolátov).

Do druhu sa nepodarilo zaradiť dva kmene, ich identifikácia bola uzavretá ako *Vibrio* sp., ďalej boli izolované: *V. metschnikovii* (1), *V. mimicus* (7), *V. furnissii* (2), *V. fluvialis* (3), *V. alginolyticus* (2), *V. kanaloae* (1), *V. proteolyticus* (7), *V. cyclotrophicus* (1).

V rámci projektu monitoringu vibrií prevedelne sledujeme prítomnosť vibrií aj v bazénoch plnených mineralizovanými vodami. V dôsledku protiepidemických opatrení v rámci epidémie COVID-19 boli počas väčšej časti roka bazény uzavreté. Z tohto dôvodu bolo v roku 2021 vyšetřených len 16 vzoriek bazénových vôd a 14 sterov z bazénových stien, všetko s negatívnym výsledkom.

RÚVZ so sídlom v Poprade – Špecializované laboratórium 2 mikrobiologických analýz vyšetřilo v roku 2021 v rámci projektu 26 vzoriek (pitné, bazénové vody, stery z nemocničného prostredia). V 22 vzorkách sme prítomnosť *Vibrio* spp. nezistili. V štyroch vzorkách sme zistili prítomnosť susp. *Aeromonas* sp./*Vibrio* sp.

V NRC pre *Vibrionaceae* boli kmene doidentifikované - *Vibrio* sp. (1) studňa, Poprad, *Vibrio mimicus* (1) ÚVN Ružomberok, vodovodná batéria, *Vibrio fluvialis* (2) distribučná sieť Gelnica, Stará Ľubovňa.

#### **Sledovanie výskytu vibrií vo vybraných rizikových potravinách**

Prítomnosť vibrií v potravinách v roku 2021 z dôvodu opatrení pri pandémie COVID-19 vyšetřovaná nebola. Monitoring rizikových potravín je plánovaný v roku 2022 a v nasledujúcich rokoch.

#### **Gestor**

NRC pre *Vibrionaceae*, RÚVZ so sídlom v Komárne

## **Spoluriešiteľské pracoviská**

NRC pre *Vibrionaceae*, RÚVZ so sídlom v Komárne; Špecializované laboratórium 2 mikrobiologických analýz, RÚVZ so sídlom v Poprade

## **ODBOR PODPORY ZDRAVIA**

### **9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA**

Od roku 2005 oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu (ďalej len "OPZaVkJ") realizuje vlastný projekt s názvom „Zdravý životný štýl“, ktorého cieľom je poskytnúť možnosť obyvateľstvu okresu Komárno oboznámiť sa so zásadami zdravého životného štýlu. V rámci projektu bolo zrealizovaných 32 prednášok s tematikou Zdravej výživy a zdravého životného štýlu pre 704 žiakov a študentov v okrese Komárno.

V rámci projektu „Viem čo zjem“ bolo v rámci 10 prednášok edukovaných 185 žiakov 2. a 6. ročníka ZŠ, Pohraničná, Komárno. Súčasťou projektu boli aj dotazníky efektivity, dotazníky „prípady“ vyplnili žiaci zo zapojenej školy (Základná škola, Pohraničná 9, Komárno s počtom respondentov 66) a dotazníky „kontroly“ vyplnili žiaci z nezapojenej školy (Základná škola, Rozmarínová 1, Komárno s počtom respondentov 75). Na žiadosť školy sa prednášok zúčastnili aj žiaci 2. ročníka Základnej školy, Pohraničná 9, Komárno.

V rámci PCOaPZ boli vykonané preventívne vyšetrenia pre 50 záujemcov (z toho bolo 35 klientov vyšetrených v rámci 3 výjazdov) u ktorých boli zrealizované vyšetrenia lipidových parametrov (celkového cholesterolu) vrátane glukózy, krvného tlaku, obvodu pása, bokov a taktiež bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu. V rámci spolupráce s inými subjektmi boli zrealizované 3 výjazdy, kde bolo vyšetrených 35 záujemcov, ktorým boli realizované merania krvného tlaku, pulzu, lipidových parametrov krvi, glukózy, obvodu pása, bokov, výšky a váhy.

V rámci „Svetového dňa zdravia“ sa Svetová zdravotnícka organizácia v roku 2021 zamerala na tému „Budovanie spravodlivejšieho a zdravšieho sveta pre všetkých“. Pri tejto príležitosti sa realizovala súťaž pre deti I. stupňa základných škôl (ZŠ) na tému „Nakresli zdravie“, ktorej cieľom je primäť deti v rannom veku zamyslieť sa nad tým, čo pre nich zdravie znamená. Vybrané kresby boli následne zaslané elektronickou formou na ÚVZ SR. Na webovom sídle organizácie boli zverejnené materiály Malá kuchárka pre seniorov, Všeobecné informácie k pohybovej aktivite u seniorov, Všeobecné odporúčania pre stravovanie seniorov, Vzorové jedálničky pre seniorov.

Pri príležitosti „Svetového dňa ústneho zdravia“ boli realizované prednášky na tému dentálnej hygieny pre 269 detí MŠ, ZŠ a ŠZŠ v rámci 11 prednášok.

Pri príležitosti „Svetového dňa Pohybom ku zdraviu“ boli realizované prednášky zamerané na pohybovú aktivitu a zásady zdravého životného štýlu pre 642 žiakov a študentov v rámci 29 prednášok v okrese Komárno.

V súvislosti s plnením úloh Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020 pracovníci OPZ a VkJ zorganizovali v spolupráci so ZŠ Rozmarínova, Komárno 21. septembra a 19. októbra 2021 zdravotno-výchovnú akciu s názvom „Prechádzkou ku zdraviu“, ktorej cieľom bolo upriamiť pozornosť na význam pohybovej aktivity z hľadiska jeho významu pre telesné a duševné zdravie. Trasa viedla v pozdĺž rieky Váh. Prechádzky sa zúčastnilo celkom 58 žiakov 1. stupňa základnej školy. Účastníci obdržali malé občerstvenie – ovocie, cereálie, minerálnu vodu a diplom.

V rámci „Svetového dňa Alzheimerovej choroby“ sa realizovali edukačné a rozvojové aktivity prostredníctvom sociálnych pracovníkov zariadení sociálnych služieb, materiál ohľadom tejto problematiky a na precvičovanie mozgových funkcií bol distribuovaný

prostredníctvom mailu. Na webovej stránke úradu bol uverejnený článok o základných informáciách daného ochorenia a taktiež článok Ako podporiť duševné zdravie starších ľudí počas pandémie COVID – 19.

**Vzhľadom na pandemickú situáciu aktivity v rámci „Svetového dňa obezity“ a „Svetového dňa vody“ neboli realizované.**

V rámci problematiky prevencie onkologických ochorení bolo realizovaných 8 prednášok na tému „Prevencia kolorektálneho karcinómu“ pre dospelú populáciu s celkovým počtom edukovaných 123, 5 prednášok s názvom „Prevencia rakoviny prsníka“ pre študentky Strednej odbornej školy obchodu a služieb v Komárne a Gymnázia H. Selyeho v Komárne s celkovým počtom edukovaných 223 študentiek. Prednáška na tému Prevencia rakoviny prsníka bola odprednášaná aj dospelaj populácií s celkovým počtom poslucháčov 20. Prednášky boli realizované v slovenskom aj maďarskom jazyku s využitím makety prsníka a čreva. Následne bol poslucháčom distribuovaný dotazník získaných vedomostí a postojov. Na tému „Prevencia rakoviny krčka maternice“ boli zrealizované 2 prednášky na Strednej odbornej škole obchodu a služieb v Komárne s počtom edukovaných 31. Celkovo bolo vykonaných 16 prednášok s tematikou prevencie onkologických ochoreníach pre 397 poslucháčov.

**V rámci „Svetového dňa diabetu“ bolo zrealizovaných 6 prednášok pre 131 študentov stredných škôl v slovenskom aj maďarskom jazyku.**

**Vzhľadom na pandemickú situáciu aktivity v rámci „Svetového dňa HIV/AIDS“ a „Svetového dňa osteoporózy“ neboli realizované.**

S tematikou zdravého životného štýlu boli realizované 3 prednášky pre 85 žiakov ZŠ, ktoré boli zamerané na celkovú hygienu a správne umývanie rúk spojené s názornou ukážkou správnej techniky umývania rúk.

Taktiež bola pripravená nástenka v priestoroch RÚVZ so sídlom v Komárne s tematikou problematiky výskytu kliešťov a letných horúčav.

### **9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva SR je zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory, ich výskyt v populácii, cieľom je nasmerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšenie zdravotného uvedomenia. V rámci PCOaPZ boli vykonané preventívne vyšetrenia pre 50 klientov (z toho bolo 35 klientov vyšetrených v rámci 3 výjazdov) u ktorých boli zrealizované vyšetrenia lipidových parametrov (celkového cholesterolu) vrátane glukózy, krvného tlaku, obvodu pása, bokov a taktiež bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu. V rámci spolupráce s inými subjektmi boli zrealizované 3 výjazdy, kde bolo vyšetrených 35 záujemcov, ktorým boli realizované merania krvného tlaku, pulzu, lipidových parametrov krvi, glukózy, obvodu pása, bokov, výšky a váhy (Relax2000 s.r.o., Komárno, ZŠ „Komenského a SOŠ technická, Komárno).

Pracovníci oddelenia v spolupráci s oddelením hygieny detí a mládeže počas roka zabezpečovali činnosť mobilného odberového miesta zriadeného v priestoroch Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Komárne.

### **9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025**

Cieľom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a

eliminovať jej výskyt. Pracovníci OPZaVkJ v rámci svojich prednášok o zdravom životnom štýle sa pravidelne venujú problematike optimálnej hmotnosti. S tematikou ozdravenia výživy a pitného režimu bolo vykonaných 32 prednášok (Zdravá výživa a zdravý životný štýl) pre 704 žiakov a študentov v okrese Komárno.

Pracovníci OPZaVkJ zorganizovali zdravotno-výchovnú akciu s názvom „Prechádzkou ku zdraviu“. V roku 2021 bola akcia organizovaná pre žiakov I. stupňa základnej školy. Akcie sa zúčastnilo 58 žiakov.

**Vzhľadom na pandemickú situáciu aktivity v rámci „Svetového dňa obezity“ neboli realizované.**

### **9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU: CELONÁRODNÁ MEDZINÁRODNE KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE**

V roku 2021 celonárodná kampaň "Vyzvi srdce k pohybu" bola realizovaná pod záštitou Úradu verejného zdravotníctva v SR v spolupráci s ostatnými regionálnymi úradmi. Informácie, účastnícky list a plagát ohľadom kampane boli zverejnené na webovom sídle RÚVZ Komárno.

### **9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT**

Cieľom projektu je zabezpečiť dostupnosť aktivít pre obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád zameraných na podporu zdravého životného štýlu.

S cieľom posilnenia výchovy a vzdelávania žiakov špeciálnych základných škôl bola odprezentovaná 1 prednáška pre 10 žiakov s tematikou zdravého životného štýlu a stomatohygieny.

### **9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE**

Problematike užívania alkoholu, resp. abstinencii od alkoholu pracovníci OPZaVkJ venovali pozornosť aj v rámci projektu „Zdravý životný štýl“. Na tému „Prevencia alkoholizmu“ bolo odprezentovaných 18 prednášok pre 421 žiakov ZŠ a SŠ, súčasne bolo v rámci 14 prednášok premietnuté aj DVD s názvom „Až do dna“.

### **9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA NA ROKY 2014 - 2020**

V rámci „Svetového dňa Alzheimerovej choroby“ sa realizovali edukačné a rozvojové aktivity prostredníctvom sociálnych pracovníkov zariadení sociálnych služieb, materiál ohľadom tejto problematiky a na precvičovanie mozgových funkcií bol distribuovaný prostredníctvom mailu.

Uverejnený bol článok na webovej stránke úradu o základných informáciách daného ochorenia a taktiež článok Ako podporiť duševné zdravie starších ľudí počas pandémie COVID – 19.

V rámci „Svetového dňa zdravia“ na webovom sídle organizácie boli zverejnené materiály Malá kuchárka pre seniorov, Všeobecné informácie k pohybovej aktivite u seniorov, Všeobecné odporúčania pre stravovanie seniorov, Vzorové jedálničky pre seniorov.

## **9.6 CINDI PROGRAM SR**

V rámci PCOaPZ boli vykonané preventívne vyšetrenia pre 50 klientov (z toho bolo 35 klientov vyšetrených v rámci 3 výjazdov) u ktorých boli zrealizované vyšetrenia lipidových parametrov (celkového cholesterolu) vrátane glukózy, krvného tlaku, obvodu pása, bokov a taktiež bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu. V rámci spolupráce s inými subjektmi boli zrealizované 3 výjazdy, kde bolo vyšetrených 35 záujemcov, ktorým boli realizované merania krvného tlaku, pulzu, hladiny lipidových parametrov, glukóza v krvi, obvodu pása, bokov, výšky a váhy.

## **9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 - 2020**

Cieľom uvedeného programu je realizácia preventívnych programov výchovou detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania psychoaktívnych látok.

Na tému „Prevenia fajčenia“ bolo odprednášaných 21 prednášok pre 426 žiakov základných a stredných škôl a 18 prednášok pre 421 žiakov stredných a základných škôl na tému „Prevenia alkoholizmu“ s premietnutím DVD s danou tematikou.

V dvoch prípadoch bola prednáška Prevenia alkoholizmu rozšírená o problematiku látkových a nelátkových závislostí (mäkké, nelegálne a legálne drogy, gambling, mobilománia atď.).

V rámci nadstavbovej poradne odvykania od fajčenia bolo poradenstvo odvykania od fajčenia poskytnuté 6 klientom. RÚVZ so sídlom v Komárne vzhľadom na aktuálnu epidemiologickú situáciu na Slovensku iné aktivity zamerané na prevenciu fajčenia nerealizoval.

## **9.8. NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020**

Cieľom projektu je zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory akejkoľvek formy pohybovej aktivity naprieč sektormi s cieľom relatívneho zníženia prevalence pohybovej inaktivity o 10% v súlade s globálnymi cieľmi.

V súvislosti s plnením úloh Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020 pracovníci OPZ a VkJ zorganizovali v spolupráci so ZŠ Rozmarínova, Komárno 21. septembra a 19. októbra 2021 zdravotno - výchovnú akciu s názvom „Prechádzkou ku zdraviu“, ktorej cieľom bolo upriamiť pozornosť na význam pohybovej aktivity z hľadiska jeho významu pre telesné a duševné zdravie. Trasa viedla pozdĺž rieky Váh. Prechádzky sa zúčastnilo celkom 58 žiakov 1. stupňa základnej školy. Účastníci obdržali malé občerstvenie – ovocie, cereálie, minerálnu vodu a diplom.

Pracovníci OPZ a VkJ v rámci svojich prednášok o zdravom životnom štýle sa pravidelne venujú problematike pohybovej aktivity. S tematikou ozdravenia výživy a pitného režimu bolo vykonaných 32 prednášok (Zdravá výživa a zdravý životný štýl) pre 704 žiakov a študentov v okrese Komárno.

**Referát výchovy k zdraviu realizuje vlastné projekty, ktoré nie sú súčasťou PaP vyhlásených HH SR:**

**Zdravý životný štýl** - Od roku 2005 oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu realizuje vlastný projekt s názvom „Zdravý životný štýl“, ktorého cieľom je poskytnúť



možnosť obyvateľstvu okresu Komárno oboznámiť sa so zásadami zdravého životného štýlu. V rámci projektu boli zrealizované 32 prednášok pre 704 žiakov ZŠ v okrese Komárno.

**Prechádzkou ku zdraviu** - V súvislosti s plnením úloh Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020 pracovníci OPZ a VkJ zorganizovali v spolupráci so ZŠ Rozmarínova, Komárno 21. septembra a 19. októbra 2021 zdravotno-výchovnú akciu s názvom „Prechádzkou ku zdraviu“, ktorej cieľom bolo upriamiť pozornosť na význam pohybovej aktivity z hľadiska jeho významu pre telesné a duševné zdravie. Trasa viedla v pozdĺž rieky Váh. Prechádzky sa zúčastnilo celkom 58 žiakov 1. stupňa základnej školy. Účastníci obdržali malé občerstvenie – ovocie, cereálie, minerálnu vodu a diplom.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva  
so sídlom v Košiciach**

# 1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

## 1.2 Protokol o vode a zdraví – plnenie národných cieľov

### Vyhodnotenie za rok 2020:

Pracovníci odboru hygieny životného prostredia a zdravia pravidelne monitorujú kvalitu vody na kúpanie v troch prírodných vodných nádržiach (z toho počtu sa jedná o dve nádrže s vodou určenou na kúpanie a jedno prírodné kúpalisko). Zároveň vykonávajú štátny zdravotný dozor a odoberajú vzorky vody z umelých bazénov na kúpaliskách s celoročnou i sezónnou prevádzkou ako aj v relaxačných zariadeniach a hotelových komplexoch. V rámci platenej služby kontrolujú kvalitu vody na kúpanie aj v umelých bazénoch v zdravotníckych zariadeniach. Pri uskutočňovaných kontrolách dôsledne dbajú na dodržiavanie zásad schválených prevádzkových poriadkov a predkladanie výsledkov prevádzkovej kontroly kvality vody na kúpanie. Počet odberov vzoriek vôd predovšetkým z umelých bazénov bol v roku 2021 výrazne ovplyvnený nariadenými opatreniami v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19.

Počas kúpacej sezóny 2021 bolo z VUK Ružín odobratých 8 vzoriek vôd, ktoré vo všetkých skúšaných ukazovateľoch vyhovelí požiadavkám na vodu na kúpanie. Pred začatím KS a počas KS boli analyzované aj vybrané chemické ukazovatele, všetky IS VNK vyhodnotil ako vyhovujúce. Z VUK „Pod Bukovcom“ bolo odobratých 7 vzoriek vôd. Voda vykazovala I. stupeň – vhodná kvalita vody – A. Na vodnej hladine ani v jej blízkosti sa nevyskytoval žiadny odpad ani prírodné znečistenie. Kvalita vody 1x nevyhovela v ukazovateli pH.

Na Plážovom kúpalisku Jazero Mesto Košice opäť realizovalo opatrenia na zlepšenie kvality vody. Do vody bol 2x aplikovaný prípravok OXYHUM a PROFI BAKTERIE. Celkovo bolo odobratých 120 vzoriek vôd a to v rámci platenej služby i výkonu ŠZD. Do IS VNK boli zadané len výsledky zo stálych odberných miest „Pláž“ a „KVL Trixen“, t. j. 44 vzoriek vôd, z ktorých 25 nevyhovelo v biologických ukazovateľoch (10x cyanobaktérie a 15x chlorofyl a) a 29 vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch (29x priehľadnosť vody). Analyzované vybrané chemické ukazovatele: celkový fosfor, celkový dusík, celkový organický uhlík, nasýtenie vody kyslíkom, reakcia vody a farba boli vyhodnotené IS VNK ako vyhovujúce.

Vo vzorkách vôd odobratých dňa 13. 07. 2021 boli zistené hodnoty cyanobaktérií nad 20 000 buniek/ml vody (zistené hodnoty od 49 000 buniek/ml vody do 51 400 buniek/ml vody) a chlorofylu a nad 10 µg/l (zistené hodnoty od 37,5 µg/l do 43,4 µg/l). Následne tunajší úrad dňa 15. 07. 2021 vydal odporúčanie pre citlivú časť populácie – pre deti, alergikov a osoby s oslabeným imunitným systémom nekúpať sa vo vode s takouto kvalitou. Vo vzorkách vôd odobratých dňa 20. 07. 2021 už bolo zistené prekročenie medznej hodnoty v ukazovateli chlorofyl a (zistené hodnoty od 57,70 µg/l do 67,60 µg/l). Následne tunajší úrad vydal dňa 22. 07. 2021 rozhodnutie, ktorým nariadil opatrenie a to zákaz kúpania vo vode, ktorá nespĺňa požiadavky na kvalitu vody v prírodnom kúpalisku. Maximálny počet cyanobaktérií počas kúpacej sezóny bol zistený na odbernom mieste „Pláž“ 192 700 buniek/ml vody a na odbernom mieste „KVL Trixen“ 211 810 buniek/ml vody a to pri odbere vôd dňa 10. 08. 2021. Keďže vzorky vôd odobraté dňa 08. 09. 2021 vo všetkých skúšaných ukazovateľoch vyhovelí požiadavkám vyhlášky MZ SR č. 308/2012 Z. z. o požiadavkách na kvalitu vody, kontrolu kvality vody a o požiadavkách na prevádzku, vybavenie prevádzkových plôch, priestorov a zariadení na prírodnom kúpalisku a na umelom kúpalisku, bola Mestská časť Košice – Nad Jazerom informovaná listom zo dňa 10. 09. 2021 o tom, že opatrenie nariadené tunajším úradom dňa 22. 07. 2021 stratilo účinnosť.

V kúpacej sezóne 2021 bola monitorovaná kvalita vody v troch prírodných vodných plochách bez štatútu prírodného kúpaliska a vody určenej na kúpanie a to v štrkoviskách Geča a Čaña a v jazere IZRA. Celkovo boli odobraté 4 vzorky, 3 z nich boli vyhodnotené ako nevyhovujúce z dôvodu zníženej priehľadnosti vody (2x IZRA a 1x Čaña). Na štrkovisku Geča kvalita vody vyhovela na kúpanie vo všetkých skúšaných ukazovateľoch.

Počas letných mesiacov bolo v prevádzke 5 sezónnych umelých kúpalísk: Červená hviezda v Košiciach, RYBA v Košiciach, Letné kúpalisko na Rumanovej v Košiciach, Kúpalisko pri Hoteli Garden v Košickej Belej a Mestské kúpalisko v Medzeve. Celkovo bolo zo 16 bazénov odobratých 52 vzoriek vody, z ktorých nevyhovelo 23 vzoriek, t.j. 44,23 %. Prekročenie medznej hodnoty bolo zistené 6x v mikrobiologických ukazovateľoch: 1x E.coli, 1x Pseudomonas aeruginosa, 4x kultivovateľné mikroorganizmy), 24x v chemických ukazovateľoch: 15x pH, 5x voľný chlór, 2x viazaný chlór a 2x CHSK<sub>Mn</sub>.

Z celoročne prevádzkovaných bazénov bolo odobratých 142 vzoriek vôd, z nich 39 nevyhovelo požiadavkám vyhlášky vo všetkých skúšaných ukazovateľoch (11x voľný chlór, 7x viazaný chlór, 20x pH, 2x CHSK<sub>Mn</sub>, 7x kultivovateľné mikroorganizmy, 3x Pseudomonas aeruginosa).

Mesto Košice je zásobované pitnou vodou z tzv. „Košického skupinového vodovodu“. Do spotrebiska je pitná voda privádzaná z viacerých lokalít a v jednotlivých častiach mesta je miešaná. Zdrojom pitnej vody pre Košický skupinový vodovod je povrchová a podzemná pitná voda z týchto lokalít: Vodárenskej nádrže Starina, Vodárenskej nádrže Bukovec, Čermeľských prameňov, studní pri rieke Hornád a vodárenských zdrojov z lokality Družstevná pri Hornáde, sústavy vodárenských zdrojov Turňa - Drienovec - Košice a potoka Čierna Moldava. Mestská časť Kavečany má samostatný vodovod a má vlastné podzemné vodárenské zdroje, a to dva pramene „Pstružník“. V roku 2021 bola regulácia dodávky pitnej vody v meste Košice iba z dôvodu dlhodobého neuhrádzania faktúr za pitnú vodu zo strany neprispôsobivých občanov (prevádzkovateľ „Košického skupinového vodovodu“ nemusel regulovať dodávku pitnej vody z dôvodu nedostatku výdatnosti alebo nevyhovujúcej kvality vody). K regulácii vody dochádzalo v 2 lokalitách, a to v MČ Luník IX na ulici Hrebendova, Podjavorinská a Krčméryho a v MČ Ťahanovce - lokalita „Demeter“. Obyvatelia týchto lokalít majú pitnú vodu zabezpečenú v ranných a poobedňajších hodinách. Kvalita takto dodávanej, resp. regulovanej pitnej vody nebola negatívne ovplyvnená. Prevádzkovateľom vodovodov v meste Košice je Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a. s., Košice (ďalej len „VVS, a. s., Košice“).

V meste Košice bolo v rozsahu kontrolného (minimálneho) monitoringu kvality pitnej vody odobratých 74 vzoriek pitnej vody, v rámci preverovacieho (úplného) monitoringu 4 vzorky a 22 vzoriek v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru. Na základe laboratórnych analýz vzoriek vôd je možné jednoznačne konštatovať, že kvalita pitnej vody v „Košickom skupinovom vodovode“ je stabilná a zdravotne bezpečná.

Taktiež kvalita pitnej vody v MČ Kavečany bola stabilná a vyhovujúca vo všetkých skúšaných ukazovateľoch.

Obyvatelia okresu Košice-okolie sú v prevažnej miere zásobovaní podzemnou pitnou vodou. Zásobovanie pitnou vodou je zabezpečené 8 skupinovými vodovodmi a 39 verejnými vodovodmi. Najviac vodovodov prevádzkuje VVS, a. s., Závod – Košice, ďalej je to spoločnosť Aquaspiš - vodné hospodárstvo, Rudňany, VaK SERVIS, s. r. o., Poprad, U. S. Steel Košice, s. r. o., Košice, W-Control, s. r. o., Poprad, Aqua Spiš plus, s. r. o., Rudňany a obce. Verejný vodovod nemá vybudovaný 16 obcí, zásobovanie obyvateľov pitnou vodou je riešené z individuálnych vodných zdrojov často s nevyhovujúcou kvalitou vody.

V roku 2021 nebola udelená výnimka na používanie pitnej vody vo verejných vodovodoch, ktorá nespĺňa hygienické limity ukazovateľov kvality pitnej vody. V platnosti je naďalej 2. výnimka na používanie vody zo skupinového vodovodu „Boliarov - Bačkovík - Kecerovce“, ktorá nespĺňa limity ukazovateľov kvality pitnej vody v ukazovateli arzén (platnosť výnimky je do 12.10.2023). V roku 2021 sa hodnota ukazovateľa arzén v pitnej vode v tomto skupinovom vodovode výrazne nezvýšila a priemerná hodnota nebola prekročená. Obec Boliarov v roku 2021 získala finančné prostriedky na výstavbu Úpravne vody Boliarov, ktorá bude zabezpečovať úpravu pitnej vody v ukazovateli arzén pre obce Boliarov a Bačkovík. Realizácia stavby je v štádiu výberového konania a výstavba je naplánovaná v roku 2022. Obec Kecerovce si pripravuje vlastné projektové riešenie pre svoju obec.

V okrese Košice-okolie bolo v rozsahu kontrolného monitoringu odobratých 146 vzoriek, v rámci preverovacieho monitoringu 37 vzoriek pitnej vody z verejných vodovodov a v rámci výkonu ŠZD 26 vzoriek. Na základe výsledkov laboratórnych analýz vzoriek vôd je možné konštatovať, že kvalita pitnej vody vo verejných vodovodoch v okrese Košice - okolie je kolísavá. Nakoľko ukazovatele kvality pitnej vody neprekračovali z hľadiska ochrany verejného zdravia významne limitné hodnoty, nebol v roku 2021 vydaný orgánom verejného zdravotníctva v okrese Košice-okolie zákaz využívania vody na pitné účely, resp. neboli nariadené opatrenia na predchádzanie ochoreniam. Aj napriek nepriaznivej situácii v zásobovaní obyvateľov tohto okresu pitnou vodou neboli v hodnotenom roku evidované epidémie, kde by faktorom prenosu bola pitná voda. V dôsledku nevyhovujúcej kvality pitnej vody neboli riešené žiadne infekčné alebo neinfekčné ochorenia u spotrebiteľov.

## **2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE**

### **2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce**

#### **2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)**

V roku 2021 bolo vydaných **77 rozhodnutí** na zaradenie prác do tretej kategórie a štvrtej kategórie, z toho:

- a) **54** rozhodnutí na základe **prehodnotenia** zdravotných rizík s tým, že staré rozhodnutia na zaradenie prác do kategórie stratili účinnosť nadobudnutím právoplatnosti vydaných nových rozhodnutí.
- b) **23 nových** rozhodnutí na základe návrhov zamestnávateľa na zaradenie prác do kategórie, pričom podkladom bola objektivizácia faktorov práce a pracovného prostredia a posúdenie zdravotného rizika pri práci.

**Zrušených** bolo **73 rozhodnutí** na zaradenie prác do tretej kategórie a štvrtej kategórie z dôvodu prehodnotenia zdravotných rizík, organizačných zmien a zániku pracovísk.

**Vykonaných bolo 174 kontrol** na rizikových pracoviskách.

Evidencia rizikových prác bola priebežne doplňovaná a aktualizovaná v programe ASTR\_2011.

Na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú práce zaradené do tretej kategórie a štvrtej kategórie, **neboli uložené pokuty.**

#### Údaje v tabuľke porovnávajú počty vydaných rozhodnutí a ŠZD za roky 2020 a 2021

	rok 2020	rok 2021	trend
<b>Nové rozhodnutia RP</b>	13	23	+ 10
<b>Prehodnotenú rozhodnutia RP</b>	63	54	- 9
<b>Vydané rozhodnutia spolu</b>	76	77	+ 1
<b>Zrušené rozhodnutia RP</b>	72	73	+ 1
<b>ŠZD – kontroly RP</b>	159	174	+ 15

#### Prehľad počtu subjektov s RP a exponovaných zamestnancov rizikovým faktorom za roky 2020 a 2021

Okres	Za rok 2021			Za rok 2020		
	Počet subjektov	Počet zamestnancov v 3. kat. a 4. kat.		Počet subjektov	Počet zamestnancov v 3. kat. a 4. kat.	
		spolu	z toho žien		spolu	z toho žien
<b>Košice I, II, III, IV a Košice – okolie</b>	118	11 338	1 683	126	11 097	1 118

#### Prehľad počtu exponovaných zamestnancov rizikovým faktorom za obdobie rokov 2017 – 2021 (trendy)

Počet exponovaných rizikovým faktorom									
2021		2020		2019		2018		2017	
spolu	žien	spolu	žien	spolu	žien	spolu	žien	spolu	žien
<b>11 338</b>	<b>1 683</b>	11 097	1 118	12 523	1 233	12 432	1 219	12 094	1 179

Z prehľadu za posledných 5 rokov je zrejmé, že do roku 2020 bol zaznamenaný klesajúci trend v počte zamestnancov zaradených do tretej kategórie a štvrtej kategórie. V roku 2021 sa počet oproti roku 2020 navýšil o 241 zamestnancov. Išlo prevažne o zamestnancov UNLP Košice pracujúcich na reprofelizovaných pracoviskách COVID-19 na Rastislavovej č. 43 v Košiciach z dôvodu zaradenia ich prác do 3. kategórie pre biologické faktory.

Odbor chemických analýz:

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

**Pevný aerosól**

ODBER	POČET VZORIEK	POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
<i>osobný</i>	180	204	228
<i>stacionárny</i>	3	3	3
<b>Spolu</b>	<b>183</b>	<b>207</b>	<b>231</b>

*Rožňava* – z firmy Belmer nám bolo dodaných 160 vzoriek na stanovenie koncentrácie pevného aerosólu. Z toho v 8 vzorkách bolo prekročenie menej ako 2-násobné, v 9 vzorkách bolo prekročenie viac ako 2-násobné.

*Michalovce* – vo firme Slavstroj Malé Raškovce sme odobrali 19 vzoriek pri zváraní, v 1 vzorke bolo prekročenie viac ako 2-násobné, v 2 vzorkách menej ako dvojnásobné.

*Košice* - pre firmu RMS Košice sme stanovili koncentráciu pevného aerosólu v 4 vzorkách, v 2 vzorkách bolo prekročenie viac ako 2-násobné, v 2 vzorkách menej ako dvojnásobné.

**Chemické faktory v ovzduší**

ODBER	POČET VZORIEK	POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
<i>osobný</i>	8	-	-
<i>stacionárny</i>	40	52	310
<b>Spolu</b>	<b>48</b>	<b>52</b>	<b>310</b>

*Rožňava* – z firmy Belmer bolo dodaných 8 vzoriek na stanovenie hliníka, 9\* vzoriek na stanovenie chrómu, koncentrácie boli v limite.

*Prešov* - pre PZS ProCare bolo odobratých 12\* vzoriek na stanovenie koncentrácie chrómu vo firme Garrett Záborské, všetky hodnoty boli v limite.

*Michalovce* – vo firme Slavstroj Malé Raškovce boli odobraté 4 vzorky na stanovenie CO<sub>2</sub>, 8 vzoriek na stanovenie CO a 4 vzorky na stanovenie oxidov dusíka, koncentrácie pre všetky uvedené faktory boli v limite.

*Košice* – vo firme Pivovar Corvus boli odobraté 4 vzorky na stanovenie CO<sub>2</sub>, koncentrácie boli v limite.

V kotolniach RÚVZ bolo odobratých 20 vzoriek na stanovenie CO, koncentrácie boli v limite.

\* tieto kovy boli stanovené ako ďalšie ukazovatele zo vzoriek započítaných ako pevný aerosól, preto sa v tejto tabuľke uvádzajú ako chemické faktory, ale nezapočítavajú sa ako vzorky ani ukazovatele a analýzy.

**Biologické expozičné testy**

CHEMICKÝ FAKTOR	POČET VZORIEK			POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
	dodaných	odobraných	analyzovaných		
<i>Kyselina mandľová a fenyglyoxylová</i>	-	-	-	-	-
<i>Kyselina δ-aminolevulová</i>	-	-	-	-	-
<b>Spolu</b>	-	-	-	-	-

## **2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické**

V roku 2021 bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonaných 8 kontrol, predmetom ktorých bolo dodržiavanie právnych predpisov na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami (ďalej len VTLaZ a TLaZ).

Z uvedeného počtu boli 3 kontroly vykonané v spoločnosti U. S. Steel Košice - Labortest, s. r. o. na pracoviskách Laboratórium Studenej valcovne, Kvantometrické laboratórium a Laboratórium Koksovne. Pri analytických a mechanických skúškach sa tam používajú VTL (akútna toxicita kategórie 1 a 2), a to kyselina fluorovodíková a bróm (v Kvantometrickom laboratóriu) a TL (akútna toxicita kategórie 3) bromičnan draselný (v Laboratóriu Koksovne). Manipulácia s VTL prebieha v digestoroch.

Ďalšie 3 kontroly boli vykonané na pracoviskách Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a to v Laboratóriu pitných vôd Bukovec, v Špecializovanom laboratóriu vôd a v Laboratóriu odpadových vôd na Vodárenskej 18 v Košiciach. K VTL používaným pri fyzikálno-chemických, mikrobiologických a hydrobiologických rozboroch patrí azid sodný, kyanid draselný, dusičnan uranylu, antimón, dusičnan ortuťnatý.

ŠZD bol vykonaný aj v spoločnosti B + N Facility Services, spol. s r. o. a NEO SLOVAK a. s.

Predmetom činnosti B + N Facility Services, spol. s r. o. je sledovanie kvality odpadových vôd, podzemných vôd a povrchových vôd fyzikálno-chemickými analýzami s použitím VTL (síranu kademnatého) v laboratóriu GME, ktoré patrí pod Úsek Riaditeľa pre ochranu vôd a EMS spoločnosti U. S. Steel Košice, s. r. o.

Spoločnosť NEO SLOVAK a. s., ktorá sídli v areáli U. S. Steel Košice, sa používa VTL - oxid chrómový (trieda nebezpečnosti akútna toxicita kategórie 2, karcinogén kategórie 1A a mutagén kategórie 1B) pri tvrdom pochrómovaní valcov s tým, že pravidelne zabezpečuje objektivizáciu koncentrácie Cr<sup>VI</sup>. Z výsledkov objektivizácie vykonanej v roku 2020 vyplynulo, že časovo-vážený priemer koncentrácie Cr<sup>VI</sup> bol podlimitný.

Pri výkone ŠZD nebolo zistené porušenie predpisov na ochranu zdravia pri skladovaní a používaní VTLaZ a TLaZ.

V roku 2021 bolo **rozhodnutím zaradených do tretej kategórie a štvrtej kategórie práce pre chemické faktory klasifikované ako TLaZ** (akútna toxicita kategórie 3) **203 zamestnancov, z toho 57 žien** (v roku 2020 to bolo 200 zamestnancov, z toho 58 žien) a **pre chemické faktory klasifikované ako VTLaZ** (trieda nebezpečnosti akútna toxicita kategórie 1 a 2) **15 zamestnancov** (mužov - rovnako ako v roku 2020).

Porušenie predpisov na ochranu zdravia pri používaní VTLaZ a TLaZ nebolo v priebehu uplynulého roka zaznamenané. Rovnako nebola zaznamenaná ani mimoriadna, resp. havarijná situácia.

**Rozhodnutie na používanie VTLaZ nebolo v uplynulom roku vydané.**

V roku 2021 bolo vydaných spolu **78 osvedčení o odbornej spôsobilosti**, z toho **27 osvedčení bolo vydaných na prácu s VTLaZ a TLaZ** (6 na základe skúšky) a **51 osvedčení na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie**. Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s VTLaZ a TLaZ zasadala 1x a preskúšala 6 záujemcov.



	Počet
Previerky	8
Osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s VTLaZ a TLaZ	27

### ***2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém***

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach (ďalej úrad) vydal v roku 2021 **3 rozhodnutia** na zaradenie prác do tretej kategórie a štvrtej kategórie pre karcinogénne a mutagénne faktory (ďalej len KaMF), a **1 rozhodnutie** na vyradenie prác zo štvrtej kategórie do druhej kategórie pre KaMF.

Pre spoločnosť U. S. Steel Košice, s. r. o. (ďalej len USSK) bolo vydané rozhodnutie na zaradenie prác do tretej kategórie pre KaMF (expozícia Cr<sup>6+</sup>). Ide o práce vykonávané zamestnancami v profesii zvärač kovov a prevádzkový zámočník III. – predák na pracoviskách DZ Mechanika.

Pre spoločnosť B+N Slovakia Facility Services spol. s r. o. bolo vydané rozhodnutie na zaradenie prác vykonávaných profesiou čistič Koksovňa a VKB3 - strojník obsluhy stropu a odsunu koksu na rampe do tretej kategórie a štvrtej kategórie pre KaMF (benzo(a)pyrén) na pracovisku DZ Koksovňa v USSK.

Pre spoločnosť PANDA – KOŠICE, s. r. o. bolo vydané rozhodnutie na zaradenie prác do tretej kategórie pre KaMF (vysokoteplotný uhoľný decht) pre zamestnancov v profesii pomocný pracovník – čistič, ktorí vykonávajú práce na DZ Koksovňa v USSK.

Rozhodnutie na vyradenie prác vykonávaných profesiami hutný murár predák, hutný murár a hutný murár prípravár zo štvrtej kategórie do druhej kategórie pre KaMF bolo vydané pre spoločnosť RMS Košice s. r. o. Dôvodom vyradenia bolo nahradenie používaných zmesí klasifikovaných ako karcinogén kategórie 1B (ohňovzdorné keramické vlákna – kremičitany) zmesou, ktorá nie je klasifikovaná ako nebezpečná.

Z dôvodu ukončenia zmluvného vzťahu s Univerzitnou nemocnicou L. Pasteura Košice (ďalej len UNLP Košice) oznámila spoločnosť ČASS spol. s r. o. zrušenie vykonávania prác zaradených do tretej kategórie pre KaMF vykonávaných jej zamestnancami na pracoviskách Ústavu patológie a Oddelenia patológie UNLP Košice na Rastislavovej 43 v Košiciach (formaldehyd) a Kliniky hematológie a onkohematológie na Triede SNP 1 v Košiciach (cytostatiká).

Je možné konštatovať, že počet zamestnancov zaradených do **tretej kategórie a štvrtej kategórie práce** pre KaMF v roku 2021 je v porovnaní s rokom 2020 stabilný. V roku 2021 to bolo spolu **722 zamestnancov** (717 v roku 2020), z toho 220 žien (228 žien v roku 2020), pričom v tretej kategórii to bolo 612 zamestnancov (607 zamestnancov v roku 2020), z toho 218 žien (226 žien v roku 2020) a vo štvrtej kategórii 110 zamestnancov, z toho 2 ženy (rovnako ako v roku 2020) (zdroj ASTR).

Najviac zamestnancov zaradených do tretej kategórie a štvrtej kategórie práce pre KaMF (konkrétne PAU) pracuje na **DZ Koksovňa v USSK**. Ide o **480 zamestnancov štyroch spoločností**, a to USSK, B+N Slovakia Facility Services spol. s r. o., PANDA – KOŠICE, s. r. o. a KOKSMONT a. s. Košice.

Na druhom mieste v počte zamestnancov exponovaných KaMF sú zamestnanci zdravotníckych zariadení, v ktorých je do tretej kategórie zaradená práca s cytostatikami (**176 zamestnancov**). Ide o nasledovné **zdravotnícke zariadenia**: Východoslovenský onkologický ústav a. s. s pracoviskami Oddelenie klinickej onkológie, Oddelenie radiačnej

onkológie a Nemocničná lekáreň; UNLP Košice s pracoviskami Klinika hematológie a onkohematológie, Nemocničná lekáreň; Detská fakultná nemocnica Košice s pracoviskami Oddelenie detskej onkológie a hematológie, Nemocničná lekáreň a Odbor prevádzkových a technických činností - referát upratovacích činností. Významný je aj počet zdravotníckych zamestnancov (**43**), ktorých práca je zaradená do tretej kategórie pre expozíciu formaldehydu. Ide o práce vykonávané v Dezinfekčnej stanici UNLP Košice na Triede SNP 1 v Košiciach a na Oddelení patológie a Ústave patológie UNLP Košice na Rastislavovej 43 v Košiciach.

V sledovanom období bolo v rámci ŠZD vykonaných **9 kontrol** zameraných na ochranu zdravia zamestnancov exponovaných na KaMF. Z uvedeného počtu boli 3 kontroly vykonané na laboratórnych pracoviskách spoločnosti Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a. s. a 2 kontroly na pracoviskách DZ Mechanika v USSK. Pri týchto kontrolách neboli zistené porušenia zákona č. 355/2007 Z. z. a predpisov vydaných na jeho vykonanie.

V roku 2021 boli vydané **2 rozhodnutia** na činnosti spojené s používaním, manipuláciou a skladovaním KaMF (PANDA – KOŠICE, s. r. o. a Heneken Mazak, s. r. o. vykonávajúce činnosť v areáli U. S. Steel Košice)

V roku 2021 bolo vydaných **199 súhlasných rozhodnutí** na činnosti spojené s manipuláciou s materiálmi obsahujúcimi azbest (klasifikovaný v triede nebezpečnosti karcinogenita kategórie 1A a v triede nebezpečnosti látka s toxicitou pre špecifický cieľový orgán po opakovanej expozícii (STOT RE) kategórie 1), čo je o **60 rozhodnutí viac** ako v roku 2020.

V **169 rozhodnutiach** boli schválené činnosti spojené s odstraňovaním azbestu v **exteriéri**. Z toho 139 x bol azbest odstraňovaný zo striech bytových a nebytových budov (114 x rodinné domy, 7 x hospodárske budovy, 5 x chaty, 3 x administratívne budovy, 2 x priemyselné haly a po 1 x drevenica, garáž, letná kuchyňa, sklad, kotolňa, školské zariadenie, podnikateľská budova, kultúrna pamiatka), 1 x z opláštenia svetlíka výrobnéj haly, 1x z fasády chaty, 1 x z rúr strešného zvodu bytového domu a 1 x bol odstraňovaný sokel vysokoškolskej budovy. 26 x bol odstraňovaný už demontovaný materiál s obsahom azbestu uložený na pozemkoch pri rodinných domoch, školských zariadeniach, zdravotnom stredisku, či na hospodárskom dvore.

V **30 rozhodnutiach** boli schválené činnosti spojené s odstraňovaním azbestu v **interiéri**. Z toho 10 x bol azbest odstraňovaný pri demontáži stropných podhládov v pivniciach a spoločných priestoroch bytových domov, 6 x pri odstraňovaní obkladov stien v nebytových budovách, 4 x pri demontáži potrubí a stúpačiek v bytových domoch, 3 x pri odstraňovaní dosiek v lávkach v káblových kanáloch, 2 x pri odstraňovaní odpadových potrubí v školských zariadeniach, 2 x pri demontáži dosiek a kontaminovaných susedných vrstiev ohrievača vetra v USSK, 1 x pri demontáži dosiek chladiaceho systému a chladiacej veže v USSK a 1 x pri odstraňovaní dosiek z laboratórnych stolov.

Spolu bolo odstránených cca **664,6 t** materiálov s obsahom azbestu (v roku 2020 to bolo cca 586,8 t).

V roku 2021 neboli vykonané kontroly zamerané na dodržiavanie nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci (ďalej len NV SR č. 253/2006 Z. z.).

V roku 2021 bolo tunajším úradom v súvislosti s odstraňovaním azbestu zo stavieb prešetrených 5 podnetov.

Predmetom prvého bolo svojpomocné odstraňovanie eternitovej strešnej krytiny z rodinného domu. Podnet bol uzatvorený ako opodstatnený, nakoľko bolo zistené,

že odstraňovanie azbestovej strešnej krytiny bolo vykonané svojpomocne fyzickou osobou, ktorej však podľa zák. č. 355/2007 Z. z. nebolo možné uložiť sankciu. Predmetný podnet bol ďalej vo veci výkonu stavebných prác bez ohlásenia stavebnému úradu odstúpený na priame vybavenie miestne príslušnému stavebnému úradu a vo veci nakladania s nebezpečnými odpadmi miestne príslušnému Okresnému úradu - odboru starostlivosti o životné prostredie.

Druhý podnet sa týkal neodborného zaobchádzania pri demontáži a likvidácii azbestových rúr počas opravy bytu v bytovom dome. Pri šetrení podnetu bolo zistené, že neodbornú demontáž a likvidáciu azbestových rúr vykonávala spoločnosť PAPP STAV s. r. o., ktorá nemala splnené povinnosti vyplývajúce z ustanovení zák. č. 355/2007 Z. z., preto bol podnet uzatvorený ako opodstatnený.

Ďalšie tri identické podnety sa týkali kontroly postupu pri výmene eternitovej strešnej krytiny na rodinnom dome. Zistené bolo, že práce pri odstraňovaní azbestocementovej strešnej krytiny boli vykonávané podnikateľským subjektom s oprávnením na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb a zo strany tohto podnikateľského subjektu boli splnené všetky povinnosti vyplývajúce z ustanovení zák. č. 355/2007 Z. z., na základe čoho boli podnety uzavreté ako neopodstatnené.

Znižovanie zdravotných rizík z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém bolo zamerané na ich aktívne vyhľadávanie.

V roku 2021 bolo zaradených do tretej kategórie a štvrtej kategórie práce pre expozíciu látkam poškodzujúcich reprodukciu 300 zamestnancov, z toho 156 žien (zdroj ASTR) v 5 organizáciách (Kerkotherm a. s., UNLP Košice, Východoslovenský onkologický ústav, a. s., Detská fakultná nemocnica v Košiciach a USSK).

K najčastejšie sa vyskytujúcim reprodukčne toxickým látkam patria dichróman draselný a fenoltaleín, ktoré sa používajú pri laboratórnych analýzach a sú zároveň klasifikované ako KaMF. Na pracoviskách v areáli USSK je významná aj expozícia 3,4 benzo(a)pyrénu.

#### Odbor chemických analýz:

ODBER stacionárny/ osobný	POČET VZORIEK dodaných	POČET VZORIEK odobratých	POČET VZORIEK analyzovaných	POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
<i>Azbest</i>	-	8	-	-	-
<i>Cr<sup>6+</sup></i>	9	22	31	31	39
<i>Nikel</i>	4*	12*	-	-	-
<i>Benzo(a)pyrén</i>	-	6	-	-	-
<b>Spolu</b>	<b>9</b>	<b>36</b>	<b>31</b>	<b>31</b>	<b>39</b>

\*tieto kovy boli stanovené ako ďalšie ukazovatele zo vzoriek započítaných ako pevný aerosól, preto sa v tejto tabuľke uvádzajú ako karcinogény, ale nezapočítavajú sa ako vzorky ani ukazovatele a analýzy.

**Azbest** - vzorky na stanovenie azbestu boli odobraté pre firmu Azbestgroup - 1 vzorka (vestibul bloku na sídlisku Ťahanovce), 1 vzorka – budova UPJŠ Košice, Jesenná 5. Pre firmu Astana boli odobraté 3 vzorky (1 – chodba bytového domu na Popradskej 7 v Košiciach, 1 – rodinný dom v Košiciach, 1 – kolektory pod sídliskom Ťahanovce). Pre firmu Frivan boli odobraté 2 vzorky – 1vzorka v byte v Sabinove, 1 vzorka v kancelárskych priestoroch ZTS Sabinov. Pre MV SR bola odobratá 1 vzorka v priestoroch telocvične na Rampovej 5 v Košiciach.

Všetky vzorky boli zaslané na analýzu RÚVZ v Nitre.

**Nikel** – z firmy Belmer boli dodané 4 vzorky na stanovenie Ni. Vo firme Garrett Záborské bolo odobratých 12 vzoriek.

Všetky hodnoty boli v limite.

**Šesťmocný chróm** bol stanovený v 9 dodaných vzorkách od firmy Belmer. Vo firme Neoslovak (USS Košice) boli odobraté 3 vzorky, vo firme USS Košice – Pocínovňa bolo odobratých 19 vzoriek, vo firme Garrett Záborské bolo odobratých 5 vzoriek.

Vo všetkých vzorkách boli hodnoty v limite.

**Benzo(a)pyrén** bol stanovený v 6 vzorkách odobratých v USS Košice – Koksovňa. Všetky hodnoty boli v limite.

### Genetická toxikológia

V roku 2021 sme monitorovali nasledovné pracoviská s vyhláseným rizikom karcinogenity, respektíve prevádzky s mutagénnym rizikom v pracovnom prostredí a chemické látky s možným, mutagénnym vplyvom a k tomu sme vytvorili novú kontrolnú skupinu:

- CHEMOSVIT 21 vzoriek
- NEMOCNICA POPRAD 11 vzoriek
- US Steel Košice s.r.o. 84 vzoriek
- SWS Vojany 11 vzoriek
- KONTROLA 27 vzoriek

Expedované vzorky

**127 vzoriek**

Neexpedované vzorky a kontrolné vzorky

**27 vzoriek**

## **2.2. INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI**

### **2. 2. 1 Zdravé pracoviská**

Úloha sa plní vo všeobecnej rovine, nie je zameraná na konkrétne podniky. V rámci výkonu ŠZD sa vo všetkých dozorovaných zariadeniach kladie dôraz na kontrolu ustanovení platných právnych predpisov upravujúcich ochranu verejného zdravia, vrátane zdravia pracujúcej populácie s cieľom vytvorenia optimálnych - zdravých pracovných podmienok zo strany zamestnávateľov.

### **2. 2. 2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci**

Úrad pravidelne komunikuje s IP Košice, a to najmä pri plánovaní a koordinácii spoločných previerok v rámci Košického kraja. Zrealizované boli 4 spoločné stretnutia (korešpondenčnou formou).

V III. Q. 2021 bola vykonaná spoločná previerka s IP Košice v spoločnosti Windsor Machine & Stamping s.r.o. Košice, a to na základe anonymného podania, ktoré sa týkalo pitného režimu, bezpečnostných prestávok z dôvodu vysokej teploty na pracovisku a pracovnoprávných vzťahov. RÚVZ so sídlom v Košiciach na základe zistení na pracovisku, začal voči spoločnosti správne konanie 2021.

Ostatné aktivity boli z dôvodu pandémie COVID-19 obmedzené.

### **3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV**

#### **3.1 Monitoring príjmu kuchynskej soli**

##### *Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky*

V rámci plnenia úlohy bolo v roku 2021 odobratých na laboratórne vyšetrenie **13 vzoriek hotových pokrmov** zo zariadení spoločného stravovania, a to v prevádzkach verejného stravovania a na pracoviskách, v ktorých bol stanovený obsah NaCl. Z celkového počtu vyšetrených vzoriek **2 vzorky** hotových pokrmov **nevyhoveli** požiadavkám Výnosu MZ SR, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách.

### **4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE**

#### **4.1. Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 - 2025 (NAPPO)**

##### **a) Podpora zdravého štartu do života**

Výchovné aktivity v oblasti prevencie obezity vykonávali pracovníci odboru podpory zdravia.

##### **b) Podpora zdravšieho prostredia v školách**

Cieľom aktivít je komplexný výkon štátneho zdravotného dozoru, ktorý bol prioritne zameraný na posudzovanie energetickej a biologickej hodnoty stravy, kontrolu pestrosti stravy, kontrolu dodržiavania zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na OVD, dodržiavanie pitného režimu pre deti v predškolských zariadeniach, hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania.

##### **c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení**

- školiace akcie organizované SČK územný spolok Košice v rámci kurzov pred získaním odbornej spôsobilosti na epidemiologicky závažné činnosti pri výrobe, manipulácii a uvádzaní do obehu potravín a pokrmov v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež, súčasťou ktorých sú aj prednášky o racionálnej výžive
- edukačné aktivity v oblasti zdravej výživy detí, problematiky HACCP, prevádzkovej a osobnej hygieny, prevádzkových poriadkov, aktuálnej legislatívy, PZS v ŠJ, zdravotným dôsledkom pri nadmernej konzumácii kuchynskej soli: organizované zriaďovateľmi ZŠ a SŠ v rámci Košického kraja a mesta Košice a Národným centrom celoživotného vzdelávania Košice

##### **d) Podpora pohybových aktivít**

V rámci podpory pohybových aktivít pracovníci odboru HDM vykonávajú aj kontroly telocviční a ich zázemia. V súvislosti s výskytom pandémie ochorenia COVID-19 v rámci prijatých epidemiologických opatrení, boli v roku 2021 telovýchovné zariadenia v niektorých mesiacoch školského roka uzavreté.

## 4.2 Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti

### *Realizácia úlohy v sledovanom období :*

V čase sezóny t. j. od 1. marca do 30. novembra 2021 bolo odobratých 25 vzoriek piesku na mikrobiologické a biologické vyšetrenie. Vzorky boli odobraté z pieskovísk v MŠ a na detských ihriskách v rámci občianskej vybavenosti.

Nedostatky boli zistené v 4 prípadoch na území mesta Košice (DI Pajorova, MŠ Park Angelinum 7, MŠ Muškátova 7, MŠ Humenská 51), kde vzorky piesku z pieskovísk nevyhoveli limitu najvyššie prípustného množstva vybraných indikátorov mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku ustanoveného vyhláškou č. 521/2007 Z. z.

Za zistené skutočnosti boli prevádzkovateľom pieskovísk uložené opatrenia na mieste v zmysle § 55 ods. 2, písm. g) zákona č. 355/2007 Z. z., a to: zákaz používania piesku v detskom pieskovisku.

Následnými kontrolami plnenia uložených opatrení bolo zistené, že prevádzkovatelia pieskovísk vykonali výmeny piesku. Piesok opakovanou kontrolou vyhovel limitu sledovaných ukazovateľov ustanovených vyhláškou č. 521/2007 Z. z.

### *Odbor mikrobiológie životného prostredia:*

Pri plnení úlohy v roku 2021 bolo analyzovaných 60 vzoriek pieskov, čo predstavuje 60 ukazovateľov a 840 analýz. Z uvedeného počtu sa analyzovalo pre RÚVZ Košice 24 vzoriek, pre RÚVZ Michalovce 25 vzoriek, pre RÚVZ Rožňava 7 vzoriek a pre RÚVZ Trebišov 4 vzorky. Nevyhovujúce boli 4 vzorky a to, v mikrobiologických ukazovateľoch termotolerantné koliformné baktérie a fekálne streptokoky. Prítomnosť vajíčok geohelminťov patogénnych pre ľudí nebol zistený ani v jednej vzorke.

## 4.3 Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ

### *Realizácia úlohy v sledovanom období :*

V roku 2021 sa uskutočnil zber dát.

Údaje boli zozbierané z 3 ZŠ za obdobie jeseň, zima a z 3 MŠ za obdobie jar, leto. V roku 2022 sa zrealizuje vyhodnotenie.

## 5 ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

### 5.1. Sledovanie a hodnotenie veľkosti ožiarenia pacientov z lekárskeho ožiarenia

#### *Plnenie úlohy*

Za oblasť radiačnej ochrany na rok 2021 neboli schválené nové projekty a úlohy.

Vzhľadom na vývoj epidemiologickej situácie v Slovenskej republike, v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19, práca bola obmedzená a zameraná hlavne na riešenie danej situácie.

Podľa § 119 ods. 3 zákona č. 87/2018 Z. z. o radiačnej ochrane a o zmene a doplnení niektorých zákonov sú poskytovatelia zdravotnej starostlivosti povinní sledovať a zaznamenávať veľkosť ožiarenia pacientov a údaje odovzdávať Úradu verejného

zdravotníctva Slovenskej republiky elektronicky v podobe dátového súboru umožňujúceho počítačové spracovanie.

Odbor radiačnej ochrany RÚVZ Košice rozposlal žiadosť o zaslanie počtu výkonov s využitím zubného röntgenového prístroja CB/CT poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti v zubných ambulanciách v rámci Košického a Prešovského kraja.

## 6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

### 6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

#### Plnenie:

##### *Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2021*

Prípisom ÚVZ SR HH SR zo dňa 23.12.2020 bol aktualizovaný očkovací kalendár pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých na rok 2021. Na povinné očkovanie dojsť proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam boli k dispozícii 13-valentná a 10-valentná konjugovaná vakcína. Preočkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu sa vykonávalo kombinovanou očkovačou látkou každých 15 rokov, prvé preočkovanie dospelých sa odporúča vo veku 30 rokov a ďalej každých 15 rokov. Aktualizovaný očkovací kalendár bol uverejnený na webovej stránke RÚVZ.

##### *Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním, manažment očkovania*

Priebežne je vykonávaný monitoring ochorení preventabilných očkovaním vrátane laboratórnej diagnostiky. Z ochorení, proti ktorým sa vykonáva pravidelné povinné očkovanie, boli hlásené výskyty ochorení na **pertussis** a dva prípady pozitívnej izolácie toxického kmeňa *Corynebacterium diptheriae*.

V prípade ochorení na **pertussis** bolo spolu zaznamenaných 12 ochorení: v okr. Košice II – 1 a Košice okolie – 11. Ochorenia boli zaznamenané vo vekových skupinách: 0 roč. =4x, 1-4 roč. = 1x, 5-9 roč.=1x, 20 - 24 roč. = 1x, 25 - 34 roč. =1x, 35-44 roč. = 1x, 45-54 roč. = 1x, 55- 64 roč. = 2x. V 3 prípadoch boli chorí očkovaní, 4 neboli očkovaní, z toho 1 pre vek a v 5 prípadoch sa údaj o očkovaní nepodarilo zistiť.

V roku 2021 boli z mikrobiologického laboratória hlásené z okresu Košice okolie 2 prípady izolácie kmeňa *Corynebacterium diptheriae* biotyp *gravis* produkujúci toxín, a to u 6 týždňového dieťaťa (neočkovaného pre vek) a 5 ročného dieťaťa (riadne očkovaného v rámci povinného očkovania 3 dávkami vakcíny Infanrix hexa). Cestovateľská anamnéza bola v oboch prípadoch negatívna. Protiepidemické opatrenia boli zabezpečené. Toxicita kmeňa bola určená v NRC pre diftériu na RÚVZ Košice.

#### Kontrola očkovania

A. V zmysle Odborného usmernenia Úradu verejného zdravotníctva SR zn. č. OSIO/8256/2021, RZ-40164/2021 zo dňa 31.8.2021 bola vykonaná kontrola povinného pravidelného očkovania detí, ktoré dosiahli určený vek, vrátane spracovania a vyhodnotenia výsledkov na okresnej a krajskej úrovni.

Výsledky kontroly pravidelného očkovania boli na celokrajskej úrovni priaznivé. Celková zaočkovanosť v rámci KK bola 95,6 % (pohybovala sa od 94,6 – 96,6 %), minulý rok 95,8 %. K poklesu zaočkovanosti pod 95 % na celookresnej úrovni došlo v 4 okresoch –

v okresoch Košice I a II, Spišská Nová Ves a Trebišov. Na znížení percenta zaočkovanosti sa podieľali predovšetkým:

- vysoký počet odmietaní povinného pravidelného očkovania detí, ktoré dosiahli určený vek zo strany zákonných zástupcov. Ako dôvod sú uvádzané: obavy z možného vzniku nežiaducich reakcií po očkovaní, výhrady vo svedomí – náboženské dôvody (v prípade vakcíny proti MMR), výhrady voči zloženiu vakcín (konzervanty, adjuvansy), výhrady voči kombinovaným vakcínam pre veľké množstvo prítomných antigénov. Príčinou je spochybňovanie významu očkovania v rámci agresívnych antivakcinačných aktivít zameraných cielene na rodičov detí a na budúcich rodičov,
- posun povinného pravidelného očkovania zo strany zákonných zástupcov do neskoršieho veku detí,
- chyba malých čísiel v pediatrickom obvode,
- dlhodobý pobyt v zahraničí bez vyradenia z evidencie ambulancie.

Na požiadanie všeobecných lekárov pre deti a dorast boli RÚVZ Košice u 19 detí schválené návrhy očkovacích schém na dodatočné doočkovanie detí v rámci povinného pravidelného očkovania detí, ktoré dosiahli určený vek.

## 6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

### Plnenie:

V zmysle pokynov ÚVZ SR boli spracované štatistické a analytické podklady a vypracovali sa *výročné správy* za rok 2020 za okres Košice I-IV, Košice okolie a Košický kraj v termíne a požadovanej kvalite a rozsahu. Pravidelne a podľa potreby sa vypracovávali analýzy aktuálnej *epidemiologickej situácie* a výskytu mimoriadnych situácií v spádovom území RÚVZ.

Cielene podľa aktuálnej epidemiologickej situácie sa sledoval stav *zaočkovanosti u nákaz* zaradených do Národného imunizačného programu SR (NIP). V sledovanom období nebolo hlásené podozrenie ani ochorenie u detí na tetanus, poliomyelitídu, morbilli, parotitídu a rubeolu. Pretrváva výskyt ochorení na pertussis. V okrese Košice I - IV bolo hlásené 1 ochorenie (v r. 2020 8 ochorení) a v okr Košice okolie 11 ochorení na pertussis (v r. 2020 13 prípadov). NRC pre diftériu na RÚVZ Košice hlásilo v roku 2021 izoláciu kmeňa *Corynebacterium diphtheriae* biotyp *gravis* produkujúci toxín u 2 detí (6 týždňového a 5 ročného) z okresu Košice okolie.

V súlade s listom ÚVZ HH SR č. OE/2460/2013, RZ-9842/2013 zo dňa 07.05.2013 sa pokračovalo v sledovaní ochorení a úmrtí na SARI.

### Vyhodnotenie chrípkovej sezóny 2020/2021

Aktivitu chrípky v chrípkovej sezóne 2020/2021 v okresoch Košice I-IV možno **charakterizovať výrazným poklesom výskytu ochorení na akútne respiračné ochorenia (ARO) a chrípku** v porovnaní s predchádzajúcou sezónou a v okrese Košice – okolie taktiež poklesom ochorení na akútne respiračné ochorenia a chrípku. Ochorenia sa vyskytovali sporadicky až na malé epidémie v predškolských a školských zariadeniach. V súvislosti s pandemiou na SARS-Cov-19 bol ovplyvnený výskyt ochorení na ARO a chrípku. Ľudia sa zdržiavali väčšinou doma a tým nedochádzalo k prenosu ochorenia. Taktiež kvôli obmedzeniu návštev osôb na ambulanciách všeobecných lekárov a pediatrov,



ako aj ambulancií ORL nebolo možné odobrať vzorky na stanovenie typu vírusu, ktorý koluje v populácii.

#### **Priebeh sezóny:**

V sezóne 2020/2021 bolo v **okresoch Košice I-IV** hlásených 17257 ARO, čo predstavuje chorobnosť 14423,6/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z toho ako chrípka bolo hlásených 12 ochorení, chorobnosť 10,03/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z celkového počtu hlásených ARO tvorila chrípka 0,06%. Spolu bolo hlásených 29 komplikácií (0,17%).

V predchádzajúcej sezóne bolo hlásených 59630 všetkých ARO, čo predstavuje chorobnosť 52954,5/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z toho ako chrípka bolo hlásených 2397 ochorení, chorobnosť 2128,6/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov.

V porovnaní s predchádzajúcou sezónou došlo k poklesu počtu hlásených ARO o 42373 a chrípky o 2385 prípadov.

V **okrese Košice okolie** bolo hlásených 6612 všetkých ARO, čo predstavuje chorobnosť 16289,0/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z toho ako chrípka bolo hlásených 217 ochorení, chorobnosť 534,6/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z celkového počtu hlásených ARO tvorila chrípka 3,3%. Spolu bolo hlásených 50 komplikácií (0,8%).

V predchádzajúcej sezóne bolo hlásených 19918 všetkých ARO, čo predstavuje chorobnosť 49086,8/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z toho ako chrípka bolo hlásených 1621 ochorení, chorobnosť 3994,9/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov.

V porovnaní s predchádzajúcou sezónou došlo k poklesu počtu hlásených ARO o 13306 chrípky o 1404.

V okresoch Košice I-IV sa krivka chorobnosti pohybovala od najvyššej 843,6/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov (v 41. KT), kedy bolo hlásených 1138 ARO (z toho 2 chrípky) po najnižšiu 248,9/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov (v 53. KT), hlásených bolo 181 ochorení ARO (1 chrípka).

Najviac komplikácií – 8 bolo hlásených v 49. KT, čo tvorilo 1,5 % z celkového počtu hlásených ochorení v tomto KT.

V okrese Košice okolie sa chorobnosť na ARO a chrípku v chrípkovej sezóne pohybovala od najvyššej 854,0/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov v 44. KT, kedy bolo hlásených 373 ARO (z toho 9 chrípok), po najnižšiu 227,8/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov v 53. KT, hlásených bolo 52 ARO (žiadna chrípka).

Najviac komplikácií - 11 bolo hlásených v 44. KT, čo tvorilo 2,9% z celkového počtu hlásených ochorení.

#### **Vekovo-špecifická chorobnosť:**

**Najvyššia** vekovo - špecifická chorobnosť na ARO v okresoch Košice I-IV bola v okrese Košice III vo vekovej skupine **0-5 ročných** – 4831,8/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov pri počte 79 ochorení v 41. KT.

V okrese Košice okolie bola najvyššia vekovo-špecifická chorobnosť vo vekovej skupine **0-5 ročných** a činila 2088,9/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov pri počte 74 ochorení v 41. KT.

**Najnižšia** vekovo-špecifická chorobnosť na ARO v okresoch Košice I-IV bola vo všetkých okresoch vo vekovej skupine 60+ 0,0/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov pri nulovom výskyte ochorení v 49. KT. (KE III a IV), v 52. KT (KE I, II a IV), v 53. KT (KE

II), v 1. KT (KE IV), v 3. KT (KE II a IV), v 4. KT (KE I a IV), v 7. KT (KE III a IV), v 11. KT (KE II), v 15. KT (KE II) a v 17. KT (KE II).

V okrese Košice okolie bola najnižšia vekovo-špecifická chorobnosť vo vekovej skupine 60+ ročných a činila 106,6/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov pri počte 7 ochorení v 52. KT.

#### **Protiepidemická komisia:**

Z dôvodu výskytu pandémie SARS-Cov-19 boli zatvorené školské a predškolské zariadenia, ako aj u dospelých osôb bola nariadená práca z domu a tým nedochádzalo k stretávaniu osôb, počet ochorení na akútne respiračné ochorenia a chrípku v tejto sezóne bol nízky a regionálna protiepidemická komisia nezasadala.

#### **Vyučovaci proces:**

V okresoch Košice I-IV bol z dôvodu viac ako 30% chorobnosti žiakov prerušený vyučovaci proces v 19 MŠ a 2 ZŠ. V okrese Košice okolie bol prerušený vyučovaci proces v 27 MŠ a 1 ZŠ.

#### **Sentinelová surveillance SARI a chrípky A(H1N1):**

V chrípkovej sezóne 2020/2021 nebolo hlásené ochorenie na SARI. Z dôvodu už spomínanej pandémie SARS-COV-19 a s tým súvisiaceho prechodného zredukovania primárnej zdravotnej starostlivosti a upriamania laboratórnej diagnostiky na diagnostiku ochorenia COVID-19 bol ovplyvnený aj priebeh chrípkovej sezóny 2020/2021.

#### **Záver:**

Zavedenie prísnych protiepidemických opatrení počas pandémie COVID-19 (napr. regulácia činností prevádzok, služieb, konania hromadných podujatí, zatvorenie škôl, vyšší podiel práce z domu, sociálny odstup pri stretnutiach, nosenie rúšok/ respirátorov a atď.) s cieľom znížiť prenos vírusu SARS-CoV-2 zároveň znížilo cirkuláciu iných respiračných vírusov v populácii, čo prispelo k zníženiu výskytu akútnych respiračných ochorení počas chrípkovej sezóny 2020/2021.

## **6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ**

#### **Plnenie:**

Nadalej priebežne pri metodických návštevách lekárov prvého kontaktu a v rámci odborných seminárov boli informovaní zdravotnícki pracovníci o možnosti *využívania systému EPIS* v lekárskej praxi – on-line hlásenia infekčných ochorení. Nadalej priebežne pri metodických návštevách všeobecných lekárov sú zdravotnícki pracovníci informovaní o možnosti využívania systému EPIS v lekárskej praxi. Kontrola kvality údajov v EPIS sa vykonáva priebežne a 1x mesačne na základe zaslaných výstupov z RÚVZ B. Bystrica. Pre zabezpečenie rozšírených údajov v programe EPIS a posúdenie objemu práce v ohnisku nákaz sa komplexne spracovávali ohniská vybraných nákaz.

V roku 2021 bolo spracovaných a do systému EPIS:

- vložených a potvrdených individuálnych prípadov prenosných ochorení: 70 120 (z toho 1094 nozokomiálnych nákaz)
- počet hlásení do SRV: 45
- počet epidémií: 34, z toho 3 rodinné (s počtom chorých 2 až 3) a 1 epidémia s počtom chorých 236 v ZSS súvisiaca s ochorením COVID-19.

Úplnosť a správnosť povinných údajov a premenných zadávaných do EPIS-u je pravidelne kontrolovaná vedúcim pracovníkom.

## 6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

### Plnenie:

Analýza a evidencia hlásených nozokomiálnych nákaz (ďalej NN) sa vykonáva v pravidelných mesačných intervaloch. Za obdobie r. 2021 lôžkové zdravotnícke zariadenia nahlásili 1094 nozokomiálnych nákaz (v r. 2020 - 968), z toho bolo 306 črevných nákaz (225 klostrídiových infekcií, 57 rotavírusových, 17 adenovírusových, 4 norovírusových, 2 šigelózy, 1 iná bakteriálna infekcia), 485 respiračných infekcií (r. 2020 - 157), 72 infekcií v mieste chirurgického výkonu a popálenín (r. 2020 - 138), 103 septických infekcií (r. 2020 - 107), 50 ochorení zo skupiny ostatných nozokomiálnych nákaz (r. 2020 - 195), 67 urogenitálnych infekcií (r. 2020 - 88) a 11 nákaz kože a slizníc (r. 2020 - 45).

Etiologický agens bol potvrdený v 1088 prípadoch (1 x negatívny výsledok kultivácie, 5x biologický materiál neodobratý). Najčastejšími vyvolávateľmi NN boli: koronavírus SARS-Cov-2, ktorý spôsobil 317 ochorení, *Clostridium difficile* 224x a mikroorganizmy rodu *Staphylococcus* 119x – druh *Staphylococcus aureus* 31x (z toho 18x MRSA), *Staphylococcus epidermidis* 21x (z toho 8x MRSE), *Staphylococcus haemolyticus* 61x (z toho 42x MRSH), *Staphylococcus hominis* 1x, *Staphylococcus plasmakoaguláza* negat. 2x a *Staphylococcus* sp. 3x. Ďalšími najčastejšími vyvolávateľmi NN boli: *Klebsiella pneumoniae* 98x, *Pseudomonas aeruginosa* 62x, rotavírus 57x, *Acinetobacter baumannii* 49x. 155 nozokomiálnych infekcií (t.j. 14,17%) bolo vyvolaných polyrezistentnými mikrobiálnymi kmeňmi. 87x bola nozokomiálna nákaza vyvolaná kmeňmi *Enterobacteriaceae* produkujúcimi karbapenemázy (*Klebsiella pneumoniae* 67x, *Klebsiella species* 4x, *Pseudomonas aeruginosa* 11x, *Acinetobacter baumannii* 4x, *Enterobacter cloacae* 1x). Na pracoviskách, kde bol zaznamenaný výskyt mikroorganizmov s klinicky a epidemiologicky významnými mechanizmami rezistencie voči antibiotikám boli prijaté protiepidemické opatrenia na zabránenie ich ďalšieho šírenia. Za uvedené obdobie nebol v zdravotníckych zariadeniach zaznamenaný epidemický výskyt septických infekcií spôsobených meticilín – rezistentným mikrobiálnym kmeňom. Ochorenia sa vyskytovali sporadicky.

Univerzitná nemocnica L. Pasteura Košice hlásila 537 nemocničných nákaz (r. 2020-313x), Detská fakultná nemocnica Košice 179 ochorení (r. 2020 - 143x), Východoslovenský ústav srdcových a cievnych chorôb a.s. Košice 127 ochorení (r. 2020 - 165x), Nemocnica AGEL Košice - Šaca, a.s. 96 ochorení (r. 2020 - 125x), Vysokošpecializovaný odborný ústav geriatrický n.o. sv. Lukáša v Košiciach 78 prípadov (r. 2020 - 182x), Železničná nemocnica s poliklinikou Košice - 44 NN (r. 2020 – 16x), Východoslovenský onkologický ústav a.s. 33 NN (r. 2020 - 10x).

V súvislosti s monitoringom hygienicko - epidemiologického režimu ako prevencie vzniku nozokomiálnych nákaz, bolo v rámci ŠZD vykonaných 70 kontrol, počas ktorých bolo odobratých 615 vzoriek, z toho 62 cielených sterov z prostredia, predmetov a plôch, 330 sterilných predmetov, 192 biologických a chemických indikátorov na kontrolu účinnosti sterilizačného procesu sterilizátorov, 12 vzoriek dialyzačných vôd a 19 vzoriek z ovzdušia. Za sledované obdobie bolo posúdených 142 prevádzkových poriadkov s hygienicko – epidemiologickým režimom. Výkon ŠZD zameraný na dodržiavanie hygienicko – epidemiologického režimu, bariérovej ošetrovacej techniky, dodržiavanie dekontaminačných (sterilizačných a dezinfekčných) procesov bol v tomto roku výrazne obmedzený z dôvodu prebiehajúcej pandémie ochorenia COVID-19 a s tým spojeným prioritným plnením úloh súvisiacich s nepriaznivou epidemiologickou situáciou.

Kampaň „Clean care is safer care“ v roku 2021 realizovaná nebola vzhľadom na pandémiu ochorenia COVID-19 a s tým súvisiacimi protiepidemickými opatreniami.

Do programu HELICS v súčasnej dobe nie je zapojené žiadne lôžkové zdravotnícke zariadenie.

V súlade s Odporúčaním Rady 2009/C 151/01 z 9. júna 2009 o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií spojených so zdravotnou starostlivosťou bola v priebehu roka 2021 realizovaná Surveillance infekcií spôsobených *Clostridium difficile*. Prípady infekcií spôsobených *Clostridium difficile* zaznamenané za uvedené obdobie (225x) boli štandardne zadané do EPIS a následne exportované do TESSy.

V súlade s Odporúčaním Rady 2009/C 151/01 z 9. júna 2009 o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií spojených so zdravotnou starostlivosťou bola v priebehu roka 2020 realizovaná Surveillance infekcií spôsobených *Clostridium difficile*. Prípady infekcií spôsobených *Clostridium difficile* zaznamenané za uvedené obdobie (182x) boli štandardne zadané do EPIS a následne exportované do TESSy.

#### ***Odbor mikrobiológie životného prostredia:***

V rámci monitoringu hygienicko - epidemiologického režimu ako prevencie vzniku nozokomiálnych nákaz sa analyzovali vzorky na kontrolu dekontaminácie, sanitácie a sterility predmetov. Celkovo bolo pri plnení tejto úlohy analyzovaných 1512 vzoriek, čo predstavuje 1863 ukazovateľov a 8331 analýz.

Súčasťou vykonaných kontrol v zdravotníckych zariadeniach bolo skúšanie účinnosti dezinfekčných roztokov, v počte 1 vzorka. Na kontrolu účinnosti sterilizačnej techniky bolo vyšetrených 66 sterilizačných prístrojov. V zdravotníckych zariadeniach bola sledovaná účinnosť sanitácie a dekontaminácie povrchov plôch, predmetov a ovzdušia, na tento účel bolo celkovo vyšetrených 1445 vzoriek.

## **6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE**

### **Plnenie:**

V rámci plnenia úlohy sa priebežne sledovali odozvy správy v SRV s využitím filtra „vlastné hlásenie“. Pre posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení sa využíval (denne a týždenne) systém rýchleho varovania (SRV) v SR. V sledovanom období bolo do SRV zadaných 45 hlásení. Informácie z ÚVZ SR, ako kontaktného bodu o výskyte prenosných ochorení a preventívnych opatreniach sú okamžite sprístupnené na internetovej stránke úradu resp. sú postúpené ďalej lekárom či zdravotníckym zariadeniam.

## **6.6 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV**

### **Plnenie:**

V januári bol Odborom lekárskej mikrobiológie RÚVZ Košice vypracovaný harmonogram odberov odpadových vôd z ČOV pre Východoslovenský región pre sledovanie cirkulácie poliovírusov a iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí. Pracovníci odboru epidemiológie spolu odobrali 10 vzoriek odpadových vôd v lokalitách spádového územia určeného pre RÚVZ Košice: ČOV Kokšov-Bakša a ČOV Moldava nad Bodvou v zmysle vypracovaného harmonogramu.

Z dôvodu pozitívnej izolácie poliovírusu typu 2 odvodeného z vakcíny (VDPV2) na severozápade Ukrajiny, bolo v období od novembra do decembra r. 2021 mimoriadne odobratých za účelom environmentálnej surveillance 7 vzoriek odpadovej vody z ČOV Kokšov-Bakša.

Výsledky všetkých laboratórnych vyšetrení odobratých vzoriek odpadovej vody boli negatívne na prítomnosť enterálnych vírusov.

Každý týždeň je z DFN Košice hlásený výskyt hospitalizácie detí do 15 rokov s tzv. polio like ochorením s akútnou chabou obrnou. V sledovanom období bol hlásený jeden prípad akútnej chabej obrny u 2 ročného dieťaťa z okr. Košice-okolie s negatívnou cestovateľskou anamnézou, riadne očkovaného, u ktorého bol zabezpečený odber likvoru a dvoch vzoriek stolice na virologické vyšetrenie s negatívnym výsledkom na prítomnosť poliovírusov.

Z okresu Košice okolie a Košice IV boli hlásené 2 prípady ochorenia s dg. paréza nervu facialis (G51).

*Odbor lekárskej mikrobiológie:*

*Dosiahnuté výsledky:*

Systém práce pri riešení tejto úlohy spočíva v dodržiavaní vypracovaného časového harmonogramu odberu odpadových vôd, ich zaslanie do virologického laboratória RÚVZ Košice (v týždenných intervaloch z dvoch okresov), následné spracovanie a laboratórne vyšetrenie na výskyt poliovírusov a iných enterálnych vírusov.

V roku 2021 bolo vyšetrených 96 vzoriek odpadových vôd, z toho 7 bolo pozitívnych:

2x ECHOvírus 21 a 5x non-polio enterovírusy.

V hodnotenom období sme vyšetřili na prítomnosť enterovírusov 135 klinických materiálov od 116 pacientov, z toho v 3 materiáloch od jedného pacienta bola kultivačne dokázaná prítomnosť non-polio enterovírusov.

S diagnózou suspektná akútna chabá obrna (ACHO) od pacientov do 15 rokov, sme mali 3 materiály od jedného pacienta, všetky s negatívnym výsledkom. S diagnózou ACHO nad 15 rokov sme vyšetřili 1 materiál s negatívnym výsledkom.

Potvrdenie a identifikácia vykultivovaných enterovírusov boli urobené v NRC pre poliomyelitídu na ÚVZ SR v Bratislave vírusneutralizačným a RT-PCR testom.

Nepriamy dôkaz: dôkaz protilátok:

Metódou ELISA na dôkaz špecifických protilátok triedy IgM, IgG a IgA proti enterálnym vírusom bolo vyšetřených 257 sér od 208 pacientov. Z toho malo pozitívne protilátky triedy IgM 7 vzoriek, IgG 31 vzoriek a IgA malo 26 vzoriek.

*Plnenie úlohy a jej dopad na zdravie:*

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných aktivitách surveillance poliomyelitídy na udržanie stavu bez poliomyelitídy, predovšetkým v rýchlej detekcii zavlečených divokých vírusov a v detekcii cirkulácie vírusov derivovaných z vakcíny. Významnou aktivitou je vyšetřovanie odpadových vôd, preto bol pre obdobie rokov 2021/2022 vypracovaný a Regionálnym úradom verejného zdravotníctva Košického a Prešovského kraja zaslaný časový harmonogram odberu odpadových vôd na obdobie marec 2021 – február 2022.

*Návrh na ďalší postup:*

Vzhľadom na výskyt VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses) v odpadových vodách Západoslovenského regiónu v minulých rokoch je nevyhnutné naďalej pokračovať v monitorovaní cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetřovaním odpadových vôd a stolíc od pacientov s diagnózou akútna chabá obrna.

## **6.7. PREVENCIA HIV/AIDS**

**Plnenie:**

V rámci plnenia úlohy č. 6.7. Prevencia HIV/AIDS v roku 2021 realizáciu edukačných aktivít vzhľadom na epidemiologickú situáciu v súvislosti s výskytom ochorenia COVID-19 hlásili 4 Regionálne úrady verejného zdravotníctva. Na plnení úlohy sa podieľali pracovníci oddelení epidemiológie a podpory zdravia.

Edukačné aktivity realizované RÚVZ v Slovenskej republike v rámci plnenia úlohy:

RÚVZ	Besedy/prednášky/diskusie (....x ZŠ/..... osôb, .....x SŠ/..... osôb)	Iné aktivity (.....x panely, média, letáky, WEB .....
Bardejov		
Banská Bystrica		
Bratislava hl. m.		
Čadca		
Dolný Kubín		
Dunajská Streda		
Galanta		
Humenné		
Komárno		
Košice	4 ZŠ/141, 4 SŠ/453, 1 VŠ/7	50x leták, 2x WEB RÚVZ, 2x WEB ZŠ
Levice		
Liptovský Mikuláš		
Lučenec		-
Martin		
Michalovce		
Nitra		
Nové Zámky		
Poprad		
Považská Bystrica		
Prešov		
Prievidza		
Rimavská Sobota		
Rožňava	1 SŠ/49	1x nástenka, 1xWEB RÚVZ
Senica		
Spišská Nová Ves		
Stará Ľubovňa		
Svidník		

Trebišov	-	1x panel
Trenčín		
Topoľčany		
Trnava		
Veľký Krtíš		
Vranov nad Topľou		
Zvolen		
Žiar nad Hronom	1 SŠ/50	1x panel, 1x nástenka, 1x banner, distribúcia materiálov
Žilina		
<b>SPOLU</b>	<b>4 ZŠ/141, 6 SŠ/552, 1 VŠ/7</b>	

V rámci úlohy „Prevencia HIV/AIDS“ bolo spolu zrealizovaných 11 aktivít pre 700 edukovaných osôb (4 ZŠ/141, 6 SŠ/552, 1 VŠ/7). Na edukáciu a informačnú kampaň boli využité vzdelávacie aktivity charakteru teoretického výkladu napríklad formou prednášky, besedy, resp. panelovej diskusie k stanoveným tematickým blokom, webové stránky RÚVZ a ZŠ, nástenky, verejné tabule a distribúcia zdravotno-výchovných materiálov napr. do školských zariadení.

## 6.8 Poradne očkovania

### *Plnenie:* 6.8. PORADNE OČKOVANIA

#### **Plnenie:**

Od 21.09.2012 je súčasťou Poradenského centra ochrany a podpory zdravia na úrade Poradňa očkovania, ktorá v roku 2020, vzhľadom na pandémiu ochorenia COVID-19 a s tým súvisiacimi prijatými protiepidemickými opatreniami, poskytovala výlučne telefonické konzultácie ohľadom problematiky očkovania.

V roku 2021 bolo na RÚVZ so sídlom v Košiciach nahlásených všeobecnými lekármi pre detí a dorast 107 odmietnutí povinného pravidelného očkovania zo strany zákonných zástupcov, čo predstavuje oproti predchádzajúcemu roku pokles o 27 odmietnutí.

Z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie boli v kontrolovanom období poskytované v rámci poradenskej činnosti výlučne telefonické konzultácie ohľadom problematiky povinného očkovania.

V dňoch 9.11.-13.11.2021 sa zamestnanci odboru epidemiológie aktívne zapojili do kampane „Chcete sa zaočkovať? Prídeme za Vami“, ktorú organizoval Magistrát mesta Košice, formou poskytovania informácií týkajúcich sa očkovania proti ochoreniu COVID-19 pre laickú verejnosť.

## 6.9 Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania

### Plnenie:

Daná úloha v roku 2021 realizovaná nebola vzhľadom na pandémiu ochorenia COVID-19 a s tým súvisiacimi prijatými protiepidemickými opatreniami.

## 7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

### 7.1 Monitoring kvality vôd vybraných lokalít

Pri plnení úlohy v roku 2021 bolo *Odborom mikrobiológie životného prostredia* analyzovaných 164 vzoriek (444 ukazovateľov a 1 968 analýz) vôd z prírodných vodných plôch. Z uvedeného počtu sa analyzovalo pre RÚVZ Košice 124 vzoriek z nasledovných prírodných vodných plôch: Košice Jazero, Bukovec, Ružín, Izra a Čaña.

Pre RÚVZ Michalovce bolo analyzovaných 38 vzoriek z prírodných kúpalísk Zemplínska Šírava (odberové miesta - Biela hora, Hôrka, Kamenec, Paľkov) a Vinianske jazero. Pre RÚVZ Rožňava boli analyzované 2 vzorky pre odberové miesto Palcmanová Maša.

Odbor MŽP sa aj v roku 2021 podieľal na plnení projektu "Eliminácia výskytu siníc v lokalite - rekreačná oblasť Nad Jazerom Košice", ktorý vypracovalo a realizovalo Sdruženie Flos Aquae, pod vedením Prof. Ing. Blahoslava Maršálka PhD. Monitorovanie vzoriek vôd sa zahájilo už 26.05.2021, odber vzoriek prebiehal v týždenných intervaloch zo 4 odberových miest. Kvantitatívny rozbor sa vykonával z voľnej vody a na kvalitatívny rozbor sa vzorky odoberali planktónovou sieťkou. Počas celej kúpacej sezóny 6 vzoriek nevyhovovalo limitom pre cyanobaktérie a chlorofyl.

Vo vzorkách z ostatných prírodných vodných plôch bol prekročený limit pre chlorofyl aj cyanobaktérie v 6 vzorkách vody z prírodnej vodnej plochy Vinianske jazero.

Okrem biologických ukazovateľov sa vo vodách prírodných vodných plôch sledovali aj mikrobiologické ukazovatele, celkovo sa analyzovalo 77 vzoriek. Všetky vzorky vyhovovali limitom pre mikrobiologické ukazovatele.

### 7.2 Kvalita vody a prostredia zdravotníckych zariadení a umelých kúpalísk

V roku 2021 sa *Odborom mikrobiológie životného prostredia* pri plnení úlohy analyzovalo 342 vzoriek umelých kúpalísk. Z toho pre RÚVZ Košice 208 vzoriek, RÚVZ Michalovce 107 vzoriek, RÚVZ Rožňava 22 vzoriek a RÚVZ Trebišov 5 vzoriek. Vzorky vôd umelých kúpalísk tvorili vzorky z bazénov s celoročnou prevádzkou, vonkajšie letné bazény, školské bazény a rehabilitačné bazény zo zdravotníckych zariadení.

Limitom pre mikrobiologické ukazovatele nevyhovelo 21 (6%) vzoriek bazénových vôd. Prekročené boli limity pre kultivovateľné mikroorganizmy pri 36°C u 19 vzoriek a *Pseudomonas aeruginosa* u 12 vzoriek. Prítomnosť legionell vo vzorkách vôd umelých kúpalísk nebola zistená.

Vo vzorkách umelých kúpalísk sa sledovali aj biologické ukazovatele. V ani jednej vzorke neboli prekročené limity pre biologické ukazovatele.



## 7.4 Rezíduá pesticídov v pitných vodách a potravinách na výživu a výživové prípravky pre dojčatá a malé deti

### *Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky Odborom hygieny výživy:*

Predmetná úloha na r. 2021 nebola súčasťou programov a projektov úradov verejného zdravotníctva pre odbor hygieny výživy, avšak odbor hygieny výživy sa podieľal v rámci výkonu úradnej kontroly potravín v súvislosti s ich bezpečnosťou, a to v rámci európskeho monitoringu.

V rámci predmetného monitoringu boli v priebehu roka 2021 náhodne odobraté **2 vzorky** potravín pre dojčatá a malé deti, a to následné výživové prípravky na báze obilia: 1 vzorka instantná mliečno-obilninovo-ovocná kaša od ukončeného 5. mesiaca a 1 vzorka instantná nemliečno-obilninovo-ovocná kaša od ukončeného 6. mesiaca boli vyšetrené v laboratóriu ÚVZ SR v Bratislave na obsah a prítomnosť reziduí pesticídov.

Všetky vyšetrené vzorky **vyhoveli** požiadavkám jedenástej hlavy druhej časti Potravinového kódexu SR.

## 7.9 Monitoring biologických alergénov v ovzduší (peľová informačná služba – PIS) a alergénov roztočov vo vnútornom prostredí

### *Sledovanie koncentrácie peľových zŕn a spór plesní v ovzduší*

V rámci peľového monitoringu bolo *Odborom mikrobiológie životného prostredia* analyzovaných 231 vzoriek ovzdušia. Priebežné výsledky výskytu peľových zŕn a spór plesní sú týždenne uvádzané na webovej stránke nášho úradu a na [www.alergia.sk](http://www.alergia.sk). Peľový monitoring sa zahájil v 8. kalendárnom týždni. V priebehu roka boli vysoké koncentrácie peľových zŕn rastlín nasledovné: v jarých mesiacoch to boli hlavne peľové zrná liesky, jelše, topoľa a čelade tisovité, v mesiaci máj bola zaznamenaná vysoká koncentrácia peľových zŕn z čelade borovicovitých. V letných mesiacoch boli vysoké koncentrácie peľových zŕn čelade pŕhľavovité, lipnicovité, ambrózie a paliny. Vysoká koncentrácia spór plesní bola dosahovaná od februára a pretrvávala až do konca septembra.

## 7.12 Monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách

### *Odbor chemických analýz:*

žadávateľ	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
RÚVZ Košice	5	5	5
RÚVZ Michalovce	12	12	12

V rámci monitoringu TOC bolo vyšetrených spolu **17** vzoriek z prírodných kúpalísk.

V rámci monitoringu TOC v umelých kúpaliskách neboli odobraté žiadne vzorky.

## 7.13 Epidemiologická prevencia rizika karcinogenity v populácii

### **Dosiahnuté výsledky**

#### *Odbor chemických analýz:*

V rámci tohto projektu oddelenie genetickej toxikológie v roku 2021 spolupracovalo s Ligou proti rakovine v Košiciach, pri získavaní údajov pre anamnestické analýzy

pacientov, ktorí majú histologicky potvrdené rakovinové ochorenie. Kompletné anamnestické údaje sme získali od **105** chorých pacientov, ktorí dobrovoľne poskytli údaje do projektu.

V rámci poradenstva bolo v Poradni genetickej toxikológie pre prevenciu rakoviny roku 2021 poskytnuté poradenstvo 259 klientom.

## **8 LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA**

### **8.1 Diferenciálna diagnostika respiračných ochorení**

Aktívna účasť pri plnení úloh vyplývajúcich z členstva v EISN- European Influenza Surveillance Network.

*Dosiahnuté výsledky:*

Priamy dôkaz: dôkaz vírusov chrípky a SARS-CoV-2 metódou RT-PCR.

V roku 2021 bolo vyšetrených spolu 7861 materiálov od 7857 pacientov s ochorením horných ciest dýchacích.

Z toho na chrípku bolo vyšetrených 159 materiálov od 155 pacientov, z toho bolo 132 odberov od sentinelových lekárov a 6 pitevných materiálov od 2 pacientov. Rýchlotestom bola vyšetrená len jedna vzorka s negatívnym výsledkom na chrípku A aj chrípku B.

Pozitívny výsledok na chrípku A/H3 mal jeden materiál od sentinelového lekára, ktorý bol vyšetrený metódou RT-PCR.

V rámci dôkazu prítomnosti vírusu SARS-CoV-2 sme v roku 2021 metódou real-time RT-PCR vyšetřili 7702 vzoriek, z toho 1061 s pozitívnym výsledkom.

Z toho 128 materiálov od sentinelových lekárov bolo vyšetřených metódou real-time RT-PCR na chrípku aj na SARS-CoV-2, z toho sa 12-krát potvrdil vírus SARS-CoV-2.

Nepriamy dôkaz: dôkaz protilátok:

V roku 2021 bolo na dôkaz protilátok proti respiračným vírusom vykonaných 4224 sérologických vyšetření (1554 vzoriek) metódou KFR. Štandardná sada vyšetření obsahuje

5 antigénov (vírus chrípky A a B, adenovírus, RS-vírus a Mycoplasma pneumoniae). Pozitívne vyšetřenia: 43x chrípka A, 2x chrípka B a 16x RS-vírus.

Metódou ELISA na dôkaz špecifických protilátok triedy IgM a IgG proti chrípke typu A a B bolo vyšetřených 127 sér od 127 pacientov. Z toho 9 vzoriek malo pozitívnu a 2 vzorky mali hraničné hodnoty protilátok triedy IgM proti chrípke A .

Na vyžiadanie vyšetřujeme metódou KFR aj protilátky proti ornitóze, Q-horúčke, chlamýdióvemu skupinovému antigénu a legionelám. V tomto roku sme vyšetřili 20 vzoriek, všetky s negatívnym výsledkom.

*Plnenie úlohy a jej dopad na zdravie:*

Materiál na vyšetřenie od pacientov s akútnym respiračným ochorením odoberajú ošetrojúci lekáři v spolupráci s pracovníkmi odborov epidemiológie jednotlivých RÚVZ Košického a Prešovského kraja. Hlásenie o výsledkoch sa posieľa v týždenných intervaloch do NRC pre chrípku.

*Návrh na ďalší postup:*

Neustále sa snažiť o vylepšovanie laboratórnej diagnostiky respiračných ochorení.

## 8.4 Diagnostika exantémových ochorení

Aktívna účasť pri plnení úloh vyplývajúcich z procesu eliminácie osýpok v Slovenskej republike a vo svete.

*Dosiahnuté výsledky:*

Laboratórium vykonáva vyšetrenie protilátok triedy IgM a IgG u vzoriek sér dodaných od ošetrojúcich lekárov Košického a Prešovského kraja. V mesačných intervaloch k 20.dňu bežného mesiaca spracováva hlásenie v tabuľkovej forme o počte vyšetrených materiálov v stanovených vekových skupinách a zasiela elektronickou formou do NRC pre morbili, rubeolu a parotitídu ÚVZ SR.

V roku 2021 sme nemali žiadnu vzorku na prítomnosť protilátok triedy IgM a IgG u osýpok.

*Plnenie úlohy a jej dopad na zdravie obyvateľstva:*

Osýpky (morbili) je infekčné ochorenie, ktoré spôsobuje epidémie najmä v detskom veku. Očkovaním sa výskyt tohto ochorenia znížil na minimum, ale v porovnaní s ostatnými vakcinovanými nákazami sa osýpky sporadicky stále vyskytujú. Je potrebné sledovať výskyt tohto ochorenia vyšetrením protilátok triedy IgM a tým zabrániť vzniku lokálnych epidémií v detskej populácii.

*Návrh na ďalší postup:*

Pokračovať v spolupráci s lekármi Košického a Prešovského kraja, s pracovníkmi jednotlivých oddelení epidemiológie RÚVZ a s NRC na zabezpečenie stavu eliminácie osýpok v Slovenskej republike.

## 9 PODPORA ZDRAVIA

### 9.1 Zdravotné uvedomenie a správanie obyvateľov SR

V súvislosti s aktualizovaným Národným programom podpory zdravia a podľa metodického pokynu ÚVZ SR sme sa v roku 2019 zapojili do dotazníkového prieskumu **Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľov SR**, ktorý sa realizuje periodicky (naposledy v rokoch 2013 a 2016). Prieskum je zameraný na najzávažnejšie rizikové faktory spôsobu života a ich výskyt v populácii. Umožňuje porovnanie ukazovateľov, ktoré sa týkajú hodnotenia vlastného zdravia, názorov, postojov a návykov slovenskej populácie. Výber respondentov sa realizoval podľa vopred stanovených kritérií (veková štruktúra, pohlavie, bydlisko – mesto, vidiek). Použitou metódou bol anonymný dotazník obsahujúci 89 položiek, ktorý na báze dobrovoľnosti a podľa určenej kvóty vyplnilo 104 respondentov (52 mužov a 52 žien). Zber dát sa uskutočnil v mesiacoch máj až august 2019. Údaje z dotazníkov boli zadané do súboru (vytvorenej masky) v programe Excel. Kompletná databáza bola v termíne (do októbra 2019) zaslaná na ÚVZ SR k štatistickému vyhodnoteniu. Výsledkami prieskumu formou súhrnnej a čiastkových správ disponuje ÚVZ SR.

**Na zvyšovaní úrovne zdravotného uvedomenia obyvateľstva sa podieľame najmä prostredníctvom plnenia Národného programu podpory zdravia (NPPZ).**

**NPPZ je medziodborová úloha**, na ktorej participujú odbory, ako podpora zdravia a výchova k zdraviu, epidemiológia, hygiena životného prostredia a zdravia, preventívne pracovné lekárstvo, hygiena výživy a hygiena detí a mládeže.

Plnenie aktualizovaného Národného programu podpory zdravia v SR z roku 2014 (ďalej len *NPPZ*) bolo realizované činnosťou vzťahujúcou sa k dvom vymedzeným oblastiam (pozri body A. a B.):

## Oblasť A. Preventívne opatrenia zamerané na zníženie výskytu chronických neinfekčných ochorení

### I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

S cieľom podieľať sa na znižovaní výskytu rizikových faktorov, ktoré súvisia so životným štýlom jednotlivca či skupín obyvateľstva, participujeme súčasne na plnení ďalších programov a akčných plánov, napr. *Národného programu prevencie obezity* (2008), v gescii ÚVZ SR, vrátane *Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025* schváleného vládou SR; *Národného programu duševného zdravia* (2004) prijatého vládou SR; *Národného programu kontroly tabaku* (2007) schváleného vládou SR a pod. Jedným zo základných východiskových dokumentov, ktorý aktuálne určuje smerovanie nielen preventívnych programov podpory zdravia a prioritných oblastí pôsobenia je *Strategický rámec starostlivosti o zdravie pre roky 2014 – 2030*.

V praxi, prevenciu vybraných chronických ochorení realizujeme ovplyvňovaním informovanosti a zdravotného uvedomenia obyvateľov v zmysle zásad zdravého spôsobu života, uplatňujúc najmä zdravotno-výchovnú edukáciu a činnosti Poradne zdravia (stabilnej a mobilnej zložky). V poradni sú klienti, resp. záujemcovia vyšetrení v zmysle štandardnej metodiky za účelom identifikovania rizikových faktorov srdcovocievnych ochorení (metabolického syndrómu). Na základe zistených údajov, nadväzujúce odborné poradenstvo je zamerané na zlepšenie nameraných hodnôt a optimalizáciu zložiek životného štýlu nefarmakologickou cestou.

V hodnotenom období sme okrem individuálneho poradenstva (včítane telefonických konzultácií) v stabilnej Poradni zdravia, zorganizovali a uskutočnili akcie výjazdovou formou pre pracovné kolektívy, seniorov, záujmové skupiny a ostatnú verejnosť, pri ktorých sa spolupracovalo s rôznymi inštitúciami (bližšia informácia je uvedená aj v **bodoch 9.4, 9.6**).

Výchovno-vzdelávacie aktivity sme orientovali predovšetkým na mladú generáciu. Objektom nášho záujmu sú však aj ostatné vekové kategórie. Konkrétne realizačné výstupy sa týkajú všetkých priorit tejto oblasti/opatrenia NPPZ, t. j. bodov 1. až 4.

Celková činnosť v roku 2021 bola realizovaná v obmedzenom režime z dôvodu pandemickej situácie a prijatých opatrení na celoštátnej a regionálnej úrovni v súvislosti s prevenciou šírenia nového koronavírusu – SARS-CoV-2, spôsobujúceho ochorenie COVID-19.

#### 1. Výživa a stravovacie zvyklosti

Rizikové faktory výživy obyvateľstva sledujeme hlavne cez analýzy anamnestických dát od klientov **Poradenského centra ochrany a podpory zdravia** (ďalej len PCOPZ), vkladanych do Testu zdravé srdce. Edukáciou a propagáciou v oblasti zásad správnej výživy sa snažíme zvyšovať celkové uvedomenie obyvateľstva, zlepšiť stravovacie návyky u všetkých jeho vekových skupín.

Téma ozdravenia výživy je v súlade s medzinárodnými princípmi zahrnutými v dokumentoch, ako napr. *Agenda 2030 OSN pre udržateľný rozvoj*; *Viedenská deklarácia o výžive a neprenosných ochoreniach v kontexte politiky SZO*; na národnej úrovni, napr. v *Strategickom rámci starostlivosti o zdravie pre roky 2014 – 2030*; *Akčnom pláne pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025*, resp. v ďalších programoch, akčných plánoch a úlohách spojených s ochranou a podporou zdravia obyvateľov SR. Nadväzujúc na uvedené spolupracujeme s Odborom hygieny výživy RÚVZ Košice prostredníctvom vybraných aktivít PCOPZ – *Poradne zdravia* (stabilnej aj mobilnej zložky) a *Poradne správnej výživy* (pozri **bod 9.4**). Činnosť si kladie za cieľ vplývať na zlepšenie stravovacích návykov vo vybraných populačných skupinách, realizovať monitoring, intervencie a tiež zisťovať ich výživový stav.

Zdravotno-výchovný charakter má z našej strany podpora *Stratégie SR pre realizáciu školského programu na školské roky 2017/2018 – 2022/2023* (z júla 2017), v zmysle ktorej sa (od 1.8.2017) do jedného právneho rámca spojili dva programy – *Školský program pre ovocie a zeleninu* a *Školský program pre mlieko*. Jej ciele majú napomôcť zvýšiť konzumáciu uvedených potravinových komodít a výrobkov z nich u detí, vplyvať na zmenu ich stravovacích návykov a predchádzať chorobám z nadhmotnosti a obezity. Cieľovými skupinami (na základe návrhu rezortov MPRV SR, MŠ SR, MZ SR) majú byť v období od 1.8.2017 do 31.7.2023, v rámci sektora školské ovocie a zelenina, deti vo veku 3 – 15 rokov a sektora školské mlieko a mliečne výrobky, deti a mládež vo veku 3 – 18 rokov.

V spádovom území RÚVZ Košice sa na školách realizujú *skupinové edukačné aktivity* (napr. formou výkladu s besedou, prednášky s diskusiou, panelovej diskusie, s uplatnením prvkov interaktívneho a zážitkového učenia, vedomostného kvízu, učebných pomôcok, ako výučbové prezentácie, pracovné listy, maľovanky, projekcia DVD filmu, tlakomer, tukomer) so zameraním na racionálnu výživu a zdravý spôsob života. Pre propagačné účely – ako doplnok edukácie – sa využívajú prezentačné materiály (letáky, skladačky, záložky, maľovanky) od rôznych editorov vrátane RÚVZ Košice a ÚVZ SR.

V kalendárnom roku 2021 (resp. v 2. polroku šk. r. 2020/2021 a 1. polroku šk. r. 2021/2022) boli edukačné aktivity realizované v materských školách, základných školách (na I. a II. stupni), v stredných školách vrátane gymnázia a za účelom propagácie programu i na jednej z vysokých škôl. Na niektorých školách sa aktivity realizovali opakovane. Intervenovaných bolo spolu **1226 osôb**, z toho 158 detí z 5 MŠ; 782 žiakov zo 14 ZŠ; 40 študentov z 1 gymnázia; 229 študentov z 2 ostatných SŠ a 17 študentov z 1 VŠ.

Retrospektívne, v nadväznosti na metodický pokyn ÚVZ SR na realizáciu edukácie v súvislosti s plnením „Školského programu“ (s účinnosťou od septembra 2018) a s určením pre RÚVZ v SR, zostavili a rozposlali sme ponuku sprievodných zdravotno-výchovných aktivít s dvoma informačnými letákmi (na témy *"Dôverujte mlieku – je kvalitné a zdravé"* a *"Zdravie a krása sa skrýva v ovocí a zelenine"*, z edície RÚVZ Bratislava 2018) oprávneným vzdelávacím zariadeniam v územnom obvode okresov Košice-mesto a Košice-okolie, t. j. MŠ, ZŠ, SŠ, školám zabezpečujúcim špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby, zapojeným do uvedeného programu (e-mailom dňa 12.10.2018). Ponuka sa vzťahuje na obdobie šk. rokov 2018/2019 až 2022/2023 a na okruhy aktivít, ktoré z hľadiska preventívno-edukačných cieľov a foriem výkonu (intervenčné prístupy edukačného, poradenského, resp. informačno-propagačného charakteru, s prevahou skupinového pôsobenia) sú tematicky prierezové, uplatniteľné v ideovo príbuzných projektoch, t. j. nielen v menovanom školskom programe, ale aj v celoslovenskom internetovom kurze zdravého životného štýlu *„Hravo ži zdravo“*; v projekte *„Viem, čo zjem“* celosvetového programu *Nestlé Healthy Kids*, na ktorých RÚVZ Košice participuje.

V roku 2019 sme v reakcii na požiadavku ÚVZ SR a predmetnú *Stratégiu SR pre realizáciu školského programu na školské roky 2017/2018 – 2022/2023* zaslali odpoveď/podklad – aktualizovaný text aj s kontaktmi za RÚVZ Košice, v súvislosti s prezentovaním činnosti na internetovej stránke „Školského programu“ – [www.skolskeovocie.sk](http://www.skolskeovocie.sk), v sekcii Aktivity: Inšpirácie z regionálnych úradov verejného zdravotníctva z pohľadu poradní zdravia (emailom 22.2.2019).

V januári 2021 sme na základe požiadavky ÚVZ SR – v súvislosti so *„Školským programom“* – zaslali odpočet sprievodných edukačných aktivít za školský rok 2019/2020 – sumárny prehľad za RÚVZ so sídlom v Košiciach. Ciele programu sa naplňali na lokálnej a regionálnej úrovni v územnej pôsobnosti úradu, t. j. v územnom obvode okresov Košice-mesto a Košice-okolie, prostredníctvom činnosti Odboru podpory zdravia a výchovy k zdraviu. Cieľovými skupinami pre intervencie boli deti MŠ, žiaci ZŠ, študenti SŠ i jedného školského internátu ako aj doplnkovo/za účelom propagácie programu študenti 1 VŠ.

Intervencie mali najmä edukačný, interaktívny a informačno-propagačný charakter. Finančné náklady na program boli spojené s edíciou informačných zdravotno-výchovných materiálov (tvorba, tlač, distribúcia, nástenná propagácia), ktorú RÚVZ Košice realizoval z verejných zdrojov (z rozpočtu úradu/vo vlastnej réžii). Intervenčné aktivity v spomínanom školskom roku boli uskutočnené v 52 školách (22 MŠ; 23 ZŠ; 6 SŠ; 1 VŠ) a v 1 školskom zariadení (ŠI) a zamerané boli na 19 tém týkajúcich sa ozdravenia výživy, spôsobu života a prevencie ochorení z nesprávnej výživy (v zmysle dojednania a požiadaviek subjektov). Edukovaných bolo spolu cca 3514 osôb (830 detí z MŠ, 2034 žiakov zo ZŠ, 468 študentov zo SŠ, 12 študentov zo ŠI, 170 študentov z VŠ).

V školskom roku 2020/2021 sme sa zapojili do 5. ročníka celoslovenského projektu „*Viem, čo zjem*“ (ktorý je súčasťou celosvetového programu spoločnosti Nestlé na podporu zdravej výživy detí „*Nestlé Healthy Kids Global Programme*“, resp. „*Nestlé pre zdravie detí*“). Organizátorom projektu je Neuropea, s. r. o., Bratislava, odborným garantom ÚVZ SR, s odporúčaním MŠVVŠ SR. Zámerom projektu je popularizácia zdravého spôsobu života, zdravej výživy a pohybovej aktivity. Realizuje sa na zaregistrovaných základných školách SR, v danom ročníku s prioritným určením pre žiakov III. – VI. ročníka ZŠ (t. j. žiakov vo veku 8 – 11 rokov). Vykonávateľmi edukačných aktivít sú lektori z RÚVZ v SR a pedagógovia zapojených škôl.

Na danom projekte sme účastní už od jeho 1. ročníka (ktorý mal pilotný charakter), so zapojením RÚVZ na krajskej úrovni.

Úvodné vzdelávacie aktivity 5. ročníka projektu sa v zmysle metodického usmernenia zo strany ÚVZ SR a Neuropea, s. r. o., Bratislava, realizovali na prihlásených školách prostredníctvom pracovníkov RÚVZ v SR. V územnej pôsobnosti RÚVZ Košice bolo miestom konania aktivít 9 košických ZŠ. Počas novembra a decembra 2020 bolo na 4 z 9 škôl (t. j. ZŠ M. Lechkého, Ul. J. Pavla II. 1; ZŠ s MŠ sv. M. Križina, Rehoľná 2; SZŠ Didacticus, Palackého 14; ZŠ Belehradská 21) prostredníctvom lektoriiek z RÚVZ Košice intervenovaných 18 tried, s celkovou účasťou 352 žiakov (z III. – IV. roč.). V prvom polroku 2021 sa v aktivitách pokračovalo. Vykonané boli na 3 z 9 ZŠ (t. j. ZŠ M. Lechkého, Ul. J. Pavla II. 1; ZŠ Nám. L. Novomeského 2; ZŠ Gemerská 2), intervenovaných bolo 5 tried, s celkovou účasťou 83 žiakov (zo IV. a VI. roč.). V 2 z 9 ZŠ (t. j. ZŠ Požiarnická 3; ZŠ Starozagorská 8) úvodnú aktivitu pokryli školy cez svojich pedagógov, intervenovaných bolo 7 tried, s celkovou účasťou 105 žiakov (z III. – IV. roč.). Napokon na ďalších 2 ZŠ (ZŠ s MŠ sv. M. Križina, Rehoľná 2 a ZŠ Tomášikova 31) sa časť aktivít s presunom na rok 2021 z objektívnych dôvodov nerealizovala.

Na základe požiadavky ÚVZ SR a Neuropea, s. r. o., po ukončení výučby prvej lekcie na zapojených školách, bol zasielaný na ÚVZ SR „*Záznam o priebehu školenia*“.

V rámci spolupráce **RÚVZ Košice** (Odboru podpory zdravia a výchovy k zdraviu; Odboru hygieny výživy – Poradne správnej výživy) a **O. Z. Slovenská sieť proti chudobe** (angl. skr. SAPN) bol **vypracovaný projekt výskumu** pod názvom „*Dostupnosť zdravého životného štýlu u obyvateľov Slovenskej republiky ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením (Spotreba potravín, ich kvalita a stravovacie návyky v kontexte príjmu, statusu, sociálneho environmentu)*“.

Prípravná fáza v roku 2016 zahŕňala komunikáciu a pracovné stretnutia so zainteresovaným externým subjektom SAPN (objednávateľ/realizátor projektu), internú spoluprácu v rámci RÚVZ Košice (zostavovateľ/realizátor projektu) a:

- spracovanie anotácie výskumného projektu;
- zostavenie projektu a metodiky (t. j. nástroja pre zber dát – dotazník/rozhovor).

V roku 2017 bola uskutočnená prieskumná činnosť – zber dát anonymným dotazníkom na vybranom súbore respondentov (zabezpečilo SAPN). Na vyhodnocovaní dát

z prieskumu participovali oba spolupracujúce subjekty (RÚVZ Košice a SAPN), sólovo podľa jednotlivých okruhov dotazníka. V rámci RÚVZ Košice, na Odbore podpory zdravia a výchovy k zdraviu boli dáta z dotazníkového prieskumu – 24-hodinových jedálničkov respondentov zadávané do programu Alimenta 4.3e. V nadväznosti na to sa Odbor hygieny výživy podieľal na zhodnocovaní generovaných výstupov z uvedeného programu (t.j. vyhodnocovaní nutričného zloženia a energetického príjmu z celodennej stravy respondentov vo vzťahu k Odporúčaným výživovým dávkam pre obyvateľstvo v SR – 9. revízie). Zo strany Odboru podpory zdravia a výchovy k zdraviu boli spolupracujúcej organizácii SAPN (v zmysle dohody) zaslané všetky vyhodnotené jedálničky respondentov, v celkovom počte 298. Respondentom, ktorí vyplnili 24-hodinový jedálny lístok, bola ponúknutá možnosť konzultovať zistené výsledky a odporúčania zo strany Poradne správnej výživy pri RÚVZ Košice.

V roku 2018 (v mesiacoch apríl a august) pokračovala medzi RÚVZ Košice a SAPN pracovná komunikácia (e-mailom/tel. a osobnými stretnutiami). Týkala sa postupu prác na projekte (t. j. metodiky/vyhodnocovania dát z prieskumnej činnosti, zo zhodnotených jedálničkov a súvisiacich aktivít).

Nadväzujúc na zmienenú spoluprácu bol v roku 2021 publikovaný plnotextový príspevok v nekonferenčnom zborníku vedeckých prác – bibliografický odkaz: Schnitzerová, E.: Niektoré komponenty životného štýlu u príjmovovo odlišných skupín obyvateľov. In: Jurkovičová, J.; Štefániková, Z. (Eds.). *Životné podmienky a zdravie. Zborník vedeckých prác*. Bratislava: UK v Bratislave, 2021, s. 101 – 110. ISBN 978-80-223-5173-7.

Zároveň bola realizovaná aktívna účasť na odbornom seminári pre pracovníkov RÚVZ Košice, s príspevkom: Schnitzerová, E. Zdravý životný štýl – s dôrazom na dostupnosť potravín a niektoré životné návyky u obyvateľov Košického kraja ohrozených chudobou (RÚVZ Košice, 17.6.2021).

Z inej oblasti problematiky výživy bol na rovnakom podujatí prezentovaný ďalší príspevok: Kollárová, J. Vplyv masmédií na sebahodnotenie – potenciálny spúšťač porúch príjmu potravy. Odborný seminár pre pracovníkov RÚVZ Košice (RÚVZ Košice, 17.6.2021).

Z medzinárodných dní venovaných problematike výživy sme sa sústredili na **Svetový deň zdravia – 7. apríl**; **Svetový deň mlieka v školách – posledná streda v septembri**; **Svetový deň potravy/výživy – 16. október** a **Svetový deň diabetu – 14. november**. Prehľad informačno-propagačnej a intervenčnej činnosti vo vzťahu k rôznym cieľovým skupinám, ktorou sme podporili uvedené termíny, sa nachádza v **bodoch 9.1 – A.II.2; 9.4; 9.6**.

## **2. Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity**

Na podporu a propagáciu pohybovej aktivity (odporúčanej, primeranej) vo vzťahu k obyvateľstvu (školskej mládeži, dospeljej populácii, seniorom) využívame najmä edukáciu, poradenstvo, výstupy cez médiá. Hlavným zámerom aktivít bolo poukázať na význam pohybovej aktivity, jej priaznivý vplyv na zdravie, ak je pravidelnou súčasťou spôsobu života.

Uvedená priorita NPPZ okrem iného úzko súvisí s úlohou pod názvom „**Výzvi srdce k pohybu**“, ktorá sa realizuje v rámci CINDI programu SR, bez časového obmedzenia, každé dva roky zväčša v jarnom období (pozri **bod 9.4.1**).

V súvislosti s propagáciou významných termínov podporujúcich zdravie ako aj plnením **Národného programu prevencie obezity – v oblasti pohybovej aktivity**, resp. **Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 (bod 9.4)**, realizovala sa informačno-propagačná a intervenčná činnosť (edukačná, poradenská). Aktivity v spádovom území RÚVZ Košice boli určené deťom, mládeži a dospeljej populácii (podľa záujmu; resp. pre verejnosť).

V oblasti témy **Svetového dňa obezity – 4. marec**, s mottom/online výzvou v roku 2021 „**Hýbme sa zdravo – stop sedeniu**“ (súčasť kampane Svetovej obezitologickej

federácie/WOF a Európskej Asociácie pre štúdium obezity/EASO), konkretizáciu aktivít, formu výkonu a počty intervenovaných osôb uvádza **bod 9.4.**

**Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“ – 10. máj** (zaradený do kalendára významných dní SZO od roku 2003) sme pripomenuli rôznym vekovým kategóriám.

Činnosť spočívala v *edukačných, edukačno-poradenských a informačno-propagačných aktivitách*. Aktivity boli zamerané na podporu zdravého spôsobu života, pohybovej aktivity, na prevenciu nadváhy a obezity. Realizované boli online formou a prezenčne (ako výklad s besedou, prednáška s diskusiou, s využitím výučbových prezentácií, ďalej ako online poradenstvo cez Poradňu na optimalizáciu pohybovej aktivity, propagácia/využívanie informačných/prezentačných materiálov od rôznych editorov vrátane ÚVZ SR a RÚVZ Košice a umiestnenie titulu k významnému dňu na webové sídlo úradu).

Akcie k svetovému dňu sa konali od 13.4. do 4.6.2021. Vykonaných bolo celkom 34 aktivít, so sumárnym počtom **intervenovaných osôb 465** (z toho 234 žiakov ZŠ, 175 študentov SŠ, 10 študentov VŠ, 36 členov tematickej komisie/odborníkov z rôznych oblastí, 10 seniorov/cvičencov). S RÚVZ Košice na akciách spolupracovalo 7 inštitúcií (t. j. 1 ZŠ, 1 SŠ, 1 VŠ/Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika, Úrad KSK, 3 DC).

Prehľad edukačno-poradenských a informačno-propagačných aktivít (s časovým poradím):

- prednáška dištančnou formou (7x, z toho 1x 2 vyuč. h, 5x 1 vyuč. h) na tému „*Zdravie, životný štýl (výživa, pohyb...)*“ pre **175 študentov** III. ročníka (6 tried) Strednej priemyselnej školy elektrotechnickej, Komenského 44, Košice, v dňoch 13.4.2021 (2 vyuč. h); 14.4.2021; 21.4.2021; 22.4.2021; 30.4.2021. Učebná pomôcka: výučbová prezentácia; edukácia technicky zabezpečená cez platformu Zoom (z RÚVZ Košice);
- prednáška s diskusiou dištančnou formou (2 vyuč. h) na tému „*Zdravý spôsob života: Výživa, pohybová aktivita*“ pre **10 študentov** I. ročníka (1 skupina) Bc. stupňa študijného odboru Verejné zdravotníctvo z Lekárskej fakulty Univerzity P. J. Šafárika, Trieda SNP 1, Košice, dňa 6.5.2021. Učebná pomôcka: výučbová prezentácia; výučba technicky zabezpečená cez platformu Zoom (z RÚVZ Košice);
- edukačno-poradenská intervencia/cvičebná aktivita Poradne na optimalizáciu pohybovej aktivity, dištančnou formou na tému „*Pohybom proti osteoporóze*“; technicky zabezpečené cez platformu Skype (z RÚVZ Košice), s určením pre **10 seniorov/cvičencov** v domácom prostredí – **klienti z troch denných centier z Košíc**, t. j. 5 osôb z DC MČ Košice-KVP, Cottbuská 36, Košice; 4 osoby z DC MČ Košice-Sever, Obrancov mieru 2, Košice; 1 osoba z DC MČ Košice-Dargovských hrdinov, Jegorovovo nám. 5, Košice – celkom **25 účastí/4 dni** (z toho 7 účastí – spolu za DC Sever, DC KVP, DC Dargov. hrdinov dňa 10.5.2021; 6 účastí – spolu za DC Sever, DC KVP dňa 11.5.2021; 7 účastí – spolu za DC Sever, DC KVP, DC Dargov. hrdinov dňa 17.5.2021; 5 účastí – spolu za DC Sever, DC KVP, DC Dargov. hrdinov dňa 18.5.2021; v každom termíne v rovnakom čase od 9:00 do 9:40 h);
- edukačno-poradenská intervencia/cvičebná aktivita Poradne na optimalizáciu pohybovej aktivity, dištančnou formou na tému „*Kalanetika*“; technicky zabezpečené cez platformu Skype (z RÚVZ Košice), s určením pre **9 seniorov/cvičencov** v domácom prostredí – **klienti z dvoch denných centier z Košíc**, t. j. 4 osoby z DC Košice-Sever a 5 osôb z DC Košice-KVP) – celkom **37 účastí/6 dní** (z toho 6 účastí – spolu za DC Sever, DC KVP dňa 12.5.2021; 5 účastí – spolu za DC Sever, DC KVP dňa 13.5.2021; 7 účastí – spolu za DC Sever, DC KVP dňa 14.5.2021; 7 účastí – spolu za DC Sever, DC KVP dňa 19.5.2021; 6 účastí – spolu za DC Sever, DC KVP dňa 20.5.2021; 6 účastí – spolu za DC Sever, DC KVP dňa 21.5.2021; v každom termíne v rovnakom čase od 9:00 do 9:40 h);



- výklad s besedou prezenčne (11x, z toho 3x 3 vyuč. h, 1x 2 vyuč. h) na tému „*Zdravý životný štýl s akcentom na zvýšenie pohybovej aktivity*“ pre **234 žiakov** II. až IV ročníka ZŠ Belehradská 21, Košice, v dňoch 11.5.2021; 12.5.2021; 18.5.2021; 25.5.2021. Učebná pomôcka: výučbová prezentácia;
- pracovné stretnutie/zasadnutie (prezenčne) Tematickej komisie pre sociálne záležitosti a zdravotníctvo zriadenej pri Rade partnerstva Košického kraja – *Predstavenie realizovaných aktivít a možností spolupráce RÚVZ Košice (zahrňujúc o. i. oblasť podpory pohybovej aktivity a poradenstva POPA)*, s účasťou cca **36 osôb/členov komisie**. Organizátor a miesto konania: Úrad Košického samosprávneho kraja, Námestie Maratónu mieru 1, Košice (4.6.2021);
- informovanie verejnosti prostredníctvom dvoch titulov, t. j. 1. „*Vyzvi srdce k pohybu 2021 – celonárodná súťaž*“ (sprievodné slovo RÚVZ Košice, s plagátom a účastníckym listom); 2. „*Svetový deň – Pohybom ku zdraviu (10. máj) a IX. ročník kampane Vyzvi srdce k pohybu*“ (tlačová správa RÚVZ Banská Bystrica), s uverejnením **na webovom sídle RÚVZ Košice**, v časti Hlavné menu – Aktuality (od mája 2021 doteraz);
- propagácia informačných materiálov k *celonárodnej kampani/súťaži „Vyzvi srdce k pohybu“* a tlačovej správy RÚVZ Banská Bystrica pod názvom „*10. máj: Svetový deň – Pohybom ku zdraviu odštartuje IX. ročník kampane Vyzvi srdce k pohybu*“, s určením pre rôzne cieľové skupiny (z hľadiska veku, záujmu, profesie). Zvolenou formou bolo e-mailové oslovenie rôznych/vybraných subjektov v pôsobnosti RÚVZ Košice so žiadosťou o spoluprácu v propagačnej oblasti (ako ZŠ, SŠ, VŠ, školské internáty, domovy mládeže, MC/RC, CVC, KC, DC, miestna samospráva, Úrad KSK, športové útvary, knižnice, vybrané poisťovne, KR PZ v Košiciach, ÚPSVaR Košice, vybrané podniky v regióne). V danej veci boli oslovení i zamestnanci RÚVZ Košice. **E-mail** (sprievodné slovo s odkazmi na tituly na webovom sídle RÚVZ Košice, pozri vyššie, a na titul z webovej stránky ÚVZ SR) bol odoslaný dňa 11.5.2021.

Odpočet realizovaných aktivít k *Svetovému dňu Pohybom ku zdraviu (10. máj)* bol v zmysle požiadavky zaslaný na ÚVZ SR dňa 14.6.2021.

Z ostatnej činnosti na podporu pohybovej aktivity u obyvateľstva môžeme menovať výjazdovú formu práce *Poradne optimalizovania pohybovej aktivity* (skr. POPA – pri RÚVZ Košice zriadená v roku 2019). Spolupráca sa zintenzívňuje so zariadeniami sociálnych služieb v oblasti edukačno-poradenských aktivít zameraných na „*Prevenciu osteopénié a osteoporózy pohybom*“ a „*Kalanetiku*“.

Pre klientov/seniorov z dvoch denných centier v Košiciach (ďalej len „DC“), menovite DC pri MČ Košice-Sever, Obrancov mieru 2, Košice (od roku 2015) a DC pri MČ Košice-KVP, Cottbuská 36, Košice (od mája 2016), sa realizujú opakované stretnutia (cca v týždňových intervaloch), ktorých náplňou je podpora pohybovej aktivity cez krátky cvičebný program na posilnenie pohybového systému (v tempe primeranom veku a zdravotnému stavu účastníkov). V roku 2018 sa v tomto smere začala spolupráca s DC MČ Košice-Dargovských hrdinov, Jegorovovo nám. 5, Košice a v roku 2019 s Kultúrnym domom Vyšná Myšľa, okres Košice-okolie.

Stretnutia so seniormi sa v roku 2021 uskutočňovali online prostredníctvom aplikácií Skype a Zoom, z dôvodu pandemickej situácie COVID-19. Uskutočnilo sa celkovo 187 stretnutí, z toho 78 aktivít na prevenciu osteoporózy (s celkovým počtom 423 účastí) a 109 aktivít kalanetiky (s celkovým počtom 585 účastí).

Za tri uvedené zariadenia sme v roku 2021 evidovali spolu 11 klientov/cvičencov (z toho 6 z DC MČ Košice-Sever; 4 z DC MČ Košice-KVP; 1 z DC MČ Košice-Dargovských hrdinov).

### **3. Tabak, alkohol, drogy**

Zvýšenú pozornosť v rámci primárnej prevencie drogových závislostí venujeme vybraným skupinám obyvateľstva, ktoré sú vystavené riziku poškodenia zdravia v dôsledku užívania návykových látok, prioritne deťom a mládeži, ženám v reprodukčnom veku a sociálne znevýhodneným skupinám obyvateľstva.

Často využívanými formami sú:

- výchovno-vzdelávacia a poradenská činnosť (napr. edukácia pre rôzne vekové skupiny, výkon Poradne na odvykanie od fajčenia);
- propagačná a edičná činnosť – tvorba a distribúcia informačných materiálov pre školskú mládež, kontaktné dospelé osoby (učitelia, rodičia atď.) a iné cieľové skupiny;
- účasť na informačných kampaniach (napr. pri príležitosti významných termínov s protidrogovou tematikou);
- participácia na preventívnych programoch, projektoch, úlohách zameraných na škodlivosť návykových látok a na zmysluplné využívanie voľného času (vrátane prípravy, koordinácie, realizácie, vyhodnocovania) v spolupráci s inými subjektmi;
- pôsobenie cez mienkotvorné médiá v oblasti propagácie aktivít a spôsobu života bez drog.

**Edukačná činnosť vo vzťahu k školám** je zameraná na prevenciu látkových závislostí (zahrňujúc problematiku legálnych a nelegálnych drog), na prevenciu nelátkových závislostí a súvisiace témy. Za hodnotené obdobie (rok 2021) sme v rámci územnej pôsobnosti RÚVZ Košice uskutočnili výchovno-vzdelávacie akcie na školách rôzneho stupňa (počnúc MŠ až po VŠ), na viacerých opakovane. Z didaktického hľadiska, podujatia zväčša pozostávali z teoretického výkladu, besedy, individuálnej i skupinovej práce. Rešpektujúc vekové kritérium, žiakom boli v rámci intervencií premietnuté videofilmky a distribuované zdravotno-výchovné materiály. Na prvom stupni ZŠ a v MŠ sa z hľadiska edukačných cieľov volila hravá forma oboznamovania sa s danou problematikou (využívanie prostriedkov, ako mimická bábka Adamko, maľovanky, premietnutie DVD – animovanej agitky „Kde bolo tam bolo, fajčenie škodilo“ a i). U žiakov druhého stupňa ZŠ a na SŠ sa zisťovala spätná väzba, resp. prostredníctvom dotazníkovej metódy sa mapovali názory, postoje a poznatková úroveň z problematiky drog, drogových závislostí a osobitne tabakizmu. Študenti – fajčiari (na báze dobrovoľnosti) mali možnosť si otestovať na prístroji Smokerlyzer percentuálne množstvo alveolárneho CO vo výdychu.

Okrem školského prostredia sa aktivity realizovali aj v komunitných centrách pre mládež a dospelých.

V spojitosti s **informačno-propagačnou činnosťou** vo vzťahu **k významným termínom** venovaným problematike zdravia a drogovej prevencii sme reflektovali na nasledovné dni:

Významné termíny, ako **Svetový deň bez tabaku – 31. máj** a **Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nelegálnemu obchodovaniu s nimi – 26. jún** sme v spádovom území RÚVZ Košice (územné obvody okresov Košice-mesto a Košice-okolie) dali do pozornosti prioritne žiackej populácii ako aj širokej verejnosti.

Činnosť spočívala v edukačných, informačno-poradenských a propagačných aktivitách (dištančným a prezenčným spôsobom) so zameraním na prevenciu látkových závislostí a podporu zdravého spôsobu života. Realizované boli formou interaktívnych prednášok, besied, poradenstva v prevencii fajčenia, s využitím učebných pomôcok (výučbová prezentácia, drogový kufor, okuliare simulujúce opitosť, tlakomer, tukomer, DVD, informačno-propagačné materiály – letáky, skladačky od rôznych editorov vrátane ÚVZ SR). V problematike prevencie tabakizmu bolo v ponuke poradenstvo pre fajčiarov (s doplnením o merania smokerlyzerom, príp. spirometrom a i.).

S akciami k daným svetovým dňom sa začalo 13.4.2021, posledne realizovaná aktivita sa konala 6.7.2021. Vykonaných bolo celkom 37 aktivít. Edukovaných bolo spolu 572 osôb (z toho 105 žiakov ZŠ, 437 študentov SŠ, 20 študentov VŠ, 10 dospelých klientov RS – ZPP). Cez POF bolo individuálne intervenovaných 47 osôb, skupinovo edukovaných bolo 238 osôb (študenti SŠ). S RÚVZ Košice na edukačno-poradenských akciách spolupracovalo 8 inštitúcií (t. j. 2 ZŠ, 4 SŠ, 1 VŠ/Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika, 1 RS/ZPP Radosť, o. z.).

Informovanie verejnosti bolo zabezpečené propagáciou oboch významných termínov na webovom sídle RÚVZ Košice v priečinku Hlavné menu – Aktuality. Uverejnené boli štyri tituly: 1. „Svetový deň bez tabaku – 31. máj: Dôvody na ukončenie závislosti od tabaku“ (edícia RÚVZ Košice); 2. „Prestať fajčiť sa dá“ (edícia ÚVZ SR); 3. „Ako prestať fajčiť!“ – bilingválny leták slov.-rómsky (edícia RÚVZ Košice, KC Rankovce a OZ Stop fajčeniu); 4. „Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi – 26. jún“ (edícia ÚVZ SR) – odkaz s presmerovaním na webovú stránku ÚVZ SR.

Rôznym subjektom v územnom obvode okresov Košice-mesto a Košice-okolie bola zaslaná informácia o významnom termíne „Svetový deň bez tabaku – 31. máj“ (emailovou cestou dňa 31.5.2021). Súčasťou informačno-propagačného e-mailu bolo sprievodné slovo s odkazmi na tituly na webovom sídle RÚVZ Košice (pozri ods. vyššie) a metodické usmernenie k spolupráci v propagačnej oblasti. Oslovení boli vybraní adresáti/cieľové skupiny (z hľadiska veku, záujmu, profesie), ako ZŠ, SŠ, VŠ, školské internáty, domovy mládeže, MC/RC, CVČ, KC, DC, JDS, miestna samospráva, Úrad KSK, centrá pre deti a rodiny, ÚPSVaR Košice, knižnice, vybrané poisťovne, KR PZ v Košiciach, vybrané podniky v regióne.

Aktivity k vyššie zmieneným termínom sa konali pre nasledovné subjekty:

- Stredná priemyselná škola elektrotechnická, Komenského 44, Košice – prednášky dištančnou formou na tému „Zdravie, životný štýl“ (technicky zabezpečené cez platformu Zoom – z RÚVZ Košice); v dňoch: 13.4.2021 (III. A/2 vyuč. h); 14.4.2021 (III. D); 21.4.2021 (III. B); 22.4.2021 (III. F); 30.4.2021 (III. C, III. E); s celkovou účasťou cca 175 študentov III. ročníka (6 tried, z toho 1x2 vyuč. h, 5x1 vyuč. h);
- Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika, Trieda SNP 1, Košice – prednášky s diskusiou dištančnou formou na témy „Zdravý spôsob života: duševné zdravie; prevencia užívania návykových látok“ (2 vyuč. h); „Determinanty zdravia: Psychoaktívne látky a ich vplyv na zdravie“ (1 vyuč. h), technicky zabezpečené cez platformu Zoom – z RÚVZ Košice; dňa 15.4.2021; pre 10 študentov I. ročníka Bc. stupňa študijného odboru Verejné zdravotníctvo (1 skupina);
- Stredná zdravotnícka škola, Moyzesova 17, Košice – prednášky s diskusiou (prezenčne) na témy „Prevencia tabakizmu a význam Poradne na odvykanie od fajčenia pri RÚVZ Košice“ (28.5.2021 pre III. AV/2 vyuč. h); „Problematika zneužívania návykových látok“ (7.5.2021 pre III. AV/1 vyuč. h, IV. AV/1 vyuč. h); edukovaných 10 študentov III. ročníka študijného odboru Asistent výživy (1 trieda) a 14 študentov IV. roč. št. odb. Asistent výživy (1 trieda);

- ZŠ Belehradská 21, Košice – výklad s besedou (prezenčne) „*Problematika legálnych návykových látok zo zdravotného aspektu*“ (8.6.2021, 3x1 vyuč. h/trieda), edukovaných 66 žiakov IX. ročníka a 6 študentiek I. roč. Mgr. stupňa odb. VZ na LF UPJŠ Košice (účasťou formou náčuvov); taktiež výklad s besedou na tému „*Zdravý životný štýl a negatíva užívania legálnych a nelegálnych návykových látok*“ (21.6.2021), s účasťou 65 žiakov IX. ročníka (3x1 vyuč. h/trieda);
- Stredná priemyselná škola dopravná, Hlavná 113, Košice – výklad s besedou (prezenčne) na tému „*Zdravie, životný štýl: Prečo povedať tabaku – nie!*“ a edukačno-poradenská intervencia Poradne na odvykanie od fajčenia (skr. POF) na tému „*Propagácia Poradne na odvykanie od fajčenia: Výkon poradenstva pre fajčiarov*“ (15.6.2021 pre I. D a I. P – po 2 vyuč. h; 16.6.2021 pre I. T a I. E – po 2 vyuč. h); s celkovou účasťou 88 študentov I. ročníka; štandardnú individuálnu intervenciu cez POF absolvovalo 19 študentov I. roč., z toho 15 chlapcov, 4 dievčatá (Fagerströmov dotazník, TK, meranie smokerlyzerom, spirometrom, % tuku v tele, BMI, dĺžka fajčenia); u ďalších 3 študentov I. roč. (2 chlapci, 1 dievča) bola vykonaná mini-intervencia (Fagerströmov dotazník, TK, meranie smokerlyzerom, BMI, dĺžka fajčenia);
- Špeciálna ZŠ Rovníková 11, Košice – výklad s besedou (prezenčne) na tému „*Problematika legálnych a nelegálnych návykových látok zo zdravotného aspektu, s akcentom na alkohol a tabak*“ (15.6.2021, 2x1 vyuč. h/1 trieda), edukovaných 39 žiakov druhého stupňa a 3 študentiek I. roč. Mgr. stupňa odb. VZ na LF UPJŠ Košice (účasťou formou náčuvov);
- Stredná zdravotnícka škola, Kukučínova 40, Košice – prednáška s diskusiou (prezenčne) na tému „*Problematika legálnych návykových látok zo zdravotného aspektu*“ (23.6.2021 pre I. roč./3 vyuč. h, t. j. 1 vyuč. h/trieda; 25.6.2021 pre II. roč./3 vyuč. h, t. j. 1 vyuč. h/trieda); skupinovo edukovaných 80 študentov I. roč. a 70 študentov II. roč.; individuálne poradenstvo cez POF (mini-intervencia a meranie smokerlyzerom) absolvovalo 25 študentov I. roč./fajčiarov (z celkového počtu 80 účastníkov edukácie cez POF);
- Združenie príbuzných a priateľov Radosť, o. z. – Rehabilitačné stredisko pre ľudí s duševnými poruchami, Bauerova 1, Košice – výklad s besedou (prezenčne) na tému „*Problematika legálnych návykových látok zo zdravotného aspektu*“ (6.7.2021); edukovaných 10 dospelých klientov denného stacionára a 1 študent VI. roč. LF v Hradci Králové – Univerzita Karlova (účasť formou náčuvov aj aktívne/príspevkom do diskusie).

V zmysle požiadavky ÚVZ SR bol odpočet činnosti k Svetovému dňu bez tabaku (31. máj) za RÚVZ Košice zaslaný 30.6.2021 a odpočet činnosti k Medzinárodnému dňu proti zneužívaniu drog a nelegálnemu obchodovaniu s nimi (26. jún) zaslaný 19.7.2021.

**Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme – 9. september** bol z hľadiska informačno-propagačných cieľov daný do povedomia širokej verejnosti prostredníctvom informačného letáka pod rovnomenným názvom, na webovom sídle RÚVZ Košice (v priečinkoch Aktuality, resp. Hlavné menu – O nás – Odborné útvary – Podpora zdravia – Príspevky odboru), od septembra 2019 doteraz.

Príslušne boli oslovené vybrané inštitúcie v územnom obvode okresov Košice-mesto a Košice-okolie, vo veci „*Informácia o vybraných významných termínoch venovaných problematike zdravia – aktualizovaná ponuka tematicky súvisiacich zdravotno-výchovných aktivít*“ (zahrňujúc predmetný termín), list bol zaslaný e-mailovou cestou dňa 8.9.2021. Určený bol adresátom, ako materské, základné a stredné školy, stredoškolské internáty, centrá

voľného času, detské domovy/centrá pre deti a rodiny, miestna samospráva a denné centrá, Jednota dôchodcov Slovenska, materské/rodičovské/rodinné centrá, komunitné centrá a i.

Ponúkané výchovno-vzdelávacie aktivity sú zamerané na zvýšenie informovanosti o nebezpečenstvách konzumácie alkoholu počas tehotenstva a primárne určené cieľovej skupine žien od 15 do 35 rokov. Spojené sú s výkladom a diskusiou, s využitím učebných pomôcok, ako tematická prezentácia, okuliare simulujúce opitosť, premietnutie DVD filmu „Až do dna...“ a/alebo „Vplyv pitia alkoholu počas tehotenstva na vývin plodu“.

V roku 2021 boli aktivity tohto zamerania realizované konkrétne v:

- SZŠ Moyzesova 17, Košice – 2 prednášky s diskusiou – v dňoch 7.9.2021 pre 13 študentov IV. roč. a 10.9.2021 pre 17 študentov III. ročníka; taktiež dňa 1.10.2021 pre 16 študentov III. ročníka;
- Špeciálna ZŠ Inžinierska 21, Košice – výklad s besedou – dňa 30.9.2021 pre 25 žiakov 2. stupňa (sociálne znevýhodnená skupina).

**Svetový deň duševného zdravia – 10. október** sme edukačnými aktivitami dali do pozornosti žiackej aj študentskej populácii. Akcie sa konali v nasledovných školách:

- Gymnázium, Šrobárova 1, Košice – 8 prednášok s diskusiou na tému „Zdravý spôsob života: Podpora duševného zdravia“, v dňoch 11.10.2021 (3x prednáška s diskusiou pre II. roč.); 12.10.2021 (1x prednáška s diskusiou pre II. roč.); 14.10.2021 (2x prednáška s diskusiou pre II. roč.); 21.10.2021 (1x prednáška s diskusiou pre I. roč.); 22.10.2021 (1x prednáška s diskusiou pre I. roč.); s celkovou účasťou 62 študentov I. roč. a 151 študentov II. roč.;
- Súkromné gymnázium Katkin park 2, Košice – 2 prednášky s diskusiou na tému „Zdravý spôsob života: Podpora duševného zdravia“, dňa 19.10.2021 pre 40 študentov I. roč. (2 triedy);
- ZŠ Gemerská 2, Košice – 2x výklad s besedou na tému „Duševné zdravie ako neoddeliteľná súčasť celkového zdravia“, dňa 4.11.2021 pre 46 žiakov VIII. ročníka;
- ZŠ Kežmarská 28, Košice – 3x výklad s besedou na tému „Duševné zdravie ako neoddeliteľná súčasť celkového zdravia“, dňa 30.11.2021 pre 64 žiakov VII. ročníka.

Činnosť v súvislosti s významným termínom **Európsky týždeň boja proti drogám (tretí novembrový týždeň)** spočívala v edukačných a edukačno-poradenských aktivitách realizovaných v spádovom území RÚVZ Košice (územné obvody okresov Košice-mesto a Košice-okolie), zameraných na prevenciu látkových a nelátkových závislostí (formou interaktívnych prednášok, besied, poradenstva v prevencii fajčenia, s využitím učebných pomôcok: výučbových prezentácií, drogového kufra, okuliarov simulujúcich opitosť, DVD, informačno-propagačných materiálov – letákov, skladačiek od rôznych editorov vrátane RÚVZ Košice a ÚVZ SR). V problematike prevencie fajčenia bolo v ponuke poradenstvo pre fajčiarov (doplnené meraním hladiny oxidu uhoľnatého a karboxyhemoglobínu vo výdychu smokerlyzerom; v indikovaných prípadoch funkčné vyšetrenie pľúc spirometrom a i.).

Predmetná činnosť sa realizovala **na 10 školách** v časovom úseku od 11.10.2021 do 16.12.2021 (pozri prehľad). Vykonaných bolo celkovo 37 aktivít. Edukovaných bolo sumárne **617** osôb (z toho 15 detí MŠ, 172 žiakov ZŠ, 423 študentov SŠ a 7 študentov VŠ).

**Prehľad zdravotno-výchovných aktivít k Európskemu týždňu boja proti drogám (tretí novembrový týždeň)**

P. č.	Miesto konania (inštitúcia)	Termín konania	Cieľová skupina (počet edukovaných)	Forma, názov a počet aktivít
1.	Gymnázium, Šrobárova 1, Košice	11.10.2021 (3 vyuč. h/II. roč.) 12.10.2021 (1 vyuč. h/II. roč.) 14.10.2021 (2 vyuč. h/II. roč.) 21.10.2021 (1 vyuč. h/ I. roč.) 22.10.2021 (1 vyuč. h/I. roč.)	študenti I. roč. (v počte 62) študenti II. roč. (v počte 151).	(8x) prednáška s diskusiou (celkom 8 vyuč. h) na tému „Zdravý spôsob života: Podpora duševného zdravia“ (učebná pomôcka: výučbová prezentácia).
2.	Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika, Trieda SNP 1, Košice	3.11.2021 (2 vyuč. h) 24.11.2021 (2x2 vyuč. h)	študenti I. ročníka Mgr. stupňa, študijného odboru Verejné zdravotníctvo, dennej formy štúdia na LF UPJŠ Košice (v počte 7)	(2x) seminár dištančnou formou (celkom 2 vyuč. h) na tému „Intervenčné programy zamerané na prevenciu látkových a nelátkových závislostí“ (4x) online prednášky s diskusiou (celkom 4 vyuč. h) na tému „Prevencia závislostí; Rizikové a protektívne faktory; Príklady preventívnych programov, aktivít“ (učebné pomôcky: 4 výučbové prezentácie, ukážka drogového kufra a okuliarov simulujúce opitost’).
3.	Súkromná ZŠ Kechnec 13, okres Košice-okolie	8.11.2021 (2 vyuč. h)	žiaci VII. a VIII. ročníka (v počte 43)	(2x) výklad s besedou na tému „Primárna prevencia drogových závislostí so zameraním na legálne a nelegálne drogy“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, drogový kufor, okuliare simulujúce opitost’).
4.	Školský internát pri SPŠ elektrotechnickej, Komenského 42, Košice	9.11.2021 (2 vyuč. h)	študenti I. ročníka (v počte 42)	(2x) výklad s besedou na tému „Problematika nelegálnych návykových látok zo zdravotného aspektu“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, drogový kufor, okuliare simulujúce opitost’).
5.	SOŠ agrotechnická – Agrotechnikai Szakközépiskola, Hlavná 54, Moldava nad Bodvou, okres Košice-okolie	15.11.2021 (2 vyuč. h)	študenti II. ročníka (v počte 30)	(2x) výklad s besedou na tému „Problematika drogových závislostí zo zdravotného aspektu“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, drogový kufor, okuliare simulujúce opitost’).
6.	Stredná zdravotnícka škola, Moyzesova 17, Košice	16.12.2021 (1x vyuč. h/IV. roč.) 19.11.2021 (1x vyuč. h/III. roč.) 16.12.2021 (2x4 vyuč. h)	študenti IV. roč. (v počte 13) študenti III. roč. (v počte 17) študenti I. ročníka (v počte 108)	(2x) prednáška s diskusiou na tému „Prevencia látkových a nelátkových závislostí“ (učebná pomôcka: výučbová prezentácia). (4x) výklad s besedou na tému „Problematika nelegálnych návykových látok zo zdravotného aspektu“; (4x) výklad s besedou na tému „Problematika nelátkových závislostí a kyberšikany“ v rámci školskej preventívnej akcie „Svoj život si riadiš ty!“ (výučbová prezentácia online formou cez platformu Zoom).
7.	Špeciálna ZŠ, Inžinierska 24, Košice	19.11.2021 (1x vyuč. h)	žiaci 2. stupňa/ sociálne znevýhodnená skupina (v počte 18)	(1x) výklad s besedou na tému „Problematika legálnych a nelegálnych návykových látok zo zdravotného aspektu s akcentom na tabak, alkohol a fetovanie“ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, drogový kufor, okuliare simulujúce opitost’).

8.	ZŠ Československej armády 15, Moldava nad Bodvou, okres Košice-okolie	22.11.2021 (1x vyuč. h)	žiaci VIII. roč./sociálne znevýhodnená skupina (v počte 21)	(1x) výklad s besedou na tému „ <i>Problematika legálnych a nelegálnych návykových látok zo zdravotného aspektu s akcentom na tabak, alkohol a fetovanie</i> “ (učebné pomôcky: výučbová prezentácia, drogový kufor, okuliare simulujúce opitost').
9.	ZŠ Severná 21, Moldava nad Bodvou, okres Košice-okolie	22.11.2021 (2x2 vyuč. h)	žiaci IX. ročníka (v počte 90)	(2x) výklad s besedou na tému „ <i>Problematika legálnych a nelegálnych návykových látok zo zdravotného aspektu</i> “; (2x) výklad s besedou na tému „ <i>Problematika nelátkových závislostí a kyberšikany</i> “ (učebné pomôcky: výučbové prezentácie, drogový kufor, okuliare simulujúce opitost').
10.	MŠ Kostolná 280, Ruskov, okres Košice-okolie	3.12.2021 (1 vyuč. h)	deti v prípravnej triede MŠ (v počte 15)	(1x) výklad s besedou na tému „ <i>Problematika legálnych návykových látok a nelátkových závislostí. (závislosti od mobilu, PC hier, nástrahy internetu)</i> “ (učebná pomôcka: výučbová prezentácia).

- Informačno-propagačné aktivity pre verejnosť k danému termínu zahŕňali:
- **písomné oslovenie vybraných inštitúcií** v územnom obvode okresov Košice-mesto a Košice-okolie, t. j. zostavenie informačno-propagačného listu vo veci „*Informácia o vybraných významných termínoch venovaných problematike zdravia – aktualizovaná ponuka tematicky súvisiacich zdravotno-výchovných aktivít*“ (zahŕňujúc predmetný termín), s určením pre adresátov, ako materské, základné a stredné školy, stredoškolské internáty, centrá voľného času, detské domovy/centrá pre deti a rodiny, miestna samospráva a denné centrá, Jednota dôchodcov Slovenska, materské/rodičovské/rodinné centrá, komunitné centrá a i. List bol inštitúciám zaslaný e-mailovou cestou dňa 8.9.2021;
  - **informovanie verejnosti** prostredníctvom informácií (príp. s fotodokumentáciou) z uskutočnených aktivít, uverejňovaných na webových stránkach spolupracujúcich subjektov (škôl) – priebežne;
  - **informačno-propagačná aktivita pre verejnosť** – zverejnenie titulu pod názvom „*Európsky týždeň boja proti drogám*“ **na webovej stránke RÚVZ Košice** – Aktuality (t. j. odkazu s presmerovaním na webové sídlo ÚVZ SR), od novembra doteraz.

Odpočet realizovaných aktivít k *Európskemu týždňu boja proti drogám* za RÚVZ Košice bol podľa požiadavky ÚVZ SR, zaslaný emailom dňa 10.12.2021.

V **Poradni na odvykanie od fajčenia** (skr. POF) sme v hodnotenom období poskytli poradenstvo individuálnou formou pre 64 klientov. Dominoval produktívny vek a záujem o jednorazovú intervenciu. Prehľad realizovaných aktivít POF uvádzame aj v **bodoch 9.2, 9.5, 9.6** a vo Výročnej správe RÚVZ Košice za rok 2021. Základné informácie o Poradni na odvykanie od fajčenia sú verejnosti k dispozícii na webovom sídle RÚVZ Košice (v položke Servis – Poradne zdravia).

**Poradenstvo formou telefonickej Linky pomoci na odvykanie od fajčenia** v rozsahu SR sa vykonávalo podľa zákona č. 89/2016 Z. z. o výrobe, označovaní a predaji tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (§ 8 ods. 1 pís. b). Na základe rozhodnutia hlavného hygienika SR a metodického pokynu ÚVZ SR, linku pomoci prevádzkujú všetky RÚVZ v SR podľa stanoveného harmonogramu, v 2-týždňových intervaloch počas pracovných dní v čase od 8:00 do 15:00 h. RÚVZ Košice disponoval telefónnou linkou v období od 26.7.2021 do 6.8.2021. Počet volaní (prichádzajúcich hovorov) bolo celkovo 28, z toho 15 neopodstatnených. Po skončení prevádzky telefonickej služby na RÚVZ Košice, zabezpečilo sa odovzdanie mobilného telefónu spolu s príslušenstvom

osobným doručením na RÚVZ Trebišov. Ten v rámci zostaveného harmonogramu pokračoval v konzultačno-poradenskej činnosti cez linku pomoci. Spätnú väzbu o prevádzkovaní linky na RÚVZ Košice (vyhodnotenie) sme na základe požiadavky zaslali na ÚVZ SR (30.8.2021).

V hodnotenom období sme sa zúčastnili nižšie uvedených **odborných a vzdelávacích podujatí**, tematicky korešpondujúcich s danou prioritou, t. j.:

- online zasadnutia pracovnej skupiny „Duševné zdravie a prevencia drogových závislostí“ (3.3.2021). Organizátor: Úrad verejného zdravotníctva SR, Odb. PZaVkJ (účasť v rámci členstva v uvedenej pracovnej skupine s pôsobnosťou pre SR);
- online multidisciplinárneho vzdelávania „Kyberšikana I. časť“ (18.3.2021). Organizátori: Ústredie PSVaR Bratislava, Územné obvody koordinácie Košice a Trebišov;
- zasadnutia Krajskej komisie pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti OÚ Košice (Okresný úrad Košice, Komenského 52, Košice, 8.11.2021). Organizátor: Okresný úrad Košice (účasť v rámci členstva v komisii).

Na základe vyžiadania ÚVZ SR sme predkladali informácie o plnení úloh, stanoviská, vyjadrenia k vybraným materiálom koncepcnej, strategickej povahy. Napríklad zaslali sme reakcie na nasledovné materiály, resp. problematiky:

- ad online zasadnutie pracovnej skupiny Duševné zdravie a prevencia drogových závislostí (Webex, 3.3.2021) a návrhy, námety, nápady ohľadom foriem a metód práce v súčasných zmenených podmienkach, vyplývajúcich z pandémie COVID-19 a tiež v budúcnosti (po „koronakríze“) v oblasti zamerania pracovnej skupiny – žiadosť o návrhy foriem a metód práce – odpoveď e-mailom zaslaná 10.3.2021;
- ad plnenie úloh rezortu zdravotníctva v oblasti „Alkohol“ za rok 2020 v rámci Stratégie prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v SR (v zmysle realizácie zdravotno-výchovných aktivít v prevencii nadmernej konzumácie alkoholu predovšetkým u detí a mládeže, s cieľom zvýšiť informovanosť o škodlivých účinkoch alkoholu) – žiadosť o zaslanie informácií – požadované podklady za rok 2020 predložené e-mailom 19.3.2021;
- ad plnenie úloh za rok 2020 v rámci Stratégie zvýšenia bezpečnosti cestnej premávky v SR v rokoch 2011 – 2020 (Národného plánu SR pre BECEP 2011 – 2020) – bodu B Zníženie dopravnej nehodovosti v dôsledku požitia alkoholu a drog (vrátane liekov), úloh B.1.2 a B.2.3 – žiadosť o zaslanie informácií – požadované podklady za rok 2020 predložené e-mailom 30.3.2021;
- ad pracovná skupina Duševné zdravie a prevencia drogových závislostí – spolupráca pri tvorbe jednotnej prezentácie a odborných podkladov k prezentácii v oblasti prevencie drogových závislostí, za účelom online edukácie – žiadosť o návrhy a pripomienky – odpoveď e-mailom zaslaná 6.4.2021;
- ad pracovná skupina Duševné zdravie a prevencia drogových závislostí – najčastejšie otázky k téme „Stres“ spolu s odpoveďami ako podklad k uverejneniu na webových stránkach RÚVZ v SR – pripomienkovanie a požiadavka o návrhy k téme – odpoveď e-mailom zaslaná 6.4.2021;
- ad plnenie úlohy č. I.4.1.3. (Zabezpečenie univerzálnej prevencie – výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i nelegálnych návykových látok) z Akčného



plánu realizácie Národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2017 – 2020 v rezorte zdravotníctva za rok 2020 – žiadosť o poskytnutie informácií – požadované podklady za rok 2020 zaslané e-mailom 20.4.2021;

- ad pracovná skupina Duševné zdravie a prevencia drogových závislostí – návrh aktivít v rámci aktualizácie NPPZ oblasť Duševné zdravie – žiadosť o stanovisko – odpoveď e-mailom zaslaná 10.5.2021;
- ad pracovná skupina Duševné zdravie a prevencia drogových závislostí – návrhy aktivít/definovanie úloh v súvislosti s nadchádzajúcou aktualizáciou Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2021 – 2030 (za rezort zdravotníctva) – žiadosť o spoluprácu – odpoveď e-mailom zaslaná 20.7.2021.

#### **4. Zdravé pracovné a životné podmienky**

##### **a) pracovné prostredie**

V rámci podpory zdravého spôsobu života na pracoviskách a v ďalších subjektoch sme participovali ako spoluorganizátori najmä na akciách poradenského charakteru (ako napr. Deň zdravia), s určením pre vybrané profesijné, záujmové a i. skupiny, pozri **body 9.1/A.I.2, 9.4.**

##### **b) životné prostredie**

Z významných termínov v oblasti životného prostredia bol daný do pozornosti **Svetový deň vody – 22. marec** (vyhlásený OSN v roku 1993). Aktivity mali vzhľadom na prijaté epidemiologické usmernenia Hlavného hygienika SR v súvislosti s nepriaznivým vývojom epidemiologickej situácie vo výskyte ochorenia COVID-19 spôsobeného koronavírusom (SARS-CoV-2), podľa oznamu na webovom sídle RÚVZ Košice, iný charakter. Zrušené bolo plánované bezplatné laboratórne vyšetrenie vzoriek vody z individuálnych vodných zdrojov v ukazovateľoch dusičnany a dusitany. Zamestnanci Odboru hygieny životného prostredia a zdravia poskytovali záujemcom odborné poradenstvo telefonickou cestou v problematike zdravotnej bezpečnosti pitnej vody z verejných vodovodov a ochrany individuálnych vodných zdrojov, čistenia studní, dezinfekcie pitnej vody, kvality vody atď. Odborné informácie, týkajúce sa najmä kontaminácie vody v individuálnych zdrojoch pitnej vody v dôsledku povodní a záplav sú priebežne zverejňované aj na webovom sídle úradu v sekcii Servis: Povodeň–Záplava.

Každoročne na základe spolupráce s Magistrátom mesta Košice predkladáme písomný podklad pre zápis do **Kroniky mesta Košice** (stručnú charakteristiku činnosti RÚVZ Košice, zaznamenané zmeny, výsledky, ktorými sme sa podieľali na rozvoji mesta Košice za uplynulý rok). Materiál so sprievodným listom bol magistrátu postúpený 30. apríla 2021.

V rámci členstva pôsobíme v dvoch odborných poradných skupinách, t. j. pre **oblasť "Košice – Zdravé a čisté mesto"** a pre **oblasť "Košice – Sociálne mesto"** Programu rozvoja mesta Košice na roky 2015 – 2020 s výhľadom do roka 2025 (s pôsobnosťou v rozsahu mesta Košice), zriadenej Mestom Košice.

Na medzinárodnej úrovni sme členmi **expertnej skupiny EÚ pre sociálne determinanty zdravia a nerovnosti v oblasti zdravia.**

Viacročne sa spolupracuje s ÚPSVaR Košice v problematike prevencie násilia páchaného na deťoch – v súvislosti s realizáciou cieľov **Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím** a **Národného projektu Podpora ochrany detí pred násilím** (formou pracovných a koordinačných stretnutí, vzdelávania a preventívnych aktivít). Účasť na odborných podujatiach v danom smere uvádza **bod 9.5.** V nadväznosti na zameranie národnej stratégie a projektu, realizujeme edukačné aktivity na prevenciu kyberšikany, prevenciu nelátkových

závislostí a súvisiace témy (v spolupráci so školami, ÚPSVaR Košice, KR PZ Košice), napr. **bod 9.1** – A.I.3. (Tabak, alkohol, drogy).

## II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

### 1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej len „KVO“)

V oblasti prevencie chronických ochorení dlhodobu participujeme na pozitívnom ovplyvňovaní zdravotného uvedomenia a zvyšovaní informovanosti obyvateľstva o rizikových faktoroch KVO.

Primárnu prevenciu KVO realizujeme najmä cestou základnej Poradne zdravia, Poradne na odvykanie od fajčenia, edukačnými aktivitami na podporu zdravého spôsobu života a každoročnou propagáciou významného termínu SZO a Svetovej federácie srdca **Svetového dňa srdca – 29. september**, vyhláseného v roku 2000 (pred rokom 2012 pripomínaného v poslednú septembrovú nedeľu). V roku 2021 sme uvedený termín dali do pozornosti verejnosti, resp. vybraným cieľovým skupinám prostredníctvom zintenzívnenej osvetovej činnosti v tomto smere, poskytovanej v rámci služieb Poradne zdravia v mesiaci september (pozri napr. **body 9.1** – A.I.3, A.II.2, A.II.3, **9.4, 9.6**).

ÚVZ SR a osem krajských RÚVZ v SR (vrátane RÚVZ Košice) sa prostredníctvom poradní zdravia zapojilo (od 1.7.2018) do celoslovenského projektu **„Od srdca k srdcu“**. Projekt je zameraný na skrining rizikových faktorov srdcovocievnych ochorení vrátane cievnej mozgovej príhody, t. j. najmä dvoch hlavných rizikových faktorov, ako vysoký krvný tlak a najčastejší typ srdcovej arytmie – predsieňová (atriálna) fibrilácia. Generálnym partnerom projektu je spoločnosť Interpharm Slovakia v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s. Odbornými partnermi sú Farmaceutická fakulta UK v Bratislave a Univerzita veterinárneho lekárstva a farmácie v Košiciach.

V rámci poradenskej i tematickej edukačnej činnosti v roku 2021 boli v súvislosti s projektom uskutočnené merania krvného tlaku (tlakomerom s funkciou detekcie atriálnej fibrilácie) u klientov Poradne zdravia, resp. vo vybraných prípadoch u edukovaných osôb.

Z informačno-propagačných aktivít k danému projektu môžeme menovať nasledovné:

- zhotovenie dvoch tematických panelov v budovách RÚVZ Košice (na Rooseveltovej 8 a Ipeľskej 1 v Košiciach);
- uverejnenie informačných materiálov na webovom sídle RÚVZ Košice, v položke Aktuality, pod titulmi *„Od srdca k srdcu – projekt prevencie cievnej mozgovej príhody“* (sprievodné slovo s prezentáciou a presmerovaním na stránku [adc.sk](http://adc.sk)); *„Svetový deň srdca – Projekt „Od srdca k srdcu“* (tlačová správa ÚVZ SR);

V rámci uvedenej priority bol v roku 2015 vypracovaný návrh projektu s názvom **„Zisťovanie rizika výskytu kardiovaskulárnych ochorení u vybraných cieľových skupín skriningovým vyšetrením rizikových faktorov ako aj príjmu soli zo stravy“**. Projekt je pilotný a vychádza z cieľov aktualizovaného NPPZ a plnenia uznesenia č. 1 z 3. zasadnutia Ústrednej koordinačnej rady na ochranu a podporu zdravia. Na jeho riešení participujú odbory, ako hygiena výživy, hygiena detí a mládeže, preventívne pracovné lekárstvo, hygiena životného prostredia a zdravia, chemické analýzy (alternatívne odbor mikrobiológie životného prostredia). Cieľovou skupinou projektu sú zamestnanci z troch rôznych typov pracovísk (priemyselné odvetvie, materské školy a zariadenie sociálnych služieb). Obsahovo je zameraný na výživovú hodnotu a pestrosť stravy (vo vzťahu k odporúčaným výživovým dávkam) vo vybraných zariadeniach a prevenciu rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení na individuálnej/skupinovej úrovni.

Nadväzujúc na daný projekt a informačno-propagačnú oblasť smerom k materským školám, môžeme spomenúť distribúciu dvoch materiálov z edície ÚVZ SR, konkrétne letáka „Soľ (nie) je nad zlato“ (vyrobeného s finančnou a odbornou pomocou SZO v rámci Dvojročnej dohody o spolupráci s MZ SR na roky 2018-2019) a pexesa „Zdravé a nezdravé potraviny“.

## 2. *Diabetes mellitus (ďalej len „DM“)*

Podľa NPPZ základnou formou prevencie DM je racionalizácia životného štýlu a vytvorenie podmienok pre realizáciu zdravého životného štýlu (pravidelná a primeraná fyzická aktivita, racionálna energeticky vyvážená strava, kde zdrojom živín sú tzv. zdravé potraviny), redukcia telesnej hmotnosti (v prípade nadváhy alebo obezity), redukcia stresu.

Príležitosťou k aktivitám je významný termín Medzinárodnej diabetickej federácie (skr. IDF), podporovaný SZO, **Svetový deň diabetu – 14. november**, v roku 2021 s témou „*Prístup k starostlivosti o diabetes*“.

Realizovaná činnosť spočívala v *edukačných, edukačno-poradenských a informačno-propagačných aktivitách* s polytematickým zameraním – prevencia diabetes mellitus a rizikové faktory ochorenia, zdravý spôsob života, správna výživa, podpora pohybovej aktivity a v neposlednom rade prevencia nadváhy a obezity (formou interaktívneho výkladu s besedou, prednášky s diskusiou, s využitím výučbových prezentácií; formou poradenstva v rámci základnej Poradne zdravia, spojeného s distribúciou informačno-propagačných materiálov od rôznych editorov vrátane ÚVZ SR, RÚVZ Košice; prostredníctvom príspevkov k významnému dňu na webovom sídle úradu a účasťou na vzdelávacích podujatiach a pod.).

S cieľovými preventívnymi aktivitami k svetovému dňu sa začalo 16.9.2021, posledná akcia bola realizovaná 3.12.2021 (pozri prehľad). **Edukovaných** bolo sumárne **655** osôb (z toho 120 detí MŠ, 483 žiakov ZŠ, 30 študentov SŠ, 7 študentov VŠ, 15 seniorov). **Poradensky intervenovaných** bolo **62** osôb rôzneho veku (z toho 54 seniorov). **Spolupracujúcich inštitúcií** na aktivitách bolo **16** (t. j. 4 MŠ, 8 ZŠ, 1 SŠ, 1 VŠ/Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika Košice, 2 ZSS).

*Informačno-propagačná činnosť zahŕňala:*

- písomné oslovenie vybraných inštitúcií v územnom obvode okresov Košice-mesto a Košice-okolie, formou listu vo veci: „*Informácia o vybraných významných termínoch venovaných problematike zdravia – ponuka tematicky súvisiacich zdravotno-výchovných aktivít*“ (zahrňujúc **Svetový deň diabetu – 14. november**), rozposlaného e-mailom dňa 8.9.2021;
- informovanie verejnosti prostredníctvom materiálu pod názvom „*Svetový deň diabetu – 14. november*“ (rovnomenne sprievodné slovo a prezentácia z edície RÚVZ Košice ako aj plagát z edície ÚVZ SR na webovom sídle RÚVZ Košice v priečinkoch, ako Aktuality/Archív, resp. O nás/Odborné útvary/Podpora zdravia a výchova k zdraviu – Príspevky odboru – stály titul).

*Prehľad edukačných a edukačno-poradenských aktivít (časovo zoradených):*

- *Ponuka služieb mobilnej základnej Poradne zdravia* (vyšetrenie na riziko metabolického syndrómu, s následným poradenstvom) pre Denné centrum seniorov MČ Košice-Západ, Laborecká 2, Košice, dňa 16.9.2021, s účasťou **11 seniorov** – klientov DC.

Ponúkané služby a sledované parametre na uvádzaných akciách (pozri prehľad): vyšetrenie celkového cholesterolu, HDL, LDL, triacylglycerolov a glukózy z kapilárnej krvi prostredníctvom biochemického analyzátora Reflotron; meranie vybraných antropometrických parametrov (výška, hmotnosť, obvod pásu, bokov), výpočet indexu telesnej hmotnosti (BMI) a centrálnej obezity (WHR); stanovenie percenta telesného tuku; meranie tlaku krvi, pulzu; individuálne poradenstvo k jednotlivým zložkám spôsobu života (vyplnenie anamnestických dotazníkov a rozhovor), distribúcia tlačených informačných materiálov a i.;

- Výklad s besedou (2x) na tému „Zdravý životný štýl s akcentom na zdravú výživu, zvýšenie pohybovej aktivity, zníženie množstva cukru v strave a nápojoch. Riziká pitia sladených a kolových nápojov u detí“ pre MŠ Oštepová 1, Košice, dňa 27.9.2021, s účasťou **32 detí predškolského veku**;
- Výklad s besedou (2x) na tému „Zdravý životný štýl s akcentom na zdravú výživu, zvýšenie pohybovej aktivity, zníženie množstva cukru v strave a nápojoch. Riziká pitia sladených a kolových nápojov u detí“ pre MŠ Mládežnícka 2, Košice, dňa 5.10.2021, s účasťou **36 detí predškolského veku**;
- Ponuka služieb mobilnej základnej Poradne zdravia (vyšetrenie na riziko metabolického syndrómu, s následným poradenstvom) pre Stredisko sociálnej pomoci mesta Košice, Garbiarska 4, Košice, dňa 7.10.2021, s účasťou **10 seniorov** – klientov zariadenia.  
*Tamtiež* prednáška s diskusiou na tému „Zdravý životný štýl s akcentom na prevenciu osteoporózy – udržanie primeranej pohybovej aktivity, prevencia pádov a úrazov. Prevencia vzniku diabetes mellitus, príznaky, komplikácie a liečba“, dňa 18.10.2021, s účasťou **15 seniorov** – klientov zariadenia;
- Výklad s besedou (2x) na tému „Zdravý životný štýl s akcentom na zdravú výživu, zvýšenie pohybovej aktivity, zníženie množstva cukru v strave a nápojoch. Riziká pitia sladených a kolových nápojov u detí“ pre MŠ Turgenevova 1, Košice, dňa 14.10.2021, s účasťou **40 detí predškolského veku**;
- Prednáška s diskusiou (2 vyuč. h) – dištančnou formou, technicky zabezpečené cez platformu Zoom (z RÚVZ Košice), téma aktivity „Aktuálne intervenčné programy zamerané na podporu správnej výživy a pohybovej aktivity“ pre Lekársku fakultu Univerzity P. J. Šafárika, Trieda SNP 1, Košice, dňa 20.10.2021 (AR 2021/22), s účasťou **7 študentov** I. roč. Mgr. st., študijného odboru Verejné zdravotníctvo;  
*Tamtiež* prednáška s diskusiou (2 vyuč. h) – dištančnou formou, technicky zabezpečené cez platformu Zoom (z RÚVZ Košice), téma aktivity „Intervenčné programy zamerané na prevenciu diabetes mellitus“, dňa 27.10.2021 (AR 2021/22), s účasťou **7 študentov** (z rovnakej skupiny);
- Výklad s besedou (2x) na tému „Zdravý životný štýl s akcentom na diabetes mellitus 2. typu. Riziká nadmerného príjmu sacharidov v strave, riziká pitia sladených, kolových a energetických nápojov“ pre ZŠ Severná 21, Moldava nad Bodvou, okres Košice-okolie, dňa 22.10.2021, s účasťou **44 žiakov** IX. roč.;
- Výklad s besedou (2x) „Zdravý životný štýl s akcentom na zdravú výživu, zvýšenie pohybovej aktivity, zníženie množstva cukru v strave a nápojoch. Riziká pitia sladených a kolových nápojov u detí“ pre Súkromnú ZŠ Kechnec 13, okres Košice-okolie, dňa 25.10.2021, s účasťou **52 žiakov** II. až IV. roč.;
- Výklad s besedou na tému „Zdravý životný štýl s akcentom na zdravú výživu, zvýšenie pohybovej aktivity, zníženie množstva cukru v strave a nápojoch. Riziká pitia sladených a kolových nápojov u detí“ pre MŠ Kostolná 10, Geča, okres Košice-okolie, dňa 8.11.2021, s účasťou **12 detí predškolského veku**;
- Výklad s besedou (2x) na tému „Zdravý životný štýl s akcentom na zdravú výživu, zvýšenie pohybovej aktivity, zníženie množstva cukru v strave a nápojoch. Riziká pitia sladených

a kolových nápojov u detí“ pre Cirkevnú ZŠ s MŠ sv. Gorazda, Juhoslovanská 2, Košice, dňa 10.11.2021, s účasťou **45 žiakov** I. až II. roč.;

- Výklad s besedou (2x) na tému „Zdravý životný štýl s akcentom na diabetes mellitus 2. typu. Riziká nadmerného príjmu sacharidov v strave, riziká pitia sladených, kolových a energetických nápojov“ pre Špeciálnu ZŠ Inžinierska 24, Košice, dňa 11.11.2021, s účasťou **48 žiakov** 1. až 2. stupňa zo sociálne znevýhodneného prostredia;
- Prednáška s diskusiou pre študentov III. roč. na tému „Súčasná situácia vo výskyte obezity a diabetes mellitus 2. typu“ a prednáška s diskusiou pre študentov IV. roč. na tému „Výživa a diabetes mellitus 2. typu“ pre Strednú zdravotnícku školu, Moyzesova 17, Košice, v dňoch 12.11.2021 (pre **17 študentov** III. roč.), 16.11.2021 (pre **13 študentov** IV. roč.);
- Výklad s besedou (8x) v 3 základných školách na tému „Správny pitný režim ako súčasť zdravého životného štýlu. Riziká pitia sladených, kolových a energetických nápojov u detí“, t. j. pre ZŠ Ľ. Fullu, Maurerova 21, Košice, dňa 24.11.2021, s účasťou **65 žiakov** III. a IV. roč.; ZŠ Hroncova 23, Košice, dňa 25.11.2021, s účasťou **76 žiakov** IV. roč.; ZŠ Bukovecká 17, Košice, dňa 26.11.2021, s účasťou **42 žiakov** IV. a VI. roč.  

Aktivity boli súčasťou projektu „*Si to, čo piješ*“, zameraného na správny pitný režim detí a znižovanie konzumácie sladených a energetických nápojov (organizovaného Tlačovou agentúrou detí a mládeže, Jantárová 10, Košice). Zamestnanci Odboru podpory zdravia a výchovy k zdraviu – ako odborný partner projektu – realizovali edukačné aktivity v školách a brali členstvo v porote výtvarnej súťaže, ktorá bola súčasťou daného projektu;
- Výklad s besedou (6x) na tému „Zdravý životný štýl s akcentom na zdravú výživu, zvýšenie pohybovej aktivity, zníženie množstva cukru v strave a nápojoch. Riziká pitia sladených a kolových nápojov u detí“ pre Súkromnú ZŠ Dneperská 1, Košice, v dňoch 29.11.2021; 2.12.2021; 3.12.2021, s účasťou **111 žiakov** III. a IV. roč.;
- Ponuka služieb stabilnej základnej Poradne zdravia (vyšetrenie na riziko metabolického syndrómu, s následným poradenstvom) v rámci PCOPZ pri RÚVZ Košice, v časovom horizonte od 1.1.2021 do 25.11.2021, klientmi boli osoby vo veku 20+ (celkový počet prvovýšetrených a opakovane vyšetrených **klientov 41**, z toho prvovýšetrených 15 osôb – 2 muži a 13 žien; opakovane vyšetrených 26 osôb – 4 muži a 22 žien);
- Účasť zamestnancov Odboru podpory zdravia a výchovy k zdraviu pri RÚVZ Košice na vzdelávacích podujatiach – webinároch (online, pasívne) pod názvami:
  - „Diabetes mellitus a zlyhávanie srdca: Potreba včasnej diagnostiky a manažmentu – 1. časť“, dňa 18.11.2021 (hlavní organizátori: SLK v spolupráci s Lekár, a. s.);
  - „Manažment diabetika a riziká srdcového zlyhávania: Srdcové zlyhávanie u pacientov s diabetes mellitus – 2. časť“, dňa 25.11.2021 (hlavní organizátori: SLK a Lekár, a. s.).

Na základe požiadavky ÚVZ SR, bol predložený prehľad zdravotno-výchovných aktivít pri príležitosti Svetového dňa diabetu (14. november), realizovaných v spádovom území RÚVZ Košice emailovou cestou dňa 15.12.2021.

### 3. Vybrané nádorové ochorenia

Na prevencii nádorových ochorení sa podieľame hlavne poradenskou činnosťou a účasťou na edukačných kampaniach. V aktivitách spolupracujeme najmä s neziskovou

organizáciou Ligou proti rakovine, pobočkou Košice, Klubom turistov „Medicína“ Košice a Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., viac v **bode 9.4.**

Zdravotno-výchovnou činnosťou sme podporili významný termín **Svetový deň rakoviny – 4. február**, vyhlásený Medzinárodnou úniou proti rakovine/UICC. Téma trojročnej kampane 2019 – 2021 znela „*Ja som a ja budem*“. Jej cieľom bolo vzbudiť v jednotlivcoch zamyslenie sa nad tým, ako môžu oni sami konať v záujme prevencie rakoviny a šíriť túto myšlienku ďalej.

V rámci prevencie onkologických ochorení zahájili RÚVZ v SR v mesiaci február, v nadväznosti na Svetový deň rakoviny, a s výkonom počas roka 2021, rôzne edukačné aktivity so zameraním na najčastejšie sa vyskytujúce nádorové ochorenia, prevenciu rakoviny prsníka, krčka maternice a rakoviny hrubého čreva, konečníka. Cieľom aktivít bolo zvýšiť povedomie o rizikových faktoroch vybraných onkologických ochorení, o možnostiach ich prevencie a zásadách zdravého životného štýlu.

*Informačno-propagačná činnosť* k danému termínu z našej strany bola zameraná na:

- zostavenie tematických informačných panelov (t. j. nástenné vystavenie informačných materiálov), za účelom propagácie svetového dňa a poskytnutia informácií o prevencii rakoviny, vo vstupných priestoroch všetkých troch budov RÚVZ Košice (v ústrednom pracovisku na Ipeľskej 1 a v dvoch detašovaných pracoviskách: Rooseveltova 8 a Senný trh 4 v Košiciach), s určením pre zamestnancov úradu a verejnosť;
- propagáciu informačných materiálov k svetovému dňu a primárnej prevencii rakoviny na webovom sídle RÚVZ Košice (v priečinku Hlavné menu – Odborné útvary – Podpora zdravia);
- distribúciu informačno-propagačných materiálov spojenú s konzultáciami, resp. odborným poradenstvom so zameraním na primárnu prevenciu onkologických ochorení, s určením pre všetkých klientov základnej Poradne zdravia, ktorí poradňu navštívili nielen v mesiaci február 2020.

Nižšie uvádzame *prehľad zdravotno-výchovných aktivít* realizovaných Odborom podpory zdravia a výchovy k zdraviu RÚVZ Košice v rámci prevencie vybraných onkologických ochorení (prevencia rakoviny prsníka a rakoviny hrubého čreva, konečníka). *Edukačná a poradenská činnosť* bola realizovaná prezenčnou i dištančnou formou, skupinovo aj individuálne (v rámci poradenstva cez mobilnú Poradňu zdravia a Poradňu na odvykanie od fajčenia, s využitím tematických informačno-propagačných materiálov od rôznych editorov vrátane ÚVZ SR, RÚVZ Košice).

Preventívne aktivity (nadväzujúc na minuloročné) sa uskutočnili od decembra 2020 do októbra 2021. Vykonaných bolo 207 aktivít. O uvedené témy prejavovali záujem rôzne vekové kategórie, čomu bolo vyhovené. Intervenovaných bolo sumárne **374 osôb**, z toho 145 študentov SŠ, 163 študentov VŠ, 5 osôb v produktívnom, 22 osôb v poproduktívnom veku, 39 dospelých osôb (vekovo zmiešaná skupina). Spolupracujúcich inštitúcií bolo 6. V aktivitách sa pokračuje, nakoľko mnohé boli odročené z dôvodu epidemiologickej situácie v súvislosti so SARS-CoV-2/COVID-19. Uskutočnené boli nasledovné aktivity:

- prednášky s diskusiou (2x po 2 vyuč. h) na tému “*Svetový deň boja proti rakovine (4. február): Základy onkologickej výchovy: prevencia rakoviny prsníka, krčka maternice a rakoviny hrubého čreva a konečníka*“, dištančnou formou, technicky zabezpečené cez platformu Zoom (z RÚVZ Košice) – pre **8 študentov** III. roč. Bc. st. (3.5.2021) a **12 študentov** I. roč. Mgr. st. (2.12.2020) štud. odboru Verejné zdravotníctvo pri LF Univerzity P. J. Šafárika, Trieda SNP 1, Košice (Ústav sociálnej a behaviorálnej medicíny)

- AR 2020/21. Uplatnené učebné pomôcky: výučbové prezentácie; ukážky modelov prsníka a hrubého čreva; dotazníky k onkologickým témam (rozdané po intervencii);
- prednášky (4x po 1 vyuč. h) na tému “*Základy onkologickej výchovy: prevencia rakoviny prsníka, krčka maternice a rakoviny hrubého čreva, konečníka*“, dištančnou formou, technicky zabezpečené cez platformu Zoom (z RÚVZ Košice) – pre **91 študentov** III. roč. Strednej priemyselnej školy elektrotechnickej, Komenského 44, Košice (4 triedy, t. j. 20.4.2021/17 študentov; 21.4.2021/33 študentov; 23.4.2021/23 študentov; 28.4.2021/18 študentov) – šk. rok 2020/21. Uplatnené učebné pomôcky: výučbové prezentácie; ukážky modelov prsníka a hrubého čreva;
- prednášky s diskusiou prezenčnou formou (2x po 1 vyuč. h) na tému “*Svetový deň boja proti rakovine (4. február): Základy onkologickej výchovy: prevencia rakoviny prsníka, krčka maternice a rakoviny hrubého čreva a konečníka*“ – pre **26 študentov** III. roč. a IV. roč. odboru Asistent výživy, z toho 16 študentov III. roč. a 10 študentov IV. roč. (2 triedy) Strednej zdravotníckej školy, Moyzesova 17, Košice (23.4.2021) – šk. rok 2020/21. Uplatnené učebné pomôcky: výučbové prezentácie; ukážky modelov prsníka a hrubého čreva; dotazníky k onkologickým témam (rozdané po intervencii).

**Tamtiež** prednášky s diskusiou prezenčnou formou (2x po 1 vyuč. h) na vyššie uvedení tému – pre **28 študentov** III. roč. a IV. roč. odboru Asistent výživy (2 triedy), z toho 16 študentov z III. roč. (10.10.2021) a 12 študentov zo IV. roč. (12.10.2021) – šk. rok 2021/22. Uplatnené rovnaké učebné pomôcky;

- ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia (vyšetrenia na riziko metabolického syndrómu, s následným poradenstvom) doplnená o výklad s riadeným rozhovorom/individuálnu intervenciu na tému “*Základy onkologickej výchovy: prevencia rakoviny prsníka, krčka maternice a rakoviny hrubého čreva a konečníka*“ – pre **7 seniorov** – klientov a **3 zamestnancov** Strediska sociálnej pomoci mesta Košice, Garbiarska 4, Košice (7.10.2021). Uplatnené učebné pomôcky: výučbové prezentácie; modely prsníka a hrubého čreva; dotazníky k onkologickým témam (rozdané po intervencii); tlačené zdravotno-výchovné materiály.

Ponúkané služby poradne a sledované parametre: vyšetrenie celkového cholesterolu, HDL, LDL, triacylglycerolov a glukózy z kapilárnej krvi prostredníctvom biochemického analyzátoru Reflotron; meranie vybraných antropometrických parametrov (výška, hmotnosť, obvod pásu, bokov), výpočet BMI a WHR; stanovenie percenta telesného tuku; meranie tlaku krvi a pulzu; individuálne poradenstvo k jednotlivým zložkám spôsobu života (vrátane vyplnenia anamnestických dotazníkov) a i.

**Tamtiež** prednáška s diskusiou na tému „*Zdravý životný štýl*“ – pre **15 seniorov** – klientov zariadenia (18.10.2021). Z učebných pomôcok uplatnená výučbová prezentácia a tlačené zdravotno-výchovné materiály;

- ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia (vybrané vyšetrenia a poradenstvo) doplnená o výklad s riadeným rozhovorom/individuálnu intervenciu na tému “*Základy onkologickej výchovy: prevencia rakoviny prsníka, krčka maternice a rakoviny hrubého čreva a konečníka*“ – pre študentov (domácich i zahraničných) zo IV. roč. št. odboru Všeobecné lekárstvo a 2 zamestnancov LF UPJŠ, Šrobárova 2, Košice (Ústav verejného zdravotníctva a hygieny). Edukačne intervenovaní boli **115 študenti** a **2 pedagógovia** (t. j. 28 študentov a 2 pedagógovia 12.10.2021, 42 študentov 13.10.2021 a 45 študentov 14.10.2021). Uplatnené učebné pomôcky: výučbové prezentácie; modely prsníka a hrubého čreva; dotazníky k onkologickým témam (rozdané po intervencii), tlačené zdravotno-výchovné materiály.

Cez mobilnú Poradňu zdravia bolo intervenovaných **143 študentov** a **2 pedagógovia**, z toho v rámci Poradne na odvykanie od fajčenia 17 osôb (t. j. 33 študentov, z toho 4 v POF 11.10.2021; 2 pedagógovia a 29 študentov, z toho 3 v POF 12.10.2021; 40 študentov, z toho 5 v POF 13.10.2021; 41 študentov, z toho 5 v POF 14.10.2021).

Ponúkané služby poradne a sledované parametre: vyšetrenie celkového cholesterolu, triacylglycerolov z kapilárnej krvi prostredníctvom biochemického analyzátora Reflotron; meranie vybraných antropometrických parametrov (výška, hmotnosť, obvod pása, bokov), výpočet BMI a WHR; stanovenie percenta telesného tuku; meranie tlaku krvi a pulzu; individuálne poradenstvo k jednotlivým zložkám spôsobu života (vrátane vyplnenia anamnestických dotazníkov), protifajčiarske poradenstvo a i.

- ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia (vybrané vyšetrenia a poradenstvo) doplnená o výklad s riadeným rozhovorom/individuálnu intervenciu na tému *“Základy onkologickej výchovy: prevencia rakoviny prsníka, krčka maternice a rakoviny hrubého čreva a konečníka”* – pre **39 záujemcov/účastníkov Onkokardioturistiky – 33. ročník, jesenná časť** (akcia v spolupráci s Ligou proti rakovine, pobočkou Košice a Klubom turistov Medicína) – Penzión pod Hrešnou, MČ Košice-Kavečany (17.10.2021). V rámci edukácie boli uplatnené pomôcky, ako výučbové prezentácie; modely prsníka a hrubého čreva; dotazníky k onkologickým témam (rozdané po intervencii), tlačené zdravotno-výchovné materiály.

Súhrn aktivít vo veci *„Prevencia onkologických ochorení – zaslanie odpočtu realizovaných aktivít“* bol na základe požiadavky ÚVZ SR predložený e-mailom 15.10.2021.

V aktuálnych otázkach *verejného zdravia, verejného zdravotníctva a v problematike prevencie chronických neinfekčných ochorení* sme sa zúčastnili viacerých **odbornovzdelávacích podujatí** na národnej i medzinárodnej úrovni. Napríklad išlo o nasledovné:

- pracovné stretnutie online na tému *„Behaviorálne inovácie v prevencii chronických chorôb ako súčasť všeobecnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti – dotazníkový prieskum“* (28.4.2021). Organizátor: LF UPJŠ Košice – Ústav sociálnej a behaviorálnej medicíny;
- pracovné stretnutia online na témy *„Projekt HBSC – kapitola Fyzické zdravie – príprava dotazníka pre ďalší zber dát“* (28.4.2021); *„Projekt HBSC – kapitola Reprodukčné zdravie – diskusia k dotazníkovému prieskumu“* (4.5.2021); *„Projekt HBSC - kapitola Škola a školské prostredie – diskusia k dotazníkovému prieskumu“* (6.5.2021). Organizátor: LF UPJŠ – Ústav psychológie zdravia a metodológie výskumu;
- zasadnutia *Tematickej komisie pre sociálne záležitosti a zdravotníctvo, zriadenej pri Rade partnerstva Košického kraja pre integrovaný územný rozvoj* (Úrad Košického samosprávneho kraja, Námestie Maratónu mieru 1, Košice, v dňoch 2.6.2021 a 10.6.2021; Multifunkčné energetické a banícke centrum, Nábřežie Hornádu 14, Spišská Nová Ves, dňa 22.6.2021). Organizátor: Úrad KSK;
- *odborný seminár pre pracovníkov RÚVZ Košice* – aktívna účasť s príspevkom: Kollárová, J. *Národný onkologický program – stručná informácia* (17.6.2021). Organizátor: RÚVZ Košice;
- online 4. *stretnutie Koalície partnerov pre posilňovanie kapacít vo verejnom zdravotníctve na Slovensku* (13.10.2021). Organizátori: WHO a MZ SR;
- online 3. *Kongres Slovenskej obezitologickej asociácie a 19. Slovenské obezitologické dni s medzinárodnou účasťou* (21.10. – 23.10.2021). Organizátori: Slovenská obezitologická asociácia, Biomedicínske centrum SAV, VŠZaSP sv. Alžbety, IPI, Slov. lekárnická



komora, Slovenská diabetologická spoločnosť a ďalší; kongres pod patronátom Európskej asociácie pre štúdium obezity;

- online/webinár na tému „*Diabetes mellitus a zlyhávanie srdca: Potreba včasnej diagnostiky a manažmentu – 1. časť*“ (18.11.2021). Hlavní organizátori: Slovenská lekárska komora v spolupráci s Lekár a. s.;
- pracovné stretnutie online k Plánu zlepšenia implementácie integrovanej zdravotnej starostlivosti v SR – *EÚ Projekt SCIROCCO-Exchange* (25.11.2021). Organizátor: Ústav sociálnej a behaviorálnej medicíny LF UPJŠ Košice;
- online/webinár na tému „*Diabetes mellitus a zlyhávanie srdca: Potreba včasnej diagnostiky a manažmentu – 2. časť*“ (25.11.2021). Hlavní organizátori: Slovenská lekárska komora v spolupráci s Lekár a. s.

## Oblasť B. Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení

V súvislosti s danou oblasťou, nami uskutočnené zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané hlavne na zvyšovanie informovanosti mladej generácie ohľadom prevencie sexuálne prenosných nákaz, infekcie HIV/AIDS, ochorení preventabilných očkovaním, významu očkovania a v neposlednom rade na zmenu ich postojov a správania v možných rizikových situáciách (pozri **body 6.7 i 6.1 a 6.9**).

Do roku 2021 sme sa na prevencii infekcie HIV/AIDS podieľali realizáciou aktivít v súlade s vybranými úlohami *Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike na roky 2017 – 2020* (ďalej len *NPP HIV/AIDS v SR*), t. j. bodu 5. *Aktivity na zabezpečenie plnenia úloh NPP HIV/AIDS – bodu 5.1. Preventívne aktivity – Aktivity č. 1, 3, 4, 5 a doplnkovo 15*.

Medziodborová úloha Programov a projektov ÚVZ v SR pod č. **6.7 Prevencia HIV/AIDS**, t. j. preventívno-edukačné programy/aktivity rôzneho charakteru pre mládež, nadväzuje na zmienený NPP HIV/AIDS v SR a participujú na nej pracovníci odborov epidemiológie, podpory zdravia a výchovy k zdraviu, hygieny detí a mládeže a lekárskej mikrobiológie.

*Nižšie uvádzame prehľad zdravotno-preventívnych aktivít v oblasti nešpecifickej a špecifickej primárnej prevencie v tomto smere:*

**Edukačné aktivity** realizované na školách v roku 2021 (**tab. 1**) mali charakter teoretického výkladu s besedou, resp. panelovej diskusie k stanoveným tematickým blokom a boli zamerané na témy, ako *Dospievanie; Výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu, rodičovstvu; Prevencia sexuálne prenosných nákaz vrátane infekcie HIV/AIDS; Význam Poradne prevencie HIV/AIDS* (dve posledne menované témy s určením pre starších žiakov ZŠ, študentov SŠ/VŠ, dospelé osoby z radov verejnosti, profesijných skupín a i.). Na základných školách boli aktivity organizované zväčša osobitne pre chlapcov a dievčatá. Predmetná problematika bola zakomponovaná i do širšieho tematického rámca – *Zdravý spôsob života a prevencia drogových závislostí; Ochorenia preventabilné očkovaním: význam očkovania* a i.

Uskutočnených bolo celkovo **52 edukačných aktivít** (z toho 20 na ZŠ, 25 na SŠ a ŠI, 6 na VŠ, 1 v ZPP-RS). **Intervenovaných** bolo **spolu 934 osôb** (394 žiakov zo 7 ZŠ; 512 študentov zo 4 SŠ a 1 ŠI; 17 študentov z 1 VŠ; 11 dospelých klientov/osôb zo ZPP-RS), pozri **tab. 1**.

**Tab. 1**

**Prehľad realizovaných edukačných aktivít k problematike sexuálneho, reprodukčného zdravia a súvisiacim témam na školách v územnej pôsobnosti RÚVZ Košice v roku 2021**

P. č.	Dátum	Inštitúcia	Ročník/počet edukovaných	Počet edukačných aktivít
1.	15.4.2021	Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, Trieda SNP 1, Košice	študenti I. roč. – Bc. st., študijný odb. VZ/10 (dištančná výučba)	3
	3.11.2021		študenti I. roč. – Mgr. st., študijný odb. VZ/7 (dištančná výučba)	1
	24.11.2021			2
2.	7.5.2021	Stredná zdravotnícka škola, Moyzesova 17, Košice	študenti III. – IV. roč./24	2
	28.5.2021		študenti III. roč./10	1
	16.11.2021		študenti IV. roč./13	1
	19.11.2021		študenti III. roč./17	1
	16.12.2021		študenti I. roč./108	4
3.	26.5.2021	Spojená škola (Špeciálna ZŠ) Odborárska 2, Košice	žiaci V. – IX. roč./58	3
	9.6.2021		žiaci VI. – IX. roč./25	2
4.	8.6.2021	ZŠ Belehradská 21, Košice	žiaci IX. roč./66	3
	21.6.2021		žiaci IX. roč./65	3
5.	15.6.2021	Špeciálna ZŠ, Rovníková 11, Košice	žiaci V. – IX. roč./39	2
6.	15.6.2021	SPŠ dopravná, Hlavná 113, Košice	študenti I. roč./88	2
	16.6.2021			2
7.	23.6.2021	Stredná zdravotnícka škola, Kukučínova 40, Košice	študenti I. roč./80	3
	25.6.2021		študenti II. roč./70	3
8.	13.7.2021	Združenie príbuzných a priateľov Radosť, o. z. – Rehabilitačné stredisko pre ľudí s duševnými poruchami, Bauerova 1, Košice	klienti zariadenia a i. dospelé osoby/11	1
9.	8.11.2021	Súkromná ZŠ Kechnec 13, okres Košice-okolie	žiaci VII. – VIII. roč./43	2
10.	9.11.2021	Školský internát pri SPŠ elektrotechnickej, Komenského 42, Košice	študenti I. roč./42	2
11.	15.11.2021	SOŠ agrotechnická – Agrotechnikai Szakközépiskola, Hlavná 54, Moldava nad Bodvou, okres Košice-okolie	študenti II. roč./60	4
12.	19.11.2021	Špeciálna ZŠ, Inžinierska 21, Košice	žiaci V. – IX. roč./18	1
13.	22.11.2021	ZŠ Československej armády 15, Moldava nad Bodvou, okres Košice-okolie	žiaci VIII. – IX. roč./35	2
14.	22.11.2021	ZŠ Severná 21, Moldava nad Bodvou, okres Košice-okolie	žiaci IX. roč./45	2
<b>SPOLU</b>		<b>394 žiakov zo 7 ZŠ; 512 študentov zo 4 SŠ a 1 ŠI; 17 študentov z 1 VŠ a 11 dospelých osôb/klientov z 1 zariadenia (1 ZPPaRS)</b>		<b>52</b>

Tlačené zdravotno-výchovné materiály boli distribuované na školy súbežne s realizovanými edukačnými aktivitami. Najčastejšie išlo o tieto tituly:

- *Prečo ma puberta neminie?* Košice: RÚVZ, 2011,
- *Prečo povedať drogám „NIE“!* Košice: RÚVZ, 2015.

Väčšina výchovno-vzdelávacích aktivít u sociálne znevýhodnených skupín detí a mládeže bola širšie tematicky ladená. Uskutočnené boli na štyroch základných školách u žiakov z druhého stupňa (t. j. na *Spojenej škole – Špeciálnej ZŠ Odborárska 2 v Košiciach; Špeciálnej ZŠ Rovníková 11, Košice, Špeciálnej ZŠ Inžinierska 21, Košice, ZŠ Československej armády 15, Moldava nad Bodvou, okres Košice-okolie*), s celkovou účasťou **161** žiakov.

Edukácia bola orientovaná na témy, ako *Zdravý spôsob života; Prevencia drogových závislostí* (u niektorých skupín s využitím výučbových pomôcok, ako napr. DVD, drogový kufor, okuliare simulujúce opitosť), *Sexuálne a reprodukčné zdravie vrátane primárnej prevencie infekcie HIV/AIDS; Význam očkovania* (s určením pre starších žiakov a dospelé osoby), **tab. 2**.

**Tab. 2**

**Prehľad realizovaných edukačných aktivít k problematike sexuálneho a reprodukčného zdravia na školách v územnej pôsobnosti RÚVZ Košice a u obyvateľov z marginalizovaného prostredia, v roku 2021**

P. č.	Dátum	Inštitúcia	Ročník/počet edukovaných	Počet edukačných aktivít
1.	26.5.2021	Spojenná škola (Špeciálna ZŠ), Odborárska 2, Košice	žiaci V. – IX. roč./58	3
	9.6.2021		žiaci VI. – IX. roč./25	2
2.	15.6.2021	Špeciálna ZŠ, Rovníková 11, Košice	žiaci V. – IX. roč./39	2
3.	19.11.2021	Špeciálna ZŠ, Inžinierska 21, Košice	žiaci V. – IX. roč./18	1
4.	22.11.2021	ZŠ Československej armády 15, Moldava nad Bodvou, okres Košice-okolie	žiaci VIII. roč./21	1
<b>SPOLU</b>			<b>161 žiakov zo 4 ZŠ</b>	<b>9</b>

V rámci *informačno-propagačnej činnosti* boli realizované tieto aktivity:

- písomné oslovenie vybraných inštitúcií vrátane škôl v územnom obvode okresov Košice-mesto a Košice-okolie, formou listu vo veci informácie o vybraných významných termínoch venovaných problematike zdravia – aktualizovanej ponuky tematicky súvisiacich zdravotno-výchovných aktivít (zahrňujúc problematiku prevencie infekcie HIV/AIDS), list bol zaslaný e-mailovou cestou dňa 8.9.2021;
- informovanie verejnosti prostredníctvom troch uverejnených titulov na webovom sídle RÚVZ Košice (v časti Hlavné menu – Aktuality): 1. „*ÚVZ SR: Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi – 26. jún*“ – odkaz s presmerovaním na webovú stránku ÚVZ SR (od júna 2021 doteraz); 2. „*Európsky týždeň boja proti drogám*“ – odkaz s presmerovaním na webové sídlo ÚVZ SR (od novembra 2021 doteraz); 3. „*Svetový deň boja proti AIDS – 1. december*“, podľa zdroja: ÚVZ SR, SZO (od novembra 2021 doteraz).

Výchovno-vzdelávacou činnosťou vo vzťahu k školám (vrátane informačno-propagačnej činnosti) sa participovalo na podpore **15. ročníka celoslovenskej kampane Červené stužky** (s trvaním od 2. septembra do 1. decembra 2021, t. j. *Svetového dňa boja proti AIDS*). Kampaň sa realizovala pod záštitou *Kancelárie SZO na Slovensku*, s podporou *MŠVVaŠ SR* (v rámci rozvojového projektu „*Zdravie a bezpečnosť v školách 2020*“), pod odbornou garanciou *MZ SR* a v spolupráci s ďalšími inštitúciami. 15. ročník kampane bol odporúčaný školám a školským zariadeniam v SR prostredníctvom materiálu *Sprievodca školským rokom 2021/2022* (vyd. MŠVVaŠ SR, september 2021).

**Svetový deň AIDS – 1. december** (vyhlásený SZO v roku 1988) bol v roku 2021 zameraný na tému „*Koniec nerovnostiam, koniec AIDS*“. Význam tohto dňa zostáva rovnako dôležitý ako v minulosti. Pripomína potrebu zvýšiť financovanie v rámci prevencie HIV/AIDS, zvyšovať povedomie verejnosti o tejto nákaze, eliminovať stigma, diskrimináciu ľudí s HIV/AIDS, zlepšiť ich prístup k službám a kvalitu ich života.

Školskej populácii a iným vekovým skupinám bol uvedený termín daný do pozornosti prostredníctvom edukačných aktivít, ktoré boli najmä širšie tematicky ladené, resp. tematicky prierezové, zahrňujúc aj zameranie na „*Prevenciu infekcie HIV/AIDS*“; „*Výchovu k zodpovednému partnerstvu, manželstvu, rodičovstvu*“; „*Prevenciu pohlavne prenosných infekcií*“. Uskutočnených bolo celkovo 22 aktivít v období od 3.11. do 16.12.2021 (v 4 ZŠ, 2 SŠ a 1 ŠI, 1 VŠ). **Intervenovaných** bolo **spolu 388 osôb**, z toho 141 žiakov ZŠ, 240 študentov SŠ, 7 študentov VŠ.

V rámci **masmediálneho vplyvu** sú informácie (príp. s fotodokumentáciou) o uskutočnených aktivitách, o problematike prevencie infekcie HIV/AIDS a súvisiacich témach uverejňované priebežne na webových sídlach a facebookových stránkach spolupracujúcich subjektov (najmä škôl), nevynímajúc webové sídlo RÚVZ Košice. Stručný popis Poradne prevencie HIV/AIDS pri RÚVZ Košice je na stránke úradu umiestnený permanentne (v priečinku Servis – Poradne zdravia).

**V Poradni prevencie HIV/AIDS** v roku 2021 bolo pracovníkmi Odboru lekárskej mikrobiológie vykonaných 87 sérologických vyšetrení, jedna vzorka bola pozitívna. Súčasťou vyšetrenia v poradni je odber krvi, predtestové a potestové poradenstvo a založenie karty klienta.

**12. ročník globálnej kampane/projektu SZO „Čisté ruky zachraňujú životy“** bol zameraný na zavedenie efektívnych opatrení hygieny rúk v zdravotníckych zariadeniach. Ústredným motívom kampane bol slogan „*Čisté ruky – Len pár sekúnd môže zachraňovať životy*“. Predmetná výzva propaguje potrebu dôsledného dodržiavania hygieny rúk a vykonávania hygieny správnym spôsobom (s použitím správnej techniky umývania a dezinfekcie rúk a výberom vhodného dezinfekčného prostriedku). Dôležitosť hygieny rúk sa zdôrazňuje ako jedno z podstatných, efektívnych opatrení v prevencii rôznych infekcií, a aj v kontexte pandémie COVID-19 ako primárna ochrana proti šíreniu koronavírusu.

Predmetná kampaň propagačnou formou podporila **Svetový deň čistých rúk – 5. mája (2021)**, so zámerom poukázať i na všeobecný význam správnej hygieny a dezinfekcie rúk v rámci prevencie šírenia infekcií nielen v zdravotníckych zariadeniach. Pri tejto príležitosti sme uskutočnili edukačné podujatie na Spojenej škole (Špeciálna ZŠ), Odborárska 2, Košice (v dňoch 19.5. a 26.5.2021) – výklad s besedou (6x) na tému „*Infekčné nákazy, choroby z nečistoty*“, pre 110 žiakov I. – IX. roč. V rámci aktivity sa realizoval nácvik správnej techniky umývania rúk s následnou detekciou čistoty rúk nanosením fluidizačného koncentráту/emulzie na ruky, t. j. fluorescenčný test s nasvietením UV svetla v Derma LiteCheck Boxe.

**Svetový deň hepatitídy – 28. júl** vznikol na podnet Svetovej aliancie pre hepatitídu (WHA) v roku 2008 a je podporovaný SZO. Pri danej príležitosti sme informovali verejnosť prostredníctvom uverejneného titulu „*Svetový deň hepatitídy 2021: Ako sa chrániť pred žltackou*“ z edície ÚVZ SR, na webovom sídle RÚVZ Košice (v časti Hlavné menu – Aktuality; od 28. júla 2021 doteraz).

So zámerom prevencie a zvýšenia informovanosti verejnosti v otázkach ako sa chrániť pred kliešťom a ochoreniami, ktoré najčastejšie prenáša (lymská borelióza, kliešťová encefalitída), boli dva informačné letáky s titulom „*Ako sa chrániť pred kliešťom – deti*“ a „*Ako sa chrániť pred kliešťom – verejnosť*“ (produkcie ÚVZ SR a Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb) umiestnené na webovej stránke RÚVZ Košice (v položke Aktuality – Archív príspevkov). Intervencia na báze osobného kontaktu sa spolu s distribúciou

informačných letákov vykonáva priebežne na akciách edukačného i poradenského charakteru pre rôzne cieľové skupiny.

**Výber z aktivít nad rámec pracovného zamerania Odboru podpory zdravia a výchovy k zdraviu** – súvisiacich s objektívnymi okolnosťami – nepriaznivou pandemickou situáciou vo výskyte SARS-CoV-2/COVID-19 a nariadenými opatreniami v roku 2021:

- výpomoc Odboru epidemiológie (napr. osobne v trasovaní kontaktov osôb pozitívnych na COVID-19, v súvisiacich administratívnych činnostiach; v službe v rámci „call centra“ na telef. infolinkách pre verejnosť k problematike SARS-CoV-2/COVID-19; opatreniam prijatým v súvislosti s ochorením COVID-19; ohľadom informácií vzťahujúcich sa na karanténne povinnosti osôb po vstupe na územie SR; v e-mailovej informačnej službe na [koronavirus@ruvzke.sk](mailto:koronavirus@ruvzke.sk); resp. v ďalších činnostiach);
- participácia na personálnom zabezpečení MOM – antigénového testovania na COVID-19 pre verejnosť v areáli letného kúpaliska Červená hviezda, Staničné nám. 5, Košice, ktorého prevádzkovateľom bol RÚVZ Košice (formou striedania služieb zamestnancov z rôznych odborov úradu v pracovných dňoch od novembra 2020 do 28.2.2021, v čase 8:00 až 12:00 h). Na antigénovom testovacom mieste zamestnanci Odboru PZaVZ zabezpečovali všetky činnosti (odber vzoriek z nosohltanu, laboratórne testovanie odobratých vzoriek, administratívne činnosti). V roku 2021 sa participovalo na testovaní zamestnancov RÚVZ Košice – odoberaním vzoriek na vyšetrenie metódou RT-PCR;
- v súlade s usmernením MZ SR, počas konania návštevy Svätého Otca pápeža Františka na Slovensku (12.9. – 15.9.2021), realizácia odberu vzoriek za účelom testovania RT-PCR metódou u 18 zamestnancov Seminárneho kostola, Hlavná 83, Košice (13.9.2021);
- v rámci informačno-propagačnej činnosti a problematiky SARS-CoV-2/COVID-19, podieľanie sa na aktualizácii informácií zverejňovaných na webovom sídle RÚVZ Košice. Ako príklad je možné uviesť uverejnenie 3 titulov informačných materiálov (v priečinku Aktuality) za účelom osvety, ako:
  - „Zastavme násilie aj v čase izolácie + linky pomoci“ (letáky z edície Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Košiciach, Sekcie sociálnych vecí a rodiny, Odd. podpory ochrany detí pred násilím). Materiál bol zároveň rozposlaný rôznym inštitúciám v pôsobnosti RÚVZ Košice dňa 23.4.2021, viac v **bode 9.5**;
  - „Ako uchovať duševné zdravie starších ľudí počas pandémie COVID-19“ (5 posterov, zdroj: The MHPSS Network <Living with the Times: A mental health and psychosocial support toolkit for older adults during the COVID-19 pandemic – The MHPSS Network>; preklad textu z posterov 1 – 5 do slov. jazyka/sprievodný text: ÚVZ SR, doplnkovo RÚVZ Košice, 2021);
  - „MZ SR: Intervenčné tímy zamerané na riešenie situácií s COVID-19“ (leták, 2021);
- zasielanie tematických informačno-propagačných materiálov najmä emailovou cestou rôznym adresátom v územnej pôsobnosti RÚVZ Košice;
- informácie k prevencii COVID-19 a k očkovaniu proti tomuto ochoreniu boli prezentované aj v rámci edukačných a poradenských aktivít pre rôzne vekové skupiny, hovoreným slovom i formou distribúcie informačných letákov. Príkladom sú nižšie uvedené výchovno-vzdelávacie aktivity:
  - prednáška s diskusiou na tému „Koronavírus (prevencia, liečba, očkovanie)“ pre 15 klientov Združenia príbuzných a priateľov Radosť, o. z. – Rehabilitačné stredisko, Bauerova1, Košice (31.8.2021);
  - dve prednášky s diskusiou na tému „Prevencia očkovaním (história, druhy očkovania, očkovanie proti koronavírusu)“ pre 30 študentov II. roč. na SOŠ agrotechnickej,

Hlavná 54, Moldava nad Bodvou, okres Košice-okolie (15.11.2021);

- propagácia, vyhodnotenie a zaslanie výberu z doručených výtvarných prác žiakov I. stupňa ZŠ v územnej pôsobnosti RÚVZ Košice, prihlásených do celoslovenskej súťaže na tému „*Nakresli zdravie*“ pri príležitosti *Svetového dňa zdravia – 7. apríl* v roku 2021, s určením pre ÚVZ SR (iniciátor súťaže), viac v **bode 9.6**.

V rámci problematiky prevencie COVID-19 a súvisiacich tém sme sa zúčastnili piatich odborných, vzdelávacích podujatí:

- online zasadnutie *odbornej pracovnej skupiny k situácii COVID-19 v marginalizovaných rómskych komunitách* (v dňoch 3.3.2021, 23.3.2021, 22.4.2021). Organizátori: MZ SR – Zdravé regióny;
- online *4. stretnutie Koalície partnerov pre posilňovanie kapacít vo verejnom zdravotníctve na Slovensku* pod názvom „*Čo sa ako odborníci vo verejnom zdravotníctve učíme z pandémie COVID-19?*“, organizované pod záštitou štátneho tajomníka MZ SR MUDr. Petra Stachuru, Dr. med., MBA (16.4.2021). Organizátori: WHO/Europe, Kancelária WHO v SR, MZ SR, SAVEZ, LF UPJŠ;
- webinár – online vzdelávacia aktivita CME pod názvom „*Ako interpretovať výsledky laboratórnych vyšetrení na COVID-19*“ (3.6.2021). Organizátori: Slovenská lekárska komora, Slovenská spoločnosť klinickej biochémie, Slovenská komora iných zdravotníckych pracovníkov, Lekár a. s.;
- webinár na tému „*Očkovanie proti COVID-19 – mýty, fakty, realita a nové dáta – 4. časť*“ (22.11.2021). Garant podujatia: UN Martin; hlavný organizátor: A-medi management;
- webinár na tému „*Rehabilitácia v čase Covid-u*“ (24.11.2021). Organizátori: Slovenská lekárska komora v spolupráci s Lekár a. s.

V zmysle požiadavky zo strany ÚVZ SR pre RÚVZ v SR bol zaslaný odpočet činnosti Odboru podpory zdravia a výchovy k zdraviu pri RÚVZ Košice prispôsobenej vzhľadom na situáciu súvisiacu s pandemiou COVID-19 a z toho vyplývajúce obmedzenia za rok 2020, ako aj návrhy materiálov potrebných k práci PCOPZ (emailovou cestou dňa 8.2.2021).

## 9.2 Prieskum zdravotnej gramotnosti obyvateľov SR

V roku 2020 sme participovali v rámci siete RÚVZ v SR na *Európskom prieskume zdravotného uvedomenia 2019 – 2021 (HLS19 – Health Literacy Survey 2019 a project of M-POHL)*. HLS19 sa plánuje uskutočniť vo väčšine európskych krajín a jeho cieľom je opísať, porovnať úroveň zdravotného uvedomenia a poskytnúť informácie pre tvorbu zdravotnej politiky. Prieskum prebiehal – podľa metodického usmernenia a koordinácie ÚVZ SR (riešiteľského pracoviska projektu) – dotazníkovou formou u obyvateľov s trvalým pobytom v SR, vo veku 18 rokov a viac. Pred začatím prieskumu sme sa zúčastnili videokonferencie k prieskumu M-POHL HLS19 (Webex, 9.6.2020), ktorej organizátorom bol ÚVZ SR, Odbor PZaVkJ. Zber údajov bol realizovaný v období od 22. júna, s termínom zaslania databázy na ÚVZ SR do 14. septembra 2020. Každý RÚVZ v SR mal pridelenú veľkosť výskumnej vzorky podľa spádovej oblasti (pre RÚVZ Košice ako krajské mesto bol daný celkový počet respondentov 49, z toho 24 mužov a 25 žien). Výber respondentov bol náhodný a v zmysle kritérií stanovených pre vzorku. Po zaslaní databázy (v septembri 2020) sa v danej úlohe bude pokračovať po následnom metodickom usmernení gestora (ÚVZ SR).

## 9.4 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 (skratka NAPPO)

Činnosť v súvislosti s plnením akčného plánu je možné charakterizovať z viacerých hľadísk. Formou individuálneho a skupinového poradenstva (včítane telefonických

konzultácií) sa podieľame na aktivitách PCOPZ, ktoré zahŕňajú organizovanie a uskutočňovanie akcií pre verejnosť, pracovné kolektívy, seniorov združujúcich sa v denných centrách (predtým kluboch dôchodcov) a i.

**V rámci prevencie chronických ochorení a realizácie individuálneho poradenstva** bolo v roku 2021 v Poradni zdravia vyšetrených spolu 279 osôb, z toho 78 mužov a 201 žien, vo veku 20 rokov a viac. Práca bola zameraná najmä na monitoring zdravotného stavu klientov, ktorí poradňu navštívili v jej sídle, resp. na jej výjazdových akciách. U väčšiny z nich bola odobratá kapilárna krv na vyšetrenie parametrov sledovaných pri metabolickom syndróme (glukóza, celkový cholesterol, HDL, triacylglyceroly), prístrojom Reflotron, a boli im uskutočnené aj antropometrické merania s určením percenta tuku v tele a meranie krvného tlaku. Klienti zároveň vyplnili dotazník, týkajúci sa životného štýlu. Na základe nameraných hodnôt sa individuálne hodnotili výsledky a hľadali možnosti pozitívneho ovplyvnenia zníženia rizika metabolického syndrómu (ďalej len *MS*). U ostatných klientov bola z kapilárnej krvi vyšetrená len hladina celkového cholesterolu, resp. aj hladina glukózy, a uskutočnené antropometrické merania s určením percenta tuku v tele a meranie krvného tlaku. Všetkým klientom bolo poskytnuté individuálne poradenstvo. Štatistické výstupy z programu Test zdravé srdce a ďalšie štatistické hodnotenia vyšetrených osôb uvádza Výročná správa za RÚVZ Košice rok 2021 v kap. Podpora zdravia a výchova k zdraviu.

**V spolupráci s rôznymi inštitúciami v regióne** sme realizovali akcie s ponukou služieb základnej Poradne zdravia (t. j. vyšetrenie celkového cholesterolu, resp. ďalších biochemických parametrov z kapilárnej krvi; meranie vybraných antropometrických ukazovateľov; tlaku krvi, pulzu s následným individuálnym poradenstvom) a Poradne na odvykanie od fajčenia (t. j. stanovenie hladiny oxidu uhoľnatého a karboxyhemoglobínu vo výdychu fajčiara prístrojom Smokerlyzer; u silných fajčiarov vyšetrenie Spirometrom; zistenie stupňa závislosti od nikotínu prostredníctvom dotazníkových metód s následným individuálnym poradenstvom). Riziko chronických neinfekčných ochorení (najmä srdcovocievnych) bolo zisťované na základe už zmieneného vyšetrenia biochemických a antropometrických parametrov a stanovenia výsledného rizikového skóre v Teste zdravé srdce. Mimo Testu zdravé srdce máme evidovaných/zhodnotených 47 klientov, pri ktorých poradenské služby boli poskytnuté anonymne a v užšom rozsahu/bez vyšetrenia biochemických parametrov z kapilárnej krvi (akcie organizované dominantne cez Poradňu na odvykanie od fajčenia pre vybranú skupinu študentov (podľa požiadaviek škôl), spojené aj so skupinovou intervenciou účastníkov).

Účasťou na preventívnych programoch verejného zdravotníctva (pozri bod 9.1 – A.I.1), spolupracujeme v rámci PCOPZ v poradenskej činnosti s Odborom hygieny výživy – Oddelením fyziológie výživy.

Z hľadiska prehľadu, poradenské služby **pre rôzne cieľové skupiny klientov** sme prezentovali na týchto akciách:

V spolupráci **so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou v Košiciach** (ďalej len *VšZP*) sme v hodnotenom období uskutočnili spoločné akcie mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia (s ponukou vybraných vyšetrení), ktoré sa konali na 3 miestach: dňa 20.7.2021 v Detskom areáli Anička, Pod šiancom 2, Košice (intervenovaných 25 záujemcov); 7.8.2021 vo Všešportovom/Športovo-zábavnom areáli, Alejová 2, Košice v rámci akcie „Deň zdravia pre verejnosť“ (intervenovaných 14 záujemcov); 29.8.2021 v spolupráci s Mestom Košice v rámci aktivity „Polmaratón pri Dolnej bráne“, na Hlavnej 10 v Košiciach (intervenovaných 19 účastníkov).

V spolupráci s **Ligou proti rakovine, pobočkou Košice** a **Klubom turistov medicína Košice** sa dňa 17.10.2021 realizovala tradičná turistická akcia pod názvom *Onkokardioturistika – 33. ročník (jesenná časť)*. V cieľi – Penzión pod Hrešnou – boli poskytnuté vybrané vyšetrenia s poradenstvom pre 39 účastníkov akcie.

V rámci uvedených akcií určených pre verejnosť, resp. záujmové skupiny, dominovala orientácia na klientelu najmä v produktívnom veku. Klientom boli poskytnuté služby zahrňujúce individuálnu konzultáciu v otázkach ozdravenia spôsobu života, meranie celkového cholesterolu (príp. ďalších parametrov) z kapilárnej krvi, pulzu, krvného tlaku, výpočet BMI, WHR, percenta telesného tuku a u fajčiarov poradenstvo na odvykanie od fajčenia. Na realizovaných akciách bolo prostredníctvom mobilnej Poradne zdravia intervenovaných spolu 97 klientov.

Výber z činnosti k niektorým **významným termínom**:

Napríklad v oblasti témy **Svetového dňa obezity – 4. marec**, s mottom/online výzvou v roku 2021 „*Hýbme sa zdravo – stop sedeniu*“ (súčasť kampane Svetovej obezitologickej federácie/WOF a Európskej Asociácie pre štúdium obezity/EASO), s poslaním zvýšiť povedomie o obezite, príčinách jej vzniku a preventívnych opatreniach (ako správne stravovacie návyky a pravidelná pohybová aktivita), boli zo strany ÚVZ SR a RÚVZ v SR realizované rôzne osvetové aktivity (pozri tiež **bod 9.1 – A.I.2**).

Činnosť RÚVZ Košice spočívala v *edukačných a edukačno-poradenských aktivitách* so zameraním na zdravý spôsob života, správnu výživu, pohybovú aktivitu, prevenciu nadváhy a obezity (príp. aj s distribúciou informačno-propagačných materiálov od rôznych editorov vrátane RÚVZ Košice).

Akcie boli realizované od 4.3.2021 do 25.5.2021. Spolu bolo vykonaných 31 aktivít, s určením pre 8 inštitúcií (t. j. 1 ZŠ, 2 SŠ, 1 VŠ/Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika, RÚVZ Košice, 3 DC). **Edukovaných/intervenovaných** bolo spolu **453 osôb** (z toho 234 žiakov ZŠ, 199 študentov SŠ, 10 študentov VŠ, 10 seniorov).

Konkrétny prehľad zdravotno-výchovných aktivít:

- online interaktívne prednášky s diskusiou na dve témy „*Zdravý spôsob života: Výživa, pohybová aktivita*“; „*Behaviorálne determinanty zdravia: Výživa, pohybová aktivita*“ (učebné pomôcky: výučbové prezentácie; technicky zabezpečené cez platformu Zoom – z RÚVZ Košice; v dňoch 1.4. a 4.3.2021; v rozsahu 4 aktivity, t. j. 2x2 vyuč. h). Edukovaných **10 študentov** z I. roč. Bc. st. študijného odboru Verejné zdravotníctvo, Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika, Trieda SNP 1, Košice;
- online poradenstvo – cvičebné aktivity Poradne na optimalizáciu pohybovej aktivity na tému „*Kalanetika*“ (technicky zabezpečené cez platformu Skype – z RÚVZ Košice; v dňoch 4.3.2021, 5.3.2021, 10.3.2021, 11.3.2021, 12.3.2021, v každom termíne od 9:00 do 9:40 h; v celkovom rozsahu 5 aktivít, t. j. 1/deň). Cieľovou skupinou boli seniori/cvičenci (v domácom prostredí) – klienti z troch denných centier z Košíc, t. j. z DC MČ Košice-KVP, Cottbuská 36, Košice; DC MČ Košice-Sever, Obrancov mieru 2, Košice; DC MČ Košice-Dargovských hrdinov, Jegorovovo nám. 5, Košice. Intervenovaných bolo spolu **9 seniorov** z troch uvedených DC – celkom **29 účastí/5 dní** (z toho 6 účastí – spolu za DC Sever, DC KVP dňa 4.3.2021; 5 účastí – spolu za DC Sever, DC KVP dňa 5.3.2021; 7 účastí – spolu za DC Sever, DC KVP, DC Dargov. hrdinov dňa 10.3.2021; 5 účastí – spolu za DC Sever, DC KVP dňa 11.3.2021; 6 účastí – spolu za DC Sever, DC KVP dňa 12.3.2021);
- online poradenstvo – cvičebné aktivity Poradne na optimalizáciu pohybovej aktivity na tému „*Pohybom proti osteoporóze*“ (technicky zabezpečené cez platformu Skype – z RÚVZ Košice; v dňoch 8.3.2021, 9.3.2021, v oboch termínoch od 9:00 do 9:40 h; v celkovom rozsahu 2 aktivity, t. j. 1/deň). Cieľovou skupinou boli seniori/cvičenci (v domácom prostredí) – klienti z troch denných centier z Košíc, pozri odrážku vyššie. Intervenovaných bolo spolu **9 seniorov** – celkom **13 účastí/2 dni** (z toho 7 účastí – spolu za DC Sever, DC KVP, DC Dargov. hrdinov dňa 8.3.2021; 6 účastí – spolu za DC Sever, DC KVP dňa 9.3.2021);



- online interaktívne prednášky s diskusiou na tému „*Prevencia chronických ochorení vrátane obezity a význam výživy*“ (učebná pomôcka: výučbová prezentácia; technicky zabezpečené cez platformu Zoom – z RÚVZ Košice; dňa 12.3.2021 pre III. AV a IV. AV; v rozsahu 2 aktivity, t. j. 2x1 vyuč. h/1trieda). Edukovaných **24 študentov** z III. a IV. roč. študijného odboru Asistent výživy, Stredná zdravotnícka škola, Moyzesova 17, Košice;
- online interaktívne prednášky s diskusiou na tému „*Zdravie, životný štýl (výživa, pohyb...)*“ (učebná pomôcka: výučbová prezentácia; technicky zabezpečené cez platformu Zoom – z RÚVZ Košice; v dňoch 13.4.2021 pre III. A/2 vyuč. h; 14.4.2021 pre III. D; 21.4.2021 pre III. B; 22.4.2021 pre III. F; 30.4.2021 pre III. C a III. E; v rozsahu 7 aktivít, t. j. 1x2 vyuč. h, 5x1 vyuč. h). Edukovaných cca **175 študentov** III. roč. (6 tried), Stredná priemyselná škola elektrotechnická, Komenského 44, Košice;
- edukačno-poradenská intervencia do zložiek životného štýlu klienta v základnej Poradni zdravia (v PCOPZ pri RÚVZ Košice) prezenčnou formou. Intervenovaná 1 **klientka** poradne vo veku 81 rokov (pravidelná klientka) – realizované štandardné vyšetrenie (26.4.2021) na kardiovaskulárne riziko a riziko metabolického syndrómu (z biochémie vyšetrený: celkový cholesterol, HDL, LDL, triacylglyceroly, glukóza; ďalej tlak krvi, pulz; antropometria; BMI = 33,2);
- výklad s besedou (prezenčne) na tému „*Zdravý životný štýl s akcentom na prevenciu obezity a zvýšenie pohybovej aktivity*“ (učebná pomôcka: výučbová prezentácia; v dňoch 11.5.2021 pre II. a III. roč. – 3 vyuč. h; 12.5.2021 pre II. a III. roč. – 3 vyuč. h; 18.5.2021 pre III. a IV. roč. – 3 vyuč. h; 25.5.2021 pre IV. roč. – 2 vyuč. h; v celkovom rozsahu 11 aktivít, t. j. 3x3 vyuč. h, 1x2 vyuč. h). Edukovaných **234 žiakov** II. až IV ročníka, ZŠ Belehradská 21, Košice;
- informovanie verejnosti o významnom termíne prostredníctvom rovnomenného titulu „*Svetový deň obezity – 4. marec*“ na webovom sídle RÚVZ Košice, v časti Hlavné menu – Aktuality – odkaz s presmerovaním na webové sídlo ÚVZ SR (od marca 2021 doteraz).

Odpočet aktivít realizovaných pri príležitosti *Svetového dňa obezity* (4. marec) v spádovom území RÚVZ Košice (územný obvod okresov Košice-mesto a Košice-okolie), bol v zmysle požiadavky ÚVZ SR zaslaný emailom dňa 7.5.2021.

Z ďalších významných termínov, ku ktorým sme vykázali činnosť, môžeme spomenúť ***Svetový deň mlieka v školách – posledná streda v septembri*** a ***Svetový deň potravy – 16. október***. Pri príležitosti daných termínov boli edukačné a poradenské aktivity, spojené s distribúciou informačných materiálov, realizované na týchto miestach (cielené tematicky podľa veku):

- Denné centrum seniorov MČ Košice-Západ, Laborecká 2, Košice, dňa 16.9.2021 – *ponuka služieb mobilnej základnej Poradne zdravia* (vyšetrenie na riziko metabolického syndrómu, s následným poradenstvom) pre 11 seniorov/klientov DC;

Ponúkané služby a sledované parametre na akciách (pozri prehľad): vyšetrenie celkového cholesterolu, HDL, LDL, triacylglycerolov a glukózy z kapilárnej krvi prostredníctvom biochemického analyzátora Reflotron; meranie vybraných antropometrických parametrov (výška, hmotnosť, obvod pásu, bokov), výpočet indexu telesnej hmotnosti (BMI) a centrálnej obezity (WHR); stanovenie percenta telesného tuku; meranie tlaku krvi a pulzu; individuálne poradenstvo k jednotlivým zložkám spôsobu života (vyplnenie anamnestických dotazníkov a rozhovor), distribúcia tlačенých zdravotno-výchovných materiálov a i.;

- MŠ Oštepová 1, Košice, dňa 27.9.2021 – 2x výklad s besedou na tému „*Zdravý životný štýl s akcentom na zdravú výživu, zvýšenie pohybovej aktivity, zníženie množstva cukru*“

- v strave a nápojoch. Riziká pitia sladených a kolových nápojov u detí“ – 32 detí predškolského veku;*
- MŠ Mládežnícka 2, Košice, dňa 5.10.2021 – 2x výklad s besedou na tému „Zdravý životný štýl s akcentom na zdravú výživu, zvýšenie pohybovej aktivity, zníženie množstva cukru v strave a nápojoch. Riziká pitia sladených a kolových nápojov u detí“ – pre 36 detí predškolského veku;
  - Stredisko sociálnej pomoci mesta Košice, Garbiarska 4, Košice, dňa 7.10.2021 – *ponuka služieb mobilnej základnej Poradne zdravia* (vyšetrenie na riziko metabolického syndrómu, s následným poradenstvom) – pre 10 klientov/seniorov zariadenia;
  - Tamtiež* dňa 18.10.2021 – prednáška s diskusiou na tému „Zdravý životný štýl s akcentom na podporu primeranej pohybovej aktivity“ – pre 15 seniorov/klientov zariadenia;
  - MŠ Turgenjevova 1, Košice, dňa 14.10.2021 – 2x výklad s besedou na tému „Zdravý životný štýl s akcentom na zdravú výživu, zvýšenie pohybovej aktivity, zníženie množstva cukru v strave a nápojoch. Riziká pitia sladených a kolových nápojov u detí“ – pre 40 detí predškolského veku;
  - Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika, Trieda SNP 1, Košice (AR 2021/22) – výklad s diskusiou (3x; dištančnou formou cez platformu Zoom) na témy „Aktuálne intervenčné programy zamerané na podporu správnej výživy a pohybovej aktivity“ (2 vyuč. h. 20.10.2021); *Príklady preventívnych programov, aktivít na podporu správneho spôsobu života* (2 vyuč. h 1.12.2021 a 2 vyuč. h 8.12.2021) – pre 7 študentov I. roč. Mgr. St., študijného odboru Verejné zdravotníctvo;
  - ZŠ Severná 21, Moldava nad Bodvou, okres Košice-okolie, dňa 22.10.2021 – 2x výklad s besedou na tému „Zdravý životný štýl s akcentom na diabetes 2. typu. Riziká nadmerného príjmu sacharidov v strave, riziká pitia sladených, kolových a energetických nápojov“ – pre 44 žiakov IX. Roč.;
  - Súkromná ZŠ Kechnec 13, okres Košice-okolie, dňa 25.10.2021 – 2x výklad s besedou na tému „Zdravý životný štýl s akcentom na zdravú výživu, zvýšenie pohybovej aktivity, zníženie množstva cukru v strave a nápojoch. Riziká pitia sladených a kolových nápojov u detí“ – pre 52 žiakov II. až IV. roč.;
  - Súkromné gymnázium Katkin park 2, Košice, dňa 26.10.2021 – 2 prednášky s diskusiou na tému „Zdravý spôsob života: Výživa a pohybová aktivita“ – pre 40 študentov II. roč. (2 triedy);
  - MŠ Kostolná 10, Geča, okres Košice-okolie, dňa 8.11.2021 – výklad s besedou na tému „Zdravý životný štýl s akcentom na zdravú výživu, zvýšenie pohybovej aktivity, zníženie množstva cukru v strave a nápojoch. Riziká pitia sladených a kolových nápojov u detí“ pre 12 detí predškolského veku;
  - Cirkevná ZŠ s MŠ sv. Gorazda, Juhoslovanská 2, Košice, dňa 10.11.2021 – 2x výklad s besedou na tému „Zdravý životný štýl s akcentom na zdravú výživu, zvýšenie pohybovej aktivity, zníženie množstva cukru v strave a nápojoch. Riziká pitia sladených a kolových nápojov u detí“ – pre 45 žiakov I. až II. roč.;
  - Špeciálna ZŠ Inžinierska 24, Košice, dňa 11.11.2021 – 2x výklad s besedou na tému „Zdravý životný štýl s akcentom na diabetes mellitus 2. typu. Riziká nadmerného príjmu

*sacharidov v strave, riziká pitia sladených, kolových a energetických nápojov*“ – pre 48 žiakov 1. až 2. stupňa zo sociálne znevýhodneného prostredia;

- Stredná zdravotnícka škola, Moyzesova 17, Košice, v dňoch 12.11.2021 (1x prednáška s diskusiou pre študentov III. roč.), 16.11.2021 (1x prednáška s diskusiou pre študentov IV. roč.) na tému „*Význam správnej výživy v prevencii chronických ochorení*“ – pre študentov III. roč. (v počte 17) a študentov IV. ročníka (v počte 13);
- Súkromná ZŠ Dneperská 1, Košice, v dňoch 29.11.2021; 2.12.2021; 3.12.2021 – 6x výklad s besedou na tému „*Zdravý životný štýl s akcentom na zdravú výživu, zvýšenie pohybovej aktivity, zníženie množstva cukru v strave a nápojoch. Riziká pitia sladených a kolových nápojov u detí*“ – pre 111 žiakov III. a IV. roč. zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Vyššie uvedenými aktivitami súčasne participujeme na plnení **úlohy č. 4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025** (skr. NAPPO) – priority **a) Podpora zdravého štartu do života**. Zameranie danej priority stavia na výchovnom vplyve poradenskej a konzultačnej činnosti v oblasti zdravého spôsobu života, prevencie obezity a ponuke služieb Poradne zdravia inštitúciám/zariadeniam, ako školy, materské/rodičovské centrá a pod. a kontaktným cieľovým skupinám (matky, rodičia, učitelia).

V problematike prevencie a podpory zdravia (ozdraveniu životného štýlu) sme participovali na **projekte Tlačovej agentúry detí a mládeže, o. z., Košice** (ďalej len „*TADAM*“) pod názvom „*Si to, čo piješ*“. Projekt sa realizoval v mesiacoch september až december 2021. Bol podporený grantom z Fondu zdravia Mesta Košice. Cieľom bolo realizovať osvetovú kampaň cez edukáciu žiakov ZŠ o správnom pitnom režime a škodlivosti konzumácie sladených a energetických nápojov. K hlavným aktivitám projektu patrili edukácia a výtvarná súťaž u žiakov vo veku od 8 do 13 rokov a workshop pre učiteľov vybraných košických ZŠ. Odborným partnerom projektu bol RÚVZ Košice (Odbor podpory zdravia a výchovy k zdraviu), ktorý sa lektorsky podieľal na výchovno-vzdelávacích aktivitách v školách vo vzťahu k žiakom a bral členstvo v porote výtvarnej súťaže, ktorá bola súčasťou daného projektu. Zo strany RÚVZ Košice boli edukačné aktivity zamerané na tému „*Správny pitný režim ako súčasť zdravého životného štýlu. Riziká pitia sladených, kolových a energetických nápojov u detí*“. Vykonané boli na 3 základných školách (súhrnne 8x výklad s besedou), konkrétne v:

- ZŠ Ľ. Fullu, Maurerova 21, Košice, dňa 24.11.2021 – pre 65 žiakov III. a IV. roč.;
- ZŠ Hroncova 23, Košice, dňa 25.11.2021 – pre 76 žiakov IV. roč.;
- ZŠ Bukovecká 17, Košice, dňa 26.11.2021 – pre 42 žiakov IV. a VI. roč.

Projekt bol ukončený v decembri 2021, no vzhľadom na protiepidemické opatrenia, odovzdávanie cien víťazom výtvarnej súťaže sa konalo dňa 26.1.2022 v priestoroch Historickej radnice.

V rámci spolupráce s Ústavom sociálnej a behaviorálnej medicíny LF UPJŠ Košice, zapojili sme sa do dotazníkového prieskumu výskumného projektu „*Behaviorálne inovácie v prevencii chronických chorôb ako súčasť všeobecnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti*“. Riešiteľmi predmetného výskumu sú okrem vyššie menovaného ústavu inštitúcie, ako Slovenská asociácia verejného zdravia, Farmaceutická fakulta UK Bratislava, Slovenská obezitologická asociácia, Biomedicínske centrum SAV, Ústav experimentálnej endokrinológie SAV Bratislava a Slovenská spoločnosť všeobecného a praktického lekárstva.

Zámerom výskumu je pripraviť intervencie a postupy, ktoré pomôžu lekárom, zdravotníckym pracovníkom, verejným zdravotníkom a klientom/pacientom s nadváhou/obezitou riešiť obezitu, nielen jej následky (choroby spôsobené obezitou), nakoľko telesná hmotnosť a prístup k nej je výsledkom aj správania (pochopenia problému, motivácie, podpory, konania a sebakontroly).

Dňa 28.4.2021 sme sa zúčastnili online pracovného stretnutia k dotazníkovému prieskumu, organizovaného Ústavom sociálnej a behaviorálnej medicíny z LF UPJŠ Košice. Zber dát v rámci prieskumu bol realizovaný podľa inštrukcií riešiteľského tímu. Z hľadiska zaradenia osôb do súboru, jedna polovica respondentov mala byť v mladšom veku (40 a menej rokov) a druhá polovica v strednom a staršom veku (41 a viac rokov). V oboch skupinách tretina účastníkov mala mať normálnu hmotnosť, ostatní nadváhu/obezitu. Minimum oslovených respondentov jedným subjektom malo byť 6. Čez RÚVZ Košice sme oslovili 35 respondentov (dospelých osôb), od ktorých vyplnené dotazníky sme následne postúpili na LF UPJŠ k ich spracovaniu.

V rámci písomnej agendy a členstva v *pracovnej skupine pre pohybovú aktivitu, prevenciu nadváhy a obezity* s celoslovenskou pôsobnosťou, zriadenej pri ÚVZ SR, bolo reflektované na požiadavky zo strany ÚVZ SR, ktoré sa týkali napríklad návrhov aktivít v rámci Národného akčného plánu v prevencii obezity (január 2021); pripomienkovania Stratégie rozvoja poradní zdravej výživy (1.2.2021); predloženia pripomienok a návrhov ku Stratégii rozvoja poradní optimalizácie pohybovej aktivity (15.2.2021); predloženia pripomienok a návrhov ku konceptu online poradenstva a prihlasovaciemu formuláru (august a september 2021).

#### **9.4.1 Vyzvi srdce k pohybu – Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie**

Úloha sa plní bez časového obmedzenia, s organizovaním kampane raz za dva roky.

V roku 2021 sme sa zapojili do IX. ročníka celonárodnej kampane zameranej na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie. Cieľom predmetnej akcie je upriamiť pozornosť verejnosti na význam pohybu vo voľnom čase, ako dôležitého faktora v podpore zdravia a v prevencii civilizačných ochorení. Kampaň je intervenčným projektom, ktorý sa realizuje v rámci SZO – CINDI programu SR a jej gestorom na národnej úrovni je RÚVZ v Banskej Bystrici. Záštitu nad kampaňou prevzal Úrad verejného zdravotníctva SR. Podporovateľmi kampane v tomto ročníku boli Slovenská epidemiologická a vakcinologická spoločnosť, Slovenská obezitologická asociácia, Biomedicínske centrum SAV, Slovenská spoločnosť praktickej obezitológie a spoločnosť Planeat. Súčasťou kampane je súťaž, ktorá prebiehala v čase od 10.5. do 1.8.2021 (s určením pre všetky vekové kategórie).

Metodické online stretnutie k realizácii IX. ročníka predmetnej kampane pre RÚVZ v SR zorganizoval RÚVZ Banská Bystrica a konalo sa dňa 6.5.2021 (v čase od 10:00 do 11:00 h).

Účasť RÚVZ Košice, ako jedného z riešiteľských pracovísk, zahŕňala propagačné a intervenčné aktivity rôzneho cieľového určenia, realizované aj v spolupráci s inými regionálnymi inštitúciami a médiami.

Propagácia a poradenstvo k súťaži, s distribúciou plagátov a prihlášok do súťaže, sa vykonávalo priebežne, najmä ako súčasť edukačných aktivít k zdravému spôsobu života a akcií mobilnej Poradne zdravia, s určením pre rôzne cieľové skupiny (z hľadiska veku, profesie, záujmu, ako aj pre širokú verejnosť). Účastníci súťaže mali možnosť absolvovať v Poradni zdravia vstupné a výstupné vyšetrenie (t. j. pred a po súťaži).

V rámci *informačno-propagačnej činnosti* sme v úvode kampane písomne oslovili a požiadali o spoluprácu v oblasti propagácie viaceré inštitúcie. E-mail s metodickým usmernením, webovými odkazmi na propozície súťaže (plagát a účastnícky list/prihlášku)

a s informáciou pre účely zverejnenia sme rozposlali 11.5.2021 rôznym inštitúciám v regióne Košíc. K osloveným patrili, napr. školy rôzneho stupňa (ZŠ, SŠ, VŠ), školské internáty, študentské domovy, miestna samospráva (Úrad Košického samosprávneho kraja; Magistrát mesta Košice; miestne úrady MČ v Košiciach a vybrané obecné a mestské úrady v okrese Košice-okolie) a ďalšie subjekty (centrá voľného času; Kulturpark v Košiciach; mestské kultúrne strediská v Medzeve a Moldave nad Bodvou; vybrané športové útvary v regióne Košíc; Jednota dôchodcov Slovenska; denné centrá seniorov; materské/rodičovské centrá; knižnice v Košiciach; KR PZ v Košiciach; KR HaZZ v Košiciach; Všeobecná zdravotná poisťovňa, a. s., pobočka Košice; Allianz – Slovenská poisťovňa, a. s., pobočka Košice; Sociálna poisťovňa, pobočka Košice; Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Košice; Tepláreň Košice, a. s.; Tepelné hospodárstvo, s. r. o.; U.S. Steel Košice, s. r. o.; Východoslovenská energetika, a. s.; T-Systems Slovakia, s. r. o.; Magna PT, s. r. o., Kechnec a i.

*Informovanie širokej verejnosti* bolo zabezpečené cez webové sídlo RÚVZ Košice, príspevkom pod názvom „*Výzvi srdce k pohybu 2021 – celonárodná súťaž*“, t. j. sprievodnou informáciou vlastnej produkcie a s priloženým plagátom, prihláškou z edície gestora kampane (v priečinku Hlavné menu – Aktuality).

Oznam o kampani bol daný do pozornosti aj zamestnancom RÚVZ Košice formou nástennej propagácie na informačných tabuliach úradu, ako aj prostredníctvom e-mailovej distribučnej služby (11.5.2021).

RÚVZ Banská Bystrica, gestor úlohy, zodpovedá za vyhodnotenie účastníckych listov, kampane a súťaže ako celku na úrovni SR a jednotlivých regiónov.

## 9.5 Podpora zdravia znevýhodnených komunit

Úloha súvisela s Revidovaným akčným plánom Dekády začleňovania rómskej populácie na roky 2015-2020 (s prioritou Zdravie) a so Stratégiou Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 (s oblasťou zabezpečenia výchovy k zdraviu u obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád, zameranej na prevenciu ochorení, zvýšenie zdravotného povedomia a podporu zdravého životného štýlu).

*Z odborných podujatí, resp. aktivít zameraných na problematiku marginalizovaných skupín a súvisiace témy, na ktorých sme v hodnotenom období participovali, môžeme spomenúť napríklad:*

- zasadnutie odbornej pracovnej skupiny *k situácii COVID-19 v marginalizovaných rómskych komunitách* (účasť online/dištančnou formou, v dňoch 3.3.2021; 23.3.2021; 22.4.2021). Organizátori: MZ SR – Zdravé regióny);
- multidisciplinárne vzdelávanie na tému „*Ako pracovať s obeťami násillia v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu*“, v súvislosti s plnením cieľov Národnej stratégie na ochranu detí pred násillím a implementáciou Národného projektu „Podpora ochrany detí pred násillím (účasť online/dištančnou formou, 27.4.2021). Organizátori: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava – územný obvod koordinácie Košice);
- multidisciplinárne pracovné stretnutie subjektov za územný obvod okresu Košice-okolie na tému „*Informovanie o systéme ochrany detí pred násillím/skr. ODPN z hľadiska zapojených subjektov v období pandémie za roky 2020/2021. Informovanie o aktuálnom dianí v systéme ODPN, plánovanie aktivít na rok 2021 – pre územný obvod okresu Košice-okolie*„ (účasť online/dištančnou formou, 29.4.2021). Organizátori: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Košice; Ústredie PSVaR Bratislava – územný obvod koordinácie Košice);

- II. odborný seminár s medzinárodnou účasťou na tému „*Ochrana detí pred násilím – multidisciplinárna spolupráca v praxi*“ v rámci konferencie „*Mosty k rodine – chráňme deti pred násilím*“ (účasť online/dištančnou formou, 20.5.2021). Organizátori: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Sekcia sociálnych vecí a rodiny, Oddelenie Podpora ochrany detí pred násilím, Bratislava – územný obvod ÚPSVaR Michalovce; Úrad PSVaR Michalovce; VŠZaSP sv. Alžbety, n. o., Bratislava; Spoločnosť priateľov detí z detských domovov Úsmev ako dar;
- odborný seminár na tému „*Traumatizácia v detstve a zdravie v dospelosti*“ (realizácia online/dištančnou formou dňa 25.5.2021; sledovanie podujatia zo záznamu, záznam bol k dispozícii do 24.6.2021). Organizátori: Pro mente sana, s. r. o.; Národné koordinačné stredisko pre riešenie problematiky násillia na deťoch/MPSVR SR; Liga za duševné zdravie; Slov. psychiatrická spol.; EdisOnline.sk; VŠZaSP sv. Alžbety, n. o., Bratislava;
- multidisciplinárne pracovné stretnutie *k problematike násillia na deťoch – prepojenie syndrómu CAN a FASD* (účasť online/dištančnou formou, 18.6.2021). Organizátori: Ústredie PSVaR Bratislava – územné obvody koordinácie ÚPSVaR Košice a Trebišov;
- multidisciplinárne pracovné stretnutie za územný obvod Košice *k problematike násillia páchaného na deťoch – NP Podpora ochrany detí pred násilím – účasť prezenčne* (Podnikateľské centrum – kancelária ODPN Košice, Krivá 18, Košice, 1.7.2021). Organizátor: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava – územný obvod ÚPSVaR Košice;
- multidisciplinárne vzdelávanie na tému „*Školská mediácia, riešenie konfliktov a vyjednávanie*“ v rámci implementácie NP Podpora ochrany detí pred násilím (účasť online/dištančnou formou, 14.9.2021). Organizátor: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava – územný obvod ÚPSVaR Košice);
- zasadnutie tematickej pracovnej skupiny k problematike „*Zdravie v marginalizovaných skupinách*“ (účasť online/dištančnou formou, 16.9.2021). Organizátori: MZ SR – Zdravé regióny;
- pracovné stretnutie poradnej rady k projektu *H2020-RIVER-EU Reducing Inequalities in Vaccine uptake in the European Region (Znižovanie nerovností v miere zaočkovanosti v európskom regióne – zapájanie komúnit s nedostatočným prístupom k službám)* – európska iniciatíva na zlepšenie prístupu k MMR a HPV očkovaniu pre komunity ohrozené nedostatočným prístupom k službám (5-ročný projekt financovaný z výskumného programu Horizont 2020, koordinovaný Univerzitným medicínskym centrom v Groningene) – pripomienkovanie dotazníka (účasť online/dištančnou formou, 20.9.2021). Organizátor na národnej úrovni: LF UPJŠ Košice;
- multidisciplinárne pracovné stretnutie *k problematike násillia páchaného na deťoch, v súvislosti s Národnou stratégiou na ochranu detí pred násilím a implementáciou NP Podpora ochrany detí pred násilím – pracovné stretnutie k Národnej linke na pomoc deťom v ohrození* (účasť online/dištančnou formou, 24.11.2021). Organizátor: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava – územný obvod Košice, Trebišov);
- zaslanie e-mailovej požiadavky (23.4.2021) o spoluprácu v oblasti propagácie informácií a kontaktov v rámci problematiky prevencie násillia páchaného na deťoch. Osloveným

adresátom v územnom obvode okresov Košice-mesto a Košice-okolie (ako centrá voľného času, materské/rodičovské/rodinné centrá, centrá pre deti a rodiny/detské domovy, komunitné centrá, knižnice, samospráva, kultúrne strediská, Slovenská pošta, Dopravný podnik mesta Košice, Hlavná stanica železničná a autobusová v Košiciach, obchodné centrá – Atrium Optima, Cassovia, Tesco) bol v danej súvislosti zaslaný odkaz na dva informačné letáky (uverejnené na webovom sídle RÚVZ Košice) pod názvami: 1. „Zastavme násilie aj v čase izolácie“ – leták vypracovaný Národným koordinačným strediskom pre riešenie problematiky násilia na deťoch v spolupráci s Inštitútom pre výskum práce a rodiny; 2. „Linky pomoci“ (obsahujúci kontakty pomoci v meste Košice a okrese Košice-okolie) z edície Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Košice (koordinátorov ochrany detí pred násilím). Predmetná aktivita spadala pod plnenie Národného projektu Podpora ochrany detí pred násilím. Adresáti boli predmetným e-mailom usmernení ohľadom možností využitia propagovaných materiálov. Predmetné letáky boli zároveň vyvesené na informačných paneloch RÚVZ Košice;

- zaslanie e-mailovej požiadavky (19.11.2021) o spoluprácu v oblasti propagácie informácií o zriadení „Národnej linky na pomoc deťom v ohrození – VIAC AKO NI(C)K“. (Distribúcia informácie o národnej linke pomoci e-mailovou cestou vyplývala zo spolupráce RÚVZ Košice s regionálnymi koordinátormi ochrany detí pred násilím z Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava – pracoviska Košice, Krivá 18, Oddelenia podpory ochrany detí pred násilím – Sekcie rodiny). Predmetná linka pomoci pre deti a mládež do 18 rokov je jednou z aktivít Národného projektu Podpora ochrany detí pred násilím v rámci Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím. Osloveným adresátom (ako základné školy, centrá voľného času, materské/rodičovské/rodinné centrá, knižnice, komunitné centrá, centrá pre deti a rodiny/detské domovy v územnom obvode okresov Košice-mesto a Košice-okolie) bol v danej súvislosti zaslaný aj odkaz na oficiálnu tlačovú správu o linke a zároveň bol priložený banner propagujúci uvedenú aktivitu. Adresáti boli daným e-mailom usmernení ohľadom možností propagovania tejto problematiky z hľadiska cieľového určenia. Za účelom informovania širokej verejnosti, bol na webovom sídle RÚVZ Košice (v priečinku Aktuality) umiestnený titul „Národná linka na pomoc deťom v ohrození – VIAC AKO NI(C)K“ (odkaz s presmerovaním na stránku Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny);
- v rámci písomnej agendy/korešpondencie v oblasti podpory ODPN môžeme, napr. uviesť zaslanie e-mailovej odpovede (v auguste 2021) na požiadavku zo strany ÚPSVaR Košice (zo dňa 20.7.2021) vo veci aktualizácie informácií a údajov v materiáli ÚPSVaR Košice pod názvom „Zbierka preventívnych aktivít pre školy so sídlom v Košice-mesto a Košice-okolie“ pre šk. rok 2021/2022 – 4. ročník dokumentu (v časti Preventívne aktivity pre skupiny žiakov od Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach);
- na základe požiadavky ÚVZ SR sme zaslali stanovisko k návrhu Akčného plánu pre prioritnú oblasť zdravie pre roky 2022 – 2024, ktorý nadväzuje na Stratégiu rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030 (v auguste 2021);
- v neposlednom rade je možné menovať spoluprácu so školami s vyššou koncentráciou žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia, ako Špeciálna ZŠ Rovníková 11, Košice, Špeciálna ZŠ Inžinierska 24, Košice; Spojená škola (Špeciálna ZŠ) Odborárska 2, Košice; ZŠ Československej armády 15, Moldava nad Bodvou, okres Košice-okolie. Edukačná

činnosť smerom k žiakom bola vykonávaná jednorazovo i opakovane na témy, ako zdravý spôsob života, osobná hygiena a hygiena životného prostredia, stomatohygiena, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu, rodičovstvu, prevencia závislostí, prevencia kyberšikany, poskytovanie predlekárskej (laickej) prvej pomoci a i. Okrem škôl sa spolupráca rozvíja aj s komunitnými centrami (Jasov, Medzev, Čaña), detskými domovmi/centrami pre deti a rodiny či s krízovými centrami (napr. Stredisko krízovej intervencie, Adlerova 4, Košice) v územnej pôsobnosti RÚVZ Košice, a to výkonom zdravotno-edukačných aktivít pre klientov/deti a mládež, zamestnancov zariadení ako aj profesionálnych rodičov.

## 9.6 Stratégia rozvoja poradenských centier ochrany a podpory zdravia v SR

Pre sprostredkovanie aktuálnych zdravotno-výchovných informácií slúžia iniciatívy rozmanitého charakteru (vo vzťahu k inštitúciám, pri hromadných akciách dostupných verejnosti, v prístupe k jednotlivcom), ako aj prostriedky masmediálnej komunikácie (tlač, rozhlas, televízia, internet).

Plnenie cieľa na regionálnej úrovni predstavujú najmä intervenčné aktivity v zmysle individuálnej i populačnej stratégie vo vzťahu k úlohám č. 9.1 „*Národný program podpory zdravia*“, 9.4 „*Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025*“.

Medzi vybrané skupiny adresného pôsobenia, so zámerom vytvárania odborného potenciálu pre šírenie zdravotno-výchovných informácií, patrili pedagógovia, dobrovoľníci z radov matiek/rodičov, seniorov, rómski aktivisti, ale i poslucháči vysokoškolského štúdia, odboru Verejné zdravotníctvo na Lekárskej fakulte Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach.

Prostredníctvom poradenstva vykonávaného na individuálnej i skupinovej úrovni, zameraného na znižovanie hypertenzie nefarmakologickou cestou, resp. ovplyvňovanie zložiek životného štýlu, podieľame sa na aktivitách základnej mobilnej Poradne zdravia, Poradne na odvykanie od fajčenia a Poradne na optimalizáciu pohybovej aktivity.

Rozsiahla je **výchovno-vzdelávacia** činnosť – rôzne zdravotno-výchovné aktivity, prioritne orientované na deti a školskú mládež s cieľom zvyšovať ich zdravotné uvedomenie (pozri napr. **body 9.1, 9.4, 9.5**). Z hľadiska prístupu, dominovali *skupinové intervenčné metódy* – prednášková činnosť doplnená o aktivizačné prístupy, uskutočnená na aktuálne témy prevencie (zdravý životný štýl s akcentom na správnu výživu a podporu pohybovej aktivity; stomatohygiena; prevencia látkových a nelátkových závislostí; prevencia kyberšikany; podpora duševného zdravia; environmentálna výchova; prvá pomoc a prevencia úrazov; výchova k zodpovednému partnerstvu a rodičovstvu; prevencia pohlavne prenosných nákaz a infekcie HIV/AIDS; prevencia vybraných infekčných ochorení – chrípky, vírusovej hepatitídy typu A; prevencia vybraných chronických neinfekčných ochorení atď.). Kvôli zvýšeniu účinnosti nášho vplyvu tvoríme a distribuujeme propagačno-náučný materiál najmä letáky a plagáty, využívame videoprojekciu, uplatňujeme rôzne formy skupinovej práce, spätnej väzby a pod.

Konzultačnú, resp. poradenskú činnosť v oblasti zdravotno-výchovnej metodiky, práce s informačno-propagačným materiálom (letáky, plagáty, brožúry) a v oblasti výpožičky videofilmov z našej filmotéky, poskytujeme na požiadanie, resp. podľa aktuálnosti.

Dlhoročne spolupracujeme s občianskymi iniciatívami, ktoré združujú ľudí v poproduktívnom veku, ako sú denné centrá (kluby dôchodcov). Podobne je tomu v prípade mladých rodičov s deťmi, ktorí sa zapájajú do činnosti v materských/rodinných centrách.

So všeobecne kladnou odozvou sa stretávajú naše intervencie smerom k pracovným kolektívom, napr. u zamestnancov samosprávy, škôl, súkromnoprávneho sektora, kde majú pomerne pravidelnú periodicitu.



Zámerom aktivít iniciovaných a organizovaných **v rámci kalendára významných termínov** je informovať verejnosť (laickú či odbornú) o aktuálnych, prioritných problémoch týkajúcich sa zdravia. Ich realizácia spočívala vo využití rôznych edukačno-intervenčných prístupov, masmediálneho priestoru a edičnej činnosti. Kvôli dopytu sú mnohé z aktivít realizované aj mimo významných termínov, t. j. priebežne. K takým patrili, napr.:

**Svetový deň prvej pomoci – druhá septembrová sobota**, s cieľom zvýšiť povedomie verejnosti o význame prvej pomoci v každodenných a krízových situáciách. O edukačné aktivity k danému termínu (so zameraním na poskytovanie predlekárskej/laickej prvej pomoci) sa zvyšuje záujem. V roku 2021 boli aktivity tohto druhu realizované v 5 MŠ (pre 112 detí) a v 5 ZŠ (pre 387 žiakov). Z učebných pomôcok sme využívali tematickú výučbovú prezentáciu, informačno-propagačné materiály, DVD film pre deti MŠ/ZŠ, lekárničku, zdravotnícke pomôcky a špeciálnu resuscitačnú figurínu.

**Svetový deň zdravia – 7. apríl** bol vyhlásený SZO/WHO a v roku 2021 bol zameraný na tému „*Budovanie spravodlivejšieho a zdravšieho sveta pre všetkých*“. Aktivity boli na základe usmernenia zo strany ÚVZ SR sústredené na školskú a seniorskú populáciu. **Aktivita č. 1** pod názvom „*Zdravie vo vyššom veku*“, s prioritným určením pre cieľovú skupinu seniorov 65+ (z denných centier, DSS...) bola zameraná na znižovanie výskytu rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení, s cieľom zvýšiť povedomie o možnostiach prevencie uvedených ochorení. Činnosť bola realizovaná prezenčnou i dištančnou formou, skupinovo aj individuálne (prezenčne cez mobilnú Poradňu zdravia, s využitím výučbovej prezentácie a následného rozhovoru, s distribúciou „*Preukazu klienta*“ a tematických informačno-propagačných materiálov od rôznych editorov vrátane ÚVZ SR, RÚVZ Košice).

Na úvod Aktivity č. 1 sme zaradili propagačnú akciu zameranú na ozdravenie výživy seniorov, v tej súvislosti sme rozposlali e-mail vo veci spolupráce v propagačnej oblasti (7.4.2021). Cieľom oslovenia vybraných inštitúcií (ako samospráva, denné centrá, JDS v územných obvodoch okresov Košice-mesto a Košice-okolie) bolo šíriť osvetu v podpore zdravia seniorov prostredníctvom dvoch informačných materiálov: 1. titul z edície RÚVZ Košice "*Zdravá výživa – vhodná pre vyšší vek*" (odporúčania, jedálnečky, recepty) a 2. titul z edície ÚVZ SR „*Stravovanie seniorov: spoznajte zásady zdravej výživy (návrhy jedálničkov a kuchárka s receptami)*“.

Preventívne edukačno-poradenské aktivity sa uskutočnili od 13.4.2021 do 7.10.2021 (pozri prehľad). Vykonaných bolo 5 aktivít. O uvedenú problematiku prejavili záujem aj iné vekové kategórie, čomu bolo vyhovené. Intervenovaných bolo sumárne **202** osôb, z toho 180 študentov VŠ, 3 osoby v produktívnom a 19 osôb v poproduktívnom veku. Na aktivitách sa spolupracovalo s 3 inštitúciami. V aktivitách sa pokračovalo aj po uvedenom termíne, nakoľko mnohé boli odročené z dôvodu epidemiologickej situácie v súvislosti so SARS-CoV-2/COVID-19.

Prehľad edukačno-poradenských aktivít:

- prednáška dištančnou formou (cez platformu MS Teams, 2 vyuč. h) na tému “*Význam poradenského centra ochrany a podpory zdravia a charakteristika činnosti RÚVZ*“ (s použitím výučbovej prezentácie a s propagovaním „*Preukazu klienta* v poradni zdravia“) – pre **180 študentov** I. roč. študijného odboru Všeobecné lekárstvo na LF Univerzity P. J. Šafárika, Trieda SNP 1, Košice (13.4.2021 – AR 2020/21);
- ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia (vyšetrenia na riziko metabolického syndrómu, s následným poradenstvom) doplnená o výklad s besedou na tému “*Životospráva v staršom veku*“ (skupinová a individuálna intervencia, s cyklickou výučbovou prezentáciou a „*Preukazom klienta*“) – pre **12 seniorov/klientov** (1 muž, 11 žien) z Denného centra pri MČ Košice-Západ, Laborecká 2, Košice (16.9.2021);

- ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia (vyšetrenia na riziko metabolického syndrómu, s následným poradenstvom) doplnená o výklad s besedou na tému „Životaspráva v staršom veku“ (skupinová a individuálna intervencia, s cyklickou výučbovou prezentáciou a „Preukazom klienta“) – pre **7 seniorov/klientov a 3 zamestnancov zariadenia** (spolu 3 muži a 7 žien) zo Strediska sociálnej pomoci mesta Košice, Garbiarska 4, Košice (7.10.2021)

Ponúkané služby poradne a sledované parametre na akciách: vyšetrenie celkového cholesterolu, HDL, LDL, triacylglycerolov a glukózy z kapilárnej krvi prostredníctvom biochemického analyzátoru Reflotron; meranie vybraných antropometrických parametrov (výška, hmotnosť, obvod pása, bokov), výpočet BMI a WHR; stanovenie percenta telesného tuku; meranie tlaku krvi, pulzu; individuálne poradenstvo k jednotlivým zložkám spôsobu života (vrátane vyplnenia anamnestických dotazníkov), spojené s distribúciou Preukazu klienta (so zaznamenaním aktuálne nameraných hodnôt, a u opakovane intervenovaných klientov aj údajov z predošlých meraní); výklad s besedou; distribúcia zdravotno-výchovných materiálov a i.

Odpočet realizovanej činnosti v súvislosti so *Svetovým dňom zdravia (7. apríl)* – plnenia aktivity č. 1, bol v zmysle požiadavky ÚVZ SR, zaslaný dňa 27.10.2021.

**Aktivitou č. 2** k uvedenému termínu bola *celoslovenská výtvarná súťaž* na tému „*Nakresli zdravie*“ (7.4. – 30.4.2021), ktorej cieľom bolo primäť žiakov prvého stupňa základných škôl zamyslieť sa nad tým, čo pre nich zdravie znamená. Podľa inštrukcií ÚVZ SR, oslovili sme ZŠ v územných obvodoch okresov Košice-mesto a Košice-okolie, formou e-mailu vo veci usmernenia k výtvarnej súťaži v rámci Svetového dňa zdravia 2021 a požiadavky o spoluprácu v tomto smere (7.4.2021). Prílohu e-mailu tvorili propozície súťaže a formulár k informovanému súhlasu rodiča s uverejnením kresby. Termín pre zaslanie vybraných kresieb na úrovni zapojených škôl smerom na RÚVZ Košice bol 30.4.2021.

Na základe výberu zo všetkých doručených prác na RÚVZ Košice sme emailom vo veci „Vítazné práce za RÚVZ Košice – Svetový deň zdravia 2021“ (zo dňa 14.5.2021) zaslali na ÚVZ SR (v požadovanom počte) dve kresby spolu so súhlasom na ich uverejnenie (jedna práca zo Špeciálnej ZŠ Inžinierska 24, Košice a druhá zo ZŠ Požiarnická 3, Košice). Zámerom ÚVZ SR bolo vybrané kresby na celoslovenskej úrovni publikovať v Národnej správe o zdravotnej gramotnosti v SR a odmeniť darčekom hračeným z projektového rozpočtu v rámci BCA spolupráce s WHO.

Na základe dlhoročne realizovaného a osvedčeného projektu „*Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena*“, v územnej pôsobnosti RÚVZ Košice pretrváva záujem o osvetu *v oblasti ústneho zdravia* zo strany škôl aj iných inštitúcií. Aktivity sú vykonávané najmä na materských a základných školách (na mnohých opakovane) a určené sú nielen deťom a žiackej/študentskej populácii, ale aj učiteľom a rodičom, podľa požiadaviek.

Pri príležitosti významného termínu *Európsky deň ústneho zdravia – 12. september*, vyhláseného Radou Európskych dentistov, boli realizované aktivity určené primárne deťom a mládeži. *Edukačnú činnosť* zameranú na podporu ústneho zdravia a propagáciu termínu sme v regióne Košíc a okolia realizovali v širšom časovom rámci. Aktivity sa konali na **12 miestach** (6 MŠ, 5 ZŠ, 1 VŠ) a intervenovaných bolo spolu **562 osôb**, z toho 202 detí predškolského veku, 353 žiakov ZŠ, 7 študentov VŠ (pozri nasledovnú tabuľku). Súčasťou edukácie bola distribúcia informačno-propagačných materiálov k danej tematike (letákov, skladačiek, maľovaniek), od rôznych editorov vrátane RÚVZ Košice a ÚVZ SR, ako aj DVD projekcia.

<b>P.</b>	<i>Zdravotno-výchovné aktivity k Európskemu dňu ústneho zdravia (12. september) –</i>
<b>č.</b>	<i>prehľad navštívených škôl a školských zariadení</i>
1.	MŠ Oštepová 1, Košice (2 aktivity, edukovaných 30 detí predškolského veku)
2.	MŠ Turgenevova 38, Košice (2 aktivity, edukovaných 20 detí predškolského veku)

3.	MŠ Cottbuská 34, Košice (2 aktivity, edukovaných 30 detí predškolského veku)
4.	MŠ Ruskov 94, okres Košice-okolie (4 aktivity, edukovaných 42 detí predškolského veku)
5.	ZŠ s MŠ Sv. Gorazda, Juhoslovanská 2, Košice (1 aktivita, edukovaných 24 detí predškolského veku)
6.	MŠ Dénešova 53, Košice (4 aktivity, edukovaných 56 detí predškolského veku)
7.	Súkromná ZŠ Didacticus, Palackého 14 Košice (2 aktivity, edukovaných 25 žiakov I. roč.)
8.	Spojená škola (Špeciálna ZŠ), Inžinierska 24, Košice (2 aktivity, edukovaných 35 žiakov I. a II. stupňa)
9.	ZŠ Belehradská 21, Košice (4 aktivity, edukovaných 88 žiakov I. roč.)
10.	ZŠ Gemerská 2, Košice (6 aktivít, edukovaných 128 žiakov II. až IV. roč.)
11.	ZŠ Krosnianska 4, Košice (4 aktivity, edukovaných 77 žiakov I. a IV. roč.)
12.	LF UPJŠ, Tr. SNP 1, Košice (1 aktivita, dištančne edukovaných 7 študentov I. roč. Mgr. stupňa štud. odb. VZ)

Spolupráca so školami v tomto smere je priebežne propagovaná cez príspevky na ich webových stránkach (najmä MŠ, ZŠ).

Problematiku podpory ústneho zdravia sme prezentovali formou aktívnej účasti na *odbornom seminári pre pracovníkov RÚVZ Košice*, príspevkom Gregová, S., Fabianová, M. *Zdravé ústa, zdravé telo* (RÚVZ Košice, 17.6.2021).

Na podporu problematiky aktívneho starnutia sme propagačnou a intervenčnou formou podporili **informačné kampane** k viacerým významným termínom:

„**Týždeň mozgu – Brain Awareness Week**“ (15. – 21. marec 2021), celosvetovo organizovanú kampaň od roku 1996, na Slovensku po štrnásťkrát (od roku 2008). Iniciátormi na národnej úrovni boli Slovenská Alzheimerova spoločnosť, Centrum MEMORY, n. o. a Neuroimunologický ústav SAV. Záštitu nad kampaňou prevzal ÚVZ SR. Jej hlavným zámerom je zvýšiť záujem verejnosti a najmä starších ľudí o zdravé starnutie, o činnosť ľudského mozgu, prevenciu mozgových ochorení a o tréning pamäťových a kognitívnych schopností človeka. Pred spustením kampane sme na základe výzvy zaslali vyplnenú prihlášku s dojednanými aktivitami Slov. Alzheimerovej spol. dňa 9.3.2021. Vzhľadom na nepriaznivú pandemickú situáciu v súvislosti so SARS-CoV-2 a ochorením COVID-19 sa realizácia osvetových podujatí pri danej príležitosti uskutočňovala hlavne dištančnou formou. V rámci našej účasti sme kampaň dali do povedomia verejnosti rôzneho veku viacerými druhmi aktivít:

- **propagácia kampane** umiestnením titulu „*Medzinárodná kampaň Týždeň mozgu 15. – 21. marca 2021*“ **na webovom sídle RÚVZ Košice** (v priečinku Aktuality), t. j. odkaz s presmerovaním na stránku Slov. Alzheimerovej spol., s určením pre verejnosť (počnúc marcom 2021 doteraz);
- **propagácia kampane formou nástenných informačných panelov** s titulom „*Týždeň mozgu 2021*“ v priestoroch vestibulu ústredného pracoviska a dvoch detašovaných pracovísk **RÚVZ Košice**, s určením pre zamestnancov a stránky úradu (marec – apríl 2021);
- **zaslanie propagačného e-mailu** – informácie o medzinárodnej kampani „*Týždeň mozgu 2021*“, s usmernením v oblasti spolupráce na propagácii kampane, adresovaného vybraným subjektom v pôsobnosti RÚVZ Košice – v územnom obvode okresov Košice-mesto a Košice-okolie (ako miestna samospráva, denné centrá, ZSS, JDS, ZŠ, SŠ a školské zariadenia, CVC, LF UPJŠ/študenti I. roč. odb. VZ, Bc. st., materské/rodinné centrá, knižnice a i. (11.3.2021);
- v spolupráci s *Knižnicou pre mládež mesta Košice – Kulturpark, Kukučínova 2, Košice*, **propagovanie kampane TM 2021** formou informačných panelov **v priestoroch vestibulu knižnice** (s určením pre návštevníkov a zamestnancov) a uverejnenie titulu „*Týždeň mozgu 2021*“, obsahujúceho informácie a príslušné odkazy ku kampani **na facebookovom profile knižnice** (13.3.2021 – apríl 2021);

- **propagovanie kampane TM 2021 na facebookovom profile MÚ Mestskej časti Košice-Sídlisko Ťahanovce**, Americká trieda 15, Košice (správou dňa 18.3.2021 – doteraz);
- **propagovanie kampane TM 2021 na webových sídlach nasledovnými školami:**
  - ZŠ Tomášikova 31, Košice (príspevok dostupný na: <<https://zstomke.edupage.org/news/#news-395>>, <<https://zstomke.edupage.org/album/#photos:album:14>>);
  - Spojená škola internátna Ždaňa, Abovská 244/17 Ždaňa, okres Košice-okolie (príspevok dostupný na: <Medzinárodná kampaň Týždeň mozgu 2021 (szsizdana.sk)>);
  - ZŠ Československej armády 15, Moldava nad Bodvou, okres Košice-okolie (príspevok dostupný na: <Novinky | Základná škola, Československej armády 15, Moldava nad Bodvou (edupage.org)>);
  - Gymnázium sv. Košických mučeníkov, Čordákova 50, Košice (príspevok dostupný na: <<https://gym.gkmke.sk/2021/03/tyzden-mozgu/>>);
  - Stredná zdravotnícka škola Kukučínova 40, Košice, aktivity Žiackej školskej rady pri SZŠ: zaslanie ankety, kvízu (zostavy otázok) a plagátu „Týždeň mozgu“ cez správu v Edupage v rámci školy (<https://www.kukucinka.sk/#photos:album:136>);
- **pohybovo-tanečné aktivity** – tréning pamäti pohybom (kalanetika a cvičenie proti osteoporóze dištančnou formou z platformy Skype) – cez RÚVZ so sídlom v Košiciach, Rooseveltova 8, Košice (cvičenie seniorov v domácom prostredí – klienti z troch denných centier z Košíc, t. j. z DC MČ Košice-KVP, Cottbuská 36, Košice; DC MČ Košice-Sever, Obrancov mieru 2, Košice; DC MČ Košice-Dargovských hrdinov, Jegorovovo nám. 5, Košice);
- **edukačné aktivity** – výklad s využitím prezentácií, vedomostných a kognitívnych aktivít (na témy ako napr. *Mozog náš každodenný; Žijeme život prospievajúci mozgu?; Týždeň mozgu: Vedomostné a kognitívne aktivity; Prevencia ochorení mozgu* a i.):
  - **15.3.2021** (RÚVZ so sídlom v Košiciach, Rooseveltova 8, Košice – edukácia dištančnou formou cez Zoom – pre 8 študentov III. roč. odb. VZ na LF UPJŠ Košice), na tému „*Propagácia kampane Týždeň mozgu 2021*“;
  - **15. 3., 17.3.2021** (ZŠ Tomášikova 31, Košice – edukácia dištančnou formou zabezpečená školou – pre 166 žiakov VI. – IX. roč.), na tému „*Vedomostné a kognitívne aktivity*“ (modelovanie mozgu, vedomostné kvízy o mozgu, prezentácia o fungovaní mozgu a zaujímavostiach súvisiacich s mozgom, sloh a báseň o mozgu – vytvorené žiakmi);
  - **17.3.2021** (ZŠ s MŠ Masarykova 19, Košice – edukácia dištančnou formou zabezpečená školou, na hodinách biológie – pre 34 žiakov VIII. roč.), na tému „*Vedomostné, kognitívne aktivity spojené s výkladom o význame mozgu a prevencii ochorení mozgu*“;
  - **18.3.2021** (RÚVZ so sídlom v Košiciach, Rooseveltova 8, Košice – edukácia dištančnou formou cez Zoom – pre 10 študentov I. roč. odb. VZ na LF UPJŠ Košice), na tému „*Charakteristika celonárodnej kampane Týždeň mozgu*“;
  - **19.3.2021** – 2x (RÚVZ so sídlom v Košiciach, Rooseveltova 8, Košice – edukácia dištančnou formou – pre 10 študentov IV. roč. odb. AV a následne 14 študentov III. roč. odb. AV na SZŠ Moyzesova 17, Košice), na tému „*Propagácia kampane Týždeň mozgu 2021*“;
  - **15.3., 16.3., 17.3., 18.3., 19.3.2021** (RÚVZ so sídlom v Košiciach, Rooseveltova 8, Košice – *Tréning pamäti pohybom so vstupným výkladom k téme kampane* – edukačno-poradenská aktivita dištančnou formou cez Skype – pre 9 seniorov/klientov z troch denných centier z Košíc

– cvičiacich doma – spolu 36 účasť/5 dní, z toho 8 účasť 15.3.; 8 účasť 16.3.; 7 účasť 17.3.; 6 účasť 18.3.; 7 účasť 19.3.2021) – pozri odrážku vyššie „*Pohybovo-tanečné aktivity*“;

- **15.3. – 19.3.2021** (ZPP Radosť, o. z. – RS, Bauerova 1, Košice – rozhovory s klientmi ZSS na tému „*Mozog*“ (zabezpečené zariadením), pre **15** osôb, prostredníctvom prezentácií a videí, ktoré im boli dodané zo strany RÚVZ Košice;

- **15.3. – 19.3.2021** (ZŠ Československej armády 15, Moldava nad Bodvou – edukácia dištančnou formou zabezpečená školou – pre **70** žiakov VIII. roč.), na tému „*Vedomostné, kognitívne aktivity spojené s výkladom o význame mozgu a prevencii ochoreni mozgu*“.

Prehľad zdravotno-výchovných aktivít k **Svetovému dňu obezity (4. marec)**, z ktorých niektoré boli venované aj seniorom, uvádza **bod 9.4**.

**Svetový deň zdravia (7. apríl)** a edukačno-poradenské aktivity so zameraním na „*Zdravie vo vyššom veku*“, s prioritným určením pre cieľovú skupinu seniorov 65+, sú vykázané v tomto bode 9.6 (pozri vyššie).

**Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“ (10. máj)**, bol propagovaný v širšom časovom rámci. Činnosť mala informačný, edukačný i poradenský charakter, bola venovaná aj seniorom, pozri **bod 9.1** (A.I.2).

Aktivity pri príležitosti ďalších významných termínov, ako **Svetový deň Alzheimerovej choroby (21. september)/Mesiac Alzheimerovej choroby (september); Medzinárodný deň starších (1. október)/Mesiac úcty k starším (október); Svetový deň duševného zdravia (10. október); Svetový deň osteoporózy (20. október); Svetový deň diabetu (14. november**, pozri bod 9.1 – A.II.2) boli určené najmä dospelé populácii a niektoré z nich primárne seniorom. Činnosť spočívala v *edukačno-poradenských a informačno-propagačných aktivitách* (vo vzťahu k seniorom hlavne formou *všeobecného poradenstva* v rámci mobilnej Poradne zdravia; *špecializovaného poradenstva* v rámci mobilnej Poradne na odvykanie od fajčenia a Poradne na optimalizáciu pohybovej aktivity; s využitím informačno-propagačných materiálov od rôznych editorov vrátane ÚVZ SR, RÚVZ Košice). Akcie boli uskutočnené v širšom časovom rozpätí. Prehľad aktivít v rámci vyššie uvedených významných termínov je štruktúrovaný do štyroch oblastí činností.

– **Ponuka služieb mobilnej Poradne optimalizácie pohybovej aktivity** (v oblasti pohybových aktivít na prevenciu nesprávneho držania tela, redukciu telesného tuku, zlepšenie telesnej zdatnosti, flexibility tela):

- dištančná/online intervencia cez Skype, Zoom na témy „*Pohybom proti osteoporóze*“ a „*Pohybová aktivita s uplatnením prvkov z kalanetiky*“ (teoretické výklady s poradenstvom k pohybovej aktivite pre seniorov, komentované súbory cvikov – rozcvička a precvičovanie zostavy cvikov), s určením pre **11 seniorov/cvičencov** (z toho 6 z DC MČ Košice-Sever; 4 z DC MČ Košice-KVP; 1 z DC MČ Košice-Dargovských hrdinov) – cvičenie v pracovných dňoch cca denne (po 1 aktivite);

– **Ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia** (individuálna intervencia s poskytnutím štandardných vyšetrení) – v rámci všetkých vyššie uvedených významných termínov:

- Denné centrum seniorov MČ Košice-Západ, Laborecká 2, Košice, dňa 16.9.2021 – *Ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia* (vyšetrenia na riziko metabolického syndrómu s následným poradenstvom) – celkovo pre **11 seniorov/klientov** zariadenia;

- Stredisko sociálnej pomoci mesta Košice, Garbiarska 4, Košice, dňa 7.10.2021 – *Ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia* (vyšetrenia na riziko metabolického syndrómu s následným poradenstvom) – celkovo pre **10 seniorov/klientov** zariadenia;

Ponúkané služby a sledované parametre pri štandardnom vyšetrení: biochemické vyšetrenie koncentrácie celkového cholesterolu, HDL, LDL, triacylglycerolov a glukózy z kapilárnej krvi prostredníctvom analyzátora Reflotron; meranie pulzu, tlaku krvi s možnosťou detekcie atriálnej fibrilácie; meranie percenta telesného tuku; výpočet indexu telesnej hmotnosti (BMI) a centrálnej obezity (WHR); zistenie anamnézy cez dotazník k TZS; u fajčiarov stanovenie hladiny oxidu uhoľnatého (CO) a karboxyhemoglobínu (COHb) vo výdychu prístrojom Smokerlyzer, u silných fajčiarov vyšetrenie funkcie pľúc Spirometrom; zistenie stupňa závislosti prostredníctvom dotazníkových metód; individuálne poradenstvo k jednotlivým zložkám spôsobu života, distribúcia tlačенých zdravotno-výchovných materiálov a i.

- **Edukačná aktivita na škole pri príležitosti Svetového dňa Alzheimerovej choroby (21. september), Svetového dňa duševného zdravia (10. október), Svetového dňa osteoporózy (20. október):**

- Stredisko sociálnej pomoci mesta Košice, Garbiarska 4, Košice, dňa 18.10.2021 (1 aktivita), na tému „Zdravý životný štýl s akcentom na duševné zdravie, prevenciu pádov, úrazov, osteoporózy a diabetu mellitus“, výklad s besedou pre **15 seniorov**/klientov zariadenia;

- Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika Košice, Trieda SNP 1, Košice, v dňoch 10.11.2021; 1.12.2020 (2 aktivity), na témy „Prevencia vybraných chronických ochorení“ a „Intervenčné programy v podpore aktívneho starnutia“ (dištančná forma výkladu s diskusiou) – celkovo pre **7 študentov** I. roč. Mgr. stupňa, študijného odboru Verejné zdravotníctvo;

- **Informačno-propagačná činnosť:**

- **propagácia** termínov „Svetový deň Alzheimerovej choroby (21. september), Medzinárodný deň starších (1. október) prostredníctvom nástenného vystavenia informačných materiálov **v priestoroch** vestibulu ústredného **pracoviska RÚVZ Košice** (Ipeľská 1) a oboch detašovaných pracovísk (Rooseveltova 8 a Senný trh 4), s určením pre zamestnancov a návštevníkov úradu (september až október 2021);

- **umiestnenie dvoch titulov na webovom sídle RÚVZ Košice**, v priečinku Aktuality, t. j. 1. „*ÚVZ SR: Mesiac Alzheimerovej choroby – september 2021*“ (tlačová správa z edície ÚVZ SR, od septembra 2021) a 2. „*Ako uchovať duševné zdravie starších ľudí počas pandémie COVID-19*“ (informačný materiál spracovaný vo forme piatich posterov/plagátov pod pôvodným názvom „*Žiť s dobou: Psychosociálna podpora seniorov počas pandémie COVID-19: Súbor nástrojov na podporu duševného zdravia pre seniorov počas pandémie COVID-19*“. Každý z piatich plagátov rieši určitú otázku spoločnej témy: 1. Ako môžem zostať zdravý? 2. Čo môžem urobiť pre zlepšenie nálady? 3. Ako byť v kontakte so svojou rodinou a komunitou? 4. Kde môžem získať pomoc, ak ju potrebujem? 5. Ako sa môžem vyrovnáť so smútkom a stratou? Zmienené postery/plagáty boli vytvorené v rámci projektu „*Žiť s dobou: Ako podporiť duševné zdravie starších ľudí počas pandémie COVID-19*“, angl. *Living with the Times: A mental health and psychosocial support toolkit for older adults during the COVID-19 pandemic*, pod patronátom The MHPSS Network a National Focal Point for IHR WHO);

- **písomné oslovenie vybraných inštitúcií** v územnom obvode okresov Košice-mesto a Košice-okolie, vo veci „*Informácie o vybraných významných termínoch venovaných problematike zdravia – aktualizovanej ponuky tematicky súvisiacich zdravotno-výchovných aktivít*“ (zahŕňujúc vyššie uvedené významné termíny) s určením pre adresátov, ako denné centrá seniorov, domovy sociálnych služieb/zariadenia pre seniorov/domovy dôchodcov v pôsobnosti miestnej samosprávy/Úradu KSK/MVO; Jednota dôchodcov Slovenska, ako aj MŠ, ZŠ, SŠ, školské internáty, CVČ, materské/rodičovské/rodinné centrá, centrá pre deti a rodiny/detské domovy, komunitné centrá. **List s ponukou aktivít** bol inštitúciám odoslaný e-mailom dňa 8.9.2021;

- **písomné oslovenie vybraných inštitúcií** v územnom obvode okresov Košice-mesto a Košice-okolie, **ohľadom spolupráce vo veci propagácie dvoch tém/informačných materiálov** pre cieľovú skupinu seniorov (uverejnených na webovom sídle RÚVZ Košice, pozri odrážku vyššie), konkrétne tlačovej správy na tému „*Alzheimerova choroba – september 2021*“ (z edície ÚVZ SR) a piatich posterov/plagátov, týkajúcich sa problematiky „*Žiť s dobou: Psychosociálna podpora seniorov počas pandémie COVID-19: Súbor nástrojov na podporu duševného zdravia pre seniorov počas pandémie COVID-19*“ (podľa zdroja The MHPSS Network a National Focal Point for IHR WHO). E-mail so sprievodným slovom, odkazmi na uvedené materiály a usmernením v propagačnej oblasti, bol zaslaný (20.9.2021) adresátom, ako denné

centrá seniorov, domovy dôchodcov, domovy sociálnych služieb/zariadenia pre seniorov v pôsobnosti miestnej samosprávy/Úradu KSK/MVO; knižnice; kultúrne strediská; Jednota dôchodcov Slovenska.

Popis činnosti k ďalším významným termínom sa nachádza v bodoch **9.1, 9.4**.

Ohľadom oblasti činnosti PCOPZ (obzvlášť Poradne zdravia), boli sme účastní na online stretnutiach pracovného tímu k tvorbe nového Testu zdravé srdce (skr. TZS): projekt IS ÚVZ, modul IS TZS v dňoch 15.4.; 24.6.; 28.6.; 12.10.; 21.10.; 22.10.; 26.10.; 9.11.2021 (organizátori: RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi v spolupráci s IT subjektom zodpovedným za tvorbu nového TZS).

V kontexte činnosti PCOPZ, reagovali sme na požiadavky ÚVZ SR, napr. vo veci aktualizácie informácií, týkajúcich sa PCOPZ – zamerania poradní a kontaktných údajov (za účelom ich uverejnenia na webovom sídle ÚVZ SR), vo februári 2021; resp. vyplnenia dvoch vstupných dotazníkov ÚVZ SR pred plánovaným školením rozvoja personálnych zručností a schopností pracovníkov poradní zdravia RÚVZ v SR (v rámci projektu ÚVZ SR „Optimalizácia procesov verejného zdravotníctva“), zaslaných za RÚVZ Košice e-mailom 17.12.2021.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva  
so sídlom v Leviciach**



# 1 ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

## 1.1. PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

Cieľom tejto úlohy je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom zlepšenia stavu environmentálnych determinantov zdravia, redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, kontaminovanými územiami, nebezpečnými chemickými látkami, UV žiarením a zmenou klímy.

Oddelenie HŽPaZ v rámci svojej činnosti sleduje niektoré zložky životného prostredia, ktoré môžu súvisieť so zlepšením zdravotného stavu obyvateľov okresu Levice. V roku 2021 bolo v oblasti zásobovania obyvateľov pitnou vodou vykonaných v rámci štátneho zdravotného dozoru (ďalej len ŠZD) 14 hygienických kontrol a bol zabezpečený odber 109 vzoriek pitnej vody. Monitorovanie kvality vôd na kúpanie je zabezpečené oddelením HŽPaZ ako aj prevádzkovateľmi jednotlivých lokalít v celoročných aj v sezónnych zariadeniach. V rámci ŠZD bolo v roku 2021 odobratých zamestnancami oddelenia HŽPaZ 39 vzoriek vôd na kúpanie z kúpacích lokalít a bolo vykonaných 27 hygienických kontrol, pričom neboli zistené žiadne závažné nedostatky. Pre kúpaciu sezónu 2021 boli uvedené do prevádzky Rekreačné zariadenie Margita – Ilona a Wellness Santovka, prírodná lokalita vodná nádrž Lipovina v Bátovciach nemá prevádzkovateľa a kúpanie je len na vlastné riziko obyvateľov.

Pri posudzovaní projektových dokumentácií sa venuje zvýšená pozornosť dodržiavaniu požiadaviek na vnútorné prostredie budov určených na dlhodobý pobyt ľudí, pri umiestňovaní športovísk a hracích plôch pre deti sú vyžadované zariadenia, ktoré zabezpečia prevenciu nehôd a úrazov detí. Na prevenciu ochrany zdravia detí bolo v roku 2021 odobratých oddelením HDM 23 vzoriek piesku z pieskovísk v okrese Levice.

Oddelením HŽPaZ bolo počas tohto obdobia vykonaných 142 kontrol zameraných na ochranu zdravia nefajčiarov.

Jedným zo strategických dlhodobých cieľov, ktorý bol v NEHAP V. prijatý, je znížiť expozíciu a riziko závažných ochorení spôsobených mikroorganizmami rodu Legionella. Na naplnenie tohto cieľa je definovaná aktivita č. 9 „Monitoring vzoriek životného prostredia (stery, voda, ovzdušie) so zameraním na stanovenie prítomnosti baktérií rodu Legionella predovšetkým v zariadeniach s pobytom osôb s oslabenou imunitou a zníženie rizika závažných ochorení spôsobených týmito mikroorganizmami. V rámci plnenia tejto úlohy boli odobraté vzorky pitnej vody, teplej vody a sterov na vyšetrenie prítomnosti Legionella v zariadení sociálnych služieb, ktoré sa nachádza v okrese Levice – PLATAN Zariadenie sociálnych služieb Lontov, 935 75 Lontov 48. V odobratých vzorkách nebola potvrdená prítomnosť baktérií rodu Legionella.

## 1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH

Cieľom tejto úlohy bolo získať informácie o výskyte pesticídnych látok a iných mikropolutantov v pitných vodách v Slovenskej republike.

V roku 2021 bola zo strany Úradu verejného zdravotníctva SR pre interné potreby zaslaná RÚVZ súhrnná informácia o výsledkoch monitorovania vybraných pesticídnych látok

v okresoch južného Slovenska, do ktorého bol v rámci riešenia projektu zapojený od septembra 2020 do novembra 2020 aj RÚVZ v Leviciach.

## **2 ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA**

### **2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE**

#### *2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)*

RÚVZ Levice vedie v zmysle § 6 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov register rizikových prác. Využíva na to štatisticko-informačný program ASTR\_2011.

K 31.12.2021 bolo v okrese Levice evidovaných 49 právnych subjektov, v ktorých sú vyhlásené rizikové práce (celkovo 2 735 zamestnancov z toho 667 žien). V porovnaní s predchádzajúcim rokom úplne ukončilo činnosť prevádzky 6 spoločností zaoberajúcich sa strojárskymi, zámočníckymi, defektoskopickými prácami a pílením drevnej guľatiny (JHJ KOVEX, spol. s r.o., ADATO Plus s.r.o, ZÁMOČNÍCTVO Szimondel, Euroboor s.r.o., Deska s.r.o. a TSP – TESTSERVICES s.r.o.). V spoločnosti Donau Farm Kalná s.r.o. (pozberná úprava poľnohospodárskych komodít) došlo k zrušeniu rizikových prác na základe nového posúdenia zdravotných rizík a zmeny v kategorizácii prác zamestnancov do 2. kategórie.

V roku 2021 pribudol iba jeden nový zamestnávateľ u ktorého sa vykonávajú rizikové práce - Waste Transport a.s. na prevádzke skládky odpadov.

U 13. zamestnávateľov došlo v priebehu roka 2021 k zmene v zaradení rizikových prác.

Napriek poklesu zamestnávateľov u ktorých sa vykonávajú rizikové práce došlo v roku 2021 celkovo k zvýšeniu celkového počtu zamestnancov (cca o 300 osôb) vykonávajúcich rizikové práce a to z dôvodu prehodnotenia rizika a vykonanej novej objektivizácie faktorov pracovného prostredia najmä v spoločnostiach ZF Slovakia a.s, Cloetta Slovakia s.r.o. a Nemocnica Agel Levice s.r.o.

Vo všeobecnosti majú zamestnávatelia snahu, aby zamestnanci boli čo v najmenšej miere exponovaní faktormi pracovného prostredia, a preto uskutočňujú technické a organizačné opatrenia a postupne modernizujú technológiu a strojné vybavenie.

Dlhodobu je najviac rizikových prác v územnej pôsobnosti RÚVZ Levice evidovaných v oblasti dodávok elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu (Atómové elektrárne Mochovce), ďalej nasleduje výroba potravín (Cloetta Slovakia s.r.o., VDP a.s.), výroba textilu a výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení.

Dominantným rizikovým faktorom v pracovnom prostredí je dlhodobu hluk (1971 pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce). Ďalej nasledujú faktory pracovného prostredia ionizujúce žiarenie (536 pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce), záťaž teplom a chladom (430 zamestnancov), chemické látky a zmesi a vibrácie.

Čo sa týka situácie pri určovaní rizikových prác u samostatne zárobkovo činných osôb a samostatne hospodáriacich roľníkov, tí nepodávali žiadosti/návrhy na vyhlásenie rizikovej práce. Vo väčšine prípadov nemajú vykonané posúdenie zdravotných rizík z pracovného prostredia a ani si nezabezpečujú vykonanie lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci.

Pre faktory pracovného prostredia psychická pracovná záťaž a ionizujúce žiarenie v zdravotníckych zariadeniach neboli určené žiadne nové rizikové práce.

### *2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické*

Ochrana zamestnancov, ktorí pri výkone svojej pracovnej činnosti prichádzajú do kontaktu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami bola v územnej pôsobnosti RÚVZ Levice zabezpečená v zmysle požiadaviek nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov. Z výsledkov výkonu štátneho zdravotného dozoru vyplynulo, že zamestnanci exponovaní chemickému faktoru (toxické a veľmi toxické látky a zmesi) boli oboznamovaní s kartami bezpečnostných údajov látok a zmesí, s ktorými prichádzajú do kontaktu, preukázali sa platnými osvedčeniami na prácu s týmito látkami a aj dokladmi o absolvovaní vzdelávacieho akreditovaného kurzu v požadovanom rozsahu. Zamestnávateľia zabezpečovali pre zamestnancov pravidelne v ročných intervaloch bezpečnostné školenia a inštruktáže.

V roku 2021 bolo v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru vykonaných 5 kontrol v prevádzkach s rôznym zameraním napr. poskytovanie zdravotnej starostlivosti, poľnohospodárska činnosť, laboratórne stanovenia a i. so zameraním na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Pri štátnom zdravotnom dozore bola kontrolovaná aj informovanosť zamestnancov formou kontrolných listov (9 ks).

V roku 2021 RÚVZ Levice nevydal žiadne rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami na pracovisku.

Spoločnosti vykonávajúce dezinfekciu, dezinfekciu a deratizáciu pravidelne informovali RÚVZ v Leviciach o tom, kedy, kde a s akým chemickým prípravkom budú vykonávať tieto práce. Doručených bolo 89 oznámení, čo je o 23 viac ako v predchádzajúcom roku.

### *2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém*

Ochrana zamestnancov, ktorí pri výkone svojej pracovnej činnosti prichádzajú do kontaktu s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami, bola v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Leviciach zabezpečená podľa legislatívnych požiadaviek nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov, nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci.

V roku 2021 boli v okrese Levice vykonávané práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a látkami poškodzujúcimi reprodukciu napríklad v ambulancii klinickej onkológie Nemocnice Agel Levice, s.r.o. (podávanie a manipulácia s cystostatikami), v nemocnici HOSPITALE s.r.o. (chirurgické oddelenie-operačné sály, gynekologické oddelenie - zákrokovňa, verejná lekáreň a vyšetrovňa), v stavebno-montážnej firme Ing. Jozef Horniak - VIALLE, Levice (oprava miestnych komunikácií), Cloetta Slovakia s.r.o., Slovenské elektrárne, a.s., JAVYS a.s. (laboratórne stanovenia), Fibra spol. s r.o. (výroba drevených podsedákov).

RÚVZ Levice v roku 2021 nevydal žiadne rozhodnutie na činnosti spojené so spracovaním, manipuláciou, skladovaním, prepravou a zneškodňovaním chemických karcinogénov a mutagénov.

Pri štátnom zdravotnom dozore bola monitorovaná informovanosť zamestnancov o účinkoch karcinogénnych a mutagénnych látok formou kontrolných listov (9 ks).

V roku 2021 RÚVZ Levice vydal 72 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest, bolo doručených 45 oznámení o výkone činnosti odstraňovania azbestu a vykonal 6 štátnych zdravotných dozorov pri prácach s azbestom. Vo všeobecnosti možno skonštatovať, že posledné roky výrazne stúpol počet žiadostí o vydanie rozhodnutia na odstraňovanie azbestu a azbestových materiálov. Najčastejšie dochádzalo k odstraňovaniu azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo striech poľnohospodárskych budov a rodinných domov a v menšej miere azbestovo-cementových potrubí z bytových jadriev, prípadne k odstraňovaniu azbestu ako starých environmentálnych zát'azí.

## **2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI**

### *2.2.1 Zdravé pracoviská*

Pracovníčky oddelenia PPL poskytovali v roku 2021 konzultácie najmä v oblasti nastavenia protiepidemických opatrení na zamedzenie šírenia ochorenia COVID-19 na pracoviskách, ďalej pred zahájením činnosti nových výrobných prevádzok fyzickým a právnickým osobám, ako aj konzultácie počas výkonu štátneho zdravotného dozoru. Odborné poradenstvo a konzultácie pre fyzické a právnické osoby sa týkali najmä ustanovení legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci a ich zavádzanie do praxe, zabezpečenia zdravotného dohľadu nad pracovným prostredím, vykonávania lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci, zriadenia chránených pracovísk a dielní, vypracovania posudkov o riziku, zabezpečenia zdravých pracovných podmienok, ochrany zdravia zamestnancov pri expozícii faktorom práce a pracovného prostredia a používania účinných osobných ochranných pracovných prostriedkov, chorôb z povolania.

Odborné poradenstvo a konzultácie sa týkali najmä:

- výkladu aktuálnych protipandemických opatrení či už v prevádzkach alebo na pracoviskách,
- základných ustanovení legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci a ich zavádzanie do praxe,
- zabezpečenia zdravotného dohľadu nad pracovným prostredím,
- vykonávania lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci,
- zriadenia chránených pracovísk a dielní,
- vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku,
- zabezpečenia zdravých pracovných podmienok (najmä chemický faktor, fyzická zát'az'),
- ochrany zdravia zamestnancov pri expozícii faktorom práce a pracovného prostredia,
- používania účinných osobných ochranných pracovných prostriedkov,
- chorôb z povolania.

### *2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci*

Oddelenie PPL pripravilo v súvislosti s kampaňou EU-OSHA - Zdravé pracoviská zameranou na prevenciu poškodení podporno-pohybovej sústavy súvisiacich s prácou informačný leták, ktorý bol elektronicky rozdistribúovaný všetkým veľkým a významným zamestnávateľom v okrese Levice. Leták je umiestnený aj na webovom sídle úradu ([https://www.ruvzlv.sk/?id\\_kat\\_for\\_menu=37455](https://www.ruvzlv.sk/?id_kat_for_menu=37455)). Cieľom bolo upriamiť pozornosť zamestnávateľov na to ako môže dlhodobé sedenie/státie na pracovisku poškodiť podporno-pohybovú sústavu a ako tomu predchádzať. Leták zamestnávatelia vnímali pozitívne, poskytlí ho zamestnancom na pracoviskách na informačných tabulách.

RÚVZ so sídlom v Leviciach pravidelne a priebežne poskytuje zamestnávateľom a zamestnancom informácie zamerané na ochranu zdravia pri práci a predchádzanie vzniku chorôb z povolania a ochorení súvisiacich s výkonom pracovnej činnosti a zúčastňuje sa na spoločných dozorných aktivitách s Inšpektorátom práce Nitra.

V roku 2021 bola vykonaná spoločná kontrola s IP Nitra v prevádzke Arden Equipment s.r.o., v ktorej sa vyrábajú obrábacie stroje. Kontrola bola zahájená spoločne s oboma kontrolnými orgánmi a bola zameraná na kontrolu faktora hluk (3. kategória prác). Nedostatky počas kontroly neboli zistené.

### **3 ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY**

#### **3.1 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI**

Cieľom úlohy je dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Úloha je riešená v dvoch etapách.

V I. etape boli odobraté 2 vzorky hotových pokrmov. Vyšetrené vzorky hotových pokrmov vyhovovali požiadavkám platnej legislatívy na obsah soli. Vo vzťahu k odporúčanému podielu jedlej soli na obed boli namerané hodnoty obsahu soli v jednom hotovom pokrme prekročené. V prepočte na percenta bola hodnota prekročená nad 100% (166,86%).

V II. etape bude na základe laboratórnych výsledkov vypracovaná správa na Úrade verejného zdravotníctva SR.

#### **3.2 MONITORING BEZPEČNOSTI PET FLIAŠ Z RECYKLOVANÝCH PLASTOV**

Cieľom úlohy je kontrola bezpečnosti obalových materiálov používaných na balenie kozmetických výrobkov vo vzťahu k migrácií vybraných ukazovateľov zdravotnej bezpečnosti vyplývajúcich z materiálového zloženia v súlade s požiadavkami nariadenia EP a Rady č. 1935/2004 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 110/2011.

Nakoľko v kalendárnom roku 2021 nebolo zo strany gestora cielenej úlohy ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade usmernenie týkajúce sa spresnenia odberu vzoriek, neboli vzorky odobraté k laboratórnemu rozboru.

#### **7.4 REZIDUÁ PESTICÍDOV V PITNÝCH VODÁCH A POTRAVINÁCH NA VÝŽIVU A VÝŽIVOVÉ PRÍPRAVKY PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI**

Cieľom úlohy je:

- monitoring obsahu reziduí pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu v obchodnej sieti,
- ochrana zdravia detskej populácie,
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu reziduí pesticídov v dojčenskej a detskej výžive, zavádzanie nových metód stanovenia reziduí pesticídov.

V prvom polroku 2021 bola odobratá 1 vzorka dojčenskej výživy k laboratórnemu vyšetreniu. Vyšetrená vzorka vyhovovala požiadavkám platnej legislatívy.

## 4 ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

### 4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

V rámci projektu boli zo strany RÚVZ v Leviciach sledované aktivity v rámci priority:

#### **„Podpora zdravšieho prostredia v školách“**

V roku 2021 sa pracovníčky oddelenia pri výkone bežného ŠZD zamerali na priestorové usporiadanie, funkčné členenie a vybavenie zariadení školského stravovania, zapojenie sa školských jedální do „mliečného školského programu“ a „programu školské ovocie“, kontrolovali dodržiavanie pitného režimu detí s odporúčaním presadzovania konzumu pitnej vody a nesladených nápojov, pestrosť stravy, dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky, sledovali sme počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach, realizáciu donášky stravy pre deti s osobitným stravovaním.

#### **„Podpora pohybových aktivít“**

V rámci bežného ŠZD sme sa zamerali na monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení, sledovali sme využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport v rámci výučby žiakov sledovanej skupiny.

### 4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

V rámci projektu v mesiacoch máj - august 2021 bolo odobratých spolu 23 vzoriek piesku v okrese Levice na laboratórny rozbor (mikrobiologický a biologický) z detských pieskovísk v rámci občianskej vybavenosti v meste Levice a to 3 vzorky na základe ŠZD a 20 vzoriek na základe objednávky Mesta Levice (Ul. M. R. Štefánika - Pavúk, Mestský park - Páv, Rybníky III - P.č.6, Mestský park - Zlatá rybka, Ul. Marxova, Vinohrady – Škorec, Vinohrady - Ul. Hlboká P.č.15, Ul. Vojenská, park Hollého – Sova, Ul. Zd. Nejedlého – Žihadielko, Pri Podlužianke – Holub, Rybníky V. - P.č.7, P.č.6, P.č.2, Ul. Poľná – P.č.2, Ul. Okružná -P.č.6, Ul. Hviezdoslavova – P.č.1, Mestská časť Horša, Ul. M. R. Štefánika - P.č.2, Železničiarске činžiaky - P.č.3, Ul. Zd. Nejedlého - P.č.1, Rybníky I - P.č.4, Ul. Mochovská - P.č.10). Na základe laboratórnych analýz odobratých vzoriek v rozsahu vyšetrených ukazovateľov všetkých 23 vzoriek piesku vyhovovalo ustanoveniam vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Prevádzkovateľovi pieskovísk Mestu Levice boli zaslané vyhodnocovacie správy.

### 4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ a ZŠ

V rámci projektu boli vo vybraných 3 ZŠ (ZŠ s MŠ Kozárovce 927; ZŠ J. Kráľa, Mládežnícka 24, Šahy; ZŠ sv. Michala 42, Levice) zhodnotené jedálne lístky za obdobie jeseň, zima (mesačné jedálne lístky v mesiaci október a november) z hľadiska pestrosti jedálneho lístka výpočtom koeficientu pestrosti pripravovanej stravy a frekvencie podávania jednotlivých vybraných druhov potravín/pokrmov podľa bodového systému. Výsledky vyhodnotených jedálnych lístkov boli zaslané na ÚVZ SR a školským jedálňam, ktorým boli motivačným

spôsobom zaslané aj odporúčania pre dosiahnutie nutrične vyváženého jedálneho lístka v zariadení.

#### 4.4 ÚRAZY U DETÍ V SR

V rámci projektu NCZI odd. HDM vykonalo v rámci spolupráce s Nemocnicou AGEL Levice s.r.o., distribúciu a zber dotazníkov týkajúcich sa úrazov hospitalizovaných detí na Oddelení úrazovej chirurgie a ortopédie. Zber dotazníkov z nemocnice sa uskutočnil v II. polroku 2021 a celkový počet spracovaných dotazníkov bol 11 ks. Údaje z dotazníkov boli spracované do predpísaného Excel-formátu a zaslané gestorovi projektu NCZI.

## 6 ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

### 6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM

Hlásenia výkonov očkovania v rámci okresu sa v mesačných intervaloch zabezpečuje z jednotlivých ambulancií lekárov prvého kontaktu, na oddelenie epidemiológie RÚVZ elektronickou (e - maily) alebo písomnou formou – **úloha sa priebežne plní**, v pravidelných mesačných intervaloch príslušní lekári podávajú písomnú správu, ktorú zasielajú písomne poštou resp. elektronickou formou, o zahájení očkovania vo svojom obvode – 12 mesiacov.

Kontrola očkovania bola vykonaná v priebehu mesiaca september, v ktorej bolo vyhodnotené obdobie od 1.9.2020 do 31.8.2021. Kontrola očkovania bola vykonaná v 26 pediatrických ambulanciách okresu. Celková zaočkovanosť v okrese presiahla úroveň 95%.

V roku 2021 bolo konaných **16 priestupkových konaní** voči rodičom odmietajúcich povinné očkovanie svojich detí. V rámci priestupkových konaní bolo podľa § 55 ods. 1 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov a podľa § 56 ods. 2 zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia za nepodrobenia sa povinnému očkovaniu vydaných **7 rozhodnutí** v celkovej sume **399 eur (+ 112 eur trovy konania)** a v **9 prípadoch** bola uložená **bloková pokuta** v celkovej sume **460 eur**.

Okrem už uvedeného počtu priestupkových konaní bol **1 nahlásený prípad** preposlaný na riešenie miestne príslušnému RÚVZ, v **7 prípadoch** bola vec odložená z dôvodu uloženia pokuty rodičom v predchádzajúcich rokoch v súhrnnej výške 331 eur a v **6 prípadoch** došlo k zániku zodpovednosti za priestupok.

### 6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH OCHORENÍ

Vykonávaním opatrení na predchádzanie ochoreniam -

**odporúčanie o vykonaní 3 odberov TR na kultiváciu** – **28** kontaktov s hnačkovým ochorením u osôb vykonávajúcich epidemiologicky závažnú činnosť

Vykonávaním opatrení na predchádzanie ochoreniam -

**rozhodnutie o lekárskom dohl'ade** – **3** – poranenia zdravotníckych pracovníkov pri manipulácii s injekčnou ihlou

**o zvýšenom zdravotnom dohl'ade** - **0** - nebolo potrebné zahájiť

**o vykonaní očkovania** - **0** - nebolo potrebné zahájiť

**o podávaní protilátok** - **0** - nebolo potrebné zahájiť

Vykonávanie opatrení nariadením:

**o podávaní profylaktickej antibiotickej liečby** – **21** kontaktov s meningokokovou meningitídou

Na základe hlásenia výskytu prípadov ochorení infekčnej etiológie bolo vykonaných **9993 epidemiologických šetrení** v ohniskách nákaz prenosných ochorení.

### 6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

**Prenosné ochorenia a nozokomiálne nákazy** – pravidelným denným vkladáním informácií, následným spracovaním a zasielaním v pravidelných mesačných intervaloch = **15 228 prípadov** prenosných ochorení a nozokomiálnych nákaz.

### 6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V rámci výkonu ŠZD v lôžkových a ambulantných zdravotníckych zariadení je zabezpečený výkon kontroly hlásenia nozokomiálnych nákaz a zabezpečenia preventívnych opatrení pri výskyte ochorenia. V roku 2021 bolo v okrese Levice hlásených **432 prípadov nozokomiálnych nákaz**.

### 6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Elektronickou formou (e-mail) sa v pravidelných týždenných intervaloch zasiela informácia o mimoriadnych epidemiologických situáciách Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Nitre (aj v prípade negatívnych výsledkov). Táto správa obsahuje údaje o **akútnych respiračných ochorení a chrípky** - pravidelne v týždenných intervaloch - **53 týždňov**

**epidémie tzv. systém rýchleho varovania (SRV)** – jedná sa o systém okamžitého zadávania údajov po výkone šetrenia v ohnisku nákazy – **2x** epidemický výskyt hnačkových ochorení

<b>menigitídy (len bakteriálne), sepsy –</b>	<b>1 prípad</b> meningokokovej menigitídy
<b>akútne chabé obrny –</b>	0 prípadov
<b>osýpky, rubeola, parotitídy -</b>	0 prípadov
<b>vírusové hepatitídy –</b>	<b>1 prípad</b> vírusovej hepatitídy E
<b>iné informácie -</b>	0 prípadov
<b>SARI -</b>	0 prípadov

### 6.6 ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Oddelenie epidemiológie sa podieľa na celoplošnom vyšetrení odpadových vôd v SR na prítomnosť poliovírusov a iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí v určených termínoch.

Na základe nariadenia ÚVZ SR zo dňa 12.2.2020 č. OLM/1493/88140/2019 bola dňa 10.2.2021, odobratá a do NRC pre poliomyelitídu ÚVZ SR v Bratislave zaslaná **1 vzorka** odpadovej vody.

Na základe nariadenia ÚVZ SR zo dňa 19.2.2021 č. OLM/2185/8040/2021 bolo v dňoch 14.4.2021, 19.5.2021, 23.6.2021, 18.8.2021, 6.10.2021 a 24.11.2021 odobratých a do NRC pre poliomyelitídu ÚVZ SR v Bratislave zaslaných **6 vzoriek** odpadovej vody.



## 6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Ambulancie na výkon prevencie HIV/AIDS sa nachádzajú na RÚVZ v sídlach krajov. V prípade výskytu pozitívneho prípadu HIV na RÚVZ Levice zistujeme všetky údaje potrebné k vyplneniu podrobnej správy, s následným zasielaním správy na RÚVZ so sídlom v Bratislave. Vedúca oddelenia zabezpečuje na požiadanie škôl prednášky týkajúce sa prevencie HIV/AIDS pre študentov stredných škôl v okrese Levice. V roku 2021 vzhľadom na pretrvávajúcu mimoriadnu epidemiologickú situáciu nebola odprezentovaná žiadna prednáška.

## 6.8 PORADNE OČKOVANIA

Dňom 1.1.2012 zahájila na oddelení epidemiológie činnosť Poradňa v očkovaní. V rámci poradne sa uskutočňujú osobné konzultácie z oblasti povinného pravidelného očkovania osôb dosiahnutých stanovený vek. Konzultačná činnosť, ktorú si klienti dohodnú na základe telefonátu, sa poskytuje 1x mesačne v 1. štvrtok v mesiaci v poobedňajších hodinách, pričom v prípade potreby sa konzultácie poskytujú aj v iných termínoch. V roku 2021 bola Poradňa pre klientov k dispozícii 12x. Záujem o osobnú konzultáciu i napriek ponuke, nikto neprejavil. Zamestnanci oddelenia, poskytujú telefonické konzultácie ohľadom výkonu očkovania, ktorých bolo poskytnutých **54x**. Najčastejšie dotazy sa týkali výkonu očkovania a hradenia očkovacích látok, výkonu povinného pravidelného očkovania po prisťahovaní sa z iného štátu resp. posunutia očkovacieho termínu z dôvodu dočasnej kontraindikácie, možnosť skrátenej očkovacej doby, povinnosť očkovania zdravotníckych pracovníkov proti VHB a VHA, iné druhy nepovinného očkovania a dotazy na legislatívny postup v prípade odmietnutia očkovania.

## 6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM

O projekt s názvom „Očkovanie hrou“, kde interaktívnou formou sa študenti stredných škôl zapájajú do problematiky povinného pravidelného očkovania i napriek ponukám už v minulosti stredné školy v okrese nejavili záujem. Ako dôvod nezájmu uvádzali dlhý časový úsek (min. 2 vyučovacie hodiny) potrebný na realizáciu predmetnej interaktívnej hry. V rámci prednáškovej činnosti je k dispozícii prednáška s názvom „Očkovanie áno alebo nie?“, ktorá bola ponúknutá stredným školám v okrese. Vzhľadom na pretrvávajúcu mimoriadnu epidemiologickú situáciu nebola zabezpečená žiadna prednáška.

## 9 ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

### 9.1 ZDRAVOTNÉ UVEDOMENIE A SPRÁVANIE SA OBYVATEĽOV SR

#### **Opatrenia zamerané na podporu zdravého životného štýlu:**

**Výživa a stravovacie zvyklosti:** K osvojeniu si pozitívnych návykov v oblasti výživy bola v roku 2021 odprednášaná 1 prednáška /Poruchy príjmu potravy/ pre ZŠ, ktorá bola spojená s premietaním video nahrávky a následnou voľnou besedou k téme. Problematika zdravej výživy bola pripomenutá aj prostredníctvom letáku s názvom Cukor a Vianoce, ktorý bol zverejnený na webe RÚVZ Levice. Pri príležitosti Svetového dňa zdravia pracovníčky rozposlali na ZŠ v okrese súťaž „NAKRESLI ZDRAVIE“, ktorej sa zúčastnili žiaci prvého stupňa ZŠ. Následne boli zo všetkých zaslaných kresieb vybrané za okres Levice 2 kresby a tie zaslané do celoslovenského kola súťaže. K Svetovému dňu zdravia RÚVZ Levice rozposlal

všetkým DSS v okrese zdravotno-výchovný materiál, ktorý bol umiestnený taktiež na webe RÚVZ Levice a na 3 paneloch.

**Tabak, alkohol, drogy:** O témach zaoberajúcich sa škodlivosťou nadmerného užívania alkoholu a drog a dôležitosťou znižovania ich spotreby RÚVZ elektronicky informoval ZŠ a SŠ v okrese a poskytol im informačný leták. Materiál bol 2-krát spropagovaný aj na webe RÚVZ a 6-krát na paneloch.

OPZ a VkZ sumarizoval počet vykonaných kontrol dodržiavania zákona č.377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov za RÚVZ so sídlom v Leviciach. V roku 2021 bolo vykonaných celkovo 902 kontrol zameraných na ochranu nefajčiarov v prevádzkach.

## 9.2 PRIESKUM ZDRAVOTNEJ GRAMOTNOSTI OBYVATEĽOV SR

Cieľom prieskumu je stanoviť úroveň zdravotnej gramotnosti u obyvateľov SR a zároveň vytvoriť databázu kvalitných medzinárodne porovnateľných údajov slúžiacich pre prípravu empirických podkladov k plánovaniu a výkonu programov a projektov. V roku 2021 RÚVZ Levice nerealizoval žiaden prieskum zdravotnej gramotnosti.

## 9.3 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Cieľom programu je na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky plánovať aktivity, intervencie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu. Vzhľadom na pretrvávajúcu zhoršenú pandemickú situáciu s COVID-19 sa pracovníci oddelenia nevykonávali sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva, avšak vykonávali edukačnú činnosť prostredníctvom informačných materiálov zverejnených na webe, verejných paneloch so zameraním na kardiovaskulárne ochorenia, diabetes mellitus, osteoporózu, Alzheimerovu chorobu a duševné zdravie.

## 9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025

Obezita sa stala celosvetovou pandémiou a v súčasnosti sa považuje za hlavnú hrozbu zdravotného problému. Téma obezity bola spracovaná pri príležitosti Svetového dňa boja proti obezite. Propagačný materiál bol zaslaný na všetky ZŠ v okrese Levice, umiestnený na 2 propagačných paneloch a web stránke RÚVZ Levice.

### 9.4.1 Vyzvi srdce k pohybu- Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Cieľom tejto aktivity je formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a súťaže zvýšiť informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických ochorení, propagovanie pohybovej aktivity a vytvoriť u účastníkov súťaže návyk na pravidelnú pohybovú aktivitu.

RÚVZ Levice danú aktivitu spropagoval u obyvateľov v okrese 3-krát prostredníctvom panelov na verejných priestranstvách, 1-krát na web stránke organizácie a 1-krát na facebookovej stránke mesta Levice. Zdravotno-výchovný materiál bol zaslaný na všetky stredné školy v okrese.

## 9.5 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT

Akčný plán pre oblasť zdravia vychádza predovšetkým zo stratégie, z relevantných národných a medzinárodných strategických dokumentov. Pre oblasť zdravia je zdôraznená potreba

zabezpečenia ochrany a dôstojnosti pre najslabšie sociálne skupiny, podpory lepšieho prístupu znevýhodnených komunít k zdravotnej starostlivosti, zabezpečenia dôstojných a spravodlivých podmienok v prístupe zdravotníckych zamestnancov a v dostupnosti poskytovanej zdravotnej starostlivosti, posilnenia výchovy a vzdelávania detí a žiakov k zdravému životnému štýlu. Vzhľadom na pandemickú situáciu neboli realizované žiadne zdravotno-výchovné aktivity zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád, avšak v súvislosti s pandemickou situáciou a šírením ochorenia COVID-19 RÚVZ Levice intenzívne komunikoval a spolupracoval intervenčným tímom MZ SR a pracovníkmi Zdravé regióny pri zabezpečení testovania na ochorenie, ale aj vakcinácie marginalizovaných rómskych komunít, počas ktorých prebiehala zároveň edukácia a činnosť zameraná na prevenciu.

## 9.6 STRATÉGIA ROZVOJA PORADENSKÝCH CENTIER OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA V SR

Cieľom PCOPZ je zvyšovanie informovanosti o možnostiach prevencie neprenosných chorôb a zvyšovanie zdravotnej gramotnosti jednotlivcov, komunít a obyvateľstva SR. Aktívnym vyhľadávaním a ovplyvňovaním rizikových faktorov zlepšiť zdravotný stav obyvateľov prostredníctvom poradenstva zameraného na pozitívnu zmenu spôsobu života s využitím vedecky overených poznatkov a metód z oblasti medicíny a verejného zdravotníctva.

V rámci modernizácie prístrojového vybavenia poradne zdravia bol zakúpený nový plnoautomatický prístroj Afinion.

Z dôvodu pretrvávajúcej nepriaznivej epidemiologickej situácie v súvislosti s ochorením COVID-19 bolo v roku 2021 vykonané vyšetrenie rizikových faktorov za štandardných podmienok spojených s poradenstvom iba u 4 klientov. Čo sa týka intersektorálnych aktivít (zdravé školy, zdravé mestá) tie boli taktiež negatívne ovplyvnené pandemickou situáciou. K aktivite zdravé pracoviská boli oddelením PPL pripravené a elektronicky rozdistribúované informačné letáky pre zamestnávateľov a zamestnancov, zamerané na prevenciu poškodení podporno-pohybovej sústavy súvisiacich s prácou informačný leták, ktorý bol elektronicky rozdistribúovaný všetkým veľkým a významným zamestnávateľom v okrese Levice. Leták je umiestnený aj na webovom sídle úradu ([https://www.ruvzlv.sk/?id\\_kat\\_for\\_menu=37455](https://www.ruvzlv.sk/?id_kat_for_menu=37455)). Cieľom bolo upriamiť pozornosť zamestnávateľov na to ako môže dlhodobé sedenie/státie na pracovisku poškodiť podporno-pohybovú sústavu a ako tomu predchádzať. Leták zamestnávatelia vnímali pozitívne, poskytl ho zamestnancom na pracoviskách na informačných tabulách.

### **Informácie pre médiá za RÚVZ:**

Prednášky: 1

Tlač: 0

Televízia: 0

Web RÚVZ Levice: 11

Facebooková stránka mesta Levice: 1

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva  
so sídlom v Liptovskom Mikuláši**

## 1. HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Podľa materiálu Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2020 a ďalšie roky Odbor hygieny životného prostredia a zdravia plnil nasledovné úlohy:

Úloha č. 1.1. **Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky - NEHAP V.** – Riešil gestor ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. Termín plnenia úlohy – rok 2020 a ďalšie roky.

Úloha č. 1.2. **Protokol o vode a zdraví - Plnenie národných cieľov.** – Riešil gestor ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. Termín plnenia úlohy – Podľa vládou schváleného plánu plnenia národných cieľov.

Úloha č. 1.3. **Ľudský biomonitoring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí.** – Riešil gestor ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ďalšie vybrané RÚVZ v SR. Termín plnenia úlohy – rok 2020 a ďalšie roky.

Úloha č. 1.4. – **Overenie kvality materiálov, ktoré prichádzajú do styku s pitnou vodou.** Riešil gestor NRC pre materiály určené na styk s pitnou vodou – RÚVZ so sídlom v Poprade, ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. Termín plnenia úlohy – roky 2020 – 2021.

Úloha č. 1.5. – **Mapovanie aktuálneho stavu výskytu pesticídnych látok a mikropolutantov v pitných vodách.** – Riešil gestor NRC pre pitnú vodu, ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. Termín plnenia úlohy – roky 2020 – 2022.

Úloha č. 1.6. – **Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší.** – Riešil gestor ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ďalšie vybrané RÚVZ v SR. Termín plnenia úlohy - rok 2020 a ďalšie roky.

Zabezpečovali sme monitoring pitných vôd v rámci kontrolnej činnosti verejných vodných zdrojov. Znížený počet odberov vzoriek pitnej vody v r. 2021, oproti predchádzajúcim rokom, bol ovplyvnený priebehom pandémie Covid – 19, resp. v kontexte s možnosťami vyšetrenia vzoriek v RÚVZ so sídlom v Žiline. V priebehu roka sme začali plniť úlohu vyplývajúcu z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR ( NEHAP V.) zameranej na stanovenie prítomnosti baktérií Legionella vo vybraných zariadeniach – konkrétne išlo o úlohu Zmapovania prítomnosti baktérií rodu Legionella v zariadeniach sociálnych služieb. V kontrolovanom zariadení bola zistená prítomnosť legionell na troch odberných miestach. Výsledky boli s prevádzkovateľom zariadenia prerokované, na základe ktorých prevádzkovateľ prijal nápravné opatrenia. Opakované hodnoty odberov po vykonaných opatreniach potvrdili nulové hodnoty výskytu legionell. V úlohe sa bude pokračovať v r. 2022.

## 2. PREVENTÍVNE PRACOVNÉ LEKÁRSTVO

### Úloha č. 2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov bolo vykonávané priebežne na základe opatrení uložených orgánom verejného zdravotníctva pri uvádzaní priestorov do skúšobnej prevádzky, pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ŠZD) u zamestnávateľov, ktorých zamestnanci vykonávajú pracovné činnosti zaradené do tretej alebo štvrtej kategórie práce, pri šetreniach podozrení na choroby z povolania. V r. 2021 bolo vykonaných 267 kontrol, z toho 168 kontrol bolo zameraných na overenie dodržiavania opatrení Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky pri ohrození verejného zdravia z dôvodu vyhlásenia mimoriadnej situácie na území Slovenskej republiky počas pandémie ochorenia COVID-19. Pandémia poznačila činnosť oddelenia aj v roku 2021, štátny zdravotný dozor bol vykonávaný na základe žiadostí o uvedenie priestorov do prevádzky, pri kolaudáciách, pri šetrení podozrenia na chorobu z povolania, na základe podnetov, ktoré sa v prevažnej miere týkali nedodržiavania opatrení v súvislosti s pandemiou. Dozory zamerané na kontrolu rizikových prác, manipuláciu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami, príp. dozory u zamestnávateľov, ktorých zamestnanci vykonávajú pracovné činnosti zaradené do druhej kategórie, mohli byť vykonané len v letnom období medzi jednotlivými vlnami pandémie.

#### 2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce):

Evidencia rizikových prác je vykonávaná v programe ASTR v súlade s vyhláškou MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií v znení neskorších predpisov.

Výkon ŠZD na kontrolu plnenia povinností vyplývajúcich z rozhodnutí o určení rizikových prác a povinností vyplývajúcich pre zamestnávateľa z príslušných ustanovení § 30 zákona č. 355/2007 Z. z., bol ovplyvnený mimoriadnou situáciou vyhlásenou v súvislosti s pandemiou ochorenia COVID-19. Dozor bol vykonaný u 8 zamestnávateľov, z toho v 7 prípadoch išlo o poľnohospodársky sektor, kontrola bola zameraná na:

- vykonané opatrenia na zníženie expozície zamestnancov faktorom práce a pracovného prostredia na najnižšiu dosiahnuteľnú úroveň, najmenej však na úroveň limitov ustanovených osobitnými predpismi,
- zabezpečenie posúdenia zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia a vypracovanie písomného posudku o riziku s kategorizáciou prác z hľadiska zdravotného rizika v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou
- vypracovanie písomného záznamu o posúdení rizika, ak pracovná zdravotná služba nezistila zmenu pracovných podmienok, ktorá by mohla mať vplyv na mieru zdravotného rizika alebo kategóriu práce z hľadiska zdravotného rizika,
- zabezpečenie pre zamestnancov posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu,
- vedenie a uchovávanie evidencie zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu zaradenú do druhej, tretej alebo štvrtej kategórie

a ďalších povinností:

- zabezpečenie poskytovania osobných ochranných pracovných prostriedkov a kontrola ich používania,
- pracovné podmienky zamestnancov,
- mieru expozície zamestnancov,
- realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľa na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce,
- zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou.

Povinnosť aktualizovať posúdenie zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície pracovníkov zdraviu škodlivým faktorom práce a pracovného prostredia bola uložená pre 5 kontrolovaných subjektov. V r. 2021 RÚVZ neuložil kontrolovaným subjektom s vyhlásenými rizikovými prácami pokutu rozhodnutím pre iné správne delikty na úseku verejného zdravotníctva, z dôvodu neplnenia povinností vyplývajúcich z ustanovení § 30 zákona č. 355/2007 Z. z.

### Realizačné výstupy:

K 31. 12. 2021 je v regióne Liptov evidovaných **99** právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov s vyhlásenými rizikovými prácami.

Počet exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v tretej a štvrtej kategórii – **2 679** z toho **564 žien**; ide o nárast v počte rizikových pracovníkov oproti r. 2020 o 80, žien pracuje v riziku o 41 menej. Do štvrtej kategórie sú práce zaradené u **6** podnikateľských subjektov s celkovým počtom zamestnancov 36, z toho 7 žien (oproti r. 2021 došlo k zníženiu podnikateľských subjektov o 4).

Zníženie celkového počtu pracovníkov exponovaných jednotlivým faktorom práce a pracovných podmienok (najviac hluku o 72 pracovníkov v priemyselnej výrobe) bolo zaznamenané predovšetkým v dôsledku prehodnotenia (aktualizácie) zdravotných rizík v dozorovaných prevádzkach a následného zaradenia prác do kategórií. K navýšeniu počtu o 51 pracovníkov je evidovaných na pracoviskách s expozíciou fyzickej záťaži.

U ostatných faktorov neboli zaznamenané výraznejšie zmeny v počtoch exponovaných pracovníkov. Najviac evidovaných zamestnancov je exponovaných rizikovému faktoru hluk (1 758) na pracoviskách spracovania dreva, výroby výrobkov z dreva a výroby papiera (IKEA Industry Slovakia, s. r. o., OZ Jasná, Závažná Poruba, Rettenmeier Tatra Timber, s. r. o., Liptovský Hrádok, Mondi SCP, a. s., Ružomberok).

Do 31.12.2021 bolo RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši vydaných **16** rozhodnutí vo veci zaradenia, vyradenia alebo zmeny rizikových prác, z toho:

- 11 rozhodnutí bolo vydaných k zaradeniu prác do kategórií,
- 1 rozhodnutie bolo vydané k zmene zaradenia pracovných činností do príslušných kategórií (z tretej kategórie do druhej kategórie),
- 3 rozhodnutia na zaradenie prác do štvrtej kategórie (v jednom prípade išlo o nové pracovisko, v dvoch prípadoch išlo o existujúce pracoviská, kde sa rozhodnutie vydáva každoročne),
- 1 rozhodnutie na vyradenie rizikových prác z dôvodu zrušenia pracoviska a prevádzky.

### **2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické:**

V r. 2021 bol znížený výkon ŠZD z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie v súvislosti s ochorením COVID-19. Problematika toxických a veľmi toxických chemických látok a zmesí bola sledovaná pri uplatňovaní NV SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady ES č.1272/2008. RÚVZ na tomto úseku cielene sleduje používanie nebezpečných chemických faktorov na pracoviskách a expozíciu zamestnancov pri každom výkone ŠZD a taktiež pri uvádzaní priestorov do prevádzky.

Veľmi toxické látky a zmesi a toxické látky a zmesi sú používané v koželužskom priemysle, elektrotechnickom priemysle, celulózo-papierenskom priemysle, v prevádzkach povrchovej úpravy kovov, v lekárňach (reagenčný aparát), vo veľmi malom rozsahu v poľnohospodárstve. Snahou zamestnávateľov je v prípadoch, kde je to možné z hľadiska technologických postupov, redukovať používanie toxických a veľmi toxických látok a zmesí.

V roku 2021 bol v poľnohospodárskom sektore vykonaný ŠZD u 7 subjektov, ktorý bol zameraný aj na zaobchádzanie s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami. Pri výkone ŠZD sa zamestnanci RÚVZ zameriavali na spôsob oboznamovania zamestnancov s kartami bezpečnostných údajov, na prevádzkové poriadky, evidenciu, odbornú spôsobilosť zamestnancov, poskytovanie OOPP zamestnancom a ich používanie, ako aj na likvidáciu prázdnych obalov a nespotrebovaných zvyškov. Zásadné nedostatky neboli zistené, nakoľko v poľnohospodárskom sektore pretrváva tendencia nepoužívať, alebo minimálne používať prípravky na ochranu rastlín, ktoré sú klasifikované ako toxické. Z dôvodu zmeny používaných prípravkov na ochranu rastlín boli u 5 subjektov aktualizované prevádzkové poriadky pre chemický faktor, v spolupráci s PZS. V rámci regiónu evidujeme 2 sektory, ktoré prešli v rámci svojej činnosti na ekologické hospodárstvo. Na chemickú ochranu rastlín sa používajú len také prípravky, ktoré sú evidované v platnom zozname povolených prípravkov na daný kalendárny rok, ich spotreba je evidovaná.

V r. 2021 bolo vydané jedno rozhodnutie k návrhu na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami pre pracovisko laboratória.

Konzultácie k problematike sú poskytované priebežne (počas ŠZD, na základe telefonických alebo osobných konzultácií).

### **2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém:**

V r. 2021 došlo k významným zmenám v evidencii zamestnancov pracujúcich v riziku karcinogénnych a mutagénnych faktorov. Významné použitie karcinogénnych a mutagénnych látok v Liptovskej nemocnici s poliklinikou MUDr. Ivana Stodolu Liptovský Mikuláš pri podávaní cytostatík bolo eliminované, nakoľko bola v priebehu roka 2021 zrušená onkologická ambulancia. Práce súvisiace s prípravou, riedením a podávaním cytostatík na Internom oddelení v ambulancii klinickej onkológie zaradené do tretej kategórie, boli rozhodnutím RÚVZ z decembra 2021 zrušené. V databáze sú ďalej evidovaní



zamestnávateľa, kde sa používajú technológie asfaltovania ciest a chodníkov za tepla, pri prácach vo vonkajšom teréne, kedy môžu byť zamestnanci exponovaní PAU /benzo(a)pyrén/ – tretia a štvrtá kategória prác; v r. 2019 boli uvedené do prevádzky priestory mobilného obalovacieho centra, kde sa vyrábajú štandardné aj nízkoteplotné asfaltové zmesi. Pri obsluhu mobilného obalovacieho centra sú zamestnanci exponovaní benzo(a)pyrénu; na základe výsledkov meraní a posúdenia rizika boli práce zaradené do druhej kategórie, v r. 2021 nebolo mobilné obalovacie centrum v prevádzke. Karcinogénnym a mutagénnym faktorom sú exponovaní zamestnanci aj v spaľovni odpadov zo zdravotníckych zariadení (pevný aerosól - sadze, tretia kategória práce), v koželužskom priemysle, v laboratóriách pri vykonávaní laboratórných analýz, prácach pri povrchovej úprave kovov (druhá kategória práce), prácach v drevárskom priemysle (pevný aerosól – dub, buk), pri odstraňovaní azbestových materiálov alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. Zároveň sú používané karcinogénne a mutagénne látky ako súčasť reagenčného aparátu v lekárňach, kde je expozícia minimálna.

Register zamestnávateľov, u ktorých sa používajú karcinogénne a mutagénne faktory, je vedený.

V r. 2021 bolo vydaných 5 súhlasných rozhodnutí k návrhu na schválenie činnosti spojenej s výrobou, spracovaním, manipuláciou, skladovaním, prepravou a zneškodňovaním chemických karcinogénov na pracoviskách IKEA Industry s.r.o., stolárstvo R-Different, s.r.o., roľnícke družstvo RD Pribylina, spracovanie dreva SCP – PSS, s. r. o., a laboratórium Žilinskej univerzity. Na uvedených pracoviskách bola pozornosť venovaná najmä posúdeniu zdravotných rizík pri práci s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi, vymedzeniu a označeniu kontrolovaného pásma, používaným OOPP a vedeniu zoznamov exponovaných zamestnancov so záznamami o expozícii (uchovávanie 40 rokov).

U zamestnávateľov, ktorých zamestnanci vykonávajú práce zaradené do tretej kategórie pre karcinogénne a mutagénne faktory, ŠZD v r. 2021 nebol vykonaný.

V rámci tejto úlohy bolo posúdených **129** návrhov na činnosti spojené s odstraňovaním a likvidáciou materiálov obsahujúcich azbest, z toho 124 návrhov bolo na odstraňovanie a likvidáciu materiálov obsahujúcich azbest v exteriéri, 4 návrhy v interiéri a 1 návrh v bytových jadrách v budovách na bývanie a vydaných **129 súhlasných rozhodnutí** pre právnické osoby a fyzické osoby – podnikateľov, oprávnené odstraňovať azbest alebo materiály obsahujúce azbest zo stavieb.

## Úloha č. 2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

Intervencie zamerané na znižovanie zdravotných rizík pri práci boli zabezpečované prostredníctvom konzultácií priebežne.

### 2.2.1 Zdravé pracoviská:

Prerokované boli otázky súvisiace s hodnotením rizík pri práci a prevencie chorôb z povolania u zamestnávateľov, u ktorých boli šetrené podozrenia na choroby z povolania. Intervencie zamerané na znižovanie zdravotných rizík pri práci boli zabezpečované prostredníctvom konzultácií priebežne.

V oblasti prevencie chronických ochorení boli realizované skupinové intervencie. V základnej poradni zdravia bolo vyšetrených 31 klientov, zamestnancov OÚ v Ružomberku, v spolupráci so VŠZP Žilina. Išlo o 25 žien a 6 mužov vo veku 45-54 rokov. Vyšetrované

parametre z kapilárnej krvi: celkový cholesterol, tuky a meranie krvného tlaku. Zároveň bolo klientom poskytované poradenstvo pri spôsobe stravovania, úprave pohybovej aktivity a pod.

## 2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci:

Do Európskej informačnej kampane Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) sa RÚVZ nezapojil.

### 3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN
3.1	<b>BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A</b> <i>Úloha nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti a ochranu zdravia obyvateľov SR.</i>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. marec 2020
	Úloha neplnená RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši.	
3.2	<b>MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI</b> <i>Úloha nadväzuje na úlohy „Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025“.</i>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne	30. marec 2021
	Monitorovanie príjmu kuchynskej soli v pokrmoch v zariadeniach spoločného stravovania a vo vybraných pekárenských výrobkoch - úloha neplnená RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši.	
3.3	<b>BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY</b> <i>Úloha nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti a ochranu zdravia obyvateľov SR.</i>	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. marec 2020
	Úloha neplnená RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši.	

## **4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE**

### **4.1. Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025 (NAPPO)**

Uvedený projekt má 5 priorít: 1. podpora zdravšieho štartu do života, 2. podpora zdravšieho prostredia v školách, 3. poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení, 4. podpora pohybových aktivít a 5. monitoring antropometrických ukazovateľov vybraných vekových skupín detí školského veku.

Aktivity v rámci uvedeného projektu neboli pracovníkmi oddelenia hygieny detí a mládeže v roku 2021 riešené z dôvodu mimoriadnej epidemiologickej situácie v súvislosti s ochorením COVID-19.

### **4.2. Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch materských škôl a v rámci občianskej vybavenosti**

V rámci plnenia tejto úlohy sme v roku 2021 vykonali 30 kontrol detských pieskovísk a odobrali sme 30 vzoriek piesku, z toho 19 vzoriek z pieskovísk predškolských zariadení a 11 vzoriek z pieskovísk, vybudovaných v rámci občianskej vybavenosti. Vzorky boli vyšetrené v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Z uvedeného počtu odobratých vzoriek nevyhovela 1 vzorka, z dôvodu prekročenia najvyššie prípustného množstva termotolerantných koliformných baktérii. Išlo o vzorku z verejného pieskoviska v meste Liptovský Mikuláš. Prevádzkovateľovi pieskoviska bol uložený pokyn na vykonanie opatrení, ktoré zabezpečia odstránenie mikrobiologického znečistenia piesku. Prevádzkovateľ vykonal v predmetnom pieskovisku výmenu piesku, o čom písomne informoval RÚVZ. Pracovníci RÚVZ odobrali opakovane vzorku piesku, laboratórna analýza potvrdila zdravotnú nezávadnosť piesku.

Iné nedostatky neboli v rámci vykonaných kontrol pieskovísk riešené.

### **4.3. Hodnotenie jedálnych lístkov v materských a základných školách**

V rámci realizácie uvedeného projektu boli v roku 2021 pracovníkmi oddelenia hygieny detí a mládeže prevzaté jedálne lístky za mesiace október a november 2021 z 3 školských jedální pri základných školách. Jedálne lístky budú hodnotené na pestrosť a dodržiavanie zásad na zostavovanie jedálnych lístkov podľa vyhlášky č. 330/2008 Z.z. o zariadeniach školského stravovania. Vyhodnotenie bude vykonané podľa pokynov gestora projektu – ÚVZ SR v termíne do konca marca 2022.

### **4.4. Úrazy u detí v SR**

V roku 2021 sme sa v spolupráci s Liptovskou nemocnicou s poliklinikou MUDr. Ivana Stodolu podieľali na riešení tohto projektu. Projekt prebiehal dotazníkovou formou. Dotazník vyplňali rodičia detí, ktorí boli s dieťaťom na ošetrovaní na detskom oddelení, z oddelenia úrazovej chirurgie nebol odovzdaný žiadny dotazník. Vyplnených bolo celkovo **12 dotazníkov**.

## 6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

V priebehu roka 2021 vzhľadom k pretrvávajúcej pandémie ochorenia COVID-19 sme v rámci Programov a projektov splnili jednotlivé úlohy stanovené pre odbor epidemiológie na úseku verejného zdravotníctva len čiastočne a podľa časových možností.

### 6.1 Národný imunizačný program SR

Vzhľadom k pandémie ochorenia COVID-19 bola kontrola povinného očkovania vykonaná na základe vyplnených tabuliek jednotlivými lekármi pre deti a dorast (administratívna kontrola). Kontrola očkovania je vykonávaná v zmysle odborného usmernenia na kontrolu očkovania a metodiky WHO pre realizáciu administratívnej kontroly.

V okresoch Liptovský Mikuláš a Ružomberok je celkove 24 pediatrických obvodov. Zaočkovanosť všetkých ročníkov detí, ktoré v období od 1.9.2020 do 31.8.2021 podliehali kontrole očkovania **je stále veľmi dobrá - pohybovala sa v rozmedzí od 95,4 % do 99,8%**. Zaočkovanosť nižšia ako 90 % nebola zistená.

Na všetky hlásené odmietnutia povinného očkovania boli zaslané pozvánky s poučením do poradne očkovania.

Pracovníci oddelenia epidemiológie usmerňujú lekárov prvého kontaktu pre deti a dospelých v problematike pravidelného povinného a odporúčaného očkovania a poskytujú konzultácie týkajúce sa špecifických problémov v súvislosti s očkovaním.

V roku 2021 boli realizované nasledovné úlohy:

- monitorovanie situácie v oblasti imunizácie
- monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním
- zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie
- surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy)
- aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeljej populácie, smerované najmä pre mladých rodičov
- aktuálne informácie týkajúce sa očkovania sú uverejňované na web stránke a nástenke úradu.

### 6.2 Surveillance infekčných chorôb

Mesačné analýzy prenosných ochorení za región boli vykonávané podľa časových možností a personálnych kapacít, prednostne bolo vykonávané spracovávanie a sledovanie ochorení vyvolaných SARS-CoV-2 (COVID-19).

V oblasti výskytu chrípky a ARO celé chrípkové a aj mimo chrípkové obdobie elektronicky informujeme o aktuálnej situácii, informáciu zverejňujeme na webovej stránke úradu.

V sledovanom období boli zaznamenané 3 potvrdené ochorenia na chrípku, v jednom prípade išlo o vírus chrípky typ A, v ostatných prípadoch vírus chrípky typ B. Od pacientov s príznakmi virózy bolo vykonaných prostredníctvom sentinelových lekárov celkom 2 odbery na laboratórny dôkaz chrípky. V roku 2021 neboli hlásené prípady SARI.

### 6.3 Informačný systém prenosných ochorení – EPIS

V informačnom systéme prenosných ochorení bolo spracovaných 25 049 prípadov, čo je v priemere 2087 prenosných ochorení hlásených za mesiac. Prevažne boli spracovávané ohniská v súvislosti s ochorením COVID – 19.

Program EPIS sa využíva aj pre manažment epidémií. Lekári prvého kontaktu majú možnosť priamo z ambulancie vstupovať do užívateľského portálu, zatiaľ túto možnosť využívajú len tri lekárky aj napriek opakovanej propagácii programu v teréne. V programe EPIS je plne využívaný systém rýchleho varovania.

Na spracovanie analýz je využívaný aj export dát. Mesačne sú realizované analýzy hlásených ochorení a výstupy z portálu sú zverejňované na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši. V systéme sú pravidelne hlásené laboratórne potvrdené prípady.

### 6.4 Nozokomiálne nákazy

V roku 2021 boli realizované tieto opatrenia na prevenciu nozokomiálnych nákaz:

- realizované kontroly hygienicko-epidemiologického režimu – 12 kontrol na oddeleniach LNsP MUDr. I. Stodolu Liptovský Mikuláš, z toho 3 kontroly opakované pre nevyhovujúce výsledky sterov z prostredia.
- odobratých bolo 148 sterov zo sterilného materiálu, 212 sterov z prostredia
- funkčnosť sterilizátorov a kontrola sterilizačných programov nebola vykonaná
- hlásených bolo 40 ochorení nozokomiálneho charakteru: OAIM (7x), interné oddelenie (6x), JIS interná (2x), oddelenie dlhodobo chorých (9x), chirurgické oddelenie (7x), JIS chirurgická (2x), JIS neurologická (3x), neurologické oddelenie (1x), pediatrické oddelenie (2x), úrazová chirurgia (1x)
- na základe spolupráce s mikrobiologickým odd. LNsP je zabezpečené monitorovanie výskytu multirezistentných kmeňov na jednotlivých oddeleniach nemocníc v regióne, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi a následná aplikácia správnych režimových opatrení.

V roku 2021 bol hlásený výskyt multirezistentných *Klebsiella pneumoniae carbapenemase* (KPC) 39 x. Nosičstvá boli hlásené z LNsP MUDr. I. Stodolu z jednotlivých oddelení, 1 všeobecným lekárom pre dospelých a 1 urologickou ambulanciou v regióne.

## 6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

V rámci hlásenia chrípky a chrípke podobných ochorení je sústavne monitorovaný aj výskyt SARS, ochorenie v roku 2021 nebolo hlásené.

Prípady vtácej chrípky neboli v regióne riešené. Prípady MERSCoV neboli hlásené ani riešené.

Všetky materiály súvisiace s pripravenosťou na riešenie mimoriadnych epidemiologických hrozieb sú komunikované so zdravotníckymi pracoviskami.

## 6.6 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Priebežne sme plnili úlohy surveillance poliomyelitídy - monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

V sledovanom období sme nezaznamenali žiadne ochorenie na ACHP.

Pokračovali sme v monitorovaní cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Vykonané boli odbery vzoriek odpadových vôd na virologické vyšetrenie podľa stanoveného plánu - zistenie prítomnosti poliovírusov resp. iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí. Výsledky virologických vyšetrení boli vo všetkých prípadoch negatívne.

## 6.7 Prevencia HIV/AIDS

RÚVZ – oddelenie epidemiológie má zriadenú poradňu HIV pre jednotlivcov s anonymnými odbermi krvi na testovanie HIV a anonymné a bezplatné poradenstvo.

V roku 2021 bolo anonymne vyšetrených 6 osôb s negatívnym výsledkom. Poradňa v roku 2021 fungovala v obmedzenom režime.

Edukáciu na školách v problematike HIV /AIDS realizuje oddelenie podpory zdravia.

## 6.8 Poradňa očkovania

Očkovanie tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. Nárast antivakcinačných aktivít je výrazný hlavne od konca roku 2012. Mnohí rodičia akceptujú len antivakcinačné informácie z internetu, z bulvárnych médií a podceňujú odborné informácie. Diskusia s týmito rodičmi je veľmi náročná a ich presvedčenie o neúčinnosti a škodlivosti očkovania také silné, že neprijímajú žiadne odborné argumenty. Oddelenie epidemiológie poskytuje telefonicky, písomne, osobne v rámci poradne očkovania usmernenia v oblasti povinného a odporúčaného očkovania.

Aj napriek opakovanému zverejneniu informácie o zriadení poradne očkovania na RÚVZ nebol výrazný záujem zo strany rodičov o odborné poradenstvo. Všetkým rodičom, ktorí

odmietajú povinné očkovanie u svojich detí, je zaslané poučenie o možných následkoch týkajúcich sa ohrozenia zdravia dieťaťa aj verejného zdravia v prípade nezabezpečenia povinného očkovania u svojho dieťaťa a predvolanie do poradne očkovania. V roku 2021 poradňa očkovania zriadená v RÚVZ bola v obmedzenom režime. Každý štvrtrok je na ÚVZ SR zasielaný aktualizovaný počet rodičov odmietajúcich povinné očkovanie

## **6.9 Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania.**

V roku 2021 nebola realizovaná prednáška v rámci Európskeho imunizačného týždňa.

## 9. ODBOR PODPORY ZDRAVIA

### 9.1 Národný program podpory zdravia

#### I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

Počty zdravotno-výchovných aktivít v nasledovných prioritných oblastiach NPPZ:

- 1. Výživa a stravovacie zvyklosti:** 3 zdravotno-výchovných aktivít, počet edukovaných 155 osôb.
- 2. Fyzická inaktivita:** 8 zdravotno-výchovných aktivít, počet edukovaných 155 osôb.
- 3. Tabak:** nerealizované.
- 4. Alkohol:** nerealizované.

Iné témy: Riziká ochorenia COVID 19, preventívne opatrenia a protiepidemiologické opatrenia v súvislosti s ochorením COVID 19, dodržiavanie hygieny rúk v prevencii ochorenia COVID 19, Význam očkovania a stomatohygiena: 42 aktivít, počet edukovaných 542 osôb.

Počet zdravotno - výchovných aktivít celkom: 53.

Počet edukovaných celkom: 852.

#### II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

- 1. Kardiovaskulárne ochorenia:** 1 aktivita, počet edukovaných 6 osôb.
- 2. Diabetes mellitus:** nerealizované.
- 3. Nádorové ochorenia:** 7 aktivít, počet edukovaných 90 osôb.

Do procesu podpory zdravia bolo zainteresovaných 64 subjektov:

Mestský úrad v Liptovskom Mikuláši, v Ružomberku a v Lipt. Hrádku, 2 obecné úrady, 18 školských zariadení, 1 školský internát a základné organizácie Jednoty dôchodcov Slovenska v regióne Liptov. Edukačné aktivity boli zamerané na cieľovú skupinu detí a mládež, produktívny a poproduktívny vek.

#### **9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky**

Nerealizovaný program

#### **9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025**

Nerealizovaný.

#### **9.3 Podpora zdravia znevýhodnených komunit**

Projekt realizovali v roku 2021 len vybrané RÚVZ v SR.

RÚVZ so sídlom v Lipt. Mikuláši projekt nerealizoval.



## **9.4. Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike (NAPPA)**

V rámci vyššie uvedeného programu bola realizovaná v kal roku 2020 a 2021 Prierezová štúdia zameraná na skúsenosti a postoje respondentov ku konzumácii a regulácii alkoholu. Anonymný dotazník vyplnilo 68 respondentov, mužov a žien vo veku od 12 do 29 rokov, žijúcich v okrese Liptovský Mikuláš a Ružomberok.

## **9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh národného programu aktívneho starnutia**

Zvýšenie úrovne zdravotného uvedomenia bolo realizované intervenčnými aktivitami

v cieľovej skupine seniorov

- Jednoty dôchodcov Slovenska, (ďalej JDS) Palúdzka Lipt.Mikuláš;
- JDS, Demänová;
- JDS Vavrišovo;
- JDS Lipt. Kokava.

Témy a počty edukačných aktivít (prednášková činnosť): Kolorektálny karcinóm - incidencia, prevalencia, vývoj, Výživa v prevencii kolorektálneho karcinómu, Význam očkovania seniorov.

Počet aktivít: 4, počet edukovaných: 59.

Zvýšenie úrovne zdravotného uvedomenia počas pandemickej situácie súvisiacej s ochorením COVID – 19 bolo realizované zaslaním propagačných materiálov pre členov základných organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska v regióne Liptov v počte (64 subjektov). Išlo o materiály zamerané na udržiavanie svalovej hmoty a kondície počas obmedzenia pohybu, predchádzaniu vzniku civilizačných ochorení alebo zhoršeniu ich stavu (napríklad kardiovaskulárne ochorenia, vysoký krvný tlak, diabetes 2. typu, onkologické ochorenia) a to úpravou stravovacích návykov seniorov.

## **9.6 CINDI program SR**

V oblasti prevencie chronických ochorení boli realizované skupinové aj individuálne intervencie.

Individuálne intervencie :

v základnej poradni zdravia bolo vyšetrených 31 klientov, zamestnancov OÚ v Ružomberku, v spolupráci so VŽP Žilina. Išlo o 25 žien a 6 mužov vo veku 45 – 54 rokov. Vyšetrované parametre z kapilárnej krvi: celkový cholesterol, tuky meranie krvného tlaku. Zároveň klientom bolo poskytované podľa potreby poradenstvo pri spôsobe stravovania, úprave pohybovej aktivity a pod.

### **Nadstavbová poradňa**

#### **Poradňa odvykania od fajčenia:**

V rámci telefonickej linky Quit line bolo evidovaných 15 opodstatnených hovorov.

## **Medializácia výchovy k zdraviu (komunikácia s médiami)**

Mediálne vstupy propagujúce zdravotno-výchovné aktivity

Na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši bol umiestnený materiál v súvislosti so Svetovým dňom Alzheimerovej choroby - september 2021.

## **9.7 Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie na obdobie rokov 2017 -2020**

Nerealizovaný

## **9.8 Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020**

Zvýšenie úrovne zdravotného uvedomenia bolo realizované intervenčnými aktivitami

v cieľovej skupine detí predškolského veku

- MŠ LOBELKA, Lipt. Mikuláš;
- MŠ Vranovská, Lipt. Mikuláš;
- MŠ Kláštorná, Lipt. Mikuláš;
- MŠ A. Stodolu, Lipt. Mikuláš;
- MŠ Komenského, Lipt. Mikuláš;
- MŠ Hrabovská cesta, Ružomberok;
- MŠ Bystrická cesta, Ružomberok.

Témy a počty edukačných aktivít (demonštračná a prednášková činnosť): Správne sedenie a státie - zdravý chrbát. Počet aktivít: 8 besied, počet edukovaných: 155.

## **Programy a projekty, ktoré nie sú súčasťou dokumentu „Programy a projekty“ vyhlásené HH SR**

Realizovaný bol projekt „Viem čo zjem“ v spolupráci so ZŠ s MŠ Lubeľa 161.

Ide o projekt, ktorý je súčasťou globálneho programu Nestlé pre zdravie detí, ktorý sa od roku 2009 postupne realizoval už v 84 krajinách sveta. Doposiaľ ním prešlo približne 8 miliónov detí. V školskom roku 2019/2020 na Slovensku sme sa podieľali na realizácii štvrtého ročníka projektu, ktorého hlavnou témou bola hygiena potravín. Hlavným cieľom tohto projektu je motivácia žiakov základných škôl vo veku 8 – 12 rokov k vyváženému životnému štýlu, k správnym stravovacím návykom a podpora ich záujmu aj o pohybové aktivity. Cieľová skupina: žiaci 6. ročníka základnej školy. **Zdravotno-výchovné aktivity** prebiehali formou interaktívnej besedy, za použitia digitalizovanej verzie lekcie s interaktívnou tabuľou, súčasťou ktorej bolo video a hra. **Počet výchovno-vzdelávacích aktivít:** 1 beseda. **Témy edukačných aktivít:** Bezpečnosť a hygiena potravín, dôležitosť umývania rúk pri príprave pokrmov, správne skladovanie surovín, význam hlavných živín v pokrme, význam čítania etikety na potravinárskom výrobku z dôvodu kontroly nad zvýšeným príjmom cukrov a tukov v potravinách. **Počet edukovaných:** 93.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva  
so sídlom v Lučenci**

# 1. HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

V roku 2021 oddelenie HŽPaZ RÚVZ so sídlom v Lučenci sa podieľalo na plnení jednej úlohy č. 1.1 „Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na rok 2021 a na ďalšie roky“. Ďalšie úlohy pod č. 1.2, 1.3, 1.5 a 1.6 neboli realizované.

## 1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

**Riešiteľské pracoviská:** ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR

**Gestor úlohy:** ÚVZ SR

Cieľom úlohy je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom zlepšenia stavu environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, kontaminovanými územiami, nebezpečnými chemickými látkami, UV žiarením a zmenou klímy.

Jedným zo strategických dlhodobých cieľov, ktorý bol v NEHAP V. prijatý je znížiť expozíciu a riziko závažných ochorení spôsobených mikroorganizmami rodu *Legionella*. NEHAP rieši problematiku Legionel (priorita B, aktivita č. 9., názov aktivity: Monitoring vzoriek životného prostredia – stery, voda, ovzdušie) so zameraním na stanovenie prítomnosti baktérií rodu *Legionella*.

V prvej fáze v priebehu roku 2021 sa zrealizoval odber vzoriek v zariadení sociálnych služieb s pobytom osôb vo zvýšenom riziku, s následným znížením rizika závažných ochorení spôsobených týmito mikroorganizmami.

### **Plnenie v roku 2021:**

V rámci tejto úlohy bolo vybrané 1 zariadenie sociálnych služieb, z dôvodu posúdenia rizika vnútorných rozvodov teplej vody a jej úpravy. Boli odobraté 4 vzorky teplej vody z rôznych odberných miest; 1 vzorka pitnej vody a 5 sterov (z dvoch umývadiel, zo dvoch sprchovacích ružíc a jednej vodovodnej batérie).

V rámci riešenia predmetnej úlohy z výsledkov Protokolov o skúškach z odberov vzoriek teplej vody bola zistená prítomnosť *Legionella* spp. vo všetkých 4 vzorkách. Vo vzorke pitnej vody prítomnosť *Legionella* spp. nebola zistená. Podľa Protokolu o skúške z 5 sterov z prostredia (z dvoch umývadiel, zo dvoch sprchovacích ružíc a jednej vodovodnej batérie) bola zistená prítomnosť *Legionella* z 2 umývadiel – *Legionella pneumophila* sérotyp 3.

Vzhľadom k tomu, že v zariadení sociálnych služieb bola zistená pozitivita na legionely, zo strany prevádzkovateľa predmetného zariadenia boli navrhnuté nápravné opatrenia:

- vykonáva sa pravidelná údržba rozvodného systému a výmena väčšieho množstva vody a tým je zabezpečená účinná cirkulácia vody v celom systéme,
- v súčasnosti prebieha celková výmena vodovodných stupačiek a ležateho rozvodu vody v budove, kde sa objavila *Legionella* spp.
- a mechanicky boli vyčistené a vydezinfikované vodovodné batérie a sprchové ružice.

### **Záver:**

II. kolo plnenia cieľa – definovaná aktivita č. 9., názov aktivity: „Monitoring vzoriek životného prostredia (stery, voda, ovzdušie) so zameraním na stanovenie prítomnosti baktérií rodu *Legionella* spp. v zariadení sociálnych služieb“ sa bude realizovať v mesiacoch apríl-máj 2022.

## **1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV**

**Riešiteľské pracoviská:** ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

## **1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ**

**Riešiteľské pracoviská:** ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ďalšie vybrané RÚVZ v SR

## **1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTKO A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH**

**Riešiteľské pracoviská:** ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

## **1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ**

**Riešiteľské pracoviská:** ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ďalšie vybrané RÚV

## **2. OBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE**

### **2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE**

#### **2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)**

RÚVZ so sídlom v Lučenci vedie register rizikových prác pre okres Lučenec a okres Poltár. K 31.12.2021 vykonávalo rizikové práce v tomto spádovom území 1 0601 zamestnancov, z toho 198 žien na pracoviskách 38 zamestnávateľov.

Podľa prevažujúcej činnosti je najviac pracovníkov exponovaných rizikovým faktorom v priemyselnej výrobe (spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva). V riziku 3. kategórie evidujeme 919 zamestnancov, z toho 181 žien, práce zaradené do 4. kategórie rizika vykonáva 26 zamestnancov, z toho dve ženy. Najviac zamestnancov je exponovaných hluku – 947, chemickým látkam a zmesiam – 75, fyzickej záťaži – 27, vibráciám – 41, u všetkých uvedených faktorov sme zaznamenali zníženie počtu exponovaných zamestnancov. Počty exponovaných biologickým faktorom – 14, chemickým karcinogénom, mutagénom, reprodukčno toxickým látkam – 12 ostali nezmenené.

Podľa aktuálnych výstupov z ASTR vidieť, že celkový počet zamestnancov, vykonávajúcich rizikové práce, poklesol o 66, čo je menší pokles ako v predchádzajúcom hodnotenom období (pokles v roku 2020 o 124 oproti roku 2019). Pokles je len v malej miere spôsobený preradením zamestnancov do 2. kategórie práce z dôvodu vykonaných účinných opatrení, v prevažnej miere ide o vedľajší efekt zníženia celkového počtu zamestnancov. Závod na výrobu nábytku Ekoltech Fil'akovo, ktorý bol v predchádzajúcich rokoch najväčším zamestnávateľom v regióne znížil počet zamestnancov za posledné roky na polovicu (v roku 2017 zamestnával 1252 zamestnancov, k 31.12.2021 to bolo 617 zamestnancov). Celkový počet zamestnancov poklesol aj u zamestnávateľa D&J Design s.r.o., Lučenec, ktorý na pracoviskách výroby nábytkových komponentov na Mikušovskej ceste v Lučenci zamestnával k 31.12.2021 podľa predložených informácií 117 zamestnancov, z toho 34 žien (v roku 2020 169/40) a rizikové práce vykonávalo k tomuto dátumu 63 zamestnancov, z toho 8 žien, čo je tiež pokles oproti predchádzajúcemu obdobiu.

V priebehu roku zanikli pracoviská dvoch zamestnávateľov, na ktorých zamestnanci vykonávali rizikové práce - drevovýroba QUERCUS a dielňa ručného brúsenia skla Gondeková Anna – ANNIE KRYŠTÁL.

Rizikové práce boli v roku 2021 vyhlásené na nových pracoviskách troch zamestnávateľov. Zamestnávateľ Podtatranská hydina a. s., požiadal o vydanie rozhodnutia o vyhlásení rizikových prác na pracovisku Hydinárska farma v Slanej Lehote, prevádzkovateľa Domäsko s. r. o., Lieskovec. Do tretej kategórie prác pre chemické faktory - pevné aerosóly s prevažne dráždivým účinkom (živočíšny pevný aerosól), boli zaradené práce vykonávané v profesiách ošetrovateľ hydiny a ošetrovateľ hydiny – údržbár.

Spoločnosť EURY - PACK System s.r.o., Fil'akovo sa špecializuje na výrobu obalov z dreva a polotovarov na báze dreva, dýh a preglejok. Práce vykonávané na pracoviskách drevovýroby v obci Prša boli zaradené do 3. a 4. kategórie prác s faktorom hluk.

Spoločnosť ForPack, s.r.o. na Šávoľskej ceste vo Filákovke vyrába papierové voštinové jadrá, drevené panely, prírezy a palety. Práce boli zaradené do 3. kategórie prác s faktorom hluk.

Štátny zdravotný dozor so zameraním na rizikové práce bol vykonaný na pracoviskách šiestich zamestnávateľov, vzhľadom na to, že aj v roku 2021 boli kontroly vykonávané v obmedzenom režime. Pri kontrolách sme sa zamerali na plnenie opatrení, ktoré vyplývajú zamestnávateľom z rozhodnutí o vyhlásení rizikových prác. Hodnotili sme dodržiavanie vypracovaných prevádzkových poriadkov, plnenie plánovaných opatrení na zníženie rizík a prevádzkové podmienky. Zároveň sme pri kontrolách brali do úvahy aktuálne platnú legislatívu a s tým súvisiace zmeny v povinnostiach zamestnávateľov (zákon NR SR č. 69/2020 Z. z. o mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 v oblasti zdravotníctva a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony).

V roku 2021 sme vydali 11 rozhodnutí, ktorými boli pracovné činnosti zaradené do kategórie rizikových prác. Schválený bol 1 návrh na vyradenie prác z tretej kategórie, práce boli na základe nových posúdení rizík preradené do kategórie 2, neskôr bolo doručené a oznámenie o zániku pracovísk (drevozárstvo QUERCUS). V jednom prípade fyzická osoba ukončila svoju činnosť a pracovisko bolo zrušené, rozhodnutie o zrušení rizikových prác nebolo vydané (Gondeková Anna – ANNIE KRYŠTÁL).

Pred vydaním každého rozhodnutia bol objektivizovaný skutkový stav, podmienky zaradenia prác do kategórie rizika boli so zamestnávateľmi prekonzultované a zároveň boli zamestnávatelia upozornení na dodržiavanie povinností vyplývajúcich z vydaných rozhodnutí. Všetky rizikové práce boli vyhlásené na základe návrhu zamestnávateľa, možnosť vyhlásiť rizikové práce z vlastného podnetu nebol dôvod využiť. Zamestnávatelia spracovali návrhy na zaradenie prác do tretej a štvrtej kategórie podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Zamestnávateľom neboli uložené žiadne sankcie za neplnenie povinností v oblasti ochrany zdravia zamestnancov.

### **2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí**

V roku 2021 nebolo vydané ani jedno rozhodnutie, ktorým by bolo schválené skladovanie a manipulácia s veľmi toxickými látkami a zmesami na pracovisku vrátane ich použitia pri dezinfekcii, regulácii živočíšnych škodcov a na ochranu rastlín.

Prílohu k 4 návrhom na uvedenie priestorov do prevádzky tvorili prevádzkové poriadky pre prácu s chemickými faktormi. Jednalo sa o prevádzku veľkoobchodnej predajne náhradných dielov na automobily, prevádzku technických služieb mesta, samoobslužnú autoumyváreň a autoservis. Prevádzkové poriadky pre prácu s chemickými faktormi boli súčasťou jedného návrhu na vyhlásenie rizikových prác (hydinná farma) a jedného návrhu na zmenu vo vyhlásených rizikových prácach (výroba žiaruvzdorných materiálov). Súčasťou všetkých 26 návrhov na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest boli aj prevádzkové poriadky pre prácu s chemickými faktormi.

Adient Slovakia s. r. o., Lučenec – závod na výrobu hlavových opierok z polyuretánovej peny. V technologickom procese sa používajú prípravky a zmesi na báze diizokyanátov, klasifikovaných ako veľmi toxické látky.

Toxické a veľmi toxické látky a zmesi sú používané v galvanizačnom procese povrchovej úpravy kovov – dvojchrómnan draselný – v spoločnostiach K-Kart s. r. o., Lučenec a EL.ZET s. r. o., Lučenec. Vo veľmi malých množstvách sú skladované a používané v zubných

ambulanciách, v lekárňach a v predajniach elektronických cigariet (náplne s obsahom nikotínu nad 1 hm.%). Pre laboratórne účely skladujú a využívajú toxické a veľmi toxické látky v závodoch THORMA Výroba k. s. Fil'akovo a Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a. s. (Laboratórium Lučenec, ČOV Lučenec).

V spolupráci s oddelením hygieny životného prostredia sme hodnotili 2 prevádzkové poriadky pre prácu s nebezpečnými chemickými faktormi (oba verejná lekáreň) Na uvedených pracoviskách sa nemanipuluje s látkami, ktoré sú zaradené do triedy nebezpečenstva akútna toxicita kategórie 1, 2 alebo 3, systém manipulácie s chemickými faktormi je hodnotený ako bezpečný, miera zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia je akceptovateľná.

V roku 2021 bolo doručených 77 oznámení o vykonaní prác v oblasti regulácie živočíšnych škodcov od 10 oprávnených subjektov. V 12 prípadoch boli pri vykonávaní deratizácii a dezinfekcii použité látky a zmesi klasifikované ako toxické alebo veľmi toxické. Jednalo sa o látky s obchodnými názvami:

- Quickphos pellets 56 GE - 9 oznámení, TAJBA a. s., Čaňa – deratizácia v obilných silách v prevádzke Lučenec,
- Persteril/Pedox - 3 oznámenia – Asanarates s. r. o., Košice - dezinfekcia a dezinfekcia vykonávaná v prevádzkach Tesco Stores – predajne Lučenec, Poltár, Fil'akovo.

Mimoriadne situácie a havárie sa v sledovanom období nevyskytli.

### **2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém**

Spoločnosti, v ktorých sú pracovné činnosti zaradené do kategórie rizikových prác :

Firma	Počet pracovníkov	Riziko	Kategória
Brush Block s.r.o., Lučenec	7/2	prach – tvrdé drevo	4
Všeobecná nemocnica s poliklinikou Lučenec n.o	5/4	Formladehyd	3

V kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie, skladovania a opatrenia na zníženie expozície chemických karcinogénov a mutagénov podľa NV SR č. 356/2006 Z. z. v platnom znení. Osobitnú pozornosť venujeme hodnoteniu zdravotných rizík na pracoviskách a prevádzkach, na ktorých prichádza do úvahy riziko chemických karcinogénov a mutagénov. V laboratórnych podmienkach firiem – THORMA Výroba k. s. Fil'akovo, Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť a. s., Banská Bystrica, Laboratórium Lučenec - evidujeme používanie a skladovanie karcinogénnych látok, ale pracovné činnosti predstavujú únosnú mieru rizika – 2 kategória.

Používanie a skladovanie karcinogénov evidujeme:

- THORMA Výroba k. s. - pracovisko galvanizovňa, v technologickom procese galvanizácie používajú síran nikelnatý a chlorid nikelnatý (karcinogény kat. 1A a mutagén kat. 2), Proseal XZ-120 s obsahom síranu kobaltnatého (karcinogén kat. 1B a mutagén kat. 2), Topás 2100 Glanzzusatz s obsahom tiomočoviny (karcinogén kat. 2), práce zaradené do 2. kategórie prác.
- K-Kart s. r. o., Lučenec – galvanické pokovovanie – dvojchróman draselný - dokázaný karcinogén pre ľudí (kat. 1A), práce zaradené do 2. kategórie prác.



- EL.ZET. s. r. o., Lučenec - galvanické pokovovanie – dvojchróman draselný - dokázaný karcinogén pre ľudí (kat. 1A ), práce zaradené do 2. kategórie prác.
- Všeobecná nemocnica s poliklinikou Lučenec n. o., Oddelenie patologicko-anatomické – formaldehyd (karcinogény kat. 1B a mutagén kat. 2) v rôznych koncentráciách, práce zaradené do 3. kategórie prác, vyhlásené rizikové práce.

V drevospracujúcich prevádzkach sú zamestnanci exponovaní prachu z tvrdého dreva:

- Mäspoma s. r. o., Výroba údenárskej štiepky Rovňany,
- BrushBlock s. r. o., Výroba kefodrievok Lučenec,
- D&J Design, s. r. o., Výroba nábytkových komponentov Lučenec,

Proces s rizikom chemickej karcinogenity - používanie cytostatík v liečebnom procese – práce zaradené do 2. kategórie prác:

- LC- Oncomed s. r. o. onkologická ambulancia (ukončila svoju činnosť v priebehu roku 2021),
- Všeobecná nemocnica s poliklinikou Lučenec n. o., Oddelenie radiačnej onkológie.

Proces s rizikom chemickej karcinogenity - výroba liateho asfaltu práce zaradené do 2. kategórie prác:

- STRABAG s. r. o., obalovačka Kalinovo,
- KOLEK s. r. o. Lučenec.

Cielená kontrola bola v roku 2021 vykonaná vo výrobe kefodrievok a na obalovačke bituménových zmesí. Nedostatky neboli zistené.

Vydaných bolo 26 rozhodnutí k návrhu na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest, z toho 1 x vnútorný priestor slúžiaci na pobyt ľudí (odpadové rúry v bytových jadrách). Štátny zdravotný dozor bol vykonaný v 2 prípadoch. Z toho 1 kontrola bola vykonaná na základe anonymného telefonického oznámenia. V tomto prípade bolo zistené porušenie predpisov a právnomu subjektu bola v správnom konaní uložená pokuta. Práce sú často vykonávané počas víkendu, termín sa občas mení v závislosti od počasia a nie vždy sa podarí skĺbiť plán ciest tak, aby bolo možné kontrolu vykonať, najmä ak ide o stavby vo vzdialenejších obciach.

## **2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI**

### **2.2.1 Zdravé pracoviská**

Cieľom tejto úlohy je napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci.

Zamestnávateľom ale aj zamestnancom sme poskytovali informácie hlavne týkajúce sa ochrany zdravia v súvislosti s platnou novelou zákona o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia. Osobitne sme sa snažili zamerať na poskytovanie poradenstva malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO), ktorí často krát podceňujú starostlivosť o vlastné zdravie z hľadiska pôsobenia faktorov pracovného prostredia.

### **2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci**

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci vyhlásila na roky 2020-2022 kampaň „Zdravé pracoviská znižujú záťaž“. Kampaň je zameraná na prevenciu poškodení podporno-pohybovej sústavy súvisiacich s prácou. Najviac prešetrovaných podozrení na chorobu z povolania aj najviac priznaných chorôb z povolania v našom regióne je práve z dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia. Každoročne usporadúvame v októbri v rámci Európskeho týždňa BOZP deň otvorených dverí. V roku 2020 sme vzhľadom na pandemickú situáciu od tejto aktivity upustili. Celkovo, tak ako iné pracovné oblasti aj aktivity zamerané na podporu zdravia pri práci boli poznamenané svetovou pandémiou. Kontroly boli vykonané u menšieho počtu zamestnávateľa, aj témy poradenstva boli často práve o tom, ako chrániť zamestnancov ako nastaviť postupy a opatrenia tak, aby v čo najväčšej miere bolo zabránené šíreniu vírusu pri zachovaní činnosti v prevádzkach.

Zdravotno-výchovné aktivity v rámci individuálneho poradenstva pre zamestnávateľov boli súčasťou kontrol v rámci výkonu ŠZD. Konzultácie boli poskytované hlavne telefonicky.

### **3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV**

#### **3.1 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI**

##### **Cieľ**

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

##### **Gestor**

ÚVZ SR

##### **Riešiteľské pracoviská**

ÚVZ SR a RÚVZ v SR

##### **Anotácia**

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8. 3. 2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu - postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospeléj populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní so zameraním na uzavretý systém spoločného stravovania napr. zariadenia sociálnych služieb a stravovacie zariadenia v nemocničných zariadeniach.

##### **Etapy riešenia**

###### **I. Etapa:**

1. Každé RÚVZ v sídle kraja odobrať najmenej 10 vzoriek hotových pokrmov (5 vzoriek uzavretý systém a 5 vzoriek verejné stravovanie / každé RÚVZ) (celé obedové menu) a 3 vzorky chleba alebo pekárskych výrobkov (od výrobcov SR) v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli.

T: 31. 12. 2020

Z: RÚVZ v sídle kraja pod koordináciou KO v HV

2. Výsledky spracované podľa komodity v tabuľkovej forme zaslať na RÚVZ so sídlom v Trenčíne v termíne do 30. 01. 2021

Z: RÚVZ v sídle kraja pod koordináciou KO v HV

###### **II. Etapa**

Pripraviť záverečnú správu za SR v termíne do 30. 03. 2021 – RÚVZ so sídlom v Trenčíne v spolupráci s ÚVZ SR.

##### **Výstupy**

Záverečná správa - pre sledovanie vývoja v oblasti príjmu soli prostredníctvom hotových pokrmov, chleba a pečiva v zariadeniach spoločného stravovania uzatvoreného typu.

RUVZ so sídlom v Lučenci sa na plnení úlohy v roku 2021 nepodieľal.

## **3.2 MONITORING BEZPEČNOSTI PET FLIAŠ Z RECYKLOVANÝCH PLATOV**

### **Cieľ**

Monitoring bezpečnosti PET fliaš vyrábaných s rôznym podielom recyklovaného vstupného materiálu (regranulátu) z hľadiska možnej migrácie látok (monoméry, neúmyselne pridané látky – degradačné, reakčné produkty a nečistoty). Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti vstupných surovín (regranulátov) ako aj finálnych výrobkov – PET fliaš vyrábaných v SR, na výrobu ktorých bol použitý recyklovaný vstupný materiál a tým zabezpečenie ochrany zdravia ľudí.

### **Gestor**

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade

### **Riešiteľské pracovisko**

RÚVZ so sídlom v Poprade

### **Anotácia**

V súlade s celoeurópskym trendom zameraným na zvyšovanie podielu recyklovaných plastov v PET fľašiach, vyplýva povinnosť výrobcov zvyšovať obsah regranulátu vo finálnych výrobkoch. Z prijatej „Európskej stratégie pre plasty v obehovom hospodárstve“ vyplýva povinnosť vyššej miery recyklácie a povinné používanie regranulátu v podiele 25% do roku 2025 a v podiele 30% do roku 2030. Z nariadenia Komisie (ES) č. 282/2008 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami vyplýva povinnosť vykonávať audit u výrobcov vstupných surovín (regranulát) ako aj finálnych výrobkov (PET fľaše) za účelom overenia možnej migrácie kontaminantov vyplývajúcich z použitých vstupných surovín ako aj degradačných produktov, reakčných produktov, iných NIAS ( neúmyselne pridaných látok) a kontrolu efektivity dekontaminačného procesu tak, aby bola zaručená zdravotná bezpečnosť PET fliaš v súlade s čl. 3 nariadenia EP a Rady č. 1935/2004.

### **Etapy riešenia**

I. etapa :

Január 2021 – december 2022 – metodická príprava monitoringu, zber údajov, zavedenie nových analytických metód a analýzy

II. etapa :

31.marec 2023 - záverečná správa

### **Výstupy**

Záverečná správa.

Zistené výsledky sa uplatnia pre ciele výkon úradných kontrol nad touto komoditou výrobkov a príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

### **Ukončenie úlohy**

31.december 2022

### **Záverečná správa**

31. marec 2023

RUVZ so sídlom v Lučenci sa na plnení úlohy v roku 2021 nepodieľal.

## **4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE**

### **4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 –2025 (NAPPO)**

**Gestor:** ÚVZ SR

**Riešiteľské pracovisko :** ÚVZ SR, RÚVZ v SR

**Termín ukončenia:** rok 2025

Na riešení danej úlohy sme sa v roku 2021 podieľali nasledovne:

Vykonalí sme 8 kontrol v školských stravovacích zariadeniach. Okrem uvedeného sme poskytli 95 konzultácií týkajúcich sa problematiky stravovania v školských a predškolských zariadeniach. Konzultácie sme poskytovali prevažne vedúcim školských jedální a týkali sa hlavne vyhlášok ÚVZ SR a Školského semaforu vydaného Ministerstvom školstva SR v súvislosti s pandemiou COVID 19.

### **4.2 HYGIENICKÁ ÚROVAŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI**

**Gestor:** ÚVZ SR

**Riešiteľské pracovisko:** všetky RÚVZ v SR

**Termín ukončenia:** rok 2021

Úloha bola plnená v 2. etape v mesiacoch jún až október. 1. etapa sa neriešila z dôvodu nepriaznivých klimatických podmienok. V rámci 2. etapy plnenia úlohy sme vykonali 6 ŠZD a odobrali 20 vzoriek piesku. Laboratórnym rozborom bolo zistené že z dôvodu prítomnosti termotolerantných koliformných baktérií nespĺňali požiadavky Vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z.z. dve vzorky piesku z verejných pieskovísk v správe Mesta Lučenec. Z dôvodu prítomnosti fekálnych streptokokov nespĺňala požiadavky Vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z.z. jedna vzorka piesku z verejného pieskoviska tiež v správe Mesta Lučenec. Na základe výsledkov laboratórneho rozboru, ktorým bola zistená prítomnosť termotolerantných koliformných baktérií a fekálnych streptokokov prevádzkovateľ verejného pieskoviska Mesto Lučenec pieskovisko, umiestnené na ul. L. Svobodu, Lučenec zrušilo. Z dôvodu prítomnosti geohelminčov bol vydaný zákaz na používanie pieskovísk do doby vykonania nápravných opatrení v troch predškolských zariadeniach MŠ Holiša, MŠ Čamovce a MŠ Šíd.

### **4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ a ŽŠ**

**Gestor:** ÚVZ SR

**Riešiteľské pracovisko:** všetky RÚVZ v SR

**Termín ukončenia:** rok 2022

Hodnotenie jedálnych lístkov v MŠ za obdobie jar, leto sa na základe usmernenia odboru HDM ÚVZ SR kvôli pandémie COVID 19 nevykonávalo. Úloha bola plnená v mesiaci október a november. Vykonával sa zber údajov - jedálne lístky z troch Základných škôl, dve ŽŠ boli

z okresu Lučenec, jedna ZŠ z okresu Poltár. Správa za uvedené časové obdobie bude spracovaná do 31.3.2022 a zaslaná na odbor HDM ÚVZ SR.

#### **4.4 ÚRAZY U DETÍ V SR**

**Gestor:** ÚVZ SR

**Riešiteľské pracovisko:** NCZI, vybrané regionálne nemocnice, všetky RÚVZ v SR

**Termín ukončenia:** rok 2022

Úloha bola plnená v spolupráci s Všeobecnou nemocnicou s poliklinikou n.o., Námestie republiky 15, Lučenec, III. Detská klinika Slovenskej zdravotníckej univerzity.

V rámci projektu sme doručili na Detskú kliniku VsNsPn.o. Lučenec „Dotazník o úrazoch detí“ v určených etapách. Po uplynutí časového obdobia na zber dotazníkov – mesiac február, júl a október sme konštatovali, že rodičom, ktorých deti mali byť hospitalizované s úrazom nebol predložený v žiadnom časovom úseku realizácie projektu dotazník. Zdôvodnenie uvedenej situácie zamestnancami Detskej kliniky, prečo nedošlo z ich strany k odovzdaniu dotazníkov rodičom hospitalizovaných detí je nasledovné: Deti, ktoré utrpia úraz sú hospitalizované na oddelení chirurgie v rámci VŠNsP n.o, Lučenec, deti s vážnymi úrazmi sú transportované na vyššie pracovisko – Detská fakultná nemocnica s poliklinikou Banská Bystrica.

Z uvedeného dôvodu sme v rámci plnenia úlohy nedostali späť od vybraného zdravotníckeho zariadenia ani jeden vyplnený dotazník.

## **6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE**

### **6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)**

Administratívna kontrola pravidelného povinného očkovania v okresoch Lučenec a Poltár bola vykonaná v zmysle usmernenia hlavného hygienika SR zo dňa 31.08.2021 pod značkou OSIO/8256/2021 RZ-40164/2021 za obdobie od 1.9.2020 do 31.8.2021 podľa predložených tabuliek.

V okrese Lučenec sa v sledovanom období zaočkovanosť detskej populácie pohybovala v rozmedzí od 93,5 % - 97,6 %. Nižšia zaočkovanosť pod 95 % bola zistená v rámci základného očkovania proti morbilám, parotitíde, rubeole a tiež v preočkovaní proti diftérii, tetanu, pertusis a poliomyelitíde. Očkovanie proti sezónnej chrípke u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb v okrese Lučenec bola na úrovni 75,8 %.

V okrese Poltár sa v sledovanom období zaočkovanosť detskej populácie pohybovala v rozmedzí od 96,2 % - 100 %. Nižšia zaočkovanosť pod 95 % nebola v rámci povinného pravidelného očkovania zistená. Očkovanie proti sezónnej chrípke u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb v okrese Poltár bola na úrovni 88,5 %.

V roku 2021 sa monitoroval výskyt ochorení v populácii, ktoré podliehajú povinnému očkovaniu. V sledovanom období sme nezaznamenali ani jeden prípad. Praznivá situácia je aj naďalej vo výskyte respiračných nákaz, hlavne vďaka ochoreniam preventabilným imunizáciou. Nevyskytlo sa žiadne ochorenie na záškrt, osýpky, ružienku, mumps.

V dňoch od 26. apríla do 2. mája 2021 bol vyhlásený 16. ročník Európskeho imunizačného týždňa. Vzhľadom na pandémie COVID-19 spôsobenou koronavírusom SARS-CoV-2, ktorá bola vyhlásená dňa 11.3.2020 generálnym riaditeľom Svetovej zdravotníckej organizácie nebolo možné v plnom rozsahu vykonávať aktivity v rámci Európskeho imunizačného týždňa. Zamestnanci oddelenia epidemiológie poskytovali informácií všeobecným lekárom pre deti a dorast a všeobecným lekárom pre dospelých o povinnom očkovaní v SR telefonicky a elektronickou poštou. V rámci vakcinačnej poradne telefonicky sa poskytovali informácie zdravotníckym pracovníkom a laickej verejnosti.

### **6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHOROB**

Prenosné ochorenia, ktoré podliehajú hláseniu v zmysle platnej legislatívy v SR boli monitorované priebežne cestou portálu epidemiologického informačného systému EPIS s mesačnou analýzou. V roku 2021 bolo celkovo hlásených 12 356 prenosných ochorení z okresu Lučenec a 3 785 z okresu Poltár.

Od roku 2020 bol prerušený praznivý trend vývoja epidemiologickej situácie pandémie COVID-19 spôsobenou koronavírusom SARS-CoV-2, ktorá bola vyhlásená dňa 11.3.2020 generálnym riaditeľom Svetovej zdravotníckej organizácie. V analyzovanom roku bolo v okrese Lučenec hlásených 12 160 ochorení COVID-19, čo je 98,41 % z celkového počtu ochorení, 1,59 % ochorení bolo zaznamenaných v skupinách: črevných infekcií bakteriálneho a vírusového pôvodu, neuroinfekcií, zoonóz, vírusových hepatitíd, infekcií s prevažne pohlavným spôsobom prenášania. V okrese Poltár – 3 736 ochorení COVID-19, čo je 98,70 % z celkového počtu ochorení, 1,30 % ochorení bolo zaznamenaných skupinách: črevných infekcií bakteriálneho a vírusového pôvodu, nákaz kože a slizníc, vírusových hepatitíd a infekcií s prevažne pohlavným spôsobom prenášania. Informovanosť zameraná na „individuálnu“ prevenciu obyvateľov okresov Lučenec a Poltár v oblasti prenosných ochorení je zabezpečená prostredníctvom odborných zamestnancov oddelenia epidemiológie pri vyšetrovaní jednotlivých prípadov v ohnisku nákazy telefonicky alebo priamo v teréne.

## 6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Výskyt všetkých prenosných ochorení, vrátane pravidelného týždenného hlásenia akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení, nozokomiálnych nákaz ako aj mimoriadnych epidemiologických situácií bol vykázaný prostredníctvom informačného systému EPIS.

## 6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Trendy výskytu hlásených nozokomiálnych nákaz sa spracúvajú formou mesačných analýz a výročných správ osobitne za okresy Lučenec a Poltár.

Vo Všeobecnej nemocnici v Lučenci evidujeme nasledovné prípady, ktoré boli zistené v priebehu hospitalizácie alebo v rámci skriningových vyšetrení pri prijímaní pacientov na hospitalizáciu na jednotlivé oddelenia.

*Cievna chirurgia* – 1 prípad pod číselnou diagnózou U 071 COVID – 19 potvrdený PCR

*Oddelenie dlhodobo chorých* – 1 prípad pod číselnou diagnózou A 04.7 Enterokolitída zapr. Clostrídium difficile a 3 prípady pod číselnou diagnózou U 071 COVID – 19 potvrdený PCR

*Chirurgické oddelenie* – 1 prípad pod číselnou diagnózou A 04.7 Enterokolitída zapr. Clostrídium difficile a 3 prípady pod číselnou diagnózou U 071 COVID – 19 potvrdený PCR

*Infekčné oddelenie* – 3 prípady pod číselnou diagnózou A 04.7 Enterokolitída zapr. Clostrídium difficile

*Interné oddelenie* – 5 prípadov pod číselnou diagnózou A 04.7 Enterokolitída zapr. Clostrídium difficile a 12 prípadov pod číselnou diagnózou U 071 COVID – 19 potvrdený PCR

*Neurologické oddelenie* – 1 prípad pod číselnou diagnózou A 04.7 Enterokolitída zapr. Clostrídium difficile a 4 prípady pod číselnou diagnózou U 071 COVID – 19 potvrdený PCR

*Oddelenie radiačnej onkológie* – 1 prípad pod číselnou diagnózou A 04.7 Enterokolitída zapr. Clostrídium difficile a 1 prípad pod číselnou diagnózou U 071 COVID – 19 potvrdený PCR

*Otorinolaryngológia* – 3 prípady pod číselnou diagnózou U 071 COVID – 19 potvrdený PCR

*Úrazová chirurgia* – 4 prípady pod číselnou diagnózou U 071 COVID – 19 potvrdený PCR

## 6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Od roku 2020 bol prerušený priaznivý trend vývoja epidemiologickej situácie pandémie COVID-19 spôsobenou koronavírusom SARS-CoV-2, ktorá bola vyhlásená dňa 11.3.2020 generálnym riaditeľom Svetovej zdravotníckej organizácie.

V roku 2021 bolo v okrese Lučenec hlásených 12 160 ochorení COVID-19, čo je 98,41 % z celkového počtu ochorení. V okrese Poltár – 3 736 ochorení COVID-19, čo je 98,70 % z celkového počtu ochorení.

V rámci krízovej situácie v súvislosti s ohrozením verejného zdravia II. stupňa z dôvodu ochorenia COVID-19 spôsobeným koronavírusom SARS-CoV-2 na území SR sa RÚVZ so sídlom v Lučenci pravidelne zúčastňoval zasadnutí krízového štábu okresu Lučenec a okresu Poltár a mesta Lučenec. V danom roku sa RÚVZ so sídlom v Lučenci zúčastnil zasadnutia Bezpečnostnej rady Banskobystrického kraja.

Počas krízovej situácie v súvislosti s ohrozením verejného zdravia II. stupňa z dôvodu ochorenia COVID-19 spôsobeným koronavírusom SARS-CoV-2 na území SR bolo na RÚVZ so sídlom v Lučenci v mesiaci november 2020 zriadené mobilné odberové miesto na antigénové testovanie. Od 1.1.2021 do konca júna 2021 bolo spolu na RÚVZ so sídlom v Lučenci vykonaných 2508 antigénových testov, pozitívny výsledok bol zistený v 30 prípadoch.



Na riešení mimoriadnej epidemiologickej situácie v súvislosti s ohrozením verejného zdravia II. stupňa z dôvodu ochorenia COVID-19 zamestnanci oddelenia epidemiológie spolupracujú s poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti, so zložkami policajného zboru, hasičského zboru, so zložkami ozbrojených síl a inými zložkami integrovaného záchranného systému.

V okrese Lučenec bolo hlásených celkom 54 epidémií - u dg. U 071 - 35 lokálnych epidémií z toho 2x v zariadení sociálnych služieb, 1x v zdravotníckom zariadení, 6x v školskom zariadení, 23x v rodinnej súvislosti a 3x v pracovnom kolektíve. U dg. U 071.1 - 16 lokálnych epidémií z toho 5x v pracovnom kolektíve a u dg. A 02.0 - 3 rodinné epidémie v mesiacoch máj, jún a august.

V okrese Poltár bolo hlásených celkom 15 epidémií - u dg. U 071 - 12 lokálnych epidémií z toho 1x v zariadení sociálnych služieb, 2x v školskom zariadení a 9x v rodinnej súvislosti, u dg. U 071.1 - 2 rodinné epidémie a u dg. A02.0 – 1 rodinná epidémia.

Akútne respiračné a chrípke podobné ochorenia boli hlásené pravidelne za každý kalendárny týždeň v priebehu celého sledovaného ročného obdobia. Zvýšený výskyt akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení sme nezaznamenali ani v jednom okrese.

## **6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV**

Za sledované ročné obdobie boli odobrané vzorky odpadových vôd v rámci sledovania cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov 5x. Výsledky boli negatívne. Sledovanie sa zabezpečuje odberom vzoriek na ČOV Lučenec. V roku 2021 nebol hlásený u detí do 15 rokov ani jeden prípad akútnej chabej obrny. Ochorenia na Guillainov-Barrého syndróm v sledovanom období nebolo zaznamenané.

## **6.7 PREVENCIA HIV/AIDS**

V rámci projektu úradov verejného zdravotníctva v SR „Hrou proti AIDS“ organizovaného pre študentov základných a stredných škôl sa podujatie v roku 2021 nekonalo. Aktuálne informácie k „Svetovému dňu AIDS“ boli zverejnené webovej stránke a na nástenke RÚVZ so sídlom v Lučenci.

## **6.8 PORADNE OČKOVANIA**

V roku 2021 pokračovala činnosť Poradne pre očkovanie. V rámci Poradne očkovania sa poskytovali informácie: zdravotníckym pracovníkom (85x) aj laickej verejnosti (5726x). Zdravotnícki pracovníci konzultovali predovšetkým problémy súvisiace so zabezpečením dodržiavania termínu povinného očkovania detskej a dospeléj populácie v okresoch Lučenec a Poltár, kontraindikácie vakcinácie a nežiaduce reakcie po očkovaní. Laická verejnosť sa zaujímala predovšetkým o očkovanie pred cestou do zahraničia a o očkovanie proti COVID-19. V roku 2021 sme zaznamenali aj odmietnutia povinného očkovania: 22x v okrese Lučenec a 4x v okrese Poltár.

## **6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA**

V roku 2021 sme z dôvodu pandémie COVID-19 spôsobenou koronavírusom SARS-CoV-2 projekt nerealizovali. Informovanosť o očkovaní a očkovaním preventabilných ochorení bola zabezpečená telefonickým poradenstvom.

## **6.10 OPTIMALIZÁCIA VEREJNEJ SPRÁVY V OBLASTI EPIDEMIOLOGIE**

V roku 2021 sme z dôvodu pandémie COVID-19 spôsobenou koronavírusom SARS-CoV-2 zvýšenie efektivity procesov výkonu štátneho zdravotného dozoru realizovali v minimálnej miere. Update informačného systému EPIS bol priebežne počas roka aktualizovaný v súvislosti so zadávanými prípadmi COVID-19 a potrebou získania štatistických dát. Vytvorenie funkčného registra očkovaných osôb nebolo zrealizované.

## 9. PODPORA ZDRAVIA A VÝCHOVA K ZDRAVIU

### 9.1 ZDRAVOTNÉ UVEDOMENIE A SPRÁVANIE SA OBYVATEĽOV SR

Pravidelné sledovanie vývoja ukazovateľov zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľstva Slovenskej republiky s cieľom preventívne chrániť svoje zdravie, zvýšiť vedomosti o svojom zdravotnom stave, získavať informácie o pohybovej aktivite, zdravom stravovaní a znižovať negatívny vplyv rizikových faktorov boli aktívne vykonávané, pokiaľ nám to epidemiologická situácia dovolila. Prevenciu a zdravotno-výchovné pôsobenie sme na začiatku roka 2021 orientovali na všetky vekové skupiny (deti a mládež, produktívny vek, poproduktívny vek. V hodnotenom roku sme boli nútení obmedziť aktívne činnosti podľa danej epidemiologickej situácie a naša činnosť bola smerovaná na riešenie pandémie a každodennej pomoci epidemiologickému odboru v trasovaní kontaktov pozitívne testovaných obyvateľov v našom regióne, sledovanie E-hranice a podobne.

Vykonávali sme aktivity v zdravotnej výchove, zvyšovali sme informovanosť širokej verejnosti zameranú najmä na prebiehajúcu epidemiologickú situáciu ochorenia COVID – 19, s dôrazom na individuálnu zodpovednosť za svoje zdravie. Správne výživové návyky a pravidelnú pohybovú aktivitu klientov, sme podporovali najmä letákmi a edukačnými materiálmi. Zdravotno-výchovné pôsobenie a sledovanie zdravotného stavu bolo upriamené na detskú populáciu od MŠ až po SŠ, témy prednášok a edukačné zameranie bolo v oblasti starostlivosti o ľudské telo, stomatohygienu, dopravnú výchovu, zdravotné riziká (snus-žuvanie tabaku na školách, tetovanie, a iné.), témy boli elektronicky konzultované s pedagogickými pracovníkmi na základných školách, kde sa objavil tento problém. V priebehu roka sme realizovali distribúciu edukačného materiálu pre ZŠ a SŠ so zameraním najmä na prevenciu onkologických ochorení k svetovému dňu boja proti rakovine a v oblasti zdravého stravovania, pohybovej aktivity a boja proti drogám, fajčeniu a iným návykovým látkam. Vývoj zdravotného stavu dospeléj populácie sme sledovali z výsledkov vyšetrení po návšteve poradne zdravia, v roku 2021 bol výrazný pokles záujmu o zdravý životný štýl, verejnosť bola zameraná na získavanie informácií a vedomostí o prebiehajúcej pandémii a spôsobe prevencie a ochrany.

V roku 2021 nebola realizovaná príprava na ďalší zber údajov sledovaných ukazovateľov zdravotného uvedomenia a správania sa obyvateľov SR. Výsledky za obdobie 2013,2016, 2019 sú k dispozícii v publikácii Zdravotné uvedomenie obyvateľov SR v rokoch 2013-2016 a 2019. (HLSA 19 dotazník mal názov Európsky prieskum zdravotného uvedomenia 2019-2021, nie gramotnosti ?).

Realizovaných bolo 8 aktivít na zvýšenie pohybovej aktivity obyvateľov (prednášky, edukačná forma, elektronicky), s počtom edukovaných 156. Na ozdravenie výživy bolo spolu 6 aktivít so 141 edukovanými. Prevenciu so zameraním sa na fajčenie detí, mládeže a dospelých sme riešili v 3 prípadoch s 80 edukovanými, vrátane zdravotno-výchovných intervencií pre prevenciu látkových závislostí. Podporu zdravia obyvateľov rómskych osád sme riešili operatívne v rámci potrieb súvisiacich s pandemiou COVID 19 (odborné usmernenie pre OÚ, objednávanie na PCR testy, konzultácie, niekoľko desiatok aktivít). Podporu duševného zdravia populácie formou zdravotno-výchovných, poradenských a edukačných činností sme zrealizovali 4 krát

(svetový deň duševného zdravia). Prevenciu HIV/AIDS sme riešili informatívne cez webový portál. Prevenciu civilizačných ochorení srdca a ciev, diabetes mellitus a osteoporózu sme zabezpečili edukačne v 4 prípadoch (DD a DSS), pod názvom zdravé starnutie. Venovali sme sa cca 70-80% aktivitám mimo OPZaVkJ v spolupráci s oddeleniami RÚVZ Lučenec v rámci pandémie COVID 19.

V roku 2021 bolo realizovaných spolu 43 rôznych aktivít pre deti a mládež a 16 pre obyvateľov v produktívnom veku a seniorov s celoročným počtom edukovaných 933, so zameraním sa osvetu a zvyšovanie zdravotného uvedomenia a v súvislosti s prebiehajúcimi svetovými dňami podľa kalendára WHO.

Svetový deň bez tabaku vzhľadom na aktuálnu pandemickú situáciu sme propagovali prostredníctvom online priestoru a na informačných paneloch v budove RÚVZ Lučenec. ZŠ a SŠ dostali informácie edukačného charakteru z oblasti nefajčenia, zdravotná osвета v oblasti zdravého životného štýlu.

Linku na odvykanie od fajčenia sme v roku 2021 na základe vytvoreného harmonogramu zabezpečovali od 14.06.2021 do 26.06.2021. Evidovali sme 56 prijatých hovorov, z ktorých bolo 19 opodstatnených. Volajúci muži: 14, ženy: 5. Počet neprijatých hovorov počas vypnutia: 37. Počet neprijatých hovorov počas víkendov: 41.

Európsky týždeň boja proti drogám-vzhľadom na pretrvávajúcu pandemickú situáciu ochorenia COVID -19 spôsobeného koronavírusom SARS-CoV-2, sme túto aktivitu realizovali na ZŠ v obmedzenom režime. ŠZŠ Lučenec-25žiakov, ZŠ Lovinobaňa - príprava a distribúcia edukačného materiálu.

15. – 21.03.2021- Týždeň uvedomenia si mozgu - medzinárodná akcia, propagovaná v rámci projektu Mám 65+ a teší ma že žijem zdravo. Jej hlavným zámerom bolo zvýšiť záujem verejnosti a najmä starších ľudí o zdravé starnutie, prevenciu mozgových pamäťových schopností človeka.

Vzhľadom na nepriaznivú pandemickú situáciu v súvislosti s vírusom COVID-19 sme sa rozhodli distribuovať informácie „Pamäť a logické myslenie“, ukážka zábavných logických úloh a pracovné listy na tréning pamäti v elektronickej podobe.

Poskytnutie edukačného materiálu a názorných pomôcok na tému „Prevencia onkologického ochorenia prsníka“ pre študentky SPŠ v Lučenci.

***S prevenciou onkologických ochorení hrubého čreva a konečníka, ako aj prsnej žľazy sme oboznámili aj zamestnancov RÚVZ.***

V priestoroch RÚVZ Lučenec sme vytvorili informačno-edukačné panely pri príležitosti významných európskych a svetových dní a informácie v súvislosti s pandemickou situáciou ochorenia COVID – 19 v spádovej oblasti RÚVZ. Ostatná aktuálna dokumentácia je obsahom Výročnej správy za rok 2021.

## **9.2 PRIESKUM ZDRAVOTNEJ GRAMOTNOSTI OBYVATEĽOV SR**

Prieskum bol zameraný na schopnosť jednotlivca získať prístup k informáciám o zdravotnom stave a využiť ich k podpore a upevneniu dobrého zdravia. Na prieskume sme participovali v roku 2020 vyplnením dotazníka náhodným výberom jednotlivcov. Výsledky HLS 19 sú k dispozícii v publikácii : Európsky prieskum zdravotnej gramotnosti v SR 2019 -2021.

### 9.3 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SR

Pravidelné sledovanie vývoja ukazovateľov zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľstva Slovenskej republiky s cieľom preventívne chrániť svoje zdravie, zvýšiť vedomosti o svojom zdravotnom stave, získavať informácie o pohybovej aktivite, zdravom stravovaní a znižovať negatívny vplyv rizikových faktorov boli aktívne vykonávané, pokiaľ nám to epidemiologická situácia dovolila. Vykonávali sme aktivity v zdravotnej výchove, zvyšovali sme informovanosť obyvateľstva zameranú najmä na prebiehajúcu epidemiologickú situáciu ochorenia COVID – 19, s dôrazom na individuálnu zodpovednosť za svoje zdravie. Správne výživové návyky a pravidelnú pohybovú aktivitu klientov, sme podporovali najmä letákmi a edukačnými materiálmi. Zdravotno-výchovné pôsobenie a sledovanie zdravotného stavu bolo upriamené na detskú populáciu od MŠ až po SŠ, témy prednášok a edukačné zameranie bolo v oblasti starostlivosti o ľudské telo, stomatohygienu, dopravnú výchovu, zdravotné riziká (fajčenie, alkohol, drogy, snus-žuvanie tabaku na školách, tetovanie, a iné.), témy boli elektronicky konzultované s pedagogickými pracovníkmi na niektorých školách, kde sa objavil tento problém. V priebehu roka sme realizovali distribúciu edukačných materiálov pre ZŠ a SŠ so zameraním najmä na prevenciu onkologických ochorení k svetovému dňu boja proti rakovine a v oblasti zdravého stravovania, pohybovej aktivity a boja proti drogám, fajčeniu a iným návykovým látkam. Vývoj zdravotného stavu dospelých populácie sme sledovali z výsledkov vyšetrení po návšteve poradne zdravia, v roku 2021 bol výrazný pokles záujmu o zdravý životný štýl, verejnosť bola zameraná na získavanie informácií a vedomostí o prebiehajúcej pandémii a spôsobe prevencie a ochrany.

V roku 2021 bolo v PZ vyšetrených celkom 82 dospelých klientov, z toho 71 je zaevidovaných v TZS a 11 klientov mimo TZS. Počet prvovýšetrených v rámci poradne zdravia v roku 2021 bolo 34 klientov a 37 klientov bolo opakovane vyšetrených.

Pri návšteve klientov zaradených v TZS je evidovaných 474 výkonov, anamnézy 46, antropometria 20, TK, pulz 69, cholesterol 71, glukóza 71, triglyceridy 71, HDL 71, % tuku 35, duševný stav 0, riziko KVCH 20, odporúčenie LPS 0.

Analýza dynamiky zistených parametrov opakovane vyšetrených klientov v období roka 2021 z prvého a posledného vyšetrenia, ako aj analýza dynamiky zistených parametrov opakovane vyšetrených klientov v období roka 2021 z prvého a posledného vyšetrenia pre klientov so zvýšenými hodnotami ukazovateľov prvých vyšetrení bude súčasťou výročnej správy. Program TZS bol po spracovaní odoslaný 13. marca 2021.

S mobilnou PZ sme boli na jednom výjazde na OÚ Veľká nad Ipľom, kde bolo vyšetrených 11 klientov (cholesterol, glukóza, Tg, HDL, LDL, štandardné meranie krvného tlaku, % telesného tuku, BMI, analýza tela, spirometria, obsah CO vo vydychovanom vzduchu).

Našu činnosť v rámci plnenia programu charakterizuje individuálne, skupinové poradenstvo a základná mobilná Poradňa zdravia. Individuálne poradenstvo sme vykonávali elektronicky, telefonicky, resp. za prijatých prísnych hygienických opatrení bola aj osobná intervencia pre klientov priamo v poradni zdravia. Prevažný počet vyšetrených udával zlé stravovacie návyky, nepravidelnosť v stravovaní, nedostatok pohybu, stres v zamestnaní, strach o prácu. Klienti v rámci cieleného poradenstva boli oboznámení s možnosťami využiť služby pri odvykaní od

fajčenia, k úprave životosprávy a správneho životného štýlu, i s možným online poradenstvom v rámci PZ.

## 9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

Nadváha a obezita je spolu s fajčením najčastejšou príčinou predčasnej smrti, sú rizikovými faktormi srdcovo – cievnych, gastrointestinálnych a niektorých nádorových ochorení.

Úlohu plníme prostredníctvom poradne zdravia. V roku 2021 sme v základnej poradni vyšetrili 71 klientov. U klientov bola následne urobená intervencia v oblasti životného štýlu a poradenstvo v oblasti faktorov spôsobu života, ktoré ovplyvňujú hmotnosť.

Prevažnú väčšinu klientov tvorili seniori a široká verejnosť, ktorá bola oslovená pri aktivitách v rámci svetových dní a pod názvom **Deň pre Vaše zdravie** (antropometrické, biochemické vyšetrenie, štandardné meranie krvného tlaku, meranie telesných tukov v %, BMI). Ponúkali sme rôzne prednášky na tému úprava životného štýlu, srdcovo-cievne ochorenia, zásady zdravej výživy, zmena výživových návykov u detí a mládeže, ako i populácie v produktívnom veku. Edukačné aktivity sme realizovali na ZŠ, MŠ a v kluboch dôchodcov v rámci Svetového dňa zdravia v obmedzenom počte.

### **04. marec – Svetový deň obezity**

Svetový deň obezity sme realizovali prostredníctvom distribúcie edukačných materiálov na ZŠ, SŠ a DDaSS. Aktivita bola zameraná na poradenstvo v oblasti zdravej výživy a prevencie nadváhy a obezity.

Školský program - ovocie a zelenina do škôl, školské mlieko

V rámci programu sme realizovali v školských zariadeniach intervenciu zameranú na oblasť výživových zvyklostí – besedy a prednášky na tému „Význam ovocia a zeleniny v strave“, „Výživa a pitný režim“, „Zdravá výživa“ pre žiakov a rodičov. Prednáška na tému „Farebné zdravie, biela krv“ bola určená pre deti navštevujúce predškolské zariadenia.

7.apríl – svetový deň zdravia – „budovanie spravodlivejšieho a zdravšieho sveta pre všetkých“ vzhľadom na situáciu súvisiacu s Covid-19 a obmedzené možnosti kontaktu bola pripravená výtvarná výzva pre deti s názvom „Nakresli zdravie“. S výzvou boli oboznámené ZŠ v okrese Lučenec a Poltár. Vybrané kresby boli odoslané na ÚVZ SR a ostatné boli vystavené na paneloch v budove RÚVZ. Výsledky boli zverejnené na webovom portáli ÚVZ SR Bratislava a RÚVZ Lučenec.

Pre seniorov so záujmom o zdravý životný štýl boli distribuované materiály so súborom odporúčaní, ako sa udržať vo forme v domácom prostredí.

**16.október – svetový deň potravy – Zdravé a kvalitné potraviny** – informácie a distribúcia edukačného materiálu pre žiakov ZŠ Štefánika v Lučenci (piate ročníky - 63 žiakov).

### **Program ozdravenia výživy obyvateľov SR**

Oddelenie podpory zdravia zabezpečuje úlohy v oblasti ozdravenia výživy, zdravého spôsobu života, fyzickej-pohybovej aktivity a prevencie nadmernej hmotnosti a obezity rôznymi strategickými zámermi :

-počet preventívne vyšetrených klientov v poradni zdravia bolo výrazne obmedzené šíriacim sa ochorením COVID - 19, klientom sa okrem anamnestických údajov, antropometrických

vyšetrení, meria TK, pulz, BMI, telesný tuk a zisťujú sa v krvi základné biochemické parametre – CHOL, Gl, Tg. Vyšetrenie nových klientov a klientov dispenzarizovaných, ako aj klientov zaradených do úlohy sledovania výživového stavu obyvateľstva sa vykonávalo za prísnych hygienických opatrení.

-podľa zistených výsledkov vyšetrenia sa realizovalo individuálne poradenstvo zamerané na oblasť výživy, zdravý spôsob života a životného štýlu, zvýšenia pohybovej aktivity, využitia správnej výživy, významného faktoru prevencie metabolických, onkologických ochorení, kardiovaskulárnych ochorení, hypertenzie a pre redukcii nadmernej hmotnosti a obezity, -odporúčali sme znížiť príjem tukov, najmä celkový príjem nasýtených tukov, konzumovať potraviny, ktoré zabezpečia všetky potrebné živiny, najmä zvýšiť príjem ovocia a zeleniny, vlákniny, zvýšiť celkový príjem polysacharidov, znížiť príjem cukrov a alkoholu, udržiavať telesnú hmotnosť správnym pomerom medzi energetickým príjmom a aktívnym pohybom, -zvyšujeme záujem o poradňu nielen pre klientov strednej a staršej vekovej kategórie, ale aj pre nižšie vekové skupiny obyvateľov, ako aj klientov s nižším vzdelaním a zo slabšej sociálnej oblasti, aj keď je to v hodnotenom období neaktuálne vo vzťahu k pandemickej situácii. Informácie o poradni zdravia, ako aj akciách ktoré realizujeme, sa majú možnosť klienti dozvedieť z tlače, mestského rozhlasu, internetu a webovej stránky RÚVZ.

V prednáškach sa zameriavame na všeobecnú prevenciu, ktorá sa dotýka celej populácie. Realizujeme ju najmä v školách a u špeciálnych skupín obyvateľstva /seniori, kardiaci, ľudia s metabolickým syndrómom/.

V poradni používame metódy individuálneho poradenstva a prevencie u konkrétnych osôb trpiacich nadváhou a obezitou. Selektívna prevencia sa týka najrizikovejších skupín najmä v produktívnom veku, ale tu je naše snaženie najmenej efektívne. Veľmi dôležité je zamerať sa na prevenciu u detskej populácie. Počas celého roka realizujeme prednášky pre deti MŠ, základných a stredných škôl a pre dospelú populáciu o zdravom stravovaní, význame mlieka a o pitnom režime, apod.

Odborné poradenstvo znižovania nadváhy a obezity sa poskytovalo na základe zistených skutočností (percento telesného tuku, BMI), dotýka sa mimo pandemickej situácie.

### **Projekt „Stomatohygiena a zdravé stravovanie“**

Stomatohygiena už nie je súčasťou Programov a projektov viac rokov, ale v rámci zdravého stravovania a prevencii obezity realizujeme aj aktivity na tému stomatohygiena a zdravá strava (február, marec, október, november).

Nasledujúce informácie boli poskytované edukačnou formou, primárna prevencia zubného kazu už v útlom veku, kedy si dieťa relatívne ľahko osvojí nové návyky, ako aj spôsoby správania. Intervenčné, zdravotno – edukačné pôsobenie u detí v materských školách spojené s nácvikom správnej techniky umývania zubov má pozitívnu odozvu zo strany detí, učiteliek MŠ a rodičov.

V rámci edukačnej činnosti na prvom stupni ZŠ sme premietali DVD filmy „O maškrtnej veвериčke, Čo sa stalo medvedíkovi a Lakomý syseľ“ a po premietaní sme realizovali besedu s deťmi na tému – zdravé a čisté zúbky, ovocie zelenina – sladkosti, v období, keď ešte neplatili prísne opatrenia.

23.11.2021- edukačná aktivita , MŠ Vidiná -21 detí,

15.11.2021 - edukačná aktivita, ZŠ Lovinobaňa 1.stupeň, 38 detí,

16.10.2021 - ŠZŠ - Lučenec - prednáška, beseda, DVD rozprávka, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 31 detí.

#### **9.4.1 VYZVI SRDCE K POHYBU**

Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie bola realizovaná v termíne od 10. mája do 1. augusta 2021. Pomocou elektronickej pošty boli rozposlané na všetky obecné úrady v okrese Lučenec a Poltár informácie týkajúce sa súťaže Vyzvi srdce k pohybu a účastnícke listy. Informácie pre zamestnancov RÚVZ a následné zapojenie do súťaže, pohybová aktivita pre seniorov a distribúcia účastníckych listov. Súťaž sme propagovali v rámci Svetového dňa pohybu, na internetovej stránke RÚVZ Lučenec, v Klube dôchodcov Lučenec, na Obchodnej akadémii v Lučenci a na ďalších preventívnych aktivitách pre širokú verejnosť. Propagovali sme význam pohybovej aktivity aj v prevencii chronických neinfekčných ochorení. Zber dát bol zabezpečený cestou online formulára, elektronickejšou a poštou. Účastnícke listy (počet 35 kusov) sme priebežne zbierali a odoslali na RÚVZ Banská Bystrica.

Záujemci sa online prihlasovali cez webový portál RÚVZ Banská Bystrica, kde prebehol aj zber vyplnených účastníckych listov, ktoré po skončení súťaže boli celoplošne spracované a zaradené do zberovania, ktoré bolo 13.9.2021. 10 výhercov získalo darčkové poukážky na nákup športových potrieb a traja z nich personalizované jedálničky. Účelom súťaže bolo osvojiť si pravidelný pohyb.

#### **9.5 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT**

Tento projekt a jeho programové naplnenie nemal v roku 2021 konkrétnu podobu, problematike znevýhodnených komunit-skupín, sme venovali pozornosť len prostredníctvom zdravotno-výchovných prednášok a edukačnou formou na niektorých základných a špeciálnych školách, (záležalo na pracovnom vzťahu s vedením školy). S koordinátormi a aktivistami týchto komunit v spádovej oblasti RÚVZ v Lučenci (Poltár, Fiľakovo) sme boli v kontakte hlavne v súvislosti s prebiehajúcou pandemickou situáciou a pri evidovaní jednotlivcov z rómskych komunit do systému EPIS – kontakty, dohľadávanie súvislostí s pandemickou OČR, ďalej prihlasovanie na PCR testy, evidencia, konzultácie a iné.

#### **9.6 STRATÉGIA ROZVOJA PORADENSKÝCH CENTIER OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA**

Výstupom bude jednotná stratégia rozvoja PCOPZ zložená zo stratégií rozvoja základného poradenstva a špecializovaných poradní. Činnosť poradenských centier je a bude závislá od personálnych kapacitách, odbornej vzdelanosti, kvalifikovaného doškoľovania, prístrojového a materiálového vybavenia, s cieľom poskytovať kvalitné, odborné a konkurencie schopné služby na požadovanej úrovni. Súčasťou je tvorba metodík, pravidelné monitorovanie zdravia všetkých komunit a dostupné služby v oblastiach podpory zdravia, spolupráca v rezorte zdravotníctva na úseku plnenia primárno-preventívnych aktivít a získať príspevkovú podporu



od zdravotných poisťovní pri systematickom poskytovaní služieb v oblasti verejného zdravia. Participovali sme aj na pripomienkovaní nového TZS. Práca v poradenskom centre sa v hodnotenom roku vykonávala v obmedzenom režime v závislosti od počtu klientov, za prísnych proti pandemických opatrení.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva  
so sídlom v Martine**

# 1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

## 1.1. Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky - NEHAP V.

### Plnenie úlohy:

oddelenie HŽPaZ RÚVZ Martin sa podieľa na plnení súčasného Akčného plánu – NEHAP V. v rozsahu kompetencií a náplne práce odboru hygiena životného prostredia a zdravia so zameraním na znižovanie negatívneho vplyvu zložiek a faktorov životného prostredia na zdravie ľudí:

- systematickým monitorovaním kvality pitnej vody v rámci hromadného zásobovania obyvateľstva pitnou vodou (bolo odobratých 74 vzoriek v rozsahu minimálneho rozboru podľa vyhlášky č. 247/2017 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kontrole kvality pitnej vody, programe monitorovania a manažmente rizík pri zásobovaní pitnou vodou), pričom 2 vzorky v rozsahu minimálnej analýzy nevyhoveli limitom ukazovateľov kvality pitnej vody vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch (železo, voľný chlór), ktoré však nevylučujú použitie vody ako pitnej. Prekročenie medzných hodnôt bolo minimálne (železo prekročené o 0,12 mg/l a voľný chlór prekročený o 0,03 mg/l), v prípade voľného chlóru sa jedná o nestabilný ukazovateľ. Z uvedeného dôvodu budú tieto ukazovatele predmetom sledovania v ďalšom plánovanom odbere v rámci monitoringu pitnej vody.
- RÚVZ so sídlom v Martine sa do úlohy zameranej na stanovenie baktérií rodu Legionella vo vybranom zariadení sociálnych služieb zapojil na základe usmernenia ÚVZ SR roku 2020. Vzhľadom na dlhodobu nepriaznivú epidemiologickú situáciu v okrese Martin a z dôvodu zabezpečenia ochrany zdravia a zachovania bezpečnosti klientov ako aj personálu zariadenia sociálnej služby a prijatých interných smerníc určujúcich všeobecné zásady protiepidemických opatrení v zariadení, bolo možné reálne uskutočniť odber vzoriek pitnej a teplej úžitkovej vody a sterov v zariadení sociálnych služieb na prítomnosť baktérii rodu Legionella v júni roku 2021. Pracovníci regionálneho úradu verejného zdravotníctva vykonali odber vzoriek pitnej a teplej úžitkovej vody a sterov z miesta výtoku teplej vody v kúpeľni zo sprchovacej hlavice v zariadení sociálnych služieb na prítomnosť baktérii rodu Legionella. Výsledky o skúškach vôd a sterov zo sprchovej hlavice boli vyhovujúce tzn. prítomnosť mikroorganizmov rodu Legionella vo vzorke pitnej vody, teplej úžitkovej vody ani pri odbere sterov nebola stanovená.
- dohľadom nad vodami určenými na kúpanie - posudzovanie, povoľovanie a priebežná kontrola kúpalísk - sezónnych aj celoročných. Činnosť prevádzok celoročných umelých kúpalísk bola vo veľkej miere ovplyvnená epidemiologickou situáciou v súvislosti s ochorením COVID-19.
- priebežne pri posudzovaní návrhov na územné konanie, umiestňovaní stavieb s vylúčením negatívnych vplyvov na životné prostredie na obytnú a rekreačnú funkciu objektov, s posudzovaním možných vplyvov na životné prostredie formou štúdií; pri kolaudácii objektivizáciou relevantných negatívnych dopadov okolia stavby na obytnú zástavbu a rekreačné územia. Podľa situácie vyžadujeme rozptylové/emisno-imisné štúdie, svetlotechnické posudky, hlukové štúdie, resp. objektivizáciu hluku pri kolaudácii.

## **1.2. Protokol o vode a zdraví – plnenie národných cieľov.**

**Plnenie úlohy :** RÚVZ so sídlom v Martine toho času nie je zapojený do projektu, oddelenie HŽPaZ sa zapojí na požiadanie ÚVZ SR podľa pokynov gestora úlohy.

## **1.3. Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí.**

**Plnenie úlohy:** RÚVZ so sídlom v Martine toho času nie je zapojený do projektu, oddelenie HŽPaZ sa zapojí na požiadanie ÚVZ SR podľa pokynov gestora úlohy.

## **1.4. Overenie kvality materiálov, ktoré prichádzajú do styku s pitnou vodou**

**Plnenie úlohy:** RÚVZ so sídlom v Martine sa do úlohy zapojil na základe usmernenia ÚVZ SR na začiatku roka 2020. Údaje k spracovaným podkladom boli Národnému referenčnému centru pre materiály určené na styk s pitnou vodou pri RÚVZ so sídlom v Poprade zaslané v januári 2021. Odborní pracovníci v rámci kolaudačných konaní stavieb v odôvodnených prípadoch (tzn. keď sa jedná o bytové domy, polyfunkčné domy, stavby, pri ktorých dochádza k rozšíreniu alebo rekonštrukcii existujúcich vodovodov..) aj naďalej vyžadujú dokumentáciu (Certifikáty zhody, Vyhlásenia o parametroch, Certifikáty výroby, technické listy) týkajúcu sa výrobkov určených pre styk s pitnou vodou a k tomu prislúchajúce doklady, ktorými je preukazovaná ich vhodnosť pre styk s pitnou vodou.

## **1.5. Mapovanie aktuálneho stavu výskytu pesticídnych látok a mikropolutantov v pitných vodách.**

**Plnenie úlohy:** V terajšom štádiu plnenia odd. HŽPaZ nie je zapojené do projektu.

## **1.6 Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší**

**Plnenie úlohy:** V terajšom štádiu plnenia odd. HŽPaZ nie je zapojené do projektu.

Vlastné programy a projekty odd. HŽPaZ nerieši.

Zahraničné programy a projekty odd. HŽPaZ nerieši.

## 2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

### *Predslov*

Rok 2021, rovnako ako rok predchádzajúci, ovplyvňovala celosvetová pandémia ochorenia COVID-19, ktorého pôvodcom je nový koronavírus SARS-CoV-2. Pandémia zasiahla do života na celej našej planéte a spôsobila obrovské celosvetové zmeny. Ovplyvnila aj našu činnosť v oblasti verejného zdravotníctva na úseku preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie.

Vláda Slovenskej republiky vyhlásila podľa § 8 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov, počnúc dňom 12.03.2020 od 6:00 hod., mimoriadnu situáciu z dôvodu ohrozenia verejného zdravia II. stupňa a na postihnutom území Slovenskej republiky vyhlásila núdzový stav podľa čl. 5 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov (ďalej zákon č. 227/2002 Z. z.) s účinnosťou od 19. marca 2020 a následne od 01. októbra 2020 jeho predĺžením, pokračujúcim aj v roku 2021. Tento stav trval až do polovice mája 2021, kedy Vláda Slovenskej republiky na základe uznesenia č. 260/2021 – uplynutím 14. mája 2021 ukončila núdzový stav. Mimoriadna situácia, vyhlásená podľa § 8 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov, z dôvodu ohrozenia verejného zdravia II. stupňa počas celého roka 2021 zrušená nebola.

Z dôvodu zhoršujúcej sa situácie v šírení pandémie ochorenia COVID-19, nastupujúcej ďalšej vlny šírenia ochorenia COVID-19, Vláda Slovenskej republiky opätovne vyhlásila núdzový stav podľa čl. 5 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. s účinnosťou od 25. novembra 2021.

V nadväznosti na pandémiu ochorenia COVID-19 a vládou Slovenskej republiky vyhláseného núdzového stavu sa aj činnosť pracovníkov RÚVZ so sídlom v Martine orientovala predovšetkým na prácu so zvládaním šírenia ochorenia COVID – 19 v regionálnych podmienkach. Aj v roku 2021 boli z nás „pracárov“ na dlhé mesiace epidemiológovia. Riešili sme chorých, izolovali ich kontakty, usmerňovali čo a ako robiť v karanténe, ako zvládať situáciu v rodine, v práci. Naraz z nás boli aj psychológovia, aj duchovní a nie raz sme zachraňovali životy, depresívne stavy i zúfalstvo našich občanov. Riešili sme aktuálne vzniknuté situácie s výskytom ochorenia COVID-19 s kompetentnými z firiem regionálnych, mimo regionálnych, aj zahraničných. Museli sme zvládať prácu pod extrémnym tlakom verejnosti, jednotlivcov, vrátane ich neraz veľmi nepríjemných a osočujúcich slovných útokov, ktoré sa v druhej a tretej vlne pandémie ešte viac vystupňovali. Nie raz na hranici ľudských možností, od skorého rána, do neskorej noci a neraz aj v noci, keď ostatní spokojne spali, sme riešili problémy pozitívne testovaných obyvateľov, ktorí chceli vlastnú situáciu riešiť okamžite – v daný moment. Neľakali sme, prácu sme robili a ďalej robíme s porozumením a láskou, s láskou k svojim blízkym i vzdialeným, naplňajúc tak poslanie verejného zdravotníctva, verejnozdravotníckeho a medicínskelekárskoho poslania.

Na krátky čas, počas leta a skorej jesene, sme sa vrátili naplno k svojej práci, ale to všetko len do nástupu 3. vlny pandémie. V tomto „uvoľnenom období“ sme sa snažili dobehnúť a doriešiť všetky „omeškané“ veci vo výrobných prevádzkach a v doručených dokumentoch – návrhoch – žiadostiach.

V nasledujúcich riadkoch uvádzame činnosť odborných pracovníkov oddelenia Preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Martine v oblasti preventívneho pracovného lekárstva za rok 2021, ktorú sme sa snažili urobiť čo najlepšie a v možnostiach, ktoré nám koronakríza poskytla i napriek tomu, že sme robili prácu epidemiológov a pomáhali všetkými silami oddeleniu epidemiológie.

## **2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce**

Napriek sťaženým a obmedzujúcim podmienkam pri výkone práce pracovníkov oddelenia PPLaT z dôvodu riešenia situácie, vyplývajúcej zo šírenia vysoko nákazlivého ochorenia COVID-19 v regionálnych podmienkach, sme sa v „prekrytom čase“ aktívne venovali programu znižovania miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, ich pracovných podmienok, či spôsobu vykonávanej práce. Jednou z priorit štátneho zdravotného dozoru v oblasti preventívneho pracovného lekárstva sú práve rizikové práce.

### **2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)**

Na oddeleniach PPLaT v Slovenskej republike sa používa jednotný databázový program ASTR (ASTR\_2011). Program umožňuje evidovať:

- a) právne subjekty (podnik, organizačná jednotka, pracovisko),
- b) vykonávané práce/profesie, faktory práce a pracovného prostredia pre 3. a 4. kategóriu rizikových prác,
- c) vykonávané práce/profesie, faktory práce a pracovného prostredia pre 1. a 2. kategóriu prác,
- d) prešetrované podozrenia na profesionálne poškodenia zdravia,
- e) priznané choroby z povolania,
- f) všetky vykonávané činnosti na oddeleniach.

Súčasťou programu sú neustále aktualizované štatistické spracovania a výstupy do požadovaných formátov, výstupov pre potreby celoštátnych sledovaní, ako aj regionálnych analýz a rozborov existujúcej situácie. Databáza je obsahovo zosúladená s platnými právnymi predpismi v oblasti verejného zdravotníctva, ochrany zdravia pri práci, flexibilita riešenia umožňuje napojenie získaných individuálnych údajov do jednotného zdravotníckeho informačného systému. Databáza je neustále inovovaná a udržiavaná v súlade s platnou legislatívou a potrebami praxe.

Databázový program ASTR do 31.12.2021 bol využívaný s poslednou aktuálnou verziou 6\_4.

K 31.12.2021 bolo v okresoch Martin a Turčianske Teplice vyhlásených v 3. a 4. kategórii rizikových prác **3 307 (v roku 2020 to bolo 3202)** zamestnancov/pracovníkov, z toho **1 643 žien (v roku 2020 to bolo 1627 žien)**. Títo pracovníci sú vyhlásení celkom v **144 (v roku 2020 to bolo 144)** právnych subjektoch.

Najviac rizikových prác je evidovaných v priemyselnej výrobe a zdravotníctve.

**Počet pracovníkov zaradených do rizikových prác podľa faktorov:**

Počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa druhu a kategórie rizikového faktora (1. stupeň triedenia podľa rizikového faktora)						
Rizikový faktor (1. stupeň)	Počet exponovaných zamestnancov					
	3. kategória		4. kategória		spolu	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Biologický faktor	169	132	0	0	169	132
Fyzická záťaž	842	596	0	0	842	596
Hluk	1592	333	100	41	1692	374
Chemické karcinogény, mutagény, reprodukčne toxické látky	272	184	0	0	272	184
Chemické látky a zmesi	413	185	6	0	419	185
Ionizujúce žiarenie	255	167	0	0	255	167
Optické žiarenie	22	5	0	0	22	5
Psychická pracovná záťaž	693	601	0	0	693	601
Vibrácie	243	15	0	0	243	15
Záťaž teplom a chladom	298	148	0	0	298	148

U takmer všetkých právnych subjektov sa vyskytuje kombinácia 2 a viac faktorov.

Ako najčastejšie sa vyskytujúci faktor práce a pracovného prostredia stále dominuje hluk – najvyšší počet exponovaných pracovníkov je najmä v priemyselnej výrobe – strojárnska výroba, drevospracujúci priemysel, spracovanie kovov....

Veľký počet pracovníkov, najmä žien, je vyhlásených v riziku psychická pracovná záťaž, fyzická záťaž, biologické faktory a chemické faktory, vrátane karcinogénov, mutagénov a teratogénov. Sú to prevažne pracovníci, ktorí svoju činnosť vykonávajú v zdravotníckych zariadeniach, domovoch sociálnych služieb, detských domovoch a v školách.

V roku 2021 bolo vydaných **14** rozhodnutí o vyhlásení rizikových prác, z toho **5** na dobu určitú (4.kategória rizika). **4** rozhodnutia boli vydané vo veci vyradenia z evidencie rizikových prác.

Žiadny právny subjekt nedoručil materiály, ktoré je povinný doručiť zo zákona príslušnému orgánu verejného zdravotníctva pri ukončení činnosti.

V regióne Turiec majú uzatvorenú zmluvu o vykonávaní PZS všetky firmy s vyhlásenými rizikovými prácami.

Aj naďalej sú riešené zásadné nedostatky v podkladoch/dokumentoch spracovaných pracovnými zdravotnými službami v oblasti ochrany zdravia pri práci pre podnikateľské subjekty v okresoch Martin a Turčianske Teplice.

Podklady (spracované PZS) nie sú vypracované podľa súčasne platnej legislatívy, najmä identifikácia všetkých zdravotných rizík a nebezpečenstiev; hodnotenie všetkých zdravotných rizík; posudky o riziku u jednotlivých pracovných činností a profesií (podľa §§ 30, 31 zákona NR SR č. 355/2007 Z.z., v nadväznosti na vyhlášku MZ SR č. 448/2007 Z.z. a ďalšiu platnú legislatívu SR, upravujúcu problematiku jednotlivých škodlivých faktorov pracovného prostredia), prevádzkové poriadky. Rovnako tak v nadväznosti na všetky identifikované a posúdené zdravotné riziká nie je definovaný vhodný spôsob a vhodná forma ich zníženia, či už formou kolektívnych a/alebo individuálnych opatrení zamestnávateľa/prevádzkovateľa,

vrátane presných typov používaných OOPP - frekvencie ich výmeny, účinnosti, spôsobu a miesta ich údržby, vhodnosti na konkrétnu pracovnú činnosť. Väčšinu z predložených podkladov jednotlivými subjektmi (viac ako 95 %) je potrebné prepracovať, dopracovať, upraviť a aktualizovať podľa konkrétne vykonávaných činností, aktuálneho stavu pracovísk a pracovných miest, konkrétnych faktorov vrátane spolupôsobiacich faktorov práce a pracovného prostredia, konkrétnej expozície a komplexne zavzatých a zohľadnených platných právnych predpisov. Údaje, uvádzané v materiáloch spracovaných PZS, sú často v rozpore s údajmi získanými odbornými pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Martine pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ŠZD) od účastníkov konania, resp. od zamestnávateľov/prevádzkovateľov priamo v prevádzke/prevádzkach/jednotlivých pracoviskách. Nie raz sa v predkladaných dokumentoch „ocitli“ údaje iných subjektov, než bol samotný posudzovaný a jeho prevádzka.

Odborní pracovníci odd. PPLaT vykonávajú (tak je zadefinovaná priorita) cieľový ŠZD vo firmách, kde sú vyhlásené rizikové práce, so zameraním na činnosť PZS v jednotlivých subjektoch, posúdenie zdravotných rizík na pracoviskách zamestnávateľov, aktuálnosť vyhlásených RP rozhodnutím, vypracované lekárske posudky o zdravotnej spôsobilosti na prácu u jednotlivých pracovníkov, kontrolu zasielania hodnotiacich správ (každoročne k 31.12.) subjektmi s vyhlásenými rizikovými prácami v okrese Martin a Turčianske Teplice.

U viacerých právnych subjektov sú nedostatočne vypracované lekárske posudky o zdravotnej spôsobilosti na prácu, chýbajú posúdené faktory práce a pracovného prostredia a ich kategorizácia; obsahová náplň preventívnych lekárskech prehliadok vo vzťahu k práci nezodpovedá identifikovaným zdravotným rizikám; závery posúdenia ohľadom schopnosti pracovníka vykonávať konkrétnu činnosť sú len všeobecné a bez reálnej výpovednej hodnoty pre zamestnávateľa (napr. uvádzané obmedzenia pracovnej spôsobilosti v lekárskom posudku o zdravotnej spôsobilosti na prácu nekorelujú so skutočne vykonávanou činnosťou pracovníka).

Výber vhodných OOPP a ich pridelovanie je vo veľkom percente prípadov formálne - nezodpovedá konkrétnym pracovným podmienkam, jednotlivým zdravotným rizikám vo vzťahu pracovná činnosť – faktor práce a pracovného prostredia na pracoviskách, ani požiadavkám NV SR č. 395/2006 Z.z..

Pokiaľ máme riešiť ochranu pracovníkov nielen v kolektívnom rozsahu, ale aj v individuálnom, musíme, ako verejné zdravotníctvo, riešiť aj OOPP. Kvalitatívne vlastnosti OOPP na ochranu sluchu, dýchacích ciest,... vo vzťahu k aktuálnej expozícii faktorom práce a pracovného prostredia nie sú riešené vôbec, alebo sú riešené nedostatočne.

<b>Počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (1. stupeň prevažujúcej činnosti)</b>							
<b>Kód</b>	<b>Prevažujúca činnosť (1. stupeň)</b>	<b>Počet exponovaných zamestnancov</b>					
		<b>3. kategória</b>		<b>4. kategória</b>		<b>Spolu</b>	
		<b>celkom</b>	<b>Žien</b>	<b>celkom</b>	<b>žien</b>	<b>celkom</b>	<b>Žien</b>
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	157	7	0	0	157	7



B	Ťažba a dobývanie	19	0	0	0	19	0
C	Priemyselná výroba	1484	373	106	41	1590	414
D	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	41	0	0	0	41	0
E	Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	29	0	0	0	29	0
F	Stavebníctvo	27	1	0	0	27	1
G	Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	68	68	0	0	68	68
M	Odborné, vedecké a technické činnosti	5	1	0	0	5	1
N	Administratívne a podporné služby	2	0	0	0	2	0
O	Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	30	19	0	0	30	19
P	Vzdelávanie	82	71	0	0	82	71
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	1249	1060	0	0	1249	1060
S	Ostatné činnosti	8	2	0	0	8	2
	<b>Spolu</b>	<b>3201</b>	<b>1602</b>	<b>106</b>	<b>41</b>	<b>3307</b>	<b>1643</b>

### 2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

Počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2021 podľa druhu a kategórie rizikového faktora - chemické látky a zmesi; chemické karcinogény, mutagény, reprodukčne toxické látky (3. stupeň)						
Chemická látka 3. stupeň	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		spolu	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Agrochemikálie (okrem OFI a karbamátov)	20	3	0	0	20	3
Benzén	36	29	0	0	36	29
Benzo(a)pyrén	13	0	0	0	13	0
Cement (Portlandský)	4	0	0	0	4	0
Cytostatiká	57	53	0	0	57	53
Dolomit	9	1	0	0	9	1
Drevo exotických drevín - pevný aerosol	4	0	0	0	4	0
Drevo ostatných drevín - pevný aerosol	15	4	0	0	15	4
Drevo tvrdé - pevný aerosol	23	6	0	0	23	6
Etylénoxid	2	0	0	0	2	0
Fluorovodík a fluoridy	1	0	0	0	1	0
Formaldehyd = aldehyd kyseliny mravčej	97	80	0	0	97	80
Hormonálne prípravky	17	14	0	0	17	14
Horninové pevné aerosoly	3	0	0	0	3	0
Kremičitany ostatné /okrem azbestu/	4	4	0	0	4	4

<b>Počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2021 podľa druhu a kategórie rizikového faktora - chemické látky a zmesi; chemické karcinogény, mutagény, reprodukčne toxické látky (3. stupeň)</b>						
<b>Chemická látka</b>	<b>Počet exponovaných pracovníkov</b>					
	<b>3. kategória</b>		<b>4. kategória</b>		<b>spolu</b>	
	<b>celkom</b>	<b>žien</b>	<b>celkom</b>	<b>žien</b>	<b>celkom</b>	<b>žien</b>
<b>3. stupeň</b>						
Kyselina octová	3	3	0	0	3	3
Mangán a jeho zlúčeniny (manganese)	2	0	0	0	2	0
Metylmetakrylát	6	6	0	0	6	6
Minerálne oleje, chladiace emulzie	18	4	0	0	18	4
Múka	32	12	0	0	32	12
Olovo a jeho zlúčeniny	2	0	0	0	2	0
Papier - pevný aerosol z opracovania	8	0	0	0	8	0
PAU - práce s expozíciou polycyklickým aromatickým uhl'ovodíkom	4	1	0	0	4	1
Polyesterové živice	2	0	3	0	5	0
Rastlinný pevný aerosol ostatný (vrátane obilného)	6	0	0	0	6	0
Sadze	2	0	0	0	2	0
Sevoflurán	199	130	0	0	199	130
Škrob - pevný aerosol z opracovania	8	0	0	0	8	0
Škvára, popolček	8	0	0	0	8	0
Toluén	12	9	0	0	12	9
Umelé brusivo	2	0	0	0	2	0
Vápenec (calcium carbonate)	9	1	0	0	9	1
Xylén	32	24	0	0	32	24
Zváračské pevné aerosoly - bázičné elektródy	5	0	0	0	5	0
Zváračské pevné aerosoly - materiál	3	0	3	0	6	0
Zváračské pevné aerosoly - zmes dymov zo zvarovania bez bližšieho určenia	44	1	0	0	44	1
Železo a jeho zliatiny - pevný aerosol	7	0	0	0	7	0

V tabuľke sú uvedené počty pracovníkov exponovaných pri vykonávaní pracovných činností chemickým látkam a zmesiam: chemické karcinogény, mutagény, reprodukčne toxické látky (3. stupeň) zaradených do kategórie 3. – 4. rizikových prác.

Najviac zamestnancov, ktorí pri práci exponovaní CMR látkam, pracuje v zdravotníctve. Obzvlášť závažná je problematika pracovníkov vo farmaceutickom priemysle pri výrobe hormonálnych prípravkov. Nemožno však opomenúť zvaračov, či pracovníkov pracujúcich s tvrdým drevom a ďalšie profesie – pracovné činnosti.

Chemickým faktorom a CMR látkam sú vystavení aj poľnohospodári pri vykonávaní niektorých prác. Z dôvodu aktuálnej kovidovej situácie v roku 2021 nebol v poľnohospodárskych družstvách vykonaný štátny zdravotný dozor. Napriek tomu komunikácia medzi RÚVZ – odd. PPLaT a zamestnávateľmi v tomto sektore neustala, pokračovala v poskytovaní informácií o plnení opatrení uložených pri predchádzajúcich

kontrolách. Niektoré družstvá tak, ako po minulé roky, pravidelne zasielali správy vo veci vykonávania postrekov v ich územnej pôsobnosti. Pre právne subjekty priamo zo zákona nevyplýva povinnosť zasielať oznámenia o aplikácii celého spektra pesticídov príslušnému orgánu verejného zdravotníctva.

Oznámenia o plánovaných postrekoch obsahovali údaje: množstvo používaných pesticídov - obchodný názov / účinnú látku / lokalitu / dátum a čas aplikácie. Časť prípravkov, ktoré boli poľnohospodárskymi družstvami aplikované, sú na ochranu proti škodcom, časť na plesne a iné.

Aplikácia pesticídov je spojená s expozíciou účinným látkam, obsiahnutým v používaných/schválených prípravkoch na ochranu rastlín. Nakoľko sa jedná o látky, ktoré môžu poškodzovať zdravie pracovníkov v krátkodobom aj dlhodobom horizonte (napr. glyfosát), je nutné mať reálny obraz o rozsahu aktuálne používaných pesticídov v každom regióne SR. Len s aktuálnymi údajmi je možné kontrolovať aktuálnosť posudzovania zdravotnej spôsobilosti postrekovačov na prácu, vrátane posúdenia opodstatnenosti odberu biologického materiálu (vyšetrenie acetylcholinesterázy), tiež rozsah a spôsob vyšetrenia obsahu pesticídov v pitnej vode,...

Rozsah problematiky v uvádzaných zdravotných a zdravotníckych súvislostiach prináleží bez akýchkoľvek pochybností do rúk odborníkov vo verejnom zdravotníctve. Zabezpečovanie primeraného dohľadu nad výkonom nielen postrekovacích prác, ale akýchkoľvek činností spojených o.i. s pesticídmi je nesmierne dôležitá úloha, nakoľko nám uchádzajú ochorenia, vznikajúce práve pri uvedených činnostiach (alebo s podielom expozície pesticídmi). Spätné orgán verejného zdravotníctva len zložito získava od zamestnávateľov podklady ku skutočnej expozícii, systému/spôsobu ochrany pracovníkov, ktorí v rezorte pôdohospodárstva pracujú alebo pracovali.

Niektoré poľnohospodárske subjekty nahlásili postreky – používanie prípravkov na ochranu rastlín, najmä herbicídov, fungicídov a insekticídov. Celkom bolo doručených 51 oznámení o aplikácii pesticídov poľnohospodárskymi subjektmi. Všetky postreky boli pozemné a boli použité len také prípravky na chemickú ochranu rastlín, ktoré sa nachádzajú v platnom zozname povolených prípravkov na daný kalendárny rok. V každom sklade chemických látok a zmesí je vedená evidencia pesticídov.

Priebežné doručovanie informácií o vykonaní plánovaných postrekov na RÚVZ so sídlom v Martine vykonávali v r. 2021 družstvá v okrese Martin a Turčianske Teplice:

- Agromajetok, s.r.o., IČO: 36002526, Sučany 1259, 038 52 Sučany
- Poľnohospodárske družstvo „Valča“, družstvo, IČO: 36440116, 038 35 Valča 1
- Poľnohospodárske družstvo „SNP“ so sídlom v Sklabini, okres Martin, IČO: 00196851, 038 03 Sklabiňa 153
- Poľnohospodárske družstvo Dražkovce so sídlom v Dražkovciach, IČO: 00005754, 038 02 Dražkovce

Pri výkone ŠZD v súvislosti s manipuláciou s chemickými látkami a zmesami sa kontroluje, či zodpovední zamestnanci majú platné osvedčenia o odbornej spôsobilosti, resp. overenie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a s toxickými látkami a zmesami.

Na RÚVZ so sídlom v Martine bolo zaslaných (doručených mailom) 506 oznámení o vykonaní činností DDD v rôznych organizáciách, ktoré realizovali najčastejšie právne subjekty:

- DDD Star, s.r.o., IČO: 36262960, A. Hlinku 12, 919 21 Zeleneč

- ASANARATES s.r.o., IČO: 36606693, Park Angelinum 4, 040 01 Košice
- DE - AQUA, s.r.o., IČO: 36829587, Hrdinov SNP 5713, 036 01 Martin
- EKOLAS, s.r.o., IČO: 36227897, Paderovce, Poľná 11/2, 919 30 Jaslovské Bohunice
- AJ-DDD-LR, s.r.o., IČO: 52136515, I. kolónia 2159/9, 036 08 Martin
- DeArt s.r.o., IČO: 36548332, Tekovská ul. 2337/16, 934 01 Levice
- Ing. Anton Fedor FEDOREX, IČO: 11943629, Švermova 31, 038 61 Vrútky
- ENGIE Services a.s., IČO: 35966289, Jarošova 2961/1, 831 03 Bratislava
- Eduard Simondel, IČO: 41888154, Jesenského 4, 903 01 Senec

### 2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa druhu a kategórie rizikového faktora - chemické látky a zmesi (2. stupeň triedenia)						
Chemická látka (2. stupeň)	Počet exponovaných zamestnancov					
	3. kategória		4. kategória		spolu	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
alergény	160	93	3	0	163	93
dermatotropné	53	34	0	0	53	34
dráždivé	336	222	3	0	339	222
chemické karcinogény	257	187	0	0	257	187
jedovaté - toxické	158	112	0	0	158	112
mutagény	126	85	0	0	126	85
pevné aerosoly	198	29	6	0	204	29
reprodukčne toxické látky	86	62	0	0	86	62
veľmi jedovaté - veľmi toxické	23	3	0	0	23	3
žieravé	101	83	0	0	101	83

V celkovom počte pracovníkov, vykonávajúcich rizikové práce (3. a 4. kat. / 2. stupeň triedenia) s expozíciou chemickým faktorom, sú najviac zastúpené dráždivé chemické látky s počtom pracovníkov 339 a z toho 222 žien. Z hľadiska expozície chemickým karcinogénom a ich účinkov na zdravie je exponovaných 257 pracovníkov (oproti minulému roku pokles o 20 pracovníkov), z toho 187 žien (oproti minulému roku pokles o 6 žien); mutagénom 126 pracovníkov, z toho 85 žien. Najviac zamestnancov zaradených do rizikových faktorov karcinogén a mutagén (aj v kombinácii) pracuje v UNM Martin a na pracoviskách Jesseniovej lekárskej fakulty UK v Martine, prevahu majú ženy.

Presnejšie údaje o počtoch exponovaných pracovníkov, spotrebovaných množstvách CMR látok (pokiaľ bol údaj k dispozícii, tak sme ho uviedli pre možné neskoršie využitie) podľa jednotlivých právnych subjektov, kategórií prác a pracovných činností sú uvedené v Tabuľke č.5a\_1 - Tabuľke č.5a\_4 Výročnej správy za rok 2021. Tabuľka č.5a\_1 uvádza expozíciu CMR látkam na základe podkladov právnych subjektov, doručovaných na RÚVZ. Tabuľky č.5a\_2 – 5a\_4 sú výstupom z programu ASTR s uvedením počtu exponovaných pracovníkov zaradených v kategórii 2., 3., 4. prác a pracovných činností.

V roku 2021 bolo vydaných 41 rozhodnutí k nakladaniu s azbestom, resp. materiálmi obsahujúcich azbest pre právne subjekty: 3MA services, s.r.o., IČO: 36803120, Prostredná 559, 013 22 Rosina, AMELLA, s.r.o., IČO: 44476493, Hečkova 462/5, 036 01 Martin; ASTANA, s.r.o., IČO: 46157701, Scherffelova 1364/28, 058 01 Poprad; AZBESTGROUP s. r. o., IČO: 50333593, Sibírska 55, 831 02 Bratislava - mestská časť Nové Mesto; DILMUN SYSTEM, s. r. o., IČO: 45536783, Stará Vajnorská 37, 831 04 Bratislava, ECOLIKVID s.r.o., IČO: 46666982, Folkušová 107, 038 42 Folkušová; GREENLIKVID s.r.o., IČO: 53519302, Folkušová 107, 038 42 Folkušová; Jesika Pačajová – MARTBEST, IČO: 52525686, Ludvíka Svobodu 2569/40, 058 01 Poprad; KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o., IČO: 36391671, Dolný Val 118/64, 010 01 Žilina; MONTES COMPANY s.r.o., IČO: 50385003, 034 81 Lisková 1218; ReTrash s.r.o., IČO: 47602503, P. Križku 385/32, 967 01 Kremnica; SD Gelnica, s.r.o., IČO: 46235507, Tehelná 3, 056 01 Gelnica.

Firmy, zabezpečujúce likvidáciu azbestu, priebežne nahlasovali termíny realizácie prác, následne odborní pracovníci oddelenia PPLaT vykonávali neohlásene štátny zdravotný dozor, zameraný na dodržiavanie opatrení na ochranu zdravia pri práci s azbestom priamo v oblasti manipulácie a nakladania s azbestom a materiálmi obsahujúcimi azbest, vrátane zhotovenia videodokumentácie.

V rozhodnutí na manipuláciu s azbestovocementovým materiálom má každý právny subjekt stanovenú povinnosť dodržiavať postup likvidácie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb, uvedený v príslušnom oprávnení vydanom Úradom verejného zdravotníctva SR, dodržať podmienky uvedené v § 8 NV SR č. 253/2006 Z.z. a najneskôr do 15 dní po ukončení prác spojených s manipuláciou s azbestovocementovým materiálom preukázateľne doručiť na RÚVZ so sídlom v Martine správu o vykonaných prácach a spôsobe zabezpečenia podmienok na ochranu zdravia, vyplývajúcich z platnej legislatívy.

Presné odlíšenie a rozdelenie výkonov alebo činností v nadväznosti na presnú klasifikáciu nebezpečných chemických faktorov klasifikovaných ako chemické látky a zmesi; chemické karcinogény, mutagény, reprodukčne toxické látky sa navzájom prelína a je veľmi ťažké ich rozlíšiť, resp. oddeliť, nakoľko mnohé karcinogény sú zároveň klasifikované ako toxické, resp. veľmi toxické alebo škodlivé. Okrem uvedeného je v súčasnosti aktuálna klasifikácia chemických látok podľa direktívy EU 1272/2008.

Vždy sa posudzuje problematika podľa konkrétnej chemickej látky resp. zmesi, pracovných podmienok a konkrétnych pracovných postupov/technológií. Uvedené predstavuje súčasne najväčší problém, nakoľko samotní účastníci konania, pracovné zdravotné služby neriešia posúdenie zdravotných rizík v nadväznosti na uvedený algoritmus. V drvivej väčšine prípadov najmä na 1. krát pozostáva posúdenie rizika z formálnych tvrdení s prekopírovaním údajov o zložení chemickej zmesi z karty bezpečnostných údajov bez posúdenia jej aktuálnosti a relevantnosti, nie sú riešené konkrétne pracovné podmienky/konkrétne riziká (napr. adekvátne riešenie a realizácia vzduchotechnických zariadení s lokálnym odsávaním,...) pre výkon konkrétnych pracovných činností a postupov.

## 2.2. Intervencie na podporu zdravia pri práci

Intervencie na podporu zdravia pri práci majú napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

RÚVZ so sídlom v Martine (pracovníci odd. PPLaT) aj v roku 2021 intenzívne spolupracoval na podpore a ochrane zdravia pracovníkov u zamestnávateľov v regióne Turiec. V súvislosti so šírením pandémie ochorenia COVID – 19 bola situácia u zamestnávateľov o to zložitejšia. Pri nástupe pandémie na Slovensku sme nemali žiadne skúsenosti, učili sme sa za pochodu a z dostupných štúdií i poznatkov v zahraničí. Postupom pandémie cez náš región sme získavali skúsenosti, poznatky a zručnosti so zvládaním a riešením kovidovej situácie. Aj v roku 2021 sme sa spoločne so zamestnávateľmi snažili udržať zamestnanosť v regióne na takej úrovni, aby dopad zatvárania firiem na Slovensku i vo svete (máme veľa firiem so zahraničnými investormi, ale aj slovenských firiem, ktoré sú však svojim portfóliom viazané na produkciu zahraničných spoločností) bol v našom regióne čo najmiernejší. Boli sme si vedomí, že zatvorením firiem síce ochránime časť populácie, ale zároveň znemožníme fungovanie výroby a plynulosť ekonomiky, preto sme zvolili iný a zdá sa, že efektívny spôsob boja s pandemiou.

Po rokovaníach s vedením jednotlivých firiem sme spoločne nastavili ich fungovanie tak, aby aj pri výskyte pozitívne testovaných pracovníkov na ochorenie COVID-19 výroba fungovala ďalej, a to za dodržania prísnych opatrení – povinné respirátory boli prvou voľbou, vykonávanie dezinfekcie plošnej i celkovej sa stalo súčasťou manažmentu riadenia rizík zvládania COVID-19 na pracoviskách, edukácia zamestnancov bola prioritná. Zamestnávatelia v okrese Martin a Turčianske Teplice nariadili opatrenia vo svojich firmách tak, aby zabezpečili čo najplynulejšiu prevádzku a aby sa vyhli šíreniu nákazy medzi zamestnancami. V spolupráci s RÚVZ sa nastavil spôsob stravovania zamestnancov v spoločnej jedálni, režim v denných miestnostiach, šatniach a hygienických zariadeniach. Kontrolovali sme dodržiavanie opatrení na pracovisku.

Spolu so zamestnávateľmi sme riešili nielen postupy fungovania firiem – ich výrobnú a súvisiacu činnosť pri výskyte pozitívne testovaných pracovníkov, ale aj spôsob testovania pracovníkov na základe výsledkov pozitívne testovaných zamestnancov na ochorenie COVID-19. Niektorí zamestnávatelia svojim zamestnancom zabezpečili antigénové testovanie priamo na pracoviskách, a aj tým pracovníkom, ktorí boli už plne zaočkovaní. V prípade výskytu pozitívne testovanej osoby túto skutočnosť obratom hlásili na RÚVZ so sídlom v Martine, na oddelenie Preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie, následne pracovníci oddelenia PPLaT objednali ich úzke kontakty - ako pracovné, tak aj rodinné, na testovanie prítomnosti koronavírusu SARS-CoV-2 metódou RT-PCR.

### 2.2.1 Zdravé pracoviská

Trim Leader, a.s. Košťany nad Turcom, IČO: 36389820, 038 41 Košťany nad Turcom 337

Hlavnou výrobnou činnosťou subjektu je šitie autopočáhov pre automobilový priemysel.

Pracovníkov celkom: 429

Z toho žien: 358

V posledných rokoch zaznamenávame znižovanie počtu pracovníkov v tomto podniku.

V roku 2021 došlo k výraznému celkovému poklesu pracovníkov, podľa informácií zamestnávateľa z dôvodu postupného ukončenia prevádzky v závode v Košťanoch nad Turcom postupne do septembra 2022; v nosnej profesii šička/šič pracovalo celkovo 271 pracovníkov (v roku 2020/531), z toho 268 žien (v roku 2020/427).

Vykonané opatrenia na zlepšenie pracovného prostredia v roku 2021:

#### Technologické a technické:

- V roku 2021 bol vyhotovený prototyp pracovného stola pre výstupné kontroly, ktorý je výškovo nastaviteľný. Plán bol realizovať takéto stoly aj na ostatných pracoviskách výstupných kontrol, ale kvôli oznámeniu ukončovania prevádzky sa tento projekt pozastavil.
- Poličky na vozíkoch pre materiál sú optimalizované a štandardizované. V rámci roku 2019 sa začalo s výmenou koliesok týchto vozíkov za nové nižšie z kvalitnejšieho materiálu s cieľom jednak znížiť fyzickú silu pri tlačení rozbehu a vedení vozíka, ale aj s cieľom znížiť celkovú dosahovú výšku na police tohto vozíka. V roku 2020 sa finalizovali všetky vozíky.
- Zamestnanci, ktorí pracujú na stabilnom pracovisku v stojici (šička, majster, operátor vo výrobe, audítor, výstupná kontrola, tréner), majú naďalej k dispozícii kvalitné protiúnavové rohože, ktoré sú pravidelne pri opotrebení obmieňané za nové.
- Dosahové vzdialenosti na poličky s materiálom na šijacom stole sú optimalizované a naďalej sa v rámci Ergo teamu kontrolujú a vytvára sa vhodnejšie pracovisko pre šičky / výstupné kontroly.
- Zamestnancom sú k dispozícii na TV náučné videá v rámci priestorov oddychovej zóny a časti výroby, kde sú premietané správne návody k zdraviu nepoškodzujúcemu šitiu (správne nastavenie stola, optimálna poloha tela pri práci, ergonomické používanie pracovných pomôcok a strojov, osvetla pre znižovanie fyzickej námahy pri šití). V roku 2020 boli na tieto TV umiestnené aj videá - so správnym a nesprávnym šitím z hľadiska expozície fyzickej záťaže vrátane ich porovnania, s cieľom usmerniť a edukovať pracovníkov so zameraním na zníženie fyzickej záťaže – najmä zložky DNJZ pri šití.

#### Organizačné opatrenia:

- U zamestnancov sa pri prijímaní do pracovného pomeru a následne v pravidelných intervaloch jedenkrát za dva roky naďalej vykonáva posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu prostredníctvom lekára pracovnej zdravotnej služby – MUDr. Marty Luptákovéj, PhD.
- Posudzovanie zdravotnej spôsobilosti pri prijímaní do pracovného pomeru je naďalej rozšírené o EMG vyšetrenie.
- Počas celého roka 2021 bola k dispozícii zamestnanecká asistenčná-poradenská služba, ktorá zamestnancom pomáha pri ich pracovných alebo osobných problémoch.
- Naposledy bolo vykonané meranie v roku 2020. Išlo o meranie lokálnej a celkovej fyzickej záťaže v septembri na novom modeli/biznise YARIS, ktorý nabehol do výroby 03-04/2020. Meranie bolo zamerané najmä na nové a ťažké operácie pri šití. Meraním sa potvrdili opakujúce sa skutočnosti pri zavádzaní nových modelov. Zvýšený počet pohybov (chýbajúca prax s daným poťahom) a rozdielnosť v šití jednotlivých operátorov. Na základe výsledkov ergonomický tím vytvoril akčný plán na odstránenie jednotlivých nálezov. Ide o tzv. ergo trénera, teda učenie operátorov šiť spôsobom, ktorým šijú operátori s nameranou nižšou záťažou. Ďalej je to zmena v procese šitia, kde sa identifikoval problém v pinčovom úchope (pinch grip) pri ručnom vkladaní drôtu. Úpravou procesu šitia je teraz možné drôt položiť a následne prešit' poťah, čím sa vylúči pinčové zastrkávanie drôtu do poťahu. Obdobne ako aj pri meraní na KIA

(11/2019) aj pri tomto meraní sa potvrdili rozdiely vo fyz. záťažoch na jednotlivých strojoch. Preto bol vytvorený „Ergo Layout“ – pomôcka pre majstrov, aby vedeli rozdeľovať a preverovať záťaž jednotlivých operátorov s cieľom dosahovať vyrovnanosť záťaže medzi operátormi. Vzhľadom k tomu že meranie bolo vykonané skoro po nábehu biznisu (3-4 mesiace), bolo plánované zopakovať následným meraním po získaní praxe operátorov a potvrdiť si správnosť a vhodnosť prijatých opatrení, avšak z dôvodu ukončovania prevádzky bol plán zrušený.

- V rámci Európskej časti spoločnosti Adient naďalej prebiehajú rôzne analýzy a merania zamerané na zlepšenie pracovných podmienok u zamestnancov – zlepšenie ergonómie pracovného prostredia. Výsledky jednotlivých závodov sú prezentované na spoločných konferenciách štvrťročne. Zároveň si jednotlivé závody vymieňajú zistené skutočnosti a aplikujú BBP (Best business practice).
- Zástupcovia ergonómie v rámci EÚ pre Adient vyvíjajú projekt „PROCESS MAN“, ktorého súčasťou bude aj modul „ERGO TPLP“, ktorý má za úlohu stanoviť ergonomickú – záťažovú silu pre jednotlivé šijacie stroje a operácie na nich, vychádzajúc z meraní fyzickej záťaže na globálnej úrovni. Ide o podobné riešenie ako zavedený „ergo layout“ pre biznis KIA a YARIS.
- Interný „Ergo team“ sa pravidelne stretáva a rieši konkrétne problémy z oblasti ergonómie pracovného prostredia. Ergo TEAM pozostáva zo zamestnancov z každého oddelenia (výroba, engineering, HSEE, blackbelt, kvalita, údržba, PZS). Všetci členovia Ergo teamu boli zaškolení z oblasti ergonómie pracovného prostredia a na prácu s ergo formulármi Hazard Recognition Tools 4 Ergonomics (HRT4E) a RULA.
- Začiatkom jesene 2020 bol závod informovaný o plánovanom prechode biznisu KIA do sesterskej spoločnosti v Rumunsku. Kvôli tomu bola uzavretá prevádzka v Bardejove ku dňu 31.7.2021. Biznis FIAT sa presunul do Koštian nad Turcom.
- Koncom augusta 2021 bol závod informovaný o plánovanom presune výroby FIAT do sesterského závodu v Srbsku k decembru 2021 a presunu výroby YARIS do Turecka k máju 2022. V rámci tohto presunu dôjde aj k ukončeniu a uzavretiu prevádzky Trim Leader, a.s. ku dňu 30.9.2022. V dôsledku uzatvorenia prevádzky dôjde ku prepúšťaniu približne 450 zamestnancov v Košťanoch nad Turcom.
- Vzhľadom ku vývoju pandemickej situácie na Slovensku v roku 2021, bolo potrebné prijať opatrenia, ktoré ovplyvnili aj chod spoločnosti a to:
  - o Stanovenie režimu práce Home Office pre administratívnych pracovníkov.
  - o Úprava pracovísk – rozširovanie šijacích buniek na úkor uličiek medzi bunkami, rozširovanie ostatných pracovísk.
  - o Aplikovanie RoR v rámci všetkých priestorov.
  - o Vstupné meranie teploty všetkým osobám.
  - o Úprava spoločných priestorov (šatne, jedáleň, fajčiarska miestnosť, sociálne zariadenia).
  - o Zvýšená frekvencia čistenia a dezinfekcie priestorov (zavedené nočné ozónovanie spoločných priestorov a plošná dezinfekcia výrobných haly).
  - o Menovanie protipandemického tímu spoločnosti. Stanovenie postupov pri výskyte pozitívnych resp. rizikových prípadov v rámci spoločnosti .
  - o Testovanie zamestnancov na prevádzke.

#### Náhradné:

- kolektívne:
  - o Na ochranu pred neodstrániteľnými nebezpečenstvami sú zamestnancom pridelené osobné ochranné pracovné prostriedky podľa vypracovaného regulatívu, v roku 2021 rozšírené o pravidelné pridelenie ochranných rúšok



- o a respirátorov.
  - o Prehodnocovanie poskytovaných OOPP (okuliare, obuv) v spolupráci s radou zamestnancov a teamom pre hodnotenie rizík, v roku 2021 bola testovaná nová ortopedická obuv pre operátorov šitia, od výrobcu BAREA. Zamestnanci si pochvaľovali zmenu.
  - o Zamestnanci majú naďalej možnosť vybrať si z 2 typov obuvi nezávisle na tom, či sa jedná o ortopedickú alebo bezpečnostnú obuv.
  - o Naďalej sú k dispozícii 3 typy okuliarov podľa toho aké jednotliví zamestnanci preferujú.
  - o Vo výrobných hale sú k dispozícii UVEX čistiace stojany na okuliare, kde si môžu špeciálnou čistiacou vodou vytvoriť ochrannú vrstvu na pracovné okuliare, ktorá chráni pred poškriabaním a zahmlievaním.
- Plánované opatrenia na zlepšenie pracovného prostredia v roku 2022:
    - Plánované sú len činnosti a opatrenia súvisiace s ukončovaním výroby a prevádzky ako presun výroby, predaj zariadení, ukončovanie pracovných pomerov a obdobné.

Lekárske prehliadky zamestnancov v roku 2021:

	Počet vyšetrených	vyhovelo	vyhovelo s podmienkami	nevyhovelo
<b>Vstupných PLP</b>	2	2	0	0
<b>Periodických PLP</b>	166	141	20	5
<b>Pri zmene pracovného zaradenia</b>	5	5	0	0
<b>Výstupných</b>	0	0	0	0
<b>LPP kvôli gravidite alebo iné.</b>	3	3	0	0
<b>Kontrolné vyšetrenia</b>	8	6	2	0
<b>Nočná práca</b>	0	0	0	0

Príčiny nebezpečenstiev a súvisiace zdravotné riziká pri práci sa v porovnaní s minulým rokom nezmenili – ako najvýznamnejšie zdravotné riziko pretrvávajú dlhodobé nadmerné a jednostranné zaťaženie horných končatín v kombinácii s vibráciami prenášanými na ruky. Tieto faktory sa najväčšou mierou podieľajú na počte prešetrovaných a priznaných chorôb z povolania. Zaťažujúcim faktorom je aj celozmenová práca v stoji, tempo práce, senzorická záťaž a pracovné polohy.

V roku 2021 bolo prostredníctvom lekára pracovnej zdravotnej služby vykonaných 166 periodických lekárskeho prehliadok s cieľom posúdenia zdravotnej spôsobilosti na vykonávanie práce u zamestnancov.

V rámci roku 2021 v súvislosti s výskytom pandémie COVID-19, bolo prerušené vykonávanie preventívnych LPP a vstupné LPP sa realizovali formou čestného prehlásenia. Následne po skončení týchto obmedzení sa zamestnanci postupne podľa harmonogramu zúčastňovali na LPP.

### **ECCO Slovakia, a.s., IČO: 35745916, Dúbravca 6103/6, 036 01 Martin**

Výrobný závod je orientovaný na obuvnícky priemysel, na výrobu dámskej, pánskej a detskej obuvi z rôznych materiálov.

Pracovníkov celkom: 902

Z toho žien: 600

V roku 2021 došlo k nárastu počtu pracovníkov z 866 na 902, z toho počet žien zo 644 na 653. Zamestnávateľ v roku 2021 vykonal opatrenia na zlepšenie pracovného prostredia:

#### Technické a technologické opatrenia:

##### Fabrika 1 (Main Group 3)

- Na pracovisku bolo zrealizované spustenie „opaľovacieho robota“ (thread burner) do sériovej prevádzky, ktorý automaticky opaľuje definovanú líniu na zvršku po drásaní.
- Na pracovisku bol spustený projekt AGV (automatic guided vehicle) - automatický zásobovací vozík, ktorý zásobuje fabriku materiálom. Premáva zo skladu na Halu 1 a naspäť v pravidelných cykloch. Toto riešenie odstránilo manipuláciu s debničkami v sklade a výrobe, nakoľko potrebný materiál je umiestnený priamo na vozík podľa príslušnej stanice na stroji, s ktorou putuje cez prípravné procesy. Zlepšili sa pracovné polohy, kde operátor nechodí do nepriaznivých polôh pri plnení a odoberaní debničiek, ako aj pomer premanipulovanej hmotnosti na operátora.
- Na pracovisku bolo zrealizované odovzdanie a spustenie „prezúvacieho dopravníka“ do sériovej výroby, ktorý je navrhnutý tak, aby do budúca bolo možné súčasný proces plne zautomatizovať a tým odstrániť fyzickú záťaž spojenú s operáciou prezúvania. Dopravník má potenciál pre budúcu automatizáciu aj súčasných finišových procesov.
- Na pracovisku bolo zrealizované spustenie robota „zober a polož“ (pick and place) do sériovej prevádzky, ktorý automaticky lepí komponenty.
- Na pracovisku bol nainštalovaný „dotláčac päty“ (heel press), ktorý slúži na automatické dotlačenie päty topánky po odformovaní.
- Na obúvacích staniciach sa preprogramoval systém na automatické prepúšťanie unášačov kopyt cez prázdne obúvacie stanice, ktoré už operátori nemusia manuálne posúvať.

##### Fabrika 2 (Desma 2)

- Na pracovisku bol spustený projekt AGV (automatic guided vehicle) - automatický zásobovací vozík, ktorý zásobuje fabriku materiálom. Premáva zo skladu na Halu 1 a naspäť v pravidelných cykloch. Toto riešenie odstránilo manipuláciu s debničkami v sklade a výrobe, nakoľko potrebný materiál je umiestnený priamo na vozík podľa príslušnej stanice na stroji, s ktorou putuje cez prípravné procesy. Zlepšili sa pracovné polohy, kde operátor nechodí do nepriaznivých polôh pri plnení a odoberaní debničiek, ako aj pomer premanipulovanej hmotnosti na operátora.

##### Fabrika 3 (Main Group 1)

- Na pracovisku bol nainštalovaný nový tepelný tunel (heatsetter), ktorý je menší a efektívnejší.
- Ako súčasť projektu EDS (Electronic delivery system) - elektronický zásobovací systém bol otestovaný systém automatického vychystávania a skenovania stielok pre zlepšenie vizualizácie ako aj samotného manažmentu zásob.
- Na otočnom kolese boli realizované programové úpravy stroja tak, aby zabezpečili presnejšie zastavovania nástrekových polôh.
- Na pracovisku sa počas roka testovali nové polyuretánové materiály, ktoré majú do budúca prejsť do sériovej výroby.

##### Fabrika 4 (Main Group 2)

- Na pracovisku sa nainštaloval nový tepelný tunel (heatsetter), ktorý je menší a efektívnejší.
- Na pracovisku sa počas roka testovali nové polyuretánové materiály, ktoré majú do budúca prejsť do sériovej výroby.

### Výrobná hala 2

- Vo výrobnej hale č. 2 sa realizovala inštalácia nových halogenizačných liniek vzhľadom na navýšenie produktov s gumenými komponentami. Na linkách sa robila úprava pracovných polôh tak, aby sa zlepšila ergonómia operátorov. Inštalovalo sa nové výkonnejšie odsávanie, ktoré je efektívnejšie pri práci s chémiou.

### Všetky fabriky

- Na všetkých fabrikách bol nainštalovaný a spustený FTT systém (first time through), ktorý slúži na monitorovanie a vizualizáciu chýb a defektov.
- Na všetkých fabrikách bol naprojektovaný a spustený automatický proces distribúcie podošiev na halogenizačné linky ako druhá fáza projektu AGV.
- Na všetkých fabrikách bol zavedený debničkový systém manipulácie a prípravy podošiev pre nástrek kvôli zamedzeniu kontaminácie, ako aj eliminácie výparov z chémie.
- Konštrukčne sa upravili kabíny pre umývanie a sprejovanie tak, aby odsávanie pri práci s chémiou bolo efektívnejšie.

### Pracovisko sekania

- Na pracovisku sekania bol vymenený automatický sekací stroj ATOM FlashCut za nový, ktorý má novší program. Slúži ako plne automatický stroj na sekanie stroblového materiálu.
- Sekacie nože pre sekanie tvrdej peny, ktoré boli poškodené, resp. konštrukčne nevyhovujúce sa dali opraviť, resp. vyrobiť tak, aby bola manipulácia s nimi pre operátorov jednoduchšia.

### Pracovisko halogenizácie

- Na pracovisku bol spustený automatický proces distribúcie podošiev zo skladu na halogenizácie ako druhá fáza projektu AGV.
- Na všetkých linkách bol zavedený debničkový systém manipulácie a prípravy podošiev pre nástrek kvôli zamedzeniu kontaminácie ako aj eliminácie výparov z chémie.
- Na všetkých halogenizačných linkách boli nainštalované nové pracovné - bezpečnostné sklá, ktoré majú zabezpečiť lepšiu ochranu dýchacích ciest operátorov pred výparmi z chémie.
- Na všetkých linkách bolo prerobené odsávanie tak, aby bol výkon čo najefektívnejší v zónach, kde sa pracuje s chémiou. Na linke boli vymenené aj nové UV svetlá pre ľahšiu identifikáciu nenatretých miest.
- Na hale 2 sa nainštalovalo nové výkonnejšie odsávanie.

### Pracovisko TPU

- V rámci pracoviska TPU podošiev bola odskúšaná nová technológia na výrobu gumených podošiev.
- Nainštalovali sa dopravníkové pásy, ktoré spájajú stroje v automatickom režime tak, aby operátor nemusel chodiť zo stroja na stroj, ale zabezpečoval potrebné operácie na jednom mieste.

### Sklad

- Bolo realizované meranie fyzickej záťaže u zamestnancov v profesii operátor vo výrobe na pracovisku – sklad – ukladanie krabíc s topánkami z dopravníkového pásu na palety.

#### Organizačné opatrenia:

- Na pracoviskách sa vykonáva rotácia zamestnancov po 4 hodinách práce v zmysle inštrukcie.
- Rotačné listy sú k dispozícii na prevádzke.
- Za účelom zistenia stavu pri striedaní pracovných činností sa pravidelne vykonával riadený audit na kontrolu rotácie na všetkých fabrikách.
- Aj v roku 2021 bola naďalej posudzovaná zdravotná spôsobilosť zamestnancov na prácu podľa profesií v rámci vstupných lekárskejších prehliadok a periodických lekárskejších prehliadok lekárom pracovnej zdravotnej služby. U vybraných výrobných profesií sú v rámci preventívnych lekárskejších prehliadok vykonávané spirometrické vyšetrenia u zamestnancov, ktorí môžu prichádzať do kontaktu s izokyanátom.

#### Iné opatrenia:

- Na ochranu pred neodstrániteľnými nebezpečenstvami sú zamestnancom pridelované osobné ochranné pracovné prostriedky podľa vypracovanej inštrukcie pre poskytovanie osobných ochranných pracovných pomôcok.
- Je vykonávaná pravidelná údržba strojnotechnologických zariadení vo výrobe.
- PZS v spolupráci s BTS pravidelne kontrolovala zaraďovanie nových chemických prípravkov do výroby a podieľa sa na procese ich schvaľovania. Súčasťou tohto je aj kontrola kariet bezpečnostných údajov a zloženie prípravkov z hľadiska obsahu nebezpečných zložiek prípravkov, posudzovanie manipulácie s chemickými prípravkami a návrh preventívnych opatrení pri manipulácii s nimi. Počas procesu schvaľovania sa kontroluje, či karty bezpečnostných údajov (KBÚ) obsahujú legislatívou stanovené informácie, sú konzultované nedostatky, resp. nejasnosti v kartách bezpečnostných údajov s nákupom a títo následne s dodávateľmi.
- V priebehu roka 2021 boli realizované merania izokyanátov vo výrobe, ktoré spoločnosť ECCO Slovakia, a.s. prostredníctvom odborne spôsobilej osoby každoročne monitoruje.

#### V rámci ergonomie práce boli vykonané nasledovné opatrenia:

- Analyzovanie a ergonomické zhodnotenie pracovných polôh pri finišových operáciách pomocou indexových hodnotiacich metód (RULA, REBA, OWAS, ART).
- Analyzovanie a ergonomické zhodnotenie pracovných polôh pri finišových operáciách pomocou aplikácie CERAA.
- Analyzovanie a ergonomické zhodnotenie práce v podmienene neprijateľných pracovných polohách na pracovisku PDC conveyour-area pomocou aplikácie CERAA.
- Organizácia pravidelných stretnutí za účelom rýchlych zmien na celkové zlepšenie ergonomických podmienok pracovníkov.
- Automatizácia transportu pomocných materiálov na oddelenie halogenizácie za účelom zníženia premanipulovanej hmotnosti a celkovej fyzickej záťaže trolley operátora.
- Dvojdňové ergonomické školenie „Snižovaní rizik v praxi“, pre zvýšenie povedomia o možných rizikách pri práci.
- Vytvorenie prototypu plošiny na finišové linky za účelom zvýšenia pracovnej roviny pre operátorov a celkové zlepšenie pracovných polôh.

#### Protipandemické opatrenia:

- Spoločnosť v spolupráci s externými spoločnosťami zabezpečuje testovanie zamestnancov na ochorenie COVID-19 v súlade s aktuálne platnými legislatívnymi opatreniami.
- Vstup do prevádzky, ako aj vnútorné priestory prevádzky, sú označené piktogramami, podporujúcimi prijímané opatrenia. Zamestnanci majú povinnosť nosiť v prevádzke ochranné rúška v zmysle aktuálnych nariadení a predpisov platných v SR, ako aj dodržiavať ďalšie opatrenia a nariadenia.

- Pri príchode do práce cez vrátnicu sú zamestnanci povinní dodržiavať bezpečné rozostupy.
- Pri vstupe na pracovisko, ako aj na miestach so zvýšeným pohybom / koncentráciou zamestnancov sú umiestnené dezinfekčné zariadenia na ruky.
- Na všetkých fabrikách v úsekoch montáže sa nainštalovali ochranné plexisklá medzi operáciou strobel a obúvanie.
- Umyvárne v spoločnosti a všetky toalety sú vybavené zásobníkom na tekuté mydlo a jednorazovými utierkami.
- V priestore sociálnych zariadení sú umiestnené grafické inštrukcie o správnom spôsobe umývania rúk v rôznych variantoch.
- Je vypracovaný a zavedený plán dezinfekcie povrchov a dotykových plôch na pracovisku upratovacou službou. Povrchy sú dezinfikované dezinfekčnými prostriedkami s virucídny účinkom.
- Boli vykonané stavebné aj organizačné úpravy v jedálni a šatniach zamestnancov.
- Boli vykonané úpravy pracovného času a prestávok zamerané na zníženie kontaktu medzi zamestnancami. Počas prestávok, aj počas práce, sú zamestnanci povinní dodržiavať bezpečné rozostupy.
- U administratívnych zamestnancov bola uprednostnená práca z domu (home office), vo výrobe došlo k prehodnoteniu inštalácie vybraných strojov a zariadení tak, aby bola zabezpečená väčšia vzdialenosť medzi zamestnancami pri výkone prac.

### **Sociálny program:**

Spoločnosť poskytuje zamestnancom:

- Poukážky Sodexo/Checque de Januer ( 1 x ročne v hodnote 15 Eur) - na vitamínový alebo rehabilitačný program.
- V mesiaci február a október bol zamestnancom poskytnutý vitamín C (ako výživový doplnok).
- V letných mesiacoch boli rozdane zamestnancom šumivé tablety – vitamíny a minerály ( 1 balenie/ 20 ks tabliet/ 1 osoba)
- 1 x do týždňa - 1 ks čerstvého sezónneho ovocia ku stravnej jednotke.

### **Plánované opatrenia na zlepšenie pracovného prostredia v roku 2022:**

- Na fabrike 1 (Main Group 3) sa plánuje vývoj a spustenie EDS „Elektronického zásobovacieho systému“.
- Na fabrike 2 (Desma 2) bude inštalované nové PSA (polyurethane spritzen agregat) – nástreková jednotka.
- Na fabrike 2 (Desma 2) bude prerobené vyhrievanie všetkých staníc otočného kola na elektrické.
- V spolupráci so Žilinskou Univerzitou bude vyvíjaný a testovaný orezávací robot (trimming robot).
- Plánuje sa optimalizácia AGV – automatického zásobovacieho vozíku materiálu tak, aby mohol voziť aj penovky a klenky do výroby.
- Plánuje sa vývoj EDS „Elektronického zásobovacieho systému“, kde by bola možnosť skenovať určité materiály a mať lepšiu vizualizáciu manažmentu zásob.

Aj v roku 2021 bola posudzovaná zdravotná spôsobilosť zamestnancov na prácu podľa profesií v rámci vstupných lekárskech prehliadok a periodických lekárskech prehliadok lekárom pracovnej zdravotnej služby. U vybraných výrobných profesií sú v rámci preventívnych lekárskech prehliadok vykonávané spirometrické vyšetrenia u zamestnancov, ktorí môžu prichádzať do kontaktu s izokyanátom.

Lekárske prehliadky zamestnancov v roku 2021:

	Počet vyšetrených	vyhovelo	vyhovelo s podmienkami	nevyhovelo
<b>Vstupných PLP</b>	21	20	0	1
<b>Periodických PLP spolu</b>	183	171	10	2
<b>Výstupných</b>	0	0	0	0
<b>Gravidita</b>	0	0	0	0
<b>Kontrolné vyšetrenia</b>	4	4	0	0

Príčiny nebezpečenstiev a súvisiace zdravotné riziká pri práci sa v porovnaní s minulým rokom nezmenili – ako najvýznamnejšie zdravotné riziko pretrváva dlhodobé nadmerné a jednostranné zaťaženie horných končatín v kombinácii s vibráciami prenášanými na ruky. Spolupôsobiacimi faktormi, ktoré sa podieľajú na vzniku chorôb z povolania, sú individuálne rizikové faktory ako nedostatočné osobnostné predpoklady zamestnanca, nedostatočná telesná zdatnosť, životný štýl, genetická predispozícia, mimopracovná činnosť a iné. Zamestnávateľ dbá na prevenciu a ochranu zdravia zamestnancov prostredníctvom vykonávania technických, technologických, organizačných a iných opatrení na pracovisku v súlade s legislatívou.

V roku 2021 bolo prostredníctvom lekára pracovnej zdravotnej služby vykonaných 183 periodických lekárskeho prehliadok s cieľom posúdenia zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na vykonávanie konkrétnej práce/pracovnej činnosti.

Počas pandemickej situácie spôsobenej ochorením COVID-19 v roku 2021 bolo vykonávanie preventívnych lekárskeho prehliadok vo vzťahu k práci a vstupných preventívnych lekárskeho prehliadok vo vzťahu k práci obmedzené. Po skončení týchto obmedzení boli preventívne lekárske prehliadky vo vzťahu k práci u zamestnancov opätovne a postupne vykonávané.

Okrem uvedeného sú realizované odborné konzultácie, vzájomné stretnutia zástupcov uvedených subjektov a odborných pracovníkov RÚVZ so sídlom v Martine, hľadajúce optimálnejšie riešenia ako sú existujúce, zamerané na znižovanie počtu chorôb z povolania, zdravé pracovné podmienky, konzultácie posudkov zdravotnej spôsobilosti, a pod..

## **2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci**

Kampane za zdravé pracoviská sa konajú od roku 2000 pôvodne s názvom „Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci“.

Kampaň na obdobie rokov 2020 – 2022 „Zdravé pracoviská znižujú záťaž“ je zameraná na prevenciu poškodení podporno-pohybovej sústavy súvisiacich s prácou.

Poškodenia podporno-pohybovej sústavy stále patria medzi najrozšírenejšie zdravotné problémy súvisiace s prácou nielen na Slovensku, ale aj v Európe a inde vo svete. Sú častou príčinou zdravotnej neschopnosti, invalidizácie a predčasných odchodov do dôchodku. Neraz sú významnou ekonomickou záťažou nielen pre zdravotníctvo s nákladmi na liečbu, ale aj pre zamestnávateľov v ekonomických stratách pri zapracovaných zamestnancoch neschopných pracovať/podať kvalitný pracovný výkon. V nemalej miere je to aj ekonomický zásah do rodín a osobného života takto postihnutých osôb.

Riziká vyplývajúce z pracovnej polohy, vystavenie opakovaným pohybom alebo únavným či bolestivým polohám, resp. nosenie alebo premiestňovanie ťažkých bremien – všetky tieto veľmi bežné rizikové faktory na pracoviskách môžu byť príčinou poškodení podporno-pohybovej sústavy. Vzhľadom na rozšírenosť výskytu poškodení podporno-pohybovej sústavy súvisiacich s prácou je jasné, že treba urobiť viac na zvýšenie informovanosti

o prevencii.

Kampaň sa komplexne zaoberá príčinami tohto pretrvávajúceho problému. Jej cieľom je šírenie kvalitných informácií o tejto téme, podporovanie integrovaného prístupu k riadeniu tohto problému. V rámci nej sa poskytujú praktické nástroje a riešenia, ktoré môžu pomôcť na úrovni pracoviska.

Poškodenia podporno-pohybovej sústavy súvisiace s prácou, ovplyvňujú chrbát, krk, ramená a horné končatiny, ako aj dolné končatiny. K nim zaraďujeme akékoľvek poškodenie alebo poruchu kĺbov alebo iných tkanív. Zdravotné problémy sa vyskytujú od miernych bolestí až po závažnejšie zdravotné stavy, vyžadujúce lekárske ošetrenie, práceneschopnosť, môžu dokonca viesť k invalidizácii. Väčšina poškodení podporno-pohybovej sústavy sa vyvíja v priebehu času. Zvyčajne neexistuje len jediná príčina poškodenia podporno-pohybovej sústavy; rôzne rizikové faktory často pôsobia v kombinácii, vrátane fyzikálnych a biomechanických faktorov, organizačných a psychosociálnych faktorov a individuálnych faktorov.

Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci každoročne organizuje agentúra EU-OSHA a jej partnerská sieť, konal sa v dňoch 23. - 29. októbra 2021.

Odborní pracovníci oddelenia PPLaT RÚVZ so sídlom v Martine sa dlhodobo venujú problematike fyzickej záťaže – jej jednotlivým zložkám a tiež jej hodnoteniu ako rizikového faktora na pracoviskách zamestnávateľov v regióne Turiec. Poskytujú odborné poradenstvo na základe odborného posúdenia pracovných podmienok, spôsobu vykonávanej pracovnej činnosti v jednotlivých profesiách / pracovných miestach / pracoviskách a výsledkov objektivizácií jednotlivých zložiek fyzickej záťaže, ktoré vykonávajú v rámci štátneho zdravotného dozoru s použitím dostupných metódik, aj zahraničných.

Tak, ako do všetkých oblastí nášho života hlboko zasiahla pandémia COVID-19, tak aj do našej bežnej práce preventívneho pracovného lekárstva. Bolo potrebné riešiť zachovanie zamestnanosti v našom regióne a ako-tak funkčnej ekonomiky. Mnohé činnosti výrobných podnikov i drobných prevádzkovateľov boli značne obmedzené, znižovala sa výroba a znižovali sa aj počty pracovníkov. Napriek tomu zamestnávatelia neznižovali opatrenia na ochranu zdravia svojich zamestnancov, naopak rozšírili tieto aj o opatrenia na ochranu pred ochorením COVID-19.

V roku 2021 bola s Inšpektorátom práce Žilina naplánovaná a realizovaná spoločná previerka v oblasti ochrany zdravia pracovníkov u zamestnávateľa MODIS GLOBAL s.r.o. Lipovec. Odborní pracovníci RÚVZ so sídlom v Martine v spolupráci s Inšpektorátom práce Žilina vykonali v prevádzke „MODIS GLOBAL s.r.o., Pod kanálom 364, 038 61 Lipovec“ dňa 15.04.2021 štátny zdravotný dozor, zameraný na kontrolu životných a pracovných podmienok na jednotlivých pracoviskách prevádzky, pracovného prostredia, sociálno - hygienického zázemia pre zamestnancov, kontrolu všetkých vykonávaných prác a posúdenie návrhu na zaradenie všetkých vykonávaných prác do kategórií z hľadiska všetkých existujúcich zdravotných rizík na pracoviskách, kontrolu opatrení na odstránenie nedostatkov uložených v rozhodnutí č. PPL 2020/00324, kontrolu zabezpečovania opatrení v súvislosti so zabránením šíreniu ochorenia COVID-19, prešetrenie podnetu doručeného na RÚVZ so sídlom v Martine vo veci nezabezpečenia vhodných pracovných podmienok na pracovisku spoločnosti, kontrolu opatrení na ochranu zdravia pri práci a opatrení na ochranu nefajčiarov. Po posúdení skutočností zistených výkonom štátneho zdravotného dozoru a na základe predložených dokladov RÚVZ so sídlom v Martine vyhodnotil doručený podnet v súvislosti s nezabezpečením vhodných pracovných podmienok na pracoviskách spoločnosti MODIS GLOBAL s.r.o. ako čiastočne opodstatnený a problematikou sa bude zaoberať aj v nasledujúcom období.

### 3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

#### 3.1 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Cieľom projektu je dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine sa v roku 2021 **podieľal na plnení daného projektu formou odberu 2 vzoriek hotových jedál.**

Odbornými pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Martine boli na základe uvedenej úlohy v rámci štátneho zdravotného dozoru odobraté 2 vzorky hotových pokrmov (nie celého obedového menu) na laboratórne vyšetrenie chemických ukazovateľov - množstvo jedlej soli.

Po vykonaní laboratórnej analýzy v akreditovanom skúšobnom laboratóriu Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Žiline a po doručení protokolov o skúškach predmetných vzoriek na RÚVZ so sídlom v Martine bolo odbornými pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Martine vykonané vyhodnotenie obsahu soli v odobratých vzorkách hotových pokrmov v zmysle prílohy Výnosu Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách.

V odobratých vzorkách (hrstková polievka - 8 500 mg/kg, maďarský paprikáš - 9 600 mg/kg), pri posudzovaní hotových pokrmov jednotlivo, nebolo prekročené najvyššie prípustné množstvo pridanej jedlej soli v hotových pokrmoch určených na priamu spotrebu 13 000 mg/kg.

#### 3.2 Monitoring bezpečnosti PET fliaš z recyklovaných plastov

Monitoring bezpečnosti PET fliaš vyrábaných s rôznym podielom recyklovaného vstupného materiálu (regranulátu) z hľadiska možnej migrácie látok (monoméry, neúmyselne pridané látky – degradačné, reakčné produkty a nečistoty). Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti vstupných surovín (regranulátov) ako aj finálnych výrobkov - PET fliaš vyrábaných v SR, na výrobu ktorých bol použitý recyklovaný vstupný materiál a tým zabezpečenie ochrany zdravia ľudí.

Riešiteľským pracoviskom je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade (metodická príprava monitoringu; zber údajov, zavedenie nových analytických metód a analýzy vzoriek) spolupráci s RÚVZ v SR (odber vzoriek).

V zmysle stanoveného harmonogramu odberu vzoriek na rok 2021 sa Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine **podieľal na plnení daného projektu formou odberu vzoriek (bolo odobratých 6 vzoriek), ktoré boli zaslané na laboratórne vyšetrenie na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade.**



## 4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

### 4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025 (NAPPO)

#### Cieľ

Cieľom aktivít je komplexný výkon štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

#### Anotácia

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dorastovej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická inaktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

**Gestor :** ÚVZ SR

**Riešiteľské pracoviská :** RÚVZ v SR

**Etapy riešenia :** Každoročne od roku 2015 do roku 2025 realizovať priority a), b), c) a každé 3 roky realizovať aktivity v rámci priority d) :

#### a) Podpora zdravého štartu do života

- zamerať sa v rámci poradní zdravia na matky s deťmi na materskej dovolenke. Výchovné aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity realizovať v zariadeniach kde sa stretávajú matky s deťmi napr. materské centrá, rodičovské centrá.

#### b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- zabezpečiť kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov s cieľom zistiť, aké je percentuálne zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli, ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity.
- podporovať poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne,
- zabezpečiť edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečneho programu pre deti, programu školské ovocie,
- zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy,
- kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétno stravovania,
- kontrolovať dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzovať pri realizácii pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov,
- zisťovať počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach,
- posudzovať energetickú a biologickú hodnotu stravy,
- kontrolovať pestrosť stravy,
- kontrolovať dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky.

#### c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- zúčastňovať sa pracovných porád pracovníkov školského stravovania organizovaných okresnými úradmi, odborom školstva a Spoločnými školskými úradmi,
- v spolupráci s odbormi školstva na krajskej úrovni a Spoločnými školskými úradmi na okresnej úrovni zrealizovať školenie pracovníkov školského stravovania.

#### **d) Podpora pohybových aktivít**

- realizovať monitoring TV podmienok žiakov základných a stredných škôl, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, vybavenie, tepelno-vlhkostná mikroklíma a pod.),
- v rámci výkonu ŠZD sledovať využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení,
- sledovať využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport v rámci výučby žiakov sledovanej školy (plaváreň, športová hala, verejné ihrisko),
- sledovať realizáciu malých foriem telesnej výchovy v školách, napr. využívanie telovýchovných chvíľok, možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok a pod.,
- monitorovať využitie hodín TV v rámci hygieny pedagogického procesu: počet hodín TV do týždňa, zaradovanie hodín TV do rozvrhu hodín, percento cvičiacich žiakov a študentov na hodinách TV, poskytovanie LTV – zdravotné cvičenia pre žiakov,
- v pravidelných intervaloch (1x za 3 roky) sledovať počty a zdravotné indikácie u žiakov a študentov, ktorí sú úplne alebo čiastočne oslobodení od TV,
- zisťovať možnosti telesnej aktivity detí oslobodených od cvičenia na hodinách TV.

#### **Realizačné výstupy**

- počet edukovaných matiek v oblasti zdravého stravovania a pohybovej aktivity detí,
- počet zariadení s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre vytvorenie zdravšieho prostredia,
- počet škôl s obmedzením automatov so sladenými nápojmi,
- počet škôl umožňujúcich odbornému personálu ZŠS vzdelávanie vo výžive,
- počet škôl s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre realizáciu telovýchovných aktivít,
- vypracovanie sumárnej správy projektu bude slúžiť ako podklad pre odpočet aktivít plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025.

**Trvanie projektu** : 01.11.2015 – 31.12.2025

**Termín ukončenia:** r. 2025

RÚVZ so sídlom v Martine realizuje priebežne prioritu b), d) v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru a prioritu c) v rámci spolupráce s odbornými pracovníkmi školstva nasledovne:

#### **a) Podpora zdravého štartu do života**

- zamerať sa v rámci poradní zdravia na matky s deťmi na materskej dovolenke. Výchovné aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity realizovať v zariadeniach kde sa stretávajú matky s deťmi napr. materské centrá, rodičovské centrá – výchovné aktivity v rámci oddelení HDM a ani oddelení podpory zdravia neboli realizované (pozn. k realizácii tejto úlohy neboli zadane potrebné materiály, ktoré by odborných pracovníkov verejného zdravotníctva odborne inštruovali pri riešení tejto úlohy) .

#### **b) Podpora zdravšieho prostredia v školách**

- zabezpečiť kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov s cieľom zistiť, aké je percentuálne zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli,

ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity.

V roku 2021 bolo vykonaných celkovo 324 kontrol v školských stravovacích zariadeniach, v školských bufetoch a predajných automatoch umiestnených v objektoch školských zariadení. Výkon štátneho zdravotného dozoru bol zameraný na dodržiavanie schváleného sortimentu v školských bufetoch v súlade s požiadavkou predaja výživovo hodnotného sortimentu, ktorý je legislatívne naviazaný na povinnosť prevádzkovateľa zariadenia pre deti a mládež zabezpečiť, aby predávaný sortiment v školských bufetoch mal zodpovedajúcu energetickú a biologickú hodnotu (§ 24 ods.5 písm. b/ zákona č. 355/2007 Z.z.) a zodpovedal zdravej výžive (§ 2 písm. s/ zákona č. 355/2007 Z.z. ).

- podporovať poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne

V okrese Martin a Turčianske Teplice 4 zariadenia školského stravovania zabezpečujú poskytovanie desiat pre prvý stupeň ZŠ. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných 6 kontrol zameraných na poskytovaný sortiment desiat. Je dôležité konštatovať, že poskytovanie desiat prostredníctvom školských jedální plní významnú úlohu v oblasti prevencie detskej obezity. Zostavovanie ponúkaného sortimentu desiat vykonávajú odborne vzdelaní pracovníci v oblasti školského stravovania (vedúca školskej kuchyne v spolupráci s riaditeľom školy, resp. stravovacou komisiou, ktorá je zriadená v škole) a pripravovaná desiata zodpovedá požiadavkám v súlade s receptúrami a technologickými postupmi pri príprave pokrmov v súlade s Materiálno spotrebnými normami určenými pre školské stravovanie, ktoré vychádzajú z obsahu výživových faktorov podľa OVD pre jednotlivé vekové kategórie stravníkov.

- zabezpečiť edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí

Úloha v roku 2021 nebola realizovaná z dôvodu mimoriadnej situácie súvisiacej so vznikom a šírením prenosného ochorenia COVID-19 a zatváraním škôl a školských zariadení.

- mliečneho programu pre deti, programu školské ovocie

Mliečny program :

Oddelenia HDM dlhodobo a pravidelne sledujú dodržiavanie realizácie mliečneho programu v zariadeniach pre deti a mládež podľa metodického usmernenia č. 12/2008 zo 6. októbra 2008 k realizácii nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 339/2008 Z.z. o poskytovaní pomoci na podporu spotreby mlieka a mliečnych výrobkov pre deti v materských školách, pre žiakov na základných školách a pre žiakov na stredných školách, v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 342/2009 Z. z. a Metodického usmernenia 16/2009-R z 27. augusta 2009, ktorým sa mení a dopĺňa vyššie citované usmernenie. Mliečny program je realizovaný na školách v rámci školského stravovania ( mlieko podávané po obede alebo ako mliečna desiata pre žiakov ZŠ resp. počas celého dňa pre deti MŠ ) a prostredníctvom mliečnych automatov, hlavnou výhodou takejto formy distribúcie školského mlieka je jeho dostupnosť pre všetky deti školy, kedykoľvek majú chuť. V porovnaní s predchádzajúcimi školskými rokmi stúpol záujem o školský mliečny program. Do programu v školskom roku 2020/2021 sa zapojilo 69 škôl s počtom cca 8753 detí a žiakov. Odborní pracovníci oddelenia HDM pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa zameriavajú na kontrolu mliečnych výrobkov dodávaných ako produkty mliečneho programu. Kontrola je zameraná na pôvod tovaru - predloženie dodacích listov k mliečnym výrobkom,

správne označenie mliečnych výrobkov, dodržiavanie dátumu spotreby, plynulosť dodávky mliečnych výrobkov, skladovanie mliečnych výrobkov, celistvosť obalu, a pod..

Výsledky sledovania mliečného programu na školách sú za jednotlivé RÚVZ spracované každoročne vo výročnej správe.

Program školské ovocie :

RÚVZ v SR sa podieľajú na realizácii projektu „ Program ovocie a zelenina do škôl“, do ktorého je zapojená Slovenská republika prostredníctvom Ministerstva pôdohospodárstva SR. Realizáciu projektu zabezpečujú odborní pracovníci RÚVZ v Slovenskej republike z odborov Poradenské centrum zdravia/Výchova k zdraviu a odborov hygieny detí a mládeže v súčinnosti s poverenými zamestnancami jednotlivých vybraných škôl (materské školy, základné školy, základné školy so špeciálnymi výchovno - vzdelávacími potrebami), ktoré boli zapojené do projektu „ Program ovocie a zelenina do škôl“. V školskom roku 2020/2021 odborní pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru monitorovali zapojenie jednotlivých školských prevádzok do projektu „Program ovocie a zelenina do škôl“. Bolo zistené, že do „Programu ovocie a zelenina do škôl“ je zaregistrovaných 82 škôl (materské školy a základné školy) s počtom cca 9 600 detí a žiakov. Dodávku ovocia a zeleniny súvisiacu s plnením „Programu ovocie zelenina do škôl“ zabezpečujú schválené dodávateľské firmy. Pracovníci oddelenia HDM kontrolovali dodržiavanie hygienických požiadaviek na manipuláciu s ovocím a zeleninou pri jej skladovaní a podávaní v školách v zmysle Metodického usmernenia 15/2009-R z 29.8.2009 na realizáciu nariadenia vlády SR o poskytovaní pomoci na podporu spotreby ovocia a zeleniny pre deti v materských školách a pre žiakov v základných školách.

- zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy,
- posudzovať energetickú a biologickú hodnotu stravy

V školských stravovacích zariadeniach zamestnanci oddelenia HDM preverovali podmienky prevádzkovania zariadení spoločného stravovania pre deti a mládež, vrátane pitného režimu a mliečného programu, kontrolovali zostavovanie jedálnych lístkov, pestrosť stravy, označovanie alergénov na jedálnych lístkoch, posudzovali podmienky pre diétne stravovanie žiakov, sledovali dodržiavanie systému HACCP v praxi, vykonávali zatriedňovanie zariadení spoločného stravovania do jednotlivých kategórií. Zabezpečovali metodické vedenie vedúcich a kuchárov zariadení školského stravovania a oboznamovali ich s novinkami aktuálnymi pre zariadenia spoločného stravovania. Celkovo v zariadeniach školského stravovania a vo výdajniach stravy v rámci štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín bolo vykonaných 324 kontrol ( ŠZD - 162 kontrol, ÚKP - 162 kontrol).

Odborní pracovníci HDM v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonávali odber vzoriek hotových pokrmov, lahôdkarských výrobkov, mliečnej dojčenskej a detskej stravy na laboratórnu analýzu. V období január – november 2021 bolo odobratých 38 vzoriek hotových pokrmov na mikrobiologické vyšetrenie.

- kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétneho stravovania

V okrese Martin a Turčianske Teplice zabezpečuje poskytovanie diétneho stravovania 60 zariadení školského stravovania, v týchto zariadeniach bolo vykonaných 35 kontrol. Najčastejšie pripravovaná strava v týchto zariadeniach je bezlepková, bezlaktózová a šetriaca. Prevádzkovatelia školských zariadení na prípravu stravy majú vyčlenené pracovné úseky,

náradie, náčinie a vyškolený personál. Podmienky pripravovanej diétnej stravy majú zapracované v prevádzkových poriadkoch, ktoré majú schválené príslušným regionálnym úradom verejného zdravotníctva. Ak nie je možné prípravu diétnej stravy realizovať v školskom zariadení, sú stanovené podmienky pre donesenie stravy rodičmi, ktoré sú taktiež spracované v prevádzkovom poriadku a schválené príslušným regionálnym úradom verejného zdravotníctva.

- kontrolovať dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzovať pri realizácii pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov

Odborní pracovníci HDM vykonali v rámci štátneho zdravotného dozoru 70 kontrol zameraných na dodržiavanie pitného režimu pre deti.

Používanie pitnej vody resp. nesladených nápojov v rámci pitného režimu je pracovníkmi RÚVZ odporúčané, ale údajom, koľko zariadení školského stravovania podáva pitnú vodu resp. nesladené nápoje v rámci pitného režimu konkrétne nedisponujeme. Z poznatkov z výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že v MŠ sa presadzuje pitná voda podávaná deťom počas dňa (okrem podávania nápoja k jedlu), v zimnom období nesladený čaj. V niektorých ZŠ boli zriadené na chodbách fontánky s pitnou vodou, taktiež pitná voda sa nachádza v každej triede (umývadlo na ruky s tečúcou pitnou vodou). Pri poskytovaní nápoja k jedlu školské jedálne podávajú sladené nápoje s používaním sirupov s vyšším podielom ovocnej zložky.

- zisťovať počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach

V okrese Martin a Turčianske Teplice priemerný počet stravujúcich sa detí v školských jedálňach je nasledovný : MŠ - 100,00 % detí, ZŠ – 75,41 %, SŠ a gymnáziá - 55,50 %.

- kontrolovať pestrosť stravy
- kontrolovať dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky

V roku 2021 bola v 15-tich zariadeniach vykonaná kontrola pestrosti jedálnych lístkov a dodržiavania zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky - 54 výpočtov pestrosti jedálneho lístka a 18 hodnotení zásad pri zostavovaní JL.

b) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

- zúčastňovať sa pracovných porád pracovníkov školského stravovania organizovaných okresnými úradmi, odborom školstva a Spoločnými školskými úradmi – v priebehu školského roka 2020/2021 nebola realizovaná z dôvodu mimoriadnej situácie súvisiacej so vznikom a šírením prenosného ochorenia COVID-19 a zatváraním škôl a školských zariadení žiadna porada.

c) Podpora pohybových aktivít

- realizovať monitoring TV podmienok žiakov základných a stredných škôl, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, vybavenie, tepelno-vlhkostná mikroklíma a pod.),

- v rámci výkonu ŠZD sledovať využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení,
- sledovať využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport v rámci výučby žiakov sledovanej školy (plaváreň, športová hala, verejný ihrisko),
- sledovať realizáciu malých foriem telesnej výchovy v školách, napr. využívanie telovýchovných chvíľok, možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok a pod.,
- monitorovať využitie hodín TV v rámci hygieny pedagogického procesu: počet hodín TV do týždňa, zaraďovanie hodín TV do rozvrhu hodín, percento cvičiacich žiakov a študentov na hodinách TV, poskytovanie LTV – zdravotné cvičenia pre žiakov,
- v pravidelných intervaloch (1x za 3 roky) sledovať počty a zdravotné indikácie u žiakov a študentov, ktorí sú úplne alebo čiastočne oslobodení od TV,
- zisťovať možnosti telesnej aktivity detí oslobodených od cvičenia na hodinách TV.

V priebehu roka 2021 odborní pracovníci oddelenia HDM vykonali v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru 2 kontroly telovýchovných zariadení zriadených pri základných a stredných školách. V rámci štátneho zdravotného dozoru sme sa zamerali na viacero oblastí, medzi nimi napríklad na dodržiavanie požiadaviek na tepelno-vlhkostnú klímu, teda či je možné v telocvičniach merať teplotu vnútorných priestorov, aké sú možnosti a spôsoby vetrania, ďalej zabezpečenie prívodu pitnej a teplej vody, dodržiavanie požiadaviek na priestorové usporiadanie, na osvetlenie, v akom stave sú podlahové krytiny, ale tiež či sa telocvične využívajú na mimoškolské aktivity, koľko hodín telesnej výchovy žiaci počas týždňa majú, ako sú zaradené do rozvrhu, počty cvičiacich žiakov a v neposlednom rade dodržiavanie schváleného prevádzkového poriadku.

Odborní pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže mali v roku 2021 pri realizácii predmetnej úlohy sťažené podmienky z dôvodu prerušenia vyučovania na školách v čase mimoriadneho stavu súvisiaceho so vznikom a šírením prenosného ochorenia COVID-19.

## 4.2 Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti

### Cieľ:

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku

**Gestor:** ÚVZ SR

**Riešiteľské pracoviská:** všetky RÚVZ v SR

**Anotácia:** Sezónne (v jarných až jesenných mesiacoch) aktuálne vystupuje do popredia problematika detských pieskovísk, keďže počas teplých dní tu deti so svojimi rodičmi trávia pomerne veľa času. Hranie sa detí na pieskoviskách však prináša so sebou viaceré zdravotné riziká, vyplývajúce z mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia, ako aj riziko mechanického poranenia. Najčastejším zdrojom parazitárnych infekcií sú exkrementy psov a mačiek, ktoré môžu za určitých okolností spôsobiť ochorenia ako toxokaróza, toxoplazmóza, nákaza detskou pásomnicou, echinokokóza, enterobióza, ascaridóza a trichurióza. Z mikrobiálnych nákaz prichádza do úvahy najmä salmonelóza. Prostredníctvom výkonu štátneho zdravotného dozoru sa realizuje kontrola dodržiavania legislatívnych požiadaviek v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Súčasťou kontroly kvality piesku je odber vzoriek na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia. **Etapy riešenia:** každoročne, počas sezóny 1. etapa – 15. apríl až júl a 2. etapa – 1. júl až 15. október **Realizačné výstupy:** –vydávanie opatrení na odstránenie nedostatkov s event. návrhmi na sankcie, –následná spolupráca s

prevádzkovateľmi pieskovísk pri odstraňovaní zistených nedostatkov, –priebežné riešenie podnetov zo strany rodičov na nevyhovujúcu kvalitu piesku v pieskoviskách v rámci občianskej vybavenosti, –vypracovanie záverečnej správy po prvej aj druhej etape a ich zaslanie gestorovi úlohy, porovnanie trendu s predchádzajúcim obdobím.

**Trvanie projektu:** r. 2020 a ďalšie roky

**Termín ukončenia:** 31.12.2021 a vždy ku koncu kalendárneho roka

Za obdobie od mája do októbra 2021 odborní pracovníci hygieny detí a mládeže odobrali 60 vzoriek piesku, z pieskovísk nachádzajúcich sa v areáloch materských škôl (52 vzoriek) a z pieskovísk v rámci občianskej vybavenosti (8 vzoriek). Vzorky boli vyšetrené v zmysle vyhlášky MZ SR č.521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská a všetky vyhoveli požadovaným kritériám najvyššieho prípustného množstva vybraných indikátorov mikrobiálneho znečistenia piesku v zmysle citovanej vyhlášky.

Tabuľka č. 1 Výsledky vyšetrených vzoriek pieskov za RÚVZ Martin za obdobie máj – október 2021

okres	Počet odobratých vzoriek piesku	Vzorky odobraté na pieskoviskách		Počet nevyh. vzoriek	Nevyhovujúce výsledky vzoriek piesku z hľadiska mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku		
		v areáli MŠ	v rámci občianskej vybavenosti		Termotolerantné a koliformné baktérie	Fekálne streptokoky	Salmonella sp. Geohelminty (vajíčka, larvy)
Martin	50	43	7	2	1	0	1
Turčianske Teplice	10	9	1	2	2	0	1
spolu	60	52	8	4	3	0	2

Záverom možno konštatovať, že prevádzkovatelia pieskovísk v areáloch materských škôl a prevádzkovatelia pieskovísk v rámci občianskej vybavenosti vykonávajú pravidelnú údržbu pieskovísk (čistenie, prekopávanie a prehrabávanie piesku) a taktiež zabezpečujú aj údržbu vonkajších priestorov okolia v ktorom sú pieskoviská vybudované. V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi sa zlepšuje situácia pri ochrane pieskovísk, eviduje sa častejšie prekrývanie pieskovísk.

### 4.3 Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ A ZŠ

**Cieľ:**

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

**Gestor:** ÚVZ SR

**Riešiteľské pracoviská:** všetky RÚVZ v SR

**Anotácia:**

Plnohodnotný, nutrične vyvážený jedálny lístok, je dôležitým nástrojom pre napĺňanie výživových požiadaviek pre jednotlivé vekové skupiny stravníkov. Zásady zostavovania jedálnych lístkov patria do kompetencií rezortu školstva v zmysle prílohy č.1 vyhlášky MŠ SR č.330/2009 Z. z. o zariadení školského stravovania, ktoré boli odsúhlasené orgánom verejného zdravotníctva SR č. ÚVZ SR HDM/8236/17004/2007.

Pri hodnotení jedálnych lístkov (každý rok v 3 vybraných zariadeniach) sa využije bodový systém koeficientu a pre frekvenciu podávania vybraných druhov potravín z mesačných výdajok sa využije vypracovaná metodika bodového systému, na základe ktorého sa budú slovne hodnotiť školské jedálne motivačným spôsobom tak, aby sa dosiahol v zariadení nutrične vyvážený jedálny lístok.

**Etapy riešenia:**

rok 2019 - budú sa hodnotiť jedálne lístky v 3 MŠ za obdobie jeseň, zima (mesačný jedálny lístok v mesiaci október a november)

rok 2020 - jedálne lístky v 3 MŠ za obdobie jar, leto (mesačný jedálny lístok v mesiaci marec a máj)

rok 2021 - jedálne lístky z 3 ZŠ za obdobie jeseň, zima (mesačný jedálny lístok v mesiaci október a november),

rok 2022 - jedálne lístky z 3 ZŠ obdobie jar, leto (mesačný jedálny lístok v mesiaci marec a máj)

**Realizačné výstupy:**

– čiastkové správy za jednotlivé časové obdobia predkladať gestorovi na ÚVZ SR vždy do 31.12. a 15.8 príslušného kalendárneho roku,

– záverečnú správu z projektu spracuje ÚVZ SR do 1.9.2022,

– získané údaje budú slúžiť ako podklady pre vypracovanie intervenčných odporúčaní a pri spolupráci s MŠVVaŠ SR pri príprave a schvaľovaní inovovaných materiálo-spotrebných noriem a receptúr pre školské stravovanie so zohľadnením základných požiadaviek na nutrične vyvážený jedálny lístok.

**Trvanie projektu:** r. 2019 - 2022

**Termín ukončenia:** 01.09.2022

Na základe listu doručeného elektronickou poštou z ÚVZ SR č. HDM/1736/89695/2019, zo dňa 25.02.2019 bola na RÚVZ so sídlom v Martine zaslaná metodika k realizácii projektu č. 4.4. „Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ“. Cieľom projektu bolo zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

V II. etape realizácie projektu v roku 2021 sme hodnotili jedálne lístky v 3 školských jedálňach pri základných školách za obdobie jeseň, zima (mesačný jedálny lístok v mesiaci október a november) : ZŠ, A.Stodolu 60, Martin, ZŠ SNP, Partizánska 13, Sučany, ZŠ, Turčianske Kľačany 210, Vrútky. Pri hodnotení jedálnych lístkov bol využitý bodový systém koeficientu pestrosti a pre frekvenciu podávania vybraných druhov potravín z mesačných výdajok sa využila vypracovaná metodika bodového systému v súlade s prílohou č. 1 list UVZ SR č. HDM/1736/89695/2019. Vyhodnotenie jedálnych lístkov bolo spracované slovne motivačným spôsobom tak, aby vedúce školských jedální kládli dôraz na zostavovanie nutrične vyvážených jedálnych lístkov.

Vyhodnotenie:

Mesačné zhodnotenie JL bolo vykonané podľa zaslanej metodiky hodnotenia len u vybraných druhov potravín/pokrmov.

Výsledky bodového hodnotenia a výpočet koeficientu pestrosti sú uvedené v tabuľke.



**Tabuľka výsledkov**

	Október 2021		November 2021	
	<i>bodové hodnotenie obedy</i>	<i>KP</i>	<i>bodové hodnotenie obedy</i>	<i>KP</i>
1.Základná škola, A.Stodolu 60, 036 01 Martin	12 (veľmi dobrý)	0,97	13 (veľmi dobrý)	0,98
2.Základná škola SNP, Partizánska 13, 038 52 Sučany	13 (veľmi dobrý)	1	12 (veľmi dobrý)	1
3.Základná škola, Turčianske Kľačany 210, 038 61 Vrútky	11 (veľmi dobrý)	1	12 (veľmi dobrý)	1

- Vami zistené skutočnosti v jednotlivých ZŠ zhodnotenie JL (slovne - pár viet)
- Vami zistené skutočnosti v jednotlivých ZŠ zhodnotenie 3 vetami (s čím ste nespokojní/spokojní, čo ste im odporučili do ďalšieho zberu dát)

Vo všetkých troch hodnotených základných školách bol koeficient pestrosti na vyhovujúcej úrovni, z toho v dvoch ZŠ sa ani raz neopakoval pokrm v jedálnom lístku. Pri bodovom hodnotení frekvencie podávania vybraných druhov potravín podľa priloženej metodiky sa vyskytovali nedostatky najčastejšie pri nezaraďovaní obilninových závariek do polievok a nezaraďovaní obilninových príloh k hlavnému jedlu, sladké hlavné jedlá boli zaraďované viac ako 2 x mesačne a nesladené nápoje neboli zaraďované denne. Vedúce školských jedální boli oboznámené s odporúčaniami na správne zostavovanie jedálnych lístkov a na správne zastúpenie jednotlivých druhov potravín tak, aby základné živiny, nerastné látky a vitamíny boli dodávané v potrebnom množstve pre stravníkov jednotlivých vekových skupín podľa platnej legislatívy.

## 4.5 Úrazy u detí v SR

### Cieľ:

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

**Gestor:** NCZI

**Riešiteľské pracoviská:** ÚVZ SR, vybrané regionálne nemocnice, RÚVZ v SR

### Anotácia:

NCZI má v zmysle príslušnej legislatívy v správe Národné registre, medzi ktoré patrí aj Národný register úrazov, vyžadujúcich poskytnutie ústavnej zdravotnej starostlivosti s hlásením úrazov detí. Nakoľko klinickí lekári z dôvodu zaneprázdnenosti nehlásia reálny počet úrazov, uzavrela sa dohoda o spolupráci medzi NCZI, Sekciou zdravia MZ SR a ÚVZ SR v oblasti zberu vybraných informácií o úrazoch detí v SR.

### Etapy riešenia:

Rok 2019 – pilotný projekt:

- nahlásenie zodpovednej osoby za každý RÚVZ v SR,
- nadviazanie kontaktu zodpovednej osoby s vedením vybranej nemocnice,
- komunikácia pracovníkov RÚVZ s príslušnými pracovníkmi oddelení (lekár, vrchná sestra),
- priebežné odoberanie vyplnených dotazníkov pracovníkmi RÚVZ,
- vyplnenie excelovských tabuliek pracovníkmi RÚVZ,

- zaslanie vyplnených tabuliek zodpovednými osobami na NCZI mailom.

**Realizačné výstupy:**

- získanie prehľadu o situácii v oblasti výskytu detských úrazov na Slovensku

- zlepšenie systému štatistických hlásení v rámci Národného registra úrazov

**Trvanie projektu:** r. 2019 a každé nasledujúce tri roky

**Termín ukončenia:** priebežne podľa požiadaviek gestora

Úrazy predstavujú poškodenie zdravia, ktoré vzniká náhle, pôsobením vonkajších síl, ktoré svojou intenzitou presahujú adaptačné možnosti ľudského organizmu. Úrazy sa stávajú závažným zdravotníckym, ekonomickým a spoločenským problémom na celom svete. Patria k najzávažnejším príhodám, ktoré trvale menia zdravotný stav a veľmi často sú aj príčinou úmrtí. Náklady spojené s úrazmi predstavujú vynaloženie veľkých finančných prostriedkov a to nielen na liečbu, ale aj na rehabilitáciu a na následky ktoré úraz spôsobuje. Veľa úrazov zanecháva trvalé následky, predstavujúce handicap, ktoré doprevádzajú jedincov po celý život a taktiež významne ovplyvňujú životy ďalších ľudí – členov rodiny, spoločnosti. Problematika úrazov je najväčšia u detí a mladistvých, kde je najčastejšou príčinou úmrtí. Úrazy v detskom veku sú podľa WHO považované za najväčší problém, predstavujúci predčasné a zbytočné úmrtia.

Cielenou edukáciou obyvateľstva v zvýšení bezpečnosti vlastného zdravia za predpokladu adekvátnych podmienok v ich životnom a pracovnom prostredí, je možné mnohým úrazom predchádzať, ich počet a závažnosť minimalizovať. Prevencia by mala byť zameraná na všetky vekové skupiny, predovšetkým na detskú populáciu, ktorá je najrizikovejšou vekovou skupinou.

Projekt bol realizovaný v spolupráci medzi Univerzitnou nemocnicou v Martine, Klinikou detí a dorastu a Regionálnym úradom verejného zdravotníctva so sídlom v Martine, v roku 2019, 2020 a 2021. Cieľom bolo získať potrebné informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí, prostredníctvom dotazníkov od rodičov detí hospitalizovaných v nemocnici v dôsledku úrazu. V roku 2021 bolo vyzbieraných 61 dotazníkov, od rodičov hospitalizovaných detí, z toho bolo 42 chlapcov a 19 dievčat.

Zaznamenali sme, že viac ako polovica úrazov u detí sa vyskytuje u chlapcov. Z hľadiska percentuálneho zastúpenia podľa vekového štádia je najviac ohrozený školský vek, a to predovšetkým starší školský vek. Z hľadiska lokalizácie poranenia, najviac poranené boli končatiny, hlava a vnútorné orgány. Z hľadiska mechanizmu úrazu najčastejšie bol uvádzaný „pád a iné príčiny - autonehody“ a podľa miesta vzniku najviac úrazov sa stalo na cestách a ihrisku.

Najviac poranení vzniklo pri bicyklovaní, kolobežkovaní. Nasledovali rôzne iné druhy športov ( futbal, skákanie na trampolíne, jazda na skateboarde, jazda na kolieskových korčuliach, ...). U malých detí do 4 rokov vo viacerých prípadoch bola uvedená príčina pád (zo schodov, zo stromu, z hojdačky, z preliezky, zakopnutie), popáleniny ( horúcim jedlom, nápojmi) a pohryzenie psom. Oproti predchádzajúcemu roku vzrástol počet poranení spôsobených autonehodami, kde deti boli v pozícii spolujazdca v aute, na motocykli alebo ako chodci na ceste.

Monitoringom úrazov získavame prehľad o situácii v oblasti výskytu detských úrazov na Slovensku. Jediným spôsobom, ako zabrániť zbytočným ťažkým poškodeniam zdravia, resp. úmrtia detí v dôsledku úrazov, je efektívna prevencia.

Odborní pracovníci oddelenia HDM vyplnili získané informácie z dotazníkov do excelovej tabuľky a zaslali mailom do NCZI.

Pilotný projekt s anonymným dotazníkovým prieskumom o úrazovosti detí, ktorého sa na podnet NCZI v spolupráci s ÚVZ SR, ujali v praxi RÚVZ a lekári príslušných nemocníc (za čo im patrí poďakovanie), splnil svoj účel. Takmer kompletne vyplnenie dotazníka rodičmi

a následné spracovanie príslušných odpovedí v gescii odboru vybraných zdravotných registrov na NCZI, bolo predpokladom ich očakávanej výpovednej hodnoty v reprezentatívnom súbore detí do 18 rokov, a to tak v projekte v roku 2019, 2020. Pozitívom zapojenia sa rodičov do projektu bolo aj objektívnejšie uvedenie miesta úrazu, ktoré po ich spracovaní realisticky zodpovedali situácii v predpandemickom roku 2019 voči pandemickému roku 2020 (napr. viac úrazov doma aj u starších detí, bližšie vid' vyššie). Vzhľadom na to, že podiel vo väčšine sledovaných mechanizmov úrazu u detí v príslušnej vekovej skupine z projektu bol porovnateľný so zistením ich podielu z oficiálnej kompletnej databázy hospitalizovaných na NCZI, dá sa uvažovať o tom, že sa niektoré otázky v ďalšom prieskume budú môcť vynechať a nahradia sa doplňujúcimi informáciami v rámci úrazovej anamnézy (napr. o údaj použitia prilby v prípade úrazu na klasickom bicykli, či aktuálne aj na e-bicykloch či kolobežkách s podporným motorčekom). Frekvencia ďalšieho prieskumu bude aktuálna po dohode so súčasnými riešiteľmi projektu (1x za 3 -5 rokov?).

Vzhľadom na dobrú spoluprácu s Univerzitnou nemocnicou Martin, zástupcom prednostu Kliniky detí a dorastu MUDr. Petrom Ďurdíkom, PhD. projekt plánujeme naďalej realizovať a zaradiť ho medzi regionálne projekty realizované RÚVZ so sídlom v Martine v roku 2022.

## 6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

### 6.1. Národný imunizačný program (NIP) SR

Zabezpečenie Národného imunizačného programu s cieľom udržania pravidelného povinného očkovania je jednou z priorít pre rok 2021. Oddelenie epidemiológie poskytuje telefonicky a osobné konzultácie v rámci „Poradne očkovania“ usmernenia v oblasti povinného, odporúčaného očkovania, očkovania pri ceste do zahraničia aj očkovania proti ochoreniu Covid-19.

Aktuálne informácie týkajúce sa výskytu infekčných ochorení, ako aj informácií o prevencii voči nim sú pravidelne uverejňované na web stránke a nástenkách úradu.

V roku 2021 bolo praktickými lekármi pre deti a dorast nahlásených 40 odmietnutí povinného očkovania. Z celkového počtu odmietnutí povinného očkovania bolo 13 celkových odmietnutí a 27 čiastočných odmietnutí.

V rámci plnenia toho programu sa vychádzalo z jeho anotácie a postupovali sme v súlade s navrhnutými etapami riešenia.

#### Ad Realizácia vlastného očkovania:

- v rámci tejto etapy odborní pracovníci odd. epidemiológie:
  - o usmerňovali lekárov prvého kontaktu pre deti i dospelých v problematike pravidelného povinného i odporúčaného očkovania v rámci NIP,
  - o informovali o očkovacom kalendári na rok 2021 a vysvetľovali jeho význam, odborne zdôvodňovali a rozširovali informácie medzi zdravotníckymi pracovníkmi i laickou verejnosťou,
  - o aktuálne informovali o novej kategorizácii vakcín pre očkujúcich lekárov prvého kontaktu,
  - o poskytovali konzultácie v rámci okresu týkajúce sa špecifických problémov v súvislosti s očkovaním, očkovaním pred cestou do zahraničia - počet konzultácií 365 (telefonicky),
  - o realizovali kontroly povinného očkovania v ambulanciách praktických lekárov pre deti a dorast, očkovania proti chrípke a pneumokokom v zariadeniach sociálnej starostlivosti, kontraindikácie a reakcie po očkovaní danými vakcínami.

#### Ad Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2021:

- metodická a konzultačná pomoc očkujúcim lekárom pri odporúčaných očkovaníach proti:
  - o rotavírusovým infekciám u dojčiat
  - o varicelle
  - o sezónnej chrípke a pneumokokom
  - o meningokokom
  - o kliešťovej encefalitíde
  - o herpes zoster
  - o VHA a VHB
  - o Covid-19

pri:

  - o doplnení chýbajúcich očkovaní detí v rámci povinného očkovania,
  - o zmena očkovacieho kalendára detí pre posun očkovania z dôvodu relatívnej kontraindikácie, posunu alebo odmietnutia očkovania rodičmi,
  - o intervaly medzi jednotlivými dávkami očkovania.

#### Ad Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

- v rámci tejto surveillance odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:
  - o epidemiologické vyšetovanie všetkých pravdepodobných ochorení preventabilných očkovaním, odbery vzoriek a zabezpečenie laboratórnych vyšetrení v rámci diferenciálnej diagnostiky:
    - o počet odobratých vzoriek a laboratórnych vyšetrení
      - u ochorení na sezónnu chrípku : 1 s negatívnym výsledkom,
  - o priebežné konzultácie lekárov a laickej verejnosti v problematike ochorení preventabilných očkovaním,

#### Ad Manažment očkovania:

- odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili v okresoch Martin a Turčianske Teplice:
  - o včasnú a dostatočnú informovanosť zdravotníckych pracovníkov, ktorí vykonávajú očkovanie, o zmenách a novinkách v oblasti vakcinológie,
  - o kontrolu chladového reťazca vakcín v pediatrických ambulanciách okresov Martin, Turčianske Teplice v počte 23,
  - o kontrolu dodržiavania štandardných postupov pri manipulácii, skladovaní a aplikácii vakcín v počte 44.

#### Ad Kontrola očkovania:

- odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili v okresoch Martin a Turčianske Teplice:
  - o priebežné kontroly zaočkovanosti (počet očkovaných 5922) v okresoch Martin a Turčianske Teplice,
  - o kontrola evidencie o očkovaní sa uskutočnila v mesiaci september 2021.

## **6.2. Surveillance infekčných chorôb**

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie vykonali:

- pravidelné mesačné analýzy v regióne Turiec (okresy Martin a Turčianske Teplice),
- analýzy epidemických výskytov v rámci mesačných analýz,
- analýzy chrípky a chrípke podobných ochorení,
- ročné analýzy infekčných ochorení v rámci surveillance.

Pri realizácii surveillance infekčných ochorení pracovníci oddelenia epidemiológie spolupracovali s:

- lekármi primárneho kontaktu pre deti a pre dospelých (spolupráca s pediatriami je už tradične na vyššej úrovni),
- jednotlivými klinikami a oddeleniami Univerzitnej nemocnice Martin pri epidemiologickom vyšetovaní nozokomiálnych nákaz (počet hlásených NN 451),
- Klinikou infektológie a cestovnej medicíny UNM – u hospitalizovaných pacientov s infekčnými ochoreniami, pacientov ambulantne vyšetrených a ošetrovaných,
- Klinikou biochémie s.r.o, mikrobiológiou Martin,
- Oddelením mikrobiológie a NRC - RÚVZ Banská Bystrica,
- vedením ZŠ a SŠ v čase zvýšeného výskytu chrípky a chrípke podobných ochorení (denné hlásenie z jednotlivých škôl v okrese Martin a Turčianske Teplice),
- Neurologickou klinikou, Klinikou detí a dorastu, Klinikou anesteziológie a intenzívnej medicíny UNM a Klinikou infektológie a cestovnej medicíny – pri surveillance akútnych chabých paréz,

- odborné usmerňovanie a spolupráca odborných lekárov a lekárov primárneho kontaktu pre deti a pre dospelých pri epidemiologickom vyšetrení infekčného ochorenia Covid-19.

Iné aktivity:

- konzultácie k povinnému, odporúčanému a individuálnemu očkovaníu (celkový počet 127),
- informácie o aktuálnej epidemiologickej situácii chrípky a chrípke podobných ochorení v regióne Turiec.

### **6.3. Informačný systém prenosných ochorení**

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- plynulú a aktívnu prácu v programe EPIS,
- jeho využívanie pre sporadické prípady prenosných ochorení, ako aj pre epidemické výskyty a pandemický výskyt ochorenia Covid-19,
- v programe EPIS sa plne využíval systém rýchleho varovania, najmä v súvislosti s vysokým výskytom ochorenia Covid-19, akútnych respiračných ochorení a chrípky,
- kontrola údajov zadaných do databázy EPIS,
- od 01.01.2021 do 31.12.2021 – bolo hlásených a zaznamenaných do EPISu celkovo 25 920 prípadov prenosných ochorení, z toho za okres Martin 22 427 a za okres Turčianske Teplice 3 493 prípadov.

### **6.4. Nozokomiálne nákazy**

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- manažment a koordinovaný postup pri sledovaní a riešení závažných nozokomiálnych nákaz v Univerzitnej nemocnici Martin v spolupráci so zodpovednými pracovníkmi príslušných oddelení,
- kvalitnú surveillance nozokomiálnych nákaz,
- pravidelné kontroly HER a BOT v rámci zdravotníckych zariadení (UN Martin, neštátne zdravotnícke zariadenia),
- za obdobie od 01.01.2021 do 31.12.2021 bolo v EPISe evidovaných celkom 451 prípadov NN hlásených z UN Martin.

### **6.5. Surveillance chronických ochorení**

- v zmysle anotácie jednotlivé etapy tohto projektu sú realizované v okresoch Martin a Turčianske Teplice poradňou zdravotia RÚVZ Martin.

### **6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie**

Pracovníci oddelenia epidemiológie boli pravidelne informovaní o aktuálnej epidemiologickej situácii prostredníctvom hlásení z ECDC a ÚVZ SR. Údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii a prípadných opatreniach pri výskyte ochorení boli zasielané lekárom primárneho kontaktu a UN Martin.

Pracovníci oddelenia epidemiológie pravidelne informovali o priebehu epidémie chrípky zdravotníckych pracovníkov a členov Protiepidemickej komisie RÚVZ Martin, ako aj ďalších zainteresovaných (školstvo, veterinári, atď.).

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- sledovanie, hlásenie a protiepidemické opatrenia pri výskyte ochorenia Covid-19,
- sledovanie a hlásenie SARI do systému rýchleho varovania EPIS,
- sledovanie ARO a chrípky,
- zabezpečenie epidemických výskytov alimentárnych nákaz,
- edukácia o výskyte, šírení a protiepidemických opatreniach pri vysokovirulentných nákazách a vírusoch vtácej chrípky (H5N8, H5N1, H7N7, H7N2, H9N2 a pod.) a cholere.

Údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii boli pravidelne zasielané lekárom primárneho kontaktu a riaditeľovi UN Martin.

## 6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- odber vzoriek odpadových vôd na sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliomyelitídy podľa pokynov hlavného hygienika,
- výsledky v roku 2021:
  - negatívne na záchyt divých a vakcinálnych kmeňov poliomyelitídy - počet odobratých vzoriek odpadových vôd – 5x,
- surveillance akútnych chabých paréz: 365 x negatívnych hlásení z UNM ,
  - aktívne na surveillance spolupracujú tieto pracoviská UN Martin: Klinika detí a dorastu, Neurologická klinika, Klinika infektológie a cestovnej medicíny, Klinika anestéziológie a intenzívnej medicíny, Klinika detskej anestéziológie a intenzívnej medicíny,
  - Od októbra 2013 vzhľadom na záchyt divokých kmeňov poliovírusov v Izraeli, Sýrii a na Ukrajine bola posilnená surveillance ACHO. Súčasne sa zvýšená pozornosť venuje z hľadiska poliomyelitídy migrantom a azyllantom.

## 6.8 Prevencia HIV/AIDS

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine, oddelenie epidemiológie v súvislosti s plnením úloh vyplývajúcich z Národného programu prevencie HIV/AIDS vykonalo v okrese Martin a Turčianske Teplice nasledovné činnosti zameraná na zníženie rizika vzniku a šírenia HIV infekcie prostredníctvom:

Prevencie sexuálneho prenosu HIV:

- zabezpečilo dostupné, dobrovoľné, bezplatné a anonymné poradenstvo a testovanie HIV,
- v rámci poradenstva bolo zrealizovaná 1 telefonická konzultácia.

Podpory akcií a aktivít smerujúcich k zníženiu sociálnych a ekonomických dopadov infekcie HIV/AIDS na spoločnosť:

- zvyšovanie informovanosti odbornej verejnosti, najmä zdravotníckych pracovníkov s cieľom zníženia a zamedzenia diskriminácie ľudí žijúcich s HIV prostredníctvom zdravotnej výchovy študentov Jesseniovej lekárskej fakulty v Martine – odbor verejné zdravotníctvo a všeobecné lekárstvo,
- v rámci oddelenia epidemiológie poskytovanie individuálneho poradenstva klientom zaujímavých sa otázkami a problematikou HIV/AIDS.

## 6.9 Poradňa očkovania

Na RÚVZ Martin je zriadená Poradňa očkovania, v ktorej sú poskytované informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní, indikáciách a kontraindikáciách

očkovaní, zložení vakcín či nežiaducich reakciách. Poradenstvo sa poskytuje osobne alebo telefonicky .

Pracovníci oddelenia epidemiológie poskytujú :

- poradenstvo pre rodičov, dospelých a cestujúcich do zahraničia,
- konzultácie v oblasti pravidelného povinného očkovaní detí a dospelých, v oblasti odporúčaného očkovaní detí a dospelých, o možnostiach očkovaní z hľadiska osobného alebo profesionálneho rizika.

## **6.10 Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaníu**

Projekt realizovaný na RÚVZ Komárno a Banská Bystrica.



## **9. PODPORA ZDRAVIA**

### **9.1 Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľov SR**

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine v roku 2021 predmetnú úlohu nerealizoval. V roku 2021 prebiehala jej príprava ÚVZ SR.

### **9.2 Prieskum zdravotnej gramotnosti obyvateľov SR**

Úloha sa realizovala v roku 2020

### **9.3 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky**

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine v roku 2021 predmetnú úlohu nerealizoval.

V roku 2021 pripravil ÚVZ SR aktuálnu „Správu o zdravotnom stave obyvateľstva SR“ za roky 2015 – 2020.

### **9.4 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 - 2025**

#### **9.4.1 Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie**

Kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“ realizoval Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine v roku 2021. Cieľom kampane je povzbudiť formou súťaže čo najviac ľudí, asby zaradili do svojho voľného času aspoň 30 minút denne pohybových aktivít. Nedostatok pohybovej aktivity sa podieľa významnou mierou na zvyšovaní chorobnosti a úmrtnosti na chronické ochorenia. Do súťaže sa mohol zapojiť každý bez rozdielu veku. Súťaž sa realizovala od 10. mája do 1. augusta 2021. Úlohou účastníka bolo zapojiť sa do pohybovej aktivity po dobu 4 týždňov aspoň 150 minút strednej intenzity alebo 75 minút vysokej intenzity a dôsledne vyplniť účastnícky list. Vyplnený účastnícky list sa odovzdal príslušnému regionálnemu úradu, resp. zaslal na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici. Výhercovia budú po skončení a vyhodnotení kampane vyžrebovaní spomedzi účastníkov, ktorí splnia podmienky súťaže.

### **9.5 Podpora zdravia znevýhodnených komunit**

Tento program RÚVZ so sídlom v Martine nerealizuje.

### **9.6 Stratégia rozvoja poradenských centier ochrany a podpory zdravia**

Za obdobie od 01.01.2021 do 31.12.2021 sme uskutočnili 1 neštandardný výjazd v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou a Mestským úradom v Martine. Kampane sa zúčastnilo 47 pracovníkov Okresného a Mestského úradu v Martine. Každému návštevníkovi sme zmerali krvný tlak, vyšetrili hodnotu celkového cholesterolu v krvi a poskytli poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu.

V rámci spolupráce medzi RÚVZ Martin a Jesseniovou lekárskou fakultou v Martine sme v priebehu v roka 2021 zabezpečili výuku 13 absolventov odboru verejného zdravotníctva JLF UK v Martine.

V roku 2021 sme vytvorili propagačné materiály na aktuálne témy: „Prevencia – ochorenie COVID-19“, „Týždeň mozgu“, „Vyzvi srdce k pohybu 2021“, „Duševné zdravie“, „Letné horúčky, opaľovanie“. „Pohybová aktivita a chronické neinfekčné ochorenia“, „Minerálne vody“. Materiály boli uverejnené k aktuálnym svetovým dňom zdravia v priestoroch RÚVZ so sídlom v Martine, v priestoroch Mestského úradu Martin a umiestnené na webových stránkach regionálneho úradu verejného zdravotníctva.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva  
so sídlom v Michalovciach**

## **ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA**

### **1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)**

V roku 2021 boli v rámci plnenia NEHP V, aktivita č. 9 „Monitoring vzoriek životného prostredia (stery, voda, ovzdušie) so zameraním na stanovenie prítomnosti baktérií rodu Legionella predovšetkým v zariadeniach s pobytom osôb s oslabenou imunitou a zníženie rizika závažných ochorení spôsobených týmito mikroorganizmami“ zaslané na ÚVZ SR spracované údaje o odberoch vzoriek za účelom vyšetrenia ukazovateľa Legionella zo zariadenia - Domov sociálnych služieb a zariadenie pre seniorov.

### **1.4 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU**

V roku 2021 bolo v rámci plnenia projektu kontrolované používanie výrobkov, ktoré prichádzajú do styku s pitnou vodou predkladaním dokumentácie k používaným výrobkom, ktorými je preukázaná ich vhodnosť pre styk s pitnou vodou v rámci kolaudácie stavieb (rozvody pitnej vody v rámci novo zrealizovaných, príp. zrekonštruovaných objektov, výstavba nových vodovodných vodovodov).

Odd. HŽPaZ participuje na úlohách

### **7.1 MONITORING VYBRANÝCH PRÍRODNÝCH VODNÝCH PLÔCH A BOKÚPALÍSK**

Oddelenie HŽPaZ v rámci plnenia tejto úlohy zabezpečuje monitoring výskytu cyanobaktérií a vodných kvetov na dvoch prírodných vodných plochách určených na kúpanie, Zemplínska Šírava a Vinianske jazero, ktoré v kúpacjej sezóne 2021 neboli v prevádzke.

V roku 2021 bolo počas kúpacjej sezóny odobratých 39 vzoriek rekreačných vôd, z toho 30 vzoriek zo Zemplínskej Šíravy a 9 vzoriek z Vinianskeho jazera.

Pri vizuálnej kontrole vody na kúpanie zo Zemplínskej Šíravy bolo počas kúpacjej sezóny premnoženie cyanobaktérií vyhodnotené v stupni I (žiadny výskyt). V odobratých vzorkách vôd nebolo ani v jednej vzorke potvrdené premnoženie resp. prekročenie medznej hodnoty ukazovateľa cyanobaktérií.

Z vykonaných 9 odberov vzoriek vôd z VJ, v 7 prípadoch (77,78%) bola prekročená medzná hodnota ukazovateľa cyanobaktérie. Prekročenie medznej hodnoty cyanobaktérií bolo zistené laboratórnym rozborom vzorky vody už pri odbere vykonanom pred KS, dňa 8.6.2021. O uvedenej skutočnosti bol informovaný „prevádzkovateľ“, Obec Vinné. Na prírodnom kúpalisku VJ bola prevádzkovateľom zverejnená informácia o zákaze kúpania sa. Prekročenie MH cyanobaktérií bolo zistené aj pri ďalších dvoch odberoch (15. a 22.6.2021). Pri odbere dňa 29.6.2021 nebolo zistené prekročenie medznej hodnoty cyanobaktérií, bola zistená zhoršená kvalita vody, premnoženie cyanobaktérií (87 500 bunky/ml). O uvedenej skutočnosti bol informovaný prevádzkovateľ, Obec Vinné. Zároveň bolo na prírodnom kúpalisku VJ zverejnené odporúčanie nekúpať sa pre deti, alergikov a osoby s oslabeným imunitným systémom. Pri ďalších troch odberoch bolo zistené opäť prekročenie MH ukazovateľa cyanobaktérie. Prevádzkovateľom bol zverejnený opäť zákaz kúpania sa. Odberom

vykonaným dňa 17.8.2021 bola zistená nulová hodnota cyanobaktérií. Následne posledným odberom vzorky vody (31.8.2021) bolo zistené prekročenie MH cyanobaktérií. Zároveň pri dvoch odberoch (3. a 31.8.2021) bolo zistené aj prekročenie MH ukazovateľa chlorofyl a. Dňa 11.6.2021 bola z VJ odobratá (na stálom odberovom mieste) aj vzorka vody za účelom stanovenia akútnej ekotoxicity a cyanotoxínov, ktorá bola vyšetrená v laboratóriách ÚVZ SR. Vykonané laboratórne analýzy odobratej vzorky nepreukázali jej akútnu ekotoxicitu ani prítomnosť mikrocystínov. Zistená bola prítomnosť cyanotoxínu cylindrospermopsínu.

### **7.13. Monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách**

V roku 2021 bolo počas KS za účelom stanovenia celkového organického uhlíka odobratých 12 vzoriek vôd z prírodných kúpalísk ZŠ a VJ.

# ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY A BEZPEČNOSTI POTRAVÍN

## 3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Riešiteľská organizácia : RÚVZ Michalovce

Gestor úlohy : ÚVZ SR Bratislava

### Splnenie cieľa :

Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 - 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8.3.2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 - 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu-postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospelaj populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní so zameraním na uzavretý systém spoločného stravovania napr. zariadenia sociálnych služieb a stravovacie zariadenia v nemocničných zariadeniach.

### Etapy riešenia :

V roku 2021 pod koordináciou RÚVZ so sídlom v Košiciach boli realizované odbery dvoch vzoriek hotových pokrmov – celé obedové menu na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli v laboratóriách RÚVZ so sídlom v Košiciach. Obedové menu v zložení: kurací vývar, kurací stroganov, slovenská ryža bolo odobrané v reštaurácii (verejné stravovanie) a obedové menu v zložení slepačia polievka, kuracie brašovské, dusená ryža, uhorkový šalát bolo odobrané v závodnej kuchyni (uzavretý systém).

Prehľad je popísaný v nižšie uvedených tabuľkách :

**Obedové menu odobrané v reštaurácii „Pizzéria VENEZIA“, Nám. Osloboditeľov č. 57, Michalovce:**

Pokrm presný názov	Množstvo jedlej soli mg/kg	Množstvo jedlej soli g/100	Množstvo jedlej soli na hmotnosť pokrmu v gramoch	Hmotnosť pokrmu v gramoch	Množstvo soli pridanej podľa receptúry mg/kg	Konečné množstvo pridanej soli mg/kg	Vyhovuje nevyhovuje
Kurací vývar	5393	0,54	1,62	300	1000	5393	vyhovuje
Kurací stroganov	6726	0,67	1,01	150	2000	6726	vyhovuje
Slovenská ryža	7501	0,75	0,75	100	1000	7501	vyhovuje

### Obedové menu odobrané v závodnej kuchyni Divízia Tranzit, Veľké Kapušany:

Pokrm presný názov	Množstvo jedlej soli mg/kg	Množstvo jedlej soli g/100	Množstvo jedlej soli na hmotnosť pokrmu v gramoch	Hmotnosť pokrmu v gramoch	Množstvo soli pridanej podľa receptúry mg/kg	Konečné množstvo pridanej soli mg/kg	Vyhovuje nevyhovuje
Slepačia polievka	4962	0,50	1,49	300	2000	4962	vyhovuje
Kuracie brašovské	6253	0,63	0,94	150	3000	6253	vyhovuje
Dusená ryža	5297	0,53	0,79	150	1000	5297	vyhovuje
Uhorkový šalát	2687	0,27	0,40	150	1000	2687	vyhovuje

## 7.4 REZIDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH NA VÝŽIVU A VÝŽIVOVÉ PRÍPRAVKY PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI

Riešiteľská organizácia : RÚVZ Michalovce

Gestor úlohy : ÚVZ SR Bratislava

### Splnenie cieľa :

- monitoring obsahu reziduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé deti v obchodnej sieti
- ochrana zdravia detskej populácie
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu reziduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkov pre dojčatá a malé deti, zavádzanie nových metód stanovenia reziduí pesticídov

### Etapy riešenia :

V rámci monitoringu obsahu reziduí pesticídov boli dňa 19.5.2021 odobrané 2 vzorky výrobku počiatocnej sušenej mliečnej výživy dojčiat :

- 1) Hero Sunar Premium, 600 g, dátum minimálnej trvanlivosti: 29.4.2022, výrobca : HERO Slovakia s.r.o., Podzámska 68, Nitra, dodávateľ : Centrálny sklad Tesco, Prešov
- 2) Hero Sunar Complex, 600 g, dátum minimálnej trvanlivosti 22.6.2022, výrobca HERO Slovakia s.r.o., Podzámska 68, Nitra, dodávateľ : Centrálny sklad Tesco, Prešov

Vzorky boli odorané z obchodnej siete v Michalovciach a boli zaslané na laboratórne vyšetrenie – reziduá pesticídov na ÚVZ SR Bratislava.

V zaslanom protokole o skúškach výsledky hodnôt reziduí pesticídov sú ND (nezistené použitou metódou).

## ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

### 4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Gestor : ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

#### Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom aktivít projektu je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Realizácia projektu odd. HDM :

#### **Priorita - Podpora zdravého štartu do života.**

Podieľali sme sa na realizácii lokálneho projektu „Čakáme na bociana“ – kurz o zdravom tehotenstve a materstve, ktorý ponúka informácie o priebehu tehotenstva, pôrodu, starostlivosti o novorodenca a ženu prostredníctvom lektorov z odborov klinickej medicíny aj verejného zdravotníctva. Nakoľko v roku 2021 pretrvávala mimoriadna pandemická situácia COVID projekt sa z tohto dôvodu nerealizoval.

#### **Priorita - Podpora zdravšieho prostredia v školách.**

- V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín bolo vykonaných 155 kontrol v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež. Kontroly boli zamerané na hodnotenie pestrosti jedálnych lístkov a dodržiavanie zásad na ich zostavovanie. Sledovali sme aj zaradovanie tzv. zdravých potravín napr. tmavého a celozrnného pečiva, špaldovej, pohánkovej alebo semolinovej múky, potravín bez pridaného cukru. Zisťovali sme aj plnenie celospoločenskej úlohy pri znižovaní množstva pridanej soli pri príprave pokrmov a praktickú aplikáciu upravených MSN. Vedúci stravovacích zariadení pre deti a mládež zabezpečujú sledovanie nutričnej a energetickej hodnoty podávanej stravy prostredníctvom elektronického systému používaného v školskej jedálni, čo sa námatkovo sledovalo aj pri kontrolnej činnosti. Príprava diétného stravovania (bezlepková strava) sa vykonáva v dvoch stravovacích zariadeniach. V ostatných zariadeniach, kde sú aj deti so špecifickými požiadavkami stravovania sa deti buď vôbec nestravujú, alebo je ich stravovanie riešené formou donášky stravy (podmienky donášky sú uvedené v prevádzkovom poriadku zariadenia školského stravovania).
- V roku 2021 bola naďalej poskytovaná dotácia na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa na zabezpečenie obeda a iného jedla dieťaťa v materskej škole a v základnej škole. Dotácia sa poskytuje pre žiakov v základnej škole, deti v poslednom ročníku materskej školy, pre deti ak sú vo veku 2 - 5 rokov a žijú v domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi a v materskej škole, kde okrem detí v poslednom ročníku, je najmenej 50 % detí z domácností, ktorým sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi.
- V každom zariadení pre deti a mládež je k dispozícii tečúca pitná voda na zabezpečenie pitného režimu. Priebežne pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme kontrolovali poskytovanie pitného režimu pri podávaní stravy, resp. počas pobytu detí v zariadení a to z hľadiska



vhodnosti druhov nápojov. Zisťované bolo podávanie sladených nápojov ako sladený čaj, sirupová voda, v menšej miere bola podávaná čistá voda hlavne u nápojov podávaných počas dňa. Pri kontrolách aktívne upozorňujeme prevádzkovateľov stravovacích zariadení na dôležitosť vhodného výberu nápoja na zabezpečenie pitného režimu.

- Pri kontrolách v školách a školských stravovacích zariadeniach sme aktívne presadzovali zavádzanie desiat zo školskej jedálne a vedenie škôl sme usmerňovali o možnosti prehodnotiť prítomnosť bufetov v školských zariadeniach. Evidujeme 14 bufetov, 10 nápojových automatov (na teplé nápoje – bezkofeínové, čaj) a 1 automat na bagety. Kontroly v nich boli zamerané najmä na sortiment predávaných druhov potravín, pri jednaniach s prevádzkovateľmi sme sa zameriavali na to, čo je z ponúkaných druhov potravín zdravé a ktoré sú s množstvom prebytočnej energie a vysokým podielom cukrov, farbív alebo soli. Problémom v našich bufetoch je predaj presladených želatínových cukrovínok, po ktorých je zo strany detí veľký dopyt. Predajca aj napriek našej intervencii znížiť ich predaj, svoju prevádzku nimi aj naďalej zásoboval.
- Zariadenia pre deti a mládež aj naďalej pokračujú v školskom mliečnom programe a programe „Školské ovocie“. Realizujú sa cez školské stravovacie zariadenia a 4 mliečne automaty. Nedostatky, týkajúce sa hygienického zabezpečenia programov školskými stravovacími zariadeniami pri štátnom zdravotnom dozore neboli zaznamenané. Pozitívne bolo zistenie o zvyšujúcom sa počte zapojených detí do programov a o rozširujúcom sa ponúkanom sortimente mliečnych výrobkov a ovocia.

#### **Priorita - Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení**

- V roku 2021 neboli z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie v súvislosti s výskytom ochorenia COVID 19 organizované žiadne školiace aktivity.
- Pri kontrolnej činnosti sme vykonávali aj edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania, presadzovali sme výber výživovo hodnotných potravín, podávanie čerstvého ovocia a zeleniny, zapájanie sa do školského mliečného programu a programu školské ovocie. Ohľadom zabezpečenia školského stravovania sme poskytovali osobné (pri kontrole) aj telefonické konzultácie.

#### **Priorita - Podpora pohybových aktivít.**

- V rámci štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach pre deti a mládež sme presadzovali vytváranie zodpovedajúcich podmienok pre telesnú výchovu na školách (telocvične, ihriská, základná telesná výchova, telovýchovné aktivity mimo vyučovania). Vykonali sme 76 kontrol telocviční a miestností prispôbených na vykonávanie pohybových aktivít.
- Z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie v súvislosti s výskytom ochorenia COVID 19 sa veľká časť športových aktivít (súťaže, olympiády, krúžky) nekonala vôbec, alebo to bolo len v obmedzenom režime tak ako to dovoľovali aktuálne hygienicko-epidemiologické podmienky.
- „Saunováčik „– účinky saunovania sú dávno známe, pôsobí preventívne i ako podporná liečba a fyziatrická procedúra pri recidivujúcich ochoreniach. RÚVZ ako preventívny orgán na ochranu zdravia pripravil vlastný regionálny projekt ktorého cieľom je preskúmať a potvrdiť dobre známe účinky saunovania, prípadne vylúčiť niektoré tvrdenia o procedúrach a získať nové poznatky. Materská škola, Komenského v Michalovciach prevádzkuje saunovanie detí - požiadali sme ich o spoluprácu. V mesiacoch október 2019 – apríl 2020 nám zasielali mesačné hlásenia, v ktorých sú

zaznamenané symptómy detí po saunovaní /počet detí, pocity, závraty, palpácie, bolesť pri srdci, bolesť brucha, dýchavica, slabosť, rozmazané videnie, zmeny na koži, počet chorých detí, akútne infekcie horných a dolných dýchacích ciest, choroby s komplikáciami, alergie, chorobnosť detí v zariadení počas mesiaca ako rinitída, nazofaryngitída, sinusitída, pharyngitída, tonsilitída, laryngitída, pneumónia, bronchitída...../. Z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie v súvislosti s výskytom ochorenia COVID 19 sa projekt v roku 2021 nerealizoval.

**Termín ukončenia:** r. 2025

## **4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI**

**Gestor :** ÚVZ SR

**Riešiteľské pracoviská:** všetky RÚVZ v SR

**Riešenie projektu a výstupy:**

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku.

**Realizácia projektu odd. HDM:**

- V areáloch MŠ a na verejných plochách v rámci občianskej vybavenosti sme prekontrolovali 25 pieskovísk (z toho tri pieskoviská boli kontrolované aj opakovane). Odbrali sme 25 vzoriek piesku. Nevyhovujúce boli 3 vzorky piesku (pre prekročenie najvyššie prípustného množstva Fekálnych streptokokov a Termotolerantných koliformných baktérií). Po opakovanom odbere vzoriek z nevyhovujúcich pieskovísk po už vykonaných nápravných opatreniach boli vzorky hodnotené ako vyhovujúce.
- Pri kontrolách sme posudzovali aj technický stav pieskovísk - ohraničenie od okolitej plochy (múrik so sedacími doskami, drevená konštrukcia), výskyt trávy a nečistôt (lístie zo stromov, výskyt trávy, konáriky, kamienky), čistenie a udržiavanie pieskovísk. Pri kontrolách sa vyskytovali len drobné nedostatky (poškodené sedacie dosky, výskyt tráv v piesku). Prevádzkovatelia týchto pieskovísk boli v zápisnici z kontroly upozornení na vykonanie nápravy zistených nedostatkov, a zároveň uviedli aj termíny na ich odstránenie.
- Celková výmena piesku v pieskoviskách sa realizuje ojedinele, častejšie sa vykonáva dopĺňanie piesku. Dopĺňanie piesku sa uskutočňuje hlavne pred začiatkom sezóny a to buď každý rok, alebo raz za 2 roky. Piesok bol zabezpečovaný prevádzkovateľom pieskovísk alebo sponzorsky z prevádzok zaoberajúcich sa predajom stavebného materiálu.

-

**Termín ukončenia:** 31.12.2020 a vždy ku koncu kalendárneho roka

### 4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

**Gestor: ÚVZ SR**

**Riešiteľské pracoviská: všetky RÚVZ v SR**

#### **Riešenie projektu a výstupy:**

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

#### **Realizácia projektu odd. HDM:**

Mesačné zhodnotenie jedálnych lístkov bolo vykonané podľa zaslanej metodiky hodnotenia len u vybraných druhov potravín/pokrmov, ktoré mali určenú odporúčanú frekvenciu podávania. Hodnotenie bolo vykonávané formou bodovania, na základe počtu bodov boli jedálne lístky zaradené do jedného z 5 stupňov (výborný, veľmi dobrý, dobrý, nízka úroveň, nevyhovujúci). Zostavovanie jedálnych lístkov a dodržiavanie stanovených frekvencií zaradzovania pokrmov do jedálnych lístkov nepriamo ovplyvnila aj pandemická situácia COVID 19. Pre nedostatočný počet pracovníčok ŠJ (boli v izolácii/karanténe) sa na úkor rozmanitosti pripravovali časovo a technologicky jednoduchšie pokrmy (hlavne prílohy). Školy na základe pandemickej situácie prechádzali na dištančné vzdelávanie, preto sa nedala dosiahnuť požadovaná frekvencia sledovaných druhov pokrmov. V mesiaci október boli aj dvojdňové jesenné prázdniny.

Výsledky bodového hodnotenia a výpočet koeficientu pestrosti sú uvedené v tabuľke.

	Október 2021		November 2021	
	Bodové hodnotenie obedy	Koeficient pestrosti	Bodové hodnotenie obedy	Koeficient pestrosti
<b>ZŠ, Mierová, Strážske</b>	7 (dobrý)	Polievky, hl. jedlá, prílohy - <b>vyhovuje</b> Nápoj - <b>nevyhovuje</b>	7 (dobrý)	Polievky, hl. jedlá, prílohy - <b>vyhovuje</b> Nápoj - <b>nevyhovuje</b>
<b>ZŠ, Moussona Michalovce</b>	8 (dobrý)	Polievky, hl. jedlá, prílohy - <b>vyhovuje</b> Nápoj - <b>nevyhovuje</b>	9 (dobrý)	Polievky, hl. jedlá, prílohy - <b>vyhovuje</b> Nápoj - <b>nevyhovuje</b>
<b>ZŠ, P.O. Hviezdoslava, V. Kapušany</b>	8 (dobrý)	Polievky, hl. jedlá, prílohy - <b>vyhovuje</b> Nápoj - <b>nevyhovuje</b>	8 (dobrý)	Polievky, hl. jedlá, prílohy - <b>vyhovuje</b> Nápoj - <b>nevyhovuje</b>

#### Zistené skutočnosti –

ZŠ, Mierová, Strážske – Hydinové mäso a ryby boli zaradzované málo. Prevažovalo používanie bravčového mäsa. Sladké jedlo sa podávalo 3 - 4x za mesiac. Málo bola zaradzovaná čerstvá a tepelne upravená (sterilizovaná) zelenina. Z nápojov mierne prevažovali sladené nápoje (čaj, sirupová voda), prídavok cukru bol však znížený.

ZŠ, Moussona, Michalovce – Ryby boli v jedálnom lístku zaradzované málo, len raz mesačne. Sladké jedlo sa podávalo 5x za mesiac, čo je veľa. Málo bola zaradzovaná zelenina či už čerstvá, alebo tepelne upravená (sterilizovaná). Z nápojov mierne prevažovali sladené nápoje (čaj, sirupová voda), prídavok cukru bol však znížený.

ZŠ, P.O. Hviezdoslava, V. Kapušany – Sladké jedlo sa podávalo 3x za mesiac. Málo bola zaradzovaná čerstvá zelenina, čiastočne bola takáto zelenina nahradzovaná tepelne upravovanou (sterilizovanou) zeleninou. Ryby boli v jedálnom lístku zaradzované málo, len

raz mesačne. V dvoch prípadoch boli zaradené aj údeniny ako súčasť pokrmu. Z nápojov mierne prevažovali sladené nápoje (čaj, sirupová voda), prídavok cukru bol však znížený.

**Termín ukončenia:** 1.9.2022

#### **4.4 ÚRAZY U DETÍ V SR**

**Gestor:** NCZI

**Riešiteľské pracoviská:** ÚVZ SR, vybrané regionálne nemocnice a RÚVZ v SR

**Riešenie projektu a výstupy:**

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

**Realizácia projektu odd. HDM:**

RÚVZ Michalovce v roku 2021 projekt neriešil.

V roku 2019 sa realizovala pilotná etapa projektu, jednotlivé etapy sa budú realizovať každé nasledujúce tri roky. Ďalšia etapa je plánovaná na r. 2022.

**Termín ukončenia:** r. 2019 a každé nasledujúce tri roky

## **ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE**

### **2.1 - ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE :**

#### **2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík – rizikové práce :**

V roku 2021 pri štátnom zdravotnom dozore k 31.12.2021 sme naďalej sledovali zabezpečenie zdravotného dohľadu zamestnávateľmi podľa § 30a a § 30d zák. č. 355/2007 Z. z.. Pri výkone ŠZD zamestnanci odd. PPL a T, zisťujú či zamestnávatelia, ktorých zamestnanci sú evidovaní v 3 a 4 kategórii rizikových prác, majú zabezpečený zdravotný dohľad PZS, či riešia technické, organizačné a individuálne opatrenia na ochranu zdravia týchto zamestnancov, či majú spracovanú dokumentáciu, tak ako to vyplýva z § 30 zák. č. 355/2007 Z. z., kontrolujú vykonávanie LPP: harmonogramy LPP, zoznamy zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, ktoré zamestnávateľ poskytuje lekárovi vykonávajúcemu LPP, závery z vykonaných LPP – posudky o zdravotnej spôsobilosti pre výkon danej pracovnej činnosti, kategorizáciu zamestnancov. V roku 2021 nebol vydaný pokyn a nebola uložená sankcia pre porušenie § 30 a § 31 zák. č. 355/2007 Z. z..

**V roku 2021 neevidujeme v poľnohospodárstve rizikové práce s expozíciou chemickým látkam, ktoré sa používajú na chemickú ochranu rastlín. V roku 2021 k 31.12. nebolo zistené pri vlastnej chemickej ochrane rastlín používanie toxických a veľmi toxických látok a zmesí.**

V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme rizikové práce v 31 firmách. V okrese Sobrance evidujeme rizikové práce v 3 organizáciách a to: Regionálna nemocnica Sobrance, n. o., Sobrance, LESY SR, š.p. – odštepňý závod Sobrance, pričom ale pracovisko Mechanizačno – expedičný sklad sa nachádza v okrese Michalovce, a v spoločnosti DARYN, s.r.o., Sobrance.

**Na uvedených pracoviskách pracuje celkom 1213 (1525 expozícií) exponovaných zamestnancov (oproti roku 2020 došlo k nárastu počtu exponovaných zamestnancov o 200 zamestnancov), z toho je 400 (400 expozícií) žien (oproti roku 2020 došlo k nárastu počtu exponovaných žien o 168 žien).**

V 3 kategórii rizikových prác evidujeme spolu 1208 zamestnancov (1517 expozícií), z toho 400 žien (400 expozícií), a 5 zamestnancov (8 expozícií), len muži, ktorí vykonávajú rizikové práce v 4 kategórii.

V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme zamestnancov exponovaných týmto rizikovým faktorom: biologický faktor (TBC, SARS-CoV-2), fyzická záťaž (bremená), hluk, chemické látky a zmesi, chemické karcinogény, ionizujúce žiarenie, psychická pracovná záťaž, vibrácie (prenášané na celé telo a na ruky) a záťaž teplom a chladom – teplo.

Rizikové práce s rizikovým faktorom Mycobacterium tuberculosis sú evidované v Nemocnici s poliklinikou Štefana Kukuřu Michalovce, a.s., Michalovce, a to na ambulancii pneumológie a ftizeológie a v RN, n.o., Sobrance. Taktiež sú evidované rizikové práce s rizikovým faktorom Mycobacterium tuberculosis v 2 NZZ, a to na pracovisku Pľúcna ambulancia – pneumológie a ftizeológie, Michalovce, prevádzkovateľa STRIPAI s.r.o., Michalovce a na pracovisku Neštátna pneumologická a ftizeologická ambulancia pre deti

a dospelých, Michalovce, prevádzkovateľa PNEUMOMEDIK s.r.o., Michalovce. Na základe predloženého návrhu na určenie rizikových prác pre rizikový faktor Mycobacterium tuberculosis boli zaradené práce do 3 kategórie rizikových prác. Rizikové práce s rizikovým faktorom SARS-CoV-2 sú evidované v Nemocnici s poliklinikou Štefana Kukuru Michalovce, a.s., Michalovce, a to na pracoviskách – Reprofilované lôžka v rámci lôžkových oddelení a oddelení intenzívnej starostlivosti pre pacientov s COVID-19, Infektologická ambulancia. Na základe predloženého návrhu na určenie rizikových prác pre rizikový faktor SARS-CoV-2 boli zaradené práce do 3 kategórie rizikových prác, a to v termíne: Po dobu vyhlásenia mimoriadnej epidemiologickej situácie súvisiacej s pandémiou ochorenia COVID-19 na území SR.

Rizikové práce s rizikovým faktorom psychická pracovná záťaž evidujeme na pracoviskách Mestskej polície Michalovce, prevádzkovateľa Mesto Michalovce, Mestský úrad, Michalovce. Na základe predloženého návrhu na určenie rizikových prác pre rizikový faktor psychická pracovná záťaž boli zaradené práce do 3 kategórie rizikových prác.

Rizikové práce s rizikovým faktorom ionizujúce žiarenie evidujeme v týchto spoločnostiach: Nemocnica s poliklinikou ŠK Michalovce, a.s., Michalovce – oddelenie nukleárnej medicíny (9 zamestnancov, z toho 7 žien), Karotáž a cementace, s.r.o. Hodonín – odštepňový závod Michalovce (3 zamestnanci - muži). Rizikové práce boli určené po prekonzultovaní na RÚVZ Košice – odbor ochrany zdravia pred žiarením. Celkom ide o 12 zamestnancov, z toho je 7 žien.

K 31.12.2021 bolo vydaných **11** rozhodnutí:

#### **Nové rozhodnutia:**

- **RBŠ Veľké Kapušany s.r.o., Veľké Kapušany, Výrobná hala na výrobu betonárskej výstuže** – pracovná činnosť: vedúci zmeny, operátor, nakladač, zvarač, pre rizikový faktor hluk, 3 kategória rizikových prác,
- **GRONBACH k.s., Michalovce, MEFE/KUFE – mechanická výroba/výroba plastových dielov NISS** – pracovná činnosť: kvalifikovaný operátor strojného zariadenia – obsluha vysekávacieho automatu FinnPower E5, pre rizikový faktor hluk, 3 kategória rizikových prác,
- **HAKOV s.r.o., Palín, Strojárska výroba, Michalovce** - pracovná činnosť: zvarač, pre rizikový faktor hluk a zvaračský pevný aerosól, 3 kategória rizikových prác,
- **AT ABOV, spol. s r.o., Rozhanovce, Lom Oreské** – pracovná činnosť: obsluha triediacej linky mlynice (prevádzkový elektrikár), pre rizikový faktor pevný aerosól s prevažne nešpecifickým účinkom, 3 kategória rizikových prác a pracovná činnosť: obsluha linky čeľuťového drviča (údržbár), robotník lomovej prevádzky, obsluha hydraulického kladiva + obsluha bagra, pre rizikový faktor hluk, 3 kategória rizikových prác.

#### **Prehodnotenú rizikové práce:**

- **Nemocnica s poliklinikou Štefana Kukuru Michalovce, a.s. Michalovce** - v priebehu roka 2021 boli vydané 3 rozhodnutia: Rizikové práce boli prehodnotenú z dôvodu presťahovania pracoviska Oddelenie nukleárnej medicíny a z dôvodu zabezpečenia novú prístrojového vybavenia. Zamestnanci na tomto oddelení sú zaradení do 3 kategórie rizikových prác pre faktor práce a pracovného prostredia - ionizujúce žiarenie. Na pracoviskách spoločnosti NsP Š. Kukuru Michalovce, a.s. - Reprofilované lôžka v rámci lôžkových oddelení a oddelení intenzívnej starostlivosti pre pacientov s COVID-19, Infektologická ambulancia - boli vyhlásené rizikové práce v 3 kategórii pre

biologický faktor SARS-CoV-2 na základe predloženého posudku o riziku. Zamestnanci na uvedených pracoviskách vykonávajú trvalú a systematickú prácu s expozíciou vírusu SARS-CoV-2, a to pri vyšetovaní a ošetrovaní pacientov s ochorením COVID-19 a taktiež pri manipulácii s nebezpečným odpadom a pri upratovaní priestorov. Návrh na zaradenie prác, vykonávaných na uvedených pracoviskách, do 3 kategórie rizikových prác spoločnosť predložila v súvislosti s novelizáciou NV SR č. 83/2013 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou biologickým faktorom pri práci, ktorou boli do prílohy č. 2 tabuľky č. 2 v súlade so smernicou Komisie (EÚ) 2020/739 medzi koronavírusy čeľade Coronaviridae doplnené koronavírusy spôsobujúce ťažký akútny respiračný syndróm, a to vírus SARS, vírus MERS a vírus SARS-CoV-2, ktorý spôsobuje šírenie nového ochorenia COVID-19 v rámci celosvetovej zdravotnej pandémie. V priebehu roka 2021 boli prehodnotené rizikové práce, nakoľko došlo na základe zmeny v epidemiologickej situácii k organizačným a prevádzkovým zmenám v poskytovaní zdravotnej starostlivosti pre pacientov s ochorením COVID-19.

- **Lesy SR, š.p. – OZ Sobrance** – Mechanizačno expedičný sklad Michalovce – prehodnotené rizikové práce, nakoľko išlo o práce zaradené do 4 kategórie. Po prehodnotení rizikových prác sú zamestnanci naďalej evidovaní vo 4 kategórii rizikových prác.
- **SYRÁREŇ BEL SLOVENSKO, a.s., Michalovce** - Na pracovisku Oddelenie výroby a balenia tavených syrov boli prehodnotené rizikové práce z dôvodu organizačných zmien (premiestnené páskovacie automaty z haly balenia tavených syrov FLEXLINK do haly plnenia tavených syrov a balenia trojuholníkových syrov – Taviareň – hala B) a na základe posúdenia rizika s ohľadom na výsledky objektivizácie bola práca zamestnancov v profesii operátor páskovačky, skinety a vrškovača (RH) zaradená do 3 kategórie rizikových prác pre faktor hluk.
- **eustream, a.s., Bratislava, Kompresorová stanica KS 01 Veľké Kapušany** - Pracovisko Koordinácia údržby, prevádzky a HPS KS 01 - prehodnotenie rizikových prác, nakoľko išlo o práce zaradené do 4 kategórie. Pracovisko Údržba CR, GE a NP KS 01 - prehodnotene rizikové práce na základe organizačných zmien, kde došlo k zmene názvoslovia profesie Technik strojní CR na Technik CR.

Súčasťou všetkých vyššie uvedených návrhov boli posudky o riziku, pri spracovaní ktorých spracovatelia vychádzali z hodnotenia zdravotného stavu zamestnancov, pracovných podmienok, objektivizácie rizikových faktorov na pracoviskách.

#### **Rizikové práce vyradené z evidencie:**

- STERIS AST SK s.r.o., Michalovce,
- Ehlebracht Slowakei s.r.o., Michalovce,
- CHEMSTROJ, s.r.o., Strážske,
- Hymer LMB, k.s. Michalovce.

V uvedených spoločnostiach boli zrušené rizikové práce a zamestnanci jednotlivých spoločností boli vyradení z evidencie rizikových prác, nakoľko pri výkone ŠZD bolo zistené, že uvedené spoločnosti ukončili svoju činnosť.

### Ďalšie zmeny:

#### V roku 2021 došlo k poklesu počtu zamestnancov vo faktoroch:

- chemické látky a zmesi o 16 zamestnancov.

#### K nárastu počtu zamestnancov došlo vo faktoroch:

- biologické faktory o 193 zamestnancov,
- hluk o 26 zamestnancov,
- fyzická záťaž o 5 zamestnancov,
- vibrácie o 8 zamestnancov.

V okresoch Michalovce a Sobrance bolo vykonaných pracovníkmi odd. PPL a T celkom 59 kontrol na pracoviskách s rizikovými prácami.

Pracovné podmienky, ako aj opatrenia na zlepšenie pracovných podmienok boli prerokované taktiež so zástupcami zamestnávateľov pri šetreniach podozrení na CHzP.

Prehľad počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce za obdobie rokov 2015 až 2021 je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Rok	Počet exp. pracovníkov		3.kat.		4.kat.	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
2015	874	297	1117	304	19	0
2016	949	301	941	301	8	0
2017	949	303	941	303	8	0
2018	1096	285	1088	285	8	0
2019	1063	285	1058	285	5	0
2020	1013	232	1008	232	5	0
2021	1213	400	1208	400	5	0

Podrobnejšie údaje o rizikových prácach a exponovaných pracovníkoch sú uvedené v priložených tabuľkách - výstup z ASTR (tab. č. 1a, 1b, 1c, 1d, 1e).

Výsledky meraní zamestnávateľa predkladali na RÚVZ Michalovce, resp. boli poskytnuté pri výkone ŠZD.

K 31.12.2021 bolo prešetrených **11** podozrení na choroby z povolania v týchto položkách „Zoznamu“:

- **položka č. 29** - DNJZ - **8 x**,
- **položka č. 24** - Infekčné choroby a parazitárne choroby okrem tropických infekčných chorôb a parazitárnych chorôb a chorôb prenosných zo zvierat na ľudí – **2 x**,
- **položka č. 37** – Bronchiálna astma – **1 x**.

Celkovo sa podozrenie na **ochorenie z DNJZ prešetrovalo v 8 prípadoch** so záverom:



- 2 x bola uznaná choroba z povolania,
- 4 x nebola uznaná choroba z povolania,
- v 2 prípadoch sme zatiaľ neobdržali závery.

U podozrení na CHzP z DNJZ ide predovšetkým o kanálové syndrómy a epicondylitídy, PHS, Impingement syndróm, artrózy rôznych kĺbov HK a ich vzájomnú kombináciu, v 1 prípade išlo o Tendinosis m. supraspin. u operátora výroby prírodných syrov.

**U podozrení na CHzP z DNJZ** išlo o zamestnancov elektropriemyslu (6 prípadov) a operátorov výroby pre potravinársky priemysel Syräreň BEL Slovensko 2 zamestnanci.

Prešetrenia podozrenia na chorobu z povolania COVID-19 u zdravotníckych pracovníkov sa vykonalo v súlade s odporúčaným postupom v súlade s Prílohou č. 1 **k listu č. OPPL/9834/12197/2020** zo dňa 02.12.2020, zaslaného všetkým regionálnym hygienikom RÚVZ v SR a vedúcim hygienikom rezortov MV SR, MO SR, MDV SR a SIS (pripravený v spolupráci s členmi Poradného zboru hlavného hygienika SR pre odbor PPL a T).

**Položka č. 24 - Infekčné choroby a parazitárne choroby okrem tropických infekčných chorôb a parazitárnych chorôb a chorôb prenosných zo zvierat na ľudí.**

**V I. prípade** sa jednalo o lekára pracujúceho v NsP Štefana Kukuru, a.s., Michalovce - oddelenie klinickej onkológie – ambulancná časť oddelenia (príjem, prepúšťanie pacientov, rozpis liečby, objednávanie vyšetrení, rozpis chemoterapie, vrátane podávania chemoterapie) a lôžková časť oddelenia (ranné hlásenia, vizity pacientov), ktorému bolo diagnostikované - Susp. profesionálne ochorenie COVID – 19, st. p. perimyokarditíde, najskôr po prekonanom COVID ochorení, bez porúch kinetiky steny LK, s postkontrastnými subepikardiálnymi zmenami v S 10 verif. Zamestnancovi bola uznaná choroba z povolania.

**V II. prípade** sa jednalo o opatrovatelku Domova sociálnych služieb ONDAVA – Rakovec nad Ondavou. Prešetrovaná pracovala v tíme, ktorý sa počas 10 dňovej karantény staral o klientov zariadenia. Prešetrovanej bola diagnostikovaná Susp. choroba z povolania - profesionálne ochorenie COVID – 19, položka č. 24, potvrdená infekcia COVID – 19. Prešetrovanej bola uznaná choroba z povolania.

Podozrenia na všetky prešetrované CHzP sa vyskytovali u zamestnancov v týchto odvetviach: výroba strojov a prístrojov – 6x, potravinársky priemysel – 3 x, zdravotnícke zariadenie – 1 x a zariadenie sociálnych služieb – 1 x.

Z uvedeného počtu prešetrovaných podozrení na CHzP sme v 3 prípadoch odporúčali prekonzultovanie na RKD.

K 31.12.2021 sme obdržali z UN L. Pasteura Košice, KPL Košice **14** lekárske posudkov (6 x bolo lekárske posudkov z prešetrovaní z roku 2020) + 1 x hlásenie z UN Martin, KPL a T. Z celkového počtu bolo **10 uznaných**, z toho 6 prešetrovaných v roku 2020.

**Uznané choroby z povolania: 8** bolo uznaných - pre **DNJZ**, z toho 6 uznaných bolo prešetrovaných v roku 2020 + 2 x rok 2021, **2** choroby boli uznané v **položke č. 24 – ochorenie COVID 19** (lekár + opatrovatelka).

**Priznané choroby** sa vyskytovali v týchto odvetviach: **DNJZ** - 4 x elektropriemysel, 2 x textilný priemysel, 1 x potravinárstvo, 1 x stavebníctvo, **položka č. 24 – COVID-19** - 1 x zdravotníctvo (lekár) a 1 x sociálne služby – (opatrovatelka). Prehľad uznaných chorôb z povolania je uvedený v tabuľke.

**Neuznané:** Obdržali sme **4 lekárske posudky o neuznaní choroby z povolania a to:**

Išlo o podozrenia na chorobu z povolania v položke č. 29 Suspektné ochorenie HK z DNJZ: 2 x elektropriemysel, 1 x automobilový priemysel (pracovníčka chráneného pracoviska

ABALSTAV Michalovce), 1 x potravinársky priemysel (Syráreň BEL Slovensko). Prehľad prešetrovaných, priznaných a nepriznaných CHZP je uvedený v priložených tabuľkách č. 4, 4a, 4b.

K 31.12.2021 zamestnávateľa vypracovali a predložili na RÚVZ Michalovce 41 prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi, pre prácu s expozíciou hluku, biologickým faktorom, pre umelé optické žiarenie. Z uvedeného počtu bolo predložených 30 prevádzkových poriadkov pre prácu s expozíciou chemickým látkam, 7 prevádzkových poriadkov s expozíciou hluku pri práci, 2 prevádzkové poriadky pre biologické faktory, a v 2 prípadoch to boli prevádzkové poriadky pre umelé optické žiarenie.

Prevádzkové poriadky pre práce s biologickými a chemickými faktormi sú okrem toho konzultované ostatnými oddeleniami RÚVZ Michalovce s odd. PPL a T – celkom 26 (odd. epidemiológie 16, odd. HŽP 8, odd. HV 2).

K 31.12.2021 bolo vyplnených celkom 10 dotazníkov informovanosti (chemické látky 5, hluk 5). Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

## **2.1.2. ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z LÁTOK A ZMESÍ KLASIFIKOVANÝCH AKO TOXICKÉ.**

V roku 2021, k 31.12. boli preverky zamerané na prácu s toxickými a veľmi toxickými chemickými látkami a zmesami, ako aj na prácu s ostatnými nebezpečnými chemickými látkami vykonávané podľa NV SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov (ďalej len „NV SR č. 355/2006 Z. z.“), pri ktorých bolo zistené:

V poľnohospodárstve v roku 2021 neevidujeme vykonávanie rizikových prác pri chemickej ochrane rastlín. Jestvujúce poľnohospodárske organizácie prevádzkujú len s minimálnym počtom zamestnancov. V roku 2021 štátny zdravotný dozor bol vykonaný v 14 organizáciách, kde chemickú ochranu rastlín (CHOR) vykonávalo 38 zamestnancov, z toho 2 ženy. Vzhľadom na množstvá používaných prípravkov na CHOR a dobu expozície, sú zamestnanci na základe posúdenia rizika zaradení do 2 kategórie prác. Za nakladanie a manipuláciu s týmito látkami sú zodpovední vedúci zamestnanci. Pri ŠZD sa zamestnanci odd. PPL a T zameriavajú na kontrolu manipulácie s prípravkami na chemickú ochranu rastlín, spôsob ich skladovania, spôsob vedenia evidencie (je vedená vo väčšine prípadov počítačovou formou), dostupnosť KBÚ, na prevádzkové poriadky, kontrolu balenia a označovania používaných chemických látok. Súčasne v KBÚ je sledované, či používané chemické prípravky nemajú karcinogénne účinky, neovplyvňujú reprodukčný a endokrinný systém. Pri ŠZD bolo zistené, že poľnohospodárske organizácie, ktoré vykonávajú chemickú ochranu rastlín vlastnými zamestnancami, majú k dispozícii traktory s uzavretými kabínami s klimatizáciou, odpruženými sedadlami, posilnením riadenia. Na chemickú ochranu sú používané postrekové zariadenia s premiešavacou dýzou. Prípravu postrekových látok zabezpečujú vedúci zamestnanci, pri postrekoch sa dbá na ich vykonávanie za vhodných klimatických podmienok, zamestnancom sú pridelené potrebné OOPP. Pokiaľ ide o skladovanie prípravkov na chemickú ochranu rastlín, organizácie majú vytvorené skladové priestory, tieto sú však využívané len v prípade nepriaznivého počasia na prechodné uskladnenie prípravkov, nakoľko organizácie si nakupujú len potrebné množstvá prípravkov, nerobia si zásoby a zakúpené prípravky ihneď aplikujú.

V roku 2021 boli pracovníkmi odd. PPL a T vykonávané tiež kontroly predaja chemických látok, celkom v 6 predajniach. Bolo zistené, že predaj prípravkov na chemickú ochranu rastlín je zabezpečený pultovým spôsobom, alebo sú prípravky uložené

v uzamknutých skrinkách a zákazníkom sú vydávané na základe požiadania, k dispozícii sú karty bezpečnostných údajov, pričom KBÚ sú spracované podľa platnej legislatívy. V predajni sa nenachádzali hračky, ani potraviny. Ostatné chemické látky, detergenty, dezinfekčné látky, čistiace prostriedky a pod. predávané v predajniach so zmiešaným tovarom, resp. v OC či marketoch sú uložené vo vyčlenených regáloch, osobitne od ostatného tovaru. Predajcovia mali vypracované a schválené prevádzkové poriadky, ktorých súčasťou boli aj posudky o riziku. Ďalších 15 kontrol bolo vykonaných v spoločnostiach, kde zamestnanci prichádzajú do kontaktu s VTL a Z a TL a Z.

Zamestnanci odd. PPL a T pri ŠZD na pracoviskách, kde sú zamestnanci exponovaní chemickým látkam kontrolujú, či organizácie pri práci s chemickými látkami vychádzajú z platnej legislatívy, vrátane REACH, CLP, taktiež zisťujú, či používané látky nemajú negatívne účinky na reprodukciu, endokrinný systém a či nie sú karcinogénne, kontrola REACH bola vykonaná celkom v 124 prípadoch. Uvedené údaje sú uvádzané v záznamoch zo ŠZD.

Organizácie a firmy, ktoré používajú pri práci chemické látky aj v roku 2021, predkladali na RÚVZ Michalovce vypracované prevádzkové poriadky a zmeny v prevádzkových poriadkoch. Celkom bolo k 31.12. vypracovaných a predložených na RÚVZ Michalovce 30 prevádzkových poriadkov pre pracovné činnosti s expozíciou chemickým látkam. Prevádzkové poriadky pre práce s chemickými faktormi sú okrem toho konzultované ostatnými oddeleniami RÚVZ Michalovce s odd. PPL a T pri uvádzaní priestorov do prevádzky, predovšetkým u zdravotníckych zariadení – celkom 16.

V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme celkom 12 organizácií, ktoré používajú pri práci VTL a Z a TL a Z. Práce s uvedenými látkami vykonáva celkom 106 zamestnancov, z toho je 26 žien. Ide o organizácie, ktoré VTL a Z a TL a Z používajú pri chemických analýzách, alebo o organizácie, ktoré tieto látky skladujú, ale pri práci ich nepoužívajú a nie je doriešený spôsob likvidácie, resp. firmy so zameraním na chemickú výrobu nechcú tieto látky zlikvidovať, lebo je predpoklad, že v budúcnosti ich ešte použijú.

V roku 2021 nebolo vydané žiadne rozhodnutie na manipuláciu a skladovanie s VTL a Z. Prehľad organizácií používajúcich pri práci VTL a Z a TL a Z je uvedený v priloženej tabuľke č. 2.

V roku 2021, k 31.12. neevidujeme mimoriadnu situáciu v oblasti nakladania s nebezpečnými chemickými látkami. Vykonávanie DDD činnosti bolo hlásené v 245 prípadoch.

V roku 2021 bolo vykonaných 9 previerok v rámci prevencie závažných priemyselných havárií. Previerkam vykonávaným v rámci prevencie ZPH predchádzali koordinované porady zvolané SIŽP – IŽP Košice. Previerky boli vykonané v týchto spoločnostiach:

- Duslo, a.s., Šaľa – prevádzka Strážske,
- DIAKOL STRÁŽSKE, s.r.o., Strážske,
- Chemko, a.s. Slovakia, Bratislava – prevádzka Strážske,
- Flaga spol. s r.o., Pezinok – prevádzka Bánovce nad Ondavou,
- Transpetrol, a.s., Bratislava – Prečerpávacía stanica 1, Budkovce,
- Spoločnosť pre skladovanie, a.s., Trakovice – Prečerpávacía stanica v Budkovciach,
- SWS spol. s r.o., Vojany,
- MSM Nováky, a.s., Nováky – Muničné sklady, Trnava pri Laborci,
- HOMERTON COMPANY, s.r.o., Trebišov – Muničné sklady, Strážske.

Výstupy z previerok boli zasielané na ÚVZ SR e – mailom. Pri uvedených previerkach neboli zistené nedostatky. V 3 prípadoch sme sa vyjadrovali k bezpečnostnej správe podniku kategórie „B“: spoločnosť MSM Nováky, a.s., Nováky – Muničné sklady, Trnava pri Laborci,

spoločnosť SWS spol. s r.o., Vojany a spoločnosť Chemko, a.s. Slovakia, Bratislava – prevádzka Strážske.

Na webovej stránke RÚVZ Michalovce sú uverejňované edukačné materiály, tieto sú umiestňované aj na nástenky v rámci RÚVZ.

Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

### **2.1.3 ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z KARCINOGENNÝCH A MUTAGENNÝCH FAKTOROV VRÁTANE AZBESTU A Z LÁ-TOK POŠKODZUJÚCICH REPRODUKCIU A NARÚŠAJÚCICH ENDOKRINNÝ SYSTÉM.**

V okrese Michalovce evidujeme práce s chemickými karcinogenmi celkom v 19 organizáciách, v okrese Sobrance tieto práce neevidujeme, pričom do uvedeného počtu sú zarátané aj spoločnosti, resp. fyzické osoby, ktoré odstraňovali materiály s obsahom azbestových vlákien a majú sídlo v okrese Michalovce.

K 31.12.2021 evidujeme celkom 199 zamestnancov (77 žien) v okrese Michalovce, ktorí sú pri práci exponovaní chemickými karcinogenmi. Z uvedeného počtu v riziku chemickej karcinogenity – 3 kategória rizikových prác evidujeme celkom 73 zamestnancov (z toho je 56 žien) v týchto spoločnostiach:

- **NsP Š. Kuku Michalovce, a.s.** – oddelenie onkologické 52 zamestnancov (50 žien), ktorí sú exponovaní cytostatikám,
- **Chemko, a.s. Slovakia Strážske** - 20 zamestnancov, z toho je 6 žien (z uvedeného počtu je 7 zamestnancov, z toho 6 žien v profesii laborant), ktorí sú exponovaní formaldehydu,
- **Ekologické služby, a.s. Strážske** – 1 zamestnanec v profesii bezpečnostný technik, ktorý je exponovaný formaldehydu v rámci svojej pracovnej činnosti.

V roku 2021 boli na základe žiadosti prevádzkovateľov vydané 2 rozhodnutia na používanie, skladovanie a manipuláciu s chemickými karcinogenmi, súčasne týmito rozhodnutiami bolo schválené kontrolované pásmo. Prevádzkovatelia k návrhu predložili aj vypracované prevádzkové poriadky. Išlo o 1 právnickú osobu a 1 fyzickú osobu - podnikateľa:

- Unomedical s.r.o., Michalovce, pracoviská Externý sklad, Nový sklad, Laboratórium kvality, Laboratórium PAC a Materiálový Air Lock – chemický karcinogén Etylénoxid (karcinogén kategórie 1B), na základe hodnotenia a posúdenia rizika sú zamestnanci evidovaní v 2 kategórii prác.
- Jozef Šupinský – VBT, Marianna Šupinská – právny nástupca, Trhovište, pracovisko Výroba betónových tvárnic – chemický karcinogén MELMENT L10/40 (karcinogén kategórie 1B). Na základe hodnotenia a posúdenia rizika sú zamestnanci evidovaní v 2 kategórii prác.

Do evidencie prehľadu spotreby chemických karcinogénov boli zaradené aj organizácie, ktorých sídlo sa nachádza v okrese Michalovce, a ktorých zamestnanci v roku 2021 vykonávali práce spojené s odstraňovaním azbestu, resp. materiálov s obsahom azbestových vlákien v okresoch Michalovce a Sobrance. Ide celkom o 3 firmy:

- **R DREVO s.r.o., Michalovce,**
- **PROSERVIS Strážske, s.r.o., Strážske,**
- **Regena ES, s.r.o., Strážske.**

Zamestnanci uvedených firiem sú na základe hodnotenia a posúdenia rizika zaradení do 2 kategórie prác.

Do vyššie uvedenej evidencie neboli zaradené firmy, ktorých zamestnanci zabezpečovali odstraňovanie materiálov s obsahom azbestových vlákien, ale ktorých sídlo sa nachádza mimo okresov Michalovce a Sobrance. Ide o tieto firmy:

- ASTANA, s.r.o. Poprad,
- AZBESTGROUP s.r.o., Bratislava,
- INŽINIERING PLUS s.r.o., Majerovce,
- StrechyM s.r.o., Sabinov,
- TESAR – DACH s.r.o., Humenné,
- H & L TESÁRSTVO s.r.o., Humenné,
- Jesika Pačajová – MARTBEST, Poprad
- Ján Tóth MIRATO, Trebišov,
- Andrej Mihal', Giraltovce,
- Direct club s.r.o., Spišský Hrhov,
- BISMONT, s.r.o., Vranov nad Topľou,
- STAVBAN s.r.o., Leles,
- KROVMONT s.r.o., Dolný Kubín,
- GARDEN – WOOD s.r.o., Sečovce,
- Michal Kira, Kolonica,
- MQM stavebno obchodná spoločnosť s.r.o., Detva,
- Okresné stavebné bytové družstvo Trebišov, Pribinova, Trebišov,
- Michal Choma – BUILD & PLAST, Snina,
- Bc. Alžbeta Onuferová – Onufer.strechy, Humenné.

Na pracoviskách, kde sú zamestnanci exponovaní chemickým karcinogénom boli zástupcovia firiem upozorňovaní na povinnosti, ktoré pre nich vyplývajú zo zákona č. 355/2007 Z. z., NV SR č. 355/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov a NV SR č. 356/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov, tiež na ustanovenie REACH a zák. č. 67/2010 Z. z.. Celkom bolo vykonaných 17 kontrol. V rámci previerok zamestnanci odd. PPL a T kontrolujú prevádzkové poriadky, vytvorenie a označenie kontrolovaného pásma, v prípade rizikových prác výstupy z LPP - posudky o zdravotnej spôsobilosti na prácu, používanie OOPP, posudky o riziku, vedenie evidencie o spotrebe chemických karcinogénov a o skladovaných množstvách, spôsob skladovania. Taktiež kontrolujú KBÚ, označovanie a balenie chemických karcinogénov, tiež sú kontrolované CMR látky. Organizácie majú k dispozícii KBÚ spracované v súlade s novou legislatívou v oblasti chemických látok – REACH a zák. č. 67/2010 Z. z.. Na manipuláciu a skladovanie s karcinogénnymi látkami boli vydané 2 rozhodnutia (Unomedical s.r.o., Michalovce a Jozef Šupinský – VBT, Marianna Šupinská – právny nástupca, Trhovište).

Pokiaľ ide o práce spojené s azbestom, bolo vydaných 72 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov s obsahom azbestových vlákien, pričom v 7 prípadoch išlo o práce v interiéri (4 x odstraňovanie azbestocementového potrubia v inštaláčnych šachtách bytových jadier a 3 x odstraňovanie obkladu stien z azbestových materiálov vo vestibule bytových domov). V 65 prípadoch boli práce vykonávané v exteriéri, pričom v 61 prípadoch išlo o odstraňovanie eternitovej strešnej krytiny, v 3 prípadoch išlo o likvidáciu už zdemontovaného strešného eternitu z dvora a v 1 prípade to bolo odstraňovanie azbestového opláštenia z objektu. Oznámenie o začatí prác sme obdržali v 64 prípadoch, pričom tieto oznámenia prichádzali už v čase, kedy sa práce vykonávali, resp. u fyzických osôb boli tieto práce vykonávané počas voľných dní. Z uvedených dôvodov boli vykonané 2 previerky so zameraním na kontrolu pracovných podmienok pri odstraňovaní materiálov s obsahom azbestu a na dodržiavanie plánu práce. Pri previerke neboli zistené nedostatky, pre pracovníkov boli zabezpečené potrebné OOPP a tieto aj pri práci používali, u zamestnancov

boli vykonané LPP a boli preukázateľne oboznámení s prevádzkovými poriadkami, taktiež boli preškolení zo základných zásad bezpečnosti pri práci s materiálmi obsahujúcimi azbest. Po ukončení sanačných prác boli na RÚVZ zasielané záverečné správy – v počte 8.

Prehľad firiem v okresoch Michalovce a Sobrance, kde sú pri práci používané chemické karcinogény:

- 1. VVS, a.s. Košice - závod Michalovce** – v tejto firme sa v roku 2021 používal pri chemických analýzach chroman draselný – spotreba 40 g, indikátor fenolftalein - spotreba 0,5 g, formaldehyd – spotreba 120 ml, hydroxylamín hydrochlorid – spotreba 1860 g. Uvedené látky sú používané na jednom pracovisku – laboratóriu pitných vôd, kde pracuje celkom 6 zamestnancov, z toho je 5 žien. Zamestnanci sú zaradení do 2 kategórie prác.
- 2. Nemocnica s poliklinikou Š. Kuku Michalovce, a.s. Michalovce** - oddelenie klinickej onkológie + onkologická ambulancia - používané chem. karcinogény – cytostatika, celková spotreba za rok 696 502,76 mg. Počet exponovaných pracovníkov evidovaných v riziku chemickej karcinogenity je 52, z toho je 50 žien. Ide o zamestnancov, ktorí sú exponovaní cytostatikám pri príprave a podávaní injekčných a infúzných roztokov, pri ošetrovaní pacientov, pri manipulácii s prádlom a biologickým materiálom, pri práci na ambulancii. Pracovníci majú pridelené jednorazové OOPP. Príprava roztokov a ich skladovanie je riešené vo vyhradených priestoroch. Vlastná príprava sa vykonáva v bio boxe. Likvidáciu odpadu zabezpečuje NsP ŠK Michalovce, a.s. cestou oprávnených organizácií.
- 3. Eurovia – Services, s.r.o., Košice** (platné do 01.04.2021) - od 01.04.2021 je to spoločnosť **VIALAB SK s.r.o., Košice – Obalovačka Zbudza** – Detašované laboratórium. Na uvedenom pracovisku je pri analýzach používaný perchlóretylén, spotreba k 31.12. bola 40 l. S uvedenou látkou pracuje 1 zamestnanec – muž, ktorý je zaradený na základe posudku o riziku do 2 kategórie prác.
- 4. TP 2, s.r.o. Strážske** – na pracovisku Laboratórium MOK tejto firmy je pri analýzach odpadových vôd používaný chroman draselný (1B, mutagenita 1B), ročná spotreba 25 g, taktiež sa používajú fenolftalein indikátor (1B, mutagenita 2) ročná spotreba 1,5 g a hydroxylamín hydrochlorid (2), ročná spotreba 400,0 g. S uvedenými chemickými látkami pracuje jedna zamestnankyňa, ktorá je zaradená do 2 kategórie prác.
- 5. Chemko, a.s. Slovakia Strážske** – chemické karcinogény sú používané na troch pracoviskách ÚRaKK – oddelenie FCHM, Útvar technického rozvoja a inovácií (ÚTRaI) a výrobné priestory Novokol a Fenokol, podrobný prehľad je uvedený v tabuľke č. 3.
- 6. GRONBACH, k.s., Michalovce** – v spoločnosti vznikajú karcinogény na oddelení NISS – brusiareň, jedná sa o brusný prach – pevný aerosól s obsahom Cr6+ a Ni, ktorý vzniká ako vedľajší produkt z brúsenia. Uvedenú pracovnú činnosť vykonávajú 5 zamestnanci – muži, v profesii brúsič, ktorí sú zaradení do 2 kategórie prác. Množstvo vyprodukovaného prachu za rok 2021 bolo 418 kg.
- 7. Nafta a.s. Bratislava, prevádzka Michalovce** – Zberné strediská plynu – karcinogény gazolín a ložisková voda, počet zamestnancov - 3 muži (2 x vodič autocisterny a prevádzkový mechanik ZPS), ktorí sú zaradení do 2 kategórie prác.
- 8. Proservis, s.r.o. Strážske** – ide o spoločnosť, ktorá sa zaoberá odstraňovaním materiálov s obsahom azbestových vlákien. Uvedené práce vykonáva 11 zamestnancov, mužov. V roku 2021 odstránili 17,930 ton odpadu s obsahom

azbestových vláken v okrese Michalovce a Sobrance a v rámci celého Slovenska vyprodukovali 173,700 ton.

9. **Transpetrol, a.s. Bratislava – Prečerpávacia stanica 1 Budkovce** - spoločnosť zabezpečuje prepravu ropných látok. Práce s chloroformom vykonávajú 8 zamestnanci – v profesiách: skladník – 1 žena a laborant – 7 zamestnanci, z toho 4 ženy, ročná spotreba – 20 l. Práce s ropou (prečerpávanie, skladovanie) vykonáva 17 zamestnancov, mužov. Všetci zamestnanci sú zaradení do 2 kategórie prác.
10. **SWS spol. s r.o. Vojany** – spoločnosť sa zameriava na prepravu ropy a ropných produktov. Zamestnanci pri uvedenej činnosti prichádzajú do kontaktu s čiernouhoľným dechtom (1A), benzolom (1A), pyrolýznym olejom (1B), pracím olejom (1B) – spolu 15 zamestnancov - mužov a s antracénovým olejom (1B) - spolu 3 zamestnanci - muži. Uvedené látky sú aj mutagénne (1B, 2). Zamestnanci sú zaradení do 2 kategórie prác. Pracovná činnosť spočíva v prečerpávaní produktov z cisterien so širokým rozchodom. Práce sú vykonávané vo vonkajšom prostredí. Kategória karcinogénov a ročné množstvá prepravených produktov sú uvedené v tabuľke č. 3.
11. **R-DREVO, s.r.o. Michalovce** – zamestnanci spoločnosti vykonávajú stavebné práce a súčasne odstraňujú materiály s obsahom azbestových vláken. Práce vykonávajú 3 zamestnanci, ktorí sú zaradení do 2 kategórie prác. V roku 2021 odstránili celkom 23,68 ton materiálu s obsahom azbestových vláken.
12. **DIAKOL STRÁŽSKE, s.r.o. Strážske** – výroba a spracovanie formalínu a močovinoformaldehydových lepidiel. Formaldehyd je karcinogén 1B a mutagén 2. Počet exponovaných zamestnancov 23, z toho 2 ženy. Množstvo spotrebovaného formaldehydu za rok 2021 je 32 831 ton.
13. **TIMOTI, s.r.o. Michalovce – prevádzka EVO Vojany** - používaný karcinogén hydrazín hydrát pri úprave technologickej vody, spotreba zo rok 2021 bola 620 kg. Prácu vykonávajú 7 zamestnanci, muži.
14. **Duslo, a.s. Šaľa – prevádzka Strážske** – používané karcinogény v laboratóriu: formaldehyd 35 % roztok (1B), fenolftalein (1B, mutagenita 2), dichroman draselný (1B, mutagenita 1B) - exponovaných je 6 zamestnancov – len ženy v profesii laborantka. Vo výrobe sú zamestnanci exponovaní karcinogénom formaldehyd 35 % roztok (1B) – 5 zamestnancov, mužov. Zamestnanci sú na základe posúdenia rizika zaradení do 2 kategórie prác.
15. **Regena ES, s.r.o. Strážske** – zamestnanci spoločnosti vykonávajú stavebné práce a súčasne odstraňujú materiály s obsahom azbestových vláken. Práce vykonávajú 5 zamestnanci, ktorí sú zaradení do 2 kategórie prác. V roku 2021 odstránili celkom 1,06 ton materiálu s obsahom azbestových vláken.
16. **Spoločnosť pre skladovanie, a.s., Trakovice, prevádzka PS 1 Budkovce** – spoločnosť sa na prečerpávacej stanici 1 Budkovce zaoberá skladovaním ropy. V roku 2021 sa vo vlastných troch nádržiach a v jednej dlhodobu prenajatej nádrži od spoločnosti TRANSPETROL, a.s. v priemere skladovalo 185 000 ton ropy.
17. **Slovenské elektrárne, a.s., Bratislava – prevádzka Slovenské elektrárne, a.s., závod Elektrárne Vojany, Útvar chémie a technických analýz** – laboratória, ktorých hlavnou pracovnou náplňou je analýza vôd, olejov, paliva podľa požiadaviek jednotlivých prevádzkových súborov. Na uvedenom pracovisku je pri analýzach používaný chemický karcinogén benzín lekárenský, fenolftalein indikátor,

hydroxylamín hydrochlorid, hydrazín koncentrovaný do 5 %, hydrazín hydrát 24 - 25 %. S uvedenými chemickými látkami pracujú 4 zamestnanci, z toho 2 ženy (1 vedúci chémie a technických analýz, 2 laborantky – ženy, 1 technológ neštandardných meraní), ktorí sú na základe hodnotenia a posúdenia rizika evidovaní v 2 kategórii prác.

**18. ECOFIL, spol. s r.o., Michalovce** – pracovisko Analýza olejov, laboratórium na vykonávanie fyzikálno-chemických analýz a merania priemyselných olejov a kvapalín. Hlavnou činnosťou spoločnosti je výroba a kompletizácia papierových olejových filtrov. Používaný chemický karcinogén v laboratóriu - fenolftalein indikátor, spotreba k 31.12. bola 0 g. S uvedenou látkou pracuje 1 zamestnanec – muž, ktorý je zaradený na základe hodnotenia a posúdenia rizika do 2 kategórie prác.

**19. Jozef Šupinský – VBT, Marianna Šupinská – právny nástupca, Trhovište** – pracovisko Výroba betónových tvárnic – chemický karcinogén MELMENT L10/40 (karcinogén kategórie 1B). Uvedený chemický faktor tvorí prídavnú zmes, ktorá sa dávkuje v malom množstve pomocou odmerky priamo do bubna miešačky, pri výrobe betónových zmesí na výrobu tvárnic. Pri výrobe betónu pracujú 2 zamestnanci – muži. Na základe hodnotenia a posúdenia rizika sú zamestnanci evidovaní v 2 kategórii prác.

Počet zamestnancov exponovaných karcinogénnym a mutagénnym faktorom– najčastejší výskyt v okresoch Michalovce a Sobrance za rok 2021.

Chemický karcinogén, chem. mutagén proces s rizikom chemickej karcinogenity (vrátane azbestu)		Klasifikácia	Počet exponovaných (vrátane azbestu, vrátane RP) celkom/ženy	Počet podnikov/organizácií
1	Formaldehyd	1B	62/19	5
2	Fenolftalein indikátor	1B	18/14	5
3	Dvojchroman draselný	1B	13/12	2
4	Cytostatika	1B	52/50	1

Prehľad spotreby chemických karcinogénov za rok 2021 v okresoch Michalovce a Sobrance je uvedený v priloženej tabuľke č. 3. Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

## 2.2 – INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

### 2.2.1. ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

Úlohu riešia vybrané RÚVZ v SR. V okresoch Michalovce a Sobrance podniky nie sú zapojené do intervenčných programov.

**V priebehu roka 2021 boli na webovej stránke RÚVZ Michalovce a na nástenkách uverejňované tieto materiály:**

- „Vývoj ochrany zdravia pri práci z hľadiska limitov expozície karcinogénom a mutagénom pri práci“;



- „Aktuálna kampaň Zdravé pracoviská 20-22, na tému: Zdravé pracoviská odľahčujú záťaž“,
- Kampaň „Zdravé pracoviská odľahčujú záťaž“ s upozornením, že v dňoch 25.10. až 29.10.2021 prebieha Európsky týždeň pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci.

Uvedené materiály sú poskytované zamestnávateľom pri výkone ŠZD, taktiež sú zverejnené na webovej stránke RÚVZ Michalovce a na jednotlivých nástenkách v budove RÚVZ, ako aj na hlavnom panely vo vestibule RÚVZ.

#### **Bod č. 2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci.**

Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci. V rokoch 2020 – 2022 prebieha pod názvom „Zdravé pracoviská znižujú záťaž“. Zamestnancami odd. PPL a T boli pripravené edukačné materiály spracované OSHA Bilbao. Materiály o kampani sú umiestnené na panely vo vestibule RÚVZ, na nástenkách a na webovej stránke RÚVZ. V rámci ŠZD sú zamestnávateľa informovaní o uvedenej kampani, tiež sú im poskytované edukačné materiály, s ktorými sú následne zamestnanci oboznamovaní v rámci prebiehajúcich školení.

Spolu 14 zamestnávateľom boli poskytnuté edukačné materiály a materiály ku kampani OSHA.

#### **Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE a SOBRANCE v roku 2021 - podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (1. stupeň prevažujúcej činnosti)**

Tabuľka č. 1a

Kód	Prevažujúca činnosť (1_stupeň)	Celkom 3 kategória	Žien 3 kategória	Celkom 4 kategória	Žien 4 kategória	SPOLU	ŽIEN
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	68	0	3	0	71	0
B	Ťažba a dobývanie	3	0	0	0	3	0
C	Priemyselná výroba	721	171	0	0	721	171
D	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	83	0	2	0	85	0
E	Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	1	0	0	0	1	0
F	Stavebníctvo	36	0	0	0	36	0
O	Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	28	1	0	0	28	1
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	268	228	0	0	268	228
	<b>Spolu</b>	<b>1208</b>	<b>400</b>	<b>5</b>	<b>0</b>	<b>1213</b>	<b>400</b>

**Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE  
a SOBRANCE v roku 2021 -  
podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (2. stupeň prevažujúcej  
činnosti)**

Tabuľka č. 1b

Kód	Prevažujúca činnosť (2_stupeň)	Celkom 3 kategória	Žien 3 kategória	Celkom 4 kategória	Žien 4 kategória	SPOLU	ŽIEN
01	Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	4	0	0	0	4	0
02	Lesníctvo a ťažba dreva	0	0	3	0	3	0
03	Rybolov a akvakultúra	64	0	0	0	64	0
09	Pomocné činnosti pri ťažbe	3	0	0	0	3	0
10	Výroba potravín	275	57	0	0	275	57
20	Výroba chemikálií a chemických produktov	63	10	0	0	63	10
22	Výroba výrobkov z gumy a plastu	166	103	0	0	166	103
24	Výroba a spracovanie kovov	29	1	0	0	29	1
25	Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	166	0	0	0	166	0
32	Iná výroba	22	0	0	0	22	0
35	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	83	0	2	0	85	0
37	Čistenie a odvod odpadových vôd	1	0	0	0	1	0
42	Inžinierske stavby	15	0	0	0	15	0
43	Špecializované stavebné práce	21	0	0	0	21	0
84	Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	28	1	0	0	28	1
86	Zdravotníctvo	268	228	0	0	268	228
	<b>Spolu</b>	<b>1208</b>	<b>400</b>	<b>5</b>	<b>0</b>	<b>1213</b>	<b>400</b>

**Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE  
a SOBRANCE v roku 2021 - podľa druhu a kategórie rizikového faktora  
(1. stupeň triedenia podľa rizikového faktora)**

Tabuľka č. 1c

Faktor (1_stupeň)	Celkom 3 kategória	Žien 3 kategória	Celkom 4 kategória	Žien 4 kategória	SPOLU	ŽIEN
Biologický faktor	207	171	0	0	207	171
Fyzická záťaž	103	103	0	0	103	103
Hluk	716	58	5	0	721	58
Chemické karcinogény, mutagény, reprodukčne toxické látky	73	56	0	0	73	56
Chemické látky a zmesi	178	4	0	0	178	4
Ionizujúce žiarenie	12	7	0	0	12	7
Psychická pracovná záťaž	28	1	0	0	28	1
Vibrácie	171	0	3	0	174	0
Záťaž teplom a chladom	29	0	0	0	29	0

**Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE  
a SOBRANCE v roku 2021 -  
podľa druhu a kategórie rizikového faktora - okrem chemických látok a zmesí  
(1. a 2. stupeň)**

Tabuľka č. 1d

Rizikový faktor 1.stupeň	Rizikový faktor 2.stupeň	Celkom 3 kategória	Žien 3 kategória	Celkom 4 kategória	Žien 4 kategória	SPOLU	ŽIEN
Biologický faktor	Inde nezaraďené	192	159	0	0	192	159
Biologický faktor	Tuberkulóza	15	12	0	0	15	12
Fyzická záťaž	Práca s bremenami	103	103	0	0	103	103
Hluk	Premenný	405	1	5	0	410	1
Hluk	Ustálený	311	57	0	0	311	57
Ionizujúce žiarenie	V priemysle	3	0	0	0	3	0
Ionizujúce žiarenie	V zdravotníctve	9	7	0	0	9	7
Psychická pracovná záťaž	Psychická pracovná záťaž	28	1	0	0	28	1
Vibrácie	Prenášané na celé telo	4	0	0	0	4	0
Vibrácie	Prenášané na ruky	167	0	3	0	170	0
Záťaž teplom a chladom	Záťaž teplom	29	0	0	0	29	0

**Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese MICHALOVCE a  
SOBRANCE v roku 2021 -  
podľa druhu a kategórie rizikového faktora – chemické látky a zmesi  
(2. stupeň triedenia)**

Tabuľka č. 1e

Chemická látka	Celkom 3 kategória	Žien 3 kategória	Celkom 4 kategória	Žien 4 kategória	SPOLU	ŽIEN
alergény	73	10	0	0	73	10
dermatotropné	72	11	0	0	72	11
dráždivé	108	56	0	0	108	56
chemické karcinogény	73	56	0	0	73	56
jedovaté - toxické	21	6	0	0	21	6
mutagény	52	50	0	0	52	50
pevné aerosoly	117	0	0	0	117	0
reprodukčne toxické látky	52	50	0	0	52	50
žieravé	21	6	0	0	21	6

**Prehľad organizácií používajúcich pri práci toxické a veľmi toxické chemické látky  
a zmesi v okresoch Michalovce a Sobrance k 31.12.2021.**

Tabuľka č.2

<u>Porad. Číslo</u>	<u>Názov organizácie</u>	<u>Názov chemickej látky</u>
1.	Chemko, a.s. Slovakia Strážske	Dvojchroman draselný Síran hydrazínu Síran kademnatý Formaldehyd Azid sodný Nesslerovo činidlo Síran ortuťnatý
2.	Diakol Strážske, s.r.o. Strážske	Formaldehyd Metanol
3.	Fiberstruct, s.r.o. Strážske	Accelerátor NL-03 Trigonox K-90
4.	Duslo, a.s. Strážske	Formaldehyd Nesslerovo činidlo Pyragallol 1,10 Fenantrolín Dusičnan ortuťnatý Dvojchroman draselný
5.	VVS, a.s. Košice – závod Michalovce	Azid sodný Formaldehyd Nitroprusid sodný Orto – Fenantrolín
6.	Casspos, a.s. závod Michalovce	Pragokor Brunigal S
7.	Transpetrol, a.s. Bratislava – PS1 Budkovce	Dusičnan ortuťnatý Metanol Chloroform
8.	TIMOTI, s.r.o. Michalovce – ChÚV v SE, a.s. EVO Vojany	Hydrazín T
9.	HANKE CRIMP - TECHNIK, s.r.o.	Pragokor Brunigal N

Michalovce		
10.	Agro družstvo Čičarovce	DECIS EW 50 PYRINEX 48 EC
11.	Lechman Michal – DDD činnosť Zalužice	Phostoxin Ratimor granule Bromadiolone Gardentop BB
12.	Farma Oborín, s.r.o., Dobšiná – Hospodársky dvor Farma Oborín	Kyselina dusičná

**Prehľad spotreby chemických karcinogénov za rok 2021 v okrese Michalovce.**

Tabuľka č.3

<b>Podnik Organizácia Spoločnosť</b>	<b>Chemický karcinogén, chem. mutagén proces s rizikom chemickej karcinogenity (vrátane azbestu)</b>	<b>Klasifikácia/kateg. podľa NV SR č. 356/2006 Z.z., Zákona č. 67/2010 Z.z.</b>	<b>Počet exponovanýc h celkom/ženy</b>	<b>Množstvo spotrebovanýc h látok/rok**</b>
<b>VVS, a.s. závod Michalovce</b>	Chroman draselný Fenolftalein indikátor Formaldehyd Hydroxylamín hydrochlorid	1B 1B 1B 2	6/5	40 g 0,5 g 120 ml 1 860 g
<b>NsP Michalovce</b>	Cytostatika	1B	52/50	696 502,76 mg
<b>Eurovia- Services, s.r.o., od 1.4.2021 VIALAB SK s.r.o., Košice DL Zbudza</b>	Perchloretylén	2	1/0	40 l
<b>TP2, s.r.o. Strážske</b>	Chroman draselný Fenolftalein indikátor Hydroxylamín hydrochlorid	1B 1B 2	1/1	25 g 1,5 g 400 g
<b>Chemko, a.s. Slovakia, Strážske– ÚRaKK - odd. FCHM</b>	Dvochroman draselný Bromičnan draselný Chroman draselný Formaldehyd 37% Benzén 1,2 Dichlóretán Síran hydrazínia	1B 1B 1B 1B 1A 1B 1B	1/0	163,1 g 28,0 g 20 g 1 815 ton N N N

<b>Útvar technického rozvoja a inovácií</b>	Benzén Bromičnan draselný Dvojchroman amónny Formaldehyd 37%	1A 1B 1B 1B	6/6	N N 25 g N
<b>Výrobňa Novokol, Fenokol</b>	Formalín (37% vodný roztok formaldehydu)	1B	13/0	1 088,463 ton
<b>GRONBAC H k.s., Michalovce</b>	Brusný prach – pevný aerosól s obsahom Cr6+ a Ni	1B	5/0	418 kg
<b>Nafta, a.s. Bratislava prev. Michalovce</b>	Gazolín, ložisková voda	1B	3/0	135 815 kg
<b>Proservis, s.r.o. Strážske</b>	Azbest	1A	11/0	173,700 ton odpadu
<b>Transpetrol, a.s. PS 1 Budkovce</b>	Laboratórium: Chloroform Ropa	2 1B	8/5	20 l 2 900 l
	Prevádzka – skladovacie nádrže: Ropa	1B	17/0	N
<b>SWS, spol. s r.o. Vojany 332</b>	Čiernouhoľný decht Benzol Pyrolýzny olej Prací olej Antracénový olej	1A 1A 1B 1B 1B	15/0  3/0	48 786,55 ton 30 066,60 ton 7 557,85 ton 155,50 ton 0 ton
<b>R DREVO, s.r.o.</b>	Azbest	1A	3/0	23,68 ton odpadu
<b>Diakol Strážske, s.r.o. Strážske</b>	Formaldehyd	1B	23/2	32 831 ton
<b>TIMOTI, s.r.o. Michalovce – prevádzka EVO Vojany</b>	Hydrazín hydrát	1B	7/0	620 kg
<b>DUSLO, a.s. prevádzka Strážske</b>	Laboratórium: Formaldehyd roz. 35% Fenoltalein indikátor Dichroman draselný	1B 1B 1B	6/6	35 litrov 20 g 500 g

	Výroba: Formaldehyd 35%	1B	5/0	N
<b>Regena ES, s.r.o. Strážske</b>	Azbest	1A	5/0	1,06 ton odpadu
<b>Spoločnosť pre skladovanie a.s., PS 1 Budkovce</b>	Ropa	1B	1/0	185 000 ton
<b>Slovenské elektrárne, a.s., Bratislava – závod Elektrárne Vojany</b>	Fenolftalein indikátor Hydroxylamín hydrochlorid Hydrazín hydrát 24 - 25 %	1B 2 1B	4/2	10 g 80 g 565 kg
<b>ECOFIL, spol. s r.o., Michalovce</b>	Fenolftalein indikátor	1B	1/0	0 g
<b>Jozef Šupinský – VBT, Marianna Šupinská – právny nástupca, Trhovište</b>	MELMENT L10/40	1B	2/0	N

\* kat. 1A – dokázaný karcinogén pre ľudí

kat. 1B – pravdepodobný karcinogén

proces s r.ch.k – proces s rizikom chemickej karcinogenity

\*\*N – objektivizácia nevykonaná, resp. spotreba neudaná

Prešetrovanie podozrení na chorobu z povolania v okresoch Michalovce a Sobrance - rok 2021						
	Č. položky zoznam CHzP	Dg.	Organizácia (posledný zamestnávateľ)	Profesia	Záver prešetrenia S / N / ? / K / X	Lehota (v dňoch)
1.	29	<b>DNJZ:</b> Sy canalis carpi I.dx., st.p. OP – Discisio lig. carpi volare transversum, Sy canalis carpi I. sin., PHS I. dx. chron. s imping. sy SA I. st. PHS I. sin. chron. s imping. sy SA I. – II. st	Yazaki Wiring Technologies Slovakia s.r.o., Užhorodská 6080/35A, Michalovce	operátor výroby	RKD	28 dní
2.	29	<b>Suspektné ochorenie HKK z DNJZ:</b> Impingement sy SA bilat., st. p. ASK I. sin., Epicondylitis uln. et. rad. humeri bilat.	BSH Drives and Pumps, s.r.o., Továrenská 2, Michalovce	robotníčka	S	20 dní
3.	29	<b>DNJZ:</b> Sy canalis carpi bilat. chron. ťažký stupeň, Epicondylitis rad hum. bilat. Impingement sy ommae bilat	SYRÁREŇ BEL SLOVENSKO, a.s., Lastomírska 1, Michalovce	operátor servisných logistických činností	RKD	23 dní
4.	24	Susp. profesionálne ochorenie COVID – 19, st. p. perimyokarditíde, najskôr po prekonanom COVID ochorení	NsP Š. Kukuřu Michalovce, a.s., Špitálska 2, Michalovce	lekár	S	49 dní Predĺžená lehota na vybavenie
5.	29	<b>DNJZ:</b> Sy. canalis carpi bil., Epicondylitis radialis et ulnaris humeri bilat., Impingement sy ommae bilat.	ABALSTAV spol. s r. o., Plynárenská 2, Michalovce	robotník vo výrobe-formovač káblových zväzkov	N	22 dní



6.	24	Susp. choroba z povolania - profesionálne ochorenie COVID – 19, potvrdená infekcia COVID – 19.	ONDAVA – Domov sociálnych služieb, Rakovec nad Ondavou	opatrovatel'ka	S	42 dní Predĺžená lehota na vybavenie
7.	37	Bronchiálna astma	TESCO STORES SR, a.s., Hypermarket Michalovce, pracovisko: pekáreň	pekárka	RKD	28 dní
8.	29	Syndróm rotátorovej manžety bilat., st. p. ASK I. dx. (16.04.2021), Tendinosis m. supraspinati I. utrq. et m. subscapularis I. utrq. incip. (usg. 07/2021), Epicondylitis rad. hum. bilat., Epicondylitis uln. hum. bilat. (rtg známky), Syndróm canalis carpi I. sin. ľahk. st., Incíp. demyelinizačná motorická neuropatia n. medianus v oblasti predlaktia vpravo	SYRÁREŇ BEL SLOVENSKO, a.s., Lastomírska 1, Michalovce	operátor výroby prírodných syrov	S	21 dní
9.	29	Sy canalis carpi bilat., I. dx. stredne ťažký stupeň, I. sin. incip., Impingement sy SA bilat., I. sin gr.I, I. dx. gr II., Epicondylitis radialis humeri bilat. susp.	Yazaki Wiring Technologies Slovakia s.r.o., Užhorodská 6080/35A, Michalovce	operátor výroby	S	27 dní
10.	29	PHS bilat., Impingement sy SA II. – III. st. I.dx., II. st. I. sin. Epicondylitis radialis et ulnaris humeri bilat. Sy KT I.u. incip. v dokum., t.č. v remisii	Ehlebracht Slowakei, s.r.o., Továrnská 2, Michalovce	operátor stroja	S	21 dní

11.	29	Sy canalis carpi bilat., gr. medii. Epicondylitis radialis et ulnaris humeri bilat. PHS I. sin. chron. s imping. sy. SA II. st. (sec). PHS I. dx. chron. s imping. sy SA I. st. (prima).	Yazaki Wiring Technologies Slovakia s.r.o., Užhorodská 6080/35A, Michalovce	kvalitár	N	21 dní
-----	----	--	--	----------	---	--------

Poznámka: V tabuľke je uvedený počet prešetrených podozrení na chorobu z povolania a pri každom je uvedená položka/položky zoznamu chorôb z povolania (u jednej fyzickej osoby mohlo prešetrovanie podozrenia na chorobu z povolania zahŕňať viac položiek zoznamu chorôb z povolania – najčastejšia kombinácia položiek 28/29).

Záver prešetrenia:

S = súvisí – pracoval za podmienok kedy môže vzniknúť choroba z povolania

N = nesúvisí – nepracoval za podmienok kedy môže vzniknúť choroba z povolania

? = nejednoznačné/sporné

K = podozrenie na chorobu z povolania bolo posúdené na regionálnej alebo celoslovenskej komisii na posudzovanie chorôb z povolania

X = nedoriešené = nedoriešené v danom roku, alebo záver nebol stanovený (pracovisko v zahraničí, zánik spoločnosti, spoločnosť v likvidácii, žiadosť odstúpená orgánu VZ iného rezortu, inému RÚVZ v SR, pracovník zomrel, adresát neznámy, prešetrenie nebolo indikované z dôvodu dodatočne zisteného úrazového deja ochorenia) – uviesť dôvod

Lehota = lehota vypracovania odborného stanoviska pri podozrení na chorobu z povolania od prijatia žiadosti zo špecializovaného pracoviska po odoslanie odborného stanoviska (§ 31a ods. 4 zákona č. 355/2007 Z. z.). Pri nedoriešených prípadoch a v prípade nedodržania maximálnej lehoty 90 dní uviesť aj dôvod v príslušnom stĺpci, napr.: X spoločnosť v likvidácii; 138 dní (objektívizácia hluku zamestnávateľom).

Tabuľka č. 4a

Uznané choroby z povolania v okresoch Michalovce a Sobrance - rok 2021						
	Č. položky zoznam CHzP	Dg.	Organizácia (posledný zamestnávateľ)	Profesia	Uznaná dátum	
1.	29	<b>Suspektné ochorenie HKK z DNJZ:</b> Impingement sy SA bilat., st. p. ASK I. sin., Epicondylitis uln. et. rad. humeri bilat.	BSH, s.r.o., Továrenská 2, Michalovce	robotníčka	27.7.2021	
2.	29	Susp. profesionálne ochorenie COVID – 19, st. p. perimyokarditíde, najskôr po prekonanom COVID ochorení	NsP Š. Kukuru Michalovce, a.s., Špitálska 2, Michalovce	lekár	16.6.2021	

3.	24	Susp. choroba z povolania - profesionálne ochorenie COVID – 19, potvrdená infekcia COVID – 19.	ONDAVA – Domov sociálnych služieb, Rakovec nad Ondavou	opatrovatel'ka	26.7.2021	
4.	29	Sy canalis carpi bilat., I. dx. stredne ťažký stupeň, I. sin. incip., Impingement sy SA bilat., I. sin gr.I, I. dx. gr II., Epicondylitis radialis humeri bilat. susp.	Yazaki Wiring Technologies Slovakia s. r. o., Užhorodská 6080/35A, Michalovce	operátor výroby	7.10.2021	
5.	29	Syndróm manžety rotátorov	Chemkostav, a.s., Michalovce	tesár	19.1.2021	Prešetrovaná v roku 2020
6.	29	<b>Suspektné ochorenie HKK z DNJZ:</b> Syndróm karpálneho tunela ťažkého stupňa vpravo a ľahkého stupňa vľavo, Incip. sy kubitálneho kanála vľavo, Epicondylitis radialis humeri bilat., pr. I.dx. Impingement sy ommae bilat., pr. I. dx.,	ZEKON, a.s., Michalovce	šička	27.4.2021	Prešetrovaná v roku 2020
7.	29	<b>Suspektné ochorenie HKK z DNJZ:</b> Epicondylitis ulnaris humeri bilat. pr. I. dx. klin., Impingement sy I. dx. klin., Sy canalis carpi I. dx. gr. gravis, I. sin. gr. medii	Yazaki Wiring Technologies Slovakia s. r. o., Užhorodská 35/A, Michalovce	operátor výroby	19.1.2021	Uznaná ešte 23.12.2020 doručenka doručená až 19.1.2021, preto sa počíta do roku 2021
8.	29	<b>Susp. ochorenie HK z DNJZ:</b> Impingement sy ommae I.sin gr. I. Epicondylitis radialis et ulnaris humeri bilat., Sy. canalis carpi I.dx. ľahkého stupňa	SYRÁREŇ BEL SLOVENSKO, a.s., Lastomírska 1, Michalovce	operátor baliacich automatov	13.4.2021	Prešetrovaná v roku 2020
9.	29	<b>Susp. ochorenie HKK z DNJZ</b> (Impingement syndróm omi. bilat. gr.	ZEKON, a.s., Michalovce	šička	25.6.2021	Prešetrovaná v roku 2020

		2 – 3, St. p. ASK ommae I. dx., subakrom. dekompresii pr. laesio RM I. dx. gr.I., bursitis subacromialis I.dx., tendinitis calcarea I.dx., Epicondylitis radialis et ulnaris humeri bilat., Sy canalis carpi bilat., vľavo stredne ťažkého stupňa, vpravo ľahkého stupňa, St. p. discisio				
10.	29	<b>Susp. ochorenie HKK DNJZ</b> (Impingement sy. omae bilat. pr. I dx. gr. II., PHS I. dx. dok., Arthrosis AC I. utrq. gr. II. – III., Epicondylitis radialis et ulnaris humeri bilat., Arthrosis artic. cubiti I. utrq., Contractura Dupuytreni man. I. dx., Sy. canalis carpi I.dx.)	Yazaki Wiring Technologies Slovakia s. r. o., Užhorodská 35/A, Michalovce	operátor výroby	<b>29.3.2021</b>	Prešetovaná v roku 2020

Neuznané choroby z povolania v okresoch Michalovce a Sobrance - rok 2021						
	Č. položky zoznam CHzP	Dg.	Organizácia (posledný zamestnávateľ)	Profesia	Neuznaná dátum	
1.	29	DNJZ - Sy canalis carpi I.dx., st.p. OP – Discisio lig. carpi volare transversum, Sy canalis carpi I. sin., PHS I. dx. chron. s imping. sy SA I. st. PHS I. sin chron. s imping. sy SA I. – II. st	Yazaki Wiring Technologies Slovakia s. r. o., Užhorodská 6080/35A, Michalovce	operátor výroby	16.3.2021	
2.	29	DNJZ: Sy canalis carpi bilat. chron. ťažký stupeň, Epicondylitis rad hum. bilat. Impingement sy ommae bilat	SYRÁREŇ BEL SLOVENSKO, a.s., Lastomírska 1, Michalovce	operátor servisných logistických činností	9.8.2021	
3.	29	DNJZ - Sy. canalis carpi bil., Ecicondylitis radialis et ulnaris humeri bilat., Impingement sy ommae bilat.	ABALSTAV spol. s r. o., Plynárenská 2, Michalovce	robotník vo výrobe-formovač káblových zväzkov	9.8.2021	Išlo o pracovníč ku chránenej dielne
4.	29	Sy canalis carpi bilat., gr. medii. Epicondylitis radialis et ulnaris humeri bilat. PHS I. sin. chron. s imping. sy. SA II. st. (sec). PHS I. dx. chron. s imping. sy SA I. st. (prima).	Yazaki Wiring Technologies Slovakia s. r. o., Užhorodská 6080/35A, Michalovce	kvalitár	24.11.2021	

## ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

### 6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM

V súvislosti s plnením tejto úlohy bolo zabezpečené metodické usmerňovanie príslušných pediatrických NZZ a NZZ pre dospelých v okresoch Michalovce a Sobrance.

V období od 1.1.2021 – 31.12.2021 bola odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie priebežne poskytovaná poradenská, prednášková a konzultačná činnosť v problematike imunizácie a výskytu prenosných ochorení. **Spolu: 18 x**

**Metodické usmerňovanie NZZ : 270**

- **Očkovací kalendár na rok 2021** (všetky NZZ pre deti a dorast a NZZ pre dospelých v okrese Michalovce a Sobrance): **90**
- **Očkovanie proti chrípke 2021/2022** - žiadosť o predobjednanie vakcín (všetky NZZ pre deti a dorast a NZZ pre dospelých ): **90**
- **Očkovací kalendár na rok 2022** (všetky NZZ pre deti a dorast a NZZ pre dospelých v okrese Michalovce a Sobrance): **90**

**Previerky očkovania: 33**

V skupine nákaz preventabilných očkovaním sme v r. 2021 nezaznamenali **v okr. Michalovce a Sobrance** žiadne ochorenie.

EIT nebol realizovaný ani v roku 2021

### 6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH OCHORENÍ

Surveillance prenosných infekčných ochorení vykonáva oddelenie epidemiológie RÚVZ Michalovce v spolupráci s primárnou zdravotníckou starostlivosťou, nemocničnou starostlivosťou, rôznymi sociálnymi a inými službami mimo zdravotnícky systém.

**Epidemiologické vyšetřovanie v ohniskách nákaz** sa vykonávalo priebežne v závislosti na epidemiologickej situácii vo výskyte prenosných ochorení. V období od 1.1.2021 do 30.12.2021 bolo v okrese Michalovce a Sobrance spracovaných 21.862 ohnisk /počet opatrení – 24.178/. Súčasne sa vykonávala v rámci prevencie prenosných ochorení aj edukačná činnosť v rodinách chorých a tiež v školských a predškolských zariadeniach, kde sa jednotlivé prípady vyskytli.

**Do informačného systému EPIS** bolo vložených za uvedené obdobie 21.855 hlásení o prenosných ochoreniach v okrese Michalovce a Sobrance. Okrem toho prebiehalo pravidelné týždenné spracovanie hlásení o výskyte chrípky a ostatných ARO, ako aj mimoriadnych epidemiologických situáciách. V rámci SRV bolo vložených do inf. systému 7 hlásení.

V skupine nákaz preventabilných očkovaním sme nezaznamenali **v okr. Michalovce a sobrance** žiadne ochorenie.

EIT nebol realizovaný ani v roku 2021

- **Importované ochorenia** – okr. Michalovce – 180 ( COVID19)  
okr. Sobrance – 33 (14 COVID 19)

**V roku 2021 boli hlásené tieto ochorenia:**

**A81.0 – Creuzfeldtova – Jakobova choroba:**

Sobrance: Hlásené 1 úmrtie u 56-ročnej ženy, bytom Bunkovce

- sporadická forma ochorenia
- súrodenci bez zdravotných ťažkostí

**A98.5 – Choroba vírusom Hantaan:**

Michalovce: hlásené 1 ochorenie u 46 ročného nezamestnaného muža, bytom Veľké Kapušany.

Epidemiologická anamnéza: v mesiacoch júl a august – upratovanie a odstraňovanie omietky v garáži

Sobrance: hlásené 1 ochorenie u 42 ročného muža bytom Vyšné Remety

Epidemiologická anamnéza: ťažba dreva

**Z21 – bezpríznakový stav infekcie vírusom ľudskej imunitnej nedostatočnosti /HIV/**

MICHALOVCE: Hlásené 1 asymptomatické nosičstvo u 28-ročného zamestnaného muža, bytom Veľké Kapušany.

Mechanizmus prenosu: homosexuálny styk

**Hlásený epidemický výskyt ochorení COVID-19:**

**Celkový počet ochorení na COVID-19:**

**Okr. Michalovce** – 18.141

**Okr. Sobrance** - 3.714

**Počet importovaných ochorení:** Michalovce – 180, Sobrance – 33

**Počet vykonaných opatrení v ohniskách:** 24.178

**Počet vydaných opatrení rozhodnutím:** 1

**Počet kontrol E-hranica:** 9392

- výskyt ochorení v roku 2021 v **okr. Michalovce a Sobrance** – epidemický (U07.1)

V rámci surveillancie prenosných ochorení sa vykonáva aj enviromentálna surveillancie poliomyelitídy. V období od 1.1.2021 do 31.12.2021 bolo odobratých 13 vzoriek odpadovej vody na záchytnosť enterovírusov, polio, resp. polio like vírusov s negatívnymi výsledkami.

Okrem enviromentálnej surveillancie sa sleduje a organizačne zabezpečuje aj epidemiologická surveillancie, ktorá spočíva v sledovaní výskytu ACHO, polio like ochorení, ktoré sa povinne hlásia a informácia sa týždenne spracováva a hlási v rámci havarijnej situácie na RÚVZ Košice a následne na ÚVZ SR Bratislava. V uvedenom období nebolo zaznamenané žiadne ochorenie. Očkovanie polio: priebežne sa očkuje v priebehu roka inaktivovanou vakcínou proti poliomyelitíde.

Na Slovensku bol podľa odporúčaní Európskej siete pre surveillancie chrípky EISS zavedený sentinelový spôsob sledovania vírusov chrípky cirkulujúcich v populácii. Je založený na systematickom odbere vzoriek biologického materiálu tzv. sentinelovými

lekármi, ktorí v priebehu celého roka odoberajú od chorých na suspektnú chrípku vzorky na virologické vyšetrenie.

Sentinelový spôsob monitorovania chrípky a chrípke podobných ochorení je zabezpečovaný v okrese Michalovce a Sobrance 2 lekármi (1 lekár pre detskú populáciu a 1 lekár pre dospelých), resp. infekčným oddelením a oddelením pneumológie a ftizeológie NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. V uvedenom období bolo odobratých 59 vzoriek biologického materiálu na záchytnosť vírusu chrípky u chorých s negatívnymi výsledkami.

V rámci plnenia tejto úlohy bola zabezpečovaná edukácia širokej verejnosti v problematike prenosných ochorení prostredníctvom bezplatnej konzultačnej činnosti, web stránky RÚVZ Michalovce, informačných paneloch v priestoroch budovy RÚVZ Michalovce a v ohniskách nákaz.

### 6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Pracovníci oddelenia epidemiológie sú zodpovední za zber údajov o prenosných ochoreniach na okresnej úrovni, vykonávanie týždenných, mesačných a ročných analýz. V rámci mesačných analýz sa vykonáva analýza mesačného hodnotenia epidemiologickej situácie v okrese Michalovce a Sobrance, vrátane popisu mimoriadnych a závažných výskytov a epidémií. Uvedené analýzy za jednotlivé mesiace sú pravidelne uverejňované aj na webovej stránke RÚVZ Michalovce [www.ruvzmi.sk](http://www.ruvzmi.sk).

V období od 1.1.2021 do 31.12.2021 bolo do informačného systému EPIS vložených 21.855 hlásení o prenosných ochoreniach v okrese Michalovce a Sobrance.

V okrese Michalovce a Sobrance bolo spracovaných 21.862 ohnisk s počtom vykonaných opatrení 2266.

V uvedenom období sme zaznamenali v okrese Michalovce a Sobrance 108 importovaných ochorení

- výskyt ochorení v roku 2021 v **okr. Michalovce a Sobrance** – epidemický (U07.1)

V rámci protiepidemických opatrení v ohniskách nákaz bolo vydaných rozhodnutí v okrese Michalovce a Sobrance 1 opatrenie)

V súčasnosti EPIS umožňuje po zaregistrovaní vkladať hlásenia priamo poskytovateľom zdravotníckej starostlivosti. V okrese Michalovce a Sobrance sú zaregistrovaní 7 poskytovatelia zdrav. starostlivosti /MUDr. Varjassy, MUDr. Varga, MUDr. Vargová, MUDr. Kučáková G., MUDr. Fučko E., MUDr. Paľová M., MUDr. Žužo J., MUDr. Mikulová/, ktorí sú oprávnení týždenne hlásiť údaje o výskyte akútnych respiračných ochorení a z nich chrípke podobných ochorení.

Súčasťou EPIS-u je aj systém rýchlej výstrahy. Dôvodom na hlásenie môže byť výmena informácií, podozrenie na výskyt, jeho potvrdenie, návrh opatrení, prijatie a koordinácia opatrení. Informácie vkladané do systému v priebehu celého týždňa sa každý piatok sumarizujú do materiálu Týždenná informácia o mimoriadnych epidemiologických situáciách. V období od 1.1.2021 – 31.12.2021 oddelenie epidemiológie vložilo do systému rýchlej výstrahy za okres Michalovce a Sobrance 7 hlásení.



## 6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Surveillance nemocničných nákaz sa vykonáva najmä v lôžkových zdravotníckych zariadeniach:

NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s.  
PN Michalovce, n.o  
Regionálna nemocnica Sobrance, n.o

Za obdobie od 1.1.2021 do 31.12.2021 bolo hlásených 194 NN /viď analýza výskytu NN/

- NsP Š.Kukuru Michalovce, n.o. NN - 162
- PN Michalovce, n.o. - 27
- RN Sobrance, n.o. – 5
  
- okr. Michalovce : 189 ochorení/18 oddelení  
črevné: 45  
DDC: 27  
HDC: 14  
Gynekologické: 2  
Infekcia chir. rany: 2  
Kože a sliznice: 17  
Rany a popáleniny: 5  
Sepsy: 37  
Urologické:40
  
- okr. Sobrance : 5 ochorení/1 oddelenie  
črevné: 1  
DDC: 4
  
- v rámci plnenia tejto úlohy neboli RÚVZ so sídlom v Michalovciach realizované žiadne preventívno – edukačné aktivity

### **Kontrola funkčnosti sterilizačných prístrojov: 11**

v uvedenom období bolo podľa harmonogramu výkonov ŠZD vykonaných:

- NsP Š.Kukuru Michalovce (10 kontrol), a.s. - 7 odskúšaných autoklávov , 2 HS
- PN Michalovce, n.o. – 0
- Regionálna nemocnica Sobrance, n.o – 0 HS
- iné štátne zdrav. zariadenia v okrese Michalovce: 0
- NZZ v okrese Michalovce: 0
- NZZ v okrese Sobrance: 0
- zariadenia osobných služieb Michalovce: 0
- zariadenia osobných služieb Sobrance: 0
- platená služba: 1 (Michalovský domov seniorov ) /1 ster. prístroj (HS)

## Odbery sterov v rámci ŠZD na jednotlivých oddeleniach v lôžkových zariadeniach:

**Počet kontrol: 10**

**Počet pracovísk: 10**

- v NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. : 10
- PN Michalovce, n.o.: 0
- v RN Sobrance, n.o.: 0
- Poliklinika Veľké Kapušany n.o. (DOS)– 0
- cielené kontroly: 0

## Odbery sterov v rámci ŠZD v NZZ:

**Počet kontrol:0**

**Počet pracovísk: 0**

- NZZ v okr. Michalovce: 0 kontrol
- NZZ v okr. Sobrance : 0 kontrol
- Cielené kontroly: 0 kontrol
- platená služba – 0

**Kontrola účinnosti dezinfekčných prostriedkov: 0**

**Celkový počet odobratých sterov v okresoch Michalovce a Sobrance**

P.č.	Stery	Sterilný materiál			prostredie		
		sterov	z toho pozit.		sterov	z toho nevyhovujúcich	
		abs.	abs.	%	abs.	abs.	%
1.	NsP Š.K. Michalovce	80	0	-	285	3	1,05
2.	PN, n.o. Michalovce	0	0	-	0	0	-
3.	RN Sobrance, n.o.	0	0	-	0	0	-
4.	Poliklinika V.Kapušany, n.o.	0	0	-	0	0	-
5.	Cielené kontroly	0	0	-	0	0	-
6.	Platená služba	0	0	-	0	0	-
7.	NZZ Mi + SO	0	0	-	0	0	-
<b>SPOLU :</b>		<b>80</b>	<b>0</b>	<b>-</b>	<b>285</b>	<b>3</b>	<b>1,05</b>

**Kontroly a obhliadky v NZZ: 75**

**Kontrola pokynov: 0**

**Platená služba: 2 (odber vody na legionely – 21 vzoriek vody)**

## 6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Hlásený epidemický výskyt ochorení COVID-19:

**Celkový počet ochorení na COVID-19:**

**Okr. Michalovce** – 18.141

**Okr. Sobrance** - 3.714

**Počet importovaných ochorení:** Michalovce – 180, Sobrance – 33

**Počet vykonaných opatrení v ohniskách:** 24.178

**Počet vydaných opatrení rozhodnutím:** 1

**Počet kontrol E-hranica:** 9392

**Počet epidémií:** okr. Michalovce – 14

okr. Sobrance - 6

## 6.6 ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V rámci surveillancie prenosných ochorení sa vykonáva aj enviromentálna surveillancie poliomyelitídy. V období od 1.1.2021 do 31.12.2021 bolo odobratých 13 vzoriek odpadovej vody na záchytnosť enterovírusov, polio, resp. polio like vírusov s negatívnymi výsledkami.

Okrem enviromentálnej surveillancie sa sleduje a organizačne zabezpečuje aj epidemiologická surveillancie, ktorá spočíva v sledovaní výskytu ACHO, polio like ochorení, ktoré sa povinne hlásia a informácia sa týždenne spracováva a hlási v rámci havarijnej situácie na RÚVZ Košice a následne na ÚVZ SR Bratislava. V uvedenom období nebolo hlásené žiadne ochorenie na akútnu chabú obrnu.

## 6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

- v rámci plnenia tejto úlohy neboli RÚVZ so sídlom v Michalovciach realizované žiadne preventívno – edukačné aktivity

## 6.8 PORADENSTVO V OČKOVANÍ

V súvislosti s plnením tejto úlohy boli poskytované odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín, či nežiadúcich reakciách. Informácie boli poskytované priebežne lekárom neštátnych a štátnych zdravotníckych zariadení na základe písomnej alebo telefonickej žiadosti, laickej verejnosti v rámci projektu RÚVZ Michalovce „Čakáme na bociana“ a v rámci EIT. V období od 1.1.- 31.12.2021 bola odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie priebežne poskytovaná poradenská, prednášková a konzultačná činnosť v problematike imunizácie a výskytu prenosných ochorení. **Spolu: 18 x**

## 6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

- úloha nebola realizovaná

## PODPORA ZDRAVIA

### 9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

#### A. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení.

##### I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

###### 1. Výživa a stravovacie zvyklosti

**Oddelenie podpory a výchovy k zdraviu** má vo svojej činnosti ako primárnu úlohu podporu zdravého životného štýlu aj prostredníctvom základnej poradne, ktorá poskytuje bezplatné vyšetrenia kapilárnej krvi na celkový cholesterol, HDL, LDL cholesterol, triglyceridy a glukózu. Každému klientovi ponúka informácie o zdravej výžive a individuálne poradenstvo. Poradňu za rok 2021 navštívilo spolu 107 klientov. V jednotlivých prípadoch boli klienti usmernení o diétnom režime podľa stanovených biochemických výsledkov.

Na celkove uvedomenie a pochopenie vplyvu výživy na zdravie človeka sme realizovali v roku 2021 obmedzený počet prednášok a besied z dôvodu pandémie Covid 19. V počte 5 prednášok ( 97 poslucháčov).

Pri príležitosti **Svetového dňa zdravia** v termíne 5.4.2021- 9.4.2021 sme distribuovali edukačný materiál o znižovaní výskytu rizikových faktorov civilizačných ochorení, možnostiach prevencie chronických ochorení aj v časoch obmedzených možnosti pre seniorov- kluby dôchodcov, DSS- Minerva, DSS- Hollého, Denný stacionár- Charita, SČK Michalovce, Zemplínske osvetové stredisko Michalovce, Poliklinika Michalovce- čakárne. Na webovej stránke RÚVZ MI sme zverejnili všeobecné informácie k pohybovej aktivite seniorov, všeobecné odporúčania pre stravovanie seniorov, jedálničiek s výpočtom kalórií, 4 návrhy denného jedálnička a k nim spracované návrhy receptov. S cieľom zvýšiť povedomie u detí o možnostiach prevencie chronických ochorení aj v časoch obmedzených možnosti sme spolupracovali so Základnou umeleckou školou a Základnými školami v okrese Michalovce a Sobrance v rámci Svetového dňa zdravia. Vzhľadom na pretrvávajúcu epidemiologickú situáciu sme školám iba elektronickou formou zadali aktivitu-„ Nakresli zdravie“ pre deti 1-4 ročníka základných škôl. Z celkového počtu 38 základných škôl a 1 Základnou umeleckou školou nám zadanú úlohu zaslali 11 základných škôl. Všetky zaslané obrázky sme zverejnili na webe RÚVZ MI a následne boli vytlačené a zverejnené vo vestibule RÚVZ MI. Všetky zapojené školy sme informovali o zverejnení kresieb na našom webe a vestibule. Dve najzaujímavejšie kresby sme zaslali na ÚVZ SR 5.5.2021.

Priebežne distribuujeme informačné letáky pre širokú verejnosť a pri príležitosti spoločných akcií.

###### Viem čo zjem

Tento projekt sa v školskom roku 2020/2021 realizoval na troch základných školách v Michalovciach. 1. ZŠ J. Švermu 6 – ( spolu 83 detí), 2. Cirkevná ZŠ sv. Michala- ( 47 detí), 3. ZŠ T.J. Moussona 4 - ( spolu 129 detí).

Projekt bolo možné realizovať od októbra do konca školského roka, rovnako tak dohadovanie si termínov a samotná realizácia nebola striktne časovo ohraničená. Keďže v školách platili isté bezpečnostné opatrenia, tak sme sa po vzájomnej komunikácii s vyučujúcimi dohodli, že si prednášku k projektu odprednášajú sami. Na školy sme zaslali potrebný materiál (prednášku), záznam o priebehu školenia (zaznamenal učiteľ) a dotazníky. Na všetkých troch školách bol projekt zrealizovaný a prednáška odprezentovaná učiteľmi. K projektu bol navrhnutý a schválený dotazník (PRÍPAD, KONTROLA), ktorého hlavným účelom je zhodnocovanie efektivity a význam projektu.

Dotazníky – PRÍPAD sme rozдали iba na jednu základnú školu (Cirkevná ZŠ sv. Michala) podľa pokynov ÚVZ SR. Dotazník bol žiakmi vyplnený po odprednášaní prednášky.

Dotazník – KONTROLA, ktorý bol určený pre žiakov/školu, ktorá do projektu nie je zapojená a ani nebola sme rozдали na ZŠ P. Horova do jednej treťackej, jednej štvrtackej a jednej šiestackej triedy.

### **Fyzická inaktivita**

Všetci klienti poradne sú oboznámení o potrebe primeranej fyzickej aktivity podľa veku a zdravotného stavu. Počas prednáškových aktivít sa špecifikujeme na jednotlivé cieľové skupiny obyvateľstva (deti, dospelá populácia a seniori). Prednášky sú zamerané na pohybovú aktivitu, prevenciu osteoporózy, redukciu telesného tuku, zlepšenie telesnej kondície. V počte 5 prednášok (90 poslucháčov).

**Svetový deň Pohybom ku zdraviu-** v mesiaci Máj 2021 sme chceli dojednať akciu „Pohybom ku zdraviu“ v spolupráci so základnou umeleckou školou odbor výtvarná výchova a tanec, MsÚ a Zemplínskym osvetovým strediskom, ale nakoľko sa vyučovanie na ZUŠ z dôvodu pandémie ešte nezačalo sa nám akciu nepodarilo uskutočniť. Na webovej stránke RÚVZ MI sme zverejnili letáky a článok : *Pohybom ku zdraviu*, ktorým sme chceli upozorniť verejnosť na súčasný sedavý spôsob života a nedostatočnú pohybovú aktivitu ako rizikový faktor mnohých chronických neprenosných ochorení.

## **Programy a projekty Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2016 a na ďalšie roky**

### **3. Tabak, alkohol, drogy**

Informácie k daným témam sme zverejnili priebežne na web stránke RÚVZ MI.

**31. máj Svetový deň fajčenia** - v spolupráci so Strednou zdravotníckou školou v Michalovciach sme v pešej zóne mesta realizovali dotazníkový prieskum-Fagerstromov dotazník a distribuovali sme letáky o fajčení. Meranie Smokerlyzerom na verejnosti sme nepovažovali za vhodné vzhľadom na epidemiologickú situáciu. Do povedomia verejnosti sme dali návštevu poradne zdravia nakoľko v budúcnosti je možné realizovať meranie Smokerlyzerom. Prieskumu sa zúčastnilo 150 respondentov, ktorý boli oslovení a následne dotazník vyplnili. Dotazník sme vyhodnotili a graficky znázornili. Zverejnili sme ho vo vestibule RÚVZ MI. Respondentom boli poskytnuté informácie o možnostiach a konkrétnych spôsoboch prevencie závislosti od tabaku. Počas roka 2021 sme v poradí zdravia realizovali 50 meraní Smokerlyzerom.

### **9. september- Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme**

- Edukácia realizovaná už po niekoľko rokov. Vid' názov úlohy 9.4

**26. jún- Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi-** Realizovali sme tri zdravotno- výchovne aktivity v zariadení INTEGRA-Združenie pre duševne chorých. Aktivity boli zamerané na zvýšenie informovanosti o škodlivých účinkoch užívania drog, prevencie a liečby ľudí závislých od drog. Cieľová skupina: 20r.- 60r. Na dvoch stredných školách sme zrealizovali prednášky na tému- Legálne a nelegálne drogy. Edukačný materiál sme distribuovali na základné a stredné školy v okrese MI a SO

### **4. Zdravé pracovné a životné podmienky**

Informačné letáky v autorskom prevedení RÚVZ Michalovce o správnom držaní tela pri práci s PC postupne zverejňujeme počas akcií.

## **II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia**

### **1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej len „KVO“)**

#### **Lokálny projekt „Tichá ischémia myokardu“**

V Poradenskom centre RÚVZ Michalovce považujeme predprimárny skrining kardiovaskulárnych ochorení za svoju prioritu. Vzhľadom k tomu sme aj napriek zložitej pandemickej situácii v možnom rozsahu vykonávali okrem " testu zdravého srdca " aj projekt pod názvom " **Tichá ischémia myokardu**".

Zameriavame sa na posudzovanie kľudového EKG a u vhodných jedincov vykonávame bicyklovú ergometriu a následne hodnotíme zmeny v EKG zázname po záťaži. Do projektu bolo zaradených 50 respondentov, z toho bolo 20 žien a 30 mužov.

Vekové skupiny ženy: 20-30 rokov 5

30-40 rokov 4

40-50 rokov 8

50-60 rokov 3

Vekové skupiny muži: 20 -30 rokov 10

30-40 rokov 12

40-50 rokov 5

50-60 rokov 3

Kľudové EKG - zrealizované v 15 prípadoch , záťažové EKG v 5 prípadoch.

Hodnotená: 1. srdcová frekvencia , tachykardia/ frekvencia na 95/min/ 3 prípady bradykardia/ frekvencia pod 55/min 1 prípad/ u ostatných respondentov normálna srdcová frekvencia.

2. výskyt arytmií - zachytené u 2 respondentov - supraventrikulárne ES.

U respondentov s podchytenými zmenami v srdcovej frekvencii event. pri odhalení arytmie boli odporúčaný k realizácii kardiologického vyšetrenia cestou svojho OL.

Záťažové EKG: 1 žena, 4 muži , všetci vo vekovej skupine 40-50 roční. U všetkých bolo najskôr natočené kľudové EKG, záznam bol v norme. Následne pri záťaži 50 kW absolvoval bicyklovú ergometriu v trvaní 2 minút. Vyhodnotenie: v 2 prípadoch podchytené zmeny svedčiacie pre možnú srdcovú ischémiu po záťaži. Odporúčané kardiologické vyšetrenie

Záver: V rámci nášho predprimárneho skríningu sme odhalili jednak zmeny na kľudovom, jednak na pozáťažovom EKG, čo predstavuje 3% zo všetkých realizovaných vyšetrení. V rámci prevencie KV ochorení ide o dobrý výsledok, nakoľko títo respondenti sú následne komplexne došetrení v odb. ambulancii špecialistu s odporúčaním vhodnej medikácie.

V roku 2021 sme realizovali v rámci prevencie KVCH obmedzený počet prednášok - 4 prednášky /105 poslucháčov/.

## **2. Diabetes mellitus**

Vyšetrenie glukózy je zahrnuté v základnom biochemickom vyšetrení kapilárnej krvi v poradni. V rámci Svetového dňa diabetu sme nerealizovali žiadne aktivity z dôvodu nástupu III. vlny pandémie.

## **3. Vybrané nádorové ochorenia.**

4. február je vyhlásený za Svetový deň proti rakovine. S cieľom zvýšiť povedomie o rizikových faktoroch a o možnostiach prevencie onkologických ochorení sme realizovali niekoľko zdravotno- výchovných aktivít. Prednáškovú činnosť sme zamerali na témy *Prevencia karcinómu prsníka a krčka maternice*, ktorú sme realizovali na stredných školách pre dievčatá vo veku 15-19 rokov. Spolu 9 prednášok v počte 220 dievčat.

*Prevencia karcinómu hrubého čreva*- realizácia prednášok pre populáciu 40+, pedagógov, externých študentov SZŠ a zamestnancov Centra pre deti a rodiny. Spolu 3 prednášky v počte 90.

## **B. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.**

Info letáky na tému: Covid 19, očkovanie.

Vzhľadom na epidémiu Covid 19 sme expedovali pre širokú laickú verejnú letáky o tom ako predchádzať tomuto infekčnému ochoreniu.

## **C. Regionálne projekty:**

Náš dlhoročný projekt „*Čakáme na bociana*“. Kurz pre budúce mamičky ponúka informácie o tehotenstve, pôrode, starostlivosti o novorodenca i ženu v zastúpení lektorov z odborov klinickej medicíny a verejného zdravotníctva. Každý kurz pozostáva zo 4 tematicky rozdielne zameraných stretnutí.

### **Program kurzu:**

#### **I. Tehotenstvo, cvičenie v tehotenstve**

1. Privítanie, vstupný dotazník
2. Vnútromaternicový vývoj dieťaťa a priebeh tehotenstva+ diskusia
3. Bezbolestný pôrod+ diskusia
4. Výživa v tehotenstve+ diskusia

## **II. Pôrod, cvičenie pred pôrodom a dýchacie techniky**

1. Pôrod +diskusia
2. Cvičenie v tehotenstve- praktické cvičenia
3. Film-pôrod
4. Návšteva pôrodnice a novorodeneckého oddelenia

## **III. Prvý rok života, ukážka cvičení po pôrode**

1. Odber pupočníkovej krvi+ diskusia
2. Očkovanie detí+ diskusia
3. Dojčenie- prednáška + diskusia
4. Cvičenie v tehotenstve- film
5. Film- dojčenie

## **IV. Starostlivosť o dieťa s praktickými ukážkami kúpania, prebaľovania, relaxačné cvičenia.**

1. Starostlivosť o dieťa- praktická ukážka kúpania a prebaľovania
2. Dieťa v prvom roku života+ diskusia
3. Diskusia
4. Výstupný dotazník

**Lektori:** Lekár GPO, Lekár OAIM, Lekár NO, Lekár detskej ambulancie, zamestnanci RÚVZ MI.

Nakoľko v roku 2021 pretrvávala mimoriadna pandemická situácia z tohto dôvodu sme projekt nerealizovali.

Projekt „*Saunováčik*“ sa realizuje na IX. MŠ Komenského v Michalovciach, ktorá prevádzkuje saunovanie detí. Účinky saunovania sú dávno známe. Saunovanie pôsobí preventívne i ako podporná liečba a fyziatrická procedúra pri recidivujúcich ochoreniach. RÚVZ v Michalovciach ako preventívny orgán na ochranu zdravia pripravil vlastný regionálny projekt, ktorého cieľom je preskúmať a potvrdiť dobré známe účinky saunovania, prípadne vylúčiť niektoré tvrdenia o procedúrach a získať nové poznatky. V roku 2021 IX. MŠ saunovanie detí nerealizovala v dôsledku pretrvávajúcej Covid situácie.

## **9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SR**

## **9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025**

Obezita je celosvetovou pandémiou. V súčasnosti sa považuje za hlavnú hrozbu zdravotného problému.

Vzhľadom na pretrvávajúcu epidemiologickú situáciu sme dali elektronickou formou pedagógom základných škôl do pozornosti edukačný materiál o stravovacích návykoch (Zdravý tanier). Taktiež sme pedagógom zaslali prezentáciu- *Prevenčia obezity u detí*. Zadali sme im úlohu- Zistiť podiel žiakov trpiacich nadváhou a obezitou. Z celkového počtu žiakov v ročníkoch 1-4. Materiál sme rozposlali do 38 základných škôl v okrese Michalovce a Sobrance. Z celkového počtu 38 nám odpoveď poslalo 12 základných škôl. Na základe merania a váženia z počtu žiakov 1105 trpí nadváhou alebo obezitou 141 žiakov čo tvorí cca 13%. Na webovej stránke RÚVZ MI sme zverejnili edukačné materiály k Svetovému dňu obezity. Edukačný materiál ( Pohybová aktivita a cukrovka, vnútrobrušný tuk, držanie tela, tuky v krvi, Pohybová aktivita a odporúčania vykonávania pohybovej aktivity podľa WHO ) sme rozposlali tiež pre seniorov do 5 klubov dôchodcov, DSS –Minerva, DSS- J. Hollého, Denný stacionár- Charita, SČK Michalovce, Zemplínske osvetové stredisko Michalovce, Poliklinika Michalovce- čakáreň.



Edukačné aktivity poskytujeme formou prezentácií rôznym cieľovým skupinám podľa dohody a poradenstvom v poradni.

### **9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU CELONÁRODNÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY**

V rámci celonárodnej kampane „*Vyzvi srdce k pohybu*“ sme zverejnili poskytnutý materiál ( Účastnícky list a plagát) na web stránke RÚVZ MI a distribuovali širokej verejnosti osobne- na ZŠ, SŠ v okrese Michalovce a Sobrance, škôlky, Zemplínske osvetové stredisko v MI, MsÚ, Okresný úrad, Sociálna poisťovňa, Poliklinika Michalovce. Táto kampaň je dlhotrvajúcou výzvou na zvýšenie pohybovej aktivity obyvateľov Slovenskej republiky, ktorá využíva formu súťaže na zvýšenie motivácie k pohybu. Cieľom kampane bolo povzbudiť čo najviac ľudí, aby zaradili do svojho voľného času každodenne aspoň 30 min. pohybových aktivít a žili zdravšie. Kampaň prebiehala v termíne od 10. mája do augusta 2021. Do kampane sa zapojilo 363 účastníkov z celého Slovenska. Desiatí vyžrebovaní výhercovia získali zaujímavé ceny.

### **9.3 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 -2015**

### **9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SR**

Téma alkohol je súčasťou spektra prednášok, ktoré sme dohodli medzi RÚVZ a školami v Michalovciach. Niektoré prednášky sa nám podarilo uskutočniť, niektoré v dôsledku pandémie Covid 19 boli zrušené. V počte 3 prednášky (90 poslucháčov)

#### **9. september- Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme.**

Zvýšiť povedomie o škodlivosti konzumácie alkoholu počas tehotenstva je hlavný cieľ Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme. Edukačnú kampaň sme zamerali hlavne na mladé dievčatá.

**Prednášková činnosť:** *Fetálny alkoholový syndróm*, 2. prednášky- SZŠ / 80 žiakov/

### **9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA.**

Všetky aktivity ktoré boli realizovane pre seniorov sú rozpísane v jednotlivých odsekoch- tematicky

### **9.6 CINDI PROGRAM SR**

### **9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2020**

### **9.8 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY NA ROKY 2017-2020**

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva  
so sídlom v Nitre**

## **1. HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA**

### **1.1. PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY V. (NEHAP V.)**

Cieľom úlohy je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

- v rámci regionálneho prioritného cieľa B – aktivity Zlepšovanie zdravotnej bezpečnosti pitnej vody vykonávame monitorovanie kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce. V roku 2021 bolo odobratých a v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Nitre bolo vyšetrených spolu 209 vzoriek pitnej vody (171 vzoriek kontrolný monitoring, 38 vzoriek preverovací monitoring).
- v rámci tejto úlohy sú priebežne riešené problémy s kvalitou vody v obciach, v ktorých zatiaľ nie je vybudovaný vodovod a to v obci Ladice, Neverice, Host'ovce a Kostofany pod Trábečom v okrese Zlaté Moravce.
- súčasťou tejto úlohy je aj monitorovanie kvality vody z verejných vodných zdrojov – pramene, artézske studne v okresoch Nitra, Zlaté Moravce a Šaľa s dôrazom na prítomnosť ťažkých kovov vo vode. V priebehu roka 2021 boli odobraté vzorky vôd na overenie kvality vody – tieto zdroje vykazujú kolísavú kvalitu vodu, hlavne po stránke mikrobiologickej (hlavne pramene v meste Nitra)
- na oddelení počas celého roka je k dispozícii environmentálna poradňa zdravia
- v rámci aktivity č. 9 „Monitoring vzoriek životného prostredia (stery, voda, ovzdušie) so zameraním na stanovenie prítomnosti baktérií rodu Legionella predovšetkým v zariadeniach s pobytom osôb s oslabenou imunitou a zníženie rizika závažných ochorení spôsobených týmito mikroorganizmami“ bol vykonaný odber vzoriek pitnej a teplej úžitkovej vody a stery v zariadeniach sociálnych služieb. Ani v jednom prípade nebola zistená ich prítomnosť.
- v roku 2021 zamestnankyne RÚVZ odd. HŽP zabezpečovali sledovanie kvality vody na kúpanie na umelých kúpaliskách s celoročnou prevádzkou, taktiež aj na sezónnych kúpaliskách. Kvalita vody na kúpanie bola sledovaná podľa Pokynov pre monitoring a štátny zdravotný dozor v kúpacej sezóne 2021 a v rozsahu podľa vyhlášky MZ SR č. 308/2012 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská (ďalej len „vyhláška MZ SR č. 308/2012 Z.z.“). Z umelých kúpalísk v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce bolo odobratých spolu 346 vzoriek vody, v rámci plnenia úlohy boli vykonané odbery vzoriek vôd na kúpanie z letných a termálnych kúpalísk počas kúpaciej sezóny 2021 aj na prítomnosť Legionelly sp. Ani v jednom prípade nebola zistená ich prítomnosť.
- v rámci regionálneho prioritného cieľa C - Minimalizácia nepriaznivých účinkov chemických látok na ľudské zdravie a životné prostredie boli vykonané kontroly na dodržiavanie zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Ani v jednom prípade nebolo zistené porušovanie zákona o ochrane nefajčiarov

### **1.8 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU**

Cieľom tohto projektu je:

- overenie, či dokumentácia k výrobkom určeným pre styk s pitnou vodou označených CE, ktoré boli legálne vyrobené alebo uvedené na trh v SR alebo v inom členskom štáte Európskej únie a Turecku (vyhovujúce pre styk s pitnou vodou) obsahuje relevantné informácie, týkajúce sa zdravotnej bezpečnosti výrobkov vo vzťahu k možnému ovplyvneniu kvality pitnej vody (prioritne migrácie olova),

- získanie podkladov pre prijatie účinných opatrení:

a) prípravu legislatívy v oblasti výrobkov prichádzajúcich do kontaktu s pitnou vodou v rámci Európskej únie,

b) novelu vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 550/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na výrobky určené na styk s pitnou vodou.

Dokumentáciu k výrobkom určeným pre styk s pitnou vodou označených CE, ktoré boli legálne vyrobené alebo uvedené na trh v SR alebo v inom členskom štáte Európskej únie a Turecku (vyhovujúce pre styk s pitnou vodou) RÚVZ vyžadoval v novostavbách pri kolaudácii stavieb, pri ktorých boli ešte k dispozícii údaje o pôvode výrobku a údaje uvedené v § 4 Označovanie výrobkov vyhlášky MZ SR č. 550/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na výrobky určené na styk s pitnou vodou. Získané výsledky boli spracované v tabuľkovom prehľade, ktorý bol zaslaný do NRC pri RÚVZ Poprad.

## **2. PREVENTÍVNE PRACOVNÉ LEKÁRSTVO**

### **2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE**

Cieľom je zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie sme využívali odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) sme uplatňovali legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov sme overovali poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovali sme rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zabezpečovali sme efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

V priebehu roku 2021 bol pracovníkmi oddelenia PPLaT RÚVZ Nitra v rámci plnenia programov a projektov štátny zdravotný dozor zameraný aj na kontrolu plnenia povinnosti zamestnávateľov uvedenej v § 30 ods. 1 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravotníctva a o zmene a doplnení niektorých zákonov – zabezpečiť posúdenie zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia a na základe tohto posúdenia zabezpečiť vypracovanie písomného posudku o riziku s kategorizáciou prác z hľadiska zdravotného rizika v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou – tímom pracovnej zdravotnej služby, alebo osobami samostatne vykonávajúcimi niektoré činnosti pracovnej zdravotnej služby. Na základe výsledkov týchto kontrol možno konštatovať, že v prípadoch, kedy zamestnávatelia zabezpečujú posúdenie zdravotných rizík v pracovnom prostredí zdravotníckymi pracovníkmi (tímom pracovnej zdravotnej služby,

alebo osobami samostatne vykonávajúcimi niektoré činnosti pracovnej zdravotnej služby), sú predkladané dokumenty na dobrej odbornej úrovni.

Kontroly s týmto zameraním boli pracovníkmi oddelenia PPLaT vykonané celkom v 47 subjektoch, z toho v 13 subjektoch s určenou rizikovou prácou. Môžeme konštatovať, že všetky kontrolované subjekty s vyhlásenými rizikovými prácami majú zabezpečenú PZS dodávateľsky alebo vlastnými PZS.

Pri výkone dozoru boli používané kontrolné listy na overenie informovanosti zamestnancov o otázkach súvisiacich s ochranou zdravia pri práci. V 106 prípadoch boli zamestnancami vyplnené kontrolné listy zamerané na zistenie informovanosti zamestnancov o zdravotných rizikách pri práci, napr. v prostredí s rizikovým faktorom azbest, hluk, biologické faktory a práce s bremenami. Na základe vyhodnotenia týchto kontrolných listov – dotazníkov informovanosti možno konštatovať, že úroveň poznatkov zamestnancov o zdravotných rizikách pri práci bola rôzna, v mnohých prípadoch nedostatočná a závisí od mnohých faktorov (prístup zamestnávateľa, úroveň zabezpečenia zdravotného dozoru, osobný záujem a zdravotná uvedomelosť zamestnanca).

Zamestnávateľa predkladali prevádzkové poriadky samostatne alebo v rámci vydávania rozhodnutí o uvedení pracovných priestorov do prevádzky. Súčasťou týchto dokumentov bol zároveň aj posudok o riziku. V mnohých prípadoch bolo potrebné tieto predkladané materiály doplniť resp. na základe konzultácie s prevádzkovateľmi upresniť.

Zo strany zamestnávateľov bolo spolu predložených 29 návrhov na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác a 2 návrhy na zrušenie rizikových prác.

### **2.1.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK (RIZIKOVÉ PRÁCE)**

Dozorná činnosť bola osobitne zameraná na práce pri ktorých sú pracovné činnosti zaradené do 3. alebo 4. kategórie rizika a na pracovné činnosti pri ktorých sú zamestnanci exponovaní hluku, vibráciám, chemickým faktorom (hlavne pevným aerosólom, toxickým, veľmi toxickým látkam, karcinogénom, chemickým látkam zakázaným či s obmedzeným použitím) a prehodnotenie pracovných podmienok v súvislosti s výskytom profesionálnych ochorení.

Údaje o rizikových prácach v dozorovanom území (okresy Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce) sa spracovávajú v programe ASTR 2011. V priebehu roka sa aktualizujú počty zamestnancov v riziku práce priebežne na základe údajov získaných pri štátnom zdravotnom dozore a na základe údajov zaslaných zamestnávateľmi na RÚVZ. Týmto spôsobom sa vytvorila databáza závodov, pracovísk, počtov exponovaných osôb podľa jednotlivých rizikových faktorov, kategórií rizikových prác a podľa prevládajúcich činností. Závery z protokolov o meraní a analýz škodlivých faktorov v pracovnom prostredí, ktoré sú vykonané odborom laboratórnych činností RÚVZ Nitra (počet meraní a vyšetrených vzoriek v pracovnom prostredí v roku 2021 vykonaných Odborom laboratórnych činností RÚVZ so sídlom v Nitre – 1069) sú použité pre hodnotenie zdravotných rizík v rozhodovacom konaní RÚVZ. V roku 2021 bolo vydaných 29 nových rozhodnutí na zaradenie prác do kategórií a 2 návrhy na zrušenie rizikových prác.

V územnej pôsobnosti RÚVZ Nitra je 171 organizácii s vyhlásenými rizikovými prácami s celkovým počtom zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce 5569, z toho 1394 žien. Na rizikových pracoviskách je v 3. kategórii rizika 5323 zamestnancov, z toho 1357 žien v 4. kategórii je 246 zamestnancov, z toho 37 žien.

Podľa druhu prevažujúcej činnosti priemyselná výroba vysoko prevyšuje ostatné odvetvia v počte osôb v riziku práce (4310 osôb z toho 892 žien), nasleduje zdravotníctvo (482 osôb z toho 377 žien), dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd (193 osôb/6 žien), oprava motorových vozidiel (118 osôb/0 žien), poľnohospodárstvo, lesníctvo (107 osôb z toho 47 žien) dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu (85 osôb z toho 0 žien), stavebníctvo (98 osôb z toho 0 žien). V dozorovanom území v roku 2021 stúpol počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce celkom o 396 zamestnancov (z toho o 162 žien).

V roku 2021 bolo na rizikové práce novozaradených celkom 676 zamestnancov (z toho 236 žien). Z uvedeného počtu bolo novovyhlásených v 3. kategórii rizika 536 osôb (z toho 206 žien), v 4.kategórii v počte 113 osôb, (z toho 30 žien).

V priebehu roka 2021 bolo vykonaných celkom 41 kontrol rizikových pracovísk, bolo vydaných 29 nových rozhodnutí na zaradenie prác do kategórií a 2 návrhy na zrušenie rizikových prác. Výkon štátneho zdravotného dozoru bol zameraný najmä na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, najmä z ustanovení zákona č. 355/2007 Z.z. v znení neskorších predpisov.

V problematike rizikových prác v ionizujúcom žiarení bolo vydané nové rozhodnutie pre pracovisko intervenčnej kardiológie v Nitre, v ktorom okrem profesií, ktoré boli aj minulosti zaradené do rizika 3. kategórie (lekár-intervenčný kardiológ, zdravotná sestra-inštrumentárka), boli do tohto rizika zaradené aj profesie rádiologický technik a manažérka dennej zmeny na OIK. Prehodnocovanie rizík na pracoviskách so zdrojmi ionizujúceho žiarenia vo Fakultnej nemocnici Nitra bolo dočasne pozastavené z dôvodu pandémie Covid-19.

Ku koncu roka 2021 boli v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce evidované 3 subjekty s vyhlásenou rizikovou prácou s rizikovým faktorom ionizujúce žiarenie, a to na pracovisku nukleárnej medicíny v Nitre, ďalej na pracovisku v Nitre, na ktorom sa vykonávajú intervenčné kardiologické zákroky a na defektoskopickom pracovisku v Šali. Rizikovú prácu kategórie 3 s rizikovým faktorom ionizujúce žiarenie vykonáva 43 pracovníkov, z toho 17 žien, pričom mimo rezortu zdravotníctva iba 4 muži.

V uvedených okresoch je 22 subjektov s vyhlásenou rizikovou prácou kategórie 3 v riziku laserového žiarenia, pričom v riziku laserov 3B. triedy je 17 pracovníkov, všetko ženy a v riziku laserov 4. triedy 34 pracovníkov, z toho 25 žien. V riziku IPL kategórie 3 sú 3 pracovníčky v 3 kozmetických salónoch v Nitre, Vrábl'och a Zlatých Moravciach. Stav počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikovú prácu so zdrojmi ionizujúceho a laserového žiarenia sa v porovnaní so stavom ku koncu roka 2020 takmer vôbec nezmenil (zníženie o 1 pracovníka). V databázovom programe ASTR, v ktorom sú evidované údaje ohľadom vyhlásených rizikových prác, však stále nie je v číselníku rizikových faktorov faktor intenzívne pulzné svetlo (provizórne sa zapisuje ako laser 4. triedy).

V podnikoch, kde už boli rozhodnutím orgánu verejného zdravotníctva v minulosti vyhlásené rizikové práce, sme sa zamerali na prehodnotenie pracovných podmienok, úroveň expozície zamestnancov jednotlivým rizikovým faktorom a na plnenie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v súlade so schválenými prevádzkovými poriadkami. Pri posudzovaní návrhov na určenie rizikových prác na nových pracoviskách resp. pri nových pracovných činnostiach bola pozornosť zameraná na dôsledné hodnotenie posudkov o riziku, zaradovanie zamestnancov na rizikové práce na základe

zdravotnej spôsobilosti na výkon práce a úroveň ochranných opatrení na zníženie rizík na pracovisku.

Ďalší vývoj rizikových prác v dozorovanom území sa bude odvíjať od hospodársko-ekonomickej situácie v regióne – rušenie, rozširovanie, resp. vznik nových prevádzok zameraných hlavne na automobilovú a strojárenskú výrobu s činnosťami, ktoré sú často spojené s významnými zdravotnými rizikami pre zamestnancov (hluk, vibrácie, fyzická záťaž), od skvalitnenia doterajšieho spôsobu ich posudzovania a hodnotenia odbornými zdravotníckymi pracovníkmi tímov PZS a taktiež od prístupu zamestnávateľov k zabezpečovaniu vhodných a účinných opatrení na znižovanie rizík v pracovnom prostredí.

### **2.1.2. ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z VEĽMI TOXICKÝCH A TOXICKÝCH LÁTKOK A ZMESÍ**

Dozorná činnosť bola zameraná hlavne na uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády č. 355/2006 Z. z. v znení neskorších doplnkov a zmien.

V sledovanom období bolo vykonaných celkom 36 kontrol na pracoviskách s výskytom chemických faktorov. Previerky boli zamerané na dodržiavanie povinností zamestnávateľov pri ochrane zdravia zamestnancov pri výrobe, predaji, skladovaní a inom zaobchádzaní s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami. Prevádzkovatelia predkladali prevádzkové poriadky a posudky o riziku pri práci s nebezpečnými chemickými faktormi.

Najvýznamnejším podnikom zameraným na chemickú výrobu na území dozorovanom RÚVZ so sídlom v Nitre je spoločnosť Duslo, a. s. Šaľa. Je významný z hľadiska počtu zamestnancov aj z hľadiska výskytu rizikových faktorov a ich kombinácií. Podnik je zameraný na výrobu priemyselných hnojív, gumárnskych chemikálií, prípravkov na ochranu rastlín, disperzných lepidiel typu Duvilax, výrobkov horčíkovej chémie a pod.

V podniku Duslo a.s., pracovisko Šaľa v roku 2021 z celkového počtu zamestnancov 1654/315 žien evidujeme v 3. kategórii rizika 571 zamestnancov (z toho 19 žien), z toho exponovaných chemickým faktorom (spôsobujúcim vznik kožných ochorení – 215/9, pevným aerosólom – 99/3, chemický faktor 178/3). Na všetkých pracoviskách s rizikom chemických faktorov boli zamestnávateľom vypracované prevádzkové poriadky a posudky o riziku so zaradením do príslušnej kategórie.

V roku 2021 bolo komisiou na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami vydaných 25 osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami (z toho v 5-tich prípadoch na základe skúšky pred komisiou, v 20-tich prípadoch na základe predložených dokladov a dĺžke odbornej praxe).

V uvedenom roku bolo na RÚVZ so sídlom v Nitre uplatnených 11 žiadostí o vydanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie (z toho 3 na základe skúšky pred komisiou, v 8 prípadoch na základe predložených dokladov a dĺžke odbornej praxe).

Evidovali sa hlásenia o použití chemických prípravkov na ochranu rastlín a pri DDD činnosti. V roku 2021 bolo evidovaných 144 hlásení o použití chemických prípravkov pri

výkone DDD činnosti. Vo všetkých prípadoch sa používali povolené prípravky a práce zabezpečovali osoby s odbornou spôsobilosťou na výkon uvedených činností.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že práce s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami riadia odborne spôsobilé osoby.

### **2.1.3. ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z KARCINOGENÝCH A MUTAGENÝCH FAKTOROV VRÁTANE AZBESTU A Z LÁTKO POŠKODZUJÚCICH REPRODUKCIU A NARÚŠAJÚCICH ENDOKRINNÝ SYSTÉM**

Dozorná činnosť bola zameraná na uplatňovanie legislatívnej úpravy – nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. v znení neskorších doplnkov a zmien v praxi.

Na území ktoré dozoruje RÚVZ so sídlom v Nitre sa používajú chemické karcinogény a mutagény v priemyselnej výrobe (najviac v Duslo, a.s. Šaľa, Bia Plastic and Plating technology Slovakia s.r.o., Čab, Plastcom spol. s.r.o., Nitra, TEGAL, s.r.o., Vráble, KTL ZM a.s. Zlaté Moravce), v chemických laboratóriách vysokých škôl pri výučbe (SPÚ Nitra, UKF Nitra), v zdravotníckych zariadeniach (FN Nitra, Medicínske centrum Nitra, spol. s r.o.), v diagnosticko-analytických biochemických zdravotníckych (Medirex a.s., Pezinok, laboratóriá v Nitre) a veterinárnych pracoviskách (Ústav štátnej kontroly veterinárnych biopreparátov a liečiv Nitra, Plemenárske služby SR, š.p. Bratislava, pracovisko Nitra - Lužianky) a v laboratórnych zariadeniach výskumných pracovísk (Ústav ekológie lesa SR, Zvolen, pobočka biológie drevín Nitra, Výskumné centrum AgroBioTech, SPÚ Nitra).

V roku 2021 bolo vykonaných 12 kontrol zameraných na používanie chemických karcinogénov a to v podnikoch : Auriasolutions s.r.o., Vráble, Treban AT s.r.o., Machulince, Tegal s.r.o. Vráble, Duslo a.s. Šaľa, Kongsberg Automotive, a.s., Vráble, FN Nitra, BIA Plastic and Plating Technology Slovakia s.r.o., Čab, Miba Steeltec, s.r.o. Vráble, Secop s.r.o., Zlaté Moravce, Jaguar Land Rover s.r.o. Nitra, Matador a.s. Vráble, Sika Automotive Slovakia s.r.o. Zlaté Moravce. Kontrolná činnosť bola zameraná hlavne na zabezpečovanie zdravotného dohľadu na pracoviskách vrátane preventívnych lekárskech prehliadok vo vzťahu k práci a dodržiavanie opatrení na minimalizáciu expozície zamestnancov karcinogénnym a mutagénnym faktorom.

V roku 2021 nebolo vydané rozhodnutie na činnosti spojené so spracovaním, manipuláciou a so skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov ani v jednom prípade.

V spoločnosti BIA Plastic and Plating Technology Slovakia s.r.o., Čab sa pri povrchovej úprave plastových komponentov pre automobilový priemysel používa karcinogén kategórie 1A – oxid chrómový (s obsahom 6-mocného chrómu) na základe autorizácie udelenej ECHA zo dňa 13.3.2017 na dobu nasledujúcich 12 rokov (číslo dokumentu o autorizácii: ECHA/RAC/SEAC: AFA-O-0000006558-63-02/F). Ročná spotreba tejto látky je cca 0,9 t, celkový počet zamestnancov exponovaných oxidu chrómovému je 22 osôb, z toho 0 žien.

Na území dozorovanom RÚVZ Nitra evidujeme 3 subjekty s vyhlásenými rizikovými prácami z dôvodu expozície zamestnancov karcinogénnym látkam.

V dvoch prípadoch ide o expozíciu cytostatikám v zdravotníckych zariadeniach (Fakultná nemocnica Nitra - Oddelenie rádioterapie a klinickej onkológie, lôžková a ambulatná časť a Špecializovaná nemocnica Sv. Svorada Zobor n.o., Nitra). V roku 2021



boli priebežne upresňované druhy a množstvá cytostatík aplikovaných pacientom parenterálne a intravenózne. Počet exponovaných zamestnancov cytostatikám v 3. kategórii - 86 osôb (z toho 78 žien).

Tretím subjektom s vyhlásenou rizikovou prácou z dôvodu expozície zamestnancov karcinogénom – tvrdé drevo (dub) je spoločnosť TREBAN AT, s.r.o., Machulince, výroba kvetináčov s počtom exponovaných 2 zamestnancov (muži).

V roku 2021 bolo vydaných 175 posudkov na odstraňovanie stavebného materiálu obsahujúceho azbestocement zo stavieb, z toho odstraňovanie v exteriéroch bolo odsúhlasené v 166-tich prípadoch, v interiéri - predovšetkým bytové jadrá sa posudzovali v 9-tich prípadoch. V rámci dozornej činnosti zameranej na uplatňovanie nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci sa v spolupráci s NRC pre zdravotnú problematiku vláknitých prachov RÚVZ v Nitre vykonalo 5 kontrol zabezpečenia búracích prác na stavbách s použitými materiálmi z azbestocementu a vydalo 4 odborné stanoviská k problematike vláknitých prachov.

Kontroly zabezpečenia búracích prác na stavbách s použitými materiálmi z azbestocementu boli vykonané v spolupráci s Národným referenčným centrom pre zdravotnú problematiku vláknitých prachov RÚVZ v Nitre.

Pri posudzovaní projektovej dokumentácie pri rekonštrukčných a búracích prácach boli stavebníci písomne upozorňovaní na povinnosti, ktoré sú povinní plniť pri likvidácii stavebných materiálov s obsahom azbestu zo stavieb, boli vydané 3 stanoviská k odstraňovaniu stavebných materiálov s obsahom azbestu zo stavieb v rámci rekonštrukčných a búracích prác.

ŠZD bol zameraný na zisťovanie používania chemických látok, ktoré sú zakázané alebo ich používanie je obmedzené. Pri dozornej činnosti nebolo zistené porušenie týchto povinností.

## **2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA**

Cieľom je napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieľným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Ďalšími cieľmi je navrhovať a usmerňovať realizovanie intervenčných aktivít zameraných na znižovanie zdravotných rizík zo životného štýlu, z práce a z pracovného prostredia, navrhovať a usmerňovať zlepšovanie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov v spolupráci so zamestnávateľmi, SZČO a PZS (prostredníctvom poradní zdravia, projektu Zdravé pracoviská, a i.), - zapájať sa do európskych informačných kampaní, vedených európskymi inštitúciami, zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci, komunikovanie o zdravotných rizikách z faktorov práce a pracovného prostredia, hľadanie efektívnych spôsobov ochrany a podpory zdravia pri práci a realizáciu vhodných preventívnych opatrení, realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi, zvyšovať odbornú a technickú vybavenosť pracovísk na poskytovanie odborného poradenstva a vykonávanie objektívnych zisťovaní, zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov o kombinovanom pôsobení

faktorov z práce, pracovného prostredia a faktorov životného štýlu, a o možnosti zosilňovania až znásobenia ich negatívnych účinkov na zdravie, zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov prostredníctvom médií o možnostiach ochrany a podpory zdravia pri práci a pri zmene návykov v spôsobe života.

### 2.2.1. ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

Projekt „Zdravé pracoviská“ realizujeme v spoločnosti DUSLO a.s., Šaľa zameranej na chemickú výrobu.

Plnenie programu „Zdravé pracoviská“ v spoločnosti Duslo a.s. Šaľa je zamerané na analýzu zdravotného rizika na pracoviskách :

- s kombinovaným účinkom nebezpečných chemických faktorov
- na pracoviskách ktoré používajú v technologických procesoch NCHF klasifikované ako karcinogény kat. 1A, 1B, 2.

Ďalej je zamerané na upresnenie zdravotného rizika z expozície zamestnancov NCHF na základe osobných odberov a analýz vzoriek ovzdušia a analýzu zdravotného stavu zamestnancov vo vzťahu k profesionálnym rizikám na základe posudkových záverov z LPP.

Závod Duslo, a.s. Šaľa patrí k najvýznamnejším spoločnostiam chemického priemyslu na Slovensku. Výrobný program je zameraný na výrobu priemyselných hnojív, gumárenských chemikálií, polyvinylacetátových a polyakrylátových lepidiel, disperzií, rôznych špeciálnych produktov organickej a anorganickej chémie a produktov horčíkovej chémie. Od roku 2005 je súčasťou medzinárodného holdingu AGROFERT Holding, a.s., globálne pôsobiaceho v chemickom priemysle, poľnohospodárstve a potravinárstve. Súčasťou Dusla a.s. je od r. 2006 závod Istrochem, a.s. Bratislava. Celkový počet zamestnancov Dusla a.s. Šaľa k 31.12.2021 je 1654/315 žien. Zdravotný dohľad na pracoviskách zabezpečuje zamestnávateľ vlastnou pracovnou zdravotnou službou od r. 2006, na základe oprávnenia – rozhodnutia ÚVZ SR č. OPPL-5589/2006-Oj zo dňa 19.9.2006.

Z hľadiska charakteristiky pracovných podmienok na jednotlivých pracoviskách v 3. kategórii rizika evidujeme 571 zamestnancov (z toho 19 žien), z toho exponovaných chemickým faktorom (spôsobujúcim vznik kožných ochorení - 215/9, pevným aerosólom - 99/3, chemický faktor - 178/3) a hlukom 99/3, laser 5/5, ionizujúce 4/0. Aktuálny stav rizikových prác v spoločnosti Duslo Šaľa, a.s. je uvedený v rozhodnutí RÚVZ Nitra č. PPL/A/2020/04774 zo dňa 8.11.2020.

Pri závode Duslo a.s. Šaľa je zriadené Centrum zdravotnej starostlivosti, v ktorom sa zabezpečujú pre zamestnancov lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci. Pre zamestnancov v riziku práce sú lekárske prehliadky zabezpečované ambulanciou pracovného lekárstva, lekárom s predpísanou špecializáciou. Pre zamestnancov v riziku hluku, chemických škodlivín, pevných aerosolov a ionizujúceho žiarenia sa zabezpečujú rekondičné pobyty vo vybraných zariadeniach, ktoré garantujú okrem iného obsahujú náplň pobytov v zmysle Vyhl. č. 148/2010 Z.z. Zamestnanci sa môžu každoročne zúčastniť vyšetrenia rizikových faktorov - TK, triglyceridy, celkový cholesterol, cukor, vyšetrenie KVS a tí, ktorí vykonávajú práce pri počítačoch významnú časť pracovnej doby majú poskytované odborné poradenstvo – inštruktážne cvičenia (škola chrpta), cestou fyziatricko-rehabilitačného pracoviska. PZS poskytuje zdravotno-výchovné materiály na prevenciu poškodenia zraku a podpodorno – pohybovej sústavy.

V závode sa realizovali spoločné previerky PZS a BT služby, ktorých sa zúčastnili i zástupcovia zamestnancov. Závety týchto spoločných previerok sú poskytnuté pri výkone štátneho zdravotného dozoru.

Lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k zdravotným rizikám u zamestnancov Duslo a.s. Šaľa sa realizujú podľa vypracovaného harmonogramu v CZS Duslo Šaľa. Lekárske posudky sú dokumentované na predpísaných tlačivách v zmysle legislatívy a sú archivované. V roku 2021 nebol zaznamenaný prípad podozrenia na chorobu z povolania, ani ohrozenie chorobou z povolania. Nebol zaznamenaný ani prípad iného poškodenia zdravia vplyvom práce a pracovných podmienok.

V spolupráci s PZS boli vykonané previerky zamerané na kontrolu zabezpečenia opatrení na ochranu zdravia zamestnancov pri práci na pracoviskách s expozíciou nebezpečným chemickým faktorom (výroba lepidiel, výroba amoniaku, sklad dusíkatých hnojív, pracovisko centrálnych laboratórií) a s expozíciou hluku. Pre uvedené pracoviská bolo nariadené vykonať opatrenia týkajúce sa úpravy pracovných postupov, riešenia odsávania nebezpečných škodlivín z pracovného ovzdušia a dôsledného používania vhodných OOPP na ochranu dýchacích ciest.

Prehľad o pracoviskách s rizikovou prácou a počtoch zamestnancov v riziku podľa faktorov na pracoviskách Duslo Šaľa a.s. k 20.12.2021:

<b>Rizikový faktor</b>	<b>Počet pracovísk s rizikovou prácou</b>	<b>Počet zamestnancov v riziku práce</b>
Chemické faktory	48	178/3
Hluk	85	321/2
Prach	27	99/3
Chem. zlúč. spôsob. vznik kožných ochorení	63	215/9
Ionizujúce žiarenie	1	4/0
Laserové žiarenie	2	5/5
Celkový počet (bez rozlíšenia rizikových faktorov)	163	571/19

## **2.2.2. EURÓPSKA INFORMAČNÁ KAMPAŇ EURÓPSKEJ AGENTÚRY PRE BOZP (OSHA BILBAO) „ZDRAVÉ PRACOVISKÁ - SPOLUPRÁCA PRI PREVENCIÍ RIZÍK“**

Spoločné dozorné aktivity orgánov verejného zdravotníctva a orgánov inšpekcie práce vyplývajú z Dohody o spolupráci a koordinácii činností uzatvorenej medzi ÚVZ SR Bratislava a NIP Košice dňa 15.3.2011.

V zmysle vyššie uvedenej dohody RÚVZ Nitra uskutočňuje každoročne jednu spoločnú kontrolu s IP Nitra v prevádzke výrobného charakteru s významným výskytom rizikových faktorov v pracovnom prostredí. Výber podniku resp. kontrolovanej prevádzky a zameranie kontroly sa uskutoční po vzájomnej dohode s IP Nitra.

V roku 2021 bola spoločná kontrola s IP Nitra uskutočnená v spoločnosti G-TEKT Slovakia, s.r.o., Na Pasienkoch 9, 949 01 Nitra, IČO: 51 087 618, pracovisko G-TES. Predmetom činnosti spoločnosti je výroba motorových vozidiel, motorov, dopravných prostriedkov, dielov a príslušenstva pre motorové vozidlá a iné dopravné prostriedky. V spoločnosti sú vyhlásené rizikové práce: rizikový faktor - hluk, vibrácie a fyzická záťaž v 3. a 4. kategórie rizika. Previerky boli zo strany orgánov verejného zdravotníctva zamerané na kontrolu plnenia povinností pri ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou hluku NV SR č. 115/2006 Z. z., zákona NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a NV SR č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko. Pri kontrole bol zistený 1 nedostatok, ktorý bol následne v termíne odstránený.

Okrem spoločných previerok spolupracujeme s inšpektormi práce pri výkone štátneho zdravotného dozoru pri kolaudačných konaniach, pri konaniach o zmene účelu užívania stavieb alebo pri šetrení podnetov a sťažností zo strany zamestnancov poukazujúcich na porušovanie povinností zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia pri práci. Koordinácia spoločných dozorných aktivít, vzájomné poskytovanie informácií a výmena skúseností pri riešení problémov je predmetom pracovných stretnutí zástupcov orgánov verejného zdravotníctva a inšpektorov práce uskutočňovaných v rámci Nitrianskeho kraja v štvrtročných intervaloch. V roku 2021 sa vzhľadom na nepriaznivú epidemiologickú situáciu súvisiacu s pandémiou koronavírusu uskutočnilo 1 pracovné stretnutie za účasti vedúcich pracovníkov oddelenia PPLaT RÚVZ v Nitrianskom kraji a Inšpektorov práce Nitra, na ktorých boli dohodnuté spoločné postupy pri výkone kontrolnej činnosti, riešené aktuálne problémy a konštatovaná dobrá spolupráca oboch inštitúcií.

### **3. HYGIENA VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV**

#### **3.1.BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCI BISFENOLU A**

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Nitre, nebol v roku 2021 určený riešiteľským pracoviskom tejto úlohy

#### **3.2 MONITORING PRIJMU KUCHYNSKEJ SOLI**

V rámci monitoringu príjmu kuchynskej soli s cieľom dosiahnutia postupného znižovania príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive boli zo zariadenia spoločného stravovania uzavretého typu odobraté 2 vzorky pokrmov . Výsledky obsahu pridanej soli boli porovnávané s hodnotami výnosu MZ SR č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách , ktorý vstúpil do platnosti od 1.decembra 2015 a ktorý znižuje obsah pridanej kuchynskej soli do potravín. Zisťované hodnoty pridanej kuchynskej soli v pokrmoch neboli prekročené, dosahovali hodnoty od 7 800 mg/kg do 12 700 mg/kg. Povolенý limit pridanej kuchynskej soli v hotových pokrmoch je 13 000 mg/kg.

#### **4. HYGIENA DETÍ A MLÁDEŽE**

##### **4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)**

Zamestnankyne RÚVZ Nitra sa venujú pravidelne aktivitám v oblasti plnenia NAP prevencie obezity, najmä pri realizácii priorít:

###### **v bode b) – Podpora zdravšieho prostredia na školách:**

- > zabezpečujú kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov s cieľom zistiť, aké je zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli, ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nad hmotnosti až obezity,
- > zabezpečujú edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, Školského programu, ktorý zahŕňa mliečny program pre deti, program školské ovocie; sledujeme a podporujeme konzumáciu ovocia a zeleniny v surovom stave, konzumáciu mlieka a mliečnych výrobkov, priebežne sledujeme počet škôl zapojených do školského mliečného programu.
- > zabezpečujú účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach spoločného stravovania určených pre deti a mladistvých,
- > kontrolujú hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania,
- > kontrolujú dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzujú používanie pitnej vody a nesladených nápojov pre deti v rámci pitného režimu, vrátane jeho podávania hygienicky vyhovujúcim spôsobom,
- > zisťujú počet stravníkov v zariadeniach školského stravovania,
- > posudzujú energetickú a biologickú hodnotu stravy, kontrolujú jej pestrosť, dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov so zameraním na správne zloženie podávanej stravy v zmysle zásad racionálnej výživy a s ohľadom na odporúčané výživové dávky, presadzujeme pravidelné zaraďovanie menej atraktívnych a obľúbených jedál (ryba, čerstvé ovocie, zelenina, strukoviny), a tým podporujeme aj edukatívnu funkciu školského stravovania a podporu zabezpečenia zdravého vývoja detí a mládeže.

###### **v bode c) - Poskytovanie nutričného vzdelávania odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení:**

- > zúčastňujú sa a pripravujú pracovné porady pre riaditeľov materských škôl, špeciálnych škôl, špeciálnych výchovných zariadení, pre vedúcich pracovníkov zariadení školského stravovania organizovaných okresnými úradmi, odbormi školstva a spoločnými školskými úradmi. Cieľom porád je poskytnutie poznatkov a skúseností z výkonu štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín, informovanie o aktuálnej legislatíve, o nových metodických usmerneniach ÚVZ SR, o výsledkoch mimoriadnych cielených kontrol v zariadeniach školského stravovania, ale aj o najnovších poznatkoch v oblasti zdravej výživy a prevencii neprenosných ochorení,
- > v spolupráci s uvedenými inštitúciami zabezpečujú odborné vzdelávanie pracovníkov zariadení školského stravovania,
- > v septembri 2021 sa konala pod záštitou Nitrianskeho samosprávneho kraja, odboru školstva v priestoroch SOŠ veterinárnej, Dražovská cesta, Nitra pracovná porada pre

vedúce zariadení školského stravovania pri stredných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti NSK,

- > zabezpečujú vzdelávanie odborných zamestnancov – kuchárov, kuchárov zariadení školského stravovania v oblastiach:
  - > základné požiadavky na priestory zariadenia školského stravovania (ďalej len ZŠS),
  - > ako postupovať pri výrobe pokrmov a nápojov podľa zásad správnej výrobnéj praxe (zabezpečenie zdravotnej neškodnosti vyrábaných pokrmov a nápojov, zásady počas tepelného spracovania pokrmov, riziká počas technologického procesu prípravy a podávania pokrmov a nápojov),
  - > dodržiavanie požiadaviek na skladovanie potravín, surovín a hotových pokrmov a nápojov v jednotlivých typoch skladov ZŠS,
  - > ako postupovať pri odoberaní vzoriek hotových pokrmov,
  - > dodržiavanie zásad osobnej hygieny, osobnej čistoty, čistoty pracovného prostredia a pracovných pomôcok pracovníkmi ZŠS,
  - > najčastejšie zisťované nedostatky pri výkone štátneho zdravotného dozoru v ZŠS.
- v bode d) - **Podpora pohybových aktivít:**

- realizujú monitoring telovýchovných priestorov a podmienok žiakov základných a stredných škôl, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, vybavenie, tepelno-vlhkostná mikroklíma a pod.),
- v rámci výkonu ŠZD sledujú využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení,
- sledujú využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport v rámci výučby žiakov sledovanej školy (plaváreň, športová hala, verejné ihrisko),
- sledujú využívanie malých foriem telesnej výchovy v školách (telovýchovných chvíľok, ranných rozcvičiek, možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok a pod.),
- podporujeme realizáciu všetkých foriem pohybu na čerstvom vzduchu, škôl v prírode, športových krúžkov, aktívnejšieho využívania hodín telesnej výchovy,
- monitorujú hodiny telesnej výchovy v rámci dodržiavania zásad hygieny pedagogického procesu (počet hodín TV do týždňa, jej zaraďovanie do rozvrhu, percento cvičiacich na hodinách TV, poskytovanie LTV – zdravotné cvičenia pre žiakov),
- zisťujú možnosti telesnej aktivity detí oslobodených od cvičenia na hodinách TV,
- ďalšie aktivity boli cielené na zlepšovanie telesného, duševného a sociálneho zdravia detí:., protidrogová, prosociálna a environmentálna výchova, výchova k prevencii úrazov. Pri požiadaní poskytujeme jednotlivým školám prednášky na vybrané témy.

Školy, ktoré sa aktívne zapájajú do aktivít, uvádzajú nasledovné dosiahnuté výsledky: zlepšenie dochádzky a zníženie chorobnosti u detí, hlavne predškolského veku, zvýšenie telesnej zdatnosti, zvýšený záujem o pohybové aktivity aj vyššia úspešnosť v športových aktivitách, zlepšenie stravovacích návykov, slušnosť a ohľaduplnosť v správaní detí voči sebe navzájom i voči dospelým, negatívny postoj a odmietavý postoj k drogám, zlepšenie vzťahu detí k prírode a záujem o jej ochranu, pocit zodpovednosti za vlastné zdravie a snaha viesť zdravší spôsob života.

#### 4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Zamestnankyne oddelenia HDM vykonali štátny zdravotný dozor nad dodržiavaním povinností pri čistení a udržiavaní pieskovísk určených na hranie detí vo vonkajších plochách materských škôl podľa požiadaviek § 24 ods. 5 písm. c) zák. 355/2007 Z. z. a vyhl. MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. ŠZD bol spojený s odbermi vzoriek piesku na laboratórnu analýzu vybraných indikátorov mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku v pieskovisku.

V mesiacoch jún až august 2021 boli vykonané zamestnankyňami RÚVZ v Nitre odbery spolu 12 vzoriek piesku z pieskovísk pri materských školách na laboratórnu analýzu. Z vyšetrených vzoriek vyhovovali všetky vzorky požiadavkám platnej legislatívy a neprekračovali najvyššie prípustné množstvá určených indikátorov mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku v pieskovisku. Prevádzkovatelia vykonali nápravné opatrenia na zabezpečenie vyhovujúcej kvality piesku. V jesenných mesiacoch 2021 vzhľadom na nepriaznivú epidemiologickú situáciu v zariadeniach pre deti a mládež počas tretej vlny pandémie v SR vzorky odoberané neboli.

Ostatní prevádzkovatelia pieskovísk pri predškolských zariadeniach zabezpečujú pravidelné čistenie, prekopávanie, prehrabávanie a polievanie pieskovísk pitnou vodou v súlade s platnou legislatívou. O čistení a udržiavaní pieskovísk sa viedli požadované záznamy. Vonkajšie plochy určené na telovýchovu a šport, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou vybavenia predškolských zariadení boli vybudované komplexne, oplotené, vybavené viacerými zariadeniami a pohybovými prvkami určenými na kolektívne využitie na detských ihriskách.

Tab.: Zhodnotenie stavu vyšetrených pieskovísk v roku 2021

Miesto odberu	Celkový počet vyšetrených vzoriek		Počet nevyhovujúcich vzoriek z celkového počtu vyšetrených vzoriek vzhľadom na prítomné:					
			Termotolerantné koliformné baktérie		Fekálne streptokoky		Salmonella sp. Geohelminty (vajíčka, larvy)	
Okres	MŠ	OV	MŠ	OV	MŠ	OV	MŠ	OV
Nitra	10	0	0	0	0	0	0	0
Šaľa	1	0	0	0	0	0	0	0
Zlaté Moravce	1	0	0	0	0	0	0	0
<b>SPOLU</b>	<b>12</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

MŠ – materská škola, OV – občianska vybavenosť

### 4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania pre žiakov základných škôl a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov). Plnohodnotný a nutrične vyvážený jedálny lístok, je dôležitým nástrojom pre napĺňanie výživových požiadaviek pre jednotlivé vekové skupiny stravníkov. Pri hodnotení jedálnych lístkov sme použili bodový systém koeficientu a pre frekvenciu podávania vybraných druhov potravín z mesačných výdajok sme využili vypracovanú metodiku bodového systému, na základe ktorého sme hodnotili školské jedálne motivačným spôsobom tak, aby sa dosiahol v zariadení nutrične vyvážený jedálny lístok

#### Hodnotenie jedálneho lístka pre základné školy v okrese Nitra

Jedálne lístky boli vyhodnotené podľa metodiky bodového systému pre hodnotenie frekvencie podávania vybraných druhov pokrmov - obedov. Jedálne lístky v mesiacoch október, november boli zostavené správne. V prípade polievok bolo odporúčané častejšie zaraďovanie strukovinových a zeleninových polievok, ako aj zvýšenie frekvencie podávania obilninových závariek (proso, vložky, krúpy, pohánka, bulgur, kuskus). Uvedené závarky sú prospešné pre tráviaci systém, nakoľko majú podobné nutričné zloženie ako obilninové kaše. Pri podávaní hlavného jedla sme odporúčali zvýšiť frekvenciu hydínového mäsa a rýb, znížiť podávanie bravčového mäsa a sladkých jedál. Prílohy vo forme obilnín, cestovín, ryže, kuskusu boli v sledovaných mesiacoch podávané v nižšej ako odporúčanej frekvencii. Ďalej odporúčame častejšie zaraďovanie čerstvej zeleniny min. 8x za mesiac. Čerstvá zelenina je základným zdrojom pestrej stravy a vitamínov, minerálnych látok, antioxidantov v tej najprirodzenejšej forme. Napokon sme do odporúčaní zahrnuli častejšie denné podávanie stolovej vody alebo nesladeného nápoja k obedu.

Koeficient pestrosti jedálnych lístkov v hodnotených školských jedálňach pri základných školách mal hodnotu od 0,8 až po hodnotu 1,0, ktorá znamená 100 % pestrosť jedálnych lístkov.

Správy o výsledku hodnotenia jednotlivých jedálnych lístkov boli zaslané zriaďovateľom a prevádzkovateľom hodnotených školských jedální.

### 4.4 ÚRAZY U DETÍ V SR

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku. NCZI má v zmysle príslušnej legislatívy v správe Národnej registre, medzi ktoré patrí aj Národný register úrazov, vyžadujúcich poskytnutie ústavnej zdravotnej starostlivosti s hlásením úrazov detí. Dotazníkový zber údajov sa uskutočnil na základe dohody o spolupráci medzi NCZI, Sekciou zdravia MZ SR a ÚVZ SR v oblasti zberu vybraných informácií o úrazoch detí v SR.

RÚVZ v Nitre nadviazal spoluprácu s Klinikou úrazovej chirurgie a ortopédie Fakultnej nemocnice v Nitre. V spolupráci s touto klinikou bol od marca až do konca roka 2019 zabezpečovaný kontinuálny zber dotazníkových údajov. Zozbierané dotazníky boli priebežné odoberané pracovníkmi RÚVZ. Celkovo bolo v uvedenom období zozbieraných 51 dotazníkov, ktoré vyplňali zákonní zástupcovia detí hospitalizovaných na uvedenej klinike pre závažnejšie úrazy. Dotazníky boli elektronicky spracované a zaslané na NCZI v januári 2020. V roku 2021 sa v zbere nepokračovalo vzhľadom na nepriaznivú pandemickú situáciu v súvislosti s ochorením COVID-19.



## **5. ODDELENIE RADIAČNEJ OCHRANY**

V rámci úloh odboru radiačnej ochrany pokračovalo oddelenie radiačnej ochrany RÚVZ Nitra v roku 2021 kontinuálne v nasledujúcej úlohe, ktorá začala v roku 2019:

### **Úloha č. 5.1 „Sledovanie a hodnotenie veľkosti ožiarenia pacientov z lekárskeho ožiarenia.“**

Hlavným cieľom úlohy je zhodnotiť veľkosť individuálnych dávok pacientov pri vybraných typoch rádiologických vyšetrení, vyhodnotiť kolektívne dávky obyvateľov z vybraných typov rádiologických vyšetrení vykonávaných v Slovenskej republike a posúdiť súlad dávok s národnými diagnostickými referenčnými úrovňami, ktoré sú definované v opatrení MZ SR č. S02933-2018-OL z 19.03.2018.

Ešte v roku 2020 bol vykonaný zber údajov o vyšetreniach zo všetkých pracovísk počítačovej tomografie v Nitrianskom kraji. Ide o 8 prevádzkovateľov, ktorí používajú spolu 10 CT prístrojov. V prípade dvoch subjektov, ktoré nemajú zavedený elektronický systém zaznamenávania údajov, sa zber dát uskutočňoval za obdobie troch mesiacov - od 20.09.2019 do 20.12.2019, v prípade jedného subjektu, u ktorého došlo v priebehu roka k výmene CT prístroja, údaje od 20.08.2019 do 31.12.2019 a u ostatných subjektov za celý rok 2019. Podľa vypracovanej metodiky bola spočítaná pre každé CT vyšetrenie celková efektívna dávka, ktorou bol pacient exponovaný a súbory boli zaslané gestorovi úlohy na ÚVZ SR, ktorý zabezpečuje finálne spracovanie údajov za Slovensko.

V roku 2021 pokračoval RÚVZ v Nitre v štatistickom spracovávaní údajov za Nitriansky kraj. Spracovanie jednotlivých dátových súborov pozostávalo z výpočtu hodnôt efektívnych dávok pre jednotlivé CT vyšetrenia a separácie údajov podľa vyšetovaných oblastí tela. Pri výpočte efektívnych dávok bolo potrebné správne priradiť konverzné koeficienty pre prepočet hodnôt DLP, ktoré boli získané z CT prístrojov, na efektívnu dávku podľa veku pacientov a vyšetovaných oblastí tela. Niektoré CT vyšetrenia pozostávali z viacerých snímacích sekvencií s vlastnou hodnotou DLP a bolo potrebné výsledné hodnoty efektívnych dávok z jednotlivých sekvencií sčítať, aby sme získali hodnotu celkovej efektívnej dávky pre celé vyšetrenie. Na tento účel bol použitý algoritmus, ktorý identifikoval sekvencie patriace pod jedno CT vyšetrenie a vypočítal sumárnu efektívnu dávku vyšetrenia. Následne boli dáta rozdeľované podľa snímaných oblastí.

Celý súbor vypočítaných hodnôt efektívnych dávok získaných z údajov z celého Nitrianskeho kraja za rok 2019 sme podrobili analýze metódami deskriptívnej (opisnej) štatistiky, aby sme získali prehľad o základných parametroch a zložení základného súboru efektívnych dávok, ktorý sme mali k dispozícii.

Tabuľka č. 1: Opisné charakteristiky súboru dát efektívnych dávok [mSv] z CT vyšetrení v Nitrianskom kraji za rok 2019

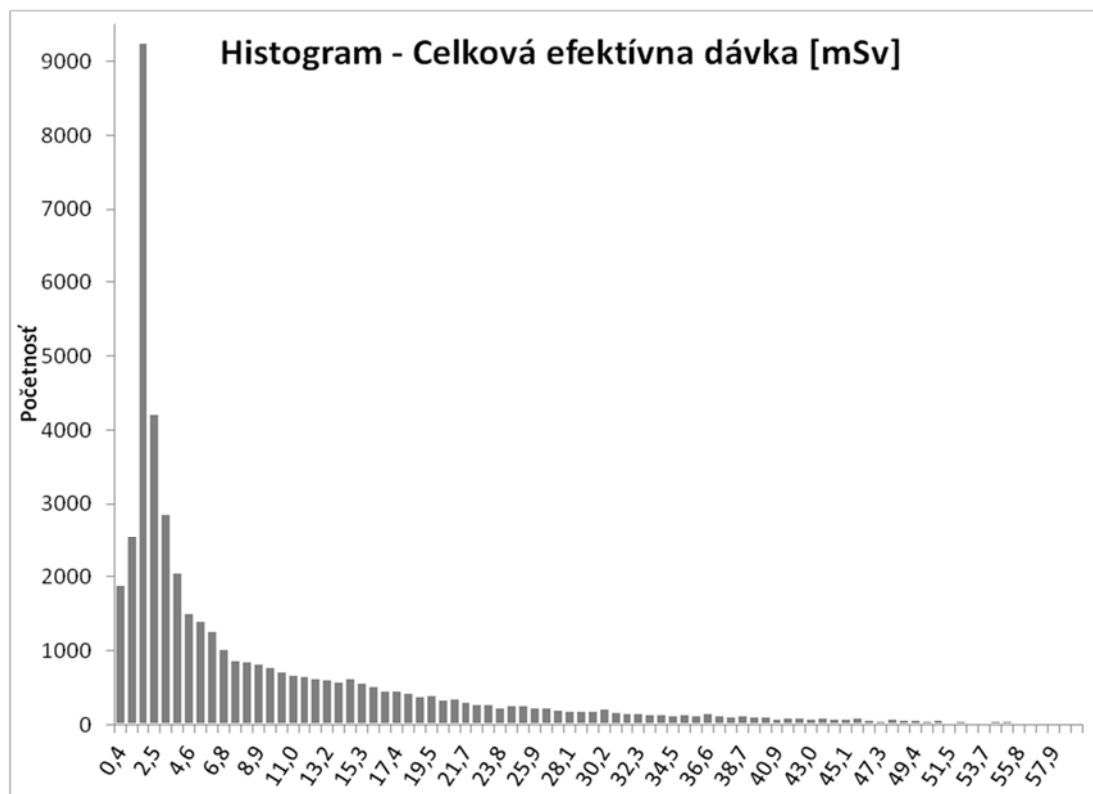
Počet	48002	Minimum	0,00024
Aritmetický priemer	11,14834766	Maximum	192,249
Medián	4,774595	Q1 (1.kvartil, 25. percentil)	1,89231

Geometrický priemer	5,047444	Q3 (3.kvartil, 75. percentil)	14,81025
Štandardná chyba priemeru	0,066812778	Súčet	535 165,28

Z tabuľky č. 1 je možné vidieť, že aritmetický priemer všetkých efektívnych dávok sa od mediánu líši viac ako dvojnásobne. Podľa kvartilov Q1 a Q3 je možné vidieť, že pri 50 % všetkých vyšetrení nadobúdajú efektívne dávky hodnoty od 1,89 mSv do 14,81 mSv. Medián túto skupinu dáť ďalej rozdeľuje na dve rovnako početné skupiny, a teda 50% všetkých efektívnych dávok nadobúda hodnoty do 4,77 mSv.

Dátový súbor je asymetrický a tvorený väčším počtom vyšetrení s menšími efektívnymi dávkami ako priemer a menším počtom vyšetrení s väčšími efektívnymi dávkami ako priemer. Táto skutočnosť je presnejšie zobrazená na grafe č. 1, na ktorom sú porovnávané početnosti CT vyšetrení, pri ktorých efektívna dávka dosiahla hodnotu v určitom intervale.

Graf č. 1: Rozdelenie početnosti efektívnych dávok z CT vyšetrení v Nitrianskom kraji za rok 2019 po hodnotu efektívnej dávky 60 mSv



Samotná hodnota aritmetického priemeru efektívnych dávok uvedená v tabuľke č. 1 neposkytuje dostatočné informácie o charaktere a zložení dátového súboru, pretože je ovplyvnená extrémnymi hodnotami efektívnych dávok v základnom súbore. Vhodnejšou alternatívou pre vyjadrenie centrálnej hodnoty log-normálneho rozdelenia je geometrický priemer, ktorý je v našom prípade rovný 5,047 mSv. Inými slovami, môžeme predpokladať, že náhodný pacient podrobený náhodnému CT vyšetreniu dostane s väčšou pravdepodobnosťou efektívnu dávku v hodnote geometrického priemeru ako v hodnote aritmetického. Kolektívna dávka zo všetkých CT vyšetrení, z ktorých sme mali k dispozícii

údaje bola 535 165,28 mSv; predpokladanú kolektívnu dávku z CT vyšetrení vykonaných v Nitrianskom kraji za celý kalendárny rok 2019 môžeme extrapoláciou približne určiť na 637 685,5 mSv. Podľa údajov o počte obyvateľov Nitrianskeho kraja v roku 2019, ktorý bol 674 306, je možné stanoviť priemernú efektívnu dávku z CT vyšetrení na jedného obyvateľa kraja na hodnotu 0,946 mSv. Pre porovnanie sa dávková záťaž obyvateľstva z prírodných zdrojov ionizujúceho žiarenia na území Slovenska odhaduje asi na úrovni 2,4 mSv za rok.

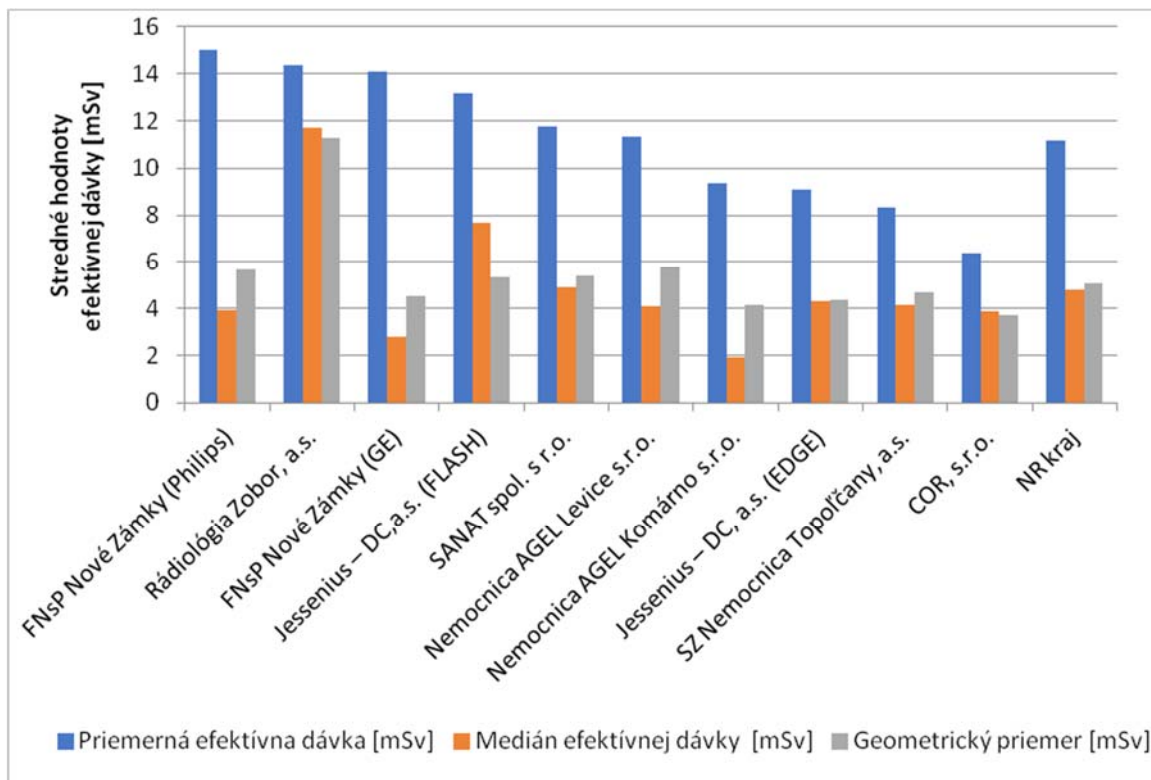
Pri samostatnej analýze údajov získaných z jednotlivých CT pracovísk sme získali základné opisné charakteristiky pre jednotlivé dátové súbory z každého pracoviska (tabuľka č. 2). Niektoré CT pracoviská sa od seba výrazne líšia počtom vykonaných vyšetrení za obdobie zberu dát (rok 2019, 3 alebo 4 mesiace), čo súvisí aj s mierou ich vplyvu na charakter základného súboru opísaného vyššie. Rozdiely medzi CT pracoviskami sú aj v centrálnych hodnotách, kde aritmetický priemer nadobúda hodnoty od 6,35 mSv do 15,03 mSv, geometrický priemer od 3,71 mSv do 11,25 mSv a medián od 1,92 mSv do 11,7 mSv, pričom rozdelenia početností efektívnych dávok majú aj pre dátové súbory z jednotlivých CT pracovísk tvar log-normálneho rozdelenia. Porovnanie jednotlivých centrálnych hodnôt medzi CT pracoviskami a aj so základným súborom z celého Nitrianskeho kraja je na grafe č. 2.

Tabuľka č. 2: Sumárne počty CT vyšetrení a stredné hodnoty efektívnych dávok z jednotlivých CT pracovísk v Nitrianskom kraji za rok 2019

Typ CT prístroja (pracovisko)	Okres	Počet vyšetrení	Priemerná efektívna dávka [mSv]	Geometrický priemer [mSv]	Medián (Q1 - Q3) [mSv]
Siemens Somatom Definition EDGE (Jessenius – DC, a.s.)	Nitra	13 174	9,06	4,36	4,31 (1,77 - 11,78)
Siemens Somatom Definition FLASH (Jessenius – DC, a.s.)	Nitra	7 752	13,18	5,34	7,65 (2,91 - 19,26)
Siemens SOMATOM Perspective (Rádiológia Zobor, a.s.)	Nitra	2 818	14,37	11,25	11,70 (7,23 - 18,32)
PHILIPS Brilliance iCT 256 (FNsP Nové Zámky)	Nové Zámky	7 842	15,03	5,68	3,93 (1,78 - 24,43)
GE LightSpeed 16 (FNsP Nové Zámky)	Nové Zámky	702	14,07	4,50	2,78 (1,19 - 18,45)
Siemens SOMATOM Sensation 64 (Nemocnica AGEL Levice s.r.o.)	Levice	1 642 (4 mesiace) ~4 930 (ročný)	11,30	5,80	4,09 (2,60 - 14,48)

		odhad)			
TOSHIBA Aquillion PRIME (COR, s.r.o.)	Levice	898 (3 mesiace) ~3 590 (ročný odhad)	6,35	3,71	3,85 (1,97 - 7,99)
Siemens SOMATOM Definition 64 (SANAT spol. s r.o.)	Levice	1 061 (3 mesiace) ~4 240 (ročný odhad)	11,75	5,38	4,88 (2,49 - 16,56)
Philips Brilliance 64 (Nemocnica AGEL Komárno s.r.o.)	Komárno	6 591	9,37	4,16	1,92 (1,74 - 12,18)
Toshiba AQUILION CXL (Svet zdravia Nemocnica Topoľčany, a.s.)	Topoľčany	5 522	8,32	4,70	4,16 (2,13 - 11,14)
<b>Spolu</b>	<b>NR kraj</b>	<b>48 002 (dátový súborov)</b> <b>~ 57 200 (ročný odhad)</b>	<b>11,15</b>	<b>5,047</b>	<b>4,77</b> <b>(1,89 - 14,81)</b>

Graf č. 2: Porovnanie stredných hodnôt efektívnych dávok [mSv] za rok 2019 medzi CT pracoviskami v Nitrianskom kraji



V ďalšej analýze bude možné použiť metódy induktívnej štatistiky a skúmať vplyv veku, pohlavia, hmotnosti a snímanej oblasti na veľkosť ožiarenia pacientov z CT vyšetrení. Podstatný vplyv na veľkosť efektívnej dávky z CT vyšetrenia zo spomenutých faktorov má vyšetovaná oblasť ľudského tela, ktorá sa CT prístrojom sníma. Zhodnotenie jej vplyvu na ožiarenie pacienta bude nasledujúcim krokom v analýze dát, ktoré sme na to už pripravili ich rozdelením podľa snímaných oblastí.

Ďalšie štatistické spracovávanie údajov a ich zhodnotenie, ako aj plánované hodnotenie veľkosti ožiarenia pacientov pri vyšetreniach metódami nukleárnej medicíny a na mamografických pracoviskách bolo posunuté na neskoršie obdobie z dôvodu pandémie Covid-19 a potreby prioritne riešiť trasovanie pozitívnych osôb a ich kontaktov a poskytovať verejnosti telefonické a e-mailové konzultácie v súvislosti s pandemiou.

V rámci odboru preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie bolo oddelenie radiačnej ochrany, ktoré bolo do 30.06.2021 organizačne začlenené do oddelenia preventívneho pracovného lekárstva RÚVZ Nitra ako pracovná skupina pre ochranu zdravia pred žiarením, riešiteľským pracoviskom pre nasledovnú úlohu:

## **ÚLOHA Č. 2.1 „ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE“.**

### 2.1.1 „Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)“

Hlavným cieľom predmetnej úlohy je zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov.

V roku 2021 bolo vykonaných spolu 60 previerok používania zdrojov ionizujúceho žiarenia, laserového žiarenia a zdrojov IPL (intenzívne pulzné svetlo) zameraných aj na problematiku posudzovania rizík pracovného prostredia a zabezpečovania zdravotného dohľadu nad pracovnými podmienkami zamestnancov podľa príslušných ustanovení zákona č. 355/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov. V rámci dozoru bola kontrolovaná dokumentácia posudzovania rizík z titulu používania zdrojov žiarenia, pri previerkach je však spravidla časový priestor iba na skontrolovanie toho, či prevádzkovateľ má vypracovanú príslušnú dokumentáciu a či má práce zaradené do príslušnej kategórie, nie je časový priestor na podrobnejšie posúdenie obsahu textov vypracovaných posudkov o riziku. Z dôvodu pandémie ochorenia Covid-19 bol v roku 2021 počet previerok na uvedených typoch pracovísk nižší.

Zamestnávateľom, pracovným zdravotným službám a subjektom, ktoré vykonávajú samostatne niektoré činnosti pracovnej zdravotnej služby boli poskytované konzultácie a vydávané stanoviská k problematike posudkov o riziku, ku kategorizácii prác so zdrojmi ionizujúceho, laserového a IPL žiarenia a aj celkovo k hodnoteniu veľkosti zdravotného rizika a z toho vyplývajúcich povinností zamestnávateľov a pracovníkov.

V hodnotenom roku bolo zaznamenaných viacero prípadov zvýšených dávok ožiarenia vyhodnotených na osobných telových dozimetroch pracovníkov v spoločnosti KARDIOCENTRUM NITRA, s.r.o., Nitra, vo Fakultnej nemocnici Nitra a FNŠP Nové Zámky, ako aj na prstových dozimetroch pracovníkov na pracovisku nukleárnej medicíny IZOTOPCENTRUM s.r.o., Nitra a FNŠP Nové Zámky. Tieto prípady boli prešetrované odbornými zástupcami pre radiačnú ochranu uvedených pracovísk, limitné hodnoty efektívnej dávky ani ekvivalentných dávok neboli na žiadnom pracovisku prekročené.

Vo FNŠP Nové Zámky bolo v 9 prípadoch zaznamenané prekročenie hodnoty 2 mSv osobného dávkového ekvivalentu  $H_p(10)$  na osobných telových dozimetroch nosených zvonka ochranných záster, z toho v 6 prípadoch išlo o lekárov oddelenia úrazovej chirurgie, v 2 prípadoch o lekárov neurologickej kliniky a v jednom prípade o lekára chirurgickej kliniky. Zvýšené hodnoty ekvivalentných dávok na ruky boli vyhodnotené na prstových dozimetroch 2 lekárov neurologickej kliniky. Všetky zvýšené dávky ožiarenia prešetril odborný zástupca a vypracoval o nich zápisnice. Ročné limity dávok neboli prekročené u žiadneho pracovníka, najvyššiu efektívnu dávku obdržal lekár neurologickej kliniky vo výške 10,7 mSv.

V prípade intervenčných kardiochirurgov spoločnosti KARDIOCENTRUM NITRA, s.r.o., Nitra sú každý mesiac zaznamenané oznámenia poskytovateľa služby osobnej dozimetrie o prekročení hodnoty 2 mSv osobného dávkového ekvivalentu  $H_p(10)$  na osobných telových dozimetroch nosených zvonka ochranných záster. Nakoľko v prípade tejto profesie dávky vyhodnocované nad ochrannou zásterou prekračujú hodnotu 15 mSv za rok, používajú pracovníci v súlade s legislatívnymi požiadavkami súčasne dva osobné telové dozimetre, jeden umiestnený pod ochrannou zásterou a jeden nad ochrannou zásterou. Celková efektívna dávka sa stanovuje z údajov obidvoch dozimetrov. Najviac exponovaný kardiochirurg

spoločnosti obdržal v roku 2021 ročnú efektívnu dávku 8,23 mSv.

Vo Fakultnej nemocnici Nitra boli v roku 2021 najviac exponovaní pracovníci gastroenterologickej ambulancie vykonávajúci vyšetrenia ERCP a tiež vybavení dvomi osobnými dozimetrami, pričom najväčšiu ročnú efektívnu dávku obdržal lekár v hodnote 9,06 mSv. Tri prípady zvýšených dávok boli vyhodnotené aj na osobných telových dozimetrov neurochirurgov, najväčšia ročná efektívna dávka bola 7,28 mSv.

V spoločnosti IZOTOPCENTRUM, s.r.o., Nitra boli za rok 2021 zaznamenané dva prípady zvýšených dávok na prstovom dozimetri rádiofarmaceutky. Najvyššia vyhodnotená ekvivalentná dávka na ruky u rádiofarmaceutky bola vo výške 111,64 mSv a najvyššia efektívna dávka vo výške 15,03 mSv.

V problematike rizikových prác v ionizujúcom žiarení bolo vydané nové rozhodnutie pre pracovisko intervenčnej kardiológie v Nitre, v ktorom okrem profesií, ktoré boli aj minulosti zaradené do rizika 3. kategórie (lekár–intervenčný kardiológ, zdravotná sestra–inštrumentárka), boli do tohto rizika zaradené aj profesie rádiologický technik a manažérka dennej zmeny na OIK. Prehodnocovanie rizík na pracoviskách so zdrojmi ionizujúceho žiarenia vo Fakultnej nemocnici Nitra bolo dočasne pozastavené z dôvodu pandémie Covid-19.

Ku koncu roka 2021 boli v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce evidované 3 subjekty s vyhlásenou rizikovou prácou s rizikovým faktorom ionizujúce žiarenie, a to na pracovisku nukleárnej medicíny v Nitre, ďalej na pracovisku v Nitre, na ktorom sa vykonávajú intervenčné kardiologické zákroky a na defektoskopickom pracovisku v Šali. Rizikovú prácu kategórie 3 s rizikovým faktorom ionizujúce žiarenie vykonáva 43 pracovníkov, z toho 17 žien, pričom mimo rezortu zdravotníctva iba 4 muži.

V uvedených okresoch je 22 subjektov s vyhlásenou rizikovou prácou kategórie 3 v riziku laserového žiarenia, pričom v riziku laserov 3B. triedy je 17 pracovníkov, všetko ženy a v riziku laserov 4. triedy 34 pracovníkov, z toho 25 žien. V riziku IPL kategórie 3 sú 3 pracovníčky v 3 kozmetických salónoch v Nitre, Vrábl'och a Zlatých Moravciach. Stav počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikovú prácu so zdrojmi ionizujúceho a laserového žiarenia sa v porovnaní so stavom ku koncu roka 2020 takmer vôbec nezmenil (zníženie o 1 pracovníka).

V roku 2021 vykonal RÚVZ Nitra v pracovnom prostredí 642 meraní príkonu priestorového dávkového ekvivalentu rtg a gama žiarenia a povrchovej rádioaktívnej kontaminácie.

V rámci štátneho zdravotného dozoru ako aj štátneho dozoru v oblasti radiačnej ochrany sa kontroluje u jednotlivých prevádzkovateľov splnenie povinnosti zabezpečenia pracovnej zdravotnej služby a posudzovania rizík pracovného prostredia podľa príslušných ustanovení zákona č. 355/2007 Z. z. v znení neskorších predpisov.

## **6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE**

Zabezpečovanie realizácie imunizačného programu patrí medzi prioritné úlohy v oblasti surveillancie a kontroly prenosných ochorení, čo je jeden zo základných cieľov Programového vyhlásenia vlády na úseku verejného zdravotníctva.

## 6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM

V rámci plnenia programového vyhlásenia vlády v oblasti surveillancie a kontroly prenosných ochorení sme počas roka 2021 zabezpečovali:

- sledovanie a dispenzarizáciu nosičov HBsAg a anti HCV pozitívnych osôb,
- epidemiologické vyšetovanie v ohniskách nákaz, vrátane zabezpečovania protiepidemických opatrení,
- spracovanie výskytu prenosných ochorení do informačného systému EPIS na regionálnej úrovni,
- výmenu informácií medzi odborníkmi v oblasti verejného zdravotníctva prostredníctvom systému rýchleho varovania,
- surveillancie nemocničných nákaz, vrátane kontrol HER,
- výchovu obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení.

### *Monitoring nákaz preventabilných očkovaním*

Priebežne sa monitoroval výskyt nákaz preventabilných očkovaním, t.j. detská obrna, záškrt, tetanus, divý kašeľ, žltáčka typu A a typu B, hemofilové invazívne nákazy, pneumokokové invazívne ochorenia, mumps, ružienka, osýpky a tuberkulóza. V hodnotenom období v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce sme zaznamenali 4 prípady ochorenia na TBC u dospelých osôb z okresu Nitra, 1 prípad pneumokokovej meningitídy z okresu Nitra, 1 ochorenie na akútnu VHB z okresu Šaľa a 9 chronických vírusových hepatitíd typu B (6x z okresu Nitra a 3x z okresu Šaľa).

### *Kontrola plnenia imunizačného programu*

Plnenie IP a priebeh imunizácie detí sa kontroloval viacerými spôsobmi:

V roku 2021 boli hlásené odmietnutia povinného očkovania praktickým lekárom pre deti a dorast v počte 197. Individuálne pohovory uskutočňujeme v poradni pre očkovanie na základe žiadosti rodičov o konzultáciu vo veci povinného očkovania.

V priebehu sledovaného obdobia boli priebežne poskytované telefonické konzultácie ako aj písomné vyjadrenia pre pediatrov týkajúcich sa očkovania.

PZS boli pravidelne mesačne informovaní o výskyte prenosných ochorení ako aj o aktuálnej problematike na úseku verejného zdravia.

Pre širokú verejnosť sme priebežne poskytovali telefonicky informácie a rady ohľadom možnosti očkovania, ktoré nie je hrazené zo základného zdravotného poistenia.

## 6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

V rámci prevencie ostatných prenosných ochorení pracovníci odboru epidemiológie nariaďovali opatrenia na zabránenie vzniku ďalších ochorení v 37240 ohniskách nákaz. Súčasne v rodinách chorých ako aj v ostatných kolektívnych zariadeniach bolo vykonané poradenstvo a podávanie informácií o predchádzaní šírenia infekčných ochorení.

Spolupracujeme s klinikou lekárskej mikrobiológie vo FN v Nitre a s ďalšími subjektmi na regionálnej, národnej úrovni (NRC v BA, NRC BB, LF UK v BA, SAV, CL Bratislava, Medirex Bratislava, ALPHA MEDICAL Bratislava, SYNLAB Slovakia s.r.o), ktoré zabezpečujú a zaručujú vyššiu kvalitu diagnostických možností.



Spolupracujeme s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, ako aj s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu a pohlavne prenosné ochorenia.

U kontaktov novodiagnostikovaných nosičov HbsAg ( 11 krát ) a v ohniskách nákazy pri vírusových hepatitách (1 krát akútna VHB, 9 krát chronická VHB, 7 krát chronická VHC, 1 krát akútna VHE) boli vykonané protiepidemické opatrenia s odberom materiálu na sérologické vyšetrenia. V ohniskách hepatitíd boli vydávané rozhodnutia regionálneho hygienika o lekárskom dohľade a zvýšenom zdravotnom dozore. Pri negatívnych výsledkoch bolo u 6 kontaktov v ohniskách VHB zahájené očkovanie.

Pozornosť sa venuje aj predchádzaniu profesionálnym nákazám v zdravotníctve sústavným sledovaním poranení ihlou a ostrými krvou kontaminovanými predmetmi (zaznamenali sme 24 poranení).

Kontinuálne sme sledovali a v týždenných intervaloch analyzovali výskyt chrípky a ARO v pôsobnosti RÚVZ Nitra ako aj v Nitrianskom kraji.

V súvislosti s pokračujúcou pandémiou Covid-19 sa od 4.5.2021 začalo s environmentálnou surveillancie odpadových vôd na COVID-19 v SR ( 33 odberov) .

Po eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike sa aj naďalej pokračuje v plnení úloh vo všetkých doteraz vykonávaných surveillancie. Pozornosť sa venovala výskytu akútnych chabých paréz, serózných meningitíd a encefalitíd s dôrazom na odber materiálu na laboratórnu diagnostiku. V rámci plnenia úloh environmentálnej surveillancie polio-like sme vykonali spolu 14 odberov odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a enterovírusov vo vonkajšom prostredí a to z ČOV v Nitre a v Zlatých Moravciach. Virologické vyšetrenie odobratých vzoriek odpadových vôd bolo na prítomnosť poliovírusov vo vonkajšom prostredí bolo negatívne.

### **6.3 EPIDEMIOLOGICKÝ INFORMAČNÝ SYSTÉM**

Využívame všetky možnosti, ktoré poskytuje - centrálnu databázu prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnu databázu prípadov Covid-19, chrípky, CHPO, ARO hlásených hromadne, systém rýchleho varovania:

- vložených 37240 hlásení o prenosných ochoreniach
- týždenné spracovanie o výskyte chrípky a ARO
- týždenné spracovanie hlásení o MES na regionálnej a krajskej úrovni.

### **6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY (NN)**

Za rok 2021 evidujeme zo zdravotníckych zariadení okresov Nitra, Zlaté Moravce a Šaľa spolu 1 738 nozokomiálnych ochorení - 773 FN Nitra, 235 Špecializovaná nemocnica Nitra, 48 Psychiatrická nemocnica Veľké Zálužie, 9 Kardiocentrum Nitra, 7 FMC dialyzačné služby Nitra, 2 Hospic Nitra, 102 ZSS Viničky Nitra, 96 ZSS Nitrava Nitra, 51 ZSS Borinka Nitra, 11 ZSS Promeritae Nitra, 12 Dom opatrovateľskej služby Zlatý vek v Nitre, 42 Zariadenie pre seniorov (ZpS) Nitra Zobor, 45 Nemocnica Zlaté Moravce, 1 B-Braun Avitum s.r.o. dialyzačné služby Zlaté Moravce, 183 ZSS Svetlo Olichov, 1 DOS Zlatý vek Slepčany, 41 DD Nešporova Šaľa, 34 ZpS Solidaritas Šaľa, 25 ZSS Orlik Močenok a 20 ZOS a ZpS Vlčany). Z 1 738 nozokomiálnych ochorení bolo 728 ochorení (t.j. 41,9%) aktívne vyhládaných v spolupráci s ústavom klinickej mikrobiológie.

V rámci vykonávania surveillance nozokomiálnych nákaz v zdravotníckych zariadeniach v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce pokračovali previerky hygienicko-epidemiologického režimu v zdravotníckych zariadeniach. Za rok 2021 sme vykonali 93 previerok (z toho 2-krát v súvislosti s epidemickým výskytom NN) spojených s odberom materiálu na mikrobiologické vyšetrenia. Taktiež boli poskytované konzultácie k projektovej dokumentácii, k hygienicko-epidemiologickému režimu, poradenstvo pri výskyte multirezistentných bakteriálnych kmeňov.

Komisia pre sledovanie a analýzu nozokomiálnych nákaz v zdravotníckych zariadeniach zasadala 8.6.2021 v Špecializovanej nemocnici (ŠN) Nitra – Zobor a 12.8.2021 v Nemocnici Zlaté Moravce. V rámci prevencie NN sme vykonávali kontrolu sterilizačnej techniky v nemocniciach v Nitre a v Zlatých Moravciach na oddelení centrálnej sterilizácie, operačných sálach, ako aj v ostatných ambulanciách a v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo. Skontrolovaných bolo 207 sterilizačných prístrojov, bolo odobratých 65 sterov z prostredia a sterilného materiálu, 5-krát bolo aeroskopom skontrolované ovzdušie operačných sál, 1-krát boli odobraté stery z rúk zdravotníckeho personálu a 9-krát dezinfekčný prostriedok na zistenie účinnosti. 91-krát bolo skontrolované dodržiavanie zákona č. 377/2004 o ochrane nefajčiarov. Porušenie zákona nebolo zistené ani v jednom prípade. Poranenie zdravotníckych pracovníkov kontaminovaným nástrojom od pacienta s neznámym stavom infekciozity v tomto polroku bolo hlásené 24-krát. Lekársky dohľad bol nariadený v 15-ich prípadoch a 9 prípadov bolo podľa miesta trvalého bydliska nahlásených na príslušné RÚVZ.

V súvislosti s pozitívnym nálezom *Klebsiella pneumoniae* produkujúcou karbapenemázu (KP CPE) u hospitalizovaných pacientov FN Nitra, ŠN v Nitre, Kardiocentrum v Nitre a DOS Zlatý vek v Nitre boli na oddeleniach a klinikách nariadené a kontrolované protiepidemické opatrenia. Taktiež bolo rozhodnutím nariadené skríningové vyšetrenia u 5-tich prepustených pacientov, ktorí boli v kontakte s pozitívnymi pacientami s KP CPE.

Rozhodnutím regionálneho hygienika boli 1-krát schválené priestory Vakcinačného centra na Fatranskej ulici v Nitre, 1-krát stomatologická ambulancia a 29-krát bola poskytnutá konzultácia k prevádzkovým poriadkom.

## **6.5. PREVENCIA HIV/AIDS - TESTOVANIE, PORADENSTVO, SLEDOVANIE**

### **Laboratórna diagnostika HIV**

V spolupráci s Ústavom klinickej mikrobiológie FN v Nitre v rámci nariadenia zvýšeného zdravotného dozoru zameraného na zamedzenie prenosu HIV/AIDS v zdravotníckych zariadeniach okresu Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce bolo vykonané vyšetrenie anti-HIV1, anti-HIV2 a vyšetrenie antigénu 24 krát pri zistení poranenia zdravotníckych pracovníkov a študentov SZŠ a UKF v Nitre.

### **Špecializovaná poradňa HIV / AIDS**

Za účelom prevencie výskytu HIV/AIDS poskytovala svoje služby poradňa pre prevenciu HIV/AIDS zriadená pri RÚVZ so sídlom v Nitre. Jej činnosť bola vykonávaná počas roka 2021 na základe požiadaviek klientov. Požiadaviek bolo menej ako po predchádzajúce roky, čo súvisí aj so situáciou v oblasti Covid-19. Poradňa poskytla

odborné poradenstvo 20-tim klientom. V súvislosti s pandémiou Covid 19 bolo poradenstvo realizované len telefonicky a odbery sa vykonávali len v obmedzenom množstve a to na žiadosť klienta v počte 5 krát. Konzultácie boli poskytnuté 15 mužom a 5 tim ženám. Odborné poradenstvo sa týkalo konkrétnych opatrení na ochranu zdravia.

## 6.6. PORADNE OČKOVANIA

Na RÚVZ so sídlom v Nitre je zriadená poradňa očkovania, ktorej základným cieľom je konzultačná činnosť v oblasti ochorení preventabilných očkovaním - poskytovanie informácií o povinnom a odporúčanom očkovaní, o indikáciách a kontraindikáciách očkovania, o zložení vakcín a nežiaducich účinkoch po očkovaní. Na web stránke je zverejnená jej obsahová náplň ako aj termín jej činnosti. Konzultácie sa uskutočňovali telefonicky a elektronickou komunikáciou. Podľa obsahovej stránky to boli konzultácie k problematike povinného pravidelného očkovania a odporúčaného očkovania.

## 6.7 ORGANIZÁCIA ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÝCH AKCIÍ PRE OBYVATEĽOV S OSOBITNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SZO

Aj v tomto roku sme sa zapojili do regionálnej kampane zameranej na hygienu a dezinfekciu rúk v rámci projektu „CLEAN CARE IS SAFER CARE“. Do aktivít boli zapojené všetky lôžkové zariadenia v okresoch Nitra a Zlaté Moravce, dialyzačné pracoviská, študenti SZŠ UKF v Nitre, vybrané ambulancie a zariadenia sociálnych služieb.

### Činnosť odboru epidemiológie za rok 2021

Epidemiologické vyšetrenie v ohnisku nákazy bolo vykonané 37302-krát, bolo uskutočnených 929 odberov vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie, 66 krát bola vykonaná analýza epidemiologickej situácie, spracovanie chrípky a CHPO 52 – krát.

Odbor/oddelenie epidemiológie RÚVZ so sídlom v Nitre			Počet
1.	<b>Epidemiologické vyšetrenie v ohniskách nákazy (okrem NN)</b>	počet ohnisk	37240
		zvýšený zdravotný dozor	0
		lekársky dohľad	62
		spolu:	<b>37302</b>
2.	<b>Odber vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie (okrem NN):</b>	vzorky biologického materiálu celkom	10
		vzorky materiálu z vonkajšieho prostredia:	
		voda	47
		potraviny	4

		iné spolu:	<b>61</b>
3.	<b>Imunizačný program</b>	metodické návštevy lekárov kontrola očkovania (počet očkovaných) <sup>1)</sup> kontrola skladovania očkovacích látok prejednanie neúčasti na očkovaní priestupkové konanie <sup>0</sup> spolu:	53 13808 51 0 0 <b>13912</b>
4.	<b>Práca v EPIS-e</b>	zadávanie prípadov kontrola a uzatváranie prípadov spracovanie dotazníkov k epidémii SRV spolu:	37240 37240 151 92 <b>74721</b>
5.	<b>Analýza epidemiologickej situácie (uviesť počet)</b>	týždenná mesačná ročná na požiadanie spolu:	52 12 1 1 <b>66</b>
6.	<b>Prednášková činnosť</b>	prednášky pre verejnosť prednášky pre ZP spolu:	0 0 0
7.	<b>Publikačná činnosť</b>	Spolu <sup>2)</sup> :	<b>0</b>
8.	<b>Účasť na konferenciách <sup>3)</sup></b>	aktívna pasívna spolu:	0 8 <b>8</b>
9.	<b>Práca na osobitných štúdiách a programoch <sup>4)</sup></b>	príprava zadania zber podkladov sumarizácia	0 0 0

		analýza	0
		iné (príprava)	0
		spolu:	<b>0</b>
10.	<b>vydané certifikáty (AIDS), medzinárodný očkovací preukaz, osvedčenie o odbornej spôsobilosti</b>		<b>0</b>
11.	<b>Posudková činnosť</b>	štúdie projektovej dokumentácie	2
		konzultácie	10
		kolaudácia	0
		vydanie posudkov (čiastkové stanoviská)	0
		záväzné stanoviská	
		spolu:	<b>12</b>
12.	<b>Podnety</b>	počet	0
13.	<b>Sankcie</b>	v zmysle § 12 odsek 2 opatrenia počet	0
14.	<b>Rozhodnutia</b>	<b>v zmysle § 12 ods. 2</b>	62
		<b>v zmysle § 13 ods. 4</b>	43
15.	<b>Odvolania</b>	počet	0

1) Ak sa v jednom ročníku kontrolovalo viac druhov očkovania, kontrolovaný očkovanec sa počíta 1x

2) publikačná činnosť v odborných a vedeckých časopisoch je uvedená ..... (uviest' konkrétne)

3) účasť na konferenciách je uvedená ..... (uviest' konkrétne)

4) práca na osobitných štúdiách a programoch: ..... (uviest' konkrétne)

### 3) Účasť na konferenciách - pasívna 8 x - forma online

Názov	Miesto konania	Dátum	Počet osôb
1. Covid-19 na Slovensku a jeho dopady na liečbu pacienta	Online forma - IDL	8.4.2021	1

2. Mulidiscipl. spolupráca pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti o pacienta s covid-19	Online forma - TRUNI	9-10.4.2021	7
3. Výživa v liečbe chronických chorôb pečene	Online forma - IDL	13.4.2021	2
4. Očkovanie proti covid-19 – otázky a odpovede	Online forma - IDL	22.4.2021	3
5. Májové hepatologické dni	Online forma - IDL	18.-20.5.2021	5
6. Ako zvládalo a zvláda covid pandémie zahraničie	Online forma - IDL	26.5.2021	1
7. Ako interpretovať výsledky lab.vyšetrov. na covid-19	Online forma – Lekár a.s.	3.6.2021	1
8. Obezitologický webinár - SOA	Online forma-FARMI-PROFI	21.10.2021	1

## **7. ODBOR LABORATÓRNYCH ČINNOSTÍ**

**(OCHFA, MŽP, BŽP, NRC pre zdravotnú problematiku vláknitých prachov )**

### **7.1 MONITORING KVALITY VÔD VYBRANÝCH LOKALÍT**

#### **Cieľ**

- monitorovanie výskytu rias, cyanobaktérií a vodných kvetov vo vybraných prírodných vodných plochách a biokúpaliskách,
- monitorovanie výskytu cyanobaktérií vo vodárenských nádržiach v súvislosti s prítomnosťou mikrocystínov v upravenej pitnej vode,
- zisťovanie akútnej toxicity a prítomnosti cyanotoxínov v biomase cyanobaktérií (vo vodných kvetoch) a vo vode,
- zisťovanie súvislostí medzi biologickým oživením vôd a celkovou kvalitou vody, - v prípade potreby zisťovanie osídlenia vodných plôch makrofyty v súvislosti s premnožením cyanobaktérií,

- v súvislosti s možným výskytom dermatitíd u ľudí po kúpaní zisťovanie výskytu vodných slimákov (Mollusca) - sledovanie mikrobiologického osídlenia vôd so zreteľom na patogénne mikroorganizmy - včasné varovanie obyvateľstva pred možnými zdravotnými rizikami

## **7.2 KVALITA VODY A PROSTREDIA ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENÍ A UMELÝCH KÚPALÍSK**

### **Cieľ**

- sledovanie kvality vody a prostredia v zdravotníckych zariadeniach a umelých kúpaliskách mikrobiologickými, biologickými, ekotoxikologickými a chemickými skúškami

- zisťovať výskyt legionel a améb v umelých kúpaliskách vo vybraných zdravotníckych zariadeniach a v rehabilitačných zariadeniach, diagnostikovať významné druhy legionel a améb metódami molekulárnej biológie, zhodnotiť súvislosti medzi výskytom legionel a améb v sledovaných zariadeniach,

- navrhnúť limity na hodnotenie výskytu legionel a améb vo vodách

## **7.10 MONITORING BIOLOGICKÝCH ALERGÉNOV V OVZDUŠÍ (PEĽOVÁ INFORMAČNÁ SLUŽBA - PIS) A ALERGÉNOV ROZTOČOV VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ**

### **Cieľ**

- monitoring biologických alergénov v ovzduší ako súčasť prevencie zameranej na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení,

- zmonitorovať aktuálny stav výskytu alergénov roztočov v prachu z vnútorného prostredia budov so zameraním najmä na ubytovacie zariadenia rôznej kategórie určené pre verejnosť, domovy sociálnych služieb, spoločné zariadenia pre deti a mládež, bytové priestory,

- medializácia peľového spravodajstva a jeho využitie na zlepšenie životných podmienok a kvality života dotknutých skupín obyvateľstva vrátane jeho použitia pri diagnostike a správnom načasovaní liečby polinóz,

- spolupracovať na projekte rozšírenia siete monitorovacích staníc PIS v Slovenskej republike, - riešiť možnosti eliminácie najvýznamnejších alergénov (výsadba vhodnej zelene, udržiavanie a kosenie trávnych porastov, eliminácia neudržiavaných plôch ako rezervoára invázijských a alergologicky významných druhov).

- využitie výsledkov monitorovania na hodnotenie zdravotného rizika a pri aktualizácii platnej legislatívy.

## 6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

### Cieľ

- ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
- zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
- podporovať medzirezortnú spoluprácu;
- skvalitniť pripravenosť na pandémie chrípky a ďalšie vysoko nebezpečné nákazy (Ebola, MERSCoV, vtáčia chrípka, SARS, importy osýpok, iné epidemiologicky závažné ochorenia prenášané článkonožcami, atď.),
- rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

## 7.15 ANALÝZA CELKOVÉHO ARZÉNU V POTRAVINÁCH

### Cieľ

- monitoring obsahu celkového arzénu v potravinách, s dôrazom na potraviny určené pre dojčatá a malé deti, pre potraviny určené na osobitné lekárske účely a výživové doplnky.

## 3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

### Cieľ

- dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Oddelenie	Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
	7.1	<b>Monitoring kvality vôd vybraných lokalít</b> ÚVZ SR, RÚVZ v SR	32	160	320
	7.2	<b>Kvalita vody a prostredia zdravotníckych zariadení a umelých kúpalísk</b> ÚVZ SR, RÚVZ v SR	40	80	240



<b>MŽP</b>	<b>7.10</b>	<b>Monitoring biologických alergénov v ovzduší</b> <b>(Peľová informačná služba - PIS) a alergénov roztočov vo vnútornom prostredí</b>  RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR, RÚVZ Košice, RÚVZ Nitra, RÚVZ Trnava, RÚVZ Žilina	<b>245</b>	<b>735</b>	<b>4361</b>
	<b>6.5</b>	<b>Mimoriadne epidemiologické situácie</b>  RÚVZ v SR medziodborová úloha	<b>9</b>	<b>27</b>	<b>45</b>
<b>OCHFA</b>	<b>7.1</b>	<b>Monitoring kvality vôd vybraných lokalít</b>  ÚVZ SR, RÚVZ v SR	<b>4</b>	<b>29</b>	<b>69</b>
	<b>7.15</b>	<b>Analýza celkového arzénu v potravinách</b> RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ so sídlom v Prešove, RÚVZ so sídlom v Nitre, RÚVZ so sídlom v Trenčíne, ďalší podľa záujmu	<b>9</b>	<b>9</b>	<b>27</b>
	<b>3.2</b>	<b>MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI</b>  ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne, RÚVZ v SR	<b>21</b>	<b>63</b>	<b>141</b>

## ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA A VÝCHOVY K ZDRAVIU

### **9.1 ZDRAVOTNÉ UVEDOMENIE A SPRÁVANIE SA OBYVATEĽOV SR**

Medziodborová úloha – na jej plnení sa podieľajú odbory, ako podpora zdravia, epidemiológia, hygiena životného prostredia, preventívne pracovné lekárstvo, hygiena výživy a hygiena detí a mládeže. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou.

V územnom pôsobení okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce sme Národný program podpory zdravia realizovali formou rôznych aktivít, ktoré smerovali k znižovaniu výskytu závažných a najčastejšie sa vyskytujúcich civilizačných ochorení obyvateľstva – prednášková činnosť, besedy, služby mobilnej poradne zdravia, pravidelné prispievanie aktuálnych informácií do regionálnych novín a na webovu stránku RÚVZ so sídlom v Nitre. Jednotlivé úlohy sa zabezpečovali priamo v poradenskom centre ochrany a podpory zdravia pri osobnom kontakte s klientom, alebo sa realizovali prostredníctvom intervenčných aktivít v inštitúciách (školy, organizácie, podniky a závody a pod.). Mnohé aktivity boli spájané s vyhlásenými dňami Svetovej zdravotníckej organizácie.

## **9.2 PRIESKUM ZDRAVOTNEJ GRAMOTNOSTI OBYVATEĽOV SR**

V zmysle metodického pokynu ÚVZ SR sa oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu zapojilo do medzinárodného dotazníkového prieskumu M-POHL „Európsky prieskum zdravotného uvedomenia 2019 – 2021 HLS19“. Prieskum bol zameraný na zisťovanie zdravotnej gramotnosti obyvateľstva Slovenskej republiky a realizoval sa v rámci medzinárodnej porovnávacej štúdie (M-POHLO: Monitoring of personal and Organizational Health Literacy), ktorý sa uskutočňoval v niekoľkých krajinách Európskeho regiónu WHO. Výber respondentov sa realizoval podľa vopred stanovených kritérií (veková štruktúra, pohlavie, bydlisko – mesto, vidiek). Celkový počet respondentov bol 68 osôb. Na získanie údajov bol použitý anonymný dotazník. Údaje z vyplnených dotazníkov boli zadané do programu Excel. Kompletná databáza bola odoslaná na ÚVZ SR k štatistickému vyhodnoteniu.

## **9.3 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

V rámci výjazdovej poradne zdravia pri významných dňoch podľa WHO, realizovaných projektoch a iných zdravotno-výchovných aktivitách sme v roku 2021 klientom poskytovali vyšetrenie biochemických parametrov (celkový cholesterol, glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku) štandardné meranie tlaku krvi, meranie CO v pľúcach a v krvi CO monitorom. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno výchovných materiálov. Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu RÚVZ so sídlom v Nitre v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou v roku 2021 uskutočnili 6 výjazdových aktivít do podnikov pre zamestnancov Okresného úradu v Zlatých Moravciach, firmy SEMECS Vrábľa, COOP Jednota Nitra, Nitrazdroj, a.s. Nitra, Mestský úrad Nitra, Matador Vrábľa, pri ktorých bolo vyšetrených 274 klientov.

## **9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025**

Realizácia Národného akčného plánu v prevencii obezity spočívala v zdravotno-výchovných aktivitách, ktoré boli zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia detí

a mládeže a zároveň zdravotného povedomia občanov v produktívnom a post produktívnom veku s využitím všetkých dostupných nástrojov majúcich pozitívny vplyv na zdravý spôsob života, vytvorenie zdravie podporujúcich podmienok pre zamestnancov na monitorovanie výskytu nadváhy. V roku 2021 bolo zrealizovaných celkovo 5 zdravotno výchovných aktivít zameraných na propagáciu a uplatňovanie zásad zdravej výživy, pozitívne ovplyvňovanie stravovacích návykov a celkovú zmenu životného štýlu.

#### **9.4.1 Vyzvi srdce k pohybu – Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie**

V súvislosti s realizáciou kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu pri RÚVZ so sídlom v Nitre spracovalo výzvu, prostredníctvom ktorej sme informovali podniky, organizácie, inštitúcie, ako aj všetkých praktických lekárov, lekárne, Fakultnú nemocnicu v Nitre, základné školy, stredné školy, vysoké školy v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce o cieľoch a podmienkach zapojenia sa do kampane. Celkovo bolo oslovených 92 subjektov, ktorým boli zaslané účastnícke listy a plagáty. Kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“ bola spropagovaná aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Nitre ale aj prostredníctvom webovej stránky RÚVZ so sídlom v Nitre.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva  
so sídlom v Nových Zámkoch**

## Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia

### 1.1 Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP V).

Priorita (A):

V súčasnej etape riešenia sa na jej plnení oddelenie nepodieľa.

Priorita (B):

- Oddelenie zabezpečovalo kontrolu kvality pitnej vody na území okresu Nové Zámky. Počet odobratých vzoriek pitnej vody: preverovací monitoring 15 vzoriek pitnej vody, kontrolný monitoring 101 vzoriek vody, štátny zdravotný dozor 16 vzoriek pitnej vody. Vyšetrenie vzoriek zabezpečil RÚVZ so sídlom v Nitre.

- Informácie o kvalite pitnej vody sú zverejňované na webovom sídle úradu.

- Počas letnej turistickej sezóny oddelenie zabezpečovalo odbery vzoriek vody na kúpanie z bazénov umelých otvorených kúpalísk a prevádzok wellness, vybavených atrakciami, na prítomnosť baktérií rodu Legionella. Počet odobratých vzoriek bazénových vôd v roku 2021: TK I Štúrovo: odobraté 4 vzorky, vo vzorkách nebola zistená prítomnosť baktérií, vyšetrenie zabezpečil RÚVZ so sídlom v Nitre.

TK Štrand Nové Zámky: odobraté 3 vzorky, vo vzorkách nebola zistená prítomnosť baktérií, vyšetrenie zabezpečil RÚVZ so sídlom v Nitre.

TK Podhájska: odobraté 3 vzorky, vo vzorkách nebola zistená prítomnosť baktérií, vyšetrenie zabezpečil RÚVZ so sídlom v Nitre.

TK Tvrdošovce: odobratá 1 vzorka, vo vzorke nebola zistená prítomnosť baktérií, vyšetrenie zabezpečil RÚVZ so sídlom v Nitre.

Palárikovo wellness: odobratá 1 vzorka, vo vzorke nebola zistená prítomnosť baktérií, vyšetrenie zabezpečil RÚVZ so sídlom v Nitre.

Spolu bolo odobratých 12 vzoriek.

Priorita (C):

-V rámci plnenia aktivity kontrola rezíduí pesticídov v potravinách a v detskej výžive v Slovenskej republike oddelenie hygieny výživy vykonalo odber 3 vzoriek detskej výživy na vyšetrenie prítomnosti pesticídov, vyšetrenie vzoriek zabezpečil ÚVZ SR Bratislava.

Priorita (D):

V súčasnej etape riešenia sa na jej plnení oddelenie nepodieľa.

Priorita (E):

V sledovanom období odd. HŽPaZ RÚVZ Nové Zámky neriešilo uvedenú problematiku.

Priorita (F):

-V rámci plnenia priority monitoring a kontrola hygienických požiadaviek na pieskoviskách zabezpečilo oddelenie hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch odber vzoriek z 21 pieskovísk materských škôl a verejných pieskovísk v okrese Nové Zámky ( 3 verejné pieskoviská : Park A. Bernoláka Nové Zámky, Bitúnkova ul., Nové Zámky, detské ihrisko Žihadielko, Pribinova ul. Nové Zámky, 18 pieskovísk materských škôl v okrese Nové Zámky). Vyšetrenie vzoriek zabezpečil RÚVZ so sídlom v Nitre. Vo vzorkách nebola zistená prítomnosť termotolerantných koliformných baktérií, Salmonella sp., geohelminčov (vajička, larvy).

Priorita (G):

V súčasnej etape riešenia sa na jej plnení oddelenie nepodieľa.

Priorita nad rámec definovaných priorít Ostravskej deklarácie:

- Informácia o škodlivých účinkoch UV žiarenia v súvislosti s návštevou solárií sú uvedené na webovom sídle úradu.

## **1.2 Protokol o vode a zdraví – plnenie národných cieľov**

V súčasnej etape riešenia sa na plnení projektu oddelenie nepodieľalo.

## **1.3 Ľudský biomonitoring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí**

V súčasnej etape riešenia sa na plnení projektu oddelenie nepodieľalo.

## **1.4 Overenie kvality materiálov, ktoré prichádzajú do styku s pitnou vodou**

V rámci kolaudačných konaní vodohospodárskych stavieb bola vykonaná kontrola dokumentácie materiálov, ktoré boli pri stavbách použité a prichádzajú do kontaktu s pitnou vodou. V jednom prípade dokumentácia predložená na kolaudačnom konaní neobsahovala doklady, ktoré by sa danou problematikou zaoberali. V rámci dvoch kolaudačných konaní (vodovodná prípojka) boli predložené certifikáty, doklady o zhode použitých materiálov, ktoré boli pri stavbe použité a prichádzajú do styku s pitnou vodou.

## **1.5 Mapovanie aktuálneho stavu výskytu pesticídnych látok a mikropolutantov v pitných vodách**

V súčasnej etape riešenia sa na plnení projektu oddelenie nepodieľalo.

## **1.6 Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší**

Rozšírenie siete sa netýka okresu Nové Zámky, v súčasnej etape riešenia sa na plnení projektu oddelenie nepodieľalo.

## **Oddelenie hygieny detí a mládeže**

### **PLÁNU PREVENČIE OBEZITY na roky 2015 – 2025 (NAPPO)**

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

### **Podpora zdravšieho prostredia v školách**

- Edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečneho programu pre deti, programu školské ovocie. Do projektu mliečneho programu je zapojených celkovo 54 škôl, z toho 28 materských škôl, 18 základných škôl, 7 základných škôl s materskou školou a 1 stredná odborná škola. Do projektu školské ovocie je zapojených 73 škôl, z toho 40 materských škôl, 24 základných škôl a 9 základných škôl s materskou školou.
- Prebiehala počas výkonu ŠZD na tému: Zdravé stravovanie, prevencia obezity v dňoch

19.4.2021 – Materská škola, Rúbaň

14.5. 2021 – Materská škola, Mojzesovo

31.5.2021 – Materská škola, Bánov

8.6.2021 – Materská škola, Dolný Ohaj

21.9.2021 – Základná škola, Svodín

30.9.2021 – Materská škola, Chľaba

19.10.2021 – Materská škola, Veľký Kýr

5.11.2021 – Materská škola, Jatov

### **Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení**

- V predškolských a školských zariadeniach v rámci ŠZD prebieha prednášková činnosť o zdravom stravovaní a kontrola používaných surovín na prípravu stravy pre deti.

13.5.2021 – Materská škola, Biňa (Školská jedáleň pri MŠ)

25.5.2021 – Základná škola s materskou školou Michal nad Žitavou (Školská jedáleň pri ZŠsMŠ)

16.6.2021 – Materská škola, Adyho ul., Štúrovo (Školská jedáleň pri MŠ)

8.11.2021 – Základná škola, Nová Vieska (Školská jedáleň)

11.11.2021 – Materská škola, Sikenička (Školská jedáleň pri MŠ)

### **4.2. Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti.**

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku. Prostredníctvom výkonu štátneho zdravotného dozoru sa realizuje kontrola dodržiavania legislatívnych požiadaviek v zmysle vyhlášky MZ SR č.521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Súčasťou kontroly kvality piesku je odber vzoriek na laboratorne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia.

#### **Etapy riešenia:**

1. etapa – marec až júl a 2. etapa – júl až november.

V mesiacoch apríl až jún bol odobratý piesok v materských školách v obciach Semerovo, Kolta, Jasová, Chľaba, Kamenica nad Hronom, Gbelce, Nová Vieska, Belá a Svodín.

V mesiacoch júl až november bol odobratý piesok z verejných pieskovísk v Nových Zámkoch (Bitúnkova ul., Bernolákov park a Pribinova ul.) a z pieskovísk v materských školách v obciach Tvrdošovce na Hlbokej ul., Komjatice, na Ul. MDŽ v Šuranoch, na Adyho ul., Bartókovej ul. a Lipovej ul. v Štúrove, Dvory nad Žitavou, Bešeňov a Veľké Lovce. Vydávanie opatrení na odstránenie nedostatkov s event. návrhmi na sankcie neboli potrebné, nakoľko všetky laboratorne výsledky zodpovedali požadovaným laboratorným parametrom pre piesok.

### **4.3. Hodnotenie jedálnych lístkov v MŠ a v ZŠ**

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov). V jesenných mesiacoch (október a november) sa vykonalo hodnotenie jedálnych lístkov v 3 základných školách – Školská jedáleň pri základnej škole, Bernoláková ul., Šurany, Školská jedáleň pri základnej škole, Nábrežná ul., Nové Zámky a v Školskej jedálni pri základnej škole, Salka. Pestrosť podávaných pokrmov v uvedených školských jedálňach možno považovať za vyhovujúcu, frekvencia podávania vybraných druhov pokrmov resp. potravín bola hodnotená ako dobrá.

### **4.4. Úrazy u detí v SR**

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku. Projekt sa realizuje v spolupráci s príslušnými pracovníkmi oddelení traumatológie a ambulancie traumatológie FNŠP Nové Zámky. K 31.12.2021 bolo vyzbieraných 51 dotazníkov, ktoré boli následne spracované a zaslané NCZI.

## **Národný akčný plán na kontrolu tabaku.**

Počas výkonu ŠZD v dozorovaných školských zariadeniach oddelenie HDM vykonáva kontrolu dodržiavania ustanovení zákona č.377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. K 31.12.2021 bolo vykonaných 40 takýchto kontrol (22 kontrol v zariadeniach pre deti a mládež, 16 kontrol v zariadení školského stravovania a 2 kontroly v stravovacích zariadeniach poskytujúcich služby žiakom zotavovacích podujatí).

## **Monitoring zaočkovanosti detí v materských školách**

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Nových Zámkoch na základe požiadavky Úradu komisára pre deti spolupracuje pri zbere údajov o zaočkovanosti detí navštevujúcich predškolské zariadenia v okrese.

## **Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie**

### **2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE**

#### *2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)*

Na oddelení preventívneho pracovného lekárstva vedieme evidenciu rizikových prác v celoslovenskom programe ASTR, ktorý sa pravidelne aktualizuje. V okrese Nové Zámky v tomto roku evidujeme rizikové práce vo výrobných závodoch a v súkromných firmách s celkovým počtom pracovníkov 2.069, z tohoto počtu vykonáva rizikové práce 417 žien. V priebehu roka 2021 mierne stúpol počet vyhlásených rizikových prác z toho dôvodu, že sa vytvorili nové pracovné miesta, vykonali sa opatrenia na elimináciu rizikových faktorov v pracovnom prostredí alebo sa menil charakter výroby vo firmách. Rizikové práce v 3. kategórii rizika podľa Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií, v znení neskorších predpisov ( v znení č. [98/2016 Z. z.](#), [283/2016 Z. z.](#), [91/2018 Z. z.](#), [220/2019 Z. z.](#)) boli vyhlásené v 7 prípadoch. Vyňatie rizikových prác na žiadosť prevádzkovateľa firmy nebolo vykonané.

Pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru na rizikových pracoviskách sa kládol dôraz na zaraďovanie pracovníkov do pracovného procesu na základe výsledkov preventívnych lekárskech prehliadok, ďalej sme sledovali intervaly preventívnych lekárskech prehliadok, poskytovanie, používanie a údržbu osobných ochranných pracovných prostriedkov, pravidelnú objektivizáciu faktorov pracovného prostredia, vypracovanie aktuálnych prevádzkových poriadkov, posudkov o riziku a zabezpečenie zdravotného dohľadu.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách, kde sú vyhlásené rizikové práce bol vykonaný v 2 prípadoch a bol medzi inými zameraný aj na dodržiavanie povinností zamestnávateľov o zabezpečení pracovnej zdravotnej služby vyplývajúcej zo zákona č. 470/2011 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov. Na pracoviskách sme použili 69 kontrolných listov (ďalej KL) informovanosti zamestnancov pri práci v hluku (53 KL), pri práci s chemickými faktormi (12 KL) a pri práci so zobrazovacími jednotkami (4 KL).



Sankcie za neplnenie povinnosti zamestnávateľov za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde sú vyhlásené rizikové práce neboli uložené, nakoľko sa táto povinnosť vo všetkých prípadoch v prevažnej miere plní.

### *2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické*

Pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru sme sa zameriavali na uplatňovanie požiadaviek Nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci, v znení neskorších predpisov (v znení č. [300/2007 Z. z.](#), [471/2011 Z. z.](#), [82/2015 Z. z.](#), [33/2018 Z. z.](#), [236/2020 Z. z.](#))

V okrese Nové Zámky sa veľmi toxické, alebo toxické látky a zmesi nevyrábajú. Používanie veľmi toxických a toxických látok a zmesí podľa jednotlivých druhov a skupín v poľnohospodárstve sa vykonáva podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia registrovaných prípravkov na ochranu rastlín a iných prípravkov“. Letecká aplikácia veľmi toxických a toxických látok a zmesí sa v roku 2021 nevykonávala. Rozhodnutie o návrhu na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami pri výkone dezinfekcie a deratizácie sme nevydali ani v jednom prípade.

Pri došlých hláseniach o dezinfekcii a regulácii živočíšnych škodcov preverujeme u fyzických osôb - podnikateľov a právnických osôb dodržiavanie uvedeného Nariadenia vlády. V sledovanom období sme obdržali 67 písomných hlásení o výkone dezinfekcie a deratizácie v prevádzkach okresu Nové Zámky. Mimoriadne situácie, ani havárie sa v okrese Nové Zámky nevyskytli.

Odbornú prednášku pre pracovníkov v poľnohospodárstve na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a prípravkami pracovníci RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch nevykonali ani v jednom prípade.

Od 1.9.2007 - od platnosti Zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov nie je na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Nových Zámkoch zriadená komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami podľa Nariadenia Vlády SR č. 360/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o rozsahu požadovaných vedomostí pre skúšky odbornej spôsobilosti, o zriaďovaní a činnosti skúšobných komisií a o obsahu osvedčenia o odbornej spôsobilosti.

### *2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém*

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme sa taktiež zameriavali na vyhľadávanie pracovísk s výskytom karcinogénnych a mutagénnych faktorov a na dodržiavanie ustanovení Nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci, v znení neskorších predpisov (v znení č. [301/2007 Z. z.](#), [83/2015 Z. z.](#), [110/2019 Z. z.](#), [235/2020 Z. z.](#)).

V zdravotníctve sa v okrese Nové Zámky sa vyskytujú dve ambulancie klinickej onkológie a vnútorného lekárstva (na ul. SNP 42/A v Nových Zámkoch a vo Fakultnej nemocnici s Poliklinikou na Slovenskej 11 v Nových Zámkoch), ktoré slúžia aj na podávanie cytostatík a vo FNsP Nové Zámky: oddel. klinickej onkológie a FNsP Nové Zámky: 3 onko ambulancie - podávanie cytostatík. Ďalej na oddelení patológie, práca s formaldehydom vo Fakultnej nemocnici s Poliklinikou na Slovenskej ul. č. 11 A v Nových Zámkoch a na oddelení centrálnej sterilizácie, práca s formaldehydom vo Fakultnej nemocnici s Poliklinikou na Slovenskej ul. č. 11 A v Nových Zámkoch.

Búracie práce, odstraňovanie azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb (odstránenie strešnej krytiny zo stavieb), ďalej odstránenie azbestocementových dosák z balkónov bytových domov a kanalizačných rúr v bytových domoch, kde sa vyskytuje v stavebnom materiáli azbest boli vykonané v 102 prípadoch. Túto prácu vykonali pracovné skupiny, oprávnené vykonávať túto činnosť. V okrese Nové Zámky máme pracovné skupiny, ktoré pravidelne vykonávajú práce pri odstraňovaní azbestocementového materiálu a to: AT STAVBY, s.r.o. so sídlom Komárňanská cesta 3 Nové Zámky, THERMKLIMA, s.r.o. so sídlom Mlynský Sek 425 Lipová, Martin Petrik bytom Dedinka č. 251 a Enerbyt s.r.o. Lipová č. 1/939 Štúrovo. Ďalej práce vykonávajú pravidelne mimo okresné firmy ASTANA, s.r.o. Scherffelova 1364/28 Poprad, Emtrade NR s.r.o. Vašinova 14 Nitra, AZBESTGROUP s. r.o. Sibírska 55 Bratislava - mestská časť Nové Mesto, Strešné centrum Tomáš Molnár s.r.o. Vonkajší rad 3963 Sereď, Nikin, s.r.o. 946 54 Bajč č. 78, Arpáda Bazsóa bytom Slatina č. 147, DILMUN SYSTEM, s.r.o. Vajnorská 37 Bratislava, Jesika Pačajová Ludvíka Svobodu 2569/40 Poprad, ReTrash s.r.o. Pavla Križku č. 385/32 Kremnica, SH Klampiarstvo s.r.o. Tajná č. 150 a ďalšie mimookresné firmy. V prevažnej miere sa jednalo o prácu s azbestocementovými doskami v exteriéri. V dvoch prípadoch sa jednalo o prácu v interiéri, odstránenie azbestocementových odpadových rúr v bytovom dome. Každé podanie má vypracovaný samostatný prevádzkový poriadok a posudok o riziku na tú akciu, na ktorú sa žiada vydať kladné rozhodnutie orgánu verejného zdravotníctva. Ďalej oprávnenie ÚVZ SR v Bratislave na odstraňovanie azbestocementových materiálov, plán práce demontáže azbestového materiálu, zmluvu o ukladaní odpadu na skládku, osvedčenia o odbornej a zdravotnej spôsobilosti pracovníkov firmy na prácu. Ďalej nám firmy zasielajú oznámenia o začatí činnosti týkajúcej sa likvidácie azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest.

## **2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI**

### *2.2.1 Zdravé pracoviská*

RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch nie je vybraným riešiteľským pracoviskom.

### *2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci*

Pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie sa v mesiaci október aktívne zapájame do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a na RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch sa uskutočňuje každý rok deň otvorených dverí v spolupráci s oddelením podpory zdravia a výchovy k zdraviu. Ďalej pracovníci oddelenia denne, podľa záujmu zamestnávateľov a širokej verejnosti poskytujú poradenstvo všetkým zamestnávateľom a samostatne zárobkovo činným osobám.

### *Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách*

Pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie Regionálneho úradu verejného zdravotníctva, so sídlom v Nových Zámkoch vykonali štátny zdravotný dozor na 2 chránených pracoviskách, na základe žiadosti na uvedenie priestorov do prevádzky. Štátny zdravotný dozor z vlastného podnetu, sme vykonali na 1 už existujúcom chránenom pracovisku. Pre zriadenie chránených pracovísk (na uvedenie do prevádzky) sme vydali 2 rozhodnutia a 3 písomné stanoviská na preobsadenie chráneného pracoviska, alebo na ich rozšírenie. Na zriadených pracoviskách pracovalo 26 pracovníkov so zdravotným postihnutím. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme nezistili nedostatky a z toho

dôvodu sme neuložili ani opatrenia. Taktiež sme nenariadili úpravy pracovných podmienok na pracoviskách. Jednalo sa v prevažnej miere o drobné prevádzky a to: obchodná činnosť (profesia predavač), informátor/vrátnik (strážna služba) a výrobný robotník (balenie žiaroviek). Jednalo sa o zdravotné postihnutie pracovníkov z dôvodu výskytu telesného, onkologického alebo zmyslového postihnutia.

Výkon štátneho zdravotného dozoru sme vykonali na základe požiadaviek odborného usmernenia Hlavného hygienika SR, ktorý bol doplnený o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok.

## **Oddelenie hygieny výživy**

### **3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI**

#### **Cieľ**

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

#### **Gestor**

ÚVZ SR

#### **Riešiteľské pracoviská**

ÚVZ SR a RÚVZ v SR

#### **Anotácia**

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8. 3. 2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu - postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospeljej populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní so zameraním na uzavretý systém spoločného stravovania napr. zariadenia sociálnych služieb a stravovacie zariadenia v nemocničných zariadeniach.

#### **Etapy riešenia**

##### **I. Etapa:**

1. RÚVZ v sídle kraja odobrať najmenej 10 vzoriek hotových pokrmov (5 vzoriek uzavretý systém a 5 vzoriek verejné stravovanie / každé RÚVZ) (celé obedové menu) v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli.

Z: RÚVZ v sídle kraja pod koordináciou KO v HV

2. Výsledky spracované podľa komodity v tabuľkovej forme zaslať na RÚVZ so sídlom v Trenčíne v termíne do 30. 01. 2022

Z: RÚVZ v sídle kraja pod koordináciou KO v HV

#### **Výstupy**

Záverečná správa - pre sledovanie vývoja v oblasti príjmu soli prostredníctvom hotových pokrmov, chleba a pečiva v zariadeniach spoločného stravovania uzatvoreného typu.

**Plnenie:** Bolo odobratých : z uzavretého typu spoločného stravovania **4 vzorky pokrmov (1 obedové menu -polievka a druhé jedlo - komplet)** z otvoreného typu spoločného stravovania

**4 vzorky pokrmov (1 obedové menu polievka a druhé jedlo - komplet) .** Obsah soli vo vzorkách neprekročil odporúčané- predpísané hodnoty.

#### **7.4 REZIDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH NA VÝŽIVU A VÝŽIVOVÉ PRÍPRAVKY PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI**

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ IV., názov aktivity: Kontrola a monitoring cudzorodých látok v potravinách.

##### **Gestor**

ÚVZ SR

##### **Riešiteľské pracoviská**

ÚVZ SR, RÚVZ v SR podľa aktuálneho Plánu úradnej kontroly potravín

##### **Cieľ**

- monitoring obsahu rezíduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé deti v obchodnej sieti
- ochrana zdravia detskej populácie
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu rezíduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé deti, zavádzanie nových metód stanovenia rezíduí pesticídov

##### **Anotácia**

Participácia na monitoringu krajín EU v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti kontroly prítomnosti a obsahu rezíduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé deti a potravinový dozor nad kvalitou potravín na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkov pre dojčatá a malé deti z hľadiska obsahu rezíduí pesticídov v rôznych druhoch dojčenskej a detskej výživy na báze mlieka, ovocia, zeleniny, mäsa a cereálií a ich kombinácií.

##### **Etapy riešenia**

1. etapa: zber a analýzy 40 vzoriek potravín na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé deti z obchodnej siete prostredníctvom RÚVZ na obsah 43 etapa: analýza a vyhodnotenie obsahu 111 pesticídov-analytov, čo zodpovedá výberu podľa Nariadenia Komisie č. 2018/555 z 9. apríla 2018 v 10 vzorkách určených pre monitoring Európskej únie: priebežne počas roka 2021.

##### **Výstupy**

- výsledky kontrolovaných vzoriek potravín v rámci potravinového dozoru - priebežne
- podklady k správe z monitoringu pre EK
- hlásenia do EFSA

**Plnenie :** Boli odobraté **3 vzorky** dojčenskej výživy v septembri 2021, vzorky vyhovovali podmienka zdravotnej nezávadnosti.

## **Oddelenie epidemiológie:**

**6/1 Úloha – Národný imunizačný program SR** – pravidelné povinné očkovanie je vykonávané proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, pneumokokovým invazívnym ochoreniam, osýpkam, ružienke a mumpsu, v súlade s vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení neskorších predpisov. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, pri dosiahnutí minimálne 95% zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. Okrem zaočkovanosti sa kontroluje aj evidencia a dokumentácia očkovania, postvákcináčnej reakcie, kontraindikácie očkovania a dodržiavanie chladového reťazca pri manipulácii s vakcínami. Zo záverov previerky očkovania vykonanej k 31.08.2021 vyplynuli nasledovné výsledky:

Základné očkovanie detí v ročníku narodenia 2019 proti DTaP-VHB-Hib-IPV bolo vykonané na 97,3%. Základné očkovanie detí v ročníku narodenia 2018 proti PCV bolo vykonané na 97,3%. Preočkovanie proti DTaP-IPV v šiestom roku života (ročník narodenia 2014) bolo vykonané na 95,8%. Preočkovanie detí proti dTaP-IPV v 13. roku života (ročník narodenia 2007) bolo realizované na 97,9%. Základné očkovanie detí proti MMR bolo v ročníku 2018 vykonané na 96,7% a v ročníku 2019 na 96,6%. Následné preočkovanie detí v 11. roku života proti MMR bolo vykonané v ročníku narodenia 2008 na 97,5% a v ročníku narodenia 2009 na 96,3%. Očkovanie zdravotníckych pracovníkov je naďalej na dobrej úrovni, percento zaočkovania sa pohybuje od 93% - 100%. U očkovania študentov nadstavbového štúdia zdravotníckeho zamerania dosiahla zaočkovanosť v I. ročníku 83,6%, v II. a III. ročníku 100%. Zaočkovanosť u novorodencov HBsAg pozitívnych matiek a hemodialyzovaných pacientov dosiahla 100%. Očkovanie proti VHB u vybraných skupín osôb vystavených zvýšenému riziku nákazy VHB, bolo vykonané u 10 kontaktov chorých na VHB, 4 kontaktov nosičov HBsAg, u 477 chovancov zariadení pre mentálne postihnutých a u 35 detí v resocializačných strediskách pre drogovu závislé osoby. Odporúčané očkovanie proti VHA u detí vo veku dvoch rokov žijúcich v miestach s nízkym sociálno-hygienickým štandardom bolo vykonané v ročníku 2018 na 28,6% a v ročníku 2019 na 40,0%. Očkovanie proti chrípke a invazívnym pneumokokovým nákazám u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb, bolo vykonané proti chrípke u 1013 obyvateľov a zaočkovanosť dosiahla 84,2%, proti invazívnym pneumokokovým nákazám u 592 osôb a zaočkovanosť dosiahla 49,2% a u očkovania proti COVID-19 u 1093 osôb a zaočkovanosť dosiahla 90,9%. U odporúčaného očkovania, alebo očkovania na žiadosť rodičov u detí do 15 rokov života bolo očkovanie vykonané celkovo u 1220 detí, z toho 171x proti Kliešťovej encefalitíde, 197x proti Chrípke, 21x proti VHA, 42x proti Meningokokovej meningitíde, 0x proti iným infekciám vyvolaným *S.pneumoniae*, 371x proti Rotavírusovým infekciám, 32x proti Ovčím kiahňam, 336x proti HPV infekcii, 1x proti Tuberkulóze a 49x proti COVID-19.

**6/2 Úloha – surveillance infekčných chorôb** - je vykonávaná v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014–2020) a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR za rok 2020. Aktívnym výkonom surveillance je zabezpečovaná vysoká úroveň ochrany obyvateľov pred infekčnými ochoreniami s dodržaním etických hodnôt a kódexov správania. Je zabezpečená aktívna spolupráca s laboratórnymi zložkami v rámci okresu, krajskými pracoviskami a s jednotlivými NRC. K zlepšeniu hlásenia infekčných ochorení praktickými lekármi jednotlivými oddeleniami FNŠP i laboratórnymi zložkami sú vykonávané pravidelné kroky. Cestou systému rýchleho varovania sú prezentované i prijímané dôležité informácie o epidemiologickej situácii v rámci SR, ako i o mimoriadnych situáciách prezentovaných cestou ECDC a WHO. V priebehu roka 2021 bolo zaznamenaných 14952 ohnisk infekčných

ochorení v rámci okresu. K zlepšeniu informovanosti a edukácie verejnosti je aktívne dávany do povedomia informačný systém EPIS, ďalšie dôležité informácie sú prezentované na internetovej stránke RÚVZ a pravidelne uverejňované v okresných i krajských médiách.

**6/3 Úloha – Informačný systém prenosných ochorení** - systém posilnenia surveillance a kontroly infekčných ochorení je vykonávaný cestou informačného systému EPIS, ktorý bol v súlade s požiadavkami EÚ inovovaný. Bol prepracovaný na základe podkladov z terénnych epidemiologických pracovísk jednotlivých vybraných RÚVZ v SR. Poskytuje možnosti centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne. Taktiež centrálnej databázy prípadov akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení hlásených hromadne. Ďalej je tu vedená centrálna databáza vykonaných vyšetrení v NRC v rámci projektu systému rýchleho varovania. Cestou novelizovaného informačného systému EPIS je zabezpečovaný systematický zber, sumarizácia a analýza informácií o infekčných ochoreniach, a o monitorovaní zdravia obyvateľov. V priebehu roka 2021 bolo vykonaných pracovníkmi oddelenia epidemiológie v informačnom systéme EPIS 70052 záznamov. Na základe podrobných databáz údajov sú spracované kvalitné výstupy a podrobné správy - informácie o epidemiologickej situácii na Slovensku. Tieto, ako i ďalšie odborné informácie sú voľne prístupné občanom na internetovej stránke portálu Epidemiologického informačného systému. Hlásenie infekčných ochorení cestou systému EPIS v priebehu roka 2021 realizovali dvaja lekári/1 praktický lekár pre deti a dorast a 1 praktický lekár pre dospelých/, ktorí aktívne využívajú možnosti elektronického hlásneho systému.

**6/4 Úloha – Nozokomiálne nákazy** - je realizovaná celoročne s cieľom posilnenia prevencie, kontroly a znižovania výskytu prenosných ochorení – nemocničných nákaz súvisiacich s pobytom osôb v zdravotníckych zariadeniach. Redukciou príčin vzniku nemocničných nákaz, rezistencie bakteriálnych kmeňov na antimikrobiálne látky. Realizujú sa previerky štátnych i neštátnych zdravotníckych zariadení, ktoré sú zamerané na kontrolu dodržiavania vyhlášky MZ SR č. 553/2007 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochranu zdravia. V priebehu roka 2021 bolo prešetrených 1049 nozokomiálnych infekcií. Bolo realizovaných 91 previerok štátnych i neštátnych zdravotníckych zariadení, ktoré boli zamerané na kontrolu dodržiavania vyhlášky MZ SR č. 553/2007 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia a na kontrolu fajčenia. Z titulu epidemického šírenia ochorenia COVID-19 a následnej reprofilizácie lôžkového fondu FNŠP Nové Zámky na zmiešanú „bielu“ a červenú“ zónu sa výkon odberov vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie vykonával nasledovne,- v rámci výkonu ŠZD bolo odobratých 119 vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie, z čoho bolo 11 vzoriek zo sterilného materiálu, 80 vzoriek z prostredia zdravotníckych zariadení, 9 vzoriek zo vzduchotechnických zariadení a ovzdušia a 19 vzoriek z dezinfekčných roztokov. Bolo vykonané testovanie 134 sterilizačných prístrojov, kde bolo otestovaných 349 vzoriek biologických indikátorov na mikrobiologické vyšetrenie. Na základe nepriaznivej epidemiologickej situácie sa program HELICS (Hospital in Europe Link for Infection Control through Surveillance) nerealizoval. V rámci Európskej surveillance Clostridium difficile bolo prešetrených 244 infekcií. V súvislosti s pandemickým výskytom vírusu SARS-Cov-2 bolo prešetrených 587 nozokomiálnych infekcií COVID-19 potvrdených RT-PCR testami a 76 COVID-19 infekcií potvrdených Ag testami. Aktívne sa realizujú stretnutia lekárov poverených sledovaním a analýzou NN v rámci „nozokomiálnych komisií“. V priebehu roka 2021 sa zasadnutie nozokomiálnej komisie pri FNŠP neuskutočnilo. Operatívne sa rieši realizácia represívnych opatrení pri nedostatkoch zisťovaných v rámci FNŠP s vedením nemocnice. Úroveň

sledovania a hlásenia NN jednotlivými oddeleniami hodnotíme v priebehu roka 2021 ako uspokojivú.

**6/5 Úloha – mimoriadne epidemiologické situácie** - je založená na rýchlej koordinovanej reakcii na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie. Rozvíjajú sa stratégie a postupy pre stanovenie, testovanie, hodnotenie a revidovanie nepredvídaných udalostí na okresnej a miestnej úrovni. Tieto môžu vzniknúť v súvislosti s napr. očakávanou pandémiou chrípky, alebo nečakanými bioteroristickými aktivitami, prípadne rozšírením staronových ochorení. Prioritnú úlohu na úrovni okresnej zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, ktorá sa opiera o vypracované krízové plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. Na úrovni okresu sú spracované aktualizované materiály „Okresný havarijný plán“ a „Okresný plán pre prípad pandémie chrípky“. V roku 2009 bola zriadená regionálna protiepidemická komisia pri RÚVZ v Nových Zámkoch. Zároveň bol vypracovaný i jej štatút a rokovací poriadok. Vedúci oddelenia epidemiológie je členom Krízového štábu obvodného úradu Nové Zámky a členom Okresnej evakuačnej komisie Nové Zámky pre zdravotnícke zabezpečenie evakuácie. Všetci pracovníci oddelenia epidemiológie boli podrobne oboznámení s materiálom „Podrobný plán opatrení pre prípad pandémie chrípky v SR“. Ich súčasťou je i problematika aktuálnej informovanosti obyvateľov. Dôležitú úlohu zohráva kvalitný monitoring so zabezpečením systému rýchleho varovania, ktorý je vykonávaný cestou informačného systému EPIS, v spolupráci s ECDC a WHO. Na základe pandemickej situácie výskytu COVID-19 vyhlásenej dňa 11.03.2020 generálnym tajomníkom SZO a vyhlásením mimoriadnej situácie na území SR vládou Slovenskej republiky, sa dňa 18.01.2021, 17.02.2021, 5.09.2021 a 9.12.2021 uskutočnilo rokovanie Bezpečnostnej rady okresu Nové Zámky, na ktorom sa zúčastnil MUDr. Benko. Taktiež sa vedúci oddelenia epidemiológie pravidelne zúčastňoval zasadania Krízového štábu FNŠP Nové Zámky, ktorá riešila na svojich zasadnutiach prijímanie aktuálnych preventívnych a represívnych opatrení, v súvislosti s pandémiou COVID-19.

**6/6 Úloha – enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDP** – po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v SR je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetřovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. V roku 2021 sa vyšetřovanie uskutočnilo v ČOV Nové Zámky a ČOV Štúrovo. Boli odobraté vzorky odpadových vôd pred ich vyústením do ČOV. Vykonaných bolo štrnásť odberov vzoriek odpadových vôd /7x ČOV Nové Zámky, 7x ČOV Štúrovo/ na vyšetřenie prítomnosti enterálnych vírusov. Poliovírusy ani iné enterálne vírusy v odobratých vzorkách dokázané neboli.

**6/7 Úloha - prevencia HIV/AIDS** - najohrozenejšou skupinou u nás sú mladí ľudia, ktorí v súčasnosti skôr dospievajú, začínajú skôr pohlavne žiť ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie. Mladí ľudia sú 10x náchylnejší k pohlavne prenosným ochoreniam, vrátane AIDS, než dospelí. Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, hlavne žiaci 9.ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a chovania sa mladých ľudí. Cielené aktivity v oblasti zdravotno-výchovných aktivít z titulu nepriaznivej epidemiologickej situácie vo

výskyte ochorenia COVID-19, ako i distančného vzdelávania žiakov a študentov SŠ neboli v roku 2021 realizované. V rámci konzultačnej a poradenskej činnosti bol v troch prípadoch konzultovaný ďalší postup u občanov udávajúcich sexuálny kontakt s osobou s neznámym HIV statusom. Obder krvi na stanovenie protilátok anti HIV 1,2, na základe požiadavky občanov vykonaný v roku 2021 nebol.

**6/8 Úloha – poradne očkovania** - očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie. Pracovníci poradne očkovania poskytovali priebežne fyzickým osobám i zdravotníckym pracovníkom informácie o ochoreniach preventabilných očkovaním, o jednotlivých druhoch očkovania, očkovacích látkach a ich zložení, ako i o možných nežiadúcich reakciách po očkovaní. Oddelenie epidemiológie RÚVZ vykonávalo v priebehu roka 2021 poradenskú činnosť ohľadom očkovania pred cestou do zahraničia, konzultácie pre praktických lekárov v problematike povinného pravidelného očkovania, poradenskú činnosť pre rodičov v prípade odmietania očkovania a prejednanie zistených nedostatkov, konzultácie pre FNsP v prípade odporúčaného očkovania a pri poranení biologicky kontaminovanými predmetmi u zdravotníckych pracovníkov, ako i jednotlivých očkovacích látkach a vykonávania očkovania proti ochoreniu CIVID-19.

**6/9 Úloha – Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania** - Projekt je zameraný na realizáciu intervencie, ktorá vyplynula z výsledkov výskumu realizovaného v rámci Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v rokoch 2013 – 2014 pod názvom „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaní.“ Cieľom projektu je jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie najmä budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním. Cieľovou skupinou budú najmä žiačky vyšších ročníkov stredných škôl. Pozornosť sa zameria aj na vybudovanie kritického postoja účastníkov k rôznym zdrojom informácií súvisiacich s očkovaním. Súčasťou edukácie bude aj ukážka manipulatívnych a zavádzajúcich techník používaných odporcami očkovania. Dotazníkový prieskum s edukáciou nebol v priebehu roka 2021 realizovaný, z titulu pandemického výskytu ochorenia COVID-19.

**Špecializácia odborných činností** je založená na surveillancie infekčných a chronických ochorení, identifikácii príčin, príprave preventívnych a represívnych opatrení, konzultačnej a metodologickej činnosti i doškolovania. Oddelenie epidemiológie vykonáva špecializované činnosti v spolupráci ÚVZ SR v Bratislave a ostatnými NRC v SR v nasledovných oblastiach:

- imunizačný program
- surveillancie poliomyelitídy
- surveillancie osýpok, rubeoly a parotitídy
- surveillancie pertussis
- surveillancie COVID-19
- surveillancie chrípky
- surveillancie meningokokových invazívnych ochorení
- surveillancie HIV/AIDS
- surveillancie alimentárnych infekcií



- surveillance vírusových hepatítid
- problematika bioterorizmu a emergentných situácií
- problematika chronických ochorení, vrátane CINDI, EHES
- surveillance vybraných zoonóz, kliešťovej meningoencefalitídy a hemoragických horúčok
- nozokomiálne nákazy
- sterilizácia, DDD a regulácia živočíšnych škodcov
- surveillance hemofilových a pneumokokových invazívnych infekcií

## **Podpora zdravia a výchova k zdraviu**

**Ad1: Iniciovať a organizovať zdravotno-výchovné akcie pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané WHO a úloh vyplývajúcich z Národných programov a akčných plánov.**

**Cieľ: Zlepšiť informovanosť obyvateľstva o prioritných a aktuálnych problémoch ohrozujúcich zdravie, prehliť záujem obyvateľov o problematiku zdravia, mobilizovať obyvateľov k aktívnej ochrane a podpore zdravia.**

### **Mimoriadna situácia COVID-19**

Od 1.1.2021 mimoriadna situácia v súvislosti s Covid-19 naďalej pokračovala. Od 1.10.2020 bol znovu vyhlásený núdzový stav, ktorý bol dňa 29.12.2020 predĺžený o ďalších 40 dní. Dňa 8.2.2021 bolo prijaté opakované predĺženie času trvania núdzového stavu na základe uznesenia vlády SR č. 77 z 5. februára 2021 podľa čl. 5 ods. 2 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov vyhláseného uznesením vlády SR č. 587 z 30. septembra 2020 a na prijatie opatrení podľa čl. 5 ods. 4 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov na obdobie 40 dní s účinnosťou od 8. februára 2021 a platnosťou do 19. marca 2021. Dňa 5.2.2021 vláda SR informovala médiá a občanov o schválení COVID automatu.

Okresy sú rozdelené podľa aktuálnej epidemiologickej rizikovosti na 4 stupne varovania. Aktualizované rozdelenie okresov na základe Covid automatu zverejňuje rezort zdravotníctva každý týždeň. V tomto období bola taktiež obmedzená činnosť OPZVZ v realizácii jednotlivých úloh a projektov na školách, pretože výuka žiakov na školách vo väčšine prípadov prebiehala dištančnou formou.

Dňa 17. marca s účinnosťou od 22.marca vláda predĺžila núdzový stav o ďalších 40 dní do 28.apríla 2021. Od 15. mája 2021 vláda schválila zrušenie núdzového stavu. Mimoriadna situácia vyhlásená 11.marca 2020 však trvá naďalej.

Od 25.11.2021 vláda schválila vyhlásenie núdzového stavu na 90 dní. Vzdelávanie žiakov na školách sa realizovalo aj prezenčnou aj dištančnou formou vzdelávania podľa aktuálnej epidemiologickej situácie v triedach a na školách.

V roku 2021 bola účasť na zdravotno-výchovných aktivitách v značnej miere ovplyvnená mimoriadnou situáciou – COVID-19, na základe ktorej došlo k množstvu obmedzení, ktoré výrazne ovplyvnili ich plnenie.

- Zorganizovali sme zdravotno-výchovné intervencie s využitím všetkých dostupných metód a foriem skupinového a hromadného zdravotno-výchovného pôsobenia pre vybrané

skupiny obyvateľov okresu s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou a úlohy vyplývajúce z Národných programov a Národných akčných plánov:

- 3x prednáška „Stravovací režim a správna výživa“
- 3x prednáška „Prevencia rakoviny krčka maternice“
- 3x prednáška „Prevencia rakoviny hrubého čreva a konečníka“
- 3x beseda „Prevencia rakoviny prsníka“
- 3x prednáška „Stravovací režim“
- 7x prednáška „Prevencia fajčenia“
- 3x prednáška „Prevencia fajčenia a iných drog“
- 17x prednáška „Hygiena potravín“
- 7x prednáška „Hygiena výživy“

v miestnych masmédiách a na webovej stránke RÚVZ sme uverejnili články a propagáciu svetových a medzinárodných dní „Svetový deň proti rakovine“, „Svetový deň obezity“, „Svetový deň vody“, „Svetový deň zdravia“, „Európsky imunizačný týždeň“, „Svetový deň – Pohybom ku zdraviu“, „Svetový deň bez tabaku“, „Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi“, „Svetový deň Alzheimerovej choroby“, „Medzinárodný deň starších“, „Svetový deň duševného zdravia“, „Svetový deň osteoporózy“, „Svetový deň diabetu“, „Európsky týždeň boja proti drogám“, „Svetový deň AIDS“, a naďalej sme pokračovali v zdravotno-výchovných aktivitách Svetových dní zdravia, v spolupráci so štátnym, verejným, súkromným a tretím sektorom podľa možností ovplyvnených mimoriadnou situáciou COVID-19.

## **Ad 2: Rozvíjať poradensko-konzultačnú činnosť na úseku podpory zdravia a výchovy k zdraviu v Poradenských centrách ochrany a podpory zdravia (PCOPZ) za účelom vedenia obyvateľstva k zdravému životnému štýlu.**

**Cieľ: Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva pozitívnym ovplyvňovaním vedomostí, postojov a správania sa klientov formou individuálneho a skupinového poradenstva zameraného na prevenciu zdravotných problémov minimalizovaním rizikových faktorov zdravia.**

- Pokračovali sme v poradenskej činnosti podľa koncepcií PCOPZ s využitím rozšírenej spolupráce s ostatnými odbormi RÚVZ;
- naďalej sme spolupracovali so štátnymi a neštátnymi odborníkmi a všeobecnými obvodnými lekármi okresu v rámci monitorovania negatívnych rizikových faktorov životného štýlu obyvateľstva;
- priebežne sme vykonávali v PCOPZ antropometrické, biochemické a somatické vyšetrenia: spolu bolo realizovaných 72 antropometrických meraní, 4 biochemické vyšetrenia a 25 somatických vyšetrení. Z toho bolo 22 vyšetrení výšky, 22 vyšetrení váhy, 22 vyšetrení BMI, 6 vyšetrení % celkového tuku, 1 vyšetrenie celkového cholesterolu, 1 vyšetrenie LDL cholesterolu, 1 vyšetrenie triacylglycerolov, 1 vyšetrenie glukózy a 25 somatických vyšetrení merania TK a pulzu.

V roku 2021 vyšetrenia na základné antropometrické, biochemické a somatické parametre Reflotronom (výška, váha, obvod pása, bokov, BMI na základe telesnej výšky a hmotnosti, WHR, WHtR, % celkového tuku tukomerom, bazálny metabolizmus, glukóza, celkový cholesterol, HDL cholesterol, LDL cholesterol, triglyceridy, krvný tlak a pulz) v rámci Testu zdravé srdce neboli realizované.

Mimo testu zdravé srdce bolo vyšetrených 22 klientov, z antropometrických meraní bolo realizovaných 22 meraní výšky, 22 meraní váhy, 22 meraní BMI, 6 vyšetrení % celkového tuku; z biochemických vyšetrení bolo realizované 1 vyšetrenie celkového cholesterolu, 1 vyšetrenie LDL cholesterolu, 1 vyšetrenie triacylglycerolov, 1 vyšetrenie glukózy a ďalej bolo 25 somatických vyšetrení merania TK a pulzu. Výjazdové aktivity v rámci PCOPZ neboli v roku 2021 realizované.

Telefonické poradenstvo na odvykanie fajčenia a poradenstvo podľa vypracovaného harmonogramu v rámci linky pomoci bolo poskytnuté 9- krát.

Odborné poradenstvo s konzultáciami bolo poskytnuté 6-krát a do siete zdravotníckych zariadení bolo odporučených 0 klientov.

- Počas nezmenených ordinačných hodín sme naďalej poskytovali širokej verejnosti služby v Poradni zdravia, t.j. /utorok a štvrtok, od 8.00 hod. – 10,00 hod./ a v prípade záujmu aj mimo vyhradených ordinačných hodín v priebehu dňa.
- V priebehu mimoriadnej situácie COVID-19 bolo poskytovanie služieb verejnosti v značnej miere obmedzené, informácie sa poskytovali telefonicky.

#### **V Poradni pre tehotné matky – Klub matiek (spolupráca s FNsP Nové Zámky):**

- naďalej sme pokračovali v spolupráci s Klubom matiek a odborníčkou pre neonatológiu a ošetrovanie novorodencov Mgr. Maďarovou z Neonatologickej kliniky FNsP Nové Zámky na úrovni informovania mamičiek o možnosti poradenstva v tehotenstve, zapožičiavania ZV videofilmov s tematikou gravidity a pôrodu a poskytovania zdravotno-výchovných materiálov s dôrazom na výživový, imunologický a psychologický význam dojčenia pre dieťa;
- podľa záujmu realizujeme v spolupráci s oddelením epidemiológie besedy a prednášky pre matky na tému očkovania a zdravého životného štýlu.  
Spolupráca bola v značnej miere ovplyvnená mimoriadnou situáciou.

#### **V rámci základnej poradne zdravia:**

- vypracovali sme letáky, propagačné materiály so zameraním na témy WHO i aktuálnu zdravotno-výchovnú problematiku
- cielene sme spolupracovali so zdravotníckymi i nezdravotníckymi organizáciami

#### **Poradňa pre HIV/AIDS:**

- cielene sme spolupracovali so zdravotníckymi i nezdravotníckymi organizáciami
- podľa záujmu realizujeme v spolupráci s oddelením epidemiológie odbery krvi na HIV, poskytuje odborné poradenstvo a zdravotno-výchovné intervencie na školách
- poradenstvo pre problematiku AIDS v rámci nadstavbovej poradne – Špecializovaná poradňa pre HIV/AIDS nebolo žiadané zo strany obyvateľstva a odbery na HIV v roku 2021 neboli vykonané.

**Ad 3 : Plnenie harmonogramu realizačných programov a projektov na podporu zdravia. Využívať vhodné formy a spôsoby informovania obyvateľov okresu o výsledkoch činnosti RÚVZ a problémoch životného štýlu pôsobiacich na ich zdravie, monitorovať zdravotné uvedomenie a správanie sa jednotlivých skupín obyvateľstva v záujme zisťovania aktuálnych potrieb, foriem a rozsahu ZV intervencií.**

**Cieľ: Zvýšiť záujem a aktivizovať štátne orgány, organizácie i dobrovoľné združenia na riešení prioritných enviromentálnych a behaviorálnych rizík zdravia obyvateľstva, získať spätné informácie o stave uvedomenia a záujme.**

OPZVZ sa zapája do jednotlivých programov a projektov NPPZ, Národného programu starostlivosti o deti a dorast, Národného programu aktívneho starnutia, Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom, Národný akčný plán v prevencii obezity, Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity, Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie a priebežne sme ich plnili aj v spolupráci s inými oddeleniami (odd. HDM, odd. HV, odd.epidemiológie), pričom sú využívané najmä skupinové a hromadné formy zdravotno-výchovného pôsobenia. (prednášky a články). Ak si to projekt vyžaduje vykonávame dotazníkové prieskumy, vyšetrenia antropometrických a biochemických ukazovateľov. Zdravotno-výchovná osвета sa realizuje aj v rámci organizovania svetových a medzinárodných dní.

V roku 2021 bola realizácia zdravotno-výchovných aktivít v značnej miere ovplyvnená mimoriadnou situáciou COVID-19.

- Zapojili sme sa do programov a projektov NPPZ, národných akčných plánov, organizovania svetových a medzinárodných dní „Svetový deň proti rakovine“, „Svetový deň obezity“, „Svetový deň vody“, Svetový deň zdravia“, „Európsky imunizačný týždeň“, „Svetový deň – Pohybom ku zdraviu“, „Svetový deň bez tabaku“, „Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi“, „Svetový deň Alzheimerovej choroby“, „Medzinárodný deň starších“, „Svetový deň duševného zdravia“, „Svetový deň osteoporózy“, „Svetový deň diabetu“, „Európsky týždeň boja proti drogám“, „Svetový deň AIDS“;
- s oddelením epidemiológie OPZVZ participovalo pri riešení mimoriadnej situácie COVID-19 ;
- s oddelením epidemiológie OPZVZ ďalej participovalo na tvorbe panelu v rámci „Európskeho imunizačného týždňa“ a „Svetového dňa AIDS“;
- v spolupráci s oddelením hygieny životného prostredia sa OPZVZ podieľalo pri organizovaní „Svetového dňa vody“ tvorbou panelu v RÚVZ ;
- zdravotno – výchovné pôsobenie u detí predškolského veku v oblasti stomatohygieny oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu v spolupráci s oddelením HDM sa počas „Svetového dňa ústneho zdravia“ z dôvodu mimoriadnej situácie nerealizovalo;
- „Svetový deň duševného zdravia“ - propagácia bola realizovaná prostredníctvom zostavenia panelu na RÚVZ na tému psychohygiena a spánok, taktiež bol základným školám v Nových Zámkoch poskytnutý informačný materiál - brožúra ako zabrániť násiliu páchanému na deťoch a dospelých;
- „Svetový deň diabetu“ – bol realizovaný prostredníctvom poskytnutia DVD – „Tichý zabijak DM 2.typu“ pre žiakov strednej školy v Nových Zámkoch s poskytnutím ZV materiálov;
- Propagácia Svetového dňa AIDS bola zabezpečená na webovej stránke úradu – uverejnenie tlačovej správy z ÚVZ SR „Včasné odhalenie zabráni šíreniu HIV“, „Anonymné vyšetrenie anti-HIV protilátok v RÚVZ“ a bol vytvorený odborný panel v priestoroch úradu;

„**Školský program**“, ktorého cieľom je zvýšiť konzumáciu ovocia, zeleniny, mlieka a mliečnych výrobkov, vplývať na zmenu stravovacích návykov a predchádzať chronickým neprenosným ochoreniam bol spojený s realizáciou prednášok na školách so zameraním na význam ovocia a zeleniny a zdravého životného štýlu a významu konzumácie mlieka a mliečnych výrobkov; bola realizovaná 3x prednáška „Stravovací režim a správna výživa“ pre 65 žiakov 3.-4. roč. ZŠ v okrese Nové Zámky; taktiež aj počas Týždňa zdravej výživy bola realizovaná 7x prednáška „Hygiena výživy“ so zapožičaním interaktívnej prezentácie

zameranej na oblasť hygieny potravín spolu s kvízom získaných vedomostí pre 160 žiakov 4.a 5. ročníka ZŠ v Nových Zámkoch.

- V rámci projektu podporujúceho zdravú výživu detí s názvom „**Viem čo zjem**“, ktorý je projektom celosvetového programu Nestlé Healthy Kids, s celoslovenskou pôsobnosťou, boli v 1.polroku 2021 realizované prednášky na tému „Hygiena potravín“ pre 17 tried 3.,4., a 6. ročníka na vopred vybraných školách v ZŠ G. Bethlena Nové Zámky, v ZŠ Hradná Nové Zámky a v ZŠ Devínska Nové Zámky pre spolu 367 žiakov. Školy boli kontaktované ešte v roku 2020, termíny boli z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie preložené na jar 2021. Realizácia projektu prebehla bezproblémovo, školám bol zaslaný materiál - individuálne vytvorená prezentácia na tému „Hygiena potravín“, ktorá bola použitá pri realizácii projektu. RÚVZ Nové Zámky v šk. r. 2020/2021 nebol vybratý na realizáciu zberu dát formou dotazníka efektivity. Záznamy z troch ZŠ o priebehu školenia boli zaslané elektronicky na ÚVZ SR.  
Projekt „Viem čo zjem“ sa v roku 2021 za šk.r.2021/22 ešte nerealizoval.
- Plnenie **Národného akčného plánu v prevencii obezity** sa realizovalo v rámci „Svetového dňa obezity“, ktorý bol realizovaný formou online prednášky 3x „Stravovací režim“ pre žiakov základných škôl v okrese Nové Zámky pre 3.-4. roč. s celkovým počtom 65 žiakov, edukácia bola zameraná na tému obezita, správna výživa, stravovací režim a pohybová aktivita.
- V RÚVZ Nové Zámky boli pri príležitosti „Svetového dňa obezity“ realizované edukačné aktivity pre cieľovú skupinu dospelaj populácie – pracovníkov úradu. Poradenstvo v oblasti analýzy obezity bolo poskytnuté 6 klientom. Klientom boli odmerané hodnoty výška, váha, BMI, podiel tuku v tele váhou Omron a meranie tlaku krvi. Na uvedenú tému boli poskytnuté zdravotno-výchovné materiály.
- Pri príležitosti Svetového dňa zdravia sa uskutočnili 2 aktivity, z ktorých 1. aktivita bola zameraná na skupinu seniorov a 2. aktivita na deti 1. stupňa základných škôl:
- 1. aktivita s názvom „Zdravie vo vyššom veku“ pre cieľovú skupinu seniorov, ktorej cieľom je zvýšiť povedomie u seniorov o možnostiach prevencie chronických ochorení aj v časoch obmedzených možností, bola realizovaná formou poskytnutia receptov zdravej výživy pre seniorov s denným jedálničkom a informácií o pohybovej aktivite u seniorov, taktiež formou diskusie o zdravom životnom štýle a distribúciou Preukazov klienta s ponukou možnosti individuálneho poradenstva pre domovy dôchodcov (14 DSS) a Jednotu dôchodcov v Nových Zámkoch a okrese;
- 2. aktivita s názvom „Nakresli zdravie“ bola zameraná na cieľovú skupinu žiakov 1. stupňa základných škôl, ktorej cieľom bolo nakresliť zdravie na papier. Základné školy boli v Nových Zámkoch a okrese oslovené, informácie o súťaži boli zaslané e-mailom. Po zaslaní kresieb zo škôl na RÚVZ Nové Zámky, boli 2 vybrané kresby od žiakov zo ZŠ Úľany nad Žitavou (3.roč.) a ZŠ Mojzesovo-Černík (2.roč.) zaslané do súťaže NAKRESLI ZDRAVIE na ÚVZ SR;
- V rámci Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ boli realizované výchovno- vzdelávacie aktivity - zostavenie odborného panelu k uvedenej téme v priestoroch RÚVZ Nové Zámky a zverejnenie informácií k Svetovému dňu – Pohybom ku zdraviu prostredníctvom médií - propagácia IX. ročníka kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ na webovej stránke nášho RÚVZ, v regionálnych novinách pre Nové Zámky, Štúrovo a Šurany a taktiež boli informácie zaslané na jednotlivé mestské úrady – Nové Zámky, Štúrovo a Šurany
- Plnenie úlohy č.5.1.1 a č.5.1.3. **Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity** na roky 2017 – 2020 (NAPPPA), zameranej na monitoring vybraných

ukazovateľov zdravia u žiakov ZŠ a SŠ, testovanie telesnej zdatnosti a držanie tela, hodnotenie pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi sa nerealizovalo.

- Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh **Národného programu aktívneho starnutia** zamerané na podporu zdravšieho a kvalitnejšieho života pre ľudí v staršom veku boli realizované. OPZVZ poskytovalo telefonické poradenstvo súvisiace s mimoriadnou situáciou Covid-19 pre tieto zariadenia a informovalo o aktuálnych usmerneniach vydaných hlavným hygienikom SR pre ZSS z dôvodu zabezpečenia ochrany klientov a personálu v zariadeniach sociálnych služieb.
- Pri príležitosti Svetového dňa zdravia sa uskutočnila aktivita č.1 s názvom „Zdravie vo vyššom veku“ pre cieľovú skupinu seniorov, ktorej cieľom je zvýšiť povedomie u seniorov o možnostiach prevencie chronických ochorení aj v časoch obmedzených možností, bola realizovaná formou poskytnutia receptov zdravej výživy pre seniorov s denným jedálničkom a informácií o pohybovej aktivite u seniorov, taktiež formou diskusie o zdravom životnom štýle a distribúciou Preukazov klienta s ponukou možnosti individuálneho poradenstva pre domovy dôchodcov (14 DSS) a Jednotu dôchodcov v Nových Zámkoch a okrese.
- Propagáciu „Svetového dňa Alzheimerovej choroby“ sme realizovali osvetou pre klientov zariadení 14 DSS a ZSS v Nových Zámkoch a okrese prostredníctvom zaslania materiálov k uvedenej téme, a taktiež uverejnením informačného materiálu - na webovej stránke úradu s názvom „Mozog, čo mu škodí a čo prospieva“ a distribúciou prezentácie do zariadení sociálnej starostlivosti a domovov dôchodcov.
- V rámci mesiaca október Mesiac úcty k starším boli poskytnuté Domovom dôchodcov a Zariadeniam pre seniorov v Nových Zámkoch propagačné ZV materiály so zameraním na ochorenie Covid-19, uverejnenie letáku „Seniori a ochorenie Covid-19“ na webovej stránke úradu a distribúcia letáku v rámci Mesiaca úcty k starším do zariadení sociálnej starostlivosti.
- Pri príležitosti „Svetového dňa osteoporózy“ bol zostavený panel na RÚVZ a boli poskytnuté ZV materiály so zameraním na zdravý životný štýl seniorov, pohybovú aktivitu a prevenciu pádov seniorov.
- Súčasťou plnenia **Akčného plánu realizácie národnej protidrogovej stratégie SR** je realizácia protidrogových aktivít zameraných na primárnu prevenciu drogových závislostí;
- v súvislosti s nadobudnutím účinnosti zákona č. 89/2016 Z.z. o výrobe, označovaní a predaji tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov sme v roku 2021 poskytli telefonické poradenstvo na odvykanie od fajčenia podľa vypracovaného harmonogramu v rámci linky pomoci 9-krát.
- V rámci Svetového dňa bez tabaku bol zostavený odborný panel s tematikou fajčenie a choroby dýchacích ciest – TBC, rakovina pľúc, astma a chronická obštrukčná choroba pľúc.
- Propagácia Svetového dňa bez tabaku bola zabezpečená aj prostredníctvom webovej stránky RÚVZ uverejnením linku - (videohovor „Ako prestať fajčiť“), tlačovej správy a grafík z ÚVZ SR na uvedenú tému. Taktiež boli realizované prednášky na tému: „Prevencia fajčenia“ pre žiakov základných škôl - 7x prednáška pre spolu 127 žiakov základných škôl 9.roč. v Nových Zámkoch a okrese (ZŠ Úľany nad Žitavou 6 žiakov, ZŠ Mojzesovo 20 žiakov, ZŠ Štúrovo 50 žiakov, ZŠ Šurany 15 žiakov, ZŠ Mostná NZ 36 žiakov).
- V rámci Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi sme zostavili odborný panel k uvedenej téme – Návykové látky a prevencia drogovej závislosti v priestoroch RÚVZ Nové Zámky a uverejnili článok na webovej

stránke RÚVZ „Spoločne proti drogám“. Ďalej boli realizované besedy 3x na tému „Prevenčia fajčenia a iných drog“ pre žiakov strednej školy v Nových Zámkoch, spolu 105 žiakov 1.ročníka. V rámci besedy bolo žiakom poskytnuté DVD z trilógie dokumentov na tému: „Riziká pitia alkoholu z neoverených a pochybných zdrojov“ a DVD s názvom „Kým stúpa dym“.

- V rámci „Európskeho týždňa boja proti drogám“ bolo poskytnuté DVD filmu „Až do dna“, „Počas tehotenstva na vývin plodu“ pre SŠ v Nových Zámkoch.
- Propagácia bola zabezpečená zostavením odborného panelu k uvedenej téme Alkohol, fajčenie a drogy v priestoroch úradu a uverejnením článku „Alkohol a spoločnosť“ na webovej stránke úradu.
- Plnenie **Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom v SR**, ktorých cieľom je zvýšiť zdravotné uvedomenie vo vzťahu k podpore zodpovednému správaniu sa obyvateľstva a k zvyšovaniu informovanosti o nepriaznivých zdravotných a sociálnych dôsledkoch užívania návykových látok, sa realizuje zdravotno – výchovnou osvetou s prednáškami na základných a stredných školách, ktoré realizujeme v druhom polroku.
- Na uvedenú tematiku bolo poskytnuté DVD filmu „Až do dna“, „Počas tehotenstva na vývin plodu“ pre SŠ v Nových Zámkoch. Propagácia bola zabezpečená zostavením odborného panelu k uvedenej téme Alkohol, fajčenie a drogy v priestoroch úradu a uverejnením článku „Alkohol a spoločnosť“ na webovej stránke úradu.
- Plnenie **Národného programu podpory zdravia:**
- V nadväznosti na schválené **Akčné plány Národného onkologického programu**, zvlášť Akčný plán 1, ktorý sa týka primárnej prevencie, ktorá je súčasťou nadrezortnej zodpovednosti za predchádzanie ochoreniam v spoločnosti bola realizovaná edukácia v prevencii onkologických ochorení. Aktivity boli zahájené v mesiaci február – v nadväznosti na Svetový deň boja proti rakovine s tematikou prevencie rakoviny prsníka, krčka maternice a prevencie rakoviny hrubého čreva a konečníka, ktorých cieľom bolo zvýšiť povedomie o rizikových faktoroch rakoviny a o možnostiach prevencie a zásadách zdravého životného štýlu. Cieľové skupiny pre problematiku rakoviny prsníka a krčka maternice boli dievčatá/SŠ (s celkovým počtom 73 dievčat na SZŠ v Nových Zámkoch) a pre problematiku rakoviny hrubého čreva a konečníka bola populácia v produktívnom veku 40+ (s celkovým počtom 57 – diaľkoví študenti, učitelia na škole, pracovníci úradov). Zdravotno – výchovné aktivity boli zamerané na edukáciu s prezentáciou a diskusiou s využitím zdravotníckeho modelu prsníka a hrubého čreva. Na záver bol predložený dotazník získaných vedomostí a postojov v rámci monitorovania efektivity aktivít u cieľových skupín.
- Poradňa zdravia v rámci **programu CINDI** vykonávala vyšetrenia rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení a individuálne poradenstvo u klientov;
- podľa výsledkov ukazovateľov sme vypracovali aktuálne a vhodné formy a spôsoby účinnej zdravotno-výchovnej intervencie s cieľom zvýšiť záujem a aktivizovať štátne orgány na riešení prioritných environmentálnych a behaviorálnych rizík zdravia obyvateľstva okresu so získaním spätnej väzby a prehľadu o zdravotnej uvedomelosti a postojov k zdraviu;
- v záujme informovania obyvateľov o výsledkoch činnosti RÚVZ v účinnej ochrane a podpore zdravia a problémov životného štýlu sme informovali miestne a okresné masmédiá, taktiež aj prostredníctvom webových stránok;

- masmédiá sme využili aj na podnietenie aktívnej zainteresovanosti štátnych orgánov a organizácií na riešení prioritných enviromentálnych a behaviorálnych rizík zdravia obyvateľstva.

**Ad 4: Zdravotno-výchovne podporovať dané priority aktualizovaného NPPZ a realizovať úlohy vyplývajúce z harmonogramu NPPZ.**

**Cieľ:** Vyššia efektivita celospoločenských zdravotníckych, zdravotno-výchovných aktivít primárnej prevencie aktualizovaného NPPZ, ktorej predpokladom je riešenie aktuálnych problémov na úrovni regiónov.

- Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu sa spolu podieľalo na aktívnej podpore zdravia s hlavným zameraním na priority NPPZ, projekty WHO a projekty Zdravé školy, Zdravé mestá, Zdravie podporujúce pracoviská.
- Spolupracovali sme so všeobecnými lekármi okresu ďalej so štátnymi orgánmi, organizáciami i dobrovoľnými združeniami pri riešení danej problematiky.
- V súvislosti s nadobudnutím účinnosti zákona č. 89/2016 Z.z. o výrobe, označovaní a predaji tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov sme v prípade záujmu obyvateľov poskytovali telefonické poradenstvo na odvykanie fajčenia, v roku 2021 bolo poskytnuté v rámci linky pomoci na odvykanie od fajčenia 9- krát;
- OPZVZ a PCOPZ sa v spolupráci so všetkými oddeleniami RÚVZ sa podieľalo na výchove a vzdelávaní v oblasti zdravia a na zvyšovaní zdravotnej uvedomelosti obyvateľov okresu na všetkých úrovniach populácie v rámci projektov ochrany zdravia obyvateľstva.
- OPZVZ počas roka 2021 v značnej miere participovalo s oddelením epidemiológie pri riešení mimoriadnej situácie COVID-19.



**Regionálny úrad verejného zdravotníctva  
so sídlom v Poprade**

## 1.1 Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (HEHAP V.)

**Monitoring vzoriek životného prostredia (stery, voda, ovzdušie) so zameraním na stanovenie prítomnosti baktérií rodu *Legionella* predovšetkým v zariadeniach s pobytom osôb s oslabenou imunitou a zníženie rizika závažných ochorení spôsobených týmito mikroorganizmami.**

V roku 2021 boli vzorky odobraté v 1 zariadení sociálnych služieb a 1 zdravotníckom zariadení. Spolu bolo odobratých 7 vzoriek teplej vody a 4 stery. V 1 zariadení boli vo vzorkách teplej vody a v steroch stanovené legionely.

Tabuľka s výsledkami monitoringu v r. 2021:

Zariadenie	Počet vzoriek pitnej vody (PV)	Počet vzoriek PV so stanovenými legionelami	Počet vzoriek teplej vody (TV)	Počet vzoriek TV so stanovenými legionelami	Počet sterov	Počet sterov so stanovenými legionelami
Národný ústav tuberkulózy, pľúcnych chorôb a hrudníkovej chirurgie, Vyšné Hágy	0	0	3	0	1	0
Centrum sociálnych služieb v Poprade, Poprad	0	0	4	4	3	3
<b>Spolu:</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>7</b>	<b>4</b>	<b>4</b>	<b>3</b>

Zástupcovia prevádzkovateľa objektu, v ktorom boli vzorky odobraté, boli oboznámení s výsledkami skúšok vzoriek a zároveň pracovníci RÚVZ Poprad odporučili postupovať pri vykonávaní opatrení podľa Európskych technických usmernení na prevenciu, kontrolu a vyšetrovanie infekcií spôsobených baktériou *Legionella* spp. (The European Guidelines Working Group. European technical guidelines for the prevention, control and investigation of infections caused by Legionella species. 2017).

## 1.4 Overenie kvality materiálov, ktoré prichádzajú do styku s pitnou vodou

**Gestor:** Národné referenčné laboratórium pre materiály prichádzajúce do kontaktu s potravinami nominované ako Národné referenčné centrum pre materiály určené na styk s pitnou vodou pri RÚVZ so sídlom v Poprade (ďalej len „NRC pri RÚVZ Poprad“) v spolupráci s ÚVZ SR.

**Riešiteľské pracoviská:** Vybrané RÚVZ v SR

### Cieľ

- vytvorenie prehľadu o výrobkoch, ktoré sa na Slovensku používajú ako výrobky určené pre styk s pitnou vodou a o dokladoch, ktorými je preukazovaná ich vhodnosť pre styk s pitnou vodou,
- posúdenie celkovej situácie na trhu v oblasti výrobkov určených na styk s pitnou vodou v nadväznosti na zozbierané informácie,
- získanie podkladov pre prijatie účinných opatrení a riešení do budúcnosti ako napr:
  - a) prípravu legislatívy v oblasti výrobkov prichádzajúcich do kontaktu s pitnou vodou v rámci Európskej únie,
  - b) novelu vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 550/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na výrobky určené na styk s pitnou vodou,
  - c) pokyny pre výkon štátneho zdravotného dozoru v oblasti výrobkov určených pre styk s pitnou vodou.

### Etapy riešenia – rok 2019 – 2021

- 1) Vypracovať usmernenie k postupu RÚVZ pri riešení projektu.
- 2) Vyžadovať pri kolaudácii stavieb predkladanie dokumentácie k výrobkom určeným pre styk s pitnou vodou a údaje o výrobkoch a predloženej dokumentácií zaevidovať.
- 3) Spracovanie zozbieraných údajov a návrhy na ďalšie riešenia.

### Odpočet za rok 2021

V roku 2021 prebiehala 2. etapa riešenia : „Vyžadovať pri kolaudácii stavieb predkladanie dokumentácie k výrobkom určeným pre styk s pitnou vodou a údaje o výrobkoch a predloženej dokumentácií zaevidovať“, ktorá bola vykonávaná v zmysle „Usmernenia k projektu úradov verejného zdravotníctva v SR na rok 2019 a ďalšie roky“ vypracovaného v roku 2019.

Do riešenia tejto etapy projektu sa zapojilo 12 RÚVZ v SR (RÚVZ so sídlom v Humennom, RÚVZ so sídlom v Rožňave, RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši, RÚVZ so sídlom v Čadci, RÚVZ so sídlom v Michalovciach, RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch, RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne, RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, RÚVZ Bratislava hl. mesto so sídlom v Bratislave, RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch, RÚVZ so sídlom v Žiline), ktoré v zmysle usmernenia zaslali tabuľky zápisov z kolaudácií na RÚVZ so sídlom v Poprade – NRL pre materiály prichádzajúce do kontaktu s potravinami nominované ako NRC pre materiály určené na styk s pitnou vodou.

Celkovo bolo v roku 2021 skontrolovaných:

- 108 objektov (napr. polyfunkčné a obytné domy, ZŠ a MŠ, ubytovacie zariadenia, obchodné centrá, sklady, predajne, zdravotné strediská, rekonštrukcia a stavby vodovodov a vodojemov, výrobné potravín atď.),
- v týchto 108 objektoch bolo skontrolovaných 219 rôznych výrobkov určených na styk s pitnou vodou (napr. vodovodné systémy a rozvody, rúry, armatúry a tvarovky, batérie,

- hydroizolácie, čerpadlá atď.) z rôznych typov materiálov (plast PP, PE, PVC, nerez, oceľ, mosadz, liatina, keramika, liatina, pozinkované materiály atď.),
- z 219 skontrolovaných výrobkov pochádzalo 206 (94%) z krajín EÚ a 13 výrobkov (6%) z tretích krajín (7 z Číny, 3 z Izraela, 3 zo Srbska),
  - zo 219 skontrolovaných výrobkov nebola predložená dokumentácia k 21 výrobkom (9,5%) väčšinou u objektoch ako predajne, hostinec a ZŠ a MŠ a dokumentácia nebola dodaná k výrobkom : vodovodné batérie a vodovodné potrubie (tieto výrobky boli zakúpené vo veľkoobchode resp. maloobchode a k dispozícii boli pokladničné bloky).

## **2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE**

### **2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce**

#### *2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)*

Evidencia rizikových prác pre spádovú oblasť RÚVZ, t.j. okresy Poprad, Kežmarok a Levoča sa vedie v programe ASTR. Program sa pravidelne zlepšuje, dopĺňa. Program ASTR postupným zlepšením a zadávaním už slúži nielen ako databáza rizikových prác, ale aj ako evidencia subjektov a výkonov oddelenia PPLaT. V súčasnosti databáza obsahuje 3612 subjektov. V 91 subjektoch, v ktorých je zahrnutých 210 pracovísk a 436 profesií, sú rozhodnutím RÚVZ vyhlásené rizikové práce.

V programe ASTR je evidovaných 3 612 pracovníkov zaradených do rizikových kategórií, z nich 1052 žien. V roku 2021 došlo k miernemu nárastu zamestnancov pracujúcich v 3. kategórii rizika o 104 zamestnancov. K uvedenému navýšeniu došlo vo výrobnom podniku TATRAVAGÓNKA Poprad a.s ako aj v Nemocniciach a v MOM.

K najväčším zamestnávateľom regiónu sa naďalej radí Tatravagónka, a.s., Poprad, ktorá zamestnáva 2 000 pracovníkov. Druhým v poradí je Chemosvit Svit s 1620 zamestnancami a tretím Whirlpool Slovakia s.r.o., Poprad s 1 200 zamestnancami. U zamestnávateľov dochádza k zlepšeniu výrobných liniek novými technologickými zariadeniami. Aj naďalej v regióne platí, že pri výmene technologických zariadení sa vykonáva nová objektivizácia pracovného prostredia. V prevažnej miere nové zariadenia skvalitňujú komfort pracovného prostredia a vtedy dochádza k preradeniu zamestnancov z kategórie rizikových prác, čím si zamestnávatelia plnia povinnosť zabezpečovania technických opatrení na pracoviskách, ktoré im vyplývajú z platných právnych predpisov.

V roku 2021 neboli u prevádzkovateľov zrušené rizikové práce. U 15 prevádzkovateľov boli rozhodnutím zamestnanci zaradení do rizika a 7 prevádzkovateľov malo rizikové práce prehodnotené.

U prevádzkovateľov, ktorí pri uvádzaní priestorov do prevádzky využili skúšobnú prevádzku a počas nej vykonali objektivizáciu pracovného prostredia došlo k zaradeniu pracovníkov do rizika.

V rizikových kategóriách v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Poprade pracuje 1052 žien, čo predstavuje 29 % zastúpenie. Najviac exponovaných pracovníkov je zaradených do rizika v priemyselnej výrobe cca 72 %, nasleduje zdravotníctvo a sociálna pomoc 23 %. Tretím odvetvím s najväčším zastúpením rizikových prác je poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov s

1,7 % zastúpením. K zvýšenému počtu rizikových prác v zdravotníctve došlo ako následok pandémie COVID 19, kde vznikom MOM a COVID oddelení došlo k preradeniu zamestnancov z 2. kategórie do 3.kategórie rizika na základe nových posúdení od pracovných zdravotných služieb. V 4. kategórii rizika je taktiež najviac zastúpeným odvetvím priemyselná výroba 95%, druhým odvetvím je zdravotníctvo 3 %, kde majú ženy 74 % zastúpenie.

Aj v tomto roku bol pri zaradení prác do rizika najviac zastúpený rizikový faktor hluk 76 % (premenný 92%, ustálený 7 %), chemické látky a zmesi 18 % z nich pevné aerosóly tvorili až 94 %, tretím faktorom bol biologický faktor s 20 % zastúpením.

Výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách, na ktorých sú vyhlásené rizikové práce, bol zameraný predovšetkým na dodržiavanie ustanovení § 30 a § 31 zákona č. 355/2007 Z.z. hlavne výkon preventívnych lekárskech prehliadok, posudzovanie rizík, spoluprácu zamestnávateľa s pracovnou zdravotnou službou. V roku 2021 bol tento ŠZD vykonávaný v obmedzenom režime z dôvodu pandémie COVID-19. Zamestnávateľia vykonávali preventívne lekárske prehliadky v zmysle novely zákona č. 355/2007 Z.z. v posunutých intervaloch. Spolupráca PZS so zamestnávateľmi, u ktorých sa vykonávajú rizikové práce aj napriek nepriaznivej epidemiologickej situácii je na veľmi dobrej úrovni. PZS je pre týchto zamestnávateľoch nápomocná a mnoho činností vykonáva na diaľku. V rámci intervencií boli niektoré PZS nápomocné pri testovaní zamestnancov a tým došlo k eliminácii ochorenia COVID-19 na pracoviskách a odstávke výroby.

Pri predkladaných návrhoch na zaradenie prác do kategórií resp. vyradení z kategórie rizík sa dôraz kladie hlavne na aktuálnu situáciu a zmenu pracovných podmienok pri výkone prác na základe predloženej novej objektivizácie pracovného prostredia (meranie fyzikálnych, chemických faktorov v pracovnom prostredí), na vypracované posudky o riziku, prevádzkové poriadky, technické, organizačné a náhradné opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov.

V roku 2021 bolo vydaných 15 rozhodnutí o zaradení zamestnancov do rizikovej kategórie. V 7 prípadoch boli u zamestnávateľov prehodnotené rizikové práce. Vyhlásenie rizika bolo prevažne u zamestnávateľov v priemyselnej výrobe. Najviac zastúpeným rizikovým faktorom bol hluk.

K zrušeniu rizík v roku 2021 nedošlo.

Situáciu pri určovaní rizikových prác u legálne podnikajúcich samostatne zárobkovo činných osôb je možné hodnotiť naďalej ako stabilnú a uspokojivú hlavne u tých, ktorí na výkon svojho podnikania potrebujú stále pracovné priestory (zámočníci, stolári a pod). Pri týchto právnych subjektoch je súčasťou predloženej dokumentácie pre vydanie rozhodnutia na uvedenie priestorov do prevádzky prevádzkový poriadok, posúdenie rizika, na základe ktorého sú SZČO v prípade potreby zaradení do evidencie a je im vydané rozhodnutie o vyhlásení rizikových prác kvôli zabezpečeniu cielených preventívnych lekárskech prehliadok. Osobitnú skupinu tvoria profesie ako sú piliari, murári, inštalatéri a pod., ktorí ako SZČO výkon týchto činností vykonávajú z hľadiska ochrany zdravia nelegálne a bez náležitého zabezpečenia zdravotnej starostlivosti.

Samostatne hospodáriaci roľníci nepožadujú o súhlas na uvedenie priestorov do prevádzky, a tak nie sú v evidencii oddelenia PPLaT.

Faktor psychická pracovná záťaž 3. kategórie nie je vyhlásená v žiadnej firme a v hodnotenom období ani nebola hodnotená.

### *2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí.*

Toxické a veľmi toxické látky a zmesi v regióne používajú spravidla deratizačné skupiny pri výkone deratizačných akcií – ničenie hlodavcov, hmyzu. V roku 2021 bolo oddeleniu preventívneho pracovného lekárstva nahlásených 184 deratizačných akcií.

Rozhodnutie na používanie veľmi toxických látok a prípravkov s označením T+ a T v roku 2021 nebolo vydané žiadne.

V rámci znižovania zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí bol pri schvaľovaní prevádzkových poriadkov zvýšený dôraz kladený na špecifikácie týkajúce sa expozičných scenárov a stanovených DNEL a DMEL, ktoré majú byť súčasťou KBÚ. Mimoriadne situácie, havárie v roku 2021 neboli hlásené.

### *2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém*

V zdravotníctve je pracovným postupom s rizikom chemickej karcinogenity práca s cytostatikami. Oproti minulému roku nedošlo v tomto sektore k významným zmenám, zlepšuje sa spôsob evidencie použitých liečebných preparátov spadajúcich do kategórie cytostatík a sprehládnal sa aj počet potencionálne exponovaných zdravotníckych pracovníkov.

V roku 2021 nedošlo k nárastu používaných cytostatík na POKO Poprad, s.r.o. ani vo Všeobecnej nemocnici s poliklinikou Levoča, a.s.. Cytostatiká ani v roku 2021 v Hospici sv. Alžbety, Ľubica neboli podávané.

RÚVZ so sídlom v Poprade v roku 2021 v zmysle zákona č. 355/2007 Z.z. §13 ods. 4 písm. j) vydal 97 rozhodnutí.

V zmysle povinností vyplývajúcich z nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci bolo v roku 2021 na RÚVZ so sídlom v Poprade zaslaných 61 oznámení činnosti o odstraňovaní azbestových materiálov zo stavieb a v bytových domoch. Výkon ŠZD po oznámení o začatí výkonu odstraňovania azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest bol v jednom prípade. Na odstraňovaní azbestových materiálov zo stavieb a v bytových domoch v roku 2021 pracovalo 65 pracovníkov.

V rámci spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Poprade vznikla 1 nová spoločnosť vykonávajúca odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb. 5 nových právnych subjektov s pôsobnosťou v inom regióne SR v našej spádovej oblasti vykonávalo v roku 2021 odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb.

Viaceré karcinogénne a mutagénne faktory sa v priemysle používajú v prípadoch, keď ich nie je možné nahradiť látkami bez uvedených účinkov, obdobne aj na analýzy v laboratórnych podmienkach. Dotknuté chemické laboratóriá sú primerane technicky zabezpečené, aby expozícia obsluhy bola redukovaná na minimum. Na sledovanom pracovisku Eurovia cesty – Kvetnica sa používa perchlóretylén v plnoautomatickom prístroji – Analyzátoře asphaltovej zmesi. Obsluha tohto prístroja prichádza do styku s touto látkou iba minimálne - raz za 3 mesiace pri dopĺňaní, resp. vyprázdňovaní prístroja, pričom množstvo spotrebovanej látky v roku 2021 bolo 50 litrov, čo je rovnako ako v predchádzajúcom roku.

### *2.1.4 Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci*

**RÚVZ so sídlom v Poprade do tejto úlohy nie je zapojený**

## **2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI**

**RÚVZ so sídlom v Poprade do tejto úlohy nie je zapojený**

### *2.2.1 Zdravé pracoviská*

V rámci intervencie na podporu zdravia pri práci zamestnanci oddelenia vyvíjajú zdravotno-výchovné aktivity formou individuálneho poradenstva pre fyzické osoby a menšie spoločnosti. Neoddeliteľnou súčasťou práce všetkých zamestnancov oddelenia v rámci výkonu

ŠZD je informovanie verejnosti, zamestnávateľov, zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce a pracovného prostredia, faktorov životného štýlu ako aj identifikácia nebezpečenstiev hlavne z fyzikálnych, chemických a biologických faktorov práce a pracovného prostredia. Neoddeliteľnou súčasťou poradenstva je aj sledovanie expozície zamestnancov z hľadiska intenzity, dĺžky a frekvencie pôsobenia faktorov práce na zamestnancov. Intervenčné aktivity v oblasti podpory zdravia pri práci vyvíjali aj pracovníci oddelenia Hygieny detí a mládeže a výchovy k zdraviu, ktorí pripravili 12 príspevkov do 2 médií.

### *2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“*

V Európskej únii je 43. kalendárny týždeň kalendárneho roka každoročne vyhlásený za Európsky týždeň pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci. Európsky týždeň, ktorý je významným míľnikom aktuálnej kampane Zdravé pracoviská venovanej poškodeniam podpornu-pohybovej sústavy, každoročne usporadúva agentúra EU-OSHA a jej sieť partnerov. Jeho hlavným cieľom je poskytovať informácie pre zlepšovanie bezpečnosti a ochrany zdravia na pracoviskách. Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia (EU-OSHA) oficiálne oznámila aktivity Európskeho týždňa na svojej webovej stránke [www.osha.europa.eu](http://www.osha.europa.eu) a na stránke aktuálnej kampane Zdravé pracoviská pre všetky vekové kategórie.

RÚVZ sa každoročne zapája do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, kde v prípade potreby spolupracuje s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizuje spoločné previerky. V roku 2021 neboli odborní zamestnanci oddelenia PPLaT RÚVZ so sídlom v Poprade zaradení na vykonanie spoločnej dozornej aktivity s IP Prešov.

## **3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV**

### **3.2 Monitoring bezpečnosti PET fliaš z recyklovaných plastov**

#### **Cieľ**

Monitoring bezpečnosti PET fliaš vyrábaných s rôznym podielom recyklovaného vstupného materiálu (regranulátu) z hľadiska možnej migrácie látok (monoméry, neúmyselne pridané látky – degradačné, reakčné produkty a nečistoty). Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti vstupných surovín (regranulátov) ak aj finálnych výrobkov - PET fliaš vyrábaných v SR, na výrobu ktorých bol použitý recyklovaný vstupný materiál a tým zabezpečenie ochrany zdravia ľudí.

#### **Gestor**

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade

#### **Riešiteľské pracovisko**

RÚVZ so sídlom v Poprade

#### **Anotácia**

V súlade s celoeurópskym trendom zameraným na zvyšovanie podielu recyklovaných plastov v PET fľašiach, vyplýva povinnosť výrobcov zvyšovať obsah regranulátu vo finálnych

výrobkoch. Z prijatej „Európskej stratégie pre plasty v obehovom hospodárstve“ vyplýva povinnosť vyššej miery recyklácie a povinné používanie regranulátu v podiele 25% do roku 2025 a v podiele 30% do roku 2030. Z nariadenia Komisie (ES) č. 282/2008 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami vyplýva povinnosť vykonávať audit u výrobcov vstupných surovín (regranulát) ako aj finálnych výrobkov (PET fľaše) za účelom overenia možnej migrácie kontaminantov vyplývajúcich z použitých vstupných surovín ako aj degradačných produktov, reakčných produktov, iných NIAS (neúmyselne pridaných látok) a kontrolu efektivity dekontaminačného procesu tak, aby bola zaručená zdravotná bezpečnosť PET fliaš v súlade s čl. 3 nariadenia EP a Rady č. 1935/2004.

### **Etapy riešenia**

I. etapa : január 2021 - december 2022 – metodická príprava monitoringu; zber údajov, zavedenie nových analytických metód a analýzy vzoriek

II. etapa : 31. marec 2023 - záverečná správa

### **Odpočet za rok 2021:**

V roku 2021 bolo celkovo laboratórne testovaných 40 PET fliaš v 15 potravinárskych prevádzkárňach, ktoré plnia aj funkciu výrobcu tj. vyfukujú PET preformy. Z celkovo vyšetrených 40 PET fliaš bolo 18 vyrobených z recyklovaných plastov, pri ktorých bolo dokumentárnou kontrolou zistené, že vstupný recyklovaný plast bol vyrobený v recyklačných závodoch, ktoré boli kladne posúdené Európskym úradom pre bezpečnosť potravín, pričom táto kontrola bola zameraná na deklarovany účel použitia. Vykonalo sa 960 analýz v nasledujúcich ukazovateľoch zdravotnej bezpečnosti : acetaldehyd, kyselina o-ftalová, kyselina izoftalová, kyselina tereftalová a oligoméry (cyklický trimér, tetramér a pentamér butyléntereftalátu, cyklický dimér a trimér etyléntereftalátu), ktoré sú definované ako NIAS. Všetky vyšetrené PET fľaše vyhovelí požiadavkám zdravotnej bezpečnosti. V projekte sa pokračuje aj v roku 2022 a záverečná správa bude pripravená do 31.03.2023.



## **4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE**

### **4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015-2025 (NAPPO)**

Jednou z priorit Národného programu podpory zdravia je podpora v oblasti zdravého stravovania. Nevyvážená strava spolu s nedostatkom pohybovej aktivity zapríčiňujú vznik nadváhy a obezity u obyvateľov SR s možným rizikom vzniku chronických neinfekčných ochorení. Zdravotným rizikám tohto druhu je vystavená aj mladá generácia nakoľko až 1/3 detí má nadváhu.

V tejto oblasti na úseku školského stravovania boli vyhodnocované jedálne lístky vo vybraných školských stravovacích zariadeniach. Výsledky sú podkladom pre prijímanie opatrení na úseku zdravého spôsobu stravovania. Plnenie tohto projektu je osobitne hodnotené v úlohe č. 4.3.

Pandémia ochorenia COVID-19 a vydávané opatrenia na ochranu verejného zdravia zapríčinili obmedzenie a prerušovanie vyučovania v školách a školských zariadeniach, v jednotlivých triedach, prechod na dištančnú formu vzdelávania a iné obmedzenia vydávané MŠVVaŠ SR.

V kontexte týchto aktivít boli do škôl a školských zariadení emailami zasielané informácie z oblasti výchovy ku zdraviu formou letákov pri príležitosti významných dní podľa WHO (Svetový deň rakoviny, Svetový deň obezity, Svetový deň vody, Svetový deň pohybom ku zdraviu, Svetový deň zdravia, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň srdca, Svetový deň bez tabaku, Medzinárodný deň mlieka, Medzinárodný deň boja proti drogám).

V obmedzenom režime bola prevádzka Poradne zdravia, bolo vyšetrených 36 klientov. V auguste 2021 sme spolupracovali so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, ktorá organizovala akciu na kúpalisku AquaCity, Poprad. Záujemcom (60) bol vyšetrovaný celkový cholesterol, meraný krvný tlak a iné parametre v rámci poradenskej činnosti.

Zamestnanci odd. HDMaVZ sa podieľali na činnosti pre odd. epidemiológie pri telefonickom dohľadávaní kontaktov, písaní listov epidemiologického vyšetovania, zápisníc o epidemiologickom vyšetovaní v súvislosti s plnením karanténnych opatrení v jednotlivých triedach škôl a v prevádzkach predškolských zariadení a pri telefonickom poradenstve školám počas pandémie.

Plnenie úlohy bude pokračovať aj v r. 2022.

### **4.2 Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti**

V letnej sezóne 2021 bolo odobratých 55 vzoriek pieskov, prevahu tvorili vzorky pieskov odobraté z pieskovísk v rámci občianskej vybavenosti na sídliskách v Meste Poprad 32 vzoriek (58,2%). V Meste Kežmarok bolo odobratých 8 vzoriek pieskov (14,5%).

V areáloch materských škôl okresu Poprad bolo odobratých 9 vzoriek pieskov (16,4%), okresu Kežmarok 2 vzorky pieskov (3,6%) a v predškolských zariadeniach Mesta Levoča 4 vzorky pieskov (7,3%).

Z celkového počtu odobratých vzoriek pieskov (55) v 20-tich vzorkách (36,4%) bol pozitívny nález vajíčok geohelmitov ako indikátora parazitárneho znečistenia piesku. V dvoch vzorkách (3,6%) bol prekročený limit najvyššieho prípustného množstva vybraných indikátorov mikrobiálneho znečistenia piesku (prítomnosť termotolerantných koliformných

baktérií a fekálnych baktérií). V ďalších 4 vzorkách (7,3%) bol súčasne nález vajíčok geohelminčov aj prítomnosť indikátorov mikrobiálneho znečistenia piesku. Prítomnosť *Salmonelly* sp. vo vzorkách nebola identifikovaná.

Tento projekt v r. 2021 bol ukončený. Sledovanie kvality pieskov v detských pieskoviskách v nasledujúcom období bude vykonávaný v rámci štátneho zdravotného dozoru.

### 4.3 Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ

Podľa metodického pokynu z ÚVZ SR v r. 2021 mala byť realizovaná 2. etapa riešenia uvedeného projektu - Hodnotenie pestrosti jedálnych lístkov v základných školách (3 vybrané ZŠ, hodnotené obdobie október-november 2021). Vzhľadom na pretrvávajúcu epidemiologickú situáciu v pandémii ochorenia COVID-19 a uzatváranie škôl a školských zariadení nebolo hodnotenie jedálnych lístkov za obdobie marec-máj 2021.

Boli hodnotené jedálne lístky vo vybraných mesiacoch podľa metodiky bodového systému pre hodnotenie frekvencie podávania vybraných druhov potravín/pokrmov (pestrosť), pričom sa mala hodnotiť samostatne každá súčasť obeda – polievka, hlavné jedlo, príloha, šalát a nápoj. Podľa danej metodiky súčasne boli hodnotené jedálne lístky aj z hľadiska odporúčanej frekvencie vybraných druhov potravín/pokrmov za mesiac (uvedených v osobitnej tabuľke). Podľa počtu odporúčanej frekvencie za mesiac získavali jednotlivé potraviny/pokrmové hodnotenia a následne spoločné vyhodnotenie.

Pri hodnotení pestrosti jedálnych lístkov vo vybraných 3 ZŠ (v každom okrese 1 ZŠ) dosahovali vyhovujúci koeficient pestrosti polievky a hlavné jedlá (priemerný koeficient 1), u príloh, šalátov a ovocia bol koeficient pestrosti tiež nad limit (0,5), častejšie však iba s minimálnym prekročením. Naopak, u nápojov bol koeficient pestrosti pod limitom (iba 0,4). Dôvodom je opakovaná ponuka sladených nápojov (sladený čaj, sladený ovocný nápoj zo 100%-ného koncentrátu). V menšej miere sa objavili nesladené nápoje (voda s limetkou). Aj ponuka sortimentu nápojov bola obmedzená.

Celkové hodnotenie odporúčanej frekvencie potravín/pokrmov za mesiac vo všetkých 3 ZŠ zodpovedalo hodnoteniu „dobrý“, s výnimkou mesiaca október 2021 v jednej ZŠ, kde hodnotenie bolo „veľmi dobrý“ (častejšie zaradovanie čerstvej zeleniny a zdravšie alternatívy potravín/pokrmov-karbonátok s ovsenými vločkami, knedľa kysnutá z celozrnnej múky, banánové maffiny). Pri tomto hodnotení nebola naplnená odporúčaná frekvencia zaradovania pokrmov z rýb (2x mesačne), zeleniny čerstvej a tepelne upravenej (mesačne 8x čerstvá, 4x tepelne upravená), zeleninových polievok (12x v mesiaci) a zaradovania nesladených nápojov. Naopak, požiadavka frekvencie zaradovania bezmäsitých a hydínových pokrmov bola naplnená vo väčšine predložených jedálnych lístkov.

Projekt bude pokračovať aj v r. 2022.

### 4.4 Úrazy u detí v SR

V roku 2021 nebol realizovaný projekt „Úrazy u detí v SR“. Bola obmedzená spolupráca s odd. Nemocnice, a. s. Poprad (traumatologické, detské, centrálny príjem) z dôvodov opatrení v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19.

Projekt bude pokračovať v letných mesiacoch aj na jeseň 2022.

Podľa metodiky budú do excelu zadávané získané údaje a odoslané na ÚVZ SR.

## **6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE**

Práca na oddelení epidemiológie bola v roku 2021 venovaná hlavne prebiehajúcej pandémie COVID-19.

### **6.1. Národný imunizačný program SR (NIP SR)**

Realizácia imunizačného programu prebiehala v roku 2021 v pôsobnosti RÚVZ Poprad podľa plánu. Imunizačný program sa realizoval podľa vydaného očkovacieho kalendára platného od 1.1.2021. Očkovací kalendár bol v čase vydania uverejnený na webovej stránke úradu. Išlo o povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých. Realizáciu imunizácie vykonávali ošetrojúci lekári.

V rámci surveillance ochorení preventabilných očkovaním bolo v regióne hlásených 22 ochorení na pertussis. Tvorí to 34% oproti minulému roku, keď bolo hlásených 64 prípadov. Prípady boli sporadické. Riadne očkovanie bolo zaznamenané v 3 prípadoch (intervaly 2-5 rokov od očkovania). Hlásený bol 1 prípad akútnej hepatitídy B ako koinfekcia s akútnou hepatitídou A u 11-ročného dieťaťa, riadne očkovaného. Hlásených bolo 8 prípadov novozisteného nosičstva vírusu hepatitídy B. Hlásený bol 1 prípad pneumokokovej meningitídy.

V priebehu jesene bola podľa usmernenia ÚVZ SR vykonaná kompletná kontrola povinného očkovania, ktorej analýza bude vykonaná v priebehu roka 2022.

### **6.2. Surveillance infekčných chorôb**

Surveillance infekčných ochorení sa realizovala v zmysle platnej legislatívy (zák. č. 355/2007 Z.z.) a štandardných definícií prenosných ochorení.

Hlásenie infekčných ochorení podľa skupín A, B, C, D sa dodržiavalo. Mesačne bola vypracovaná analýza výskytu prenosných ochorení v našom regióne, ktorá však bola zaslaná ošetrojúcim lekárom a ústavným zdravotníckym zariadeniam z dôvodu pandémie s oneskorením a v priebehu jarných mesiacov bola vykonaná analýza výskytu prenosných ochorení za rok 2020.

Informovali sme verejnosť o výskyte prenosných ochorení najmä COVID-u, vrátane platných opatrení na internetovej stránke nášho úradu.

Osobitná pozornosť bola venovaná ochoreniam vyvolaným koronavírusom. V regióne bolo v roku 2021 zaznamenaných 36108 prípadov ochorenia COVID-19. Najviac ochorení zaznamenaných v mesiaci november a október. Na podrobnej analýze prípadov COVID-19 sa ešte pracuje.

Oddelenie epidemiológie sa aktívne snaží udržiavať dobrú spoluprácu so zdravotníckymi zariadeniami v regióne aj zdravotníckymi zariadeniami mimo regiónu, hlavne s oddeleniami klinickej mikrobiológie v oblasti surveillance infekčných ochorení. Aktívne sme spolupracovali s mobilnými odbernými miestami, centrami sociálnych služieb, školami, obcami pri riešení problémov súvisiacich s výskytom ochorení COVID-19.

Surveillance chrípky s odbermi od sentinelových lekárov sa vykonávala len na konci roka 2021. Na PCR vyšetrenie chrípky bolo odobratých 16 materiálov .

### **6.3. Informačný systém prenosných ochorení**

Pokračovali sme v surveillance a kontrole infekčných ochorení používaním epidemiologického informačného systému EPIS a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, databázy PCR výsledkov na koronavírus, databázy antigénových výsledkov koronavírusu, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC a oddeleniach klinickej mikrobiológie, systému rýchleho varovania, manažmentu epidémií a manažmentu kontaktov a ohnísk..

V roku 2021 bolo hlásených a v informačnom systéme spracovaných 37692 prípadov infekčných ochorení vrátane Covidu, z nich 442 bolo nozokomiálnych nákaz (NN). Akútne respiračné ochorenia a chrípka sa hlásili telefonicky. V roku 2021 bolo zaevidovaných 2126 epidémií z nich 2111 koronavírusových.

### **6.4. Nozokomiálne nákazy**

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz sa naďalej vykonáva v rámci hlásenia v EPISe. Hlásených bolo 442 nozokomiálnych nákaz. Prešetrovali sme pozitívne výsledky hemokultúr hlásených z OKM Nemocnice Poprad, a.s. a OKM Zvolen. V roku 2021 sme sa už po jedenásty krát zapojili do programu HELICS – sledovania NN na jednotke intenzívnej starostlivosti – na OAIM Nemocnice Poprad a.s., analýza bude vykonaná v priebehu roka 2022 po ustúpení pandémie.

V rámci ŠZD bolo vykonaných 29 kontrol aj so zameraním na kontrolu dodržiavania hygienicko – epidemiologického režimu, bariérovej ošetrovateľskej techniky, pri ktorých bolo odobraných 492 vzoriek z prostredia, 19 vzoriek na sterilitu, 7 vzoriek dezinfekčného roztoku, 20 vzoriek ovzdušia. Súčasťou ŠZD bola aj kontrola účinnosti sterilizácie zdravotníckych pomôcok akreditovanou metódou odberu vzorky a to u 76 horúcovzduchových a 76 parných sterilizačných prístrojov. Podrobná analýza bude vo Výročnej správe oddelenia epidemiológie za rok 2021.

Kampane a projekty budú pokračovať v roku 2022 po skončení pandémie COVID-19

### **6.5. Mimoriadne epidemiologické situácie**

V roku 2021 sa oddelenie epidemiológie plne venovalo riešeniu prípadov, nariad'ovaniu opatrení, kontrole opatrení v súvislosti s pandemiou COVID- 19 v súčinnosti so všetkými dotknutými inštitúciami. Na úvod pandémie bolo zasadnutie protiepidemickej komisie na RÚVZ so sídlom v Poprade na ktorú nadväzovala spolupráca všetkých účastníkov pri riešení rôznych situácií, ktoré vyplynuli pri zabezpečovaní opatrení pri výskyte COVID-19.

### **6.6 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV**

V rámci tejto surveillance hlásenie akútnych chabých obrn (ACHO) v týždenných intervaloch zainteresovanými oddeleniami je nedostatočné. Hlásia sa len hospitalizované prípady, nie negatívny stav. V roku 2021 nebol hlásený žiadny prípad ACHO. V pravidelných intervaloch podľa plánu virologického laboratória RÚVZ so sídlom v Košiciach sa vykonávali odbery odpadových vôd na čističke odpadových vôd vo Veľkej Lomnici na sledovanie VDPV. V priebehu roku 2021 bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd podľa harmonogramu virologického laboratória RÚVZ so sídlom v Košiciach s negatívnym výsledkom.

## **6.7. Prevencia HIV/AIDS**

Na RÚVZ so sídlom v Poprade je súčasťou poradenského centra ako jedna z nadstavbových poradní Poradňa pre AIDS. Na webovej stránke úradu sú uvedené kontakty pre verejnosť. Poradenstvo vykonáva lekár epidemiológ, ktorý zároveň koordinuje činnosť v prevencii AIDS na úrade, v úzkej spolupráci s oddelením Podpory zdravia a oddelením hygieny detí a mládeže. Klienti okrem poradenstva dostanú informáciu o možnosti vyšetrenia HIV protilátok. V roku 2021 bolo 3 klientom po konzultácii v poradni pre AIDS pri RÚVZ Poprad odporučené vyšetrenie v RÚVZ Košice.

V rámci prevencie AIDS budú rozdane vzdelávacie materiály (letáky) do školských zariadení a budú vykonávané prednášky o prevencii HIV po ustúpení COVID-u v roku 2022. V priestoroch RÚVZ Poprad (na chodbe a v Poradni zdravia) bola umiestnená nástenka o HIV/AIDS. RÚVZ so sídlom v Poprade vykonával edukačnú činnosť a zároveň obyvateľstvo regiónu informoval o epidemiologickej situácii vo výskyte AIDS v rámci Slovenska na webovej stránke RÚVZ

## **6.8. Poradne očkovania**

V novembri 2011 bola na oddelení epidemiológie zriadená Poradňa očkovania. Na webovej stránke úradu sú uvedené kontakty o možnosti telefonického poradenstva aj osobnej návštevy po telefonickom dohovore.

Činnosť poradne očkovania bude obnovená po spracovaní prípadov COVID-19 v roku 2022.

V roku 2021 poradňu nenavštívil žiadny cestovateľ, telefonicky sa poradilo 6 cestovateľov, ktorí sa prišli poradiť o očkovaní pri cestách do zahraničia. Informácie sa podávali hlavne v súvislosti s opatreniami pri COVIDe v rámci cestovania.

## **6.9. Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania**

Projekt sme chceli realizovať v jarných mesiacoch 2021 na troch stredných školách v okrese Poprad, Kežmarok a Levoča. Z dôvodu nástupu pandémie táto úloha bude odložená na priaznivejšie popandemické obdobie.

## 7. ŠPECIALIZOVANÉ LABORATÓRIUM 2 MIKROBIOLOGICKÝCH ANALÝZ

### 7.2 Kvalita vody a prostredia umelých kúpalísk a zdravotníckych zariadení

**Gestor:** ÚVZ SR - Národné referenčné centrum pre legionely v životnom prostredí

**Riešiteľské pracovisko:**

RÚVZ so sídlom v Poprade – **Špecializované laboratórium 2 mikrobiologických analýz** vyšetřilo v roku 2021 na legionely v rámci projektu celkovo **33** vzoriek (33 ukazovateľov, 206 analýz): z toho **22** vzoriek teplej úžitkovej vody (TÚV), **7** vzoriek bazénových vôd. Zároveň boli vyšetřené **4** stery súvisiace s odberovými miestami.

V deviatich vzorkách TÚV bola stanovená prítomnosť baktérií rodu *Legionella*. Ich počty sa pohybovali v rozmedzí od  $1,0 \cdot 10^2$  KTJ/100ml do  $>3,0 \cdot 10^5$  KTJ/100 ml. V troch vzorkách bola potvrdená *Legionella pneumophila* sér. 6, v troch prípadoch *Legionella pneumophila* sér. 2, v jednej *Legionella pneumophila* sér. 3, v jednej *Legionella pneumophila* sér. 9 a v jednej *Legionella pneumophila* sér. 3 aj 9.

V jednej zo štyroch vzoriek sterov bola stanovená *Legionella pneumophila* sérotyp 3 a v jednej *Legionella pneumophila* sérotyp 6. V dvoch vzorkách sterov a vo vzorkách bazénových vôd legionely stanovené neboli.

### 7.3 Materské mlieko

Sledovala sa kvalita nepasterizovaného mlieka ako odozva na zdravotný stav matky a spôsob manipulácie s mliekom. Mikrobiologické vyšetřenia boli zamerané na sledovanie účinnosti pasterizácie materského mlieka porovnávaním mikrobiologickej kvality mlieka pred a po jeho pasterizácii.

Zisťovala sa prítomnosť patogénnych mikroorganizmov v nepasterizovanom a pasterizovanom mlieku a prítomnosť stafylokokového enterotoxínu v pasterizovanom mlieku, ako prevencia proti ohrozeniu zdravia novorodencov podávaním kontaminovaného mlieka. Izolované kmene *Staphylococcus aureus* boli odoslané do NRC pre KPS a ich toxíny v Košiciach, kde sa sledovala prítomnosť stafylokokového enterotoxínu.

**Gestor:** ÚVZ SR

**Riešiteľské pracovisko:**

RÚVZ so sídlom v Poprade – **Špecializované laboratórium 2 mikrobiologických analýz** vyšetřilo za rok 2021 **58** vzoriek (58 ukazovateľov, 340 analýz) materského mlieka.

Bolo vyšetřených **29** vzoriek materského mlieka **pred pasterizáciou:**

V týchto vzorkách boli identifikované mikroorganizmy:

---

<i>Acinetobacter</i> sp.	14
aeróbne sporulanty	1
<i>Bacillus cereus</i>	7
<i>Enterobacter</i> sp.	5
<i>Enterobacter amnigenus</i>	1
<i>Enterococcus</i> sp.	2

---

<i>Klebsiella oxytoca</i>	7
<i>Klebsiella pneumoniae</i>	8
<i>Pantoea</i> sp.	3
saprofytické stafylokoky	22
<i>Staphylococcus aureus</i>	9
<i>Staphylococcus haemolyticus</i>	2
<i>Streptococcus</i> sp.	4

Bolo vyšetrených **29** vzoriek materského mlieka **po pasterizácií:**

V týchto vzorkách boli identifikované mikroorganizmy:

<i>Bacillus cereus</i>	6
<i>Enterococcus</i> sp.	1
saprofytické stafylokoky	5
<i>Staphylococcus aureus</i>	1
<i>Staphylococcus haemolyticus</i>	1

#### Záver:

V 18 vzorkách bola pasterizácia účinná a neboli tam zistené žiadne mikroorganizmy.

V 11 vzorkách aj po pasterizácii bola potvrdená prítomnosť mikroorganizmov.

V 9 vyšetrených vzorkách pred pasterizáciou sme potvrdili prítomnosť

*Staphylococcus aureus*. V jednom prípade bol prítomný aj po pasterizácii.

V dvoch prípadoch izolovaného kmeňa *Staphylococcus aureus* bola potvrdená produkcia enterotoxínu typ D.

## 7.18 Monitoring výskytu vibrií s cieľom ochrany verejného zdravia

Gestor: NRC pre *Vibrionaceae*, RÚVZ so sídlom v Komárne

### Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade – Špecializované laboratórium 2 mikrobiologických analýz vyšetřilo v roku 2021 v rámci projektu 28 vzoriek (pitné, bazénové vody, stery z nemocničného prostredia ( 26 ukazovateľov, 520 analýz). V 24 vzorkách sme prítomnosť *Vibrio* spp. nezistili.

V štyroch vzorkách sme zistili prítomnosť susp. *Aeromonas* / *Vibrio* sp.

V NRC pre *Vibrionaceae* boli kmene reidentifikované.

Pozitívne vzorky:

- ÚV Nemocnica Ružomberok, vodovodná batéria, lab.č. vzorky 1800, správa o skúške 7/2022 - *Vibrio mimicus*
- Pitná voda – studňa, Poprad, lab.č. 321, správa o skúške 624/2021 - *Vibrio* sp.
- Pitná voda – distribučná sieť, Gelnica, lab.č. 289, správa o skúške 609/2021 - *Vibrio fluvialis*
- Pitná voda – distribučná sieť, Stará Ľubovňa, správa o skúške 598/2021- *Vibrio fluvialis*.

## **9. PODPORA ZDRAVIA A VÝCHOVA K ZDRAVIU**

### **9.1 Národný program podpory zdravia**

Národný program podpory zdravia je celospoločenský program, ktorý plní ciele v oblasti prevencie civilizačných ochorení, ktoré sú najčastejšou príčinou chorobnosti a úmrtnosti nášho obyvateľstva.

Plnenie projektu je realizované v Poradni zdravia v rámci poradenskej činnosti. Činnosť Poradenského centra PZ pri RÚVZ prispieva k znižovaniu rizikových faktorov civilizačných ochorení a súčasne zvyšuje zdravotné uvedomenie obyvateľov. Prispievajú k tomu aj príspevky so zdravotníckou tematikou do masovokomunikačných prostriedkov, celkovo bolo v tomto roku zaslaných 38 príspevkov.

#### **9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky**

Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva sa vykonáva predovšetkým u klientov v našom Poradenskom centre podpory zdravia.

V roku 2021 bolo v základnej poradni pri RÚVZ Poprad vyšetrených 36 klientov vo veku nad 18 rokov, z toho 32 žien a 4 muži.

V spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou sa v mesiaci august uskutočnilo vyšetrenie návštevníkov v Aquaparku Aqua City v Poprade. Akcie sa celkovo zúčastnilo 60 osôb, ktorým bol meraný krvný tlak a cholesterol a následne bolo im poskytnuté odborné poradenstvo.

### **9.2 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 - 2025**

V priebehu roka 2021 boli do cca 220 predškolských a školských zariadení nášho regiónu zasielané letáky a informácie o správnom stravovaní, ako aj o prevencii vzniku obezity (pri príležitosti Svetového dňa obezity, Svetového dňa potravy, Svetového dňa pohybom ku zdraviu). Tieto letáky boli uverejnené aj na webovej stránke RÚVZ a na nástenke v budove RÚVZ.

V rámci projektu „Viem čo zjem“ bolo vykonaných 11 prednášok v 3 základných školách mesta Poprad pre 190 žiakov.

#### **9.2.1 „Vyzvi srdce k pohybu“ Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie**

Táto celonárodná kampaň je organizovaná v dvojročných intervaloch, gestorom je RÚVZ v Banskej Bystrici. V tomto roku prebiehala v období od 10.05.2021 do 01.08.2021. O konaní súťaže sme informovali verejnosť v našom regióne prostredníctvom web stránky úradu a informatívnych letákov pre fitness centrá a vybrané podniky v regióne.

Všetkým predškolským a školským zariadeniam v regióne boli tiež zaslané informatívne letáky s propagáciou pohybu a fyzickej aktivity.

### **9.3 Podpora zdravia znevýhodnených komunit**

V r. 2021 projekt nebol plnený.

### **9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike**

V r. 2021 nebol realizovaný.



## **9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014 - 2020**

V r. 2021 boli pri príležitosti Svetového dňa Alzheimerovej choroby a Svetového dňa duševného zdravia vytvorené informatívne letáky, ktoré boli zasielané e-mailom do školských zariadení, boli uverejnené na web stránke úradu a aj na nástenke v budove úradu.

Na web stránke nášho úradu, a tiež na našej nástenke boli uverejnené letáky (zaslané z BA) na tému „Ako podporiť duševné zdravie starších ľudí počas pandémie COVID-19“.

## **9.6 CINDI program SR**

Do predškolských a školských zariadení nášho regiónu (cca 220 zariadení) boli pravidelne distribuované letáky v rámci významných svetových dní vyhlasovaných WHO (Svetový deň rakoviny, Svetový deň obezity, Svetový deň vody, Svetový deň pohybom ku zdraviu, Svetový deň zdravia, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň srdca, Svetový deň bez tabaku, Medzinárodný deň mlieka, Medzinárodný deň boja proti drogám) ako forma intervencie v rámci zdravotne výchovných aktivít pri dištančnom vzdelávaní. Tieto letáky boli tiež uverejňované na web stránke nášho úradu a na nástenke v budove úradu.

Pravidelné informácie zamerané na zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľstva boli zabezpečované aj prostredníctvom regionálnych médií (Chemosvitské noviny, Noviny Whirlpool, Podtatranské noviny, Mesačník Poprad, noviny Kežmarok, TV Poprad).

## **9.7 Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2017 - 2020**

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku a Medzinárodného dňa boja proti drogám boli vytvorené informatívne letáky, ktoré boli uverejnené na web stránke nášho úradu, ako aj na nástenke v budove úradu a boli rozoslané všetkým školským zariadeniam v regióne.

V rámci celoslovenského poskytovania telefonického poradenstva na odvykanie od fajčenia bolo v dňoch 13.12.2021 – 23.12.2021 poskytované telefonické poradenstvo v rámci linky pomoci na odvykanie od fajčenia. Celkovo bolo prijatých 21 telefonických hovorov, pričom 10 z nich bolo vyhodnotených ako opodstatnené.

## **9.8 Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020**

V r. 2021 projekt nebol plnený.

Pri príležitosti Svetového dňa pohybom ku zdraviu (10.05.2021) boli všetkým predškolským a školským zariadeniam v našej spádovej oblasti zaslané informatívne letáky s touto tematikou.

V súvislosti s pandemiou ochorenia COVID – 19 a vydanými opatreniami na zabránenie šírenia tohto ochorenia naša činnosť v oblasti podpory a výchovy k zdraviu bola obmedzená. Odd. HDMaVZ bolo aj v tomto roku nápomocné odd. EPI pri riešení problematiky pandémie ochorenia COVID – 19, najmä pri epidemiologickom vyšetrení a vydávaní karanténnych opatrení v školách a školských zariadeniach.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva  
so sídlom v Považskej Bystrici**

## **1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA**

### **1.1 Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov slovenskej republiky (NEHAP V)**

Základným cieľom NEHAP V. je minimalizovať riziká pochádzajúce z prostredia, ktoré môžu poškodzovať a ohrozovať zdravie ľudí. Je preto nevyhnutné posilňovať úsilie zamerané na riešenie hlavných environmentálnych determinantov s vplyvom na zdravotný stav jednotlivca i celej populácie ktorými sú znečistenie ovzdušia, znečistenie vôd, nedostatočné zásobovanie pitnou vodou, nebezpečné chemické látky, hluk, odpady, kontaminované lokality a zmena klímy.

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici v rámci plnenia úloh tohto programu vykonáva monitoring pitnej vody a štátny zdravotný dozor nad hromadným zásobovaním obyvateľstva pitnou vodou a dodržiavaním povinností právnických a fyzických osôb, uložených zákonom č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Usiluje sa o poskytovanie kvalitných a včasných informácií verejnosti o zásobovaní pitnou vodou v regióne, o kvalite vody z verejných vodovodov, o kvalite vody na umelých kúpaliskách v považskobystrickom regióne, ale aj edukačných informácií ako sú napr. význam a biologická hodnota pitnej vody pre zdravie človeka, zdravotné účinky kontaminovanej vody na ľudský organizmus, spôsoby dezinfekcie vody či už pitnej alebo vody na kúpanie atď.

V roku 2021 sme zabezpečili odber a analýzu vzoriek vôd z 27 verejných vodovodov: v rámci kontrolného monitoringu - 111, preverovacieho monitoringu - 20, v rámci ŠZD - 5, spolu 136 vzoriek. Vyšetrených bolo 25 vzoriek z individuálnych vodných zdrojov, z toho obsah dusičnanov 0-10 mg/l obsahovalo 16 vzoriek, 10-50 mg/l obsahovalo 9 vzoriek a ani v jednom prípade nebol zistený obsah dusičnanov nad 50 mg/l (ani vo vzorkách odobratých z verejných vodovodov). Mikrobiologickú závadnosť vykazovalo 11 vzoriek, čo predstavuje 44 %.

Bazénov s celoročnou prevádzkou v našom regióne je 27, počet predložených protokolov o analýze kvality vody na kúpanie od prevádzkovateľov bol 76. Počet odobratých vzoriek v rámci ŠZD bol 34.

Celkový počet dozorovaných letných kúpalísk v našom regióne je 7. V roku 2021 boli prevádzkované 3 letné kúpaliská. Predložených protokolov o kvalite vody (prevádzkovateľmi) bolo 16 a 13 vzoriek bolo odobratých v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru.

## **2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE**

### **2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce**

#### *2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)*

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici získava údaje a vedie evidenciu o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v zamestnávateľských subjektoch pôsobiacich na území okresov Púchov, Považská Bystrica a Ilava v programe ASTR, ktorého aktualizácia je pravidelne vykonávaná podľa požiadaviek ÚVZ SR. Podľa štandardných výstupov programu bolo k 31.12. 2021 v 3. a 4. kategórii rizikových prác v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici evidovaných celkom 3593 exponovaných zamestnancov, z toho 719 žien.

Počet zamestnávateľských subjektov, u ktorých evidujeme rizikové práce je 116.

Podľa evidencie ASTR najviac rizikových prác evidujeme v rezorte priemyselnej výroby - 2767 zamestnancov. 148 pracovníkov vykonáva rizikové práce v oblasti zdravotníctva a sociálnej pomoci. V poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove evidujeme 25 zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce. Rizikové práce v oblasti administratívnych a podporných služieb vykonáva 167 pracovníkov, v oblasti dodávky vody, čistenia a odvodu odpadových vôd, odpadov a služieb odstraňovania odpadov vykonáva rizikové práce 62 pracovníkov a v odborných, vedeckých a technických činnostiach vykonáva rizikové práce 15 pracovníkov. V stavebníctve a pri ťažbe a dobývaní vykonáva rizikové práce 22 pracovníkov a v oblasti skladovania a dopravy 312 pracovníkov. 75 pracovníkov vykonáva rizikové práce v oblasti veľkoobchodu a maloobchodu.

Z jednotlivých rizík sú pracovníci pri výkone prác zaradených do tretej alebo štvrtej kategórie najviac exponovaní rizikovému faktoru hluk (2237 exponovaných pracovníkov, z toho 1984 v 3. kat. a 253 v 4. kat.). Chemickým látkam je exponovaných 1275 pracovníkov (z toho 1059 v 3. kategórii a 216 v 4. kategórii), z tohto počtu je pevnému aerosólu exponovaných 1126 pracovníkov (z toho 923 v 3. kat. a 203 v 4. kat.) a chemickým karcinogénom, mutagénom a reprodukčne toxickým látkam je exponovaných spolu 571 pracovníkov (z toho 422 v 3. kat. a 149 v 4. kat.). Nešpecifickému faktoru - mikroklimatické podmienky je exponovaných 582 pracovníkov (záťaž teplom - 464 pracovníkov a 118 pracovníkov - záťaž chladom). Vibráciám je exponovaných 176 pracovníkov. Nadmernej fyzickej záťaži - dynamickej je exponovaných 102 pracovníkov v 3. kat., DNJZ je exponovaných 122 pracovníkov v 3. kat., zvýšenému tlaku na lakt'ový nerv 12 exponovaných pracovníkov, všetci v 3. kategórii a nevhodnú pracovnú polohu pri práci na čas presahujúci limity stanovené legislatívou zaujíma 15 zamestnancov. 170 pracovníkov je exponovaných nadmernej fyzickej záťaži pri ručnej manipulácii s bremenami, všetci v 3. kategórii. Biologickým faktorom je exponovaných spolu 94 pracovníkov v 3. kat., optickému žiareniu je vystavených 7 pracovníkov v 3. kategórii.

V porovnaní s údajmi získanými k 31.12. 2020 došlo k poklesu počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce o 141 pracovníkov.

Uvedené súvisí predovšetkým so znižovaním celkového počtu pracovníkov v jednotlivých prevádzkach, zrušením niektorých prevádzok (METALLURG, a.s., Dubnica nad Váhom, ALUTECH Slovakia, s.r.o., Dubnica nad Váhom), ale aj vyradením niektorých prác z tretej a štvrtej kategórie z dôvodu zníženia miery rizika po opatreniach vykonaných zamestnávateľom

najmä Booster Precision Components (Belusa), s.r.o., Beluša a RONA, a.s. Lednické Rovne.

Z hľadiska expozície jednotlivým rizikovým faktorom bol zaznamenaný najvýznamnejší nárast v počte zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s rizikovým faktorom biologický faktor z dôvodu zaradenia prác pri starostlivosti o pacientov s ochorením COVID-19 (o 77 pracovníkov viac) v NsP Považská Bystrica do tretej kategórie. Zároveň bol zaznamenaný aj nárast počtu pracovníkov (o 146 pracovníkov viac) vykonávajúcich rizikové práce s rizikovým faktorom fyzická záťaž (práca s bremenami, dynamická záťaž) z dôvodu zaradenia prác vodičov VZV spoločností skupiny GIMAX do tretej kategórie, nakoľko z dôvodu kumulácie pracovných činností títo pracovníci vykonávajú aj práce pri expedovaní autoplášťov. Tieto práce sú spojené so zvýšenou záťažou pri práci. Do tretej kategórie rizikových prác boli z dôvodu zvýšenej fyzickej záťaže zaradené aj niektoré práce pri zlievaní a tavení v spoločnosti Booster Precision Components (Považská Bystrica), s.r.o., Považská Bystrica. Naopak k výraznému poklesu počtu pracovníkov došlo z hľadiska expozície rizikovému faktoru chemické látky a zmesi a hluk. Uvedené súvisí najmä s vyradením niektorých prác pri obsluhu kovoobrábacích strojov a zariadení v spoločnosti Booster Precision Components (Belusa), s.r.o., Beluša z tretej a štvrtej kategórie (hluku, chemický faktor - minerálne oleje), nakoľko po vykonaných opatreniach (inštalácia hluk pohltivých zásten, ofukovanie kusov v plexiskle, inštalácia odsávania a zvýšenie intenzity vetrania). Pokyn na vykonanie uvedených opatrení vydal RÚVZ ešte v roku 2019. Mierne zvýšenie (o 45 pracovníkov viac) bolo zaznamenané aj v expozícii chemickým karcinogénom, mutagénom a reprodukčne toxickým látkam z dôvodu zaradenia niektorých prác pri obsluhu strojov a zariadení na výrobu gumy pracovníkov spoločností skupiny GIMAX do tretej kategórie. Títo pracovníci sú exponovaní sadziám vo výrobe zmesí na pracoviskách spoločností Continental Matador Rubber, s.r.o., Púchov a Continental Matador Truck Tires, s.r.o., Púchov, ktoré však podľa kariet bezpečnostných údajov nie sú klasifikované ako karcinogénne.

Celkovo bolo k 31.12. 2021 vydaných **46** rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 355/2007 Z.z.). Z toho **13** rozhodnutí bolo vydaných z dôvodu straty platnosti rozhodnutia, nakoľko sa opatreniami vykonanými zamestnávateľom nepodarilo za obdobie jedného roka znížiť mieru rizika a práce naďalej spĺňali kritéria pre zaradenie do štvrtej kategórie.

Povinnosť vypracovať a predkladať na RÚVZ informáciu o zdravotných rizikách na pracoviskách, kde sa vykonávajú rizikové práce a o opatreniach vykonaných na ich zníženie alebo odstránenie podľa § 30 ods. 1 písm. l) zákona č. 355/2007 Z.z. v znení neskorších predpisov si väčšina zamestnávateľov splnila, o čom svedčí počet predložených informácií o hodnotení rizík (spolu 94). V niektorých informáciách nie sú uvedené konkrétne opatrenia zamestnávateľa na zníženie rizika, ale len všeobecné opatrenia vyplývajúce z legislatívy - čistenie strojov, LPP, informovanosť pracovníkov, OOPP... Dokumenty boli vypracovávané v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou.

Za účelom znižovania miery zdravotných rizík zamestnancov bol vykonávaný ŠZD zameraný na dodržiavanie ustanovení zákona a jednotlivých nariadení vlády. Z dôvodu pandémie ochorenia COVID 19 a značného obmedzenia výkonu ŠZD oddelením PPLaT (všetci pracovníci OPPLaT sa podieľali na riešení epidemiologickej situácie a trasovaní kontaktov) bol výkon ŠZD značne obmedzený. Spolu bolo v roku 2021 vykonaných 23 kontrol na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú práce zaradené do 3. resp. 4. kategórie a ŠZD bol vykonávaný najmä za účelom prešetrovania podnetov, podozrení na chorobu z povolania alebo posúdenia návrhov zamestnávateľa na zaradenie alebo zmenu v zaradení prác do tretej a štvrtej kategórie.

Kontrolované bolo najmä splnenie povinnosti kvalitatívne a kvantitatívne zisťovať zdraviu škodlivé faktory pracovného prostredia, posudzovať zdravotné riziká vyplývajúce z expozície zdraviu škodlivým faktorom práce a pracovného prostredia, vedenie evidencie zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce a dokumentácie vypracovanej zamestnávateľom v spolupráci s PZS (posudky o riziku a prevádzkové poriadky). So zamestnávateľmi boli komunikované možnosti realizácie opatrení na zníženie expozície zamestnancov zdraviu škodlivým faktorom pracovného prostredia.

Overovanie informovanosti zamestnancov o rizikách vyplývajúcich z expozície jednotlivým faktorom pracovného prostredia prostredníctvom dotazníkov informovanosti pre jednotlivé faktory práce a pracovného prostredia bolo v roku 2021 realizované len u 3 pracovníkov, ktorí sú alebo môžu byť exponovaní azbestu pri práci.

Expozícia pracovníkov jednotlivým faktorom práce a pracovného prostredia bola posudzovaná aj pri výkone ŠZD v rámci posudkovej činnosti pri uvádzaní priestorov do prevádzky a následne pri hodnotení výsledkov posúdenia zdravotných rizík ako splnenia opatrení uložených pri výkone štátneho zdravotného dozoru.

Z dôvodu nezabezpečenia posúdenia zdravotných rizík vo vzťahu k práci v zmysle zákona (spolu s inými porušeniami ustanovení zákona č. 355/2007 Z.z.) boli v správnom konaní uložené **2 pokuty** v celkovej sume **900 €**.

V roku 2021 nebol posudzovaný návrh na zaradenie práce SZČO do tretej alebo štvrtej kategórie. V programe ASTR evidujeme 4 SZČO, ktoré vykonávajú prácu zaradenú do tretej, resp. štvrtej kategórie. Výkon prác samostatne zárobkovo činnými osobami v rôznych spoločnostiach zostáva naďalej problémom z toho dôvodu, že sa o nich dozvedáme len náhodne pri výkone štátneho zdravotného dozoru. Svoju činnosť však vykonávajú na základe objednávky častokrát u viacerých subjektov v priebehu roka. Obzvlášť zaťažujúce je pre tieto osoby plnenie povinností na zabezpečenie meraní faktorov pracovného prostredia a posúdenia zdravotných rizík. Túto povinnosť za nich vo väčšine prípadov zabezpečuje spoločnosť, alebo fyzická osoba oprávnená na podnikanie pre ktorú vykonávajú prácu na základe zmluvy. Rovnako pre nich na základe vzájomnej dohody zabezpečujú aj LPP vo vzťahu k práci, resp. refundujú náklady s tým spojené .

V roku 2021 nebol na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici predložený návrh na zaradenie prác do tretej kategórie s rizikovým faktorom *psychická pracovná záťaž* ani neevidujeme práce zaradené do tretej kategórie pre rizikový faktor psychická pracovná záťaž.

Tiež neevidujeme práce zaradené do tretej kategórie - rizikový faktor *ionizujúce žiarenie*.

### 2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

K 31.12.2021 bol ŠZD podľa NV SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov (ďalej len NV SR č. 355/2006 Z.z.) zameraný na kontrolu dodržiavania ustanovení § 8 uvedeného nariadenia vlády vykonaný *v troch subjektoch*.

Na pracoviskách spoločnosti *ZVS holding a.s., Dubnica nad Váhom*, kde pracovníci manipulujú s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami pri výrobe zloží, pri plnení a striekaní striel. V rámci ŠZD boli sledované podmienky skladovania, príjmu a výdaja toxických a veľmi toxických látok a zmesí, ako aj samotná manipulácia s týmito látkami a karty bezpečnostných údajov.

Zároveň bolo pri výkone ŠZD kontrolované splnenie povinnosti na zabezpečenie odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami a tiež splnenie povinnosti absolvovania aktualizácie odbornej prípravy v zmysle zákona. Pri výkone ŠZD neboli zistené závažné nedostatky.

Počas výkonu štátneho zdravotného dozoru a na základe údajov z predložených kariet bezpečnostných údajov bolo zistené používanie toxických látok a zmesí v rámci výrobného procesu v 2 spoločnostiach na výrobu náterových látok **COLOR Company s.r.o, Dubnica nad Váhom, SLOVLAK Košeca, a.s., Košeca**. Počas výkonu ŠZD boli sledované podmienky skladovania, príjmu a výdaja toxických a zmesí, ako aj samotná manipulácia s týmito látkami. Rovnako bolo skontrolované aj splnenie povinnosti na zabezpečenie odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými látkami a zmesami.

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici neoveruje a nevydáva osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami. Žiadatelia sú odporúčaní na RÚVZ v sídle kraja (RÚVZ Trenčín). Na RÚVZ v sídle kraja sú odporúčaní aj v prípade predkladania potvrdení o absolvovaní aktualizácie odbornej prípravy, prípadne sú tieto potvrdenia odstúpené.

Fyzické osoby - podnikatelia a právnické osoby, ktoré vykonávajú dezinfekciu a reguláciu živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť sú povinné oznámiť začiatok každej takejto činnosti RÚVZ písomne, najneskôr 48 hodín pred jej začiatkom. K 31.12. 2021 bolo na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici doručených 882 takýchto oznámení. Oznámenia sú v evidencii oddelenia HŽPaZ, ktoré nariaďuje výkon DDD.

Mimoriadne a havarijné situácie týkajúce sa priamo manipulácie s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami neboli zaznamenané.

### *2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém*

K 31.12. 2021 evidujeme v programe ASTR celkom 571 zamestnancov z toho 23 žien, ktorí vykonávajú práce v 3. a 4. kategórii s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi, reprodukčne toxickými látkami. Do tohto počtu sú zaradení najmä pracovníci spoločností Continental Matador Rubber, s.r.o. a Continental Matador Truck Tires, s.r.o., Púchov a spoločnosti skupiny Gimax, s.r.o. (spolu 534 z toho 16 žien), ktoré však podľa predložených KBÚ nie sú klasifikované ako karcinogénne. V roku 2021 došlo k nárastu počtu pracovníkov exponovaných sadziám (o 47 pracovníkov viac) - zaradenie prác pracovníkov spoločností skupiny GIMAX pri obsluhu miešacích liniek, strojov a zariadení na výrobu autoplášťov a ďalších obslužných prác do tretej alebo štvrtej kategórie.

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici eviduje práce s rizikom chemickej karcinogenity pri práci s cytostatikami na pracovisku ambulatnej chemoterapie Nemocnice s poliklinikou Považská Bystrica. Na základe záverov posúdenia rizika boli práce na uvedenom pracovisku z dôvodu zvýšenej miery zdravotného rizika zo špecifického pôsobenia karcinogénnych a mutagénnych faktorov zaradené do 3. kategórie. Počet podaných dávok sa eviduje - v roku 2021 bolo podaných 7240 dávok.

V roku 2021 ukončila poskytovanie ambulatnej liečebno-preventívnej starostlivosti v odbore klinická onkológia súkromná ambulancia neštátneho zdravotníckeho zariadenia v Považskej Bystrici. Okrem toho evidujeme práce zaradené do tretej kategórie, pri ktorých sú zamestnanci exponovaní karcinogénnym látkam (pevný aerosól z tvrdého dreva) v podniku na výrobu

drevených schodišť - INTERMONEX, s.r.o., Dubnica nad Váhom (18 zamestnancov) a u 3 SZČO v prevádzke na výrobu drevených násad. Práce zaradené do štvrtej kategórie, pri ktorých sú zamestnanci exponovaní karcinogénnym látkam (pevný aerosól z tvrdého dreva) evidujeme v spoločnosti RONA, a.s. v drevotokárskej dielni pri výrobe drevených foriem na výrobu skla (5 pracovníkov). Do druhej kategórie prác sú zaradené práce s expozíciou zlúčeninám šesťmocného chrómu pri chrómovaní v spoločnosti GALVANIKA, s.r.o., Dolná Breznica a práce na oddelení patológie NsP Ilava z hľadiska expozície formaldehydu.

ŠZD za účelom hodnotenia expozície karcinogénnym faktorom bol vykonaný v troch subjektoch - **ZVS holding, a.s., Dubnica nad Váhom** (expozícia karcinogénom pri výrobe zloží, plnení a striekaní striel), **SLOVLAK Košeca, a.s., Košeca a COLOR Company s.r.o., Dubnica nad Váhom** (expozícia karcinogénom pri výrobe náterových látok).

V rámci posudkovej činnosti boli vydané 2 rozhodnutia (1 rozhodnutie pre spoločnosť SLOVLAK Košeca, a.s. a 1 pre spoločnosť COLOR Company s.r.o.) podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z. na činnosti spojené s manipuláciou, skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov na pracovisku.

Pracovníkmi OPPLaT RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici bolo k 31.12. 2021 posúdených 105 návrhov na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z.z.:

- 12 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest z odpadových a kanalizačných rúr v stúpačkách bytových jadier
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest z prístrešku rodinného domu
- 58 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strešnej krytiny rodinného domu
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest - odvoz azbestovocementovej strešnej krytiny uloženej na súkromnom pozemku
- 15 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strešnej krytiny hospodárskej budovy
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strešnej krytiny dvojchaty
- 2 rozhodnutia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strešnej krytiny drevenice
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strešnej krytiny prístavby pri rodinnom dome
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strechy budovy údržby strojov
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strechy rodinného domu - azbestovocementové šablóny
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strechy objektu
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stropných podhládov v nebytovom priestore v bytovom dome
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest z priečok v objekte administratívnej budovy
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strechy kultúrneho domu
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strechy



hospodárskeho objektu/garáže - rekonštrukcia

- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strešnej krytiny senníka
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strechy rodinného domu uloženého na dvore
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest z azbestocementových priečok a stropných dosiek v suteréne bytového domu
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strešnej krytiny prístreškov pre odpadové koše
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest - odvoz azbestocementovej strešnej krytiny - voľne uložený odpad
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest - odvoz azbestocementovej strešnej krytiny - voľne uložená vlnovka
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strešnej krytiny rekreačnej chaty

Odstraňovanie azbestového materiálu vykonávali spoločnosti Roman Juríček - STRECHYRJA, Lysá pod Makytou (12 návrhov), MESTKROV, s.r.o., Horná Poruba (12 návrhov), Losstav, s.r.o., Streženice (23 návrhov), KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o., Žilina (5 návrhov), Miroslav Pavlík - Tesklamp, Horný Lieskov (6 návrhov), TREMEX s.r.o., Nová Dubnica (2 návrhy), SD Gelnica, s.r.o. (5 návrhov), KAMON, s.r.o., Považská Bystrica (6 návrhov), M-GAS, s.r.o., Trenčianska Turná (2 návrhy), ReTrash s.r.o., Kremnica (3 návrhy), ASTANA, s.r.o., Poprad (1 návrh), ECOLIKVID, s.r.o., Folkušová (8 návrhov), AZBESTGROUP s.r.o., Bratislava - mestská časť Nové Mesto (7 návrhov), MQM stavebno obchodná spoločnosť s.r.o., Detva (1 návrh), Jesika Pačajová - MARTBEST, Poprad (2 návrhy), Stavebné bytové družstvo, Púchov (1 návrh), DILMUN System, s.r.o., Bratislava (1 návrh), BATKO, s.r.o., Horná Poruba (3 návrhy), Dušan Miezga MOVAK, Vrbové (1 návrh), ALMI - ECO, s.r.o., Nitra (1 návrh), 3MA services, s.r.o., Rosina (3 návrhy), ktoré vlastní oprávnenie ÚVZ SR na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb.

V pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici evidujeme nasledovné spoločnosti, ktoré odstraňujú azbestový materiál: Roman Juríček - STRECHYRJA, Lysá pod Makytou, Losstav, s.r.o., Streženice, Miroslav Pavlík - Tesklamp, Horný Lieskov, KAMON, s.r.o., Považská Bystrica, MESTKROV, s.r.o., Horná Poruba TREMEX, s.r.o., Nová Dubnica, BATKO, s.r.o., Horná Poruba, Stavebné bytové družstvo, Púchov.

Začatie výkonu odstraňovania azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest bolo oznamované písomne (spolu však len 49 oznámení). O ukončení činnosti boli na RÚVZ zasielané záverečné správy odbornej demontáže azbestu.

Na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici bolo odstúpené Okresným úradom Ilava - odbor starostlivosti o životné prostredie jedno podanie týkajúce sa výmeny azbestovej krytiny na rodinnom dome za plechovú krytinu. Nakoľko sa jednalo o fyzickú osobu bolo uvedené podanie vrátené späť Okresnému radu Ilava na ďalšie konanie ako vecne príslušnému orgánu v zmysle zákona o odpadoch.

V roku 2021 bolo skontrolované dodržiavanie ustanovení NV SR č. 253/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci počas odstraňovania

azbesto-cementovej strešnej krytiny z rodinného domu v okrese Považská Bystrica.

## **2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci**

### *2.2.1 Zdravé pracoviská*

V rámci podpory zdravia pri práci odborní pracovníci OPPLaT vykonávali v roku 2021 najmä edukačnú činnosť zamestnávateľov a zamestnancov orientovanú na zvládanie pandémie ochorenia COVID-19, prijímanie protiepidemických opatrení, pomoc pri zabezpečovaní úzkych kontaktov, výklady jednotlivých vyhlások, kontroly dodržiavania nariadených opatrení v prevádzkach a kontroly dodržiavania izolácii a karantén. Konzultácie boli poskytované najmä telefonicky alebo elektronicky prostredníctvom e-mailu. Spolu bolo poskytnutých minimálne 3302 konzultácií, i keď väčšina z nich nesúvisela s problematikou PPL ale skôr s problematikou ochorenia COVID-19.

Vzhľadom na vyššie uvedené boli aktivity zamerané na podporu zdravia pri práci v pravom slova zmysle, či aktivity prostredníctvom poradní zdravia v roku 2021 vykonané len u zamestnancov spoločnosti LEONI Wiring Systems Slovakia, spol. s.r.o. Ilava. Uskutočnili sa merania tlaku krvi a pulzu, antropometrických ukazovateľov, % telesného tuku, merania celkového cholesterolu a glukózy v krvi. Celkovo bolo vyšetrených 33 zamestnancov.

### *2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci*

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) vyhlásila pre roky 2020 -2022 kampaň „Zdravé pracoviská znižujú záťaž 2020 – 2022“, ktorá je zameraná na prevenciu poškodení podporno-pohybovej sústavy súvisiacich s prácou.

V roku 2021 nebol počas Európskeho týždňa BOZP vzhľadom na vyhlásený núdzový stav a vážnu epidemiologickú situáciu a vyťaženosť pracovníkov realizovaný deň otvorených dverí.

Na základe dohody o spolupráci a koordinácii činností medzi ÚVZ SR a NIP v oblasti ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti pri práci a na základe poverenia koordinátora - RÚVZ so sídlom vykonali v roku 2021 odborní pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici spoločnú previerku so zástupcami orgánu inšpekcie práce (IP Trenčín) zameranú na kontrolu dodržiavania ustanovení zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 355/2007 Z.z.“) a jeho vykonávacích predpisov v spoločnosti K.M.O. Slovakia s.r.o., Robotnícka 4347, 017 01 Považská Bystrica.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru dňa 13.10.2021 bolo zistené, že spoločnosť K.M.O. Slovakia s.r.o., Robotnícka 4347, Považská Bystrica je len prevádzkovateľom a z časti i vlastníkom priestorov a aktuálne zamestnáva 5 zamestnancov (konateľ, ekonómka a zväračský inžinier na dohodu cca. 8 hodín/rok, 2 študenti). V uvedených priestoroch však aktuálne vykonávajú činnosť (kovoobrábanie, zámočníctvo) zamestnanci spoločnosti KMO-SK s.r.o., Robotnícka 4347, Považská Bystrica. Preto bol štátny zdravotný dozor vykonaný v oboch spoločnostiach.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru boli zistené porušenia ustanovení zákona č. 355/2007 Z.z. a následne bolo začaté správne konanie vo veci uloženia pokuty.

### 3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

#### 3.1 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Považská Bystrica

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom kardiovaskulárnych ochorení. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch ( napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016-2020, Viedenská deklarácia pre výživu ). V oblasti vládou SR ( uznesenie č.117 z 8.3.2017 ) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017- 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu - postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospeljej populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní.

#### **Vzorky hotových pokrmov boli odobraté v :**

**ZSS verejné - 2 vzorky** hotových pokrmov (1. vzorka - hokaido rizoto, 2. vzorka - dusená ryža). Výsledky laboratórnych vyšetrení odobratého hotového pokrmu vo vzorke č.1 - hokaido rizoto **vyhovovali** požiadavkám výnosu MZ SR z 20. marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú sol' v potravinách.

Výsledky laboratórnych vyšetrení odobratého hotového pokrmu vo vzorke č.2 - dusená ryža **nevyhovovali** požiadavkám výnosu MZ SR z 20. marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú sol' v potravinách.

V prípade nevyhovujúcej vzorky hotového pokrmu - dusená ryža bola zodpovednému prevádzkovateľovi účtovaná náhrada nákladov v sume 54,93 €.

## **4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE**

### **4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025 (NAPPO)**

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

V súvislosti s plnením aktivít prevencie detskej obezity v kontexte plnenie Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 vykonávali odborné pracovníčky oddelenia Hygieny detí a mládeže na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici v roku 2021 nasledovné aktivity.

#### **a) Podpora zdravého štartu do života**

- zamerať sa v rámci poradní zdravia na matky s deťmi na materskej dovolenke. Výchovné aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity realizovať v zariadeniach kde sa stretávajú matky s deťmi napr. materské centrá, rodičovské centrá.

- aktivity neboli v roku 2021 realizované.

#### **b) Podpora zdravšieho prostredia v školách**

- zabezpečiť kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov

- zistené, že deťom sú ponúkané v prevažnej väčšine sladené nápoje, cukrovinky, bagety, slané potraviny.
- prevažnú časť roka 2021 boli školské bufety zatvorené kvôli COVID -19.

- zabezpečiť edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečneho programu pre deti, programu školské ovocie

- v oblasti zdravého stravovania, zdravej výživy, programu školské ovocie realizuje oddelenie HDM aj v spolupráci s úsekom Podpory zdravia prednášku „Zdravý životný štýl“, ktorá zahŕňa všetky tri témy. Bolo zistené, že prednášky na uvedené témy sú poskytované aj platenými lektormi zo súkromného sektoru. Vedenie škôl však víta ponuky bezplatných prednášok so strany RÚVZ v SR . V roku 2021 tieto aktivity realizované vzhľadom k mimoriadnej situácii COVID -19 realizované neboli.

- V roku 2021 bol projekt "Viem, čo zjem", ktorého cieľom je motivovať žiakov ZŠ vo veku 8-11 rokov k vyváženému životnému štýlu, správnym stravovacím návykom a podporiť ich záujem o pohybové aktivity prejavenej záujem z dvoch škôl v meste Považská Bystrica. Realizované boli v roku 2021 tri prednášky na základných školách a uskutočnené 2 dotazníkové aktivity v rámci spomínaného prokejtu.

- zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy

- výkon štátneho zdravotného dozoru je realizovaný v rámci možností personálneho obsadenia oddelenia podľa plánu kontrol.

- kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania

- V pôsobnosti RÚVZ v Pov. Bystrici realizuje prípravu diétného stravovania jedna školská jedáleň pri Základnej škole v meste Považská Bystrica, kde majú možnosť prísť sa stravovať aj žiaci ostatných škôl v rámci mesta.

- kontrolovať dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzovať pri realizácii pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov

- pitný režim je v materských školách zabezpečený väčšinou cez zariadenie školského stravovania. Deťom sa ponúka sladený čaj, ovocné vody a čistá voda. Na základných školách je pitný režim riešený individuálne. Nápoj je ponúkaný len deťom, ktoré sa stravujú v ZŠS. Každá škola však musí mať zabezpečený dostatočný prísun pitnej vody aj v jednotlivých triedach. V rámci organizovania pracovných stretnutí s vedúcimi školských jedální, ale aj pri individuálnych konzultáciách je odporúčané podávať v rámci pitného režimu nesladené čaje.

- posudzovať energetickú a biologickú hodnotu stravy

- v roku 2021 neboli odobrané vzorky pokrmov ani rýchleho občerstvenia kvôli COVID -19

- kontrolovať pestrosť stravy

- vykonávané v rámci štátneho zdravotného dozoru

- kontrolovať dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky

- vykonávané v rámci štátneho zdravotného dozoru

### **c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení**

- zúčastňovať sa pracovných porád pracovníkov školského stravovania organizovaných okresnými úradmi, odborom školstva a Spoločnými školskými úradmi

- v spolupráci s odborními školstva na krajskej úrovni a Spoločnými školskými úradmi na okresnej úrovni zrealizovať školenie pracovníkov školského stravovania

- Aktívna účasť na pracovnej porade vedúcich zariadení školského stravovania v regióne Púchov, 25.08.2021.

Poskytovanie konzultácií pre vedúce školských kuchýň v rámci výkonov štátneho zdravotného dozoru.

## **4.2 Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti**

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku. Realizácia projektu prebiehala v období od marca do septembra 2021.

Celkovo bolo odobraných 24 vzoriek piesku a skontrolovaných bolo 20 pieskovísk, z toho 4 pieskoviská sa nachádzali pri predškolských zariadeniach a 16 pieskovísk bolo v rámci občianskej vybavenosti v mestách Považská Bystrica, Púchov a Nová Dubnica.

Na základe laboratórnych rozborov bolo zistené, že 21 vzoriek piesku vyhovovalo vo

všetkých sledovaných ukazovateľoch podľa vyhl. MZ SR č. 521/2007 Z.z o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská.

V jednej vzorke piesku bola zistená prítomnosť vajíčok helmintov a ich vývinových štádií. V dvoch vzorkách piesku bola zistená prítomnosť *Salmonella* Coeln.

### **4.3 Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ**

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

V roku 2021 mala prebehnúť druhá etapa za obdobie jar leto ( v mesiacoch marec a máj) a tretia etapa za obdobie jeseň, zima ( v mesiacoch október a november). Vzhľadom k vzniknutej mimoriadnej situácii ohľadom COVID -19 sa druhá etapa za jarné obdobie roku 2021 nerealizovala. Spracovanie tretej etapy bolo posunuté s vyhodnotením jedálnych lístkov do marca 2022.

### **4.4 Úrazy u detí v SR**

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku. Vzhľadom k vzniknutej mimoriadnej situácii ohľadom COVID -19 neboli v roku 2021 zberané dotazníky ohľadom úrazov detí.

## 6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

### 6.1 Národný imunizačný program SR

#### Cieľ

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie;
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie;
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním;
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie;
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti);
6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy);
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospelaj populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií;
8. aktívna činnosť „Poradní očkovania“;
9. príprava registra očkovaných osôb.

#### Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2021, vypracovaného v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni.

Tento projekt je súčasťou Národného plánu kontroly infekčných ochorení v Slovenskej republike a k nemu vypracovanému akčnému plánu – Národný imunizačný program SR.

#### Etapy riešenia

- realizácie vlastného očkovania

Časové obdobie : priebežne

- zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2021:

- viacúčelové imunologické prehľady v SR

Časové obdobie: 1. 1. 2021 – 31. 12. 2021

- surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy):

Časové obdobie : priebežne

- manažment očkovania

Časové obdobie : priebežne

- kontrola očkovania v SR

Časové obdobie : september – október 2021

### **Realizačné výstupy**

- pravidelné usmerňovanie a informovanie všeobecných lekárov pre deti a dorast a všeobecných lekárov pre dospelých - telefonicky, písomne a osobne o problémoch súvisiacich s očkovaním,
- pravidelné usmerňovanie a informovanie všeobecných lekárov pre deti a dorast a všeobecných lekárov pre dospelých o všetkých zmenách týkajúcich sa imunizačného programu,
- činnosť poradne očkovania, vrátane poskytovania odborného poradenstva pri očkovaní osôb cestujúcich do zahraničia,
- kontrola očkovania v SR - vyhodnotenie administratívnej kontroly očkovania k 31.8.2021 v okresoch Považská Bystrica, Púchov a Ilava:
  - základné očkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis, vírusovej hepatitíde typu B, hemofilovým invazívnym infekciám, poliomyelitíde - kontrolovanom ročníku narodenia 2019 bolo z celkového počtu 1 627 detí zaočkovaných tromi dávkami kombinovanej vakcíny 1 574 detí – 96,7 %.
  - základné očkovanie proti invazívnym pneumokokovým infekciám - v kontrolovanom ročníku narodenia 2019 bolo z celkového počtu 1 627 detí zaočkovaných tromi dávkami konjugovanej pneumokokovej vakcíny (PCV) 1 576 detí - 96,9 %
  - preočkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis a poliomyelitíde (v 6. roku života) - kontrolovanom ročníku 2014 bolo z celkového počtu 1 513 detí zaočkovaných vakcínou proti DTaP-IPV 1 440 detí – 95,2 %.
  - preočkovanie proti diftérii, tetanu a poliomyelitíde (v 13. roku života) – kontrolovanom ročníku 2007 bolo z celkového počtu 1 364 detí zaočkovaných vakcínou proti dTaP-IPV 1 342 detí – 98,4 %.
  - základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde
    - o V kontrolovanom ročníku narodenia 2019 bolo z celkového počtu 1 627 detí zaočkovaných 1 556 detí – 95,6 %.
    - o V kontrolovanom ročníku narodenia 2018 bolo z celkového počtu 1 624 detí zaočkovaných 1 562 detí – 96,2 %.
  - preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde (v 11. roku života)
    - o V kontrolovanom ročníku narodenia 2009 bolo z celkového počtu 1 413 detí zaočkovaných 1 376 detí– 97,3%.
    - o V kontrolovanom ročníku narodenia 2008 bolo z celkového počtu 1 444 detí zaočkovaných 1 408 detí – 97,5 %.

## **6.2 Surveillance infekčných chorôb**

### **Cieľ**

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
2. skvalitnenie surveillance prenosných ochorení
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení



## **Anotácia**

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prisťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska. Významným nástrojom na plnenie tejto úlohy je prijatie Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republike a k nemu vypracovaných akčných plánov.

## **Etapy riešenia**

- zlepšenie laboratórnej spolupráce

Časové obdobie : priebežne

- zlepšenie hlásenia prenosných ochorení

Časové obdobie : priebežne

- analýza rizika hrozby nových alebo "staronových" infekčných ochorení

Časové obdobie : priebežne

- epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom prisťahovalcov

Časové obdobie : priebežne

- zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Časové obdobie : priebežne

## **Realizačné výstupy**

- analýza prenosných ochorení – v roku 2021 bolo spracovaných 36 822 prípadov,
- skvalitnenie surveillance prenosných ochorení, zlepšenie spolupráce s laboratóriami,
- zvýšenie informovanosti obyvateľstva v oblasti prevencie prenosných ochorení formou informácií na web stránke úradu, článkov, rozhovorov s regionálnymi médiami, konzultácií.

## 6.3 Informačný systém prenosných ochorení

### Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ,
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie,
4. návrh registra očkovaných osôb.

### Anotácia

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení. Tento projekt úzko súvisí s akčným plánom Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republike – Funkčná sieť národných databáz pre zber a analýzu dát.

### Etapy riešenia

- skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť

- kontrola kvality údajov v EPISe

Časové obdobie : priebežne

- vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ

Časové obdobie : priebežne

- manažment epidémií

Časové obdobie : priebežne

- manažment kontaktov a ohnísk

Časové obdobie : priebežne

- pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY- „The Epidemiological Surveillance System“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC

Časové obdobie: priebežne

### Realizačné výstupy

- dopĺňanie a udržiavanie centrálnej databázy (zbieranie údajov o výskyte prenosných ochorení je vykonávané cestou lekárov prvého kontaktu, pediatrov, odborných lekárov a mikrobiologických laboratórií),
- v roku 2021 bolo spracovaných a vložených do epidemiologického informačného systému 36 822 prípadov prenosných ochorení.

## 6.4 Nozokomiálne nákazy

### Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach;
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti;
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN;
4. získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EU s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc;
5. posilnenie edukácie epidemiológov a klinických zdravotníckych pracovníkov v problematike surveillancie nozokomiálnych nákaz, hlavne v oblasti intervenčnej epidemiológie pri výskyte NN vyvolaných závažnými nemocničnými patogénmi.

### Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillancie a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS), realizácia výstupov prevalenčných sledovaní NN v zdravotníckych zariadeniach sú v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2021) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (2009/C 151/01). Skvalitnením surveillancie a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach.

Významným nástrojom na plnenie tejto úlohy je prijatie Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republike ak neme vypracovaných akčných plánov: AP 6: Epidemiologické pracoviská pre prevenciu a kontrolu prenosných chorôb, AP 9: Prevencia nozokomiálnych nákaz v SR, Národný akčný plán antimikrobiálnej rezistencie v SR.

### Etapy riešenia

- surveillancie vybraných NN na jednotkách intenzívnej starostlivosti a infekcií v mieste chirurgického výkonu podľa protokolu ECDC

Časové obdobie: priebežne

- európska surveillancie infekcií *Clostridium difficile* podľa protokolu ECDC

Časové obdobie: priebežne

- bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v európskych nemocniciach (BPS II)

Časové obdobie: priebežne

- realizácia kampane „Clean care is safer care“

Časové obdobie: máj - vlastná realizácia projektu, jún - vyhodnotenie realizovanej kampane

- implementácia moderných foriem vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

Časové obdobie: priebežne

### **Realizačné výstupy**

- mikrobiálny monitoring v lôžkovej časti zdravotníckych zariadení sa v roku 2021 nevykonával
- v roku 2021 bolo zaznamenaných a analyzovaných 341 prípadov nozokomiálnych nákaz,
- kampaň „Clean care is safer care“ - nerealizovalo sa
- realizácia surveillance NN na jednotkách intenzívnej starostlivosti – nerealizovalo sa

### **Cieľ**

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach;
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti;
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN;
4. získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EÚ s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc;
5. posilnenie edukácie epidemiológov a klinických zdravotníckych pracovníkov v problematike surveillance nozokomiálnych nákaz, hlavne v oblasti intervenčnej epidemiológie pri výskyte NN vyvolaných závažnými nemocničnými patogénmi.

### **Anotácia**

Požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS), realizácia výstupov prevalenčných sledovaní NN v zdravotníckych zariadeniach sú v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2021) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (2009/C 151/01). Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach.

Významným nástrojom na plnenie tejto úlohy je prijatie Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republike ak nemo vypracovaných akčných plánov: AP 6: Epidemiologické pracoviská pre prevenciu a kontrolu prenosných ochorení, AP 9: Prevencia nozokomiálnych nákaz v SR, Národný akčný plán antimikrobiálnej rezistencie v SR.

### **Etapy riešenia**

- surveillance vybraných NN na jednotkách intenzívnej starostlivosti a infekcií v mieste chirurgického výkonu podľa protokolu ECDC

Časové obdobie: priebežne

- európska surveillance infekcií *Clostridium difficile* podľa protokolu ECDC

Časové obdobie: priebežne

- bodové prevalečné sledovanie nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v európskych nemocniciach (BPS II)

Časové obdobie: priebežne

- realizácia kampane „Clean care is safer care“

Časové obdobie: máj - vlastná realizácia projektu, jún - vyhodnotenie realizovanej kampane

- implementácia moderných foriem vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

Časové obdobie: priebežne

### **Realizačné výstupy**

- mikrobiálny monitoring v lôžkovej časti zdravotníckych zariadení sa v roku 2021 nevykonával
- v roku 2021 bolo zaznamenaných a analyzovaných 341 prípadov nozokomiálnych nákaz,
- kampaň „Clean care is safer care“ - nerealizovalo sa
- realizácia surveillance NN na jednotkách intenzívnej starostlivosti – nerealizovalo sa

## **6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie**

### **Cieľ**

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu;
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a ďalších vysokovirulentných nákaz (Ebola, MeRsCoV, vtáčia chrípka, SARS, mor atď.),
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

### **Anotácia**

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie, ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s uvoľnením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení, v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky a v súvislosti so závažnými cezhraničnými ohrozeniami zdravia si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK. Na úrovni EÚ je rozhodnutím EK zriadený Systém včasného varovania a reakcie (EWRS) na vydávanie varovaní v súvislosti so závažnými cezhraničnými ohrozeniami zdravia. SR ako členský štát EÚ implementovala predmetné rozhodnutie do svojej vnútroštátnej politiky.

### **Etapy riešenia**

- stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo
- posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

### **Realizačné výstupy**

- riešenie mimoriadnej epidemiologickej situácie v súvislosti s pandémiou COVID-19.

## **6.6 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV**

### **Cieľ**

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

### **Anotácia**

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetrenia odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných enterovírusov vyšetrením odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970. Environmentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetrení odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

### **Etapy riešenia**

- vykonanie odberov v niekoľkých lokalitách spádového územia každého z troch virologických laboratórií regionálnych úradov verejného zdravotníctva. Odbery sa vykonávajú každý druhý mesiac podľa platných pokynov hlavného hygienika Slovenskej republiky vypracovaných NRC ÚVZ SR. Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov a iných enterovírusov v odpadových vodách a zasielanie izolovaných kmeňov do Regionálneho referenčného laboratória v Helsinkách.  
Časové obdobie: marec 2021 – január 2022

### **Realizačné výstupy**

- na základe stanoveného harmonogramu odberov sa v pravidelných intervaloch vykonáva odber vzoriek odpadovej vody pred jej vyústením do čističky odpadovej vody, v čističke odpadových vôd Považská Bystrica. Výsledky za rok 2021: všetky odobrané vzorky odpadových vôd negat.

## **6.7 Prevencia HIV/AIDS**

### **Cieľ**

HIV/AIDS je vážnym zdravotníckym a celospoločenským problémom. Narastajúci počet osôb s HIV/AIDS a nevyliciteľnosť tohto ochorenia zdôrazňujú skutočnosť, že prevencia je

najúčinnejším prostriedkom v zabránení šírenia HIV/AIDS v populácii. Základným cieľom Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike je obmedzovať šírenie vírusu HIV v SR a zmierňovať dopady nákazy HIV a AIDS v tých častiach spoločnosti, ktorých sa to najviac dotýka. Národný program je zameraný na celú populáciu SR s dôrazom na ohrozené skupiny obyvateľstva, medzi ktoré patria aj mladí ľudia. Dôslednou realizáciou vzdelávacích aktivít v rámci plnenia úlohy očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí v možných rizikových situáciách.

### **Anotácia**

Vzhľadom na stále dospievajúcu novú generáciu je potrebné opakovane vykonávať preventívno – edukačné aktivity spojené s ich vzdelávaním a výchovou, aby boli mladí ľudia dostatočne informovaní o tom, čo je HIV/AIDS a ako majú chrániť seba a svojich najbližších.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Pri realizácii úlohy je možné využiť edukačné aktivity charakteru teoretického výkladu napríklad formou prednášky, besedy, resp. panelovej diskusie k stanoveným tematickým blokom so zameraním na témy dospievanie, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, zdravý životný štýl, prevencia sexuálne prenosných ochorení vrátane infekcie HIV/AIDS, význam Poradne prevencie HIV/AIDS (ostatné dve menované témy s určením pre starších žiakov a študentov). Uvádza sa, že zdravý životný štýl dokáže ovplyvniť výsledné zdravie približne z 50 percent. Nad zdravím máme o mnoho vyššiu kontrolu, ako sa všeobecne predpokladá.

### **Etapy riešenia**

Marec – november 2021: vlastná realizácia projektu

### **Realizačné výstupy**

- aktivity sa v r. 2021 nevykonávali
- na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici je zriadená pre verejnosť poradňa HIV/AIDS bez možnosti vyšetrenia, za rok 2021 - 0 klientov.

## **6.8 Poradne očkovania**

### **Cieľ**

Posilnenie informovanosti laickej verejnosti o význame očkovania v prevencii závažných prenosných ochorení. Rozšírenie vedomostí o očkovaní ako aj o ochoreniach preventabilných očkovaním u žiakov stredných zdravotníckych škôl. Doplnenie vzdelávacieho programu v rámci predmetu preventívne lekárstvo o aktuálne informácie v oblasti vakcinológie.

### **Anotácia**

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie.

### **Riešenie**

Poskytovanie informácií o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách.

Časové obdobie : priebežne

### **Realizačné výstupy**

- informovanie verejnosti a všeobecných lekárov o vakcinologickom poradenstve RÚVZ - informácia o zriadenej poradni očkovania je sprístupnená na web stránke RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici.

## **6.9 Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania**

### **Cieľ**

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania za účelom udržania vysokej úrovne zaočkovanosti v Slovenskej republike.

### **Anotácia**

Projekt je zameraný na realizáciu intervencie, ktorá vyplynula z výsledkov výskumu realizovaného v rámci Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v rokoch 2013 – 2014 pod názvom „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu“. Cieľom projektu je jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním. Cieľovou skupinou budú najmä žiaci vyšších ročníkov stredných škôl. Pozornosť sa zameria aj na vybudovanie kritického postoja účastníkov k rôznym zdrojom informácií súvisiacich s očkovaním. Súčasťou edukácie bude aj ukážka manipulatívnych a zavádzajúcich techník používaných odporcami očkovania. Medzi hlavné 4 tematické okruhy bude patriť:

- problematika povinného očkovania,
- zdroje informácií o očkovaní, kritický pohľad na internet (okruhy s názvami: „Prídavné látky“, „Prečo toľko vakcín“, Nežiaduce účinky po očkovaní“, „Prečo stále očkujeme“
- kvalita života očkovanej a neočkovanej osoby
- význam individuálnej a kolektívnej imunity,

Efekt intervencie bude overený formou dotazníka vyplneného pred a po intervencii. Od overenia efektu intervencie možno upustiť v prípade, že projekt intervencie nebol modifikovaný. V prípade modifikácie dotazníka je potrebné overenie efektu intervencie.

### **Realizačné výstupy**

- v roku 2021 sa projekt nerealizoval



## 9. PODPORA ZDRAVIA

### 9.1 Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľov SR

V podmienkach RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici sa vykonáva najmä prednášková činnosť na všetkých typoch škôl od MŠ po SŠ v pôsobnosti regiónu. Prednášky boli obmedzené epidemiologickou situáciou.

Témy prednášok:

**Drogy a prevencia 4x:** na jednej ZŠ, edukovaných 79 žiakov

**Dopravná výchova 3x:** na jednej ZŠ, edukovaných 48 žiakov

**Stomatohygiena 2x:** na jednej ZŠ, edukovaných 36 žiakov

**Hygiena potravín 3x:** na dvoch ZŠ, edukovaných 56 žiakov

**Prevencia rakoviny prsníkov 7x:** na jednom Gymnáziu a jednej Strednej zdravotníckej škole v Považskej Bystrici, edukovaných 273 študentov

Prednášky pre dospelých:

**Prevencia kardiovaskulárnych ochorení 1x:** v Považskom osvetovom stredisku v Považskej Bystrici, edukovaných 10 seniorov

Realizujú sa preventívne programy výchovou predovšetkým detí a mládeže k zdravému životnému štýlu, zdravotnou osvetou v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i nelegálnych návykových látok (alkohol, tabak a ilegálne drogy).

Prednášky na tému: **Alkohol, drogy a prevencia závislostí** – sa realizovali na jednej Základnej škole Nemocničná v Považskej Bystrici. Celkovo sa realizovali 4 prednášky na túto tému pre 8. a 9. ročník pre 79 žiakov. V rámci prednášok mali žiaci možnosť dať si vyšetriť množstvo CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi Smokerlyzerom. Túto možnosť využilo 14 žiakov.

#### *Akčný plán Národného onkologického programu*

V nadväznosti na schválené Akčné plány Národného onkologického programu, zvlášť Akčný plán 1, ktorý sa týka primárnej prevencie, ktorá je súčasťou nadrezortnej zodpovednosti za predchádzanie ochoreniam v spoločnosti bola realizovaná edukácia v prevencii onkologických ochorení.

Odporúčané aktivity v prevencii onkologických ochorení sa zahájili v mesiaci február - v nadväznosti na Svetový deň boja proti rakovine (4.2.) a realizovali sa v priebehu roka.

Svetový deň boja proti rakovine je deň, počas ktorého sa zvlášť upriamuje pozornosť na možnosti ako predchádzať alebo znížiť riziko vzniku onkologických ochorení. Organizátorom tohto dňa je Únia pre medzinárodnú kontrolu rakoviny (UICC), ktorá chce spoločne so svojimi členskými organizáciami z celého sveta upriamiť pozornosť miliónov ľudí na možnosti, ako znížiť riziko vzniku rakoviny prostredníctvom včasnej prevencie a zdravého životného štýlu.

V rámci realizácie prevencie sa zameralo na témy: prevencia rakoviny prsníka a prevencia rakoviny hrubého čreva a konečníka (ide o najčastejšie sa vyskytujúce nádorové ochorenia).

Cieľom bolo zvýšiť povedomie o rizikových faktoroch rakoviny hrubého čreva a konečníka/rakoviny prsníka a o možnostiach prevencie a zásadách zdravého životného štýlu. Zameralo sa na tieto cieľové skupiny - dievčatá zo stredných škôl pre prevenciu rakoviny prsníka

a populáciu v produktívnom veku 40+ pre prevenciu rakoviny hrubého čreva a konečníka, u ktorých sa realizovali zdravotno-výchovné aktivity. Ich súčasťou bola edukácia s prezentáciou a diskusiou s využitím zdravotníckeho modelu prsníka/hrubého čreva a na záver edukačného stretnutia sa edukovaným predložil Dotazník získaných vedomostí a postojov v rámci monitorovania efektivity aktivít u cieľových skupín.

Uskutočnilo sa 7 aktivít na jednej Strednej zdravotníckej škole a jednom Gymnáziu v Považskej Bystrici. Edukovaných bolo celkovo 273 študentiek.

## 9.2 Prieskum zdravotnej gramotnosti obyvateľov SR

V roku 2021 sa na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici neuskutočnil žiadny prieskum zdravotnej gramotnosti obyvateľov SR v dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie.

## 9.3 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky

V roku 2021 sa tiež zameralo na znižovanie počtu osôb s rizikovými faktormi životného štýlu, od ktorých sa odvíjajú biologické rizikové faktory srdcovocievnych a nádorových ochorení.

Celkový počet vyšetrených klientov v poradni zdravia bol 59. Z toho bolo 12 mužov a 65 žien. V PZ a na výjazdových akciách sa u vyšetrených klientov vykonalo spolu 1109 vyšetrení, z tohto počtu tvorili biochemické vyšetrenia 302, meranie tlaku a pulzu 113 a meranie telesného tuku 85.

V roku 2020 sa v rámci činnosti poradne zdravia malo pokračovať v 3. fáze projektu "NAPPPA". Pre nevyhovujúcu epidemiologickú situáciu bolo pokračovanie projektu odložené.

V podmienkach RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici sa vykonáva najmä prednášková činnosť na všetkých typoch škôl od MŠ po SŠ v pôsobnosti regiónu. Prednášky neboli realizované vzhľadom na epidemiologickú situáciu.

Význam pohybovej aktivity bol zdôraznený aj v rámci všetkých preventívnych vyšetrení, ktoré boli zamerané na sledovanie rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení. Na každej preventívnej akcii bolo zároveň poskytnuté **odborné poradenstvo** v oblasti zdravého životného štýlu so zameraním na význam pohybovej aktivity. Všetkým klientom, ktorí mali nízku hladinu HDL cholesterolu bolo doporučené zvýšiť pohybovú aktivitu.

### *Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 - 2020*

V mesiacoch september a október 2020 sa malo pokračovať v realizovaní 3. fázy celonárodného projektu "NAPPPA", ktorý bol prijatý vládou SR. Úlohou projektu bolo sledovanie vybraných ukazovateľov zdravia u stredoškolákov a žiakov 8. ročníkov základných škôl, testovanie telesnej zdatnosti a držania tela, hodnotenie pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi. V tomto roku sa mali opakovane vykonať vyšetrenia u stredoškolákov. Pre nevyhovujúcu epidemiologickú situáciu bolo pokračovanie projektu odložené aj v roku 2021.

Cieľom je objektivizácia antropometrických ukazovateľov zdravia, hodnotenie telesnej zdatnosti a držania tela, edukácia so zameraním na podporu vhodnej pohybovej aktivity a zlepšenie životosprávy.

## Mobilné odberové miesto pre antigénové testovanie

Od 4. januára do 26. februára bolo v spolupráci s Nemocnicou s poliklinikou v Považskej Bystrici zriadené mobilné odberové miesto pre antigénové testovanie na Okresnom úrade v Považskej Bystrici. Bola poskytnutá súčinnosť pri evidencii testovaných. Celkovo bolo 15 178 evidovaných.

## Kontrola pozitívnych

Od 10. marca do 19. mája boli v spolupráci s oddelením Epidemiológie a s príslušníkmi ozbrojených síl SR vykonávané kontroly domácich karantén pozitívne testovaných osôb. Celkovo bolo skontrolovaných 549 osôb.

## Spolupráca s inými organizáciami

- V spolupráci s oddelením PPL, Všeobecnou zdravotnou poisťovňou v Trenčíne a s firmou **LEONI v Ilave** sa vykonávali preventívne vyšetrenia zamestnancov. Uskutočnili sa merania tlaku krvi a pulzu, antropometrických ukazovateľov, % telesného tuku, merania celkového cholesterolu a glukózy v krvi. Celkovo bolo vyšetrených 33 zamestnancov.
- V spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou v Trenčíne a s **Kúpeľmi Nimnica a.s.** v Nimnici sa vykonávali preventívne vyšetrenia kúpeľných hostí. Uskutočnili sa merania tlaku krvi a pulzu, merania celkového cholesterolu a glukózy v krvi. Celkovo bolo vyšetrených 33 záujemcov.
- V spolupráci s Považským osvetovým strediskom sa uskutočnili preventívne vyšetrenia počas **Svetového dňa srdca** v Považskom osvetovom stredisku. Uskutočnili sa merania tlaku krvi a pulzu, antropometrických ukazovateľov, obvodu pása, bokov, BMI, % telesného tuku, % kostrového svalstva, bazálneho metabolizmu a viscerálneho tuku a merania celkového cholesterolu a glukózy v krvi. Celkovo bolo vyšetrených 18 záujemcov.
- V spolupráci s Považským osvetovým strediskom sa uskutočnila **prednáška Srdcovocievne ochorenia** v rámci Svetového dňa srdca pre verejnosť v Považskom osvetovom stredisku. Edukovaných bolo 10 záujemcov.

Zároveň bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu a ponúknutý zdravotno-výchovný materiál.

V rámci **Svetového dňa srdca** v spolupráci s Považským osvetovým strediskom sa uskutočnili preventívne vyšetrenia v Považskom osvetovom stredisku. Uskutočnili sa merania tlaku krvi a pulzu, antropometrických ukazovateľov, obvodu pása, bokov, BMI, % telesného tuku, % kostrového svalstva, bazálneho metabolizmu a viscerálneho tuku a merania celkového cholesterolu a glukózy v krvi. Celkovo bolo vyšetrených 18 záujemcov.

Uskutočnila sa aj prednáška Srdcovocievne ochorenia pre verejnosť v Považskom osvetovom stredisku. Edukovaných bolo 10 záujemcov. Informácie o aktivite boli uverejnené aj na web stránke Považského osvetového strediska.

Počas preventívnych vyšetrení sa venuje pozornosť aj problematike aktívneho starnutia. Seniori sú oboznámení s pozitívnym účinkom zdravého stravovania, pravidelného pitného režimu a pohybovej aktivity v prevencii osteoporózy a ďalších ochorení spojených so starnutím.

## 9.4 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015-2025

V podmienkach RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici sa vykonáva najmä prednášková činnosť na všetkých typoch škôl od MŠ po SŠ v pôsobnosti regiónu.

V júni roku 2021 sa začal realizovať ďalší ročník **projektu "Viem, čo zjem"**, ktorého cieľom je motivovať žiakov ZŠ vo veku 8-12 rokov k vyváženému životnému štýlu, správny stravovací návyk a podporiť ich záujem o pohybové aktivity. Reaguje na aktuálny výskyt problémov slovenských detí súvisiacich s nesprávnou výživou, akými sú nedostatky živín či obezita. Narastajúca obezita, ale aj nesprávne skladovanie a práca s potravinami so sebou prinášajú vážne zdravotné riziká. Deti si osvojili nielen správne stravovanie, ale aj správne hygienické návyky pri skladovaní a práci s potravinami. Boli zapojené 2 základné školy - Súkromná základná škola DSA, Rozkvet v Považskej Bystrici a Základná škola, Stred v Považskej Bystrici. Realizovali sa celkovo 3 prednášky pre žakov 4. a 6. ročníka, celkovo bolo edukovaných 56 žiakov, ktorí mohli vyjadriť svoj názor k danej téme prostredníctvom dotazníka. Bolo vyplnených 35 prípadových dotazníkov. Na ďalšej Základnej škole, SNP v Považskej Bystrici sa vykonal dotazníkový prieskum. Bolo vyplnených 39 kontrolných dotazníkov.

Význam zdravej výživy bol zdôraznený aj v rámci všetkých preventívnych vyšetrení, ktoré boli zamerané na sledovanie rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení. Na každej preventívnej akcii bolo zároveň poskytnuté **odborné poradenstvo** v oblasti zdravého životného štýlu so zameraním sa na význam zdravej výživy. Všetkým klientom, ktorí mali vysokú hladinu celkového cholesterolu a triglyceridov bolo doporučené zmeniť stravovacie návyky.

### Školský program

Pokračuje sa v tomto programe informovaním o dôležitosti zdravého stravovania a pohybovej aktivity, ktoré je súčasťou prednášok Zdravý životný štýl a Zdravé zúbky. Tiež sú distribuované edukačné letáky s názvom "Zdravie a krása sa skrýva v ovoci a zelenine" a "Dôverujte mlieku - je kvalitné a zdravé".

### Preventívne aktivity realizované v mesiacoch máj - jún k Svetovému dňu „Pohybom ku zdraviu“

Prednášky neboli realizované vzhľadom na epidemiologickú situáciu.

Článok "Svetový deň Pohybom ku zdraviu - 10. máj 2021" bol zverejnený na web stránke úradu, Považského osvetového strediska v Považskej Bystrici, zaslaný do regionálnej tlače a uverejnený na webovej stránke Púchovských novín.

Aktivity v rámci tohto dňa boli spojené s kampanou "Vyzvi srdce k pohybu". Materiály ku tejto kampani boli rozposlané na mestské a obecné úrady v regióne, do PX centra v Považskej Bystrici, Považského osvetového strediska, do centier seniorov v Považskej Bystrici, Púchove a Ilave. Vo vestibule úradu a areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici sa uskutočnila názorná propagácia.

Realizovali sa aj **preventívne vyšetrenia zamestnancov RÚVZ v Považskej Bystrici a iných záujemcov**, uskutočnili sa merania tlaku krvi a pulzu, antropometrických ukazovateľov, % telesného tuku, % kostrového svalstva, bazálneho metabolizmu, viscerálneho tuku, spirometrie a

merania celkového cholesterolu, glukózy, triglyceridov a HDL cholesterolu v krvi, fajčiarom bolo poskytnuté aj meranie množstva CO vo vydýchnutom vzduchu a % COHb v krvi, celkovo bolo vyšetrených 27 záujemcov.

Význam pohybovej aktivity bol zdôraznený v rámci všetkých preventívnych vyšetrení, ktoré boli zamerané na sledovanie rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení. Na každej preventívnej akcii bolo zároveň poskytnuté **odborné poradenstvo** v oblasti zdravého životného štýlu so zameraním na význam pohybovej aktivity. Všetkým klientom, ktorí mali nízku hladinu HDL cholesterolu bolo doporučené zvýšiť pohybovú aktivitu.

#### *9.4.1. Vyzvi srdce k pohybu - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelých populácie*

Od mája 2021 bola spustená kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“, ktorej cieľom je podporovať a podnecovať ľudí k pravidelnej pohybovej aktivite, s cieľom ovplyvňovať výskyt rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení. Kampaň prebiehala pod záštitou Úradu verejného zdravotníctva SR a Slovenskej epidemiologickej a vakcinologickej spoločnosti (SLS) a Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici, ktorý je celoslovenským garantom tejto kampane v rámci programu CINDI. Kampaň bola spojená s aktivitami v rámci Svetového dňa Pohybom ku zdraviu.

Článok "Svetový deň Pohybom ku zdraviu - 10. máj 2021" bol zverejnený na web stránke úradu, Považského osvetového strediska v Považskej Bystrici, zaslaný do regionálnej tlače a uverejnený na webovej stránke Púchovských novín. Materiály ku tejto kampani boli rozposlané na mestské a obecné úrady v regióne, do PX centra v Považskej Bystrici, Považského osvetového strediska, do centier seniorov v Považskej Bystrici, Púchove a Ilave. Vo vestibule úradu a areáli Nemocnice s poliklinikou v Považskej Bystrici sa uskutočnila názorná propagácia.

## **9.5 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT**

Problematike znevýhodnených skupín sa venuje v rámci zdravotno-výchovných prednášok na základných a špeciálnych základných školách.

## **9.6. STRATÉGIA ROZVOJA PORADENSKÝCH CENTIER OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA V SR**

V podmienkach RUVZ so sídlom v Považskej Bystrici bol zakúpený nový prenosný analyzátor Afinion 2 s cieľom diagnostikovať, sledovať a menežovať potreby klientov poradne zdravia prostredníctvom aktuálnych moderných technológií. Pracovníkom poradne zdravia bolo poskytnuté školenie ako obsluhovať analyzátor Afinion 2.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva  
so sídlom v Prešove**

# **1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA**

## **1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)**

**Gestor**  
ÚVZ SR

**Riešiteľské pracoviská**  
ÚVZ SR a RÚVZ v SR

### **Cieľ**

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom zlepšenia stavu environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, kontaminovanými územiami, nebezpečnými chemickými látkami, UV žiarením a zmenou klímy.

### **Anotácia**

Slovenská republika sa aktívne zúčastňuje na aktivitách organizovaných WHO a EK na podporu environmentálneho zdravia v celoeurópskom kontexte a na plnení záväzkov z toho vyplývajúcich. V roku 2017 sme zatiaľ na poslednej 6. Ministerskej konferencii o životnom prostredí a zdraví v Ostrave pristúpili k Deklarácii ministrov, ktorá bola schválená členskými štátmi WHO/EURO, čím sme prijali politický záväzok implementovať ciele vyjadrené v tomto dokumente na národnej úrovni a presadzovať politiku v oblasti ochrany environmentálneho zdravia v duchu prijatých odporúčaní WHO a ďalších medzinárodných organizácií, ktoré sú dôležitými partnermi v procese. Každá krajina na základe vyhodnotenia situácie v oblasti environmentálneho zdravia v kontexte politiky Zdravie 2020 a Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj stanovila svoje národné ciele a priority a určila nástroje a postupy na ich dosiahnutie.

V kontexte s uvedeným Slovenská republika pripravila nový Akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V.). Predkladaný akčný plán bol v januári 2019 schválený na rokovaní vlády SR uznesením č. 3. V zmysle tohto uznesenia ÚVZ SR pripravil v spolupráci s RÚVZ so sídlom v Poprade a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici Správu o plnení úloh vyplývajúcich z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP V.) za obdobie rokov 2019-2020, ktorá bude predložená do 31. decembra 2020 na rokovanie vlády SR. Ide o prierezový medzirezortný materiál, ktorý vznikol na základe medzirezortnej spolupráce relevantných rezortov, a to: Ministerstvo životného prostredia SR, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo dopravy a výstavby SR a Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR. V roku 2021 sa bude pokračovať v realizácii úloh v rámci jednotlivých cieľov definovaných v NEHAP V.

## Etapy riešenia

Plniť úlohy vyplývajúce z NEHAP V. v pôsobnosti rezortu zdravotníctva podľa schválených termínov (príloha k NEHAP V.)

## Termín ukončenia

Termín ukončenia je pre každú aktivitu v rámci definovaných cieľov individuálny. Jednotlivé termíny sú schválené vo vládou schválenom materiáli NEHAP V. a jeho prílohe.

## Stav plnenia k 31. 12. 2021:

RÚVZ so sídlom v Prešove v roku 2021 oddelenie HŽP sa podieľa na plnení dvoch cieľov a to:

### - Zlepšenie kvality a zdravotnej bezpečnosti pitnej vody.

K plneniu tohto cieľa sa v spádovom území RÚVZ Prešov prispieva systematickým monitoringom kvality pitnej vody na spotrebiskách verejných vodovodov, aktualizáciou údajov v informačnom systéme Pitná voda a poskytovaním informácií verejnosti. Kvalita vody v spádovom území RÚVZ v Prešove je monitorovaná podľa vopred stanoveného harmonogramu. Pracovníci odd. HŽP v roku 2021 odobrali celkom 204 vzoriek pitnej vody z verejných vodovodov. Plán odberov vzoriek nebol dodržaný z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19.

V rámci úlohy Monitoring vzoriek životného prostredia (stery, voda) so zameraním na stanovenie prítomnosti baktérií rodu Legionella predovšetkým v zariadeniach s pobytom osôb s oslabenou imunitou a zníženie rizika závažných ochorení spôsobených týmito mikroorganizmami boli v roku 2021 odobraté vzorky v 1 zariadení sociálnych služieb a zároveň z objektu kotolne, ktorá zásobuje teplou vodou objekt zariadenia sociálnych služieb. Spolu sa odobralo - 4 vzorky teplej vody, 1 vzorka pitnej vody a 4 stery. V zariadení boli vo vzorkách teplej vody a v steroch laboratórnou analýzou bola zistená prítomnosť baktérií Legionella pneumophila sérotyp 3. Vo vzorke pitnej vody laboratórnou analýzou nebola zistená prítomnosť baktérií Legionella.

### - Sledovanie vývoja vodných plôch ovplyvnených rozvojom cyanobaktérií.

K plneniu tohto cieľa RÚVZ v Prešove prispieva zabezpečením odberov vzoriek vody z prírodnej nádrže Delňa, ktorá sa v letnom období využíva na kúpanie prevažne obyvateľmi mesta Prešov. Pracovníci odd. HŽP v roku 2021 odobrali celkom 8 vzoriek vôd z nádrže.

Kvalita vody v prírodnom kúpalisku vyhovovala kritériám Vyhlášky MZ SR č. 308/2012 Z. z. o požiadavkách na kvalitu vody, kontrolu kvality vody a o požiadavkách na prevádzku, vybavenie prevádzkových plôch, priestorov a zariadení na prírodnom a na umelom kúpalisku. Podľa pokynov ÚVZSR boli priebežne každý týždeň aktualizované správy v informačnom systéme o kvalite vody na kúpanie a informácie súvisiace s priebehom kúpacej sezóny.



## **1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ**

### **Gestor**

ÚVZ SR

### **Riešiteľské pracoviská**

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ďalšie vybrané RÚVZ v SR

### **Cieľ**

Hlavným cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc – peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na naplnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska.

Obnova a dobudovanie technického, prístrojového a personálneho vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby (PIS) zabezpečí adekvátny monitoring environmentálnych zdravotných rizík spôsobených výskytom biologických alergénov v ovzduší pre celé územie Slovenska, čím sa posilní základná úloha v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia, a to prevencia.

### **Anotácia**

Negatívny trend nárastu alergických ochorení – najmä polinóz sa stal podnetom pre lekárov, botanikov i aerobiológov iniciovať obnovenie a vybudovanie funkčnej siete monitorovacích staníc peľovej informačnej služby (PIS).

Na Slovensku peľový monitoring od roku 2006 zabezpečuje sieť monitorovacích staníc pod gestorstvom orgánov verejného zdravotníctva. V roku 2019 na Slovensku pracovalo sedem staníc peľovej informačnej služby (PIS), z toho šesť v sieti RÚVZ.

Úrad verejného zdravotníctva SR úspešne získal v 4 kvartáli 2019 nenávratný finančný príspevok v rámci OP Kvalita životného prostredia pre národný projekt „Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie alergizujúcich častíc“ (ďalej len „projekt“).

Pomocou projektu sa rozšíri už existujúca sieť 6 peľových monitorovacích staníc na úroveň 12 peľových staníc, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska. Bude tým zabezpečený adekvátny monitoring pre celé územie Slovenska a verejnosť bude mať prístup k adekvátnym informáciám. Kvalitné poznanie aktuálnej situácie na úrovni prevencie zlepši povedomie a pripraví alergikov na situácie ako predchádzať sprievodným ochoreniam a znižuje riziko vzniku negatívnych dopadov na ich zdravie a bežný či pracovný život.

Súčasťou realizácie projektu je aj systém včasného varovania (vrátane mobilnej aplikácie), ktorý umožní obyvateľom interaktívne si preveriť situáciu v lokalite ako aj automatizovanými hláseniami získať informácie. Prostredníctvom notifikačného systému budú všetky zariadenia automaticky a bezplatne notifikované o zistenom riziku v danej lokalite a o jej predpokladanom vývoji. Aplikácia bude v priamej interakcii s obyvateľmi a poskytne obyvateľom informácie o zmenách v peľovej situácii na území SR rovnako o sezónnych rizikách a odporúčaní ako sa vyhnúť negatívnym dopadom na ich zdraví.

V praxi aplikácia umožní obyvateľom interaktívne si preveriť situáciu v lokalite ako aj automatizovanými hláseniami získať informácie. Obyvatelia budú aktuálne informovaní o zmenách v peľovej situácii na území SR rovnako o sezónnych rizikách a odporúčaniach ako sa vyhnúť negatívnym dopadom na ich zdraví. Aplikácia bude zadarmo. Aplikácia resp. kompletný systém monitorovania a varovania bude komplexne dostupný v plne funkčnej prevádzke cca koncom roku 2021, avšak jednotlivé časti budú parciálne spúšťané resp. testované aj priebežne, o spúšťaní jednotlivých fáz budeme verejnosť priebežne informovať. Národný projekt je odpoveďou na zmenu životného prostredia a životného štýlu, ktoré prispievajú k zmenám života alergikov, avšak informácie získané pomocou siete monitorovacích staníc budú zároveň slúžiť aj ako otvorená databáza údajov pre odbornú verejnosť za účelom ďalšieho rozvoja v tejto oblasti. Realizácia projektu je naplánovaná na obdobie 2020-2022. Samotná implementácia projektu začala v januári 2020.

### **Etapy riešenia (2020 – 2022)**

- obnova vybavenia súčasných peľových staníc, dobudovanie infraštruktúry peľovej informačnej služby v nových lokalitách vybraných RÚVZ,
- vybudovanie systému včasného varovania a mobilnej aplikácie
- zaškolenie personálu podieľajúceho sa na prevádzke PIS,
- úprava internetovej stránky, informovanie verejnosti.

### **Výstupy**

- adekvátna sieť peľových staníc v pôsobnosti vybraných RÚVZ,
- informovanie verejnosti,
- budovanie kapacít v rámci RÚVZ, vzdelávanie,
- redizajn internetovej stránky pre alergikov,
- využitie údajov pre vedu a výskum.

### **Stav plnenia k 31. 12. 2021:**

V plnení úlohy sa postupuje podľa usmernenia ÚVZ SR a za podmienky, že vybavenie peľovej stanice bude finančne zabezpečené z operačného programu - Kvalita životného prostredia. Prebehlo niekoľko rokovaní s SHMÚ o možnosti ich zapojenia sa a možnej spolupráce v tejto oblasti z hľadiska testovania automatizácie monitoringu a efektívnejšieho prenosu informácií. Plnenie úlohy značne ovplyvnila pandemická situácia na Slovensku a budovanie infraštruktúry peľovej informačnej služby v nových lokalitách vybraných RÚVZ bolo pozastavené. Ďalšie kroky budú zrealizované v roku 2022.

## **2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE**

### **2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE**

#### **Gestor**

ÚVZ SR (úlohy č. 2.1.1, 2.1.3)

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici (úlohy č. 2.1.2, 2.1.3)

#### **Riešiteľské pracoviská**

RÚVZ v SR

#### **Cieľ**

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

#### **Etapy riešenia**

rok 2021 a ďalšie roky

### **2.1.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK (RIZIKOVÉ PRÁCE)**

#### **Anotácia**

Viest' evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať najmä pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD tiež sledovať spôsob zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov, výsledky a intervaly lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu.

Uplatňovať databázu rizikových prác obsahovo zosúladenú s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci.

### **Realizačné výstupy**

Získavať aktuálne údaje o:

- počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch, regiónoch a v SR podľa štandardných výstupov programu databázy ASTR,
- počte nových rizikových prác v danom roku,
- počte a druhu sankcií uložených zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Sledovať vývoj zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi.

Budovať centrálny register údajov a regionálne registre o:

- individuálnych meraniach expozícií pri pracovných činnostiach a pri výkone celej práce jednotlivých profesií na tvorbu databáz údajov o miere expozície rizikovým faktorom a na tvorbu reálnych profilov profesií tzv. „matric expozície profesií“, ktoré sa celosvetovo spracovávajú ako „job exposure matrices“ (JEMs) na potreby praxe a výskumu v ochrane zdravia pri práci,
- podmienkach práce u prípadov ohrozenia chorobou z povolania a u priznaných prípadov s chorobou z povolania.

Zosúladiť registrované údaje s požiadavkami národných a medzinárodných inštitúcií.

Preskúmať možnosti prepojenia registra s ďalšími registrami na analýzy zdravotných rizík a využitie údajov k stanoveniu priorít vo výkone ŠZD a v usmerňovaní tvorby zdravých pracovných podmienok a ochrany zdravia pri práci.

V roku 2021 pracovať na zjednotení postupov pri kategorizácii rizika a zaradovaní prác do kategórií jednotlivými RÚVZ v SR s cieľom odstrániť nejednotnosť v posudzovaní. Prehodnotiť situáciu z hľadiska expozície pri práci v súvislosti so zmenami limitov a so sprísňovaním požiadaviek na účinnú ochranu zdravia pri práci vrátane kontroly používania primeraných OOPP.

V roku 2021 vytvoriť databázu údajov o hluku a vibráciách z často používaných strojov, nástrojov a zariadení na účely hodnotenia expozície a následne zdravotného rizika pracovníkov v štruktúre podľa usmernenia z ÚVZ SR.

Realizovať konzultačné porady na RÚVZ v sídle kraja pre všetky RÚVZ v kraji k prešetrovaným podozreniam na choroby z povolania s cieľom zefektívniť posudzovanie pracovných podmienok a zdravotných rizík pri práci vo vzťahu k zisteným chorobám a poškodeniam zdravia u pracovníkov. Frekvenciu konzultačných porád si dohodnú príslušné RÚVZ v kraji..

### **Stav plnenia :**

Z dôvodu mimoriadnej situácie spôsobenej pandémiou COVID 19 sa štátny zdravotný dozor zameraný na plnenie úlohy nevykonával.

K 31.12. 2021 evidujeme v okrese Prešov a Sabinov 2 608 pracovníkov zaradených do 3. a 4. kategórie, z toho je 924 žien. Najčastejšie sa vyskytujúcim rizikovým faktorom v pracovnom

prostredí s najväčším počtom exponovaných zamestnancov je hluk (1 390 zamestnancov). Ďalšími významnými faktormi práce a pracovného prostredia podľa počtu exponovaných zamestnancov sú chemické látky a zmesi (717), biologické faktory (395), záťaž teplom a chladom (175 zamestnancov), vibrácie (160), optické žiarenie.

V okrese Prešov a Sabinov máme v evidencii 96 organizácií, kde sú práce zaradené do 3. a 4. kategórie. V priebehu roku 2021 bolo vydaných 31 rozhodnutí ktorými boli vyhlásené rizikové práce, z toho pre existujúce firmy ( na základe prehodnotenia rizík) 18 rozhodnutí a 11 rozhodnutí pre nové právne subjekty. Dvomi rozhodnutiami boli práce vyradené z 3 a 4 kategórie.

Evidencia rizikových prác je vedená v programe ASTR.

Sankcie za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce neboli uplatnené.

Konzultačné porady na RÚVZ v sídle kraja pre všetky RÚVZ v kraji k prešetrovaným podozreniam na choroby z povolania s cieľom zefektívniť posudzovanie pracovných podmienok a zdravotných rizík pri práci vo vzťahu k zisteným chorobám a poškodeniam zdravia u pracovníkov sa z dôvodu nepriaznivej situácie spôsobenej pandémiou COVID 19 nerealizovali.

## **2.1.2 ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z LÁTOK A ZMESÍ KLASIFIKOVANÝCH AKO TOXICKÉ**

### **Anotácia**

Uplatňovanie legislatívnych úprav týkajúcich sa expozície chemickým látkam a zmesiam v zákone 355/2007 Z. z. a v nariadení vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Postupovať v súlade so zákonom č. 67/2010 Z. z. a s jednotnou „chemickou“ legislatívou EÚ týkajúcou sa registrácie, hodnotenia, autorizácie, obmedzovania, klasifikácie, označovania a balenia chemických látok a zmesí, ktorá sa vzájomne dopĺňa s legislatívou na ochranu zdravia a bezpečnosti pri práci s chemickými látkami a zmesami. Aktualizovať a zosúladiť terminológiu v príslušných právnych predpisoch. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s látkami a zmesami klasifikovanými ako toxické (GHS06), ktoré boli doposiaľ klasifikované ako veľmi toxické a toxické látky a zmesi. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od látok a zmesí klasifikovaných ako toxické (GHS06) a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

### **Realizačné výstupy**

Zosúladenie terminológie

Získavať údaje o:

- vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami,
- klasifikácii látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS, o oboznámení sa zamestnancov s kartami bezpečnostných údajov (KBÚ) a o expozičných scenároch a stanovených DNEL a DMEL v KBÚ,

- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami (na základe skúšky pred komisiou a bez vykonania skúšky na základe overenia dĺžky odbornej praxe),
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie,
- mimoriadnych situáciách a haváriách a ich dôsledkoch.

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi toxickým a toxickým látkam a zmesiam. Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

V roku 2021 pripraviť vecné návrhy zmien v legislatíve na zapracovanie povinnosti praktickej prípravy na prácu s vybranými toxickými látkami a prípravkami.

### **Stav plnenia :**

Z dôvodu mimoriadnej situácie spôsobenej pandémie COVID 19 sa štátny zdravotný dozor zameraný na plnenie úlohy nevykonával.

V roku 2021 bolo vydaných 26 osvedčení na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, z toho 4 osvedčenie boli vydané na DDD činnosť (23 osvedčení bolo vydaných na základe overenia dĺžky praxe, vzdelania a absolvovaní odbornej prípravy, v troch prípadoch bola vykonaná skúška pred komisiou zriadenou na RÚVZ v Prešove).

Mimoriadne a havarijné situácie sa neriešili.

## **2.1.3 ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z KARCINOGENÝCH A MUTAGENÝCH FAKTOROV VRÁTANE AZBESTU A LÁTKO POŠKODZUJÚCICH REPRODUKCIU A NARÚŠAJÚ ENDOKRINNÝ SYSTÉM**

### **Anotácia**

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov.

Zamerat' sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém.

Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cielene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si

súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

## **Realizačné výstupy**

Získavať aktuálne údaje:

- o počtoch zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika v jednotlivých organizáciách, okresoch, regiónoch a v SR,
- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi,
- o jednotlivých organizáciách, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity,
- doplniť údaje o látkach poškodzujúcich reprodukciu a látkach narúšajúcich endokrinný systém,
- dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom vrátane azbestu ako aj z expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu a látkam narúšajúcim endokrinný systém.

Zameriavať sa aj na búracie a rekonštrukčné práce pri odstraňovaní azbestových materiálov v exteriéroch aj v interiéroch budov. Pozornosť venovať odstraňovaniu a opravám odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

V roku 2021 pracovať na zjednotení postupov pri kategorizácii rizika a zaradovaní prác do kategórií jednotlivými RÚVZ v SR s cieľom odstrániť nejednotnosť v posudzovaní. Prehodnotiť situáciu z hľadiska expozície karcinogénom a mutagénom pri práci v súvislosti so zmenami limitov a so sprísňovaním požiadaviek na účinnú ochranu zdravia pri práci vrátane kontroly používania primeraných OOPP.

### **Stav plnenia :**

Z dôvodu mimoriadnej situácie spôsobenej pandémie COVID 19 sa štátny zdravotný dozor zameraný na plnenie úlohy nevykonával.

Evidujeme 15 organizácii kde sa používajú karcinogény, respektíve sa jedná o pracovný proces s rizikom chemickej karcinogenity, v 5 organizáciách je to prach z tvrdého dreva. Zlúčeniny  $Cr^{6+}$  sa používajú najmä na povrchovú úpravu výrobkov, cytostatiká v zdravotníctve. RÚVZ so sídlom v Prešove eviduje 208 zamestnancov exponovaných chemickým karcinogénom a mutagénom. Prevažnú väčšinu tvoria zdravotnícky zamestnanci. K 31. 12.2021 bolo vydaných 253 rozhodnutí k sanačným prácam, súvisiacim s likvidáciou azbestu. 90 % žiadostí o vydanie rozhodnutia na likvidáciu materiálov obsahujúcich azbest sa týkalo sanačných prác strešných krytín. Jedná sa o stabilné spoločnosti pôsobiace v okrese Prešov a Sabinov.

## **2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI**

**Gestor**

ÚVZ SR

## Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

## Špecifické ciele

- navrhovať a usmerňovať realizovanie intervenčných aktivít zameraných na znižovanie zdravotných rizík zo životného štýlu, z práce a z pracovného prostredia,
- navrhovať a usmerňovať zlepšovanie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov v spolupráci so zamestnávateľmi, SZČO a PZS (prostredníctvom poradní zdravia pri RÚVZ v SR, projektu Zdravé pracoviská, a i.),
- poskytovať odborné poradenstvo zamestnávateľom a zamestnancom zamerané na prevenciu zdravotných rizík a ochranu zdravia pri práci s osobitným zameraním na malé a stredné podniky,
- zapájať sa do európskych informačných kampaní, vedených európskymi inštitúciami, zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci, komunikovanie o zdravotných rizikách z faktorov práce a pracovného prostredia, hľadanie efektívnych spôsobov ochrany a podpory zdravia pri práci a realizáciu vhodných preventívnych opatrení,
- realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi,
- zvyšovať odbornú a technickú vybavenosť pracovísk na poskytovanie odborného poradenstva a vykonávanie objektívnych zisťovaní, priebežne zvyšovať efektívnosť pracovných postupov,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce, pracovného prostredia a faktorov životného štýlu, a o možnosti zosilňovania až znásobenia ich negatívnych účinkov na zdravie,
- zlepšiť prevenciu chorôb z povolania prostredníctvom médií zverejňovaním informácií o trendoch vývoja rizikových prác na národnej a regionálnej úrovni spolu s príčinami ich vzniku a informácií o výskyte a trendoch vývoja chorôb z povolania v Slovenskej republike spolu s príčinami ich vzniku,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov prostredníctvom médií o možnostiach ochrany a podpory zdravia pri práci a pri zmene návykov v spôsobe života na vytváranie psychickej, fyzickej a sociálnej pohody a zabezpečiť, aby verejnosť bola včas informovaná o nových predpisoch na ochranu zdravia pri práci,
- intenzívne medializovať a propagovať význam ochrany zdravia pri práci a činnosť orgánov verejného zdravotníctva tak, aby sa táto oblasť (v aspektoch prevencie i represie) lepšie dostala do povedomia zamestnávateľov, zamestnancov a ďalších subjektov,
- vydávať odborné príručky, informačné a propagačné materiály pre zamestnávateľov a zamestnancov na účely propagácie tém ochrany zdravia pri práci a právnych predpisov na ich lepšie pochopenie a uplatňovanie,
- informovať odbornú a laickú verejnosť o otázkach ochrany zdravia pri práci prostredníctvom odborných konferencií a seminárov vrátane vedeckých a medzinárodných, ktoré budú odborne garantovať vzdelávacie a výskumné inštitúcie.

## Etapy riešenia

rok 2021 a ďalšie roky



## **2.2.1 ZDRAVÉ PRACOVISKÁ**

### **Riešiteľské pracoviská**

Vybrané RÚVZ v SR

#### **Anotácia**

Prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia, propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy. Zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi. Vychádza sa z poznatku, že zamestnanec, ktorý je informovaný a vzdelaný o spôsobe a miere rizika, sa správa tak, že miera jeho zdravotného rizika sa významne zníži. Usmerňovať PZS v SR.

#### **Realizačné výstupy**

Zvýšenie informovanosti o vzájomne pôsobiacich faktoroch práce a životného štýlu.

Údaje o prebiehajúcich intervenčných programoch v podnikoch, počty podnikov a osôb zapojených do programov podpory zdravia pri práci. Údaje o počtoch podnikov zapojených do projektu a konkrétne informácie o každom podniku: prevádzka, výrobné zameranie, realizované výkony v rámci projektu a ich výsledky, objektivizácie faktorov práce a pracovného prostredia, intervenčné aktivity zamerané na ochranu a podporu zdravia pri práci.

Údaje o regionálnych aktivitách zameraných na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi.

Meranie účinnosti programov meraním prevalencie rizikových faktorov v skupinách pracujúcej populácie.

#### **Stav plnenia :**

Úloha nebola realizovaná. Kvôli nepriaznivej situácii spôsobenej pandémiou Covid 19 sa do projektu nezapojil žiaden podnik.

## **2.2.2 EURÓPSKA INFORMAČNÁ KAMPAŇ EURÓPSKEJ AGENTÚRY PRE BOZP (OSHA BILBAO) ZAMERANÁ NA PREVENCIU ZDRAVOTNÝCH A BEZPEČNOSTNÝCH RIZÍK PRI PRÁCI**

### **Riešiteľské pracoviská**

RÚVZ v SR

#### **Anotácia**

Realizovať informačné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov, zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci podľa aktuálne vyhlásenej témy kampane. Aktívne sa zapojiť do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V prípade

potreby spolupracovať s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizovať spoločné previerky podľa aktuálnej témy kampane.

### **Realizačné výstupy**

Údaje o realizovaných intervenčných a informačných aktivitách zameraných na aktuálnu tému kampane, informácie o aktivitách v rámci Európskeho týždňa BOZP.  
Informácia o spolupráci s orgánmi inšpekcie práce a NIP.

### **Stav plnenia k 31.12.2021**

Konzultácie a poradenstvo so zameraním na zvýšenie povedomia zamestnancov v oblasti vplyvu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia na zdravie zamestnancov sa poskytovali (vzhľadom na situáciu spôsobenú pandémiou COVID 19) iba telefonicky.  
Spoločné previerky s IP v roku 2021 neboli realizované.

### **3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV**

#### **3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI**

##### **Cieľ**

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

##### **Gestor**

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne

##### **Riešiteľské pracoviská**

ÚVZ SR a RÚVZ v SR

##### **Etapy riešenia**

###### **I. Etapa:**

1. RÚVZ v sídle kraja odobrať najmenej 10 vzoriek hotových pokrmov (5 vzoriek uzavretý systém a 5 vzoriek verejné stravovanie / každé RÚVZ) (celé obedové menu) a 3 vzorky chleba alebo pekárskeho výrobku (od výrobcov SR) v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli.

T: 31. 12. 2021

Z: RÚVZ v sídle kraja pod koordináciou KO v HV

2. Výsledky spracované podľa komodity v tabuľkovej forme zaslať na RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

Z: RÚVZ v sídle kraja pod koordináciou KO v HV

###### **II. Etapa**

Pripraviť záverečnú správu za SR – RÚVZ so sídlom v Trenčíne v spolupráci s ÚVZ SR.

##### **Výstupy**

Záverečná správa - pre sledovanie vývoja v oblasti príjmu soli prostredníctvom hotových pokrmov, chleba a pečiva v zariadeniach spoločného stravovania uzatvoreného typu.

##### **Vyhodnotenie výsledkov k 31.12.2021**

V priebehu roka bol z ÚVZ SR zaslaný list vo veci doplnenia Plánu úradnej kontroly verzie 2 na rok 2021 týkajúci sa kontroly množstva pridanej jedlej soli v hotových pokrmoch ZSS s ohľadom na aktuálnu pandemickú situáciu ochorenia COVID-19. RÚVZ podľa aktualizovaného plánu odobral 2 vzorky hotových pokrmov na laboratórnu analýzu obsahu kuchynskej soli. Výsledky laboratórnych rozborov boli v súlade s platnou legislatívou.

Výsledky spracované v tabuľkách boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Poprade.

## **4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE**

### **4.1. AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025 (NAPPO)**

**Gestor**

ÚVZ SR

**Riešiteľská pracoviská**

RÚVZ v SR

**Cieľ**

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

**Anotácia**

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dorastovej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická inaktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

Súčasťou projektu je aj získavanie údajov o antropometrických charakteristikách detí vybraných vekových skupín v súvislosti so stúpajúcim trendom výskytu obezity prostredníctvom projektu COSI. V roku 2019 sa zrealizovala druhá etapa tohto projektu v nadväznosti na predchádzajúcu etapu, realizovanú v roku 2015.

**Etapy riešenia**

Každoročne od roku 2015 do roku 2025 realizovať priority a) b) a c). Každé tri roky realizovať aktivity v rámci priority d):

**a) Podpora zdravého štartu do života**

- zamerať sa v rámci poradní zdravia na matky s deťmi na materskej dovolenke. Výchovné aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity realizovať v zariadeniach kde sa stretávajú matky s deťmi napr. materské centrá, rodičovské centrá.

**b) Podpora zdravšieho prostredia v školách**

- zabezpečiť kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov s cieľom zistiť, aké je percentuálne zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli, ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity.

- podporovať poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne
  - zabezpečiť edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečneho programu pre deti, programu školské ovocie
  - zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy,
  - kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania,
  - kontrolovať dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzovať pri realizácii pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov, zisťovať počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach,
  - posudzovať energetickú a biologickú hodnotu stravy,
  - kontrolovať pestrosť stravy,
  - kontrolovať dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky
- c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení**
- zúčastňovať sa pracovných porád pracovníkov školského stravovania organizovaných okresnými úradmi, odborom školstva a Spoločnými školskými úradmi
  - v spolupráci s odborními školstva na krajskej úrovni a Spoločnými školskými úradmi na okresnej úrovni zrealizovať školenie pracovníkov školského stravovania
- d) Podpora pohybových aktivít**
- realizovať monitoring TV podmienok žiakov základných a stredných škôl, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, vybavenie, tepelno-vlhkostná mikroklima a pod.),
  - v rámci výkonu ŠZD sledovať využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení,
  - sledovať využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport v rámci výučby žiakov sledovanej školy (plaváreň, športová hala, verejné ihrisko),
  - sledovať realizáciu malých foriem telesnej výchovy v školách, napr. využívanie telovýchovných chvíľok, možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok a pod.
  - monitorovať využitie hodín TV v rámci hygieny pedagogického procesu: počet hodín TV do týždňa, zaraďovanie hodín TV do rozvrhu hodín, percento cvičiacich žiakov a študentov na hodinách TV, poskytovanie LTV – zdravotné cvičenia pre žiakov,
  - v pravidelných intervaloch (1x za 3 roky) sledovať počty a zdravotné indikácie u žiakov a študentov, ktorí sú úplne alebo čiastočne oslobodení od TV
  - zisťovať možnosti telesnej aktivity detí oslobodených od cvičenia na hodinách TV.
- e) Monitoring antropometrických ukazovateľov vybraných vekových skupín detí školského veku**
- realizácia meraní telesných parametrov detí
  - zadávanie získaných antropometrických údajov a údajov, získaných z dotazníkov, do pripravených tabuliek v exceli
  - zaslanie vyplnených tabuliek gestorovi

### Realizačné výstupy

- počet edukovaných matiek v oblasti zdravého stravovania a pohybovej aktivity detí
- počet zariadení s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre vytvorenie zdravšieho prostredia

- počet škôl s obmedzením automatov so sladenými nápojmi
- počet škôl umožňujúcich odbornému personálu ZŠS vzdelávanie vo výžive
- počet škôl s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre realizáciu telovýchovných aktivít
- vypracovanie sumárnej správy projektu bude slúžiť ako podklad pre odpočet aktivít plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

### **Trvanie projektu**

1.11.2015 – 31.12.2025

### **Termín ukončenia:**

r. 2025

### **Stav plnenia k 31.12.2021**

V roku 2021 z dôvodu výskytu pandémie COVID 19 a s ňou súvisiacich opatrení a obmedzení prevádzok zariadení pre deti a mládež sa projekt nerealizoval.

## **4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI**

### **Gestor**

ÚVZ SR

### **Riešiteľské pracoviská**

Všetky RÚVZ v SR

### **Cieľ**

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku.

### **Anotácia**

Sezónne (v jarých až jesenných mesiacoch) aktuálne vystupuje do popredia problematika detských pieskovísk, keďže počas teplých dní tu deti so svojimi rodičmi trávajú pomerne veľa času. Hranie sa detí na pieskoviskách však prináša so sebou viaceré zdravotné riziká, vyplývajúce z mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia, ako aj riziko mechanického poranenia.

Najčastejším zdrojom parazitárnych infekcií sú exkrementy psov a mačiek, ktoré môžu za určitých okolností spôsobiť ochorenia ako toxokaróza, toxoplazmóza, nákaza detskou pásomnicou, echinokokóza, enterobióza, ascaridóza a trichurióza. Z mikrobiálnych nákaz prichádza do úvahy najmä salmonelóza.

Prostredníctvom výkonu štátneho zdravotného dozoru sa realizuje kontrola dodržiavania legislatívnych požiadaviek v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o

požiadavkách na pieskoviská. Súčasťou kontroly kvality piesku je odber vzoriek na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia.

### **Etapy riešenia**

každoročne, počas sezóny 1. etapa – marec až júl a 2. etapa – júl až november

### **Realizačné výstupy**

- vydávanie opatrení na odstránenie nedostatkov s event. návrhmi na sankcie,
- následná spolupráca s prevádzkovateľmi pieskovísk pri odstraňovaní zistených nedostatkov,
- priebežné riešenie podnetov zo strany rodičov na nevyhovujúcu kvalitu piesku v pieskoviskách v rámci občianskej vybavenosti,
- vypracovanie záverečnej správy po prvej aj druhej etape a ich zaslanie gestorovi úlohy, porovnanie trendu s predchádzajúcim obdobím.

### **Trvanie projektu**

r. 2021 a ďalšie roky

### **Termín ukončenia:**

31.12.2021 a vždy ku koncu kalendárneho roka

### **Stav plnenia k 31.12.2021**

V rámci tejto úlohy sa odobrali v sledovanom období marec – november 2021 celkom 3 vzorky piesku, z toho 1 vzorka v rámci občianskej vybavenosti a 2 vzorky z pieskovísk pri MŠ. Výsledky laboratórnych rozborov všetkých odobratých vzoriek piesku neprekročili najvyššie prípustné množstvo vybraných indikátorov mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku v pieskovisku určenom na hranie detí.

## **4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ**

### **Gestor**

ÚVZ SR

### **Riešiteľské pracoviská**

Všetky RÚVZ v SR

### **Cieľ**

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

## **Anotácia**

Plnohodnotný, nutrične vyvážený jedálny lístok, je dôležitým nástrojom pre napĺňanie výživových požiadaviek pre jednotlivé vekové skupiny stravníkov. Zásady zostavovania jedálnych lístkov patria do kompetencií rezortu školstva v zmysle prílohy č.1 vyhlášky MŠ SR č.330/2009 Z. z. o zariadení školského stravovania, ktoré boli odsúhlasené orgánom verejného zdravotníctva SR č. ÚVZ SR HDM/8236/17004/2007.

Pri hodnotení jedálnych lístkov (každý rok v 3 vybraných zariadeniach) sa využije bodový systém koeficientu a pre frekvenciu podávania vybraných druhov potravín z mesačných výdajok sa využije vypracovaná metodika bodového systému, na základe ktorého sa budú slovne hodnotiť školské jedálne motivačným spôsobom tak, aby sa dosiahol v zariadení nutrične vyvážený jedálny lístok

## **Etapy riešenia**

- rok 2019 - zhodnotili sa jedálne lístky v 3 MŠ za obdobie jeseň, zima (mesačný jedálny lístok v mesiaci október a november)
- rok 2020 - hodnotenie jedálnych lístkov v 3 MŠ za obdobie jar, leto (mesačný jedálny lístok v mesiaci marec a máj)
- rok 2021 - hodnotenie jedálnych lístkov z 3 ZŠ za obdobie jeseň, zima (mesačný jedálny lístok v mesiaci október a november),
- rok 2022 - hodnotenie jedálnych lístkov z 3 ZŠ obdobie jar, leto (mesačný jedálny lístok v mesiaci marec a máj)

## **Realizačné výstupy**

- čiastkové správy za jednotlivé časové obdobia predkladať gestorovi na ÚVZ SR vždy do 31.12. a 15.8 príslušného kalendárneho roku,
- záverečnú správu z projektu spracuje ÚVZ SR do 1.9.2022,
- získané údaje budú slúžiť ako podklady pre vypracovanie intervenčných odporúčaní a pri spolupráci s MŠVVaŠ SR pri príprave a schvaľovaní inovovaných materiálovo spotrebných noriem a receptúr pre školské stravovanie so zohľadnením základných požiadaviek na nutrične vyvážený jedálny lístok.

## **Trvanie projektu**

r. 2019 -2022

## **Termín ukončenia**

01.09.2022

## **Stav plnenia k 31.12.2021**

V rámci projektu „Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ“ boli vybrané 3 školské jedálne pri ZŠ (ŠJ pri ZŠ, Bajkalská 29 Prešov; ŠJ pri ZŠ s MŠ, Námestie Kráľovnej pokoja 4, Prešov; ŠJ pri ZŠ, Šrobárova 20, Prešov), ktoré nám predložili jedálne lístky za mesiac október a november 2021. Jedálne lístky sme hodnotili na základe metodiky bodového systému pre hodnotenie frekvencie podávania vybraných druhov potravín (pokrmov) a následne sme vypočítali koeficient pestrosti. Výsledky bodového hodnotenia obedov v základných školách boli veľmi dobré a koeficient pestrosti nebol nižší ako 0,5. V školských jedálňach je pestrosť podávaných jedál obohatená o šalátové pulty, kde si žiaci denne môžu šaláty vyberať



a konzumovať bez obmedzenia v množstve. Zásady na zostavenie jedálnych lístkov sa dodržiavajú.

#### **4.4. ÚRAZY UDEŤÍ V SR**

##### **Gestor**

NCZI

##### **Riešiteľské pracoviská**

ÚVZ SR, vybrané regionálne nemocnice, RÚVZ v SR

##### **Cieľ**

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

##### **Anotácia**

NCZI má v zmysle príslušnej legislatívy v správe Národné registre, medzi ktoré patrí aj Národný register úrazov, vyžadujúci poskytnutie ústavnej zdravotnej starostlivosti s hlásením úrazov detí. Nakoľko klinickí lekári z dôvodu zaneprázdnenosti nehlásia reálny počet úrazov, uzavrela sa dohoda o spolupráci medzi NCZI, Sekciou zdravia MZ SR a ÚVZSR v oblasti zberu vybraných informácií o úrazoch detí v SR.

##### **Etapy riešenia**

Rok 2019 – pilotný projekt:

- nahlásenie zodpovednej osoby za každý RÚVZ v SR
- nadviazanie kontaktu zodpovednej osoby s vedením vybranej nemocnice
- komunikácia pracovníkov RÚVZ s príslušnými pracovníkmi oddelení (lekár, vrchná sestra)
- priebežné odoberanie vyplnených dotazníkov pracovníkmi RÚVZ - vyplnenie excelovských tabuliek pracovníkmi RÚVZ
- zaslanie vyplnených tabuliek zodpovednými osobami na NCZI mailom

##### **Realizačné výstupy**

- získanie prehľadu o situácii v oblasti výskytu detských úrazov na Slovensku
- zlepšenie systému štatistických hlásení v rámci Národného registra úrazov

##### **Trvanie projektu**

r. 2019 a každé nasledujúce tri roky (2022)

**Termín ukončenia**

Priebežne podľa požiadaviek gestora

**Stav plnenia k 31.12.2021**

V roku 2021 z dôvodu výskytu pandémie COVID 19 a s ňou súvisiacich opatrení a obmedzení prevádzok zariadení pre deti a mládež sa projekt nerealizoval.

## 6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

### Hodnotenie a analýza

V roku 2021 oddelenie epidemiológie plnilo 7 úloh. Národný imunizačný program a Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniam neboli vykonané z dôvodu výskytu ochorenia COVID-19. Programy a projekty sú rozdelené do jednotlivých kapitol. Tieto kapitoly majú svoju štruktúru s krátkym popisom činnosti

### 6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

#### Cieľ

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie,
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie,
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním,
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie,
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti),
6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy),
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií,
8. aktívna činnosť „Poradní očkovania“,
9. príprava registra očkovaných osôb.

#### Stav plnenia k 31.12.2021

Od 1.1.2021 nadobudol platnosť nový očkovací kalendár pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých. Bol vypracovaný v súlade s § 5 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a v súlade s vyhláškou Ministerstva zdravotníctva SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení vyhlášky MZ SR č. 544/2011 Z. z. Očkovací kalendár platný od januára 2021 zahŕňa povinné pravidelné očkovanie detí proti záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, vírusovej hepatitíde typu B, hemofilovým invazívnym infekciám, detskej obrne, pneumokokovým invazívnym infekciám, osýpkam, ružienke, mumpsu a povinné preočkovanie dospelých proti diftérii a tetanu. Nový očkovací kalendár bližšie špecifikuje očkovanie hexavakcínou a očkovanie vakcínou proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam, ktoré sa má vykonávať tromi dávkami v 3., 5. a v 11. mesiaci života, so zdôraznením podania prvej dávky najskôr v prvom dni desiateho týždňa života vzhľadom na epidemiologickú situáciu vo výskyte čierneho kašľa. Na povinné očkovanie dojčiat proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam je určená 13-valentná konjugovaná vakcína alebo 10-valentná konjugovaná vakcína. Všetky dávky základného očkovania sa majú podať rovnakou očkovacou látkou. Preočkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu sa vykonáva kombinovanou očkovacou látkou každých 15 rokov. V prípade prekročenia odporúčaného intervalu sa preočkovanie proti záškrtu a tetanu vykoná vždy len jednou dávkou pokiaľ je v zdravotnej dokumentácii pacienta dokumentované základné

očkovanie tromi dávkami očkovacej látky proti tetanu. Základné očkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu tromi dávkami sa vykoná len v prípade, ak nie je dôveryhodná dokumentácia základného očkovania v minulosti. Prvé preočkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu sa odporúča vo veku 30 rokov a ďalej každých 15 rokov.

V prípade, ak sa nevykoná očkovanie podľa schémy uvedenej v očkovacom kalendári, postupuje sa v súlade s Prílohou č. 2a vyhlášky MZ SR č. 442/2019 Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MZ SR č. 585/2008 Z.z.

Všetci očkujúci lekári, t. j. praktickí lekári pre deti a dorast, spolu 47 a taktiež praktickí lekári pre dospelých, spolu 91 boli oboznámení s očkovacím kalendárom pre rok 2021.

V roku 2021 sa RÚVZ so sídlom v Prešove podobne ako po iné roky zapojilo do kampane Európskeho imunizačného týždňa (EIW), ktorý prebiehal od 26. apríla do 2. mája 2021. V rámci aktivít EIW boli uverejnené informácie o očkovaní na webovej stránke ako aj na nástenke RÚVZ so sídlom v Prešove. Edukačné aktivity ku kampani Európskeho imunizačného týždňa (EIW) neboli realizované z dôvodu výskytu ochorenia COVID-19.

V roku 2021 kontrola očkovania vo všeobecných ambulanciách pre deti a mládež nebola ukončená z dôvodu výskytu COVID-19.

V mesiaci január, február, marec 2021 kontrola očkovania pokračuje naďalej, pričom v mesiaci marec bude odbornými pracovníkmi oddelenia epidemiológie Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Prešove ukončená, v rámci ktorej bude kontrolovaná úroveň zaočkovanosti vo všetkých všeobecných ambulanciách pre deti a dorast v okrese Prešov a Sabinov. Vyhodnotenie výsledkov kontroly očkovania v okrese Prešov a Sabinov bude vykonané v zmysle usmernenia Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky č. OSIO/8256/2021, RZ - 40164/2021 zo dňa 31.8.2021 za obdobie od 1.9.2020 do 31.8.2021. Výsledky z kontroly očkovania za Prešovský kraj budú následne zaslané na celoslovenské spracovanie na ÚVZ SR.

Aj napriek ťažkej situácii bola aj v roku 2021 venovaná zvýšená pozornosť ochoreniam preventabilných očkovaním. U týchto ochorení sa zisťuje hlavne predchádzajúce očkovanie.

Oddelenie epidemiológie vykonáva pravidelné poradenstvo v oblasti očkovania a očkovania pred cestou do zahraničia. Tento rok sa pracovníci oddelenia zúčastnili online vzdelávacích akcií, seminárov a odborných podujatí v oblasti vakcinológie: ako napr. Vakcinologický kongres.

## **6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB**

### **Cieľ**

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života,
2. skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení,
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení.

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

### **Stav plnenia k 31.12.2021**

V roku 2021 bola vykonávaná surveillancie prenosných ochorení v okresoch Prešov a Sabinov na základe hlásení od ošetrojúcich lekárov a mikrobiologických laboratórií.

Následne bola vykonávaná analýza ochorení za jednotlivé mesiace za okresy Prešov a Sabinov. Výsledky analýz ochorení sú pravidelne zasielané na e-mailové adresy:

- riaditeľovi, primárovi, nemocničným epidemiológom FNŠP J.A. Reimana v Prešove,
- Regionálnym úradom verejného zdravotníctva v Prešovskom kraji,
- Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici,
- Regionálnej veterinárnej a potravinovej správe Prešov
- Laboratóriu synlab slovakia s.r.o.
- Poliklinike ProCare Prešov a Poliklinike Sabinov

Analýza výskytu prenosných ochorení v okrese Prešov a Sabinov za rok 2020 bola spracovaná vo VS v termíne do 23.4.2021. Analýza výskytu prenosných ochorení v Prešovskom kraji za rok 2020 bola spracovaná na základe výstupov z Epidemiologického informačného systému a na základe podkladov zaslaných z jednotlivých RÚVZ Prešovského kraja v termíne do 14.5.2021.

Pri vykonávaní protiepidemických opatrení a epidemiologickom vyšetrení jednotlivých prípadov ochorení zároveň prebiehala individuálna edukácia obyvateľstva v oblasti prenosných ochorení.

### **6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ**

#### **Cieľ**

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ,
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie,
4. návrh registra očkovaných osôb.

#### **Stav plnenia k 31.12.2021**

Všetky prenosné ochorenia hlásené za okres Prešov a Sabinov sú zadávané do epidemiologického informačného systému EPIS. V roku 2021 to predstavovalo spolu 45 901 prenosných ochorení (okres Prešov 35 062, okres Sabinov 10 839).

V súvislosti so surveillance ARO a CHPO sú na základe hlásení od praktických lekárov týždenne spracovávané analýzy výskytu ARO a CHPO v okrese Prešov a Sabinov a následne na základe hlásení z jednotlivých RÚVZ Prešovského kraja aj v Prešovskom kraji.

V systéme rýchleho varovania (SRV) sú spracovávané týždenné hlásenia a to v 6 kategóriách (akútne chabé obrny; epidémie; meningitídy/sepsy; osýpky, rubeola, parotitída; vírusové hepatitídy a iné informácie). Hlásenia sú spracovávané za okresy Prešov a Sabinov a Prešovský kraj.

Výstupy z informačného systému, mesačné analýzy slúžia na porovnávanie chorobnosti prenosných ochorení v okrese Prešov a Sabinov v jednotlivých mesiacoch roka a ako informácia o epidemiologickej situácii pre zdravotníkov ako aj pre verejnosť.

Špeciálne analýzy, ktoré je možné vytvoriť v rámci informačného systému EPIS boli na požiadanie poskytnuté pre potreby študentov rôznych stredných a vysokých škôl a primárom niektorých oddelení FNŠP J. A. Reimana Prešov.

## 6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

### Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach,
2. rozšírenie incidenčného a prevalenčného sledovania NN podľa štandardných protokolov ECDC na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti,
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN,
4. získanie údajov jednotnou metodikou v rámci krajín EÚ s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc,
5. posilnenie edukácie epidemiológov a klinických zdravotníckych pracovníkov v problematike surveillance nozokomiálnych nákaz, v oblasti intervenčnej epidemiológie pri výskyte NN vyvolaných závažnými nemocničnými patogénmi.

### Stav plnenia k 31.12.2021

V roku 2021 boli pravidelne hlásené nozokomiálne nákazy zo zdravotníckych zariadení pôsobiacich v okrese Prešov. V okrese Sabinov nebol zaznamenaný výskyt NN. Všetky hlásené nozokomiálne nákazy sú zadávané v informačnom systéme EPIS a na základe ich závažnosti sú vykonávané protiepidemické opatrenia. V okrese Prešov a Sabinov sa v zdravotníckych zariadeniach vykonáva kontrola HER v zmysle platných právnych predpisov priebežne, ako aj pri výskyte nozokomiálnych nákaz. Vzhľadom na najväčšie riziko vzniku nozokomiálnych nákaz sa zvýšená pozornosť venuje kontrole HER na JIS a operačných sálach jednotlivých oddelení FNsP J. A. Reimana Prešov.

V okrese Prešov v roku 2021 boli nozokomiálne nákazy hlásené len FNsP J. A. Reimana Prešov. V roku 2021 bolo hlásených spolu 898 nozokomiálnych nákaz. Podľa lokalizácie infekcie bolo najviac hlásených črevných nákaz, respiračných nákaz a sepsy. Z hľadiska oddelení najviac NN hlásilo Interné oddelenie a Klinika anesteziológie a intenzívnej medicíny FNsP J. A. Reimana Prešov. Pri vzniku NN sa uplatnilo najmä *Clostridium difficile*.

V roku 2021 neboli vykonané žiadne edukačné aktivity v rámci kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ a projektu „Hygiena rúk“ z dôvodu výskytu ochorenia COVID-19.

## 6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

### Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami,
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh,
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu,
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a ďalšie vysoko nebezpečné nákazy (Ebola, MERSCoV, vtáčia chrípka, SARS, importy osýpok, iné epidemiologicky závažné ochorenia prenášané článkonožcami, atď),
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

### **Stav plnenia k 31.12.2021**

Od 10.8.2010, kedy bola generálnou riaditeľkou ukončená pandémia chrípky A (H1N1)2009 sa až do súčasnosti nachádzame v post-pandemickej fáze. Neustále však prebieha monitorovanie výskytu prípadov SARI a ich hlásenie v epidemiologickom informačnom systéme a v SRV epidemiologického informačného systému. V roku 2021 v okrese Prešov ani v okrese Sabinov nebol hlásený prípad SARI.

Dňa 30.1.2020 vyhlásila Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) epidémiu 2019-nCoV za globálny stav núdze. V súvislosti s vyhlásením WHO a vývojom epidemiologickej situácie hlavný hygienik Slovenskej republiky nariadil zabezpečenie 24-hodinovej pohotovosti na všetkých RÚVZ v SR tj. pohotovosť na mobilnom telefóne z dôvodu výskytu nového koronavírusu 2019 – nCoV až do odvolania hlavným hygienikom Slovenskej republiky.

S účinnosťou od 3.2.2020 hlavný hygienik Slovenskej republiky nariadil zabezpečenie zriadenia telefónnej linky pre verejnosť „call centra“ v krajských RÚVZ.

V roku 2021 boli evidované v okresoch Prešov a Sabinov zvýšené výskyty ochorenia COVID-19. Zaznamenané boli epidemické výskyty v rodinách, vo firmách, na školách, v domovoch sociálnych služieb, kňazských seminároch, väznice..

Protiepidemické opatrenia boli zabezpečené v plnom rozsahu, zároveň RÚVZ so sídlom v Prešove naďalej sleduje a monitoruje situáciu v oboch okresoch.

## **6.6. ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV**

### **Cieľ**

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

### **Stav plnenia k 31.12.2021**

V roku 2021 sa realizovali odbery vzoriek odpadovej vody, ktoré boli zaslané na virologické vyšetrenie na RÚVZ so sídlom v Košiciach. Odbery vzoriek vôd boli vykonávané v termínoch, ktoré vypracovalo virologické laboratórium RÚVZ so sídlom v Košiciach. Odobraných bolo 6 vzoriek odpadovej vody, všetky s negatívnym výsledkom.

## **6.7. PREVENCIA HIV/AIDS**

### **Cieľ**

Najohrozenejšou skupinou u nás sú mladí ľudia, ktorí v súčasnosti skôr dospievajú, začínajú skôr pohlavne žiť, ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým a okoliu. Správajú sa riskantnejšie. Mladí ľudia sú 10x náchylnejší k pohlavne prenosným ochoreniam, vrátane AIDS, než dospelí.

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, hlavne žiaci 9. ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie

humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS.

Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a chovania sa mladých ľudí.

### **Stav plnenia k 31.12.2021**

V roku 2021 projekt „Hrou proti AIDS“ nebol realizovaný. Na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Prešove je zriadená Poradňa prevencie HIV/AIDS, kde sa okrem poradenstva vykonávajú aj anonymné odbery biologického materiálu na vyšetrenie HIV protilátok. Odbery vykonáva RÚVZ so sídlom v Prešove ako jediný v rámci RÚVZ Prešovského kraja. V roku 2021 bolo v rámci Poradne prevencie HIV/AIDS realizované 2 odbery biologického materiálu na virologické vyšetrenie. Odbery boli realizované u 2 mužov vo vekovom rozmedzí od 29 do 44 rokov. Najčastejším dôvodom vyšetrenia bola u klientov prítomnosť rizikovej situácie - nechránený pohlavný styk.

Súčasne s činnosťou Poradne prevencie HIV/AIDS je v prevádzke telefonická linka prevencie HIV/AIDS, ktorá je dostupná počas pracovnej doby. Bolo poskytnutých 32 konzultácií (telefonicky, e-mailom). Najčastejšími dotazmi boli možnosti vyšetrenia HIV protilátok, prenosu infekcie HIV a možnosti prevencie.

V roku 2021 neboli vykonané edukačné aktivity o problematike prevencie HIV/AIDS z dôvodu výskytu ochorenia COVID-19.

V rámci aktivít svetového dňa boja proti AIDS bola informácia uverejnená na webovej stránke a nástenke RÚVZ so sídlom v Prešove.

## **6.8. PORADNE OČKOVANIA**

### **Cieľ**

Posilnenie informovanosti laickej verejnosti o význame očkovania v prevencii závažných prenosných ochorení. Rozšírenie vedomostí o očkovaní ako aj o ochoreniach preventabilných očkovaním u žiakov stredných zdravotníckych škôl. Doplnenie vzdelávacieho programu v rámci predmetu preventívne lekárstvo o aktuálne informácie v oblasti vakcinológie.

### **Realizácia k 31.12.2021**

Na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Prešove je zriadená poradňa očkovania, ktorá poskytuje pre verejnosť poradenstvo a konzultácie v oblasti ochorení preventabilných očkovaním. Poradenstvo je zamerané na:

- problematiku povinného pravidelného očkovania osôb, ktoré dosiahli určený vek
- očkovania pred cestou do zahraničia
- problematiku odporúčaného očkovania
- očkovania detí s kontraindikáciami
- poradenstvo týkajúce sa očkovacieho kalendára, odstupov medzi jednotlivými očkovaniami

V rámci poradne očkovania bola v roku 2021 poskytnutá informácia týkajúca sa povinného očkovania, odporúčaného očkovania príp. očkovania pred cestou do zahraničia v 15 prípadoch.



## **6.9. ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA**

### **Cieľ**

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania za účelom udržania vysokej úrovne zaočkovanosti v Slovenskej republike.

### **Stav plnenia k 31.12.2021**

V rámci tejto úlohy sa oddelenie epidemiológie RÚVZ so sídlom v Prešove do realizácie vzdelávacej aktivity pod názvom „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“ v roku 2021 nezapojilo z dôvodu výskytu ochorenia COVID-19.

## **7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)**

### **7.1. MONITORING KVALITY VÔD VYBRANÝCH LOKALÍT**

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredia a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ: chrániť ľudské zdravie pred nepriaznivými účinkami kontaminovanej vody. Monitoruje sa výskyt rias, cyanobaktérií a vodných kvetov v prírodných vodných plochách a biokúpaliskách. Sleduje sa mikrobiologické osídlenie vôd so zreteľom na patogénne mikroorganizmy.

Monitorovanie kvality vôd vybraných lokalít, spolu s odberom vzoriek sa realizovalo na 12 lokalitách (9 prírodných vôd na kúpanie, 3 biokúpaliská). RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou zabezpečilo monitoring a odber na 5 lokalitách VN Veľká Domaša: Dobrá, Holčíkovec, Nová Kelča, Poľany a polostrov Krym. RÚVZ so sídlom vo Svidníku odobral vzorky z 2 lokalít VN Veľká Domaša: Tíšava a Valkov. RÚVZ so sídlom v Humennom realizoval monitoring na lokalite Laborec. RÚVZ so sídlom v Prešove odobralo vzorky z Prírodného kúpaliska Delňa. Monitoring biokúpalísk sa týkal zdrojov vôd a samotných bazénov a to na biokúpaliskách Snina a Lackovce (odber RÚVZ so sídlom v Humennom) a Gaboltov (odber RÚVZ so sídlom v Bardejove).

Po vizuálnej kontrole, monitorovaní a hodnotení premnoženia cyanobaktérií na lokalitách bol vyhodnotený I. stupeň premnoženia cyanobaktérií (v zmysle prílohy č. 4 k vyhláške č. 309/2012 Z. z. o požiadavkách na vodu určenú na kúpanie).

V 79 odobratých vzorkách bolo laboratórne stanovených 144 biologických ukazovateľov a 188 mikrobiologických ukazovateľov.

V zmysle vyhlášky č. 308/2012 Z. z. o požiadavkách na kvalitu vody na prírodnom a umelom kúpalisku a vyhlášky č. 309/2012 Z. z. o požiadavkách na vodu určenú na kúpanie a jej prílohy č. 4 k neboli prekročené limity pre biologické ukazovatele (cyanobaktérie a chlorofyl -a) ani v jednej vzorke. Po mikrobiologickej stránke bol v lokalite Domaša – Holčíkovec v 1 vzorke prekročený limit pre ukazovateľ enterokoky. Zdroj vody Biokúpaliska Snina (7 vzoriek) opakovane nevyhovoval v ukazovateľoch enterokoky, 3x aj E.coli, v samotnom bazéne bol 1x prekročený limit pre enterokoky. Zdroj vody pre biokúpalisko Gaboltov zo 4 odobraných vzoriek mal 3x nevyhovujúci výsledok (1x enterokoky, E.coli a Pseudomonas aeruginosa, 2x enterokoky). V bazéne z 8 vzoriek bol 1x prekročený limit pre Pseudomonas aeruginosa.

### **7.2. KVALITA VODY A PROSTREDIA ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENÍ A UMELÝCH KÚPALÍSK**

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ: Zabezpečiť prístup k vyhovujúcej a zdravotne bezpečnej pitnej vode, k sanitácii, a tiež zabezpečiť sledovanie kvality vôd na kúpanie. Sleduje sa kvalita vody a prostredia v zdravotníckych zariadeniach a umelých kúpaliskách mikrobiologickými, biologickými, ekotoxikologickými a chemickými skúškami. Zisťuje sa výskyt legionel a améb v umelých kúpaliskách vo vybraných zdravotníckych zariadeniach a v rehabilitačných zariadeniach.

V roku 2021 bolo v 265 vzorkách z umelých kúpalísk stanovených 719 chemických ukazovateľov. V 268 vzorkách z umelých kúpalísk bolo stanovených 1340 mikrobiologických a 536 biologických ukazovateľov.

Na stanovenie ukazovateľa Legionely bolo odobratých 29 vzoriek, z toho bolo 18 vzoriek vôd (1 pitná voda, 11 teplá úžitková voda z DSS, 6 bazénov), 11 sterov zo sprchových hlavíc z DSS. Z vyšetrených vzoriek bolo 9 nevyhovujúcich (6 teplá úžitková voda, 3 stery). Stanovenie améb nebolo v priebehu roka požadované.

### 7.3. MATERSKÉ MLIEKO

Projekt vychádza z Akčného plánu pre životné prostredia a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky, regionálny cieľ: Zameranie na zníženie rizika ochorení a poškodenia zdravia v dôsledku účinku nebezpečných chemických látok a biologických látok v období detstva.

Vo vzorkách materského mlieka z Banky ženského – materského mlieka oddelenia neonatológie FNŠP J. A. Reimana v Prešove sa sleduje nutričná kvalita monitorovaním biopozitívnych látok (obsah bielkovín, tuku, sacharidov a vápnika), sleduje sa účinnosť pasterizácie sledovaním mikrobiologickej kvality pred a po jeho pasterizácii. Zisťuje sa prítomnosť patogénnych mikroorganizmov v nepasterizovanom a pasterizovanom mlieku. V 17 vzorkách materského mlieka bolo stanovených 119 chemických ukazovateľov. Na sledovanie mikrobiologickej kvality materského mlieka bolo vyšetrených 109 vzoriek pasterizovaného mlieka, v ktorých bolo spolu stanovených 436 ukazovateľov. V 3 vzorkách bola zistená prítomnosť patogénnych mikroorganizmov: *Staphylococcus aureus* (1), *Pseudomonas aeruginosa* (2). Produkcia stafylokokového enterotoxínu u kmeňa nebola detekovaná.

### 7.15. ANALÝZA CELKOVÉHO ARZÉNU V POTRAVINÁCH

Projekt vychádza z Odporúčania Komisie (EÚ) 2015/1381 z 10. augusta 2015 o monitorovaní arzénu v potravinách na účely zberu informácií do jednotnej databázy. Cieľom je monitoring obsahu celkového arzénu v potravinách, s dôrazom na potraviny určené pre dojčatá a malé deti, potraviny určené na osobitné lekárske účely a výživové doplnky.

V roku 2021 bolo analyzovaných 38 vzoriek rôznych druhov potravín, rozdelenie je uvedené v tabuľke.

Druh vzorky	Počet vzoriek
Čaj	13
Výživový doplnok	5
Potraviny pre dojčatá- ovocné, zeleninové, mäsové	6
Potraviny pre dojčatá- obilninové	3
Potraviny pre dojčatá- mliečne	9
Potraviny pre dojčatá- iné	2

V potravinách pre dojčatá bol stanovený arzén pod limit kvantifikácie použitej metódy, vo vzorkách čaju sa obsah celkového arzénu pohyboval v intervale 0,006 – 0,094 mg/kg a vo vzorkách výživových doplnkov bol stanovený obsah celkového arzénu v intervale 0,006 – 0,012 mg/kg.

## **9. PODPORA ZDRAVIA A VÝCHOVA K ZDRAVIU**

### **9.1 ZDRAVOTNÉ UVEDOMENIE A SPRÁVANIE SA OBYVATEĽOV SR**

### **9.2 PRIESKUM ZDRAVOTNEJ GRAMOTNOSTI OBYVATEĽOV SR**

### **9.3 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVTEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

### **9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025**

#### **9.4.1 VYZVI SRDCE K POHYBU – CELONÁRODNÁ MEDZINÁRODNE KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE**

### **9.5 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT**

Aktivity sa nevykonávali v dôsledku pandémie COVID-19.

### **9.6 STRATÉGIA ROZVOJA PORADENSKÝCH CENTIER OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA V SR**

Pandémia Covid 19 výrazne obmedzila aktivity oddelenia Poradne zdravia a výchovy k zdraviu. Školy, denné centrá či firmy fungovali v režime covid automatu, čím sa vďaka vysokej pozitívite nevyhli karanténe či zatvoreniu centier.

Hlavná činnosť Poradne zdravia a výchovy k zdraviu spočívala v pomoci Oddeleniu epidemiológie, ktoré v dôsledku enormných hlásení pozitívnych prípadov potrebovalo pomoc. Okresy Prešov a Sabinov totiž patrili k okresom s najvyššími hláseniami chorých.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva Prievidza  
so sídlom v Bojniciach**

## **1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA**

### **1.1 Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky - NEHAP V.**

Akčný plán (NEHAP V.) reflektuje definované priority, ktoré boli výsledkom 7-ročného úsilia členských štátov WHO/EURO o nastavenie nových priorít v oblasti environmentálneho zdravia v kontexte politiky Zdravie 2020 a Agendy TUR 2030 (Agenda trvalo udržateľného rozvoja v európskom regióne).

#### **Etapy riešenia**

- plniť úlohy vyplývajúce z NEHAP V. v pôsobnosti rezortu zdravotníctva podľa schválených termínov
- predkladať na rokovanie vlády národnú správu o stave implementácie NEHAP V. v SR každé 2 roky.

V rámci plnenia tejto úlohy boli vykonané odbery vzoriek rekreačných vôd z kúpalísk a krytých bazénov s celoročnou prevádzkou a odber vzoriek zo sezónnych kúpalísk pred uvedením do prevádzky a počas prevádzky.

Správa o pripravenosti sezónnych rekreačných zariadení a zariadení s celoročnou prevádzkou, ako aj vyhodnotenie letnej turistickej sezóny boli v požadovanom termíne a rozsahu odoslané cez informačný systém.

Kvalita pitnej vody verejných vodovodov a plynulosť dodávky bola priebežne sledovaná v rámci monitoringu a štátneho zdravotného dozoru, k závažným poruchám v dodávke a nedostatkom v kvalite vody v sledovanom období nedošlo. V rámci tohto projektu je vykonávaný monitoring pitných vôd a kontrola kvality vody na umelých a prírodných kúpaliskách v okresoch Prievidza a Partizánske. V roku 2021 bolo odobratých spolu 101 vzoriek pitných vôd a 195 vzoriek vôd určených na kúpanie.

### **1.2 Protokol o vode a zdraví, plnenie národných cieľov**

Cieľom tohto projektu je nastaviť nové národné ciele, ktoré budú uskutočňované prostredníctvom lepšieho využívania vody a ktoré budú zahŕňať ochranu vodných ekosystémov, prevenciu, kontrolu a znižovanie výskytu ochorení súvisiacich s vodou. V sledovanom období nebol úrad zapojený do plnenia.

### **1.6 Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší**

Cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc – peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na naplnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska.

RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach je jeden z vybraných RÚVZ v rámci Slovenska, ktoré sú zapojené do uvedeného projektu, ktorý je zatiaľ v prípravnej fáze.

## 2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

### 2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

#### 2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Podľa štandardných výstupov programu ASTR bolo v roku 2021 v 3. a 4. kategórii rizikových prác v spádovom území RÚVZ Prievidza evidovaných k 31.12.2021 celkom 3894 exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, z toho 969 žien, v 110 subjektoch. Oproti roku 2020 sa zvýšil počet zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu v tretej a štvrtej kategórii o 139 (3,7 %). Z uvedeného počtu zamestnancov v tretej kategórii pracuje 3714 zamestnancov a v štvrtej kategórii 180 zamestnancov. Oproti roku 2020 zaznamenávame nárast počtu zamestnancov v tretej kategórii o 154 zamestnancov (4,3 %) a v štvrtej kategórii pokles o 15 zamestnancov (7,7 %).

Najviac rizikových prác evidujeme v priemyselnej výrobe – 2193 zamestnancov, z toho 542 žien a v ťažbe nerastných surovín - 1021 zamestnancov, z toho 13 žien.

V roku 2021 značne stúpol počet zamestnancov v riziku v zdravotníctve z 57 na 512. Jedná sa o zamestnancov troch nemocníc v spádovej oblasti nášho úradu, v ktorých boli z dôvodu pandémie covid-19 zriadené špecializované oddelenia pre liečbu pacientov. Zamestnanci pracujú v tretej kategórii pre biologický faktor SARS-CoV-2.

V tabuľke 1 sú uvedené počty exponovaných zamestnancov podľa druhu rizikových faktorov.

Tabuľka 1

Rizikový faktor	Počet exponovaných zamestnancov	
	celkom	žien
biologické faktory	486	381
elektromagnetické polia	65	0
fyzická záťaž	869	213
hluk	2569	344
chemické faktory	1739	139
optické žiarenie	66	2
vibrácie	267	8
záťaž teplom a chladom	81	11

V sledovanom období bolo vydaných 28 rozhodnutí v súvislosti so zaradením, zmenou zaradenia, resp. vyradením pracovníkov do kategórií rizikových prác.

V sledovanom období boli priebežne vykonávané kontroly (29) plnenia opatrení vyplývajúcich zamestnávateľom z rozhodnutí o zaradení prác do kategórií. Kontroly boli zamerané na znižovanie zdravotných rizík, zosúladienie prevádzkových podmienok a opatrení na znižovanie rizík s údajmi uvedenými v prevádzkových poriadkoch, poskytovanie OOPP, používanie OOPP zamestnancami, informovanosť zamestnancov o rizikách a na kontrolu výkonu cielených lekárske preventívnych prehliadok (LPP) v súvislosti s prácou.

V r. 2021 nebola v súvislosti s rizikovými prácami uložená žiadna sankcia.

### 2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

V roku 2021 sme vykonali 4 kontroly zamerané na uplatňovanie nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov v prevádzkach, kde sa používajú toxické látky a zmesi v spoločnostiach:

- **SLOVECA, Sasol Slovakia, spol. s r.o., Bratislava, prevádzka Nováky** – v rámci kontroly oznámenej SIŽP sme okrem iného vykonali i kontrolu manipulácie s veľmi toxickými látkami v laboratóriu,
- **Gotec Slovakia, s.r.o., Partizánske** - pri úprave kovov sa používa zmes, ktorá obsahuje fluorovodík. Kontrola bola zameraná hlavne na podmienky skladovania a manipulácie a dokumentovanie spotreby.
- **ELMAR Color s.r.o., Žabokreky nad Nitrou** - ako odmasťovací prípravok na kovové povrchy sa používa zmes, ktorá obsahuje kyselinu fluorovodíkovú. Ďalšia zmes, ktorá obsahuje fluorid draselný, sa používa ako reakčné činidlo.
- **FORTISCHEM, a.s., Nováky** - kontrola bola vykonaná v prevádzke výroby chlóru.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ Prievidza nevydal žiadne rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami.

Dňa 21.5.2021 bol vykonaný ŠZD pri prešetrovaní mimoriadnej udalosti v spoločnosti **Carcosustics Slovakia Nováky s.r.o., Nováky**. Jednalo sa o nález neznámej látky v zariadení na výrobu sódy a v kávozare (hala E1) a v oddychovej časti skladu (hala E2). Štátny zdravotný dozor bol realizovaný v súčinnosti s Policajným zborom SR. Po expertíznych skúškach, ktoré vykonalo Kontrolné chemické laboratórium, bolo zistené, že sa jedná o kovovú ortuť – Hg (CAS 7439-97-6) v celkovej vyseparovanej hmotnosti 1,70685 g.

Následne boli pracovníkmi RÚVZ odobraté 3 vzorky vody (prívod do sódomatu, 2x kuchynka) so špecifikáciou na obsah ortuti, ktorý sa nepotvrdil.

V sledovanom období sme obdržali 37 oznámení o výkone dezinfekcie, deratizácie a dezinfekcie. Oznámenia o výkone postrekov pri pestovaní ovocia sme neobdržali žiadne.

Havárie v sledovanom období neboli hlásené.

### 2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V roku 2021 pracovalo v riziku karcinogénnych a mutagénnych faktorov 259 zamestnancov, z toho 70 žien, a to nasledovne: vinylchlorid – 66; vinylchlorid spoločne s 1,2,-dichlóretánom – 26; 1,2,-dichlóretán - 1; polyaromatické uhľovodíky pri výrobe karbidu – 71; cytostatiká – 8, z toho 7 žien; formaldehyd - 38, z toho 12 žien; technický benzín – 58, z toho 51 žien; sadze – 8, agrochemikálie - 7, tvrdé drevo – 2.

V riziku reprodukčnotoxických látok v roku 2021 pracovalo 26 zamestnancov, z toho 7 žien, a to nasledovne: toluén - 1; cytostatiká - 8, z toho 7 žien; ortuť - 1 a oxid uhoľnatý -16.

Medzi najčastejšie karcinogénne a mutagénne faktory, ktorým boli zamestnanci exponovaní v r. 2021 patria:

- gumárenské kaučukové zmesi, ktoré obsahujú karcinogénnu zložku 4-[(morpholinio)thioxomethyl]morpholine, ktorým sú exponovaní zamestnanci spoločnosti ContiTech Vibration Control Slovakia, s.r.o., Dolné Vestenice, práce nie sú vyhlásené v riziku,



- vinylchlorid, ktorému sú exponovaní pracovníci spoločnosti Fortischem, a.s., Nováky, časť prác je vyhlásená v riziku,
- etylénoxid/propylénoxid, ktorými sú exponovaní pracovníci dvoch spoločností: Fortischem, a.s. a SLOVECA Sasol Slovakia, spol. s r.o., práce nie sú vyhlásené v riziku,
- PAU, ktorými sú exponovaní pracovníci spoločnosti Fortischem, a.s., práce sú vyhlásené v riziku.

V priebehu roku nebolo na RÚVZ vydané žiadne rozhodnutie na činnosti spojené s výrobou, spracovaním, manipuláciou s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami.

Kontrola uplatňovania nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z. z. bola realizovaná v spoločnosti **SLOVECA, Sasol Slovakia, spol. s r.o., Bratislava, prevádzka Nováky**, a to v rámci kontroly oznámenej SIŽP.

V priebehu roka bolo na RÚVZ vydaných 144 rozhodnutí s návrhom na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z. z. Vykonané boli dve kontroly prác spojených s odstraňovaním azbestu, pri ktorých nebolo zistené žiadne porušenie predpisov na ochranu zdravia pracovníkov pri prácach s odstraňovaním azbestu a materiálov obsahujúcich azbest. V oboch prípadoch sa jednalo o odstraňovanie azbestového materiálu v exteriéri, išlo o odstraňovanie strešnej krytiny z rodinného domu a likvidáciu izolačných materiálov z trafostanice v areáli Nemocnice s poliklinikou Prievidza so sídlom v Bojniciach.

## 2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

### 2.2.1 Zdravé pracoviská

Aktivity v rámci tohto projektu boli aj v r. 2021 v obmedzenej miere v dôsledku pretrvávajúcej krízovej situácie súvisiacej s pandemiou ochorenia COVID-19. Zamestnávateľia sa v snahe zabrániť šíreniu ochorenia na pracoviskách obmedzovali prístup cudzích osôb do svojich prevádzok.

Jeden pracovník oddelenia si v spolupráci s poradenským centrom ochrany a podpory zdravia úradu pripravili pre zamestnancov spoločnosti J.P. PLAST Slovakia spol. s r.o., Prievidza počas dvoch dní zdravotno-výchovnú akciu, v rámci ktorej bola 2x prezentovaná prednáška venovaná prevencii kolorektálneho karcinómu. Počas oboch dní mali pracovníci zároveň možnosť dať si zmerať krvný tlak a vyšetriť glykémiu a lipidové spektrum.

### 2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V spolupráci s Inšpektorátom práce Trenčín boli v r. 2021 zrealizované dve spoločné previerky.

Spoločnosť **Nexo Steel s.r.o., Prievidza** sa zaoberá výrobou kovových konštrukcií, predovšetkým záhradných dielov a ich povrchovou úpravou. Výroba je rozdelená na časť zvarovania, zámočnícku časť a časť prípravných prác, ktoré pozostávajú z pílenia, brúsenia

a zvárania a ďalej sú to práce spojené s povrchovou úpravou práškovaním v boxe a baliace a expedičné práce. Pre administratívne práce je zriadená kancelária.

Zaradenie prác do kategórií:

hluk 3. kategória – zámočník , zvärač, brusič zinku

chemické faktory (pevné aerosóly) 3.kategória - zvärač

chemické faktory (pevné aerosóly) 4.kategória - zámočník, práškovač, brusič zinku

V rámci spoločnej previerky boli zistené nedostatky, ktoré je povinná spoločnosť odstrániť:

1. Zamestnávateľ zabezpečí objektivizáciu chemických faktorov - pevných aerosólov, nakoľko boli zrealizované opatrenia na zníženie expozície pevným aerosólom a zabezpečí objektivizáciu vibrácií.
2. Po objektivizácii zamestnávateľ zabezpečí aktualizáciu posúdenia zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia a na základe tohto posúdenia zabezpečí vypracovanie písomného posudku o riziku s kategorizáciou prác z hľadiska zdravotného rizika v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou, ako aj vypracovanie aktualizovaných prevádzkových poriadkov.
3. Zamestnávateľ predloží v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou návrh na zaradenie resp. zmenu v zaradení prác do 3. a 4. kategórie – z dôvodu platnosti rozhodnutia z r.2019 jeden rok, resp. ak nové posúdenie rizika z expozície faktorom práce preukáže nové skutočnosti v zaradení prác do kategórií.
4. Zamestnávateľ zabezpečí pre zamestnancov posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu.
5. Zamestnávateľ zabezpečí vedenie a uchovávanie evidencie zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu zaradenú do druhej, tretej alebo štvrtej kategórie pri expozícii faktorom práce a pracovného prostredia.
6. Zamestnávateľ zabezpečí vhodné OOPP pri práci v expozícii hluku a chemických faktorov s presnou špecifikáciou, vedenie evidencie na osobných kartách a taktiež zabezpečí kontrolu používania OOPP s následnou evidenciou kontrol.
7. Zamestnávateľ zabezpečí označenie rizikových pracovísk.

V spolupráci s Inšpektorátom práce Trenčín bola zrealizovaná aj spoločná previerka v spoločnosti **GLOCK Forst Slowakei s.r.o., Oslany**. Spoločnosť prevádzkuje vo Veľkých Uherciach od roku 2017 prevádzku na spracovanie a skladovanie palivového dreva. Po vykonanej objektivizácii faktorov pracovného prostredia boli zamestnanci zaradení do tretej kategórie rizika pre faktor hluku na štiepacej a baliacej linke a pre faktor karcinogénne faktory (bukové drevo) na baliacej linke. V priebehu roku 2020 došlo v rámci opatrení k výmene starej baliacej linky za novú a subjekt následne zabezpečil novú objektivizáciu pevného aerosólu. Na základe výsledkov nového posúdenia zdravotného rizika boli zamestnanci obsluhy baliacej linky preradení do druhej kategórie pre faktor pevný aerosól - bukové drevo. V roku 2020 bola sprevádzkovaná nová administratívna budova, o čom subjekt zaslal oznámenie. Počas kontroly boli predložené aktualizované prevádzkové poriadky pre faktor hluku a pevný aerosól, posúdenie zdravotného rizika. Bolo zistené, že z dôvodu pandemickej situácie neboli vykonané lekárske preventívne prehliadky (LPP) vo vzťahu k práci v riadnom termíne. Subjekt predložil objednávku na výkon LPP vo vzťahu k práci a následne po ich vykonaní v decembri 2021 i lekárske posudky zamestnancov.

### **3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV**

#### **3.1 Bezpečnosť PC fliaš vo vzťahu k migrácii bisfenolu A**

RÚVZ Prievidza v roku 2021 nebol zapojený do riešenia úlohy.

#### **3.2 Monitoring príjmu kuchynskej soli**

Úloha bola splnená. Na laboratórnu kontrolu množstva jedlej soli v hotových pokrmoch boli odobraté 2 vzorky hotových pokrmov v 2 prevádzkach zariadení spoločného stravovania. V odobratých vzorkách hotových pokrmov nebolo zistené prekročenie najvyššie prípustného množstva pridanej jedlej soli stanoveného platnou legislatívou.

#### **3.3 Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky**

RÚVZ Prievidza v roku 2021 nebol zapojený do riešenia úlohy.

### **4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE**

#### **4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025**

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

**Priorita: a) Podpora zdravého štartu do života**

Vykonáva Poradňa zdravia

**Priorita: b) Podpora zdravšieho prostredia na školách**

Z dôvodu prebiehajúcej krízovej situácie sme vykonali efektívny a účinný štátny zdravotný dozor v 40 zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy, v ktorých boli kontrolované: hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania, dodržiavanie pitného režimu s presadzovaním používania pitnej vody a nesladených nápojov, pestrosť stravy, dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky.

**Priorita: c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení**

V súvislosti s prebiehajúcou krízovou situáciou vzdelávanie pracovníkov školského stravovania nebolo realizované.

## **Priorita: d) Podpora pohybových aktivít**

V tomto roku nebol realizovaný monitoring TV podmienok žiakov ZŠ a SŠ v rámci podpory pohybových aktivít.

### **4.2 Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti**

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku.

V roku 2021 v okrese Prievidza a Partizánske bolo odobratých 12 vzoriek piesku z pieskovísk materských škôl a pieskovísk v rámci občianskej vybavenosti. Všetky vzorky boli vyhodnotené ako vyhovujúce.

Spolupráca s prevádzkovateľmi pieskovísk je na uspokojivej úrovni.

### **4.3 Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ A ZŠ**

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

V roku 2021 bola realizovaná prípravná fáza t. j. zber jedálnych lístkov z 3 ZŠ za obdobie jeseň - zima (v mesiaci október a november).

Hodnotenie jedálnych lístkov za obdobie október-november bolo realizované v troch školských jedálňach pri základných školách, a to: ZŠ Ul. S. Chalupku 313/14, 971 01 Prievidza, ZŠ Gašpara Drozda s MŠ, Chrenovec-Brusno 395, 972 32 Chrenovec-Brusno, ZŠ R. Kaufmana, Nádražná 955, 958 01 Partizánske.

### **4.4 Úrazy detí v SR**

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

V súvislosti s prebiehajúcou krízovou situáciou projekt nebol realizovaný.

## 6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

### 6.1 Národný imunizačný program SR (NIP SR)

V rámci výročnej správy RÚVZ za rok 2020 bola vypracovaná analýza plnenia imunizačného programu. Zabezpečili sme informovanie očkujúcich lekárov o všetkých pripravovaných a realizovaných zmenách týkajúcich sa očkovačieho kalendára a samotných vakcín elektronicky a zverejnením na internetovej stránke RÚVZ Prievidza. Taktiež boli lekári informovaní o aktuálnej situácii v používaní, dodávkach vakcín a o aktuálnych informáciách súvisiacich s očkovaním.

Problematicke očkovania sme venovali materiál zverejnený na webovej stránke RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach:

- Očkovací kalendár na rok 2021 pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých.

Všeobecní lekári pre dospelých a všeobecní lekári pre deti a dorast boli upozornení o potrebe predzásobenia sa vakcínami proti chrípke pre očkovačiu sezónu 2021/2022.

Z dôvodu epidemiologickej situácie spôsobenej pandémiou vyvolanou koronavírusom COVID-19 neboli v roku 2021 realizované aktivity v rámci Európskeho imunizačného týždňa.

Podľa usmernenia ÚVZ SR bola vykonaná kontrola očkovania v mesiacoch september až december 2021 v 38 pediatrických obvodoch (28 v okrese Prievidza a 9 v okrese Partizánske). Správa z kontroly očkovania bola k 31.12.2021 zaslaná na RÚVZ v Trenčíne. V okrese Prievidza nebola na okresnej úrovni dosiahnutá zaočkovanosť 95% v štyroch kontrolovaných ročníkoch narodenia: ročník 2019 – základné očkovanie (MMR) 93,2%, ročník 2018 - základné očkovanie (MMR) 93,4%, ročník 2014 - preočkovanie (DTaP-IPV) 91,8% a ročník 2009 preočkovanie (MMR) 93,0%. U ostatných očkovaní v okrese sa zaočkovanosť pohybovala od 96,1% do 96,7%. V okrese Partizánske nebola dosiahnutá zaočkovanosť 95% v ročníku narodenia 2018 – základné očkovanie (MMR) 94,8%. U ostatných očkovaní v okrese sa zaočkovanosť pohybovala od 95,8% do 98,0%.

Zaočkovanosť 95% nebola dosiahnutá prevažne z dôvodu pretrvávajúceho odmietania očkovania, nerešpektovania predvolaní na očkovanie zo strany rodičov detí a z dôvodu kontraindikácií očkovania. Výsledky kontroly očkovania boli porovnateľné s predchádzajúcim rokom.

V okrese Prievidza vzrástol na obvodoch počet druhov očkovania so zaočkovanosťou pod 90%. (z 36 na 39). V okrese Partizánske vzrástol na obvodoch počet druhov očkovania so zaočkovanosťou pod 90%. (z 0 na 2). Počet zistených odmietnutí očkovania v kontrolovaných ročníkoch narodenia oproti minulému roku v okrese Prievidza klesol o 3,8%, v okrese Partizánske vzrástol o 4,1%.

V roku 2021 bolo VLPDD hlásených 80 odmietnutí povinného očkovania (63 v okrese Prievidza a 17 v okrese Partizánske. Počet evidovaných odmietnutí očkovania bol štvrtročne hlásený na ÚVZ SR.

Počas vykonávanej kontroly očkovania boli do ambulancií pediatrov distribuované informačné materiály zamerané na podporu očkovania určené pre lekárov aj rodičov (brožúra, kartičky, kolieska, poučenie pre zákonných zástupcov detí o možných následkoch v prípade nezabezpečenia povinného očkovania u svojho dieťaťa, informačný leták o ochorení na meningokokovú meningitídu), ktoré boli dodané z ÚVZ SR.

V rámci surveillancie a kontroly ochorení preventabilných povinným očkovaním sme v roku 2021 prešetrili 3 prípady chronickej VHB a 2 prípady bezpríznakového nosičstva HBsAg.

## 6.2 Surveillance infekčných chorôb

K 31.5.2021 sme vypracovali výročnú správu odboru epidemiológie (oddelenie infekčnej epidemiológie a oddelenie NN, dezinfekcie a sterilizácie) za okresy Prievidza a Partizánske za rok 2020.

Lekári prvého kontaktu boli priebežne informovaní o aktuálnej epidemiologickej situácii u nás a vo svete a o protiepidemických opatreniach. Aktuálne informácie o prenosných ochoreniach v SR a v zahraničí boli zverejnené aj na našej webovej stránke.

V rámci zlepšenia hlásenia prenosných ochorení sme pravidelne spolupracovali hlavne s lekármi prvého kontaktu pre deti, dorast a pre dospelých, ale aj s infektológmi, kožnými lekármi a inými odbornými lekármi v rámci Slovenska. Spolupracovali sme aj s laboratóriami, ktoré nám zabezpečujú mikrobiologickú diagnostiku (OKM Bojnice, laboratória Medirex, Unilabs, Agel, RÚVZ Trenčín, Cytopathos Bratislava, Medicínske laboratória Žilina, laboratória Jeseniovej univerzity Martin). Takmer všetky laboratória hlásia pozitívne výsledky on-line prostredníctvom internetu do epidemiologického informačného systému EPIS.

Z dôvodu pretrvávajúcej pandémie ochorenia COVID 19 počas chrípkovej sezóny 2020 - 2021 nebol odobratý biologický materiál na chrípku sentinelovými lekármi, ani z oddelení nemocníc v regióne. Nebolo vydané ani rozhodnutie regionálneho hygienika na sprísnenie opatrení v kolektívnych zariadeniach alebo nemocniciach.

Od začiatku roka 2021 z okresu Prievidza ani z okresu Partizánske nebol hlásený výskyt ochorenia SARI.

V roku 2021 prebiehala pokračujúca pandémia ochorenia vyvolaného koronavírusom SARS Cov 2-COVID 19. Celkovo sme prešetrili 23 130 prípadov z okresu Prievidza a 8 642 prípadov z okresu Partizánske a niekoľko prípadov aj mimo regiónu pôsobnosti RÚVZ Prievidza. V súvislosti s pandemiou bolo vydaných 184 rozhodnutí regionálneho hygienika na uzatvorenie školských zariadení, 13 rozhodnutí regionálneho hygienika na uzatvorenie domovov dôchodcov a centier sociálnych služieb. Vydaných bolo 5 karanténnych opatrení formou rozhodnutia a zápisníc pre fyzické osoby a športové kluby, 6 potvrdení pre športové kluby, 17 výnimiek z karantény, 5 potvrdení o ukončení karantény a 3 vyjadrenia k hromadným podujatiam.

V roku 2021 sme prešetrili 3 prípady chronickej VHB a 2 prípady bezpríznakového nosičstva HBsAg, V súvislosti s diagnózou vírusová hepatitída nebolo vydané žiadne rozhodnutie. V súvislosti s poranením zdravotníckych pracovníkov bolo vydaných 17 rozhodnutí, z toho v 6 prípadoch bolo nariadené podanie jednej dávky vakcíny proti VHB.

Vykázali sme 2 epidémie Salmonelovej enteritídy a 20 epidémií COVID-19.

Ďalej sme zaznamenali rodinné epidémie: 2x epidémiu zapríčinenú rotavírusmi, 1x zapríčinenú vírusom Norwalk, 1x Campylobacterom jejuni a 3x COVID-19. Protiepidemické opatrenia boli vykonané v plnom rozsahu.

Bolo vydané 1 rozhodnutie pre osobu vykonávajúcu epidemiologicky závažnú činnosť, ktorá bola v kontakte s chorými na hnačkové ochorenie.

Zo 190 nahlásených pozitívnych hemokultúr sme vzhľadom k situácii Covid-19 neprešetrili žiadnu hemokultúru.

## 6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Ochorenia, ktoré podliehajú povinnému hláseniu sú pravidelne zadávané do informačného systému EPIS. Výskyt chrípky a akútnych respiračných ochorení je

pravidelne hlásený 1x týždenne. Závažné ochorenia a epidémie sú hlásené a aktualizované v SRV.

Do elektronického hlásenia prenosných ochorení EPIS aktívne hlásili:

- chrípku 6 obvodní lekári - 3 pre dospelých (2x okres PD a 1x okres PE) a 3 pediatri z okresu Prievidza,
- prenosné ochorenia 5 obvodní lekári - 2 lekári pre dospelých (1x okres PD a 1x okres PE) a 3 pediatri z okresu Prievidza.

Pravidelne sme zabezpečovali informovanie verejnosti o aktuálnej epidemiologickej situácii prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ Prievidza.

#### **6.4 Nozokomiálne nákazy**

K 31.12.2021 bolo nahlásených z nemocničných zariadení regiónu 104 nozokomiálnych nákaz. Oproti roku 2020 ide o pokles o 67%.

Kontrola hygienicko - epidemiologickeho režimu bola vykonaná v 2 zdravotníckych zariadeniach na 3 lôžkových oddeleniach a na operačných sálach.

Fyzikálno - biologické testovanie bolo realizované v 69 sterilizačných prístrojoch zdravotníckych zariadení.

V uvedenom období nám bolo hlásených 192 multirezistentných kmeňov baktérií a 63 kmeňov meticilín - rezistentných SA. V súvislosti s výskytom enterobaktérií produkujúcich karbapenemázu sme zabezpečili opatrenia u 5 pacientov v zdravotníckych zariadeniach. Zaznamenali sme 215 prípadov výskytu *Clostridium difficile*, z toho malo 81 prípadov nozokomiálny charakter.

V rámci posudkovej činnosti sme vydali 15 rozhodnutí na uvedenie zdravotníckych zariadení do prevádzky a schválení prevádzkových poriadkov zdravotníckych zariadení, 64 rozhodnutí vydaných v súvislosti s prevádzkovaním mobilných odberových miest a 2 záväzné stanoviská.

#### **6.5 Mimoriadne epidemiologicke situácie**

Pandemická pripravenosť:

Aj v chrípkovej sezóne 2020/21 zostali v platnosti opatrenia pri výskyte SARI, pri odbere materiálu, došetrenia prípadov a vykonania opatrení u takejto diagnózy, o čom sme informovali všetky nemocnice. Ochorenie SARI nebolo hlásené.

Priebežne sa vykonáva aktualizácia členov v protiepidemických komisiách.

Denne využívame hlásenie v systéme rýchleho varovania.

V roku 2021 bola zaznamenaná pokračujúca pandémie ochorenia vyvolaného koronavírusom SARS Cov 2 - COVID 19. V pôsobnosti RÚVZ Prievidza bolo zaznamenaných 31 772 ochorení spôsobených koronavírusom SARS Cov 2. V spolupráci s mobilným odberovým miestom nemocnice Bojnice bolo v rámci zabezpečenia protiepidemických opatrení a vyšetrení kontaktov s pozitívnymi osobami celkovo odobratých 31 715 vzoriek na PCR testy a v mobilnom odberovom mieste RÚVZ Prievidza bolo odobratých 5 173 vzoriek na antigénové testy. O epidemiologickej situácii boli pravidelne podávané správy okresným krízovým štábom a krajskému krízovému štábu. V spolupráci s krajským operačným strediskom a okresnými nemocnicami bol zabezpečovaný manažment a prevoz suspektných a potvrdených prípadov ochorenia. Poskytovali sme poradenskú a konzultačnú činnosť laickej i odbornej verejnosti. Zriadená bola telefonická linka a emailová

adresa, kde je tiež zabezpečené poradenstvo pre širokú verejnosť. Opatrenia na zamedzenie šírenia ochorenia vyvolaného koronavírusom SARS Cov – 2 boli zabezpečované v zmysle usmernení hlavného hygienika SR a všetky zmeny boli pravidelne aktualizované a zverejňované na webovej stránke RÚVZ Prievidza. O aktualizáciách usmernení hlavného hygienika SR boli pravidelne informovaní aj poskytovatelia zdravotnej starostlivosti ako aj o platnej legislatíve vydanéj vládou SR.

## **6.6 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV**

V roku 2021 sme zabezpečili 6x odber odpadovej vody podľa harmonogramu NRC pre poliomyelitídu s negatívnymi výsledkami.

Vykonalí sme analýzu situácie vo výskyte akútnych chabých obrn vo výročnej správe za rok 2020. V roku 2021 nebolo hlásené ochorenie na akútnu chabú obrnu.

## **6.7 Prevencia HIV/AIDS**

- aktivity sú realizované a vyhodnocované oddelením výchovy k zdraviu a PZ

## **6.8 Poradne očkovania**

V roku 2012 bola zriadená poradňa pre očkovanie, o čom bola verejnosť informovaná prostredníctvom miestnych médií a webovej stránky úradu. V roku 2021 bola formou konzultácií a písomných vyjadrení poskytnutá informácia o povinnom alebo odporúčanom očkovaní v 34 prípadoch a v očkovaní pred cestou do zahraničia v 5 prípadoch, informácie ohľadom očkovania proti COVID-19 boli poskytnuté v 56 prípadoch.

## **6.9 Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania**

Z dôvodu pandémie spôsobenej koronavírusom COVID-19 sa v roku 2021 neuskutočnilo vzdelávanie študentov zamerané na zvýšenie povedomia o očkovaní.

## **7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)**

### **7.1 Monitoring kvality vôd vybraných lokalít**

Na prírodných kúpaliskách sa celoročne sleduje výskyt vodného kvetu. V prípade jeho výskytu, sa kvet odoberie aj s príslušnými vzorkami podľa dohodnutých pokynov a pošle sa na ďalšiu analýzu do NRC pre ekotoxikológiu na ÚVZ SR v Bratislave. K 31.12.2021 bolo vyšetrených 8 vzoriek. Výskyt vodného kvetu sme sledovali na lokalitách Nitrianske Rudno a Kanianka-priehrada. Obe tieto lokality nie sú vyhlásené za kúpacie lokality. Výrazne prekročené hodnoty Cyanobaktérií boli zaznamenané v augustovom odbere v lokalite Kanianka-priehrada.

- nádrž Kanianka 404 300 bunky/ml ( odber vzorky 20.8. 2021)



- kvalitatívny rozbor – dominantným druhom sinica *Woronichinia naegeliana* (35%), *Microcystis aeruginosa* (25%), *M. flos-aquae* (25%), *M. ichthyoblabe* (10%), v menšom zastúpení boli sinice *Aphanizomenon flos – aquae* (3%), *Dolichospermum planctonicum* (1%), *Microcystis novaceky* (0,5%) a *Microcystis wesenbergi* (0,5%)
- na ekotoxikologickú analýzu boli do ÚVZ SR zaslané štyri vzorky : č.1 vz. povrchovej vody na stanovenie akútnej ekotoxicity, č.2 vz. povrchovej vody na stanovenie cyanotoxínov, č.3 vz. vodného kvetu na stanovenie akútnej toxicity a cyanotoxínov, č.4 vz. vodného kvetu na biologické vyšetrenie
- prvé tri vzorky boli zamrazené, posledná štvrtá vzorka bola fixovaná formaldehydom na výslednú 4 % koncentráciu
- akútna ekotoxicita vzorky povrchovej vody bola stanovená ekotoxikologickými skúškami pomocou skúšobných organizmov: *Vibrio fischeri*, *Thamnocephalus platyurus* a *Sinapsis alba*
- vyšetrovaná vzorka vody vykazovala v monitorovacom bode na sledovanej nádrži toxický účinok na jeden zo skúšobných organizmov (36 % účinku na *Sinapsis alba*)
- metódou kvapalinovej chromatografie bola vo vzorke povrchovej vody zistená v mieste najväčšieho premnoženie siníc prítomnosť mikrocystínu RR v konc. 0,062 mikrogramov/l vody. Mikrocystín YR v konc. 0,063 mikrogramov/l vody a mikrocystín LR v konc. 0,066 mikrogramov/l vody. V tomto mieste vykazoval toxický účinok na organizmus *Sinapsis alba* 45 %.
- akútna ekotoxicita vzorky vodného kvetu bola stanovená pomocou organizmu *Thamnocephalus platyurus*, pričom vyšetrovaná vzorka vykazovala 100% inhibičný účinok na použitý skúšobný organizmus
- chemické vyšetrenie vzorky zahusteného vodného kvetu na parameter mikrocystín RR mal hodnotu 221 mikrogramov/g. Mikrocistín YR a LR neboli detekované.
- z výsledkov ekotoxikologických analýz vyplýva, že na lokalite Kanianka bola zaznamenaná prítomnosť toxického vodného kvetu (100% inhibičný účinok, 221 mikrogramov/g mikrocystínov)
- zistená koncentrácia sumy mikrocystínov vo vzorke povrchovej vody v mieste najväčšieho premnoženia siníc ( 0,191 mikrogramov/l) sa pohybuje na spodnej hranici koncentračného rozsahu, ktorý je typický pre európske vodné plochy (0,1 – 10 mikrogramov/l). Limitná hodnota pre obsah cyanotoxínov pre vodu na kúpanie však nie je určená
- výsledok stanovenia ukazovateľa akútna ekotoxicita pre najcitlivejší skúšobný organizmus *Sinapsis alba* (36% účinku s dobou expozície 72 hodín) vo vzorke povrchovej vody monitorovací bod je nad medznou hodnotou 30% účinku (vid. Vyhláška MZ SR 308/2012 Z.z.)

## 7.2 Kvalita vody a prostredia zdravotníckych zariadení a umelých kúpalísk

V 40 vzorkách bazénových vôd bol v okrese Partizánske a Prievidza na RÚVZ Prievidza za rok 2021 vyšetrený ukazovateľ **améby kultivovateľné pri 36 °C a 44 °C**.

Vyšetrovaných bolo 40 termálnych bazénových vôd.

Vyšetrovaná voda z termálnych bazénov bola v penzióne Kalinka, v kúpeloch Malé Bielice (sedací bazén, relaxačno-hydromasážny bazén, vonkajší bazén), kúpele Bojnice (LD Mier biely bazén, LD Mier modrý bazén, LD Mier zelený bazén, LD Mier žltý bazén, LD Baník malý bazén, LD Baník veľký bazén, LD Baník vonkajší bazén).

V siedmich vzorkách termálnych bazénov boli zachytené améby rodov Vahlkampfia, Hartmannella, a Vannella (kúpele Malé Bielice, kúpele Bojnice) V jednom prípadoch bola identifikovaná umelo vytvorená skupina améb Vahlkampfia/Naegleria (kúpele Bojnice), za účelom zdôraznenia možného výskytu patogénnych améb. Vo všetkých vyšetrených vzorkách potenciálne patogénny rod Acanthamoeba zaznamenaný nebol.

Na potvrdenie a bližšiu identifikáciu améb kultivovateľných pri 36 °C a 44°C, bolo do NRC pre TTA za rok 2021 dodaných z RÚVZ Banská Bystrica 8 vzoriek vykultivovaných améb z bazénových vôd.

Vo vzorkách z RÚVZ Banská Bystrica boli potvrdené améby vo všetkých vzorkách. Zachytené boli rody Hartmannella, Vahlkampfia, Vannella, Vahlkampfia/Naegleria.

S výsledkami zistenia potencióálne patogénnych rodov boli upovedomení pracovníci BŽP RÚVZ Banská Bystrica a RÚVZ Trenčín, ktorí vykonali následne opatrenia na elimináciu možného ohrozenia zdravia.

Vyšetrenie Legionel v našom laboratóriu nevykonávame.

## 9. PODPORA ZDRAVIA

### 9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

#### A. Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

##### I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu

1. Výživa a stravovacie zvyklosti
2. Fyzická inaktivita
3. Tabak, alkohol, drogy – uvedené v bode 9.4 a 9.7
4. Zdravé pracovné a životné podmienky

##### 1. Výživa a stravovacie zvyklosti

#### Riešiteľské pracoviská

PZ, ZŠ a ZŠ s MŠ spádových okresov Prievidza a Partizánske, ZŠ Morovnianska cesta Handlová, ZŠ Skačany, SOŠ Nováky

#### Aktivity pri príležitosti Svetového dňa zdravia

Nakresli zdravie

- oslovených celkovo 57 základných škôl z okresov Prievidza a Partizánske na účasť v súťaži, spätnú väzbu odoslalo 7 škôl, vybraté dve kresby, odoslané v PDF na ÚVZ SR
- „*Anorexia*“ – 2 besedy pre žiakov ZŠ Nováky spojené s projekciou zdravotno-výchovného filmu „SAMI“, celkovo edukovaných 46 žiakov
- „*Zdravá výživa, zdravý životný štýl*“ – 6 besied pre žiakov 5. 6. a 7. ročníka ZŠ Nováky, celkovo edukovaných 132 žiakov
- „*Anorexia*“ beseda pre žiačky ZŠ Morovnianska cesta Handlová spojená s projekciou zdravotno-výchovného filmu „SAMI“, celkovo edukovaných 17 dievčat

- „**Anorexia vs. obezita**“ – beseda pre žiakov ZŠ Skačany , celkovo edukovaných 36 žiakov
- „**Zdravá výživa**“ – beseda pre žiakov ZŠ Skačany, celkovo edukovaných 32 žiakov
- „**Anorexia**“ – beseda pre študentov SOŠ Nováky spojené s projekciou zdravotno-výchovného filmu „SAMI“, celkovo edukovaných 15 študentov

### **Riešenie**

apríl, máj, jún, september, október

3. Tabak, alkohol, drogy

### **Riešiteľské pracoviská**

PZ, ZŠ Nedožery-Brezany, ZŠ Bojnice

### **Aktivity pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku**

- „**Prevenia fajčenia** “ – 9 besied pre žiakov ZŠ Nedožery-Brezany a ZŠ Bojnice, celkovo edukovaných 161 žiakov

### **Realizácia:**

jún

4. Zdravé pracovné a životné podmienky

a, Pracovné prostredie

### **Riešiteľské pracoviská:**

PZ, J.P. PLAST Slovakia, spol. s r.o., Prievidza

### **Safety Week J.P. PLAST Slovakia, spol. s r.o., Prievidza**

- „**Prevenia rakoviny hrubého čreva**“ – 2 prednášky pre zamestnancov firmy v rámci akcie Safety Week – 17 edukovaných
- vyšetrenia zamestnancov firmy v rámci TZS – 12
- vyšetrenia hladiny celkového cholesterolu 3
- meranie tlaku krvi – 3

### **Realizácia:**

október

### *II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné Ochorenia*

1. Kardiovaskulárne ochorenia

### **Riešiteľské pracoviská:**

PZ, ZŠ Skačany

- „**Prevenia civilizačných ochorení**“ – beseda pre žiakov ZŠ Skačany, celkovo edukovaných 29 žiakov

**Realizácia:**

október

2. Diabetes mellitus

**Riešiteľské pracoviská:**

PZ, Klub dôchodcov Nováky, Klub dôchodcov Bojnice, Klub dôchodcov Malá Lehôtka, Klub dôchodcov Handlová, Klub dôchodcov Nitrianske Pravno, Klub dôchodcov Prievidza, Jednota dôchodcov Chrenovec-Brusno

**Aktivity pri príležitosti 14. november – Svetový deň diabetu**

- článok na internetovej stránke úradu + edukačný leták ÚVZ SR
- on-line distribúcia zdravotno-výchovných materiálov (zdroj: ÚVZ SR) do 4 klubov dôchodcov ( KD Bojnice, KD Nováky, KD Malá Lehôtka, KD Necpaly Prievidza)
- distribúcia zdravotno-výchovných materiálov (zdroj: ÚVZ SR) poštou do 4 klubov dôchodcov ( KD Prievidza, KD Nitrianske Pravno, KD Handlová, Jednota dôchodcov Chrenovec-Brusno)

**Realizácia:**

november

3. Vybrané nádorové ochorenia

**Riešiteľské pracoviská:**

PZ, SŠ Nováky

- „*Prevenia rakoviny prsníka*“ – 2 besedy pre študentov SŠ Nováky, celkovo edukovaných 29 študentov + výstupný dotazník získaných vedomostí po skončení edukácie

**Realizácia:**

október

**B. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.****Riešiteľské pracoviská:**

PZ, Odbor epidemiológie, ZŠ Skačany

**MOM Ag RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach**

- v 1. polroku 2021 zrealizovaných celkovo 5173 testov na prítomnosť COVID 19
- v 2. polroku 2021 zrealizovaných celkovo 123 testov na prítomnosť COVID 19
- „*Ústna hygiena, prevencia zubného kazu*“ – beseda pre žiakov ZŠ Skačany, celkovo edukovaných 28 žiakov

**Realizácia:**

január, február, marec, apríl, október

## 9.2 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025

**Riešiteľské pracoviská:**

PZ

### 9.2.1 „VYZVI SRDCE K POHYBU“

Aktivity pri príležitosti Svetového dňa pohybom ku zdraviu

- propagácia 9. ročníka celoslovenskej kampane „Vyzvi srdce k pohybu“
- on-line distribúcia účastníckych listov zamestnancom úradu
- on-line distribúcia plagátu a účastníckych listov členom troch klubov dôchodcov
- článok a uverejnenie plagátu na internetovej stránke úradu
- odkaz na link RÚVZ Banská Bystrica
- názorná propagácia vo vestibule úradu

**Realizácia:**

apríl

## 9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

**Riešiteľské pracoviská:**

PZ, ZŠ Bojnice

- *„Fetálny alkoholový syndróm“* – beseda pre žiačky ZŠ Bojnice, celkovo edukovaných 23 žiačok

**Realizácia:**

október

## 9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA NA ROKY 2014 - 2021

**Riešiteľské pracoviská:**

PZ, Klub dôchodcov Nováky, Klub dôchodcov Bojnice, Klub dôchodcov Malá Lehôtka, Klub dôchodcov Handlová, Klub dôchodcov Nitrianske Pravno, Klub dôchodcov Prievidza, Jednota dôchodcov Chrenovec-Brusno

Aktivity pri príležitosti Svetového dňa zdravia

- preposlanie odkazu na link ÚVZ SR Bratislava „Spoznajte zásady zdravej výživy seniorov“

**Projekt „Ako podporiť duševné zdravie seniorov počas pandémie COVID-19“**

- uverejnenie posterov na webovej stránke úradu (zdroj: ÚVZ SR)
- názorná propagácia vo vestibule úradu

- distribúcia zdravotno-výchovných materiálov on-line do 3 klubov dôchodcov ( KD Bojnice, KD Nováky, KD Malá Lehôtka)

### **Aktivity pri príležitosti 21. septembra – Svetového dňa Alzheimerovej choroby**

- článok na internetovej stránke úradu
- názorná propagácia vo vestibule úradu
- on-line distribúcia zdravotno-výchovných materiálov (zdroj: ÚVZ SR) do 3 klubov dôchodcov ( KD Bojnice, KD Nováky, KD Malá Lehôtka)
- distribúcia zdravotno-výchovných materiálov (zdroj: ÚVZ SR) poštou do 4 klubov dôchodcov ( KD Prievidza, KD Nitrianske Pravno, KD Handlová, Jednota dôchodcov Chrenovec-Brusno)

#### **Riešenie:**

Apríl, september

## **9.6 CINDI**

#### **Riešiteľské pracoviská:**

Poradňa zdravia

Činnosť poradne zdravia je zameraná na stanovenie individuálneho rizika srdcovo-cievnych ochorení u klientov a následné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu ako súčasť prevencie civilizačných ochorení. Poradenstvo je doplnené o distribúciu zdravotno-výchovných materiálov. V Poradni zdravia Prievidza a Partizánske bolo zrealizovaných celkovo 43 vyšetrení, všetky v základnej poradni. V poradni zdravej výživy a v poradni na odvykanie od fajčenia nebolo realizované žiadne vyšetrenie.

#### **Realizácia:**

priebežne

## **9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY NA OBDOBIE ROKOV 2017 – 2021**

Telefonická linka pre pomoc pre odvykanie od fajčenia

- 6.4. – 16.4.2021 – celkový počet prijatých hovorov 16, z toho opodstatnených 7

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva  
so sídlom v Rimavskej Sobote**

# 1. HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

## 1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

### Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom zlepšenia stavu environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, kontaminovanými územiami, nebezpečnými chemickými látkami, UV žiarením a zmenou klímy.

### Anotácia

Slovenská republika sa aktívne zúčastňuje na aktivitách organizovaných WHO a EK na podporu environmentálneho zdravia v celoeurópskom kontexte a na plnení záväzkov z toho vyplývajúcich. V roku 2017 sme zatiaľ na poslednej 6. Ministerskej konferencii o životnom prostredí a zdraví v Ostrave pristúpili k Deklarácii ministrov, ktorá bola schválená členskými štátmi WHO/EURO, čím sme prijali politický záväzok implementovať ciele vyjadrené v tomto dokumente na národnej úrovni a presadzovať politiku v oblasti ochrany environmentálneho zdravia v duchu prijatých odporúčaní WHO a ďalších medzinárodných organizácií, ktoré sú dôležitými partnermi v procese. Každá krajina na základe vyhodnotenia situácie v oblasti environmentálneho zdravia v kontexte politiky Zdravie 2020 a Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj stanovila svoje národné ciele a priority a určila nástroje a postupy na ich dosiahnutie.

V kontexte s uvedeným Slovenská republika pripravila nový Akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V.). Predkladaný akčný plán bol v januári 2019 schválený na rokovaní vlády SR uznesením č. 3. V zmysle tohto uznesenia ÚVZ SR pripravil v spolupráci s RÚVZ so sídlom v Poprade a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici Správu o plnení úloh vyplývajúcich z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP V.) za obdobie rokov 2019-2020, ktorá bude predložená do 31. decembra 2020 na rokovanie vlády SR. Ide o prierezový medzirezortný materiál, ktorý vznikol na základe medzirezortnej spolupráce relevantných rezortov, a to: Ministerstvo životného prostredia SR, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo dopravy a výstavby SR a Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR. V roku 2021 sa bude pokračovať v realizácii úloh v rámci jednotlivých cieľov definovaných v NEHAP V.

### Odpočet plnenia:

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote bol v rámci projektu Akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V.) zahrnutý ako riešiteľské pracovisko so zameraním na stanovenie prítomnosti baktérií rodu Legionella v zariadeniach sociálnych služieb. Za spádové územie RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote bol vybraný Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb v Rimavskej Sobote, kde v rámci plnenia stanovenej úlohy bola odobratá jedna vzorka pitnej vody, 4 vzorky teplej vody a 5 sterov z prostredia na stanovenie ukazovateľa Legionella. Výskyt patogénnych mikroorganizmov, konkrétne typu Legionella pneumophila sérotyp 1, bol potvrdený v 3 vzorkách teplej vody a v 2 vzorkách odobratých sterov. Na základe uvedených výsledkov bol prevádzkovateľ zariadenia vyzvaný na vykonanie nápravných opatrení za účelom eliminácie patogénnych mikroorganizmov.

Úloha v roku 2021 nebola ukončená, nakoľko v roku 2022 budú vykonané opakované odbery teplej vody a sterov na miestach s potvrdeným výskytom týchto baktérií za účelom preverenia účinnosti opatrení zrealizovaných prevádzkovateľom zariadenia.



## 1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ - PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

### Cieľ

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu *Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 - Národné ciele SR III*, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom *Protokol o vode a zdraví*.

### Anotácia

Slovenská republika ratifikovala *Protokol o vode a zdraví* v roku 2001 v nadväznosti na *Dohovor Európskej hospodárskej komisie Organizácie spojených národov o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992*, s cieľom podporiť a zlepšiť využívanie vody, zdokonaľiť prístup k informáciám a posilniť komunikáciu s verejnosťou. Podstatou plnenia Protokolu je prijatie legislatívnych a účelových opatrení, ktoré sa osvedčili pri zabezpečovaní potrieb spoločnosti v súvislosti so zdravotne bezpečnou pitnou vodou a sanitáciou. Prijatím opatrení sa vytvoria predpoklady pre zabezpečenie dostatku pitnej vody a sanitácie v potrebnom množstve, kvalite, v požadovanom čase a na požadovanom mieste.

Ustanovenia Protokolu v Slovenskej republike sa týkajú povrchových a podzemných vôd, uzavretých vodných útvarov, vôd na kúpanie, zásobovania pitnou vodou, odkanalizovania a čistenia odpadových vôd.

Slovenská republika nastavila v roku 2014 nové národné ciele *Protokolu o vode a zdraví* a v roku 2020 bude pokračovať v ich plnení. Plnenie národných cieľov by malo zabezpečiť efektívnejšie využívanie a ochranu vôd a vodných ekosystémov, zachovanie biodiverzity a zníženie výskytu ochorení prenášaných vodou. V rámci vypracovania Informácie o plnení národných cieľov SR III za obdobie august 2018 – august 2021, ktorú bude potrebné predložiť na rokovanie vlády do 31. decembra 2021, sa jednotlivé ciele a termíny prehodnotia a v prípade potreby sa v spolupráci s rezortom životného prostredia ako spoluzodpovednou inštitúciou aktualizujú, alebo sa nastavlia nové aktuálne ciele s prihliadnutím na nové úlohy vyplývajúce z európskej ale aj z národnej legislatívy.

### **RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě nie je riešiteľským pracoviskom**

## 1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING - SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

### Cieľ

- zabezpečiť pokračovanie procesov zameraných na rozvoj ľudského biomonitoringu (HBM) a jeho metodík vo vzťahu k chemickým rizikovým faktorom zo životného i pracovného prostredia,
- zvýšiť udržateľnosť odborných kapacít pre HBM v rámci ÚVZ SR a RÚVZ v SR,
- vytvárať podmienky pre zavedenie systémového prístupu k aplikácii HBM na národnej úrovni v kontexte vytvorenia európskej platformy pre ľudský biomonitoring HBM4EU,
- a aktuálnych priorit vychádzajúcich z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V.).

### Anotácia

Biologický monitoring ľudskej populácie (HBM) má jednoznačne preventívne zameranie. Umožňuje sledovať vzťah medzi expozíciou chemickým faktorom zo životného a

pracovného prostredia, dávkou, účinkom a poškodením zdravia. Zároveň umožňuje meranie kvantity absorbovaného chemického faktora bez ohľadu na spôsob absorpcie.

ÚVZ SR sa so Slovenskou zdravotníckou univerzitou v Bratislave zapojili (v spolupráci so Slovenskou technickou univerzitou v Bratislave a Univerzitou Konštantína Filozofa v Nitre) do 5-ročného celoeurópskeho projektu „HBM4EU“ (2017 - 2022) zameraného na ľudský biomonitring, financovaného prostredníctvom programu Horizont 2020.

Cieľom projektu je vyplniť medzeru v dostupnosti údajov o koncentráciách chemických látok v tele človeka, ktoré by spolu s údajmi o koncentráciách chemických látok v rôznych zložkách životného prostredia vytvorili ucelený informačný systém. Stále viac sa berie do úvahy posudzovanie chemických kombinácií tzv. „chemických kokteíl“ pri príprave nových právnych predpisov v oblasti chemických látok oproti doterajšej praxi, kedy sa chemikálie posudzujú zväčša jednotlivo.

Projekt nám pomôže harmonizovaným prístupom porovnať, ako je slovenská populácia kontaminovaná oproti obyvateľom v iných európskych krajinách. Do projektu je zapojených 107 partnerov z 28 krajín.

ÚVZ SR ako národný koordinátor aktivít v oblasti environmentálneho zdravia bude pri vykonávaní aktivít smerujúcich k napĺňaniu cieľov tejto úlohy spolupracovať s relevantnými partnermi so skúsenosťami potrebnými pre realizovanie biomonitoringu na Slovensku, vrátane NRC pre laboratórnu diagnostiku v oblasti ľudského biomonitoringu.

### **RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom**

## **1.4 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU**

### **Cieľ**

- overenie, či dokumentácia k výrobkom určeným pre styk s pitnou vodou označených CE, ktoré boli legálne vyrobené alebo uvedené na trh v SR alebo v inom členskom štáte Európskej únie a Turecku (vyhovujúce pre styk s pitnou vodou) obsahuje relevantné informácie, týkajúce sa zdravotnej bezpečnosti výrobkov vo vzťahu k možnému ovplyvneniu kvality pitnej vody (prioritne migrácie olova),
- získanie podkladov pre prijatie účinných opatrení:
  - a) prípravu legislatívy v oblasti výrobkov prichádzajúcich do kontaktu s pitnou vodou v rámci Európskej únie,
  - b) novelu vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 550/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na výrobky určené na styk s pitnou vodou.

### **Anotácia**

V súčasnosti sa pripravuje návrh novej Smernice Európskeho parlamentu a Rady o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu, v ktorej bude potrebné vypracúvať pri hodnotení kvality pitnej vody okrem iného aj riziká vplyvu materiálov z domových rozvodov. Pripravuje sa tiež sprísnenie limitu v ukazovateli olova z 10 µg/l na 5 µg/l. Navrhovaný projekt pomôže poukázať na túto oblasť v ochrane verejného zdravia, ktorej je potrebné venovať pri zaisťovaní zdravotnej bezpečnosti pitnej vody pozornosť.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru pri odbere vzoriek vody z vodovodných kohútikov po určitej dobe stagnácie pre vybrané chemické ukazovatele kvality pitnej vody meď, olovo a nikel bolo zistené, že namerané hodnoty olova viacnásobne prekračovali prípustné limity, stanovené vo vyhláške Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 247/2017 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kontrole kvality pitnej vody, programe monitorovania a manažmente rizík pri zásobovaní pitnou vodou. Odbery vzoriek pitnej vody boli realizované v objektoch, ktoré mali vnútorné rozvody pitnej vody z plastových materiálov (ich

kvalitu bolo možné preukázať z projektovej dokumentácie k výstavbe). Prekročenie prípustných limitov v ukazovateli olovo bolo preukázané vždy pri odbere vzorky pitnej vody po stagnácii. Pri odbere vzorky pitnej vody po odpúšťaní do ustálenia teploty nebolo preukázané prekročenie prípustného limitu v ukazovateli olovo. Z uvedeného je možné usudzovať, že kvalitu pitnej vody ovplyvňoval vodovodný kohútik alebo kovový pripojovací rozvod medzi kohútikom a vnútorným rozvodom vody. Vzhľadom k tomu, že išlo o objekty, uvedené do prevádzky cca pred 10 rokmi, nebolo možné zistiť pôvod výrobkov (vodovodného kohútika resp. pripojovacieho výrobku) a ani materiál, z ktorého je vyrobený.

Dokumentáciu k výrobkom určeným pre styk s pitnou vodou označených CE, ktoré boli legálne vyrobené alebo uvedené na trh v SR alebo v inom členskom štáte Európskej únie a Turecku (vyhovujúce pre styk s pitnou vodou) bude potrebné vyžadovať v novostavbách pri kolaudácii stavieb, pri ktorých sú ešte k dispozícii údaje o pôvode výrobku a údaje uvedené Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na rok 2021 a ďalšie roky v § 4 Označovanie výrobkov vyhlášky MZ SR č. 550/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na výrobky určené na styk s pitnou vodou. V dokumentácii sa bude zisťovať, či obsahuje údaje o posúdení migrácie olova do skúšobnej vody.

Zozbierané údaje budú slúžiť na posúdenie situácie na trhu v oblasti materiálov určených na styk s pitnou vodou v Slovenskej republiky a na prehodnotenie aktuálne platných legislatívnych požiadaviek pri ich uvádzaní na trh.

### **RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom**

## **1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH**

### **Cieľ**

- získať informácie o výskyte pesticídnych látok a iných mikropolutantov v pitnej vode na Slovensku pre ich účinný monitoring,
- využiť získané dáta pri návrhu novej legislatívy v oblasti pitnej vody v súvislosti s transpozíciou pripravovanej európskej smernice pre vodu určenú na ľudskú spotrebu.

### **Anotácia**

Pesticídy tvoria širokú a chemicky rôznorodú skupinu látok určenú najmä na ničenie škodcov, burín a k ochrane rastlín v poľnohospodárstve. Nežiaduce vplyvy samotných účinných pesticídnych látok, ale aj niektorých metabolitov pesticídov na zdravie sú významné a rôznorodé (poškodenie pečene, obličiek, karcinogénne pôsobenie, narušenie hormonálneho a reprodukčného systému a pod). Napriek tomu, že viaceré pesticídy (napr. atrazín, simazín, acetochlór atď) boli vzhľadom k preukázaným zdravotným rizikám v minulosti už zakázané a na území Slovenskej republiky nie sú autorizované žiadne prípravky s ich obsahom, monitorovanie podzemných a povrchových vôd potvrdzuje naďalej prítomnosť týchto perzistentných látok (vrátane metabolitov) vo vodách.

V roku 2019 vydal ÚVZ SR pre dodávateľov pitnej vody Odporúčaný postup pri zisťovaní a hodnotení pesticídov a ich metabolitov v pitnej vode a v jej zdrojoch, ktorý podrobnejšie upravuje postup pri kontrole resp. pri potvrdení prítomnosti pesticídov a zároveň obsahuje odporúčaný zoznam látok pre sledovanie vo vodách. Dokument bol vypracovaný v spolupráci s rezortom životného prostredia (zabezpečuje monitorovanie pesticídnych látok v podzemných a povrchových vodách) a s rezortom pôdohospodárstva (vykonáva schvaľovanie pesticídov, prípravkov na ochranu rastlín a dozor nad ich používaním). Aktualizáciu dokumentu na základe skúseností z monitorovania pesticídnych látok vo vodách (podzemných, povrchových aj pitných) a aktuálnych poznatkov v oblasti pesticídov zabezpečuje medzirezortná Pracovná skupiny pre aktualizáciu zoznamu pesticídnych látok pre

monitorovanie pitnej vody a jej zdrojov pod záštitou Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky.

Na Slovensku nie sú k dispozícii údaje o výskyte látok typu endokrinných disruptorov, mikroplastov, liečiv a drog v pitnej vode. Ich sledovanie v pitnej vode ani v jej zdrojoch platné predpisy nevyžadujú. Návrh novej európskej smernice, ktorej prijatie sa predpokladá na konci roka 2020, zavádza monitorovanie ukazovateľov ako Bisfenol A a Súčet PFAS resp. ďalších látok, ktorých prítomnosť vyplynie z manažmentu rizík. V rámci projektu sa predpokladá spolupráca s expertmi v oblasti mikropolutantov z iných inštitúcií (STU Bratislava, VÚVH Bratislava a pod).

#### **Odpočet plnenia:**

Plnenie úlohy sa malo zabezpečovať odberom vzoriek vo VZ Behynce zamestnancami RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, podľa usmernenia ÚVZ SR. V sledovanom roku sa z titulu šírenia pandémie na ochorenie COVID-19 úloha nezabezpečovala.

## **1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ**

### **Cieľ**

Hlavným cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc - peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na naplnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska. Obnova a dobudovanie technického, prístrojového a personálneho vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby (PIS) zabezpečí adekvátny monitoring environmentálnych zdravotných rizík spôsobených výskytom biologických alergénov v ovzduší pre celé územie Slovenska, čím sa posilní základná úloha v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia, a to prevencia.

### **Anotácia**

Negatívny trend nárastu alergických ochorení – najmä polinóz sa stal podnetom pre lekárov, botanikov i aerobiológov iniciovať obnovenie a vybudovanie funkčnej siete monitorovacích staníc peľovej informačnej služby (PIS).

Na Slovensku peľový monitoring od roku 2006 zabezpečuje sieť monitorovacích staníc pod gestorstvom orgánov verejného zdravotníctva. V roku 2019 na Slovensku pracovalo sedem staníc peľovej informačnej služby (PIS), z toho šesť v sieti RÚVZ.

Úrad verejného zdravotníctva SR úspešne získal v 4 kvartáli 2019 nenávratný finančný príspevok v rámci OP Kvalita životného prostredia pre národný projekt „Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie alergizujúcich častíc“ (ďalej len „projekt“).

Pomocou projektu sa rozšíri už existujúca sieť 6 peľových monitorovacích staníc na úroveň 12 peľových staníc, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska. Bude tým zabezpečený adekvátny monitoring pre celé územie Slovenska a verejnosť bude mať prístup k adekvátnym informáciám. Kvalitné poznanie aktuálnej situácie na úrovni prevencie zlepší povedomie a pripraví alergikov na situácie ako predchádzať sprievodným ochoreniam a znižuje riziko vzniku negatívnych dopadov na ich zdravie a bežný či pracovný život.

Súčasťou realizácie projektu je aj systém včasného varovania (vrátane mobilnej aplikácie), ktorý umožní obyvateľom interaktívne si preveriť situáciu v lokalite ako aj automatizovanými hláseniami získať informácie. Prostredníctvom notifikačného systému budú všetky zariadenia automaticky a bezplatne notifikované o zistenom riziku v danej

lokalite a o jej predpokladanom vývoji. Aplikácia bude v priamej interakcii s obyvateľmi a poskytne obyvateľom informácie o zmenách v peľovej situácii na území SR rovnako o sezónnych rizikách a odporúčaní ako sa vyhnúť negatívnym dopadom na ich zdraví.

V praxi aplikácia umožní obyvateľom interaktívne si preveriť situáciu v lokalite ako aj automatizovanými hláseniami získať informácie. Obyvatelia budú aktuálne informovaní o zmenách v peľovej situácii na území SR rovnako o sezónnych rizikách a odporúčaní ako sa vyhnúť negatívnym dopadom na ich zdraví. Aplikácia bude zadarmo. Aplikácia resp. kompletný systém monitorovania a varovania bude komplexne dostupný v plne funkčnej prevádzke cca koncom roku 2021, avšak jednotlivé časti budú parciálne spúšťané resp. testované aj priebežne, o spúšťaní jednotlivých fáz budeme verejnosť priebežne informovať.

Národný projekt je odpoveďou na zmenu životného prostredia a životného štýlu, ktoré prispievajú k zmenám života alergikov, avšak informácie získané pomocou siete monitorovacích staníc budú zároveň slúžiť aj ako otvorená databáza údajov pre odbornú verejnosť za účelom ďalšieho rozvoja v tejto oblasti.

Realizácia projektu je naplánovaná na obdobie 2020-2022. Samotná implementácia projektu začala v januári 2020.

#### **Odpočet plnenia:**

V roku 2021 bol projekt pozastavený, preto oddelenie HŽPaZ nezabezpečilo plnenie danej úlohy. V danom roku nebola vytvorená peľová stanica v lokalite Rimavská Sobota, ani nebolo zabezpečené technické a prístrojové vybavenie peľovej stanice, vrátane zaškolenia zamestnanca.

## **2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE**

### **2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE**

#### **2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)**

##### **Odpočet plnenia:**

##### **- zisťovanie údajov o počte exponovaných zamestnancov**

K 31.12.2021 evidujeme spolu 39 firiem, u ktorých sú vyhlásené rizikové práce (24 v okrese Rimavská Sobota a 15 v okrese Revúca). Počet exponovaných pracovníkov je 1 201 (490 v okrese Rimavská Sobota a 711 v okrese Revúca).

Vývoj počtu subjektov „s rizikovými pracoviskami“ je uvedený v grafe č. 1 – trend vývoja je klesajúci.

##### **- zisťovanie údajov o počte nových rizikových prác**

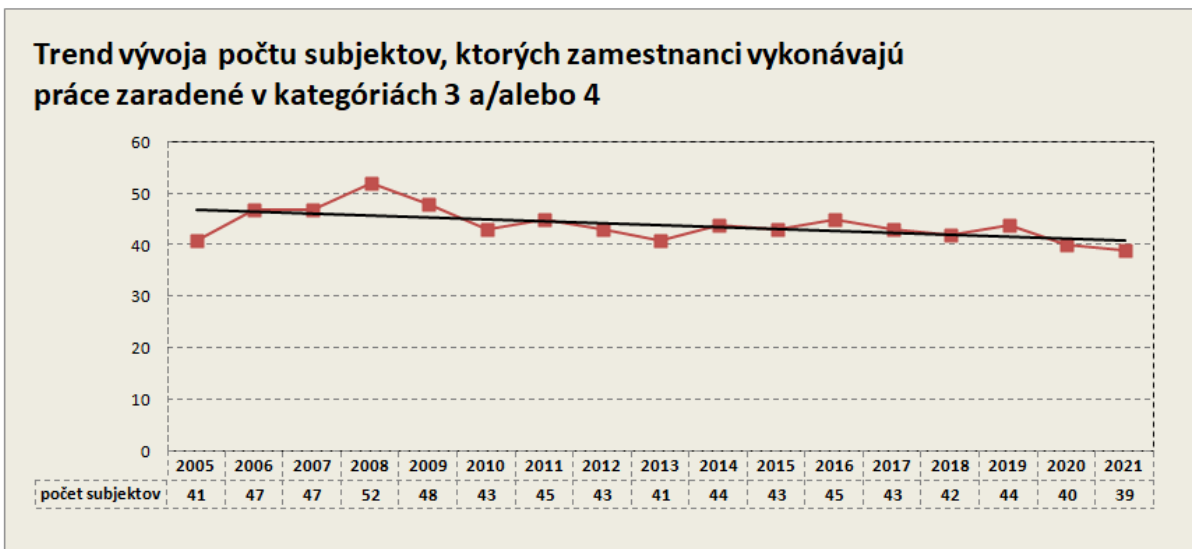
Rozhodnutie o zaradení činností do rizikových prác „nové rizikové práce“ bolo k 31.12.2021 vydané pre 3 subjekty, z toho 2 v okrese Rimavská Sobota a 1 subjekt v okrese Revúca.

##### **- zisťovanie údajov o počte a druhu sankcií**

Pre subjekty s vyhlásenými rizikovými prácami nebolo v roku 2021 vydané rozhodnutie na uloženie sankcie.

##### **- zisťovanie údajov o počte a druhu sankcií**

Pre subjekty s vyhlásenými rizikovými prácami nebolo v roku 2021 vydané rozhodnutie na uloženie sankcie.

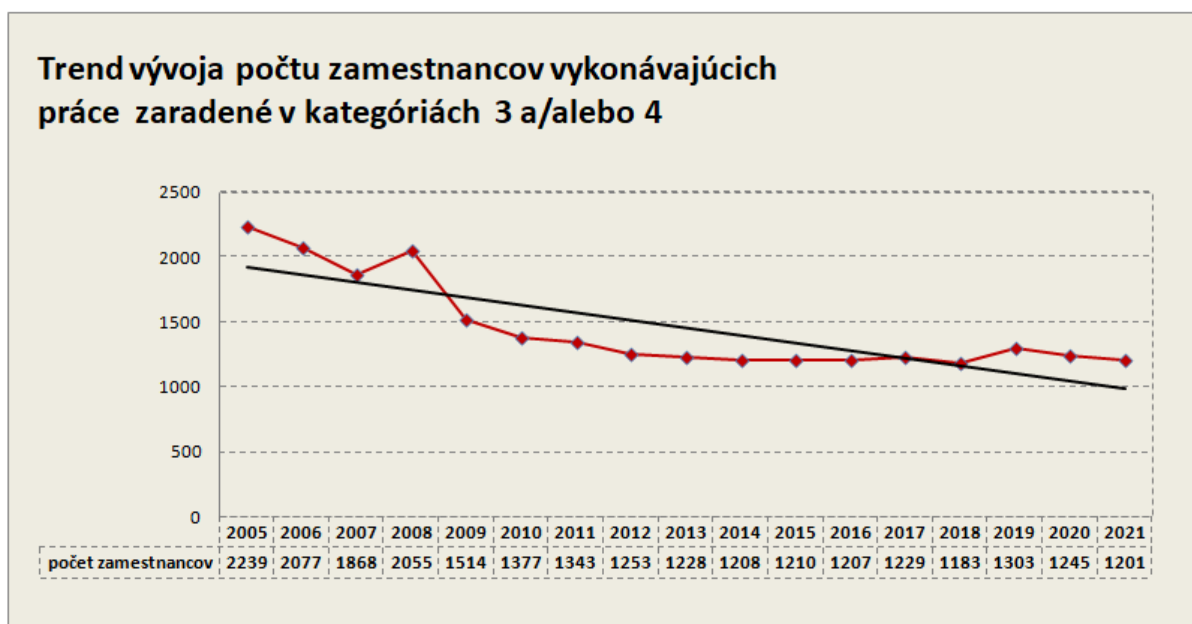


Graf. č. 1

- *sledovať vývoj zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce*

V porovnaní s rokom 2020 došlo k poklesu počtu evidovaných firiem o 1 subjekt a k poklesu počtu exponovaných pracovníkov celkom o 44 (v 3. kategórii nárast o 31 pracovníkov a v 4. kategórii pokles o 75 pracovníkov).

Trend vývoja počtu zamestnancov v období 2005-2021 uvádza graf č. 2 – trend vývoja je klesajúci.



Graf. č. 2

- *vkladať údaje do registra „matric expozičné profesií“ podľa usmernenia odboru PPL ÚVZ SR*

V roku 2021 nebol zriadený centrálny register matric a ani nebolo doručené žiadne usmernenie, podľa ktorého by mali úrady postupovať.

- *viest' údaje o podmienkach práce u prípadov ohrozenia chorobou z povolania a u priznaných prípadov s chorobou z povolania*

V roku 2021 bolo priznaných 10 chorôb z povolania, ohrozenie chorobou z povolania priznané nebolo. RÚVZ vedie register prípadov v písomnej forme aj v programe ASTR. Z 10 priznaných ochorení 4 boli prešetrené v roku 2021, u ostatných sa jednalo o hlásenie choroby z povolania, pričom prešetrenie bolo vykonané v 5 prípadoch v roku 2020 a v 1 prípade v roku 2017. Dvaja zamestnanci, u ktorých boli priznané choroby z povolania a prípady boli prešetrené v roku 2021, pracovali na rizikových pracoviskách (fyzická záťaž kategórie 3, vibrácie kategórie 3), 2 vykonávali prácu s prvkami JNDZ, práca nebola zaradená ako riziková. Zo skôr prešetrených prípadov sa v 1 prípade jednalo o zamestnanca pracujúceho v riziku vibrácií kategórie 3.

- ***tvoriť databázu údajov o hluku a vibráciách z často používaných strojov, nástrojov a zariadení podľa usmernenia odboru PPL ÚVZ SR***

Databáza nebola vytvorená, nakoľko nie je zriadený centrálny register matric a nebolo vydané usmernenie základných požiadaviek na údaje pre vkladanie do tohto registra.

- ***zúčastňovať sa konzultačných porád na RÚVZ v sídle kraja***

V roku 2021 neboli organizované konzultačné porady v sídle kraja.

## **2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické**

### **Odpočet plnenia:**

- ***výkon ŠZD zameraného na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s toxickými látkami a zmesami***

K 31.12.2021 evidujeme 41 subjektov so 45 prevádzkami, resp. pracoviskami, kde sa používajú toxické a/alebo veľmi toxické chemické látky a zmesi, čo znamená, že v počte evidovaných subjektov došlo k zníženiu o 6.

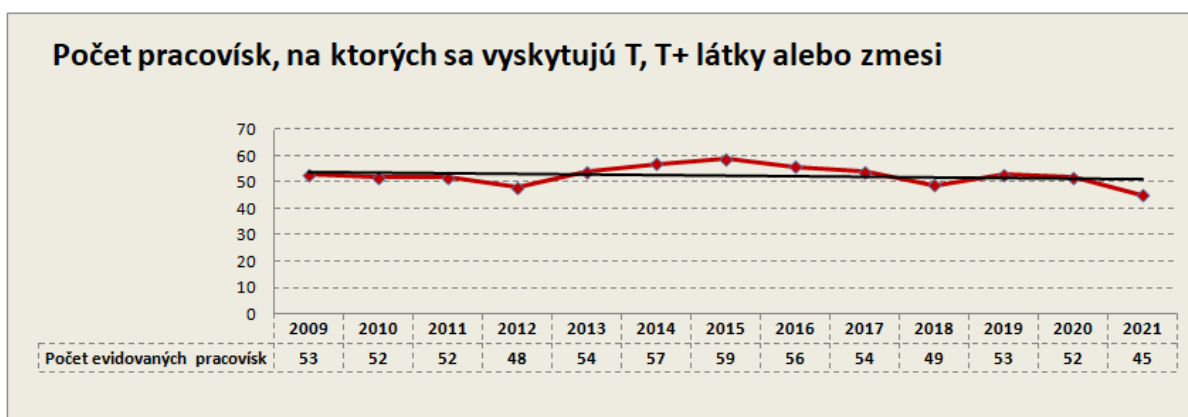
Počet exponovaných zamestnancov na pracoviskách je 211 (95 v okrese Rimavská Sobota a 116 v okrese Revúca). V porovnaní s rokom 2020 došlo k navýšeniu počtu exponovaných zamestnancov o 1.

V priebehu roka 2021 bol vykonaný ŠZD len v 1 prípade z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie v súvislosti s ochorením COVID-19 a z toho dôvodu neboli distribuované na pracoviská ani kontrolné listy. Informácie o zmenách v počte evidovaných prevádzok a v počte exponovaných zamestnancov boli získané v prevažnej miere z telefonických konzultácií a mailovej komunikácie.

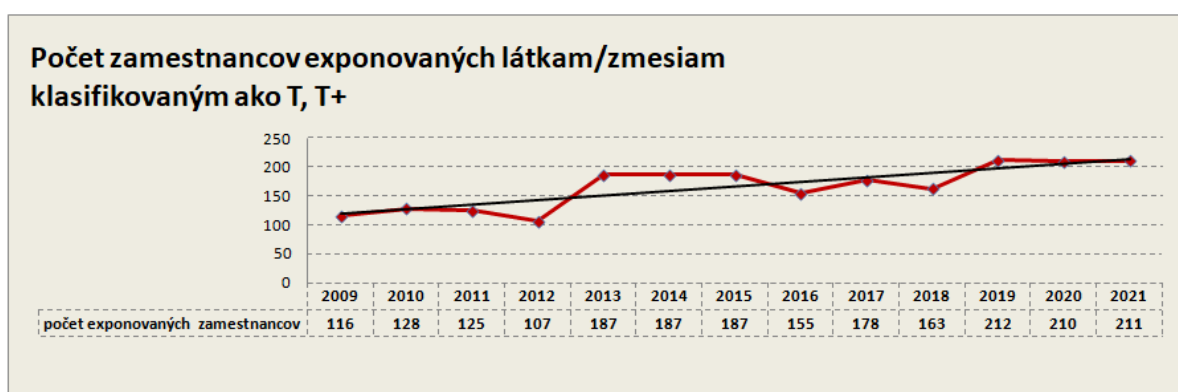
Trend vývoja počtu evidovaných pracovísk a počtu exponovaných zamestnancov, ktoré používajú veľmi toxické a/alebo toxické látky a zmesi v sledovaných rokoch dokumentujú grafy č. 3 a č. 4.

- ***výkon ŠZD nad chemickou ochranou rastlín***

K 31.12.2020 bola evidovaná 1 prevádzka poľnohospodárskeho družstva, ktorá v rámci CHOR používala prípravok klasifikovaný ako toxický. V roku 2021 už predmetná prevádzka v rámci CHOR nepoužívala prípravky klasifikované ako toxické, preto bola z evidencie vylúčená (ako je uvedené vyššie).



Graf č. 3



Graf č. 4

### 2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

#### Odpočet plnenia:

- *vedenie databázy organizácií, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity*

Oddelenie PPLaT vedie databázu organizácií, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. V databáze je vedených 30 subjektov v okrese Rimavská Sobota a 12 v okrese Revúca.

- *vedenie databázy výkonu búracích prác s expozíciou azbestu*

Oddelenie PPLaT vedie databázu organizácií, ktoré vykonávajú práce spojené s likvidáciou azbestu. V roku 2021 búracie práce spojené s likvidáciou azbestu vykonalo 10 subjektov.

- *výkon ŠZD na vybraných pracoviskách, vrátane azbestu*

Z celkového počtu evidovaných subjektov s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi 52, bol vykonaný ŠZD u 6 subjektov, čo predstavuje 11,5 % skontrolovaných prevádzok z celkového počtu prevádzok.

- *získanie údajov o počtoch zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika*

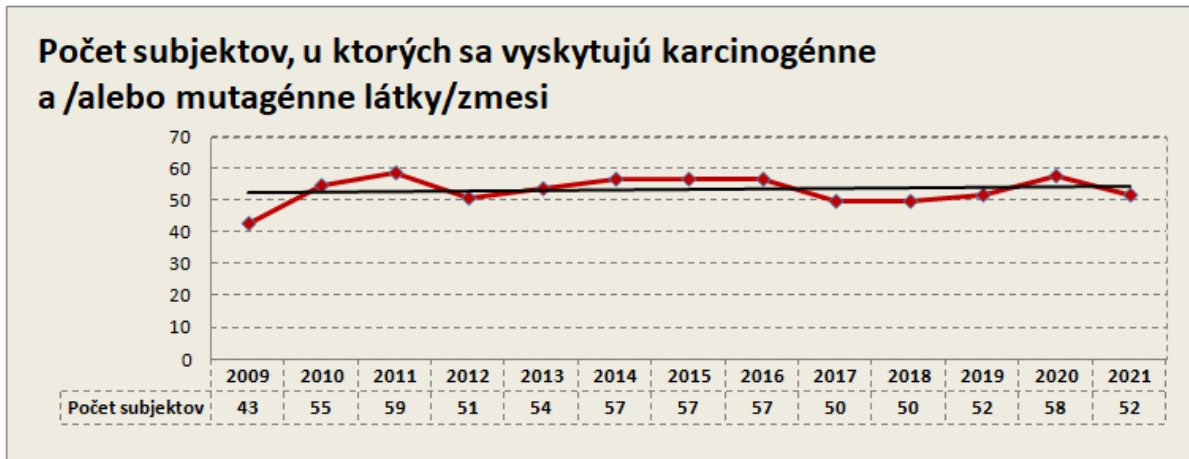
Z celkového počtu evidovaných subjektov sú rizikové pracoviská – faktor chemickej karcinogenity vyhlásené v 5 organizáciách a spoločnostiach, z toho 3 v okrese Rimavská Sobota a 2 v okrese Revúca.



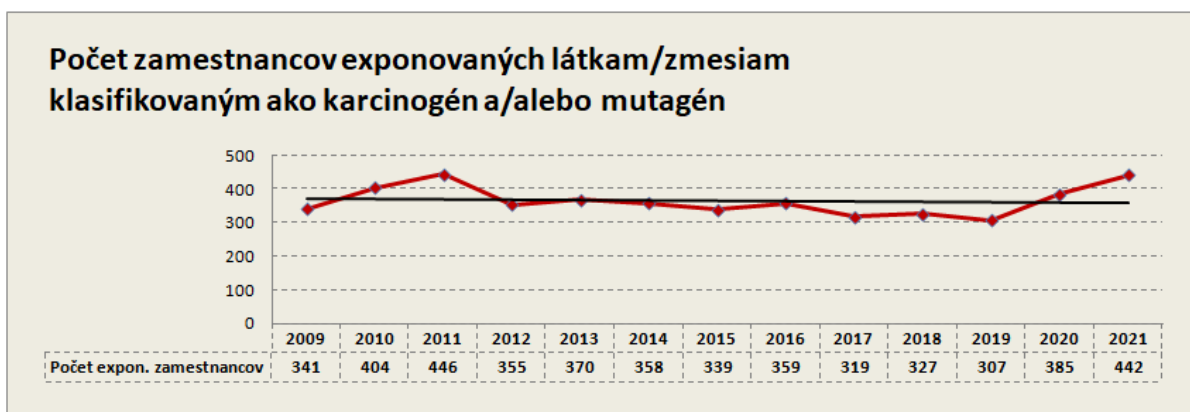
Spolu na rizikových pracoviskách – faktor chemický karcinogén/proces s rizikom chemickej karcinogenity pracuje 55 zamestnancov z toho 29 žien.

- *o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi*

RÚVZ eviduje 52 prevádzok, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym/mutagénnym faktorom pri práci. V porovnaní s rokom 2020 došlo k zníženiu evidovaných subjektov o 6 a zvýšeniu počtu exponovaných zamestnancov o 57.



Graf č. 5



Graf č. 6

- *získanie údajov o látkach poškodzujúcich reprodukciu a látkach narúšajúcich endokrinný systém*

Oddelenie PPLaT eviduje 32 subjektov, v ktorých zamestnanci manipulujú s látkami poškodzujúcimi reprodukciu. Údaje sa zisťujú v rámci výkonu ŠZD. Jedná sa o nasledovné látky, resp. zmesi:

- v rámci laboratórnych chemikálií: dusičnan olovnatý, Fischerovo činidlo B, síran kobaltnatý, chlorid kobaltnatý, tetraboritan sodný bezvodý, toluén, chloroform, kyselina boritá, cykloheximid, dvojchróman draselný, test na oxid chloričitý, boritan sodný bezvodý; v 1 prípade sa v laboratóriu testuje carbores P, F112M,
- látky obsiahnuté v reagenčnom aparáte lekární (dvojchróman draselný, oxid olovičitý, dusičnan olovnatý, tiomočovina roztok),
- trhaviny - elektrická rozbuška (DEM-S, PENTRIT, HEXOGÉN, DEP-S), sypká banská skálna trhavina DAP-K,
- prípravky na chemickú ochranu rastlín (calypso 480 SC, Basta 15, Capalo),
- dezinfekčný prostriedok Ozonit.

## 2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

### 2.2.1 Zdravé pracoviská

**RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom**

### 2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

#### Odpočet plnenia:

#### - *informačné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov*

V rámci prevencie zdravotných rizík pri práci sa uskutočňuje poradenstvo pre zamestnávateľov, zamestnancov. V roku 2021 vykonali zamestnanci oddelenia PPLaT 752 individuálnych konzultácií a v rámci skupinového poradenstva bola vykonaná 1 prednáška pre zamestnancov činných v chemickej ochrane rastlín s počtom zúčastnených 26.

#### - *realizáciu spoločných previerok s IP podľa pokynov krajského pracoviska a ÚVZ SR*

Spoločná previerka RÚVZ a orgánu IP bola vykonaná dňa 16.09.2021 na pracoviskách prevádzky spoločnosti BUDIŠ a.s., Dubové, Prevádzka BUDIŠ Tornaľa, na základe výberu IP.

#### - *zapojenie sa do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci*

Z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie v súvislosti s ochorením COVID-19 neboli zabezpečované aktivity v rámci kampane Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

## 3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

### 3.1 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

#### Cieľ

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

#### Anotácia

Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8. 3. 2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu - postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospelaj populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní so zameraním na uzavretý systém spoločného stravovania napr. zariadenia sociálnych služieb a stravovacie zariadenia v nemocničných zariadeniach.

**RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom**

## **3.2 MONITORING BEZPEČNOSTI PET FLIAŠ Z RECYKLOVANÝCH PLASTOV**

### **Cieľ**

Monitoring bezpečnosti PET fliaš vyrábaných s rôznym podielom recyklovaného vstupného materiálu (regranulátu) z hľadiska možnej migrácie látok (monoméry, neúmyselne pridané látky – degradačné, reakčné produkty a nečistoty). Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti vstupných surovín (regranulátov) ako aj finálnych výrobkov - PET fliaš vyrábaných v SR, na Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na rok 2021 a ďalšie roky výrobu ktorých bol použitý recyklovaný vstupný materiál a tým zabezpečenie ochrany zdravia ľudí.

### **Anotácia**

V súlade s celoeurópskym trendom zameraným na zvyšovanie podielu recyklovaných plastov v PET fľašiach, vyplýva povinnosť výrobcov zvyšovať obsah regranulátu vo finálnych výrobkoch. Z prijatej „Európskej stratégie pre plasty v obehovom hospodárstve“ vyplýva povinnosť vyššej miery recyklácie a povinné používanie regranulátu v podiele 25% do roku 2025 a v podiele 30% do roku 2030. Z nariadenia Komisie (ES) č. 282/2008 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami vyplýva povinnosť vykonávať audit u výrobcov vstupných surovín (regranulát) ako aj finálnych výrobkov (PET fľaše) za účelom overenia možnej migrácie kontaminantov vyplývajúcich z použitých vstupných surovín ako aj degradačných produktov, reakčných produktov, iných NIAS (neúmyselne pridaných látok) a kontrolu efektivity dekontaminačného procesu tak, aby bola zaručená zdravotná bezpečnosť PET fliaš v súlade s čl. 3 nariadenia EP a Rady č. 1935/2004.

**RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom**

## **4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE**

### **4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)**

#### **Cieľ**

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

#### **Anotácia**

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dorastovej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická inaktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

Súčasťou projektu je aj získavanie údajov o antropometrických charakteristikách detí vybraných vekových skupín v súvislosti so stúpajúcim trendom výskytu obezity prostredníctvom projektu COSI. V roku 2019 sa bude realizovať druhá etapa tohto projektu v nadväznosti na predchádzajúcu etapu, realizovanú v roku 2015.

#### **Odpočet plnenia:**

- a) **Podpora zdravého štartu do života**

Počet edukovaných matiek – 0, v podmienkach nášho regiónu nevidujeme materské centrá, sú zriadené a prevádzkované len detské kútiky.

**b) Podpora zdravšieho prostredia v školách**

Pri výkone ŠZD sa v školských bufetoch sleduje predávaný sortiment ako aj percentuálny podiel komodít s vysokým obsahom energie a soli. V priebehu roka bola vykonaná jedna kontrola v školskom bufete. Pri výkone ŠZD nebolo zistené porušovanie platnej legislatívy.

V rámci výkonu ŠZD sa samostatne sleduje aj počet zariadení s automatmi, celkom je v 11 školských zariadeniach prevádzkovaných 7 automatov pri ZŠ a 4 pri SŠ, z toho v 4 prípadoch ide o automaty na pitnú vodu, 1 na mlieko a mliečne nápoje a 6 na nealkoholické nápoje. Celkový počet výkonov - 8.

V súvislosti s aktuálnou epidemiologickou situáciou a výskytom ochorenia COVID-19 neboli vykonané edukačné aktivity žiakov na školách v rámci „Školského programu“.

V hodnotenom roku sa sledovala aj pestrosť jedálnych lístkov a rešpektovanie legislatívnych zásad ich zostavovania čo je samostatne popísané v úlohe č.4.3.

Pitný režim žiakov sa pravidelne sleduje pri výkone ŠZD na školách ako aj v zariadeniach spoločného stravovania, v hodnotenom roku sa pitný režim sledoval v rámci hodnotenia jedálnych lístkov na 3 základných školách. Zo záverov vyplynulo, že v rámci pitného režimu sa deťom podáva viac sladených nápojov ako nesladených.

V rámci výkonu ŠZD sa samostatne sledujú aj podmienky pre prípravu diétno stravovania – v hodnotenom roku sa takáto forma nevyužíva, diétno stravovanie detí je riešené len individuálnou donáškou.

**c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení**

V hodnotenom roku sa nerealizovali školenia pracovníkov školského stravovania, samostatné edukačné aktivity pracovníkov školského stravovania sa vykonávajú pri ŠZD a ÚK podľa aktuálnych zistení a v prípade závažných nedostatkov sa spolupracuje so zodpovedným zamestnancom na regionálnej úrovni.

**d) Podpora pohybových aktivít**

V hodnotenom roku boli sledované a hodnotené podmienky pre telesnú výchovu na 13 základných školách a 2 stredných školách, vykonali sa kontroly telocviční, vonkajších ihrísk a hracích plôch. Celkom výkonov 15.

**e) Monitoring antropometrických ukazovateľov vybraných vekových skupín detí školského veku**

V hodnotenom roku sa meranie antropometrických ukazovateľov u detí nerealizovalo.

## **4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI**

### **Cieľ**

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku

### **Anotácia**

Sezónne (v jarných až jesenných mesiacoch) aktuálne vystupuje do popredia problematika detských pieskovísk, keďže počas teplých dní tu deti so svojimi rodičmi trávia pomerne veľa času. Hranie sa detí na pieskoviskách však prináša so sebou viaceré zdravotné riziká, vyplývajúce z mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia, ako aj riziko mechanického poranenia.

Najčastejším zdrojom parazitárnych infekcií sú exkrementy psov a mačiek, ktoré môžu za určitých okolností spôsobiť ochorenia ako toxokaróza, toxoplazmóza, nákaza detskou pásomnicou, echinokokóza, enterobióza, ascaridóza a trichurióza. Z mikrobiálnych nákaz prichádza do úvahy najmä salmonelóza.

Prostredníctvom výkonu štátneho zdravotného dozoru sa realizuje kontrola dodržiavania legislatívnych požiadaviek v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Súčasťou kontroly kvality piesku je odber vzoriek na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia.

#### Odpočet plnenia:

Na základe požiadaviek z realizačných výstupov rozpracovaného projektu v rámci I. etapy bol vykonaný odber vzoriek piesku v celkovom počte 20, z toho 10 vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie a 10 vzoriek na parazitologické vyšetrenie. Na základe výsledkov analýz odobratých vzoriek piesku z akreditovaného laboratória pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici bolo zistené, že 8 vzoriek z pieskovísk určených na hranie detí nevyhovovalo požiadavkám a 12 vzoriek vyhovovalo požiadavkám ustanoveným vo vyhláške MZ SR č.521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská.

Prehľad počtu odobratých vzoriek piesku v rámci I. etapy je uvedený v tabuľke č. 1.

Tabuľka č. 1

Miesto odberu (okres)	Spolu	Počet vyšetrených vzoriek piesku		
		z toho nevyhovujúcich z dôvodu nálezu:		
		TTK baktérií a FS	Salmonella species	Geohelminty (vajíčka, larvy)
Rimavská Sobota	20	3	0	5
Spolu	20	3	0	5

Vzhľadom k tomu, že 5 vzoriek nevyhovovalo pre nález parazitov (ďalej len P) a 3 vzorky pre mikrobiologický nález (ďalej len M) bolo vydaných 6 rozhodnutí(2x pre P a M, 3x pre P, 1 x pre M) – zákazov prevádzkovania pieskovísk a ich využívania na hranie detí do doby zabezpečenia tak, aby nepredstavovali riziko ohrozenia zdravia detí.

V rámci II. etapy projektu bol vykonaný odber vzoriek piesku v celkovom počte 20, z toho 10 na mikrobiologické vyšetrenie a 10 vzoriek na parazitologické vyšetrenie. Na základe výsledkov analýz odobratých vzoriek piesku z akreditovaného laboratória pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici bolo zistené, že 3 vzorky z pieskovísk určených na hranie detí nevyhovovali požiadavkám a 17 vzoriek vyhovovalo požiadavkám ustanoveným vo vyhláške MZ SR č.521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská.

Prehľad počtu odobratých vzoriek piesku v rámci II. etapy je uvedený v tabuľke č. 2.

Tabuľka č. 2

Miesto odberu (okres)	Spolu	Počet vyšetrených vzoriek piesku		
		z toho nevyhovujúcich z dôvodu nálezu:		
		TTK baktérií a FS	Salmonella species	Geohelminty (vajíčka, larvy)
Rimavská Sobota	12	0	0	1
Revúca	8	1	0	1
Spolu	20	1	0	2

Vzhľadom k tomu, že 2 vzorky nevyhovovali pre nález parazitov (ďalej len P) a 1 vzorka pre mikrobiologický nález (ďalej len M) boli vydané 3 rozhodnutia (1x pre M, 2x pre P) – zákazov prevádzkovania pieskovísk a ich využívania na hranie detí do doby zabezpečenia tak, aby nepredstavovali riziko ohrozenia zdravia detí.

Pri výkone ŠZD boli zisťované čiastočné nezhody s požiadavkami vyhlášky, v niektorých prípadoch sa nevedie dokumentácia o čistení a udržiavaní pieskovísk, bol zistený nedostatok piesku v pieskovisku ako aj chýbanie prekrytia pieskoviska.

Po ukončení druhej etapy bola zaslaná záverečná správa gestorovi.

### 4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

#### Cieľ

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

#### Anotácia

Plnohodnotný, nutrične vyvážený jedálny lístok, je dôležitým nástrojom pre napĺňanie výživových požiadaviek pre jednotlivé vekové skupiny stravníkov. Zásady zostavovania jedálnych lístkov patria do kompetencií rezortu školstva v zmysle prílohy č.1 vyhlášky MŠ SR č.330/2009 Z.z. o zariadení školského stravovania, ktoré boli odsúhlasené orgánom verejného zdravotníctva SR č. ÚVZ SR HDM/8236/17004/2007.

Pri hodnotení jedálnych lístkov (každý rok v 3 vybraných zariadeniach) sa využije bodový systém koeficientu a pre frekvenciu podávania vybraných druhov potravín z mesačných výdajok sa využije vypracovaná metodika bodového systému, na základe ktorého sa budú slovne hodnotiť školské jedálne motivačným spôsobom tak, aby sa dosiahol v zariadení nutrične vyvážený jedálny lístok

#### Odpočet plnenia:

V zmysle metodiky k realizácii projektu boli v mesiaci október a november odobraté a vyhodnotené jedálne lístky z troch základných škôl (Základná škola P. Dobšinského Rimavská Sobota, Základná škola Klokočova, Hnúšťa a Základná škola J.A. Komenského, Revúca).

Výsledky bodového hodnotenia pestrosti podávania vybraných druhov potravín/pokrmov a výpočet koeficientu frekvencie sú spracované v nasledovnej tabuľke:

Tabuľka výsledkov

	Október 2021		November 2021	
	Bodové hodnotenie obedy	KP	Bodové hodnotenie obedy	KP
ZŠ P. Dobšinského Rimavská Sobota	9 (dobrý)	0,83	8 (dobrý)	0,69
ZŠ Klokočova, Hnúšťa	11 (veľmi dobrý)	0,71	11 (veľmi dobrý)	0,87
ZŠ J.A. Komenského Revúca	11 (veľmi dobrý)	0,87	10 (dobrý)	0,83

Pri hodnotení koeficientu pestrosti bodovým systémom, kde sa hodnotil samostatne každý pokrm obeda – polievka, hlavné jedlo, príloha a pod., bolo zistené, že pestrosť vo všetkých hodnotených školských zariadeniach bola vyhovujúca v oboch mesiacoch.

Pri hodnotení frekvencie podávania vybraných druhov potravín/pokrmov boli zistené nasledovné odchýlky od metodiky:

- do jedálnych lístkov sa minimálne zaraďujú obilninové závary (proso, vločky, krúpy, pohánka, bulgur a pod.),

- bola nedostatočná frekvencia podávania rýb a hydiny na úkor bravčového mäsa, strukovín a zeleniny či už čerstvej alebo tepelne upravenej,
- prekračuje sa podávanie sladkých jedál vo všetkých hodnotených zariadeniach,
- strieda sa podávanie nesladených nápojov so sladenými nápojmi.

Výsledky hodnotenia frekvencie podávania vybraných druhov potravín/pokrmov a koeficientu pestrosti boli spracované do správy a predložené gestorovi. Na každé zariadenie, kde sa projekt realizoval, bolo zaslané aj slovné hodnotenie jedálnych lístkov, aby sa dosiahol v zariadení nutrične vyvážený jedálny lístok.

#### **4.4 ÚRAZY U DETÍ V SR**

##### **Cieľ**

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

##### **Anotácia**

NCZI má v zmysle príslušnej legislatívy v správe Národné registre, medzi ktoré patrí aj Národný register úrazov, vyžadujúci poskytnutie ústavnej zdravotnej starostlivosti s hlásením úrazov detí. Nakoľko klinickí lekári z dôvodu zaneprázdnenosti nehlásia reálny počet úrazov, uzavrela sa dohoda o spolupráci medzi NCZI, Sekciou zdravia MZ SR a ÚVZSR v oblasti zberu vybraných informácií o úrazoch detí v SR.

##### **Odpočet plnenia:**

Projekt sa v hodnotenom roku nerealizoval.

### **5. ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM**

#### **5.1 SLEDOVANIE A HODNOTENIE VEĽKOSTI OŽIARENIA PACIENTOV Z LEKÁRSKEHO OŽIARENIA**

#### **5.2 CIELENÉ VYHĽADÁVANIE RÁDIOAKTÍVNYCH ŽIARIČOV A RÁDIOAKTÍVNEHO MATERIÁLU A VYPRACOVANIE POSTUPOV NA RIEŠENIE KRÍZOVÝCH SITUÁCIÍ SÚVISIACICH S NELEGÁLNYM NAKLADANÍM S RÁDIOAKTÍVNYM MATERIÁLOM**

**RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nemá zriadené pracovisko**

### **6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE**

#### **6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)**

##### **Cieľ**

1. rozvoj a skvalitnenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, očkovania a monitorovania indikátorov imunizácie;
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie;
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním;
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie;
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti);

6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, eradikácia poliomyelitídy);
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií;
8. aktívna činnosť „Poradní očkovania“;
9. príprava registra očkovaných osôb

#### **Anotácia**

Pravidelné povinné očkovanie sa v Slovenskej republike vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2021, vypracovaného v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a odporúčaniami WHO, určených na povinné očkovanie detí. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia eliminácia až eradikácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri udržaní minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. Tento projekt je súčasťou Národného plánu kontroly infekčných ochorení v Slovenskej republike a k nemu vypracovanému akčnému plánu – Národný imunizačný program SR.

#### **Odpočet plnenia:**

V roku 2021 sa pri vykonávaní a kontrole očkovania postupovalo v súlade s očkovacím kalendárom na rok 2021 pre povinné pravidelné očkovanie osôb, ktoré dosiahli určený vek platný od 1.1.2021, ktorý bol vypracovaný ÚVZ SR v súlade s § 5 zákona č. 355/2007 Z.z. a §5 až §6 vyhlášky MZ SR č. 585/2008, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení vyhlášky č.544/2011 Z.z.

Kontrola povinného očkovania detskej populácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca sa uskutočnila vzhľadom na pandémiu Covid 19 administratívnou formou v mesiaci september 2021 a bola vykonaná v zmysle usmernenia hlavného hygienika SR zo dňa 31.8.2021 pod značkou OSIO/8256/2021 RZ-40164/2021za obdobie od 1.9.2020 do 31.8.2021.

Zaočkovanosť detskej populácie v rámci povinného očkovania v okrese Rimavská Sobota (17 obvodov) a Revúca (12 obvodov) v sledovanom období neklesla pod 95%. Pri jednotlivých druhoch očkovania sa zaočkovanosť pohybovala v okrese Rimavská Sobota v rozpätí od 98,15% - 100%a v okrese Revúca v rozpätí od 96,21 – 99,82 %. Z iných druhov očkovania u detí do 15 rokov života bolo v okrese Rimavská Sobota najviac detí zaočkovaných proti HPV infekcii – 331 a proti chrípke – 261, v okrese Revúca proti chrípke – 151 a rotavírusovým infekciám – 98. V súvislosti s pandémiou COVID 19 bolo zaočkovaných v okrese Rimavská Sobota - 145 detí proti uvedenému ochoreniu (17 jednou dávkou, 128 dvomi dávkami), v okrese Revúca to bolo 128 detí (67 jednou dávkou, 61 dvomi dávkami).V okrese Rimavská Sobota sme zaznamenali 89,37 % zaočkovanosť pri očkovaní proti sezónnej chrípke 91,67% proti Covid-19 u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb, v rovnakých zariadeniach v okrese Revúca bolo vakcinovaných62,40 % proti chrípke a 76,00% proti Covid-19.

#### Výskyt ochorení v populácii, ktoré podliehajú povinnému očkovaniu

V roku 2021 sme nezaznamenali ani jeden prípad akútnej hepatitídy B s dg. B 16 ako ani chronickej vírusovej hepatitídy B s dg. B 18.1. V súvislosti s nosičstvom VH B, hláseným pod dg. Z 22.5 evidujeme v tomto roku 38 prípadov v okrese Rimavská Sobota a 2 v okrese Revúca. V sledovanom období boli hlásené2 laboratórne potvrdené ochorenia na pertussis z okresu Rimavská Sobota. V súvislosti s dg. tuberkulózy evidujeme 2 prípady z okresu



Rimavská Sobota, hlásené pod dg. A 15.0. V súvislosti s dg. mumpsu, rubeoly a osýpok neevidujeme žiadne ochorenia v roku 2021.

#### Európsky imunizačný týždeň (EIW)

Aktivity k EIW za RÚVZ so sídlom v R. Sobote vykonané v dňoch 26.4.-2.5.2021 odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie:

1. Nástenka s témami: povinné očkovanie v SR, očkovanie proti chrípke, vírusovej hepatitíde typu A, B a kliešťovej encefalitíde umiestnená na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.
2. V rámci vakcinačnej poradne poskytnutie informácie zdravotníckym pracovníkom (osobne - 0x, telefonicky - 5x, písomne - 0x), laickej verejnosti (osobne - 0x, telefonicky - 6x, písomne - 0x) a pre rómske komunity (telefonicky - 1x) v súvislosti s povinným očkovaním v SR a o možnostiach vakcinácie pred cestou do zahraničia.

Od 1.1.2012 bola na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zriadená Poradňa očkovania (ordinačné hodiny - každý štvrtok od 10,00 do 14,30 hod.)

V rámci vakcinačnej poradne sa poskytovali informácie v roku 2021 : zdravotníckym pracovníkom aj laickej verejnosti.

## **6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB**

### **Cieľ**

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života;
2. skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení;
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení;

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

### **Anotácia**

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2021) je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prisťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami.

Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska. Významným nástrojom na plnenie tejto úlohy je prijatie Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republike ak nemo vypracovaných akčných plánov.

### **Odpočet plnenia:**

Dlhodobé trendy výskytu hlásených prenosných ochorení podľa jednotlivých diagnóz sa spracúvajú formou výročných správ osobitne za okresy Rimavská Sobota a Revúca.

Prenosné ochorenia, ktoré podliehajú hláseniu v zmysle platnej legislatívy v SR boli monitorované priebežne cestou portálu epidemiologického informačného systému EPIS

s mesačnou analýzou, v súlade s diagnostickými možnosťami v oblasti patogénnych mikroorganizmov v okresoch Rimavská Sobota a Revúca. V roku 2021 bolo celkovo hlásených 13075 prenosných ochorení z okresu Rimavská Sobota a 6822 z okresu Revúca.

Importované nákazy prostredníctvom prisťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom sme zaznamenali v súvislosti s pandémiou COVID 19, ktorá bola vyhlásená WHO v marci 2020 pre potvrdené ochorenia vyvolané novým typom koronavírusu SARS-CoV-2 vo svete. V roku 2021 sme zaevidovali s dg. U 07.1 COVID 19 potvrdený PCR testom – 8 974 prípadov (6 501xRS, 2473x RA), s dg. U071.1 COVID 19 potvrdený antigénovým testom – 10 374 ochorení (6 128xRS, 4246x RA).

Informovanosť zameraná na „individuálnu“ prevenciu obyvateľov okresov Rimavská Sobota a Revúca v oblasti prenosných ochorení je zabezpečená prostredníctvom odborných zamestnancov oddelenia epidemiológie pri vyšetrowaní jednotlivých prípadov v ohnisku nákazy telefonicky alebo priamo v teréne.

### 6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

#### Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ,
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie,
4. návrh registra očkovaných osôb.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a vytvorenie špecializovaných pracovných skupín. Tie sa budú starať o vybrané skupiny prenosných ochorení a sledovať kvalitu hlásených údajov. Zodpovední za činnosť jednotlivých pracovných skupín budú určení epidemiológovia z vybraných RÚVZ.

Pre dosiahnutie cieľov je potrebné pokračovať v príprave „Štandardné postupy pre manažment prípadov infekčných ochorení“ v záväznom právnom formáte pre verejné zdravotníctvo.

#### Anotácia

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2021) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení. Tento projekt úzko súvisí s akčným plánom Národného plánu kontroly infekčných ochorení v Slovenskej republike – Funkčná sieť národných databáz pre zber a analýzu dát.

#### Odpočet plnenia:

Od 1.10.2006 je celoplošne zavedený nový epidemiologický informačný portál zameraný na monitorovanie výskytu prenosných ochorení podliehajúcich hláseniu - EPIS (od júla do 30.9.2006 prebiehala skúšobná prevádzka na vybraných RÚVZ v SR, ktorej sa zúčastnil aj náš RÚVZ v Rimavskej Sobote). Od začiatku roku 2007 sa monitoruje výskyt všetkých prenosných ochorení, vrátane pravidelného týždenného hlásenia akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení, nozokomiálnych nákaz ako aj mimoriadne

epidemiologické situácie len prostredníctvom uvedeného informačného programu. V roku 2021 sme pokračovali v uvedenom monitoringu a hlásení.

## 6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

### Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach;
2. rozšírenie incidenčného a prevalenčného sledovania NN podľa štandardných protokolov ECDC na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti;
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN;
4. získanie údajov jednotnou metodikou v rámci krajín EU s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc;
5. posilnenie edukácie epidemiológov a klinických zdravotníckych pracovníkov v problematike surveillance nozokomiálnych nákaz, v oblasti intervenčnej epidemiológie pri výskyte NN vyvolaných závažnými nemocničnými patogénmi. Dosiachnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup, dobrú medziodborovú spoluprácu odborníkov verejného zdravotníctva a zdravotníckej starostlivosti, zdokonalenie a rozpracovanie legislatívy v oblasti nemocničnej epidemiológie zdravotníckych zariadení, vytvorenie štandardných pracovných postupov pre výkon štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach, zintenzívnenie edukačných pregraduálnych a postgraduálnych programov.

### Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS), realizácia výstupov prevalenčných sledovaní NN v zdravotníckych zariadeniach sú v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2021) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (2009/C 151/01). Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na rok 2021 a ďalšie roky opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach. Významným nástrojom na plnenie tejto úlohy je prijatie Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republike ak nemu vypracovaných akčných plánov: AP 6: Epidemiologické pracoviská pre prevenciu a kontrolu prenosných ochorení, AP 9: Prevencia nozokomiálnych nákaz v SR, Národný akčný plán antimikrobiálnej rezistencie v SR.

### Odpočet plnenia:

Hlásené nozokomiálne nákazy zo zdravotníckych zariadení v okrese Rimavská Sobota a Revúca evidujeme prostredníctvom epidemiologického informačného portálu EPIS. Trendy výskytu hlásených nozokomiálnych nákaz sa spracúvajú formou mesačných analýz a výročných správ osobitne za okresy Rimavská Sobota a Revúca.

Do programu EÚ HELICS - SSI bola za náš RÚVZ zaradená Všeobecná nemocnica v Rimavskej Sobote, chirurgické oddelenie, kde sa podľa predloženého manuálu a dotazníka

vyhodnocujú zo zdravotnej dokumentácie cholecystektómie vykonané v uvedenom zdravotníckom zariadení. Vzhľadom na pandémiu v súvislosti s výskytom ochorení na COVID 19 sme v rokoch 2020 a 2021 uvedenú úlohu v programe nevykonali. V programe budeme pokračovať v budúcom období po ukončení pandémie.

V zmysle NPKIO a následnej implementácie Národného programu hygieny rúk zlepšiť compliance hygieny rúk u zdravotníckych pracovníkov a zvýšiť spotrebu alkoholovej dezinfekcie v litroch/počet lôžko-dní v SR sa v rokoch 2020 a 2021 neuskutočnili žiadne odborné semináre v okresoch Rimavská Sobota a Revúca, vzhľadom na pandémiu v súvislosti s výskytom ochorení na COVID 19 vo svete aj v SR.

Odborné informácie s uvedenou problematikou sú súčasťou aj každoročnej kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ („Umývaj si ruky – zachrániš život“), ktorá je na Slovensku vyhlasovaná v súlade s programom WHO „First Global Patient Safety Challenge – Clean CareIs Safer Care“. RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa na uvedenej kampani podieľa uverejňovaním článkov na webovej stránke a ďalšími podpornými aktivitami zameranými na šírenie informácií v tejto oblasti do všetkých zdravotníckych zariadení v okresoch Rimavská Sobota a Revúca.

Pokračovali sme v sledovaní a zabezpečovaní protiepidemických opatrení pri kolonizácii nemocníc polyrezistentnými kmeňmi (*Clostridium difficile* a iné), ktoré sme aj v roku 2021 zaznamenali v zdravotníckych zariadeniach.

## 6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

### Cieľ

Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na rok 2021 a ďalšie roky

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu;
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a ďalšie vysoko nebezpečné nákazy (Ebola, MERSCoV, vtáčia chrípka, SARS, importy osýpok, iné epidemiologicky závažné ochorenia prenášané článkonožcami, atď.),
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

### Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie, ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s uvoľnením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení, v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky a v súvislosti so závažnými cezhraničnými ohrozeniami zdravia si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK. Na úrovni EÚ je rozhodnutím EK zriadený Systém včasného varovania a reakcie (EWRS) na vydávanie varovaní v súvislosti so závažnými cezhraničnými ohrozeniami

zdravia. SR ako členský štát EÚ implementovala predmetné rozhodnutie do svojej vnútroštátnej politiky.

### **Odpočet plnenia:**

V roku 2021 nebolo potrebné riešiť mimoriadnu situáciu hrozby úmyselného vypustenia biologických a chemických látok.

V prípade výskytu mimoriadnej epidemiologickej udalosti sa využíva hlásenie v systéme rýchleho varovania v informačnom programe EPIS, kde k 31.12.2021 boli zaznamenané nasledovné mimoriadne situácie:

V roku 2021 sme zaznamenali v okrese Rimavská Sobota 2 epidémie salmonelózy, v jednom prípade sa jednalo o epidemický výskyt 14 prípadov salmonelovej enteritídy (10x potvrdené laboratórne, 4x bez kultivačného dôkazu) po svadobnej hostine v rodinnom dome po konzume rôznych druhov zákuskov niektorých aj doma pripravovaných (hospitalizácia bola potrebná v 4 prípadoch - 3x Detské oddelenie, 1x Interné oddelenie Všeobecnej nemocnice v Rimavskej Sobote) a v druhom prípade sa jednalo o epidemický výskyt v zariadení DOS v Hnúšti, kde ochorelo 8 osôb (hospitalizácia nebola potrebná u žiadneho klienta).

V auguste 2021 bolo hlásené potvrdené ochorenie na dg. A 39.0 Meningokoková meningitída (pozit. PCR test z likvoru, etiologický agens *Neisseria meningitidis*) u 1,5 ročného dieťaťa z rodiny s nízkym hygienickým štandardom z okresu Revúca, ktoré bolo hospitalizované na Detskom oddelení v NsP, n.o. Revúca, pre závažný zdravotný stav preložené do DFNSP v Banskej Bystrici. V ohnisku nákazy nariadené protiepidemické opatrenia, vrátane podania ATB terapie všetkým priamym kontaktom. Ochorenie skončilo vyzdravením.

Epidemický výskyt ochorení s diagnózou A 09 Hnačka a gastroenteritída pravdepodobne infekčného pôvodu bol zaznamenaný v letnom pobytovom tábore v okrese Revúca v auguste 2021, kde z celkového počtu 25 osôb ochorelo 6 detí (4x Revúca, 2x iný okres mimo územnej pôsobnosti RÚVZ RS). Prípady boli hlásené na základe klinickej symptomatológie (febrilita do 38<sup>0</sup>C, hnačka, nauzea) a negatívneho laboratórneho vyšetrenia stolice u detí. Tábor bol predčasne ukončený. V rámci vyšetrovania v ohnisku nákazy odbornými zamestnancami RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote boli zistené hygienické nedostatky v poskytovaní stravy detským klientom, kde sa v odobratých vzorkách stravy (zemiaky, bravčové dusené, varené kolienka) potvrdil masívny výskyt *E. Coli* a *Pseudomonas aeruginosa*.

V roku 2021 evidujeme v okrese R. Sobota jedno sporadické serologicky potvrdené ochorenie na hepatitídu typu A anikterickej formy, zistené v rámci skríningových vyšetrení u 18 ročného nezamestnaného muža s z rodiny s nízkym hygienickým štandardom. V rámci protiepidemických opatrení bol rozhodnutím nariadený lekársky dohľad, ako aj aktívna imunizácia priamych kontaktov.

V súvislosti s pandémiou COVID 19 bolo vyšetrovaných 19 348 prípadov potvrdených metódou RT-PCR alebo antigénovými testami, z toho 6 719 v okrese Revúca a 12 629 v okrese Rimavská Sobota.

Zabezpečenie pripravenosti RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote v súvislosti s pandémiou COVID-19 v okrese Rimavská Sobota a Revúca. V rámci týchto opatrení boli aktualizované dve pracovné zásahové skupiny s celkovým počtom 4 členovia z oddelenia epidemiológie a vodič, ktorí majú zabezpečené účinné OOPP (jednorazové kombinézy, štíty, ochranné okuliare s bočnými stenami typu B, jednorazové návleky, jednorazové rukavice, gumové čizmy, respirátory FFP3 a FFP2, jednorazové rúška), vrátane dezinfekčných prostriedkov na dekontamináciu. V nariadenej 24 hodinovej telefonickej pohotovosti oddeleniu epidemiológie sa pokračovalo z roku 2020 až do 30.4.2021, okrem toho sa v priebehu roku opakovane nariaďovala 24 hodinová pohotovosť aj pri iných udalostiach (2x voľba do

samosprávy obcí v dňoch 15.5.2021 a 23.10.2021, v súvislosti s Olympijskými a Paraolympijskými hrami v Tokiu od 23.7.-5.9.2022 a pri návšteve Pápeža v SR v dňoch 12.9.-16.9.2021). Monitoring vírusu SARS-CoV-2 u populácie v obidvoch okresoch a protiepidemické opatrenia nariaďované pozitívnym osobám, vrátane telefonickú komunikáciu ako aj objednávanie na odbery prostredníctvom RT-PCR testov bolo zabezpečené kontinuálne počas celého roku. Výpomoc oddeleniu epidemiológie počas pandémie bola riešená reprofilizáciou zamestnancov iných oddelení RÚVZ R. Sobota ako aj poskytnutím dočasne pridelených vojakov z VÚ Rožňava. Vytvorená bola zásoba účinných OOPP pre RÚVZ R. Sobota.

Akútne respiračné a chrípke podobné ochorenia boli hlásené pravidelne za každý kalendárny týždeň v priebehu celého sledovaného ročného obdobia. Zvýšený výskyt akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení sme zaznamenali v okrese Rimavská Sobota a Revúca v mesiaci október (hlavne u detí školského a predškolského veku). Protiepidemická komisia v uvedenej záležitosti nezasadala.

## **6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV**

### **Cieľ**

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

### **Anotácia**

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetrovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných enterovírusov vyšetrovaním odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970. Environmentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetovaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

### **Odpočet plnenia:**

Za sledované ročné obdobie boli odobrané vzorky odpadových vôd v rámci sledovania cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov 6x (2.2., 16.3., 25.5., 27.7., 28.9. a 23.11.2021). Výsledky boli negatívne, rovnako ako v predchádzajúcich 5 rokoch. Sledovanie sa zabezpečuje odberom vzoriek na ČOV Rimavská Sobota odborným zamestnancom oddelenia epidemiológie nášho RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

Za sledované ročné obdobie boli odobrané vzorky odpadových vôd v rámci sledovania cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov 6x (2.2., 16.3., 25.5., 27.7., 28.9. a 23.11.2021). Výsledky boli negatívne, rovnako ako v predchádzajúcich 5 rokoch. Sledovanie sa zabezpečuje odberom vzoriek na ČOV Rimavská Sobota odborným zamestnancom oddelenia epidemiológie nášho RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

## **6.7 PREVENCIA HIV/AIDS**

### **Cieľ**

HIV/AIDS je vážnym zdravotníckym a celospoločenským problémom. Narastajúci počet osôb s HIV/AIDS a nevyliciteľnosť tohto ochorenia zdôrazňujú skutočnosť, že prevencia je

najúčinnejším prostriedkom v zabránení šírenia HIV/AIDS v populácii. Základným cieľom Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike je obmedzovať šírenie vírusu HIV v SR a zmiernovať dopady nákazy HIV a AIDS v tých častiach spoločnosti, ktorých sa to najviac dotýka. Národný program je zameraný na celú populáciu SR s dôrazom na ohrozené skupiny obyvateľstva, medzi ktoré patria aj mladí ľudia. Dôslednou realizáciou vzdelávacích aktivít v rámci plnenia úlohy očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí v možných rizikových situáciách.

#### **Anotácia**

Vzhľadom na stále dospievajúcu novú generáciu je potrebné opakovane vykonávať preventívno – edukačné aktivity spojené s ich vzdelávaním a výchovou, aby boli mladí ľudia dostatočne informovaní o tom, čo je HIV/AIDS a ako majú chrániť seba a svojich najbližších. I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Pri realizácii úlohy je možné využiť edukačné aktivity charakteru teoretického výkladu napríklad formou prednášky, besedy, resp. panelovej diskusie k stanoveným tematickým blokom so zameraním na témy dospievanie, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, zdravý životný štýl, prevencia sexuálne prenosných ochorení vrátane infekcie HIV/AIDS, význam Poradne prevencie HIV/AIDS (ostatné dve menované témy s určením pre starších žiakov a študentov). Uvádza sa, že zdravý životný štýl dokáže ovplyvniť výsledné zdravie približne z 50 percent. Nad zdravím máme o mnoho vyššiu kontrolu, ako sa všeobecne predpokladá.

#### **Odpočet plnenia:**

Projekt úradov verejného zdravotníctva v SR „Hrou proti AIDS“ organizovaný pre študentov základných a stredných škôl bol vyňatý z pravidelne vykonávaných celoslovenských aktivít. Vzhľadom k uvedenému sme podujatia neorganizovali a nebudeme v tomto projekte pokračovať. V roku 2021 sa však vykonali ďalšie podporné aktivity, ktoré sú súčasťou Národného programu prevencie HIV/AIDS v SR a k svetovému dňu AIDS za rok 2021. Aktuálne informácie k „Svetovému dňu AIDS“ boli zverejnené na nástenke a webovej stránke RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote ako aj v 5 regionálnych médiách. Niektoré aktivity sú vykonávané spoločne s oddelením OPZ.

## **6.8 PORADNE OČKOVANIA**

### **Cieľ**

Posilnenie informovanosti laickej verejnosti o význame očkovania v prevencii závažných prenosných ochorení. Rozšírenie vedomostí o očkovaní ako aj o ochoreniach preventabilných očkovaním u žiakov stredných zdravotníckych škôl. Doplnenie vzdelávacieho programu v rámci predmetu preventívne lekárstvo o aktuálne informácie v oblasti vakcinológie.

### **Anotácia**

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie. Významným nástrojom na plnenie tejto úlohy je prijatie Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republike a k nemu vypracovaných akčných plánov. Riešenie Poskytovanie informácií o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách. Realizácia projektu vzdelávania žiakov stredných zdravotníckych škôl v oblasti vakcinológie prebieha podľa individuálnej dohody RÚVZ so

SZŠ (v rámci praktických cvičení resp. vyučovacieho procesu), prednostne je zameraná pre študijné odbory zdravotnícky asistent a diplomovaná všeobecná sestra. Výučba je realizovaná formou prednášok a náučných filmov.

#### **Odpočet plnenia:**

Od 1.1.2012 bola na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zriadená Poradňa očkovania s ordinačnými hodinami - každý štvrtok od 10,00 do 14,30 hod. V roku 2021 poradňa očkovania nebola vykonávaná formou osobného pohovoru vzhľadom na pandémiu v súvislosti s výskytom ochorení na COVID 19, aktivity sme zabezpečovali telefonicky alebo elektronicky.

V rámci Poradne očkovania sa poskytovali informácie: zdravotníckym pracovníkom aj laickej verejnosti. Zdravotnícki pracovníci konzultovali predovšetkým problémy súvisiace so zabezpečením dodržiavania termínu povinného očkovania detskej a dospeljej populácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca, kontraindikácie vakcinácie a nežiaduce reakcie po očkovaní. Laická verejnosť sa zaujímala predovšetkým o očkovanie pred cestou do zahraničia a proti COVID 19.

V roku 2021 sme zaznamenali aj odmietnutia povinného očkovania: 26 v okrese Rimavská Sobota a 8 v okrese Revúca. Vzhľadom na pandémiu COVID 19 sa odmietnutia riešili zaslaním stanoviska zákonných zástupcov elektronickou formou. Prípady sú v štádiu vyšetrovania.

## **6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA**

### **Cieľ**

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania za účelom udržania vysokej úrovne zaočkovanosti v Slovenskej republike.

### **Anotácia**

Projekt je zameraný na realizáciu intervencie, ktorá vyplynula z výsledkov výskumu realizovaného v rámci Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v rokoch 2013 – 2014 pod názvom „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaní“. Cieľom projektu je jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním. Cieľovou skupinou budú najmä žiaci vyšších ročníkov stredných škôl. Pozornosť sa zameria aj na vybudovanie kritického postoja účastníkov k rôznym zdrojom informácií súvisiacich s očkovaním. Súčasťou edukácie bude aj ukážka manipulatívnych a zavádzajúcich techník používaných odporcami očkovania. Medzi hlavné 4 tematické okruhy bude patriť:

- problematika povinného očkovania,
- zdroje informácií o očkovaní, kritický pohľad na internet (okruhy s názvami: „Prídavné látky“, „Prečo toľko vakcín“, Nežiaduce účinky po očkovaní“, „Prečo stále očkujeme“ - kvalita života očkovanej a neočkovanej osoby,
- význam individuálnej a kolektívnej imunity.

Efekt intervencie bude overený formou dotazníka vyplneného pred a po intervencii. Významným nástrojom na plnenie tejto úlohy je prijatie Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republike a k nemu vypracovaných akčných plánov.

### **Odpočet plnenia:**



V rámci projektu úradov verejného zdravotníctva v SR „Očkovanie hrou“ organizovaného pre študentov stredných škôl sa aktivity v roku 2021 neuskutočnili pre pandémie v súvislosti s výskytom ochorenia na COVID 19. V projekte budeme pokračovať po ukončení pandemického obdobia.

- 7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, FF, CHA)**
- 7.1 MONITORING KVALITY VOD VYBRANÝCH LOKALÍT**
- 7.2 KVALITA VODY A PROSTREDIA ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENÍ A UMELÝCH KÚPALÍSK**
- 7.3 MATERSKÉ MLIEKO**
- 7.4 REZIDUÁ PESTICÍDOV V PITNÝCH VODÁCH A POTRAVINÁCH NA VÝŽIVU A VÝŽIVOVÉ PRÍPRAVKY PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI**
- 7.5 NADSTAVBOVÁ DIAGNOSTIKA VÝZNAMNÝCH MIKROORGANIZMOV V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ**
- 7.6 BIOMONITORING ŤAŽKÝCH KOVOV V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ**
- 7.7 VEDĽAJŠIE PRODUKTY DEZINFEKCIE A KVALITA PITNEJ VODY**
- 7.8 MONITORING VÝSKYTU VIBRIÍ S CIEĽOM OCHRANY VEREJNÉHO ZDRAVIA**
- 7.9 MONITORING BIOLOGICKÝCH ALERGÉNOV V OVZDUŠÍ (PEĽOVÁ INFORMAČNÁ SLUŽBA – PIS) A ALERGENOV ROZTOCOV VO VNUTORNOM PROSTREDÍ**
- 7.10 STANOVENIE SYNTETICKÝCH POTRAVINARSKÝCH FARBIV V POTRAVINÁCH**
- 7.11 MONITORING EXPOZÍCIE ZAMESTNANCOV OPERACNYCH SAL NARKOTIZACNYMI PLYNMI**
- 7.12 MONITORING CELKOVEHO ORGANICKEHO UHLIKA V PRIRODNYCH A UMELYCH KUPALISKACH**

- 7.13 EPIDEMIOLOGICKA PREVENCIA RIZIKA KARCINOGENITY V POPULACII**
- 7.14 ANALYZA CELKOVEHO ARZENU VO VODACH**
- 7.15 MONITORING ENERGETICKEJ A BIOLOGICKEJ HODNOTY STRAVY SPOJENÝ S ANALÝZOU VYBRANÝCH KONTAMINANTOV V STRAVE V ZARIADENIACH SPOLOČNÉHO STRAVOVANIA PRE DETI MŠ A ZŠ**
- 7.16 MONITORING OBSAHU ŤAŽKÝCH KOVOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI**
- 7.17 MONITORING OBSAHU DUSITANOV A DUSIČNANOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI**
- 7.18 MONITORING OBSAHU HISTAMÍNU V POTRAVINÁCH A NÁPOJOCH**

**RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nemá zriadené pracovisko  
nepodieľal sa na plnení úloh**

## **8. LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA**

- 8.1 DIFERENCIÁLNA DIAGNOSTIKA RESPIRAČNÝCH OCHORENÍ**
- 8.2 SURVEILLANCE INVAZÍVNYCH PNEUMOKOKOVÝCH OCHORENÍ**
- 8.3 SURVEILLANCE BORDETELLA PERTUSSIS**
- 8.4 DIAGNOSTIKA EXANTÉMOVÝCH OCHORENÍ**
- 8.5 TYPIZÁCIA ROTAVÍRUSOV**

**RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nemá zriadené pracovisko**

## **9. ODBOR PODPORY ZDRAVIA**

- 9.1 ZDRAVOTNÉ UVEDOMENIE A SPRÁVANIE SA OBYVATEĽOV SR**

### **Cieľ**

Cieľom prieskumu je sledovať úroveň a vývoj zdravotného uvedomenia a správania sa občanov Slovenskej republiky.

### **Anotácia**

Úrad verejného zdravotníctva SR realizuje pravidelné sledovanie ukazovateľov zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenskej republiky s cieľom zvyšovať informovanosť a zdravotné uvedomenie občanov, navodzovať postupnú zmenu postoja obyvateľov k vlastnému zdraviu, preventívne chrániť ich zdravotný stav, ako aj získavať informácie napríklad o stravovacích zvyklostiach občanov, o intenzite ich pohybovej aktivity a postupne dosahovať znižovanie rizikových faktorov ovplyvňujúcich zdravie.

#### **Odpočet plnenia:**

Za hodnotené obdobie úloha nebola realizovaná.

## **9.2 PRIESKUM ZDRAVOTNEJ GRAMOTNOSTI OBYVATEĽOV SR**

### **Cieľ**

Cieľom prieskumu je stanoviť úroveň zdravotnej gramotnosti u obyvateľov SR a zároveň vytvoriť databázu kvalitných medzinárodne porovnateľných údajov slúžiacich pre prípravu empirických podkladov k plánovaniu a výkonu programov a projektov.

### **Anotácia**

Úrad verejného zdravotníctva SR sa stal súčasťou medzinárodnej siete Action Network on Measuring Population and Organizational Health Literacy (M-POHL), ktorá vznikla pod záštitou Svetovej zdravotníckej organizácie v roku 2018 so zámerom zlepšovať úroveň zdravotnej gramotnosti vo svete. Základy siete M-POHL boli postavené na výstupoch z pilotného Európskeho prieskumu zdravotnej gramotnosti HLS-EU (2009-2012).

Slovenská republika zrealizovala prvý prieskum zdravotnej gramotnosti HLS19 v roku 2020 v spolupráci s 20 zapojenými európskymi krajinami. Prieskum sa zameriaval na kognitívne a sociálne zručnosti určujúce motiváciu a schopnosť jednotlivcov získať prístup k informáciám zameraným na zdravotné otázky, porozumieť im a využívať ich spôsobom, ktorý podporuje a udržiava dobré zdravie, a to aj v rámci digitálneho priestoru.

#### **Odpočet plnenia:**

Za hodnotené obdobie úloha nebola realizovaná.

## **9.3 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

### **Cieľ**

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky plánovať aktivity, intervencie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu.

### **Anotácia**

Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č.438 z 5. septembra 2012 spracoval Správu o zdravotnom stave obyvateľstva Slovenskej republiky za roky 2012 – 2014, ktorá bola schválená vládou Slovenskej republiky uznesením č. 542, 7. októbra 2015.

Na príprave Správy sa podieľal Odbor podpory zdravia ÚVZ SR v spolupráci s Národným centrom zdravotníckych informácií, Štatistickým úradom SR, Sociálnou poisťovňou, Odborom epidemiológie ÚVZ SR a Odborom hygieny životného prostredia ÚVZ SR.

Správa vychádza zo základných údajov demografického vývoja obyvateľstva Slovenskej republiky, ktoré tvoria jej úvodnú časť. Opisuje epidemiologickú situáciu vo vývoji vybraných skupín ochorení chronických neinfekčných i infekčných za uvedené obdobie. Popisuje vývoj najzávažnejších chronických ochorení a iných závažných skupín

chorôb z pohľadu úmrtnosti (vrátane problémov pri objektivizácii príčin smrti), chorobnosti, práceneschopnosti, invalidizácie. Na základe štatistických a epidemiologických analýz správa hodnotí vývoj najmä tých chronických ochorení, ktoré sú najčastejšie príčinou negatívnych zmien zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky a zároveň hodnotí vývoj úmrtnosti aj v európskom kontexte. Poukazuje tiež na hlavné, základné rizikové faktory, ich výskyt a monitoring, ktoré súvisia s najčastejšími chronickými ochoreniami, urýchľujú ich vznik a výskyt. Uvádza ich výskyt a prevalenciu v populácii.

#### **Odpočet plnenia:**

Činnosť poradenského centra ochrany a podpory zdravia v hodnotenom období bola značne obmedzená, vo veľkej časti aj pozastavená, jednak z dôvodu vyťaženia zamestnancov riešením prioritných pracovných činností, jednak z dôvodu vyhlásenia mimoriadneho stavu v SR v súvislosti so zlou epidemickou situáciou a výskytom ochorenia COVID-19. Za hodnotené obdobie bolo v základnej poradni prvo-vyšetrených 35 klientov (8 mužov a 27 žien). Celkový počet klientov v poradni zdravia, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo zamerané na prevenciu kardiovaskulárnych ochorení je 66 (13 mužov a 53 žien), ktorým bolo stanovené riziko kardiovaskulárnych chorôb realizáciou komplexného vyšetrenia (antropometrické a biochemické vyšetrenie, meranie krvného tlaku a získanie anamnestických údajov). Aj napriek zlej situácii sa nám podarilo zorganizovať dva výjazdy Poradne zdravia (Sociálna poisťovňa Rimavská Sobota - vyšetrených 29 zamestnancov a Daňový úrad a Colná správa Rimavská Sobota - vyšetrených 30 zamestnancov).

V súvislosti s hlásenými prenosnými ochoreniami hlavne týkajúce sa ochorenia COVID-19, vyvolané koronavírusom SARS-CoV-2 zo spádovej oblasti okresov Rimavská Sobota a Revúca boli v sledovanom období poskytnuté konzultácie zodpovedným zdravotníckym pracovníkom, pracovníkom štátnej a verejnej správy ale aj poradenstvo pre laickú verejnosť, ktorej sa evidované prípady konkrétne týkali.

- počas roku 2021 sme pokračovali v poradenskej činnosti aj v lokalitách s nízkym hygienickým štandardom tiež v súvislosti s výskytom COVID-19 v spolupráci s rómskymi asistentmi a komunitnými pracovníkmi z okresov Rimavská Sobota a Revúca, kde sme sa zamerali na celkové zvýšenie zdravotného uvedomenia, významu čistých rúk, používania rúšok, vakcinácie ako aj na kontrolu dodržiavania karanténnych opatrení nariadených v ohniskách nákazy. Veľká časť poradenskej činnosti bola zameraná na podporu vakcinačnej kampane širokej verejnosti, jednak prostredníctvom miest a obcí okresu Rimavská Sobota a Revúca, jednak cez rôzne inštitúcie a občianske združenia.
- v rámci „Poradne očkovania“ nášho RÚVZ sa poskytovali informácie zdravotníckym pracovníkom aj laickej verejnosti: zdravotnícki pracovníci konzultovali predovšetkým problémy súvisiace so zabezpečovaním dodržiavania termínu povinného očkovania detskej a dospeljej populácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca, kontraindikácie vakcinácie a nežiaduce reakcie po očkovaní, laická verejnosť sa zaujímala predovšetkým o očkovanie pred cestou do zahraničia, najaktuálnejšou témou konzultácií však boli v hodnotenom období konzultácie ohľadne očkovania proti COVID-19,
- v roku 2021 bola dočasne pozastavená činnosť „hepatálnej poradne“, ktorá je súčasťou poradne zdravia pre obyvateľov okresov Rimavská Sobota a Revúca. Do pozastavenia jej činnosti v máji roku 2021 navštívilo poradňu – 7 klientov.

## **9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCIÍ OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025**

### **Cieľ**

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a

eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení. Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 bol schválený vládou SR 2. septembra 2015

#### **Anotácia**

Obezita sa stala celosvetovou pandémiou a v súčasnosti sa považuje za hlavnú hrozbu zdravotného problému. Obezita je zodpovedná za 2-8 % všetkých výdavkov na zdravotníctvo a 10 – 13 % úmrtí v rôznych častiach európskeho regiónu a počet tých, ktorí sú postihnutí kontinuálne narastá do alarmujúcich rozmerov. Na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 10 z 9. januára 2008 ÚVZ SR vypracoval a dňa 20. decembra 2010 na rokovanie vlády predložil „Správu o plnení Národného programu prevencie obezity v Slovenskej republike za roky 2008 - 2010“. Oblasť realizovaných aktivít: *Spoločná oblasť* (výchova a vzdelávanie, médiá a komunikácia, zdravotníctvo, socioekonomické faktory prostredia), *Pohybová oblasť* (budovanie športovísk, dopravná infraštruktúra), *Výživa* (poľnohospodárska politika, trh a marketingové stratégie).

#### **Odpočet plnenia:**

Pri príležitosti „Svetového dňa obezity“, ktorý sa uskutočnil 4.3.2021 bol pripravený materiál na webovú stránku RÚVZ jednak so všeobecnými informáciami k vzniku a prevencii obezity a tiež so zámerom zvýšiť povedomie o obezite v celej populácii. Materiál bol zameraný hlavne na správne stravovacie návyky a tiež spropagovanie „Týždňa prevencie nadváhy a obezity na Slovensku. Pre širokú verejnosť boli sprístupnené webové portály s on-line poradenstvom o výžive a prevencii obezity zadarmo.

V hodnotenom období sme pokračovali v projekte „Viem čo zjem“. Realizácia projektu v hodnotenom roku pokračovala v rovnakom tematickom režime, témy prednášok ostali nezmenené s názvom „Hygiena potravín“. V rámci pôsobnosti RÚVZ boli v školskom roku 2020/2021 zapojené 3 základné školy v meste Rimavská Sobota. Termíny prednášok boli dohodnuté so školskými koordinátormi programu na jarné mesiace roku 2021, avšak vzhľadom na zlú epidemiologickú situáciu boli realizované čiastočne dištančnou formou a ku koncu roka aj prezenčnou formou. Celkový počet edukovaných žiakov bol 260, z toho 62 žiakov vyplnilo dotazník efektivity.

Pri príležitosti „Svetového dňa pohybu ku zdraviu“ sme aktivity venovali širokej verejnosti, Tematický boli aktivity zamerané na pohyb počas pandémie. Na webovej stránke RÚVZ sme zverejnili články s aktuálnymi informáciami „Ako si udržať fyzickú aktivitu počas karantény“ a tiež informácie o následkoch nedostatočnej fyzickej aktivity. Tieto boli uverejnené aj v 4 regionálnych médiách.

V mesiaci október sa jeden pracovník zúčastnil odborného webináru pod názvom „3.kongres Slovenskej obezitologickej asociácie a 19.obezitologických dní s medzinárodnou účasťou“, ktorý bol významným prínosom v najnovších trendoch prevencie a liečby obezity na Slovensku.

### **9.4.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie**

#### **Cieľ**

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov - pohybovej inaktivity.

#### **Anotácia**

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a súťaže zvýšiť informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických

neinfekčných ochorení, propagovanie minimálneho objemu a intenzity pohybovej aktivity, ktoré už môžu byť efektívne pri priaznivom ovplyvnení zdravia jedinca s cieľom zvýšiť úroveň pohybovej aktivity dospeléj populácie SR aspoň na túto postačujúcu hranicu, vytvoriť u účastníkov súťaže návyk na pravidelnú pohybovú aktivitu. Analýza údajov z účastníckych listov a výsledkov vyšetrení u účastníkov so záujmom o konzultáciu v „poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity“ metódami bioštatistiky.

#### **Odpočet plnenia:**

Zdravotno-výchovné aktivity sme realizovali v súvislosti s IX. ročníkom celonárodnej kampane „Vyzvi srdce k pohybu“, zamerali sme sa na oslovenie dospeléj populácie, ktorá sa doposiaľ nevenovala pohybovej aktivite. Odprezentovanie kampane spolu so všetkými materiálmi ohľadne prebiehajúcej súťaže spolu s účastníckym listom boli opakovane zverejňované v štyroch regionálnych médiách a na webovej stránke RÚVZ, tiež tlačová správa ku kampani. V rámci spropagovania kampane a s cieľom povzbudiť čo najviac ľudí, aby zaradili do svojho voľného času viacej pohybovej aktivity boli účastnícke listy spolu s podmienkami súťaže zaslané na všetky stredné školy (17) a veľké podniky a mestské úrady (18) v okrese Rimavská Sobota a Revúca. Pre získanie čo najväčšieho počtu účastníkov bola akcia niekoľkokrát opakovane propagovaná v regionálnych médiách (4).

## **9.5 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT**

### **Cieľ**

Zabezpečiť dostupnosť aktivít pre obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád zameraných na podporu zdravého životného štýlu.

### **Anotácia**

Akčný plán pre oblasť zdravia vychádza predovšetkým zo stratégie, z relevantných národných a medzinárodných strategických dokumentov. Pre oblasť zdravia je zdôraznená potreba zabezpečenia ochrany a dôstojnosti pre najslabšie sociálne skupiny; podpory lepšieho prístupu znevýhodnených komunít k zdravotnej starostlivosti; zabezpečenia dôstojných a spravodlivých podmienok v prístupe zdravotníckych zamestnancov a v dostupnosti poskytovanej zdravotnej starostlivosti; posilnenia výchovy a vzdelávania detí a žiakov k zdravému životnému štýlu

### **Odpočet plnenia:**

V súvislosti so šírením ochorenia COVI-19 a zabezpečením očkovacej kampane sme v rámci spolupráce so zdravými regiónmi zahájili spoločnú koordináciu postupov pri očkovaní rómskych komunít. Zo strany zdravých regiónov nám boli poskytnuté zoznamy lokalít v ktorých pôsobia koordinátori v rámci okresov Rimavská Sobota a Revúca, ktorí ponúkajú aktivity priamo v teréne, tiež zoznamy obcí v ktorých bol prejavovaný záujem o očkovanie obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád. Ďalej bola zahájená veľmi aktívna spolupráca so starostami obcí a agentúrou HURRICANE, prostredníctvom ktorých boli zabezpečované výjazdové očkovacie jednotky pre rómske komunity v okrese Rimavská Sobota a Revúca. Celkom bolo zabezpečených 10 výjazdov mobilných očkovacích jednotiek, kde bolo zaočkovaných cca 340 ľudí.

## **9.6 STRATÉGIA ROZVOJA PORADENSKÝCH CENTIER OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA V SR**

### **Cieľ**

Cieľom prípravy Stratégie rozvoja Poradenských centier ochrany a podpory zdravia je vytvorenie podmienok na zlepšovanie kvality a úrovne poskytovaných služieb.

### **Anotácia**

Zámerom PCOPZ je zvyšovanie povedomia a informovanosti o možnostiach prevencie neprenosných chorôb a zvyšovanie zdravotnej gramotnosti jednotlivcov, komúnit a obyvateľstva SR. Aktívnym vyhľadávaním a ovplyvňovaním rizikových faktorov zlepšiť zdravotný stav obyvateľov prostredníctvom poradenstva zameraného na pozitívnu zmenu spôsobu života s využitím vedecky overených poznatkov a metód z oblasti medicíny a verejného zdravotníctva.

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov chronických ochorení v populácii SR na národnej a regionálnych úrovniach zahŕňa tri kľúčové funkcie verejného zdravotníctva:

1. Systematické a pravidelné monitorovanie zdravotného stavu a potrieb komúnit v oblasti zdravia.
2. Tvorba komplexnej politiky, ktorá je založená na aktuálnych, dostupných znalostiach a reaguje na potreby komúnit v oblasti zdravia.
3. Zabezpečenie zo strany riadiacich orgánov na všetkých úrovniach, že odsúhlasené, vysoko prioritné služby v oblastiach podpory zdravia sa poskytnú a budú dostupné každému členovi komunity kvalifikovanými organizáciami.

Súčasťou je vývoj, testovanie a vyhodnocovanie systémov determinantov a indikátorov zdravia, dotváranie a vylepšovanie programu Test zdravé srdce, vyhodnocovanie efektivity intervencií, tvorba metodík a vzdelávacích programov, budovanie partnerstiev a tvorba koordinačných nástrojov, tvarovanie sociálnych vzťahov, mestského plánovania, dlhodobé spoločenské plánovanie. Významnou stratégiou je spolupráca v rámci rezortu a snaha o zapojenie všetkých zdravotníkov do primárno-preventívnych aktivít, ako aj intersektorálna spolupráca (zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a i.).

#### **Odpočet plnenia:**

„Svetový deň obezity“ - aktivity sú popísané v časti 9.4. „Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“ – aktivity sú popísané v časti 9.4. „Svetový deň vody“ – oddelenie Hygieny životného prostredia a zdravia pripravilo článok do regionálnych médií (5) a na webovú stránku RÚVZ (1). „Svetový deň bez tabaku“ - v kontexte súčasnej koronavírusovej pandémie už možno vyhodnotiť, že tabakový dym má imunosupresívny účinok, vďaka čomu sú fajčiarov náchylnejší na infekciu. Týmto smerom boli zamerané aktivity a články o škodlivosti fajčenia, ktoré boli zverejnené na webovej stránke RÚVZ (1) a tiež v 5 regionálnych médiách. Boli vytvorené postery – „5 krokov proti fajčeniu“, „Ako sa pripraviť na odvykanie od fajčenia“, „Dobré dôvody prečo zanechať fajčenie“, „Čo sa stane s telom po zanechaní fajčenia“. Pri príležitosti tohto dňa bol dňa 31.5.2021 na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě **„Deň otvorených dverí“**, kde sme pre záujemcov pripravili meranie tlaku krvi, vitálnej kapacity pľúc a u fajčiarov sa zisťovanie hladiny kysličníka uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer. Celkovo sa akcie zúčastnilo 36 ľudí, merania prístrojom smokerlyzer 10 ľudí, spirometrie 21 ľudí a merania krvného tlaku 21 záujemcov. Na prelome mesiaca jún a júl hodnoteného roka sme zabezpečovali prevádzku telefonickej Linky pomoci na odvykanie od fajčenie, kde bolo za časové obdobie 14 dní evidovaných celkom 37 hovorov, z ktorých bolo 22 bolo poskytnuté odborné poradenstvo.

V problematike prevencii onkologických ochorení sme v mesiaci február zverejnili článok s aktuálnou témou v 4 regionálnych médiách a na webovej stránke RÚVZ (1). V mesiaci apríl boli edukované dievčatá stredných škôl v prevencii rakoviny prsníka v okrese Rimavská Sobota (Obchodná akadémia 50 študentiek + dotazník získaných vedomostí a postojov, Súkromná odborná škola hotelová Rimavská Sobota 70 študentiek + dotazník získaných vedomostí a postojov) a v okrese Revúca (Súkromná stredná odborná škola 21 študentiek + dotazník získaných vedomostí a postojov). V mesiaci apríl boli realizované on-line prednášky na tému prevencie onkologických ochorení pre zamestnancov mestského

úradu v Rimavskej Sobote s dotazníkom získaných postojov a vedomostí. V mesiaci jún boli realizované dve prednášky v Sociálnej poisťovni pre 29 zamestnancov s dotazníkom získaných vedomostí a postojov. V mesiaci september boli prednášky na Daňovom úrade a colnej správe v Rimavskej Sobote pre 29 zamestnancov s dotazníkom získaných vedomostí a postojov. V septembri bolo edukovaných 16 zamestnancov RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote v rámci odborného seminára s dotazníkom získaných vedomostí a postojov. Pri prednáškach bol využitý model prsníka a hrubého čreva. Pre všetkých edukovaných boli poskytnuté edukačné materiály. Na základe zhoršenej epidemiologickej situácie boli prednášky s problematikou onkologických ochorení pripravené aj v elektronickej forme. Tieto boli poskytnuté 6-tim mestským úradom v okrese Rimavská Sobota a Revúca a 11-tim stredným školám v oboch okresoch. V priestoroch RÚVZ boli inštalované dva edukačné panely s danou tematikou. Propagačný materiál - letáky k prevencii onkologických ochorení bol distribuovaný na úrady miestnej samosprávy.

Čo sa týka protidrogovej prevencie boli v júni zorganizované prednášky pre študentov dvoch stredných škôl v meste Rimavská Sobota, na tému: „Čo by sme mali vedieť o drogách“, kde jedna samostatná časť prednášky bola venovaná problematike alkoholizmu mladých dievčat. Celkovo bolo edukovaných 98 študentov.

V rámci aktivít, ktoré boli tematicky zamerané na skupinu seniorov a aktívne starnutie sme viaceré z nich realizovali prostredníctvom elektronických médií, nakoľko epidemiologická situácia a opatrenia v súvislosti so šírením ochorenia COVID-19 nám nedovoľovali ich realizovať prezenčnou formou – prednášky a besedy. Pre skupinu seniorov sme do regionálnych médií (5) a na webovú stránku úradu pripravili materiály týkajúce sa odporúčanej pohybovej aktivity pre seniorov, tiež boli zverejnené všeobecné odporúčania pre stravovanie seniorov so vzorovým jedálnym lístkom a malou kuchárskou knihou. Všetky materiály boli zaslané elektronicou poštou Domovom dôchodcov a Domovom sociálnych služieb v okrese Rimavská Sobota a Revúca (11). Ďalšie aktivity boli zamerané na prevenciu ochorenia COVID-19 a tiež na podporu vakcinácie proti ochoreniu COVID-19 pre vekovú skupinu seniorov, konkrétne informácia do regionálnych médií a webovú stránku RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote „Správny postup pri výbere respirátora, manipulácii a údržbe“, očkovačská kampaň zameraná na tému: „Ako presvedčiť babku a dedka, aby sa dali zaočkovať“, pre seniorov, ktorí váhali s očkovaním.

Nakoľko pandémia pokračovala aj v letných mesiacoch a pre seniorov bolo ťažké zvládať pretrvávajúcu situáciu, v spolupráci s National Focal Point for IHR WHO bolo pripravených 5 posterov „Ako podporiť duševne zdravie starších ľudí počas pandémie COVID-19“, ktoré boli v mesiaci august distribuované pre DD a DSS v okrese Rimavská Sobota a Revúca (11).

Pri príležitosti „Svetového dňa Alzheimerovej choroby“ bol pripravený do regionálnych médií (5) a na webovú stránku úradu (1) článok zameraný na príčiny vzniku, rizikové faktory, časté príznaky ochorenia, ktoré by si mali všímať príbuzní, ako možno zmierniť nástup Alzheimerovej choroby a tiež jej prevenciu. V rámci „Svetového dňa osteoporózy“ sme pripravili materiál na zverejnenie v regionálnych médiách (5) a na webovej stránke úradu (1) venovaný osteoporóze ako „Tichom zlodejovi kostí“.

„Svetový deň diabetu“ – zverejnili sme článok k danej tematike na webovej stránke RÚVZ (1) a tiež v regionálnych médiách (4).

„Európsky týždeň boja proti drogám“ – boli zverejnené informácie, ktorých cieľom je zdôrazniť význam prevencie v boji proti zneužívaniu drog a zároveň zvýšiť povedomie o legálnych aj nelegálnych drogách, tiež informácie podľa údajov Národného centra zdravotníckych informácií v Slovenskej republike so štatistickými údajmi o počte konzumentov legálnych a nelegálnych drog. Pre širokú verejnosť boli poskytnuté informačné portály pre ďalšie informácie k danej problematike.



„Svetový deň AIDS“ zverejnili sme na webovej stránke RÚVZ (1) a v regionálnych médiách (5) správu k pripomenutiu každoročného svetového dňa a tiež možnosti testovania AIDS/HIV na Slovensku na prítomnosť anti- HIV protilátok. Pre verejnosť boli poskytnuté aj linky pre ďalšie informačné kanály k danej tematike.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva  
so sídlom v Rožňave**

## **1. HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA**

### **1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)**

#### **Cieľ**

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom zlepšenia stavu environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, kontaminovanými územiami, nebezpečnými chemickými látkami, UV žiarením a zmenou klímy.

Oddelenie HŽPaZ RÚVZ so sídlom v Rožňave na plnení projektu v roku 2021 nepodieľalo.

### **1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV**

#### **Cieľ**

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu *Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR III*, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom *Protokol o vode a zdraví*.

Riešiteľskými pracoviskami sú ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. V súčasnej etape riešenia sa oddelenie HŽPaZ RÚVZ so sídlom v Rožňave na plnení projektu nepodieľa.

### **1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ**

#### **Cieľ**

- zabezpečiť pokračovanie procesov zameraných na rozvoj ľudského biomonitoringu (HBM) a jeho metodík vo vzťahu k chemickým rizikovým faktorom zo životného i pracovného prostredia,
- zvýšiť udržateľnosť odborných kapacít pre HBM v rámci ÚVZ SR a RÚVZ v SR,
- vytvárať podmienky pre zavedenie systémového prístupu k aplikácii HBM na národnej úrovni v kontexte vytvorenia európskej platformy pre ľudský biomonitoring HBM4EU a aktuálnych priorit vychádzajúcich z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V.).

RÚVZ so sídlom v Rožňave nie je vybraným riešiteľským pracoviskom, na plnení úlohy sa nepodieľa ( pokračovanie projektu z predchádzajúcich rokov ).

## **1.4 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU**

### **Cieľ**

- vytvorenie prehľadu o výrobkoch, ktoré sa na Slovensku používajú ako výrobky určené pre styk s pitnou vodou a o dokladoch, ktorými je preukazovaná ich vhodnosť pre styk s pitnou vodou,
- posúdenie celkovej situácie na trhu v oblasti výrobkov určených na styk s pitnou vodou v nadväznosti na zozbierané informácie
- získanie podkladov pre prijatie účinných opatrení a riešení do budúcnosti ako napr.:
  - a) prípravu legislatívy v oblasti výrobkov prichádzajúcich do kontaktu s pitnou vodou v rámci Európskej únie,
  - b) novelu vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 550/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na výrobky určené na styk s pitnou vodou,
  - c) pokyny pre výkon štátneho zdravotného dozoru v oblasti výrobkov určených pre styk s pitnou vodou.

V rámci projektu boli priebežne zozbierané informácie a údaje o výrobkoch používaných pre styk s pitnou vodou a o dokladoch, ktorými je preukazovaná ich vhodnosť pre tento účel, a to ako podklad pre posúdenie celkovej situácie na trhu v oblasti výrobkov určených na styk s pitnou vodou v Slovenskej republike a získanie podkladov pre prijatie opatrení a návrhov na riešenie predmetnej problematiky v praxi. V rámci posudzovania predložených návrhov na kolaudáciu stavieb bolo od stavebníkov/investorov vyžadované predloženie relevantnej dokumentácie k výrobkom určeným na styk s pitnou vodou. Údaje o typoch použitých výrobkov a predloženej dokumentácii, pre ich následné zaslanie do NRC pri RÚVZ so sídlom v Poprade, boli spracované tabuľkovou formou v zmysle usmernenia ÚVZ SR k tomuto projektu zo dňa 15.01.2020.

## **1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH**

### **Cieľ**

Získať informácie o výskyte pesticídnych látok a iných mikropolutantov v pitných vodách v Slovenskej republike.

Etapy riešenia projektu zahŕňajú zavedenie postupov pre monitorovanie a hodnotenie pesticídnych látok a monitoring vytipovaných vodárenských zdrojov a pitnej vody. Riešiteľskými pracoviskami sú ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. V súčasnej etape riešenia sa oddelenie HŽPaZ RÚVZ so sídlom v Rožňave na plnení projektu nepodieľa.

## **1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ**

### **Cieľ**

Hlavným cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc – peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na naplnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska. Obnova a dobudovanie technického, prístrojového a personálneho vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby (PIS) zabezpečí adekvátny monitoring environmentálnych zdravotných rizík spôsobených výskytom biologických alergénov v ovzduší pre celé územie Slovenska, čím sa posilní základná úloha v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia, a to prevencia.

Ide o pokračovanie projektu z predchádzajúcich rokov. RÚVZ so sídlom v Rožňave nie je vybraným riešiteľským pracoviskom.

## **2. Odbor preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie**

Plnenie úloh v rámci Programov a projektov ÚVZSR rozpracovaných v pláne práce odd. PPLaT na rok 2021 značne poznačila situácia v spoločnosti v dôsledku vyhlásenia núdzového a výnimočného stavu v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19. Práca oddelenia bola z významnej časti obmedzená pre plnenie úloh súvisiacich s epid. šetrením pozitívnych prípadov testovania na ochorenie COVID-19 a ich kontaktov u obyvateľstva ako aj v najvýznamnejších prevádzkach v okrese Rožňava. V rámci očkovacej kampane / projekt RÚVZ so sídlom v Rožňave / pracovníci oddelenia spolupracovali na vytvorení propagačných materiálov / leták, video /, zabezpečovali dostupnosť týchto materiálov ako aj odbornú podporu zamestnávateľom, organizačne zabezpečovali realizáciu kampane a to výkon očkovania priamo na pracoviskách a v jednotlivých obciach.. Prevažná časť ŠZD bola zameraná na kontrolu plnenia opatrení Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, vydaných v súvislosti s ochranou verejného zdravia z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19.

### **2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce**

#### **Komentár:**

V roku 2021 bola priebežne aktualizovaná evidencia subjektov, ktorých gestorom je odd. PPLaT a evidencia subjektov s vykonávanými pracovnými činnosťami súvisiacimi s expozíciou chemickým karcinogénom, mutagénom, toxickým a veľmi toxickým látkam a zmesiam. V súvislosti s zmenou legislatívy bola vytvorená databáza subjektov s povinnosťou oznámenia činnosti. V spolupráci s jednotlivými oddeleniami RÚVZ bola aktualizovaná aj evidencia vykonávania činností PZS, dopĺňaná na základe výkonu štátneho zdravotného dozoru. Spolupráca s PZS bola realizovaná najmä v súvislosti s prešetrovaním podozrení na chorobu z povolania a metodickým usmerňovaní pri posudzovaní zdravotných rizík pri práci. Spolupráca s MPSVaR bola realizovaná na regionálnej úrovni v problematike práce osôb so zdravotným postihnutím. Pre potreby ÚPSVaR v Rožňave bolo vydané stanovisko ku chráneným pracoviskám v 22 prípadoch. Spolupráca s Inšpektorátom práce v Košiciach pokračuje v zmysle dohody HHSR a generálnej riaditeľky NIP. Pre Inšpektorát práce Košice bolo vydané stanovisko k udeleniu povolenia na výkon ľahkých prác pre mladistvého zamestnanca (študent).

Pre Ministerstvo životného prostredia SR, Odbor posudzovania vplyvov na životné prostredie bolo vypracované stanovisko k zámeru a následne stanovisko k správe o hodnotení podľa zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie zámeru „Plán otvárky, prípravy a dobývania výhradného ložiska vápenca v DP Slavec v období 2020-2045“ a „Plán otvárky, prípravy a dobývania ložiska Gemerská Poloma – Mastenec na roky 2021 – 2040 zmena navrhovanej činnosti“.

Pre Okresný úrad Rožňava, Odbor starostlivosti o životné prostredie bolo vypracované stanovisko k oznámeniu doplnenia zámeru navrhovanej činnosti „Využitie odpadov na zakladanie vydobytych priestorov – dobývací priestor Gemerská Hôrka“. a stanovisko k zámeru pokračovania banskej činnosti „Plán otvárky, prípravy a dobývania výhradného ložiska vápenca v dobývacom priestore Silická Brezová I. na obdobie rokov 2020 – 2034“.

Metodické vedenie zamestnávateľov bolo zamerané najmä na pomoc pri zavedení opatrení na zabránenie šíreniu ochorenia COVID-19. V oblasti ochrany zdravia zamestnancov pri práci bolo zamerané najmä na problematiku zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov

vykonávajúcich riziková prácu, ďalej bola pozornosť venovaná aktualizácii posudkov rizika pri práci, realizácii opatrení na obmedzovanie alebo odstránenie zdravotných rizík a problematike zaradovania zamestnancov na výkon pracovnej činnosti na základe výsledkov posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu. Cieľene, v spolupráci so zamestnávateľom a zástupcami zamestnancov, je riešená problematika hluku v Essity Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka z dôvodu opakovaného výskytu choroby profesionálneho pôvodu.

V rámci ŠZD bolo vykonaných celkom 324 kontrol. Kontrolná činnosť bola zameraná na plnenie opatrení prijatých v súvislosti s ochorením COVID-19, ďalej na výsledky posúdenia zdravotných rizík pri práci a preventívne opatrenia, prijaté zamestnávateľmi na ich obmedzenie. Ďalej bolo vykonaných 37 ohliadok priestorov súvisiacich s ich uvedením do prevádzky a bolo poskytnutých 672 konzultácií.

Pozornosť bola venovaná organizácii pracovného procesu so zameraním na režim práce a odpočinku, dvíhanie bremien, neprijateľné a podmienené prijateľné pracovné polohy s cieľom skvalitnenia posudzovania pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu DNJZ ako prioritnému problému v oblasti poškodenia zdravia v súvislosti s prácou.

- Počet prešetrených podozrení na chorobu z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania: 2
- Počet prešetrených podozrení na chorobu z povolania v položke 28 zoznamu chorôb z povolania v súvislosti s DNJZ: 2
- Počet hlásených chorôb z povolania z titulu DNJZ: 4
- Účasť na Regionálnych konzultačných dňoch chorôb z povolania na KLPaKT v Košiciach : 1 / RKD odložené z dôvodu COVID-19. /

Ved. odd. PPLaT je členom pracovnej skupiny pre prípravu novelizácie Vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci.

V roku 2021 :

- Počet prešetrených podozrení na chorobu z povolania: 6
- Počet hlásených chorôb z povolania: 9
- Počet hlásených ohrození chorobou z povolania: 0

Prešetrovanie podozrenia na chorobu z povolania bolo realizované u nasledovných profesií: skladníčka, všeobecný lekár pre dospelých, obrábač kovov, pieskovač, zvarač – brusič, pilčík, technik nožovej dielne. Aktívne prebieha spolupráca v uvedenej problematike s KPLaKT Košice.

Individuálne poradenstvo v oblastiach súvisiacich so zabezpečením ochrany zdravia pri práci bolo zabezpečené v rámci celoročnej činnosti ŠPCOPZP ( špecializované poradenské centrum ochrany a podpory zdravia pri práci ). Poradňu ŠPCOPZP navštívilo v roku 2021 celkom 16 klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti predchádzania chorobám z povolania, vytváraniu zdravého pracovného prostredia a zdravých pracovných podmienok.

### 2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík ( rizikové práce)

#### Komentár:

Priebežne je aktualizovaná databáza programu ASTR 2011. V roku 2021 nebola žiadna požiadavka na aktualizáciu programu. Bola doplnená databáza prešetrovaných a priznaných chorôb z povolania.

V okrese Rožňava k 31.12.2021 evidujeme. :

	POČET EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV					
	Počet celkom		3.kategória		4.kategória	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
<b>2021</b>	<b>972</b>	<b>53</b>	<b>944</b>	<b>53</b>	<b>28</b>	<b>0</b>

#### Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2021 podľa faktorov a kategórie rizikového faktora (1. a 2. stupeň)

Tab.č.2.2

Rizikový faktor	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kat		4. kat.		spolu	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Mycobacterium tuberculosis	5	5	0	0	5	5
Coronaviridae	20	20	0	0	20	20
<b>Biologické faktory spolu:</b>	<b>25</b>	<b>25</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>25</b>	<b>25</b>
pracovná poloha	10	0	0	0	10	0
<b>Fyzická záťaž spolu:</b>	<b>10</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>10</b>	<b>0</b>
premenný	835	8	27	0	862	8
ustálený	44	8	0	0	44	8
<b>Hluk spolu:</b>	<b>879</b>	<b>16</b>	<b>27</b>	<b>0</b>	<b>906</b>	<b>16</b>
chem. karcinogény	4	4	0	0	4	4
mutagénny	4	4	0	0	4	4
reprodukčne toxické látky	4	4	0	0	4	4
<b>Chemické karcinogény, mutagénny a reprodukčne toxické látky spolu:</b>	<b>4</b>	<b>4</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>4</b>	<b>4</b>
pevné aerosóly	196	2	0	0	196	2
dermatotropné	74	0	0	0	74	0
dráždivé	103	4	0	0	103	4
žieravé	33	0	0	0	33	0
<b>Chemické látky a zmesi spolu:</b>	<b>190</b>	<b>1</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>190</b>	<b>1</b>
prenášané na ruky	98	0	1	0	99	0
prenášané na celé telo	35	0	0	0	35	0
<b>Vibrácie spolu:</b>	<b>112</b>	<b>0</b>	<b>1</b>	<b>0</b>	<b>113</b>	<b>0</b>



psychická pracovná záťaž	6	6	0	0	6	6
<b>Psychická pracovná záťaž spolu:</b>	<b>6</b>	<b>6</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>6</b>	<b>6</b>
laser	1	1	0	0	1	1
<b>Optické žiarenie spolu:</b>	<b>1</b>	<b>1</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>1</b>	<b>1</b>

**Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2021  
podľa prevažujúcej činnosti a kategórie rizikového faktora  
(1.stupeň)**

Tab.č.2.3

prevládajúca činnosť		počet exponovaných pracovníkov					
		3.kategória		4.kategória		spolu	
kód	názov	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
A	poľnohosp., lesníctvo a rybolov	22	1	0	0	22	1
B	ťažba a dobývanie	63	0	9	0	72	0
C	priemyselná výroba	703	16	0	0	703	16
D	dodávka elektr.,plynu, pary, stud. vzduchu	29	0	19	0	48	0
F	stavebníctvo	15	0	0	0	15	0
M	odborné, vedecké a technické činnosti	2	0	0	0	2	0
N	administratívne a podporné služby	49	0	0	0	49	0
O	verej. správa a obrana; povinné soc. zabezpečenie	27	6	0	0	27	6
Q	zdravotníctvo a sociálna pomoc	30	30	0	0	30	30
S	Ostatné činnosti	4	0	0	0	4	0
<b>S p o l u</b>		<b>944</b>	<b>53</b>	<b>28</b>	<b>0</b>	<b>972</b>	<b>53</b>

K zmene počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu došlo vznikom nových subjektov (PENETTA GROUP s.r.o. Kunová Teplica), vznikom nových pracovísk existujúcich subjektov (NsP a.s. Rožňava, CMF Slovakia s.r.o. Rožňava, eustream a.s. Jablonov nad Turňou), zmenami zaradenia profesií do kategórií rizika v existujúcich prevádzkach po prehodnotení rizík (Esitty Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka, Fafrák a Fafrák v.o.s. Betliar, EUROTALC s.r.o. Gemerská Poloma, SHP Slavošovce a.s.), vyradením z kategórie rizikových prác po prehodnotení rizík (Drevostavby D.E.J. a.r.o. Dobšinská ľadová Jaskyňa), ukončením činnosti subjektov alebo zmenou počtu zamestnancov na rizikových pracoviskách.

Predmetom štátneho zdravotného dozoru boli naďalej cielené kontroly dokumentácie v oblasti posudzovania zdravotných rizík a kategorizácie prác. Súčasťou kontrol je aj prejednanie zdravotno-hygienickej situácie v jednotlivých subjektoch a metodická podpora pri jej zefektívňovaní.

- o Počet subjektov, u ktorých evidujeme vyhlásené rizikové práce: 41

- Počet opatrení nariadených v rámci kontrolnej činnosti na rizikových pracoviskách: 23

V súlade s požiadavkami Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o kritériách na zaradovanie prác do kategórií z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií bolo v roku 2021 realizovaných:

- Počet prehodnotených rozhodnutí o rizikových prácach : 9
- Počet vydaných nových rozhodnutí o rizikových prácach : 1
- Počet zrušených rozhodnutí o rizikovej práci: 1

Ďalej bolo realizovaných:

- Počet kontrol ( ŠZD ) na nerizikových pracoviskách : 8
- Počet kontrol (ŠZD ) opatrení v súvislosti s COVID 19: 268
- Počet kontrol ( ŠZD ) dokumentácie zabezpečenia zdravotného dohľadu na nerizikových pracoviskách: 3
- Počet konzultácií pri metodickom usmerňovaní zamestnávateľov u ktorých vykonávajú zamestnanci rizikovú prácu: 163
- Počet aktivít v rámci posudzovania nových investičných projektov pri hodnotení zdravotných rizík pri práci v súvislosti s posudzovanou technológiou: 3
- Sankčné opatrenia /rizikové pracoviská/: 0

V rámci problematiky chránených pracovísk bolo posúdené:

- Zriadenie nových chránených pracovísk – 6
- Preobsadenie pracovných miest – 10
- Zmena podmienok práce - 4

## 2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické.

### Komentár:

- Počet rozhodnutí na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami: 0
- Počet kontrol v rámci ŠZD vykonaných v poľnohospodárskych zariadeniach: 0
- Účasť v komisii na preskúšanie odbornej spôsobilosti pre prácu s TL , VTL : 0
- Počet hlásených DDD činností v zariadeniach v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Rožňave: 164
- Počet odborných konzultácií týkajúcich sa problematiky ochrany zdravia pri práci s nebezpečnými chemickými faktormi: 72
- Počet havarijných situácií pri práci s toxickými a veľmi toxickými látkami: 0
- Počet realizátorov DDD činnosti: 12
- Počet subjektov vykonávajúcich ekohospodárstvo: 9
- Sankčné opatrenia : 0

Vzhľadom na prednostné zameranie ŠZD ku kontrole plnenia opatrení proti šíreniu COVID19 bola kontrolná činnosť u poľnohospodárskych subjektov obmedzená len na problematiku kvality vody a podnety zo strany obyvateľov. Pozornosť bola venovaná aj plneniu oznamovacej povinnosti spoločností vykonávajúcich služby v oblasti DDD činnosti.

### **2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém.**

#### **Komentár:**

- Počet vydaných rozhodnutí na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním karcinogénov na pracovisku: 0
- Počet vydaných rozhodnutí na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest: 38
- Počet cielených kontrol odstraňovania materiálov s obsahom azbestu : 2
- Počet oznámení o vykonávaní odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest: 41
- Počet podnetov týkajúcich sa odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest : 1
- Sankčné opatrenia: 0

Rozhodnutia na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest:

- Likvidácia materiálu demontovaného fyzickou osobou: 11
- Odstraňovania bytových jadier a rozvodov v panelových bytových jednotkách: 0
- Odstraňovanie strešnej krytiny spojené s odvozom: 27

V rámci problematiky odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest je vedená evidencia oznámení o vykonávanej činnosti subjektov, ktorým bolo príslušným orgánom verejného zdravotníctva vydané rozhodnutie na uvedenú činnosť.

V rámci kontrolnej činnosti je venovaná pozornosť klasifikácii používaných chemických látok a zmesí so zameraním na karcinogénne a mutagénne riziko. Pravidelne je aktualizovaná databáza subjektov, kde sú na pracoviskách používané chemické karcinogény / mutagény.

Zaobchádzanie s chemickými karcinogénmi a mutagénmi (CHKaM):

- Počet organizácií, v ktorých sa manipuluje CHKaM: 16

Prehľad chemických karcinogénov a mutagénov:

azbest - rekonštrukčné práce v stavebníctve, cytostatiká - aplikácia pri liečbe, zlúčeniny niklu - galvanizácia, výfukové plyny dieselových motorov - podzemné pracoviská, chemické látky a zmesi používané pri rozboroch pitných a odpadových vôd, práca s tvrdým drevom.

## **2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci.**

#### **Komentár:**

Práca bola zameraná na usmerňovanie realizácie intervenčných programov, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov, SZČO a PZS v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci.

### **2.2.1 Zdravé pracoviská.**

#### **Komentár:**

V roku 2021 sa čiastočne pozastavilo plnenie projektu v súlade s vypracovaným návrhom aktivít v závode ESSITY Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka. Aktivity boli presunuté najmä na vytvorenie systému ochrany zdravia zamestnancov v súvislosti s COVID-19. Zameranie aktivít:

- opatrenia v súvislosti s dezinfekciou priestorov, stratégiou testovania a tiež návrhu

- požiadaviek na vstup cudzích osôb do areálu závodu.
- Na základe nahlasovania aktuálnych pozitívnych prípadov vyhodnocovanie úzkych kontaktov, urýchlenie trasovania z predložených podkladov, PCR testy
- Organizácia očkovania zamestnancov priamo na pracovisku
- Prednášky v priestoroch výrobných úsekov závodu o význame očkovania

## DALI STE SA UŽ ZAOČKOVATĚ PROTI COVID-19?



Regionálny úrad  
verejného zdravotníctva  
so sídlom v Rožňave



ÚRAD  
VEREJNÉHO  
ZDRAVOTNÍCTVA  
SLOVENSKEJ  
REPUBLIKY

### AK ÁNO, TU JE NIEKOĽKO DÔVODOV, PREČO STE AKO OSOBA AJ AKO ZAMESTNANEC UROBILI SKVELÉ ROZHODNUTIE



#### NA PRACOVISKU BEZ RIZIKA

Tým, že očkovaním chránim svoje zdravie, na pracovisku chránim zdravie spolupracovníkov

#### BEZPEČNÉ VNÚTROŠTÁTNE AJ ZAHRANIČNÉ PRACOVNÉ CESTY

Počítajte s tým, že plnú imunitu nadobudnete až dva týždne po podaní druhej dávky vakcíny – čím skôr budete mať očkovanie za sebou, tým jednoduchšie sa vám bude plánovať bezpečná komunikácia v pracovnom živote



#### PRÁCA BEZ RIZIKA - POMOC ZAMESTNÁVATEĽOVI

Ak vás už unavuje covid ako téma, po očkovaní si od nej budete môcť dopriať konečne pokoj. Zníženie počtu zamestnancov v karanténe významne pomáha zamestnávateľovi plniť výrobnú stratégiu



#### BEZPEČNÉ STRETNUTIA S RODINOU

Aj pri klesajúcich počtoch nových prípadov stále platí, že môžete ohroziť svojich kolegov. Po zaočkovaní sa týmto už trápiť nemusíte

Ak s rozhodnutím zaočkovať sa váhate, zavolajte nám  
v pracovných dňoch od 08.00 do 14.00 na telefónne číslo

# 0905 439 276

- ✓ Pomôžeme zabezpečiť vaše očkovanie priamo alebo v spolupráci so zamestnávateľom.
- ✓ Zodpovieme na vaše otázky ohľadom očkovania



NA OČKOVANIE SA MÔŽETE PRIHLÁSIŤ AJ TU: [vakcinacia.nczisk.sk/registracia](https://vakcinacia.nczisk.sk/registracia)  
**CHRÁNIŠ SEBA - CHRÁNIŠ AJ OSTATNÝCH**

Viac informácií na:



[www.ruvzrv.sk/covid](https://www.ruvzrv.sk/covid)



[facebook.com/ruvzrv](https://facebook.com/ruvzrv)

Pokračovalo sa v realizácii plnenia časti projektu Zdravé pracoviská „Pracovné prostredie a pracovné podmienky“ so zameraním na :

- prehodnotenie systému zabezpečenia efektivity sledovania zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na prácu
- možnosti ergonomických opatrení na jednotlivých pracoviskách
- metodické usmernenie v oblasti problematiky nadmerného hluku na pracoviskách v súvislosti s manažmentom rizika.

### **2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP ( OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci.**

#### **Komentár**

Z dôvodu krízovej situácie pripravované aktivity v rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci neboli realizované

V rámci spolupráce s Inšpektorátom práce v Košiciach bola realizovaná spoločná kontrola na pracovisku kovovýroby PENETTA GROUP s.r.o. Kunová Teplica. Po dohode bola kontrola vykonaná samostatne s prijatím spoločných opatrení. Oznámenie o výsledkoch kontroly zo strany IP Košice sme neobdržali.

### **3. Oddelenie hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov**

#### **3.1 Monitoring príjmu kuchynskej soli**

**Cieľ:** Dosiagnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Podľa plánu úradnej kontroly potravín na rok 2021 bol vykonaný odber 1 vzorky hotového pokrmu – Hubové rizoto v Kuchyni NsP sv. Barbory, Rožňava, 1 vzorky hotového pokrmu – Bryndzové halušky v Café Restaurant Castello, Námestie Baníkov 13, Rožňava na laboratórne vyšetrenie obsahu pridanej kuchynskej soli. Všetky laboratórne vyšetrené vzorky boli v zhode s požiadavkami uvedenými vo všeobecne záväzných právnych predpisoch. Výsledky laboratórnych analýz boli spracované podľa komodity do tabuľkovej formy a boli zaslané e-mailom RÚVZ so sídlom v Košiciach dňa 27.12.2021.

#### **7.4 Rezíduá pesticídov v potravinách na výživu a výživové prípravky pre dojčatá a malé deti**

**Cieľ:** - monitoring obsahu rezíduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkoch pre dojčatá a malé deti v obchodnej sieti,  
- ochrana zdravia detskej populácie,  
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu rezíduí pesticídov v potravinách na výživu dojčiat a malých detí a následných výživových prípravkov pre dojčatá a malé deti, zavádzanie nových metód stanovenia rezíduí pesticídov.

Na základe plánu úradnej kontroly potravín na rok 2021 bola odobratá 1 vzorka potraviny Hami™ Následné mlieko Následná dojčenská mliečna výživa v prášku, od ukončeného 6. mesiaca, 600 g na laboratórne vyšetrenie. Laboratórne vyšetrená vzorka bola v zhode s požiadavkami uvedenými vo všeobecne záväzných právnych predpisoch.

## **4. Odbor hygieny detí a mládeže**

V kalendárnom roku 2021 pre Odbor hygieny detí a mládeže v rámci plnenia Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike boli určené nasledovné úlohy:

### **4.1. Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025 (NAPPO)**

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

#### **4.1. a) Podpora zdravého štartu do života**

V okrese Rožňava neevidujeme zariadenia materského resp. rodičovské centra.

#### **4.1. b) Podpora zdravšieho prostredia na školách**

V priebehu kalendárneho roka 2021 boli odbornými pracovníkmi oddelenia hygieny detí a mládeže vykonávané kontroly ŠZD v jedálňach a v bufetoch školských zariadení so zameraním na kontrolu predávaného sortimentu a kontroly zastúpenia ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli, ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nadváhy a obezity.

Vo všetkých zariadeniach aktívne vyzývame riaditeľov a riaditeľky, aby aktívne zavádzali desiatu zo školskej kuchyne a dohliadali na dostatočné množstvo a správnosť prípravy pokrmov aj pri podávaní desiaty. Odporúčali sme možnosť zapojiť sa do školského mliečneho programu a programu školské ovocie.

V materských školách sa nám aktívne darí presadzovať pitie čistej vody a nesladených nápojov, o čom svedčia aj výdajníky stolovej vody pre deti ako aj študentov, inštalované na stredných, základných a v materských školách.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín v zariadeniach školského stravovania sme sa zameriavali na zisťovanie pôvodu potravín, kontrolu hygienických podmienok prípravy a podávania stravy, zostavenie jedálnych lístkov, počet stravujúcich sa detí a mládeže, kontroly pestrosti stravy, realizáciu pitného režimu detí, podporu poskytovania desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne. Snažíme sa obmedziť prístup k občerstveniu a ďalším doplnkovým možnostiam menej zdravých potravín v priestoroch školy.

Zo zistených údajov konštatujeme, že vedúce a riaditeľky školských jedální sú dostatočne edukované a vykonávajú svoju prácu zodpovedne a v súlade so zásadami správnej výživy.

#### **4.1. c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení**

Edukácia zamestnancov ŠJ a informácie o nutričnom stravovaní poskytujú odborní zamestnanci osobne – konzultáciou počas výkonu ŠZD s vedúcimi ŠJ.

#### **4.1. d) Podpora pohybových aktivít**

V rámci výkonu ŠZD na základných a stredných školách vykonávame kontrolu telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy.

Sledujeme využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení. Zameriavame sa na dodržiavanie hodín telesnej výchovy a ich zaradovanie do rozvrhu hodín. V realizácii projektu budeme priebežne pokračovať.

#### **4.1. e) Monitoring antropometrických ukazovateľov vybraných vekových skupín detí školského veku**

##### **Projekt COSI: (2018)**

Cieľom projektu Svetovej zdravotníckej organizácie (SZO) je podpora zdravia a správneho vývoja detí na Slovensku. Uvedený projekt bol realizovaný vo viacerých európskych krajinách. Projekt bol realizovaný v roku 2018 na vybraných základných školách v okrese Rožňava.

V rámci realizácie bolo v mesiaci november vykonané meranie žiakov základných škôl vo veku od 7 do 7,99 rokov a 8 až 8,99 rokov. Do riešenia projektu boli vybrané štatistom reprezentatívne 2 základné školy, 1 mestská (ZŠ Zlatá 2, Rožňava) a 1 vidiecka (ZŠ s MŠ Nižná Slaná, Letná 14) s počtom detí 41 v každej škole. Vybraté školy boli oslovené listom štátneho tajomníka MZ SR o možnosti participovať na projekte. Následne boli distribuované do škôl informované súhlasy pre rodičov/zákonných zástupcov dieťaťa, ktoré po podpísaní boli odovzdané pracovníkom RÚVZ pri meraní detí. Počas merania detí bol vyplňaný dotazník, kde bol zaznamenaný dátum narodenia, pohlavie, bydlisko, stupeň školskej dochádzky, dátum merania, oblečenie počas merania, hmotnosť, výška, obvod pása a bokov, komorbidita. Na meranie boli použité váhy s presnosťou 0,1 kg, prenosný výškomer, neelastický meter na meranie obvodu pása a bokov. Deti boli počas merania vyzuté, v ľahkom oblečení.

Získané údaje boli vložené do e-formy, a zaslané v termíne na ďalšie spracovanie MUDr. Ľubici Tichej, PhD., Limbova 1 v Bratislave.

#### **4.2. Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti.**

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku.

Prostredníctvom výkonu štátneho zdravotného dozoru sa realizuje kontrola dodržiavania legislatívnych požiadaviek v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Súčasťou kontroly kvality piesku je odber vzoriek na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia.

Pri výkone ŠZD boli kontrolované povinnosti prevádzkovateľov pieskovísk, ustanovené v § 24 ods. 5 písm. c) v § 52 ods. 2) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vo vyhláške MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. V zmysle §



2 ods. 1 a 2 vyššie spomínanej vyhlášky prevádzkovateľa pieskovísk v sezóne od 1. marca do 30. novembra zabezpečujú prekopávanie, prehrabávanie a polievanie pieskovísk pitnou vodou najmenej raz za dva týždne. O čistení a udržiavaní pieskoviska sú vedené záznamy.

Počet vykonaných kontrol v materských školách bol 7, (2x Evanjelická cirkevná MŠ, Zeleného stromu 14, Rožňava, MŠ Krásnohorská Dlhá Lúka, MŠ Pokroková 182, Krásnohorské Podhradie, MŠ Kyjevská 14, Rožňava a MŠ Ernesta Rótha 518/4, Rožňava). Vzorky piesku z pieskovísk boli odoslané na mikrobiologické a parazitárne vyšetrenie na odbor mikrobiológie životného prostredia Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach, ul. Ipeľská č. 1, 040 11 Košice.

Výsledky laboratórneho rozboru piesku:

V jednom prípade – MŠ Ernesta Rótha boli laboratórnym rozborom zistený výskyt termotolerantných a koliformných baktérií a v troch prípadoch – Evanjelická cirkevná MŠ Zeleného stromu 14 v Rožňave, MŠ Krásnohorská Dlhá Lúka a v MŠ Pokrokovej 182 v Krásnohorskom Podhradí bol laboratórnym rozborom zistený výskyt fekálnych streptokokov. Stanovené prípustné množstvo KTJ ani v jednom prípade prekročený nebol. Prevádzkovatelia pieskovísk boli oddelením hygieny detí a mládeže telefonicky upozornení na zvýšenú potrebu údržby pieskoviska.

### **4.3. Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ**

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavenie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

V roku 2021 boli vybraté 3 ZŠ v okrese Rožňava – ZŠ akademika Jura Hronca, Zakarpatská 12, Rožňava, ZŠ, ul. Školská 295, Štítnik a Spojená škola internátna, Zeleného stromu 8, Rožňava. Zozbierali sme jedálne lístky od vedúcich školských stravovacích zariadení za mesiace október a november 2021.

Vzhľadom na pretrvávajúcu zložitú epidemiologickú situáciu sa riešenie jarnej etapy úlohy presunulo na hodnotenie jedálnych lístkov za obdobie jeseň, zima (mesačný jedálny lístok v mesiaci október a november). Vyhodnotenie jedálnych lístkov bude vložené do elektronickej formy a následne zaslané v termíne do 31.03.2022 ÚVZ SR.

### **4.4. Úrazy u detí v SR**

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

RÚVZ so sídlom v Rožňave sa v roku 2021 do riešenia projektu nezapojil.

## 6.1 Národný imunizačný program

Program sme plnili v zmysle plánu referátu epidemiológie a v súlade s odporúčaniami ÚVZ SR a SZO.

V roku 2021 zo skupiny ochorení preventabilných očkovaním boli hlásené 2 akútne vírusové hepatitídy typu B u dospelých osôb. Z ochorení proti ktorým je očkovanie odporúčané boli hlásené rotavírusové infekcie a varicella,

Do zdravotníckych zariadení, ktoré vykonávajú povinné očkovanie boli doručené:

- očkovací kalendár pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých na rok 2021 vypracovaný ÚVZ SR,
- informácia o uverejnení aktualizovanej elektronickej formy očkovacieho kalendára na rok 2021 na internetovej stránke ÚVZ SR

Na ÚVZ SR bolo v rámci plnenia úlohy zaslané:

- hlásenie štatistických údajov v oblasti povinného očkovania v zmysle pokynu ÚVZ SR ( OLP/6831/2013 ) – 1x štvrtročne,
- vyhodnotenie Európskeho imunizačného týždňa.

Európsky imunizačný týždeň prebiehal v čase od 26.4.2021 do 2.5.2021. Heslom tohto ročníka bolo „Vaccines bring us closer“ („Vakcíny nás zblížujú“). Do spolupráce boli listami vyzvaní praktickí lekári pre deti a dorast, dospelých, mestské a obecné úrady, predškolské a školské zariadenia v okrese, ktorým sme poskytli edukačný materiál. Na Strednej zdravotníckej škole v Rožňave boli vykonávané prednášky o význame očkovania. Verejnosť sme o EIW informovali na webovej stránke RÚVZ Rožňava, Facebookovom (FB) profile RÚVZ Rožňava, na vývesných tabuliach, letákmi, pri telefonicknej a osobnej konzultácii.

Priebežne boli kontrolované výkazy mesačných výkonov o očkovaní, ktoré doručujú lekári po skončení kalendárneho mesiaca v písomnej forme na RÚVZ. Závažné nedostatky vo včasnosti podania a dodržiavania intervalov medzi jednotlivými dávkami očkovacích látok neboli zistené. V hodnotenom období praktickí lekári pre deti a dorast hlásili 27 detí, ktoré rodičia odmietli podrobiť povinnému očkovaniu. Ochorenia preventabilné povinným očkovaním u detí neboli nehlásené. Na webovej stránke RÚVZ Rožňava boli uverejnené informácie o platnom očkovacom kalendári na rok 2021 a Národnom imunizačnom programe.

V súlade s usmernením ÚVZ SR bola k 31.8.2021 vykonaná administratívna kontrola očkovania v ambulanciách praktických lekárov pre deti a dorast. V okrese bola úroveň zaočkovanosti pri všetkých druhoch povinného očkovania priaznivá. Pohybovala sa v rozmedzí od 98,6 % do 99,6 %. Výsledky kontroly očkovania boli v termíne zaslané na RÚVZ so sídlom v Košiciach.

Poradňa očkovania je dostupná na RÚVZ Rožňava každú stredu od 14:00 hod. V roku 2021 boli otázky zamerané hlavne na zloženie vakcín, význam očkovania a na odporúčané druhy očkovania, predovšetkým proti rotavírusom, kliešťovej encefalitíde a chrípke. Mimo poradne očkovania bol veľký záujem o poskytnutie informácií o očkovaní proti ochoreniu COVID-19. Informácie o dôležitosti očkovania proti COVID-19 ako aj o samotných vakcínach boli zverejnené na webovej a FB stránke RÚVZ.

RÚVZ so sídlom v Rožňave realizoval kampaň na podporu očkovania proti COVID-19, v rámci ktorej bolo natočené motivačné video, vytvorené letáky a plagáty zamerané na rôzne skupiny obyvateľstva. Distribuované boli lekárom, školským zariadeniam, firmám, obciam, farnostiam, obchodom a do autobusových spojov. Zriadená bola informačná linka, na ktorú sa mohli obyvatelia obrátiť v prípade nejasností, otázok, slúžila aj ako pomoc pri problémoch

s registráciou na očkovanie. RÚVZ v spolupráci s NsP sv. Barbory, a.s. v Rožňave sa aktívne podieľal aj na výjazdovom očkovaní po obciach okresu Rožňava.

## 6.2 Surveillancie infekčných ochorení

Pokračovali sme v priebežnom monitorovaní výskytu infekčných ochorení a realizácii potrebných preventívnych a represívnych opatrení. Údaje boli vkladané a analyzované prostredníctvom epidemiologického informačného systému. Priebežne sme vykonávali epidemiologické vyšetrovanie nákaz a kontrolovali zabezpečovanie protiepidemických opatrení.

Situáciu vo výskyte prenosných ochorení v okrese Rožňava možno hodnotiť ako priaznivú, až na prebiehajú pandémiu COVID-19. U hnačkových ochorení bol takmer rovnaký výskyt ako v roku 2020. Ochorenia boli prevažne sporadického a rodinného charakteru. V skupine vzdušných nákaz sme, okrem ochorení na COVID-19 zaznamenali pokles hlásených ochorení. Ochorenia preventabilné očkovaním neboli hlásené. Pri ARO bol zaznamenaný pokles lokálnych epidémií v predškolských a školských zariadeniach. Z krvných nákaz sme zaznamenali 2 akútne vírusové hepatitídy typu B u dospelých osôb. Z chronických vírusových hepatítid bolo hlásených 6 VHB a 4 VHC. Epidemiologická situácia vo výskyte neuroinfekcií bola naďalej priaznivá, ochorenia neboli hlásené. V skupine sexuálne prenosných ochorení boli hlásené sporadické prípady ochorení na syfilis gonokokové a chlamýdiové infekcie. Skupina zoonóz sa vyznačuje priaznivou epidemiologickou situáciou.

Realizácia surveillancie infekčných ochorení sa vykonávala priebežne a umožnila hodnotiť aktuálnu epidemiologickú situáciu, o ktorej po uplynutí kalendárneho mesiaca bola predkladaná analytická správa RÚVZ Košice, RPaVS Rožňava, lekárovi vojenského útvaru Rožňava, riaditeľom zdrav. zariadení na území okresu, všetkým praktickým lekárom pre deti, dospelých a dospelých. Priebežne z odd. klinickej mikrobiológie boli hlásené prostredníctvom epidemiologického informačného systému pozitívne nálezy vrátane rezistencie na ATB.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení je zabezpečené prostredníctvom webovej stránky RÚVZ ako ja FB profilu, kde boli uverejňované články o infekčných ochoreniach a ich komplikáciách, informácie v súvislosti s ochorením na COVID-19, informácie o akútnych respiračných ochoreniach.

## 6.3 Informačný systém prenosných ochorení (EPIS)

Prostredníctvom systému EPIS hlásime individuálne prípady prenosných ochorení, epidémie, hromadné hlásenia chrípky a chrípke podobných ochorení, akútnych respiračných ochorení a mimoriadne udalosti v systéme rýchleho varovania (SRV). V hodnotenom období bolo do systému zadanych 12 003 individuálnych hlásení. Na webovej stránke RÚVZ je pre občanov vyvesená adresa na informačný portál programu EPIS, kde sú pre verejnosť dostupné informácie o infekčných chorobách.

## 6.4 Nozokomiálne nákazy

V roku 2021 bolo zo zdravotníckych zariadení v okrese hlásených 195 nozokomiálnych nákaz (NN). Najviac hlásení bolo v skupine respiračných chorôb – 65,6 % z celkového počtu NN.

V roku 2021 bolo hlásených 38 prípadov infekcií spôsobených *Clostridium difficile*, z toho NN tvorili 76,3 %.

Štátny zdravotný dozor zameraný na dodržiavanie hygienicko-epidemiologického režimu sme vykonávali podľa harmonogramu a podľa aktuálnej epidemiologickej situácie. Spolu vykonaných 32 kontrol.

RÚVZ Rožňava sa zapojil do kampane WHO „Umývaj si ruky - zachrániš život“, . Ústredným motívom 12. ročníka bol slogan „Čisté ruky – Len pár sekúnd môže zachraňovať životy“. Zdravotníckym zariadeniam v okrese bol zaslaný článok ÚVZ SR venovaný kampani. Na FB stránke RÚVZ bol zverejnený článok venovaný danej problematike. Pokračovalo sa v edukovaní zdravotníckych pracovníkov v rámci seminárov celoústavných, oddelenských aj samovzdelávaním s dôrazom na správnu techniku dezinfekcie rúk v kľúčových momentoch zdravotníckej starostlivosti o pacienta. Počas pandémie koronavírusu sa potvrdil význam správnej dezinfekcie rúk a to nie len v zdravotníckom prostredí, ale aj v iných oblastiach nášho života – na školách, úradoch, obchodoch.

## **6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie**

Pokračovalo sa v hlásení a monitorovaní akútnych respiračných ochorení vrátane všetkých prípadov ťažkej vírusovej pneumónie, SARI, úmrtí na akútne respiračné ochorenia ako aj lokálneho nahromadenia akútnych respiračných ochorení (ARO) a chrípke podobných ochorení (CHPO). Údaje sme vkladali a spracúvali v týždňových intervaloch do informačného systému EPIS.

V roku 2021 sme nezaznamenali zvýšený výskyt lokálnych epidémií ARO. Chorobnosť na ARO a CHPO zodpovedala sezónnemu výskytu. Pravidelne týždenne boli na webovej a FB stránke RÚVZ zverejňované týždenné hlásenia akútnych respiračných ochorení. a aktuálne tabuľky COVID-19 v okrese Rožňava.

Denne sme hlásili a monitorovali výskyt ochorení COVID-19, taktiež sme vykonávali trasovanie pozitívnych osôb, členov spoločnej domácnosti a osôb v úzkom kontakte. Celkový počet pozitívne testovaných osôb bol 11 392. Z toho bolo 6432 pozitívnych osôb potvrdených RT-PCR testom a 4960 potvrdených pozitívnych výsledkov osôb AG testami. Za rok 2021 bolo potvrdených 151 úmrtí na COVID-19.

V systéme rýchleho varovania sme hlásili 33 mimoriadnych situácií a zaznamenaných bolo 24 epidémií.

## **6.6 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV**

Priebežne sme zabezpečovali plnenie úloh vyplývajúcich z Akčného plánu na udržanie stavu bez poliomyelitídy v SR. V zmysle harmonogramu RÚVZ Košice sme zabezpečili odber vzoriek z vonkajšieho prostredia – odpadové vody za účelom zisťovania cirkulácie poliovírusov. Odoberaté boli 4 vzorky. Prítomnosť poliovírusov a iných enterálnych vírusov nebola zistená. Vykonáva sa surveillance akútnych chabých obrn (ACHO) u detí do 15 rokov veku. Z detského, neurologického odd. a z ambulancie prenosných chorôb sme pravidelne týždenne dostávali hlásenie o ochorení resp. podozrení na ACHO. V sledovanom období sme obdržali len negatívne hlásenia.

## **6.7 Prevencia HIV/AIDS**

Úloha bola s dôvodu epidemiologickej situácie realizovaná len s obmedzeniami. Pre laickú verejnosť je k dispozícii linka pomoci AIDS (058/7323257,58 klapka 113) a poradňa

AIDS. Na webovej stránke úradu a informačnej tabuli boli uverejnené informácie o HIV/AIDS. V rámci výučby odborného zamestnanca na strednej zdravotníckej škole bola venovaná 1 hodina pre každú triedu s problematikou HIV/AIDS, zároveň oddelenie VkJ realizovalo aktivity zamerané na informovanie a prevenciu HIV/AIDS.

## **6.8 Poradne očkovania**

Poradňa očkovania je dostupná na RÚVZ Rožňava každú stredu od 14:00 hod. V roku 2021 fungoval najmä telefonické poradenstvo. Otázky boli zamerané hlavne na zloženie vakcín, význam očkovania, na odporúčané druhy očkovania, predovšetkým proti rotavírusom, kliešťovej encefalitíde a chrípke. Poradenstvo bolo poskytnuté 22 rodičom.

Mimoriadny záujem mimo poradne bol o poskytnutie informácií ohľadom očkovania proti ochoreniu COVID-19 resp. o postupe pri očkovaní proti chrípke a COVID -19.

## **6.9 Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania**

Úloha sa v roku 2021 neplnila vzhľadom na prebiehajúcu pandémiu COVID-19.

V rámci výučby na SZŠ sa problematike očkovania a ochoreniam preventabilných očkovaním venovala zvýšená pozornosť.

## **6.10 Optimalizácia verejnej správy v oblasti epidemiológie**

V roku 2021 sa štátny zdravotný dozor kvôli epidemiologickej situácii v štátnych aj neštátnych zdravotníckych zariadeniach vykonával obmedzene s dôrazom na dôsledné dodržiavanie platnej legislatívy na úseku ochrany verejného zdravia. ŠZD bol zameraný hlavne na dodržiavanie hygienicko-epidemiologického režimu, bariérových ošetrovacích metód a špeciálnych režimových opatrení pri výskyte infekčných ochorení s dôrazom na COVID-19.

## **9. PODPORA ZDRAVIA A VÝCHOVA K ZDRAVIU**

### **9.1 ZDRAVOTNÉ UVEDOMENIE A SPRÁVANIE OBYVATEĽOV SR**

- úloha sa v danom období nerealizovala.

### **9.2 PRIESKUM ZDRAVOTNEJ GRAMOTNOSTI OBYVATEĽOV SR**

- úloha sa v danom období nerealizovala.

### **9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025**

Zdravotno-výchovné aktivity v rámci prevencie obezity sa zamerali na edukáciu obyvateľstva o zdravom životnom štýle s cieľom prevencie nadváhy a obezity, o rizikových faktoroch cukrovky, srdcovo-cievnych ochorení a nádorových ochorení s cieľom zníženia výskytu neinfekčných ochorení v populácii – distribúcia edukačných materiálov vyhotovených odbornými pracovníkmi oddelenia PZaVKZ, názorná propagácia – formou informačného panela umiestneného vo vstupnej hale RÚVZ, prednášky, individuálne poradenstvo, uverejnením príspevkov na našej webovej stránke a na FB stránke RÚVZ (Zdravá výživa je základ zdravia aj u seniorov, Jedálničky pre seniorov, ...). Realizovali sa zdravotno-výchovné akcie zamerané na zdravú výživu, rozvoj a propagáciu pohybovej aktivity obyvateľstva.

V roku 2021 sme v okrese Rožňava realizovali 15 edukačných aktivít pre 782 ľudí so zameraním na racionálnu výživu a zdravý spôsob života. Pre propagačné účely – ako doplnok edukácie – sa využívajú prezentačné materiály (letáky, skladačky, maľovanky) od rôznych editorov vrátane ÚVZ SR.

V okrese Rožňava sa do celoslovenského projektu „Viem, čo zjem“ (ktorý je súčasťou celosvetového programu na podporu zdravej výživy detí vo veku 9 – 12 rokov „Nestlé Healthy Kids Global Programme“) zapojila v roku 2021 1 základná škola (ZŠ akad. J. Hronca v Rožňave). V tejto škole však z dôvodu pandémie aktivity v roku 2021 realizovali pedagógovia tejto školy. Súčasťou tohto programu je aj zisťovanie efektivity, kde sme pre skupinu „prípád“ zrealizovali prieskum u 137 žiakov a v skupine kontrola u 42 žiakov. Dotazníky boli osobne odovzdané na ÚVZ SR.

Zásady zdravej výživy u seniorov sme podporili zverejnením príspevku Zdravá výživa je základ zdravia aj u seniorov na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Rožňave, zdieľaním na našej facebookovej stránke a zaslaním týchto informácií na všetky mestské a obecné úrady v okrese. Seniorom sme v októbri venovali aj cyklus 6 príspevkov zameraných aj na zdravú výživu a pohybovú aktivitu.

Na podporu a propagáciu pohybovej aktivity (odporúčanej, primeranej) a na zvyšovanie úrovne informovanosti obyvateľstva o zdravom životnom štýle pracovníci oddelenia PZaVKZ uskutočnili aktivity, pri ktorých sa využili nasledovné formy zdravotno-výchovného pôsobenia – materiály sme uverejnili na webovej stránke nášho RÚVZ, zdieľaním na našej facebookovej stránke, zaslaním týchto informácií na všetky mestské a obecné úrady v okrese a do ambulancií praktických lekárov pre dospelých a pre deti a dorast, zaslaním spolupracujúcim subjektom ako sú Jednota dôchodcov Slovenska, Sociocentrum, Diecézna charita a ďalším. Na témy súvisiace so zvýšením pohybovej aktivity boli vytvorené dva informačné panely umiestnené vo vstupnej hale RÚVZ.

Hlavným zámerom týchto aktivít bolo poukázať na význam pohybovej aktivity a jej priaznivý vplyv na zdravie, ak je pravidelnou súčasťou spôsobu života. V hodnotenom období bolo na zvýšenie a udržanie optimálnej pohybovej aktivity zrealizovaných z dôvodu pandémie len 10 aktivít pre 2859 ľudí (vo veľkej miere to boli užívatelia sociálnej siete facebook). Zvyšovanie povedomia o dostatočnej pohybovej aktivite nadobudol v období pandémie a s ňou súvisiacich opatrení mimoriadny význam. Dostatočná pohybová aktivita je tiež aj jedným z hlavných predpokladov zachovania zdravia aj v súvislosti s prevenciou a lepším zvládaním ochorenia COVID-19.

Prostredníctvom všeobecného PCOPZ sa sledovala prevalencia najzávažnejších rizikových faktorov neinfekčných ochorení a to spôsob stravovania, pohybová aktivita, stres, fajčenie, obezita, hypertenzia u klientov, ktorí navštívili všeobecné PCOPZ. Jednalo sa o 29 klientov, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo a zdravotno-výchovné materiály so zameraním na udržanie optimálnej telesnej hmotnosti, zdravú výživu a pohybovú aktivitu. Klientom s obezitou, ktorí prejavili záujem o zmenu životného štýlu a úpravu hmotnosti, bola doporučená návšteva špecializovaného poradenského centra správnej výživy a úpravy hmotnosti. Všetkým klientom bolo poskytnuté individuálne poradenstvo.

#### *9.4.1 VYZVI SRDCE K POHYBU – Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie*

Úloha sa v hodnotenom období realizovala v súvislosti so Svetovým dňom – pohybom ku zdraviu podľa usmernenia gestora RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Kampaň bola propagovaná všetkými dostupnými spôsobmi, t.j. bola zverejnená na webovej stránke RÚVZ, na našej FB stránke, elektronicky boli informácie zaslané mestám a obciam, do základných a stredných škôl v okrese a tiež aj do všetkých ambulancií lekárov – všeobecných aj špecialistov. Na podporu kampane bol vyhotovený informačný panel, ktorý bol umiestnený vo vstupnej hale RÚVZ. Kampaň trvala od 10. mája do 1. augusta 2021. Spätnú väzbu o počte zapojených osôb z nášho okresu nemáme.

## **9.5 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU**

Všetky aktivity oddelenia PZaVKZ týkajúce sa prevencie infekčných ochorení a chronických neinfekčných chorôb sú smerované ku všetkým obyvateľom okresu Rožňava, znevýhodnené komunity nevynímajúc.

V roku 2021 boli aktivity pre znevýhodnené komunity tematicky zamerané na prevenciu ochorenia COVID-19, Ag testovanie, očkovanie a vyvracanie mýtov o očkovaní. V lete sa uskutočnilo stretnutie pre obyvateľov MRK v obci Rejdová a na jeseň v obciach Nižná Slaná, Rozložná, Roštár, Štítnik a Slavošovce. V decembri 2021 sa uskutočnili 3 pracovné stretnutia so zástupkyňou Komunitného centra v Rožňave k plánovaným výjazdom očkovania MRK na ulici Krátkej a na Rožňava Bani.

Svetový deň chudobných sme si na RÚVZ so sídlom v Rožňave pripomenuli v spolupráci s Ústredím diakonie Reformovanej kresťanskej cirkvi. Pracovníci RÚVZ sa rozhodli zlepšiť životy ľudí v núdzi darovaním šatstva, školských pomôcok a trvanlivých potravín.

## 9.6 STRATÉGIA ROZVOJA PORADENSKÝCH CENTIER OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA V SR

V rámci Stratégie rozvoja poradenských centier ochrany a podpory zdravia v SR boli vykonávané aktivity zamerané na znižovanie rizikových faktorov životného štýlu obyvateľov a bola zabezpečená spoluúčasť na Národnom kardiovaskulárnom programe prostredníctvom zaistenia plynulej prevádzky všeobecného poradenského centra ochrany a podpory zdravia (ďalej len PCOPZ) ako aj špecializovaných PCOPZ - správnej výživy a úpravy hmotnosti, prevencie a odvykania od fajčenia a ochrany a podpory zdravia pri práci. V roku 2021 boli poskytnuté služby všeobecným PCOPZ a špecializovanými PCOPZ 58 klientom, z toho vo všeobecnom 29 klientom a v špecializovaných 29 klientom. Za štandardných podmienok bolo v PCOPZ vyšetrených a zadaných do databázy 16 klientov a 13 klientov bolo vyšetrených za neštandardných podmienok, ktorí neboli zadaní do databázy TZS.

Kurzy samomerania tlaku krvi sa realizovali prostredníctvom všeobecného PCOPZ odbornou pracovníčkou nášho oddelenia. Absolvovalo ho 12 klientov.

Zámerom aktivít iniciovaných a organizovaných v rámci kalendára významných termínov je informovať verejnosť (odbornú a laickú) o aktuálnych, prioritných problémoch týkajúcich sa zdravia. Ich realizácia spočívala vo využití rôznych edukačno-intervenčných prístupov, masmediálneho priestoru a edičnej činnosti. Úlohy a ciele programu sa propagovali v masovo-komunikačných prostriedkoch, na webovej stránke RÚVZ, na sociálnych sieťach, elektronickou poštou boli odoslané do 62 miest a obcí v okrese, do 37 základných škôl, do 6 stredných škôl a 52 materských škôl, prostredníctvom pokračujúcej regionálnej kampane MOST V AUTOBUSE (kampan' ešte z roku 2014). K 31.12.2021 boli realizované aktivity pri príležitosti 14 významných dní a pri iných príležitostiach (Svetový deň boja proti rakovine, Svetový deň obezity, Svetový deň zdravia, Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“, Svetový deň bez tabaku, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami, Svetový deň hepatitídy, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň srdca, Medzinárodný deň starších osôb, Svetový deň diabetu, Svetový deň chudobných, Európsky týždeň boja proti drogám a Svetový deň boja proti AIDS). Realizácia úlohy sa z dôvodu pandémie výrazne zredukovala a presunula výrazne do online priestoru. Uplatňovali sa dostupné metódy a formy zdravotno-výchovného pôsobenia pre cieľové skupiny obyvateľstva v okrese Rožňava (najmä internetová stránka RÚVZ Rožňava, sociálna sieť facebook – RÚVZ Rožňava, internetové stránky miest, obcí, neziskových organizácií, pracovísk, ambulancií všeobecných lekárov aj lekárov špecialistov, základných a stredných škôl v okrese, informačné panely umiestnené vo vstupnej hale RÚVZ Rožňava, edukačné materiály dodané z ÚVZ SR, materiály vlastnej edície a ďalšie, v tomto roku však výrazne menej kontaktné interaktívne zážitkové metódy).

Externí študenti odboru praktická sestra zo Strednej zdravotníckej školy v Rožňave navštívili dvakrát naše oddelenie a aj poradenské centrum ochrany a podpory zdravia (ďalej len PCOPZ). Mali možnosť vidieť ako prebieha vyšetrenie v PCOPZ a následne sme pre nich pripravili prednášku na tému prevencie srdcovo-cievnych ochorení.

RÚVZ so sídlom v Rožňave participuje s Gymnáziom P. J. Šafárika v Rožňave na medzinárodnom projekte To be green is evergreen. Projekt je zameraný na zmierňovanie a prispôsobovanie sa zmene klímy a je spolufinancovaný z Nórskeho finančného mechanizmu 2014 – 2021, štátneho rozpočtu Slovenskej republiky a rodičovského združenia školy, bez finančnej spoluúčasti RÚVZ so sídlom v Rožňave. V máji 2021 sa konala Otváracia online konferencia, kde sme v dvoch online vstupoch vystúpili pre cca 400 účastníkov konferencie (pedagógovia, rodičia, študenti) s témou Ako žiť „eko“ zdravšie. V rámci tohto projektu sme pre



d'alších študentov zrealizovali 2 prednášky prezenčnou formou na tému zdravého životného štýlu a prevencie chronických neinfekčných ochorení v kontexte ekologického prístupu.

Zapojili sme sa aj do projektu (2020-2021) zameraného na najstarších členov rodín – na seniorov. Jedná sa o projekt I-Care Smart Európskeho zoskupenia územnej spolupráce Via Carpatia a Ekonomickej fakulty TUKE. Projekt je zameraný na oblasti starostlivosti o seniorov a jeho cieľom je aktívne sa podieľať na návrhu a tvorbe produktov a služieb pre seniorov v rámci Košického kraja. Spomínaná organizácia vykonala prieskum potrieb seniorov v Košickom kraji a vytvorila sériu vzdelávacích materiálov, ktoré sme ďalej podľa našich možností zdieľali a distribuovali. Zároveň sme spolupracujúcim organizáciám poskytli príklady dobrej praxe z našej činnosti a náš edičný materiál.

V súvislosti so 7. aprílom Svetovým dňom zdravia sme na základných školách v okrese propagovali celonárodnú výtvarnú výzvu s názvom „Nakresli zdravie“. Výzvu sme zverejnili aj na webovej stránke RÚVZ a na našej FB stránke. Cieľom výzvy bolo primäť deti v rannom veku zamyslieť sa na tým, čo pre ne zdravie znamená a svoju predstavu akýmkoľvek spôsobom nakresliť na papier. Cieľovou skupinou boli žiaci prvého stupňa základných škôl. Do výzvy sa v okrese Rožňava zapojilo 7 základných škôl spolu s 26 kresbami. Jeden žiak z nášho okresu bol aj medzi ocenenými v rámci celej republiky.

## **6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE**

### **6.7 PREVENCIA HIV/AIDS**

Pracovníci oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu zrealizovali pri príležitosti Svetového dňa boja proti HIV/AIDS v základných a stredných školách 4 zdravotno-výchovné aktivity v oblasti prevencie tejto nákazy.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva  
so sídlom v Senici**

# 1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

## 1.1. PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

Gestor ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská ÚVZ SR a RÚVZ v SR

### Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom zlepšenia stavu environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, kontaminovanými územiami, nebezpečnými chemickými látkami, UV žiarením a zmenou klímy.

Jedným zo strategických dlhodobých cieľov, ktorý bol v NEHAP V. prijatý, je znížiť expozíciu a riziko závažných ochorení spôsobených mikroorganizmami rodu Legionella. Na naplnenie tohto cieľa je definovaná aktivita č. 9 "Monitoring vzoriek životného prostredia (stery, voda, ovzdušie) so zameraním na stanovenie prítomnosti baktérií rodu Legionella predovšetkým v zariadeniach s pobytom osôb s oslabenou imunitou a zníženie rizika závažných ochorení spôsobených týmito mikroorganizmami".

### Anotácia

Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Senici v súvislosti s plnením úlohy vyplývajúcej z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP V.) zameranej na stanovenie prítomnosti baktérií rodu Legionella vo vybraných zariadeniach sociálnych služieb vybralo na plnenie úlohy Zariadenie sociálnych služieb Senica, n.o., Štefánikova 1598/11B, 905 01 Senica.

Diagnostiku legionel v odobratých vzorkách v súlade s najnovšími technickými normami zabezpečovalo akreditované Laboratórium Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Trnave.

### Etapy riešenia

V rámci plnenia úlohy „Zmapovanie prítomnosti baktérií rodu Legionella v zariadení sociálnych služieb“ oddelenie Hygieny životného prostredia a zdravia Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Senici sa na plnení úlohy podieľa zabezpečovaním akreditovaných odberov vzoriek vody na vyšetrenie baktérií rodu Legionella v Zariadení sociálnych služieb Senica, n.o., Štefánikova 1598/11B, 905 01 Senica.

Odbornými pracovníkmi oddelenia boli dňa 14.04.2021 odobraté celkom 4 vzorky vody a 3 stery v zariadení sociálnych služieb.

- 1 vzorka pitnej vody - prízemie, najbližšie pri vstupe do objektu.  
- 3 vzorky (na mikrobiologické skúšky) teplej vody zo sprchových hlavíc - kúpeľňa 1., 2. a 3. poschodie.

- 3 stery z koncových častí sprchových hlavíc - kúpeľňa 1., 2. a 3. poschodie.

Laboratórne výsledky všetkých odobratých vzoriek vody vykazovali Legionella sp. - nevitálny bakteriálny kmeň (nie je možné stanoviť). Prítomnosť baktérií rodu Legionella nebola stanovená.

Vo vyšetovaných steroch taktiež nebola stanovená baktéria rodu Legionella. Prevádzkovateľ zariadenia bol oboznámený s výsledkami laboratórnych skúšok.

**Termín ukončenia**

Termín ukončenia je pre každú aktivitu v rámci definovaných cieľov individuálny. Jednotlivé termíny sú schválené vo vládou schválenom materiáli NEHAP V. a jeho prílohe.

Vzhľadom na aktuálnu nepriaznivú epidemiologickú situáciu v súvislosti s pandémiou ochorenia na COVID-19 Úrad verejného zdravotníctva SR, Trnavská cesta 52, 826 45 Bratislava predĺžil termín odberov vzoriek na prítomnosť legionel v zariadeniach sociálnych služieb do 01.05.2021.

## **2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE**

### **2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE**

#### **2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)**

##### **Vyhodnotenie**

V rámci plnenia stanovenej úlohy bolo v roku 2021 vydaných 14 rozhodnutí o rizikových prácach, v 11 organizáciách boli rizikové práce prehodnotené, v 3 organizáciách boli novo určené. V rámci výkonu ŠZD bolo vykonaných 12 previerok zameraných na rizikové práce ukončených záznamom. V roku 2021 sme evidovali v okresoch v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Senici 2561 zamestnancov v riziku, z toho 409 žien. Prevládajúcim rizikovým faktorom je hluk s počtom zamestnancov 2109, z toho 150 žien. Počet zamestnancov pracujúcich v profesiách s určenými rizikovými prácami sa znížil oproti minulému roku o 244 zamestnancov. Poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov bolo overované 8 kontrolnými listami informovanosti zamestnancov typu H.

#### **2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí**

##### **Vyhodnotenie**

V rámci plnenia tejto úlohy sa zameriavame na uplatňovanie Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov.

V roku 2021 sme v rámci výkonu ŠZD vykonali 6 previerok, bolo vydaných 8 rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky.

V roku 2021 sme zaznamenali jednu mimoriadnu (havarijnú) situáciu v pracovnom prostredí firmy Schaeffler Skalica spôsobenú únikom amoniaku do vonkajšieho prostredia s následnou sekundárnou intoxikáciou vnútorného pracovného prostredia. K poškodeniu zdravia z titulu profesionálnej intoxikácii neprišlo. Únik amoniaku bol spôsobený netesnosťou prírubových spojov amoniakového potrubia vedeného na streche objektu.

#### *2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém*

##### **Vyhodnotenie**

Uplatňovanie požiadaviek Nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a Nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci realizujeme prostredníctvom výkonu ŠZD. V okrese Skalica sú určené rizikové práce – práca s cytostatikami

vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou Skalica, a.s. v profesii lekár (2/1) a zdravotná sestra (5/5). V okresoch Senica a Skalica evidujeme firmy, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi látkami v laboratóriách (IKO Sales International NV Senica, Fortaco s.r.o. Holíč, KORDÁRNA Plus a.s., organizačná zložka Senica, Syrárreň Havran a.s. Senica ) a menšie firmy, ktoré spracovávajú tvrdé drevo. Na oddelení Patológie FN sP Skalica sú zamestnanci exponovaní formaldehydom.

Evidujeme 4 organizácie v našej pôsobnosti, ktoré majú oprávnenie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb a sú to PALKOVIČ – SK, s.r.o. Senica, MP Group s.r.o. Skalica, STAVBY STRECHY s.r.o. Cerová, Marián Němec – COVERING Radimov.

V roku 2021 bolo vydaných 69 rozhodnutí na odstraňovanie stavebných materiálov s obsahom azbestu 8 firmám, ktoré sú oprávnené vykonávať odstraňovanie azbestu alebo materiál obsahujúci azbest (Concret s.r.o., Boleráz, DBS Slovakia spol. s r.o. Zohor, Marián Němec – COVERING Radimov, AZBESTGROUP s.r.o. Bratislava, ECOLIKVID s.r.o. Folkušová, Pavol Černek- STAVEBNO MONTÁŽNE PRÁCE, Martin, LUKYSTAV, s.r.o., Dolná Streda, Jesika Pačajová - MARTBEST, Poprad). V 61 prípadoch sa demontovala strešná krytina, v 4 prípadoch vetracie a kanalizačné potrubia z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie, v 4 prípadoch sa odstraňoval materiál s obsahom azbestu bez demontáže.

## **2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI**

### **2.2.1 Zdravé pracoviská**

#### **Vyhodnotenie**

Tejto problematike sa venujeme priebežne, poradenstvo poskytujeme v rámci výkonu ŠZD a konzultácií.

### **2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci**

#### **Vyhodnotenie**

V priebehu roku 2021 bolo zabezpečené poradenstvo pre zamestnávateľov a zamestnancov najmä v oblasti zdravotných rizík pri práci, škodlivých faktoroch pracovného prostredia za účelom zníženia rizík a zabezpečenia zdravotného dozoru na pracoviskách. Tak isto sme usmerňovali a informovali zamestnávateľov o zabezpečovaní pracovných zdravotných služieb. Tejto problematike sa venujeme priebežne, poradenstvo poskytujeme v rámci výkonu ŠZD a konzultácií.

### **3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV**

#### **3.1 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI**

##### **Cieľ**

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

##### **Gestor**

ÚVZ SR

##### **Riešiteľské pracoviská**

ÚVZ SR a RÚVZ v SR

##### **Anotácia**

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8. 3. 2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu - postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospeljej populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní so zameraním na uzavretý systém spoločného stravovania napr. zariadenia sociálnych služieb a stravovacie zariadenia v nemocničných zariadeniach.

##### **Etapy riešenia**

###### **I. Etapa:**

1. RÚVZ v sídle kraja odobrať najmenej 10 vzoriek hotových pokrmov (5 vzoriek uzavretý systém a 5 vzoriek verejné stravovanie / každé RÚVZ) (celé obedové menu) a 3 vzorky chleba alebo pekárske výrobky (od výrobcov SR) v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli.

T: 31. 12. 2020

Z: RÚVZ v sídle kraja pod koordináciou KO v HV

2. Výsledky spracované podľa komodity v tabuľkovej forme zaslať na RÚVZ so sídlom v Trenčíne v termíne do 30. 01. 2021

Z: RÚVZ v sídle kraja pod koordináciou KO v HV

###### **II. Etapa**

Pripraviť záverečnú správu za SR v termíne do 30. 03. 2021 – RÚVZ so sídlom v Trenčíne v spolupráci s ÚVZ SR.

##### **Výstupy**

Záverečná správa - pre sledovanie vývoja v oblasti príjmu soli prostredníctvom hotových pokrmov, chleba a pečiva v zariadeniach spoločného stravovania uzatvoreného typu.

**Plnenie úlohy:**

V rámci monitoringu kuchynskej soli boli v roku 2021 odobraté 2 vzorky hotových pokrmov (1 vzorka v ZSS otvoreného typu a 1 vzorka ZSS uzavretého typu). Obidve vzorky vyhoveľi požiadavkám platnej legislatívy. Výsledky boli v požadovanej tabuľkovej forme zaslané do ÚVZ SR Bratislava.

## **3.2 MONITORING BEZPEČNOSTI PET FLIAŠ Z RECYKLOVANÝCH PLASTOV**

**Cieľ**

Monitoring bezpečnosti PET fliaš vyrábaných s rôznym podielom recyklovaného vstupného materiálu (regranulátu) z hľadiska možnej migrácie látok (monoméry, neúmyselne pridané látky – degradačné, reakčné produkty a nečistoty). Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti vstupných surovín (regranulátov) ako aj finálnych výrobkov - PET fliaš vyrábaných v SR, na výrobu ktorých bol použitý recyklovaný vstupný materiál a tým zabezpečené ochrany zdravia ľudí.

**Gestor**

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade

**Riešiteľské pracovisko**

RÚVZ so sídlom v Poprade

**Anotácia**

V súlade s celoeurópskym trendom zameraným na zvyšovanie podielu recyklovaných plastov v PET fľašiach, vyplýva povinnosť výrobcov zvyšovať obsah regranulátu vo finálnych výrobkoch. Z prijatej „Európskej stratégie pre plasty v obehovom hospodárstve“ vyplýva povinnosť vyššej miery recyklácie a povinné používanie regranulátu v podiele 25% do roku 2025 a v podiele 30% do roku 2030. Z nariadenia Komisie (ES) č. 282/2008 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami vyplýva povinnosť vykonávať audit u výrobcov vstupných surovín (regranulát) ako aj finálnych výrobkov (PET fľaše) za účelom overenia možnej migrácie kontaminantov vyplývajúcich z použitých vstupných surovín ako aj degradačných produktov, reakčných produktov, iných NIAS (neúmyselne pridaných látok) a kontrolu efektivity dekontaminačného procesu tak, aby bola zaručená zdravotná bezpečnosť PET fliaš v súlade s čl. 3 nariadenia EP a Rady č. 1935/2004.

**Etapy riešenia**

I. etapa : január 2021 - december 2022 – metodická príprava monitoringu; zber údajov, zavedenie nových analytických metód a analýzy vzoriek

II. etapa : 31. marec 2023 - záverečná správa

**Výstupy**

Záverečná správa

Zistené výsledky sa uplatnia pre cieleňvý výkon úradných kontrol nad touto komoditou výrobkov a príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.



**Ukončenie úlohy**  
31. december 2022

**Záverečná správa**  
31. marec 2023

**Plnenie úlohy:**  
RÚVZ Senica v roku 2021 úlohu nerealizoval.

## **4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE**

### **4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)**

#### **a) Podpora zdravého štartu do života**

Do materských centier boli distribuované edukačné materiály, zamerané na prevenciu obezity.

#### **b) Podpora zdravšieho prostredia v školách**

V rámci podpory zdravšieho prostredia v školách bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín v zariadeniach školského stravovania vykonaných 66 kontrol. Štátnym zdravotným dozorom vykonaným v školských stravovacích zariadeniach bolo zistené, že sú na požadovanej hygienickej úrovni, strava sa pripravuje v súlade s hygienickými požiadavkami. Zisťovanými nedostatkami sú opotrebovanosť priestorov a zariadení. Diétne stravovanie sa realizuje formou individuálnej donášky stravy, v školských stravovacích zariadeniach sa diétna strava nepripravuje.

V predškolských zariadeniach sa pri výkone štátneho zdravotného dozoru kládol dôraz na zabezpečenie pitného režimu používaním pitnej vody a nesladených nápojov (40 kontrol). Bolo zistené, že sa preferuje pitná voda bez príchutí alebo balená pramenistá voda (dochutená bylinkami, ovocím), čaje z ponuky schválených MSNaR pre školské stravovanie. Školským zariadeniam boli distribuované edukačné materiály.

#### **c) Poskytovanie nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení**

Aktivity vzhľadom k nepriaznivej epidemickej situácii neboli realizované.

#### **d) Podpora pohybových aktivít**

V rámci štátneho zdravotného dozoru vykonaného v školských zariadeniach, sa zistilo, že do týždenných rozvrhov hodín na ZŠ na 1. a 2. stupni a SŠ sú zaradené dve hodiny telesnej výchovy. Ani jedna z kontrolovaných škôl neposkytuje možnosť liečebnej telesnej výchovy. Počas prestávok majú žiaci dostatok voľného pohybu (na školskom dvore, chodbách), telovýchovné chvíľky počas vyučovania sa využívajú prevažne na 1. stupni ZŠ (1.a 2. roč.). U žiakov vyšších ročníkov a na SŠ sú obľúbené hlavne u chlapcov rôzne športové krúžky (futbalový, volejbalový basketbalový, posilňovňa a pod.). Postupnou rekonštrukciou telocviční dochádza k zlepšeniu podmienok TV žiakov a študentov. Telocvične a vonkajšie športové plochy (multifunkčné ihriská) na školách využíva mimo vyučovania aj verejnosť, na základe zmluvných vzťahov, čo je zapracované aj v schválených PP. V rámci ŠZD boli vykonané 26 kontrol v telovýchovných zariadeniach pre deti a mládež.

## **4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI**

Bol vykonaný štátny zdravotný dozor, zameraný na kontrolu pieskovísk. Kontroly pieskovísk boli zamerané hlavne na technický stav pieskovísk, spôsob čistenia pieskoviska, evidenciu udržiavania pieskovísk počas sezóny a objektivizáciu kvality piesku. Všetky skontrolované materské školy majú v schválených prevádzkových poriadkoch zdokumentovanú starostlivosť o pieskovisko určené na hranie detí podľa § 2 a 3 vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Bolo vykonaných 20 kontrol pieskovísk, skontrolovaných bolo 20 pieskovísk (3 verejné, 17 pri MŠ), odobratých bolo 10 vzoriek piesku (7 z pieskovísk pri MŠ, 3 z verejných pieskovísk), 1 vzorka piesku bola nevyhovujúca (verejné pieskoviská z dôvodu prekročenia limitu termotolerantných a koliformných baktérií. Na základe laboratórnych výsledkov, ktoré analyzovali laboratóriá RÚVZ so sídlom v Trnave, boli prevádzkovatelia kontrolovaných pieskovísk písomne oboznámení s výsledkami analýz a upozornení na povinnosť zabezpečovať pravidelné čistenie a udržiavanie pieskovísk tak, aby nepredstavovali riziko ohrozenia zdravia v dôsledku ich mikrobiálneho alebo parazitárneho znečistenia. Výsledky štátneho zdravotného dozoru boli zaslané gestorovi projektu.

## **4.4 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ**

Jedálne lístky zo školských jedální pri základných školách sa hodnotili za mesiac október a november. Z dôvodu nepriaznivej epidemickej situácie a s tým súvisiacich riešení protipandemických opatrení v školách a školských zariadeniach hodnotenie jedálnych lístkov ešte prebieha. Na základe usmernenia gestora projektu, výsledky hodnotenia jedálnych lístkov budú zaslané gestorovi projektu do konca marca 2022.

## **4.5 ÚRAZY U DETÍ V SR**

Do riešenia tohto projektu nie sme zapojení.

## 6. ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

### NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

#### Odpočet plnenia:

Pracovníci oddelenia epidemiológie RÚVZ so sídlom v Senici poskytovali usmernenia v oblasti povinného i odporúčaného očkovania, v postupe pri odmietaní povinného očkovania. Aktuálne informácie týkajúce sa výskytu infekčných ochorení ako aj informácie o prevencii voči nim boli pravidelne uverejňované na web stránke úradu. Očkujúci lekári boli písomne (e-mailami) informovaní o vykonávaní očkovania na základe zaslaného Očkovacieho kalendára na rok 2021, ktorý je k dispozícii na webových stránkach RÚVZ Senica.

Vzhľadom na situáciu, v ktorej sa aktuálne nachádza Slovensko a takmer všetky krajiny sveta, a tiež vzhľadom na opatrenia, ktoré prijala vláda SR a opatrenia, ktoré vydal hlavný hygienik SR v súvislosti s vyhlásenou pandémiou ochorenia Covid-19, nebolo možné ani v roku 2021 v plnom rozsahu vykonávať aktivity na podporu očkovania. Z toho dôvodu zamestnanci priebežne podávali telefonické konzultácie ohľadom očkovania detskej i dospelšej populácie vrátane konzultácii pred cestou do zahraničia.

V dňoch od 26. apríla do 2. mája 2021 bol vyhlásený 16. ročník Európskeho imunizačného týždňa/ European Immunization Week (z angl. ďalej len „EIW 2021“). Aktivity EIW 2021 boli označené a vykonávané pod heslom: „Vaccines bring us closer“/ „Vakcíny nás zblížujú“. V tejto súvislosti boli na web stránkach RUVZ Senica prezentované články na zdôraznenie významu očkovania a informačný panel v priestoroch RÚVZ Senica.

Kontrola očkovania bola realizovaná v zmysle Odborného usmernenia MZ SR Hlavného hygienika SR v II. polroku 2021 s nasledovnými výsledkami:

Okres Senica - pri základnom očkovaní DTP-HIB-VHB-IPV bola pri kontrole zistená zaočkovanosť 99,1% (ročník 2019), očkovanie proti invazívnym pneumokokovým infekciám 99,1% (ročník 2019), preočkovanie proti diftérii, tetanu , pertussis a poliomyelitíde 98,2%, (ročník 2014), preočkovanie proti diftérii, tetanu , pertussis a poliomyelitíde . 99,1%, (ročník 2007), základné očkovanie proti osýpkam, parotitíde a rubeole 99,1% (ročník 2019), 98,8%), (ročník 2018) a preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde 99,1% (ročník 2009), 99,5% (ročník 2008).

Okres Skalica – pri základnom očkovaní DTP-HIB-VHB-IPV bola pri kontrole zistená zaočkovanosť 98,6% (ročník 2019), očkovanie proti invazívnym pneumokokovým infekciám 98,6% (ročník 2019), preočkovanie proti diftérii, tetanu , pertussis a poliomyelitíde 96,9% (ročník 2014), preočkovanie proti diftérii, tetanu , pertussis a poliomyelitíde 99,6% (ročník 2007), základné očkovanie proti osýpkam, parotitíde a rubeole 97,6% (ročník 2019), 97,6% (ročník 2018), a preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde, 99,2%. (ročník 2009).

Neboli zistené nedostatky v dokumentácii očkujúcich lekárov.

Očkovanie novorodencov HBsAg poz. matiek proti VHB sa vykonávalo v zmysle Vyhlášky MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných

ochorení v znení vyhlášky MZ SR č. 273/2010 Z. z., 544/2011 Z. z. a Odborného usmernenia na vykonávanie a kontrolu očkovania z 24.3. 2003.

## **6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB**

### **Odpočet plnenia:**

Surveillance infekčných chorôb sa podobne ako minulé roky vykonáva priebežne v spolupráci s lekármi prvého kontaktu a odbornými lekármi počas celého roka. V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení za okresy Senica a Skalica, o ktorom sú informovaní lekári prvého kontaktu, zdravotnícke zariadenia v sídle okresov, regionálna veterinárna a potravinová správa a príslušne susediace regionálne RÚVZ s územím okresu Senica a Skalica vrátane Krajskej hygienickej stanice Brno elektronickou formou. Hlásenia akútnych respiračných ochorení, chrípky a chrípke podobných ochorení sú pravidelne spracovávané týždenne a odborná i laická verejnosť je informovaná o aktuálnej situácii v miestnej tlači a na webových stránkach úradu.

## **6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ**

### **Odpočet plnenia:**

Informačný systém EPIS je pravidelne využívaný a sú do neho vkladané údaje o prenosných ochoreniach priebežne počas celého roka. V sledovanom období do 31.12.2021 bolo za okres Senica vložených do systému 10881 údajov a 10868 epidemiologických šetrení. Za okres Skalica bolo vložených do systému 94476 údajov a vykonaných 9422 epidemiologických šetrení v ohnisku. Systém rýchleho varovania sa plne využíval počas uplynutého obdobia.

Výstupy z programu EPIS slúžia na okamžitú analýzu epidemiologickej situácie, na spracovávanie mesačných výstupov prenosných ochorení a nozokomiálnych nákaz. Späťne sú o epidemiologickej situácii podľa spádových okresov v mesačných intervaloch informovaní všetci VLD a VLDD a odborná zdravotnícka verejnosť.

## **6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY**

### **Odpočet plnenia:**

Vzhľadom na pretrvávajúcu situáciu, v ktorej sa nachádza Slovensko a takmer všetky krajiny sveta, a tiež vzhľadom na opatrenia, ktoré prijala vláda SR a opatrenia, ktoré vydal hlavný hygienik SR v súvislosti s vyhlásenou pandémiou ochorenia Covid-19, nebolo možné v plnom rozsahu vykonávať sledovanie a spracovávanie zdravotných

dokumentácií pacientov hospitalizovaných vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou Skalica. Z uvedeného dôvodu sa RÚVZ Senica sa ani v roku 2021 nezapojilo sa do projektu HELICS EU. V roku 2021 sme zaznamenali 303 nozokomiálnych nákaz na oddeleniach Fakultnej nemocnice Agel Skalica a.s. Skalica.

RÚVZ Senica je od r. 2016 zapojený do Európskej surveillance infekcií Clostridium difficile, ktorá sa vykonáva v spolupráci s nemocničným epidemiológom FNŠP Skalica a spádovým mikrobiologickým laboratóriom.

## **6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE**

### **Odpočet plnenia:**

V roku 2021 počas aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte chrípky počas chrípkovej sezóny boli informovaní členovia Protiepidemickej komisie zriadenej pri RÚVZ. Údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii a prípadných opatreniach pri výskyte ochorení boli zasielané lekárom primárneho kontaktu a riaditeľom nemocníc v spádovom území alebo uverejnené na web stránke RÚVZ so sídlom v Senici.

V súvislosti s vydaným Usmernením hlavného hygienika SR – Koordinácia postupov pri zistení vysoko nebezpečnej nákazy v SR bolo zabezpečené informovanie všeobecných lekárov pre dospelých, všeobecných lekárov pre deti a dorast, primárov a lekárov urgentných príjmov a záchranej zdravotnej služby, ktoré poskytujú zdravotnícku starostlivosť pacientom s VNN.

V surveillance SARI sme spolupracovali najmä s ÚVZ SR v Bratislave - NRC pre chrípku, s FNŠP Skalica, sentinelovými lekármi, LSPP a so všetkými lekármi prvého kontaktu.

V súvislosti s pokračovaním vyhlásenej pandémie ochorenia Covid-19 sme zabezpečovali počas roka 2021 plnenie všetkých usmernení, opatrení, ktoré vydala vláda SR a hlavný hygienik SR. RÚVZ Senica reprofilizoval svoju činnosť, oddelenie epidemiológie všetku činnosť sústredilo na epidemiologické šetrenie, vyhľadávanie a spracovávanie kontaktov u pozitívnych prípadov a vydávanie karanténnych opatrení v ohniskách. Poskytovali sa odborné konzultácie nemocniciam, ambulantným zložkám, ÚSS, verejnosti, obciam, štátnym inštitúciám . Za sledované obdobie bolo zaznamenaných a zaevidovaných 19873 potvrdených prípadov ochorenia v pôsobnosti dvoch okresov RÚVZ Senica .

V pravidelných intervaloch sme spracovávali údaje a informácie o epidemiologickej situácii v okresoch v pôsobnosti RÚVZ Senica a zúčastňovali sa zasadnutí pandemického strediska pri krízovom štábe v sídle kraja a zasadaní v rámci okresov Skalica a Senica.

## **6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV**

### **Odpočet plnenia:**

V spádovom území RÚVZ Senica sa v roku 2021 odoberali vzorky odpadovej vody podľa časového harmonogramu stanovených odberov ÚVZ SR Bratislava. Vzorky odpadových vôd boli paralelne odoberané z dvoch odberových miest čističiek odpadových vôd v Skalici ( 7 vzoriek) a v Senici (7 vzoriek), v mesiaci november ČOV Skalica – enterovírusy NPEV, ostatné vzorky s negatívnymi výsledkami. V sledovanom období neboli v spádových okresoch RÚVZ Senica hlásené prípady akútnej chabej parézy.

## **6.7. PREVENCIA HIV/AIDS**

### **Odpočet plnenia:**

Oddelenie epidemiológie RUVZ Senica v roku 2021 nerealizovalo aktivitu „Prevencia HIV/AIDS“ formou interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“.

Ku Svetovému dňu boja proti AIDS bola zabezpečená informovanosť o problematike HIV/AIDS formou informačných panelov a plagátov na RÚVZ Senica, edukačné materiály na webovej stránke RÚVZ Senica.

## **6.8. PORADNE OČKOVANIA**

### **Odpočet plnenia:**

V roku 2021 poradňa očkovania poskytovala informácie priebežne o povinnom, odporúčanom očkovaní, ochoreniach preventabilných očkovaním, kontraindikáciách a nežiadúcich účinkoch očkovania, taktiež informácie pred cestou do zahraničia. Poradne využívali viac zdravotnícki pracovníci. Otázky boli smerované k kontraindikáciám očkovania a doočkovania detí jednotlivými očkovacími látkami pri prekročení doporučenej schémy očkovania, prípadne pri presťahovaní sa z krajín EU a mimo EU. Záujem zo strany laickej verejnosti bol minimálny. Informácie ohľadom očkovania žiadali najmä v prípadoch dovolenkového cestovania do zahraničia, prípadne dlhodobých štúdijských pobytov študentov a práce v zahraničí.

## **6.9. ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUD/CICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA**

### **Odpočet plnenia:**

V priebehu roka 2021 podobne ako v minulom v súvislosti s vyhlásenou pandémiou Covid-19 a tiež vzhľadom na opatrenia, ktoré prijala vláda SR a opatrenia, ktoré vydal hlavný hygienik SR v súvislosti s vyhlásenou pandémiou Covid-19 sme sa nezapojili do edukačnej aktivity vzdelávania študentov stredných škôl okresov Senica a Skalica vo vakcinológii - „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“.



## **9. ODDELENIE VÝCHOVY K ZDRAVIU**

### **9.1 ZDRAVOTNÉ UVEDOMENIE A SPRÁVANIE SA OBYVATEĽOV SR**

Prieskum nebol realizovaný.

### **9.2 PRIESKUM ZDRAVOTNEJ GRAMOTNOSTI OBYVATEĽOV SR**

Prieskum nebol realizovaný.

### **9.3 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Do projektu, ako riešiteľské pracovisko, nie sme zapojení.

### **9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025**

Projekt sa realizuje priebežne. Klientom poradne zdravia boli poskytnuté informácie o zdravom životnom štýle. Pri príležitosti Svetového dňa Pohybom ku zdraviu, Svetového dňa zdravia, Svetového dňa srdca a Svetového dňa diabetu boli v priestoroch úradu inštalované edukačné panely, na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici boli svetové dni spropagované a boli rozdistribuované zdravotno - výchovné materiály.

*9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie*

Kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“ bola spropagovaná na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Senici. V priestoroch úradu inštalované edukačné panely, záujemcom boli poskytnuté informačné materiály a dotazníky.

### **9.5 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT**

Do projektu nie sme zapojení. V regiónie nie sú rómske osady.

### **9.6 STRATÉGIA ROZVOJA PORADENSKÝCH CENTIER OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA V SR**

V PCOPZ pri RÚVZ so sídlom v Senici v základnej poradni boli vyšetrené 4 klientky. Prvovyšetrená bola 2 žena, kontrolne boli vyšetrené 3 ženy. Všetkým bolo poskytnuté poradenstvo. Výjazdové aktivity z dôvodu nepriaznivej epidemickej situácie neboli realizované. Celkový počet výkonov bol 150, z toho bolo 85 konzultácií v súvislosti s chronickými ochoreniami a ochorením COVID 19.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva  
so sídlom v Spišskej Novej Vsi**

## **1. HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA**

### **1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)**

#### **Cieľ**

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom zlepšenia stavu environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, kontaminovanými územiami, nebezpečnými chemickými látkami, UV žiarením a zmenou klímy.

**Gestorom** úlohy je ÚVZ SR a riešiteľským pracoviskom je ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. V priebehu roku 2021 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

### **1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV**

#### **Cieľ**

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu *Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR III*, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom *Protokol o vode a zdraví*.

**Gestorom** úlohy je ÚVZ SR a riešiteľským pracoviskom je ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR. V priebehu roku 2021 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

### **1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ**

#### **Cieľ**

- zabezpečiť pokračovanie procesov zameraných na rozvoj ľudského biomonitoringu (HBM) a jeho metodík vo vzťahu k chemickým rizikovým faktorom zo životného i pracovného prostredia
- zvýšiť udržateľnosť odborných kapacít pre HBM v rámci ÚVZ SR a RÚVZ v SR
- vytvárať podmienky pre zavedenie systémového prístupu k aplikácii HBM na národnej úrovni v kontexte vytvorenia európskej platformy pre ľudský biomonitoring HBM4EU a aktuálnych priorít vychádzajúcich z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V.)

**Gestorom** úlohy je ÚVZ SR, riešiteľským pracoviskom je ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a vybrané RÚVZ v SR.

V priebehu roku 2021 neboli dané požiadavky gestora úlohy - ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

## **1.4 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU**

### **Cieľ**

- vytvorenie prehľadu o výrobkoch, ktoré sa na Slovensku používajú ako výrobky určené pre styk s pitnou vodou a o dokladoch, ktorými je preukazovaná ich vhodnosť pre styk s pitnou vodou
- posúdenie celkovej situácie na trhu v oblasti výrobkov určených na styk s pitnou vodou v nadväznosti na zozbierané informácie
- získanie podkladov pre prijatie účinných opatrení a riešení do budúcnosti ako napr.:
  - a) prípravu legislatívy v oblasti výrobkov prichádzajúcich do kontaktu s pitnou vodou v rámci Európskej únie
  - b) novelu vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 550/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na výrobky určené na styk s pitnou vodou
  - c) pokyny pre výkon štátneho zdravotného dozoru v oblasti výrobkov určených pre styk s pitnou vodou

**Gestorom** úlohy je RÚVZ Poprad – Národné referenčné laboratórium pre materiály prichádzajúce do kontaktu s potravinami nominované ako Národné referenčné centrum pre materiály určené na styk s pitnou vodou v spolupráci s ÚVZ SR, riešiteľským pracoviskom sú vybrané RÚVZ v SR.

V priebehu roku 2021 neboli na RÚVZ Spišská Nová Ves dané požiadavky na plnenie predmetnej úlohy.

## **1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH**

### **Cieľ**

Získať informácie o výskyte nových pesticídnych látok a iných mikropolutantov v pitných vodách v Slovenskej republike.

**Gestorom** úlohy je NRC pre pitnú vodu, riešiteľským pracoviskom je ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR.

V priebehu roku 2021 neboli dané požiadavky gestora úlohy - NRC pre pitnú vodu na plnenie predmetnej úlohy.

## **1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ**

### **Cieľ**

Hlavným cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc – peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na naplnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska. Obnova a dobudovanie technického, prístrojového a personálneho vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby (PIS) zabezpečí adekvátny monitoring environmentálnych

zdravotných rizík spôsobených výskytom biologických alergénov v ovzduší pre celé územie Slovenska, čím sa posilní základná úloha v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia, a to prevencia.

**Gestorom** úlohy je ÚVZ SR, riešiteľským pracoviskom je ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ďalšie vybrané RÚVZ v SR.

V priebehu roku 2021 neboli na RÚVZ Spišská Nová Ves dané požiadavky na plnenie predmetnej úlohy.

## **ÚLOHY VYPLÝVAJÚCE Z PROBLEMATIKY ÚZEMNÉHO OBVODU**

### **SLEDOVANIE KVALITY VODY V PRAMEŇOCH NA ÚZEMÍ NÁRODNÉHO PARKU SLOVENSKÝ RAJ**

V priebehu roka 2021 z dôvodu pandémie COVID 19 neboli vzorky z prameňov na území Národného parku Slovenský raj odoberané.

## **2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE**

### **2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE**

#### *2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)*

V roku 2021 bolo v územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves (okres Spišská Nová Ves a Gelnica) evidovaných 2 873 pracovníkov v riziku práce, z toho 644 žien. Oproti roku 2020 sa počet exponovaných pracovníkov zvýšil o 726 pracovníkov, z toho 297 žien (v roku 2020 bolo spolu exponovaných 2 147 pracovníkov, z toho 347 žien).

Podľa prevažujúcej činnosti je v riziku najviac evidovaných pracovníkov v priemyselnej výrobe 2 037 (z toho je 483 žien), čo predstavuje z celkového počtu 70,90 % pracovníkov. V stavebníctve je v riziku evidovaných 550 pracovníkov (všetko muži), čo je 19,14 %, v ťažbe a dobývaní 21 pracovníkov (z toho je 0 žien) čo tvorí 0,73 %, v zdravotníctve a sociálnej pomoci 175 pracovníkov (z toho 161), čo tvorí 6,09 %, v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove je evidovaných 41 pracovníkov (mužov), čo predstavuje 1,42 %. V ostatných odvetviach je spolu exponovaných 49 pracovníkov (z toho 0 žien), čo je 1,70 % z celkového počtu exponovaných pracovníkov.

Z dôvodu epidemiologickej situácie COVID-19 bolo zaznamenané oproti minulému roku navýšenie exponovaných (biologický faktor-Coronaviridae) o 135 pracovníkov v odvetví zdravotníctvo a sociálna pomoc. V rezorte vzdelávania došlo k zmene a to k ukončeniu pracovnej činnosti. V priemyselnej výrobe došlo tiež k navýšeniu exponovaných a to o 443 pracovníkov, z toho o 174 žien.

Podľa rizikových faktorov je stále najviac pracovníkov exponovaných nadmernému hluku 2 297 pracovníkov, z toho je 255 žien (nárast o 331 pracovníkov), chemickým látkam a zmesiam vrátane prachu 630 pracovníkov, z toho je 25 žien (zvýšenie o 154 pracovníkov), chemickým karcinogénom, mutagénom, reprodukčne toxickým látkam je exponovaných 77 pracovníkov, z toho 11 žien a nadmerným vibráciám je exponovaných 563 pracovníkov –

mužov (nárast o 79 mužov). Biologickému faktoru je exponovaných 153 pracovníkov z toho 136 žien, fyzickej záťaži 367 pracovníkov z toho 225 žien (nárast o 264 pracovníkov, a taktiež došlo k nárastu exponovaných žien o 175), psychickej pracovnej záťaži je exponovaných 21 žien a záťaži teplom a chladom 17 pracovníkov (muži), optickému žiareniu je exponovaný 1 pracovník (muž).

Nadálej evidujeme najvyšší počet pracovníkov exponovaných rizikovým faktorom v pracovnom prostredí v spoločnosti EMBRACO Slovakia, s.r.o., Spišská Nová Ves. Z celkového počtu 2 404/808 zamestnancov je 795/83 zamestnancov exponovaných nadmernému hluku, 272/189 fyzickej záťaži a 24/1 chemickým faktorom – oxidu uhoľnatému. Celkový počet zamestnancov spoločnosti je oproti minulému roku vyšší o 257, došlo aj k nárastu počtu žien o 118. Oproti minulému roku došlo k zvýšeniu počtu exponovaných pracovníkov vo všetkých sledovaných škodlivých faktorov: nadmernému hluku o 96 (súčasne sa znížil počet exponovaných žien o 3), fyzickej záťaži o 205 zamestnancov (počet exponovaných žien sa zvýšil o 139), chemickým faktorom o 6 (súčasne o 1 ženu).

Ďalšie spoločnosti, v ktorých evidujeme vyšší počet exponovaných pracovníkov sú:

- STI, spol. s r.o., Krompachy má z celkového počtu zamestnancov 375/9 evidovaných 342 mužov v riziku hluku, pevného aerosólu a vibrácií prenášaných na horné končatiny a vibrácií prenášaných na celé telo,
- SEZ, a.s. Krompachy má z celkového počtu zamestnancov 352/172 exponovaných 30/6 pracovníkov nadmerným hlukom a pevným aerosólom (ostatné kremičitany),
- MPC CESSI a.s. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 190/87 evidovaných 72/32 pracovníkov v riziku hluku a prachu (rastlinný pevný aerosól s dráždivým účinkom),
- TRIPLUS SK, s.r.o. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 205/131 evidovaných 28/23 pracovníkov v riziku hluku,
- KOVOHUTY, a.s. Krompachy, kde je z celkového počtu zamestnancov 172/18 exponovaných 95 mužov v riziku hluku, pevnému aerosólu, chemických látok (olovo, meď), vibráciám a fyzickej záťaži,
- URANPRES, spol. s r.o. Spišská Nová Ves má 149 pracovníkov exponovaných riziku hluku, prachu a vibrácií prenášanými na ruky a na celé telo z celkového počtu zamestnancov 195/9,
- NOVES a.s. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 118/20 evidovaných 23/3 pracovníkov v riziku hluku,
- TREVA s.r.o., Prakovce má z celkového počtu zamestnancov 125/11 evidovaných 98 mužov v riziku hluku, prachu a vibrácií prenášaných na ruky,
- Zlieváreň SEZ, a.s. Krompachy má z celkového počtu zamestnancov 131/14 evidovaných 37 mužov v riziku hluku, vibrácií, prachu alebo záťaže teplom,
- CFM Slovakia, s.r.o. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 123/77 zamestnancov exponovaných 66/38 pracovníkov v riziku hluku,
- TOMIFA spol. s r.o., Iľiašovce má z celkového počtu zamestnancov 88/19 exponovaných hlukom, karcinogénnym faktorom 83/17 zamestnancov
- RUDOLPH USINADOS SK, s.r.o. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 91/31 exponovaných hlukom 83/26 zamestnancov,
- v spoločnosti ANDRITZ Slovakia s.r.o. Humenné pracuje z celkového počtu zamestnancov 464/67 v prevádzke na Radlinského 19 v Spišskej Novej Vsi 120/16 zamestnancov, z toho v riziku hluku a pevného aerosólu (železo a jeho zliatiny) evidujeme 3 mužov,

V roku 2021 boli prehodnotené rizikové práce v 13 existujúcich firmách (z toho 1 vyradenie prác z tretej kategórie pre rizikový faktor hluk). Nové rozhodnutia boli vypracované pre 7 právnických organizácií (v jednom prípade sa jednalo o novú prevádzku, a to spoločnosť Kingspan Light + Air Production SVK s.r.o., Krompachy a v šiestich organizáciách došlo v priebehu roka na základe objektivizácie faktorov pracovného prostredia a následného hodnotenia rizík k zaradeniu prác do rizikových kategórií: Embraco Slovakia s.r.o. Spišská Nová Ves (2x riziko fyzickej záťaže na statorových linkách), REPRO SERVIS s.r.o. Spišská Nová Ves (riziko hluku na pracovisku Brúsiareň), KLAUKE s.r.o. Gelnica (riziko hluku), RUDOLPH USINADOS s.r.o. Spišská Nová Ves (riziko hluku), Nemocnica AGEL Krompachy s.r.o. Krompachy (riziko biologického faktoru SARS-CoV-2) a Nemocnica s poliklinikou Spišská Nová Ves, a.s., Spišská Nová Ves (riziko biologického faktoru SARS-CoV-2).

Prehodnotené rizikové práce s následným preradením do 2. kategórie práce bolo navrhnuté v organizácii Stredná odborná škola drevárska, Spišská Nová Ves, na pracovisku Praktická výučba z dôvodu zrušenia profesie pracovníka polovýroby.

Údaje o vyhlásených rizikových prácach sú aktualizované v programovom vybavení ASTR. V roku 2021 evidujeme celkovo 80 subjektov s vyhlásením rizikových prác. V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných 15 kontrol na pracoviskách, kde sú vyhlásené rizikové práce, čo predstavuje z celkového počtu 18,75 %. Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva Spišská Nová Ves bolo do 15.01.2021 zaslaných 78 informácií o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík, t.j. 97,5 % z celkového počtu pracovísk s vykonávaním rizikových prác (informáciu nezaslali 2 SZČO – pilčici).

Počet evidovaných samostatne zárobkovo činných osôb v regionálnej pôsobnosti RÚVZ Spišská Nová Ves je 8 (6 SZČO, ktorí zamestnávajú iné fyzické osoby a 2 SZČO – pilčici). Prevažne sa jedná o prevádzky drevovýroby. Tí z nich, ktorí zamestnávajú iné fyzické osoby si plnia povinnosti v oblasti ochrany zdravia pri práci v zmysle platnej legislatívy vrátane zabezpečenia cielených lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci prostredníctvom lekára pracovnej zdravotnej služby (1x PZS Univerzitnej nemocnice L. Pasteura Košice a 5x MEDISON s.r.o. Košice). V prípade SZČO, ktorých predmetom činnosti je poskytovanie služieb v rámci lesníctva a ťažby dreva, ktorí majú pracovnú činnosť zaradenú do rizikovej kategórie zostáva naďalej komplikované vykonávať štátny zdravotný dozor, informácie o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík nezasielajú.

Pre faktor psychickej pracovnej záťaže evidujeme jeden subjekt s vyhlásením rizikových prác, a to Detský domov Mlynky – Biele Vody, kde na pracovisku „Špecializované samostatné skupiny pre opatrovatel'skú starostlivosť“ sú zamestnanci v profesiách zdravotná sestra, vychovávateľ a pomocný vychovávateľ zaradení do 3.kategórie rizika.

Pre faktor optické žiarenie (laser) evidujeme jednu spoločnosť European Industrial Supply Company s.r.o., Spišská Nová Ves v profesii nástrojár/obsluha lasera na pracovisku „Výrobná hala“, Radlinského č. 17, Spišská Nová Ves.

Na zníženie zdravotných rizík vykonávajú zamestnávateľia technické a organizačné opatrenia v rozsahu pravidelnej kontroly technického stavu výrobných zariadení, údržby a modernizácie strojového vybavenia, zvyšovania kvality prevádzkovej hygieny a upratovania, realizácie stavebných úprav, striedania zamestnancov pri pracovných činnostiach s expozíciou rizikovým faktorom a pod. Dohľad nad pracovným prostredím a zdravím zamestnancov je zabezpečovaný prostredníctvom pracovnej zdravotnej služby, vrátane cielených lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci.

Hygienická problematika rizikových prác, nutnosť preventívnej lekárskej starostlivosti, používanie OOPP a zariadení na osobnú hygienu, ako aj osvetová a poradenská činnosť v oblasti preventívneho pracovného lekárstva sa vykonáva pri štátnom zdravotnom dozore, pri

predkladaní a prerokovaní projektových dokumentácií. Konzultácie sú podávané najmä v súvislosti s výkonom ŠZD pri uvádzaní priestorov do prevádzky.

### **2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické**

V roku 2021 bolo vykonaných 27 kontrol v prevádzkach, v ktorých sú zamestnanci pri pracovnej činnosti exponovaní chemickým faktorom, z toho 3 kontroly boli vykonané na pracoviskách s používaním veľmi toxických a toxických látok a prípravkov a to kontroly v prevádzkach priemyselnej a poľnohospodárskej výroby (Zlievareň SEZ Krompachy, a.s., Embraco Slovakia s.r.o., SEZ Krompachy a.s.).

Pri výkone ŠZD v poľnohospodárskych spoločnostiach sa zisťuje len ojedinelá aplikácia chemických prípravkov klasifikovaných ako toxické látky a prípravky, avšak sú v súlade so zoznamom a rozsahom použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín vydaného Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky na príslušný rok. Aplikácia chemických prípravkov na ošetrovanie rastlín sa eliminuje postupným prechádzaním poľnohospodárskych subjektov na ekologický systém hospodárenia.

Veľmi toxické látky a zmesi sa používajú v spoločnosti SEZ, a.s. Krompachy v prevádzke povrchovej úpravy kovov („Galvanizovňa“), v spoločnosti Zlievareň SEZ Krompachy, a.s. pri výrobe jadier na pracovisku „Jadrovňa“, v spoločnosti Agro Spišské Vlchy, s.r.o, pri dezinfekcii, regulácii živočíšnych škodcov a na ochranu rastlín. Pri laboratórnej činnosti sa používajú v 5 organizáciách, a to Embraco Slovakia s.r.o. Spišská Nová Ves, KOVOHUTY a.s. Krompachy, Herba Drug s.r.o. Smižany, Štátny geologický ústav Dionýza Štúra (ďalej „ŠGÚDŠ“), Regionálne centrum Spišská Nová Ves, EL spol. s r.o. Spišská Nová Ves. Uvedené spoločnosti majú vydané rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami, zároveň zodpovední zamestnanci sú odborne spôsobilí na práce s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami.

V územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves bolo v roku 2021 bolo hlásených 183 akcií na reguláciu živočíšnych škodcov a to prevažne v obchodných centrách, skladových priestoroch, predajných priestoroch, vonkajších plochách a pod. (v priestoroch predajní potravín obchodných centier, vonkajšie a vnútorné priestory OC Madaras, v objekte Mlyna spoločnosti MPC CESSI a.s., predajne Planeo Elektro, ProVitae Gelnica, v objektoch obecných úradov, domovov sociálnych služieb, interiérov nákladných áut, čerpacích staníc, bánk, rómnskych osád a iné).

V súvislosti s demontážou a likvidáciou materiálov obsahujúcich azbest bolo v sledovanom období Regionálnym úradom verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi vydaných 71 rozhodnutí na tieto činnosti.

Pri RÚVZ so sídlom v Košiciach je vytvorená komisia na získanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a prípravkami, ktorej členom je aj zástupca RÚVZ Spišská Nová Ves. Informácie o získaní odbornej spôsobilosti sú uverejnené na internetovej stránke RÚVZ Spišská Nová Ves.

### **2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém**

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách s výskytom chemických látok je zisťovaná prítomnosť látok zaradených medzi karcinogénne a mutagénne faktory. V územnej pôsobnosti RÚVZ Spišská Nová Ves evidujeme tieto prevádzky s výskytom karcinogénnych a mutagénnych látok:

- Ján Urban, URBAN Art INTARS PARKETT Spišské Tomášovce, prevádzka v Spišskej Novej Vsi – spracovávanie bukových a dubových materiálov pri výrobe a



pokladaní intarzovaných parkiet. Posúdením rizika pracovnou zdravotnou službou boli zamestnanci pri opracovaní rôznych druhov dreva, vrátane tvrdého dreva, zaradení do 2. kategórie práce, prevádzkový poriadok zameraný na pracovnú činnosť s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi (tvrdé drevo) bol schválený rozhodnutím RÚVZ Spišská Nová Ves. Počet exponovaných zamestnancov v drevovýrobe je 7 (muži).

- Spoločnosť TOMIFA spol. s r.o. Iľiašovce spracováva rezivo na výrobu častí nábytku (zásuviek), z ktorého tvorí tvrdé drevo 80% (buk – dub, karcinogén 1A), zamestnanci v počte 22 pracovníkov, z toho 7 žien vo výrobe sú exponovaní karcinogénnym faktorom a sú zaradení do 3. kategórie práce.

- V spoločnosti KOVOHUTY a.s. Krompachy dochádza pri pracovnom procese tavenia (v závislosti od vsádzky) aj k produkcii chemických látok klasifikovaných ako karcinogénne faktory kategórie 1A (nikel a jeho zlúčeniny). Pracovníci na jednotlivých pracoviskách (Stredisko – šachtová pec, Stredisko – Konvertory, Stredisko – Peletizácia a Stredisko – Anódová pec) v príslušných profesiách (tavič, pomocník taviča, kychtár – vsádzkovač, obsluha filtračnej stanice Zn filtrov, žeriavnik na Hute, obsluha linky Peletizácie) boli posúdením pracovnej zdravotnej služby z titulu expozície karcinogénnym faktorom zaradení do 2. kategórie práce. Prevádzkový poriadok pre prácu s chemickými faktormi, v ktorom sú zapracované aj pracovné činnosti s karcinogénnymi faktormi je schválený Regionálnym úradom verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

- V spoločnosti Embraco Slovakia s.r.o. Spišská Nová Ves sa pri povrchových úpravách komponentov mangánfosfatáciou používajú chemické látky klasifikované ako karcinogénne a mutagénne látky. Posúdením rizika pracovnou zdravotnou službou boli exponovaní pracovníci zaradení do 2. kategórie práce, prevádzkový poriadok pre prácu s karcinogénnymi faktormi je schválený rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

- V spoločnosti Zlievareň SEZ Krompachy a.s. na dvoch pracoviskách „Jadrovňa“ a „Modeláreň“ sa pracuje s látkami klasifikovanými ako karcinogény a mutagény. Na pracovisku „Jadrovňa“ sa strojovo vykonáva výroba jadier, ktoré sú zmesou kremičitého piesku a prípravkov, ktoré obsahujú formaldehyd (karcinogén kat. 1B a mutagén 2). Na pracovisku „Modeláreň“ sa pracuje so zmesou, tvrdidlom – podľa klasifikácie karcinogén kategórie 2 (podozrivý karcinogén). Posúdením rizika pracovnou zdravotnou službou boli exponovaní pracovníci zaradení do 2. kategórie práce, prevádzkový poriadok pre prácu s karcinogénnymi faktormi je schválený rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

- V spoločnosti Podtatranská hydina, a.s. Kežmarok, prevádzka Spišské Tomášovce, pri pravidelnej dezinfekcii prechodových brodov a roštov sa používa prípravok klasifikovaný ako karcinogén 1B, ktorého spotreba je cca 900 kg za rok. Posúdením rizika pracovnou zdravotnou službou boli exponovaní pracovníci zaradení do 2. kategórie práce, prevádzkový poriadok pre prácu s karcinogénnymi faktormi je schválený rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

- V Nemocnici s poliklinikou Spišská Nová Ves a.s. Spišská Nová Ves na pracovisku HTO bolo v roku 2021 onkologickým pacientom aplikovaných 204 dávok cytostatík. Na oddelení HTO pracujú 4 zamestnancov (2 lekári a 2 sestry) a ani v roku 2021 pracovisko POKO nebolo prevádzkované z dôvodu neobsadenia pracovnej pozície lekára (počet zamestnancov POKO - t. č. 0). Na operačných sálach predmetnej spoločnosti sa za rok 2021 spotrebovalo 141 litrov formaldehydu na oddelení chirurgie, 67 litrov na gynekologicko-pôrodníckom oddelení a 2 litre na chirurgickej ambulancii. Zamestnanci, ktorí vykonávajú prípravu a podávanie cytostatík sú zaradení do 3. kategórie rizika karcinogénnych faktorov.

- V prevádzkach čerpacích staníc PHM v regionálnej pôsobnosti Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi prichádza personál do styku s automobilovým benzínom, motorovou naftou a rôznymi druhmi výrobkov a motorových olejov. Podľa aktuálneho stavu v predajniach a skladových zásob, vykonávané práce

v priestoroch čerpacích staníc predstavujú minimálne riziko pre zdravie zamestnancov, zaradení sú do 2. kategórie prác.

- Pri laboratórnych analýzach sa používajú chemické látky klasifikované ako karcinogény a mutagény v spoločnostiach ŠGÚDŠ, Regionálne centrum Spišská Nová Ves a EL spol. s r.o. Spišská Nová Ves. Exponovaní zamestnanci v uvedených spoločnostiach sú zaradení do 2. kategórie práce.

Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi bol v roku 2021 podaný 1 návrh na vydanie rozhodnutia pre činnosti spojené s výrobou, spracovaním, manipuláciou, skladovaním, prepravou a zneškodňovaním chemických karcinogénov a mutagénov na pracovisku pre výrobnú činnosť spoločnosti EKOMBAU s.r.o. Švedlár, ktorá sa zaoberá činnosťou drevovýroby a z celkovej výroby spracováva cca 70% tvrdé drevo (buk, karcinogén 1A) a 30% ostatnú drevnú hmotu.

Azbestové materiály sú zisťované najmä na objektoch určených na prestavbu a rekonštrukciu resp. pri odstraňovaní stavieb. V súčasnom období sa vykonáva prevažne pracovná činnosť pri demolačných prácach (odstraňovanie strešných krytín a obvodových plášťov s obsahom azbestocementového materiálu a nelegálne skládky), pracovná činnosť pri výmene kanalizačných potrubí v jadrách bytových domov, ktoré sú z materiálov obsahujúcich azbest sa vyskytuje v súčasnosti ojedinele. Pracovnú činnosť so sídlom spoločnosti v spádovom území RÚVZ Spišská Nová Ves vykonávajú firmy s oprávnením ÚVZ SR. Činnosť je vykonávaná napr. pracovníkmi Bytového družstva Spišská Nová Ves, A JE TO s.r.o., Spišská Nová Ves, SAE s.r.o. Spišská Nová Ves, okno-prim s.r.o. Spišská Nová Ves, UNISA, s.r.o., Spišská Nová Ves, Jozef Šaršan, Nálepkovo, Maroš Gil'ák, Spišská Nová Ves a iné spoločnosti so sídlom mimo pôsobnosti RÚVZ Spišská Nová Ves. Odpad je likvidovaný špecializovanými spoločnosťami na skládke nebezpečných odpadov v Žakovciach resp. na skládke v Košiciach.

V roku 2021 bolo vydaných 71 rozhodnutí na odstraňovanie azbestocementových materiálov zo stavieb, z toho 62 rozhodnutí na odstraňovanie a výmenu strešnej krytiny, 1 rozhodnutie na odstránenie azbestocementových dosiek z fasády rodinného domu, 7 rozhodnutí na odstránenie nelegálnych skládok azbestocementového materiálu a 1 rozhodnutie na demontáž kanalizačného AZC potrubia v bytovom dome.

Každá akcia je samostatne hlásená na RÚVZ s uvedením časového harmonogramu, predpokladaného času manipulácia s azbestocementovým materiálom a predpokladaným množstvom odpadu, v roku 2021 bolo oznámených 36 akcií (1 na likvidáciu azbestocementového kanalizačného potrubia v bytovom dome, 31 na likvidáciu azbestocementovej strešnej krytiny, 3 na odstránenie nelegálnej skládky azbestocementového materiálu z dvora rodinného domu a 1 na odstránenie azbestocementových dosiek z fasády rodinného domu). Naďalej ostáva nedoriešený postup pri odstraňovaní azbestocementových materiálov zo striech rodinných domov a hospodárskych budov súkromných osôb. Dodávateľsky vykonávanie predmetných činností – odstraňovanie azbestocementových krytín (eternit) je cenovo pre súkromné osoby neúnosné.

## **2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI**

### **2.2.1 Zdravé pracoviská**

V rámci výkonu ŠZD sú konzultácie zamerané na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne sa poskytuje poradenstvo malým a stredným podnikom. Prostredníctvom aktivít poradne zdravia sa propagujú intervenčné programy zamerané na zlepšenie zdravotného stavu zamestnancov, tiež aktivity zamerané na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. V rámci aktivít Poradne zdravia sa vykonávajú antropometrické merania,

merania TK, pulzu, tuku, vykonali sa odbery biologického materiálu, zisťovala sa osobná a rodinná anamnéza, taktiež boli zisťované údaje o životospráve zamestnancov (pohyb, výživa, fajčenie) najmä v rezortoch štátnej a verejnej správy, spirometrické merania, vyšetrenia CO vo vydychovanom vzduchu, jednoduché testy telesnej zdatnosti (Ruffierov test a pod.). Poradňa zdravia vykonáva zdravotno-výchovné aktivity v priebehu celého roka aj pre zamestnancov najmä v rezortoch štátnej a verejnej správy.

Vzhľadom na nepriaznivú epidemiologickú situáciu v súvislosti s COVID-19 bol prístup do organizácií sťažený a naplánované aktivity nemohli byť realizované. Realizácia vyššie uvedených aktivít bola vykonaná prevažne u administratívnych zamestnancov RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi a u pracovníkov Ministerstva obrany Slovenskej republiky. V rámci IX. ročníka kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ bola táto kampaň realizovaná prevažne u administratívnych zamestnancov mestských úradov (Mestský úrad Spišská Nová Ves, Mestský úrad Spišské Vlachy, Mestský úrad Krompachy, Mestský úrad Gelnica), zamestnancov základných škôl, stredných škôl, CVČ, Daňového úradu Spišská Nová Ves, TV Reduta, Okresného úradu Spišská Nová Ves, hasičov a policajtov. Kampaň trvala od 10. mája do 1. augusta 2021. Jej cieľom bolo zvýšiť pohybovú aktivitu u obyvateľstva v rozsahu minimálnych odporúčaní stanovených Svetovou zdravotníckou organizáciou – venovať sa aspoň 30 minút denne rôznym druhom pohybovej aktivity v adekvátnej intenzite.

Vo výrobných prevádzkach naďalej pretrvávajú viaceré problémy a komplikácie najmä z dôvodu minimálneho prejavu ochoty zamestnávateľov uvoľniť výrobných zamestnancov počas pracovného procesu, problém dohody termínov plnenia projektu, ako aj skutočnosť, že veľmi malé percento výrobných zamestnancov prejavilo záujem dostaviť sa do Poradne zdravia na RÚVZ Spišská Nová Ves vo svojom osobnom voľnom čase. Pri realizácii regionálnych aktivít zameraných na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci so zamestnávateľmi je potrebná úzka a účinná spolupráca s ostatnými oddeleniami RÚVZ, najmä s oddelením Podpory zdravia, ktoré v priebehu roku plní svoje úlohy, čím sa zabezpečenie ďalších spoločných termínov komplikuje.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru odbornými zamestnancami RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi boli intervenované úlohy, vyplývajúce z kampane „Zdravé pracoviská znižujú záťaž zameranú na poškodenia podporno-pohybovej sústavy“. Kampaň je zameraná na prevenciu poškodení podporno-pohybovej sústavy súvisiacich s prácou. Poškodenia podporno-pohybovej sústavy stále patria medzi najrozšírenejšie zdravotné problémy súvisiace s prácou v Európe. Riziká vyplývajúce z pracovnej polohy, vystavenie opakovaným pohybom alebo únavným či bolestivým polohám, resp. nosenie alebo premiestňovanie ťažkých bremien – všetky tieto veľmi bežné rizikové faktory na pracoviskách môžu byť príčinou poškodení podporno-pohybovej sústavy. Pri výkone ŠZD sa sleduje hodnotenie rizík ich opätovné posúdenie a vypracovanie písomného záznamu, ktorý je zamestnávateľ povinný poskytnúť zástupcom zamestnancov. Kontrolujú sa posúdenia rizík fyzickej záťaže, zamestnávateľia sú informovaní o význame vhodnosti pracovného prostredia, správnych pracovných polôh, odporúčajú sa preventívne a ochranné opatrenia pre pracovné činnosti s expozíciou fyzickej záťaži.

### **2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci**

Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci sa koná každý rok v októbri. V roku 2021 Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci prebiehal v 43 týždni (od 25. až 29. októbra), ktorý je vyvrcholením každej kampane Zdravé pracoviská. Po celej EÚ a tiež mimo nej sa koná množstvo podujatí zameraných na zvýšenie informovanosti.

Každý európsky týždeň organizovaný agentúrou EU-OSHA a jej partnermi sa orientuje na tému kampane a je zameraný na zvýšenie informovanosti o význame aktívneho,

participatívneho riadenia bezpečnosti a ochrany zdravia na pracovisku. V rokoch 2020 až 2022 je kampaň zameraná na prevenciu poškodení podporno-pohybovej sústavy súvisiacich s prácou. Poškodenia podporno-pohybovej sústavy stále patria medzi najrozšírenejšie zdravotné problémy súvisiace s prácou v Európe.

Riziká vyplývajúce z pracovnej polohy, vystavenie opakovaným pohybom alebo únavným či bolestivým polohám, resp. nosenie alebo premiestňovanie ťažkých bremien – všetky tieto veľmi bežné rizikové faktory na pracoviskách môžu byť príčinou poškodení podporno-pohybovej sústavy. Kampaň sa komplexne zaoberá príčinami tohto pretrvávajúceho problému. Jej cieľom je šírenie kvalitných informácií o tejto téme, podporovanie integrovaného prístupu k riadeniu tohto problému a poskytujú sa v rámci nej praktické nástroje a riešenia, ktoré môžu pomôcť na úrovni pracoviska (zdroj internet).

V rámci vzájomnej spolupráce RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi a Inšpektorátu práce v Košiciach bola vykonaná spoločná previerka u zamestnávateľa: ORTOKOMPLET spol. s r.o., B. Němcovej 1130, Spišská Nová Ves, IČO 36 171 433, na pracovisku s predmetom činnosti „výroba a predaj proteticko-ortopedických pomôcok“. Jedná sa o zdravotnícke zariadenie, kde pracuje 30 zamestnancov v jednozmennej prevádzke, ktorí nevykonávajú rizikové práce.

### **3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV**

#### **3.1 BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A**

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti polykarbonátových fliaš určených na opakované používanie z hľadiska možnej migrácie bisfenolu A, ktorý sa používa na ich výrobu.

Anotácia: Bisfenol A je monomér, ktorý sa používa na výrobu polykarbonátových fliaš (označené symbolom PC). Vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) č. 321/2011 bolo legislatívne upravené použitie bisfenolu A, ktorý bol zakázaný na výrobu polykarbonátových dojčenských fliaš. Špecifický migračný limit 0,6 mg/kg potravy alebo potravinového simulátora sa má na základe vedeckého hodnotenia EFSA a najnovšom zmenou nariadenia EK (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch znížiť u plastových výrobkov na 0,05 mg/kg potravy alebo potravinového simulátora. Polykarbonátové fľaše sa v súčasnosti používajú na balenie vôd v tzv. watercoolerov pričom tieto fľaše sa používajú opakovane a zároveň sú medzi jednotlivými použitiami podrobené čistiacemu procesu. Projekt je zameraný na migráciu bisfenolu A z polykarbonátových fliaš a posúdenie ich bezpečnosti podľa najnovšej legislatívy.

Etapy riešenia: I. etapa: január 2019 - december 2019 – príprava projektu a analýzy vzoriek; II. etapa: 30. marec 2020 - záverečná správa

Výstupy: Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Plnenie: RÚVZ v Spišskej Novej Vsi sa v roku 2021 na plnení úlohy nepodieľal.

#### **3.2 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI**

Cieľ: Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Anotácia: Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch

(napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8.3.2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu - postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospelých populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní so zameraním na uzavretý systém spoločného stravovania napr. zariadenia sociálnych služieb a stravovacie zariadenia v nemocničných zariadeniach.

Výstupy: Záverečná správa - pre sledovanie vývoja v oblasti príjmu soli prostredníctvom hotových pokrmov, chleba a pečiva v zariadeniach spoločného stravovania uzatvoreného typu.

Plnenie: RÚVZ v Spišskej Novej Vsi sa v roku 2021 na plnení úlohy nepodieľal.

## **4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE**

### **4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)**

#### **Cieľ:**

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

#### **a) Podpora zdravého štartu do života**

##### **Plnenie:**

Vykonáva poradňa zdravia.

#### **b) Podpora zdravšieho prostredia na školách**

##### **Plnenie:**

Vzhľadom na nepriaznivú epidemiologickú situáciu v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19 v období roka 2021 bolo v rámci obmedzeného výkonu štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly vykonaných 50 kontrol v zariadeniach školského stravovania vyvárajuúcich a vo výdajniach a zariadeniach zabezpečujúcich stravovanie detí počas zotavovacích podujatí. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru je kontrolovaná zostava jedálneho lístka, pestrosť stravy a dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov, zaraďovanie netradičných alebo regionálnych surovín. V rámci dozoru bolo vykonávaná aj kontrola plnenia opatrení nariadených ÚVZ SR v súvislosti s mimoriadnou pandemickou situáciou v Slovenskej republike.

Praktickou realizáciou podpory pitného režimu je priebežne v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru kontrola zaraďovania nápojov v rámci obeda, desiat a olovrantov ako aj dostupnosť tekutín v priebehu dňa a to z hľadiska vhodnosti druhov nápojov ako aj spôsobu podávania a konzumácie s odporúčaním podávať deťom pitnú vodu a nesladený čaj. Nedostatky zistené neboli. vykonaných bolo 39 kontrol v zariadeniach starostlivosti o deti predškolského veku.

V rámci štátneho zdravotného dozoru odobrali zamestnanci HDM 30 vzoriek hotových pokrmov, 10 sterov na overenie mikrobiologickej kvality pracovného prostredia,

náčinia a nástrojov a účinnosti sanitácie pracovného prostredia. Všetky odobraté vzorky vyhoveli mikrobiologickým požiadavkám podľa platnej legislatívy.

Realizácia mliečneho programu na zvýšenie spotreby mlieka a mliečnych výrobkov prebiehala na základných školách formou voľného predaja podľa aktuálneho denného záujmu žiakov. Údaje o počte škôl zapojených do školského mliečneho programu a spôsob distribúcie sa významne nezmenili. Do mliečneho programu sú zapojené 4 zariadenia starostlivosti o deti do 3 rokov, 47 materských škôl, 29 základných škôl / ZŠsMŠ a ŠZŠ).

Z celkového počtu detí a žiakov v dozorovaných školských zariadeniach - 24077 (vrátane detí a žiakov, ktoré sa zúčastnili zotavovacích podujatí) sa školské stravovanie aktuálne poskytuje 14495 deťom, čo predstavuje 60,20%. Oproti predchádzajúcemu roku je to významné zníženie o 14,21 %.

V rámci doplnkového stravovania evidujeme bufet na 1 strednej škole. Sortiment bufetu predstavujú balené pekárske výrobky – plnené bagety, lahôdkarské balené výrobky, teplé nápoje (čaje), cukrovinky, sladené nápoje, minerálne vody.

### **c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení**

Neposkytovali sme nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení.

Metodici pre školské stravovanie v zriaďovateľskej pôsobnosti miest a odborní zamestnanci školských úradov organizujú počas roka pracovné porady pre vedúce školských jedální, z dôvodov pretrvávajúcej mimoriadnej situácie a núdzového stavu v roku 2021 realizované neboli.

### **d) Podpora pohybových aktivít**

V tomto roku nebol realizovaný monitoring TV podmienok žiakov ZŠ a SŠ v rámci podpory pohybových aktivít.

### **e) monitoring antropometrických ukazovateľov vybraných vekových skupín detí školského veku**

V tomto roku nebol realizovaný monitoring antropometrických ukazovateľov vybraných vekových skupín detí školského veku.

## **4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI**

### **Cieľ:**

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku.

### **Etapy riešenia:**

každoročne, počas sezóny

1. etapa – marec až júl
2. etapa – júl až november

### **Plnenie:**

V prvej aj druhej etape bol vykonávaný štátny zdravotný dozor nad dodržiavaním legislatívnych požiadaviek v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská a vykonávaný odber piesku na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia.

1. **Etapa:** Počet kontrolovaných subjektov: 4  
Počet kontrol: 5  
Počet odobratých vzoriek piesku: 5  
Počet nevyhovujúcich vzoriek spolu: 1  
    Verejné pieskoviská : 1  
    Predškol. zariadenia : 0
  
2. **Etapa:** Počet kontrolovaných subjektov: 6  
Počet kontrol: 11  
Počet odobratých vzoriek piesku: 11  
Počet nevyhovujúcich vzoriek spolu: 6  
    Verejné pieskoviská : 3  
    Predškol. zariadenia : 3

Kontrola povinností prevádzkovateľov v zmysle § 2 vyhlášky – nedostatky neboli zistené, v čase kontrol pieskoviská prehrabané, vyčistené, okolie upravené vykosené, drevené obruby pieskovísk vo vyhovujúcom stave. Pieskoviská v materských školách /MŠ/ sú v niektorých prípadoch chránené fóliou proti kontaminácii z vonkajšieho prostredia. Verejné pieskoviská /VP/ sú bez zabezpečenia ochrannej fólie/krytu/.

Na základe nevyhovujúcich laboratórnych výsledkov piesku /1x VP prekročenie indikátora enterokoky, 1x VP prekročenie indikátora Termotolerantné a koliformné baktérie a prítomnosť vajíčok Enterobius sp., 1x VP prítomnosť vajíčok Ascaris lumbricoides, 1xVP prekročenie indikátora Termotolerantné a koliformné baktérie, enterokoky a prítomnosť Ascaris sp., 1x MŠ prítomnosť Toxocara sp., Enterobius sp., 1x MŠ prekročenie indikátora enterokoky a prítomnosť Toxocara sp. a Salmonella sp., 1x MŠ prítomnosť Ascaris sp., Toxocara sp./ boli prevádzkovatelia upozornení vykonať opatrenia v pieskoviskách – nevyužívať pieskoviská do doby zabezpečenia piesku, ktorý vyhovuje vybraným indikátorom v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská.

Verejné pieskoviská boli uzatvorené, vyčistené a následne doplnené novým pieskom. Pieskoviská v materských školách boli uzatvorené, podľa vyjadrenia prevádzkovateľa budú následne naplnené novým pieskom v mesiacoch marec až apríl 2022. Prevádzkovatelia boli informovaní o povinnosti vykonať všetky opatrenia na zjednanie nápravy a účinnosť vykonaných opatrení preukázať kontrolným vyšetrením vzorky piesku na vlastné náklady.

Problematika nevyhovujúcich vzoriek piesku v pieskoviskách občianskej vybavenosti a pieskoviskách materských škôl je zložitá, vzhľadom na umiestnenie týchto hracích prvkov v exteriéri, kde je /aj napriek oploteniam v materských školách/ opakujúce sa riziko kontaminácie vonkajšími faktormi /zvieratá, človek/ vysoké i napriek snahe prevádzkovateľov o ich údržbu.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru nad dodržiavaním legislatívnych požiadaviek v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská bol vykonaný opakovaný odber piesku na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia, po vykonaných opatreniach v 1 verejnom

pieskovisku mesta Spišská Nová Ves, vzorka nevyhovela ustanoveniam vyhlášky, pieskovisko ostáva uzatvorené.

## 4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

### Cieľ:

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

### I. Etapa

rok 2021 - hodnotenie jedálnych lístkov v 3 ZŠ za obdobie jeseň, zima (mesačný jedálny lístok v mesiaci október a november)

**Plnenie:** V zmysle usmernení boli jedálne lístky vo všetkých troch základných školách hodnotené za obdobie mesiacov október a november. Spolu bolo zhodnotených 6 mesačných jedálnych lístkov školských zariadení.

Hodnotiacimi kritériami boli pestrosť stravy a frekvencia podávania vybraných druhov potravín pokrmov v zmysle prílohy č. 1 k projektu zaslanej metodiky.

Podrobný popis výsledkov bol odoslaný v záverečnej správe z 1. etapy projektu podľa usmernení gestora úlohy.

## 4.5 ÚRAZY U DETÍ V SR

### Cieľ:

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

### Etapy riešenia:

Rok 2019 – pilotný projekt  
a každé nasledujúce tri roky (2022)

**Plnenie:** V roku 2021 úloha nebola plnená.

## 6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

### 6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM

Realizácia projektu **Európskeho imunizačného týždňa** bola v roku 2021 limitovaná vzhľadom k prebiehajúcej pandemickej situácii.

Na webovej stránke RÚVZ v Spišskej Novej Vsi bol zverejnený nový očkovací kalendár na rok 2021 pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých.

V dňoch 23.9.-25.9.2021 sme sa zúčastnili na XII. Slovenskom vakcinologickom kongrese v Tatranskej Lomnici.

V roku 2021 neboli vedené žiadne priestupkové konania.



### **Z ochorení ovplyvniteľných očkovaním bolo hlásených:**

- 2 potvrdené ochorenia na pertussis
- 16 ochorení na TBC pľúc – z toho 11 prípadov v epidemiologickej súvislosti v 3 ohniskách
- potvrdený prípad vírusovej hepatitídy typu A nebol zaznamenaný
- ochorenie na vírusovú hepatitídu typu B nebolo zaznamenané
- prípady parotitídy, morbil a rubeoly neboli zaznamenané
- 2 potvrdené prípady stredoeurópskej kliešťovej encefalitídy

Úroveň zaočkovanosti novorodencov HBsAg pozitívnych matiek je 100%. Celkový počet novorodencov HBsAg pozitívnych matiek podliehajúcich očkovaniu v oboch kontrolovaných ročníkoch narodenia bol 13. Všetci novorodenci v oboch okresoch dostali v kontrolovanom období na novorodeneckých oddeleniach 1. dávku očkovacej látky proti VHB. Z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov na novorodeneckých oddeleniach bol hyperimúnný ľudský gamaglobulín proti VHB podaný len 6 novorodencom.

V okrese **Spišská Nová Ves** celková zaočkovanosť **nad 95% bola dosiahnutá v rámci základného očkovania** iba v dvoch ročníkoch 2019 základné očkovanie PCV a v ročníku 2018 základné očkovanie MMR, v ostatných ročníkoch základného očkovania **nebola dosiahnutá hranica nad 95%** celkovej zaočkovanosti:

**r. 2019:** základné očkovanie DTaP-VHB-IPV

(zaočkovanosť 94,89%) – z celkového počtu 1351 detí je nezaočkovaných 69 (5,11%), z počtu nezaočkovaných je 37 detí s pobytom v zahraničí (53,62%), 6 detí z dôvodu odmietnutia (8,70%), 2 detí z dôvodu KI (2,90%), 24 detí z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (34,78%).

**r. 2019:** základné očkovanie MMR

(zaočkovanosť 93,56%) – z celkového počtu 1351 je nezaočkovaných 87 detí (6,44%), z počtu nezaočkovaných je 55 detí s pobytom v zahraničí (63,21%), 9 detí z dôvodu odmietnutia (10,34%), 3 detí z dôvodu KI (3,45%), 20 detí z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (22,99%).

**r. 2014:** preočkovanie v 6. roku života DTaP-IPV

(zaočkovanosť 89,75%) – z celkového počtu 1336 detí je nezaočkovaných 137 (10,25%), z 36 nezaočkovaných je 96 detí s pobytom v zahraničí (70,08%), 12 detí z dôvodu odmietnutia (8,76%), 7 detí z dôvodu KI (5,11%) a 22 detí z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (16,06%).

**r. 2009:** preočkovanie v 11. roku života MMR

(zaočkovanosť 88,42%) – z celkového počtu 1390 detí je nezaočkovaných 161 (11,58%), z počtu nezaočkovaných je 131 detí s pobytom v zahraničí (81,37%), 7 detí z dôvodu odmietnutia (4,35%), 5 detí z dôvodu KI (3,11%) a 18 detí z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (11,18%).

**r. 2008:** preočkovanie v 11. roku života MMR

(zaočkovanosť 88,13%) – z celkového počtu 1289 detí je nezaočkovaných 153 (11,87%), z počtu nezaočkovaných je 128 detí s pobytom v zahraničí (83,66%), 4 detí z dôvodu odmietnutia (2,61%), 4 detí z dôvodu KI (2,61%) a 17 detí z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (11,11%).

**r. 2007:** preočkovanie v 13. roku života DTaP-IPV

(zaočkovanosť 85,40%) – z celkového počtu 1260 detí je nezaočkovaných 184 (14,60%), z počtu nezaočkovaných je 159 detí s pobytom v zahraničí (86,41%), 2 detí z dôvodu odmietnutia (1,09%), 4 detí z dôvodu KI (2,17%) a 19 detí z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (10,37%).

Celková zaočkovanosť detí v okrese **Gelnica** je vo všetkých kontrolovaných ročníkoch narodenia detí nad 95%.

Zaočkovanosť na VHA u dvojročných detí, žijúcich v miestach s nízkym hygienickým štandardom r. 2019:

Okres Spišská Nová Ves – z 408 detí bolo očkovaných 181 detí (44,36%), z celkového počtu detí, bolo 149 očkovaných jednou dávkou (36,52%) a 32 detí (7,84%) dvomi dávkami.

Okres Gelnica - zo 256 detí bolo očkovaných 119 detí (46,48%), z celkového počtu detí bolo 114 očkovaných jednou dávkou (44,53%) a 5 detí (1,95%) dvomi dávkami.

Zaočkovanosť na VHA u dvojročných detí, žijúcich v miestach s nízkym hygienickým štandardom r. 2018:

Okres Spišská Nová Ves – z 388 detí bolo očkovaných 270 detí (69,59%), z celkového počtu detí, bolo 123 očkovaných jednou dávkou (31,70%) a 147 detí (37,89%) dvomi dávkami.

Okres Gelnica - z 269 detí bolo očkovaných 233 detí (86,62%), z celkového počtu detí bolo 37 očkovaných jednou dávkou (13,75%) a 196 detí (72,86%) dvomi dávkami.

**Okres Gelnica** 7 pediatrických obvodov:

V okrese Gelnica hranicu 90 % zaočkovanosti dosiahli všetky pediatrické obvody.

**Okres Spišská Nová Ves** 24 pediatrických obvodov:

V okrese Spišská Nová Ves hranicu 90 % zaočkovanosti nedosiahlo dvanásť pediatrických obvodov.

**Nedostatky vo výkone očkovania** - dôvody nízkeho % zaočkovanosti:

- prevaha rómskych detí v obvode
- dlhodobý pobyt rómskych detí s rodičmi v zahraničí, pričom u pediatra sú naďalej evidované, preto sú zahrnuté aj do počtu kontrolovaných detí
- chyba malých čísel, malý počet detí v pediatrickom obvode
- neustále sa zvyšujúci počet rodičov odmietajúcich dať zaočkovať svoje dieťa

## 6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení, ktorými sa dosiahne zlepšenie kvality života jednotlivca aj spoločnosti je cieľ, ku ktorému smeruje celé obsahové zameranie práce na oddelení epidemiológie.

Vzhľadom k pokračujúcej celosvetovej pandemickej situácii bola väčšina činností pracovníkov oddelenia epidemiológie zameraná na vykonávanie surveillance ochorenia spôsobeného vírusom SARS-Cov-19.

Dôsledné a podrobné vykonávanie opatrení na likvidáciu ohnísk prenosných chorôb, intenzívne epidemiologické vyšetrenie zamerané na zisťovanie kontaktov a nariadenie prísnych protiepidemických opatrení, zdôrazňovanie konkrétnych rizikových faktorov, ktoré umožňujú prenos pôvodcu infekcie, dôležitosť a význam očkovania proti ochoreniu Covid-19, veľmi intenzívna a každodenná spolupráca s laboratóriami, úzke pracovné vzťahy medzi epidemiológmi, trvalý kontakt s praktickými lekármi, odborné vzdelávanie a štúdium nových poznatkov, je súbor činností, ktorý tvorí každodennú pracovnú náplň v surveillance prenosných ochorení.

Lekári primárneho kontaktu a zdravotnícke zariadenia sú pravidelne mesačne informovaní o výskyte prenosných ochorení za každý mesiac v okresoch Spišská Nová Ves

a Gelnica na webovej stránke RÚVZ v Spišskej Novej Vsi, tiež o aktuálne platiacich protiepidemických opatreniach v súvislosti s výskytom ochorenia Covid 19.

Telefonicky boli upozornení poskytovatelia zdravotnej starostlivosti o povinnosti zdravotníckych pracovníkov podľa § 52 ods. 5 písm. a/ zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov hlásiť výskyt prenosného ochorenia, podozrenie na prenosné ochorenie a nosičstvo choroboplodných zárodkov, hlásiť všetky akútne respiračné ochorenia (vrátane ochorenia Covid 19, pokiaľ je ochorenie diagnostikované priamo v zdravotníckom zariadení) a chrípky v každom kalendárnom týždni.

Taktiež neustále denné konzultácie poskytované telefonicky tak odbornej, ako aj laickej verejnosti v súvislosti s opatreniami v prevencii infekčných ochorení, zvlášť v tejto pandemickej situácii.

**V roku 2021 bolo na RÚVZ Spišská Nová Ves hlásených spolu 23491 potvrdených prípadov prenosných chorôb, z toho bolo v okrese Spišská Nová Ves 18281 chorôb a v okrese Gelnica 5210 chorôb.**

V roku 2021 nebol zaznamenaný laboratórne potvrdený prípad vírusu chrípky.

**Tabuľka: Prenosné ochorenia podľa okresu a diagnóz za rok 2021**

dg/ okres	GL	SN	dg/ okres	GL	SN	dg/ okres	GL	SN	dg/ okres	GL	SN
A02	0	0	A410	0	14	B64	0	0	J208	0	0
A020	19	77	A411	8	59	B710	0	0	J209	0	0
A021	0	1	A412	0	0	B770	3	9	L03	0	1
A028	0	0	A415	0	38	B79	0	4	N30	0	0
A03	0	0	A418	0	13	B814	0	4	N300	0	0
A031	1	2	A419	0	0	B86	5	5	N390	0	31
A033	0	0	A46	3	5	G009	0	0	P360	0	1
A040	1	1	A513	0	3	G051	0	0	P363	0	3
A045	30	136	A515	0	1	G510	0	1	P364	0	0
A046	2	3	A519	0	1	H100	0	1	P368	0	1
A047	23	107	A530	0	1	H66	0	0	T802	0	4
A071	0	3	A540	0	3	A560	2	8	T813	0	5
A080	16	114	A560	2	8	A692	0	2	T814	0	9
A081	2	9	A592	0	2	A841	0	1	U071	2889	12181
A082	2	14	A841	0	1	A985	3	5	U0711	2166	5274
A083	2	3	B019	5	14	J10	0	0	U072	1	3
A150	0	9	B021	0	0	J13	0	1	Z203	13	13
A153	0	1	B028	7	7	J150	0	4	Z21	1	2
A160	0	4	B029	3	7	J151	0	3	Z223	2	10
A165	0	2	B171	0	0	J152	0	1	Z225	0	11
A327	0	1	B172	0	0	J158	0	5			
A370	1	1	B182	0	1	J156	0	0			
A38	0	0	B269	0	0	J158	0	0			
A390	0	0	B270	0	1	J16	0	0			
A392	0	0	B271	0	4	J18	0	9			
A401	0	1	B589	0	2	J180	0	0			
A403	0	1				J20	0	1			

A408	0	0	B088	0	0	J205	0	0	SPOLU	GL	SN
									23491	5210	18281

### 6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Čo možno najpodrobnejšie údaje získané pri vykonávaní opatrení v ohnisku prenosného ochorenia sú podkladom pre využitie informačného systému na zhromažďovanie údajov, ich spracovanie a analýzu, s cieľom monitorovať zdravie obyvateľstva a informovať o jeho kvalite.

Úspešné zvládnutie informačného systému znamená získať pre program EPIS, pri vykonávaní opatrení zameraných na likvidáciu ohnísk prenosných chorôb, čo najviac konkrétnych údajov o pôvodcoch nákazy a cestách prenosu s cieľom postupne znižovať počet neznámych a neobjasnených údajov a informácií. Našou snahou je pracovať s programom EPIS tak dôkladne, aby bolo potrebné vykonať čo najmenej opravných zmien. Nakoľko aktuálna pandemická situácia vyžaduje rýchle intervencie, postupne pracujeme na kompletizovaní údajov dopĺňaných do systému EPIS.

Poskytovatelia zdravotnej starostlivosti sme informovali o prístupe o možnosti hlásiť prípady prenosných ochorení a chrípku on-line na informačnom portáli EPIS.

Do programu EPIS sú pravidelne vkladané jednotlivé prenosné ochorenia podľa hlásení od ošetrovúcich lekárov, v roku 2021 bolo do informačného systému zadanych:

- 23 491 hlásených prenosných ochorení
- 390 epidémií: 335 v okrese Spišská Nová Ves, z toho 318 epidemických výskytov ochorenia Covid-19 v rámci rodinných epidémií a epidémii v kolektívnych a zdravotníckych zariadeniach a 55 epidémií v okrese Gelnica, z toho 51 v súvislosti s epidemickým výskytom ochorenia Covid-19.

V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení.

V programe Excel máme vytvorenú databázu nosičov HBsAg, ktorú neustále aktualizujeme a dopĺňame, čím sme získali prehľadný register s možnosťou jednoduchého vyhľadávania na základe rôznych výberových kritérií. V roku 2021 pribudlo 11 nových nosičov HBsAg v okrese Spišská Nová Ves a Gelnica.

Okrem programu EPIS, pracovníci oddelenia epidemiológie aktívne pracujú aj s IS - Mojezdravie, kde v úzkej spolupráci s NCZI zhromažďujú informácie osôb, ktorým bola nariadená izolácia, odber biologického materiálu na potvrdenie ochorenia Covid-19, osoby prichádzajúce z rizikových krajín, a pod.

Ďalším informačným programom je IS COVID, ktorý je v spolupráci s laboratóriami a MOM používaný na overovanie a dohľadanie laboratórných výsledkov RT-PCR vyšetrenia a antigénového vyšetrenia vzoriek odobratého materiálu na potvrdenie ochorenia Covid-19.

### 6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V rámci štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach bolo realizovaných 77 kontrol dodržiavania hygienicko – epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky. Na kontrolu vykonávanej dezinfekcie bolo odobratých spolu 381 sterov z prostredia, u ktorých bola zistená 8,13 % bakteriálna kontaminácia. Zo sterilného materiálu bolo odobratých 78 sterov bez bakteriálnej kontaminácie. Účinnosť dezinfekčných roztokov bola kontrolovaná u 13 vzoriek dezinfekčných roztokov, 12 vzoriek účinných na všetky tri testovacie kmene 1 vzorka účinná na 2 testovacie kmene. S výsledkami kontrol boli oboznámení zástupcovia jednotlivých oddelení, v prípadoch zistenia bakteriálnej kontaminácie boli výsledky s nimi prerokované osobne, písomne boli upozornení na

dodržiavanie vykonávania účinnej a dôkladnej dekontaminácie podľa platných právnych predpisov pre zdravotnícke zariadenia.

Kontrola sterilizačnej techniky bola vykonaná v 87 prípadoch, z toho bolo otestovaných 55 horúcovzdušných a 16 parných sterilizátorov, pričom jeden horúcovzdušný prístroj vykazoval pozitivitu na testované kmene, po oprave a opakovanom testovaní bola sterilizácia účinná.

V rámci sledovania výskytu nozokomiálnych nákaz bolo z troch nemocníc a dvoch dialyzačných stacionárov hlásených **344 nozokomiálnych nákaz**. V porovnaní s rokom 2020 ide o pokles o 34 infekcií.

**NsP Spišská Nová Ves a.s. hlásila NN na týchto oddeleniach:**

<b>oddelenie</b>	<b>počet nozokomiálnych nákaz</b>
OAIM	43
Oddelenie dlhodobu chorých	46
Gynekologicko – pôrodnické oddelenie	1
Chirurgické oddelenie	9
Oddelenie vnútroného lekárstva	82
JIS chirurgická	12
JIS interná	5
JIS neurologická	17
Jednotka intenzívnej starostlivosti o novorodenca	19
JIS pediatrika	1
Neonatologické	3
Neurologické oddelenie	11
Detskú - dojčenecké oddelenie	13
Úrazová chirurgia	4
<b>spolu:</b>	<b>264</b>

**Nemocnica Krompachy s.r.o. hlásila NN na týchto oddeleniach:**

<b>oddelenie</b>	<b>počet nozokomiálnych nákaz</b>
Oddelenie anesteziológie a intenzívnej medicíny	8
Chirurgické oddelenie	1
Oddelenie vnútroného lekárstva	10
Detskú - dojčenecké oddelenie	1
<b>spolu:</b>	<b>20</b>

**Nemocnica PRO VITAE n.o., Gelnica hlásila NN na týchto oddeleniach:**

<b>oddelenie</b>	<b>počet nozokomiálnych nákaz</b>
Oddelenie dlhodobu chorých	38
<b>spolu:</b>	<b>38</b>

**FMC – dialyzačné služby hlásili NN**

<b>stacionár</b>	<b>počet nozokomiálnych nákaz</b>
FMC – dialyzačný stacionár Spišská Nová Ves	3
FMC – dialyzačný stacionár Krompachy	19
<b>spolu:</b>	<b>22</b>

Analýza výskytu za roky 2017 – 2021:

Rok:				
2017	2018	2019	2020	2021
240	269	352	378	344

**Implementácia moderných foriem vzdelávania epidemiológov a cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN:**

- Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS – SSI
- Realizácia kampane „*Clean care is save care*“
- Realizácia CDI

Vzhľadom k pokračujúcej nepriaznivej epidemiologickej situácii v roku 2021 v súvislosti s pandémiou ochorenia Covid-19, sa realizácie týchto projektov v zdravotníckych zariadeniach v tomto roku nemohli uskutočniť.

## 6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Od februára roku 2020 sme v mimoriadnej epidemiologickej situácii v súvislosti s celosvetovou pandémiou výskytu ochorenia spôsobeného vírusom SARS-Cov-19. V okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica evidujeme od 28.2.2020 do 31.12.2020 spolu 6637 prípadov tohto ochorenia, z toho 4036 laboratórne potvrdených RT-PCR testom a 2601 ochorení potvrdených antigénovým testom a od **1.1.2021 do 31.12.2021 bolo hlásených 22 510 prípadov ochorenia**, z toho 15 070 laboratórne potvrdených RT-PCR testom a 7440 antigénovým testom.

## 6.6 ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY

Odpadové vody z mesta Spišská Nová Ves sú vyšetrované podľa harmonogramu RÚVZ Košice na prítomnosť poliovírusov a iných enterovírusov. Z odobratých vzoriek odpadovej vody z ČOV v Spišskej Novej Vsi všetky výsledky vyšetrení vzoriek boli negatívne.

Za hodnotené obdobie nebolo hlásené podozrenie na akútnu chabú obrnu u dieťaťa do 15 rokov.

## 6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cielené preventívne programy realizuje oddelenie Podpory zdravia v spolupráci s oddelením Epidemiológie a oddelením Hygieny detí a mládeže. Na oddelení Epidemiológie sa vykonávajú opatrenia proti šíreniu ochorenia v ohnisku hlásených HIV/AIDS prípadov. V roku 2021 boli hlásené 3 bezpríznakové stavy infekcie HIV/AIDS.

## 6.8 PORADNE OČKOVANIA

V rámci poradne očkovania poskytujeme lekárom a aj širokej laickej verejnosti informácie a konzultácie týkajúce sa problematiky povinného pravidelného očkovania detí a dospelých, odporúčaného očkovania, očkovania pred cestou do zahraničia, o očkovaní osôb, ktoré sú profesionálne vystavené zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz, očkovaní detí s kontraindikáciami a poradenstvo vo všetkých ďalších problémových oblastiach spojených s očkovaním. Informácie sú poskytované osobne a telefonicky.

## **6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA**

Vzhľadom k pokračujúcej nepriaznivej epidemiologickej situácii v roku 2021 v súvislosti s pandémiou ochorenia Covid-19, sa realizácia tohto projektu v školských zariadeniach v tomto šk. roku nemohla uskutočniť.

## **9. PODPORA ZDRAVIA A VÝCHOVA K ZDRAVIU**

### **9.1 ZDRAVOTNÉ UVEDOMENIE A SPRÁVANIE SA OBYVATEĽOV SR**

#### **Cieľ**

Cieľom prieskumu je sledovať úroveň a vývoj zdravotného uvedomenia a správania sa občanov Slovenskej republiky.

#### **Anotácia**

Úrad verejného zdravotníctva SR realizuje pravidelné sledovanie ukazovateľov zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenskej republiky s cieľom zvyšovať informovanosť a zdravotné uvedomenie občanov, navodzovať postupnú zmenu postoja obyvateľov k vlastnému zdraviu, preventívne chrániť ich zdravotný stav, ako aj získavať informácie napríklad o stravovacích zvyklostiach občanov, o intenzite ich pohybovej aktivity a postupne dosahovať znižovanie rizikových faktorov ovplyvňujúcich zdravie.

Na tejto úlohe participovalo oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu dotazníkovým prieskumom na vzorke 25 žiakov 9. ročníka ZŠ Cirkevná Spišská Nová Ves.

### **9.2 PRIESKUM ZDRAVOTNEJ GRAMOTNOSTI OBYVATEĽOV SR**

#### **Cieľ**

Cieľom prieskumu je stanoviť úroveň zdravotnej gramotnosti u obyvateľov SR a zároveň vytvoriť databázu kvalitných medzinárodne porovnateľných údajov slúžiacich pre prípravu empirických podkladov k plánovaniu a výkonu programov a projektov.

#### **Anotácia**

Úrad verejného zdravotníctva SR sa stal súčasťou medzinárodnej siete Action Network on Measuring Population and Organizational Health Literacy (M-POHL), ktorá vznikla pod záštitou Svetovej zdravotníckej organizácie v roku 2018 so zámerom zlepšovať úroveň zdravotnej gramotnosti vo svete. Základy siete M-POHL boli postavené na výstupoch z pilotného Európskeho prieskumu zdravotnej gramotnosti HLS-EU (2009-2012).

Slovenská republika zrealizovala prvý prieskum zdravotnej gramotnosti HLS19 v roku 2020 v spolupráci s 20 zapojenými európskymi krajinami. Prieskum sa zameriaval na kognitívne a sociálne zručnosti určujúce motiváciu a schopnosť jednotlivcov získať prístup k informáciám zameraným na zdravotné otázky, porozumieť im a využívať ich spôsobom, ktorý podporuje a udržiava dobré zdravie, a to aj v rámci digitálneho priestoru.

#### **Realizácia úlohy a výstupy**

Výsledky prieskumu HLS19 za rok 2020 budú k dispozícii v publikácii HLS19: Európsky prieskum zdravotnej gramotnosti v SR 2019 – 2021.

Na tejto úlohe participovalo oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu v roku 2020 od 22.6.2020 - 14.9.2020 dotazníkovým prieskumom na vzorke 51 respondentov, z toho 27

mužov a 24 žien vo vekovej kategórii 18 rokov a viac. Databázu údajov sme zaslali na ÚVZ SR.

### **9.3 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu RÚVZ Spišská Nová Ves na danej úlohe neparticipovalo

### **9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCI OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025**

#### **Cieľ**

Zámernom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení. Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 bol schválený vládou SR 2. septembra 2015.

#### **Anotácia**

Obezita sa stala celosvetovou pandémiou a v súčasnosti sa považuje za hlavnú hrozbu zdravotného problému. Obezita je zodpovedná za 2 – 8 % všetkých výdavkov na zdravotníctvo a 10 – 13 % úmrtí v rôznych častiach európskeho regiónu a počet tých, ktorí sú postihnutí kontinuálne narastá do alarmujúcich rozmerov. Na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 10 z 9. januára 2008 ÚVZ SR vypracoval a dňa 20. decembra 2010 na rokovanie vlády predložil „Správu o plnení Národného programu prevencie obezity v Slovenskej republike za roky 2008 - 2010“. Oblasť realizovaných aktivít: *Spoločná oblasť* (výchova a vzdelávanie, médiá a komunikácia, zdravotníctvo, socioekonomické faktory prostredia), *Pohybová oblasť* (budovanie športovísk, dopravná infraštruktúra), *Výživa* (poľnohospodárska politika, trh a marketingové stratégie).

#### **Etapy riešenia**

Priebežne celoročne pokračovať k zlepšeniu zdravotného uvedomenia celej populácie. Aktivity všetkých subjektov sú zamerané na zavedenie systému výchovy na zvýšenie zdravotného povedomia detí a mládeže a zároveň zdravotného povedomia občanov v produktívnom a postproduktívnom veku, na využívanie nástrojov majúcich pozitívny vplyv na zdravý spôsob života, vytvorenie zdravie podporujúcich podmienok pre zamestnancov na monitorovanie výskytu nadváhy.

V rámci plnenia kapitoly výživy sa zdôrazňuje a poukazuje na uskutočnené zmeny výberu v rámci zloženia biologickej hodnoty stravy v zmysle zásad zdravej výživy, zároveň i na zmenu tak výživových návykov u detí a mládeže, ako i populácie v produktívnom veku.

V súčasnosti je plnenie cieľov realizované prostredníctvom programov, projektov, aktivít vo významných dňoch, kampaní, ktoré si realizujú a koordinujú jednotlivé regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike a ďalšie subjekty.

#### **Výstupy**

Naše oddelenie v rámci plnenia tejto úlohy zrealizovalo prednášku, besedu a interaktívne hry pre 44 žiakov 5.ročníka ZŠ Cirkevná na tému „Zdravá výživa v prevencii civilizačných ochorení“, „Pohybová aktivita a prevencia civilizačných chorôb“, „Zdravá výživa v prevencii obezity“.

Pre žiakov 9. ročníka ZŠ Cirkevná v počte 25 sme realizovali merania v poradni zdravia : TK, antropometria, pulz, spirometria, Ruffierov test, flexibilitu a meranie tuku kaliperom. Zároveň



žiaci vyplnili dotazník životného štýlu. Na základe výsledkov z meraní a dotazníka sme im poskytli individuálne poradenstvo v oblasti výživy a pohybovej aktivity.

#### **9.4.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie**

Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň zameraná na zvýšenie pohybovej aktivity „Vyzvi srdce k pohybu“ sa v roku 2021 konala v termíne od 10.5.2021 – 1.8.2021.

Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu RÚVZ Spišská Nová Ves zaslalo mailom 27 organizáciám a inštitúciám informáciu o kampani s možnosťou prihlásenia pomocou online formulára.

Zapojení účastníci si monitorujú podľa pokynov v účastníckom liste svoje pohybové aktivity počas minimálne 4 týždňov v priebehu súťaže v objeme minimálne 150 minút/týždenne strednej intenzity alebo 75 minút vysokej intenzity rozdelených do 4 a viacerých častí. Účastníci si zároveň zapisujú na konci týždňa aj svoju aktuálnu telesnú hmotnosť.

Kampaň je spojená už pravidelne pre účastníkov aj so súťažou o hodnotné športové ceny ako aj regeneračné víkendové pobyty. Spropagovaná je v našom okrese prostredníctvom Poradenského centra na ochranu a podporu zdravia, regionálnych médií, webovej stránky RÚVZ a panelov v priestoroch úradu pre širokú verejnosť

Výhercovia kampane sú vylosovaní na RÚVZ v Banskej Bystrici, kde sú im odovzdané aj ceny, ktoré do kampane venovali sponzori.

## **9.5 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU**

Úloha sa plnila v rámci Programu podpory zdravia pre znevýhodnené komunity žijúce v segregovaných a separovaných rómskych osídleniach, ktorú realizoval náš RÚVZ od marca 2007 do decembra 2012 prostredníctvom 3 komunitných asistentiek zdravotnej výchovy.

Od roku 2013 nie je uvedený program realizovaný. Jeho pokračovanie ako aj reskríning antropometrických a biochemických hodnôt vrátane merania krvného tlaku a monitorovania životného štýlu prostredníctvom dotazníka u 200 klientov zo znevýhodnených komunit je naplánovaný v prípade finančného zabezpečenia projektu na ďalšie roky.

V roku 2021 sme rovnako ako v predchádzajúcom roku z dôvodu mimoriadnej epidemiologickej situácie v tejto oblasti nevykonávali žiadne aktivity.

## **9.6 STRATÉGIA ROZVOJA PORADENSKÝCH CENTIER OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA V SR**

### **Cieľ**

Cieľom prípravy Stratégie rozvoja Poradenských centier ochrany a podpory zdravia je vytvorenie podmienok na zlepšovanie kvality a úrovne poskytovaných služieb.

### **Anotácia**

Zámerom PCOPZ je zvyšovanie povedomia a informovanosti o možnostiach prevencie neprenosných chorôb a zvyšovanie zdravotnej gramotnosti jednotlivcov, komunit a obyvateľstva SR. Aktívnym vyhľadávaním a ovplyvňovaním rizikových faktorov zlepšiť zdravotný stav obyvateľov prostredníctvom poradenstva zameraného na pozitívnu zmenu spôsobu života s využitím vedecky overených poznatkov a metód z oblasti medicíny a verejného zdravotníctva.

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov chronických ochorení v populácii SR na národnej a regionálnych úrovniach zahŕňa tri kľúčové funkcie verejného zdravotníctva:

1. Systematické a pravidelné monitorovanie zdravotného stavu a potrieb komún v oblasti zdravia.
2. Tvorba komplexnej politiky, ktorá je založená na aktuálnych, dostupných znalostiach a reaguje na potreby komún v oblasti zdravia.
3. Zabezpečenie zo strany riadiacich orgánov na všetkých úrovniach, že odsúhlasené, vysoko prioritné služby v oblastiach podpory zdravia sa poskytnú a budú dostupné každému členovi komunity kvalifikovanými organizáciami.

Súčasťou je vývoj, testovanie a vyhodnocovanie systémov determinantov a indikátorov zdravia, dotváranie a vylepšovanie programu Test zdravé srdce, vyhodnocovanie efektivity intervencií, tvorba metodík a vzdelávacích programov, budovanie partnerstiev a tvorba koordinačných nástrojov, tvarovanie sociálnych vzťahov, mestského plánovania, dlhodobé spoločenské plánovanie. Významnou stratégiou je spolupráca v rámci rezortu a snaha o zapojenie všetkých zdravotníkov do primárno-preventívnych aktivít, ako aj intersektorálna spolupráca (zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a i.).

Oddelenie podpory zdravia sa podieľa na vytváraní programu Test zdravého srdca pod novým názvom „Zdravie“, v pripravovanom integrovanom informačnom systéme ÚVZ SR, kde je metodikom generalistom OP EVS za odbor Podpory zdravia.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva  
so sídlom v Starej Ľubovni**

# **1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA**

## **1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)**

V roku 2021 oddelenie HŽPaZ pokračovalo v plnení úlohy vyplývajúcej z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (ďalej len NEHAP V.), priorita B, aktivita č. 9 „Monitoring vzoriek životného prostredia (stery, voda, ovzdušie) so zameraním na stanovenie prítomnosti baktérií rodu Legionella predovšetkým v zariadeniach s pobytom osôb s oslabenou imunitou a zníženie rizika závažných ochorení spôsobených týmito mikroorganizmami“.

Prevádzkovateľ vybraného zariadenia sociálnych služieb - Domov pre seniorov v Starej Ľubovni bol dňa 13.1.2021 oboznámený s výsledkami vyšetrení odobratých vzoriek (pitná voda, teplá voda, stery z prostredia) v roku 2020 v súlade s odborným usmernením ÚVZ SR na zabezpečenie postupu pri monitoringu baktérií Legionella v zariadeniach sociálnych služieb v Slovenskej republike. Taktiež bol oboznámený s významom sledovania kontaminácie baktériami Legionella v prevencii ochorení a s návrhom represívnych opatrení na elimináciu legionel.

Prevádzkovateľ zariadenia sociálnych služieb dňa 3.2.2021 inštaloval odbornou firmou v plynovej kotolni na potrubí teplej vody zariadenie na chemickú dezinfekciu teplej vody chlórdioxidom.

Na základe požiadania ÚVZ SR boli dňa 10.8.2021 v požadovanom termíne v tabuľkovom prehľade zaslané výsledky vyšetrení baktérií rodu Legionella v uvedenom zariadení sociálnych služieb z roku 2020.

Za účelom kontroly efektívnosti prijatých nápravných opatrení v uvedenom zariadení sociálnych služieb bol dňa 21.10.2021 počas náročného obdobia pandémie ochorenia COVID-19 zabezpečený kontrolný odber vzoriek pitnej vody a 5 vzoriek teplej vody z rozvodov teplej vody (2. kolo). Miesta výtokov teplej vody boli určené v kuchyni z vodovodného výtoku teplej vody a v kúpeľniach, kde dochádza k riziku vdýchnutia vodného aerosólu – sprchovacie hlavice t. j. miesta odberov vzoriek, v ktorých boli zistené masívne nálezy baktérie rodu Legionella spp. v roku 2020.

Odobraté vzorky boli vyšetrené v Špecializovanom laboratóriu 2 mikrobiologických analýz (ŠL2MA) RÚVZ so sídlom v Poprade. Vo všetkých pozitívnych stanoveniach vzoriek vyšetovaných v ŠL2MA bol zabezpečený transport suspektných kmeňov do NRC pre legionely v životnom prostredí na ÚVZ SR za účelom konfirmácie suspektných izolátov, sérotypizáciu a molekulárnu diagnostiku.

Na základe výsledkov kontroly kvality pitnej vody v domovom rozvodnom systéme pitnej vody v rozsahu minimálnej analýzy dodávaná pitná voda z verejného vodovodu spĺňala požiadavky zdravotnej bezpečnosti a limity ukazovateľov kvality pitnej vody podľa § 17 ods. 2 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhlášky MZ SR č. 247/2017 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kontrole kvality pitnej vody, programe monitorovania a manažmente rizík pri zásobovaní pitnou vodou v znení vyhlášky MZ SR č. 97/2018 Z. z..

Po vykonaní represívnych opatrení na elimináciu legionel prítomnosť baktérie rodu Legionella spp. (2. kolo) bola zistená v zníženom počte KTJ/1000 ml v 2 vzorkách teplej vody z 5 vyšetrených vzoriek. V 3 vzorkách teplej vody nebola legionela stanovená (významné zlepšenie stavu oproti zisteniam v roku 2020).

V uvedenom zariadení sociálnych služieb neboli zaznamenané žiadne pľúcne ochorenia klientov v kontrolovanom období.

Výsledky sledovania legionel vo vybranom zariadení sociálnych služieb (1. a 2. kolo) s prijatými nápravnými opatreniami boli v časovom predstihu zaslané krajskému odborníkovi pre hygienu životného prostredia a zdravia na RÚVZ so sídlom v Poprade a vložené do požadovaných súborov ÚVZ SR Bratislava.

Link:

[https://docs.google.com/document/d/1a-S78KdLBAmyvVFV3p\\_cKJG5lPJKkA7eF9aiQ\\_kc-fs/edit](https://docs.google.com/document/d/1a-S78KdLBAmyvVFV3p_cKJG5lPJKkA7eF9aiQ_kc-fs/edit)

<https://docs.google.com/document/d/1yACtYlhWBUOLDhauuwOMaY8TDOTEo06ZOmUs5iZqg/edit?usp=sharing>

## **1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ - PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV**

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je riešiteľským pracoviskom.  
V roku 2021 nebola gestorom úlohy požadovaná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

## **1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ**

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je riešiteľským pracoviskom.

## **1.4 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU**

Na základe usmernenia ÚVZ SR č. OHŽP/477/13603 zo dňa 15.1.2020 k predmetnému projektu RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v rámci posudkovej činnosti pri kolaudačných konaniach požadoval predloženie relevantnej dokumentácie k výrobkom prichádzajúcich do kontaktu s pitnou vodou určenou na ľudskú spotrebu (batérie, vodovodné rozvodné potrubia, armatúry a pod.). Pri kontrole dokumentácie boli priebežne zozbierané údaje o používaných výrobkoch a prehľad o výrobkoch bol zaslaný na Národné referenčné centrum pre materiály určené na styk s pitnou vodou pri RÚVZ so sídlom v Poprade.

## **1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTKO A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH**

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je riešiteľským pracoviskom.

V okrese Stará Ľubovňa sú vytypované lokality povrchových vodárenských zdrojov (Jakubianka, Lomnický potok - lesohospodársky využívané územia) a vodárenských zdrojov pre skupinový vodovod Plaveč – Ľubotín (poľnohospodársky využívané územia), v ktorých by sa sledovali pesticídne látky podľa pokynov gestora úlohy – ÚVZ SR – NRC pre hygienickú problematiku pitnej vody.

## **1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍČ VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ**

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je riešiteľským pracoviskom.

## **2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE**

### **2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE**

Cieľom úlohy je zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov.

V priebehu roka 2021 bolo vydaných 10 rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky.

Pri posudzovaní nových návrhov bolo v jednom prípade konanie zastavené z dôvodu späťvzatia návrhu na uvedenie priestorov do prevádzky účastníkom konania a jedno konanie bolo prerušené. K územnému a kolaudačnému konaniu bolo vydaných 8 záväzných stanovísk.

Pri posudzovaní projektových dokumentácií sme úzko spolupracovali aj s ostatnými oddeleniami RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Overovanie informovanosti zamestnancov pomocou kontrolných listov bolo realizované dotazníkom H u 10 zamestnancov, dotazníkom C u 18 zamestnancov a dotazníkom Z u 9 zamestnancov.

V roku 2021 sme posudzovali chránené pracoviská v 8 podnikateľských subjektoch okresu Stará Ľubovňa, pričom sa jednalo najmä o schvaľovanie administratívnych priestorov v zdravotníctve a priestorov poskytujúcich služby, napr. predaj stavebného materiálu, zákazkové krajčírstvo, záložňa, masážne služby, pomocné práce vo fitness centre a v stolárskej dielni.

V roku 2021 zamestnanci oddelenia prešetrovali 1 podozrenie na chorobu z povolania u skladníčky v spoločnosti National Generation&Development s.r.o., J. Wolкера 2200/20, 052 01 Spišská Nová Ves, IČO 45 236 453. V zmysle § 31a ods. 4 zákona č. 355/2007 Z. z. boli stanovené lehoty prešetrovania pracovných podmienok a spôsobu práce posudzovanej osoby pri podozrení na chorobu z povolania dodržané. V roku 2021 nebola potvrdená žiadna choroba z povolania.

#### **2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)**

Zamestnanci oddelenia PPL v sledovanom období prehodnotili vydané rozhodnutia o určení rizikových prác u 5 právnických osôb, ktorým sme vydali nové rozhodnutia o určení rizikových prác podľa § 6 ods. 3 písm. g), § 13 ods. 4 písm. k) a § 31 ods. 6 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a v súlade s vyhláškou MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií.

V rámci výkonu ŠZD v 6 právnych subjektoch, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce, sme sa zamerali na sledovanie pracovných podmienok zamestnancov, mieru expozície zamestnancov, na výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou, ako i na pridelovanie a používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov na pracoviskách. Pri kontrolách neboli zistené závažné nedostatky.

Evidencia rizikových prác sa vykonáva v programe ASTR priebežne a sleduje sa vývoj zmien v počte zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi.

## Prehľad o počte exponovaných jednotlivým rizikovým faktorom za roky 2017 – 2021

Rok	2017		2018		2019		2020		2021	
	C	Ž	C	Ž	C	Ž	C	Ž	C	Ž
<b>Hluk</b>	275	11	334	19	335	12	282	1	286	0
<b>Vibrácie</b>	95	0	124	0	113	0	102	0	99	0
<b>Chemické látky a zmesi</b>	157	3	186	24	152	25	144	0	113	0
<b>Chemické karcinogény, mutagény, reprodukčné toxické látky</b>	3	3	3	3	3	3	3	3	4	4

### Počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (1. stupeň prevažujúcej činnosti)

Kód	Prevažujúca činnosť (1. stupeň)	Počet exponovaných zamestnancov					
		3. kategória		4. kategória		spolu	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	18	0	0	0	18	0
B	Ťažba a dobývanie	0	0	0	0	0	0
C	Priemyselná výroba	131	0	137	0	268	0
Q	Zdravotnícka a sociálna pomoc	4	4	0	0	4	4
	<b>SPOLU</b>	<b>153</b>	<b>4</b>	<b>137</b>	<b>0</b>	<b>290</b>	<b>4</b>

V 15 podnikateľských subjektoch okresu Stará Ľubovňa evidujeme v súčasnosti 290 osôb (zamestnanci a živnostníci - SZČO) exponovaných rizikovým faktorom, z toho 4 ženy. V porovnaní s rokom 2020 celkový počet exponovaných pracovníkov je na približne rovnakej úrovni.

Právnické osoby, ktoré majú rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni vyhlásené rizikové práce, majú pracovnú zdravotnú službu zabezpečenú dodávateľským spôsobom. Väčšina organizácií má podpísanú zmluvu so spoločnosťou ProCare, a.s. Bratislava, Pracovná zdravotná služba, s.r.o. Poprad, Služby pre zdravie v práci, s.r.o. Prešov, BE-SOFT a.s. Košice a Nemocnica Poprad, a.s..

V okrese pôsobí i 10 neštátnych všeobecných lekárov pre dospelých, ktorí vykonávajú samostatne dodávateľským spôsobom činnosť pracovnej zdravotnej služby pre zamestnancov vykonávajúcich práce zaradené do 1. a 2. kategórie a sú zapísaní v Zozname fyzických osôb – podnikateľov a právnických osôb na ÚVZ SR v Bratislave.

#### 2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí kvalifikovaných ako toxické

V rámci zdravotnej výchovy a prevencie bolo vykonaných 9 konzultácií týkajúcich sa podmienok pre získanie osvedčenia pre odbornú spôsobilosť na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, predaja agrochemikálií, skladovania a manipulácie s nimi,

vypracovania prevádzkového poriadku a taktiež bola poskytnutá 1 konzultácia v súvislosti so získaním osvedčenia na odstraňovanie azbestu zo striech.

### **2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém**

Od roku 2006 sú vyhlásené rizikové profesie na Onkologickej ambulancii v Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Stará Ľubovňa s rizikovým faktorom chemické karcinogény – cytostatiká v kategórii 3. V priebehu roka 2021 sa pracovisko onkologickej ambulancie presťahovalo do nových priestorov nachádzajúcich sa v Poliklinike Ľubovnianskej nemocnice, n. o. Stará Ľubovňa. Zároveň bolo pre vyššie uvedené pracovisko vydané nové rozhodnutie o uvedení priestorov do prevádzky a schválený nový prevádzkový poriadok. Práce sú vykonávané v súlade so schváleným prevádzkovým poriadkom a hodnotením rizika. Pracuje tu jedna lekárka a 3 zdravotné sestry, ktoré majú k dispozícii dostatočné množstvo OOPP (ochranný odev, obuv, rúško a jednorazové rukavice). Celkovo bolo na danom pracovisku v roku 2021 pripravených a podaných 1612 dávok cytostatík.

Na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb z rodinných domov a hospodárskych budov bolo vydaných 40 rozhodnutí RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

## **2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI**

Cieľom je napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieľným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

V Poradni na ochranu a podporu zdravia pri práci pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni bolo realizované poradenstvo 72 klientom v oblasti problematiky práce s chemickými a toxickými látkami, chorôb z povolania, nárokov na OOPP, správnych pracovných návykov, telovýchovných aktivít v rámci pracovnej zmeny, zlepšenia podmienok práce na pracovisku a ochrany pracovníkov so zníženou pracovnou schopnosťou.

O novej legislatíve, plánovaných a ponúkaných aktivitách sme širokú verejnosť informovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri 1158 konzultáciách sme sa zameriavali na zabezpečovanie vhodných pracovných podmienok, pracovnej pohody, správnu manipuláciu s veľmi toxickými a toxickými látkami, na prevenciu pred vznikom chorôb z povolania, na bezpečnú prácu so zobrazovacími jednotkami, lasermi, pyrotechnikou, pri odstraňovaní azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb, na vypracovanie prevádzkových poriadkov a na kontrolu dodržiavania vyhlášok Úradu verejného zdravotníctva SR v súvislosti s COVID – 19 v právnych subjektoch, ktoré dozoruje oddelenie PPL.

### **2.2.1 Zdravé pracoviská**

Od roku 2007 Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu zahájilo realizáciu regionálneho projektu „Zdravé pracoviská“. Do projektu bola zaradená prevádzka MKEM v Starej Ľubovni. V priebehu roka 2011 sme zaradili v rámci regiónu do realizácie aj PL-PROFY v Orlove. V rámci realizácie aktivít v priebehu roka 2021 sme vypracovali a zaslali vlastné edície pre pracovníkov oboch firiem v súvislosti so Svetovým dňom proti rakovine, Svetovým dňom vody, Svetovým dňom zdravia, Európskym imunizačným týždňom, Svetovým dňom čistých rúk, Svetovým dňom pohybom ku zdraviu, Svetovým dňom hypertenzie, Svetovým dňom bez tabaku, Svetovým dňom darcov krvi, Medzinárodným dňom proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi, Svetovým dňom hepatitídy, Svetovým týždňom dojčenia, Medzinárodným dňom povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme, Európskym dňom ústneho zdravia, Svetovým dňom prvej pomoci,



Svetovým dňom Alzheimerovej choroby, Svetovým dňom srdca, Svetovým dňom duševného zdravia, Svetovým dňom potravy, Európskym týždňom boja proti drogám, Svetovým dňom diabetu, Svetovým dňom boja proti AIDS. V súvislosti s realizáciou aktivít v rámci jednotlivých svetových dní sme zaslali aj letáky pod názvom „Nadhmotnosť – obezita - diabezita“.

### **2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci**

Aktivity v rámci kampane „Zdravé pracoviská znižujú záťaž“ 2020-2022 sa tento rok neuskutočnili z dôvodu pandémie COVID-19, všetky konzultácie boli poskytované telefonickou a elektronickou formou.

Pri 1158 konzultáciách sme sa zameriavali na zabezpečovanie vhodných pracovných podmienok, pracovnej pohody, správnu manipuláciu s veľmi toxickými a toxickými látkami, na prevenciu pred vznikom chorôb z povolania, na bezpečnú prácu so zobrazovacími jednotkami, lasermi, pyrotechnikou, pri odstraňovaní azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb, na vypracovanie prevádzkových poriadkov a na kontrolu dodržiavania vyhlášok Úradu verejného zdravotníctva SR v súvislosti s COVID – 19 v právnych subjektoch, ktoré dozoruje oddelenie PPL.

## **3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV**

### **3.1 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI**

V rámci tejto úlohy bola v roku 2021 oddelením HVBPKV odobratá 1 vzorka hotového pokrmu v zariadení spoločného stravovania – Ľubovnianska Nemocnica, n. o., Obrancov mieru 3, 064 01 Stará Ľubovňa. Vzorka hotového pokrmu vyhovela v skúmanom ukazovateli. Záverečná správa pre sledovanie vývoja v oblasti príjmu soli prostredníctvom hotových pokrmov v zariadeniach spoločného stravovania bola zaslaná v požadovanom termíne.

### **3.2 MONITORING BEZPEČNOSTI PET FLIAŠ Z RECYKLOVANÝCH PLASTOV**

V roku 2021 sme neboli gestormi úlohy zaradení do realizácie.

## **4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE**

### **4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)**

V roku 2021 bol v zariadeniach spoločného stravovania a vo výdajniach stravy pri zariadeniach pre deti a mládež kvôli pandémie ochorenia COVID-19 obmedzený výkon štátneho zdravotného dozoru, výkon kontrol dodržiavania pestrosti stravy a dodržiavania zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky, na podávanie vhodných nápojov za obedom, či zabezpečenie pitného režimu, spôsob jeho realizácie, druh podávaných nápojov, spôsob konzumácie nápojov, vyznačovanie alergénov

v jedálnych lístkoch. Celkovo bolo v roku 2021 vykonaných v zariadeniach spoločného stravovania odbornými zamestnancami oddelenia hygieny detí a mládeže v rámci štátneho zdravotného dozoru 18 kontrol. V 19 zariadeniach spoločného stravovania pri zariadeniach pre deti a mládež v okrese Stará Ľubovňa bolo odobratých celkom 190 sterov z prostredia.

Vo väčšine školských stravovacích zariadení v okrese Stará Ľubovňa sa realizuje projekt „Školské ovocie“, v rámci ktorého sú okrem ovocia podávané aj 100% -né ovocné šťavy. V zariadeniach školského stravovania sme ohľadom diétného stravovania uskutočnili 1 osobnú a 3 telefonické konzultácie.

V rámci realizácie aktivít na podporu zdravšieho prostredia na školách sme v januári 2021 poskytli 3 telefonické konzultácie ohľadom zapojenosti škôl a žiakov do Školského mliečneho programu v okrese Stará Ľubovňa.

## **4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI**

V rámci projektu sme v sezóne od 1.3.2021 do 30.11.2021 odobrali 3 vzorky piesku z pieskovísk pri predškolských zariadeniach. Na základe doručeného protokolu o skúške k odobratým vzorkám piesku bola potvrdená nezávadnosť všetkých vzoriek a vyšetrené vzorky piesku boli vhodné pre pieskovisko určené na hranie detí. Uskutočnili sme 2 telefonické konzultácie ohľadom dohodnutia termínu odberu vzorky piesku.

## **4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ**

V roku 2021 sme si v rámci realizácie projektu vyžiadali jedálne lístky za mesiac október – november 2021 z dvoch školských zariadení spoločného stravovania pri mestských základných školách (ZŠ s MŠ sv. Cyrila a Metoda, Štúrova 3, 064 01 Stará Ľubovňa; ZŠ s MŠ, Podolínec, Školská 2, 065 03 Podolínec) a jedného školského zariadenia spoločného stravovania pri vidieckej základnej škole (ZŠ s MŠ, Plavnica 244, 065 45 Plavnica). Mesačné zhodnotenie jedálnych lístkov pre žiakov základných škôl bolo vykonané podľa zaslanej metodiky hodnotenia len u vybraných druhov potravín/pokrmov. V súvislosti s vyžiadaním jedálnych lístkov boli uskutočnené 3 telefonické konzultácie.

Čiastková správa s výsledkami bodového hodnotenia a výpočtom koeficientu pestrosti jedálnych lístkov bude zaslaná na ÚVZ SR v Bratislave v požadovanom termíne do konca marca 2022.

## **4.4 ÚRAZY DETÍ V SR**

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je zapojený do realizácie projektu.

# **6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE**

## **6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)**

Úloha sa plní v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení neskorších predpisov.

Pravidelné povinné očkovanie sa v Slovenskej republike vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou

očkovacieho kalendára na rok 2021. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni.

Na zabezpečenie plynulosti realizácie povinného očkovania bol očkovací kalendár vypracovaný ÚVZ SR pre pravidelné povinné očkovanie detí a dospelých pre rok 2021 zaslaný všetkým praktickým lekárom v odbore všeobecné lekárstvo zabezpečujúcim imunizáciu detí, dorastu i dospeljej populácie a zverejnený na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Plnenie NIP je na území okresu na veľmi dobrej úrovni (udržiavanie vysokej úrovne zaočkovanosti na území okresu – nad 95 %). Situácia v oblasti imunizácie je priebežne monitorovaná, nahlásené odmietnutia povinného očkovania sú riešené prostredníctvom Poradne očkovania.

V zmysle usmernenia ÚVZ SR bola v mesiaci september a október 2021 zamestnancami RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni vykonaná kontrola očkovania v 22 zdravotníckych zariadeniach na území okresu (14 APL pre deti a dorast, 2 APL pre dospelých, DSS Legnava, DSS Stará Ľubovňa, ZSS Senior Residence Vyšné Ružbachy, Dom Charitas Nová Ľubovňa, novorodenecký úsek detského oddelenia, ĽN, n. o. a NZZ – Nefrologické centrum Logman a.s., Stará Ľubovňa). Celková zaočkovanosť (povinné očkovanie) dosiahla úroveň 98,10 % (na rovnakej úrovni v porovnaní s predchádzajúcou sezónou).

Závažnejšie nedostatky vo výkone očkovania neboli zistené, nebola hlásená žiadna nežiaduca reakcia po očkovaní. Záverečná správa z kontroly očkovania bola v termíne odoslaná na RÚVZ v sídle kraja.

V termíne **24.-30.4.2021** sa konali aktivity v súvislosti s Európskym imunizačným týždňom (EIW), ktoré boli zamerané najmä na zlepšenie informovanosti širokej verejnosti o význame očkovania proti očkovaním preventabilným ochoreniam, ako aj na zvýšenie zaočkovanosti ťažko dosiahnuteľných skupín populácie. Z dôvodu epidemiologickej situácie v súvislosti s ochorením COVID-19 boli realizované nasledujúce zdravotno-výchovné aktivity:

1. Vyhotovený leták – vlastná edícia v spolupráci s OPZ a VkZ.
2. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni ([www.vzsl.sk](http://www.vzsl.sk)) bol uverejnený 1 leták (vlastná edícia).
3. Zabezpečená distribúcia letáku v spolupráci s OPZ a VkZ - 174 subjektom.
4. Zhotovená 1 názorná propagácia v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.
5. Na oddelení epidemiológie RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni bolo poskytované poradenstvo v oblasti očkovania pre laickú verejnosť, v rámci EIW boli poskytnuté 2 telefonické konzultácie pre laickú verejnosť v súvislosti s očkovaním.

Poskytovatelia zdravotnej starostlivosti (PZS) sú v oblasti plnenia NIP pravidelne usmerňovaní formou metodických listov v priebehu celého roka, laická verejnosť je informovaná prostredníctvom webovej stránky RÚVZ.

## **6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB**

V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2020) a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prísťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú

schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach. Úloha sa plnila podľa pokynov gestora a členov špecializovaných pracovných skupín.

V informačnom systéme boli zdokumentované všetky prenosné ochorenia s príslušnými protiepidemickými opatreniami v ohnisku nákazy, kontakty s prenosným ochorením, výsledky laboratórných vyšetrení, nariadené opatrenia a pod..

Monitorovanie, hlásenie, evidencia a analýza prenosných ochorení boli vykonávané priebežne. Hlásenie prenosných ochorení vykonávali poskytovatelia zdravotnej starostlivosti písomnou formou, v prípade hromadných alebo závažných ochorení aj telefonicky.

Prenosné ochorenia boli hlásené v súlade so štandardnými definíciami prenosných ochorení podliehajúcich ohlasovacej povinnosti v odôvodnených prípadoch doplnených laboratórnymi výsledkami. Zber, evidencia, sumarizácia a analýza hlásených prenosných ochorení, ako aj kontrola kvality údajov sa vykonávala prostredníctvom epidemiologického informačného systému (EPIS). Vďaka údajom v informačnom systéme, zvlášť v systéme rýchleho varovania existuje možnosť získania dôležitých údajov o aktuálnej epidemiologickej situácii v tom – ktorom regióne. Osobitná pozornosť je v prípade nahlásenia venovaná importovaným nákazám. Utečenecké tábory a strediská sa síce v našom regióne nenachádzajú, ale severná hranica okresu hraničí s Poľskom.

Priebežne 1 krát týždenne sa vykonával zber údajov o výskyte akútnych respiračných ochorení, chrípke podobných ochorení a ich komplikácií (52 hlásení v informačnom systéme).

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení je zabezpečené prostredníctvom:

- programu EPIS (vstupný portál pre verejnosť),
- webová stránka RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni (52 krát týždenná aktualizácia akútnych respiračných ochorení, 12 krát mesačná analýza prenosných ochorení, 12 krát metodický list),
- zdravotno-výchovných aktivít zameraných na prevenciu prenosných ochorení (2 krát podaná informácia prostredníctvom telefonической linky prevencie AIDS).

Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

### **6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ**

Úloha sa plnila podľa pokynov gestora a členov špecializovaných pracovných skupín. V priebehu sledovaného obdobia sa priebežne monitoroval výskyt infekčných ochorení, získané údaje s príslušnými epidemiologickými údajmi a laboratórnym vyšetrením boli zadávané a následne analyzované prostredníctvom epidemiologického informačného systému EPIS s využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 – 2020) sa zabezpečuje systematický zber, sumarizácia a analýza údajov o infekčných ochoreniach a monitorovanie zdravia obyvateľov.

Štyria všeobecní lekári a jeden odborný lekár sú užívateľmi epidemiologického informačného systému (EPIS), prostredníctvom ktorého sa vykonáva evidencia a pravidelná analýza hlásených prenosných ochorení.

V hodnotenom období bolo okrem vyššie uvedených údajov spracovaných a do informačného systému vložených:

- 10 257 prípadov prenosných ochorení (z toho 94 prípadov nepotvrdených U 072),
- 3 786 spracovaných ohnísk,
- 12 hlásení do SRV (systém rýchleho varovania),
- vydaných 9 574 rozhodnutí s nariadenými opatreniami.

V sledovanom období sme mali hlásených celkom 5 ochorení preventabilných očkovaním: - pertussis, všetky potvrdené laboratórne. Informačný systém prenosných ochorení je maximálne (v pracovných dňoch denne) využívaný na evidenciu a hlásenie prenosných ochorení, na analýzy a grafické spracovanie vývoja prenosných ochorení.

## 6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou sa vykonáva surveillanca a kontrola nozokomiálnych nákaz na lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení.

Plnenie úlohy na úrovni okresu je v štádiu hlásenia, evidencie, získavania dokumentácie, šetrenia a analýzy výskytu NN (zber hlásení – minimálne 1 krát týždenne, analýza NN - 1 krát mesačne). Komisia NN v sledovanom období zasadala 1 krát za účasti epidemiológa RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Z Ľubovnianskej nemocnice, n. o. (ďalej len ĽN, n. o.) bolo v sledovanom období hlásených a analyzovaných 157 NN.

V rámci ŠZD bolo celkovo odobratých a vyšetrených 111 sterov z prostredia, 94 sterov zo sterilného materiálu, ďalej bolo odobratých a vyšetrených 11 iných vzoriek z prostredia (6 odpadových vôd, 5 čistených vôd).

Zo 48 evidovaných sterilizačných prístrojov bolo otestovaných 19 prístrojov – 156 vzoriek a 53 protokolov. Opakované kontroly boli vykonávané v súlade s frekvenciou kontrol stanovených vyhláškou MZ SR č. 192/2015 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MZ SR č. 553/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia.

Z iných aktivít zameraných na surveillanca nozokomiálnych nákaz a zvýšenie bezpečnosti pacienta boli v roku 2021 realizované zdravotno-výchovné aktivity v rámci kampane vyhlásenej SZO „Hygiena a dezinfekcia rúk“ v spolupráci s OPZ a VkZ:

- leták, vlastná edícia - 1,
- distribúcia vlastnej edície 219 subjektom (zdravotnícke zariadenia, obce, školy, komunitné centrá,
- informácia na webovej stránke [www.vzsl.sk](http://www.vzsl.sk) - 1,
- 1 názorná propagácia,
- iné : - stery z rúk u 16 zdravotníckych pracovníkov ĽN, n. o..

## 6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Pre prípad mimoriadnej epidemiologickej situácie je vypracovaný a priebežne aktualizovaný havarijný plán pre prípad výskytu mimoriadnej situácie a pandemický plán, v súlade s ktorými je monitorovaná aktuálna epidemiologická situácia na území okresu.

Pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sú zriadené zásahové skupiny, ktorých činnosť je koordinovaná podľa potreby a v súlade s vypracovaným plánom.

Na území okresu bola situácia monitorovaná a priebežne, v súlade s Plánom opatrení pre prípad pandémie chrípky v Slovenskej republike boli plnené opatrenia v medzipandemickom období.

V priebehu sledovaného obdobia sme monitorovali epidemiologickú situáciu a spracovávali a zasielali pravidelné hlásenia:

- týždenná informácia o výskyte ARO a CHPO (hlásenie do EPIS 52 krát, správa uverejnená na webovej stránke 52 krát),
- pravidelné (mesačné) metodické usmernenia zasielané zdravotníckym zariadeniam, ÚSS, prednostovi okresného úradu a RVPS na území okresu s aktuálnou informáciou o výskyte akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení.
- v rámci systému rýchleho varovania boli do epidemiologického informačného systému vložené a aktualizované 12 hlásení prenosných ochorení mimoriadneho významu.

V roku 2021 sme v okrese Stará Ľubovňa zaznamenali 9 548 potvrdených prípadov na ochorenie COVID-19. V roku 2021 sme zaznamenali 40 epidémií v súvislosti s ochorením COVID 19 (ZŠ s MŠ -20, Stredné školy - 5, podniky, firmy - 7, DSS -1, zdravotnícke zariadenia - 3, obec -1, marginalizované komunity - 3).

Počas roka sme zaznamenali 2 výskyty prenosných ochorení v epidemiologickej súvislosti na: Campylobacter (1 rodinný výskyt s 2 prípadmi ochorenia) a rotavírus (1 rodinný výskyt s 2 prípadmi ochorenia).

## **6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV**

Úloha sa realizovala podľa pokynu ÚVZ SR. V rámci úlohy bol zabezpečený odber vzoriek odpadových vôd podľa harmonogramu odberov, ktorý vypracoval RÚVZ so sídlom v Košiciach a ich virologické vyšetrenie na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. V sledovanom období bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd pred ich vyústením do ČOV v meste Stará Ľubovňa (na základe laboratórneho vyšetrenia boli všetky vzorky negatívne).

Nadalej sa priebežne monitoruje výskyt akútnych chabých obrn (ACHO). V sledovanom období nebolo hlásené ochorenie ani podozrenie z ochorenia.

## **6.7 PREVENCIA HIV/AIDS**

Na úrovni okresu sa plní úloha realizovaním zdravotno-výchovných aktivít zameraných na prevenciu HIV/AIDS v zariadeniach pre deti a mládež na území okresu. Edukáciou mládeže za súčasného využitia audiovizuálnej techniky a formou diskusie mladých ľudí s odborníkmi sa postupne dosahuje zmena postojov mládeže k tejto infekcii a iným pohlavne prenosným ochoreniam. Zvýšenú aktivitu a záujem zo strany školských zariadení evidujeme každoročne v mesiacoch október – december (v rámci Svetového dňa AIDS), kedy sú besedy s mládežou organizované pre 8. – 9. ročníky ZŠ a SŠ na území okresu.

V priebehu roka 2021 boli v spolupráci s OPZ a VkJ realizované 3 zdravotno-výchovné aktivity (besedy a prednášky) s účasťou 64 edukovaných (64 študentov SŠ) a ďalších 15 iných aktivít: 1 vlastná edícia – leták, 1 názorná propagácia, 1 vlastná edícia uverejnená na webovej stránke, 1 distribúcia vlastnej edície 161 subjektom, 2 telefonické informácie prostredníctvom Linky prevencie AIDS (otázky boli zamerané prevažne na spôsob a miesto vyšetrenia).

## **6.8 PORADNE OČKOVANIA**

K 1.12.2011 bola na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni zriadená poradňa s poskytovaním poradenstva a konzultácií v oblasti očkovania pre zdravotníckych pracovníkov i laickú verejnosť v týchto oblastiach:

- povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých,
- očkovanie pred cestou do zahraničia,
- odporúčané očkovania,
- očkovanie osôb profesionálne vystavených zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz,

- očkovanie detí s kontraindikáciami,
- iná problematika spojená s očkovaním.

V roku 2021 bolo poskytnutých celkom 54 telefonických konzultácií. Konzultácie boli poskytované odborníkom v oblasti zdravotníctva aj laickej verejnosti.

## **6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA**

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania. Cieľom projektu je jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním.

Z dôvodu epidemiologickej situácie v súvislosti s ochorením COVID-19 sme v rámci tejto úlohy nerealizovali žiadne aktivity .

## **9 PODPORA ZDRAVIA**

### **9.1 ZDRAVOTNÉ UVEDOMNIE A SPRÁVANIE SA OBYVATEĽOV SR**

V priebehu roka 2021 prebiehala príprava na ďalší zber údajov.

### **9.2 PRIESKUM ZDRAVOTNEJ GRAMOTNOSTI OBYVATEĽOV SR**

Výsledky prieskumu HLS19 za rok 2020 budú k dispozícii v publikácii HLS19: Európsky prieskum zdravotnej gramotnosti v SR 2019-2021.

### **9.3 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

V roku 2021 sme neboli gestormi úlohy zaradení do realizácie.

### **9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025**

V súvislosti s plnením tejto úlohy prijal RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni členstvo v pracovnej skupine pre Podporu pohybovej aktivity, prevenciu nadváhy a obezity na RÚVZ SR.

V septembri 2021 sme pre žiakov ZŠ Levočská v Starej Ľubovni uskutočnili prednášku pod názvom „Význam mlieka“. Ohľadom dohodnutia aktivít sme poskytli 1 telefonickú konzultáciu.

V súvislosti so zlepšením zdravotného uvedomenia celej populácie sme v roku 2021 uskutočnili aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO:

Pri príležitosti **Svetového dňa proti rakovine - /4.2.2021/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 32), 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 7 gynekologickým ambulanciám, 18 zubným ambulanciám, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, 17 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska, 6 komunitným centrámi, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni,

Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň proti rakovine, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

Pri príležitosti **Svetového dňa ústneho zdravia - /20.3.2021/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 32), 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, 6 komunitným centrom, 40 firmám a inštitúciám v okrese Stará Ľubovňa. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň ústneho zdravia, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

Pri príležitosti **Svetového dňa vody - /22.3.2021/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 32), 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 7 gynekologickým ambulanciám, 18 zubným ambulanciám, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, 6 komunitným centrom, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 40 firmám a inštitúciám v okrese Stará Ľubovňa. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň proti rakovine, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

V súvislosti so **Svetovým dňom zdravia - /7.4.2021/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň zdravia“, ktorú sme následne distribuovali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 32), 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 7 gynekologickým ambulanciám, 18 zubným ambulanciám, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, 6 komunitným centrom, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 17 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska, 40 firmám a inštitúciám v okrese Stará Ľubovňa. O plánovaných a ponúkaných aktivitách v súvislosti so Svetovým dňom zdravia sme širokú verejnosť informovali na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Svetový deň zdravia bol propagovaný aj nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Vzhľadom na obmedzené možnosti súvisiace s epidémiou ochorenia COVID-19 sme sa podľa pokynov ÚVZ SR zamerali na dve zasiahnuté skupiny populácie, a to deti a seniorov. V rámci spolupráce so ZŠ sme oslovili všetky ZŠ v okrese Stará Ľubovňa a vyzvali ich k zapojeniu sa do výtvarnej výzvy s názvom „Nakresli zdravie“. V súvislosti s tým bol vypracovaný sprievodný list, v ktorom boli školy informované o termíne, podmienkach a vyhodnotení súťaže. Do výtvarnej výzvy „Nakresli zdravie“ sa v okrese Stará Ľubovňa zapojilo 7 škôl, z toho 3 školy v meste Stará Ľubovňa (ZŠ ul. Levočská 6, ZŠ ul. Za vodou 14, ZŠ s MŠ sv. Cyrila a Metoda), ZŠ s MŠ Jarabina, ZŠ s MŠ Plaveč, ZŠ s MŠ Nová Ľubovňa, ZŠ s MŠ Veľká Lesná. Na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni bolo zaslaných 15 výtvarných kresieb k danej téme od 15 žiakov menovaných škôl. RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni následne vybral 2 víťazné kresby výtvarnej výzvy „Nakresli zdravie“, ktoré boli spolu s podpísanými súhlasmi s uverejnením kresieb zaslané na ÚVZ SR. RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni vypracoval diplomy pre zúčastnených žiakov a ďakovné listy základným školám, ktoré sa zapojili do výtvarnej výzvy. Následne boli diplomy a ďakovné listy doručené zapojeným školám. V tejto súvislosti bolo uskutočnených 7 osobných konzultácií.

V rámci spolupráce s Jednotou dôchodcov Slovenska (JDS) sme oslovili Okresnú organizáciu JDS a 17 Základných organizácií JDS v okrese Stará Ľubovňa a požiadali ich o spropagovanie súboru odporúčaní, ako sa udržať vo forme v domácom prostredí u seniorov so záujmom o zdravý životný štýl. Uvedeným organizáciám boli zaslané materiály zamerané



na zdravie seniorov: „Všeobecné informácie k pohybovej aktivite seniorov“, „Všeobecné odporúčania súvisiace so stravovaním seniorov“, „Podrobný denný jedálniček vhodný pre seniorov s výpočtom kalórií“, „Štyri návrhy denného jedálnička“, „Spracované návrhy receptov v Malej kuchárke pre seniorov“. Jednotlivé organizácie JDS boli informované o možnosti nájdenia uvedených materiálov na stránke ÚVZ SR v časti Poradne zdravia a na <https://www.facebook.com/uvzsr.sk>, podobne ako aj štyri videá s návodom na jednoduché cviky nie len pre seniorov. Od mája 2021 máme k dispozícii v Poradni zdravia „Preukazy klienta“, ktoré obdrží každý klient pri návšteve a následnom vyšetrení v Poradni zdravia.

Pri príležitosti **Svetového dňa obezity - /4.3.2021/** sme vypracovali vlastnú edíciu pod názvom „Nadhmotnosť – obezita – diabezita“, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 32), 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 7 gynekologickým ambulanciám, 18 zubným ambulanciám, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, 6 komunitným centrá, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň proti rakovine, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

**Európsky imunizačný týždeň (EIW) - /24.-30.4.2021/** V súvislosti s EIW zabezpečili pracovníci OPZ a VkZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni distribúciu spracovanej vlastnej edície do 15 lekární, 32 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 7 gynekologickým ambulanciám, 18 zubným ambulanciám, 6 komunitným centrá, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch (celkom 162 subjektov). EIW bol propagovaný formou nástenky na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Svetového dňa čistých rúk - /5.5.2021/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 32), 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 7 gynekologickým ambulanciám, 18 zubným ambulanciám, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, 6 komunitným centrá, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 17 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska, 40 firmám a inštitúciám v okrese Stará Ľubovňa (celkom 219 subjektov). Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali tento svetový deň, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

Pri príležitosti **Svetového dňa – pohybom ku zdraviu - /10.5.2021/** sme spracovali vlastnú edíciu – leták pod názvom „Svetový deň – pohybom ku zdraviu“, ktorú sme distribuovali 32 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 15 lekárniam, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 17 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska, 6 komunitným centrá. Svetový deň bol propagovaný formou nástenky a webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti so **Svetovým dňom hypertenzie - /17.5.2021/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali 32 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., 43 obciam a mestám v okrese Stará

Ľubovňa, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 6 komunitným centrá. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali tento svetový deň, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

Pri príležitosti **Svetového dňa bez tabaku - /31.5.2021/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň bez tabaku“, ktorý sme distribuovali do 32 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciam, 7 gynekologickým ambulanciam, 15 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 6 komunitným centrá. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. V rámci edukačných aktivít v máji 2021 sme pre 18 žiakov 8. ročníka ZŠ na ul. Levočská v Starej Ľubovni a pre 14 žiakov 8. ročníka ZŠ s MŠ v Kamienke uskutočnili prednášky pod názvom „Prevencia fajčenia“, pri ktorých bolo spolu edukovaných 32 žiakov a distribuovaný zdravotno-výchovný materiál s uvedenou problematikou. V súvislosti s dohodnutím edukačných aktivít boli uskutočnené 2 telefonické konzultácie.

V rámci stanovišťa zdravia na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme uskutočnili meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom zamestnancom RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a dobrovoľníkom pracujúcim na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov a poskytnutie odborného poradenstva. V rámci stanovišťa zdravia využilo služby 26 klientov.

V súvislosti so **Svetovým dňom darcov krvi - /14.6.2021/** sme spracovali leták pod názvom „Svetový deň darcov krvi“, ktorý sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa (cekom 32), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciam, 7 gynekologickým ambulanciam, 15 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 6 komunitným centrá. Svetový deň darcov krvi bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi - /26.6.2021/** sme spracovali leták pod názvom „Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi“, ktorý sme distribuovali na 32 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciam, 7 gynekologickým ambulanciam, 15 lekárňam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch a 6 komunitným centrá. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. V rámci edukačných aktivít sme pre 13 žiakov 8. B ZŠ na ul. Levočská v Starej Ľubovni, pre 34 žiakov 5.-6. ročníka ZŠ s MŠ Orlov a 50 žiakov 7.-9. ročníka ZŠ s MŠ Orlov uskutočnili spolu 3 prednášky pod názvom „Prevencia drogovej závislosti“, pri ktorých bolo spolu edukovaných 97 žiakov a distribuovaný zdravotno-výchovný materiál s uvedenou problematikou. V súvislosti s dohodnutím edukačných aktivít boli uskutočnené 1 osobná a 1 telefonická konzultácia.

V súvislosti so **Svetovým dňom hepatitídy - /28.7.2021/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú distribuovali 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciam, 7 gynekologickým ambulanciam, 15 lekárňam

v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 6 komunitným centrá. Svetový deň hepatitídy bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Svetového týždňa dojčenia - /1.-8.8.2021/** sme spracovali vlastnú edíciu s témou „Svetový týždeň dojčenia“, ktorú sme zaslali 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 7 gynekologickým ambulanciám, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 6 komunitným centrá. Svetový týždeň dojčenia bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme - /9.9.2021/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme distribuovali na 32 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 7 gynekologickým ambulanciám, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 6 komunitným centrá. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. V rámci edukačných aktivít sme uskutočnili besedu pod názvom „Fetálny alkoholový syndróm“ pre žiakov ZŠ v Podsadku, ktorá bola spojená s premietnutím DVD pod názvom „Vplyv pitia alkoholu počas tehotenstva“. V súvislosti s dohodnutím edukačnej aktivity bola uskutočnená 1 osobná konzultácia.

V rámci **Svetového dňa prvej pomoci - /11.9.2021/** sme spracovali vlastnú edíciu so zameraním na problematiku prvej pomoci, ktorú sme následne distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (spolu 32), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 6 komunitným centrá (celkom 161 subjektov). Svetový deň prvej pomoci bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti s **Európskym dňom ústneho zdravia - /12.9.2021/** sme spracovali leták pod názvom „Európsky deň ústneho zdravia“, ktorý sme zaslali na 32 MŠ, ZŠ a SŠ, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 6 komunitným centrá. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Svetového dňa Alzheimerovej choroby - /21.9.2021/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň Alzheimerovej choroby“, ktorú sme distribuovali na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa (celkom 32), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 16 APL pre deti a dorast, 20 APL pre dospelých, 18 zubným ambulanciám, 7 gynekologickým ambulanciám, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 17

základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska a okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska, 6 komunitným centrá. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. V rámci edukačných aktivít sme uskutočnili spolu 3 online prednášku pod názvom „Mozog – čo mu škodí a čo pomáha“ pre seniorov Domova seniorov v Starej Ľubovni, Domova sociálnych služieb a zariadenia pre seniorov v obci Jarabina, Domova sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch. V súvislosti s dohodnutím online edukačných aktivít boli uskutočnené 3 telefonické konzultácie. Pre žiakov ZŠ v Plavnici sme uskutočnili prednášku pod názvom „Tréning mozgu“, zrealizovali výskumno-prieskumnú činnosti u 23 žiakov so zameraním na uvedenú problematiku a v súvislosti s dohodnutím aktivít sme poskytli 1 telefonickú konzultáciu.

Pri príležitosti **Svetového dňa srdca - /29.9.2021/** zamestnanci OPZ a VkJ vypracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň srdca“, ktorá bola uverejnená na webovej stránke RÚVZ ([www.vzsl.sk](http://www.vzsl.sk)) a distribuovaná na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (32 subjektov), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciam, 7 gynekologickým ambulanciam, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 6 komunitným centrá a 40 firmám a inštitúciám v okrese Stará Ľubovňa. Tento svetový deň bol propagovaný aj nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Svetového dňa duševného zdravia – /10.10.2021/** sme vypracovali leták, ktorý sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (32 subjektov), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 7 gynekologickým ambulanciam, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 6 komunitným centrá. Tento svetový deň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Svetového dňa potravy – /16.10.2021/** sme vypracovali leták, ktorý sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (32 subjektov), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 18 zubným ambulanciam, 7 gynekologickým ambulanciam, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 6 komunitným centrá. Tento svetový deň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Pre žiakov ZŠ v Plavnici sme uskutočnili prednášku pod názvom „Zdravá strava“, ktorú sme doplnili distribúciou zdravotno-výchovných materiálov. V súvislosti s prípravou edukačnej aktivity bola poskytnutá 1 telefonická konzultácia.

Pri príležitosti **Svetového dňa diabetu - /14.11.2021/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (32 subjektov), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 7 gynekologickým ambulanciam, 18 zubným ambulanciam, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 6 komunitným centrá (celkom 161 subjektov). Tento svetový deň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Európskeho týždňa boja proti drogám - /15.-21.11.2021/** sme vypracovali leták pod názvom „Európsky týždeň boja proti drogám“, ktorý sme zaslali na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 7 gynekologickým ambulanciám, 18 zubným ambulanciám, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 6 komunitným centrá. Tento európsky týždeň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Svetového dňa boja proti AIDS – /1.12.2021/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň AIDS – 1. december“, ktorú sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (32 subjektov), 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 7 gynekologickým ambulanciám, 18 zubným ambulanciám, 15 lekárniam v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 6 komunitným centrá. Svetový deň AIDS bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Pre študentov Gymnázia Terézie Vansovej v Starej Ľubovni sme uskutočnili 3 prednášky pod názvom „Prevencia HIV/AIDS“ a v súvislosti s dohodnutím aktivít sme poskytli 1 telefonickú konzultáciu.

#### **9.4.1 VYZVI SRDCE K POHYBU: CELONÁRODNÁ MEDZINÁRODNE KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE**

V súvislosti s realizáciou kampane „Vyzvi srdce k pohybu 2021“ oddelenie Podpory zdravia a výchovy k zdraviu (OPZ a VkZ) pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni spracovalo výzvu, prostredníctvom ktorej sme informovali podniky, organizácie, inštitúcie, ako aj všetkých praktických lekárov, lekárne, Ľubovniansku nemocnicu, n. o., MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, komunitné centrá, obce a mestá v okrese Stará Ľubovňa o cieľoch a podmienkach zapojenia sa do kampane. Celkovo bolo oslovených 250 subjektov, ktorým boli zaslané účastnícke listy, plagáty a prihlášky.

Kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“ bola prezentovaná aj názornou propagáciou v externých priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni s podrobnými informáciami pre verejnosť ale aj prostredníctvom webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Všetci klienti, ktorí navštívili Poradňu zdravia pred a počas prebiehajúcej kampane, ako aj zamestnanci RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni dostali bližšie informácie ohľadom zapojenia sa do kampane a zároveň im boli distribuované účastnícke listy.

V súvislosti s realizáciou kampane „Vyzvi srdce k pohybu“ sme sa zúčastnili online školenia ku kampani.

#### **9.5 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU**

V roku 2021 sa program nezačal realizovať a zo strany gestora nebola predložená žiadna požiadavka k realizácii. RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v rámci zabezpečenia zdravotnej výchovy obyvateľov v segregovaných a separovaných rómskych osád so zameraním na prevenciu ochorení a podporu zdravého životného štýlu uskutočnil v júni 2021 prednášku na tému „Prevencia drogovej závislosti“ na Spojenej škole internátnej v Starej Ľubovni. Táto

edukačná činnosť bola doplnená o distribúciu zdravotno-výchovného. Ohľadom dohodnutia aktivít bola poskytnutá 1 osobná konzultácia.

## **9.6 STRATÉGIA ROZVOJA PORADENSKÝCH CENTIER OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA V SR**

V roku 2021 sa RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni podieľal na plnení tejto úlohy účasťou svojho zástupcu na rokovaní v rámci zasadnutí poradného zboru HH SR pre odbor Výchova k zdraviu, ktoré sa konalo dňa 22.4.2021 v Prievidzi a dňa 28.9.2021 vo Zvolene, kde táto stratégia bola predmetom rokovaní. Dotváranie a vylepšovanie testu zdravého srdca bolo súčasťou aj rokovaní pracovnej skupiny, ktorých sme sa zúčastnili pri online rokovaníach v dňoch 28.6.2021, dňa 26.10.2021 a 9.11.2021.

## **DOMÁCE PROGRAMY A PROJEKTY RÚVZ SO SÍDLOM V STAREJ ĽUBOVNI**

### **PROJEKT: ADAMKO, HRAVO - ZDRAVO**

Do projektu „Adamko, hravo-zdravo“ sú v okrese Stará Ľubovňa zapojené MŠ Kamienka, MŠ Nová Ľubovňa, MŠ a ZŠ Podolíneec. V roku 2021 sme jednotlivým projekt realizujúcim školám poskytli poradenstvo a spoluprácu jednotlivým koordinátorom. Pre MŠ ul. Tatranská v Starej Ľubovni sme poskytli telefonickú konzultáciu v súvislosti s plánom aktivít.

### **PROJEKT: ZDRAVÉ MESTÁ**

Pracovníci OPZ a VkZ v rámci realizácie projektu Zdravé mesto spolupracovali s garantom projektu pri MÚ v Starej Ľubovni pri príprave aktivít.

Pre obyvateľov zdravého mesta sme zvlášť iniciovali v roku 2021 Svetový deň proti rakovine, Svetový deň vody, Svetový deň ústneho zdravia, Svetový deň zdravia, Európsky imunizačný týždeň, Svetový deň čistých rúk, Svetový deň hypertenzie, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň pohybom k zdraviu, Svetový deň darcov krvi, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi, Svetový deň hepatitídy, Svetový deň dojčenia, Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme, Svetový deň prvej pomoci, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň srdca, Svetový deň potravy, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň diabetu, Európsky týždeň boja proti drogám, Svetový deň boja proti AIDS. V rámci týchto aktivít sme zasielali výzvy, vlastnú edíciu a podporovali realizáciu zdravotno-výchovných aktivít.

Kancelárii zdravého mesta Stará Ľubovňa sme zaslali aj zdravotno-výchovný leták pod názvom „Nadhmotnosť – obezita - diabezita“.

### **PROJEKT: ŠKOLY PODPORUJÚCE ZDRAVIE**

Do projektu Školy podporujúce zdravie (ŠPZ) je v okrese Stará Ľubovňa zapojených 6 materských škôl /Podolíneec, Malý Lipník, Nová Ľubovňa, Kamienka, Tatranská SL, Vsetínska SL/, 8 ZŠ /ZŠ Za vodou, ZŠ Levočská, ZŠ Komenského Stará Ľubovňa, ZŠ Šarišské Jastrabie, Jakubany, Kamienka, Malý Lipník, Podsadok/, 1 ŠZŠ Levočská Stará Ľubovňa a 3 SŠ /Obchodná akadémia, SOŠ Jarmočná Stará Ľubovňa, Gymnázium T. Vansovej Stará Ľubovňa/. Oproti roku 2020 nedošlo k zmene počtu ŠPZ.

K jednotlivým projektom poskytujeme poradenstvo a spolupracujeme priamo s jednotlivými koordinátormi. Zdravotno-výchovné pôsobenie realizujeme v oblasti osobnej hygieny, zdravej výživy, duševného zdravia, dospievania, zdravého životného štýlu, prevencie drogovej závislosti, v oblasti podpory nefajčenia a abstinencie, agresie a šikanovania na školách, stomatohygieny pre žiakov, pedagógov a rodičov formou prednášok, besied, praktických ukážok správneho čistenia zubov na stomatologickom modeli zuba.

Zapožičiavame a premietame videokazety, distribuujeme zdravotno-výchovný a propagačný materiál, poskytujeme telefonické a osobné konzultácie, meranie tlaku krvi, antropometrie a CO v pľúcach a v krvi pomocou CO monitora a podľa záujmu realizujeme aktivity výjazdovej poradne zdravia.

V roku 2021 sme v týchto školách uskutočnili 3 prednášky, poskytli 1 osobnú a 2 telefonické konzultácie.

Na začiatku školského roka týmto MŠ, ZŠ, ŠZŠ a SŠ zasielame Ponukový list oddelenia podpory zdravia a Výchovy k zdraviu a zoznam videokaziet, ktorý im napomáha pri výbere a plánovaní aktivít. Pri príležitosti významných dní vyhlásených SZO realizujeme zdravotno-výchovné pôsobenie a rôzne aktivity.

V týchto školách podporujúcich zdravie sme zvlášť iniciovali roku 2021 Svetový deň proti rakovine, Svetový deň vody, Svetový deň ústneho zdravia, Svetový deň zdravia, Svetový deň pohybom k zdraviu, Svetový deň obezity, Európsky imunizačný týždeň, Svetový deň čistých rúk, Svetový deň hypertenzie, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň darcov krvi, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi, Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme, Svetový deň prvej pomoci, Európsky deň ústneho zdravia, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň srdca, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň potravy, Svetový deň diabetu, Európsky týždeň boja proti drogám, Svetový deň boja proti AIDS. V rámci týchto aktivít sme zasielali výzvy, vlastnú edíciu a podporovali realizáciu mnohých iných zdravotno-výchovných aktivít.

### **PROJEKT: ŠKOLSKÝ PROGRAM**

V súvislosti s realizáciou programu „Školský program“ sme v roku 2021 uskutočnili prednášku pod názvom „V zdravom tele zdravý duch“ pre žiakov Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni a prednášku pod názvom „Zdravý životný štýl“ pre žiakov ZŠ s MŠ v Plavnici. Súčasťou edukačných aktivít bola aj distribúcia zdravotno-výchovného materiálu s uvedenou problematikou a 2 telefonické konzultácie ohľadom dohody plánovaných aktivít.

### **PROJEKT: ŽIVOTNÉ PODMIENKY A ZDRAVIE OBYVATEĽOV RÓMSKYCH OSÁD V OKRESE STARÁ ĽUBOVŇA**

V rámci realizácie projektu RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme v októbri 2021 zabezpečili prednášku v ZŠ v Podsadku pod názvom „Alkohol a jeho následky“ V súvislosti s prípravou a realizáciou aktivít bola uskutočnená 1 telefonická konzultácia a súčasťou edukačných aktivít bola aj výskumná a prieskumná činnosť u 8 žiakov.

### **PROJEKT: VIEM, ČO ZJEM**

Realizácia projektu počas roka 2021 sa neuskutočnila z dôvodu prijatých opatrení na ochranu verejného zdravia v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19.

### **PROJEKT: LINKA POMOCI NA ODVYKANIE OD FAJČENIA**

V súvislosti s nadobudnutím účinnosti zákona č. 89/2016 Z. z. o výrobe, označovaní a predaji tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni zabezpečil v období od 15.11.2021 do 26.11.2021 poskytovanie telefonického poradenstva na odvykanie od fajčenia na telefonickej linke 0908 222 722 a zaznamenávanie hovorov v knihe hovorov zriadenej ÚVZ SR v zmysle metodického usmernenia ÚVZ SR č. OPZ/8865/116475/2020 zo dňa 27.10.2020. Počas uvedeného obdobia bolo poskytnuté telefonické poradenstvo na odvykanie od fajčenia na telefonickej linke 0908 222 722 celkom 28 klientom.

Pri prevzatí mobilného telefónu, nabíjačky, evidenčnej knihy, knihy protokolov sme zaslali na ÚVZ SR podpísaný „Protokol o prevzatí mobilného telefónu“ a po ukončení dvojtýždňového telefonického poradenstva sme na ÚVZ SR zaslali podpísaný „Protokol o odovzdaní mobilného telefónu“. Dňa 8.12.2021 sme na ÚVZ SR zaslali preskenované údaje evidencie Linky na odvykanie od fajčenia za obdobie od 15.11.2021 do 26.11.2021 za RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.



## **NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)**

V priebehu roka 2021 sme v súvislosti s pandémiou COVID-19 odprezentovali aktuálnu epidemiologickú situáciu na území okresu Stará Ľubovňa na rokovaní bezpečnostnej rady okresu dňa 18.1.2021, 23.9.2021 a 1.12.2021, na rokovaní krízového štábu v dňoch 22.1.2021 a 27.1.2021. V súvislosti s účasťou na zasadnutí Pandemického strediska na Okresnom úrade v Prešove v dňoch 9.2.2021 a 23.11.2021 sme odprezentovali aktuálnu epidemiologickú situáciu na území okresu Stará Ľubovňa. Aktuálnu epidemiologickú situáciu na území okresu Stará Ľubovňa sme odprezentovali aj na zasadnutí Ľubovnianskeho regionálneho združenia miest a obcí, ktoré sa uskutočnilo dňa 10.6.2021 a 4.11.2021 na Mestskom úrade v Starej Ľubovni.

V októbri 2021 sme v rámci edukačnej činnosti zabezpečili pre pedagogických a nepedagogických zamestnancov ZŠ Podsadek a Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni 2 prednášky pod názvom „Prevencia rakoviny prsníka“ a 2 prednášky pod názvom „Prevencia rakoviny hrubého čreva a konečníka“. Tieto 4 edukačné aktivity boli doplnené distribúciou zdravotno-výchovného materiálu suvedenou problematikou ako aj výskumnou a prieskumnou činnosťou. Celkom bolo edukovaných 99 pedagogických a nepedagogických zamestnancov. V súvislosti s prípravou a realizáciou uvedených aktivít boli poskytnuté 2 osobné konzultácie.

## **NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE NA ROKY 2021 - 2030**

V septembri 2021 sme v súvislosti s realizáciou projektu uskutočnili pre žiakov Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni besedu pod názvom „Fetálny alkoholový syndróm“ spojenú s premietnutím DVD pod názvom „Vplyv pitia alkoholu počas tehotenstva“. Pre žiakov ZŠ v Podsadku sme v októbri 2021 uskutočnili prednášku pod názvom „Alkohol a jeho následky“, doplnenú výskumnou a prieskumnou činnosťou u edukovaných žiakov. V súvislosti s prípravou a realizáciou aktivít boli poskytnuté 2 telefonické konzultácie.

## **NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA NA ROKY 2021 - 2030**

V roku 2021 sme sa na realizácii uvedeného projektu podieľali v spolupráci s Okresnou organizáciou Jednoty dôchodcov na Slovensku v Starej Ľubovni. V súvislosti so Svetovým dňom proti rakovine, Európskym dňom ústneho zdravia, Svetovým dňom vody, Svetovým dňom zdravia, Európskym imunizačným týždňom, Svetovým dňom boja proti obezite, Svetovým dňom pohybom ku zdraviu, Svetovým dňom čistých rúk, Svetovým dňom hypertenzie, Svetovým dňom bez tabaku, Svetovým dňom darcov krvi, Medzinárodným dňom proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi, Svetovým dňom hepatitídy, Svetovým týždňom dojčenia, Medzinárodným dňom povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme, Svetovým dňom prvej pomoci, Svetovým dňom Alzheimerovej choroby, Svetovým dňom srdca, Svetovým dňom duševného zdravia, Svetovým dňom potravy, Európskym týždňom boja proti drogám, Svetovým dňom diabetu, Svetovým dňom boja proti AIDS sme spracovali vlastné edície, ktoré sme následne distribuovali základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska v okrese Stará Ľubovňa, okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska v Starej Ľubovni, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina a Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch.

V súvislosti s plnením tejto úlohy prijal RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni členstvo v pracovnej skupine pre podporu zdravia seniorov pri ÚVZ SR v Bratislave.

## CINDI PROGRAM SR

V roku 2021 sme poskytli služby celkom 123 klientom v rámci činnosti PCZ. Základnú poradňu navštívilo v roku 2021 spolu 50 klientov, ktorých vyšetrujeme podľa štandardných postupov vyšetrenia klienta v základnej poradni.

Možnosť návštevy PZV nevyužil v roku 2021 žiaden klient. Individuálne poradenstvo v POF využil roku 2021 celkom 1 klient. V oblasti ochrany zdravia pri práci sme v roku 2021 poskytli služby v rámci POPZP 72 klientom. V roku 2021 sme prostredníctvom anonymnej telefónnej linky poskytovali občanom okresu možnosť získania odborných informácií súvisiacich s rizikom prenosu, priebehom infekcie a vyšetrením so zameraním najmä na otázky prevencie HIV/AIDS. Celkovo sme poskytli 2 konzultácie. V rámci anonymnej telefónnej linky zameranej na prevenciu odvykania od fajčenia bola poskytnutá 1 konzultácia. Výjazdová poradňa pri významných dňoch podľa WHO, realizovaných projektoch a iných zdravotno-výchovných aktivitách v roku 2021 nevykonávala činnosť pre klientov poskytovaním vyšetrenia biochemických parametrov, antropometrických ukazovateľov, meranie tlaku krvi, vyšetrenie tukomerom, anamnézy, poradenstva, nakoľko boli prijaté opatrenia na ochranu zdravia obyvateľstva v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19. Meranie CO monitorom sme realizovali pri 1 aktivite 26 klientom. S praktickými a odbornými lekármi vzájomne spolupracujeme pri odporúčaní klientov z Poradne zdravia do ich ambulantnej starostlivosti. V roku 2021 sme takto odporúčali 9 klientom PZ. Samozrejme aj títo lekári odporúčajú k nám svojich pacientov do základnej poradne alebo do nadstavbových poradní napr. POF, PZV, POPA.

Zároveň sme poskytli odborné poradenstvo, konzultácie ohľadom dohodnutia aktivít.

V súvislosti s plnením tejto úlohy prijal RÚVZ so sídlom v Starej Lubovni členstvo v pracovnej skupine pre Poradne zdravia pri ÚVZ SR v Bratislave.

V rámci online vzdelávania sme sa zúčastnili školení IS TZS v dňoch 28.6.2021, 26.10.2021, 9.11.2021. Dňa 13.10.2021 sme sa zúčastnili aj online vzdelávania pod názvom „Ďalšie vzdelávanie vo VZ“.

## AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SR NA OBDOBIE ROKOV 2021-2025

V roku 2021 sme pri príležitosti **Európskeho týždňa boja proti drogám - /15.-21.11.2021/** vypracovali leták pod názvom „Európsky týždeň boja proti drogám“, ktorý sme zaslali na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Lubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Lubovňa, 20 APL pre dospelých, 16 APL pre deti a dorast, 7 gynekologickým ambulanciám, 18 zubným ambulanciám, 15 lekárniam v okrese Stará Lubovňa, Lubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Lubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, Domovu sociálnych služieb vo Vyšných Ružbachoch, 6 komunitným centrámi. Tento európsky týždeň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Lubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Lubovni.

V júni 2021 sme uskutočnili pre žiakov 8. ročníka ZŠ ul. Levočská v Starej Lubovni prednášku pod názvom „Prevencia drogovej závislosti“ doplnenú distribúciou zdravotno-výchovného materiálu s uvedenou problematikou. Pre žiakov I. stupňa ZŠ s MŠ Orlov sme uskutočnili v júni 2021 besedu pod názvom „Prevencia drogovej závislosti“ spojenú s premietnutím DVD pod názvom „Zachránarík - nechutnej drogy“ a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu s uvedenou problematikou. V súvislosti s prípravou a realizáciou aktivít boli poskytnuté 2 telefonické konzultácie.

V súvislosti s plnením tejto úlohy prijal RÚVZ so sídlom v Starej Lubovni členstvo v pracovnej skupine „Prevencia fajčenia“ pri ÚVZ SR v Bratislave.

## **ZAHRANIČNÉ PROGRAMY A PROJEKTY**

Počas roka 2021 neboli predložené žiadne požiadavky gestora k realizácii zahraničných programov a projektov.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva  
so sídlom vo Svidníku**

# PREVENTÍVNE PRACOVNÉ LEKÁRSTVO A TOXILOGÓGIA

Vypracovala: Ing. Slávka Vasilenková

## 2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

### 2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ Svidník v spádovom území (okres Svidník a Stropkov) eviduje k 31.12.2021 v programe ASTR 12 organizácii, v ktorých zamestnanci vykonávajú prácu zaradenú do 3. a 4. kategórie z hľadiska zdravotných rizík. Celkom je evidovaných 178 zamestnancov, z toho 69 žien, v 3. kategórii 145 zamestnancov, z toho 61 žien a v 4. kategórii 33 zamestnancov, z toho 8 žien. Práce zaradené do 4. kategórie rizika evidujeme v dvoch organizáciách (PSS SVDNÍK, a.s. a TESLA Stropkov a.s.), faktor hluk, chemický faktor-železo a jeho zliatiny. Evidencia v programe ASTR sa pravidelne aktualizuje v súlade s Vyhláškou MZ SR č.448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach na zaradenie prác do kategórii.

Podľa výstupov z programu ASTR naďalej najviac zamestnancov, prevažne mužov, vykonáva práce zaradené do 3. a 4. kategórie v priemyselnej výrobe (výroba kovových konštrukcií, výroba strojov a zariadení, spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva) a v zdravotníctve (výkony súvisiace s aplikáciou cytostatík, s laboratórnou činnosťou, reprofilizované lôžka pre pacientov s COVID-19), kde prevažuje počet žien. V kalendárnom roku 2021 došlo v porovnaní s rokom 2020 k navýšeniu počtu zamestnancov vykonávajúcich práce v 3. a 4. kategórii. Celkový počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce sa zvýšil oproti minulému kalendárnemu roku o 53 osôb, počet žien je vyšší o 48 osôb. V Nemocnici arm. generála L. Svobodu Svidník, a.s. reprofilizovaním lôžok v rámci lôžkových oddelení a oddelení intenzívnej starostlivosti pre pacientov s COVID-19 došlo k navýšeniu počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce o 55 osôb, rizikový faktor: biologický faktor SARS-CoV-2.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ Svidník vydalo podľa § 13 ods.4 písm. k) zák. č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov 4 rozhodnutia na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác.

K 31.12.2021 RÚVZ Svidník vydalo 5 rozhodnutí na uvedenie priestorov do skúšobnej prevádzky, nakoľko činnosti vykonávané v prevádzkach si vyžadujú objektivizáciu faktorov práce a pracovného prostredia.

V roku 2021 sme obdržali 1 žiadosť o sprístupnenie informácií o zozname spoločností vedených v centrálnom registri rizikových prác v dozorovaných okresoch v zmysle zákona č.211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám. O túto službu nás požiadal Ing. Sidor Košice.

V roku 2021 neboli uložené žiadne sankcie zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Pri výkone ŠZD bola vykonaná kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „H“ v počte 11.

### **2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické**

V roku 2021 bolo vykonaných 17 kontrol v rámci ŠZD v okresoch Svidník a Stropkov so zameraním na používanie látok a zmesí klasifikovaných ako toxické a na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľov.

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie a skladovania podľa Nariadenia vlády SR č.355/2006 Z. z. a bolo zistené, že posúdené zdravotné riziko a pracovné činnosti predstavujú únosnú mieru zdravotného rizika - 2. kategória alebo minimálnu mieru zdravotného rizika - 1.kategória podľa zaradenia prác do kategórii.

Od 01.10.2020 nadobudlo účinnosť Nariadenie vlády SR č.236/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Nariadenie vlády SR č.355/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov, kde prevádzkový poriadok pre prácu s nebezpečnými chemickými faktormi nepodlieha schvaľovaniu orgánov verejného zdravotníctva.

Na RÚVZ Svidník bolo v roku 2021 doručených 21 oznámení o vykonaní DDD činnosti, ktoré realizovali Asanarates s.r.o. Košice, MR Servis s.r.o. Košice, DDD Star, s.r.o. Zeleneč, PILUS Trebišov a Biofer združenie Prešov.

V roku 2021 neboli zamestnancami odd. PPLaT riešené žiadne mimoriadne situácie a havárie.

Pri výkone ŠZD bola vykonaná kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „C“ v počte 10.

### **2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém**

Aj v roku 2021 evidujeme 3 zamestnancov v onkologickej ambulancii Nemocnice arm. generála L. Svobodu Svidník, a.s., ktorí vykonávajú rizikovú prácu 3. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. Tieto osoby podávajú pacientom cytostatiká v ampulkách intravenózne alebo vo forme tabliet. Celkový počet používaných ampuliek za rok 2021 bol 2301, čo je oproti roku 2020 nárast o 321 ampuliek. Zároveň boli podávané cytostatiká aj formou tabliet, a to v počte 5188 ks, čo oproti roku 2020 predstavuje pokles o 3250 ks.

Nadalej sa vedie databáza organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a organizácií s pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Okrem spoločnosti, v ktorej sú vyhlásené rizikové práce s karcinogénnymi faktormi (zdravotnícke zariadenie), evidujeme aj pracoviská, kde sa manipuluje a skladujú chemické karcinogény a mutagény v malých objemoch (napr. chemické laboratória) a kde pracovné činnosti s chemickými karcinogénmi predstavujú minimálnu alebo únosnú mieru zdravotného rizika.

Od 01.10.2020 nadobudlo účinnosť Nariadenie vlády SR č.235/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Nariadenie vlády SR č.356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami

súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov, kde prevádzkový poriadok s expozíciou karcinogénnym faktorom nepodlieha schvaľovaniu orgánov verejného zdravotníctva.

Kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „K“ nebola vykonaná.

V súvislosti s plnením povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z Nariadenia vlády SR č.253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci boli vykonané 3 kontroly. ŠZD bol vykonaný v prípade, ak organizácia oznámila začatie výkonu prác v dostatočnom predstihu. Dozor sa vykonával priamo pri odstraňovaní azbestu zo stavieb, pričom bolo kontrolované dodržiavanie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov pred expozíciou azbestu (označenie zákazovými a príkazovými značkami, piktogramami, odsávanie priestorov, používanie OOPP, dodržiavanie plánu práce, denníky kontrolovaného pásma). Problematické je vykonávať ŠZD, ak organizácie oznámia začatie výkonu prác v deň zahájenia odstraňovania azbestu, prípadne tieto práce budú prebiehať počas víkendu.

V roku 2021 RÚVZ Svidník vydal 21 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 13 ods.4 písm. k) zákona č.355/2007 Z. z., z toho:

- 19 rozhodnutí - strešná krytina (eternit),
- 1 rozhodnutie - dupronitové dosky,
- 1 rozhodnutie - stúpacie potrubia.

Všetky spoločnosti mali ÚVZ SR vydané oprávnenie na odstraňovanie azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb.

Prevádzkové poriadky z hľadiska ochrany a podpory zdravia zamestnancov sa orgánmi verejného zdravotníctva neschvaľujú od 21.07.2020 pri expozícii zamestnancov azbestu.

Pri výkone ŠZD nebola vykonaná kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „A“.

## **2.2 INTERVENCIE NA PODPOU ZDRAVIA PRI PRÁCI**

### **2.2.1 Zdravé pracoviská**

Aj v roku 2021 sme sa aktívne podieľali v rámci poradenskej činnosti na zdravotno-výchovných aktivitách v oblasti ochrany a podpory zdravia za účelom zvyšovania zdravotného povedomia zamestnávateľov a zamestnancov.

Zdravotno-výchovné aktivity v rámci individuálneho poradenstva pre zamestnávateľov boli väčšinou súčasťou kontrol v rámci výkonu ŠZD, poradenstvo sa vykonávalo aj samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO).

Konzultačná a poradenská činnosť v oblasti ochrany a podpory zdravia sa vykonávala aj prostredníctvom Poradne ochrany a podpory zdravia pri práci.

Aj v ďalších rokoch je potrebné pokračovať v realizácii intervenčných programov ochrany a podpory zdravia zamestnancov, podieľať sa na výchove zamestnávateľov a zamestnancov v problematike vplyvu faktorov životného a pracovného prostredia.

### **2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci**

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) spustila na roky 2020-2022 celoeurópsku kampaň "Zdravé pracoviská znižujú záťaž". Z dôvodu mimoriadnej epidemiologickej situácie na ochorenie COVID-19 v okrese Svidník a Stropkov neboli v roku 2021 zrealizované Deň otvorených dverí oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie a spoločné dozorné aktivity orgánu verejného zdravotníctva a inšpekcie práce.



## **HYGIENA VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV**

Vypracovala: Mgr. Denisa Kačmárová

### **3.1. BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII A BISFENOLU A**

RÚVZ so sídlom vo Svidníku nebol riešiteľským pracoviskom tejto úlohy.

### **3.2. MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI**

Zamestnankyne RÚVZ so sídlom vo Svidníku v rámci monitoringu príjmu kuchynskej soli odobrali 1 vzorku hotového pokrmu z verejného stravovania a to „Slepačí vývar“. Vzorka bola odobratá v zariadení spoločného stravovania „Reštaurácia Skalný orol“, Na Serpentinách 16, 087 01 Giraltovce. Výsledky boli spracované do tabuľky a elektronicky odoslané na adresu: marta.kodadova@uvzs.sk, dňa 17.12.2021.

### **3.3. BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY.**

RÚVZ so sídlom vo Svidníku nebol riešiteľským pracoviskom tejto úlohy.

## HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Vypracovala: MVDr. Viera Michališinová, MPH

### 4.1. AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

V roku 2021 sa realizovali tieto priority daného projektu:

#### a/ Podpora zdravého štartu do života:

- doposiaľ v okrese Svidník a Stropkov materské a rodičovské centrá nie sú zriadené, neexistuje ani zariadenie podobného typu, preto aktivity v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity v takýchto zariadeniach neuplatňujeme. Ani samostatné matky, ktoré sú na materskej dovolenke, zatiaľ nevzniesli požiadavky na spoluprácu v danej oblasti s našim RÚVZ

#### b/ Podpora zdravšieho prostredia v školách tieto úlohy:

- v rámci ŠZD sme vykonali v okrese Svidník a Stropkov kontrolu v 1 bufete pri ZŠ
- v okrese Svidník a Stropkov sa v školách nepodávajú desiate pripravované v školských jedálňach
- edukačné činnosť v predškolských a školských zariadeniach sa vykonáva formou rôznych zdravotno – výchovných aktivít pre deti a mládež. V priebehu roku 2021 bolo v uvedených zariadeniach vykonaných 24 prednášok so zameraním na správnu výživu – prevenciu obezity a pitný režim, význam mliečného programu pre deti a programu školské ovocie
- v roku 2021 sa vykonávalo v rámci ŠZD 10 kontrol v zariadeniach školského stravovania a vo výdajniach, so zameraním na vyšší dôraz pri kontrole hygienických podmienok pri príprave jedál, pri ktorých neboli zistené hygienické nedostatky a 8 kontrol zameraných na plnenie opatrení v školskom stravovacom zariadení v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID – 19
- za účelom posúdenia kvality stravy pripravovaných v ŠJ pri školách všetkých typov bolo odoberatých 22 vzoriek hotových pokrmov na mikrobiologické vyšetrenie, z ktorých všetky vyhovovali a 40 sterov z pracovného prostredia.
- v žiadnom školskom stravovacom zariadení sa nerealizuje diétne stravovanie
- v každom zariadení pre deti a mládež je k dispozícii tečúca pitná voda s možnosťou zabezpečiť pitný režim deti a mládeže. Vyššia pozornosť sa venuje zariadeniam zásobovaných z individuálnych vodných zdrojov, ktorých je cca 14 zo všetkých zariadení pre deti a mládež. Ide hlavne o materské a základné školy, vrátane školských klubov, telocviční a stravovacích zariadení pri MŠ a ZŠ v obciach, kde nie sú verejné vodovody. Problematika v zásobovaní predškolských, školských a stravovacích zariadení pitnou vodou sa rieši v spolupráci s prevádzkovateľmi predmetných zariadení pri výkone štátneho zdravotného dozoru, ktorý je zameraný na zabezpečenie odbornej starostlivosti o vodné zdroje, starostlivosti o okolie vodného zdroja, pravidelnej kontroly kvality pitnej vody v zmysle platnej legislatívy a v rámci poradenskej a konzultačnej činnosti za účelom zlepšenia kvality vody. V rámci ŠZD bolo vyšetrených 10 vzoriek pitnej vody z individuálnych vodných zdrojov
- jedálne lístky sú zostavované pravidelne, pestrosť je zachovaná, aj s dostatočným množstvom ovocia, zeleniny, menej sa podávajú jedlá z rýb a strukovín. Strava je

prípravovaná každý deň z čerstvých surovín, pestrosť a primeranú vyváženosť zabezpečuje softwarové vybavenie školských jedální, kde sú potraviny normované v súlade OVD. Ovocie a zelenina sa deťom v predškolských zariadeniach podáva k obedom alebo olovrantom, menej k desiatam, tam prevládajú nátierka, v základných školách ovocie a zelenina podáva k obedom

- v rámci výkonu ŠZD sa okrem iného monitoruje plnenie programov a projektov na ozdravenie výživy detí a mládeže: „Školský mliečny program“ a „školské ovocie – Ovocie a zelenina do škôl“, ktoré sa v okrese Svidník a Stropkov realizujú najmä cestou školských jedální a v niektorých školách aj prostredníctvom školských automatov

#### **c/ Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení:**

- spolupracujeme s metódičkou odboru školstva na krajskej úrovni, kde sa zúčastňujeme na školiaciach akciách pracovníkov školského stravovania. V roku 2021 zo strany odboru školstva nebola vznesená požiadavka na školiacu akciu zamestnancov odd. HDaM – RÚVZ Svidník

#### **d/ Podpora pohybových aktivít:**

- v roku 2021 sa nevykonávali štátne zdravotné dozory v telocvičniach, vonkajších telovýchovných plochách so zameraním na sledovanie dodržiavania hygienických požiadaviek TV priestorov, vrátane vonkajších telovýchovných plôch /priestorové usporiadanie, vybavenie, tepelno – vlkostná mikroklíma/. Bolo to zapríčinené tým, že vyučovanie na školách často prebiehalo na základe školského semaforu v dištančnej forme, alebo pri prezenčnej forme sa telesná výchova nevyučovala, aby sa zabránilo premiešavaniu detí

- niektoré mestské, obecné základné školy a stredné školy využívajú priestory svojich telocviční na mimoškolské aktivity /na okresnej a krajskej úrovni/

- mestské školy využívajú na športovú činnosť aj športovú halu, verejné ihriska, mestské klzisko a plaváreň, školy v obciach prevažne multifunkčné obecné ihriska

- v ZŠ a SŠ v okrese Svidník a Stropkov sa malé formy TV, ako napr. využívanie telovýchovných chvíľok alebo možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok nerealizuje, skôr sa to realizuje na I. st. základných škôl /1. a 2. ročník/

- v rámci štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných 45 kontrol pieskovísk a DI /pri MŠ a občianskej vybavenosti/ so zameraním na aktuálne hygienické podmienky a odobratých 21 vzoriek piesku z pieskovísk na laboratórne vyšetrenie. Z celkového počtu odobratých vzoriek, požiadavkám Vyhlášky MZ SR č. 521/2007 o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská nevyhovovala 1 odobratá vzorka piesku z pieskoviska občianskej vybavenosti, pre prekročené hodnoty fekálnych streptokokov

- v roku 2022 sa bude realizovať štátny zdravotný dozor, pri ktorom sa budú sledovať počty a zdravotné indikácie u žiakov a študentov, ktorí sú úplne alebo čiastočne oslobodení od TV

- budú sa zisťovať možnosti telesnej aktivity detí oslobodených od cvičenia na hodinách TV.

## **4.2. HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK VAREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI**

Každoročne, počas sezóny

1. etapa - 15. apríl až júl a 2. etapa – 1. júl až 15. október

Súčasťou 1. etapy projektu bol ŠZD zameraný na technický stav pieskovísk a kontrolu kvality piesku, a to formou odberu vzoriek piesku na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia.

Pri realizácii 2. etapy projektu bol ŠZD zameraný len na kontrolu kvality piesku, a to formou odberu vzoriek piesku na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia.

V okrese Svidník a Stropkov je v prevádzke 50 pieskovísk pri materských školách. Všetky pieskoviská sa nachádzajú v upravených a uzamykateľných areáloch MŠ, sú vo veľmi dobrom technickom stave, vymurované, opatrené drevenými sedacími doskami a s dostatkom piesku. Piesok sa premýva pitnou vodou, ktorou je zásobovaná MŠ, o prekopávaní a premývaní piesku sa vedie záznam. Pri výkone mimoriadnej cielenej kontroly neboli zistené hygienické nedostatky.

Technický stav pieskovísk v rámci občianskej vybavenosti v obidvoch okresoch sa z roka na rok zlepšuje. Všetky pieskoviská sú očíslované a označené výstražnou tabuľkou zákazu vodenia psov do pieskovísk. V okrese Svidník a Stropkov je počas sezóny zabezpečená ich údržba /oprava sedacích dosiek, úprava okolia pieskovísk/ a starostlivosť o piesok.

Za obdobie 15. apríl až júl bolo vyšetrených 10 vzoriek piesku.

Poradové číslo vzorky	Miesto odberu	Počet nevyhovujúcich vzoriek z celkového počtu vyšetrených vzoriek vzhľadom na prítomnosť:			
		Termotolerantné koliformné baktérie	Fekálne streptokoky	Salmonella sp.	Geohelminthy (vajíčka, larvy)
1	Materská škola Kračúnovce	0	0	Neprítomné	Neprítomné
2	Materská škola Kolbovce	0	0	Neprítomné	Neprítomné
3	Materská škola Cernina	0	0	Neprítomné	Neprítomné
4	Materská škola Rovné	0	0	Neprítomné	Neprítomné
5	Materská škola Ul. 8.mája Svidník č.1	0	0	Neprítomné	Neprítomné
6	Materská škola Ul. 8.mája Svidník č.2	0	0	Neprítomné	Neprítomné
7	Materská škola Ľ. Štúra č.1	0	0	Neprítomné	Neprítomné
8	Materská škola Ľ. Štúra č.2	0	0	Neprítomné	Neprítomné
9	Materská škola, gen. Svobodu, Svidník č. 1	0	0	Neprítomné	Neprítomné
10	Materská škola, gen. Svobodu, Svidník č. 2	0	0	Neprítomné	Neprítomné

Za obdobie - júl až 15. október bolo vyšetrených 11 vzoriek piesku.

Poradové číslo vzorky	Miesto odberu	Počet nevyhovujúcich vzoriek z celkového počtu vyšetrených vzoriek vzhľadom na prítomné:			
		Termotolerantné koliformné baktérie	Fekálne streptokoky	Salmonella sp.	Geohelminthy (vajíčka, larvy)
1	Obytná zóna Ľ. Štúra, Svidník	0	1,4.10E3	Neprítomné	Nevyšetrené
2	Obytná zóna Ľ. Štúra, Svidník opakovaný odber	0	40	Neprítomné	Nevyšetrené
3	Obyt. zóna Ul. Mládeže, Svidník	0	0	Neprítomné	Nevyšetrené
4	Obytná zóna 8. mája Svidník	0	0	Neprítomné	Nevyšetrené
5	Obyt. zóna, Ul. Komenského Svidník	0	0	Neprítomné	Nevyšetrené
6	Letné kúpalisko – Aguaruthenia, Svidník	6,6.10E2	0	Neprítomné	Nevyšetrené
7	MŠ Lomné	0	0	Neprítomné	Nevyšetrené
8	Materská škola Matice slovenskej, Stropkov	60	60	Neprítomné	Nevyšetrené
9	Obyt. zóna Matice slovenskej, Stropkov	80	0	Neprítomné	Nevyšetrené
10	MŠ Giraltovce č. 1	0	0	Neprítomné	Nevyšetrené
11	MŠ Lúčka	0	0	Neprítomné	Nevyšetrené

Nakoľko pri výkone ŠZD v 1. etape realizácie projektu neboli zistené nedostatky týkajúce sa technického stavu pieskovísk a aj výsledky všetkých odobratých vzoriek piesku z pieskovísk boli negatívne, RÚVZ so sídlom vo Svidníku nevydal žiadne opatrenie na odstránenie nedostatkov.

Pri výkone ŠZD v 2. etape realizácie projektu neboli zistené nedostatky týkajúce sa technického stavu pieskovísk. Jedna vzorka piesku odobratá z pieskoviska – Obytná zóna Ľ. Štúra, Svidník dňa 7.7.2021, nevyhovovala z celkového počtu vyšetrených vzoriek piesku.

Vykazovala prekročené hodnoty fekálnych streptokokov - 1,4.10E3 vo vyšetrenej vzorke piesku. RÚVZ so sídlom vo Svidníku uložil opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov TS mestá Svidník, ktoré sú prevádzkovateľom daného pieskoviská. Po vykonaní nariadených opatrení bola z predmetného pieskoviská odobratá vzorka piesku na laboratórne vyšetrenie, ktorá vyhovovala vo vyšetrovaných ukazovateľoch.

RÚVZ so sídlom vo Svidníku neobdržal žiaden podnet zo strany rodičov na nevyhovujúcu kvalitu piesku v pieskoviskách v rámci občianskej vybavenosti.

#### 4.4.HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Pri hodnotení jedálnych lístkov sa využil bodový systém koeficientu a pre frekvenciu podávania vybraných druhov potravín z mesačných výdajok sa využila vypracovaná metodika bodového systému, na základe ktorého sa slovné vyhodnotili školské jedálne motivačným spôsobom tak, aby sa dosiahol v zariadení nutrične vyvážený jedálny lístok.

V roku 2021 boli do projektu vybrané 3 základné školy /ZŠ Svidník, ZŠ Stropkov, ZŠ Giraltovece/. Z každej ZŠ boli vyhodnotené 2 mesačné lístky, jeden za mesiac október a jeden za mesiac november, spolu bolo podľa predloženej metodiky vyhodnotených 6 mesačných jedálnych lístkov.

**Tab. č. 1 - mesiac október**

Základná škola	Koeficient pestrosti /polievka/	Koeficient pestrosti /hlavné jedlo/	Frekvencia – body a vyhodnotenie /obed/
ZŠ 8. mája Svidník	1,0	1,0	7 bodov – dobrý
ZŠ Mlynská Stropkov	1,0	1,0	7 bodov - dobrý
ZŠ Budovateľská Giraltovece	1,0	1,0	7 bodov – dobrý

**Tab. č. 2 - mesiac november**

Základná škola	Koeficient pestrosti /polievka/	Koeficient pestrosti /hlavné jedlo/	Frekvencia – body a vyhodnotenie /obed/
ZŠ 8. mája Svidník	0,94	0,94	7 bodov - dobrý
ZŠ Mlynská Stropkov	0,94	1,0	8 bodov - dobrý
ZŠ Budovateľská Giraltovece	1,0	1,0	8 bodov - dobrý

Na základe výsledkov kontrol v mesiaci október a november konštatujeme, že pestrosť jedálnych lístkov v kontrolovaných základných školách podľa bodového systému koeficientu pestrosti /metodika bodovania mesačného jedálneho lístka/ hodnotíme ako vyhovujúca pre pokrmy - polievka a hlavné jedlo /koeficient pestrosti väčší ako 0,5/.

V rámci hodnotenia frekvencie podávania vybraných druhov potravín podľa metodiky bodového systému boli jedálne lístky v ZŠ hodnotené ako dobré s väčšími nedostatkami. V rámci obedov bola u všetkých ZŠ zistená nižšia frekvencia zaraďovania obilninových

závariek, rýb, strukovín, čerstvej zeleniny, bezmäsitých jedál a vyššia frekvencia podávania sladkých jedál, tepelne upravenej zeleniny.

#### **4.5. ÚRAZY U DETÍ V SR**

Za účelom získavania informácií v problematike úrazov rôznych vekových kategórii v SR bol v roku 2019 realizovaný pilotný projekt s predpokladaným intervalom každých 3 – 5 rokov. V roku 2021 sa projekt nerealizoval.

## **EPIDEMIOLOGIA**

Vypracovala: MUDr. Ingrid Senajová, MPH

### **6.1. NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)**

Lekári vykonávajúci očkovanie v okresoch Svidník a Stropkov boli priebežne metodicky usmerňovaní o všetkých zmenách v očkovačom kalendári v súlade s obdržanými odbornými usmerneniami MZ SR.

V rámci mesačných hlásení je zdravotnícky personál pravidelne informovaný o všetkých mimoriadne vzniknutých ochoreniach vo svete prostredníctvom metodických usmernení.

V okrese Svidník bolo hlásených bolo 13 ochorení na rotavírusovú enteritídu u neočkovaných osôb.

V hodnotenom období sme v okrese Stropkov zaznamenali 15 ochorení na rotavírusovú enteritídu u neočkovaných osôb. Zaznamenali sme jedno ochorenie na čierny kašeľ u 71 ročného muža.

### **6.2. SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB**

V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení v okresoch Svidník a Stropkov. Lekári prvého kontaktu, infektológ, veterinári sú spätne informovaní.

Akútne respiračné a chrípkové ochorenia sú pravidelne týždenne spracované za okresy Svidník a Stropkov. V čase chrípkovej epidémie bola verejnosť v miestnej tlači informovaná o aktuálnej situácii, rovnako ako aj o prenosných ochoreniach.

Surveillance zoonóz v okresoch Svidník a Stropkov sa vykonáva v spolupráci s RVPS.

K 31.12.2021 bolo spracovaných 130 ohnisk infekčných ochorení, kde boli vykonané protiepidemické opatrenia a spolu bolo hlásených do EPIS-u 9817 ochorení. Do systému EPIS bolo vložených 60 epidemických výskytov do epidémií.

V roku 2021 bolo hlásených v okrese Svidník 6130 ochorení a v okrese Stropkov 3687 ochorení. V ohniskách nákazy sa vykonávali protiepidemické opatrenia, rodinným kontaktom sa nariaďovala domáca karanténa, boli objednávané na PCR testy.

V regionálnych týždenníkoch a na webe RÚVZ Svidník bolo uverejnených 40 článkov a informácií o COVID-e.

### **6.3. INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ**

Do programu EPIS sú pravidelne vkladané jednotlivé prenosné ochorenia podľa hlásení od ošetrojúcich lekárov a z laboratórií klinickej mikrobiológie. V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení.

Hlásenie o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení bolo spracované za 53 kalendárnych týždňov.

Manažment epidémií: V okrese Svidník sme zaznamenali 42 epidemických výskytov, v okrese Stropkov 18 výskytov.

Do systému EPIS spolu bolo hlásených 9817 ochorení. Spolu bolo spracovaných 150 ohnisk prenosných ochorení. Vydaných bolo 6580 rozhodnutí pre pozitívne osoby.



## **6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY**

Úloha sa plní priebežne v spolupráci so zdravotníckymi zariadeniami. Analýza NN sa vykonáva. Pri zvýšenom výskyte sa prijímajú protiepidemické opatrenia na jednotlivých oddeleniach nemocnice.

Z Nemocnice Svidník, a.s. bolo hlásených 82 NN. Nemocnica v Stropkove hlásila 22 nozokomiálnych nákaz.

V roku 2021 bolo vykonaných celkovo 103 previerok, z toho na uvedenie priestorov do prevádzky 9 previerok. V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo odobratých 210 sterov z prostredia, 1 dezinfekčný roztok, otestovaných bolo 31 sterilizátorov na neštátnych zdravotníckych ambulanciách. V Nemocnici Svidník a.s. na základe objednávky boli otestované 2 autoklávy – 1x mesačne, 1 formaldehydový sterilizátor 1x mesačne a vyšetrených 96 vzoriek sterilného materiálu, 4 HS - 1x mesačne na operačných a zákrokových sálach, 3 HS – 2x ročne na ambulanciách a oddeleniach, 1 autokláv – 2x ročne na ambulancii. Celkovo bolo testovaných 121 sterilizátorov.

Z dôvodu pandémie v Nemocnici vo Svidníku bolo reprofelizovaných 45 lôžok. Boli zriadené Mobilné odberové miesta na vykonávanie PCR a neskôr aj antigénových testov.

## **6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE**

Prvý prípad ochorenia na Covid-19 sme v našom regióne zaznamenali 14.3.2020. Išlo o osobu, ktorá sa vrátila z dovolenky z Tyrolska. V priebehu roku 2021 boli aktualizované usmernenie HH v súvislosti s ochorením COVID-19 spôsobeným koronavírusom SARS-CoV-2.

Po obdržaní aktuálnych usmernení zo strany ÚVZ SR sú zdravotnícki pracovníci pravidelne informovaní o mimoriadnych epidemiologických situáciách, rovnako ako aj obyvateľstvo.

V roku 2021 bolo hlásených v okrese Svidník 6130 ochorení a v okrese Stropkov 3687 ochorení. V ohniskách nákazy sa vykonávali protiepidemické opatrenia, rodinným kontaktom sa nariaďovala domáca karanténa, boli objednávané na PCR testy. Zo začiatku to bola mobilná jednotka z Prešova, postupne vzniklo Mobilné odberové miesto v Nemocnici vo Svidníku, vzorky boli odvážané do laboratória pri RÚVZ v Košiciach. Neskôr vzorky vyšetrovali aj laboratória v Stropkove a v Košiciach. Od októbra 2020 bolo zriadené MOM v Stropkove, ktoré prevádzkuje Červený kríž. Ku koncu roka boli zriadené ešte ďalšie MOM, ktoré vykonávajú antigénové testy.

Osoby, ktoré prišli zo zahraničia a boli v karanténe, boli podľa platnej legislatívy testované na 5. deň karantény.

## **6.6. ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV**

V priebehu roku 2021 boli odoberané odpadové vody z čističky odpadových vôd vo Svidníku podľa vypracovaného harmonogramu zaslaného z RÚVZ Košice.

Bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd v priebehu roku 2021, vzorky boli negatívne.

Ochorenie na ACHO sme nezaznamenali.

## **6.7. PREVENCIA HIV/AIDS**

V roku 2021 z dôvodu pandémie neboli realizované aktivity formou besied, ani projekt Hrou proti AIDS.

Na RÚVZ so sídlom vo Svidníku funguje linka pomoci AIDS pre laickú verejnosť na tel. čísle 054/7880031, ktorú využili 3 klienti. Otázky boli zamerané na prevenciu, diagnostiku a terapiu HIV/AIDS. Poradenstvo bolo poskytované telefonicky.

Na webovej stránke RÚVZ vo Svidníku bola uverejnená informácia o Svetovom dni boja proti AIDS a základné informácie o výskyte AIDS vo svete a na Slovensku. Informačný materiál bol umiestnený aj na nástenkách RÚVZ vo Svidníku a na panely umiestnenom na RÚVZ.

## **6.8. PORADNE OČKOVANIA**

Na RÚVZ bola v mesiaci október 2011 zriadená poradňa očkovania. Ambulancie praktických lekárov pre deti a dorast, ambulancie praktických lekárov pre dospelých a verejnosť boli informovaní o poradenstve očkovania na RÚVZ.

V roku 2021 poradňu využilo 37 klientov. Boli poskytované informácie telefonicky vo väčšine prípadoch zdravotníckym pracovníkom. Boli to informácie o možnostiach očkovaní detí HBsAg pozitívnych matiek, o povinnom a odporúčanom očkovaní, o očkovaní proti osýpkam, chrípke, o očkovaní proti tetanu u poranení, očkovaní proti VHA a o očkovaní osôb, ktoré prišli zo zahraničia.

## **6.9. ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA**

Projekt sme nerealizovali kvôli pandémie koronavírusu.

## **PODPORA ZDRAVIA**

Vypracovala: Mgr. Edita Podaná

### **9.1 Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľov SR**

Cieľom je sledovať úroveň a vývoj zdravotného uvedomenia a správania sa občanov SR.

V roku 2021 prebiehala príprava a ďalší zber údajov.

### **9.2 Prieskum zdravotnej gramotnosti obyvateľov SR**

Cieľom je stanoviť úroveň zdravotnej gramotnosti u obyvateľov SR a zároveň vytvoriť databázu kvalitných medzinárodne porovnateľných údajov slúžiacich pre prípravu empirických podkladov k plánovaniu a výkonu programov a projektov.

Výsledky prieskumu HLS19 za rok 2020 budú k dispozícii v publikácii HLS19: Európsky prieskum zdravotnej gramotnosti v SR 2019-2021.

### **9.3 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky**

Cieľom je plánovať aktivity, intervencie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu.

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, NCZI, Štatistický úrad SR, Sociálna poisťovňa SR

### **9.4 Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 - 2025**

Zámerom je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

Pri príležitosti Svetového dňa pohybu sme učiteľom MŠ gen. Svobodu vo Svidníku v rámci výjazdovej poradne zdravia poskytli meranie krvného tlaku, meranie % podkožného tuku, BMI, WHR a odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu.

V rámci Svetového dňa zdravia sme pre seniorov pripravili besedy a ukážky cvičení na chrbticu. Realizovali sme projekt „Viem čo zjem“ na 4 základných školách a pre deti letného tábora v spolupráci s POS vo Svidníku.

#### **9.4.1 Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie**

Cieľom je zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity.

Ide o celonárodnú medzinárodne koordinovanú kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie realizovanú 1x za 2 roky. V roku 2021 sme pre pandemickú epidémiu kampaň nerealizovali.

### **9.5 Podpora zdravia znevýhodnených komunit**

Cieľom je zabezpečiť dostupnosť aktivít pre obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád zameraných na podporu zdravého životného štýlu.

V roku 2021 sme spolupracovali s komunitným centrom v Stropkove a OcÚ v Ladomírovej, realizovali sme besedy a distribuovali propagačný materiál.

### **9.6 Stratégia rozvoja poradenských centier ochrany a podpory zdravia v SR**

Cieľom je vytvorenie podmienok na zlepšovanie kvality a úrovne poskytovaných služieb.

Výstupom bude jednotná stratégia rozvoja PCOPZ zložená zo stratégií rozvoja základného poradenstva a špecializovaných poradní.

## Regionálna úloha:

# SLEDOVANIE KVALITY VODY Z PRAMEŇOV, KTORÉ OBYVATELIA VYUŽÍVAJÚ NA PITNÉ ÚČELY

**Cieľ :** Sledovanie kvality vody z prameňov v okrese Svidník a Stropkov, ktoré obyvatelia využívajú na pitné účely.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Svidníku sleduje v okrese Svidník 6 prameňov /Dubová, Šarišský Štiavnik, Vyšný Orлік - prameň pri lese, smer Kečkovce, odpočívadlo - smer Mestisko a 2 pramene v meste Svidník – Čierna hora a Záhradkárska oblasť/ a v okrese Stropkov 3 pramene v obciach Gribov, Staškovce a Bukovce, ktoré obyvatelia vo väčšej miere využívajú na pitné účely.

Prameň Dubová je zaradený medzi minerálne pramene. Nachádza sa vpravo od štátnej cesty Dubová – Cigla. Vede k nemu poľná spevnená cesta v dĺžke cca 150m. Minerálna voda v obci Dubová je v okolí známa, je často využívaná občanmi, má chuť málo slanej kyselky. Prameň minerálnej vody v obci Gribov sa nachádza asi 1,5km na západ od obce Gribov /smerom na Olšavku/. Prameň je 30m od okraja lesa v rokli v betónovej skruži, hĺbky asi 40 cm s odtokom do potôčika. Voda je sírna /vajcovka/. Medzi minerálne pramene je zaradený aj prameň so sírnou vodou v katastrálnom území obci Staškovce. V obci Bukovce sa vodný prameň nachádza pri cestnej komunikácii. Okolie okolo sledovaných prameňov je vyčistené a udržiavané.

V okrese Svidník v roku 2021 boli dobrane 3 vzorky z prameňov v obciach - Dubová, Vyšný Orлік a odpočívadlo - smer Mestisko. V okrese Stropkov boli dobrane 3 vzorky a to z prameňov v obciach Gribov, Staškovce a Bukovce.

Vo vzorke vody z prameňa **Dubová** bola prekročená najvyššia medzná hodnota (t.j. hodnota, zdravotne významného ukazovateľa kvality pitnej vody, ktorej prekročenie vylučuje použitie vody ako pitnej vody) v ukazovateli enterokoky (1/KTJ/100ml), medzná hodnota (t.j. hodnota ukazovateľa kvality pitnej vody, ktorej prekročením stráca pitná voda vyhovujúcu kvalitu v ukazovateli ktorého hodnota bola prekročená) v ukazovateľoch - koliformné baktérie (1KTJ/100ml).

Vo vzorkách vôd z prameňov **Gribov** bola prekročená najvyššia medzná hodnota v ukazovateli enterokoky (43KTJ/100ml) a medzná hodnota v ukazovateli koliformné baktérie (12/KTJ/100ml) a **Bukovce** bola prekročená najvyššia medzná hodnota v ukazovateli enterokoky (3KTJ/100ml) a medzná hodnota v ukazovateľoch koliformné baktérie (27/KTJ/100ml).

Vzorky vody dobrane z prameňov Vyšný Orлік, odpočívadlo - smer Mestisko a Staškovce **spĺňali** požiadavky na kvalitu pitnej vody vo všetkých ukazovateľoch.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva  
so sídlom v Topoľčanoch**

## **1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA**

### **1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)**

Cieľom úlohy je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom zlepšenia stavu environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, kontaminovanými územiami, nebezpečnými chemickými látkami, UV žiarením a zmenou klímy.

NEHAP V, priorita [B] Zabezpečenie všeobecného, spravodlivého a trvalo udržateľného prístupu k bezpečnej pitnej vode, sanitácii a hygiene pre všetkých a vo všetkých oblastiach, pričom sa podporí integrované riadenie vodných zdrojov a bezpečné používanie odpadových vôd – AKTIVITA Č. 8. POSILŇOVANIE DIALÓGU S VEREJNOSŤOU A PODPORA AKTIVÍT V OBLASTI PITNEJ VODY S DÔRAZOM NA ZDRAVOTNÝ VÝZNAM PITNEJ VODY A OCHRANU JEJ ZDROJOV - zamestnanci RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch poskytovali počas celého roka 2021 odborné poradenstvo v oblasti zdrojov pitnej vody, domových studní, významu stopových prvkov v pitnej vode a podobne (cca 38 konzultácií).

NEHAP V, PRIORITA [B], AKTIVITA Č. 9: MONITORING VZORIEK ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA (STERY, VODA, OVZDUŠIE) SO ZAMERANÍM NA STANOVENIE PRÍTOMNOSTI BAKTÉRIÍ RODU LEGIONELLA – OKRES TOPOĽČANY – ZARIADENIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Na základe Odborného usmernenia na zabezpečenie postupu pri monitoringu baktérií rodu Legionella v zariadeniach sociálnych služieb v Slovenskej republike z júla 2020 boli odbornými zamestnancami Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Topoľčanoch v apríli 2021 vykonané odbery vzoriek pitnej vody, teplej vody a sterov v zariadení sociálnych služieb: „PENZIÓN“, Zariadenie sociálnych služieb Topoľčany, Ul. ČSA 1870, Topoľčany (ďalej len „ZSS“).

V zmysle usmernenia bolo odobratých 5 vzoriek teplej vody, 5 sterov a jedna vzorka pitnej vody. Ani v jednej z odobratých vzoriek nebola Legionella pneumophila ani iné druhy rodu Legionella stanovené.

### **1.4 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU**

Cieľom úlohy je vytvorenie prehľadu o výrobkoch, ktoré sa na Slovensku používajú ako výrobky určené pre styk s pitnou vodou a o dokladoch, ktorými je preukazovaná ich vhodnosť pre styk s pitnou vodou; posúdenie celkovej situácie na trhu v oblasti výrobkov určených na styk s pitnou vodou v nadväznosti na zozbierané informácie; získanie podkladov pre prijatie účinných opatrení a riešení do budúcnosti (príprava legislatívy v oblasti výrobkov prichádzajúcich do kontaktu s pitnou vodou v rámci EÚ, novela vyhlášky MZ SR č. 550/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na výrobky určené na styk s pitnou vodou, pokyny pre výkon štátneho zdravotného dozoru v oblasti výrobkov určených pre styk s pitnou vodou.

- v rámci kolaudácie stavieb v roku 2021 sme vyžadovali predloženie dokladov k stavebným materiálom a výrobkom, ktoré prichádzajú do styku s pitnou vodou –

vodovodné potrubia, tvarovky, vodovodné batérie. Predkladané boli prehlásenia o zhode resp. certifikáty zhody.

- v roku 2021 sa uskutočnilo z dôvodu mimoriadnej situácie menej kolaudácií ako v predchádzajúcich rokoch, doklady boli predkladané pri významnejších stavbách – napr. rekonštrukcia vodovodu, rozšírenie vodovodu, vodovod pre nové IBV.
- vytvorené boli tabuľky so zistenými údajmi, ktoré boli v zmysle usmernenia ÚVZ SR zaslané RÚVZ so sídlom v Poprade – národnému referenčnému centru pre výrobky prichádzajúce do kontaktu s pitnou vodou.

## **2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA**

### **2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE**

#### **Cieľ**

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

#### *2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)*

#### **Plnenie**

V rámci tejto úlohy získavame aktuálne údaje o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, vedieme evidenciu rizikových prác za náš okres, prehodnocujeme vydané rozhodnutia o určení rizikových prác podľa platnej legislatívy. V roku 2021 bolo vydaných 16 rozhodnutí pre rizikové práce, z toho 5 pre zrušenie rizikových prác. Výkonom ŠZD na rizikových pracoviskách boli následne aktualizované rizikové práce i v databáze ASTR 2011. V roku 2021 došlo k poklesu celkového počtu exponovaných pracovníkov ( 1582) o 214, v počte exponovaných žien došlo k poklesu o 127 (245). V 3. kategórii rizika počet exponovaných klesol o 152 pracovníkov v 4. kategórii rizika došlo k poklesu počtu pracovníkov o 62. V rizikovom faktore hluk došlo k poklesu počtu exponovaných pracovníkov o 207 v kategórii 3. a 13 v kategórii 4. Zrušené boli spoločnosti Chmelár, s.r.o. Velušovce, Schurter (SK) s.r.o. Radošina, KS PLASTIK, s.r.o. Krušovce, BOPAL s.r.o., Nemčice, prehodnotené boli rizikové práce v spoločnosti HYZA, a.s. Topoľčany, Mestské služby, s.r.o. Topoľčany,



SOFATREND, s.r.o. Topoľčany, vyradené bolo pracovisko lesné porasty v spoločnosti TOPHOLZ, s.r.o. Krnča. Rizikový faktor chemické karcinogény: Počet exponovaných pracovníkov sa oproti predchádzajúcemu roku nezmenil. Rizikový faktor záťaž teplom a chladom: Počet exponovaných pracovníkov sa oproti predchádzajúcemu roku prakticky nezmenil. Rizikový faktor vibrácie: V tomto rizikovom faktore došlo k zmenám v počte exponovaných pracovníkov a k zníženiu počtu exponovaných zrušením pracoviska lesné porasty TOPHOLZ, s.r.o. Krnča. Rizikový faktor optické žiarenie: Evidujeme vyhlásené rizikové práce pre rizikový faktor UV žiarenie 17 z toho 5 ženy, laser 4. triedy v spoločnosti poskytujúcej zdravotnú starostlivosť a priemysel.

Rizikový faktor chemické látky a zmesi: V tomto rizikovom faktore došlo k nárastu v počte exponovaných pracovníkov o 29, napr. prehodnotenú RP v priemyselných organizáciách. Rizikový faktor biologický faktor - Coronaviridae. V tomto rizikovom faktore došlo k zmene v počte exponovaných, boli vyhlásené rizikové práce v spoločnosti SVET ZDRAVIA, Nemocnica Topoľčany, a.s. celkom pre 25 zamestnancov na covidových a reprofilizovaných oddeleniach. Rizikový faktor ionizujúce žiarenie. V tomto rizikovom faktore nedošlo k zmene v počte exponovaných. 38 zamestnávateľov vypracovalo informáciu o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík a o vykonaných opatreniach na pracovisku t.j. 84 % z celkového počtu zamestnávateľov s vyhlásenými rizikovými prácami.

### *2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí*

#### **Plnenie**

V rámci úlohy znižovania zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov sledujeme zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými látkami a prípravkami a toxickými látkami a prípravkami, bolo schválených 41 prevádzkových poriadkov pre práce s nebezpečnými chemickými faktormi pri odstraňovaní azbestu. Úrad dostal od desiatich spoločností 56 oznámení o začatí DDD činnosti.

### *2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém*

#### **Plnenie**

V rámci úlohy znižovania rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu sme uplatňovaním príslušnej legislatívy vyhľadávali pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov hlavne u spracovateľov tvrdého dreva a pri pracovných procesoch s rizikom chemickej karcinogenity. V roku 2021 sme zaznamenali nasledovné štyri najčastejšie sa vyskytujúce karcinogénne a mutagénne faktory: Výrobný proces s rizikom chemickej karcinogenity v dvoch spoločnostiach, ktoré vo výrobe používajú grafit, smolu, antracénový olej, sadze. Celkovo je počet exponovaných zamestnancov 9 je v 3. alebo 4. kategórii rizika. Spracovanie tvrdého dreva (dub, buk) v objeme 9404 m<sup>3</sup> nahlásilo celkom 4 organizácií, kde bolo exponovaných 91 zamestnancov z toho 1 žena. V roku 2021 bolo vydaných 41

rozhodnutí na búracie práce s expozíciou azbestu najmä na odstránenie vnútorných kanalizačných rúr, na rekonštrukcie stiech, na odstránenie výplní balkónov. Exponovaných bolo 47 pracovníkov z 14 organizácií. Bolo odstránených cca 77,45 ton azbestu a materiálov obsahujúcich azbest. Expozícii formaldehydu v koncentráciách od 2 % až do 35 % v objeme 171 litrov bolo na dvoch pracoviskách a to oddelenie centrálnej sterilizácie a centrálne operačné sály spoločnosti poskytujúcej ústavnú zdravotnú starostlivosť a exponovaných 25 zamestnancov. Táto spoločnosť tiež aplikovala v roku 2021 na dvoch ambulanciách klinickej onkológie 1098 dávok cytostatík.

## INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

### Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieľným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS. V rámci protiepidemických opatrení sa pracovníci oddelenie podieľali na trasovaní pozitívnych osôb, spracovávali agendu spojenú s ochorením COVID-19 ( platobné rozkazy súvisiace s porušovaním opatrení proti COVID-19, rozhodnutia pre zriadenie MOM). Vykonávali cieľný štátny zdravotný dozor v súvislosti s plnením opatrení na predchádzanie ochorenia COVID-19 (dodržiavanie nariadených opatrení, režimu OTP na pracovisku, karantény a pod.)

### 2.2.1 Zdravé pracoviská

#### Plnenie

Pracovníci oddelenia PPLaT spolupracujú pri zlepšovaní pracovných podmienok v spoločnostiach, ktoré majú záujem zlepšovať pracovné podmienky pre svojich zamestnancov napr. ZKW Slovakia s.r.o. Topoľčany, HYZA, a.s. Topoľčany, WELDING, s.r.o. Topoľčany. Poradenstvo je poskytované hlavne drobným živnostníkom, SZČO. Veľmi dobrá spolupráca je s pracovnými zdravotnými službami.

### 2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

#### Plnenie

V roku 2021 sa uskutočnila spoločná previerka s orgánmi IP zameraná na plnenie povinností zamestnávateľov, ktorých zamestnanci vykonávajú práce zaradené do 3. a 4. kategórie so zameraním na spracovateľov dreva. Previerka bola vykonaná v spoločnosti, ktorá sa zaoberá spracovaním dreva v obci Krnča. Pri výkone ŠZD boli zistené nedostatky, ktoré boli s vedením spoločnosti prerokované a za ktoré bola spoločnosti uložená sankcia.

### **3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV**

#### **3.1. BEZPEČNOSŤ PC FLIAŠ VO VZŤAHU K MIGRÁCII BISFENOLU A**

Projekt bol ukončený už v roku 2020, kedy sme zabezpečovali odber 1 vzorky FLAŠA SPORT LOCK na laboratórnu analýzu (bisfenol A), ktorú zabezpečoval Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade, Národné referenčné laboratórium pre materiály a predmety prichádzajúce do kontaktu s potravinami.

#### **3.2. MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI**

Úloha súvisí s postupným znižovaním príjmu soli, ako jedného z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem spojený s výskytom kardiovaskulárnych ochorení. V rámci uvedenej úlohy sme zabezpečovali odber 2 vzoriek hotových pokrmov (kompletné obedové menu) z rôznych typov zariadení spoločného stravovania a 2 vzorky chleba ešte v roku 2020, kedy boli aj zhodnotené výsledky. Úloha bola ukončená k 30. marcu 2021 gestorom úlohy..

#### **3.3. BEZPEČNOSŤ OBALOVÝCH MATERIÁLOV NA KOZMETICKÉ VÝROBKY**

Na tejto úlohe sme neparticipovali ani v roku 2020, kedy bola úloha ukončená.

### **4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE**

#### **4.4 Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ**

Na základe požiadavky ÚVZ SR v Bratislave sme pokračovali v zbere a hodnotení jedálnych lístkov v náhodne vybraných 3 základných školách. Hodnotili sme jedálne lístky za obdobie 2 mesiacov v ŠJ pri ZŠ s MŠ Horné Obdokovce, ŠJ pri ZŠ Tribečská, Topoľčany a ŠJ pri ZŠ Bojná.

Pri hodnotení jedálnych lístkov sme sledovali frekvenciu podávania vybraných druhov potravín, pričom sme použili metodiku bodového systému, na základe ktorej sme hodnotili školské jedálne motivačným spôsobom tak, aby dosiahli v zariadení nutrične vyvážený jedálny lístok.

Skladba podávaných jedál vo všetkých vybraných školských jedálňach bola vyhodnotená ako veľmi dobrá. Po vyhodnotení sme zistili, že obilninové zavrky do polievok neboli zaradované v požadovanej frekvencii, sladké jedlo sa podáva na obed tradične 4-krát mesačne. Ryba v ZŠ Horné Obdokovce nebola zaradená do jedálneho lístka v požadovanej frekvencii ako hlavné jedlo, skôr bola volená možnosť pripraviť rybaciú polievku. Všetky 3 školské jedálne nemali pridelený bod kvôli zaradovaniu nesladených nápojov, i keď väčšinu dní v mesiaci je nápoj nesladený, a keď, tak je použitý med - napr. do čierneho čaju s citrónom. Body sa strácajú aj kvôli frekvencii

zaradovania čerstvej zeleniny, pretože k určitým druhom jedál podávajú radšej sterilizovanú zeleninu, napr. cviklu, kyslú uhorku a pod.

#### 4.5 Úrazy u detí v SR

Pracovníčky RÚVZ so sídlom v Topolčanoch formou spolupráce s NCZI a regionálnou nemocnicou Svet zdravia v Topolčanoch získali informácie týkajúce sa problematiky úrazov detí - celkovo nám bolo odovzdaných 9 vyplnených dotazníkov. Pracovníčky RÚVZ v Topolčanoch zabezpečili tlač dotazníkov zaslaných od gestora projektu a vrchná sestra z oddelenia traumatológie odovzdala rodičom prijatých detí na ošetrovanie s úrazom anonymizované dotazníky.

Zo získaných dotazníkov od rodičov detí, ktoré boli počas roku 2021 hospitalizované vyplynulo, že sa jednalo väčšinou o deti mužského pohlavia predškolského a staršieho školského veku. Najčastejšia lokalizácia úrazu boli končatiny. Úrazy sa najčastejšie stali pri páde počas mimoškolskej športovej aktivity. Zo všetkých úrazov u hospitalizovaných detí v žiadnom prípade nezostali závažnejšie zdravotné následky. Údaje získané z dotazníkov o úrazoch za dané mesiace boli spracované do excelovskej tabuľky.

## 6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

### 6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

**Cieľom** je rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie; príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie; zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním; zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie; odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti); surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy); aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanej detskej i dospeléj populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií; aktívna činnosť „Poradní očkovania“; príprava registra očkovaných osôb.

**Vyhodnotenie:** očkovanie prebiehalo podľa očkovacieho kalendára, ktorý bol vypracovaný v súlade s § 5 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v súlade s vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení vyhlášky č. 544/2011 Z. z.

Hlásenia výkonov očkovania v rámci okresu sa zabezpečuje priebežne písomnou formou z jednotlivých ambulancií lekárov prvého kontaktu.

V roku 2021 sme nemali hlásené ochorenia preventabilné očkovaním.

Kontrola očkovania sa vykonávala námatkovo a priebežne pri návštevách ambulancií. Administratívna kontrola očkovania v okrese Topolčany bola vykonaná na

všetkých pediatrických ambulanciách (13) v okrese k 31.8.2021. Zaočkovanosť u kontrolovanej populácie v okrese Topoľčany neklesla pod 95%. Pri kontrole očkovania neboli zistené nedostatky v evidencii, dokumentácii ani vo výkone očkovania. K 31.08.2021 bolo zaočkovaných proti COVID-19 43 detí do 15 rokov a 882 osôb v kolektívnych zariadeniach. Iné mimoriadne očkovanie k 31.12.2021 v okrese vykonané nebolo.

## 6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

**Cieľom** je znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života, skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení a edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení.

**Vyhodnotenie:** Spolupracujeme s laboratóriami a ďalšími subjektmi na regionálnej a národnej úrovni NRC Bratislave, Banskej Bystrici, LF UK, odd. klinickej mikrobiológie FN Nitra, Medirex a.s., UNILABS (ALPHA MEDICAL), SYNLAB Slovakia s.r.o Bratislava, [Laboratória Piešťany s r.o.](#), CYTOPATHOS spol. s r. o., ktoré zabezpečujú a zaručujú vyššiu kvalitu diagnostických možností. Spolupracujeme s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, ako aj s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu a pohlavne prenosné ochorenia.

K 31.12.2021 sme zaznamenali epidémiu na COVID-19 v 3 ZSS, 1 účastníci súkromnej akcie na chate na Duchonke, 3 rodinné epidémie.

Na základe hlásenia výskytu prípadov ochorení infekčnej etiológie bolo vykonané epidemiologické šetrenie v 15622 ohniskách. Opatrenia v ohniskách nákazy sa zdokumentujú v liste epidemiologického vyšetrenia a v programe EPIS, prípadne v zázname o návšteve ohniska.

V priebehu sledovaného obdobia boli nariadené opatrenia na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosných ochorení podľa § 12 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. c), d), e), f) a § 51 ods. 1 zákona č. 355/2007 Z.z. formou rozhodnutia 19x a vydaných bolo 69 platobných rozkazov v súvislosti s výskytom ochorení COVID-19.

## 6.3 . INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

**Cieľom** je posilnenie surveillancie a kontroly infekčných ochorení, začlenenie surveillancie infekčných ochorení v SR do siete EÚ, dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie, návrh registra očkovaných osôb.

**Vyhodnotenie:** Informačný systém EPIS sa využíva v plnej miere na monitorovanie výskytu infekčných ochorení v okrese Topoľčany, ale i v celej SR prostredníctvom Systému rýchleho varovania. O epidemiologickej situácii v okrese 1x mesačne podávame správy na RÚVZ Banská Bystrica, okolitým RÚVZ, všetkým RÚVZ v Nitrianskom kraji, vedeniu Svet zdravia Nemocnica Topoľčany a.s., nemocničnej epidemiologickej, primárovi OAIM, primárovi interného oddelenia, primárke pediatrického odd., infektológom a všetkým lekárom prvého kontaktu v okrese. Opakovane sme upozorňovali všetkých lekárov na výhody využívania epidemiologického informačného systému EPIS. Cez portál EPIS hlásia výsledky laboratórnych vyšetrení nešťátne laboratória a odd. klinickej mikrobiológie FN Nitra.

K 31.12.2021 sme spolu vykazovali v informačnom programe EPIS 14946 potvrdených prenosných ochorení, z toho bolo 14515 ochorení na COVID-19 a 10547 akútnych respiračných ochorení, z toho 253 chrípke podobných ochorení. Spolu bolo hlásených 51 komplikácií, čo je 0,48% z celkovo hlásených ARO a CHPO.

Do programu EPIS sa vkladajú podľa potreby ďalšie údaje, ktoré vyžaduje systém TESSY

## 6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

**Cieľom** je zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach; rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti; ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN; získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EU s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc; posilniť edukáciu epidemiológov a klinických zdravotníckych pracovníkov v problematike surveillancenoziokomiálnych nákaz, hlavne v oblasti intervenčnej epidemiológie pri výskyte NN vyvolaných závažnými nemocničnými patogénmi.

**Vyhodnotenie:** v okrese Topoľčany je jedno lôžkové zdravotnícke zariadenie –Svet zdravia Nemocnica Topoľčany a.s., s počtom lôžok 301, z ktorého v roku 2021 bolo hlásených 220 nozokomiálnych ochorení. Ide o aktívny a pasívny zber údajov (z hlásenia z jednotlivých oddelení a z oddelenia klinickej mikrobiológie a pri výkone ŠZD). Biologický materiál od všetkých hospitalizovaných pacientov vyšetruje neštátne laboratórium ALPHA MEDICAL/UNILABS.

Najviac infekcií bolo z interného a chirurgického oddelenia. Z celkového počtu hlásených nozokomiálnych nákaz bolo najviac infekcií urologického traktu a infekcií po výkone. Ako najčastejšie etiologické agens, ktoré sa uplatnilo pri vzniku nozokomiálnych infekcií boli baktérie rodu Klebsiella, Enterococcus, E.coli, a Clostridium difficile.

V spádovom území okresu Topoľčany evidujeme spolu 208 neštátnych zdravotníckych zariadení, z toho 219 dozoruje oddelenie epidemiológie.

Štátny zdravotný dozor bol zameraný v tomto roku zameraný v prvom rade v súvislosti s ochoreniami COVID – 19.

V roku 2021 bolo vydaných 46 rozhodnutí (schválenie prevádzkových poriadkov, uvedenie do prevádzky zdravotníckeho zariadenia) a 2 záväzné stanoviská.

K 31.12.2021 boli vykonané kontroly funkčnej schopnosti sterilizačných prístrojov na 49 pracoviskách, skontrolovaných bolo 50 prístrojov, čo bolo 101 vzoriek.

Všetky vzorky boli vyšetřované v akreditovanom laboratórnem pracovisku RÚVZ Nitra. Súčasne boli poskytované konzultácie k projektovej dokumentácii, k hygienicko-epidemiologickému režimu, poradenstvo pri výskyte multirezistentných bakteriálnych kmeňov.

## 6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

**Cieľom** je ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami a zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh.

**Vyhodnotenie:** k 31.12.2021 sme do SRV SR hlásili 6 mimoriadnych epidemiologických udalostí, všetky v súvislosti s ochorením COVID-19. Informácie o mimoriadnych udalostiach zasielame v pravidelných týždenných hláseniach na RÚVZ so sídlom v Nitre.

## **6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV**

### **Cieľ**

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (VaccineDerivedPolioViruses).

**Vyhodnotenie:** v rámci plnenia tejto úlohy boli v roku 2020 odobraté vzorky odpadovej vody v ČOV Topoľčany podľa vopred stanoveného harmonogramu ÚVZ SR Bratislava a to: 24.02.2021, 21.04.2021, 26.05.2021, 07.07.2021, 08.09.2021, 20.10.2021 a 01.12.2021. Vzorky odpadových vôd boli vyšetrené vo virologickom laboratóriu Bratislava – všetky boli s negatívnym výsledkom.

V roku 2021 sme nemali hlásené žiadne ochorenie ani podozrenie z ochorenia na akútnu chabú parézu.

## **6.7 PREVENCIA HIV/AIDS**

### **Cieľ**

Základným cieľom NPP HIV/AIDS v SR je obmedzovať šírenie vírusu HIV v SR a zmierňovať dopady nákazy HIV a AIDS v tých častiach spoločnosti, ktorých sa to najviac dotýka. Národný program je zameraný na celú populáciu SR s dôrazom na ohrozené skupiny obyvateľstva, medzi ktoré patria aj mladí ľudia.

**Vyhodnotenie:** V roku 2021 vzhľadom k epidemiologickej situácii neboli pracovníkmi RÚVZ Topoľčany prednesené prednášky s problematikou AIDS.

V roku 2021 bolo spolu vyšetrených 2178 osôb s negatívnym výsledkom - darcovia krvi a gravidné ženy; certifikát v tomto období nebol vydaný. Počet ostatných vyšetrených osôb - pacienti s pohlavnými chorobami, kožní pacienti, užívatelia drog a iné, nemáme k dispozícii, nakoľko vyšetrenie vykonávajú súkromné laboratória v rámci celej republiky.

V roku 2021 sme nevykazovali žiaden nový prípad ochorenia ani nosičstva.

K 31.12.2021 v okrese evidujeme 12 prípadov bezpríznakových stavov infekcie HIV – Z21, hlásené v rokoch 2009 - 1, 2010 - 1, 2014 - 1, 2015 - 3, 2018 - 2, 2019 - 3, 2020 - 1.

Pohlavné ochorenia vyšetrujú a liečia, vrátane sexuálnych kontaktov, gynekológovia, dermatovenerológovia, resp. urológovia. K epidemiologickému šetreniu by sme pristúpili v prípade, že by sa jednalo o viac prípadov v epidemiologickej súvislosti, taký prípad v roku 2021 nebol hlásený.

V tomto roku sme mali spolu hlásených 19 pohlavných ochorení, z toho 6 na kvapavku a 13 chlamýdiových infekcií močovopohlavnej sústavy.

Počet tehotných žien v okrese Topoľčany v 2021 bol 787, počet pôrodov bol 731 a 56 UPT. Všetky tehotné ženy boli testované na infekcie HIV s negatívnym výsledkom.

## 6.8 PORADNE OČKOVANIA

### Cieľ

Posilnenie informovanosti laickej verejnosti o význame očkovania v prevencii závažných prenosných ochorení. Rozšírenie vedomostí o očkovaní ako aj o ochoreniach preventabilných očkovaním u žiakov stredných zdravotníckych škôl.

**Vyhodnotenie:** na RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch je zriadená pri oddelení epidemiológie „Poradňa očkovania“, v ktorej poskytujú informácie pracovníci oddelenia. Činnosť poradne je zameraná najčastejšie na telefonické dotazy a osobné konzultácie. Najčastejšie dotazy sa týkali odmietnutia očkovania, výkonu očkovania pred odchodom do zahraničia, dotazy na iné druhy nepovinného očkovania, nežiadúcich účinkov a kontraindikácií.

V roku 2021 sme nemali hlásené ochorenia preventabilné očkovaním.

## 6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

### Cieľ

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania.

**Vyhodnotenie:** Najväčší vplyv na odmietavý postoj, najmä mladých ľudí a rodičov malých detí má narastajúci trend antivakcinačných aktivít a vplyv sociálnych sietí, resp. internetu. Postoje týchto osôb k očkovaniu sú často ovplyvňované rôznymi informáciami z médií, z aktivít usporadúvaných laikmi.

K 31.12.2021 sme zaevidovali 26 odmietnutí základného očkovania.

## 9. PODPORA ZDRAVIA

### 9.1 Národný program podpory zdravia

Úlohu v roku 2021 sme realizovali s obmedzeniami v súvislosti s aktuálnou pandemickou situáciou prevažne on line formou alebo formou rôznych aktivít (prednášky, besedy, konzultácie, dotazníky, kurzy, panely, články) pre cieľové skupiny detí v predškolskom a školskom veku, mládež, dospelú populáciu a seniorov. Plnenie tejto úlohy obsahovo dopĺňa a nadväzuje na plnenie ďalších úloh v rámci činnosti oddelenia Podpory zdravia a výchovy k zdraviu (úlohy 9.2, 9.4, 9.5, 9.6, 9.7 a 9.8), kde uvádzame konkrétne aktivity v kontexte s Národným programom podpory zdravia s dôrazom na zdravú výživu a pitný režim, zvýšenie pohybovej aktivity, onkoprogram, podporu nefajčenia a prevenciu alkoholovej a drogovej závislosti, výchovu k partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, prevenciu HIV/AIDS a iných sexuálne prenosných chorôb, podporu duševného zdravia a zvládanie stresu.

**A. Preventívne opatrenia, zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení**

**I. Opatrenia zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu**



S cieľom podieľať sa na znižovaní výskytu rizikových faktorov súvisiacich so životným štýlom jednotlivca či skupín obyvateľstva participujeme súčasne na plnení viacerých programov a strategických dokumentov. Znižovanie prevalencie a incidencie, najmä chronických neinfekčných ochorení v populácii je spoločným cieľom všetkých týchto úloh.

Realizáciu úlohy sme zabezpečovali podľa plánu zdravotno-výchovných aktivít pri príležitosti významných dní Svetovej zdravotníckej organizácie a pri iných príležitostiach. V roku 2021 boli realizované aktivity pri príležitosti 14 významných dní (Svetový deň boja proti rakovine, Týždeň mozgu, Svetový deň zdravia, Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“, Svetový deň bez tabaku, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami, Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň srdca, Medzinárodný deň starších osôb, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň diabetu, Európsky týždeň boja proti drogám, Svetový deň boja proti AIDS). Úlohy sme realizovali dostupnými metódami a formami zdravotno-výchovného pôsobenia pre cieľové skupiny obyvateľstva v okrese Topoľčany, internetovú stránku RÚVZ Topoľčany, internetové stránky miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese, využitie zdravotno-výchovných videokaziet a informačných panelov umiestnených na RÚVZ Topoľčany, edukačné materiály dodané z ÚVZ SR a materiály vlastnej edície.

- **4. marec 2021 - Svetový deň obezity**

Zdravotno-výchovné aktivity v rámci prevencie obezity sme zamerali na edukáciu obyvateľstva o zdravom životnom štýle s cieľom prevencie nadváhy a obezity, o rizikových faktoroch cukrovky, srdcovo-cievnych ochorení a nádorových ochorení s cieľom zníženia výskytu neinfekčných ochorení v populácii – distribúcia edukačných materiálov, názorná propagácia – formou panelu v RÚVZ a individuálne poradenstvo.

**Poradňa zdravej výživy** – v roku 2021 navštevovalo poradňu za účelom zníženia hmotnosti 12 klientov. Na prvom úvodnom stretnutí sme klientom odobrali krv na vyšetrenie základných metabolických parametrov a vstupné základné merania a zároveň sme ich oboznámili s filozofiou znižovania nadváhy v poradni. Pri každom ďalšom stretnutí sme klientom robili antropometrické merania, percentuálne stanovenie telesného tuku, hmotnosť, analyzovali sme jedálny lístok a pohybovú aktivitu v jednotlivých konkrétnych prípadoch. Poradenstvo sme realizovali v upravenom režime kvôli pandémie. Môžeme zhodnotiť, že piatim klientom sa podarilo znížiť svoju hmotnosť na požadovanú úroveň.

Pri príležitosti **Týždňa mozgu 2021** sme v priestoroch úradu pripravili panel (Prevencia pred ochoreniami mozgu) a zariadeniam sociálnych služieb sme poskytli materiál k edukácii klientov v ich vlastnej réžii.

- **7. apríl – Svetový deň zdravia**

Názorná propagácia vo vestibule RÚVZ a príspevok na internetovej stránke úradu. V súvislosti s dňom zdravia sme informovali základné školy v okrese Topoľčany o celoslovenskej výtvarnej súťaži s názvom „**Nakresli zdravie**“. Cieľom tejto súťaže bolo aktivizovať deti v rannom veku, aby sa zamysleli a kresbou vyjadrili, čo pre nich znamená zdravie. Do súťaže sa zapojila ZŠ Kovarce, svojimi kresbami prispeli žiaci 1. až 4. ročníka. Vybrané kresby za každý ročník sme odoslali k vyhodnoteniu súťaže na ÚVZ SR v Bratislave.

- **Svetový deň bez tabaku**

Názorná propagácia vo vestibule RÚVZ a príspevok na internetovej stránke úradu. V prípravách tohto dňa sme distribuovali zdravotno-výchovný materiál a zapožičali DVD

s názvom „Kým stúpa dym“ na Gymnázium Topoľčany, Strednú odbornú školu drevársku Topoľčany a Strednú odbornú školu obchodu a služieb Topoľčany a na 6 ambulancií obvodných lekárov v meste Topoľčany.

Pri príležitosti **Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami** sme zhotovili panel v priestoroch úradu a príspevok na internetovej stránke úradu.

V súvislosti s **Medzinárodným dňom povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme** sme poskytli stredným školám v meste Topoľčany DVD Čo sme si, to sme si. Vypime si? Dievčatá... Cieľom edukácie bolo zvýšiť povedomie o škodlivosti konzumácie alkoholu počas tehotenstva. Školy si edukáciu zabezpečili vo vlastnom režime.

Aktivity pri príležitosti **Svetového dňa Alzheimerovej choroby – 21. september** Názorná propagácia vo vestibule úradu a príspevok na internetovej stránke úradu. K „Svetovému dňu Alzheimerovej choroby“ sme pre cieľovú skupinu seniorov v roku 2021 oslovili 5 zariadení sociálnych služieb v okrese, rozposlali sme im podkladové materiály, vrátane pracovných listov k téme. Spätnú väzbu sme dostali z dvoch zariadení, ZSS Hviezdoslavova Topoľčany, kde pracovali individuálne, alebo v malých skupinách 3-5 seniorov s využitím poskytnutých materiálov a ZSS Horné Obdokovce, kde prednášku so seniormi realizovali sociálni pracovníci spolu s 30-timi seniormi. Pracovné listy boli zamerané na tréning pamäti a slovnej zásoby.

Pri príležitosti svetových dní: **Svetový deň výživy, Október mesiac úcty k starším, Svetový deň diabetu, Európsky týždeň boja proti drogám a Svetový deň boja proti HIV/AIDS** sme zhotovili panely v priestoroch úradu a príspevky na internetovej stránke úradu.

Počas roka, pokiaľ to dovoľovala epidemiologická situácia, sme pokračovali v práci na Poradni zdravia – u 40 klientov, ktorí boli vyšetrení v základnej Poradni zdravia sme sledovali prevalenciu najzávažnejších rizikových faktorov neinfekčných ochorení a to spôsob stravovania, pohybovú aktivitu, stres, fajčenie, nadváhu, obezitu a hypertenziu. Získané údaje od 40 klientov, ktorí boli vyšetrení za štandardných podmienok, boli pridané do databázy Test zdravé srdce. Výjazdy Poradne zdravia v roku 2021 neboli realizované (kvôli pandemickej situácii Covid 19).

## 1. Výživa a stravovacie zvyklosti

Výchova a edukácia obyvateľov bola zameraná aj na výživu, na zlepšenie stravovacích návykov a na zdraviu prospešné potraviny s využitím všetkých foriem a prostriedkov zdravotno-výchovného pôsobenia (besedy a prednášky s diskusiou, ponuka zdravotno-výchovných materiálov). V rámci vykonávania činnosti v Základnej Poradni zdravia a v Poradni zdravej výživy sme sa venovali 52 klientom formou - intervenčných aktivít o zdravej výžive.

V okrese Topoľčany sa do celoslovenského projektu „**Viem, čo zjem**“ (ktorý je súčasťou celosvetového programu na podporu zdravej výživy detí vo veku 9 – 12 rokov „Nestlé Healthy Kids Global Programme“) zapojili v roku 2021 tri základné školy: ZŠ Škultétyho Topoľčany (1 trieda), ZŠ Gogoľova Topoľčany (5 tried) a ZŠ Hollého Topoľčany (3 triedy). Vzhľadom k pandemickej situácii dve spomínané školy si zrealizovali prednášky sami a na ZŠ Hollého sa nám podarilo zrealizovať dve prednášky pre 46 žiakov šiesteho ročníka. Za intervenované školy (po ukončení aktivít vo všetkých triedach na základe požiadavky zo strany Neuropea, s. r. o. a ÚVZ SR) bol zaslaný záznam o priebehu školenia. Zároveň sme po ukončení aktivít vykonali dotazníkový

prieskum efektivity tohto programu pre skupinu „prípád“ u 74 žiakov, a z jednej nezapojenej školy do projektu skupina „kontrola“, konkrétne ZŠ Don Bosca Topoľčany v počte 44 žiakov. Dotazníky boli po vykonaní prieskumu zaslané na ÚVZ SR.

Zdravotno-výchovný charakter má z našej strany podpora Národnej stratégie SR pre **školský program**, ktorej ciele majú napomôcť zvýšiť konzumáciu ovocia, zeleniny a mlieka u detí, vplývať na zmenu ich stravovacích návykov a predchádzať chorobám z nadhmotnosti a obezity. V roku 2021 sa v okrese Topoľčany spomínaný program nerealizoval kvôli pandemickej situácii Covid 19.

## 2. Fyzická inaktivita

Na podporu pohybovej aktivity a na zvyšovanie úrovne informovanosti obyvateľstva o zdravom životnom štýle pracovníci oddelenia PZ a VkJ uskutočnili aktivity, pri ktorých sa využili individuálne, skupinové a hromadné metódy zdravotno-výchovného pôsobenia a všetky dostupné formy a prostriedky – články na internete RÚVZ Topoľčany, panely v priestoroch RÚVZ a na základných a stredných školách.

Hlavným zámerom týchto aktivít bolo poukázať na význam pohybovej aktivity a jej priaznivý vplyv na zdravie, ak je pravidelnou súčasťou spôsobu života. V hodnotenom období bola na zvýšenie a udržanie optimálnej pohybovej aktivity zrealizovaná 1 aktivita pre 84 ľudí. V auguste 2021 sme sa zúčastnili Dňa zdravia pod názvom „S pohybom za zdravím“, ktorý organizoval Zväz postihnutých civilizačnými chorobami (ZPCCH). Aktivita pre členov ZPCCH okresu Topoľčany sa uskutočnila v obci Krnča. Pracovníci PZ a VkJ poskytli 84 záujemcom merania tlaku krvi, telesného tuku, BMI, poradenstvo v oblasti zdravej výživy a významu pohybovej aktivity pre zdravie a duševného zdravia. Súčasne sme distribuovali zdravotno-výchovný materiál.

Obyvateľov okresu Topoľčany sme motivovali k zvýšeniu pohybovej aktivity aj prostredníctvom celonárodnej kampane Vyzvi srdce k pohybu (viac v bode 9.2.1).

Aktivity boli vykonávané aj v súvislosti s propagáciou **Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“** – 10. máj, Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025 a Národného akčného plánu pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017-2020 (pozri bod 9.2 a 9.8).

## 3. Tabak, alkohol, drogy

V spojitosti s propagačnou činnosťou vo vzťahu k významným termínom venovaným problematike zdravia a drogovej prevencii, sme sa zamerali na nasledovné dni: Svetový deň bez tabaku – 31. máj, pri príležitosti ktorého sme pripravili panel v priestoroch RÚVZ zameraný na prevenciu tabakizmu a zanechanie fajčenia a zapožičali DVD s názvom „Kým stúpa dym“ na Gymnázium Topoľčany, Strednú odbornú školu drevársku Topoľčany a Strednú odbornú školu obchodu a služieb Topoľčany a na 6 ambulancií obvodných lekárov v meste Topoľčany. Významný termín Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nelegálnemu obchodovaniu s nimi – 26. jún sme dali do pozornosti najmä študentom stredných škôl distribúciou zdravotno-výchovných materiálov, pripravili sme panel na RÚVZ a príspevok na internetovej stránke úradu. Pri príležitosti Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme sme na stredné školy poskytli DVD k téme, kde si edukačné aktivity zrealizovali vo svojom režime.

V období od 25.1.2021 do 5.2.2021 (za RÚVZ Komárno) a od 22.3.2021 do 1.4.2021 (za RÚVZ Topoľčany) pracovníčka oddelenia Podpory zdravia a výchovy k zdraviu poskytovala telefonické poradenstvo prostredníctvom Linky pomoci na odvykanie od fajčenia, ktorá bola zriadená na základe zákona č. 89/2016 o výrobe, označovaní a predaji tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, usmernená v § 8 ods. 1, písm. b. Počas pôsobenia telefonickkej Linky pomoci na odvykanie od fajčenia na RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch sme poskytovali volajúcim odbornú pomoc a relevantné informácie o spôsoboch odvykania od fajčenia. V prípade potreby boli volajúci odkázaní na ďalšie služby v tejto oblasti podľa miesta bydliska na príslušný Regionálny úrad verejného zdravotníctva. Za hodnotené obdobia bolo zaznamenaných celkovo 59 volaní, z ktorých bolo 23 opodstatnených.

## **II. Špecifické opatrenia zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia**

### **1. Kardiovaskulárne ochorenia**

Svetový deň srdca - názorná propagácia vo vestibule RÚVZ

### **2. Diabetes mellitus**

Aktivity pri príležitosti 14. november – Svetový deň diabetu

Názorná propagácia vo vestibule RÚVZ a príspevok na internetovej stránke úradu.

### **3. Vybrané nádorové ochorenia.**

V nadväznosti na Akčný plán národného onkologického programu v zmysle primárnej prevencie onkologických ochorení sme realizovali prednášky spojené s besedou s využitím zdravotníckeho modelu (prsník/hrubé črevo). Zamerali sme sa na témy: prevencia rakoviny prsníka a krčka maternice – cieľová skupina dievčatá v adolescentnom veku a prevencia rakoviny hrubého čreva a konečníka - cieľová skupina - populácia v produktívnom veku 40+.

**Prevencia rakoviny prsníka a krčka maternice 4 prednášky pre 70 študentov (67 dievčat + 3 chlapci) Strednej zdravotníckej školy v Topoľčanoch:**

4.10.2021 3. ročník SZŠ odbor masér 13 študentiek

5.10.2021 4. ročník SZŠ odbor zdravotnícky asistent 14 študentiek

5.10.2021 4. ročník SZŠ odbor zdravotnícky asistent 15 študentiek

6.10.2021 4. ročník SZŠ odbor praktická sestra 28 študentov (25 dievčat a 3 chlapci)

**Prevencia rakoviny hrubého čreva a konečníka – 2 prednášky pre 65 zamestnancov a obyvateľov**

19.10.2021 RÚVZ v Topoľčanoch 26 zamestnancov

20.10.2021 Tríbečská knižnica Topoľčany 39 zamestnancov knižnice + verejnosť

Pri edukácii sme využili zdravotnícky model prsníka/hrubého čreva s následnou diskusiou a vyplnením dotazníka.

### **9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva SR**

Úloha sa v hodnotenom období realizovala na úrovni činnosti základnej poradne a poradne zdravej výživy. Činnosť PCOPZ je podrobne opísaná v bode 9.6 Globálny akčný plán pre prevenciu a kontrolu neinfekčných ochorení 2013-2020.

## **9.2 Národný akčný program v prevencii obezity na roky 2015 – 2025**

Zdravotno-výchovné aktivity v rámci prevencie obezity sme zamerali na edukáciu obyvateľstva o zdravom životnom štýle s cieľom prevencie nadváhy a obezity, o rizikových faktoroch cukrovky, srdcovo-cievnych ochorení a nádorových ochorení s cieľom zníženia výskytu neinfekčných ochorení v populácii – distribúcia edukačných materiálov, názorná propagácia – formou panelu v RÚVZ a individuálne poradenstvo.

**Poradňa zdravej výživy** – v roku 2021 navštevovalo poradňu za účelom zníženia hmotnosti 12 klientov. Na prvom úvodnom stretnutí sme klientom odobrali krv na vyšetrenie základných metabolických parametrov a vstupné základné merania a zároveň sme ich oboznámili s filozofiou znižovania nadváhy v poradni. Pri každom ďalšom stretnutí sme klientom robili antropometrické merania, percentuálne stanovenie telesného tuku, hmotnosť, analyzovali sme jedálny lístok a pohybovú aktivitu v jednotlivých konkrétnych prípadoch. Poradenstvo sme realizovali v upravenom režime kvôli pandémie. Môžeme zhodnotiť, že piatim klientom sa podarilo znížiť svoju hmotnosť na požadovanú úroveň.

### **9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU – Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie**

Úlohu sme realizovali od 10. mája do 1. augusta 2021 podľa usmernenia gestora RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Cieľom kampane bolo upriamiť pozornosť verejnosti na význam pohybu vo voľnom čase, ako dôležitého faktora v podpore zdravia a v prevencii civilizačných ochorení. O kampani sme širokú verejnosť informovali na webovej stránke RÚVZ, webovej stránke mesta Topoľčany, sociálnych sieťach mesta Topoľčany, vyhotovenie panelu v priestoroch RÚVZ, zaslaním informácie a účastníckych listov na stredné školy v okrese. Do kampane sa nám prihlásilo a kampaň absolvovalo 70 obyvateľov, následne sme účastnícke listy prihlásených obyvateľov zaslali na RÚVZ v Banskej Bystrici.

## **9.4 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike**

Aktivity k 9. september „Medzinárodný deň povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme“

Názorná propagácia vo vestibule úradu a príspevok na internetovej stránke úradu. Pri príležitosti Medzinárodného dňa povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme sme na stredné školy poskytli DVD k uvedenej téme, kde si edukačné aktivity zrealizovali vo svojom režime.

## **9.5 Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020**

Aktivity pri príležitosti Svetového dňa Alzheimerovej choroby – 21. september  
Názorná propagácia vo vestibule úradu a príspevok na internetovej stránke úradu.

K „Svetovému dňu Alzheimerovej choroby“ sme pre cieľovú skupinu seniorov v roku 2021 oslovili 5 zariadení sociálnych služieb v okrese, rozposlali sme im podkladové

materiály k téme. Spätnú väzbu sme dostali z dvoch zariadení, ZSS Hviezdoslavova Topoľčany, kde pracovali individuálne, alebo v malých skupinách 3-5 seniorov s využitím poskytnutých materiálov a ZSS Horné Obdokovce, kde prednášku realizovali sociálni pracovníci pre 30 svojich klientov. Pracovné listy boli zamerané na tréning pamäti a slovnej zásoby.

## **9.6 Globálny akčný plán pre prevenciu a kontrolu neinfekčných ochorení 2013-2020**

V roku 2021 bolo v základnej poradni zdravia vyšetrených celkovo **40** klientov za štandardných podmienok a ich výsledky boli zaznamenané do programu Test zdravé srdce. Základné – prvé vyšetrenie absolvovalo **8** klientov z toho bol 1 muž a 7 žien. Kontrolných vyšetrení bolo **32**, z toho bolo 16 mužov a 16 žien. Na opakované vyšetrenie prichádzali klienti najčastejšie vo vekovej skupine 45 - 54 rokov. Klientom sme na základe ich aktuálneho stavu a výsledkov vyšetrení stanovili skóre rizika KVCH. V indikovaných prípadoch sme klientom odporúčali aj ďalšie sledovanie a kontrolné vyšetrenie v Poradni zdravia.

## **9.7 Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2017 – 2020**

Aktivity k 3. novembrový týždeň – Európsky týždeň boja proti drogám. Názorná propagácia vo vestibule úradu.

## **9.8 Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity na roky 2017 – 2020**

Cieľom akčného plánu je zlepšenie úrovne verejného zdravia prostredníctvom podpory akejkoľvek formy pohybovej aktivity naprieč sektormi s cieľom relatívneho zníženia prevalencie pohybovej inaktivity o 10% v súlade s globálnymi cieľmi.

Na podporu a propagáciu pohybovej aktivity a na zvyšovanie úrovne informovanosti obyvateľstva o zdravom životnom štýle pracovníci oddelenia PZ a VkZ uskutočnili aktivity, pri ktorých sme využili individuálne a hromadné metódy zdravotno-výchovného pôsobenia, letáky, panely, internetová stránka RÚVZ Topoľčany. Zdravotno-výchovné aktivity zamerané na zvýšenie a udržanie optimálnej pohybovej aktivity boli realizované hlavne v špecializovanej poradni zdravej výživy u 12 klientov, v základnej poradni je táto téma nosnou pri individuálnom poradenstve s každým klientom.

V hodnotenom období sa individuálne poradenstvo zdravého životného štýlu vrátane odporúčenia optimálnej pohybovej aktivity poskytlo 40 klientom v rámci činnosti základnej poradne zdravia. Aktivity boli vykonávané aj v súvislosti s propagáciou Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ – 10. máj, zaradeného do kalendára významných dní SZO od roku 2003, ako aj plnením Národného programu podpory zdravia, Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025 (pozri bod 9.1 a 9.2).

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva  
so sídlom v Trebišove**

## Všeobecná časť

### 1. Identifikácia úradu

- Názov : **Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trebišove**
- IČO : **17335434**
- sídlo : **075 01 Trebišov, Jilemnického 3370/2**
- generálna tajomníčka služobného úradu a regionálna hygienička :

**MUDr. Terézia Konevičová, MPH**

- kontakt: **056/672 48 85, Fax: 056/372 64 74, E-mail: [ruvztv@uvzs.sk](mailto:ruvztv@uvzs.sk)**
- územná pôsobnosť: **okres Trebišov**

- charakteristika dozorovaného územia (špecifiká):

Okres Trebišov leží v juhovýchodnom cípe Košického kraja, v južnej časti Zemplína, s hustou sieťou vodných tokov. Územie má prevážne nížinný charakter. Okres Trebišov sa zaraďuje medzi 12 najväčších okresov na Slovensku. Trebišovský región má z hľadiska medzinárodnej spolupráce strategickú polohu. V Čiernej nad Tisou sa nachádza širokorozchodný železničný prechod s prekládkou na Ukrajinu a v Slovenskom Novom Meste cestný a železničný prechod do Maďarska.

**Rozloha okresu je 1073,9 km<sup>2</sup>**, podiel na rozlohe Košického kraja je 15,9 %. Z celkovej rozlohy územia je 73,7 % poľnohospodárska pôda.

Počet obyvateľov okresu Trebišov. Počet obyvateľov s trvalým pobytom v okrese Trebišov je **104 945** (stav k 31.12.2021). V okrese Trebišov je spolu **82 obcí**, z toho 4 so štatútom mesta – Trebišov, Čierna nad Tisou, Kráľovský Chlmec a Sečovce. Z celkového počtu obyvateľov žije 41 % v mestách. Hustota obyvateľstva na km<sup>2</sup> je 96,8.

- rozsah činnosti:

RÚVZ so sídlom v Trebišove, zabezpečuje v súlade so zákonom o ochrane podpore a rozvoji verejného zdravia štátny zdravotný dozor v oblasti infekčnej epidemiológie, preventívneho pracovného lekárstva a hygieny životného prostredia. V oblasti hygieny výživy a hygieny detí a mládeže realizuje štátny zdravotný dozor a úradnú kontrolu potravín. Realizované sú aj preventívne programy a projekty, špecializované činnosti a mimoriadne úlohy v ochrane zdravia obyvateľstva.

#### **Počet dozorovaných prevádzok podľa jednotlivých odborov verejného zdravotníctva**

Hygiena životného prostredia:	466
Hygiena výživy:	1 107
Hygiena detí a mládeže:	472
Preventívne pracovné lekárstvo:	1 237
Epidemiológia:	304
<b>Spolu:</b>	<b>3 580</b>



Celkový počet podaní k 31.12.2021:	<b>32 515</b>
Počet vykonaných kontrol k 31.12.2021:	<b>21 184</b>
Počet vydaných rozhodnutí k 31.12.2021:	<b>1 411</b>
Počet vydaných záväzných stanovísk k 31.12.2021:	<b>102</b>
Počet vydaných iných stanovísk k 31.12.2021:	<b>1 262</b>
Počet vydaných osvedčení:	<b>79</b>
Počet ohnísk:	<b>19 829</b>
Počet odberov vzoriek:	<b>1 006</b>
Počet konzultácií:	<b>36 543</b>

Na úseku podpory zdravia sa zabezpečujú zdravotno-výchovné aktivity na akciách organizovaných pri príležitosti svetových dní WHO a na výjazdových akciách vrátane škôl v spádovom regióne RÚVZ, informovanie obyvateľstva o činnosti RÚVZ, aktuálnej hygienicko-epidemiologickej situácii, o zdravotnom stave obyvateľstva z výsledkov skriningu rizikových faktorov a činnosti poradne zdravia, informácie o zdravotnom povedomí obyvateľstva z dotazníkových prieskumov, medializácia aktuálnych tém v oblasti ochrany, podpory a rozvoja zdravia obyvateľstva, realizujú sa projekty, programy NPPZ a vlastné regionálne programy.

RÚVZ so sídlom v Trebišove je zapojený do riešenia „Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR“. Tunajší úrad rozpracoval priority na úseku verejného zdravotníctva na rok 2021 v podmienkach okresu Trebišov. Dokument bol vypracovaný na základe hlavných odborných priorít a regionálnych priorít, ktoré má RÚVZ so sídlom v Trebišove určené.

#### **Personálne podmienky RÚVZ so sídlom v Trebišove:**

V rozpise rozpočtu na rok 2021 mala organizácia stanovený celkový počet zamestnancov 36 osôb, z toho: 26 štátnozamestnanecké miesta, 10 zamestnanecké miesta pri výkone práce vo verejnom záujme.

V mesiaci marec, z dôvodu plnenia mimoriadnych úloh v súvislosti s pandémiou COVID-19 došlo zo strany ÚVZ SR a MZ SR k zvýšeniu stanoveného počtu zamestnancov o 3 štátnozamestnanecké miesta na **celkový upravený počet zamestnancov 39 osôb.**

V štátnej službe pracovalo ku koncu hodnoteného obdobia **26 štátnych zamestnancov, vo výkone práce vo verejnom záujme 10 zamestnancov**

V roku 2021 mala organizácia v priemernom evidenčnom počte 33,71 zamestnancov vo fyzických osobách (23,71 štátnych zamestnancov, 10,00 verejných zamestnancov). V priemernom prepočítanom počte to bolo 33,18 zamestnancov (23,38 štátnych zamestnancov, 9,80 verejných zamestnancov).

K 31.12.2021 mala organizácia v mimoevidenčnom stave 3 štátne zamestnankyne (1 na materskej dovolenke, 2 na rodičovskej dovolenke).

RÚVZ Trebišov plnil počas roka predpísaný počet zamestnávania občanov so ZPS. K 31.12.2021 sme zamestnávali 7 osôb so zníženou pracovnou schopnosťou.

Stav zamestnancov RÚVZ Trebišov k 31.12.2021 bol nasledovný:

**Zamestnanci v štátnozamestnaneckom pomere:**

<b>Funkcia štátneho zamestnanca</b>	<b>Skutočnosť fyzické osoby</b>	<b>Skutočnosť prepoč. počet</b>
Hlavný radca	1	1,00
Odborný radca	9	9,00
Samostatný radca	10	10,00
Radca	3	3,00
Hlavný referent	2	2,00
Odborný referent	1	1,00
<b>S p o l u :</b>	<b>26</b>	<b>26,00</b>

**Zamestnanci pri výkone práce vo verejnom záujme:**

<b>Katégoria zamestnancov</b>	<b>Skutočnosť fyzické osoby</b>	<b>Skutočnosť prepoč. počet</b>
Zdravotnícki zamestnanci	2	2,00
THP	4	3,80
Rob. povolanie, prev. zamestnanci	4	4,00
<b>S p o l u :</b>	<b>10</b>	<b>9,80</b>

# 1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

## 1.4 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU

### Cieľ

- vytvorenie prehľadu o výrobkoch, ktoré sa na Slovensku používajú ako výrobky určené pre styk s pitnou vodou a o dokladoch, ktorými je preukazovaná ich vhodnosť pre styk s pitnou vodou,
- posúdenie celkovej situácie na trhu v oblasti výrobkov určených na styk s pitnou vodou v nadväznosti na zozbierané informácie,
- získanie podkladov pre prijatie účinných opatrení a riešení do budúcnosti ako napr.:
  - a) prípravu legislatívy v oblasti výrobkov prichádzajúcich do kontaktu s pitnou vodou v rámci Európskej únie,
  - b) novelu vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 550/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na výrobky určené na styk s pitnou vodou,
  - c) pokyny pre výkon štátneho zdravotného dozoru v oblasti výrobkov určených pre styk s pitnou vodou.

Listom z ÚVZ SR č. OHŽP/477/13603 zo dňa 15.01.2020 bol tunajší úrad požiadaný o zapojenie sa do projektu, ktorého hlavným cieľom je získať prehľad o výrobkoch, ktoré sú na trhu SR používané v styku s pitnou vodou. Zároveň bol tunajší úrad v prípade zapojenia sa do projektu aj v roku 2021 požiadaný listom z ÚVZ SR č. OHŽP/2033/5260/2022 zo dňa 08.02.2022 o zaslanie údajov na kontaktnú adresu do 22.02.2022.

Plnenie tejto úlohy bolo riešené v súčinnosti s jednotlivými oddeleniami RÚVZ so sídlom v Trebišove. Požadovaná dokumentácia a podklady k projektu boli v stanovenom termíne zaslané na [pp.nrc@uvzsr.sk](mailto:pp.nrc@uvzsr.sk).

## **2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE**

### **2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE**

Gestor ÚVZ SR (úlohy č. 2.1.1, 2.1.3.)

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici (úlohy č. 2.1.2, 2.1.3)

Riešiteľské pracoviská RÚVZ v SR

#### **Cieľ**

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

Etapy riešenia rok 2021 a ďalšie roky

#### **Plnenie**

Vzhľadom na pretrvávajúcu nepriaznivú epidemiologickú situáciu spôsobenú šírením sa koronavírusu bol výkon ŠZD zameraný vo väčšej miere na plnenie protiepidemických opatrení v jednotlivých prevádzkach. Zamestnanci oddelenia PPLaT vykonali za rok 2021 celkovo 769 kontrol z čoho bolo 663 cielených kontrol zameraných na zabezpečenie preventívnych opatrení na zamedzenie šírenia koronavírusu v jednotlivých prevádzkach v súlade s aktuálne platnými Vyhláškami ÚVZ SR. V roku 2021 sme v 253 prevádzkach a pracoviskách okresu Trebišov zabezpečovali plnenie opatrení prostredníctvom dekontaminácie priestorov prevádzky ako aj dohľadanie úzkych kontaktov v radoch zamestnancov s pozitívne testovanými pracovníkmi, následne nariadenie karantény a zabezpečenie PCR testovania na ochorenie COVID-19 u spolupracovníkov. Vo všetkých týchto prevádzkach sme zabezpečovali výkon dezinfekcie priestorov prostredníctvom vydaného rozhodnutia o nariadenej dekontaminácii s celkovým počtom 405 rozhodnutí.

Zároveň sme vykonali 36 kontrol na zabezpečenie požiadaviek NV SR č. 391/2006 Z.z., 15 kontrol bolo zameraných na chránené pracoviská na zabezpečenie podmienok pri práci pre pracovníkov so zmenenou pracovnou schopnosťou, 12 kontrol bolo vykonaných na posúdenie zdravotných rizík s kategorizáciou prác a 7 kontrol na zabezpečenie pitného režimu pre pracovníkov počas teplých mesiacov v roku. V rámci posudkovej činnosti sme vykonali 36 kontrol podľa § 13 zák.č. 355/2007 Z.z. a nadväzujúcich právnych predpisov. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa uplatňovali legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci podľa osobitných predpisov. Pri týchto kontrolách sa sledovalo predovšetkým zabezpečenie minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadaviek na pracovisko

v súlade s NV SR č. 391/2006 Z.z. – t.j. hygienický štandard na pracovisku, priestor na oddych a uloženie pracovného oblečenia, zázemie na osobnú hygienu, prístup k pitnej vode, zabezpečenie stravovania, zisťovanie expozície zamestnancov rizikovým faktorom, zabezpečenie posúdenia zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia a predkladanie písomného posudku o riziku s kategorizáciou prác, zabezpečenie informovanosť zamestnancov (školenia), poskytovanie prestávok v práci, poskytovanie a údržba OOPP.

### **2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)**

#### **Anotácia**

Viest' evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) vydané podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať najmä pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD tiež sledovať spôsob zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov, výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu. Uplatňovať databázu rizikových prác obsahovo zosúladenú s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci.

#### **Realizačné výstupy**

Získavať aktuálne údaje o:

- počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch, regiónoch a v SR podľa štandardných výstupov programu databázy ASTR,
- počte nových rizikových prác v danom roku,
- počte a druhu sankcií uložených zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Sledovať vývoj zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi.

Budovať centrálny register údajov a regionálne registre o:

- individuálnych meraniach expozícií pri pracovných činnostiach a pri výkone celej práce jednotlivých profesií na tvorbu databáz údajov o miere expozície rizikovým faktorom a na tvorbu reálnych profilov profesií tzv. „matric expozície profesií“, ktoré sa celosvetovo spracovávajú ako „jobexposurematrices“ (JEMs) na potreby praxe a výskumu v ochrane zdravia pri práci podľa usmernenia odborom PPL ÚVZ SR,
- podmienkach práce u prípadov ohrozenia chorobou z povolania a u priznaných prípadov s chorobou z povolania.

Zosúladiť registrované údaje s požiadavkami národných a medzinárodných inštitúcií. Preskúmať možnosti prepojenia registra s ďalšími registrami na analýzy zdravotných rizík a využitie údajov k stanoveniu priorít vo výkone ŠZD a v usmerňovaní tvorby zdravých pracovných podmienok a ochrany zdravia pri práci.

V roku 2021 pracovať na zjednotení postupov pri kategorizácii rizika a zaradovaní prác do kategórií jednotlivými RÚVZ v SR s cieľom odstrániť nejednotnosť v posudzovaní. Prehodnotiť situáciu z hľadiska expozície pri práci v súvislosti so zmenami limitov a so sprísňovaním požiadaviek na účinnú ochranu zdravia pri práci vrátane kontroly používania primeraných OOPP.

V roku 2021 vytvoriť databázu údajov o hluku a vibráciách z často používaných strojov, nástrojov a zariadení na účely hodnotenia expozície a následne zdravotného rizika pracovníkov v štruktúre podľa usmernenia z ÚVZ SR.

Realizovať konzultačné porady na RÚVZ v sídle kraja pre všetky RÚVZ v kraji k prešetrovaným podozreniam na choroby z povolania s cieľom zefektívniť posudzovanie pracovných podmienok a zdravotných rizík pri práci vo vzťahu k zisteným chorobám a poškodeniam zdravia u pracovníkov. Frekvenciu konzultačných porád si dohodnú príslušné RÚVZ v kraji.

## Plnenie

Počet prevádzok v okrese Trebišov, u ktorých evidujeme vyhlásené rizikové práce v roku 2021 je celkovo **12**. Na týchto pracoviskách evidujeme **celkom 507 pracovníkov** vykonávajúcich rizikové práce **z toho 172 žien**. Celkovo sme vykonali 4 ciele kontroly, v rámci ktorých sme sa zamerali na pracovné podmienky zamestnancov, objektivizáciu rizikových faktorov a mieru expozície, realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce ako aj zabezpečenie zdravotného dohľadu pre týchto zamestnancov.

Na základe návrhu zamestnávateľa boli v roku 2021 vydané 4 rozhodnutia vo veci zaradenia prác do tretej a štvrtej kategórie rizika:

- 3 rozhodnutia boli vydané pre existujúce právne subjekty s prehodnotenou mierou rizika. Jednalo sa o právne subjekty s charakterom činnosti distribúcia plynu, ťažba dreva, kovovýroba. Dôvodom prehodnotenia boli vykonané opatrenia na zníženie miery rizika zamestnancov. V týchto spoločnostiach závery posúdenia zdravotného rizika preukázali, že pracovné činnosti napriek vykonaným opatreniam naďalej spĺňajú kritéria 3. kategórie a v 4. kategórie (v riziku hluku, vibrácie, zväračský pevný aerosól).
- 1 rozhodnutie bolo vydané pre zdravotnícke pracovisko, kde sú pracovníci exponovaní biologickým faktorom pri práci SARS-CoV-2, pracovníci boli na návrh PZS zaradení do 3. kategórie rizika.

Pokyny na odstránenie nedostatkov alebo sankčné opatrenie za neplnenie povinností na úseku ochrany zdravia zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce, sme v roku 2021 neuložili. Súhrne údaje o rizikových prácach a exponovaných pracovníkoch v roku 2021 za náš okres sme zadávali do programu ASTR a výstupné zostavy sme zaslali e-mailom na ÚVZ SR odbor PPL v Bratislave. V roku 2021 sme z evidencie nevyradili žiadne rizikové práce v prevádzkach.

## 2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

### Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav týkajúcich sa expozície chemickým látkam a zmesiam v zákone č. 355/2007 Z. z. a v nariadení vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Postupovať v súlade so zákonom č. 67/2010 Z. z. a s jednotnou „chemickou“ legislatívou EÚ týkajúcou sa registrácie, hodnotenia, autorizácie, obmedzovania, klasifikácie, označovania a balenia chemických látok a zmesí, ktorá sa vzájomne dopĺňa s legislatívou na ochranu zdravia a bezpečnosti pri práci s chemickými látkami a zmesami. Aktualizovať a zosúladiť terminológiu v príslušných právnych predpisoch. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s látkami a zmesami klasifikovanými ako toxické (GHS06), ktoré boli doposiaľ klasifikované ako veľmi toxické a toxické látky a zmesi. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zvyškov od látok a zmesí klasifikovaných ako toxické (GHS06) a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

### Realizačné výstupy

Zosúladenie terminológie.

Získanie údajov o:

- vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s toxickými látkami a zmesami,
- klasifikácii látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS, o oboznámení sa zamestnancov s kartami bezpečnostných údajov (KBÚ) a o expozičných scenároch a stanovených DNEL a DMEL v KBÚ
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami (na základe skúšky pred komisiou a bez vykonania skúšky na základe overenia dĺžky odbornej praxe),
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie,
- mimoriadnych situáciách a haváriách a ich dôsledkoch.

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva toxickým látkam a zmesiam. Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

V roku 2021 pripraviť vecné návrhy zmien v legislatíve na zapracovanie povinnosti praktickej prípravy na prácu s vybranými toxickými látkami a prípravkami.

## Plnenie

V roku 2021 vykonali pracovníci PPLaT vykonali v 7 prevádzkach cieľnú kontrolu v prevádzke so zameraním na poľnohospodársku a rastlinnú výrobu, kde v rámci činnosti sa vykonáva manipulácia s toxickými látkami a zmesami. Napriek tomu že cieľné kontroly, boli zamerané na zabezpečenie pitného režimu v teplých dňoch v roku, v rámci kontroly sme zistili, že väčšina poľnohospodárskych podnikov nemá skladové priestory na uskladnenie prípravkov na chemickú ochranu rastlín, postrekové látky sa nakupujú len nevyhnutne potrebnom množstve a ihneď sa aplikujú. Naďalej pokračuje trend, znižovania používania agrochemikálií s charakterom toxických látok a zmesí v poľnohospodárskom sektore. Tieto prípravky sa nahrádzajú agrochemikáliami, ktoré nespádajú do kategórie toxických látok a zmesí a aplikáciu prípravkov a ochrana rastlín sa zabezpečuje vo väčšine prípadov dodávateľským spôsobom. Zároveň sme v roku 2021 zaevidovali 469 hlásení od podnikateľských subjektov, ktorí profesionálnym spôsobom vykonávajú reguláciu živočíšnych škodcov v okrese Trebišov.

### 2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

#### Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Zamerať sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém. Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cieľene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

#### Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje:

- o počtoch zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika v jednotlivých organizáciách, okresoch, regiónoch a v SR,
- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi,
- o jednotlivých organizáciách, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity,
- doplniť údaje o látkach poškodzujúcich reprodukciu a látkach narúšajúcich endokrinný systém,
- dosiahnuť zvýšenie miery uvedomovania si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom vrátane azbestu ako



aj z expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu a látkam narúšajúcim endokrinný systém.

Zameriavať sa aj na búracie a rekonštrukčné práce pri odstraňovaní azbestových materiálov v exteriéroch aj v interiéroch budov. Pozornosť venovať odstraňovaniu a opravám odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

V roku 2021 pracovať na zjednotení postupov pri kategorizácii rizika a zaradovaní prác do kategórií jednotlivými RÚVZ v SR s cieľom odstrániť nejednotnosť v posudzovaní. Prehodnotiť situáciu z hľadiska expozície karcinogénom a mutagénom pri práci v súvislosti so zmenami limitov a so sprísňovaním požiadaviek na účinnú ochranu zdravia pri práci vrátane kontroly používania primeraných OOPP.

## **Plnenie**

V okrese Trebišov v roku 2021 evidujeme 2 rizikové pracoviská, na ktorých sa pracuje s chemickými karcinogénmi s celkovým počtom exponovaných pracovníkov 27 z toho 23 žien. Jedná sa o onkologickú ambulanciu a onkologické oddelenie v NsP a.s. Trebišov. Na týchto pracoviskách sa pacientom podávajú chemoterapeutické prípravky v tabelárnej i injekčnej forme. V roku 2021 bolo podaných 6970 ampúl s cytostatikami v rámci chemoterapeutickej liečby na oddelení a na ambulancii onkológie. Oproti minulému roku nedošlo v tomto sektore k významným zmenám. Opatrenia na ochranu zdravia, zníženie a minimalizáciu expozície pracovníkov spočíva v príprave chemoterapeutických prípravkov v digestore, v dôslednom používaní osobných ochranných pracovných prostriedkov a ich pravidelnom udržiavaní, v dodržiavaní bezpečných pracovných postupov a v pravidelnej účasti na školení bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci. Na týchto pracoviskách sa kladie veľký dôraz na ochranu zdravia, ktorá spočíva predovšetkým v minimalizácii expozície pracovníkov pri príprave chemoterapeutických prípravkov v digestore, v dôslednom používaní osobných ochranných pracovných prostriedkov a ich pravidelnom udržiavaní, v dodržiavaní bezpečných pracovných postupov a v pravidelnej účasti na školení bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci.

V rámci posudkovej činnosti sme vydali 107 rozhodnutí k návrhu na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. Vo všetkých prípadoch sa o práce vykonávané v exteriéry bez súvisu s vnútornými priestormi budov t.j. o demontáž strešnej krytiny. Obdobne ako v predchádzajúcich rokoch evidujem rastúci trend v odbornej sanácii strešnej krytiny podnikateľskými subjektmi.

Závažné poškodenia zdravotného stavu zamestnancov, ktorí pri svojej pracovnej činnosti používajú uvedené dokázané alebo pravdepodobné chemické karcinogény, sa nezistilo.

RÚVZ so sídlom v Trebišove nevydáva osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie ani na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie.

Mimoriadne situácie alebo havárie v okrese Trebišov sme roku 2021 nezaevidovali.

## 2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Gestor

ÚVZ SR

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Špecifické ciele

- navrhovať a usmerňovať realizovanie intervenčných aktivít zameraných na znižovanie zdravotných rizík zo životného štýlu, z práce a z pracovného prostredia,
- navrhovať a usmerňovať zlepšovanie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov v spolupráci so zamestnávateľmi, SZČO a PZS (prostredníctvom poradní zdravia pri RÚVZ v SR, projektu Zdravé pracoviská, a i.),
- poskytovať odborné poradenstvo zamestnávateľom a zamestnancom zamerané na prevenciu zdravotných rizík a ochranu zdravia pri práci s osobitným zameraním na malé a stredné podniky,
- zapájať sa do európskych informačných kampaní vedených európskymi inštitúciami, zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci, komunikovanie o zdravotných rizikách z faktorov práce a pracovného prostredia, hľadanie efektívnych spôsobov ochrany a podpory zdravia pri práci a realizáciu vhodných preventívnych opatrení,
- realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi,
- zvyšovať odbornú a technickú vybavenosť pracovísk na poskytovanie odborného poradenstva a vykonávanie objektívnych zisťovaní, priebežne zvyšovať efektívnosť pracovných postupov,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce, pracovného prostredia a faktorov životného štýlu, a o možnosti zosilňovania až znásobenia ich negatívnych účinkov na zdravie,
- zlepšiť prevenciu chorôb z povolania prostredníctvom médií zverejňovaním informácií o trendoch vývoja rizikových prác na národnej a regionálnej úrovni spolu s príčinami ich vzniku a informácií o výskyte a trendoch vývoja chorôb z povolania v Slovenskej republike spolu s príčinami ich vzniku,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov prostredníctvom médií o možnostiach ochrany a podpory zdravia pri práci a pri zmene návykov v spôsobe života na vytváranie psychickej, fyzickej a sociálnej pohody a zabezpečiť, aby verejnosť bola včas informovaná o nových predpisoch na ochranu zdravia pri práci,
- intenzívne medializovať a propagovať význam ochrany zdravia pri práci a činnosť orgánov verejného zdravotníctva tak, aby sa táto oblasť (v aspektoch prevencie i represie) lepšie dostala do povedomia zamestnávateľov, zamestnancov a ďalších subjektov,
- vydávať odborné príručky, informačné a propagačné materiály pre zamestnávateľov a zamestnancov na účely propagácie tém ochrany zdravia pri práci a právnych predpisov na ich lepšie pochopenie a uplatňovanie,

- informovať odbornú a laickú verejnosť o otázkach ochrany zdravia pri práci prostredníctvom odborných konferencií a seminárov vrátane vedeckých a medzinárodných, ktoré budú odborne garantovať vzdelávacie a výskumné inštitúcie.

Etapy riešenia rok 2021 a ďalšie roky

Vzhľadom na nepriaznivú epidemiologickú situáciu pandémie COVID-19 sme v roku 2021 nevykonávali zdravotno-výchovné aktivity priamo na pracoviskách. Poradenstvo pre zamestnávateľov aj zamestnancov zahrňovalo predovšetkým informácie o povinnostiach pri predchádzaní šírenia koronavírusu na pracovisku, povinnosti prevádzkovateľov pri zabezpečovaní dezinfekcie priestorov prevádzky, povinnosti fyzických osôb pri dodržaní karanténnych opatrení a i. , preto oddelenie PPLaT poskytovalo nepretržitú súčinnosť v záujme zníženia šírenia ochorenia COVID-19.

## 2.2.1 Zdravé pracoviská

Riešiteľské pracoviská

Vybrané RÚVZ v SR

Anotácia

Prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia, propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy. Zameriť sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi. Vychádza sa z poznatku, že zamestnanec, ktorý je informovaný a vzdelaný o spôsobe a miere rizika, sa správa tak, že miera jeho zdravotného rizika sa významne zníži. Usmerňovať PZS v SR.

Realizačné výstupy

Zvýšenie informovanosti o vzájomne pôsobiacich faktoroch práce a životného štýlu.

Údaje o prebiehajúcich intervenčných programoch v podnikoch, počty podnikov a osôb zapojených do programov podpory zdravia pri práci.

Údaje o počtoch podnikov zapojených do projektu a konkrétne informácie o každom podniku: prevádzka, výrobné zameranie, realizované výkony v rámci projektu a ich výsledky, objektivizácie faktorov práce a pracovného prostredia, intervenčné aktivity zamerané na ochranu a podporu zdravia pri práci.

Údaje o regionálnych aktivitách zameraných na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi.

Meranie účinnosti programov meraním prevalencie rizikových faktorov v skupinách pracujúcej populácie.

## Plnenie

Vzhľadom na nepriaznivú epidemiologickú situáciu spôsobenú šírením sa koronavírusu bola činnosť oddelenia PPLaT zameraný vo väčšej miere na plnenie protiepidemických opatrení v jednotlivých prevádzkach okresu Trebišov. Zamestnanci PPLaT vykonávali v súčinnosti s oddelením epidemiológie epidemiologické vyšetovanie osôb pozitívne testovaných na ochorenie COVID-19, nariaďovali karanténne opatrenia a zabezpečovali dezinfekciu priestorov pracovísk kde sa pohyboval zamestnanec s potvrdeným ochorením COVID-19. Pri zabezpečovaní opatrení týkajúcich sa pracovísk v boji proti šíreniu ochorenia COVID-19 sme poskytli celkovo **2812 konzultácií**, ktoré zahrňovali predovšetkým informovanie prevádzkovateľov prevádzok o povinnostiach pri predchádzaní šírenia koronavírusu na pracovisku, povinnosti prevádzkovateľov pri zabezpečovaní dezinfekcie priestorov prevádzky, povinnosti fyzických osôb pri dodržaní karanténnych opatrení a i. Pri uvádzaní priestorov do prevádzky prevádzkovatelia sa najčastejšie dopytovali ohľadne vhodnosti priestorov a zmeny v užívaní týchto priestorov, predkladali projektové dokumentácie ktoré boli posudzované mnohokrát aj s inými dotknutými oddeleniami na RÚVZ. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v súvislosti s vydanými opatreniami na predchádzanie šírenia koronavírusu sme v maloobchodných prevádzkach vo veľkej miere konzultovali s prevádzkovateľmi vhodný druh dezinfekčného prostriedku pre styk s pokožkou a pre účely dezinfekcie priestorov, zabezpečenie a označovanie náhradného obalu dezinfekčného prostriedku z dôvodu prevencie zámesty resp. zmiešania rôznych prípravkov, ktoré by následne mohli poškodiť zdravie, zabezpečenie správneho označenia prevádzky ohľadne režimu vstupu osôb do priestorov prevádzok a i. Prevádzkovatelia sa denne telefonicky dopytovali ohľadne povinností pri nariadených opatreniach vyplývajúcich pri uzatvorení prevádzok, pri výskyte pozitívne testovaných zamestnancov a požiadaviek týkajúcich karanténnych opatrení, preto oddelenie PPLaT poskytovalo nepretržitú súčinnosť v záujme zníženia šírenia ochorenia COVID-19.

### 2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Riešiteľské pracoviská RÚVZ v SR

Anotácia

Realizovať informačné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov, zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci podľa aktuálne vyhlásenej témy kampane. Aktívne sa zapojiť do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V prípade potreby spolupracovať s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto EU OSHA) a realizovať spoločné previerky podľa aktuálnej témy kampane.

Realizačné výstupy

Údaje o realizovaných intervenčných a informačných aktivitách zameraných na aktuálnu tému kampane.

## **Plnenie**

Informácie o aktivitách v rámci Európskeho týždňa BOZP.

Z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie a šírenia ochorenia COVID-19 sa táto úloha v roku 2021 neplnila.

Informácia o spolupráci s orgánmi inšpekcie práce a NIP.

V roku 2021 sme vykonali jednu spoločnú kontrolu s NIP Košice v súvislosti so šetrením podnetu v prevádzke Pertex s.r.o. Kráľovský Chlmec. V kontrolovanej prevádzke boli zistené nedostatky na základe ktorých bola uložená pokuta.

### 3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY

#### 3.1 Bezpečnosť PC fliaš vo vzťahu k migrácii bisfenolu A

Úlohu plní RÚVZ so sídlom v Poprade. Tunajší úrad sa na tejto úlohe nepodieľa.

#### 3.2 Monitoring príjmu kuchynskej soli

Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO a preto je úloha zameraná na kontrolu pridanej jedlej soli do hotových pokrmov v ZSS, pekárenských výrobkov a chleba. Úloha nadväzuje na úlohy „Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017-2025“.

Oddelenie hygieny výživy RÚVZ so sídlom v Trebišove zrealizovalo odber vzorky jedného hotového pokrmu na stanovenie obsahu jedlej soli (mg/kg). Vzorka hotového pokrmu bola odobratá v zariadení spoločného stravovania spadajúceho do kategórie uzavretého sektoru (zariadenie poskytujúce sociálnu starostlivosť). Obsah soli vo vyšetrenej vzorke hotového pokrmu - 5 262 mg/kg neprekračoval najvyššie prípustné množstvo stanovené výnosom MZ SR z 20. marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách. Spracovaný výsledok odobratej vzorky bol odoslaný na RÚVZ Košice.

**Odobratá vzorka na laboratórne vyšetrenie v zariadení spoločného stravovania – uzavretý systém (zariadenie sociálnej starostlivosti):** Charitný dom Jozefa Machalu, Paričovská 2745/116, Trebišov

**Názov hotového pokrmu -** Polievka fazuľová horniacka

#### 3.3 Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky

Úlohu plní RÚVZ so sídlom v Poprade. Tunajší úrad sa na tejto úlohe nepodieľa.

## 4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

### 4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

#### Cieľ

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

#### a) Podpora zdravého štartu do života

V rámci plnenia úlohy v prioritnej oblasti **Podpora zdravého štartu do života** v roku 2021 sme evidovali jedno zariadenie, v ktorom sa stretávali matky s deťmi na materských dovolenkách, Materské centrum Sovička v Sečovciach, ktoré je v prevádzke od roku 2017.

*Z dôvodu nariadenia opatrení na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosného ochorenia COVID-19 a možným ohrozením verejného zdravia sa konali obmedzené aktivity v súlade s platnými protiepidemickými opatreniami (v exteriéry sa realizovalo divadielko pre deti v podaní divadla Cililing).*

#### b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

RÚVZ so sídlom v Trebišove sa podieľal na realizácii celoslovenského projektu „**Školský program – ovocie a zelenina**“. Projekt je zameraný na zvyšovanie zdravotného a nutričného uvedomenia u detí a rodičov. Na základe Stratégie Slovenskej republiky pre realizáciu školského programu na školské roky 2017/2018-2022/2023 sa projekt „Školský program“ realizoval na základe metodických pokynov ÚVZ SR. V školskom roku 2020/2021 realizovali pracovníci RÚVZ so sídlom v Trebišove **sprievodné edukácie** na základných a materských školách. Jednalo sa hlavne o aktivity informačného a propagačného charakteru (význam ovocia, zeleniny, mlieka a mliečnych výrobkov vo výžive detí a mládeže; pozitívna zmena stravovacích návykov v rodinách a vplyv výživy na zdravie). Informácie o realizácii projektu boli zverejnené na panely vo vstupných priestoroch objektu RÚVZ so sídlom v Trebišove. Počet výkonov: 13

Projekt „**Viem, čo zjem**“ je celoslovenský projekt medzinárodného charakteru. Cieľom projektu je motivovať žiakov základných škôl k vyváženému životnému štýlu, správny stravovací návykom a podporiť ich záujem o pohybové aktivity. *Do predmetného projektu sa hodnotiacom roku neprihlásila žiadna škola.*

V dvoch materských školách boli vytvorené priestorové i prevádzkové možnosti zabezpečenia stravovania u detí, ktoré si vyžadujú **diétne stravovanie**. Bolo umožnené donášať deťom stravu pripravovanú doma (alergie na bielkovinu kravského mlieka, sóju, vaječný bielok, intolerancia laktózy). V jednej ŠJ pri Základnej škole došlo k zmene v prevádzkovaní priestorov, z dôvodu vytvorenia pracovných priestorov a plôch pre prípravu stravy pre žiakov s diétnym stravovaním.

Kontrola dodržiavania **pitného režimu** pre deti bola vykonaná v 1 materskej škole. Pri vykonanom monitoringu so zameraním na pitný režim bolo zistené, že okrem nápojov uvedených v jedálnom lístku je pitný režim zabezpečený počas celého dňa. V dopoludňajších hodinách sú deťom podávané slabo osladené čaje a v popoludňajších hodinách väčšinou čistá pitná voda alebo ochutené vody so sirupom.

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol zameraný na posudzovanie jednotlivých prevádzok pred ich uvedením do prevádzky, na posudzovanie stavieb, objektov a priestorov pred ich samotnou výstavbou, resp. zmenou účelu, na kontrolu vypracovania a dodržiavania prevádzkových poriadkov, zásad správnej výrobnéj praxe vrátane sanitácie a ich verifikáciu v praxi s následnou evidenciou (skladovanie potravín, tepelné opracovanie, výdaj pokrmov, uchovávanie pokrmov, manipulácia s kuchynským biologickým odpadom a použitými jedlými olejmi a pod.), na dodržiavanie osobnej a prevádzkovej hygieny, na kontrolu odkladania vzoriek pred ich výdajom.

V jednej súkromnej školskej jedálni pri základnej škole sa naďalej ponúkali pre žiakov školy desiate, ktoré sa tu pripravovali. Skúsenosti sú podľa vedenia školy veľmi kladné. Deti si zvykli na možnosť desiatovať v školskej jedálni. Ponúkaný sortiment desiat je pestrý (mlieko, mliečne výrobky, ovocie, pitný režim). Celkovo bolo odobratých a mikrobiologicky vyšetrených 21 vzoriek pokrmov.

**c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení**

*Z dôvodu nariadenia opatrení na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosného ochorenia COVID-19 a možným ohrozením verejného zdravia sa neorganizovali žiadne vzdelávacie aktivity.*

**d) Podpora pohybových aktivít**

Plnenie úlohy **NAPPPA** „Testovanie telesnej zdatnosti, hodnotenie držania tela a meranie antropometrických ukazovateľov u žiakov základných škôl. Hodnotenie úrovne pohybovej aktivity, stravovacích návykov a životného štýlu v súvislosti s nameranými ukazovateľmi“, z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19, projekt nebol v hodnotiacom roku realizovaný.

Odborní zamestnanci RÚVZ so sídlom v Trebišove v rámci výkonu ŠZD vykonali kontrolu v 9 telovýchovných zariadeniach zriadených pri ZŠ v okrese Trebišov. Všetky TV zariadenia sú zásobované z verejného vodovodu v správe VVS a. s. závod Trebišov.

**e) Monitoring antropometrických ukazovateľov vybraných vekových skupín detí školského veku**

*Z dôvodu nariadenia opatrení na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosného ochorenia COVID-19 a možným ohrozením verejného zdravia sa monitoring nekonal.*

## **4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI**

**Cieľ:**

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku.

*Boli odobraté 4 vzorky piesku za účelom zistenia indikátorov mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku v pieskoviskách, ktoré sú určené na hranie detí (4 vzorky piesku z materských škôl). Všetky odobraté vzorky piesku boli v súlade s Vyhláškou MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach a požiadavkách na pieskoviská.*



### 4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

#### **Cieľ:**

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

V mesiaci október a november 2021 odobrali odborní zamestnanci tunajšieho úradu verejného zdravotníctva mesačné jedálne lístky v 3 vybraných ZŠ v okrese Trebišov. V zmysle odbornej metodiky ÚVZ SR (príloha k prípisu č. HDM/1736/89695/2019 zo dňa 25.2.2019), boli jedálne lístky nasledovne vyhodnotené:

#### ***Vyhodnotenie mesačných jedálnych lístkov za mesiac október 2021:***

1. ***ŠJ pri ZŠ, Komenského 1962/8, 075 01 Trebišov***
  - Koeficient pestrosti: 0,71
  - Frekvencia podávania vybraných druhov potravín/pokrmov:  
obedy – veľmi dobré
2. ***ŠJ pri CZŠ s MŠ sv. Juraja, Gorkého 5, 075 01 Trebišov***
  - Koeficient pestrosti: 0,67
  - Frekvencia podávania vybraných druhov potravín/pokrmov:  
obedy – výborný
3. ***ŠJ pri ZŠ, M. R. Štefánika 910/51, 075 01 Trebišov***
  - Koeficient pestrosti: 0,70
  - Frekvencia podávania vybraných druhov potravín/pokrmov:  
obedy – výborný

#### ***Vyhodnotenie mesačných jedálnych lístkov za mesiac november 2021:***

1. ***ŠJ pri ZŠ, Komenského 1962/8, 075 01 Trebišov***
  - Koeficient pestrosti: 0,74
  - Frekvencia podávania vybraných druhov potravín/pokrmov:  
obedy – výborný
2. ***ŠJ pri CZŠ s MŠ sv. Juraja, Gorkého 5, 075 01 Trebišov***
  - Koeficient pestrosti: 0,65
  - Frekvencia podávania vybraných druhov potravín/pokrmov:  
obedy – výborný
3. ***ŠJ pri ZŠ, M. R. Štefánika 910/51, 075 01 Trebišov***
  - Koeficient pestrosti: 0,68
  - Frekvencia podávania vybraných druhov potravín/pokrmov:  
obedy – výborný

#### **4.4 ÚRAZY U DETÍ V SR**

**Cieľ:**

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

*Projekt sa v hodnotiacom roku 2021 nekonal. Projekt sa realizuje každé nasledujúce tri roky (2022).*

## 6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

### 6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

#### 1. Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním :

Táto úloha je vykonávaná priebežne.

*Udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania na regionálnej, okresnej a lokálnej úrovni so zameraním na definovanie imunitných dier, definovanie rizikovej populácie a spôsobu riešenia zistených nedostatkov.*

Popis riešenia tejto úlohy RÚVZ so sídlom v Trebišove v roku 2021:

- V roku 2021 bola vykonaná kontrola očkovania v zariadeniach sociálnych služieb (očkovanie proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam a očkovanie proti chrípke) - 18 kontrol.
- V mesiaci september – október 2021 bola vykonaná kontrola očkovania na ambulanciách pre deti a dorast v územnej pôsobnosti okresu Trebišov - 25 kontrol.
- V septembri – októbri 2021 bola taktiež vykonaná kontrola očkovania neimúnnych osôb v priamom kontakte s chorými na VHB a nosičmi HBsAg na ambulanciách pre dospelých v územnej pôsobnosti okresu Trebišov – 16 kontrol.
- V skupine ochorení preventabilných očkovaním boli v roku 2021 hlásené tieto ochorenia:
  - B 18.1 Chronická vírusová hepatitída B - 4 ochorenia (očkovací status: 1x očkovaný riadne, 3x neočkovaní);
  - Z 22.5 Nosičstvo HBsAg - 27 novoevidovaných nosičov (očkovací status: 22x osôb neočkovaných proti VHB; 2x nezistený očkovací status, 3x očkovaný riadne tromi dávkami);
  - A 15 – A 18 Tuberkulóza - 4 ochorenia (očkovací status: 2x očkovací status neznámy, 2x neočkovaní);
  - Meningokoková meningitída (A 39.0 Meningokoková meningitída (G01\*) – 2 ochorenia (očkovací status: 2x neočkovaní), A 39.2 Akútne meningokokcémia – 1 ochorenie (očkovací status: 1x neočkovaný));
  - A 08.0 Rotavírusová enteritída - 93 ochorení (očkovací status: 93x neočkovaní)

Ochorenia preventabilné očkovaním	rok 2021	rok 2020	rok 2019	rok 2018
Osýpky	0	0	56	109
VHA	0	1	1	1
VHB	4	0	5	7
HBsAg pozitivita	27	27	45	38
Pertussis	0	17	6	0
Kliešťová encefalitída	0	0	0	0
Meningokokové invazívne ochorenia	3	3	2	1
Rotavírusové enteritídy	93	120	94	78
Tuberkulóza	4	1	17	11

- Porovnanie trendu ochorení preventabilných očkovaním so získanými výsledkami administratívnej kontroly očkovania:

Ochorenia preventabilné očkovaním	rok 2021			rok 2020			rok 2019			rok 2018		
	Chorí	Z toho očkovaní úplne	Zaočkovanosť populácie v %	Chorí	Z toho očkovaní úplne	Zaočkovanosť populácie v %	Chorí	Z toho očkovaní úplne	Zaočkovanosť populácie v %	Chorí	Z toho očkovaní úplne	Zaočkovanosť populácie v %
Záškrt	0	-	94,6	0	-	95,4%	0	-	95,3%	0	-	96,7%
Tetanus	0	-		0	-		0	-				
Pertussis	0	-	92,2	17	5	93,6%	6	2	96,2%	0	-	97,2%
Poliomyelitída	0	-	94,6	0	-	95,4%	0	-	95,3%	0	-	96,7%
			-			-			-			-
			92,2			93,6%			96,2%			97,2%
Hemofilové invazívne och.	0	-	94,6	0	-	95,7%	1	0	95,7%	0	-	96,8%
VHB	0	-	94,6	0	-	96,0%	5	2	95,7%	7	0	96,8%
Pneumokokové invazívne ochor. u detí	0	-	94,7	0	-	96,0%	0	-	95,7%	0	-	97,1%
Parotitída	0		92,6	0		95,8%	0	-	95,7%	0	-	96,5%
Osýpky	0			0			56	16		109	38	
Rubeola	0		96,1	0		94,8%	0	-	97,3%	0	-	98%
Tuberkulóza	0	-	-	1	0	-	17	0	-	11	0	-

## 2. Manažment očkovania

Zabezpečené bolo metodické usmerňovanie všeobecných lekárov pre deti a dospelých a všeobecných lekárov pre dospelých v okrese Trebišov – aktualizácia očkovacieho kalendára pre pravidelné povinné očkovanie detí a dospelých v roku 2021. Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove boli uverejnené nasledovné informácie: „Vakcíny nás chránia“ (v rámci Európskeho imunizačného týždňa), „Očkovací kalendár na rok 2021 pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých (platnosť od 1.1.2021)“

## 3. Kontrola očkovania v SR

- Na základe kontroly očkovania vykonanej v roku 2021 v zariadeniach sociálnych služieb (ZSS) a v detských domovoch zameranej na očkovanie proti chrípke a proti pneumokokovým ochoreniam, bola zistená zaočkovanosť proti chrípke vo všetkých vekových skupinách 67,3% (došlo k poklesu o 10,9%) a zaočkovanosť proti pneumokokovým ochoreniam vo všetkých vekových skupinách 24,4% (došlo k vzostupu zaočkovanosti o 3,7%).
- Zaočkovanosť v zariadeniach sociálnych služieb proti *Covid-19* vo všetkých vekových skupinách je vykonaná na 68,8%.
- V mesiaci september – október 2021 bola vykonaná kontrola povinného očkovania u detí. Na úrovni okresu bola zistená zaočkovanosť pod 95% v kontrolovanom ročníku 2019 -

základné očkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis, VHB, hemofilovým invazívnym infekciám a poliomyelitíde na 94,6%, očkovanie ročníka 2019 tromi dávkami konjugovanej pneumokokovej vakcíny na 94,7%, prvé preočkovanie ročníka 2014 proti diftérii, tetanu, pertussis a poliomyelitíde 94,0%, druhé preočkovanie ročníka 2007 proti diftérii, tetanu, pertussis a poliomyelitíde na 92,2%. Základné očkovanie proti MMR v ročníku 2019 vykonané na 92,6% a v ročníku 2018 vykonané na 96,1%. Preočkovanie proti MMR v ročníku 2009 vykonané na 91,4% a v ročníku 2008 vykonané na 94,2%.

Na základe výsledkov kontroly očkovania k 31.8.2021 je možné konštatovať, že zaočkovanosť oproti roku 2020 je nasledovná:

- Zaočkovanosť v kontrolovanom ročníku 2019 proti:
  - diftérii, tetanu, pertussis, VHB, hemofilovým infekciám, poliomyelitíde klesla - z 96,2% na 94,6%;
  - pneumokokom klesla - z 96,2% na 94,7%;
  - MMR klesla - z 94,2% na 92,6%.
- Zaočkovanosť základného očkovania proti MMR v ročníku 2018 klesla z 97,4% na 96,1%.
- Zaočkovanosť pri preočkovaní proti MMR v kontrolovaných ročníkoch je nasledovná:
  - v ročníku 2009 klesla - z 95,7% na 91,4%;
  - v ročníku 2008 mierne klesla - z 94,8% na 94,2%.
- V zaočkovanosti proti DTaP-IPV bol v ročníku 2014 zaznamenaný pokles z 95,4% na 94,0% ako aj v ročníku 2007 z 93,6% na 92,2%.
- V kontrolovanom období od 1.9.2020 – 31.8.2021 v porovnaní s rokom 2020 počet dočasných kontraindikácií stúpol (z 8 prípadov na 11 prípadov) a počet trvalých kontraindikácií klesol (z 19 prípadov na 16 prípadov).  
Pri kontrole uchovávaní vakcín v ambulanciách neboli zistené závažné nedostatky.
- V septembri - októbri 2020 bola vykonaná kontrola očkovania neimúnnych osôb v priamom kontakte s nosičmi HBsAg na ambulanciách pre dospelých v územnej pôsobnosti okresu Trebišov. V kontakte s nosičmi HBsAg bolo 36 osôb, z toho 1 osoba bola zaočkovaná tromi dávkami vakcíny, 3 osoby boli zaočkované dvoma dávkami vakcíny a 3 osoby boli zaočkované jednou dávkou vakcíny. Očkovanie bolo spolu vykonané u 7 osôb (19,4%) podliehajúcich tomuto očkovaniu. Z celkového počtu 36 osôb bolo zaočkovaných 7 osôb, čo predstavuje 19,4% zaočkovanosti. V očkovaní sa naďalej pokračuje, niektoré kontakty, ktoré spadajú do kontrolovaného obdobia, sú ešte v štádiu vyšetrovania na protilátky proti vírusovej hepatitíde B. Ostatné kontakty sú opakovane predvolávané na zahájenie očkovania z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie.

#### **4. Odstránenie rozdielov v zaočkovanosti na všetkých úrovniach, ktoré zabezpečí udržanie vysokej zaočkovanosti populácie**

*Pre účely udržania vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania a pre účely znižovania až odstraňovania rozdielov v zaočkovaní v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva sa zabezpečili nasledovné aktivity a postupy:*

- Priebežne počas roka 2021 pokračovala spolupráca s asistentmi a koordinátorom podpory zdravia (príspevková organizácia MZ SR Zdravé komunity n.o.) v mestách Sečovce a Trebišov. Asistenti vykonávali edukáciu o význame očkovania v rómskych

komunitách. Poskytovali súčinnosť pri zabezpečení očkovania a doočkovania detí z marginalizovaných skupín týkajúceho sa povinného očkovania. Zároveň v tejto oblasti prebieha spolupráca s terénnymi sociálnymi pracovníkmi miest Trebišov, Sečovce a obcí v okrese Trebišov.

## 6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

### 1. Zlepšenie laboratórnej spolupráce

- Laboratórna spolupráca na okresnej úrovni je dobrá. V roku 2021 nebol vykultivovaný kmeň *H. influenzae* (nešpec.). Pravidelne je vykonávaná *analýza polyrezistentných kmeňov*. Celkovo bolo v roku 2021 vykultivovaných *20 rôznych kmeňov* (36 prípadov) .

### 2. Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení

- Úloha je plnená priebežne. Prenosné ochorenia boli v roku 2021 hlásené poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti, zdravotníckymi pracovníkmi, laboratóriami v Košiciach (Medirex a.s., Synlab slovakia s.r.o.), v Stropkove (Unilabs - Alpha medical s.r.o.) a NsP n.o. Kráľovský Chlmec (Klinická biochémia, hematológia a transfuziológia). Hlásenia sú vykonávané prostredníctvom systému EPIS, mailom, telefonicky, poštou. Pohlavne prenosné ochorenia sú hlásené z dermatovenerologických a gynekologických ambulancií. Ochorenia na TBC sú hlásené z Oddelenia tuberkulózy a pľúcnych chorôb NsP Trebišov a.s.. Zabezpečená bola úzka spolupráca s infekčným oddelením NsP Michalovce a.s. a infekčným oddelením UNLP Košice pre pacientov s trvalým bydliskom v okrese Trebišov. Od marca 2015 je infekčná ambulancia pri NsP Trebišov a.s. zrušená.
- Z lôžkových zdravotníckych zariadení v roku 2021 boli priebežne hlásené ochorenia na nozokomiálne nákazy.
- V priebehu roka 2021 hlásilo chrípku a prenosné ochorenia do EPIS 7 lekárov.

### 3. Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení

*Analýza prenosných ochorení za rok 2021 (porovnanie výskytu prenosných ochorení v roku 2021 s výskytom v roku 2020 a za posledných 5 rokov, dlhodobé trendy):*

- Priebežne sa vykonáva *epidemiologické vyšetrowanie v ohniskách nákaz* v závislosti od epidemiologickej situácie vo výskyte prenosných ochorení: v roku 2021 bolo evidovaných **19 471 hlásení prenosných ochorení**, ktoré boli spracované v systéme EPIS.

V systéme EPIS spracované:	Ochorenia	Ohniská
2021	19471	11577
2020	4217	837
2019	1777	607
2018	1592	694
2017	1676	468
2016	1977	724
2015	1271	480

- V roku 2021 nebol zaznamenaný výskyt ochorení na *diftériu* a *mumps*. V porovnaní s rokom 2020, kedy bolo hlásených spolu 17 ochorení na *pertussis*, v roku 2021 nebolo ochorenie hlásené. Zvýšil sa počet *tuberkulóz*, v roku 2020 bolo hlásené 1 ochorenie, zatiaľ čo v roku 2021 boli hlásené 4 ochorenia.
- Spracovaná bola *12-krát mesačná analýza* prenosných ochorení v okrese Trebišov, prostredníctvom, ktorej je zabezpečená priebežná informovanosť o epidemiologickej situácii v okrese Trebišov pre: RÚVZ so sídlom v Košiciach, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, pre lekárov prvého kontaktu, mikrobiológov, infektológov a obyvateľstvo - emailom a na webovej stránke RÚVZ Trebišov.
- *Systém rýchleho varovania (SRV)* – vložených bolo **33 informácií** o mimoriadnych epidemiologických situáciách v okrese Trebišov.
- Priebežne sa vykonávala *surveillance hemokultúr*, s následným epidemiologickým vyšetrením na príslušnom oddelení. V roku 2021 bolo vyšetrených **177 septikémií**. V roku 2021 došlo k nárastu počtu septikémií oproti roku 2020 o 129 prípadov, ktoré boli hlásené do systému EPIS.

#### **Analýza chrípkovej situácie v okrese Trebišov:**

- *12 - krát* bola vykonaná mesačná analýza situácie v okrese Trebišov. Uverejnená je aj na webovej stránke RÚVZ Trebišov;
- *52 - krát* týždenne bolo spracované hlásenie o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení, tieto údaje sú uverejnené na webovej stránke RÚVZ Trebišov.
- V roku 2021 nebol odobratý materiál na chrípku so sentinelovými lekármi v okrese Trebišov.

#### **4. Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom prísťahovalcov**

- V Útvare policajného zaistenia pre cudzincov Sečovce bolo v priebehu kontrolovaného obdobia umiestnených 7 detí na prechodné obdobie (5 detí do 15 rokov a 2 detí nad 15 rokov, z toho 3 dievčatá, 4 chlapci). V období umiestnenia v predmetnom zariadení očkovací status týchto detí neznámy, *očkovanie bolo vykonané proti morbillám, rubeole, parotitíde v čase od 01.09.2020 – 31.08.2021 u všetkých 7 detí.*

Zaistené osoby sú zvyčajne bez akejkoľvek zdravotnej dokumentácie a sú ďalej odosielané do iných útvarov policajného zaistenia pre cudzincov. V predmetnom útvare sa deti zdržiavajú zvyčajne krátke prechodné obdobie.

#### **5. Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení**

Vykonávajú sa aktivity zamerané na *zvýšenie informovanosti pre zlepšenie a skvalitnenie „individuálnej“ prevencie obyvateľov v oblasti prenosných ochorení a zvýšenie ich schopnosti vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami:*

1. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove je zabezpečená informovanosť obyvateľstva o výskyte prenosných ochorení v okrese Trebišov, (s mesačnou frekvenciou); o výskyte ARO a chrípke podobných ochorení v okrese, analýza o výskyte ochorenia COVID-19 (s týždennou frekvenciou).

2. RÚVZ so sídlom v Trebišove má na svojej webovej stránke [www.ruvz.tv.sk](http://www.ruvz.tv.sk) pravidelne zverejňované aktuálne informácie v problematike ochrany verejného zdravia počas trvania pandémie s výskytom ochorení COVID-19 - „Aktuálna epidemiologická situácia v súvislosti s výskytom ochorení COVID-19 u obyvateľov s trvalým pobytom v okrese Trebišov“, praktické informácie pre osoby prichádzajúce zo zahraničia, praktické informácie pre osoby, ktoré musia absolvovať domácu izoláciu, ako aj postup pri výskyte príznakov ochorenia COVID-19.
- Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove boli ďalej uverejnené nasledovné informácie: „*Vakcíny nás chránia*“ (v rámci Európskeho imunizačného týždňa), „*Očkovací kalendár na rok 2021 pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých (platnosť od 1.1.2021)*“, „*Čo treba robiť po príchode zo zahraničia*“ a ďalšie informácie, týkajúce sa výskytu ochorenia COVID-19 spôsobeným koronavírusom SARS-CoV-2 (*usmernenia, opatrenia, analýzy, odporúčania*).
  - Pri každom vyšetrení v ohnisku nákazy sa vykonáva edukácia zameraná na primárnu a sekundárnu prevenciu výskytu konkrétneho prenosného ochorenia.
  - V súvislosti s prevenciou a zároveň kontrolou pri ochorení COVID-19, RÚVZ so sídlom v Trebišove spolupracuje v teréne s asistentmi podpory zdravia a členmi Rómskej poriadkovej služby ako aj s ďalšími zložkami. Komunikuje sa priamo s klientmi a RÚVZ koordinuje postup aktivít v spolupráci so zložkami v teréne.
  - V roku 2021 v rámci *kampane hygieny rúk* boli zabezpečené v priestoroch RÚVZ so sídlom v Trebišove letáky a informačný panel o hygiene rúk. Prednesených bolo 5 prednášok o dezinfekcii a čistote rúk pre školské zariadenia v okrese Trebišov.
  - V rámci odbornej prípravy k odbornej spôsobilosti boli zabezpečené oddelením epidemiológie prednášky pre účastníkov kurzu na tému: „*Epidemiologicky závažné činnosti*“.
  - Vzhľadom na epidemiologickú situáciu sa každoročné aktivity nemohli uskutočniť, boli nahradené nasledovnými činnosťami:
    - RÚVZ so sídlom v Trebišove zhotovil informačný panel v sídle RÚVZ na tému „Svetový deň boja proti AIDS“.

## 6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

### 1. Skvalitniť hlásenie zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť

- V priebehu roka 2021 hlásilo chrípku a prenosné ochorenia do systém EPIS 7 lekárov. Zdravotnícke zariadenia ambulantnej a ústavnej zdravotnej starostlivosti v okrese Trebišov, ktoré nehlásia ARO a chrípke podobné ochorenia sú priebežne upozornené na dodržiavanie povinnosti hlásenia výskytu a podozrenia na výskyt povinne hlásených prenosných ochorení a nosičstva choroboplodných mikroorganizmov.



## **2. Kontrola kvality údajov v EPISe**

Priebežne sa vykonáva kontrola kvality údajov v systéme EPIS ako aj opravy údajov.

## **3. Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ**

Do systému EPIS sa **vkladajú** údaje podľa zoznamu položiek povinne hlásených do sietí od januára 2007. Súčasťou systému EPIS je systém rýchleho varovania pre rýchle prijímanie opatrení pri vzniku epidemickej situácie.

- *Systém rýchleho varovania (SRV)* – v roku 2021 vložených bolo 33 informácií o mimoriadnych epidemiologických situáciách v okrese Trebišov.
- *Chrípka - 52 x týždenne* bolo spracované hlásenie o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení.

## **4. Manažment epidémií**

V roku 2021 bolo analyzovaných **spolu 7 epidémií, ktoré boli hlásené do systému EPIS.**

1. **V roku 2021 pokračuje proťahovaný epidemický výskyt ochorení na syfilis.** Celkový počet ochorení v rámci proťahovanej epidémie syfilisu v okrese Trebišov od *03.01.2010 do 31.12.2021 je 676 ochorení.* Od roku 2016 možno hovoriť o tretej vlne epidémie. V roku 2016 došlo k vzplanutiu chorobnosti a výskyt ochorenia pokračoval aj v **roku 2021, kedy bolo postupne počas roka hlásených 22 ďalších nových ochorení.** Všetci pacienti boli liečení ambulantnou formou v Kožnom stacionári.
2. **Epidémia COVID-19:** V roku 2021 sa ochorenia v okrese bolo hlásených **18 282 pozitívnych osôb**, z toho 12 099 pozitívne testovaných PCR testom a 6 182 Ag testami.

Ochorenie COVID-19 bolo potvrdené u 9 207 mužov a 9 074 žien.

Počas trvania pandémie COVID-19 bolo hlásených v okrese Trebišov 144 úmrtí.

## **3. Manažment kontaktov a ohnísk**

a) **V systéme EPIS bolo spolu spracovaných 19 420 ochorení:**

- Potvrdené prípady: 19 140
- Pravdepodobné prípady: 3
- Možné prípady: 199
- Nepotvrdené prípady: 78
- Importované ochorenia: *hlásených 94 ochorení (dg.: A98.5, U07.1, U071.1)*

V roku 2021 sme zaznamenali 144 úmrtí na ochorenie COVID-19.

Spracovaných bolo **18 577 ohnísk u 19 420 prenosných ochorení**, v ktorých boli vykonané protiepidemické opatrenia. V ohniskách bolo **vydaných 40 468 opatrení.**

b) Vo všetkých ohniskách bolo vyšetrených **111 014 kontaktov** a vykonaných bolo **11 582 návštev v ohnisku.**

**c) Analýza jednotlivých ohnisk:**

- Pri COVID-19 potvrdený PCR a Ag bolo vyšetrených cca 109 692 kontaktov v ohniskách laboratórne potvrdených prípadov COVID-19 RT- PCR a Ag testom.
- Pri chronickej vírusovej hepatitíde B bolo vyšetrených 7 kontaktov, vydané 2 rozhodnutia.
- Pri chronickej vírusovej hepatitíde C bolo vyšetrovaných 22 kontaktov, vydaných bolo 22 rozhodnutí.
- Meningokoková meningitída (A 39.0 Meningokoková meningitída) - bolo vyšetrených 7 kontaktov, vydaných bolo 7 rozhodnutí pri 2 potvrdených prípadoch ochorenia, (A39.2 Akútne meningokokémia) boli vyšetrené 3 kontakty, vydané boli 3 rozhodnutia pri 1 potvrdenom prípade.
  
- Pri alimentárnych nákazách bolo odporúčaných na vyšetrenie a vyšetrovaných spolu **1 228 kontaktov**:
  - 100x Salmonellová enteritída – 313 kontaktov
  - 4x Shigella sonnei – 18 kontaktov
  - 15x Shigella flexneri - 52 kontaktov
  - 14x Infekcia E.coli – 55 kontaktov
  - 152x Kampylobakteriálna enteritída – 417 kontaktov
  - 93x Rotavírusová enteritída – 314 kontaktov
  - 8x Akútne gastroenteritída zapríčinená vírusom Norwalk- 22 kontaktov
  - 28x Enterocolitída zapríčinená Clostridium difficile (z toho v 19 prípadoch išlo o nozokomiálnu nákazu) – 1 kontakt
  - 12x Adenóvírusová enteritída – 36 kontaktov

**6. Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY – „The Epidemiological Surveillance System“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC.**

Údaje sú zadávané priebežne do systému EPIS. Podľa požiadaviek RÚVZ Banská Bystrica sú priebežne upravované aj údaje za predchádzajúce roky.

## **6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY**

**1. Surveillance vybraných nemocničných nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti a infekcií v mieste chirurgického výkonu podľa protokolu ECDC**

Na úlohe program EÚ HELICS sa bude pracovať podľa pokynov ÚVZ SR.

**2. Európska surveillance infekcií Clostridium difficile podľa protokolu ECDC**

Oddelenie epidemiológie RÚVZ so sídlom v Trebišove aj v roku 2021 systematicky pokračovalo v aktívnom sledovaní rovnakou metodikou, aká bola použitá v rámci predchádzajúcej štúdie prostredníctvom EPIS. Zistených bolo 28 ochorení (19x nozokomiálne nákazy, 9x komunitné ochorenie, 0x zo zariadenia sociálnych služieb).

### **3. Bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v európskych nemocniciach (BPS II)**

Oddelenie epidemiológie RÚVZ so sídlom v Trebišove nebolo v roku 2021 riešiteľom tejto úlohy.

### **4. Realizácia kampane Clean care is save care**

V roku 2021 bola oddelením epidemiológie RÚVZ so sídlom v Trebišove realizovaná kampaň: „Clean care is save care“.

- V roku 2021 v rámci kampane *hygieny rúk* boli zabezpečené v priestoroch RÚVZ so sídlom v Trebišove letáky a informačný panel o hygiene rúk. Prednesených bolo 5 prednášok o dezinfekcii a čistote rúk pre školské zariadenia v okrese Trebišov.
- V rámci kampane boli vo zvýšenej miere vykonávané kontroly dezinfekcie rúk - stery z rúk u zdravotníckych pracovníkov v rámci ŠZD. Odber sterov z rúk zdravotníckych zamestnancov vykonávame priebežne počas celého roka.

### **Surveillance nozokomiálnych nákaz**

- Hlásenie výskytu nozokomiálnych nákaz (NN) v roku 2021, spolu 228 NN:
  - NsP Trebišov, a.s.: 195 prípadov NN
  - NsP n.o. Kráľovský Chlmec: 33 prípadov NN
  - Nefrologicko-dialyzačné stredisko Logman Trebišov: 0 prípadov NN
  - Geria s.r.o., LDCH: 0 prípadov NN

Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za rok 2021 a porovnanie výskytu nozokomiálnych nákaz za roky 2020, 2019, 2018 a 2017.

Nozokomiálne nákazy	NsP Trebišov a.s.	NsP n.o. Kráľovský Chlmec	LDCH Geria s.r.o.	Nefrologicko-dialyzačné stredisko Logman Trebišov	Spolu
2021	195	33	0	0	228
2020	183	17	0	0	200
2019	229	18	2	0	247
2018	214	13	1	1	229
2017	134	19	2	0	155

- Za obdobie od 01.01.2021 do 31.12.2021 bolo vykonaných 30 previerok v ústavných zdravotníckych zariadeniach, 14 previerok v ambulantných zariadeniach, odobratých bolo 525 sterov z prostredia a 20 sterilných predmetov.

### **5. Implementácia moderných foriem vzdelávania epidemiológov, cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN**

Zamestnanci oddelenia epidemiológie sa v roku 2021 zúčastnili za účelom vzdelávania na nasledovných školeniach:

1. 30.3.2021- *on-line školenie* - Manažérske vzdelávanie pre štátnu správu - pasívna účasť – 1 zamestnanec /Mgr. Šantová/
2. 16.4.2021 – Osobné pozývanie na očkovanie proti COVID-19 – Mestský úrad Trebišov – aktívna účasť – 1 zamestnanec /Mgr. Šantová/

3. 18.11.2021 - *on-line školenie*: Školenie používateľov systému - rola referent, vedúci (skupina 1) modulu Registratúra – pasívna účasť – 1 zamestnanec - /Mgr. Šantová /
4. 15.12.2021– *on-line školenie*: Prax a trendy služobného hodnotenia – pasívna účasť – 1 zamestnanec - /Mgr. Šantová/

## 6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

### 1. Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo (pandémia, bioteroristické útoky)

- V roku 2021 bol opätovne *prekontrolovaný stav OOPP pre pracovníkov RÚVZ*, ktorí v prípade výskytu závažných foriem chrípky a pandémie ochorenia COVID-19 budú zasahovať v ohniskách nákaz.
- Usmernenie hlavného hygienika Slovenskej republiky v súvislosti s ochorením COVID-19 spôsobeným koronavírusom SARS-CoV-2 (11.aktualizácia) je zverejnené na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove, [www.ruvz.tv.sk](http://www.ruvz.tv.sk) ako aj aktuálne vyhlášky ÚVZ SR týkajúce sa:
  - izolácii osôb pozitívnych na ochorenie COVID-19 a karantény osôb, ktoré prišli do úzkeho kontaktu s osobou pozitívnu na ochorenie COVID-19,
  - opatrení pri ohrození verejného zdravia k obmedzeniam prevádzok a hromadných podujatí,
  - opatrení ku karanténym povinnostiam osôb po vstupe na územie Slovenskej republiky,
  - opatrení pri ohrození verejného zdravia pre okres Trebišov
- V procese schvaľovania prevádzkových poriadkov zdravotníckych zariadení sa požaduje zapracovanie postupov pri zistení osoby podozrivej z ochorenia na VNN v: ambulancii všeobecného lekára pre dospelých, v ambulancii všeobecného lekára pre deti a dorast, v ambulancii lekárskej služby prvej pomoci a na oddeleniach ústavných zdravotníckych zariadení. Zároveň sa požaduje zapracovanie požiadaviek na zabezpečenie funkčnosti postupov pri zistení osoby podozrivej z ochorenia na VNN na predmetných zdravotníckych pracoviskách.

### 2. Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

- 52x týždenne bolo spracované hlásenie o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení, tieto údaje sú priebežne uverejňované na webovej stránke RÚVZ Trebišov.
- V roku 2021 nebolo hlásené podozrenie na SARI z lôžkových zdravotníckych zariadení

## 6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V priebehu roka 2021 bolo odobraných 6 vzoriek odpadových vôd na záchytnosť enterovírusov v meste Sečovce a 6 vzoriek odpadových vôd v meste Trebišov. Všetky odobraté vzorky boli s negatívnymi výsledkami.

## 6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

### 1. Činnosť liniek pomoci AIDS

Pre laickú verejnosť je k dispozícii linka pomoci AIDS (0918680305, 056/6681274), ktorú v roku 2021 využil 1 klient (žena). Klientka na linke pomoci AIDS sa informovala na faktory prenosu, mechanizmus prenosu a riziko infikovania sa.

### 2. Edukačné programy zamerané na mládež a iné edukačné aktivity

V roku 2021 nebola realizovaná edukačná aktivita.

### 3. Aktivity k Svetovému dňu boja proti AIDS

Vzhľadom na epidemiologickú situáciu sa každoročné aktivity nemohli uskutočniť, boli nahradené nasledovnými činnosťami:

- RÚVZ so sídlom v Trebišove zhotovil informačný panel v sídle RÚVZ na tému „Svetový deň boja proti AIDS“.

## 6.8 PORADNE OČKOVANIA

### 1. Vedenie vakcinačnej poradne

V rámci *vakcinačnej poradne* bola priebežne počas roka 2021 poskytovaná poradenská a bezplatná konzultačná činnosť v problematike imunizácie:

- pre laickú verejnosť boli poskytnuté: 15x telefonické konzultácie v súvislosti s očkovaním;
- pre poskytovateľov zdravotnej starostlivosti boli poskytnuté: 31x konzultácie v súvislosti s očkovaním;

### 2. Riešenie odmietaní očkovania

V hodnotenom období roku 2021 v súvislosti s hláseným odmietaním povinného pravidelného očkovania odborní zamestnanci RÚVZ so sídlom v Trebišove vzhľadom na epidemiologickú situáciu v súvislosti s výskytom ochorenia COVID-19, nevykonávali štátny zdravotný dozor pre účely získania podkladov pre výkon prejednávania odmietania povinného očkovania so zákonnými zástupcami detí. Pri administratívnej kontrole očkovania bolo zistených 9 odmietaní očkovania.

## 9. PODPORA ZDRAVIA A VÝCHOVA K ZDRAVIU

### 9.1. NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

#### Gestor

ÚVZ SR

#### Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR

#### Plnenie:

Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu sa vo svojej činnosti, v súlade s aktualizovaným NPPZ, prioritne zameriava na:

- ovplyvňovanie determinantov zdravia
- znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva
- zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti

Aktivity oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu sú orientované na podporu zdravého životného štýlu, prevenciu najčastejšie sa vyskytujúcich chronických neinfekčných ochorení. Intervenčné aktivity - opatrenia sú zamerané primárne na podporu zdravého životného štýlu t.j. najmä na ovplyvňovanie výživy a stravovacích zvyklostí, fyzickej inaktivity, užívania tabaku, alkoholu a drog a na zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľov okresu Trebišov cestou Poradne zdravia, zdravotno-výchovných skupinových aktivít (prednášky, besedy) a formou hromadných zdravotno-výchovných aktivít (kampaní).

#### Národný program podpory zdravia bol v roku 2021 napĺňaný nasledovne:

- **Základná poradňa zdravia** - boli realizované vyšetrenia a poradenstvo u 55 osôb (počet klientov TZS). Z toho bolo 45 osôb prvovýšetrených a 10 osôb opakovane vyšetrených. Počet výkonov pri vyšetreniach spolu: 1056 výkonov.
- **Nadstavbové poradne zdravia** - telefonické poradenstvo v oblasti odvykania od fajčenia bolo poskytnuté 19 klientom. Vyšetrenie a poradenstvo v nadstavbových poradniach (*Výživová poradňa, Poradňa na odvykanie od fajčenia a Poradňa optimalizovania pohybovej aktivity*) bolo realizované u 27 osôb. Z toho bolo 22 osôb prvovýšetrených, 5 osôb bolo vyšetrených opakovane. *Poradňa pre HIV a drogové závislosti – odborné poradenstvo bolo poskytnuté 1 klientovi telefonicky.* Počet výkonov v nadstavbových poradniach je spolu 130.
- **Skupinové edukačné aktivity** – spolu bolo realizovaných 136 intervencií u 1248 účastníkov: ozdravenie výživy a zlepšenie pitného režimu – 26 intervencií, zvýšenie pohybovej aktivity – 25 intervencií, prevencia sociálne patologických javov - drogové závislosti – 9 intervencií, prevencia sociálne patologických javov - prevencia alkoholu – 9 intervencií, prevencia sociálne patologických javov - prevencia fajčenia – 12 intervencií, podpora zdravia obyvateľov rómskych osád – 5 intervencií, stomatohygiena – 2 intervencie, zdravé starnutie - 4 intervencie, duševné zdravie – 4 intervencie, prevencia civilizačných ochorení – srdcovo-cievne – 9 intervencií, prevencia civilizačných ochorení - diabetes mellitus – 4 intervencie, prevencia civilizačných ochorení – osteoporóza – 6 intervencie, prevencia civilizačných ochorení – onkologické ochorenia – 12 intervencií, iné témy (hygienu rúk) – 9 intervencií.

## 9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

### Gestor

ÚVZ SR

### Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR

### Plnenie:

Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu priebežne sleduje ukazovatele zdravotného stavu obyvateľstva okresu Trebišov na okresnej a obecnej úrovni. Bolo vykonané hodnotenia ukazovateľov zdravotného stavu obyvateľstva okresu Trebišov.

### *Stručná charakteristika zdravotného stavu obyvateľstva v okrese Trebišov*

V okrese Trebišov je vyššia miera celkovej úmrtnosti ako aj vyššia úmrtnosť žien, než je na úrovni Košického kraja a SR. Úmrtnosť na onkologické ochorenia je v okrese vyššia ako v Košickom kraji a porovnateľná s úmrtnosťou v SR. Štandardizovaná úmrtnosť na onkologické ochorenia je dlhodobo stúpajúca v okrese Trebišov podobne ako v Košickom kraji a v SR. Vývoj zdravotného stavu v okrese Trebišov je podmienený najmä nepriaznivými socioekonomickými ukazovateľmi a kultúrnymi zvyklosťami v heterogénnej národnostnej štruktúry okresu.

## 9.2. NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

### Gestor

MZ SR, ÚVZ SR

### Riešiteľské pracoviská

MZ SR, ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR

### Plnenie:

Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu sa vo svojej činnosti, v súlade s národným akčným plánom, prioritne zameriava na zlepšenie zdravotného uvedomenia celej populácie v problematike prevencie nadváhy a obezity. V roku 2021 boli realizované Oddelením podpory zdravia a výchovy k zdraviu skupinové intervenčné a zdravotno-výchovné aktivity v počte 80 besied pre 588 poslucháčov so zameraním *na prevenciu obezity, ozdravenie výživy a zlepšenie pitného režimu, prevenciu civilizačných ochorení, zdravé starnutie a zvýšenie pohybovej aktivity*.

Prostredníctvom *Nadstavbových poradní* sa realizovalo 83 výkonov zameraných na optimalizáciu výživy a pohybovej aktivity v kontexte prevencie obezity u dospelaj populácie. Aktivity boli zamerané na určovanie stavu telesnej hmotnosti, rozbor jedálneho lístka a bežne vykonávaných pohybových aktivít. Na základe získaných údajov a informácií sa poskytovalo individuálne poradenstvo zamerané na optimalizáciu pohybovej aktivity a stravovacieho režimu za účelom optimalizácie telesnej hmotnosti a telesnej zdatnosti.

### **9.2.1. Vyzvi srdce k pohybu - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie**

#### **Gestor**

CINDI program SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

#### **Riešiteľské pracoviská**

RÚVZ v SR

#### **Plnenie:**

RÚVZ so sídlom v Trebišove sa v roku 2021 zapojilo do kampane „Vyzvi srdce k pohybu“, ktorej cieľom je povzbudiť formou súťaže čo najviac ľudí, aby zaradili do svojho voľného času každodenne aspoň 30 minút pohybových aktivít. Realizácia kampane prebiehala prostredníctvom informácie cez dostupné médiá: web stránka RÚVZ so sídlom v Trebišove ([www.ruvztv.sk](http://www.ruvztv.sk)) a informačné panely v priestoroch RÚVZ. Kampaň bola propagovaná aj na webových stránkach miest (4) a obcí (78) v spádovej oblasti mesta Trebišov. Účastnícke listy boli rozdane aj individuálne pri poskytovaní poradenstva v poradni zdravia.

Poskytnuté bolo poradenstvo na optimalizáciu pohybovej aktivity – v počte 42 *výkonov*.

### **9.3. PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU**

#### **Gestor**

ÚVZ SR

#### **Riešiteľské pracoviská**

RÚVZ v SR (v ktorých územnej pôsobnosti sú rómske osady)

#### **Plnenie:**

RÚVZ so sídlom v Trebišove dlhoročne spolupracuje so školami s vyššou koncentráciou žiakov so sociálne znevýhodneného prostredia, deťmi z rómskych komunit. Žiaci boli intervenovaní v oblasti hygieny rúk, stomatohygieny, fajčenia a alkoholu. V roku 2021 boli realizované Oddelením podpory zdravia a výchovy k zdraviu skupinové intervenčné a zdravotno-výchovné aktivity v počte 5 *besied* pre 84 poslucháčov.

### **9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE**

#### **Gestor**

ÚVZ SR

#### **Riešiteľské pracoviská**

Medzirezortná pracovná skupina, ÚVZ SR a RÚVZ v SR

#### **Plnenie:**

Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu realizovalo v roku 2021 v cieľovej skupine deti a mládež, dospelá populácia 9 *edukačných aktivít zameraných na prevenciu sociálne patologických javov ako je užívanie alkoholu pre 97 edukovaných*, s cieľom zvýšiť zdravotné uvedomenie o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických účinkov škodlivého užívania alkoholu.



## 9.5 NÁRODNÉ A REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU AKTÍVNEHO STARNUTIA NA ROKY 2014-2020

### Gestor

ÚVZ SR

### Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR, Jednota dôchodcov Slovenska, Slovenská Alzheimerova spoločnosť.

### Plnenie:

Prostredníctvom regionálnych výchovno – vzdelávacích aktivít v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia sme informovali verejnosť o význame aktívneho starnutia a propagovali aktívny prístup k životu v každom veku. Pandémia COVID-19 má nepriaznivý vplyv na starších ľudí, u ktorých je väčšia pravdepodobnosť existencie viacerých zdravotných problémov. Podelili sme sa so staršími dospelými o odporúčania, ako chrániť svoje zdravie a pohodu počas pandémie.

Realizácia prebiehala prostredníctvom informácie cez dostupné médiá: web stránka RÚVZ so sídlom v Trebišove ([www.ruvzstv.sk](http://www.ruvzstv.sk)) a informačné panely v priestoroch RÚVZ. Kampaň bola propagovaná aj na webových stránkach miest (4) a obcí (78) v spádovej oblasti mesta Trebišov.

V spolupráci so Slovenským Červeným krížom (Špecializované zariadenie MAJÁK Trebišov, Špecializované zariadenie Prameň nádeje, Zariadenie opatrovateľskej služby Dom humanity SČK Kr. Chlmec) Charitným domom sv. Edity Steinovej Vojčice, DOSS n.o., Kráľovský Chlmec, LUMEN - ŠZ, ZpS a DSS Trebišov, DD TEREZA n. o. Novosad, DD Streda nad Bodrogom, Seniormed n.o. Veľký Horeš sme zaslali informačný materiál k téme Seniori a Alzheimerova choroba + pracovné listy na vedomostné a kognitívne aktivity s cieľom zvyšovania povedomia o prevencii a podpore kognitívneho zdravia so zameraním na predchádzanie rozvoja neurodegeneratívnych ochorení. Prostredníctvom *Poradne zdravia* sa realizovali 4 výchovno – vzdelávacie aktivity ma tému Osteoporóza pre 20 edukovaných.

## 9.6 CINDI PROGRAM SR

### Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

### Riešiteľské pracoviská

všetky RÚVZ v SR, ÚVZ SR

### Plnenie:

RÚVZ so sídlom v Trebišove od roku 1992 realizuje *Program CINDI – Slovensko*. Individuálna stratégia: V rámci *poradenského centra* prebieha práca s klientmi, kde sú individuálni klienti vyšetrovaní podľa štandardnej metodiky. Vyhodnocovanie získaných údajov je realizované v programe Test zdravé srdce. Okrem týchto individuálnych aktivít sú realizované aj skupinové a populačné aktivity na ovplyvnenie životného štýlu obyvateľstva okresu Trebišov s cieľom zníženia chorobnosti a úmrtnosti na chronické ochorenia.

V roku 2021 bolo komplexne vyšetrených 55 osôb (počet klientov TZS), ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo podľa zistených výsledkov. *Poradenské aktivity boli vykonané v počte 1186 výkonov.*

Okrem činnosti Poradne zdravia bol program CINDI oddelením podpory zdravia a výchovy k zdraviu v roku 2021 napĺňaný aj realizáciou kampaní pri príležitosti svetových dní (v počte 8 kampaní zameraných na prevenciu chronických ochorení).

### **Svetový deň proti rakovine (4.2.2021)**

Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove, na informačnom paneli RÚVZ a na sociálnej sieti – (Facebookovom účte RÚVZ) bola uverejnená informácia o svetovom dni ako aj edukačný materiál na témy: prevencia rakoviny prsníka a krčka maternice, prevencia rakoviny hrubého čreva a konečníka s cieľom zvýšiť povedomie o možnostiach prevencie vybraných onkologických ochorení. V nadväznosti na schválené Akčné plány Národného onkologického programu, sme aktivity v prevencii onkologických ochorení zahájili v mesiaci február - v nadväznosti na Svetový deň boja proti rakovine (4.2.) a realizovali v priebehu roka 2021. Zamerali sme sa na témy: prevencia rakoviny prsníka a krčka maternice, prevencia rakoviny hrubého čreva a konečníka.

Názov aktivity	Počet aktivít	Počet edukovaných	Miesto konania aktivít
Diskusia+rozhovor Téma: Prevencia onkologických ochorení	2	36	ZŠ Pribinova Trebišov (pedagogický zbor) ZŠ M. R. Štefánika Trebišov (pedagogický zbor)
Poradňa zdravia	6	27	RÚVZ Trebišov
Diskusia -	3	12	CVČ Trebišov
Diskusia	1	3	ZŠ Úpor 9, Zemplínska Nová Ves (pedagogický zbor)

### **Svetový deň obezity (4.3.2021)**

Súčasťou Svetového dňa obezity na Slovensku boli mnohé online aktivity spojené s prednáškami, s možnosťou zapojiť sa do rôznych online športových aktivít. Informáciu o svetovom dni, edukačný materiál a podrobné informácie, ako sa zapojiť do online aktivít sme uverejnili na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove a na informačnom paneli RÚVZ . Plánované aktivity Oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu na základných školách sa nekonali v dôsledku obmedzení súvisiacich s epidemiologickou situáciou infekčného ochorenia COVID-19 na Slovensku.

### **Svetový deň zdravia (7.4.2021)**

Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove, sociálnej sieti – (Facebookovom účte RÚVZ) a na informačnom paneli RÚVZ bola uverejnená propagácia o svetovom dni zdravia ako aj edukačný materiál. V rámci spolupráce so základnými školami v regióne sme oslovili 2 základné školy , ktoré sa zapojili do výzvy s názvom „Nakresli zdravie“, ktorej cieľom bolo primäť deti v rannom veku zamyslieť sa nad tým, čo pre ne zdravie znamená. Mailovou komunikáciou sme oslovili domovy sociálnych služieb v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Trebišove spropagovali a zaslali vybrané materiály zamerané na zdravie seniorov.

Názov aktivity	Počet aktivít	Počet edukovaných	Miesto konania aktivít
Beseda Téma: Zdravie	4	31	ZŠ Pribinova Trebišov ZŠ M. R. Štefánika Trebišov
Poradňa zdravia	1	2	RÚVZ Trebišov
Mailová propagácia a zaslanie informačných materiálov	1	verejnosť	Charitný dom sv. Edity Steinovej Vojčice DOSS n.o., Kráľovský Chlmec LUMEN - ŠZ, ZpS a DSS Trebišov DD TEREZA n. o. Novosad DD Streda nad Bodrogom Seniormed n.o. Veľký Horeš

### ***Svetový deň pohybom ku zdraviu - (10.5.2021)***

Pozornosť verejnosti sme upriamili na informácie, kde v súvislosti so Svetovým dňom – pohybom ku zdraviu Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici pod záštitou Úradu verejného zdravotníctva v SR v spolupráci s ostatnými regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva v SR vyhlasuje IX. ročník kampane „Vyzvi srdce k pohybu“. Na všetky obce a mestá v spádovej oblasti mesta Trebišov sme zaslali v elektronickej forme plagát a potrebné informácie k tejto kampani. Účastnícke listy boli rozdane aj individuálne pri poskytovaní poradenstva v základnej poradni zdravia a Nadstavbovej poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity.

Forma aktivity	Počet aktivít	Počet edukovaných	Miesto konania aktivít
Informačný panel RÚVZ	1	verejnosť	RÚVZ Trebišov
WEB stránka RÚVZ	1	verejnosť	RÚVZ Trebišov
Deň otvorených dverí	1	4 klienti - vyšetrení	RÚVZ Trebišov - Nadstavbová poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity
<b>Forma aktivity – Vyzvi srdce k pohybu</b>	<b>Počet aktivít</b>	<b>Počet edukovaných</b>	<b>Miesto konania aktivít</b>
Informačný panel RÚVZ	1	verejnosť	RÚVZ Trebišov
WEB stránka RÚVZ	1	verejnosť	RÚVZ Trebišov
Plagát + informácie	1	verejnosť	Obce a mestá v spádovej oblasti mesta Trebišov

### ***Svetový deň bez tabaku (31.5.2021)***

Forma aktivity	Počet aktivít	Počet edukovaných	Miesto konania aktivít
Informačný panel RÚVZ	1	verejnosť	RÚVZ Trebišov
WEB stránka RÚVZ	1	verejnosť	RÚVZ Trebišov
Facebookový účet RÚVZ	1	verejnosť	RÚVZ Trebišov
Deň otvorených dverí	1	5 klienti	RÚVZ Trebišov skupinové poradenstvo v Nadstavbovej poradni na pomoc pri odvykaní od fajčenia
Diskusia + výtvarná úloha	2	40	Cirkevná základná škola s materskou školou sv. Juraja Trebišov
Prednáška – Tabakoví banditi	1	17+3	Základná škola, Úpor 9, Zemplínska Nová Ves

### ***Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi – (26.6.2021)***

Forma aktivity	Počet aktivít	Počet edukovaných	Miesto konania aktivít
Informačný panel RÚVZ	1	verejnosť	RÚVZ Trebišov
WEB stránka RÚVZ	1	verejnosť	RÚVZ Trebišov
Prednáška – Ako Filipko stretol Alkoholína a Drogeru	2	31+5	Základná škola + MŠ , Úpor 9, Zemplínska Nová Ves

### ***Svetový deň diabetu(14.11.2021)***

Forma aktivity	Počet aktivít	Počet edukovaných	Miesto konania aktivít
Informačný panel RÚVZ	1	verejnosť	RÚVZ Trebišov
WEB stránka RÚVZ	1	verejnosť	RÚVZ Trebišov

Zdravotno – výchovné aktivity (beseda + diskusia + vyšetrenie v základnej poradni zdravia)	4	20	RÚVZ so sídlom v Trebišove – Poradňa zdravia
--	---	----	--

Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu pri RÚVZ so sídlom v Trebišove úzko spolupracuje s internistkou a diabetologičkou **MUDr. Dašou Skripovou, PhD**, ktorá poskytuje svojim pacientom komplexné služby v oblasti diabetológie, výživy a metabolizmu, ale aj v oblasti internej medicíny. Ku každému pacientovi má osobný prístup na profesionálnej úrovni s využitím moderných vyšetrovacích prístrojov a metód.

#### ***Európsky týždeň boja proti drogám - tretí novembrový týždeň 2021***

Propagácia Európskeho týždňa boja proti drogám bola uverejnená na webovej stránke, na informačnom panely a na Facebookovom profile RÚVZ so sídlom v Trebišove. Propagačný materiál bol zaslaný na základné a stredné školy. Plánované aktivity Oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu sa nekonali v dôsledku obmedzení súvisiacich s epidemiologickou situáciou infekčného ochorenia COVID-19 na Slovensku

## **9.7 AKČNÝ PLÁN REALIZÁCIE NÁRODNEJ PROTIDROGOVEJ STRATÉGIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

### **Gestor**

ÚVZ SR

### **Riešiteľské pracoviská**

ÚVZ SR a RÚVZ v SR

### **Plnenie:**

V roku 2021 bolo realizovaných OPZaVkJ 30 interaktívnych zdravotno-výchovných aktivít v oblasti drogovej problematiky a užívania legálnych i ilegálnych návykových látok (alkohol, tabak, ilegálne drogy), počet edukovaných 322.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trebišove realizoval telefonické poradenstvo odvykania od fajčenia “ Linku pomoci na odvykanie od fajčenia” v čase od 9. augusta do 20. Augusta 2021. Počet prijatých hovorov dosiahol 66, z toho opodstatnených telefonátov bolo 18. Poradňu na odvykanie od fajčenia navštívili v roku 2021 6 klienti.

## **9.8. NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PODPORU POHYBOVEJ AKTIVITY**

### **Gestor**

ÚVZ SR

### **Riešiteľské pracoviská**

ÚVZ SR, RÚVZ v SR

### **Plnenie:**

Poslaním stratégie fyzickej aktivity je inšpirovať vlády a zúčastnené strany pracovať smerom k zvýšeniu úrovne fyzickej aktivity medzi všetkými občanmi Európskeho regiónu prostredníctvom: podporovania fyzickej aktivity a znižovaním sedavého zamestnania, zabezpečením prostredia, ktoré podporuje fyzickú aktivitu cez bezpečne postavené prostredie, prístupné verejné priestory a infraštruktúru, poskytovaním rovných príležitostí pre fyzickú aktivitu bez ohľadu na pohlavie, vek, príjem, vzdelanie, etnickú príslušnosť alebo postihnutie; a odstránením bariér pre uľahčujúcu fyzickú aktivitu. V rámci poradne zdravia motivujeme

klientov k pohybovej aktivite. Svetový deň pohybom k zdraviu sme propagovali na web stránke RÚVZ, informačnom paneli RÚVZ, na stránkach obcí (78) a miest (4) v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Trebišove. V nastavbovej poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity bolo poskytnuté poradenstvo 4 klientom.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva  
so sídlom v Trenčíne**

## 1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

### 1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

RÚVZ Trenčín zabezpečuje dlhodobu, v spolupráci s detskými lekármi, odbery vzoriek pitných vôd z individuálnych zdrojov v oblastiach, v ktorých nemajú obyvatelia možnosť pripojenia sa na verejný vodovod. Cieľom uvedených odberov je poskytnutie informácií rodičom o kvalite pitnej vody predovšetkým za účelom znižovania rizika výskytu dočrenskej methemoglobínémie pri jej používaní na prípravu stravy pre dojčatá. V roku 2021 (sledované obdobie od 01.01.2021 do 31.12.2021) bolo odobratých celkovo 14 vzoriek zo studní v oblastiach, ktoré nie sú zásobované pitnou vodou z verejných vodovodov. Z uvedených vzoriek bol v 9 prípadoch zaznamenaný prekročený limit dusičnanov nad 10 mg/l a voda nebola doporučená na prípravu stravy pre dojčatá.

Ďalšou dôležitou činnosťou, do ktorej sa RÚVZ Trenčín zapojil, bolo plnenie aktivity č. 9 „Monitoring vzoriek životného prostredia (stery, voda, ovzdušie) so zameraním na stanovenie prítomnosti baktérií rodu Legionella predovšetkým v zariadeniach s pobytom osôb s oslabenou imunitou a zníženie rizika závažných ochorení spôsobených týmito mikroorganizmami“. V roku 2021 bol uvedený projekt zameraný na zariadenia sociálnych služieb a v rámci jeho plnenia bolo vytipované 1 zariadenie v pôsobnosti RÚVZ Trenčín (2 zariadenia v pôsobnosti RÚVZ Považská Bystrica a 2 zariadenia v pôsobnosti RÚVZ Prievidza). V uvedenom zariadení v pôsobnosti RÚVZ Trenčín bola následne odobratá 1 vzorka pitnej vody, 4 vzorky teplej úžitkovej vody a 4 stery s cieľom detekcie baktérií rodu Legionella. V žiadnej z uvedených vzoriek baktérie rodu Legionella neboli detekované.

#### ***Odbor HŽPaZ spolupracuje s Laboratóriami RÚVZ Trenčín na plnení úloh:***

##### ***7.1 MONITORING KVALITY VÔD VYBRANÝCH LOKALÍT***

V roku 2021 pracovníci odboru HŽPaZ v spolupráci s Laboratóriami RÚVZ Trenčín vykonávali monitorovanie výskytu a odbery vzoriek vody na lokalitách s vodou určenou na kúpanie, poprípade v odôvodnených prípadoch aj na vodných útvaroch využívaných väčším počtom obyvateľov na kúpanie. V sledovanom období od 01.01.2021 do 31.12.2021 bolo takto vykonaných celkovo 17 odberov povrchových vôd z priehrad a štrkovísk. Z uvedeného počtu bolo najviac odberov, celkovo 7, realizovaných na Zelenej vode, ako jedinej vyhlásenej vode určenej na kúpanie v územnej pôsobnosti RÚVZ Trenčín. Ani v jednej z odobraných vzoriek nebolo zistené prekročenie platnou vyhláškou stanoveného limitu buniek cyanobaktérií.

##### ***7.2 KVALITA VODY A PROSTREDIA ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENÍ A UMELÝCH KÚPALÍSK***

V posudzovanom období od 01.01.2021 do 31.12.2021 bolo pracovníkmi HŽPaZ odobraných celkovo 12 vzoriek, ktorých účelom bolo následne Laboratóriami RÚVZ Trenčín detekovať výskyt baktérií rodu Legionella na umelých kúpaliskách. Výsledky uvedených laboratórnych analýz nedetekovali výskyt baktérií rodu Legionella v žiadnej zo zmienovaných vzoriek. Na prítomnosť améb neboli v roku 2021 odobrané žiadne vzorky.

## **2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE**

### **2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE**

Do 31. 12. 2021 bolo vykonaných 884 štátnych zdravotných dozorov (ďalej len „ŠZD“) ukončených záznamom. Výkon ŠZD bol zameraný na sledovanie stavu pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov, dodržiavanie legislatívnych požiadaviek v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, prioritne na pracoviskách s rizikovými prácami. Zároveň boli, vzhľadom na pretrvávajúcu pandémiu Covid – 19, vykonávané kontroly zamerané na dodržiavanie protipandemických opatrení v prevádzkach.

Vydaných bolo 258 rozhodnutí a 77 záväzných stanovísk. Z toho 46 rozhodnutí bolo vydaných na základe žiadostí o zaradenie, zmenu alebo vyradenie prác z kategórií rizikových prác.

V roku 2021 boli uložené boli 4 sankcie 4 prevádzkovateľom za správne delikty - prevádzkovanie priestorov bez súhlasného rozhodnutia na uvedenie priestorov do prevádzky a nedodržanie povinnosti zamestnávateľa prijať hygienické opatrenia na pracoviskách vrátane zákazu vstupu zamestnancov alebo iných osôb na pracoviská alebo do iných priestorov zamestnávateľa.

Za účelom odstránenia nedostatkov zistených pri ŠZD boli nápravné opatrenia so záväznými lehotami plnenia ukladané priamo do zápisnice pri výkone ŠZD. Vydané boli 4 opatrenia v súvislosti s podozrením na prenosné ochorenie COVID-19 a možným ohrozením verejného zdravia.

V rámci kontroly pracovných podmienok pri výkone ŠZD sme dotazníkovou formou pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov zisťovali informovanosť zamestnancov o riziku chemických faktorov pri práci v 14 organizáciách (18 zamestnancov), hluku v 2 organizáciách (23 zamestnancov), psychickej pracovnej záťaže v 1 organizácii (40 zamestnancov) a zobrazovacích jednotiek v 1 organizácii (40 zamestnancov).

Plnenie úloh vyplývajúcich z uvedených programov a projektov bolo vzhľadom na pretrvávajúcu epidemiologickú situáciu v r. 2021 čiastočne obmedzené (realizácia protipandemických opatrení a obmedzenie výrobných činností na pracoviskách).

#### **2.1.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK /RIZIKOVÉ PRÁCE/**

Evidenciu rizikových prác sme v priebehu roka na základe ŠZD a meraní aktualizovali a spresňovali. V dozorovaných okresoch Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Bánovce nad Bebravou a Myjava sme zaznamenali a vydali 46 rozhodnutí na vyhlásenie, zmenu alebo vyradenie prác z kategórií rizikových prác.

Neboli uložené žiadne sankcie zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Celkovo evidujeme v riziku 3 665 exponovaných zamestnancov (z toho 893 žien). V porovnaní s rokom 2020 je to o 198 zamestnancov viac.



Podľa prevažujúcej činnosti najvyšší počet exponovaných zamestnancov je evidovaných v priemyselnej oblasti – 2 934 zamestnancov, z toho 556 žien, čo predstavuje o 14 zamestnancov viac ako v roku 2020.

Druhým najexponovanejším odvetvím je zdravotníctvo a sociálna pomoc, kde evidujeme 377 zamestnancov, z toho 293 žien, čo je o 202 zamestnancov viac ako v roku 2020.

Na treťom mieste je poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov, kde zaznamenávame celkovo 123 exponovaných zamestnancov, z toho 2 ženy, čo predstavuje o 2 zamestnancov menej ako v roku 2020.

Podľa druhu a kategórie rizika, najviac zamestnancov evidujeme v riziku hluku – 2 841 (z toho 519 žien). V porovnaní s rokom 2020 je to o 18 zamestnancov menej. V 4. kategórii rizika hluku evidujeme 237 zamestnancov, z toho 18 žien (o 7 viac). V 3. kategórii rizika hluku evidujeme 2 604 zamestnancov, z toho 501 žien (o 25 menej).

V riziku chemických látok a zmesí evidujeme celkom 368 zamestnancov (z toho 25 žien), čo je o 18 zamestnancov menej ako v roku 2020.

V riziku záťaže teplom a chladom evidujeme celkom 312 zamestnancov, z toho 92 žien, čo je o 39 zamestnancov viac ako v roku 2020.

V riziku expozície biologickému faktoru evidujeme celkom 169 zamestnancov, z toho 145 žien. V porovnaní s rokom 2020 je to o 123 zamestnancov viac.

V riziku ionizujúceho žiarenia evidujeme celkom 78 zamestnancov, z toho 41 žien. V porovnaní s rokom 2020 je to o 12 zamestnancov menej.

V roku 2021 bol predložený jeden návrh na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác s rizikovým faktorom psychická pracovná záťaž na pracovisku. K predmetnému návrhu bolo vydané stanovisko zo strany Úradu verejného zdravotníctva SR. V riziku expozície psychickej pracovnej záťaži je evidovaných 37 pracovníkov (3.kategória rizika).

V roku 2021 boli novo vyhlásené rizikové práce v 5 spoločnostiach.

V rámci ŠZD (53 kontrol) na rizikových pracoviskách boli sledované pracovné podmienky zamestnancov, miera expozície a realizácia opatrení zo strany zamestnávateľov. Súčasťou výkonu ŠZD bola kontrola plnenia povinností vo veci posudzovania zdravotnej spôsobilosti na prácu - výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci.

V čase krízovej situácie pre pandémiu COVID – 19 zamestnávatelia a fyzické osoby – podnikatelia nie sú povinní plniť vybrané povinnosti pri ochrane zdravia pri práci v súlade s ustanovením §30 ods. 9 a 11 zák. č. 355/2007 Z.z., čo bolo zohľadnené pri výkone dozoru nad rizikovými prácami.

V roku 2021 sa na RÚVZ Trenčín (RÚVZ v sídle kraja) konzultačné porady k prešetrovaným podozreniam na choroby z povolania z dôvodu pretrvávania mimoriadnej situácie spôsobenej pandémiou Covid – 19 neuskutočňovali, avšak tieto konzultácie v prípade potreby boli realizované telefonicky.

### **2.1.2 ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z LÁTOK A ZMESÍ KLASIFIKOVANÝCH AKO TOXICKÉ**

V tomto roku sme naďalej postupovali podľa legislatívnych požiadaviek týkajúcich sa expozície chemickým látkam a zmesiam v zákone 355/2007 Z. z. a nariadení vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým

faktorom pri práci v znení neskorších predpisov, v súlade s európskou chemickou legislatívou v rámci globálneho harmonizovaného systému (GHS), uplatňovali sme zákon č. 67/2010 Z.z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (chemický zákon). Pri výkone ŠZD sme taktiež uplatňovali platnú legislatívu v rámci EÚ - Nariadenie Európskeho parlamentu a rady (ES) 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH) a Nariadenie EPaR (ES) č. 1272/2008 o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí ako aj všetky ostatné súvisiace predpisy súvisiace s chemickou problematikou.

ŠZD bol zameraný na plnenie požiadaviek na ochranu zdravia pri práci s látkami a zmesami klasifikovanými ako toxické (GHS06), ktoré boli doposiaľ klasifikované ako veľmi toxické a toxické látky a zmesi, najmä na spôsob skladovania, manipulácie, príp. spôsob predaja, spôsob používania pri výrobných procesoch, na evidenciu množstiev používaných látok a zmesí, vypracovanie prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, odbornú spôsobilosť zamestnancov, zabezpečenie ochranných a preventívnych opatrení vrátane zabezpečenia OOPP, zdravotného dohľadu, opatrenia pri mimoriadnych situáciách a haváriách.

V roku 2021 bol vykonaný štátny zdravotný dozor spolu v 11 organizáciách, v ktorých zamestnanci v rámci svojich pracovných činností manipulujú/používajú nebezpečné chemické faktory vrátane veľmi toxických a toxických látok a zmesí. V rámci kontroly pracovných podmienok sme dotazníkovou formou zisťovali informovanosť zamestnancov o riziku chemických faktorov v 14 spoločnostiach, celkovo u 18 zamestnancov.

Bolo vydané 1 rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami podľa § 13 ods. 4 písm. h) zákona č. 355/2007 Z. z., a to pre spoločnosť PELLENC s.r.o., Nové Mesto nad Váhom, kde na pracovisku Pasivácia nerezovej ocele sa vykonáva povrchová úprava nerezového materiálu morením a pasiváciou materiálu, pri ktorej sa používa veľmi toxická kyselina fluorovodíková a kyselina fluovodíková v zmesi. Počas výkonu ŠZD boli skontrolované najmä podmienky skladovania a manipulácie s uvedenými toxickými látkami a zmesami, taktiež splnenie povinnosti na zabezpečenie odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými látkami a zmesami.

Prevádzkové poriadky z hľadiska ochrany a podpory zdravia pri expozícii zamestnancov nebezpečným chemickým faktorom sa orgánmi verejného zdravotníctva od 01.10.2020 neschvaľujú, avšak pri pracovných činnostiach s nebezpečnými chemickými faktormi naďalej zostáva povinnosťou zamestnávateľov vypracovať prevádzkové poriadky, ktoré predložia pri výkone štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách. Taktiež všetci zamestnanci, ktorí prichádzajú do styku s nebezpečnými chemickými faktormi, musia byť každoročne informovaní o obsahu prevádzkových poriadkov a o práci s nebezpečnými chemickými látkami a zmesami.

V sledovanom období neevidujeme žiadne mimoriadne ani havarijné situácie týkajúce sa priamo manipulácie s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, ktoré by si vyžadovali mimoriadne nápravné opatrenie.

V roku 2021 sme zvolali 1 zasadnutie komisie na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami. Na základe preskúšania boli vydané 4 osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami. Na základe vzdelania, dĺžky praxe a odbornej prípravy žiadateľov sme vydali bez vykonania skúšky pred komisiou ďalších 9 osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami.

Na RÚVZ Trenčín bolo zaslaných 130 oznámení o začiatku vykonávania dezinfekcie a regulácie živočíšnych škodcov ako profesionálnej činnosti.

### **2.1.3 ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z KARCINOGENÝCH A MUTAGENÝCH FAKTOROV VRÁTANE AZBESTU A Z LÁTOK POŠKODZUJÚCICH REPRODUKCIU A NARÚŠAJÚCICH ENDOKRINNÝ SYSTÉM**

ŠZD zameraný na kontrolu dodržiavania nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev.

Uplatňovanie nariadenia vlády č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v platnom znení dozoruje v organizáciách: Chirana T. Injecta a. s., Stará Turá; INJECTA, a.s., Stará Turá; Fakultná nemocnica Trenčín; Nemocnica s poliklinikou Nové Mesto nad Váhom; Nemocnica pre obvinených a odsúdených a Ústav na výkon trestu a odňatia slobody Trenčín; linea - D s. r. o., Bánovce nad Bebravou; Holz – Möbel SR, s. r. o., Krajné; PFS a.s., Brezová pod Bradlom - galvanizovňa Myjava; HDO SK s.r.o., Bratislava – galvanizovňa Myjava; LKW Komponenten s.r.o., Bánovce nad Bebravou – lakovanie dielov; EUROPUR s.r.o., Púchov – galvanizovňa v Novom Meste nad Váhom, UniLam s.r.o., Horné Srnie a ďalších.

V evidencii rizikových prác je celkovo 168 zamestnancov, z toho 74 žien, ktorí vykonávajú rizikové práce 3. a 4. kategórie s chemickými karcinogénmi, mutagénmi, reprodukčne toxickými látkami, čo predstavuje o 31 zamestnancov viac ako v roku 2020.

Jedná sa o činnosti: riedenie cytostatík, spracovanie tvrdého dreva, povrchová úprava kovov, chemická sterilizácia etylénoxidom pri sterilizácii jednorazovej injekčnej techniky.

Okrem toho počas roku 2021 v dozorovaných prevádzkach vykonávali zamestnanci práce s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom, ktoré nie sú zaradené do 3. alebo 4. kategórie prác pri činnostiach spracovanie tvrdého dreva, pri odstraňovaní materiálov obsahujúcich azbest, pri povrchovej úprave kovov a plastových výrobkov, laboratórne analýzy vzoriek a čistiarenských kalov, pri príprave roztokov pre zakladanie a dopĺňanie kyanidových kúpeľov, pri leštení výrobkov, pri analýze drahých kovov, pri príprave roztokov a analýzach vody.

Medzi štyri karcinogénne a mutagénne faktory, ktorým sú zamestnanci najčastejšie exponovaní patria: cytostatiká (94/72 exponovaných, 3 organizácie – zdravotnícke zariadenia), azbest (56/0 exponovaných pri odstraňovaní azbestu, 22 organizácií), prach z tvrdého dreva (23/4 exponovaných, 3 organizácie), etylénoxid (19/0 exponovaných, 2 organizácie).

V roku 2021 bolo vydané 1 rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s karcinogénmi a mutagénmi na pracovisku podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z. z. - formaldehyd 10% na Urologickom oddelení Fakultnej nemocnice Trenčín.

V roku 2021 bolo vydaných 95 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z.z. pre 25 žiadateľov (80 pre exteriéry a 15 pre interiéry budov), pričom všetky tieto subjekty vlastní oprávnenia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb v súlade s § 41 ods. 1 zákona č. 355/2007 Z. z.

V rámci štátneho zdravotného dozoru bola vykonaná 1 kontrola u oprávneného subjektu M-GAS s.r.o., Trenčianska Turná, pri odstraňovaní azbestocementových kanalizačných rúr v bytovom dome v Bánovciach nad Bebravou (interiér budov). Kontrola bola zameraná na

dodržiavanie pracovných postupov a pracovných podmienok pri práci s azbestocementovými materiálmi. Pri výkone ŠZD subjektu bolo zistené, že zamestnanci sú informovaní o negatívnych účinkoch azbestu na zdravie, majú absolvovanú odbornú prípravu, školenia, lekárske preventívne prehliadky, ktoré zabezpečujú zamestnávateľa. Požadované OOPP pre zamestnancov sú poskytované v dostatočnom množstve. Na dočasnom pracovisku bolo kontrolované pásmo označené výstražnými symbolmi, zamestnanci mali zabezpečený vyčlenený priestor na jedenie a pitie, priestor na osobnú hygienu.

Na RÚVZ Trenčín bolo zaslaných 111 oznámení o začatí resp. o ukončení prác s materiálmi obsahujúcimi azbest.

## **2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI**

### **2.2.1 ZDRAVÉ PRACOVISKÁ**

V roku 2021 boli intervenčné aktivity v rámci uvedenej úlohy z dôvodu pretrvávania mimoriadnej situácie spôsobenej pandémiou Covid – 19 realizované najmä formou konzultačnej činnosti a individuálneho poradenstva, ktoré boli poskytované zamestnávateľom, zamestnancom, SZČO ako i subjektom, ktoré poskytujú zamestnávateľom pracovné zdravotné služby.

V sledovanom období bolo poskytnutých 6900 konzultácií predovšetkým telefonicky a e-mailovou komunikáciou ako aj ústne priamo na pracoviskách počas výkonu štátneho zdravotného dozoru.

Značný podiel konzultačnej činnosti aj v roku 2021 naďalej tvorila problematika súvisiaca s riešením mimoriadnej situácie z dôvodu pandémie COVID – 19 a dodržiavania nových legislatívnych opatrení v praxi, najmä možnosti realizácie protipandemických opatrení v prevádzkach, postup pri zistení positivity zamestnancov, neskôr postup pri zabezpečení režimu OTP na pracoviskách.

V rámci problematiky podpory zdravia prevažný podiel konzultačnej činnosti tvorila problematika: požiadaviek na pracovné prostredie, hlavne požiadavky pri uvedení priestorov do prevádzky vrátane zriaďovania chránených pracovísk a splnenia oznamovacej povinnosti pred začiatkom výkonu niektorých druhov pracovných činností, hodnotenie rizikových faktorov na pracoviskách a možnosti ich objektivizácie, postup a priebeh posudzovania podozrení na choroby z povolania, najmä ohľadom vypracovania správ z prešetrenia pracovných anamnéz. Početné konzultácie boli poskytnuté aj v problematike práce s toxickými, karcinogénnymi a mutagénnymi látkami a pri odstraňovaní stavebných materiálov obsahujúcich azbest, vo veci splnenia legislatívnych povinností pri uvedených pracovných činnostiach a to najmä – vypracovanie posudkov o riziku a prevádzkových poriadkov, zabezpečenie odbornej spôsobilosti, vhodných osobných ochranných pracovných prostriedkov, zabezpečenie zdravotného dohľadu.

Počas výkonu ŠZD boli zamestnávateľom priebežne poskytované aj informácie o nových legislatívnych úpravách v problematike ochrany zdravia pri práci.

Hodnotenia pracovného prostredia a vyšetrenia zamestnancov v organizáciách v spolupráci so zamestnancami odboru ochrany a podpory zdravia sa v rámci projektu „Zdravé pracoviská“ v roku 2021 nevykonávali. Dôvodom bola nepriaznivá epidemiologická situácia na území Trenčianskeho kraja (i vo výrobných podnikoch).

## 2.2.2 EURÓPSKA INFORMAČNÁ KAMPAŇ EURÓPSKEJ AGENTÚRY PRE BOZP (OSHA BILBAO) ZAMERANÁ NA PREVENCIU ZDRAVOTNÝCH A BEZPEČNOSTNÝCH RIZÍK PRI PRÁCI

V zmysle Dohody o spolupráci a koordinácii činnosti medzi ÚVZ SR a NIP orgány verejného zdravotníctva vykonávajú spoločné koordinované kontroly s orgánmi inšpekcie práce.

V roku 2021 boli v rámci spolupráce s Inšpektorátom práce Trenčín realizované 4 plánované pravidelné štvrťročné pracovné porady, dve porady sa z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie uskutočnili formou videorozhovoru. V rámci porád boli určené prevádzky na výkon spoločných previerok pre trenčiansky kraj v roku 2021, vykonané spoločné dozorné aktivity boli priebežne vyhodnocované, taktiež boli prerokované aktuálne otázky a problémy, ako aj spoločné podnety a sporné otázky týkajúce sa pracovného prostredia, ktoré vyplynuli z praktických skúseností z terénu, z mimoriadnej situácie v súvislosti s pandémiou COVID-19. Zápisnice zo spoločných porád boli zaslané na odbor PPLaT ÚVZ SR Bratislava

Na základe záznamu z korešpondenčného zasadnutia Poradného orgánu generálneho riaditeľa NIP a hlavného hygienika SR pre spoluprácu a koordináciu činností v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci v roku 2021 (OPPL/6221/30484/2021 zo dňa 17.06.2021) mali byť v rámci kraja v roku 2021 uskutočnené 4 spoločné preverky orgánov verejného zdravotníctva s orgánmi inšpekcie práce, koordinátorom výkonu spoločných previerok je RÚVZ v sídle kraja (RÚVZ Trenčín).

V roku 2021 RÚVZ Trenčín a Inšpektorát práce Trenčín vykonal 4 spoločné preverky v 4 subjektoch zamerané všeobecne na kontrolu dodržiavania ustanovení zákona č. 355/2007 Z.z., a to:

### 1. SPPP Slovakia, s.r.o., Bánovce nad Bebravou

Spoločnosť sa zaoberá výrobou, farbením a montážou výrobkov z plastov (exteriérových plastových automobilových dielov). V prevádzke sú vyhlásené rizikové práce u vybraných profesií pre faktory pracovného prostredia – 3. kat. hluk (lakovacia linka CLID) a 3. kat. chemické faktory - aditívny účinok (lakovacia linka CLID, lakovacia linka GALATEK). Spoločnosť má schválené prevádzkové poriadky s posudkom o riziku pre prácu s expozíciou hluku a pre prácu s expozíciou chemickým faktorom, má vydané súhlasné rozhodnutie na manipuláciu a skladovanie chemických karcinogénov a mutagénov (náterová zmes, tvrdidlo) a schválený prevádzkový poriadok na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým, karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci, avšak od roku 2018 sa karcinogénne a mutagénne faktory v prevádzke nevyskytujú.

Pri výkone ŠZD bolo spoločnosti uložené opatrenie - zabezpečiť posúdenie fyzickej záťaže so zameraním sa na pracovné polohy u exponovaných zamestnancov a vypracovať návrh opatrení na zníženie alebo odstránenie rizika.

### 2. ACCORD, a.s., Trenčín

Spoločnosť sa zaoberá výrobou konfekčných odevných výrobkov (výroba pánskej konfekcie). V prevádzke nie sú vyhlásené rizikové práce. Pri výkone ŠZD boli uložené opatrenia:

- zabezpečiť objektivizáciu fyzikálnych faktorov na pracovisku (meranie expozície hluku), nakoľko došlo od posledného merania (2005) k zmenám v dispozičnom usporiadaní pracovísk aj strojno-technologických zariadení
- zabezpečiť vypracovanie prevádzkového priadku pre prácu s nebezpečnými chemickými faktormi používanými pri čistení látok, opravách, údržbe a sanitácii a v pravidelných intervaloch 1 x ročne zabezpečiť školenie zamestnancov pre prácu s chemickými faktormi
- zabezpečiť posúdenie zdravotnej spôsobilosti pred zaradením zamestnancov na prácu so

zobrazovacou jednotkou a zamestnancov na ručnú manipuláciu s bremenami

### 3. PRESCOT, s.r.o., Neporadza, prevádzka Dežerice

Spoločnosť je zameraná na výrobu betónových tvárnic, hlavným výrobným zariadením je kompletná linka na výrobu betónových tvárnic zásobovaná betónom z miešacieho jadra, výroba betónových tvárnic je plne automatizovaná. V prevádzke nie sú vyhlásené rizikové práce. Pri výkone ŠZD boli uložené opatrenia:

- zabezpečiť posúdenie zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia a aktualizáciu použitých právnych predpisov
- zabezpečiť vypracovanie aktualizovaného písomného posudku o riziku z expozície hluku v zmysle § 3 nariadenia vlády SR č. 115/2007 Z. z. s použitím výsledkov objektivizácie pracovného prostredia, z expozície chemickým faktorom v zmysle § 4 nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. s identifikáciou konkrétnych nebezpečných chemických faktorov používaných v prevádzke, z expozície tepelno – vlhkostnej mikroklímy v zmysle nariadenia vlády SR č. 99/2016 Z.z. a prevádzkový predpis na zabezpečenie minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadaviek pri práci so zobrazovacími jednotkami v zmysle nariadenia vlády SR č. 276/2006 Z. z.
- zabezpečiť v pravidelných intervaloch 1 x ročne školenie zamestnancov pre prácu s nebezpečnými chemickými faktormi.

### 4. IDONA, spol. s.r.o., Bánovce nad Bebravou

Prevádzka je zameraná na zákazkovú výrobu nábytku a zariaďovanie interiérov. V prevádzke sú vyhlásené rizikové práce na pracovisku Výrobná hala – strojová dielňa u vybraných profesií pre faktor pracovného prostredia – 3. kat. hluk. Spoločnosť predložila prevádzkové poriadky s posudkom o riziku pre prácu s expozíciou hluku, pre prácu s expozíciou chemickým faktorom vrátane KBÚ používaných chemických faktorov, pre prácu s expozíciou pevným aerosólom (pevný aerosól s prevažne dráždivým účinkom), súhlasné rozhodnutie na manipuláciu a skladovanie chemických karcinogénov a mutagénov (dub, buk).

Pri výkone ŠZD boli uložené opatrenia:

- zabezpečiť objektivizáciu fyzikálnych faktorov na pracovisku (meranie expozície hluku a vibráciám) na pracovisku prípravy pred lakovaním pri práci s ručnými elektrickými brúskami
- zabezpečiť prepracovanie prevádzkového priadku pre prácu s nebezpečnými chemickými faktormi používanými na pracovisku Lakovňa
- zabezpečiť vypracovanie prevádzkového priadku pre prácu s nebezpečnými chemickými faktormi používanými zamestnancami v profesii montážny pracovník a upratovačka
- zabezpečiť posúdenie fyzickej záťaže so zameraním sa na pracovné polohy, prácu s bremenami u exponovaných zamestnancov a vypracovať návrh opatrení na zníženie alebo odstránenie rizika.

V prevádzkach č. 1 a 2. mali byť spoločné previerky vykonané ešte v roku 2020, vzhľadom k pandemickej situácii však boli realizované až v roku 2021. RÚVZ Trenčín sa zameriaval najmä na dodržiavanie povinností zamestnávateľov, ktoré vyplývajú z platnej legislatívy na úseku ochrany zdravia pri práci, vrátane sledovania zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov vo všetkých kategóriách práce (aj u zamestnávateľov, ktorí zamestnávajú zamestnancov na nerizikových pracoviskách). Pri výkone ŠZD boli vo všetkých prípadoch uložené opatrenia s termínmi na odstránenie zistených nedostatkov, sankcie neboli uložené. Zápisnice z výkonu štátneho zdravotného dozoru boli zaslané na odbor PPLaT ÚVZ SR.

Môžeme konštatovať, že vzájomná spolupráca s IP Trenčín plní svoj účel a v spoločných poradách a kontrolách sa bude pokračovať aj v nasledujúcom roku.

V roku 2021 nebolo vydané stanovisko k udeleniu certifikátu „Bezpečný podnik“, nakoľko žiadna spoločnosť nepožiadala o vydanie takéhoto stanoviska.

Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci prebiehal v dňoch 25.10.2021 – 29.10.2021. Kampaň na roky 2020 - 2022 je zameraná na prevenciu poškodení podporno - pohybovej sústavy súvisiacich s prácou. Ako vyplýva z názvu kampane „Zdravé pracoviská znižujú záťaž“, kampaň sa komplexne zaoberá príčinami tohto pretrvávajúceho problému. Poškodenia podporno-pohybovej sústavy stále patria medzi najrozšírejšie zdravotné problémy súvisiace s prácou.

### **3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV**

#### **3.1 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI**

Soľ je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016–2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z8. 3. 2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu –postupné zníženia príjmu soli na 5 g na deň u dospeléj populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní so zameraním na uzavretý systém spoločného stravovania napr. zariadenia sociálnych služieb a stravovacie zariadenia v nemocničných zariadeniach.

#### **Riešenie:**

V roku 2021 RÚVZ Trenčín spracoval výsledky laboratórných analýzy vzoriek zaslaných z jednotlivých krajov a tabuľkové spracovanie boli doručené Úradu verejného zdravotníctva SR.

Zo spracovaného vyhodnotenia 81 vzoriek kompletného obedového menu vyplynulo, že najnižší obsah soli bol zistený v obedovom menu v ZSS závodné stravovanie (0,85 g/hmotnosť pokrmu), čo predstavuje naplnenie odporúčaného príjmu soli pripadajúceho na obed na 49 % a 17 % naplnenia celodenného odporúčaného príjmu soli, naopak najvyšší obsah soli bol zistený v obedovom menu ZSS – verejný sektor (12,59 g/hmotnosť pokrmu), čo predstavuje naplnenie odporúčaného príjmu soli pripadajúceho na obed na 720 % a 252 % naplnenia celodenného odporúčaného príjmu soli.

Priemerný obsah soli v obedovom menu bol 7,171 g/ hmotnosť pokrmu, čo predstavuje naplnenie odporúčaného príjmu soli pripadajúceho na obed na 410 % a 144 % naplnenia celodenného odporúčaného príjmu soli.

Obsah pridanej soli v jednotlivých súčiastiach obedového menu (laborátorne analyzovaných 81 druhov polievok, 81 druhov hlavných jedál, 82 rôznych druhov príloh a 30 druhov šalátov a iných doplnkov), 6 vzoriek prekračovalo najvyššie prípustné množstvo stanovené výnosom MZ SR z 20.marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách (1x hlavný pokrm /1,23 %/, 3 x prílohy /3,65 %/, 2x šalát /6,66 %/).

Na základe výsledkov laboratórnej analýzy minimálna hodnota obsahu soli vo vzorke chleba (odobratých 30 vzoriek) bola 4 933 mg/kg, maximálna hodnota 18 500 mg/kg a priemerná hodnota obsahu soli vo vzorkách chleba bola 11 250 mg/kg.

V odobratých 5 vzorkách pečiva bola minimálna hodnota obsahu soli stanovená 10 403 mg/kg, maximálna hodnota 13 669 mg/kg a priemerná hodnota obsahu soli vo vzorkách pečiva bola 11 899 mg/kg.

Vo vzorkách chleba (odobratých 30 vzoriek) a pekárskych výrobkov (5 vzoriek) aj vzhľadom na neistotu merania nebolo zistené prekročenie najvyššieho prípustného množstva stanoveného výnosom MZ SR z 20.marca 2015 č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách.

Tabuľka 1 Vyhodnotenie vzoriek obedového menu podľa jednotlivých krajov

Kraj v SR	Počet analyzovaných vzoriek obedového menu	Minimálna hodnota		Maximálna hodnota		Priemerná hodnota	
		mg/kg	g/G*	mg/kg	g/G*	mg/kg	g/G*
Bratislavský	6	3 859	2,58	9 856	10,49	7 938	7,00
Trnavský	9	3 599	2,67	<b>13 555</b>	11,66	7 402	6,05
Nitriansky	10	3 308	5,11	10 279	9,90	7 575	6,08
Trenčiansky	13	<b>1 341</b>	<b>0,85</b>	9 185	9,22	6 697	5,62
Banskobystrický	10	2 619	2,98	12 481	10,64	8 386	7,19
Žilinský	10	3 501	3,06	12 092	10,16	7 239	5,84
Košický	8	4 313	2,59	8 827	5,83	6 306	4,14
Prešovský	15	3 848	4,53	9 803	<b>12,59</b>	6 725	6,73
<b>Spolu SR</b>	<b>81</b>	<b>1 341</b>	<b>0,85</b>	<b>13 555</b>	<b>12,59</b>	<b>7 171</b>	<b>6,11</b>

\*G hmotnosť porcie

Tabuľka 2 Vyhodnotenie vzoriek chleba, pečiva podľa jednotlivých krajov

Kraj v SR	Počet analyzovaných vzoriek chleba	Minimálna hodnota	Maximálna hodnota	Priemerná hodnota
		mg/kg	mg/kg	mg/kg
Bratislavský	3	12256	13669	13 144



Trnavský	5	8 710	<b>16 190</b>	11 368
Nitriansky	5	12 000	18 500	16 600
Trenčiansky	6	<b>4 933</b>	14 484	9 865
Banskobystrický	3	7 680	13 430	11 313
Žilinský	3	7 000	10 500	8 367
Košický	3	8 361	10 403	9 569
Prešovský	7	8 500	12 530	10 159
<b>Spolu SR</b>	<b>35</b>	<b>4933</b>	<b>16 190</b>	<b>11 298</b>

**Spolupráca na PaP iných odborov:**

**7.4 REZIDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH NA VÝŽIVU A VÝŽIVOVÉ PRÍPRAVKY PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI**

RÚVZ Trenčín zabezpečil, na základe Plánu úradnej kontroly potravín na rok 2021, odber dvoch vzoriek potravín pre dojčatá a malé deti, ktoré boli odoslané na vykonanie laboratórnej analýzy laboratórnemu pracovisku Úradu verejného zdravotníctva SR. Odobratá bola jedna vzorka - *následná mliečna dojčenská výživa* a jedna vzorka – *počiatočná mliečna dojčenská výživa*. Laboratórnou analýzou monitorované druhy pesticídov v predmetných vzorkách neboli detekované.

**4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE**

**4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)**

**a) Podpora zdravého štartu do života**

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne nevykonával v roku 2021 poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity v zariadeniach, kde sa stretávajú matky s deťmi napr. materské centrá, rodičovské centrá.

**b) Podpora zdravšieho prostredia v školách**

Oddelenie zabezpečuje výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy, pričom je posudzovaná i pestrosť stravy a dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky ako i kontrolované podmienky pri príprave diétného stravovania. V roku 2021 bolo skontrolovaných 8 zariadení školského stravovania (5 kuchýň a 3 výdajne stravy). V rámci dozoru bolo odobratých 7 vzoriek hotových pokrmov za účelom laboratórneho mikrobiologického vyšetrenia, 1 vzorka slepačích vajec a 15 sterov z prostredia.

Spôsob zabezpečenia pitného režimu počas pobytu detí je kontrolovaný počas výkonu

štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach pre deti a mládež.

Nízky počet vykonaných kontrol zdôvodňujeme nepriaznivou epidemiologickou situáciou v súvislosti s ochorením Covid-19 v Slovenskej republike v roku 2021, opakovaným prerušením výchovno-vzdelávacieho procesu v predškolských a školských zariadeniach a presunutím pracovníkov oddelenia Hygiena detí a mládeže na odbor Epidemiológie.

**c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení**

Oddelenie Hygieny detí a mládeže v spolupráci s odborom Epidemiológie v auguste 2022 organizovalo odborný seminár pre pracovníkov školského stravovania so zameraním na riziká z potravín a nedodržiavania technologických postupov, požiadavky na osobnú hygienu zamestnancov, opatrenia na zabránenie vzniku ochorení z potravín, podmienky prevádzkovania stravovacích zariadení a opatrenia počas pandémie covid – 19. Seminára sa zúčastnilo cca 280 zamestnancov školských zariadení spoločného stravovania, ktoré sú v územnej pôsobnosti RUVZ Trenčín.

**d) Podpora pohybových aktivít**

Podmienky pre TV žiakov a študentov sú monitorované v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru na základných a stredných školách. V rámci štátneho zdravotného dozoru zameraného na dodržiavanie legislatívnych požiadaviek týkajúcich sa priestorov určených na výučbu telesnej výchovy sú vykonané kontroly v rámci kontrol priestorov základných a stredných škôl.

**e) Monitoring antropometrických ukazovateľov vybraných vekových skupín detí školského veku**

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne nevykonával v roku 2021 Monitoring antropometrických ukazovateľov vybraných vekových skupín detí školského veku.

## **4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI**

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku.

Odborní zamestnanci oddelenia Hygiena detí a mládeže vykonali v termíne od marca do novembra 2021 štátny zdravotný dozor vo vybraných materských školách prevádzkujúcich pieskoviská so súčasným odberom vzoriek piesku na laboratórnu analýzu.

Kontrolami bolo zistené, že prevádzkovatelia materských škôl vykonávajú pravidelnú údržbu vonkajších priestorov výchovných a výchovno-vzdelávacích zariadení a zároveň priebežne vykonávajú čistenie, prekopávanie, prehrabávanie piesku a jeho polievanie pitnou vodou.

V rámci štátneho zdravotného dozoru boli odobraté 4 vzorky piesku pri materských školách. Z uvedeného počtu vzoriek 1 vzorka nevyhovovala mikrobiologickým požiadavkám, nakoľko v nej bola zistená prítomnosť *Toxocara sp.*

Nízky počet odobratých vzoriek piesku zdôvodňujeme nepriaznivou epidemiologickou situáciou v súvislosti s ochorením Covid-19 v Slovenskej republike v roku 2021, opakovaným prerušením výchovno-vzdelávacieho procesu v predškolských a školských zariadeniach a presunutím pracovníkov oddelenia Hygiena detí a mládeže na odbor Epidemiológie.

### **4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ**

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

V mesiaci október a november bola realizovaná ďalšia etapa projektu – hodnotenie jedálnych lístkov z 3 základných škôl za obdobie jeseň, zima. V roku 2021 bol vykonaný zber jedálnych lístkov. Vyhodnotenie a zaslanie výsledkov bude realizované v marci 2022.

### **4.4 ÚRAZY U DETÍ V SR**

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

Vzhľadom na nepriaznivú epidemiologickú situáciu v súvislosti s ochorením Covid-19 v Slovenskej republike v roku 2021 sa projekt nerealizoval.

## **6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE**

Odbor epidemiológie sa v roku 2021 venoval prioritne úlohám vyplývajúcim z pandémie COVID 19. Ostatné úlohy boli redukované, prioritizácia bola stanovená podľa závažnosti úloh a personálnych kapacít odboru.

Pracovníci NRC pre kontrolu a prevenciu NN sa plne venovali diagnostike COVID 19 - laboratórna časť sa plne pretransformovala na “kovidové laboratórium”, ktoré vykonávalo najprv RT PCR diagnostiku pre veľkú časť Trenčianskeho kraja, neskôr aj detekciu prítomnosti SARS CoV2 v odpadových vodách.

### **6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM**

Zabezpečenie Národného imunizačného programu s cieľom udržania pravidelného povinného očkovania je jednou z priorit pre rok 2021. RÚVZ so sídlom v Trenčíne poskytuje telefonicky, písomne a v rámci „Poradne očkovania“ usmernenia v oblasti povinného, odporúčaného očkovania a očkovania do zahraničia. V rámci Európskeho imunizačného týždňa boli realizované prednášky o očkovaní určené pre zdravotníckych pracovníkov a študentov.

Aktuálne informácie týkajúce sa výskytu infekčných ochorení, ako aj informácií o prevencii voči nim sú pravidelne uverejňované na web stránke a nástenkách úradu.

K 31.12.2021 bolo nahlásených 72 odmietnutí povinného očkovania, z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19 neboli realizované osobné pohovory. Vypracovaných bolo 10 individuálnych očkovacích plánov.

Administratívna kontrola očkovania bola vykonaná za jednotlivé pediatrické obvody okresov Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Bánovce nad Bebravou a Myjava. Bol skontrolovaný výkon očkovania u celého ročníka narodenia 2018, 2017, 2013, 2008, 2007, 2006. Celkom bolo skontrolovaných 16 634 záznamov detí podliehajúcich v danom veku základnému očkovaniu alebo preočkovaniu proti 10-tim chorobám. Výsledky sú popísané v osobitnej správe Správa o tejto kontrole bola podaná na ÚVZ SR.

## 6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Surveillance infekčných ochorení, ďalšia z priorít pre rok 2021, je vykonávaná sústavne. V období od 01.01.2021 do 31.12.2021 bolo z ochorení preventabilných očkovaním zaznamenaných:

Choroba	Abs. Počet	Očkování	Neočkovaní	Nezistené
TBC	0	0	0	0
VHB	1 nosič	0	1	0
VHA	2	0	2	0
Pertussis	0	0	0	0
ACHO (POLIO očk.)	4	1	0	3
Invaz. pneumok. inf.	1	0	1	0
Hemof. invaz. inf.	0	0	0	0
Kliešťová encefalitída	0	0	0	0
Ovčie kiahne	92	0	13	79
Rotavírusová enteritída	50	2 (1 riadne, 1 čiast.)	39	9
COVID-19	48917	7394 (3.d.-260, 2 d - 7132)	30218	11305

Edukácia obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19 bola vykonávaná najmä prostredníctvom:

- online prednášok na iných odborných podujatiach pre zdravotníkov
- online prednášok na Trenčianskej univerzite A. Dubčeka v Trenčíne
- poradne očkovania
- prostredníctvom uverejňovania článkov na web stránke úradu.

## 6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

K 31.12.2021 bolo do programu EPIS zadaných 49 893 prenosných ochorení z toho u 49 785 bolo v rámci ŠZD vykonané epidemiologické vyšetrenie. Program EPIS sa využíva aj pre hlásenie vybraných ochorení do SRV. Z celkového počtu 49 893 prenosných ochorení bolo 48917 s diagnózou U071- COVID 19.

Pracovníci RÚVZ so sídlom v Trenčíne sú pod vedením hlavnej odborníčky pre epidemiológiu zodpovední za činnosť pracovnej skupiny pre nozokomiálne nákazy.

## 6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

### Surveillance vybraných nemocničných nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti podľa protokolu ECDC:

V roku 2021 vzhľadom na epidemiologickú situáciu s ochorením COVID-19 sa nerealizoval zber údajov na JIS. Za roky 2005 - 2019 bolo do sledovaného súboru zapojených 4 568 pacientov, u ktorých bolo zaznamenaných 1 004 nozokomiálnych nákaz.

### Surveillance vybraných nemocničných nákaz v mieste chirurgického výkonu podľa protokolu ECDC

V roku 2021 vzhľadom na epidemiologickú situáciu s ochorením COVID-19 sa nerealizoval zber údajov. Od začiatku sledovania od roku 2011 bolo do sledovania zapojených 4 864 pacientov, ktorí podstúpili cholecystektómiu.

### **Bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaza spotreby antibiotík v európskych nemocniciach (BPS II)**

V roku 2021 sa naďalej prezentovali výsledky bodového prevalenčného sledovania nozokomiálnych nákaz a užívania ATB II (BPS II) v publikačnej forme. Pracovníci odboru epidemiológie sa zúčastnili na webexových školeniach ECDC k PPS III, ktorá ja naplánovaná v roku 2022/2023.

### **Európska surveillance infekcií Clostridium difficile podľa protokolu ECDC**

Európske centrum pre prevenciu a kontrolu infekcií (ECDC) vyzvalo Slovenskú republiku k zahájeniu Surveillance infekcií spôsobených *Clostridium difficile* (CDI). Táto surveillance sa týkala hospitalizovaných pacientov s potvrdenou CDI. Surveillance CDI je v súlade s Odporúčaním Rady 2009 / C 151/01 z 9. júna 2009 o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií spojených so zdravotnou starostlivosťou. Zbierajú sa údaje za prechádzajúci rok 2020 a následne boli exportované do ECDC cez TESSY (v roku 2021 vzhľadom na pandemickú situáciu s ochorením COVID-19 je počet vykazovaných prípadov na CDI oproti predchádzajúcim rokom nižší).

### **Realizácia kampane Clean care is safe care**

Dňa 5. mája 2021 sa uskutočnil 16. ročník kampane, na Slovensku prebiehala kampaň 13. krát. Hlavným cieľom kampane bolo zameranie sa na informovanie zdravotníckych pracovníkov o význame hygieny rúk ako ochrany pacienta a poukázanie na dôležitosť dodržiavania 5 momentov hygieny rúk. Kampaň v roku 2021 mala názov: „Sekundy zachraňujú životy – umývaj si ruky“. Celosvetová osvetová kampaň WHO je v roku od 2020 prioritne zameraná na oblasť hygieny rúk v kontexte s prevenciou šírenia ochorenia COVID-19. Vzhľadom na epidemiologickú situáciu s ochorením COVID-19 nebolo možné v plnom rozsahu vykonávať aktivity v kampani, ako bývalo zvykom v predchádzajúcich rokoch. Na stránke RÚVZ je k dispozícii edukačný materiál ku kampani.

### **Implementácia moderných foriem vzdelávania epidemiológov a cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN**

V rámci 9. cieľa Národného programu kontroly infekčných ochorení v Slovenskej republike bol v roku 2019 realizovaný projekt „Škola hygieny rúk“ - projekt vzdelávania zdravotníckych pracovníkov v hygieny rúk. Projekt bol zameraný na zlepšenie vedomostnej úrovne zdravotníckych pracovníkov v danej oblasti prostredníctvom prednášok s presne definovaným obsahom a praktickým nácvikom. V roku 2019 bola realizovaná 1.etapa školenia zdravotníckych pracovníkov pracujúcich v zdravotníckych zariadeniach, ktorej sa zúčastnilo celkovo 6518 zdravotníckych pracovníkov a v 2. etape boli realizované školenia zamestnancov zariadení sociálnych služieb poskytujúcich ošetrovateľskú činnosť, ktorej sa zúčastnilo celkovo 2032 zamestnancov. V roku 2021 vzhľadom na pandemickú situáciu s ochorením COVID-19 sa školenia zdravotníckych pracovníkov v rámci daného projektu nerealizovali.

Pracovisko epidemiológie RÚVZ v Trenčíne pracuje ako kontaktný národný bod pre nozokomiálne nákazy a ATB rezistenciu pre ECDC v Štokholme. V roku 2021 vzhľadom na pandemickú situáciu s ochorením COVID-19 boli pozastavené všetky preventívne programy vrátane programov pod gesciou ECDC spadajúcich do surveillance NN.

### **Národné referenčné centrum pre prevenciu a kontrolu nozokomiálnych nákaz**

V rámci pracoviska bolo v roku 2019 zriadené NRC pre prevenciu a kontrolu NN, ktoré od začiatku roka 2020 zabezpečovalo laboratórne vyšetřovanie vzoriek COVID - 19 pre odberné miesta v Trenčianskom kraji.

V roku 2021 sa laboratórium NRC pre NN naďalej aktívne podieľalo na vyšetrovaní prítomnosti vírusu SARS-CoV-2 vo vzorkách z horných dýchacích ciest. Za sledované obdobie bolo spolu vyšetrených 63 515 vzoriek, z toho 13 063 bolo identifikovaných ako pozitívne na prítomnosť vírusu SARS-CoV-2.

V roku 2021 bola laboratóriu schválená investícia na dodávku prístrojovej techniky za účelom uchovávaní vzoriek a nastavbových analýz. Investícia na prístrojovú techniku zabezpečujúcich činnosť bola získaná na vykonávanie nastavbových analýz vzoriek v súvislosti s pandemiou, ale aj na špecifikáciu prítomných patogénov zachytených z nemocničného prostredia. Zabezpečila sa investícia do rozvoja a udržania kvality činností laboratórií. podporil sa cieľ Akčných plánov Národného plánu kontroly infekčných ochorení v Slovenskej republike. Uvedenou obnovou sa vytvorilo laboratórne prostredie pre vykonávanie vysoko kvalitných analýz, zároveň sa zatriktívnilo prostredie pre absolventov zdravotníckych a vysokých škôl. V neposlednom rade sa zabezpečila kontinuita v spolupráci s laboratóriami ÚVZ a RÚVZ v SR, ďalej so zdravotníckymi zariadeniami, oddeleniami nemocničnej hygieny a univerzitami, ktoré sa podieľajú na vzdelávaní zdravotníckych pracovníkov.

V roku 2021 sa laboratórium NRC pre NN stalo súčasťou siete laboratórií UVZ SR, ktoré sa podieľali na sekvenácii COVID-19 pozitívnych vzoriek. V septembri sa dokončilo verejné obstarávanie prístrojového vybavenia potrebného pre sekvenáciu a v decembri úspešne prebehlo zaškolenie pracovníkov. Od 23.12. sa úspešne zaviedla sekvenácia vzoriek v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

Pracovníci odboru epidemiológie sa zúčastnili na webexových školeniach k enviromentálnej bakteriálnej záťažii nemocníc a webexových školeniach ECDC k PPS III, ktorá ja naplánovaná v roku 2022/2023.

## 6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Vzhľadom na výskyt ochorenia COVID-19 a vyhlásením celosvetovej pandémie boli na Slovensku prijaté mimoriadne úlohy. Údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii a opatreniach pri výskyte ochorenia COVID-19 boli zasielané lekárom primárneho kontaktu a riaditeľom nemocníc v spádovom území a boli priebežne uverejňované na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

O aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte chrípky počas chrípkovej sezóny boli informovaní všetci členovia protiepidemickej komisie zriadenej pri RÚVZ ako aj členovia KŠ ObÚ Trenčín. Pracovníci odboru epidemiológie boli pravidelne informovaní o aktuálnej epidemiologickej situácii prostredníctvom interných seminárov. Údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii a prípadných opatreniach pri výskyte ochorení boli zasielané lekárom primárneho kontaktu a riaditeľom nemocníc v spádovom území alebo uverejnené na web stránke RÚVZ so sídlom v Trenčíne. Vykonávame opatrenia pri výskyte epidemiologicke významných nemocničných patogénov (MRSA, VRE, výskyte karbapeném rezistentých enterobaktérií a nefermentujúcich paličiek, *C. difficile*).

### Odpadové vody COVID-19

Prvá fáza monitoringu odpadových vôd na prítomnosť vírusu SARS-CoV-2 bola v Slovenskej republike zahájená v 18. kalendárnom týždni (t.j. od 02.05.2021). Za okres Trenčín sa pravidelný zber začal vykonávať na ČOV Nozdrkovce od 16. kalendárneho týždňa. Celkovo bolo za toto obdobie odobratých 36 vzoriek, z tohto bolo 27 vzoriek vyhodnotených ako pozitívnych a 9 vzoriek malo hraničnú hodnotu. Pracovisko Epidemiológie RÚVZ v

Trenčine koordinuje zber a vyhodnocovanie vzoriek odpadových vôd na diagnostiku prítomnosti RNA SARS CoV2 z ČOV pre celú SR.

## **6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV**

V spádovom území RÚVZ Trenčín boli odoberané vzorky odpadovej vody podľa plánu odberov ÚVZ SR z čističky odpadových vôd v Trenčine. Bolo odobratých 7 vzoriek na prítomnosť enterálnych vírusov. Ani v jednom prípade nebola vzorka odpadovej vody pozitívna. Plnili sa aj ďalšie úlohy pre udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR. K 31.12.2021 sme zaznamenali 4 ochorenie na ACHO.

## **6.7 PREVENCIA HIV/AIDS**

Na RÚVZ so sídlom v Trenčine je v rámci odboru epidemiológie zriadená Poradňa prevencie HIV/AIDS, kde je poskytované pred a po testové poradenstvo vrátane odberu krvi na detekciu protilátok anti HIV u osôb, ktoré o to požiadajú. V rámci poradne je k dispozícii telefonická linka a e-mailová adresa pre možnosť poskytovania informácií. Na oddelení epidemiológie bolo vyšetrených 34 osôb, ktorým bolo poskytnuté predtestačné poradenstvo.

## **6.8 PORADNE OČKOVANIA**

Na RÚVZ so sídlom v Trenčine je v rámci odboru epidemiológie zriadená Poradňa očkovania, v ktorej sú poskytované informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách.

## **6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAM OČKOVANIA**

Na RÚVZ so sídlom v Trenčine v roku 2021 nebol realizovaný projekt z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19.

### **Ostatné lokálne projekty a spoluúčasť na projektoch:**

#### **Lokálny projekt: Surveillance rotavírusových infekcií v detskej populácii spádového územia Fakultnej nemocnice Trenčín.**

V roku 2021 sa nevykonávala lokálna surveillance rotavírusových ochorení v trenčianskom regióne v spolupráci s Detskou klinikou Fakultnej nemocnice Trenčín. V roku 2021 neboli odobrané žiadne stolice. Projekt bol v rokoch 2020 – 2021 prerušený z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19.

**Neoddeliteľnou súčasťou programov a projektov ja Národný program kontroly infekčných ochorení v Slovenskej republike, úlohy ktorého sú vyhodnotené v jednotlivých položkách podľa tematiky.**

## **7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, FF, CHA)**

### **7.1 MONITORING VYBRANÝCH PRÍRODNÝCH VODNÝCH PLÔCH A BOKÚPALÍSK**

Na našom pracovisku monitorujeme vyhlásenú kúpaciu oblasť Zelená voda na prítomnosť a počet cyanobaktérií. Sledovanie uvedeného ukazovateľa nám vyplýva z Prílohy č.1 k Vyhláške č.308/2012, v ktorej sú stanovené *Medzné hodnoty ukazovateľov kvality vody na prírodnom kúpalisku počas kúpacej sezóny*.

V priebehu letnej kúpacej sezóny sme vyšetrili spolu 16 vzoriek povrchových vôd na prítomnosť cyanobaktérií. Z uvedeného počtu vzoriek bolo vyšetrených 32 ukazovateľov a vykonaných 112 analýz. 6 vzoriek bolo odobratých zo Zelené vody - pláž Bolt, v ktorých sme 2x zistili prítomnosť *Microcystis aeruginosa*. Z ďalších lokalít sledovaných 2x za sezónu boli: Brezová pod Bradlom, Dubník, Horná Streda, Prusy, Stará Myjava. V jednej vzorke zo Starej Myjavy sme potvrdili výskyt *Dolichospermum planctonicum* a *Aphanizomenon gracile*.

Celkovo počty buniek cyanobaktérií neprekračovali počet 500buniek/ml.

Chemické ukazovatele boli vyšetrené v 25 vzorkách prírodných vodných plôch, čo predstavuje 101 ukazovateľov, stanovoval sa aj celkový dusík a fosfor. Z oblasti RÚVZ Trenčín 17 vzoriek a z oblasti RÚVZ Prievidza – 8 vzoriek.

### **7.2 KVALITA VODY A PROSTREDIA UMELÝCH KÚPALÍSK A ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENÍ**

V rámci projektu sme sledovali výskyt legionel vo vybraných zdravotníckych zariadeniach a na umelých kúpaliskách s vodnými atrakciami. V priebehu roku 2021 sme vyšetrili spolu 42 vzoriek vôd na legionely. Z uvedeného počtu bolo 12 vzoriek z bazénov, v ktorých bolo vyšetrených 12 ukazovateľov a vykonaných 24 analýz. Zo zdravotníckych zariadení sme vyšetrili 30 vzoriek teplej úžitkovej vody, z ktorej bolo vyšetrených 30 ukazovateľov a vykonaných 62 analýz. Všetky vyšetované vzorky boli negatívne na prítomnosť baktérií rodu *Legionella*.

Na prítomnosť améb neboli v roku 2021 vyšetrené žiadne vzorky.

V chemických laboratóriách sme analyzovali 443 vzoriek vôd umelých kúpalísk (1344 ukazovateľov) : z toho 217 vzoriek odobralo RÚVZ Trenčín, 179 vzoriek z RÚVZ Prievidza, 47 vzoriek odobralo RÚVZ Považská Bystrica.

### **7.12 MONITORING EXPOZÍCIE ZAMESTNANCOV OPERAČNÝCH SÁL NARKOTIZAČNÝMI PLYNMI**

V roku 2021 sme merali 63 vzoriek na obsah SEVORAN-u v prostredí operačných sál Fakultnej nemocnice Trenčín..

#### ***Podieľanie sa na PaP iných odborov***

#### ***1.3. ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ***

V priebehu roka 2021 bolo vyšetrených 17 vzoriek moču. Z toho 16 vzoriek na obsah kyseliny hipurovej, 1 vzorka na obsah kyseliny delta-aminolevulovej, 17 vzoriek na obsah kreatinínu v moči.



### 3.2. MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

V roku 2021 bolo na obsah kuchynskej soli analyzovaných spolu 22 vzoriek

### 6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Naše pracovisko sa na uvedenom projekte i v minulosti podieľalo vyšetrením sterov z rizikových lôžkových oddelení zdravotníckych zariadení. Pri sledovaní endemického osídľovania nemocníc nemocničnými kmeňmi sme z 230 sterov vyšetřili 376 ukazovateľov a vykonali 1548 analýz. Významné izoláty - *Klebsiella pneumoniae*, *Klebsiella oxytoca*, *Enterococcus faecalis*, *Pseudomonas aeruginosa* boli zaslané na testovanie mikrobiálnej rezistencie v rámci projektu HER.

V súvislosti s prevenciou nozokomiálnych nákaz bolo na našom pracovisku v roku 2021 vyšetřených 811 vzoriek bioindikátorov, z toho 385x *Bacillus atrophaeus* a 426x *Geobacillus stearothermophilus*.

## 9. ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA A VÝCHOVY K ZDRAVIU

### 9.1 ZDRAVOTNÉ UVEDOMENIE A SPRÁVANIE OBYVATEĽOV SR

Cieľom prieskumu je sledovať úroveň a vývoj zdravotného uvedomenia a správania sa občanov SR.

### 9.2 PRIESKUM ZDRAVOTNEJ GRAMOTNOSTI OBYVATEĽOV SR

Cieľom prieskumu je stanoviť úroveň zdravotnej gramotnosti u obyvateľov SR a zároveň vytvoriť databázu kvalitných medzinárodne porovnateľných údajov slúžiacich pre prípravu empirických podkladov k plánovaniu a výkonu programov a projektov.

### 9.3 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

#### **Zdravotno-výchovné pôsobenie na materských, základných a stredných školách:**

Na tému **COVID 19, očkovanie** boli realizované 4 prednášky na 2 stredných školách. Edukovaných bolo 260 študentov.

#### **Zdravotno-výchovné pôsobenie pre dospelú populáciu:**

23.9.2021 sa uskutočnila prednáška na tému **COVID 19, očkovanie** pre pracovníkov firmy Advihair v Trenčíne. Edukovaných bolo 25 žien.

13.10.2021 sa realizovali prednášky pre pracovníkov firmy Gábor v Bánovciach nad Bebravou na tému **COVID 19, očkovanie**. Edukovaných bolo cca 600 zamestnancov firmy.

### 9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025

V tomto roku sa pokračovalo v medzinárodnom projekte „**Viem, čo zjem**“, ktorý je súčasťou celosvetového programu Nestlé Healthy Kids. Cieľom projektu je motivovať žiakov ZŠ vo veku 8-12 rokov k vyváženému životnému štýlu, správny stravovacím návykom, k hygiene potravín a podporiť ich záujem o pohybové aktivity. Projekt je kombináciou zaujímavých

prednášok o zdravom stravovaní, hygiene potravín a zábavných súťaží. Odborným partnerom a realizátorom školení je ÚVZ SR. Do projektu sa zapojili školy, ktoré mali o projekt záujem a z toho vyplývajúce aj príslušné regionálne úrady verejného zdravotníctva. V tomto roku sa v rámci nášho regiónu zapojila 1 ZŠ Veľkomoravská Trenčín, 5. ročník v počte 51 žiakov.

#### **9.4.1. VYZVI SRDCE K POHYBU: CELONÁRODNÁ MEDZINÁRODNE KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE**

Od 10.5.-1.8.2021 sa realizovala celonárodná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity pod záštitou ÚVZ SR. Súťaž organizoval RÚVZ Banská Bystrica v spolupráci s RÚVZ v SR v rámci programu CINDI. Cieľom kampane bolo povzbudiť, čo najviac ľudí, aby zaradili do svojho voľného času každodenne aspoň 30 minút pohybových aktivít a žili zdravšie. Účastnícke listy boli zasielané prostredníctvom online formulára, e-mailom alebo poštou. Podmienkou na zaradenie do žrebovania bolo vykonávanie fyzickej aktivity aspoň 150 minút strednej intenzity alebo 75 minút vysokej intenzity alebo adekvátnej časovej kombinácie týchto intenzít týždenne počas minimálne 4 týždňov.

#### **9.5 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT**

Problematike znevýhodnených skupín sa venuje v rámci zdravotno-výchovných prednášok na základných a špeciálnych školách.

#### **9.6 STRATÉGIA ROZVOJA PORADENSKÝCH CENTIER OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA V SR**

V roku 2021 sa podporovalo a rozvíjalo verejné zdravie s cieľom dosiahnuť trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva. Celkový počet vyšetrených klientov mimo testu zdravého srdca prostredníctvom poradne zdravia bol 252 klientov. V poradni zdravia a na výjazdových akciách sa realizovalo: celkový počet vyšetrených cholesterolov bol 250, glukóz 133 a meraní krvného tlaku 247.

**V rámci Poradne zdravia boli realizované i nasledovné výjazdové akcie, ktoré nie sú uvedené v predchádzajúcich bodoch Programov a projektov:**

- 9.6.2021 sa uskutočnili preventívne vyšetrenia **pre zamestnancov Mestského úradu v Trenčíne**. Preventívnych vyšetrení sa zúčastnilo 45 zamestnancov.
- 11.6.2021 sa realizovali preventívne vyšetrenia **pre zamestnancov Správy ciest v Trenčíne**. Preventívnych vyšetrení sa zúčastnilo 61 zamestnancov.
- 16.6.2021 sa uskutočnili preventívne vyšetrenia **pre zamestnancov firmy Leoni v Trenčíne**. Celkovo bolo vyšetrených 95 zamestnancov firmy.
- 16.9.a 17.9.2021 sa realizovali preventívne vyšetrenia **pre zamestnancov Leteckých opravovní v Trenčíne**. Vyšetrených bolo 51 zamestnancov firmy.

Preventívne vyšetrenia boli zamerané na vyšetrenia z krvi: celkový cholesterol, glykémia a meranie krvného tlaku. Na každej preventívnej akcii bolo zároveň poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu so zameraním na význam zdravej výživy a pohybovú aktivitu. Klienti, ktorí mali zvýšené hodnoty boli odoslaní k lekárovi.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva  
so sídlom v Trnave**

# 1. HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Na rok 2021 nebola určená konkrétna úloha pre odbor hygieny životného prostredia RÚVZ Trnava.

## 2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

### 2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

#### 2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Zadávaním údajov o nových pracoviskách s vyhlásenými RP a zmenách na existujúcich pracoviskách, o počte zamestnancov, rizikových faktoroch atď. do programu ASTR vedieme evidenciu rizikových prác za región Trnava (okresy Trnava, Piešťany, Hlohovec). Sledujeme vývoj zmien v počte zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce a v rámci ŠZD kontrolujeme pracovné podmienky zamestnancov, vykonávanie objektivizácie rizikových faktorov, používanie OOPP, realizáciu opatrení na zníženie rizika a ostatné faktory ovplyvňujúce prácu a pracovné prostredie.

Upozorňujeme zamestnávateľov na potrebu realizácie opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce zaradené do 4. ktg. rizika. V rámci výkonu ŠZD sledujeme vykonávanie preventívnych lekárskech prehliadok a ich intervaly u zamestnancov, ktorých činnosti sú zaradené do 3. a 4. ktg. rizika. Pri výkone ŠZD nám zamestnávatelia predkladali výsledky meraní škodlivých faktorov v pracovnom prostredí.

Zamestnávatelia opatrenia na ochranu zdravia na rizikových pracoviskách v roku 2021 plnili, sankcie v tejto oblasti neboli uložené.

V roku 2021 sme celkovo vykonali 48 previerok v rámci ŠZD, bolo vydaných 48 rozhodnutí, z toho 14 nových rozhodnutí o zaradení pracovných činností do rizikových prác, 11 rozhodnutí na zrušenie rizikových prác, rozhodnutí o prehodnotení rizikových prác bolo 23.

Pri prešetrovaní podozrení na choroby z povolania z dôvodu dlhodobej nadmernej jednostrannej záťaže u pracovníkov sme upozorňovali zamestnávateľov na potrebu posúdenia rizika fyzickej pracovnej záťaže, resp. na vykonanie meraní fyzickej pracovnej záťaže a podľa ich výsledkov informovali o potrebe prehodnotenia súčasného zaradenia pracovníkov do kategórií rizika.

V roku 2021 bolo prešetrených 24 podozrení na chorobu z povolania u zamestnancov. Podľa druhu ochorenia išlo o 19 prípadov podozrenia na vznik choroby z povolania z DNJZ, tri prípady alergickej kontaktnej dermatitídy, jedno infekčné ochorenie - TBC, jedno poškodenie sluchu.

Z ukončených 20 prešetrovaní vykonaných v roku 2021 sme od komisií pre posudzovanie chorôb z povolania dostali hlásenia o prerokovaní choroby z povolania v 16 prípadoch, z toho 10 bolo uznaných a 6 neuznaných. Môžeme konštatovať, že vo všetkých prípadoch sa záver komisie zhodoval s našim záverom prešetrovania.

## **2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické**

V roku 2021 sme vykonali celkovo 63 ŠZD zameraných na činnosť podľa NV SR 355/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov v organizáciách, kde sa používajú nebezpečné chemické faktory. ŠZD boli vykonané: v priemyselných podnikoch - 29, v predajniach - 17, v lekárňach - 4, v autoservisoch a auto umyvárňach - 8, v laboratóriách - 2, v skladoch farmaceutických liekov a liečiv - 3. Pri ŠZD sa sledovalo skladovanie nebezpečných chemických látok a zmesí, odborná spôsobilosť pracovníkov, spôsob evidencie toxických látok a zmesí, vypracovanie prevádzkových poriadkov, oboznamovanie zamestnancov pri práci s nebezpečnými chemickými faktormi, podmienky predaja a používanie OOPP.

Okrem toho sme v rámci kontroly dodržiavania opatrení k obmedzeniam prevádzok pri ohrození verejného zdravia v súvislosti s ochorením COVID -19 vykonali 99 kontrol, pri ktorých sme sa zamerali aj na kontrolu skladovania a vypracovania prevádzkových poriadkov pre prácu s nebezpečnými chemickými faktormi: 19 v autoservisoch, 20 v predajniach záhradkárskych potrieb a kvetinarstvach, 25 v predajniach stavebnín, 16 v predajniach farby – laky a drogeria, 3 v čistiarňach odevov, 8 v lekárňach, 5 v prevádzkach tlačiarň, 3 v opravovniach obuvi. Rozhodnutia na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxických látkami a zmesami boli vydané v 2 priemyselných organizáciách, a to v jednej organizácii na spracovanie, manipuláciu a skladovanie 1,2-dibrómetánu, brucínu, chloridu fosforečného, pivaloylu chloridu, fentanyl bázy, etoricoxibu, a v druhej organizácii na manipuláciu a skladovanie dynasylanu 1161 EQ, Silquestu A-1128 a VPS 1178.

Osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu alebo obchodovanie s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami boli v roku 2021 vydané po preskúšaní 14 žiadateľom, bez skúšok 17 žiadateľom.

Pre zamestnávateľov i zamestnancov sme poskytovali konzultácie, týkajúce sa práce s nebezpečnými chemickými faktormi.

## **2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém**

V rámci ŠZD vyhľadávame pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov a zamestnávateľov upozorňujeme na povinnosť mať činnosti spojené s výrobou, spracovaním, manipuláciou, skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov na pracovisku posúdené a schválené orgánom verejného zdravotníctva. V roku 2021 bolo vydaných 86 súhlasných rozhodnutí na manipuláciu s chemickými karcinogénmi a mutagénmi, z toho bolo vydaných 85 rozhodnutí na odstraňovanie azbestocementových materiálov, z toho 23 demontážnych prác bolo v interiéri a 62 v exteriéri.

Bolo vydané 1 rozhodnutie na požívanie karcinogénov v priemyselnej organizácii na používanie chemických karcinogénov kategórie 1B: 1,1,2,2,-tetrachlóretán, 1-bróm-3-chlórpropán, Formaldehyde Water sol. 37%, paraformaldehyd, chlórmetyletyléter, pyridinium chlorochromate, octan kobalnatý a chemického karcinogénu kategórie 1A: nitril kyseliny glykolovej (70% vodný roztok).

V rámci ŠZD bolo v roku 2021 vykonaných 6 kontrol pracovných postupov a technológií s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Pri ŠZD sme kontrolovali zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri manipulácii s chemickými karcinogénmi a mutagénmi v zmysle príslušných nariadení vlády SR.

Vedíme databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity.

## **2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI**

### **2.2.1 Zdravé pracoviská**

V roku 2021 sme v rámci ŠZD usmerňovali zamestnávateľov k zlepšeniu pracovného prostredia, pomáhali sme najmä malým podnikom a fyzickým osobám - podnikateľom pri plnení povinností a opatrení vzhľadom na konkrétne podmienky pracovného prostredia a prevádzok, informovali sme ich o vzájomne pôsobiacich faktoroch práce, pracovného prostredia a životného štýlu zamestnancov. Poskytovali sme individuálne poradenstvo. Na našej webovej stránke máme vytvorenú stránku poradenskej a konzultačnej činnosti odboru PPL, kde uverejňujeme aktuálne problematiky (odstraňovanie AZC materiálov, opatrenia v mimoriadne teplých dňoch a iné).

### **2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci**

Zapájame sa do európskych informačných kampaní zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci, kde spolupracujeme s orgánmi inšpekcie práce. V rámci Európskeho týždňa BOZP uverejňujeme na web sídla RÚVZ Trnava propagačné materiály.

V spolupráci s Inšpektorátom práce v Trnave sme v roku 2021 vykonali štyri spoločné kontroly. Dve kontroly boli vykonané v organizáciách, ktoré mali vyhlásené rizikové práce - výroba stavebných materiálov a výroba liekov. Ďalšie dve kontroly sa uskutočnili v prevádzke na výrobu čistiacich, pracích a dezinfekčných prostriedkov a v prevádzke na výkup, kontrolu, prenájom a predaj jazdených automobilov.

Kontroly boli zamerané na kontrolu plnenia povinností pri ochrane zdravia zamestnancov vyplývajúcich zo zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a na dodržiavanie predpisov v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Z pohľadu verejného zdravotníctva išlo o kontrolu pracovného prostredia a pracovných podmienok zamestnancov vrátane poskytovania a používania OOPP, kontrolu dokumentácie (rozhodnutie o uvedení priestorov do prevádzky, posúdenie rizika a kategorizácia prác, rozhodnutie o vyhlásení rizikových prác, prevádzkové poriadky a pod.)

Spoločné postupy a aktuálne problémy sme konzultovali na stretnutiach RÚVZ Trnava a IP Trnava.

Okrem spoločných kontrol spolupracujeme s inšpektormi práce pri ŠZD v rámci kolaudačných konaní, pri zmene účelu užívania stavieb, pri prešetrovaní podnetov.

V rámci prevencie šírenia ochorenia COVID-19 sme oboznamovali zamestnávateľov s aktuálnymi opatreniami pri ohrození verejného zdravia, usmerňovali ich v možnostiach ochrany zamestnancov priamo na pracoviskách, pomáhali pri zriaďovaní mobilných odberových miest priamo v podnikoch a zamestnávateľom sme tiež poskytovali konzultácie v tejto oblasti.

### **3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV**

#### **3.1 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI**

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia sa na plnení úlohy zúčastnil vyšetrovaním vzoriek pekárskeho výrobku a hotovej stravy na obsah NaCl. V priebehu roka 2021 bolo analyzovaných 115 vzoriek odobratých v rámci štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín pracovníkmi hygieny výživy RÚVZ so sídlom v Trnavskom kraji.

V roku 2021 nemal Odbor Hygieny výživy stanovené pokračujúce úlohy PaP ÚVZ SR. Odpočet programov a projektov z roku 2020 bol vyhodnotený a zaslaný.

### **4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE**

#### **4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)**

##### **a) Podpora zdravého štartu do života**

Výchovné aktivity zamerané na poradenskú činnosť a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity pre matky s deťmi na materskej dovolenke v materských centrách a rodinných centrách realizuje odd. podpory zdravia a výchovy k zdraviu.

##### **b) Podpora zdravšieho prostredia v školách**

Počas roka 2021 bolo celkovo vykonaných 101 kontrol v zariadeniach školského stravovania (školské jedálne a výdajné školské jedálne). Výkon ŠZD bol zameraný na kontrolu celkovej prevádzkovej a osobnej hygieny zamestnancov, dodržiavania zásad správnej výrobných praxe, skladovanie surovín, kontrolu pestrosti stravy, vyznačovanie alergénov na jedálnych lístkoch, kontrolu dodacích listov ako aj na dodržiavanie protiepidemických opatrení v zmysle platnej legislatívy.

V školských bufetoch boli vykonané 3 kontroly, ktoré boli zamerané aj na kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov. Vo väčšine bufetov sa ponúka aj nevhodný sortiment ako sú cukrovinky, slané čipsy, sladené nápoje. Prevádzkovateľom sa pri výkone ŠZD odporúča prehodnotiť predávaný sortiment a uprednostniť ponuku energeticky a výživovo hodnotného tovaru.

Pri výkone ŠZD v zariadeniach pre deti a mládež kontrolujeme aj dodržiavanie pitného režimu pre deti, ktorý je vo väčšine prípadov zabezpečený pitnou vodou (ochutenou bylinkami, alebo ovocím) najmä v letných mesiacoch a počas zimných mesiacov sa podávajú prevažne čaje.

Edukačné aktivity na základných a stredných školách zamerané na zdravú výživu, životný štýl a prevenciu obezity zabezpečuje oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu.

### **c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení**

V priebehu roka 2021 sme v danej oblasti nerealizovali žiadne aktivity.

### **d) Podpora pohybových aktivít**

V priestoroch, ktoré sa využívajú na výučbu telesnej výchovy bolo počas roka vykonaná 1 kontrola. Väčšina škôl má svoje vlastné telocvične, ktoré sa v poobedňajších hodinách a vo večerných hodinách prenajímajú a využíva ich verejnosť.

### **e) Monitoring antropometrických ukazovateľov vybraných vekových skupín detí školského veku**

V priebehu roka 2021 sme v danej oblasti nerealizovali žiadne aktivity.

## **4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI**

Prostredníctvom výkonu štátneho zdravotného dozoru sa v mesiaci jún zrealizovala kontrola dodržiavania legislatívnych požiadaviek v zmysle Vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Súčasťou kontroly kvality piesku bol odber vzoriek na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia. Spolu bolo odobratých 10 vzoriek piesku (5 z pieskovísk pri MŠ a 5 z verejných pieskovísk) v meste Trnava, Hlohovec, Piešťany. Laboratórnym rozborom vykonaným Regionálnym úradom verejného zdravotníctva so sídlom v Trnave bolo zistené, že 2 vyšetované vzorky piesku (1 vzorka piesku z pieskoviska Kamenný mlyn, Koliba, Trnava a 1 vzorka z pieskoviska Kalokagatia, Dolné Bašty, Trnava) **nevyhovujú** v sledovaných ukazovateľoch požiadavkám § 3 Vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská pre prekročenie najvyššieho prípustného množstva Termotolerantných koliformných baktérií a Fekálnych streptokokov. O týchto skutočnostiach boli informovaní prevádzkovatelia pieskovísk a bola zabezpečená výmena piesku v pieskoviskách.

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia sa na plnení úlohy zúčastnil vyšetrovaním vzoriek pieskov z pieskovísk odobratých v rámci regiónov RÚVZ so sídlom v Trnavskom kraji pracovníkmi HDM. V priebehu roka 2021 bolo vyšetrených 41 vzoriek.

## **4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ**

V priebehu roka 2021 sme zrealizovali len zber jedálnych lístkov za mesiac október a november z 3 školských jedální pri základných školách (1 ŠJ pri ZŠ v Trnave, 1 ŠJ pri ZŠ v Piešťanoch, 1 ŠJ pri ZŠ v Hlohovci). Vyhodnotenie jedálnych lístkov bude prebiehať v roku 2022.

## **4.4 ÚRAZY U DETÍ V SR**

V priebehu roka 2021 sme v danej oblasti nerealizovali žiadne aktivity.



## 5. ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

RÚVZ Trnava nie je riešiteľské pracovisko.

## 6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

### 6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Očkujúci lekári boli elektronickou formou informovaní o Očkovacom kalendári na rok 2021.

V rámci iniciatívy SEVS HODNOTA OČKOVANIA sa aktívne podieľame na realizácii projektu vzdelávania študentov SZŠ v oblasti vakcinológie. Vzhľadom na pandémiu COVID-19 projekt nebol realizovaný.

RÚVZ Trnava sa podieľa na aktivitách realizovaných v rámci projektu Chránime pacientov - očkujeme sa proti chrípke vo FN Trnava, pripravený bol manuál na očkovanie zdravotníckych pracovníkov proti chrípke v nemocničných zariadeniach. Vzhľadom na pandémiu COVID-19 projekt nebol realizovaný.

V roku 2021 nebolo hlásené ochorenie povinne preventabilné očkovaním.

#### **Vyhodnotenie kontroly očkovania k 31.8.2021 v okresoch Trnava, Piešťany a Hlohovec:**

V rámci pravidelného povinného očkovania sa v okrese **Trnava okresná zaočkovanosť** pohybovala od 96,54 % (základné očkovanie proti osýpkam, mumpsu a ružienke – ročník narodenia 2019) do 98,43 (preočkovanie proti osýpkam, mumpsu a ružienke v 11.roku života – ročník narodenia 2008). 90%-ná zaočkovanosť nebola dosiahnutá na **1 obvode**.

V rámci pravidelného povinného očkovania sa v okrese **Piešťany okresná zaočkovanosť** pohybovala od **95,24%** (základné očkovanie proti osýpkam, mumpsu a ružienke - ročník narodenia 2019) do **98,71%** (preočkovanie proti záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu a detskej obrne - ročník narodenia 2007). **Zaočkovanosť** nižšia ako 90 % na úrovni obvodov bola zistená na **5 obvodoch**.

V rámci pravidelného povinného očkovania sa v okrese **Hlohovec okresná zaočkovanosť** pohybovala od **97,17 %**(očkovanie proti MMR – ročník narodenia 2018) do **100%** . **Zaočkovanosť** nižšia ako 90 % na úrovni obvodov nebola zistená ani v jednom zo 7 obvodov.

### 6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Odbor epidemiológie evidoval k 31.12.2021 prostredníctvom systému EPIS 48 243 prípadov prenosných ochorení nahlásených z mobilných odberových miest, z ambulatných zdravotníckych zariadení - od lekárov prvého kontaktu, z mikrobiologických laboratórií, z ambulancií odborných lekárov a z ústavných zdravotníckych zariadení. Epidemiologicky bolo za rok 2021 vyšetrených 47 273 ohnísk (rok 2020 – 13 027 ohnísk) prenosných ochorení. V okrese Trnava bolo evidovaných 48 epidemických výskytov, z toho 45x išlo o ochorenie COVID-19, v okrese Piešťany bolo evidovaných 19 epidemických výskytov, z toho 16 x diagnóza COVID-19, v okrese Hlohovec bolo zaznamenaných 14 epidemických výskytov, z toho 12 x v súvislosti s ochorením COVID-19. V rámci zabezpečenia karanténnych opatrení bolo vydaných spolu 92 rozhodnutí (v roku 2020 – 63 rozhodnutí) - z toho 90 x lekársky

dohľad pre osoby v kontakte s prenosnými ochoreniami, 2x protiepidemické opatrenia (epidemické výskyty).

### **6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ**

V rámci vykonávania ŠZD na ambulanciách všeobecných lekárov sústavne propagujeme hlásenie prenosných ochorení on - line cez program EPIS. Elektronický spôsob hlásenia cestou EPIS využíva cca 78 lekárov. V programe EPIS bolo roku 2021 zaevidovaných celkom 48 243 prípadov prenosných ochorení, z toho 46 232 x diagnóza COVID-19, 81 epidémií (z toho 75 x COVID-19) a 52 týždenných krajských hlásení do SRV.

Výstupy z programu EPIS slúžia na okamžitú analýzu epidemiologickej situácie, na spracovávanie mesačných výstupov prenosných ochorení a nozokomiálnych nákaz. Späťne sú o epidemiologickej situácii podľa spádových okresov v mesačných intervaloch informovaní všetci VLD a VLDD.

### **6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY**

Vzhľadom na pandémiu ochorenia COVID-19 nebolo možné realizovať v roku 2021 projekty zamerané na aktívnu surveillance nozokomiálnych nákaz ako HELICS a prednáškové aktivity zamerané na hygienu rúk zdravotníckeho personálu v rámci Kampane za čisté ruky. V spolupráci s nemocničnou hygienou boli pripravené postupy v hygienicko-epidemiologickom režime na predchádzanie ochoreniu COVID -19 v nemocničných a ambulatných zariadeniach.

V roku 2021 bolo z ústavných zdravotníckych zariadení na RÚVZ hlásených spolu 1189 prípadov NN (v roku 2020 - 732 prípadov NN).

V rámci ŠZD bolo v roku 2021 na oddelení NN vykonaných 104 previerok zdravotníckych zariadení, v rámci ktorých bolo odobratých 218 vzoriek z prostredia a 29 vzoriek z vysterilizovaného materiálu.

Vydaných bolo 97 rozhodnutí (priestory do prevádzky a schválenia prevádzkových poriadkov) a 12 záväzných stanovísk. V rámci testovania sterilizačných prístrojov formou platenej služby bolo vykonaných 176 testovaní sterilizačnej techniky (66 - horúcovzduchových sterilizátorov, 110 parných sterilizátorov).

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia sa na plnení úlohy podieľal mikrobiologickým vyšetrením vzoriek sterov a ovzdušia z prostredia zdravotníckych zariadení, vzoriek sterility materiálov a inštrumentálnej techniky používanej v zdravotníckych zariadeniach Trnavského kraja. Za obdobie roka 2021 bolo vyšetrených 428 vzoriek.

### **6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE**

Svetová zdravotnícka organizácia dňa 30. 1. 2020 vyhlásila stav globálnej zdravotnej núdze vzhľadom na akútnu infekciu dýchacích ciest COVID 19, ktorú spôsobuje nový koronavírus (SARS-CoV-2) z čeľade Coronaviridae. Nový koronavírus patrí medzi betakoronavírusy, kam sa zaraďujú aj koronavírusy SARS-CoV a MERS-CoV, ale vykazuje od nich genetickú odlišnosť. Ochorenie sa prejavuje najmä kašľom, dýchavičnosťou, horúčkou, zápalom pľúc, v prípade komplikácií môže skončiť úmrtím. V roku 2021 pokračoval výskyt COVID-19 druhou epidemickou vlnou, v ktorej dominoval alfa variant a treťou vlnou s dominanciou delta variantu.

Regionálny hygienik a vedúca odboru epidemiológie sa v pravidelných intervaloch zúčastňovali zasadnutí pandemického strediska pri KŠ OÚ v sídle kraja Trnava, kde bola

riešená aktuálna epidemiologická situácia a z nej vyplývajúce prijatie adekvátnych protiepidemických opatrení na zamedzenie šírenia ochorenia COVID-19.

Opatrenia boli realizované v súčinnosti s riadiacimi zložkami samosprávy, VÚC, hasičský a policajným zborom.

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia sa na plnení úlohy podieľal mikrobiologickým vyšetrením vzoriek odobratých v rámci riešení lokálnych epidémií v regióne Trnavského kraja. Za obdobie roka 2021 bolo vyšetrených 13 vzoriek.

## **6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV**

Vzorky odpadových vôd boli v roku 2021 odoberané podľa časového harmonogramu stanoveného ÚVZ SR Bratislava. Vzorky odpadových vôd boli odoberané paralelne z 2 odberových miest ČOV Zeleneč (7 odberov) a ČOV Piešťany (7 odberov). Výsledky vyšetrení vzhľadom na enterovírusy: Všetky výsledky vzhľadom na enterovírusy boli negatívne.

V týždenných intervaloch sledujeme hlásenia ACHO z ústavných zdravotníckych zariadení - na detských, infekčných a neurologických oddeleniach.

V r. 2021 nebol v okresoch Trnava, Piešťany a Hlohovec evidovaný prípad akútnej chabej obrny.

## **6.7 PREVENCIA HIV/AIDS**

V rámci prevencie HIV/AIDS je v poradenskom centre zriadená nastavbová Poradňa pre prevenciu infekcie HIV/AIDS. Poradenstvo je dôverné a vždy ide o stretnutie jedného klienta s jedným poradcom. Rešpektujeme absolútne právo klienta na dôvernosť a anonymitu. Klient je vždy poučený o správani, ktoré znižuje riziko infekcie HIV.

Aktuálne zistené nové poznatky na poradni sú aplikované do ďalšej práce v poradni AIDS a tiež sú prezentované zdravotno-výchovnými materiálmi (letáky, plagáty, postery, panely), prednáškami a príspevkami do tlače a masmédií.

Prednášky v roku 2021 neboli vykonávané vzhľadom na nepriaznivú epidemiologickú situáciu.

Zdravotnovýchovné pôsobenie sme zamerali na dostupné možnosti – poskytovanie telefonického poradenstva a zdravotnovýchovného materiálu pre školy, organizácie, verejnosť a uverejnením na [www.stranky](http://www.stranky).

1.december - Svetový deň AIDS

Spropagovali sme činnosť poradne prevencie HIV/AIDS v tlači na teletexte, internete, posterami, panelom a distribúcie z.v. materiálu. Poradňa a telefonická linka HIV/AIDS bola k dispozícii nad rámec časového vymedzenia.

## **6.8 PORADNE OČKOVANIA**

Na OE boli priebežne vykonávané telefonické konzultácie pre všeobecných lekárov ohľadom povinného i odporúčaného očkovania detskej a dospelaj populácie a zároveň i konzultácie o možnostiach očkovania pred cestou do zahraničia.

V rámci iniciatívy SEVS HODNOTA OČKOVANIA sa podieľame na vzdelávaní študentov SZŠ v oblasti vakcinológie. Vzhľadom na pandémiu ochorenia COVID-19 v roku 2021 nebolo vzdelávanie na SZŠ realizované.

## **6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA**

Z dôvodu pandémie COVID-19 v roku 2021 nebolo cestou RÚVZ Trnava v rámci projektu: Zvýšenie povedomia budúcich matiek o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania realizovaná vzdelávacia akcia - očkovanie hrou na stredných školách v Trnave.

## **6.10 OPTIMALIZÁCIA VEREJNEJ SPRÁVY V OBLASTI EPIDEMIOLOGIE**

PhDr. Mária Marková, PhD. je v pracovnej skupine na tvorbu šandardizácie procesov ŠZD v rámci projektu optimalizácie verejnej správy v oblasti epidemiológie.

## **7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, FF, CHA)**

### **7.1 MONITORING KVALITY VÔD VYBRANÝCH LOKALÍT**

Na plnení úlohy sme sa podieľali vyšetrením mikrobiologických, biologických a chemických ukazovateľov vo vzorkách vôd z vybraných prírodných kúpalísk odobratých z regiónov RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede, Galante a Senici. V priebehu roka 2021 bolo vyšetrených 25 vzoriek vôd z prírodných kúpalísk.

### **7.2 KVALITA VODY A PROSTREDIA ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENÍ A UMELÝCH KÚPALÍSK**

V rámci plnenia tejto úlohy bolo za obdobie roka 2021 vyšetrených 195 vzoriek umelých kúpalísk z regiónov RÚVZ so sídlom v Senici, Trnave a Galante v mikrobiologických, biologických a chemických ukazovateľoch.

### **7.9 MONITORING BIOLOGICKÝCH ALERGÉNOV V OVZDUŠÍ (PEĽOVÁ INFORMAČNÁ SLUŽBA - PIS) A ALERGÉNOV ROZTOČOV VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ**

V rámci plnenia tejto úlohy bolo za obdobie roka 2021 vyšetrených 252 vzoriek vonkajšieho ovzdušia na identifikáciu a kvantifikáciu peľových zŕn a spór plesní.

## **7.14 ANALÝZA CELKOVÉHO ARZÉNU V POTRAVINÁCH**

V rámci plnenia tejto úlohy bola za obdobie roka 2021 analyzovaná 1 vzorka na stanovenie celkového arzénu. Vzorka bola analyzovaná v rámci MPS PT-PO-41/2021, ktorej organizátorom bolo NRC pre organizovanie medzilaboratórných porovnávacích skúšok v oblasti potravín pri RÚVZ so sídlom v Prešove.

Na ostatných úlohách sa v rámci objektivizácie faktorov prostredia nepodielame z dôvodu nedostatočného prístrojového vybavenia, alebo nie sme riešiteľským pracoviskom. Ďalej spolupracujeme na plnení ďalších úloh Programov a projektov určených pre odbor hygieny výživy, odbor epidemiológie a oddelenie hygieny detí a mládeže.

## **8 LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA**

RÚVZ Trnava nie je riešiteľské pracovisko.

## **9. PODPORA ZDRAVIA A VÝCHOVA K ZDRAVIU**

### **9.1 ZDRAVOTNÉ UVEDOMENIE A SPRÁVANIE OBYVATEĽOV SR**

Dotazníkový prieskum bol realizovaný v roku 2020, v roku 2021 prebiehalo spracovanie údajov ÚVZ SR a príprava na ďalší zber.

Sledovanie zdravotného stavu bolo v roku 2021 vykonávané formou zberu údajov v TZS.

### **9.2 PRIESKUM ZDRAVOTNEJ GRAMOTNOSTI OBYVATEĽOV SR**

Prieskum M-POHL zdravotnej gramotnosti u občanov SR sme vykonávali v roku 2020. V roku 2021 prebiehalo jeho spracovanie.

### **9.3 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Sledovanie zdravotného stavu bolo v roku 2021 vykonávané formou zberu údajov v TZS.

### **9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025**

Vedúca oddelenia je členom pracovnej skupiny „Pohybová aktivita, prevencia nadváhy a obezity“.

Tematike prevencie obezity sme sa venovali aj v rámci projektu „Viem, čo zjem“. Projekt je súčasťou globálneho projektu „Nestlé pre zdravie detí“, ktorý sa od roku 2009 postupne realizuje v 84 krajinách sveta a doposiaľ ním prešlo 80 miliónov detí. Cieľom projektu je motivovať žiakov ZŠ k vyváženému životnému štýlu, správny stravovací návykom a podporiť ich pohybovú aktivitu. V roku 2021 sme v rámci projektu vzhľadom na pandemické opatrenia vypracovali a zaslali podklady k prednáškam v elektronickej podobe na všetky zapojené školy v našom regióne. Vyplnené dotazníky efektivity sme zaslali na ÚVZ SR.

Aj počas prebiehajúcej epidémie Covid-19 sme upriamovali pozornosť na dôležitosť pohybovej aktivity a pobytu v prírode u všetkých vekových kategórií formou zdravotno výchovných materiálov, ktoré sme distribuovali aj formou elektronickej pošty organizáciám.

#### **9.4.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodné koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie**

Zapojili sme sa do celonárodnej kampane na zvýšenie pohybovej aktivity „Vyzvi srdce k pohybu“. V rámci projektu sme oslovili mestské a obecné úrady v regiónoch. Súťaž bola spropagovaná na internetových stránkach RÚVZ Trnava, Mestský úrad Trnava a fb-stránke Zdravého mesta. Projekt sme realizovali v rámci činnosti poradne o pohybovej aktivite s cieľom zlepšiť zdravotný stav obyvateľov – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov - pohybovej inaktivity.

#### **9.5 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT**

V roku 2021 sa tento projekt realizoval formou spolupráce s Mestom Trnava na vyhodnotení a príprave plánu aktivít a Komunitného plánu sociálnych služieb na ďalšie roky.

V rámci prevencie covid-19 a zvýšenia zaočkovanosti sme kontaktovali seniorské organizácie, obecné úrady, mestské úrady a spoločne s nimi zverejnili na dostupných miestach pre verejnosť a súčasne v rómskych komunitách letáky o dôležitosti očkovania, hoaxoch o očkovaní a základných hygienických opatreniach v rámci prevencie Covid-19 v slovenskom i rómskom jazyku.

#### **9.6 STRATÉGIA ROZVOJA PORADENSKÝCH CENTIER OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA V SR**

Zdravotno-výchovná činnosť bola zameraná na zníženie chorobnosti a úmrtnosti na vybrané skupiny civilizačných ochorení a zníženie prevalencie osôb s rizikovým životným štýlom. Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu realizovalo zdravotno – výchovnú intervenciu individuálnou formou poradenskej činnosti so zameraním na správnu výživu, prevenciu fajčenia, nadmerné užívanie alkoholu, nedostatočnú pohybovú aktivitu, hypertenziu, stres a zmenu životného štýlu. Ťažiskom poradenskej činnosti okrem individuálneho poradenstva bolo poskytnúť základné informácie o zdravotnom stave a poradenstvo čo najväčšiemu počtu klientov čo bolo v roku 2021 značne ovplyvnené priebehom pandémie Covid-19.

V rámci poradenského centra zdravia dlhodobo pracuje základná poradňa, poradňa zdravej výživy, poradňa prevencie drogových závislostí, poradňa odvykania od fajčenia, poradňa na podporu psychického zdravia, poradňa optimalizácie pohybovej aktivity a linka pomoci HIV/AIDS.

### Základná poradňa na podporu zdravia:

Poradňa je určená všetkým obyvateľom spádového územia, ktorí prejavia záujem o svoje zdravie. Odhaľuje individuálne riziká vzniku chronických neinfekčných ochorení poskytovaním spektra vyšetrení:

- anamnestické vyšetrenia
- antropometrické vyšetrenia (BMI, WHR)
- biochemické vyšetrenia na prístroji Reflotrón (celkový cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza)
- somatické vyšetrenie, štandardné merania TK
- hodnota percentuálneho množstva telesného tuku (tukomer Omron BF 300)

Na základe analýz zistených údajov odporúčame optimálne zmeny okamžitou intervenciou:

- vo výžive a spotrebe alkoholu
- vo fyzickej aktivite
- vo zvládaní stresu
- vo fajčiarskych návykoch
- nefarmakologickom ovplyvňovaní TK

Klientom so zvýšenými hodnotami a rizikovým správaním odporúčame návštevu ďalších poradní v našom poradenskom centre. Výsledok našej intervencie posudzujeme pri následnej kontrole. Pri pretrvávaní rizík odporúčame návštevu lekára.

Počet klientov v PCPPZ bol značne ovplyvnený závažnou epidemiologickou situáciou.

V rámci vyhlásených svetových dní so zdravotníckou tematikou informujeme verejnosť na www. stránkach, poskytujeme zdravotno - výchovný materiál a poradenstvo k aktuálnej problematike. V priestoroch vestibulu RÚVZ so sídlom v Trnave sme umiestnili panely, k daným tematikám.

Pre zamestnancov fy Bekaert Hlohovec a Lear Voderady boli uskutočnené prednášky na tému „Prevencia onkologických ochorení“.

Pre zamestnancov RÚVZ so sídlom v Trnave sme zorganizovali odborné semináre, na ktorých sme odprezentovali témy: hypertenzia, depresia, diabetes, kyberšikana, syndróm vyhorenia, domáce násilie, škodlivosť fajčenia, kult tela, alkohol skrytý nepriateľ, alzheimer+cvičenia pre mozog.

Spolupracujeme na príprave novej verzie TZS – Zdravie, ktorý má byť používaný v rámci novej stratégie poradňami zdravia. V roku 2021 sme vzhľadom na novú stratégiu zakúpili nový prístroj Afinion 2, ktorý bude používaný v poradni zdravia.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva  
so sídlom vo Veľkom Krtíši**



## OBLASŤ HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Veľký Krtíš – oddelenie Hygieny životného prostredia

### 1.4. Overenie kvality materiálov, ktoré prichádzajú do styku s pitnou vodou.

Odpočet plnenia úlohy – úloha sa plnila v súlade s usmernením k tomuto projektu. Na kolaudačných konaniach bola požadovaná dokumentácia k výrobkom a boli vyplnené tabuľky. Tabuľka a zozbieraná dokumentácia k projektu bola zaslaná na pp.nrc@uvzsr.sk.

## OBLASŤ PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Veľký Krtíš – oddelenie Preventívneho pracovného lekárstva

### 2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

#### 2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

##### Odpočet plnenia úlohy:

Prevádzky s rizikovými pracoviskami sledujeme priebežne v rámci štátneho zdravotného dozoru. Zmeny, ktoré nastali, zaznamenávame pravidelne v programe ASTR. V roku 2021 boli k 31.12.2021 v okrese Veľký Krtíš evidované rizikové práce v nasledovných spoločnostiach:

1. eustream a.s. Bratislava, prevádzka KS 03 Veľké Zlievce, 991 23 Veľké Zlievce, IČO: 35 910 712: spoločnosť sa zaoberá prepravou zemného plynu. Rizikové práce boli vyhlásené pre 55 zamestnancov (pracovná pozícia „technik“), z toho 3 ženy. Rizikové práce boli vyhlásené v 3. kategórii pre 39 zamestnancov / 2 ženy s rizikovým faktorom hlučnosť, v 3. kategórii s rizikovým faktorom hlučnosť, fyzická záťaž a pevný aerosol (vysokopečná troska) pre 4 zamestnancov / 0 žien a vo 4. kategórii pre 12 zamestnancov / 1 žena, s expozíciou rizikovému faktoru hlučnosť. Pracovné činnosti v spoločnosti eustream a.s. Bratislava, prevádzka KS 03 Veľké Zlievce, 991 23 Veľké Zlievce, zaradené do 4. kategórie, boli určené na časovo vymedzené obdobie jedného roka.
2. IKE spol. s r.o., Slatinka č. 176, 991 03 Pôtor, IČO: 36 057 185: spoločnosť sa zaoberá výrobou a produkciou reklamy. Rizikové práce boli vyhlásené v 3. kategórii pre 7 zamestnancov / 0 žien (pracovná pozícia „zvárač – zámočník“), s rizikovým faktorom hlučnosť.
3. TECHNOGYM E.E. s.r.o. Bratislava, prevádzka Malý Krtíš, 990 01 Malý Krtíš, IČO: 35 930 209: spoločnosť sa zaoberá výrobou posilňovacích zariadení. Rizikové práce boli vyhlásené pre 103 zamestnancov, z toho 14 žien (pracovná pozícia „všeobecný operátor – brusič“, „všeobecný operátor – pieskovač“ a „lakovač“). Rizikové práce boli vyhlásené v 3. kategórii pre 33 zamestnancov / 0 žien s expozíciou rizikovým faktorom

zváračský pevný aerosol, hluk a vibrácie (pracovná pozícia „všeobecný operátor – brusič“). Ďalej boli vyhlásené rizikové práce v 3. kategórii pre 59 zamestnancov / 13 žien s expozíciou rizikového faktoru záťaž teplom (pracovná pozícia „všeobecný operátor“). Rizikové práce sú vyhlásené aj pre 9 zamestnancov / 1 žena na pracovnej pozícii „všeobecný operátor – čalúnenie“, s rizikovým faktorom fyzická záťaž – kat. 3 a tiež pre 2 zamestnancov / 0 žien na pracovnej pozícii „všeobecný operátor – čalúnenie“, s rizikovým faktorom hluk, kategória 3.

4. FORVIN s.r.o., Cesta slobody č. 1658, Vinica, 991 28 Vinica, IČO: 35 860 472: spoločnosť sa zaoberá výrobou a montážou plastových okien a dverí. Rizikové práce boli vyhlásené pre 7 pracovníkov / 0 žien s expozíciou rizikového faktoru hluk (pracovná pozícia „pomocný pracovník vo výrobe“) v kategórii 3.
5. DOS SLOVAKIA s.r.o., Veľké Straciny č. 107, 990 01, IČO: 36 040 649: spoločnosť sa zaoberá spracovaním dreva. Rizikové práce v kategórii 3 boli vyhlásené pre 17 zamestnancov / 0 žien, s expozíciou rizikového faktoru hluk (pracovná pozícia „strojník, pomocník“) a pre 1 zamestnanca / 0 žien s expozíciou rizikového faktoru vibrácie (pracovná pozícia „piliar s jednomužnou motorovou pílou“).
6. Slovenský vodohospodársky podnik, š.p., Banská Bystrica, Partizánska cesta č. 69, 974 98 Banská Bystrica - Správa povodia Horného Ipľa, Filákovská cesta č. 45, 984 80 Lučenec, IČO: 36 022 047: podnik sa zaoberá správou povodia Horného Ipľa. Rizikové práce v kategórii 3 boli vyhlásené v prevádzke spoločnosti Koláre č. 116, 991 09 Veľká Čalomija a úsek vodohospodárskej prevádzky VHP-VS Nenince, pre 17 pracovníkov / 0 žien s expozíciou rizikového faktoru vibrácie, hluk (pracovná pozícia „vodohospodársky robotník“).
7. MOVINO, spol. s.r.o., Osloboditeľov č. 66, 990 01 Veľký Krtíš, IČO: 31 617 824: spoločnosť sa zaoberá výrobou a predajom vína. Rizikové práce boli vyhlásené pre 2 pracovníkov / 2 ženy s expozíciou rizikového faktoru hluk (pracovná pozícia „robotník vo fľašovni“) v kategórii 3.
8. JUKASEK s.r.o., B.Nemcovej č. 958/53, 990 01 Veľký Krtíš, IČO: 51 185 831: spoločnosť sa zaoberá poskytovaním služieb v poľnohospodárstve. Rizikové práce boli v kategórii 3 boli vyhlásené pre 7 pracovníkov / 4 ženy s expozíciou rizikového faktoru hluk (pracovná pozícia „pomocný zamestnanec“). Rizikové pracovné činnosti sú vykonávané na pracovisku fľašovne spoločnosti MOVINO spol. s.r.o. Veľký Krtíš.
9. Drevotrade VK s.r.o., Malé Straciny č. 72, 990 01 Malé Straciny, IČO: 36 625 566: spoločnosť sa zaoberá spracovaním dreva. Rizikové práce boli vyhlásené v kategórii 3 pre 10 zamestnancov / žien s expozíciou rizikového faktoru hluk (pracovná pozícia „pilčík“ a „pomocný pracovník“).
10. Weldline s.r.o., A.H.Škultétyho č. 1218, 990 01 Veľký Krtíš, IČO: 50 320 203: spoločnosť sa zaoberá opracovávaním kovov. Rizikové práce v kategórii 3 boli vyhlásené pre 11 pracovníkov / 0 žien s expozíciou rizikového faktoru hluk (pracovná pozícia „zvárač kovov“ a „strojný zámočník“).

V roku 2021 vydal RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši 1 rozhodnutie o vyradení pracovných činností z 3.kategórie rizikových prác (rizikový faktor: celkový pevný aerosol – amoniak) pre spoločnosť ČOV a.s. Slovenská Ľupča č. 566, 976 13 Slovenská Ľupča, IČO: 36 644 340, prevádzka Kompostáreň Čebovce. Dôvodom vydania rozhodnutia bol predaj prevádzky inému majiteľovi.

Celkový počet pracovníkov, vykonávajúcich rizikové práce v okrese Veľký Krtíš k 31.12.2021, bol **237 pracovníkov, z toho 23 žien**. V 3. kategórii sme evidovali 225 pracovníkov, z toho 22 žien a vo 4. kategórii to bolo 12 pracovníkov, z toho 1 žena (v spoločnosti eustream a.s.

Bratislava, KS 03 Veľké Zlievce). Oproti roku 2020 je to nárast o 21 pracovníkov a to z dôvodu vyhlásenia rizikových prác pre spoločnosti Drevotrade VK s.r.o. Malé Straciny (10 zamestnancov) a Weldline s.r.o. Veľký Krtíš (11 zamestnancov).

Tabuľka č. 1

**Počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (1. stupeň prevažujúcej činnosti)**

Kód	Prevažujúca činnosť (1. stupeň)	Počet exponovaných zamestnancov					
		3. kategória		4. kategória		spolu	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	20	2	0	0	20	2
C	Priemyselná výroba	138	14	0	0	138	14
D	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	43	2	12	1	55	3
E	Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	17	0	0	0	17	0
S	Ostatné činnosti	7	4	0	0	7	4
<b>SPOLU:</b>		<b>225</b>	<b>22</b>	<b>12</b>	<b>1</b>	<b>237</b>	<b>23</b>

Tabuľka č. 2

**Počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa druhu a kategórie rizikového faktora (1. stupeň triedenia podľa rizikového faktora)**

Rizikový faktor (1.stupeň)	Počet exponovaných zamestnancov					
	3. kategória		4. kategória		s p o l u	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
<b>Fyzická záťaž</b>	13	1	0	0	13	1
<b>Hluk</b>	154	8	12	1	166	9
<b>Chemické látky a zmesi</b>	37	0	0	0	37	0
<b>Vibrácie</b>	51	0	0	0	51	0
<b>Záťaž teplom a chladom</b>	59	13	0	0	59	13

**Počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (2. stupeň prevažujúcej činnosti)**

Kód	Prevažujúca činnosť (2. stupeň)	Počet exponovaných zamestnancov					
		3. kategória		4. kategória		spolu	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
01	Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	2	2	0	0	2	2
02	Lesníctvo a ťažba dreva	18	0	0	0	18	0
16	Spracovanie dreva a výrobkov z dreva a korku okrem nábytku, výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	10	0	0	0	10	0
22	Výroba výrobkov z gumy a plastu	7	0	0	0	7	0
24	Výroba a spracovanie kovov	11	0	0	0	11	0
28	Výroba strojov a zariadení i.n.	103	14	0	0	103	14
32	Iná výroba	7	0	0	0	7	0
35	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	43	2	12	1	55	3
37	Čistenie a odvod odpadových vôd	17	0	0	0	17	0
96	Ostatné osobné služby	7	4	0	0	7	4
<b>SPOLU:</b>		<b>225</b>	<b>22</b>	<b>12</b>	<b>1</b>	<b>237</b>	<b>23</b>

Pri kontrole prevádzok s vyhlásenými rizikovými prácami sa väčšinou nestretávame s nedostatkami v oblasti ochrany zdravia pracovníkov a uplatňovania nových legislatívnych úprav. Podieľajú sa na tom najmä pracovné zdravotné služby, ktoré u zamestnávateľov s rizikovými pracoviskami poctivo sledujú trend vývoja podnikov a včas reagujú na zmenu situácie výrobných podmienok. Všetky organizácie, v ktorých sú určené rizikové práce, majú uzatvorenú zmluvu s PZS. Jedná sa o zmluvy so spoločnosťami ProCare a.s. Bratislava, PZS Lučenec s.r.o. Lučenec, MD Clinic a.s. Bratislava, PZS s.r.o. Banská Bystrica a PZS ANIMA s.r.o. Zvolen.

### **2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické**

#### **Odpočet plnenia úlohy:**

Na pracoviskách u rôznych subjektov sa pri používaní toxických a veľmi toxických chemických látok a zmesí zameriavame predovšetkým na skladovanie, spôsob vedenia evidencie, spôsob manipulácie, odbornú spôsobilosť, na manipuláciu s nimi, zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti, zabezpečenie OOPP pre zamestnancov, vybavenie pracovísk lekárničkami prvej pomoci, likvidáciu prázdnych obalov a nespotrebovaných zvyškov atď.

V súvislosti s používaním prípravkov na chemickú ochranu rastlín zisťujeme, že sa čoraz častejšie aplikujú prípravky, ktoré nie sú zaradené medzi toxické látky a zmesi. Skladovanie prípravkov na ochranu rastlín je v súčasnej dobe obmedzené, nakoľko sa prípravky na ochranu rastlín nenakupujú do zásoby, ale objednáva sa len potrebné množstvo. Likvidácia nepoužitých obalov a prípravkov sa zabezpečuje na základe zmlúv cez oprávnené organizácie. Osobitná pozornosť sa venuje zamestnancom pri aplikácii prípravkov na ochranu rastlín, skladovým priestorom v poľnohospodárskych subjektoch či v maloobchodných predajniach. Menšie poľnohospodárske družstvá, ako aj súkromne hospodáriaci roľníci, ktorých je však každým rokom menej, zabezpečujú výkon chemickej ochrany rastlín prevažne dodávateľským spôsobom. Zamestnanci týchto spoločností majú odbornú spôsobilosť a sú pravidelne školení. V roku 2021 vykonali pracovníci PPL RÚVZ Veľký Krtíš konzultácie na základe oznámenia v poľnohospodárskej prevádzke PD Suché Brezovo – Veľký Lom, ktorý v roku 2020 požiadal ÚKSUP v Bratislave o registráciu ako prevádzkovateľ ekologickej poľnohospodárskej výroby (EKPV). V rámci dodržiavania týchto postupov je používanie prípravkov na ochranu rastlín povolené len vo výnimočných prípadoch, ak ich použitie je nevyhnutné na boj proti škodlivým organizmom alebo konkrétnej chorobe, pre ktorú nie sú dostupné iné biologické, fyzikálne alebo pestovateľské alternatívy, pričom prípravky musia byť schválené pre použitie v EKPV.

Čo sa týka vykonania skúšok odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami, zamestnanci oddelenia i naďalej poskytujú záujemcom potrebné informácie (celkovo boli v roku 2021 poskytnuté 3 konzultácie). Odbornú spôsobilosť zamestnancov pre prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami, zabezpečuje RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

V priebehu roka 2021 neboli v okrese Veľký Krtíš hlásené žiadne mimoriadne situácie a havárie.

### ***2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém***

#### **Odpočet plnenia úlohy:**

Výkon štátneho zdravotného dozoru v tejto oblasti je zameraný na sledovanie plnenia povinností zamestnávateľov, podľa Nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom, v znení neskorších predpisov. V okrese Veľký Krtíš evidujeme 1 pracovisko s výskytom týchto látok – t.j. onkologickú ambulanciu Oncomedical s.r.o. Veľký Krtíš s 2 pracovníčkami (lekárka a zdravotná sestra), ktoré sú exponované chemickým karcinogénom – cytostatikám. Cytostatiká sa podávajú ambulantne, infúznou formou. Výkon ŠZD v zdravotníckych zariadeniach, teda aj v uvedenej ambulancii, vykonáva odd. HŽP.

Čo sa týka kontroly plnenia povinností, vyplývajúcich z Nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci v platnom znení, RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši evidoval k 31.12.2021 celkom 29 takýchto žiadostí. Jednalo sa o:

- demontáž azbesto-cementovej krytiny zo strechy hospodárskej budovy v Modrom Kameni – časť Prše. Žiadosť podala spoločnosť AZBESTGROUP s.r.o. Bratislava.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z RD v obci Veľký Lom. Žiadosť podala spoločnosť AZBESTGROUP s.r.o. Bratislava.

- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z RD v obci Kováčovce. Žiadosť podala spoločnosť DREVOKOV Krupina s.r.o.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z RD v obci Opava. Žiadosť podala spoločnosť PROFI-DEMONT s.r.o. Detva – Skliarovo.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z kostola v obci Zombor. Žiadosť podala spoločnosť MQM stavebno obchodná spoločnosť s.r.o. Detva.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z RD v obci Čeláre. Žiadosť podala spoločnosť PROFI-DEMONT s.r.o. Detva – Skliarovo.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z RD v obci Sklabiná. Žiadosť podala spoločnosť PROFI-DEMONT s.r.o. Detva – Skliarovo.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z hospodárskej budovy v obci Malý Krtíš. Žiadosť podala spoločnosť PROFI-DEMONT s.r.o. Detva – Skliarovo.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z RD a garáže s letnou kuchyňou v obci Čelovce Lazy. Žiadosť podala spoločnosť NIKIN s.r.o. Bajč.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z RD v obci Želovce. Žiadosť podala spoločnosť MQM stavebno obchodná spoločnosť s.r.o. Detva.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z RD v obci Vinica. Žiadosť podala spoločnosť AZBESTGROUP s.r.o. Bratislava.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z RD v obci Sečianky. Žiadosť podala Jesika Pačajová – MARTBEST Poprad.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z dvoch RD v obci Obeckov. Žiadosť podala spoločnosť PROFI-DEMONT s.r.o. Detva – Skliarovo.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny zo skladu obilia v obci Veľká Ves nad Ipľom. Žiadosť podal Arpád Bazsó Slatina.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny zo skladu a dielne v meste Modrý Kameň. Žiadosť podal Arpád Bazsó Slatina.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z RD v obci Vinica. Žiadosť podala spoločnosť PROFI-DEMONT s.r.o. Detva – Skliarovo.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z RD v obci Hrušov. Žiadosť podala spoločnosť DREVOKOV Krupina s.r.o.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z RD v obci Kleňany. Žiadosť podal Arpád Bazsó Slatina.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z RD v obci Ipeľské Predmostie. Žiadosť podala spoločnosť AZBESTGROUP s.r.o. Bratislava.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z hospodárskej budovy v obci Dolná Strehová. Žiadosť podala spoločnosť AZBESTGROUP s.r.o. Bratislava.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z RD v obci Hrušov. Žiadosť podala spoločnosť DREVOKOV Krupina s.r.o.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z RD v obci Nenince. Žiadosť podal Arpád Bazsó Slatina.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny zo záhrady v obci Vinica. Žiadosť podal Arpád Bazsó Slatina.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z RD a hospodárskej budovy v obci Balog nad Ipľom. Žiadosť podal Arpád Bazsó Slatina.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z haly na chov nosníc v obci Horné Plachtince. Žiadosť podal Arpád Bazsó Slatina.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z RD v obci Želovce. Žiadosť podal Arpád Bazsó Slatina.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z kaplniek kalvárie v meste Modrý Kameň. Žiadosť podala spoločnosť DREVOKOV Krupina s.r.o.

- demontáž azbestovej stupačky v bytovom dome v obci Z8vada. Žiadosť podal Štefan Tóth Nenince.
- demontáž azbesto-cementovej strešnej krytiny z troch RD v obci Hrušov. Žiadosť podala spoločnosť DREVOKOV Krupina s.r.o.

Práce na odstraňovaní azbestu a materiálov obsahujúcich azbest vykonávajú iba firmy, ktoré vlastnia oprávnenie na odstraňovanie azbestocementových materiálov. Výkon práce je pod odborným dohľadom a vždy sú zabezpečené komplexné opatrenia na ochranu zdravia. Návrhy likvidácie AZC materiálu vyhovovali podmienkam, ktoré sú určené NV SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci a boli v súlade so zákonom č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov.

Zamestnancom aj zamestnávateľom naďalej priebežne poskytujeme poradenské služby a konzultácie v oblasti uvedomenia si rizík, vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom, vrátane azbestu, ako aj z expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu a látkam, narúšajúcim endokrinný systém. K 31.12.2021 boli poskytnuté pracovníkmi odd. PPL Veľký Krtíš 4 takéto konzultácie.

## **2.2. INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI**

### **2.2.1. Zdravé pracoviská**

#### **Odpočet plnenia úlohy:**

Oddelenie PPL na RÚVZ Veľký Krtíš sa snaží napomáhať zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov predovšetkým cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci, ako aj spoluprácou s pracovnými zdravotnými službami. Prostredníctvom Poradne zdravia a jej aktivít sú propagované u zamestnávateľov intervenčné programy, ktorých cieľom je informovať zamestnávateľov o vplyve pracovného prostredia, životného štýlu, zdraviu škodlivých faktorov práce a ich vzájomnej kombinácii na zdravie zamestnancov. V poslednom období zamestnávatelia kladú väčší dôraz na zlepšenie podmienok práce, ako aj pracovného prostredia. Nevhodné pracovné podmienky prevažujú viac – menej iba v tých prevádzkach, ktoré začali svoju činnosť v neúčelových priestoroch. Pracovné prostredie je zväčša vyhovujúce v prevádzkach, ktoré sú vybudované podľa schválenej projektovej dokumentácie. Spracovanie dokumentácie projektanti často konzultujú aj s pracovníkmi odd. PPL a to ešte vo fáze prípravy. K 31.12.2021 boli k uvedenej tematike (t.j. podpora zdravia pri práci) vykonané 3 konzultácie, z toho 1 u SZČO, počas ktorých bolo záujemcom poskytované odborné poradenstvo.

V uvedenej oblasti úzko spolupracujeme aj s Poradňou zdravia pri RÚVZ Veľký Krtíš. Poradňa zdravia pri RÚVZ Veľký Krtíš vykonáva v rámci svojej činnosti aj aktivity, zamerané na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitnú pozornosť pracovníčky venujú poradenstvu pre malé a stredné podniky a samostatne zárobkovo činné osoby (SZČO). V roku 2021 však z dôvodu pretrvávajúcej nepriaznivej epidemiologickej situácie v súvislosti s ochorením COVID-19 nebola vykonaná žiadna výjazdová aktivita, zameraná na vyšetrenie krvi v rámci prevencie kardiovaskulárnych ochorení u zamestnávateľov (pracovníčky vykonávali pracovné činnosti spojené s trasovaním

COVID pozitívnych pacientov + ostatné pomocné práce podľa pokynov oddelenia epidemiológie). Aj väčšina aktivít v rámci rôznych zdravotno-výchovných dní bola realizovaná iba on-line, prostredníctvom www stránky úradu, e-mailovej komunikácie atď.

V roku 2021 sme vykonali tiež 1 kontrolu v spoločnosti FYSAM Auto Decorative Slovakia s.r.o., Osloboditeľov č. 1116/45, 990 01 Veľký Krtíš, ktorá je od roku 2020 zapojená do programu „Bezpečný podnik“. Pri výkone ŠZD neboli zistené žiadne nedostatky.

### **2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci**

#### **Odpočet plnenia úlohy:**

V roku 2021 bol RÚVZ Veľký Krtíš zapojený aj do výkonu spoločných previerok orgánov inšpekcie práce a verejného zdravotníctva v Banskobystrickom kraji. Spoločné previerky boli na návrh Inšpektorátu práce Banská Bystrica vykonané v spoločnosti MOVINO spol. s.r.o., Osloboditeľov č. 66, 990 01 Veľký Krtíš, IČO: 31 617 824. Predmetom činnosti spoločnosti MOVINO spol. s.r.o. je pestovanie, zber, spracovanie a výroba vína. Kontrola bola zo strany RÚVZ Veľký Krtíš zameraná na plnenie povinností zamestnávateľa v oblasti ochrany zdravia pri práci a bola vykonaná na pracovisku fľašovňa. Jedná sa o pracovisko s vyhlásenými rizikovými prácami (kat. 3 – rizikový faktor hluk) Ostatné pracoviská totiž spadajú pod kontrolnú činnosť oddelenia Hygieny výživy.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru boli zistené nasledovné nedostatky:

- zamestnávateľ nezabezpečil posudzovanie zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na prácu podľa §30e zákona č. 355/2007 Z.z. a to 1x za dva roky u zamestnancov, vykonávajúcich rizikové práce.
- zamestnávateľ nezabezpečil posúdenie zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia na pracovisku, na ktorom zamestnanci vykonávajú rizikové práce (3.kategória – rizikový faktor hluk) najmenej 1x za rok. Zároveň nezabezpečil v spolupráci s PZS vypracovanie písomného posudku o riziku.

Vzhľadom k pretrvávajúcej nepriaznivej epidemiologickej situácii v súvislosti s pandemiou COVID-19 bolo splnenie uvedených povinností zo strany zamestnávateľa a PZS ťažko realizovateľné, preto bol spoločnosti MOVINO spol. s.r.o. Veľký Krtíš určený termín na predloženie požadovaných dokumentov do 31.12.2021. Chýbajúce materiály boli zo strany zamestnávateľa doložené na RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši v určenom termíne.

Odd. PPL v rámci Európskeho týždňa pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci pripravilo v priestoroch RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši informačný panel na tému „Prevencia poškodení podporno-pohybovej sústavy, súvisiacich s prácou“ v rámci kampane „Zdravé pracoviská znižujú záťaž 2020 - 2022“.



## OBLASŤ HYGIENY VÝŽIVY

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Veľký Krtíš – oddelenie Hygieny výživy

### 3.1. Monitoring príjmu kuchynskej soli

Cieľom projektu je dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli na 5 g na deň u dospelých populácie ako rizikového faktoru vo výžive ľudí. Vysoký príjem soli je spojený s výskytom kardiovaskulárnych ochorení. Monitoring príjmu soli bol zameraný na zariadenia spoločného stravovania uzavretého a otvoreného typu, kde sme v I. etape pod koordináciou krajských odborníkov v HV a zaslanej metodiky na postup pri tejto hlavnej úlohe odobrali 1 vzorku obedového menu z uzavretého systému stravovania ( domov dôchodcov a domov sociálnych služieb ) a 1 vzorku obedového menu z prevádzky verejného stravovania ( reštaurácia ). Vzorky hotových pokrmov boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici na laboratórnu analýzu obsahu pridanej kuchynskej soli. Obsah soli v pokrmoch bol vyhodnotený podľa výnosu Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. S08975-OL-2014, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách. Zistené hodnoty vo dvoch vyšetovaných vzorkách hotových pokrmov vyhovovali požiadavkám výnosu a určený limit 13 000 mg/kg soli v hotovom pokrme nebol prekročený. O laboratórnych výsledkoch množstva pridanej jedlej soli vo vzorkách obedového menu sme informovali prevádzkovateľov ZSS.

### 3.2 . Monitoring bezpečnosti PET fliaš z recyklovaných plastov

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti vstupných surovín ( regranulátov ) a finálnych výrobkov PET fliaš vyrábaných v SR, na výrobu ktorých bol použitý recyklovaný vstupný materiál z hľadiska možnej migrácie látok ( monoméry, degradačné, reakčné produkty a nečistoty ) a tým zabezpečenie ochrany zdravia ľudí.

- na tejto úlohe sa náš úrad nepodieľal.

## OBLASŤ HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Veľký Krtíš – oddelenie Hygieny detí a mládeže

V kalendárnom roku 2021 pre Odbor hygieny detí a mládeže v rámci plnenia Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike boli určené nasledovné úlohy:

### ***Úloha č. 4.1. - Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia Národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 - 2025 (NAPPO)***

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dorastovej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická inaktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k

nadhmotnosti a obezity a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú všetky RÚVZ v SR.

### **Etapy riešenia:**

Každoročne od roku 2015 do roku 2025 realizovať priority a) b) a c). Každé tri roky realizovať aktivity v rámci priority d).

Odpočet plnenie úlohy:

#### **a) Podpora zdravého štartu do života**

V kalendárnom roku 2021 neboli organizované aktivity tohto typu z dôvodu, že rodinné centrá v okrese Veľký Krtíš nie sú prevádzkované - bola zrušená ich činnosť.

#### **b) Podpora zdravšieho prostredia na školách**

V priebehu kalendárneho roka 2021 v školských bufetoch neboli vykonané kontroly zamerané na predávaný sortiment. V školských jedálňach boli vykonané kontroly dodacích listov používaného sortimentu potravín s cieľom zistiť, aké je percentuálne zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli, ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity.

Edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí zabezpečujú a vykonávajú pracovníčky Oddelenia podpory zdravia.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín v 22 zariadeniach školského stravovania odborné pracovníčky oddelenia hygieny detí a mládeže sa zameriavali na zisťovanie pôvodu potravín, kontrolu hygienických podmienok prípravy a podávania stravy, zostavenie jedálnych lístkov, počet stravujúcich sa detí a mládeže, kontroly pestrosti stravy, realizáciu pitného režimu detí, zapojenie do školského mliečneho programu a programu školské ovocie, podporu poskytovania desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne. Snažíme sa obmedziť prístup k občerstveniu a ďalším doplnkovým možnostiam menej zdravých potravín v priestoroch školy.

Štátny zdravotný dozor a Úradná kontrola potravín boli vykonané v stravovacích zariadeniach určených pre deti a mládež a na zotavovacom podujatí pre deti a mládež. Kontrolované bolo zabezpečenie podmienok pre prípravu stravy, pestrosť stravy a dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálneho lístka s ohľadom na odporúčané výživové dávky. Počet kontrol ŠZD v zariadeniach školského stravovania v roku 2021 bol 22. ÚKP bola vykonaná v 3 zariadeniach školského stravovania spojená s odberom stravy na mikrobiologický rozbor, spolu 10 vzoriek. Diétne stravovanie v školských stravovacích zariadeniach v okrese Veľký Krtíš nie je zabezpečené. Posudzovanie energetickej a biologickej hodnoty stravy sa vykonáva v rámci realizovaných projektov ÚVZ v SR.

#### **c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení**

V kalendárnom roku 2021 vedúca oddelenia HDM na poradu pracovníkov školského stravovania organizovanej Okresným úradom Banská Bystrica, odborom školstva nebola pozvaná. Vzdelávanie pracovníkov zariadení školského stravovania vykonávame počas výkonu ŠZD, resp. osobnými alebo telefonickými konzultáciami.

Oddelením hygieny výživy boli realizovali školiace akcie v rámci kurzov pred získaním odbornej spôsobilosti na epidemiologicky závažné činnosti pri výrobe, manipulácii a uvádzaní do obehu potravín a pokrmov v zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež.

#### **d) Podpora pohybových aktivít**

V rámci úloh vyplývajúcich z PaP ÚVZ SR v kalendárnom roku 2021 úlohy na podporu pohybových aktivít neboli realizované. V rámci výkonu ŠZD na základných a stredných

školách vykonávame aj monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy.

#### **Úloha č. 4.2. - Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti.**

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku. Sezónne (v jarných až jesenných mesiacoch) aktuálne vystupuje do popredia problematika detských pieskovísk, keďže počas teplých dní tu deti so svojimi rodičmi trávia pomerne veľa času. Hranie sa detí na pieskoviskách však prináša so sebou viaceré zdravotné riziká, vyplývajúce z mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia, ako aj riziko mechanického poranenia.

Najčastejším zdrojom parazitárnych infekcií sú exkrementy psov a mačiek, ktoré môžu za určitých okolností spôsobiť ochorenia ako toxokaróza, toxoplazmóza, nákaza detskou pásomnicou, echinokokóza, enterobióza, ascaridóza a trichurióza. Z mikrobiálnych nákaz prichádza do úvahy najmä salmonelóza.

Prostredníctvom výkonu štátneho zdravotného dozoru sa realizuje kontrola dodržiavania legislatívnych požiadaviek v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Súčasťou kontroly kvality piesku je odber vzoriek na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia. Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú všetky RÚVZ v SR.

#### **Etapy riešenia:**

každoročne, počas sezóny

1. etapa – marec až júl
2. etapa - júl až november

#### Odpočet plnenia úlohy:

Štátny zdravotný dozor na pieskoviskách, umiestnených v areáloch predškolských zariadení v okrese Veľký Krtíš v sledovanom období vykonávali odborné pracovníčky oddelenia hygieny detí a mládeže pri výkone ŠZD v týchto zariadeniach a pri plánovanom odbere vzoriek piesku z vytypovaných pieskovísk. Pri výkone ŠZD boli kontrolované povinnosti prevádzkovateľov pieskovísk, ustanovené v § 24 ods. 5 písm. c), v § 52 ods. 2) zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vo vyhláške MZ SR č. 521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. V zmysle § 2 ods. 1 a 2 vyhlášky MZ SR prevádzkovateľa pieskovísk v sezóne od 1. marca do 30. novembra zabezpečujú prekopávanie, prehrabávanie a polievanie pieskovísk pitnou vodou najmenej raz za dva týždne. O čistení a udržiavaní pieskoviska sú vedené záznamy. Počet vykonaných kontrol pieskovísk v areáli materských škôl bol v počte 18. ŠZD na pieskoviskách detských ihrísk nebol vykonaný.

Odber vzoriek piesku na mikrobiologické a parazitárne znečistenie v roku 2021 bol vykonaný v počte 10 vzoriek. 2 vzorky odobraté z pieskovísk MŠ nevyhovovali mikrobiologickým požiadavkám vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Na tieto pieskoviská boli vydané rozhodnutia - zákaz prevádzkovania pieskovísk až do predloženia vyhovujúcich výsledkov mikrobiologického vyšetrenia. Zriaďovatelia MŠ následne zabezpečili výmenu piesku v predmetných pieskoviskách a predložili vyhovujúce výsledky laboratórneho rozboru vzoriek z pieskovísk.

Na základe predložených vyhovujúcich výsledkov boli zrušené zákazy prevádzkovania pieskovísk.

### ***Úloha č. 4.3. - Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ***

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavenie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

Plnohodnotný, nutrične vyvážený jedálny lístok je dôležitým nástrojom pre napĺňanie výživových požiadaviek pre jednotlivé vekové skupiny stravníkov. Zásady zostavovania jedálnych lístkov patria do kompetencií rezortu školstva v zmysle prílohy č. 1 vyhlášky MŠ SR č. 330/2009 Z.z. o zariadení školského stravovania, ktoré boli odsúhlasené orgánom verejného zdravotníctva SR č. ÚVZ SR HDM/8236/17004/2007.

Pri hodnotení jedálnych lístkov (každý rok v 3 vybraných zariadeniach) sa využije bodový systém koeficientu a pre frekvenciu podávania vybraných druhov potravín z mesačných výdajok sa využije vypracovaná metodika bodového systému, na základe ktorého sa budú slovne hodnotiť školské jedálne motivačným spôsobom tak, aby sa dosiahol v zariadení nutrične vyvážený jedálny lístok.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú všetky RÚVZ v SR.

#### **Etapy riešenia:**

Rok 2019 - 2022.

Rok 2021 - budú sa hodnotiť jedálne lístky v 3 ZŠ za obdobie jeseň, zima (mesačný jedálny lístok v mesiaci október a november).

#### Odpočet plnenia úlohy:

V kalendárnom roku 2021 boli z 3 školských jedální pri základných školách (2 mestské a 1 vidiecka ZŠ) vyžiadané jedálne lístky za mesiace október a november 2021 za účelom realizácie projektu. Hodnotenie jedálnych lístkov bude realizované v kalendárnom roku 2022. Závery z hodnotenia jedálnych lístkov budú zaslané na ÚVZ SR v stanovenom termíne do 31.3.2022.

### ***Úloha č. 4.4. - Úrazy u detí v Slovenskej republike:***

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

NCZI má v zmysle príslušnej legislatívy v správe Národné registre, medzi ktoré patrí aj Národný register úrazov, vyžadujúcich poskytnutie ústavnej zdravotnej starostlivosti s hlásením úrazov detí. Nakoľko klinickí lekári z dôvodu zaneprázdnenosti nehlásia reálny počet úrazov, uzavrela sa dohoda o spoluprácu medzi NCZI, Sekciou zdravia MZ SR a ÚVZ SR v oblasti zberu vybraných informácií o úrazoch detí v SR.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú ÚVZ SR, vybrané regionálne nemocnice, RÚVZ v SR.

#### **Etapy riešenia:**

Rok 2019 a každé nasledujúce tri roky. Komunikácia RÚVZ s príslušnými pracovníkmi, príbežné odoberanie vyplnených dotazníkov pracovníkmi RÚVZ, vyplnenie excelovských tabuliek pracovníkmi RÚVZ, zaslanie vyplnených tabuliek zodpovednými osobami na NCZI mailom.

#### Odpočet plnenia úlohy:

Vedúca oddelenia HDM RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši nadviazala kontakt s poverenou zodpovednou pracovníčkou Všeobecnej nemocnice s poliklinikou, Veľký Krtíš pri koordinácii

získavania vybraných informácií v problematike úrazov detí v SR. Zodpovedná pracovníčka VŠNsP komunikuje a spolupracuje s príslušnými pracovníkmi oddelení. Dotazníky boli priebežne vyplňané rodičmi, ktorých deti utrpeli úrazy a boli hospitalizované vo VŠNsP vo Veľkom Krtíši..

Po vyplnení dotazníkov poverená pracovníčka VŠNsP odovzdala zodpovednej pracovníčke oddelenia HDM RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši vyplnené dotazníky. Údaje z dotazníkov boli zadávané do mustry v programe Excel. V kalendárnom roku 2021 bolo vyplnených 28 dotazníkov. Databáza údajov bola zaslaná NCZI na ďalšie spracovanie a vyhodnotenie.

## **OBLASŤ EPIDEMIOLOGIE**

### **Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Veľký Krtíš – oddelenie Epidemiológie**

#### **6.1. Národný imunizačný program**

##### **Cieľ**

1. rozvoj a skvalitnenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, očkovania a monitorovania indikátorov imunizácie;
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie;
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním;
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie;
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti);
6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, eradikácia poliomyelitídy);
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií;
8. aktívna činnosť „Poradní očkovania“;
9. príprava registra očkovaných osôb.

##### **Anotácia**

Pravidelné povinné očkovanie sa v Slovenskej republike vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2021, vypracovaného v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a odporúčaniami WHO, určených na povinné očkovanie detí. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia eliminácia až eradikácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri udržaní minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. Tento projekt je súčasťou Národného plánu kontroly infekčných ochorení v Slovenskej republike a k nemu vypracovanému akčnému plánu – Národný imunizačný program SR.

##### **Realizačný výstup:**

Úloha sa plní v súlade so zákonom č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a Vyhláškou

MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení neskorších predpisov.

V zmysle Usmernenia ÚVZ bola v kalendárnom mesiaci september 2021 odbornými pracovníkmi Oddelenia epidemiológie RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši vykonaná fyzická kontrola očkovania v 7 ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dospelých v územnom obvode RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši.

Zároveň bola vykonaná kontrola dodržiavania chladového reťazca vakcín, typy chladničiek v jednotlivých ambulanciách, vedenie evidencie zaočkovanosti, ako aj doočkovanie detí s dočasnými kontraindikáciami. Vo vyššie uvedených parametroch sledovanosti neboli zistené závažnejšie nedostatky. Nebola hlásená žiadna nežiaduca reakcia po očkovaní. Celookresná úroveň očkovania v sledovanom období v okrese Veľký Krtíš dosiahla 98,3%. Záverečná správa z kontroly očkovania bola v termíne odoslaná na RÚVZ v sídle kraja. Rovnako bola zabezpečená distribúcia informačných materiálov o očkovaní do všetkých zdravotníckych zariadení v okrese Veľký Krtíš. V spádovom území RÚVZ Veľký Krtíš boli zaznamenané 3 ochorenia na nákazy, proti ktorým je zavedené povinné očkovanie, a to 1x pertussis u muža u ktorého nebolo možné zistiť očkovanie pre stratu zdravotnej dokumentácie a 2 prípady vírusovej hepatitídy typu B u dospelých neočkovaných osôb.

Okrem toho sme evidovali 40 prípadov ochorení preventabilných očkovaním, proti ktorým je možné očkovať na odporúčanie lekára. Jednalo sa o 29 prípadov ochorení na varicellu a 11 prípadov ochorení na rotavírusovú infekciu. Ani jeden prípad ochorenia s odporúčaným očkovaním nebol zaočkovaný. Protiepidemické opatrenia vo všetkých predmetných ohniskách nákazy boli zabezpečené v plnom rozsahu.

Na uverejnenom telefónnom čísle na webovej stránke RÚVZ sa môže verejnosť informovať o problematike očkovania. Situácia v oblasti imunizácie je priebežne monitorovaná, nahlásené odmietnutia povinného očkovania sú riešené prostredníctvom Poradne očkovania v rámci pohovoru ohľadne poučenia o očkovaní, o jeho dôležitosti, benefitoch a možných zdravotných následkoch nezaočkovania dieťaťa.

## **6.2. Surveillance infekčných chorôb**

### **Cieľ**

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života;
2. skvalitnenie surveillance prenosných ochorení;
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení;

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

### **Anotácia**

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2021) je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom príchovcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných,

regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska. Významným nástrojom na plnenie tejto úlohy je prijatie Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republike ak nemu vypracovaných akčných plánov.

### **Realizačný výstup:**

V roku 2021 bolo spracovaných 6 332 prípadov prenosných chorôb v ktorých boli zabezpečené príslušné protiepidemické opatrenia, edukácia v ohnisku nákazy a monitorovanie dopadu na zdravie jednotlivých prípadov. Osobitná pozornosť bola venovaná alimentárnym nákazám najmä vírusového pôvodu, nákazám preventabilným očkovaním, zoonózam a vysoko nebezpečným nákazám. Enormný vzostup počtu hlásených a spracovaných prípadov bol zapríčinený pandemiou akútneho respiračného syndrómu COVID-19, ktoré tvorilo 97,9 % všetkých hlásených prípadov prenosných chorôb. Osobitná pozornosť bola v prípade nahlásenia venovaná importovaným nákazám. V pôsobnosti RÚVZ sa nachádza Azylové zariadenie MV SR - Pobytový tábor v Opatovskej Novej Vsi. Južná časť okresu Veľký Krtíš hraničí s Maďarskom.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike infekčných ochorení je zabezpečovaná prostredníctvom EPIS (vstupný portál určený pre verejnosť), webovou stránkou RÚVZ a informovaním prostredníctvom telefonickej linky.

Zabezpečenie hlásenia prenosných ochorení, ARO, chrípky a CHPO je riešené opakovanými upozoreniami adresovanými pre poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť. Hlásenie prenosných ochorení vykonávali poskytovatelia zdravotnej starostlivosti písomne, v prípade hromadných alebo závažných ochorení telefonicky. Na mesačnej báze sú všeobecní lekári pre deti, dorast a dospelých zo strany RÚVZ informovaní o epidemiologickej situácii v okrese Veľký Krtíš.

## **6.3. Informačný systém prenosných ochorení - EPIS**

### **Cieľ**

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ,
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie,
4. návrh registra očkovaných osôb.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a vytvorenie špecializovaných pracovných skupín. Tie sa budú starať o vybrané skupiny prenosných ochorení a sledovať kvalitu hlásených údajov. Zodpovední za činnosť jednotlivých pracovných skupín budú určení epidemiológovia z vybraných RÚVZ. Pre dosiahnutie cieľov je potrebné pokračovať v príprave „Štandardné postupy pre manažment prípadov infekčných ochorení“ v záväznom právnom formáte pre verejné zdravotníctvo.

### **Anotácia**

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a

akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2021) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení. Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na rok 2021 a ďalšie roky Tento projekt úzko súvisí s akčným plánom Národného plánu kontroly infekčných ochorení v Slovenskej republiky – Funkčná sieť národných databáz pre zber a analýzu dát.

### **Realizačný výstup:**

Informačný systém prenosných ochorení je denne využívaný na evidenciu a hlásenie prenosných ochorení, na zabezpečenie analýz a grafické spracovanie vývoja prenosných ochorení. V hodnotenom období bolo spracovaných a do systému vložených:

- 6 332 prípadov prenosných ochorení,
- 70 nozokomiálnych nákaz,
- 186 epidémií,
- 5 hlásení do SRV (systém rýchleho varovania) – 4 okresné epidémie SARS- CoV-2 a 1 závažné sporadické ochorenie – akútna chabá obrna.

## **6.4. Nozokomiálne nákazy**

### **Cieľ**

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach;
2. rozšírenie incidenčného a prevalenčného sledovania NN podľa štandardných protokolov ECDC na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti;
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN;
4. získanie údajov jednotnou metodikou v rámci krajín EU s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc;
5. posilnenie edukácie epidemiológov a klinických zdravotníckych pracovníkov v problematike surveillance nozokomiálnych nákaz, v oblasti intervenčnej epidemiológie pri výskyte NN vyvolaných závažnými nemocničnými patogénmi.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup, dobrú medziodborovú spoluprácu odborníkov verejného zdravotníctva a zdravotníckej starostlivosti, zdokonalenie a rozpracovanie legislatívy v oblasti nemocničnej epidemiológie zdravotníckych zariadení, vytvorenie štandardných pracovných postupov pre výkon štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach, zintenzívnenie edukačných pregraduálnych a postgraduálnych programov.

### **Anotácia**

Požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS), realizácia výstupov prevalenčných sledovaní NN v zdravotníckych zariadeniach sú v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2021) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (2009/C 151/01). Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky,



manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrujúcim lekárom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení. Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na rok 2021 a ďalšie roky opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach. Významným nástrojom na plnenie tejto úlohy je prijatie Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republiky ak nemu vypracovaných akčných plánov: AP 6: Epidemiologické pracoviská pre prevenciu a kontrolu prenosných chorôb, AP 9: Prevencia nozokomiálnych nákaz v SR, Národný akčný plán antimikrobiálnej rezistencie v SR.

### **Realizačný výstup:**

- Na základe pravidelného harmonogramu je vykonávaný mikrobiálny monitoring v lôžkovej časti zdravotníckych zariadení, kontrola účinnosti sterilizačnej techniky, pravidelné kontroly dodržiavania hygienicko-epidemiologického režimu v zdravotníckych zariadeniach. V rámci výkonu ŠZD bolo v roku 2021 odobratých 60 vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie sterilného materiálu a nemocničného prostredia.

- V roku 2021 bolo zaznamenaných a analyzovaných 70 prípadov nozokomiálnych nákaz z Všeobecnej nemocnice s poliklinikou Veľký Krtíš n.o. Jednalo sa o nasledovné nákazy: Enterokolitída zapríčinená *Clostridium difficile*- 14x, Septikémia vyvolaná *Staphylococcus aureus*- 1x, Pneumónia vyvolaná *Staphylococcus*- 14x, Infekcia po výkone nezatriedená inde- 3x, Infekcia a zápalová reakcia zavedením protetickej pomôcky do močových orgánov-1x, COVID-19 potvrdený PCR-19x, COVID-19 potvrdený antigénovým testom- 18x.

Pre porovnanie trendu výskytu NN za rok 2020 – bolo hlásených 65 nozokomiálnych nákaz, v roku 2019 hlásených 8 NN.

- Realizácia Projektu Hygiena rúk – projekt vzdelávania zdravotníckych pracovníkov v tomto roku vzhľadom na epidemiologickú situáciu s COVID-19 nebol realizovaný.

- Odber sterov z rúk pri výkone ŠZD v zdravotníckych zariadeniach bol zabezpečený.

- Realizovaná surveillance NN na jednotkách intenzívnej starostlivosti – sledovanie dodržiavania bariérovej ošetrovateľskej techniky, kontrola výkonu dekontaminácie.

## **6.5. Mimoriadne epidemiologické situácie**

### **Cieľ**

Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na rok 2021 a ďalšie roky

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu;
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a ďalšie vysoko nebezpečné nákazy (Ebola, MERSCoV, vtáčia chrípka, SARS, importy osýpok, iné epidemiologicky závažné ochorenia prenášané článkonožcami, atď.);
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie. Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

## **Anotácia**

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie, ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s uvoľnením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení, v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky a v súvislosti so závažnými cezhraničnými ohrozeniami zdravia si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK. Na úrovni EÚ je rozhodnutím EK zriadený Systém včasného varovania a reakcie (EWRS) na vydávanie varovaní v súvislosti so závažnými cezhraničnými ohrozeniami zdravia. SR ako členský štát EÚ implementovala predmetné rozhodnutie do svojej vnútroštátnej politiky.

## **Realizačný výstup:**

Na území okresu bola epidemiologická situácia podrobne monitorovaná pre pokračujúcu pandémiu akútneho respiračného syndrómu COVID-19, spôsobeného koronavírusom SARS-CoV-2 z čeľade coronaviridae.

V okrese Veľký Krtíš sa zachytilo 6 150 pozitívnych prípadov ochorenia COVID-19 a to detekciou nukleovej kyseliny alebo antigénov vírusu SARS-CoV-2 v klinickej vzorke. Oddelenie epidemiológie vykonávalo depistáž v ohniskách nákazy, vrátane aktívneho vyhľadávania vnímavých osôb, ktoré boli v úzkom kontakte s pozitívnymi prípadmi. Spracovalo sa za sledované obdobie vyše 24 600 úzkych kontaktov s pozitívnymi prípadmi ochorenia COVID-19. V okrese Veľký Krtíš bolo detekovaných a následne karanténizovaných 30 veľkých ohnísk (zariadenia sociálnych služieb, nemocnica, firmy, školské kolektívy) kde boli nariadené prísne protiepidemické opatrenia.

Protiepidemické opatrenia boli vykonávané v spolupráci s Všeobecnou nemocnicou s poliklinikou Veľký Krtíš n.o., a Infekčným oddelením Nemocnice s poliklinikou Lučenec a výrobnými závodmi v okrese.

- Týždenná informácia o výskyte ARO a CHPO hlásené do EPIS,
- V rámci systému rýchleho varovania bolo vykonaných 5 hlásení mimoriadneho významu.
- COVID-19 - epidemiologické vyšetrowanie začaté na základe preposlaného hlásenia zo Systému včasného varovania a reakcie (Early Warning and Response System – EWRS) v SR,
- Počas roka 2021 bol zaznamenaný epidemický výskyt prenosných ochorení v epidemiologickej súvislosti na salmonelovú enteritídu 3-krát (rodinný výskyt), do doby dosiahnutia kapacitného limitu vzhľadom na masívne pribúdanie rodinných epidémií a epidémií na pracoviskách na ochorenie COVID-19 bolo zaznamenaných 179 epidémií, 4 prípady záchytu Staphylococcus aureus na Oddelení dlhodobochorých (2 spolupacienti a 1 zdravotnícky pracovník), 1x rotavírusová epidémia 4 detí v rámci jednej rodiny, epidémia Clostrídiovej infekcie (3 chorí), scabies u 3 dospelých a 2 detí v rámci jednej rodiny.

## 6.6. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

### Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

### Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných enterovírusov vyšetovaním odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970. Environmentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetovaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

### Realizačný výstup:

V rámci určeného harmonogramu odberov bolo odobratých 12 vzoriek odpadových vôd z ČOV mesta Veľký Krtíš a z ČOV Opatovská Nová Ves. Na základe laboratórneho vyšetrenia boli všetky odbery s negatívnym výsledkom. Výsledky odpadových vôd potvrdzujú, že cirkulácia divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov sa v populácii nášho regiónu nevyskytujú.

## 6.7. Prevencia HIV/AIDS

### Cieľ

HIV/AIDS je vážnym zdravotníckym a celospoločenským problémom. Narastajúci počet osôb s HIV/AIDS a nevyliciteľnosť tohto ochorenia zdôrazňujú skutočnosť, že prevencia je najúčinnjším prostriedkom v zabránení šírenia HIV/AIDS v populácii. Základným cieľom Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike je obmedzovať šírenie vírusu HIV v SR a zmierňovať dopady nákazy HIV a AIDS v tých častiach spoločnosti, ktorých sa to najviac dotýka. Národný program je zameraný na celú populáciu SR s dôrazom na ohrozené skupiny obyvateľstva, medzi ktoré patria aj mladí ľudia. Dôslednou realizáciou vzdelávacích aktivít v rámci plnenia úlohy očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí v možných rizikových situáciách.

### Anotácia

Vzhľadom na stále dospievajúcu novú generáciu je potrebné opakovane vykonávať preventívno – edukačné aktivity spojené s ich vzdelávaním a výchovou, aby boli mladí ľudia dostatočne informovaní o tom, čo je HIV/AIDS a ako majú chrániť seba a svojich najbližších. I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Pri realizácii úlohy je možné využiť edukačné aktivity charakteru teoretického výkladu napríklad formou prednášky, besedy, resp. panelovej diskusie k stanoveným tematickým blokom so zameraním na témy dospievanie, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, zdravý životný štýl, prevencia sexuálne prenosných ochorení vrátane infekcie HIV/AIDS, význam Poradne prevencie HIV/AIDS (ostatné dve menované témy s určením pre starších žiakov a študentov). Uvádza sa, že zdravý životný štýl dokáže ovplyvniť výsledné

zdravie približne z 50 percent. Nad zdravím máme o mnoho vyššiu kontrolu, ako sa všeobecne predpokladá.

#### **Realizačný výstup:**

Na úrovni okresu sa plní úloha realizovaním zdravotno-výchovných aktivít zameraných na prevenciu HIV/AIDS. V rámci „Svetového dňa boja proti AIDS“ obyvatelia boli informovaní danou problematikou s využitím informačného panelu v priestoroch RÚVZ i na webovej stránke úradu.

### **6.8. Poradne očkovania**

#### **Cieľ**

Posilnenie informovanosti laickej verejnosti o význame očkovania v prevencii závažných prenosných ochorení. Rozšírenie vedomostí o očkovaní ako aj o ochoreniach preventabilných očkovaním u žiakov stredných zdravotníckych škôl. Doplnenie vzdelávacieho programu v rámci predmetu preventívne lekárstvo o aktuálne informácie v oblasti vakcinológie.

#### **Anotácia**

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie. Významným nástrojom na plnenie tejto úlohy je prijatie Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republike a k nemu vypracovaných akčných plánov.

#### **Realizačný výstup:**

Na RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši je zriadená poradňa s poskytovaním poradenstva a konzultácií v oblasti očkovania pre laickú verejnosť. Priebežne sú aktualizované informácie o benefitoch očkovania, s dôrazom na aktuálne prebiehajúcu pandémiu ochorenia COVID-19. Verejnosť je informovaná aj formou poskytovania materiálov o očkovaní, ktoré sú distribuované do pediatrických ambulancií a Všeobecnej nemocnice s poliklinikou Veľký Krtíš n.o. s aktuálnym očkovacím kalendárom.

S rodičmi detí, ktorí z nejakého dôvodu odmietajú povinné očkovanie je realizované sedenie v rámci Poradne očkovania na ktorom sú poučení o dôležitosti očkovania a zdravotných následkoch v prípade nezaočkovania dieťaťa. V roku 2021 sme obdržali 18 podaní odmietnutia povinného očkovania.

### **6.9. Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania.**

#### **Cieľ**

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania za účelom udržania vysokej úrovne zaočkovanosti v Slovenskej republike.

## **Anotácia**

Projekt je zameraný na realizáciu intervencie, ktorá vyplynula z výsledkov výskumu realizovaného v rámci Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v rokoch 2013 – 2014 pod názvom „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniam“. Cieľom projektu je jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním. Cieľovou skupinou budú najmä žiaci vyšších ročníkov stredných škôl. Pozornosť sa zameria aj na vybudovanie kritického postoja účastníkov k rôznym zdrojom informácií súvisiacich s očkovaním. Súčasťou edukácie bude aj ukážka manipulatívnych a zavádzajúcich techník používaných odporcami očkovania. Medzi hlavné 4 tematické okruhy bude patriť: Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na rok 2021 a ďalšie roky - problematika povinného očkovania, - zdroje informácií o očkovaní, kritický pohľad na internet (okruhy s názvami: „Pridavné látky“, „Prečo toľko vakcín“, „Nežiaduce účinky po očkovaní“, „Prečo stále očkujeme“ - kvalita života očkovanej a neočkovanej osoby - význam individuálnej a kolektívnej imunity, Efekt intervencie bude overený formou dotazníka vyplneného pred a po intervencii. Významným nástrojom na plnenie tejto úlohy je prijatie Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republiky a k nemu vypracovaných akčných plánov.

## **Realizačný výstup:**

Vzhľadom na personálne poddimenzovanie oddelenia epidemiológie a vzhľadom k pokračujúcej pandémie COVID-19, sa RÚVZ v roku 2021 nezapojil do projektu "Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania". V spolupráci s Poradňou zdravia sa budeme snažiť projekt realizovať v roku 2022.

## **OBLASŤ PODPORA ZDRAVIA**

**Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Veľký Krtíš – oddelenie Poradňa zdravia**

### **9.1. ZDRAVOTNÉ UVEDOMENIE A SPRÁVANIE OBYVATEĽOV SR**

Úrad verejného zdravotníctva SR realizuje pravidelné sledovanie ukazovateľov zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenskej republiky s cieľom zvyšovať informovanosť a zdravotné uvedomenie občanov, navodzovať postupnú zmenu postoja obyvateľov k vlastnému zdraviu, preventívne chrániť ich zdravotný stav, ako aj získavať informácie napríklad o stravovacích zvyklostiach občanov, o intenzite ich pohybovej aktivity a postupne dosahovať znižovanie rizikových faktorov ovplyvňujúcich zdravie.

V tomto roku v súvislosti s aktuálnou epidemiologickou situáciou (výskyt ochorenia COVID-19) spôsobeného novým koronavírusom (SARS-CoV-2) predmetný zber údajov a ich hodnotenie nebolo vykonávané, v dôsledku sústredenia pracovných síl na výpomoc pri epidemiologickom vyšetrovaní pozitívnych prípadov ochorenia.

## **9.2. PRIESKUM ZDRAVOTNEJ GRAMOTNOSTI OBYVATEĽOV SR**

Základy siete M-POHL boli postavené na výstupoch z pilotného Európskeho prieskumu zdravotnej gramotnosti HLS-EU (2009-2012). Slovenská republika zrealizovala prvý prieskum zdravotnej gramotnosti HLS19 v roku 2020 v spolupráci s 20 zapojenými európskymi krajinami. Prieskum sa zameriaval na kognitívne a sociálne zručnosti určujúce motiváciu a schopnosť jednotlivcov získať prístup k informáciám zameraným na zdravotné otázky, porozumieť im a využívať ich spôsobom, ktorý podporuje a udržiava dobré zdravie, a to aj v rámci digitálneho priestoru.

Do posledného prieskumu HLS19 sme sa zapojili v roku 2020. Výsledky prieskumu HLS19 za rok 2020 budú k dispozícii v publikácii HLS19: Európsky prieskum zdravotnej gramotnosti v SR 2019 – 2021.

## **9.3 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Správa o zdravotnom stave obyvateľstva SR vychádza zo základných údajov demografického vývoja obyvateľstva Slovenskej republiky, ktoré tvoria jej úvodnú časť. Opisuje epidemiologickú situáciu vo vývoji vybraných skupín ochorení chronických neinfekčných i infekčných za dané obdobie. Popisuje vývoj najzávažnejších chronických ochorení a iných závažných skupín chorôb z pohľadu úmrtnosti, chorobnosti, práceneschopnosti, invalidizácie. Správa hodnotí vývoj najmä tých chronických ochorení, ktoré sú najčastejšie príčinou negatívnych zmien zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky a zároveň hodnotí vývoj úmrtnosti aj v európskom kontexte. Poukazuje tiež na hlavné, základné rizikové faktory, ich výskyt a monitoring, ktoré súvisia s najčastejšími chronickými ochoreniami, urýchľujú ich vznik a výskyt. Uvádza ich výskyt a prevalenciu v populácii.

Od roku 2019 sa Úrad verejného zdravotníctva SR stal súčasťou medzinárodnej siete Action Network on Measuring Population and Organizational Health Literacy(M-POHL), ktorá vznikla pod záštitou Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) v roku 2018 so zámerom zlepšovať úroveň zdravotného uvedomenia vo svete. Prieskum prebiehal do roku 2021. Vypočítanú veľkosť výskumnej vzorky sme dostali podľa spádovej oblasti na základe prísne nastavených kritérií pre všetky zapojené krajiny (nahraté na kľúči) 57 respondentov. Údaje z vyplnených dotazníkov sa vkladali do databázy v programe MS Excel a bol zaslaný späť na ÚVZ SR.

Nadalej sledujeme vývoj zdravotného stavu obyvateľstva v našom okrese. V roku 2021 Poradňa zdravia nevykonávala výjazdové aktivity, zamerané na vyšetovanie a sledovanie hodnôt parametrov týkajúcich sa kardiovaskulárnych ochorení, a to z dôvodu personálneho poddimenzovania oddelenia a limitáciou platnými protiepidemickými opatreniami v súvislosti s ochorením COVID-19.

## **9.4. NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025**

V súlade s cieľom NPPO vytvoríť spoločensky prospešný systém, ktorý má viesť k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity, sme naďalej pokračovali v aktivitách,

ktorých cieľom je eliminovať ich epidemický výskyt. Úlohy sú plnené v súčinnosti s inými oddeleniami RÚVZ.

V nadväznosti na preventívne programy sa naďalej zameriavame na vybrané chronické ochorenia, ktoré vo veľkej miere súvisia s nadhmotnosťou a obezitou. V zmysle obmedzeného počtu vyšetrení vykonaných v poradni zdravia a zrušených výjazdových vyšetreniach v školách a prevádzkach / v r.2021 pre ochorenie COVID-19 / nebolo možné poskytovanie odborného poradenstva zameraného na dosiahnutie správneho životného štýlu, vrátane eliminácie výskytu obezity a osvojenie si primeranej pohybovej aktivity.

Pri príležitosti Svetového dňa obezity /4.3./sme uverejnili článok webovej stránke RÚVZ a vytvorili informačný panel k uvedenej problematike.

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia – sa Svetová zdravotnícka organizácia zamerala na tému „Budovanie spravodlivejšieho a zdravšieho sveta pre všetkých“. Z toho dôvodu na súčasnú situáciu s Covid – 19 a obmedzené možnosti kontaktu sa zamerali aktivity na dve výrazne zasiahnuté skupiny populácie, a to deti a seniorov. Oslovili sme základné školy o zapojenie sa do výtvarnej súťaže s názvom „Nakresli zdravie“, ktorej cieľom bolo zdôrazniť dôležitosť zamýšľania sa nad otázkou zdravia už detským veku. Zapojili sa dve ZŠ v okrese, Základná škola s materskou školou Modrý Kameň a Špeciálna základná škola Za parkom Veľký Krtíš. Uvedenú aktivitu sme uverejnili aj na našej webovej stránke RÚVZ.

Pre seniorov v Domovoch sociálnych služieb a pre klientov denných stacionárov v našom regióne sme zaslali odporúčania a materiály zamerané na udržanie zdravia seniorov. S prihliadnutím na ich záujmy ohľadne zdravého životného štýlu, a na možnosť ako sa udržať vo forme v domácom prostredí aj v pokročilom veku.

So základnou školou zapojenou do projektu „Viem, čo zjem“ po telefonickom dohovore pre epidemiologickú situáciu (COVID-19 ) bolo dohodnutá alternatíva odprezentovania prednášky vo vlastnej réžii. Bola použitá digitalizovaná verzia lekcie Hygiena potravín, ktorú sme realizovali aj po iné roky so všetkými zapojenými ročníkmi interaktívnou formou. RÚVZ vyzbieral záznamy zo školenia a dotazníky Prípád /70 /. Dotazník KONTROLA riešila základná škola nezapojená do projektu / J.A. Komenského Veľký Krtíš / : 3A., 4A., 6A ., /85/žiacov.

Cieľom projektu bolo motivovať žiakov základných škôl vo veku 8 – 12 rokov k vyváženému životnému štýlu, správnym stravovacím návykom a podporiť ich záujem o pohybové aktivity.

#### **9.4.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodné koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie**

Cieľom tejto kampane je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov Slovenska elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení – pohybovej inaktivity.

Do kampane sa zapájame ako po minulé roky, a keďže býva vyhlasovaná každé dva roky, zapojili sme sa do nej opäť v roku 2021. Uvedená kampaň bola poskytnutím materiálov rozširovaná na dostupných platformách v našom regióne, a to na Mestskej Krytej Plavárni

Veľký Krtíš a Fitness centre, Telocvični na Viničkách vo Veľkom Krtíši, Gymnázium vo Veľkom Krtíši, SOŠ Veľký Krtíš, Všeobecnej nemocnici s poliklinikou Veľký Krtíš n.o., v lekárni VŠNsP Veľký Krtíš, na Mestskom úrade vo Veľkom Krtíši, v týždenníku Pokrok, a Hontiansko - novohradská knižnica A.H. Škultétyho, Veľký Krtíš, zamestnanci RÚVZ Veľký Krtíš /20/.

## **9.5. PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT**

Cieľom tohto programu je zabezpečiť aktivity zamerané na podporu zdravého životného štýlu. Aktívne spolupracujeme s príspevkovou organizáciou Ministerstva zdravotníctva Zdravé regióny. V nadväznosti na Stratégiu rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030 sme vyjadrili súhlasné stanovisko k realizácii zdravotno-výchovných aktivít k spolupráci Oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu s neziskovou organizáciou Zdravé komunity a Komunitným centrom menšín Veľký Krtíš.

V roku 2021 pre epidemiologickú situáciu (COVID-19) sme neorganizovali aktivity v spolupráci s organizáciou.

## **9.6. STRATÉGIA ROZVOJA PORADENSKÝCH CENTIER OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA SR**

Zámerom PCOPZ je zvyšovanie povedomia a informovanosti o možnostiach prevencie neprenosných chorôb a zvyšovanie zdravotnej gramotnosti jednotlivcov, komunít a obyvateľstva SR. Aktívnym vyhľadávaním a ovplyvňovaním rizikových faktorov zlepšiť zdravotný stav obyvateľov prostredníctvom poradenstva zameraného na pozitívnu zmenu spôsobu života s využitím vedecky overených poznatkov a metód z oblasti medicíny a verejného zdravotníctva.

Čo sa týka materiálo-technického vybavenia pre poradenskú činnosť, v roku 2021 sme zakúpili prístroj Afinion TM2 /náhrada za prístroj Reflotron /. Prístroj Accutrend Plus a SD LIPIDOCARE – lipidový merací prístroj, požívame hlavne pri výjazdových akciách.

K dispozícii máme aj nový program TZS na evidenciu a štatistické hodnotenie vyšetrení. Služby PCPOZ smerom k verejnosti vzhľadom na pretrvávajúcu nepriaznivú epidemiologickú situáciu (COVID-19) prebiehajú podľa individuálnych možností OPZ i on line formou, virtuálne.

V poradni zdravia bolo ambulantnou formou v roku 2021 vyšetrených 12 klientov pre zlú epidemiologickú situáciu a bola pozastavená aj činnosť nadstavbových poradní a výjazdových aktivít. Vedúca oddelenia vykonáva prácu na oddelení na 0,5 úväzok a na 0,5 úväzok je vedúcou oddelenia Epidemiológie. V roku 2021 vykonávala výhradne epidemiologickú prácu vzhľadom k mimoriadnej epidemiologickej situácii. Pracovníčka OPZaVkJ v rámci pozastavených aktivít OPZ vypomáhala na epidemiologickom oddelení.



**Regionálny úrad verejného zdravotníctva  
so sídlom vo Vranove nad Topľou**

## 1. HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Č.Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
1.1.	<b>PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)</b>	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR	Rok 2021 a ďalšie roky
1.2.	<b>PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ - PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV</b>	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR	Podľa vládou schváleného plánu plnenia národných cieľov
1.3.	<b>LUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ</b>	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ďalšie vybrané RÚVZ v SR	Rok 2021 a ďalšie roky
1.4.	<b>OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU</b>	NRC pre materiály určené na styk s pitnou vodou
	RÚVZ so sídlom v Poprade, ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR	Rok 2021
1.5.	<b>MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTKO A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH</b>	NRC pre pitnú vodu
	ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR	Roky 2021 - 2022
1.6.	<b>ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ</b>	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ďalšie vybrané RÚVZ v SR	Rok 2021 a ďalšie roky

## **1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)**

### **Cieľ**

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom zlepšenia stavu environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou vodou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, kontaminovanými územiami, nebezpečnými chemickými látkami, UV žiarením a zmenou klímy.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou **nebol zaradený** v roku 2021 do plnenia tejto úlohy.

## **1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ - PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV**

### **Cieľ**

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu *Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR III*, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom *Protokol o vode a zdraví*.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou **nebol zaradený** v roku 2021 do plnenia tejto úlohy.

## **1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ**

### **Cieľ**

Zabezpečiť pokračovanie procesov zameraných na rozvoj ľudského biomonitoringu (HBM) a jeho metódik vo vzťahu k chemickým rizikovým faktorom zo životného i pracovného prostredia; zvýšiť udržateľnosť odborných kapacít pre HBM v rámci ÚVZ SR a RÚVZ v SR; vytvárať podmienky pre zavedenie systémového prístupu k aplikácii HBM na národnej úrovni v kontexte vytvorenia európskej platformy pre ľudský biomonitoring HBM4EU a aktuálnych priorít vychádzajúcich z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V.).

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou **nebol zaradený** v roku 2021 do plnenia úlohy.

## 1.4 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU

### Cieľ

Overenie, či dokumentácia k výrobkom určeným pre styk s pitnou vodou označených CE, ktoré boli legálne vyrobené alebo uvedené na trh v SR alebo v inom členskom štáte Európskej únie a Turecku (vyhovujúce pre styk s pitnou vodou) obsahuje relevantné informácie, týkajúce sa zdravotnej bezpečnosti výrobkov vo vzťahu k možnému ovplyvneniu kvality pitnej vody (prioritne migrácia olova); získanie podkladov pre prijatie účinných opatrení:

- a) prípravu legislatívy v oblasti výrobkov prichádzajúcich do kontaktu s pitnou vodou v rámci Európskej únie,
- b) novelu vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 550/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na výrobky určené na styk s pitnou vodou,

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2021 **nebol zaradený** do plnenia úlohy.

## 1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH

### Cieľ

Získať informácie o výskyte pesticídnych látok a iných mikropolutantov v pitnej vode na Slovensku pre ich účinný monitoring; využiť získané dáta pri návrhu novej legislatívy v oblasti pitnej vody v súvislosti s transpozíciou pripravovanej európskej smernice pre vodu určenú na ľudskú spotrebu.

Do mapovania výskytu reziduálnych pesticídnych látok a iných mikropolutantov v Prešovskom kraji **neboli zaradené** vodárenské lokality v okrese Vranov nad Topľou.

## 1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍC VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

### Cieľ

Hlavným cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc – peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na naplnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska. Obnova a dobudovanie technického, prístrojového a personálneho vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby (PIS) zabezpečí adekvátny monitoring environmentálnych zdravotných rizík spôsobených výskytom biologických alergénov v ovzduší pre celé územie Slovenska, čím sa posilní základná úloha v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia, a to prevencia.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2021 **nebol zaradený** do plnenia úlohy.

## 2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

č. ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN
<b>2.1</b>	<b>ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE</b>	ÚVZ SR RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	Rok 2021 a ďalšie roky
2.1.1	<i>Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)</i>	
2.1.2	<i>Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické</i>	
2.1.3	<i>Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém</i>	
<b>2.2</b>	<b>INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI</b>	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Rok 2021 a ďalšie roky
2.2.1	<i>Zdravé pracoviská</i>	
2.2.2	<i>Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci</i>	

## 2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

### Gestor

ÚVZ SR (úlohy č. 2.1.1, 2.1.3.)

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici (úlohy č. 2.1.2, 2.1.3)

Riešiteľské pracoviská RÚVZ v SR

### Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

**Etapy riešenia rok 2021 a ďalšie roky.**

### 2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou vedie evidenciu o podnikoch/živnostníkoch (subjekt, závod, pracovisko, IČO, adresa, prevažujúca činnosť, počet zamestnancov, zabezpečenie zdravotného dohľadu, profesie, faktory práce a kategórie práce), v ktorých sú rozhodnutím RÚVZ práce zaradené do 3. a 4. kategórie rizika na území okresu v **programe ASTR**.

Podľa výstupov z programu informačného systému **ASTR k 31.12.2021** bolo v okrese Vranov nad Topľou evidovaných **19 organizácií** s pracoviskami, na ktorých zamestnanci vykonávajú **práce v riziku**. Škodlivým faktorom je u týchto zamestnávateľov pri práci exponovaných **680 osôb**, z čoho **162 je žien**. V 3. kategórii rizika evidujeme 530 zamestnancov, z toho 162 žien, v 4. kategórii rizika 150 zamestnancov. Ženy pracovné činnosti v 4. kategórii rizika v uvedenom období nevykonávali. V porovnaní s rokom 2020 došlo k zvýšeniu počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce.

Najvyšší počet osôb v riziku pracuje v **priemyselnej výrobe**, ktorá v okrese Vranov nad Topľou dominuje a je zameraná hlavne na spracovanie dreva a chemický priemysel, menej na dodávku elektriny, plynu, pary, poľnohospodárstvo, lesníctvo, ťažbu a dobývanie. Významný počet zamestnancov na pracoviskách v 3. kategórii rizika je zamestnaných v textilnej výrobe, kde sú exponovaní fyzickej záťažou. Rizikové práce v 3. kategórii rizika sú vykonávané aj v odvetviach dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, v stavebníctve a v zdravotníctve.

Rizikovými faktormi, ktorým je exponovaných najviac zamestnancov, je každoročne **hluk (425 zamestnancov)**, **chemické látky a zmesi (248 zamestnancov)** a **chemické karcinogény, mutagénny, reprodukčne toxické látky (128 zamestnancov)**. Z chemických látok a zmesí ide hlavne o pevné aerosóly (497 zamestnancov). Z ďalších rizikových faktorov sú to z chemických látok a zmesí: dráždivé látky (62 zamestnancov), chemické

karcinogény (133 zamestnancov), mutagény (11 zamestnancov), reprodukčne toxické látky (11 zamestnancov). Ďalším faktorom sú vibrácie prenášané na ruky, ktorým je exponovaných 40 zamestnancov a vibrácie prenášané na celé telo u 7 exponovaných zamestnancov. Biologickému faktoru (*Mycobacterium tuberculosis*) sú exponovaní 6 zamestnanci, 86 zamestnancov je exponovaných novému koronavírusu (*Coronaviridae*). Fyzickej záťaži z dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia je exponovaných 56 zamestnancov. Optickému žiareniu sú exponovaní 2 zamestnanci pri obsluhu lasera.

Na mnohých pracoviskách sa kumuluje účinok viacerých škodlivých faktorov, napr. v drevovýrobách, kovovýrobách, na zvaračských pracoviskách, pri výrobe energií, či pri spracovaní hornín.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou pri určovaní rizikových prác postupuje podľa Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach na zaradenie prác do kategórií.

V roku 2021 boli do evidencie rizikových prác do **kategórie práce 4** zaradení zamestnanci spoločnosti zameranej na **výrobu práškovej celulózy**, ktorí sú pri práci exponovaní chemickým faktorom - pevnému aerosólu a hluku, zamestnanci **pri ťažbe zeolitu** a zamestnanci štátneho podniku **pri práci v lesnom hospodárstve**.

Do **3. a 4. kategórie rizika** boli zaradené práce vykonávané v spoločnosti na **ťažbu zeolitu, ktorá ho vo svojom spracovateľskom závode** spracováva na výrobky pre poľnohospodárstvo, stavebníctvo, enviromentálne produkty a hobby produkty. Zamestnanci sú exponovaní horninovému prachu, hluku a vibráciám.

Do **3. a 4. kategórie rizika** boli zaradení zamestnanci **spoločností zaoberajúcimi sa spracovaním dreva, výrobou energií a súvisiacim činnostiam**. Zamestnanci sú exponovaní hluku, prachu (hlavne z tvrdého dreva), zvaračským aerosólom, popolčekom, sadziam, CaO.

U týchto podaných návrhoch sa jednalo o spoločnosti, kde už boli práce zaradené do rizika, boli však vykonané nové objektivizácie a nové hodnotenia rizík. Dôvodom na podanie návrhov boli zmeny, ktoré vyplynuli z hodnotení rizík.

Do **3. kategórie rizikových prác** boli zaradení zamestnanci **lomu na ťažbu andezitu**, ktorí sú pri ťažbe a spracovaní andezitovej rudy exponovaní hluku a vibráciám.

Novým subjektom zaradeným do **3. kategórie rizikových prác** v tomto roku boli zamestnanci **drevovýroby**, kde sa manipuluje s tvrdým drevom, čím sú zamestnanci exponovaní chemickým karcinogénom a hluku. V **textilnom závode** boli do 3. kategórie rizika zaradení ďalší 2 zamestnanci na oddelení kontrola kvality, vychystávanie, ktorí sú exponovaní fyzickej záťaži pri manipulácii s výrobkami. Návrh na zaradenie prác do 3. kategórie z expozície SARS-CoV-19 na reprofilizovaných oddeleniach a MOM bol podaný **zdravotníckym zariadením**.

V roku 2021 sme z evidencie nevyradili žiaden subjekt, v ktorom sa na pracoviskách vykonávajú rizikové práce.

V okrese **nevidujeme** u žiadneho zamestnávateľa práce s faktorom **psychická pracovná záťaž** zaradené do 3. alebo do 4. kategórie rizika.

Zdroj **ionizujúceho žiarenia – laserové pracovisko (laser 3B trieda)** evidujeme v zdravotníckom zariadení na oddelení FBLR. Exponovaní sú 2 zamestnanci – primár a lekár špecialista.

**Rizikové práce u SZČO a SHR v okrese nie sú vyhlásené.**

**Počet zamestnancov a SZČO, ktorí vykonávajú práce zaradené do 3. a 4. kategórie rizika oproti roku 2020 zaznamenal mierne zvýšenie.**

**V rámci výkonu ŠZD boli v roku 2021 vykonané kontroly na pracoviskách v 13-ich**

**subjektoch** okresu Vranov nad Topľou, na ktorých zamestnanci vykonávajú práce zaradené **do rizikovej kategórie 3 a 4**. Osobitná pozornosť bola venovaná pracoviskám, na ktorých zamestnanci vykonávajú práce 4. kategórie a pracoviskám, na ktorých bolo vykonané prešetrovanie pracovných podmienok a spôsobu práce v súvislosti s podozrením na chorobu z povolania u zamestnanca. Kontroly boli zamerané na pracovné podmienky zamestnancov, vypracovanie posúdenia rizika, vykonávanie objektivizácie rizikových faktorov v pracovnom ovzduší, kontroly zabezpečenia zdravotného dohľadu, preventívnych lekárskech prehliadok vo vzťahu k práci a informovanosti zamestnancov o pracovnom prostredí, faktorov práce a podmienkach práce. Objektivizáciu fyzikálnych faktorov zabezpečujú zamestnávateľia pri zmenách na pracoviskách, väčšie prevádzky minimálne 1 krát za 3 roky. Zamestnávateľia zabezpečujú zdravotný dohľad pracovnou zdravotnou službou. U zamestnávateľov, u ktorých evidujeme práce vykonávané v 3. a 4. kategórii rizika sme nezistili nedostatky pri povinnosti zabezpečiť zdravotný dohľad pre zamestnancov, posúdiť riziká a vypracovať požadovanú dokumentáciu v spolupráci s PZS. V roku 2021 sme vykonali 20 kontrol u zamestnávateľov, u ktorých sa na pracoviskách vyskytujú rizikové práce. Nebol zistený výkon pracovnej zdravotnej služby vlastnými zamestnancami. U všetkých kontrolovaných subjektov bolo vypracovanie požadovaných dokumentov týkajúcich sa zdravotného dohľadu zabezpečené dodávateľsky pracovnou zdravotnou službou. Pri výkone ŠZD taktiež kontrolujeme výkon a frekvenciu lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci. V kategóriách 3 a 4 zamestnanci absolvujú PLP v stanovených termínoch. Taktiež zamestnanci, na ktorých sa vzťahuje povinnosť absolvovať PLP vo vzťahu k práci podľa osobitných predpisov sú od zamestnávateľov na tieto prehliadky posielaní.

Pri výkone ŠZD zisťujeme, že napriek vykonávaniu rôznych opatrení, na rizikových pracoviskách zaradených do 4. kategórie rizika, či už jednak kvôli zastaranému technickému vybaveniu alebo iným podmienkam, nie je možné dosiahnuť zníženie nepriaznivých faktorov na zamestnancov s možnosťou preradenia do nižších rizikových kategórií. U niektorých zamestnávateľov došlo k výmene strojov a zariadení alebo boli vykonané také opatrenia, ktoré viedli k zníženiu pôsobenia nepriaznivých faktorov na zamestnancov.

Na 5-tich kontrolovaných pracoviskách bolo zistené porušenie povinností zamestnávateľom stanovených platnou legislatívou. Na odstránenie nedostatkov zistených počas výkonu ŠZD v prevádzkach s rizikovými pracoviskami v 3. a 4. kategórii rizika boli **vydané pokyny. Sankčné opatrenie za neplnenie povinností na úseku ochrany zdravia zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce, sme v uvedenom roku neuložili.**

Na pracoviskách s vyhlásenými rizikovými prácami v roku 2021 bola prešetrovaná **jedna choroba z povolania** v textilnej výrobe u zamestnanca v profesii retiazkovačka.

V roku 2021 bola situácia v okrese Vranov nad Topľou významne ovplyvnená pandémiou ochorenia COVID 19 hlavne v jarných mesiacoch ako aj posledných mesiacoch roka. Zamestnávateľia boli naďalej nútení v prevádzkach prijímať opatrenia, aby za stávajúcej situácie nedochádzalo k obmedzeniam výroby a stratám, za prísneho dodržiavania bezpečnostných opatrení na ochranu zdravia zamestnancov ako aj všetkých osôb vyskytujúcich sa v prevádzke. K 31.12.2021 nám nebolo hlásené ukončenie výroby u žiadneho významného zamestnávateľa, u niektorých zamestnávateľov došlo k zvýšeniu počtu zamestnancov.

Povinnosť vypracovať a zaslať **informáciu o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík** a o vykonaných opatreniach na pracovisku k 31.12.2021 mali zamestnávateľia, ktorých zamestnanci vykonávali rizikové práce. Túto povinnosť si k 15.1.2021 **splnili všetci 19-ti zamestnávateľia.**



## 2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

### Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav týkajúcich sa expozície chemickým látkam a zmesiam v zákone č. 355/2007 Z. z. a v nariadení vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Postupovať v súlade so zákonom č. 67/2010 Z. z. a s jednotnou „chemickou“ legislatívou EÚ týkajúcou sa registrácie, hodnotenia, autorizácie, obmedzovania, klasifikácie, označovania a balenia chemických látok a zmesí, ktorá sa vzájomne dopĺňa s legislatívou na ochranu zdravia a bezpečnosti pri práci s chemickými látkami a zmesami. Aktualizovať a zosúladiť terminológiu v príslušných právnych predpisoch. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s látkami a zmesami klasifikovanými ako toxické (GHS06), ktoré boli doposiaľ klasifikované ako veľmi toxické a toxické látky a zmesi. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zvyškov od látok a zmesí klasifikovaných ako toxické (GHS06) a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

### Realizačné výstupy

V roku 2021 **nevydal RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou žiadne rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami na pracovisku vrátane ich použitia pri dezinfekcii a regulácii živočíšnych škodcov.**

**V súčasnosti v okrese nemáme organizáciu s vyhlásenými rizikovými prácami s expozíciou agrochemikáliám.** Chemickú ochranu rastlín chemickými látkami a prípravkami vykonávajú určení pracovníci poľnohospodárskych družstiev a spoločností zaoberajúcich sa poľnohospodárskou výrobou. Dnes používané prípravky sa v prevádzkach už takmer neskladujú, vo väčšine prípadov sa priamo po nákupe aplikujú. Vzhľadom na používané prípravky na chemickú ochranu rastlín, ich množstvá, dobu expozície, spôsob manipulácie a aplikácie sú zamestnanci na základe posúdenia rizika so zohľadnením dodržiavania opatrení a používania OOPP zaradení do 2. kategórie rizikových prác.

V okrese evidujeme **3 subjekty zaoberajúce sa činnosťou DDD.** V roku 2021 bolo RÚVZ so sídlom vo Vranove n/T doručených **51 oznámení o vykonaní deratizácie a dezinfekcie živočíšnych škodcov** v súkromných aj podnikateľských priestoroch.

Povinnosť predregistraovať alebo registrať toxické látky a zmesi a veľmi toxické látky a zmesi v množstve nad 1000 t z nariadenia REACH vyplýva spoločnosti vyrábajúcej buničinu a spoločnosti zameranej na výrobu produktov na báze zeolitu a spoločnosti na spracovanie buničiny na celulózu.

Počas výkonu ŠZD bolo kontrolované dodržiavanie ustanovení chemickej legislatívy, t. j. plnenie povinnosti zamestnávateľa vypracovať systém kontroly látok a zmesí, dostávajúcich sa do výroby a na základe dodaných KBÚ vyhodnocovať, či zmes nie je na zozname zakázaných zmesí v SCA a ECHA a tiež povinnosť vypracovať štandardný operačný postup k uvedenej zmesi na jej používanie na konkrétnom pracovisku a pri konkrétnej činnosti.

Pri výkone ŠZD sa vykonáva kontrola povinnosti vypracovať prevádzkový poriadok a posudok o riziku pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci a kontrola vydaných osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a toxickými látkami a zmesami, ako aj kontrola osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu

živočíšnych škodcov na profesionálne použitie. Pri ŠZD sa tiež vykonáva kontrola skladovania toxických látok a zabezpečenie likvidácie obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí oprávnenými organizáciami.

V roku 2021 boli vykonávané cieľené kontroly zamerané na dodržiavanie podmienok skladovania a manipulácie s toxickými a veľmi toxickými látkami v prevádzkových laboratóriách výrobných podnikov. Pri kontrole bolo zistené, že prevádzkové laboratóriá vykonávajú analýzu vstupných a výstupných materiálov z výroby. Manipulácia s toxickými a veľmi toxickými látkami prebieha len veľmi ojedinele pri niektorých analytických metódach. Manipuláciu s toxickými a veľmi toxickými látkami vykonáva len odborne spôsobilá osoba, ktorá aj eviduje ich spotrebu a dozoruje ich skladovanie.

V roku 2021 nebola hlásená ani riešená žiadna mimoriadna situácia a havária.

### **2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém**

#### **Anotácia**

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Zamerať sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém. Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cieľene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

#### **Realizačné výstupy**

**V okrese Vranov nad Topľou k 31.12.2021 pracovalo na rizikových pracoviskách s chemickými karcinogénmi 133 zamestnancov, z toho 9 žien - v 3. kategórii rizika pracovalo 117 zamestnancov, z toho 9 žien a v 4. kategórii rizika 16 zamestnancov, ženy v tejto kategórii nepracovali. V expozícii mutagénom pracovalo 11 zamestnancov v 3. kategórii rizika.**

Pôsobeniu karcinogénnym a mutagénnym faktorom sú pri práci vystavení zamestnanci 4 spoločností pri spracovaní tvrdého dreva, výrobe buničiny a výrobe tepelnej energie, ktorí sú exponovaní prachu z tvrdého dreva a sadziám na pracoviskách varňa, regeneračný kotol, drevosekáreň, pri výrobe tepelnej energie a pri obslužných činnostiach.

V roku 2021 bola v **zdravotníckom zariadení** - v onkohematologickej ambulancii v našom okrese vykonávaná **práca s cytostatikami**. Podaných bolo 34 dávok cytostatík.

Okrem spoločností, v ktorých sú vyhlásené rizikové práce s karcinogénnymi faktormi evidujeme aj pracoviská, kde sa skladujú a manipuluje sa s chemickými karcinogénmi a mutagénmi v malých objemoch a kde pracovné činnosti s chemickými karcinogénmi predstavujú minimálnu alebo únosnú mieru zdravotného rizika.

Karcinogénom a mutagénom sú taktiež exponovaní zamestnanci dvoch spoločností na výrobu **bitúmenových zmesí**, v ktorých sú zamestnanci pri výrobe a pri pokládke asfaltových zmesí exponovaní **naftalénu a benzo-a-pyrénu**.

V okrese evidujeme 5 prevádzok, ktorých výrobným programom je výroba výliskov z plastov pre automobilový, spotrebný priemysel, ale aj pre zdravotníctvo a niekoľkých ďalších prevádzok zaoberajúcich sa výrobou alebo opracovaním výrobkov z tvrdého dreva. V troch autoservisoch sa vykonávajú lakovnicke práce.

V roku 2021 nebolo vydané žiadne rozhodnutie na manipuláciu s chemickými karcinogénmi a mutagénmi na pracovisku.

Pri výkone ŠZD boli použité kontrolné listy informovanosti zamestnancov so zameraním na manipuláciu s chemickými karcinogénmi a mutagénmi na pracovisku, ktoré vyplnilo 25 exponovaných zamestnancov.

Na odstraňovanie **azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb** na území okresu Vranov nad Topľou bolo v roku 2021 podaných **85 návrhov na vydanie rozhodnutia** na vykonanie prác. Vykonané boli demontáže strešných krytín rodinných domov alebo hospodárskych budov. V 8 prípadoch išlo o likvidáciu zdemontovaného materiálu s obsahom azbestu s vykonaním jeho stabilizácie, zabalením a odvozom na skládku nebezpečného odpadu. Spoločnosti, ktorým boli vydané rozhodnutia, oznámili RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou miesto a čas výkonu práce (71).

V roku 2021 bolo pri pracovných činnostiach s materiálmi obsahujúcimi azbest v 14 organizáciách exponovaných 65 pracovníkov.

V rámci ŠZD boli vykonané **4 kontroly subjektov na postup pri likvidácii strešných krytín**. Pri kontrolách boli zisťované správne postupy pri odstraňovaní a nakladaní s materiálmi s obsahom azbestu, dodržiavanie plánu práce, prevádzkového poriadku, správne vymedzenie a označenie kontrolovaného pásma, používanie OOPP, používanie schválených postupov a technológií, manipulácia s odpadmi s obsahom azbestu, absolvovanie odbornej prípravy a preventívnych lekárskech prehliadok v súvislosti s prácou. Pri kontrole nebolo zistené porušenie pracovných postupov pri manipulácii a likvidácii nebezpečného odpadu s obsahom azbestu.

Karcinogénnym a mutagénnym faktorom bolo celkom v 9-tich organizáciách exponovaných 198 pracovníkov, z toho 9 žien.

## **2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI**

### **Gestor**

ÚVZ SR

### **Cieľ**

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

### **2.2.1 Zdravé pracoviská**

#### **Realizačné výstupy**

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou sa v hodnotenom období do úlohy nezapojil.

## 2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

### Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

#### Anotácia

Realizovať informačné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov, zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci podľa aktuálne vyhlásenej témy kampane. Aktívne sa zapojiť do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V prípade potreby spolupracovať s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizovať spoločné preverky podľa aktuálnej témy kampane.

#### Realizačné výstupy

Národný inšpektorát práce ako národné kontaktné miesto Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) v mesiaci október 2020 rozbehol na Slovensku novú **kampaň pre roky 2020 – 2022 „Zdravé pracoviská znižujú záťaž“**.

Cieľom kampane je zníženie záťaže pri práci na predchádzanie poškodenia zdravia zamestnancov pri práci. Napriek existujúcej legislatíve, rôznym opatreniam a iniciatívam trpia v priemere traja z piatich ľudí v rámci celej EÚ poškodeniami podporno-pohybovej sústavy. Ide tak o najčastejšiu príčinu zdravotných problémov spojených s prácou v Európe, pričom poškodenia podporno-pohybovej sústavy postihujú pracovníkov na všetkých úrovniach a vo všetkých odvetviach. Opakované pohyby, práca vykonávaná v nepriaznivých polohách, dlhotrvajúce sedenie a zdvíhanie ťažkých predmetov sú faktory, ktoré prispievajú k týmto problémom a majú negatívny vplyv na kvalitu života.

Fyzickej záťaži pri práci sú exponovaní aj zamestnanci na pracoviskách v okrese Vranov nad Topľou. Pri výkone ŠZD usmerňujeme zamestnávateľov v problematike fyzickej záťaže pri práci.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Vranove nad Topľou pripravil informácie k danej problematike na náučnom paneli RÚVZ. Každoročne organizovaný „Deň otvorených dverí“ sa v tomto roku neuskutočnil z dôvodu pandémie COVID 19.

Zamestnanci oddelenia PPL zrealizovali v rámci projektu Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci „Zdravé pracoviská znižujú záťaž 2020-2022“ dotazníkovú kampaň. Pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru v organizáciách na pracoviskách, kde sú vyhlásené rizikové práce, bol k dotazníkom k rizikovým faktorom pridaný dotazník informovanosti zamestnancov k aktuálnej téme. Do prieskumu sa zapojilo 10 organizácií. Dotazníky vyplnilo spolu 161 zamestnancov rôznych profesií, napr. upratovačka, administratívny pracovník, pracovník vo výrobe, údržbár a pomocný pracovník. Otázky v dotazníku boli zamerané na informovanosť zamestnancov v oblasti prevencie ochorení podporno-pohybovej sústavy.

Z prieskumu vyplynulo, že 84 % zamestnancov pozná výsledky posúdenia rizika na pracovisku, 91 % zamestnancov uviedlo, že má vedomosť, pri akých činnostiach dochádza v rámci pracoviska k záťaži podporno-pohybovej sústavy. Na otázku o vykonávaných opatreniach zamestnávateľa na zníženie záťaže na pracovisku odpovedalo 79 % respondentov kladne. Najčastejšie, až v 7-ich organizáciách, sa zamestnanci dozvedeli o vplyve záťaže na zdravie od zamestnávateľa, v ďalších 2-och organizáciách na školení a v 1 s rovnakým počtom od zamestnávateľa aj na školení. V 1 organizácii väčšina zamestnancov uprednostnila individuálny rozhovor so zamestnávateľom, v ďalšej organizácii individuálny rozhovor so zdravotníckym pracovníkom. Podľa zistenia, 62 % zamestnancov nevykonáva tú istú činnosť počas celej pracovnej zmeny. V doplňujúcej otázke, či má zamestnanec možnosť sa počas

zmeny vystriedať (zmeniť pracovnú činnosť), odpovedalo kladne 70 %. Nad rámec obednej prestávky má ďalšiu prestávku na oddych 58 % zamestnancov. 41 % zamestnancov vykonáva počas pracovnej zmeny okrem práce, pri ktorej sú vystavení záťaži podporno-pohybovej sústavy, aj inú pracovnú činnosť.

Po vyhodnotení dotazníkového prieskumu boli zaslané výsledky jednotlivým organizáciám s odporúčaním venovať zvýšenú pozornosť ochrane zdravia zamestnancov pred fyzickou záťažou podporno-pohybovej sústavy, ako aj zlepšenia povedomia zamestnancov v danej problematike. Pri výsledkovej listine boli zaslané aj informačné letáky k aktuálnemu projektu. Počas opätovných kontrol zapojených organizácií bola zamestnancom oddelenia PPLaT podaná informácia o pozitívnom aspekte predmetnej dotazníkovej aktivite, na základe ktorej zamestnávateľia navrhli zvýšenie intenzity školení a doplnenie ich rozsahu.

Plánovaná kontrola v rámci spolupráce s orgánmi inšpekcie práce - IP Prešov sa v roku 2021 neuskutočnila z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie v okrese Vranov nad Topľou.

### 3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN
3.1.	<b>MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI</b> <i>Úloha nadväzuje na úlohy „Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025“.</i>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne	30. marec 2021
3.2.	<b>Monitoring bezpečnosti PET fliaš z recyklovaných plastov</b> <i>Úloha nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti a ochranu zdravia obyvateľov SR.</i>	ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade
	ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade	31. marec 2023

### **3.1 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI**

#### **Cieľ úlohy**

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

V roku 2021 bol príjem obsahu pridanej soli sledovaný v hotových pokrmoch. Zo zariadenia spoločného stravovania otvoreného typu sme odobrali 1 vzorku hotového pokrmu (hlavný pokrm). Na základe laboratórnych výsledkov nebolo v odobratej vzorke hotového pokrmu zistené prekročenie najvyššie prípustného množstva pridanej jedlej soli stanovené platnou legislatívou. Výsledky spracované v tabuľkovej forme boli zaslané na ÚVZ SR Bratislava.

### **3.2 MONITORING BEZPEČNOSTI PET FLIAŠ Z RECYKLOVANÝCH PLASTOV**

#### **Cieľ úlohy**

Monitoring bezpečnosti PET fliaš vyrábaných s rôznym podielom recyklovaného vstupného materiálu (regranulátu) z hľadiska možnej migrácie látok (monoméry, neúmyselne pridané látky – degradačné, reakčné produkty a nečistoty). Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti vstupných surovín (regranulátov) ako aj finálnych výrobkov – PET fliaš vyrábaných v SR, na výrobu ktorých bol použitý recyklovaný vstupný materiál a tým zabezpečenie ochrany zdravia ľudí.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2021 danú úlohu neplnil.

#### 4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Č. ú.	NÁZOV ÚLOHY RIEŠITELSKÉ PRACOVISKO	GESTOR ÚLOHY TERMÍN UKONČENIA
4.1.	Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015-2025 (NAPPO)	ÚVZ SR MZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	Rok 2025
4.2.	Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	Rok 2021
4.3.	Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	Rok 2022
4.4.	Úrazy u detí v SR	ÚVZ SR
	NCZI, vybrané regionálne nemocnice, ÚVZ SR, RÚVZ v SR	Rok 2022



## **4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015-2025 (NAPPO)**

### **Cieľ**

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

### **Plnenie úlohy**

Úloha vychádza zo skutočnosti epidemického nárastu obezity u detí v celosvetovom meradle. Slovenská republika schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity u detskej a dorastovej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická aktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, detí a aj mladých ľudí. Tieto faktory vedú k nadhmotnosti a obezite.

Pri realizácii úlohy sme vychádzali zo štyroch stanovených priorít, podľa ktorých sme vyvíjali aj našu činnosť.

#### **1. priorita**

Podpora zdravého štartu do života: v posudzovanom období nevykazujeme žiadnu činnosť v tejto oblasti.

#### **2. priorita**

Podpora zdravšieho prostredia v školách: V rámci plnenia tejto priority bola naša činnosť zameraná na kontrolu predávaného sortimentu v bufétoch a automatoch, edukačných aktivít v oblasti zdravého stravovania detí, realizáciou „Školského mliečného programu“ v školských zariadeniach (realizovaný formou predaja automatmi na balené mlieko a mliečne výrobky a rozlievaním mlieka v školských jedálňach) a realizáciou projektu „Školské ovocie“(realizovaný podávaním ovocia a zeleniny, produktov z ovocia a zeleniny, ktoré boli dopestované v našej oblasti - jablká, hrušky, slivky, marhule, jahody, mrkva, cvikla).

Zvýšená pozornosť bola venovaná zabezpečeniu pitného režimu detí v školských zariadeniach a v rámci toho uprednostňovanie užívania pitnej vody a nie sladených nápojov.

#### **3. priorita**

Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesionálnych združení: v posudzovanom období nevykazujeme žiadnu činnosť v tejto oblasti.

#### **4. priorita**

Podpora pohybových aktivít: v posudzovanom období nevykazujeme žiadnu činnosť v tejto oblasti.

## **4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI**

### **Cieľ**

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku.

### **Plnenie úlohy**

V posudzovanom období boli v čase sezóny (v jarných až jesenných mesiacoch) vykonávané kontroly dodržiavania legislatívnych požiadaviek v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Kontroly boli zamerané na technický stav pieskovísk (zlý technický stav predstavuje riziko mechanického poranenia) a na odber piesku (zdravotné riziko vyplývajúce z mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia pieskovísk). V posudzovanom období bolo odobratých 34 vzoriek piesku (30 vzoriek z pieskovísk predškolských zariadení a 4 vzorky z pieskovísk občianskej vybavenosti okresu Vranov nad Topľou). V jednom pieskovisku bola laboratórne potvrdená prítomnosť salmonely enteritidis (MŠ Vranov nad Topľou, sídlisko II.). Zariadeniu bol vydaný zákaz používania pieskoviska do doby vykonania potrebných opatrení a predloženia vyhovujúceho laboratórneho výsledku vzorky piesku. Zo strany zriaďovateľa bol vymenený piesok vo všetkých pieskoviskách tejto MŠ, opakovane odobrané vzorky piesku boli vyhovujúce.

## **4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ a ZŠ**

### **Cieľ**

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

### **Plnenie úlohy**

V rámci projektu sme v tomto roku hodnotili jedálne lístky v 3 vybraných školských stravovacích zariadeniach okresu (Školská stravovňa pri ZŠ Vranov nad Topľou, Sídlisko Juh 1054, Školská stravovňa pri ZŠ Štúrova 341, Hanušovce nad Topľou, Školská stravovňa pri ZŠ Sol' 53). Hodnotenú boli jedálne lístky za obdobie jeseň, zima v mesiacoch október a november. Využili sme bodový systém frekvencie podávania vybraných druhov pokrmov a koeficientu pestrosti, v ktorom sme vyhodnotili samostatne každý pokrm.

### **Úloha bola zameraná na vyhodnotenie jedálnych lístkov so zameraním na:**

1. Časovú štruktúru jedálnych lístkov počas piatich stravovacích dní v jednozmennej prevádzke pri podávaní obedov
2. Obsahovú štruktúru jedál v zmysle OVD - všeobecné zásady zostavovania jedálnych lístkov (zaradzovanie prívarkov, strukovín, múčnych príloh, zemiakov, rýb, obilnín, múčnikov, zeleniny a ovocia)
3. Frekvenciu podávania vybraných druhov pokrmov a výpočet koeficientu pestrosti samostatne každého pokrmu - polievky a hlavného jedla. Tiež na výpočet koeficientu pestrosti zeleninovej oblohy a nápojov.

**Výsledkom vyhodnotenia týchto jedálnych lístkov boli tieto zistenia:**

**1. Časová štruktúra jedálnych lístkov počas piatich stravovacích dní v jednozmennej prevádzke pri podávaní obedov:**

Hodnotili sme časové zaradzovanie mäsových jedál, jedál so zníženou dávkou mäsa s nastavením, múčnych jedál a zeleninových jedál počas piatich dní. V dvoch stravovacích zariadeniach bola táto časová štruktúra dodržaná, v jednom zariadení (Školská stravovňa pri ZŠ Štúrova 341, Hanušovce nad Topľou) boli v oboch mesiacoch viackrát zaradené múčne jedlá na úkor zeleninových jedál, jedlá so zníženou dávkou mäsa s nastavením neboli ani raz zaradené.

**2. Obsahová štruktúra jedál v zmysle OVD - všeobecné zásady zostavovania jedálnych lístkov (zaradzovanie prívarkov, strukovín, múčnych príloh, zemiakov, rýb, obilnín, múčnikov, zeleniny a ovocia):**

**Školská stravovňa pri ZŠ Vranov nad Topľou, sídlisko JUH 1054 (október, november 2021):**

Hodnotilo sa zaradzovanie prívarkov (nevyhovuje, vyhovuje), strukovín (vyhovuje, vyhovuje), múčnych príloh (vyhovuje, vyhovuje), zemiakov (nevyhovuje, nevyhovuje), rýb (nevyhovuje, nevyhovuje), obilnín (nevyhovuje, nevyhovuje), múčnikov (nevyhovuje, nevyhovuje), zeleniny vo forme šalátov (vyhovuje, nevyhovuje), vo forme oblohy k hlavnému jedlu (nevyhovuje, nevyhovuje), ovocia (nevyhovuje, nevyhovuje).

**Školská stravovňa pri ZŠ Sol' 53 (október, november 2021):**

Hodnotilo sa zaradzovanie prívarkov (nevyhovuje, nevyhovuje), strukovín (vyhovuje, vyhovuje), múčnych príloh (nevyhovuje, nevyhovuje), zemiakov (vyhovuje, vyhovuje), rýb (nevyhovuje, nevyhovuje), obilnín (vyhovuje, vyhovuje), múčnikov (vyhovuje, vyhovuje), zeleniny vo forme šalátov (vyhovuje, vyhovuje), vo forme oblohy k hlavnému jedlu (nevyhovuje, nevyhovuje), ovocia (nevyhovuje, nevyhovuje).

**Školská stravovňa pri ZŠ Štúrova 341, Hanušovce nad Topľou (október, november 2021):**

Hodnotilo sa zaradzovanie prívarkov (nevyhovuje, nevyhovuje), strukovín (vyhovuje, vyhovuje), múčnych príloh (nevyhovuje, nevyhovuje), zemiakov (vyhovuje, vyhovuje), rýb (nevyhovuje, nevyhovuje), obilnín (vyhovuje, vyhovuje), múčnikov (nevyhovuje, nevyhovuje), zeleniny vo forme šalátov (nevyhovuje, nevyhovuje), vo forme oblohy k hlavnému jedlu (nevyhovuje, nevyhovuje), ovocia (nevyhovuje, nevyhovuje).

**3. Frekvencia podávania vybraných druhov pokrmov a výpočet koeficientu pestrosti samostatne každého pokrmu - polievky a hlavného jedla. Tiež na výpočet koeficientu pestrosti zeleninovej oblohy a nápojov:**

Frekvenciu podávania vybraných druhov pokrmov vo všetkých troch školských stravovacích zariadeniach v mesiacoch október a november 2021 sme bodovým

hodnotením vyhodnotili ako „veľmi dobrú“ s počtom bodov (12,5 a 11,5), (12 a 12,5) a (11 a 11,5) v jednotlivých mesiacoch.

Koeficient pestrosti sme hodnotili jednotlivo u polievok, hlavných jedál, nápojov a oblohy. Používali sme bodový systém výpočtu koeficienta pestrosti.

**Školská stravovňa pri ZŠ Vranov nad Topľou, sídlisko JUH 1054 (október, november 2021):**

komodita „polievka“: koeficient 0,94 (vyhovujúci), koeficient 0,94 (vyhovujúci)  
komodita „hlavné jedlo“: koeficient 0,94 (vyhovujúci), koeficient 1 (vyhovujúci)  
komodita „nápoj“: koeficient 0 (nevyhovujúci), koeficient 0 (nevyhovujúci)  
komodita „obloha“: koeficient 0,36 (nevyhovujúci), koeficient 0,31 (nevyhovujúci)

**Školská stravovňa pri ZŠ Sol' 53 (október, november 2021):**

komodita „polievka“: koeficient 1 (vyhovujúci), koeficient 1 (vyhovujúci)  
komodita „hlavné jedlo“: koeficient 1 (vyhovujúci), koeficient 1 (vyhovujúci)  
komodita „nápoj“: koeficient 0,12 (nevyhovujúci), koeficient 0 (nevyhovujúci)  
komodita „obloha“: koeficient 0,75 (vyhovujúci), koeficient 0,73 (vyhovujúci)

**Školská stravovňa pri ZŠ Štúrova 341, Hanušovce nad Topľou (október, november 2021):**

komodita „polievka“: koeficient 1 (vyhovujúci), koeficient 0,85 (vyhovujúci)  
komodita „hlavné jedlo“: koeficient 1 (vyhovujúci), koeficient 1 (vyhovujúci)  
komodita „nápoj“: koeficient 0 (nevyhovujúci), koeficient 0 (nevyhovujúci)  
komodita „obloha“: koeficient 0,64 (vyhovujúci), koeficient 0,64 (vyhovujúci)

## **4.4 ÚRAZY U DETÍ V SR**

### **Cieľ**

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

### **Plnenie úlohy**

Táto úloha sa v posudzovanom období vzhľadom na momentálnu epidemiologickú situáciu neplnila.

## 6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
6.1	<b>NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR</b> <i>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2016-2021 na úseku verejného zdravotníctva</i>	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	priebežne
6.2	<b>SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB</b>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.3	<b>INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ</b>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.4	<b>NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY</b>	RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.5	<b>MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE</b>	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Priebežne
6.6	<b>ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV</b>	ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu
	RÚVZ v SR	priebežne
6.7	<b>PREVENCIA HIV/AIDS</b>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
	RÚVZ v SR	december 2021
6.8	<b>PORADNE OČKOVANIA</b>	RÚVZ so sídlom v Trnave
	RÚVZ v SR	priebežne
6.9	<b>ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA</b>	RÚVZ so sídlom v Komárne
	RÚVZ v SR	priebežne

## 6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

**Gestor**  
ÚVZ SR

**Riešiteľské pracoviská**  
RÚVZ v SR

### Cieľ

1. rozvoj a skvalitnenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní, očkovaní a monitorovania situácie v oblasti imunizácie;
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie;
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním;
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie;
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti);
6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, eradikácia poliomyelitídy);
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosťi detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií;
8. aktívna činnosť „Poradni očkovania“;
9. príprava registra očkovaných osôb

**Dosiahnutie cieľov - vysoká zaočkovanosť populácie**, si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukácie verejnosti v prevencii antivakcinačných postojov.

**Časové obdobie:** priebežne

### Etapy riešenia:

#### **1. Realizácia vlastného očkovania**

Aktuálny kalendár očkovania pre rok 2021 bol zaslaný všetkým očkujúcim lekárom s ďalším usmernením vykonávania vakcinácie.

Kontrola očkovania zo strany RÚVZ sa vykonáva písomnou formou, resp. elektronickou formou,

- na úrovni okresu sa vykonáva priebežne administratívna kontrola očkovania formou mesačných očkovacích výkonov od všetkých lekárov vykonávajúcich vakcináciu (pediatri aj praktickí lekári pre dospelých) a kontrolou doočkovania neočkovaných detí z roku 2020

- lekári vykonávajú očkovanie podľa platnej očkovacej schémy. Podľa týchto výstupov hodnotíme výkon očkovania ako veľmi dobrý.

Za obdobie od 1.9.2020 do 31.8.2021 bola zo strany RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou vykonaná kontrola očkovania v okrese Vranov nad Topľou. Kontrola bola vykonaná osobnou návštevou vo všetkých 16-tich pediatrických obvodoch. Pri vykonaných kontrolách očkovania bolo zistené, že všetci pediatri si objednávajú a vyberajú vakcíny v lekárňach po dohode s lekárnikmi sami (lekár, zdravotná sestra, nikdy nie rodič detí, resp. niektoré lekárne doručujú

vakcínu priamo do ambulancie). Vakcíny sa do ambulancie prenášajú v termoboxoch a lekári ich majú uskladnené v chladničkách bez výparníkov. Denne vykonávajú monitoring teplôt.

## **2. Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2021**

### **Udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania.**

Aktívna činnosť „Poradní očkovania“.

**Časové obdobie:** priebežne

## **3. Viacúčelové imunologické prehľady v SR**

V roku 2018 boli realizované viacúčelové imunologické prehľady v SR. Poskytli dôležité informácie overujúce účinnosť realizovaného očkovania a dynamiku hladín protilátok proti jednotlivým infekčným agens vo všetkých vekových kategóriách.

**Časové obdobie:**

1. 1. 2021 - 31. 12. 2021

### **Realizačné výstupy**

- výsledky budú slúžiť ako podklad pre monitorovanie kolektívnej imunity.

**Časové obdobie:** priebežne

### **Vyhodnotenie za rok 2021**

Imunologický prehľad, ktorý bol vykonaný v roku 2018 bol zameraný na tieto ochorenia: osýpky, mumps, ružienka, vírusové hepatitídy A, B a C. Cieľom imunologického prehľadu bolo získať obraz o dynamike protilátok a urobiť odhad záťaže ochorení preventabilných očkovaním.

V rámci okresu Vranov nad Topľou bolo odobratých 60 vzoriek krvi (30 žien, 30 mužov). Vzorky krvi odobrali 4 všeobecní lekári pre deti a dorast a 1 všeobecný lekár pre dospelých. Z vyšetrení vykonaných v rámci IM bolo zistené :

u detí – hraničné protilátky: mumps - očkovaní 2 dávkami - 5 prípadov

- očkovaní 1 dávkou - 7 prípadov

VHB - negat. - očkovaní 3 dávkami - 8 prípadov

u dospelých – hraničné protilátky – mumps - 2 prípady

negatívne protilátky – mumps – 3 prípady – (neočkovalo sa) 1 prípad – u očkovaného

VHA – pozitívne protilátky v 2 prípadoch

Výsledky IM boli prekonzultované s lekármi, ktorí v rámci tohto prehľadu odobrali krv na vyšetrenie protilátok na osýpky, mumps, ružienku, vírusové hepatitídy A, B a C.

## **4. Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy)**

### **Úloha:**

- vykonávanie monitoringu ochorení preventabilných očkovaním,

- zabezpečenie vzdelávania a doškoľovania zdravotníckeho personálu v otázkach vakcinácie s dôrazom na vzdelávanie rodičov v prevencii antivakcinačných aktivít.

**Časové obdobie:** priebežne

## Vyhodnotenie za rok 2021

### Ochorenia preventabilné očkovaním

Za sledované obdobie 1.1.2021 – 31.12.2021 bolo v našom okrese zaznamenané jedno ochorenie preventabilné očkovaním. Išlo o ochorenie **Parotitídu bez komplikácií B26.9** - u 15 ročného chlapca. V klinickom obraze dominoval bolestivý opuch na pravej strane príušných slinných žliaz, bolesti pri prehltaní, mal vysoké CRP, teplota tela mierne zvýšená jeden deň. Vakcinácia kompletná. Ochorenie potvrdené na základe klinických príznakov a laboratórnych výsledkov.

### 5. Manažment očkovania:

#### Úlohy:

- a) zabezpečenie kontroly vykonávania očkovania, dodržiavania termínov očkovania podľa očkovacieho kalendára s vypracovaním záznamu o očkovaní,
- b) zabezpečenie mesačnej kontroly očkovania formou písomných, resp. e-mailových oznamovaní počtu zaočkovaných osôb na jednotlivých zdravotných obvodoch a ich pravidelnom vyhodnocovaní,
- c) v prípade zistenia nedostatkov v očkovaní zabezpečiť ich promptné odstránenie.

**Časové obdobie:** priebežne

## Vyhodnotenie za rok 2021

Plní sa priebežne. Lekári vykonávajúci vakcináciu zasielajú mesačné vyhodnotenie vakcinačných aktivít.

### 6. Kontrola očkovania v SR:

- a) vykonať kontrolu očkovania v ročníkoch narodenia určených ÚVZSR k stanovenému termínu
- b) vyhodnotiť očkovanie a v prípade zistenia nedostatkov ich vyrieši s kompetentnými orgánmi

**Časové obdobie:** september – október 2021

## Vyhodnotenie za rok 2021

V mesiaci október bola vykonaná kontrola očkovania podľa stavu k 31.8.2021, osobnou návštevou vo všetkých 16 -tich pediatrických ambulanciách. Celookresné výsledky zaočkovanosti sa pohybovali **od 86,09% do 96,85%**.

r. nar. **2019 - 93,31 %** (DTaP-VHB-HIB-IPV), (Infanrix Hexa - 59,28%, Hexacima - 37,04 %)

r. nar. **2019 - 93,31 %** (PCV), (PCV 10 Synflorix - 34,05%, PCV 13 Prevenar - 59,26 % )

r. nar. **2014 - 94,66 %** (DTaP-IPV)

r. nar. **2007 - 86,09 %** (dTAP- IPV)

r. nar. **2019 - 90,02 %** (MMR), (PRIORIX - 97,32 %, M-M-RVAXPRO - 2,63 %)

r. nar. **2018 - 91,09 %** (MMR), (PRIORIX - 86,85 %, M-M-RVAXPRO - 13,2 %)

r. nar. **2009 - 95,86 %** (MMR), (PRIORIX - 86,25 %, M-M-RVAXPRO - 13,8 %)

r. nar. **2008 - 96,85 %** (MMR), (PRIORIX - 88,82 %, M-M-RVAXPRO - 11,2 %)

r. nar. **2020 - 0** (VHB + HBIG - deti HBsAg pozit matiek)

r. nar. **2021 - 0** (VHB + HBIG - deti HBsAg pozit matiek)

**dialýza** - pacienti zaradení do programu – **100%** (VHB)

- pacienti v príprave – **100%** (VHB)

- vybrané skupiny osôb vystavené riziku nákazy VHB - novoizistené osoby - **0**,

- z toho počet zaočkovaných - **0**



r. nar., **2019 - 43,77%**, **2018 - 7,32%** (odporúčané očkovanie proti vírusovej hepatitíde A u detí vo veku dvoch rokov žijúcich v miestach s nízkym sociálno - hygienickým štandardom, bez prístupu k pitnej vode, bez odkanalizovania odpadových vôd alebo s nízkym štandardom bývania k 31.8.2021 v SR)

- odporúčané očkovaní alebo očkovaní na žiadosť rodičov detí do 15 rokov života
- zaočkovaných **1472** detí
- očkovanie proti chrípke a proti invazívnym pneumokokovým nákazám (IPN) u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb - **0,0%**, proti chrípke - **61,3%**, proti Covid-19 - **88,5%**.

**Nadálej pretrváva problém s účasťou predvolaných osôb na očkovanie. Problém prevažuje u detí,** ktoré žijú v nízkom hygienickom štandarde bývania, ktorých pediatri zvládajú len vďaka svojej vytrvalosti a v opakovanom predvolávaní detí na očkovanie. V obvodoch, v ktorých sú zriadené komunitné centrá, terénni pracovníci spolupracujú s lekármi a napomáhajú im s účasťou pacientov na očkovaní. Aj v tomto roku odporúčam zainteresovať do zdravotnej výchovy v otázkach vakcinológie rodičov detí, ktoré žijú v nízkom hygienickom štandarde bývania a tiež pracovníkov komunitných centier, terénnych pracovníkov a pracovníkov zdravotnej osvetly.

Aby mohli pediatri úspešne vykonať očkovanie, mali by úzko spolupracovať s obecnými úradmi, odbormi soc. vecí a rodiny, ktoré sa tam, kde spolupráca je na dobrej úrovni, preukázali ako veľmi prospešné.

## **6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB**

### **Gestor**

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

### **Riešiteľské pracoviská**

RÚVZ v SR

### **Cieľ:**

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života;
2. skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení;
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení;

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

### **Etapy riešenia**

#### **1. Zlepšenie laboratórnej spolupráce:**

- udržiavať spoluprácu s OKM, ktorá je v súčasnosti na dobrej úrovni a spolupracovať aj s ďalšími laboratóriami OKM, ktoré vykonávajú vyšetrenia pre lekárov okresu Vranov nad Topľou

**Časové obdobie:** priebežne

## **Vyhodnotenie za rok 2021**

Od decembra 2011 vykonáva mikrobiologické vyšetrenia pre okres Vranov nad Topľou laboratórium ALPHA Medical Stropkov, ktoré od februára 2021 zmenilo formálny obchodný názov na Unilabs Slovensko, s.r.o. a HPL s.r.o. Prešov. Spolupráca s nimi je na veľmi dobrej úrovni. Pozitívne výsledky sú hlásené elektronicky v programe EPIS ihneď po diagnostikovaní etiologického agens. HPL s.r.o. Prešov pozitívne výsledky zaznamenáva v programe EPIS. Od roku 2016 je dobrá spolupráca aj s laboratóriom – Synlab Slovakia s.r.o., Košice, ktorý nám pozitívne výsledky hlási telefonicky alebo prostredníctvom Slovenskej pošty.

### **2. Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:**

- úzkou spolupracou s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu, pohlavné prenosné ochorenia a laboratóriami, ktoré zabezpečujú laboratórnu diagnostiku;
- zavedenie elektronického hlásenia prenosných ochorení terénnymi lekármi;
- propagovaním využívania on-line hlásenia prostredníctvom internetu do systému EPIS

**Časové obdobie:** priebežne

## **Vyhodnotenie za rok 2021**

Hlásenie prenosných ochorení je na dobrej úrovni. Pozitívne výsledky z OKM sú hlásené okamžite elektronicky a následne aj písomnou formou na RUVZ. Hlásenie prenosných ochorení e-mailovou poštou využívajú prevažne lôžkové oddelenia Vranovskej nemocnice, a. s. Všeobecní lekári pre deti a dorast a všeobecní lekári pre dospelých zasielajú hlásenia prevažne písomne formou tlačенých hláseniiek a postupne aj telefonicky a e-mailovou poštou. Už štyria všeobecní lekári pre deti a dorast využívajú on-line hlásenie prostredníctvom internetu do systému EPIS a ďalší štyria prejavili záujem o on-line hlásenie a telefonicky sa informovali.

### **3. Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení:**

- vykonávať kvalitný monitoring v rámci surveillance nových alebo „staronových“ infekčných ochorení, ktoré vznikajú vplyvom ekosystémového narušenia,
- spolupracovať so SLS pri Vranovskej nemocnici, a.s. pri priebežnom vzdelávaní a doškoloňovaní zdravotníckeho personálu,
- zabezpečiť veľmi úzku spoluprácu s mikrobiológmi, infektológmi a lekármi primárneho kontaktu pri zistení nových patogénov, známych chorobách, pri ktorých sa zistili noví pôvodcovia, alebo došlo u nich k vývojovým zmenám, pri znovu objavení sa starých patogénov a pod.

**Časové obdobie:** priebežne

## **Vyhodnotenie za rok 2021**

Plní sa priebežne; „staronové“ ochorenia v uplynulom roku 2021 neboli hlásené.

### **4. Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov**

Skvalitnenie dohľadu nad utečeneckými tábormi a strediskami, zrýchlenie prijímania preventívnych a represívnych opatrení vrátane očkovania v úzkej spolupráci s MV SR.

**Časové obdobie:** priebežne

### **Vyhodnotenie za rok 2021**

V okrese Vranov nad Topľou nie je utečenecký tábor ani stredisko prisťahovalcov.

#### **5. Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení**

- cestou regionálnych médií sprostredkovať širokej verejnosti všetky základné informácie o prenosných ochoreniach, ich výskyte v SR, o možnostiach ich predchádzania, o očkovaní a ďalších preventívnych opatreniach. Upozorniť na vstupný portál programu EPIS ako nového zdroja informácií o prenosných ochoreniach.

**Časové obdobie:** priebežne

### **Vyhodnotenie za rok 2021**

Na webovej stránke RÚVZ sú uverejňované informácie o aktuálnej epidemiologickej situácii, podľa epidemiologickej naliehavosti. Veľmi dobrá je spolupráca s miestnymi novinami „Vranovské novinky“, ktoré uverejňujú aktuálnu situáciu vo výskyte prenosných ochorení, prípadne aj ďalšie informácie o prenosných ochoreniach a ochrane proti ich šíreniu (COVID-19, chrípka, ochorenia ovplyvniteľné očkovaním, alimentárne nákazy a pod).

### **Realizačné výstupy**

- analýza prenosných ochorení za rok **2021**,
- porovnanie výskytu prenosných ochorení v **roku 2021** s výskytom v roku **2020** a za posledných 5 rokov, dlhodobé trendy,
- skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení zabezpečením:
  - včasnosti a vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov,
  - včasnosti a vysokej kvality hlásenia prenosných ochorení na všetkých úrovniach,
  - vysokej kvality monitorovania a kontroly prenosných ochorení,
  - monitorovania rezistencie mikroorganizmov na ATB,
  - hlásenie vybraných prenosných ochorení do medzinárodných sietí podľa požiadaviek ECDC a WHO,
  - zvýšením informovanosti zlepšiť a skvalitniť „individuálnu“ prevenciu obyvateľov v oblasti prenosných ochorení a tým zvýšiť ich schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami,
  - pripraviť postupy pre možný zános a šírenie sa „staronových“ prenosných ochorení (morbilla, parotitída, rubeola) v dôsledku poklesu úrovne kolektívnej imunity frekventovaným odmietaním očkovania MMR.

### **Vyhodnotenie za rok 2021**

V rámci nášho okresu bol zaznamenaný narastajúci trend výskytu v určitých skupinách prenosných ochorení za posledný rok v porovnaní za sledované obdobie 5 rokov. V roku 2021 bol pozorovaný vzostup hlavne v prípade skupiny ochorenia A04 – Iné bakteriálne črevné infekcie. Trendy vývoja prenosných ochorení za rok 2021 boli značne ovplyvnené pandemickou situáciou COVID-19 od marca 2020 na území Slovenskej republiky. Ide hlavne o ochorenie skupiny J11 – Chrípka, kde nebol zaznamenaný ani jeden prípad v porovnaní za sledované obdobie 5 rokov.

Tab. č. 1 Počet hlásených prenosných ochorení za rok 2021 a porovnanie za rok 2020

Prenosné ochorenie	rok 2021	rok 2020
A01.2 – Paratýfus B	0	0
A02 - Salmonelózy	79	76
A03 - Šigelózy	8	7
A04 – Iné bakteriálne črevné infekcie	245	123
A05 – Iné bakteriálne otravy	0	0
A08 – Vírusové črevné infekcie	79	77
A09 – Hnačky pravdepodobne infekčného pôvodu	0	1
A27 – Leptospiróza	0	0
A32 - Listerióza	0	0
A35 - Tetanus	0	0
A36.3 - Záškrt	1	0
A37 - Pertussis	0	17
A38 – Šarlach a streptokoková angína	0	0
A39 – Meningokoková infekcia	0	0
A48.1 – Legionárska choroba	0	2
A51 – Včasný syfilis	0	2
A52 – Neskorý syfilis	0	0
A53 – Nešpecifikovaný syfilis	0	0
A69.2 – Lymeská choroba	4	9
A87 – Vírusová meningitída	0	0
B01- Ovčie kiahne	39	104
B02 – Herpes zoster	57	59
B05 - Osýpky	0	0
B06 - Ružienka	0	0
B15 - VHA	0	1
B16.9 - VHB	1	1
B18.1 – Chronická VHB	1	0
B18.2 – Chronická VHC	0	4
B26 - Parotitída	1	0
B58 - Toxoplazmóza	1	0
B86 - Svrab	62	71
G00 – Bakteriálny zápal mozgu	0	0
G61 – Zápalová polyneuropatia	0	0
J11 - Chrípka	0	21 690
Z20.3 - Pohryznutia	1	2
U07.1 – COVID-19 potvrdený PCR	10 175	2662
U071.11 – COVID-19 potvrdený Atigenovým testom	4344	1336
<b>Spolu</b>	<b>15 098</b>	<b>26 244</b>

Tab. č. 2 Počet hlásených prenosných ochorení za posledných 5 rokov

Prenosné ochorenie	2021	2020	2019	2018	2017
A01.2 – Paratýfus B	0	0	0	0	0
A02 - Salmonelózy	79	76	80	106	101
A03 - Šigelózy	8	7	4	9	8
A04 – Iné bakteriálne črevné infekcie	245	123	163	141	152
A05 – Iné bakteriálne otravy	0	0	0	0	0
A08 – Vírusové črevné infekcie	79	77	133	135	120
A09 – Hnačky pravdepodobne infekčného pôvodu	0	1	12	48	1
A27 – Leptospiróza	0	0	0	1	0
A32 - Listerióza	0	0	0	0	1
A35 - Tetanus	0	0	0	0	0
A36 - Záškrt	1	0	0	0	0
A37 - Pertussis	0	17	6	1	5
A38 – Šarlach a streptokoková angína	0	0	0	0	0
A39 – Meningokoková infekcia	0	0	0	0	0
A48.1 – Legionárska choroba	0	2	0	0	0
A51 – Včasný syfilis	0	2	1	2	4
A52 – Neskorý syfilis	0	0	0	0	1
A53 – Nešpecifikovaný syfilis	0	0	0	2	3
A69.2 – Lymeská choroba	4	9	11	15	11
A87 – Vírusová meningitída	0	0	0	0	1
B01- Ovčie kiahne	39	104	460	413	157
B02 – Herpes zoster	57	59	82	74	99
B05 - Osýpky	0	0	141	1	0
B06 - Ružienka	0	0	0	0	1
B15 - VHA	0	1	0	0	0
B16 - VHB	1	1	0	0	1
B18.1 – Chronická VHB	1	0	0	2	0
B18.2 – Chronická VHC	0	4	1	2	1
B26 - Parotitída	1	0	0	0	1
B58 - Toxoplazmóza	1	0	1	2	3
B86 - Svrab	62	71	101	64	79
G00 – Bakteriálny zápal mozgu	0	0	0	0	1
G61 – Zápalová polyneuropatia	0	0	0	0	0
J11 - Chrípka	0	21 690	30 839	31 309	32 775
Z20.3 - Pohryznutia	1	2	1	4	2
U07.1 – COVID-19 potvrdený PCR	10 175	2662	0	0	0
U071.11 – COVID-19 potvrdený Atigenovým testom	4344	1336	0	0	0

## 6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

### Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

### Riešiteľ'ské pracoviská

RÚVZ v SR

### Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ,
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie,
4. návrh registra očkovaných osôb.

### Etapy riešenia

#### **1. Skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť**

- propagácia využívania on-line hlásenia všeobecných lekárov pre deti, dorast a dospelých,
- rozširovanie on-line hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie, rozširovanie spektra laboratórnych výsledkov.

**Zodpovední:** ÚVZ SR, RÚVZ Banská Bystrica, pracovná skupina pre EPIS

**Spolupracujú:** všetky RÚVZ v SR

#### **2. Kontrola kvality údajov v EPISe**

**Zodpovední:** určené pracovné skupiny

**Spolupracujú:** všetky RÚVZ v SR

**Časové obdobie:** priebežne

#### **3. Vyhl'adanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ**

Zodpovedné osoby za vybrané nákazy pripravili zoznam položiek povinne hlásených do sietí, ktoré boli zohľadnené pri tvorbe programu. Tieto je potrebné ďalej aktívne sledovať, reagovať na nové požiadavky a tieto implementovať do položiek programu EPIS.

**Časové obdobie:** priebežne

#### **4. Manažment epidémií**

Manažujú sa epidémie nadregionálneho rozsahu s pridel'ovaním jedného hesla, ku ktorému sa priradujú príslušné prípady z iných regiónov.

Za pridel'ovanie kódov epidémií zodpovedá ÚVZ SR.

**Časové obdobie:** priebežne

## **5. Manažment kontaktov a ohnisk**

Dokumentujú sa všetky druhy protiepidemických opatrení pre pacienta, kontakty a ohnisko. Údaje slúžia pre posúdenie objemu práce v ohnisku/ohniskách, ako aj pre zadministrovanie opatrení.

**Časové obdobie:** priebežne

## **6. Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY- „The Epidemiological Surveillance System“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC**

**Časové obdobie:** priebežne

### **Vyhodnotenie za rok 2021**

<b>Počet spracovaných a do systému vložených prípadov:</b>	<b>15425</b>
<b>    Z toho počet uzavretých:</b>	<b>100</b>
<b>    Nepotvrdené:</b>	<b>85</b>
<b>Počet spracovaných ohnisk:</b>	<b>15663</b>
<b>Počet chránených kontaktov očkovaním, aktívne, pasívne:</b>	<b>8</b>
<b>Opatrenia prijaté rozhodnutím:</b>	<b>17</b>
<b>Počet opatrení vydaných na predchádzanie NN:</b>	<b>1365</b>

Úlohy sa plnia každodenne vkladaním hlásených ochorení do EPIS, ich mesačnou analýzou, ako podklad pre mesačné správy, systémom rýchleho varovania podľa aktuálnej situácie.

## **6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY**

### **Gestor**

RÚVZ so sídlom v Trenčíne a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

### **Riešiteľské pracoviská**

RÚVZ v SR

### **Cieľ:**

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach
2. rozšírenie incidenčného a prevalenčného sledovania NN podľa štandardných protokolov ECDC na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN
4. získanie údajov jednotnou metodikou v rámci krajín EU s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc
5. posilnenie edukácie epidemiológov a klinických zdravotníckych pracovníkov v problematike surveillance nozokomiálnych nákaz, v oblasti intervenčnej epidemiológie pri výskyte NN vyvolaných závažnými nemocničnými patogénmi.

## Etapy riešenia

### **1. Surveillance vybraných nemocničných nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti a infekcií v mieste chirurgického výkonu podľa protokolu ECDC**

Sledovanie infekcií akvirovaných na jednotkách intenzívnej starostlivosti programom HELICS sa v SR vykonáva od roku 2005. Pacienti hospitalizovaní na JIS sú špecifickou cieľovou skupinou pacientov s vysokým rizikom morbidita a letality asociovanej s nemocničnými nákazami. V súčasnosti sú zbierané údaje zo zapojených pracovísk na základe protokolu ECDC, ktorý nadväzuje na program HELICS. V rámci sledovania sa zisťuje incidencia vybraných nákaz (pneumónií, infekcií krvného riečiska a infekcií močového traktu). Zozbierané údaje zaslané národnému koordinátorovi sú následne transportované do systému TESSY.

Infekcie v mieste chirurgického výkonu sú ďalším dôležitým cieľom pri surveillance nemocničných nákaz. V roku 2011 bol začatý zber údajov na niektorých chirurgických pracoviskách na základe protokolu ECDC vychádzajúce z programu HELICS.

**Časové obdobie:** priebežne (zapojenie ďalších nemocníc do programu HELICS).

### **2. Európska surveillance infekcií vyvolaných *Clostridium difficile* podľa protokolu ECDC**

Európske centrum pre prevenciu a kontrolu infekcií (ECDC) vyzvalo Slovenskú republiku k začatiu Surveillance infekcií spôsobených *Clostridium difficile* (CDI). Táto surveillance bola realizovaná v období október – december 2016 prostredníctvom Epidemiologického informačného systému (EPIS). Surveillance CDI je v súlade s Odporúčaním Rady 2009 / C 151/01 z 9. júna 2009 o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií spojených so zdravotnou starostlivosťou. Vzhľadom na možnosť vkladania údajov podľa protokolu ECD do EPIS sa bude vykonávať kontinuálna surveillance incidence CDI prostredníctvom EPIS trvale. V roku 2021 sa bude vykonávať druhá etapa incidenčného sledovania v rámci Surveillance infekcií spôsobených CD v mesiacoch október- december 2021.

#### ***Realizácia incidenčného sledovania CDI-II etapa***

Termín: október- december 2021

Zodpovedný: RÚVZ v Trenčíne a všetky RÚVZ v SR

**Realizačné výstupy:** analýza výskytu CDI na Slovensku a porovnanie výskytu s inými členskými štátmi, následná spätná väzba pre lôžkové zdravotnícke zariadenia na zvýšenie bezpečnosti pacientov.

### **3. Bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v európskych nemocniciach (BPS II)**

Rok 2021 bude zameraný na distribúciu výsledkov druhej etapy Bodového prevalenčného sledovania nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v európskych nemocniciach, podľa protokolu ECDC v súlade s Odporúčaním Rady 2009 / C 151/01 z 9. júna 2009 o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií spojených so zdravotnou starostlivosťou.

• publikácia a prezentácia výsledkov ako spätná väzba pre zvýšenie bezpečnosti pacientov

Termín : priebežne



### **Vyhodnotenie za rok 2021**

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou - oddelenie Epidemiológie sa v roku 2017 zapojilo do projektu BPS II a zozbieralo potrebné údaje z Vranovskej nemocnice a. s. V rámci BPS II boli v tejto nemocnici zistené 2 nozokomiálne nákazy, jednalo sa o infekcie močového traktu. Počas priebehu BPS II mala nemocnica k dispozícii 277 lôžok. Počet hospitalizácií ročne bol 14873 prijatí. Počet ošetrovacích dní za rok bolo (lôžko dní) 72159 a priemerná dĺžka hospitalizácie bola 4,9 dňa. Spotreba alkoholovej dezinfekcie bola 570 l, celoslovenský priemer je 1295 l. V tomto sledovaní sa zbierali a analyzovali dáta o NN a o užívaní antibiotík, zvýšila sa efektívnosť sledovania a tiež podpora spolupráce medzi epidemiológmi a vedením nemocníc. V roku 2019 boli publikované výsledky.

#### **4. Realizácia kampane Clean care is save care**

RÚVZ sa zapoja do kampane WHO : „Clean care is save care“.

- február – apríl – príprava vzorových materiálov pre realizáciu kampane – zabezpečí RÚVZ so sídlom v Trenčíne
- máj - vlastná realizácia projektu na všetkých RÚVZ v SR – vykonajú všetky RÚVZ v SR
- jún - vyhodnotenie realizovanej kampane – vykonajú všetky RÚVZ v SR;
- júl - spracovanie a vyhodnotenie za všetky RUVZ v SR na RÚVZ so sídlom v Trenčíne

### **Vyhodnotenie za rok 2021**

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou z dôvodu pandemickej situácie ( COVID-19) na území Slovenskej republiky od marca 2020 nerealizoval žiadnu kampaň „Clean care is save care“.

#### **5. Implementácia moderných foriem vzdelávania epidemiológov a cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN**

V rámci postgraduálneho doškolenia zdravotníckych pracovníkov spolupracovať so SZU, lekárskymi fakultami a univerzitami vychovávajúcim odborníkov vo verejnom zdravotníctve v implementácii moderných foriem vzdelávania v oblasti prevencie nozokomiálnych nákaz v kontexte odporúčania Rady z 9. júla 2009 o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií spojených so zdravotnou starostlivosťou č. 2009/C 151/01.

**Časové obdobie:** priebežne

#### **Realizačné výstupy RÚVZ Vranov n/T**

- vykonať analýzu výskytu nozokomiálnych nákaz (NN) za rok 2021
- porovnať výskyt NN v roku 2021 s výskytom v roku 2020 a za posledných 5 rokov
- skvalitniť surveillance a kontroly NN zabezpečením:
  - vykonaním incidenčných a prevalenčných štúdií výskytu nemocničných nákaz, analýzou najrizikovejších faktorov ich vzniku, publikáciou ich výsledkov pre odbornú zdravotnícku verejnosť (podľa usmernení z ECDC)
  - realizáciou aktivít na podporu zlepšenia compliance v hygiene rúk zdravotníckych pracovníkov
  - vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov, vysokej kvality monitorovania a kontroly nozokomiálnych nákaz,

- sledovať kolonizáciu/infekciu pacientov závažnými nemocničnými patogénmi (hlavne MRSA, VRE, *C. difficile*, CPE), navrhovať a kontrolovať protiepidemické opatrenia na zamedzenie ich šírenia v prostredí ZZ a následného prenosu do komunitného prostredia.

**Časové obdobie:** priebežne

**Vyhodnotenie za rok 2021:**

<b>Kontrola sterility:</b>	
<b>Sterilné predmety:</b>	<b>51</b>
<b>Stery z prostredia:</b>	<b>130</b>
<b>Dezinfekčné roztoky:</b>	<b>6</b>
<b>Kontrola HS.:</b>	<b>12</b>
<b>Kontrola aut.:</b>	<b>5</b>
<b>Čistené vody:</b>	<b>0</b>

**Tab. č. 3 Počet hlásených nozokomiálnych nákaz za rok 2021 a porovnanie za rok 2020**

<b>Oddelenie</b>	<b>rok 2021</b>	<b>rok 2020</b>
<b>OAIM</b>	<b>35</b>	<b>19</b>
<b>Chirurgické</b>	<b>8</b>	<b>11</b>
<b>Doliečovacie</b>	<b>25</b>	<b>18</b>
<b>Novorodenecké</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>FRO</b>	<b>1</b>	<b>1</b>
<b>Gyn. pôrodnice</b>	<b>3</b>	<b>4</b>
<b>Neurologické</b>	<b>6</b>	<b>5</b>
<b>Detské</b>	<b>3</b>	<b>6</b>
<b>Interné</b>	<b>88</b>	<b>47</b>
<b>Obvodné územné ambulancie</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Dialyzačné centrum</b>	<b>1</b>	<b>0</b>
<b>Iné zdrav. zariadenia (+ DSS)</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Spolu</b>	<b>170</b>	<b>111</b>

## 6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

**Gestor**

ÚVZ SR

**Riešiteľské pracoviská**

RÚVZ v SR

**Cieľ:**

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu;
4. skvalitniť pripravenosť na pandémie chrípky a ďalšie vysoko nebezpečné nákazy (Ebola, MERSCoV, vtáčia chrípka, SARS, importy osýpok, iné epidemiologicky závažné ochorenia prenášané článkonožcami, atď.),
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

**Etapy riešenia**

**1. Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo**

Príprava plánov, rozvoj stratégií a postupov pre stanovenie, testovanie, hodnotenie a revidovanie nepredvídaných udalostí na národnej úrovni, krajských, okresných a miestnych úrovniach, a ich súčinnosť v rámci našej krajiny, ale i medzi členskými štátmi EÚ. Tieto úlohy zabezpečujúce vysokú ochranu zdravia obyvateľov je možné plniť len v prípade monitoringu, zabezpečenia včasného varovania pred závažnými ohrozeniami zdravia a pri získavaní a využívaní spoľahlivých informácií.

**2. Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)**

**Realizačné výstupy**

- posilnenie všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva v SR na krízové situácie,
- zlepšenie stratégie krízovej komunikácie,
- zabezpečovanie Systému včasného varovania a reakcie (Early Warning and Response Systém EWRS) v SR
- pravidelné školenie epidemiológov pri potencionálnom ohrození verejného zdravia biologickými faktormi (podozrivé látky) v otázkach indikovania adekvátnych protiepidemických opatrení a nutnosti laboratórneho vyšetrenia nálezov pri mimoriadnej situácii, ku ktorej je prizvaný IZS za účelom rýchlej koordinovanej reakcie,
- priebežne aktualizovať postupy HH SR pre realizáciu opatrení pri výskyte vysokonebezpečných nákaz,

- príprava koordinovaného postupu v prípade mimoriadnej epidemiologickej situácie, priebežná aktualizácia členov a kontaktných údajov v protiepidemických komisiách,

účasť na medzinárodných školeniach a cvičeniach zameraných na závažné cezhraničné ohrozenia zdravia.

### **Vyhodnotenie za rok 2021**

Z dôvodu pandemickej situácie (COVID-19) na území Slovenskej republiky od marca 2020 sa zamestnankyne RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou nezúčastnili žiadneho školenia.

## **6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV**

### **Gestor**

ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu

### **Riešiteľské pracoviská**

RÚVZ v SR

### **Cieľ**

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

### **Etapy riešenia**

**I. etapa:** Organizačné zabezpečenie. Príprava harmonogramu odberov.

**Časové obdobie: január 2021 – február 2021**

### **II. etapa**

Vykonanie odberov v niekoľkých lokalitách spádového územia každého z troch virologických laboratórií regionálnych úradov verejného zdravotníctva. Odbery sa vykonajú každý druhý mesiac podľa platných pokynov hlavného hygienika Slovenskej republiky vypracovaných NRC ÚVZ SR. Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov a iných enterovírusov v odpadových vodách a zasielanie izolovaných kmeňov do Regionálneho referenčného laboratória v Helsinkách.

**Časové obdobie: marec 2021 – február 2021**

### **III. etapa**

Vyhodnotenie výsledkov za rok **2021** a ich porovnanie s predchádzajúcim obdobím.

### **Realizačné výstupy**

1. Udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR.
2. Vyhlásenie globálnej eradikácie.
3. Eradikácia umožní v budúcnosti zrušiť pravidelné povinné očkovanie a finančné prostriedky posunúť na iné očkovania.

## Vyhodnotenie za rok 2021

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou plní úlohu – odoberá vzorky odpadových vôd na zistenie cirkulácie vírusu poliomyelitídy podľa harmonogramu, ktorý spracoval RÚVZ Košice (odber bol vykonaný 6x). Vyšetrenie na Poliovírusy a iné enterálne vírusy boli vo všetkých prípadoch negatívne. Ochorenie na **poliomyelitídu** sme nezaznamenali.

## 6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

### Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

### Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

### Cieľ

HIV/AIDS je vážnym zdravotníckym a celospoločenským problémom. Narastajúci počet osôb s HIV/AIDS a nevyliciteľnosť tohto ochorenia zdôrazňujú skutočnosť, že prevencia je najúčinnjším prostriedkom v zabránení šírenia HIV/AIDS v populácii. Základným cieľom Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike je obmedzovať šírenie vírusu HIV v SR a zmierňovať dopady nákazy HIV a AIDS v tých častiach spoločnosti, ktorých sa to najviac dotýka. Národný program je zameraný na celú populáciu SR s dôrazom na ohrozené skupiny obyvateľstva, medzi ktoré patria aj mladí ľudia. Dôslednou realizáciou vzdelávacích aktivít v rámci plnenia úlohy očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí v možných rizikových situáciách.

### Etapy riešenia

**I. etapa:** marec - november r. 2021: vlastná realizácia preventívno – edukačných aktivít na všetkých RÚVZ v Slovenskej republike. Aktualizovať Národný program prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike na roky 2021-2024 - vykoná ÚVZ SR. Na základe plnenia Uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 468 z 11. 10. 2017, bod B.2 predložiť vyhodnotenie plnenia úloh vyplývajúcich z Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike na roky 2017 - 2021 za rok 2020 do konca júna 2021 – vykoná ÚVZ SR.

### Realizácia

**II. etapa:** december r. 2021: spracovanie, vyhodnotenie a zaslanie výsledkov (počet a typ aktivít, počet edukovaných osôb atď.) uskutočnených edukačných aktivít na RÚVZ so sídlom v Košiciach.

**III. etapa:** vyhodnotenie výsledkov edukačných aktivít realizovaných v rámci plnenia úlohy v roku 2021 - vykoná RUVZ v Košiciach

**Priebežne:** Vykonávať vyšetovanie anti – HIV protilátok prostredníctvom Poradní pre problematiku HIV/AIDS pri vybraných regionálnych úradoch verejného zdravotníctva v Slovenskej republike.

Realizovať poradenstvo v Poradniach pre problematiku HIV/AIDS pri vybraných regionálnych úradoch verejného zdravotníctva v SR: osobné, telefonické, emailové poradenstvo a anonymný bezplatný odber.

## Realizačné výstupy

Zvýšiť úroveň informovanosti a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

## Termín ukončenia

December 2021

## Vyhodnotenie za rok 2021

- **Činnosť liniek pomoci AIDS** - linka pomoci je zriadená na RÚVZ už viac ako 13 rokov. Je využívaná veľmi sporadicky. K dnešnému času sa na linku pomoci obrátili 10 klienti – študenti (po prednáškach na stredných školách). Za rok 2021 neboli evidované žiadne telefonáty na RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou. Telefónna linka je dostupná každý pracovný deň v čase 7:30 -15:30.
- **Aktivity k svetovému dňu boja proti AIDS** -
  - v budove RÚVZ VT bol zriadený náučno-výchovný panel venovaný AIDS/ HIV.
  - prednáška a beseda: Z dôvodu pandemickej situácie (COVID-19) na území Slovenskej republiky od marca 2020 boli školy priebežne zatvárané a štúdium bolo zabezpečené prevažne dištančnou formou preto nebolo možné realizovať prednášky a besedy.
- **Sledovanie pohlavných ochorení** -spolupracujeme s dermatovenerologickými ambulanciami (v okrese 4) a dermatovenerologickými oddeleniami v SR. V roku 2021 bolo hlásené 0 ochorenie na sekundárny syfilis kože a slizníc – **A51.3**, 3 gonokoková inf. dolných častí močovopoh. sústavy bez abscesu – **A54.0**, 1 chlamýdiové inf. dolných častí močovopoh. sústavy – **A56.0**, 6 nešpecifikované chlamýdiové inf. močovopohl. sústavy – **A 56.2**, 9 urogenitálnych trichomonáz - **A59.0** a 17 anogenitálnych bradavíc – **A63.0**. V prípade ich výskytu sú protiepidemické opatrenia kontaktov chorých vykonávané lekármi dermatovenerologických ambulancií. V prípade porušenia liečebného režimu pacientmi sa lekári obracajú na RÚVZ so žiadosťou o spoluprácu.

## 6.8 PORADNE OČKOVANIA

### Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Trnave

### Riešiteľ'ské pracoviská

RÚVZ v SR

### Cieľ

Posilnenie informovanosti laickej verejnosti o význame očkovania v prevencii závažných prenosných ochorení. Rozšírenie vedomostí o očkovaní ako aj o ochoreniach preventabilných očkovaním u žiakov stredných zdravotníckych škôl. Doplnenie vzdelávacieho programu v rámci predmetu preventívne lekárstvo o aktuálne informácie v oblasti vakcinológie.

### Riešenie

Poskytovanie informácií o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či

nežiaducich reakciách. Realizácia projektu vzdelávania žiakov stredných zdravotníckych škôl v oblasti vakcinológie prebieha podľa individuálnej dohody RÚVZ so SZŠ (v rámci praktických cvičení resp. vyučovacieho procesu), prednostne je zameraná pre študijné odbory zdravotnícky asistent a diplomovaná všeobecná sestra. Výučba je realizovaná formou prednášok a náučných filmov.

### **Časové obdobie**

priebežne

### **Realizačné výstupy**

- zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach praktickou výučbou budúcich sestier na SZŠ a vzdelávaním sestier v rámci SKSaPA,
- obmedzenie antivakcinačných aktivít a zníženie odmietaní očkovania,
- informovanie verejnosti o vakcinologickom poradenstve RÚVZ (gynekolog.- pôrod. oddelenia, čakárne gynekologických ambulancií a čakárne všeobecných lekárov, čakárne všeobecných lekárov pre deti a dorast – podľa tematiky).

### **Vyhodnotenie za rok 2021**

Z dôvodu pandemickej situácie (COVID-19) na území Slovenskej republiky od marca 2020 sa nerealizovali žiadne aktivity spojené s poradňou očkovania.

## **6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA**

### **Gestor**

RÚVZ so sídlom v Komárne

### **Riešiteľské pracoviská**

RÚVZ v SR

### **Cieľ**

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania za účelom udržania vysokej úrovne zaočkovanosti v Slovenskej republike.

### **Etapy riešenia**

Projekt je plánovaný za obdobie rokov 2017-2021 (5 rokov)

Každoročne sa realizuje:

- január až november daného roka vykonanie intervencie a zaslanie vyhodnotenia RÚVZ so sídlom v Komárne
- december- vyhodnotenie úlohy gestorom projektu

### **Časové obdobie**

**Termín ukončenia (prehodnotenia):**

December 2021

### **Realizačné výstupy**

Zvýšenie úrovne vedomostí budúcich rodičov o nákazách preventabilných očkovaním a o význame očkovania a presvedčenie rodiča o potrebe dať dieťa očkovať.

### **Vyhodnotenie za rok 2021**

Z dôvodu pandemickej situácie (COVID-19) na území Slovenskej republiky od marca 2020 sa nerealizovali žiadne aktivity spojené so zvýšením povedomia budúcich matiek a ochorení preventabilných očkovaním a význame očkovania.

## **6.10 OPTIMALIZÁCIA VEREJNEJ SPRÁVY V OBLASTI EPIDEMIOLOGIE**

### **Gestor**

ÚVZ SR

### **Spolupracujúce pracovisko**

RÚVZ Banská Bystrica

### **Riešiteľské pracoviská**

RÚVZ v SR

### **Cieľ**

Optimalizovať procesy výkonov verejnej správy vo verejnom zdravotníctve v oblasti epidemiológie.

### **Etapy riešenia**

Projekt je plánovaný na tri roky, plní sa od roku 2019 a ukončenie je naplánované v roku 2022.

### **Realizačné výstupy**

Zvýšenie efektivity procesov pri výkone štátneho zdravotného dozoru

Up date informačného systému EPIS

Vytvorenie funkčného registra očkovaných osôb.

### **Vyhodnotenie za rok 2021**

Počas pandemickej situácie (COVID-19) na území Slovenskej republiky od marca 2020 boli pri práci s informačným systémom EPIS zaznamenané pozitívne zmeny v prípade niektorých rozšírených možností výberu ako napr. povolanie, klinická forma, druh vakcíny, Ct hodnota a test v prípade laboratórneho vyšetrenia, ale na druhej strane zvýšený počet hlásených prípadov poukázal na problém s rýchlosťou ukladania zistených údajov počas hlásenia jednotlivých prípadov do systému EPIS.



## 9. PODPORA ZDRAVIA A VÝCHOVA K ZDRAVIU

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN
9.1	ZDRAVOTNÉ UVEDOMENIE A SPRÁVANIE SA OBYVATEĽOV SR	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	rok 2021 a ďalšie roky
9.2	PRIESKUM ZDRAVOTNEJ GRAMOTNOSTI OBYVATEĽOV SR	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	rok 2021 a ďalšie roky
9.3	SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, NCZI, Štatistický úrad SR, Sociálna poisťovňa SR	rok 2021 a ďalšie roky
9.4	NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 - 2025	MZ SR
	MZ SR, ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	rok 2021 a ďalšie roky
9.4.1	<i>Vyzvi srdce k pohybu- Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie</i>	RÚVZ BB
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	rok 2021
9.5	PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	rok 2021 a ďalšie roky
9.6	STRATÉGIA ROZVOJA PORADENSKÝCH CENTIER OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA V SR	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	rok 2021 a ďalšie roky

## **9.1 ZDRAVOTNÉ UVEDOMENIE A SPRÁVANIE OBYVATEĽOV SR**

### **Gestor**

ÚVZ SR

### **Riešiteľské pracoviská**

ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR

### **Cieľ**

Cieľom prieskumu je sledovať úroveň a vývoj zdravotného uvedomenia a správania sa občanov Slovenskej republiky.

### **Anotácia**

Úrad verejného zdravotníctva SR realizuje pravidelné sledovanie ukazovateľov zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenskej republiky s cieľom zvyšovať informovanosť a zdravotné uvedomenie občanov, navodzovať postupnú zmenu postoja obyvateľov k vlastnému zdraviu, preventívne chrániť ich zdravotný stav, ako aj získavať informácie napríklad o stravovacích zvyklostiach občanov, o intenzite ich pohybovej aktivity a postupne dosahovať znižovanie rizikových faktorov ovplyvňujúcich zdravie.

### **Realizácia úlohy a výstupy**

Výsledky za obdobie 2013, 2016, 2019 budú k dispozícii v publikácii Zdravotné uvedomenie obyvateľov Slovenskej republiky v rokoch 2013-2016 a 2019. V roku 2021 bude prebiehať príprava na ďalší zber údajov.

V roku 2021 RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou uvedenú úlohu neplnil.

## **9.2 PRIESKUM ZDRAVOTNEJ GRAMOTNOSTI OBYVATEĽOV SR**

### **Gestor**

ÚVZ SR

### **Riešiteľské pracoviská**

ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR

### **Cieľ**

Cieľom prieskumu je stanoviť úroveň zdravotnej gramotnosti u obyvateľov SR a zároveň vytvoriť databázu kvalitných medzinárodne porovnateľných údajov slúžiacich pre prípravu empirických podkladov k plánovaniu a výkonu programov a projektov.

### **Anotácia**

Úrad verejného zdravotníctva SR sa stal súčasťou medzinárodnej siete Action Network on Measuring Population and Organizational Health Literacy (M-POHL), ktorá vznikla pod záštitou Svetovej zdravotníckej organizácie v roku 2018 so zámerom zlepšovať úroveň zdravotnej gramotnosti vo svete. Základy siete M-POHL boli postavené na výstupoch z pilotného Európskeho prieskumu zdravotnej gramotnosti HLS-EU (2009-2012).

Slovenská republika zrealizovala prvý prieskum zdravotnej gramotnosti HLS19 v roku 2020 v spolupráci s 20 zapojenými európskymi krajinami. Prieskum sa zameriaval na kognitívne

a sociálne zručnosti určujúce motiváciu a schopnosť jednotlivcov získať prístup k informáciám zameraným na zdravotné otázky, porozumieť im a využívať ich spôsobom, ktorý podporuje a udržiava dobré zdravie, a to aj v rámci digitálneho priestoru.

### **Realizácia úlohy a výstupy**

Výsledky prieskumu HLS19 za rok 2020 budú k dispozícii v publikácii HLS19: Európsky prieskum zdravotnej gramotnosti v SR 2019 – 2021.

V roku 2021 RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou uvedenú úlohu neplnil.

## **9.3 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

### **Gestor**

ÚVZ SR

### **Riešiteľské pracoviská**

ÚVZ SR, NCZI, Štatistický úrad SR, Sociálna poisťovňa SR

### **Cieľ**

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky plánovať aktivity, intervencie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu.

### **Anotácia**

Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 438 z 5. septembra 2012 spracoval Správu o zdravotnom stave obyvateľstva Slovenskej republiky za roky 2012 – 2014, ktorá bola schválená vládou Slovenskej republiky uznesením č. 542, 7. októbra 2015.

Na príprave Správy sa podieľal Odbor podpory zdravia ÚVZ SR v spolupráci s Národným centrom zdravotníckych informácií, Štatistickým úradom SR, Sociálnou poisťovňou, Odborom epidemiológie ÚVZ SR a Odborom hygieny životného prostredia ÚVZ SR.

Správa vychádza zo základných údajov demografického vývoja obyvateľstva Slovenskej republiky, ktoré tvoria jej úvodnú časť. Opisuje epidemiologickú situáciu vo vývoji vybraných skupín ochorení chronických neinfekčných i infekčných za uvedené obdobie. Popisuje vývoj najzávažnejších chronických ochorení a iných závažných skupín chorôb z pohľadu úmrtnosti (vrátane problémov pri objektivizácii príčin smrti), chorobnosti, práceneschopnosti, invalidizácie. Na základe štatistických a epidemiologických analýz správa hodnotí vývoj najmä tých chronických ochorení, ktoré sú najčastejšie príčinou negatívnych zmien zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky a zároveň hodnotí vývoj úmrtnosti aj v európskom kontexte. Poukazuje tiež na hlavné, základné rizikové faktory, ich výskyt a monitoring, ktoré súvisia s najčastejšími chronickými ochoreniami, urýchlujú ich vznik a výskyt. Uvádza ich výskyt a prevalenciu v populácii.

### **Realizácia úlohy a výstupy**

Sledovať, zhodnotiť a prognózovať vývoj zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a v roku 2021 pripraviť ďalšiu aktuálnu Správu o zdravotnom stave obyvateľstva SR za roky 2015 – 2020.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou uvedenú úlohu neplní.

## **9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025**

### **Gestor**

MZ SR, ÚVZ SR

### **Riešiteľské pracoviská**

MZ SR, ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR

### **Cieľ**

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení. Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 bol schválený vládou SR 2. septembra 2015.

### **Anotácia**

Obezita sa stala celosvetovou pandémiou a v súčasnosti sa považuje za hlavnú hrozbu zdravotného problému. Obezita je zodpovedná za 2 – 8 % všetkých výdavkov na zdravotníctvo a 10 – 13 % úmrtí v rôznych častiach európskeho regiónu a počet tých, ktorí sú postihnutí kontinuálne narastá do alarmujúcich rozmerov. Na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 10 z 9. januára 2008 ÚVZ SR vypracoval a dňa 20. decembra 2010 na rokovanie vlády predložil „Správu o plnení Národného programu prevencie obezity v Slovenskej republike za roky 2008 - 2010“. Oblasti realizovaných aktivít: *Spoločná oblasť* (výchova a vzdelávanie, médiá a komunikácia, zdravotníctvo, socioekonomické faktory prostredia), *Pohybová oblasť* (budovanie športovísk, dopravná infraštruktúra), *Výživa* (poľnohospodárska politika, trh a marketingové stratégie).

### **Etapy riešenia**

Priebežne celoročne pokračovať k zlepšeniu zdravotného uvedomenia celej populácie. Aktivity všetkých subjektov sú zamerané na zavedenie systému výchovy na zvýšenie zdravotného povedomia detí a mládeže a zároveň zdravotného povedomia občanov v produktívnom a postproduktívnom veku, na využívanie nástrojov majúcich pozitívny vplyv na zdravý spôsob života, vytvorenie zdravie podporujúcich podmienok pre zamestnancov na monitorovanie výskytu nadváhy.

V rámci plnenia kapitoly výživy sa zdôrazňuje a poukazuje na uskutočnené zmeny výberu v rámci zloženia biologickej hodnoty stravy v zmysle zásad zdravej výživy, zároveň i na zmenu tak výživových návykov u detí a mládeže, ako i populácie v produktívnom veku.

V súčasnosti je plnenie cieľov realizované prostredníctvom programov, projektov, aktivít vo významných dňoch, kampaní, ktoré si realizujú a koordinujú jednotlivé regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike a ďalšie subjekty.

## **Výstupy**

Napĺňanie jednotlivých cieľov si každý subjekt realizuje sám v rámci svojich finančných možností. (Pilotné projekty, tlačové besedy, programy pre deti a seniorov, Svetové dni zdravia, Svetové dni pohybu, edukácia na školách).

V roku 2021 RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou bol zapojený do projektu „Viem čo zjem“, kde boli realizované 4 prednášky v ZŠ Čierne nad Topľou, ZŠ Čaklov a ZŠ Kukučínova Vranov nad Topľou. Ďalej v ZŠ Čaklov boli odprezentované prednášky na tému „Prevencia stravovacích porúch u detí“ a „Prečo Miško ochorel“.

V rámci svetového dňa zdravia RÚVZ v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou sa podieľal na akcii vo firme Bukocel a.s. Vranov nad Topľou, kde bolo vyšetrených 51 osôb. Vyšetroval sa krvný tlak, cholesterol, glukóza a tiež výška a váha.

### **9.4.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie**

#### **Gestor**

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

#### **Riešiteľské pracoviská**

RÚVZ v SR

#### **Cieľ**

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov - pohybovej inaktivity.

#### **Anotácia úlohy**

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a súťaže zvýšiť informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení, propagovanie minimálneho objemu a intenzity pohybovej aktivity, ktoré už môžu byť efektívne pri priaznivom ovplyvnení zdravia jedinca s cieľom zvýšiť úroveň pohybovej aktivity dospelaj populácie SR aspoň na túto postačujúcu hranicu, vytvoriť u účastníkov súťaže návyk na pravidelnú pohybovú aktivitu.

Analýza údajov z účastníckych listov a výsledkov vyšetrení u účastníkov so záujmom o konzultáciu v „poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity“ metódami bioštatistiky.

#### **Etapy riešenia**

Plnenie úlohy bez časového obmedzenia, kampaň bude realizovaná 1x za 2 roky v jarnom období v rozsahu 15 týždňov, spracované a vyhodnotené výsledky pomôžu skvalitniť a modifikovať prístup a metódy v nasledujúcej kampani. V ďalších ročníkoch budeme môcť hodnotiť aj efektívnosť u účastníkov opakovane zapojených do kampane. Ďalší ročník kampane prebehne v roku 2021.

#### **Konkrétny výstup**

Rozsiahla zdravotno-výchovná kampaň vo všetkých médiách, motivácia ľudí k pravidelnej pohybovej aktivite, dáta o úrovni pohybovej aktivity vo voľnom čase pred kampaňou a počas nej, získané spracovaním účastníckych listov.

Zhodnotenie efektivity - odraz vykonávanej pohybovej aktivity počas kampane na subjektívny pocit zdravia a telesnú hmotnosť účastníkov.

V roku 2021 RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou uvedenú úlohu neplnil.

## **9.5 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT**

### **Gestor**

ÚVZ SR

### **Riešiteľské pracoviská**

RÚVZ v SR (v ktorých územnej pôsobnosti sú rómske osady)

### **Cieľ**

Zabezpečiť dostupnosť aktivít pre obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád zameraných na podporu zdravého životného štýlu

### **Anotácia**

Akčný plán pre oblasť zdravia vychádza predovšetkým zo stratégie, z relevantných národných a medzinárodných strategických dokumentov. Pre oblasť zdravia je zdôraznená potreba zabezpečenia ochrany a dôstojnosti pre najslabšie sociálne skupiny; podpory lepšieho prístupu znevýhodnených komunít k zdravotnej starostlivosti; zabezpečenia dôstojných a spravodlivých podmienok v prístupe zdravotníckych zamestnancov a v dostupnosti poskytovanej zdravotnej starostlivosti; posilnenia výchovy a vzdelávania detí a žiakov k zdravému životnému štýlu

### **Etapy riešenia**

priebežne

### **Realizačný výstup**

- zdravotno-výchovné aktivity zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou spolupracuje s komunitnými pracovníkmi jednotlivých obcí. Spolupráca sa v tomto období týka hlavne dodržiavania karantény a vyhľadávania kontaktov pozitívnych osôb na ochorenie COVID-19.

## **9.6 STRATÉGIA ROZVOJA PORADENSKÝCH CENTIER OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA V SR**

### **Gestor**

ÚVZ SR

### **Riešiteľské pracoviská**

všetky RÚVZ v SR, ÚVZ SR

## **Cieľ**

Cieľom prípravy Stratégie rozvoja Poradenských centier ochrany a podpory zdravia je vytvorenie podmienok na zlepšovanie kvality a úrovne poskytovaných služieb.

## **Anotácia**

Zámerom PCOPZ je zvyšovanie povedomia a informovanosti o možnostiach prevencie neprenosných chorôb a zvyšovanie zdravotnej gramotnosti jednotlivcov, komúní a obyvateľstva SR. Aktívnym vyhľadávaním a ovplyvňovaním rizikových faktorov zlepšiť zdravotný stav obyvateľov prostredníctvom poradenstva zameraného na pozitívnu zmenu spôsobu života s využitím vedecky overených poznatkov a metód z oblasti medicíny a verejného zdravotníctva.

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov chronických ochorení v populácii SR na národnej a regionálnych úrovniach zahŕňa tri kľúčové funkcie verejného zdravotníctva:

1. Systematické a pravidelné monitorovanie zdravotného stavu a potrieb komúní v oblasti zdravia.
2. Tvorba komplexnej politiky, ktorá je založená na aktuálnych, dostupných znalostiach a reaguje na potreby komúní v oblasti zdravia.
3. Zabezpečenie zo strany riadiacich orgánov na všetkých úrovniach, že odsúhlasené, vysoko prioritné služby v oblastiach podpory zdravia sa poskytnú a budú dostupné každému členovi komunity kvalifikovanými organizáciami.

Súčasťou je vývoj, testovanie a vyhodnocovanie systémov determinantov a indikátorov zdravia, dotváranie a vylepšovanie programu Test zdravé srdce, vyhodnocovanie efektivity intervencií, tvorba metodík a vzdelávacích programov, budovanie partnerstiev a tvorba koordinačných nástrojov, tvarovanie sociálnych vzťahov, mestského plánovania, dlhodobé spoločenské plánovanie. Významnou stratégiou je spolupráca v rámci rezortu a snaha o zapojenie všetkých zdravotníkov do primárno-preventívnych aktivít, ako aj intersektorálna spolupráca (zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a i.).

## **Výstupy**

Výstupom bude jednotná stratégia rozvoja PCOPZ zložená zo stratégií rozvoja základného poradenstva a špecializovaných poradní.

Na RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou je oddelenie Podpory zdravia a výchovy k zdraviu je organizačne zaradené k oddeleniu epidemiológie, pracovníčky v roku 2021 vykonávali prácu v súvislosti s ochorením COVID-19.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva  
so sídlom vo Zvolene**



## 1. ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia sa nepodieľa na plnení úloh vyplývajúcich z Programov a projektoch

## 2. ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

### 2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

#### 2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

- Počet exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v okrese  
Zvolen: 1001 z toho 411 žien  
Detva: 754 z toho 58 žien  
Krupina: 227 z toho 27 žien  
**Celkom: 1982 z toho 496 žien**
  
- Počet nových rizikových prác v okrese:  
Zvolen: 354  
Detva: 2  
Krupina: 57  
**Celkom: 413**
  
- Počet zrušených rizikových prác v okrese:  
Zvolen: 74  
Detva: 20  
Krupina: 45  
**Celkom: 139**

V spádovom území Zvolen k 31.12.2021 bola novo vyhlásená riziková práca z titulu vibrácií a hluku 3. kat. v spoločnosti DETVA Industries s.r.o., Detva, z titulu hluku 3. kat. u Miroslav Kasana – SANUS, Lužianky – prevádzka Zemiansky Vrbovok, z titulu biologických faktorov 3. kat. v spoločnosti Nemocnica Agel Zvolen a.s., Zvolen, z titulu fyzická záťaž 3. kat. v spoločnosti Continental Automotive Systems Slovakia s.r.o., Zvolen a ďalších. V niektorých spoločnostiach sa počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce upravovali z dôvodu úpravy výrobných programov a v spoločnostiach, ktoré majú pracoviská, kde sa vykonávajú práce zaradené do 4. kategórie rizika sa rizikové pracoviská vyhlasujú každoročne.

V spádovom území Zvolen k 31.12.2021 bola rozhodnutím zrušená riziková práca z titulu chemických faktorov 3. kat. v spoločnosti WAY INDUSTRIES a.s., Krupina, z titulu hluku 3 kat. v spoločnosti A-Z Lokomat s.r.o., Zvolen, z titulu hluku a chemických faktorov 3. a 4. kat. a vibrácií 3. kat. v spoločnosti PPS Group a.s., Detva.

V spádovom území Zvolen bol k 31.12.2021 zaznamenaný nárast počtu rizikových prác najmä z dôvodu pandémie COVID 19, kde boli zdravotnícki pracovníci zaradení do 3.

kategórie rizika pre biologické faktory. Nárast bol zaznamenaný aj prehodnotením fyzickej záťaže u pracovníkov. V sledovanom období neboli uložené sankcie zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Kontroly na rizikových pracoviskách boli vykonané napr.: v spoločnostiach Intech Slovakia s.r.o., Bratislava – prevádzka divízia Biopalivá Hriňová, IRON ART a.s., Hontianske Tesáre, DRU a.s., Zvolen, Continental Automotive Systems Slovakia, s.r.o., Zvolen, KOLIBA, a.s., Hriňová, KNK NAKO, výrobné družstvo, Hriňová, LIND MOBLER SLOVAKIA s.r.o. Krupina, Lesy SR, š.p., Banská Bystrica – odštepny závod Lieskovec, odštepny závod Hontianske Nemce, Mäspoma spol. s r.o., Zvolen, A-Z LOKOMAT s.r.o., Zvolen, PPS Group a.s., Detva, Slavia Production Systems a.s., Detva, Bryndziareň a syráreň, s.r.o., Zvolenská Slatina, Doprastav, a.s., Bratislava – prevádzka Zvolen, DAVOS trade-logistics, s.r.o., Krupina, Mestské lesy, s.r.o., Krupina, XEPAP, s.r.o., Zvolen.

### **2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikované ako toxické**

V spoločnosti Continental Automotive Systems Slovakia s.r.o., Zvolen sa uplatňuje NV SR č. 355/2006 Z.z.. Odbornú spôsobilosť pre prácu s toxickými látkami majú 4 zamestnanci. Chemické látky a zmesi potrebné k jednotlivým stanoveniam sa skladujú v laboratóriu, v pancierových, uzamykateľných skrinách.

Spoločnosť má zabezpečenú pracovnú zdravotnú službu OHS s.r.o. Opatovce nad Nitrou, ktorá aktualizovala posudky o riziku.

V spoločnosti ANALPO, s.r.o., Zvolen- skúšobné laboratórium zúžilo používanie toxických látok v nadväznosti na výkon skúšok na polovicu ( vykonáva sa 59 skúšok). Vedúci oddelení majú osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami. Spoločnosť má vypracovaný prevádzkový poriadok s posudkom o riziku v súlade s NV SR č. 355/2006 Z.z. Na pracoviskách nedošlo k zmenám v technologickom vybavení ani v technologických postupoch (menší objem prác). Sterilizácia vzduchu v laboratóriu germicídnou lampou je vykonávaná denne v nočných hodinách.

Mimoriadne situácie a havárie sa nevyskytli.

### **2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém**

V spádovom území RÚVZ Zvolen evidujeme rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi (benzo(a)pyrén) v spoločnosti Doprastav a.s. Zvolen na pracovisku pokládka asfaltových zmesí pre pracovné činnosti vykonávané v profesiách operátor stavebných strojov (obsluha valca, obsluha nivelačnej lišty, obsluha finišera), pomocný robotník a stavbyvedúci (počet zamestnancov/z toho ženy 18/0).

V spoločnosti Continental Automotive Systems Slovakia s.r.o., Zvolen evidujeme činnosti spojené s manipuláciou, skladovaním karcinogénov a mutagénov na pracovisku galvanizovne a neutralizačnej stanice (ECOTRI HC 2, Chlorid nikelnatý, PERMAPASS CCE) u profesie nastavovač a operátor výroby (počet zamestnancov/z toho ženy 69/11 ) v kategórii rizika 2.

Ako práce s expozíciou karcinogénom sme identifikovali práce pri odstraňovaní azbestocementových materiálov, prácu s tvrdým drevom – dub, buk.

V roku 2021 bolo vydaných 97 rozhodnutí na odstraňovanie azbestocementových materiálov. Z toho bolo vydaných 60 rozhodnutí na odstraňovanie azbestovej strešnej krytiny pre spoločnosti MONTA – ZVOLEN spol. s r.o., Zvolen, MQM stavebno obchodná spoločnosť s.r.o., Detva, PROFI – DEMONT s.r.o., Detva, AZBESTGROUP s.r.o., Bratislava, ReTrash s.r.o., Kremnica, MONTES COMPANY s.r.o., Lisková, Tec-Trade s.r.o., Pohorelá, Stavstrech s.r.o., Hriňová, Concret, s.r.o., Boleráz, Drevokov Krupina s.r.o., Krupina a fyzické osoby – podnikateľov Jesika Pačajová-MARTBEST, Poprad, Milan Marčan – COBRA, Nitra, Arpád Bazsó, Slatina. Ďalej bolo vydaných 35 rozhodnutí na odstraňovanie azbestocementových rúr v stúpačkách bytových domov pre GASKOMPLET-ZH, s.r.o. Žiar nad Hronom, MONTA – ZVOLEN spol. s r.o., Zvolen, BYTOVÉ DOMY s.r.o., Hodruša – Hámre, Dušan Chaban, Tajov. Bolo vydané 1 rozhodnutie na odstraňovanie stien s obsahom azbestocementových materiálov pre spoločnosť DILMUN SYSTEM s.r.o., Bratislava a 1 rozhodnutie na likvidáciu čiernej skládky pre spoločnosť Drevokov Krupina, s.r.o., Krupina. Pri odstraňovaní materiálov obsahujúcich azbest v interiéroch boli nariadené opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva (vykonať meranie na stanovenie koncentrácie azbestových vlákien po ukončení prác a predložiť protokol o meraní, dodržiavať predložený plán práce pre stabilizáciu, demontáž, odvoz a uskladnenie nebezpečného odpadu azbestocementových materiálov, informovanie obyvateľstva o vykonaní sanačných prác).

Práca s tvrdým drevom sa vykonáva v spoločnosti IRON ART a.s., Hontianske Tesáre, Spann Impex s.r.o., Hronská Breznica, PP Trend s.r.o., Hronská Breznica, Solid Wood SK s.r.o., Banská Bystrica, Šped-Elit s.r.o., Zvolen, KRONOSPAN spol. s r.o., Zvolen.

## **2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci**

### **2.2.1 Zdravé pracoviská**

Projekt Zdravé pracoviská sa realizuje v spoločnosti LIND MOBLER SLOVAKIA, s.r.o., Krupina, ktorej predmetom hlavnej činnosti je kompletáž čalúnených výrobkov. Priestory spoločnosti boli uvedené do prevádzky rozhodnutím Okresného úradu v Krupine odboru všeobecnej vnútornej správy č. spisu R-PPL-214-186/2000 zo dňa 18.8.2000 a kompletizačných priestorov (po zmene užívania expedičných priestorov) rozhodnutím RÚVZ Zvolen pod č. 2008/89-2 zo dňa 29.1.2008.

V spoločnosti LIND MOBLER SLOVAKIA, s.r.o., Priemyselná 2002/6, 963 01 Krupina sú vyhlásené rizikové práce rozhodnutím RÚVZ so sídlom vo Zvolene pod č. spisu: 2015/1268-972 zo dňa 21.9.2015.

Spoločnosť má zabezpečenú pracovnú zdravotnú službu - PZS- ANIMA s.r.o., Zvolen. V spoločnosti LIND MOBLER SLOVAKIA s.r.o., Krupina došlo k navýšeniu výroby, počet zamestnancov je zastabilizovaný. Na pracovisku strihania látok boli doplnené protiúnavové rohože. V šijacej dielni sa pravidelne podľa potreby vymieňajú šijacie stroje za nové. Dielňa strihárne látok je po prestavbe. Vykonalo sa meranie hluku a chemických látok na pracoviskách lepenia. Na dielňu strihania látok boli presunuté šičky zo šijacej dielne na orezávanie a olemovanie látok, čím sa zjednodušil pracovný postup pri šití poťahov. Na šijacej dielni sa po presune šičiek vytvorila plocha pre manipulačné vozíky.

Zamestnávateľ zakúpil termokameru, ktorou sníma teplotu zamestnancov pri vstupe do práce. Opatrenia na predchádzanie ochoreniu COVID – 19 sú zverejnené na informačnej tabuli. V spolupráci s PZS bol vypracovaný Krízový plán pre pracoviská pri predchádzaní šíreniu ochorenia COVID – 19, o čom sú zamestnanci informovaní prostredníctvom nadriadených. Zamestnanci používali ochranné rúška, k dispozícii sú dezinfekčné prostriedky pri vchode do prevádzky. Zabezpečuje sa časté vetranie priestorov, vo WC sú papierové

útierky, tekuté dezinfekčné mydlo a dezinfekčný gél. Na všetkých pracoviskách sú stojany na dezinfekciu rúk a ošetrovanie rúk krémom.

Zamestnávateľ má aktualizované posúdenie zdravotných rizík z expozície faktorom práce a pracovného prostredia na pracoviskách, vypracovaný posudok o riziku s kategorizáciou prác.

## **2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci**

Realizujú sa informačné a intervenčné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci prevažne v malých a stredných podnikoch. Poskytovali sa konzultácie fyzickým a právnickým osobám k otázkam týkajúcim sa zdravia pri práci, faktorov práce a pracovného prostredia, hodnotenia rizík, chráneným pracoviskám a vykonávanie preventívnych opatrení na elimináciu škodlivých faktorov na zdravie zamestnancov, konzultácie v súvislosti s ochorením COVID – 19 a k zmenenej legislatíve.

V sledovanom období nebola vykonaná kontrola v spolupráci s IP Banská Bystrica.

## **3. ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV.**

Oddelenie hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov sa v roku 2021 nepodieľalo na plnení úloh vyplývajúcich z Programov a projektoch

## **4. ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE**

### **4.1 Aktivity prevencie detskej obezity v kontexte plnenia národného akčného plánu prevencie obezity na roky 2015-2025 (NAPPO)**

#### **Podpora zdravšieho prostredia v školách**

V rámci výkonu ŠZD v 62 školských stravovacích zariadeniach sme kontrolovali dodržiavanie zavedeného systému správnej výrobných praxe, hygienické podmienky prípravy a výdaja jedál, hygienické podmienky osobitného stravovania detí z dôvodu ich metabolického ochorenia, pestrosť jedálnych lístkov, sortiment tovaru a hygienické podmienky prevádzky v 3 školských bufetoch a v 10 potravinových a nápojových automatoch, dodržiavanie pitného režimu detí a žiakov. Na základe výsledkov vykonaných ŠZD či už cieleného alebo mimoriadneho je možné konštatovať, že zavedený HACCP systém je v školských stravovniach uplatňovaný, hygienické podmienky pri príprave a výdaji jedál a hygienické podmienky osobitného - diétného stravovania sú dodržiavané. V prevádzkach školských bufetov ponúkaný sortiment nemožno považovať za výživovo hodnotný, nakoľko prevažuje obložené biele pečivo, sladké pekárske výrobky, lahôdkárske výrobky, cukrovinky, trvanlivé pečivo typu chipsy, krekry a pod., sladené nápoje a len v menšej miere je v sortimente cereálne pečivo, mlieko, mliečne výrobky, ovocie, nápoje ako prírodné ovocné alebo zeleninové šťavy.

V zariadeniach pre deti a mládež presadzujeme pri realizácii pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov, v oblasti stravovania pestrosť podávanej stravy, dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky. V projekte „Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ“ sme hodnotili jedálne lístky v troch základných školách za obdobie jeseň, zima - mesačný jedálny lístok v mesiaci október a november (úloha č. 4.4).

Podporujeme Národnú stratégiu SR zapojenie škôl do mliečneho programu pre deti a programu školské ovocie. Do mliečneho programu pre žiakov je zapojených 30 materských škôl a 25 základných škôl a do programu školské ovocie je zapojených 36 základných škôl.

V roku 2021 sme vykonávali poradenstvo ohľadom správnej výživy – individuálne a skupinové minimálne. Edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy na školách sme taktiež organizovali minimálne z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie v súvislosti s pandemiou ochorenia COVID - 19, celkový počet aktivít 2 prednášky na stredných školách.

Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

Nutričné vzdelávanie zamestnancov zariadení spoločného stravovania sa vykonáva priebežne, podľa aktuálnej potreby jednak vždy pri výkone ŠZD ( 62 ) a pri schvaľovaní prevádzkových poriadkov ZSS (8), ako aj cieľovými edukačnými aktivitami v rámci realizovaného vzdelávania rezortom školstva, t.r. len formou 2 konzultácií ( Spoločný školský úrad Mesta Zvolen, Odbor školstva mesta Krupina ).

## **4.2 Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti**

Projekt sme realizovali prostredníctvom štátneho zdravotného dozoru, ktorý bol zameraný na dodržiavanie hygienických požiadaviek na pieskoviská podľa zákona NR SR č.355/2007Z.z. a jeho vykonávacej Vyhlášky MZ SR č.521/2007Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Štátny zdravotný dozor pieskovísk bol vykonaný zamestnancami Oddelenia hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom vo Zvolene počas sezóny pieskovísk v roku 2021 v areáloch detských ihrísk predškolských zariadení - 11 pieskovísk a v areáloch detských ihrísk v rámci občianskej vybavenosti - 7 pieskovísk. Celkový počet skontrolovaných pieskovísk: 18, počet odobratých vzoriek: 36.

Z 36 odobratých vzoriek piesku z 18 pieskovísk 7 vzoriek piesku nevyhovovalo požiadavkám Vyhlášky MZ SR č.521/2007Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Piatim prevádzkovateľom pieskovísk bol nariadený rozhodnutím RÚVZ Zvolen zákaz prevádzky pieskovísk, a to:

- Mestu Zvolen zákaz prevádzky verejného pieskoviska Okružná na sídlisku Sekier vo Zvolene pre nevyhovujúcu kvalitu piesku po stránke mikrobiologickej pre výskyt fekálnych streptokokov nad stanovený limit.
- Materskej škole marš.Malinovského Zvolen pre nevyhovujúcu kvalitu piesku po stránke mikrobiologickej pre výskyt fekálnych streptokokov a termotolerantných koliformných baktérií v pieskovisku materskej školy nad stanovený limit.
- Materskej škole Ľ.Fullu Zvolen pre nevyhovujúcu kvalitu piesku po stránke mikrobiologickej pre výskyt fekálnych streptokokov v pieskovisku materskej školy nad stanovený limit.
- Materskej škole Malinovského Krupina pre nevyhovujúcu kvalitu piesku po stránke mikrobiologickej pre výskyt fekálnych streptokokov a termotolerantných koliformných

baktérií nad stanovený limit a po stránke parazitologickej pre výskyt Salmonella sp. v pieskovisku materskej školy.

- Mestu Krupina pre nevyhovujúcu kvalitu piesku v 3 pieskoviskách vo verejnom pieskovisku detského ihriska na ul.Železničná ul. Krupina po stránke mikrobiologickej pre výskyt fekálnych streptokokov, vo verejnom pieskovisku na ul.M.R. Štefánika Krupina pre prítomnosť termotolerantných koliformných baktérií a vo verejnom pieskovisku na ul. J.Špitзера Krupina pre prítomnosť termotolerantných koliformných baktérií a fekálnych streptokokov nad stanovený limit.

Okrem nevyhovujúcej kvality piesku po mikrobiologickej a parazitologickej stránke sa v niekoľkých pieskoviskách sa nachádzali drobné mechanické nečistoty v pieskovisku – štrk, listy, drobné konáriky stromov, tenká vrstva piesku do 10 cm, poškodený nesúvislý povrch betónových múrikov pieskoviska.

Prevádzkovatelia vyššie uvedených detských ihrísk operatívne spolupracovali pri odstraňovaní zistených nedostatkov, splnili všetky opatrenia vydané rozhodnutím RÚVZ Zvolen dôkladnejšou údržbou pieskoviska, výmenou piesku v pieskovisku, predložili laboratórne rozbery piesku z pieskovísk z akreditovaného skúšobného laboratória, ktoré vyhovovali Vyhláske MZ SR č.521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská, na základe ktorých boli zákazy prevádzky pieskovísk v areáli detských ihrísk a materských škôl rozhodnutím RÚVZ so sídlom vo Zvolene zrušené.

### **4.3 Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ**

V projekte Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ sme hodnotili jedálne lístky v troch základných školách okresu Zvolen ( 1 mestská základná škola a 2 vidiecke základné školy ) za obdobie jeseň, zima ( mesačný jedálny lístok v mesiaci október a november ). Jedálne lístky sa hodnotili podľa Metodiky k hodnoteniu jedálnych lístkov – príloha k prípisu č.HDM /1736/89695/2019 zo dňa 25.2.2019.

Hodnotila sa pestrosť jedálnych lístkov a frekvencia podávania vybraných druhov potravín z mesačných výdajok. Pri hodnotení pestrosti jedálnych lístkov sme využili bodový systém koeficientu pestrosti, kde sme hodnotili každý pokrm obeda samostatne. Na vyhodnotenie frekvencie podávania vybraných druhov potravín z mesačných výdajok sme využili vypracovanú metodiku bodového systému pre hodnotenie frekvencie podávania vybraných druhov potravín/pokrmov.

### **4.4 Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ**

V projekte Hodnotenie jedálnych lístkov MŠ a ZŠ sme hodnotili jedálne lístky v troch základných školách Základná škola v meste Zvolen, Základná škola v meste Detva a Základná škola na vidieku v okrese Zvolen za obdobie jeseň, zima ( mesačný jedálny lístok v mesiaci október a november ). Jedálne lístky sa hodnotili podľa Metodiky k hodnoteniu jedálnych lístkov – príloha k prípisu č.HDM /1736/89695/2019 zo dňa 25.2.2019.

Hodnotila sa pestrosť jedálnych lístkov a frekvencia podávania vybraných druhov potravín z mesačných výdajok. Pri hodnotení pestrosti jedálnych lístkov sme využili bodový systém koeficientu pestrosti, kde sme hodnotili každý pokrm obeda samostatne. Na vyhodnotenie frekvencie podávania vybraných druhov potravín z mesačných výdajok sme využili vypracovanú metodiku bodového systému pre hodnotenie frekvencie podávania vybraných druhov potravín/pokrmov.

#### **Jedálny lístok Základná škola v meste Zvolen za mesiac október 2021**

Hodnotenie koeficientu pestrosti stravy:

obed – polievka 0,85, hlavné jedlo 0,95 - vyhovuje, príloha 0,25 , nápoj 0,25 – nevyhovuje

Hodnotenie frekvencie podávania vybraných druhov potravín/pokrmov:

Obed 10 bodov, hodnotenie - dobrý

- do mesačného JL strukovinové polievky zaradené len 2x, do polievok nie sú zaradované obilninové závarky,
- v hlavnom pokrme chýbajú ryby, polomäsité jedlá, v poslednom týždni mesiaca október zaradené až 4x mäsité jedlo, sladké hlavné jedlá zaradované 3x do mesiaca,
- k hlavnému pokrmu málo zaradovaná zelenina len 5x do mesiaca vo forme surových zeleninových šalátov, 1x ako sterilizovaná zelenina a 2 x ako tepelne upravená zelenina,
- ako nápoj k obedu podávaná skoro denne pitná voda osladená sirupom, medom.

**Jedálny lístok Základná škola v meste Zvolen za mesiac november 2021**

Hodnotenie koeficientu pestrosti stravy:

obed – polievka 1,0, hlavné jedlo 0,7 – vyhovuje, príloha 0,4 nevyhovuje, nápoj 0,53 - vyhovuje

Hodnotenie frekvencie podávania vybraných druhov potravín/pokrmov:

Obed 8 bodov, hodnotenie – dobrý

- len 4x sú do mesiaca do mesačného JL zaradované zeleninové polievky, nezaradované obilninové závarky do polievky,
- ako hlavné jedlo je často zaradované bravčové mäso až 5 x za 3 týždne, hydinové mäso len 1x ako hlavné jedlo nie je do mesačného JL zaradená ryba a strukoviny,
- k hlavnému pokrmu málo zaradovaná čerstvá zelenina len 2x do mesiaca vo forme surových zeleninových šalátov a 2x ako tepelne upravená zelenina.

**Jedálny lístok Základná škola v meste Detva za mesiac október 2021**

Hodnotenie koeficientu pestrosti stravy:

obed – polievka 0,89, hlavné jedlo 1,0 - vyhovuje, príloha 0,47, nápoj 0,37 – nevyhovuje.

Hodnotenie frekvencie podávania vybraných druhov potravín/pokrmov:

Obed 10 bodov, hodnotenie – dobrý

- do polievky nie sú zaradované obilninové závarky,
- do mesačného JL bolo zaradené len jedno hlavné jedlo z rýb,
- v mesačnom JL má byť zaradené sladké jedlo maximálne 2x , v hodnotenom JL bolo sladké jedlo ako hlavný pokrm zaradené 4x,
- k hlavnému pokrmu málo zaradovaná zelenina, len 5x do mesiaca vo forme surových zeleninových šalátov a 1 x ako tepelne upravená zelenina,
- ako nápoj k obedu podávané prevažne sladené nápoje ako voda so sirupom, sladený čaj ovocný, zelený, čierny.

**Jedálny lístok Základná škola v meste Detva za mesiac november 2021.**

Hodnotenie koeficientu pestrosti stravy:

obed – polievka 0,95, hlavné jedlo 1 - vyhovuje, príloha 0,40, nápoj 0,35– nevyhovuje.

Hodnotenie frekvencie podávania vybraných druhov potravín/pokrmov:

Obed 10 bodov, vyhodnotenie – dobre

- do polievky nie sú zaradované obilninové závarky,
- do JL nebolo zaradené jedlo z rýb,
- v mesačnom JL má byť zaradené sladké jedlo maximálne 2x , v hodnotenom JL bolo sladké jedlo ako hlavný pokrm zaradené 4x,
- chýbajú strukovinové hlavné jedlá vo forme prílohy ( prívarok, kaša.....),
- k hlavnému pokrmu málo zaradovaná zelenina, len 2x do mesiaca vo forme surových zeleninových šalátov, 1x ako zeleninová príloha a 1 x ako tepelne upravená zelenina,

- ako nápoj k obedu sú podávané prevažne sladené nápoje ako voda so sirupom, sladený čaj ovocný a čierny .

### **Jedálny lístok Základná škola na vidieku v okrese Zvolen za mesiac október 2021**

#### Hodnotenie koeficientu pestrosti stravy:

obed – polievka 0,9, hlavné jedlo 1,0 - vyhovuje, príloha 0,3, nápoj 0,3 - nevyhovuje

#### Hodnotenie frekvencie podávania vybraných druhov potravín/pokrmov:

Obed – dobre

- zeleninové polievky sú zaraďované len 4x do mesiaca,
- ako hlavné jedlo je zaraďovaná ryba len 1x, bravčové mäso len 2x za mesiac,
- zelenina nie je zaraďovaná do JL denne, v mesačnom JL sa vyskytovala len 3x ako šalát zo surovej zeleniny,
- súčasťou hlavného jedla je často múčna príloha alebo múčne hlavné jedlo a to 2.KT špagety, dukátové buchtičky, chlieb k zemiakovému prívarku, 3.KT 2x cestovina, halušky.

### **Jedálny lístok Základná škola na vidieku v okrese Zvolen za mesiac november 2021**

#### Hodnotenie koeficientu pestrosti stravy:

obed – polievka 0,95, hlavné jedlo 1 - vyhovuje, príloha 0,4, nápoj 0,25 - nevyhovuje,

#### Hodnotenie frekvencie podávania vybraných druhov potravín/pokrmov:

Obed – veľmi dobre

- ryby sú zaradené len 1x ako rybie filé, bravčové mäso len 3x do mesiaca,
- nie sú zaraďované strukoviny ako súčasť hlavného jedla,
- často sú zaraďované k hlavnému jedlu sladené nápoje aj 3x do týždňa (ovocný čaj, voda s ovocným sirupom).

Vyhodnotené jedálne lístky vyššie uvedených základných škôl boli skonzultované s vedúcimi školských stravovacích zariadení, ktorým bolo poskytnuté individuálne odborné poradenstvo týkajúce odstránenia nedostatkov pri zostavovaní jedálnych lístkov pre žiakov základných škôl.

## **6. ODDELENIE EPID**

### **6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR**

#### Realizácia vlastného očkovania

V rámci realizácie vlastného očkovania sme zabezpečili distribúciu očkovacieho kalendára pre povinné a odporúčané očkovanie podľa dosiahnutého veku a rizika nákazy v Slovenskej republike na rok 2021 všetkým ambulanciám VLDD vo svojej územnej pôsobnosti.

Vzhľadom na vzrastajúci počet odmietania resp. nezabezpečenia povinného očkovania u detí ich zákonnými zástupcami boli všeobecní lekári pre deti a dorast upozornení na povinnosť hlásiť Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva vo Zvolene každé odmietnutie povinného očkovania resp. nedostavenia sa na povinné očkovanie v zmysle platnej legislatívy. Vzhľadom k vyťaženosti zamestnancov oddelenia epidemiológie v čase vyhlásenia núdzového stavu pri aktuálnej epidemiologickej situácii výskytu pandémie ochorenia COVID-19 neboli v roku 2021 realizované ústne pojednávania týkajúce sa odmietania povinného očkovania detí.



Pracovníci oddelenia epidemiológie na základe písomného požiadania všeobecných lekárov pre deti a dorast v regióne Zvolen, Detva a Krupina vypracovávajú individuálny očkovací kalendár podľa odborného usmernenia MZ SR o očkovacích postupoch vykonávaných v inom veku a inom intervale ako v rámci schémy pravidelného povinného očkovania osôb v Slovenskej republike číslo OE/10293/2016 zo dňa 13. marca 2017.

V poradni na podporu očkovania poskytujeme poradenstvo a konzultácie ohľadom povinného pravidelného očkovania, odporúčaného očkovania, očkovania osôb profesionálne vystavených zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz a pred cestou do zahraničia. Zároveň dbáme na dodržiavanie platného očkovacieho kalendára u lekárov prvého kontaktu.

### Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2021

V roku 2021 sme sa podieľali na realizovaní zabezpečenia Národného imunizačného programu SR, participujeme na kontrole a surveillance ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO. Spolupracujeme na príprave registra očkovaných osôb a na udržaní čo najvyššej možnej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania. Realizovali sme imunizačný program u infekčných ochorení, ktorým možno predchádzať očkovaním a udržiavame rozsah povinného a odporúčaného očkovania podľa aktuálnej epidemiologickej situácie v SR.

### Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním

Priebežne sme sa podieľali na edukácii zdravotníckeho personálu v jednotlivých ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dorast.

Očkujúci lekári z ambulancií pre deti a dorast v okrese Zvolen, Detva a Krupina boli oboznámení s povinnosťou hlásiť nežiaduce reakcie v súvislosti s očkovaním v súlade s platnou legislatívou ŠÚKL a ÚVZ so sídlom vo Zvolene v súlade s § 13 ods. 3 vyhlášky Ministerstva zdravotníctva SR č. 585/ 2008 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení noviel.

### Manažment očkovania

Na základe Vyhlášky MZ SR 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení noviel, vykonávame inštruktáž zdravotníckych pracovníkov (evidencia o očkovaní v zdravotných záznamoch, sledovanie chladového reťazca v ambulanciách, hospodárenie s vakcínami). V rámci ŠZD sa na ambulanciách VLDD kontroluje zaobchádzanie s vakcínami.

### Kontrola očkovania v regióne Zvolen, Detva a Krupina

Organizačne sme zabezpečili prípravu ku kontrole a kontrolu očkovania v okresoch Zvolen, Detva a Krupina u praktických lekárov pre deti a dorast. Kontrolu vykonáme podľa vypracovaného odborného usmernenia vydaného ÚVZ SR pre vykonanie kontroly očkovania v Slovenskej republike

### Plán kontroly zaočkovanosti v okrese Zvolen:

Ambulancia pre deti a dorast	Počet ambulancií
Zvolen- Poliklinika	5

Zvolen - centrum	1
Zvolen - Sekier	1
Zvolen - Zlatý potok	1
Zvolen- Západ	3
Budča	1
Sliač	1
Zvolenská Slatina	1
Pliešovce	1

Plán kontroly zaočkovanosti v okrese Detva:

Ambulancia pre deti a dorast	Počet ambulancií
Detva	4
Hriňová	1

Plán kontroly zaočkovanosti v okrese Krupina:

Ambulancia pre deti a dorast	Počet ambulancií
Krupina	2

## 6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Zlepšenie laboratórnej spolupráce

Oddelenie epidemiológie aktívne spolupracuje s oddelením klinickej mikrobiológie (OKM) Nemocnica Zvolen a. s., ktoré poskytuje komplexnú mikrobiologickú diagnostiku pre účely zistenia etiológie mikrobiálnych chorôb a s hematologicko-biochemickým oddelením.

V spolupráci s vedúcou OKM zabezpečujeme záchyt pozitívnych výsledkov vyšetrení; údaje získané nasledujúcim epidemiologickým šetrením sa zaznamenávajú do Epidemiologického informačného systému (EPIS). Na oddelení OKM je zriadené call-centrum, ktorého prioritou je čo najdôslednejšie zabezpečenie hlásenia pozitívnych výsledkov prenosných ochorení podľa prílohy č.7 zákona 355/2007 o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Laboratórna činnosť OKM je dopĺňovaná interpretáciou výsledkov, sledovaním výskytu rezistentných kmeňov a nozokomiálnych nákaz.

Zlepšením spolupráce v našom regióne sa zvýšila schopnosť včas zahájiť príslušné protiepidemické opatrenia pri jednotlivých prenosných ochoreniach.

Hlásenie prenosných ochorení

Opakovane informujeme lekárov prvého kontaktu a ďalších zdravotníckych pracovníkov o povinnosti zo zákona č. 355/2007 Z. z. v znení noviel pravidelne hlásiť výskyt infekčných ochorení.

Z dlhodobého pohľadu môžeme konštatovať zvýšenie počtu hlásení prenosných ochorení od lekárov prvého kontaktu a od odborných lekárov (dermatovenerologické, infektologické, gynekologické a i. ambulancie). Lekárov sme informovali o možnosti získania informácií o výskyte infekčných ochorení v našom regióne cestou otvoreného portálu programu EPIS.

Propagujeme využívanie on-line hlásenia prostredníctvom internetu.

Analyzovať riziká hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení

Pracovníčky oddelenia epidemiológie sledujú problematiku výskytu nových a staronových infekčných ochorení a zároveň sa zameriavajú na opatrenia, ktoré môžu zabrániť ich vzniku a šíreniu v populácii. Pre možnosť rizika vzniku týchto infekčných ochorení máme spracovaný havarijný plán na koordináciu postupov pri zistení vysoko nebezpečnej nákazy v SR so zoznamom členov koordinačnej komisie, zoznam monitorovacej skupiny RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a zoznam členov výjazdovej skupiny oddelenia epidemiológie RÚVZ Zvolen s kontaktnými adresami a telefonickými číslami.

Spolupracujeme s pracovníkmi oddelenia klinickej mikrobiológie a hematologicko-biochemickým oddelením Nemocnice Zvolen a.s., mikrobiologickým odborom RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Národnými referenčnými centrami a taktiež s lekármi prvého kontaktu, lekármi infekčného oddelenia v Banskej Bystrici a s infektológom Nemocnice Zvolen, a.s. a

Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov

V roku 2021 spádovom území RÚVZ so sídlom vo Zvolene nie je zriadený utečenecký tábor ani stredisko.

Zlepšiť informovanosť a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

V súvislosti s prebiehajúcou pandémiou ochorení covid-19 prebieha nepretržité informovanie lekárov prvého kontaktu o epidemiologickej situácii a o výskyte infekčných chorôb v regióne Zvolen prostredníctvom otvoreného portálu EPIS a taktiež elektronickou poštou.

Verejnoscť informujeme prostredníctvom internetových stránok o možnostiach predchádzania infekčným ochoreniam hlavne očkovaním ale i ďalšími preventívnymi opatreniami.

Pri výskyte prenosných ochorení v našom regióne individuálne informujeme obyvateľov danej oblasti o preventívnych a represívnych opatreniach, aby mali schopnosť chrániť sa pred infekčným ochorením.

## **6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ**

Skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť prenosné ochorenia

Propagujeme možnosť využívania online (e-mail) hlásenie všeobecnými lekármi pre deti a dorast a všeobecnými lekármi pre dospelých.

Kontrola kvality údajov v EPIS-e

Pracovníčky oddelenia epidemiológie priebežne zadávajú do EPIS-u údaje o prípadoch, pravidelne sledujú systém rýchleho varovania a pravidelne kontrolujú zadané údaje.

Vyhľadávať všetky relevantné údaje podľa požiadaviek legislatívy EÚ a jednotlivých EÚ sietí

U vybraných nákaz sme priebežne a aktívne sledovali zoznamy povinne hlásených položiek, ktoré sme implementovali do položiek programu EPIS.

Zadáваме všetky prípady podozrenia z nákazy v zmysle platnej legislatívy EÚ (začiatok klinických príznakov, laboratórna diagnostika, cestovateľská anamnéza, kontakty s chorými a pod.)

### Manažment epidémií

V roku 2021 sme okrem pandémie koronavírusu zaznamenali aj 2 lokálne epidémie:

#### Okres Krupina – 2

1. KA/A020/Valen 2021	lokálnaA020	Krupina	Litava S.Enteritidis	3	15. 9.
2. KA/A020-KOV 2021	lokálnaA020	Krupina	Litava S.Enteritidis	6	19. 5.

Vykonané boli príslušné protiepidemické opatrenia.

### Manažment kontaktov a ohnísk

Dokumentujeme všetky druhy protiepidemických opatrení v ohniskách výskytu prenosných ochorení.

#### Prehľad vykonaných opatrení v ohniskách

	Spolu okres Zvolen, Detva, Krupina:
Počet spracovaných ohnísk	22907
Počet chránených kontaktov očkovaním	3
Opatrenia prijaté rozhodnutím	3864
Opatrenia prijaté pokynom na mieste	22907
Počet epidémií	2
Počet lekárov hlásiacich do EPIS	4

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC

Priebežne kontrolujeme údaje zasielané do ECDC – TESSY.

## 6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Surveillance nozokomiálnych nákaz

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sme upozornili zdravotnícke zariadenia na povinnosť hlásiť nozokomiálne nákazy v zmysle Vyhlášky č. 553/2007 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia v znení noviel.

V okrese Zvolen sme v roku 2021 zaznamenali spolu 111 nozokomiálnych nákaz (ďalej len NN), v okrese Detva 27 a v okrese Krupina 22. Spolu sme vykázali 160 NN.

Nozokomiálne nákazy majú vo všetkých sledovaných okresoch (Zvolen, Detva a Krupina) za posledných 5 rokov stúpajúci charakter (viď. tabuľka nižšie) čo pripisujeme zvýšenému hláseniu NN zdravotníckymi zariadeniami.

Tab.: Hlásené NN za ostatných 5 rokov

	2017	2018	2019	2020	2021
Zvolen	15	25	82	98	117
Detva	0	5	10	23	27
Krupina	6	8	26	92	22

## 6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE, VRÁTANE BIOTERORIZMU

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo.

RÚVZ Zvolen má vypracovaný havarijný plán mimoriadnych opatrení pre región Zvolen pri hromadnom výskyte nákaz. Obsahuje okrem opatrení havarijného plánu aj opatrenia na predchádzanie vzniku a šírenia ochorení spôsobených vysokopatogénnymi vírusmi, ďalej zabezpečenie činnosti pre likvidáciu následkov použitia bojových biologických prostriedkov. Havarijný plán obsahuje postupy pri možnom vzniku pandémie chrípky.

Pracovníčky oddelenia epidemiológie spolupracujú s referátom krízového riadenia Nemocnica Zvolen a.s., ktorého úlohou je vypracovávať postupy zachytení podozrivého pacienta na vysoko nebezpečnú v priestoroch nemocnice a zabezpečenie plnenia opatrení a odborných úloh.

Sentineloví lekári odoberajú biologický materiál pri výskyte chrípky a chrípke podobných ochoreníach v rámci surveillance chrípky.

Od výskytu prvého ochorenia na COVID-19 v spádových okresoch zabezpečujeme protiepidemické opatrenia u každého nahláseného pozitívneho výsledku na spomínané ochorenie, ako aj u kontaktov s pozitívnymi osobami.

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

RÚVZ so sídlom vo Zvolene má vypracovaný havarijný plán mimoriadnych opatrení pre región Zvolen, Detva a Krupina pri hromadnom výskyte nákaz, ktorého obsahom je varovanie, reakcia na epidémie alebo na ohrozenie biologickými zbraňami.

## **6.6 ENVIROMENTIÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV**

Vykonávame odbery odpadovej vody z ČOV Zvolen – Pustý Hrad na sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov. Zabezpečujeme transport odpadovej vody do virologického laboratória v Banskej Bystrici. Odber odpadovej vody je podľa harmonogramu RÚVZ Banská Bystrica. Doposiaľ boli všetky laboratorne vyšetrenia vzoriek odpadovej vody negatívne.

## **6.7 PREVENCIA HIV/AIDS**

V rámci Národného programu prevencie HIV/AIDS v SR na roky 2017 – 2021 boli v spolupráci s oddelením podpory zdravia vykonané prednášky pre žiakov základných škôl. Cieľom aktivít odd. epidemiológie je zvýšenie úrovne informovanosti v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Oddelenie epidemiológie aktívne spolupracuje s laboratóriom Nemocnice Zvolen, a. s., ktoré poskytuje laboratórnu diagnostiku HIV. V prípade pozitívneho výsledku pracovníci oddelenia epidemiológie taktiež spolupracujú s NRC pre HIV/AIDS.

Údaje získané nasledujúcim epidemiologickým šetrením sa zaznamenávajú do Epidemiologického informačného systému, a tak sú podkladom na sledovanie epidemiologickej situácie.

## **6.8. PORADNE OČKOVANIA**

V RÚVZ so sídlom vo Zvolene je zriadená Poradňa na podporu očkovania, ktorej cieľom je zvýšenie informovanosti o očkovaní, oboznamovanie o význame očkovania a ochoreniach preventabilných očkovaním.

V rámci poradne na podporu očkovania poskytujeme poradenstvo a konzultácie ohľadom povinného pravidelného očkovania, odporúčaného očkovania, očkovania osôb profesionálne vystavených zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz a osôb cestujúcich do zahraničia.

Adresa a konzultačné hodiny sú zverejnené na internetovej stránke RÚVZ so sídlom vo Zvolene.

## **9. Oddelenie PODPORY ZDRAVIA**

### **9.1 ZDRAVOTNÉ UVEDOMENIE A SPRÁVANIE SA OBYVATEĽOV SR**

V roku 2021 nebol realizovaný ďalší zber údajov sledovaných ukazovateľov zdravotného uvedomenia a správania sa obyvateľov SR.

Výsledky za obdobie 2013, 2016, 2019 sú k dispozícii v publikácii Zdravotné uvedomenie obyvateľov SR v rokoch 2013-2016 a 2019.

Počas roka 2021 sme zrealizovali 7 aktivít na zvýšenie pohybovej aktivity obyvateľstva s počtom edukovaných 41. Na ozdravenie výživy a pitného režimu detí i dospelých sme pripravili 22 aktivít so 188 edukovanými. Prevenciu sociálne patologických javov so zameraním sa na fajčenie detí, mládeže a dospelých sme riešili v 3 prípadoch s 56 edukovanými včítane zdravotno-výchovných intervencií pre prevenciu látkových závislostí. Podporu zdravia obyvateľov rómskych osád sme riešili operatívne v rámci potrieb súvisiacich s pandémiou COVID 19. Zrealizovali sme 2 prednášky pre mládež v oblasti výchova k partnerstvu a rodičovstvu pre 48 edukovaných.

Podporu duševného zdravia populácie formou zdravotno-výchovných a poradenských činností sme zrealizovali 8 krát u 155 edukovaných. Prevenciu HIV/AIDS sme riešili dvakrát s 27 edukovanými študentmi. Prevenciu civilizačných ochorení srdca a ciev sme zabezpečili v 2 prípadoch s 36 edukovanými. Znižovanie nárastu ochorení diabetes mellitus sme ovplyvňovali 2 aktivitami s 33 edukovanými. Prevenciu osteoporózy sme realizovali v 1 prípade s 18 edukovanými. Prevenciu onkologických ochorení sme realizovali v 2 prípadoch s 32 edukovanými. Venovali sme sa cca 75% aktivitám mimo OPZaVkZ v spolupráci s oddelením hygieny detí a mládeže a oddelením epidemiológie pri RÚVZ Zvolen v rámci pandémie COVID 19.

Počas roka 2021 sme spolu zrealizovali 52 aktivít z toho 40 pre deti a mládež a 12 pre obyvateľov v produktívnom veku s počtom edukovaných 655 so zameraním sa osvetu a zvyšovanie zdravotného uvedomenia.

Realizáciu jednorazových aktivít podľa kalendára WHO v čase pandémie COVID 19 sme riešili alternatívne, päťkrát. V rámci Linky na odvykanie od fajčenia sme intervenovali a konzultovali s 33 volajúcimi a v cca 35 prípadoch sme intervenovali a šírili osvetu formou špecifických konzultácií so zameraním na usmernenia pri ochorení na COVID 19. Dvanásťkrát sme informovali verejnosť cez webový portál RÚVZ Zvolen. V priestoroch RÚVZ Zvolen sme vytvorili 19 informačno-edukačných panelov pri príležitosti významných európskych a svetových dní.

Počas roka 2021 sme zrealizovali 26 prednášok. Zoznam prednášok s aktuálnou tematikou tvorí súčasť dokumentu Výročnej správy za rok 2021.

## 9.2 PRIESKUM ZDRAVOTNEJ GRAMOTNOSTI OBYVATEĽOV SR

Na prieskume M-POHL sme participovali v roku 2020. Výsledky HLS 19 sú k dispozícii v publikácii : Európsky prieskum zdravotnej gramotnosti v SR 2019 -2021.

### 9.3 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SR – spádová oblasť RÚVZ Zvolen

- V roku 2021 bolo celkom v PZ vyšetrených 117 dospelých klientov z toho 47 ( 40,20 %) je zaevidovaných v TZS a 70 ( 59,82 %) mimo TZS. Počet prvovýšetrených 21 (44,70 % ) z toho 7 mužov ( 33,33%) a 17 ( 80, 10%) žien. Opakovane vyšetrených 25 ( 53,20 %) toho 5 mužov (20%) a 20 žien (80%).
- Mimo TZS evidujeme 70 vyšetrených klientov (59,82%) toho 16 mužov (22,85%) a 54 žien ( 77,14%). Vekový priemer záujemcov o vyšetrenie 48 rokov. S mobilnou PZ sme v spolupráci s VŠZP a.s. pobočka Zvolen vyšetrovali zamestnancov (25) Marína š.p. Kováčová 24.6.2021, ŽSR Zvolen (34), 19.8.2021 a Technická univerzita Zvolen (36), 27.9.2021. V teréne sme vyšetrovali celkový cholesterol, ojedinele glukózu, skladbu tela, tlak krvi. Záujemcovia boli s prevažne stredoškolským a vysokoškolským vzdelaním, fajčiari (10) boli oboznámení s možnosťou využiť služby PZ pri odvykaní od fajčenia. 57 klientov malo zvýšené hladiny celkového cholesterolu nad 5,0 mmol/l, len 3 už boli liečení. 14 klientov malo TK vyšší ako 140/90 z toho 7 už bolo liečených. Hladiny glukózy v dvoch prípadoch boli v norme. Väčšina vyšetrovaných udávala nepravidelnosť v stravovaní, stres v práci i doma. Niektorí mali pravidelnú pohybovú aktivitu a napriek tomu problémy so spánkom. Všetci zúčastnení v rámci cieleného poradenstva k úprave životosprávy boli oboznámení i s možným on line poradenstvom v rámci PZ.
- U klientov v TZS je evidovaných 288 výkonov, a to anamnézy 9, antropometria 48, TZ, pulz 44, cholesterol 48, glukóza 47, triglyceridy 37, HDL 11, % tuku 34, riziko KVCH 9, odporúčenie LPS 1.
- Počet návštev klientov vo vekových skupinách bol nasledovný: jedenkrát prišlo vo vekových skupinách 20-24 rokov : 2 záujemcovia z toho jeden muž a jedna žena, 25-34: 4 z toho 1 M, 3 Ž, 35-44: 9 z toho 1 M, 8 Ž, 45-54: 9 z toho 2 M, 7 Ž, 55-64: 16 z toho 2 M,14 Ž, 65+: 6 z toho 2 M, 4 Ž. Dvakrát navštívila PZ jedna žena v kategórii 55-64rokov. Prevládajúce bolo stredoškolské vzdelanie.
- Základné prvé vyšetrenie spolu: 22 klientov z toho 4 M,18 Ž.
- Kontrolné vyšetrenie spolu : 26 z toho 5 M, 21 Ž.
- Celkom : 48 z toho 9 M, 39 Ž. Prevládali ženy so stredoškolským vzdelaním.

Z analýzy dynamiky zistených parametrov opakovane vyšetrených klientov v danom roku vyplýva, že u mužov došlo k 60 % poklesu hladín celkového cholesterolu , u žien 15,8%, spolu pokles : 25%. Glukóza u mužov pokles : 20%, ženy : 23,5%, spolu pokles :22,7%. Triglyceridy u mužov nárast: 100%, ženy nezmenené TG: 14,5%. TK-S muži nezmenený, ženy TK-S pokles: 16,7%. TK-D muži nezmenený v 25%, ženy TK-D pokles :5,6%. HDL muži nezmenené, ženy HDL pokles : 50%. LDL muži : nezmenené, ženy LDL pokles : 50%. Muži BMI nezmenené : 80%, ženy BMI pokles : 4,2%. WHR muži pokles : 20%, ženy WHR nezmenené: 57,9%. celkom pokles cholesterol : 25%, glukóza : 22,7%, TG : 0%, TK-S : 13,6%, TK-D : 4,5%, HDL : 60%, LDL: 20%, BMI: 4,2%, WHR : 4,2%.



## 9.4 NÁROPNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCI OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Zrealizovali sme :

- Prednáška pre príslušníkov armády SR, ktorí vypomáhali počas pandémie COVID 19 na RÚVZ Zvolen na tému „Stravovanie a význam pohybu v čase krízy“ – máj 2021
- Športový deň zamestnancov RÚVZ Zvolen – Tatry, jún 2021
- *Panel Pohybom ku zdraviu – priestory RÚVZ Zvolen 10.5.2021*
- Lokálna Kampaň „Schody ako výzva“, realizujeme už od r. 2009 pre zamestnancov RÚVZ Zvolen a verejnosť. Odstavený bol výťah cca 3 mesiace. V čase prevádzky výťahu je možná voľba používať schody, nie výťah na pracovisku
- Ranná fitminútka – telocvičňa RÚVZ Zvolen pre zamestnancov, podľa potreby od 1.6.2017. Dobrovoľná pohybová rozcvička
- Registrácia a participácia na 7. ročníku Národnej kampane pre podporu enviromentálnej dopravy “Do práce na bicykli”, ktorá prebiehala v júni 2021. Zaregistrovali sme 4-členný súťažný tím RÚVZ Zvolen“
  - Prednáška „Prevencia karcinómu hrubého čreva a konečníka“ 15 externých študentov SZŠ Zvolen – 9.2. 2021
  - Oslovenie ZŠ k zapojeniu sa do súťaže „Nakresli zdravie“ v 1. polroku šk.r.2020/21- zapojených 20 ŽS/ 150 výkresov, do žrebovania išiel výber 3 prác detí. Výsledky boli zverejnené na webovom portáli ÚVZ SR Bratislava aj RÚVZ Zvolen

### 9.4.1 VYZVI SRDCE K POHYBU – Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie

RÚVZ Zvolen participoval na IX. ročníku kampane s celoslovenskou pôsobnosťou v termíne od 10.5.-1.8. 2021. Začiatok súťaže bol vyhlásený pri príležitosti Svetového dňa pohybom ku zdraviu. Gestorom bol RÚVZ Banská Bystrica, pod záštitou ÚVZ SR. Online sme oslovili k spolupráci organizácie a firmy v spádovom území RÚVZ Zvolen, ako LINDMOBLER SLOVAKIA, s.r.o. Krupina, Slavia Production system a.s. Dúbravy, PPS Group a.s. Detva, CAS s.r.o. Zvolen, Mäspoma spol. s.r.o. Zvolen, Zvolenská mliekareň s.r.o. Zvolen. Záujemci sa online prihlasovali cez webový portál RÚVZ Banská Bystrica , kde prebehol aj zber vyplnených účastníckych listov, ktoré po skončení súťaže boli celoplošne spracované a zaradené do žrebovania, ktoré bolo 13.9.2021. 10 výhercov získalo darčekové poukážky na nákup športových potrieb a traja z nich personalizované jedálničky. Účelom súťaže bolo osvojiť si pravidelný pohyb. Zapojilo sa 356 účastníkov.

## 9.5 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT

Komunikovali sme a podľa potreby priebežne riešili reálne, neočakávané podnety zástupcu n.o. Zdravé komunity v rámci prevencie v súvislosti s pandemiou COVID 19 napr. nezaevidovanie jednotlivcov z rómskych komunít do systému EPIS – kontakty, dohľadovanie súvislostí s panedemickou OČR a iné.

## **9.6 STRATÉGIA ROZVOJA PORADENSKÝCH CENTIER OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA**

Výstupom bude jednotná stratégia rozvoja PCOPZ zložená zo stratégií rozvoja základného poradenstva a špecializovaných poradní. Participovali sme aj na pripomienkovaní nového TZS.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva  
so sídlom v Žiari nad Hronom**

# 1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Úlohy stanovené ÚVZ SR: splnené v stanovených termínoch

## Podiel a dosiahnuté výsledky na plnení programov a projektov RÚVZ v SR

Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia sa v roku 2021 podieľalo na plnení dvoch úloh z Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2020 a ďalšie roky (úlohy 1.1, 1.2.).

### 1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom v rámci svojich možností vykonáva aktivity na plnenie cieľov NEHAP V. Jeho hlavným cieľom je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia, redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami. RÚVZ v Žiari nad Hronom vykonáva monitoring kvality pitnej vody na spotrebiskách verejných vodovodov prostredníctvom RÚVZ v Banskej Bystrici, vykonáva štátny zdravotný dozor nad hromadným zásobovaním obyvateľov pitnou vodou, ale aj individuálnym zásobovaním pitnou vodou vo verejnom záujme (vodné zdroje, ktoré zásobujú pitnou vodou bytové domy, rekreačné zariadenia, domovy sociálnych služieb) a vykonáva monitoring kvality vôd určených na kúpanie.

V roku 2021 sa RÚVZ v Žiari nad Hronom zapojil do plnenia úlohy definovanej ako aktivita č. 9 „Monitoring vzoriek životného prostredia so zameraním na stanovenie prítomnosti baktérií rodu Legionella, predovšetkým v zariadeniach s pobytom osôb s oslabenou imunitou a zníženie rizika závažných ochorení spôsobených mikroorganizmami“. V rámci 1. etapy, ktorá mala byť realizovaná v roku 2020, mal byť uskutočnený odber vzoriek v zariadení poskytujúcom sociálne služby. Z dôvodu zlej epidemiologickej situácie súvisiacej s ochorením COVID – 19 bol odber vzoriek vykonaný v máji 2021.

Vo vytypovanom zariadení poskytujúcom sociálne služby (DD a DSS) bola odobratá 1 vzorka pitnej vody, 4 vzorky tečúcej teplej vody a 4 stery z koncových častí vodovodných batérií, resp. sprchových hlavíc. Vzorka pitnej vody bola vyšetrená v minimálnom rozsahu analýz podľa požiadaviek Vyhlášky MZ SR č. 247/2017 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kontrole kvality pitnej vody, programe monitorovania a manažmente rizík pri zásobovaní pitnou vodou a zároveň na výskyt baktérií rodu Legionella. V tečúcej teplej vode a v steroch bola zisťovaná prítomnosť baktérií rodu Legionella. Baktérie rodu Legionella neboli zistené v pitnej vode a tečúcej teplej vode. Zo 4 odobratých sterov bola zistená prítomnosť Legionelly pneumophyla sérotyp 9 v dvoch steroch, pričom išlo v jednom prípade o koncové rameno vodovodnej batérie v čajovej kuchynke THP pracovníkov a v druhom prípade o koncové rameno vaňovej vodovodnej batérie v kúpeľni určenej pre imobilných klientov. V stere odobratom zo sprchovej hlavice tej istej vaňovej vodovodnej batérie v kúpeľni určenej pre imobilných klientov prítomnosť baktérií rodu Legionella nebola zistená. Laboratórnymi rozbormi bolo preukázané, že baktérie rodu Legionella boli zistené v tých koncových častiach rozvodov, ktoré nie sú pravidelne používané a využívajú sa iba sporadicky.

Prevádzkovateľ domova dôchodcov a domova sociálnych služieb bol písomne oboznámený s výsledkami laboratórnych rozborov, ako aj opatreniami, ktoré je potrebné zabezpečiť za účelom eliminácie baktérií rodu Legionella. Opatrenia boli uskutočnené s tým, že boli vyčistené a vydezinfikované vodovodné batérie, v ktorých bola zistená prítomnosť Legionelly pneumophyla, teplota v celom rozvodnom systéme bola zvýšená zo 48 °C na 53 °C. V roku 2022 sa pokračuje v úlohe s tým, že budú odobraté vzorky vôd a sterov v predmetnom zariadení, za účelom zistenia, či sú vykonané nápravné opatrenia dostatočné a účinné.

Ďalej RÚVZ v Žiari nad Hronom, odd. HŽPZ vykonáva dozor nad dodržiavaním podmienok v bytových priestoroch ľudí v zariadeniach podliehajúcich výkonu ŠZD (tepelná – vlhkostná mikroklima, vetranie a vykurovanie, osvetlenie, preslnenie) a spolupracuje s orgánmi miestnej samosprávy a s inými organizáciami štátnej správy pri riešení problémov bývania. Najväčším a najškodlivejším znečisťovateľom vnútorného ovzdušia je fajčenie. V roku 2021 vykonali pracovníci odd. HŽPZ 39 kontrol na ochranu nefajčiarov v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo, v telovýchovných zariadeniach a zariadeniach DD a DSS. V týchto zariadeniach nebolo zistené porušenie zákazu fajčenia. Odd. HŽPZ posudzuje možnú expozíciu obyvateľstva hluku pri navrhovaní všetkých druhov stavieb v rámci vydávania záväzných stanovísk pre územné plány, na územné konanie stavieb, ale aj pri riešení podnetov obyvateľov na obťažujúci hluk z voľnočasových aktivít (obytná zóna, viacúčelové ihriská). V odôvodnených prípadoch vyžaduje zhodnotenie radónového rizika stavebných pozemkov.

## **1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV**

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR III, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom Protokol o vode a zdraví.

V spádovom území RÚVZ v Žiari nad Hronom – v okresoch Žiar nad Hronom, Banská Štiavnica a Žarnovica je dobrá zásobovanosť obyvateľov pitnou vodou z verejných vodovodov. Počet zásobovaných obyvateľov z verejných vodovodov v okrese Žiar nad Hronom je 44 268, čo je 91,87 %, v okrese Banská Štiavnica je 15 965, čo je 96,63 % a v okrese Žarnovica je 24 301 čo je 89,91 %. V spádovom území RÚVZ Žiar nad Hronom sa závažnejšie nedostatky v kvalite vody vyskytli vo verejných vodovodoch Banská Hodruša a Nová Baňa, časť Pod sekvojou. Prevádzkovateľom verejných vodovodov bolo uložené rozhodnutie o zákaze používať vodu na pitie a varenie. Do odstránenia nedostatkov bolo v oblastiach zásobovaných z uvedených vodovodov zabezpečené náhradné zásobovanie pitnou vodou. Vo verejných vodovodoch Slaská, Píla, Hodruša Hámre časť Kopanice, Štiavnické Bane, Močiar, Podhorie a Banská Hodruša sa vyskytla zhoršená kvalita vody vo fyzikálnochemických ukazovateľoch, pričom vo vodovodoch Podhorie a Banská Hodruša neboli dodržané požiadavky platnej legislatívy v ukazovateľoch farba, zákal a absorbancia. Vo vodovodoch Kopanice, Slaská a Močiar boli prekročené požiadavky platnej legislatívy v ukazovateli absorbancia a vo vodovode Píla aj zákal a pH. V obci Štiavnické Bane boli zistené zvýšené hodnoty mangánu. Zhoršená kvalita pitnej vody bola zistená hlavne v prípade zvýšených zrážok v čase odberu vôd. Ide o podzemné vodné zdroje. Prevádzkovateľom verejných vodovodov je StVPS a. s., závod 06 Zvolen, Žiar nad Hronom a v niektorých prípadoch obce. Pre verejný vodovod Janova Lehota bol vybudovaný nový vodný zdroj, ktorý

bol v roku 2021 skolaudovaný. Je naplánované napojiť verejný vodovod Vyhne na Pohronský skupinový vodovod. Pre verejný vodovod Jastrabá sa plánuje využívať vodný zdroj Turčekovský skupinový vodovod. V okolí vodných zdrojov pre verejný vodovod Slaská dochádza k ťažbe dreva, čo môže spôsobovať zhoršenú kvalitu vody v prameňoch. V meste Banská Štiavnica je mimo prevádzky vodárenská nádrž Rozgrundt, z dôvodu zhoršenia senzorických vlastností vody.

V rámci ŠZD bolo v roku 2021 vykonaných 32 kontrol verejných vodovodov. Oproti roku 2020 došlo k miernemu zvýšeniu počtu kontrol verejných vodovodov. Za rok 2021 bolo odobratých 203 vzoriek pitných vôd z verejných vodovodov, z toho v okrese Žiar nad Hronom bolo odobratých 106 vzoriek, v okrese Žarnovica 58 vzoriek a v okrese Banská Štiavnica 34 vzoriek vôd. RÚVZ zistil závažné nedostatky v kvalite pitnej vody vo verejných vodovodoch Banská Hodruša a Nová Baňa, časť Pod sekvojou, kde vydal zákaz používať vodu na pitie a varenie. Ďalej vydal opatrenie rozhodnutím zabezpečiť dostatočné množstvo zdravotne bezpečnej pitnej vody v 10 prípadoch, a to vo verejných vodovodoch Lehôtka pod Brehmi, Lovčica - Trubín, Prestavky, Slaská, Vyhne, časť dolná, Močiar (2x), Baďan, Dekýš a Podhorie. Opatrenia boli vydané pre prevádzkovateľa verejných vodovodov StVPS a. s., závod 06 Zvolen, Žiar nad Hronom a obec Podhorie, ktorá je prevádzkovateľom vodovodu v obci. RÚVZ vydal 22 podnetov na odstránenie nedostatkov zistených v kvalite vody z verejných vodovodov Dolná Ves (2x), Kosorín, Lehôtka pod Brehmi, Nevoľné, Prochot, Trnavá Hora, Dekýš (2x), Baďan, Svätý Anton, Píla (2x), Nová Baňa časť Stará Huta a pre StVPS a. s., závod 06 Zvolen, Žiar nad Hronom a verejné vodovody v prevádzke obcí: Dolná Ždaňa, Podhorie, Štiavnické Bane, Hodruša Hámre časť Mikuláš, Hodruša Hámre časť Kopanice (2x) a Trnavá Hora, časť horná.

V rámci monitoringu kvality vody určenej na kúpanie za rok 2021 bolo odobratých 35 vzoriek vôd z Vindšachtského, Veľkého Richnavského, Počúvadlianskeho, Veľkého Kolpašského a Dolno Hodrušského jazera. Z laboratórnych výsledkov kvality vody vyplynulo, že neboli zistené nedostatky v kvalite vody. Vody určené na kúpanie nemajú prevádzkovateľov, kvalitu vody počas kúpacej sezóny monitoruje len RÚVZ v Žiari nad Hronom. V priebehu kúpacej sezóny 2021 boli 21.07.2021 informatívne odobraté vzorky vôd aj z ďalších prírodných vodných nádrží, ktoré sú počas kúpacej sezóny využívané na kúpanie a to: Hodruša Hámre – Kopanice, Banská Štiavnica - Klinger, Belianske jazero v k. ú. Banská Štiavnica, Štiavnické Bane – Evičkinovo jazero a Nová Baňa - Tajch. Z každej vodnej plochy bola odobratá jedna vzorka vody. Odobraté vzorky vôd z vodných plôch Kopanice, Klinger, Belianske jazero, Evičkinovo jazero a Tajch, vyhovovali vo vyšetrených mikrobiologických, biologických a fyzikálno – chemických ukazovateľoch požiadavkám vyhlášky č. 309/2012 Z. z. Tieto vodné plochy v roku 2021 využívali na kúpanie veľké počty ľudí, najmä vodné plochy Belianske jazero a Klinger. V budúcnosti bude potrebné prehodnotiť vyhlásené kúpacie oblasti, nakoľko sa návštevnosť v regióne Banská Štiavnica enormne zvýšila.

RÚVZ v Žiari nad Hronom, odd. HŽPZ pravidelne pracuje v Informačnom systéme Vody na kúpanie, ktorý je funkčný od roku 2007. V roku 2010 sme začali pracovať aj v Informačnom systéme Pitná voda, do ktorého boli vložené výsledky monitoringu kvality pitnej vody z verejných vodovodov za roky 2008 až 2021. Na webovej stránke úradu sú uverejňované výsledky monitoringu kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch v spádovom území RÚVZ Žiar nad Hronom a počas kúpacej sezóny aj informácie o kvalite vôd určených na kúpanie. Cez IS Vody na kúpanie sú spracovávané aj správy o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na kúpaciu sezónu, o vyhodnotení priebehu kúpacej sezóny na jej konci a týždenná aktualizácia údajov o priebehu kúpacej sezóny na prírodných a umelých

kúpaliskách. Cez informačné systémy sú spracované výročné správy o pitnej vode a o vode na kúpanie za každý rok. Pracovníci oddelenia v spolupráci so zástupcami obcí, v katastri ktorých sa nachádza 5 lokalít vôd určených na kúpanie, ktoré nemajú prevádzkovateľa, zabezpečili zhotovenie a umiestnenie tabúľ s plážovým profilom vody určenej na kúpanie.

## **2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA**

### **2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE**

#### ***2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)***

Regionálny úrad verejného zdravotníctva (ďalej len RÚVZ) v Žiari nad Hronom vedie evidenciu rizikových prác o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v subjektoch spádového územia okresov Žiaru nad Hronom, Žarnovica a Banskej Štiavnice. Podľa štandardných výstupov programu ASTR sme k 31.12.2021 evidovali 3946 osôb v riziku, z toho 665 žien. V tretej kategórii rizikových prác 3401 osôb z toho 661 žien a v štvrtej kategórii rizikových prác 545 osôb z toho 4 ženy. Evidenciu rizikových prác prehodnocujeme podľa vyhlášky MZ SR č. 220/2019 Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MZ SR č.448/2007 Z.z. Priebežne aktualizujeme vydané rozhodnutia o určení rizikových prác. Celkom bolo vydaných 24 rozhodnutí o určení rizikových prác. V rámci ŠZD sme v roku 2021 vykonali 112 kontrol u tých zamestnávateľov, kde sú vyhlásené rizikové práce, pričom kontroly aj na týchto pracoviskách boli zamerané na pravidlá a opatrenia ÚVZ SR v súvislosti s pandemiou COVID-19. Úloha sa naďalej plní priebežne.

#### ***2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické***

V rámci ŠZD sme sa zamerali na kontrolu chemických látok používaných na pracoviskách, na zabezpečenie ochrany zdravia pri skladovaní, predaji a manipulácii s veľmi toxickými látkami a zmesami. Bolo vykonaných 10 kontrol na zabezpečenie ochrany zdravia pri výrobe, skladovaní a manipulácii s toxickými látkami a prípravkami a veľmi toxickými látkami a prípravkami vrátane práce s azbestom a to najmä vo výrobných spoločnostiach. Ďalej boli kontrolované lekárne, predajne záhradkárskych potrieb a existujúce poľnohospodárske spoločnosti. Zamestnávateľom bolo poskytnutých 21 konzultácií týkajúcich sa platnej legislatívy, skladovania nebezpečných chemických látok, vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku v súvislosti s prácou s chemickými látkami a toxickými látkami.

Do 31.12.2021 sme sa spolu s SIŽP zúčastnili na troch spoločných previerkach podľa zákona č.128/2015 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmenách a doplnení niektorých zákonov, a to v spoločnosti CMK, s.r.o. Žarnovica, v spoločnosti Zväz pre skladovanie zásob a.s., Hronský Beňadik a v Slovalco a.s., Žiar nad Hronom. Pri kontrolách neboli uložené opatrenia.

Bolo podaných 25 oznámení o začatí regulácie živočíšnych škodcov. V oznámeniach boli všetky požadované informácie podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

RÚVZ v Žiari nad Hronom nezaevidoval ani jednu mimoriadnu situáciu alebo haváriu.

#### ***2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém***

V riziku karcinogénnych a mutagénnych faktorov pracuje 109 pracovníkov, z toho 5 žien. V tretej kategórii rizikových prác 77 osôb z toho 5 žien a v štvrtej kategórii rizikových prác 32 osôb z toho 0 žien, ktoré evidujeme podľa vyhlásených rizikových prác (ASTR) k 31.12.2021.



V sledovanom období sme vydali 82 rozhodnutí na likvidáciu azbestu, pričom 2 rozhodnutia boli vydané pre práce v interiéroch - odstraňovanie a opravy odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách. 80 rozhodnutí bolo vydaných na likvidáciu AZC materiálov v exteriéroch a to najmä odstraňovanie AZC materiálov zo striech, obkladové dosky balkónov a odvoz zloženého materiálu s obsahom AZC. Spoločnosti, ktoré likvidovali AZC materiály predložili osvedčenie ÚVZ SR na uvedené práce a ich zamestnanci, ktorí tieto práce vykonávajú boli do pracovného procesu zaradení na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. V rámci ŠZD sme kontrolovali najmä označenie kontrolovaného pásma, hygienické slučky, šatne, dodržiavanie zákazu fajčenia na pracovisku, používanie OOPP, dodržiavanie prestávok počas práce, výskyt mimoriadnych situácií počas sanácie AZC materiálov. Vykonali sme 11 kontrol, ktoré boli zamerané na odstraňovania AZC materiálov v bytových domoch (odpadové rúry) a zo striech budov. V roku 2021 nebol zaznamenaný žiadny podnet na odstraňovanie AZC materiálov.

## **2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI**

### **2.2.1 Zdravé pracoviská**

Pokračovaním projektu Zdravé pracoviská sa dopĺňajú a analyzujú rizikové faktory, sleduje sa zdravotný stav zamestnancov rizikových profesií. V spolupráci so zamestnávateľom hodnotíme výsledky objektívnych meraní faktorov práce a pracovného prostredia. Zamestnanci v rámci projektu vyplnili 21 dotazníkov informovanosti.

Individuálne výjazdy s „Poradňou zdravia“ priamo k prevádzkovateľom v roku 2021 z dôvodu globálnej krízy COVID-19 neboli realizované.

### **2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci**

Oddelenie pripravilo prezentáciu pre ústavný seminár RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom na tému: „Rúška a respirátory“ spolu s videom (praktickou ukážkou) v súvislosti s pandémiou COVID-19. Uvedený materiál pomáhal odborne argumentovať u zamestnávateľov (prípadne im bol poskytnutý), prečo sú dôležité respirátory na pracoviskách počas pandémie COVID-19 a z akého dôvodu je nutné kontrolovať ich nosenie u zamestnancov, ako jedno z preventívnych zdravotných opatrení.

### 3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITELSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN
3.1	<b>MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI</b> <i>Úloha nadväzuje na úlohy „Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025“.</i>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne	30. marec 2021
3.2	<b>Monitoring bezpečnosti PET fliaš z recyklovaných plastov</b> <i>Úloha nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti a ochranu zdravia obyvateľov SR.</i>	ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade
	ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade	31. marec 2023

#### 3.1 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

##### Cieľ

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

##### Gestor

ÚVZ SR

##### Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR a RÚVZ v SR

##### Anotácia

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8. 3. 2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu - postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospelaj populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní so zameraním na uzavretý systém spoločného stravovania napr. zariadenia sociálnych služieb a stravovacie zariadenia v nemocničných zariadeniach.

##### Etapy riešenia

###### I. Etapa:

- RÚVZ v sídle kraja odobrať najmenej 10 vzoriek hotových pokrmov (5 vzoriek uzavretý systém a 5 vzoriek verejné stravovanie / každé RÚVZ) (celé obedové menu) a 3 vzorky chleba alebo pekárskych výrobkov (od výrobcov SR) v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli.  
T: 31. 12. 2020  
Z: RÚVZ v sídle kraja pod koordináciou KO v HV
- Výsledky spracované podľa komodity v tabuľkovej forme zaslať na RÚVZ so sídlom v Trenčíne v termíne do 30. 01. 2021  
Z: RÚVZ v sídle kraja pod koordináciou KO v HV

## II. Etapa:

Prípraviť záverečnú správu za SR v termíne do 30.03.2021 - RÚVZ so sídlom v Trenčíne v spolupráci s ÚVZ SR.

### **Vyhodnotenie:**

V rámci riešenia úlohy v roku 2021 RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom nebol zaradený krajskou odborníčkou v HV medzi pracoviská odoberajúce vzorky na laboratórne vyšetrenie na obsah soli.

### **Výstupy**

Záverečná správa - pre sledovanie vývoja v oblasti príjmu soli prostredníctvom hotových pokrmov, chleba a pečiva v zariadeniach spoločného stravovania uzatvoreného typu.

## **3.2 MONITORING BEZPEČNOSTI PET FLIAŠ Z RECYKLOVANÝCH PLASTOV**

### **Cieľ**

Monitoring bezpečnosti PET fliaš vyrábaných s rôznym podielom recyklovaného vstupného materiálu (regranulátu) z hľadiska možnej migrácie látok (monoméry, neúmyselne pridané látky - degradačné, reakčné produkty a nečistoty). Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti vstupných surovín (regranulátov) ako aj finálnych výrobkov - PET fliaš vyrábaných v SR, na výrobu ktorých bol použitý recyklovaný vstupný materiál a tým zabezpečenie ochrany zdravia ľudí.

### **Gestor**

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade

### **Riešiteľské pracovisko**

RÚVZ so sídlom v Poprade

### **Anotácia**

V súlade s celoeurópskym trendom zameraným na zvyšovanie podielu recyklovaných plastov v PET fľašiach, vyplýva povinnosť výrobcov zvyšovať obsah regranulátu vo finálnych výrobkoch. Z prijatej „Európskej stratégie pre plasty v obehovom hospodárstve“ vyplýva povinnosť vyššej miery recyklácie a povinné používanie regranulátu v podiele 25% do roku 2025 a v podiele 30% do roku 2030. Z nariadenia Komisie (ES) č. 282/2008 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami vyplýva povinnosť vykonávať audit u výrobcov vstupných surovín (regranulát) ako aj finálnych výrobkov (PET fľaše) za účelom overenia možnej migrácie kontaminantov vyplývajúcich z použitých vstupných surovín ako aj degradačných produktov, reakčných produktov, iných NIAS (neúmyselne pridaných látok) a kontrolu efektivity dekontaminačného procesu tak, aby bola zaručená zdravotná bezpečnosť PET fliaš v súlade s čl. 3 nariadenia EP a Rady č. 1935/2004.

### **Etapy riešenia**

I. etapa: január 2021 - december 2022 – metodická príprava monitoringu; zber údajov, zavedenie nových analytických metód a analýzy vzoriek

II. etapa: 31. marec 2023 - záverečná správa

**Vyhodnotenie:**

V rámci riešenia tejto úlohy RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom nevykonával v roku 2021 monitoring bezpečnosti PET fliaš z dôvodu, že v našej územnej pôsobnosti nemáme výrobcu PET fliaš ani baliareň.

**Výstupy**

Záverečná správa

Zistené výsledky sa uplatnia pre cieľový výkon úradných kontrol nad touto komoditou výrobkov a príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

**Ukončenie úlohy**

31. december 2022

**Záverečná správa**

31. marec 2023

## 4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

### 4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

#### Cieľ:

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

#### Gestor:

ÚVZ SR

#### Riešiteľské pracoviská:

RÚVZ v SR

#### Anotácia:

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dorastovej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická inaktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

Súčasťou projektu je aj získavanie údajov o antropometrických charakteristikách detí vybraných vekových skupín v súvislosti so stúpajúcim trendom výskytu obezity prostredníctvom projektu COSI. V roku 2019 sa zrealizovala druhá etapa tohto projektu v nadväznosti na predchádzajúcu etapu, realizovanú v roku 2015.

#### Etapy riešenia:

Každoročne od roku 2015 do roku 2025 realizovať priority a) b) a c). Každé tri roky realizovať aktivity v rámci priority d):

##### a) Podpora zdravého štartu do života

- zamerať sa v rámci poradní zdravia na matky s deťmi na materskej dovolenke. Výchovné aktivity zamerané na poradenskú a konzultačnú činnosť v oblasti zdravého životného štýlu, prevencie obezity realizovať v zariadeniach kde sa stretávajú matky s deťmi napr. materské centrá, rodičovské centrá.

S pracovníkmi materských centier sa nepodarilo nadviazať aktívnu spoluprácu. O prednášky, alebo zdravotno-výchovný materiál oddelenia podpory zdravia, neprejavili záujem. Oddelenie podpory zdravia pokiaľ to umožňovala epidemiologická situácia v rámci 28 prednášok na základných a stredných školách o zdravej výžive a o zdravom životnom štýle zahrnuli aj prednášky o obezite.

##### b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

- zabezpečiť kontrolu predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov s cieľom zistiť, aké je percentuálne zastúpenie ponúkaných zdravých druhov potravín a potravín s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli, ktoré nezabezpečujú zdravý vývoj dieťaťa a prispievajú k riziku vzniku nadhmotnosti až obezity.

V spádovom území RÚVZ v Žiari nad Hronom sa nachádza 1 školský bufet a 3 nápojové automaty pri základných školách a 11 školských bufetov a 8 nápojových automatov umiestnených v objektoch stredných škôl a v domove mládeže. Bufety poskytujú doplnkové stravovanie, pričom sortiment je doplnený aj o potraviny s množstvom prebytočnej energie, resp. potravín s vysokým obsahom soli. Nápojové automaty, ktoré sú umiestnené v stredoškolských objektoch v počte 8, majú sortiment nápojov rôznych druhov kávy. Všetky nápojové automaty sú označené, že ide o kávu bez obsahu kofeínu. V nápojových automatov sa nenachádzajú nápoje s obsahom kofeínu – ice cafe, kofola, coca cola a pepsi cola. Prevádzkovateľmi všetkých uvedených zariadení sú fyzické osoby oprávnené na podnikanie a v jednom prípade škola, ktorým na základe žiadostí RÚVZ v Žiari nad Hronom vydal súhlasné rozhodnutia na posúdenie priestorov zariadení do prevádzky.

Sortiment by mal byť v súlade s odporúčaniami racionálnej výživy s cieľom znižovať riziká výskytu chronických neprenosných ochorení, vrátane obezity.

Pri ŠZD vykonaných v predchádzajúcich obdobiach je opakovane zistené, že napriek snahe prevádzkovateľov a pestrej ponuke sortimentu zdravej výživy, deti naďalej uprednostňujú bagety z bielej múky (šunkové, syrové, zeleninové), hot-dogy, obložené žemle, sladké pečivo, langoše, párky, balené šaláty, cukrovinky, chipsy, sladké nápoje (ochutené minerálne vody, džúsy, ľadový čaj). O ponúkaný sortiment ako sú celozrnné obložené výrobky, mliečne výrobky, ovocie a neochutené minerálne vody zo strany detí pretrvávajú stále výrazne menší záujem. Odber vzoriek ani ŠZD v školských bufetoch nebol vykonaný pre komplikovanú a nepriaznivú epidemiologickú situáciu v súvislosti s výskytom hromadne sa vyskytujúceho ochorenia, kedy ZŠ a SŠ často využívali uzatvorenie školského zariadenia ako opatrenie pre zabránenie šírenia sa ochorenia COVID-19.

- podporovať poskytovanie desiat vyrábaných a podávaných zo školskej kuchyne,

V rámci ŠZD, vykonaných v predchádzajúcom období, v jednotlivých školských stravovacích zariadeniach sa pracovníci RÚVZ v Žiari nad Hronom zameriavali aj na poskytovanie desiat. V 16 školských jedálňach sa, podľa záujmu detí, pripravujú a podávajú desiaty v pestrom sortimente.

- zabezpečiť edukačné aktivity v oblasti zdravého stravovania a zdravej výživy detí, mliečného programu pre deti, programu školské ovocie,

Realizáciu edukačných aktivít zameraných na zásady správnej výživy v plnom rozsahu zabezpečili pracovníci oddelenia výchovy k zdraviu, RÚVZ v Žiari nad Hronom. V roku 2021 uskutočnili 9 prednášok na tému zdravá výživa a 19 prednášok na tému zdravý životný štýl.

- zabezpečiť efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy,

V spádovom území pôsobenia RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom sa nachádza 106 zariadení školského stravovania. Z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie súvisiacej s výskytom ochorenia COVID-19 neboli v týchto zariadeniach vykonané kontroly v rámci úradnej kontroly potravín (ÚKP) ani v rámci ŠZD.

- kontrolovať hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania,

V územnej pôsobnosti RÚVZ Žiar nad Hronom sa v 1 školskej jedálni, v účelovej diétnej kuchyni, pripravuje diétno stravovanie – dva druhy diét, pre celkom 12 detí, ktorým bolo diétno stravovanie indikované odborným lekárom. 10 porcií obedov v obedároch, sa denne rozváža účelovým vozidlom SČK do ďalších základných škôl na území mesta.

- kontrolovať dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzovať pri realizácii pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov,

Vo všetkých sledovaných predškolských zariadeniach je denne zabezpečovaný pitný režim. Deťom sú k pokrmom podávané sladené aj nesladené čaje, sirupová voda a pitná voda, mlieko. Počas celého dňa sú pre deti v triedach k dispozícii nádoby (džbány) s pitnou vodou. V základných a stredných školách býva denne poskytovaný nápoj za obedom, nezriedka sa podáva aj pitná voda. Stravníci, prevažne pri stredných školách, majú možnosť zakúpiť si v školskom bufete stolové, ochutené a neochutené minerálne vody a džúsy.

- zisťovať počet stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach,

V školských stravovacích zariadeniach dochádza každoročne k pozvoľnému nárastu počtu stravujúcich sa detí a mládeže, o čom poukazujú údaje získané počas ŠZD v posledných rokoch. V roku 2021 nebolo možné zistiť či došlo k nárastu stravujúcich sa detí vzhľadom na komplikovanú a stále sa meniacu epidemiologickú situáciu v súvislosti s výskytom ochorení COVID-19, nakoľko boli ZŠ a SŠ zatvorené a deti sa učili dištančne.

- posudzovať energetickú a biologickú hodnotu stravy,

Vzorky stravy na zisťovanie energetickej a biologickej hodnoty stravy neboli odobraté.

- kontrolovať pestrosť stravy,

Kontrola pestrosti stravy je nedeliteľnou súčasťou každého výkonu ŠZD v školskej jedálni, v predchádzajúcom období neboli zistené nedostatky.

- kontrolovať dodržiavanie zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky

Na základe výsledkov zo ŠZD vykonaných v predchádzajúcich obdobia môžeme konštatovať, že vedúce školských stravovacích prevádzok striktnie dodržiavajú zásady zostavovania jedálnych lístkov, v súlade s vyhláškou MŠ SR č. 330/2009Z. z. o zariadení školského stravovania v súlade s OVD.

#### **c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení**

- v spolupráci s odborními školstva na krajskej úrovni /Okresný úrad BB/ a Spoločnými školskými úradmi na okresnej /mestskej/ úrovni zrealizovať školenie pracovníkov školského stravovania.

Metodik pre školské stravovanie v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Žiar nad Hronom, z dôvodu komplikovanej epidemiologickej situácie, v roku 2021 neorganizoval školenia pre vedúce školských jedální.

#### **d) Podpora pohybových aktivít**

- realizovať monitoring TV podmienok žiakov základných a stredných škôl, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, vybavenie, tepelno-vlhkostná mikroklíma a pod.)

V spádovom území RÚVZ v Žiari nad Hronom sa nachádza 49 telovýchovných zariadení pri základných a stredných školách a 40 vonkajších telovýchovných plôch a ihrísk. Jednotlivé telovýchovné zariadenia a vonkajšie telovýchovné plochy pri základných a stredných školách majú priestory posúdené rozhodnutím na uvedenie priestorov do prevádzky RÚVZ v Žiari nad Hronom. Priestorové usporiadanie a vybavenie zariadení sa posudzuje podľa príslušnej

platnej legislatívy. Tepelno-vlhkostná mikroklima v prevažnej väčšine zodpovedá požiadavkám príslušnej legislatívy.

- v rámci výkonu ŠZD sledovať využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení,

Z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie v súvislosti s hromadne sa vyskytujúcim ochorením COVID-19 sa v telovýchovných zariadeniach pri základných a stredných školách ŠZD nevykonali. V predchádzajúcom období sa telocvične po vyučovacích hodinách využívajú aj na mimoškolské aktivity, vo večerných hodinách sa telocvične prenajímajú rôznym organizáciám na športové vyžitie. Prevádzkové poriadky boli dodržiavané.

- sledovať využívanie iných športových plôch a zariadení na telovýchovu a šport v rámci výučby žiakov sledovanej školy (plaváreň, športová hala, verejné ihrisko),

Niektoré školy využívali sezónne mestské ihriská, žiaci v mestách kde sa nachádza plaváreň, organizovane navštevovali plaváreň počas hod. TV. Počas roka 2021 boli prevádzky plavární uzatvorené alebo ich prevádzka bola obmedzená opatreniami pri ohrození verejného zdravia nariadenými ÚVZ SR

- sledovať realizáciu malých foriem telesnej výchovy v školách, napr. využívanie telovýchovných chvíľok, možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok a pod.

V súkromnej umeleckej škole v Kremnici je na prízemí, svojpomocne zriadená dostatočne vybavená posilňovňa, ktorú žiaci radi a často využívajú aj počas prestávok. V iných školách sme sa telovýchovnými chvíľkami počas prestávok nestretli. Posilňovňa je svojpomocne zriadená aj v priestoroch internátu Strednej lesníckej školy v Banskej Štiavnici, ktorú študenti môžu využívať v rámci voľného času, keď sa nachádzajú v priestoroch internátu.

- monitorovať využitie hodín TV v rámci hygieny pedagogického procesu: počet hodín TV do týždňa, zaradovanie hodín TV do rozvrhu hodín, percento cvičiacich žiakov a študentov na hodinách TV, poskytovanie LTV – zdravotné cvičenia pre žiakov,

Vo všetkých sledovaných základných školách boli v týždennom rozvrhu zaradené 2 hodiny telocviku. TV sa do rozvrhu zaraduje spravidla 6., 7. a 8. vyučovaciu hodinu, obmedzená a v nevyhnutnom prípade na prvé vyučovacie hodiny.

- v pravidelných intervaloch (1x za 3 roky) sledovať počty a zdravotné indikácie u žiakov a študentov, ktorí sú úplne alebo čiastočne oslobodení od TV

Každá škola vedie presnú evidenciu rozhodnutí školy o oslobodení žiaka od cvičenia, na základe zdravotnej indikácie uvedenej v písomnom vyjadrení ošetrojúceho lekára všeobecnej zdravotnej starostlivosti pre deti a dorast, ktoré je striktné časovo ohraničené.

- zisťovať možnosti telesnej aktivity detí oslobodených od cvičenia na hodinách TV.

V žiadnej škole sa neposkytuje LTV, nakoľko školy nedisponujú špecializovanými pracovníkmi pre LTV.

- spolupráca pri riešení projektu COSI (Childhood Obesity Surveillance Initiative)

Projekt COSI v SR je súčasťou „Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 - 2025“. Projekt je realizovaný MZ SR metodikou WHO, bol schválený etickou komisiou a prebieha vo viacerých európskych krajinách. Svetová zdravotnícka organizácia bude po skompletizovaní meraní a dát analyzovať údaje zo všetkých škôl. Pre zber údajov boli na jednotlivé RÚVZ zaslané materiály – dotazník pre meranie detí, rodinný dotazník, informovaný súhlas pre rodičov a dotazník pre školy. Zber údajov pre projekt sa riešil



v mesiaci november 2018 vo vybraných mestských a vidieckych školách, kde sa po získaní informovaného súhlasu rodičov, zozbierali vypísané dotazníky a uskutočnilo antropometrické meranie žiakov I. stupňa základných škôl vo veku od 7 do 7,99 rokov a od 8 do 8,99 rokov. Spolu bolo získaných 108 kompletných dotazníkov. Všetky získané údaje sú anonymizované. V roku 2019 boli zozbierané údaje, spracované v tabuľkovej forme, postupne elektronicky zaslané koordinátorke projektu COSI a to v mesiaci február údaje z antropometrických meraní detí a údaje o školách, v ktorých sa vykonali merania a v mesiaci máj údaje z rodinného dotazníka. V roku 2020 a 2021 sa uvedený projekt nerealizoval pre komplikovanú epidemiologickú situáciu.

### **Realizačné výstupy**

- počet edukovaných matiek v oblasti zdravého stravovania a pohybovej aktivity detí
- počet zariadení s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre vytvorenie zdravšieho prostredia
- počet škôl s obmedzením automatov so sladenými nápojmi
- počet škôl umožňujúcich odbornému personálu ZŠS vzdelávanie vo výžive
- počet škôl s vytvorenými optimálnymi podmienkami pre realizáciu telovýchovných aktivít
- vypracovanie sumárnej správy projektu bude slúžiť ako podklad pre odpočet aktivít plnenia Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025

### **Trvanie projektu**

1.11.2015 – 31.12.2025

### **Termín ukončenia:**

r. 2025

## **4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI**

### **Cieľ:**

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku

### **Gestor:**

ÚVZ SR

### **Riešiteľské pracoviská:**

Všetky RÚVZ v SR

### **Anotácia:**

Sezónne (v jarných až jesenných mesiacoch) aktuálne vystupuje do popredia problematika detských pieskovísk, keďže počas teplých dní tu deti so svojimi rodičmi trávia pomerne veľa času. Hranie sa detí na pieskoviskách však prináša so sebou viaceré zdravotné riziká, vyplývajúce z mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia, ako aj riziko mechanického poranenia.

Najčastejším zdrojom parazitárnych infekcií sú exkrementy psov a mačiek, ktoré môžu za určitých okolností spôsobiť ochorenia ako toxokaróza, toxoplazmóza, nákaza detskou pásomnicou, echinokokóza, enterobióza, ascaridóza a trichurióza. Z mikrobiálnych nákaz prichádza do úvahy najmä salmonelóza.

Prostredníctvom výkonu štátneho zdravotného dozoru sa realizuje kontrola dodržiavania legislatívnych požiadaviek v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Súčasťou kontroly kvality piesku je odber vzoriek na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia.

#### **Etapy riešenia:**

každoročne, počas sezóny

1. etapa – 15.apríl až júl a 2. etapa – 1.júl až 15.október

#### **Realizačné výstupy:**

- vydávanie opatrení na odstránenie nedostatkov s event. návrhmi na sankcie,
- následná spolupráca s prevádzkovateľmi pieskovísk pri odstraňovaní zistených nedostatkov,
- priebežné riešenie podnetov zo strany rodičov na nevyhovujúcu kvalitu piesku v pieskoviskách v rámci občianskej vybavenosti,
- vypracovanie záverečnej správy po prvej aj druhej etape a ich zaslanie gestorovi úlohy, porovnanie trendu s predchádzajúcim obdobím.

#### **Vyhodnotenie:**

Riešenie projektu zameraného na dodržiavanie hygienických požiadaviek na pieskoviská zriadené v predškolských zariadeniach a v rámci občianskej vybavenosti sa neuskutočnilo z dôvodu komplikovanej a nepriaznivej epidemiologickej situácie súvisiacej s výskytom ochorenia COVID-19, materské školy často využívali uzatvorenie školského zariadenia ako opatrenie pre zabránenie šírenia hromadne sa vyskytujúceho ochorenia COVID-19.

Vo všetkých pieskoviskách pri materských školách, kontrolovaných v predchádzajúcom období, je vytvorená možnosť uzavrieť hraciu plochu pieskoviska buď celovinovou plachtou, alebo rôznymi drevenými krytmi. Výmena piesku v pieskoviskách sa podľa záznamov prevádzkovateľov konala najčastejšie v prechádzajúcom roku. Väčšina pieskovísk vybudovaných v rámci občianskej vybavenosti sú oplotené s uzamykateľnou bráničkou.

#### **Výstup:**

V tabuľke spracované výsledky rozborov piesku z detských pieskovísk mali byť v stanovenom termíne zaslané vedúcej odboru HDM ÚVZ SR Bratislava.

#### **Trvanie projektu:**

r. 2020 a ďalšie roky

#### **Termín ukončenia:**

31.12.2020 a vždy ku koncu kalendárneho roka

## **4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ**

#### **Cieľ:**

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

#### **Gestor:**

ÚVZ SR

#### **Riešiteľské pracoviská:**

Všetky RÚVZ v SR

### **Anotácia:**

Plnohodnotný, nutrične vyvážený jedálny lístok, je dôležitým nástrojom pre napĺňanie výživových požiadaviek pre jednotlivé vekové skupiny stravníkov. Zásady zostavovania jedálnych lístkov patria do kompetencií rezortu školstva v zmysle prílohy č.1 vyhlášky MŠ SR č.330/2009 Z. z. o zariadení školského stravovania, ktoré boli odsúhlasené orgánom verejného zdravotníctva SR č. ÚVZ SR HDM/8236/17004/2007.

Pri hodnotení jedálnych lístkov (každý rok v 3 vybraných zariadeniach) sa využije bodový systém koeficientu a pre frekvenciu podávania vybraných druhov potravín z mesačných výdajok sa využije vypracovaná metodika bodového systému, na základe ktorého sa budú slovne hodnotiť školské jedálne motivačným spôsobom tak, aby sa dosiahol v zariadení nutrične vyvážený jedálny lístok

### **Etapy riešenia:**

- rok 2019 - budú sa hodnotiť jedálne lístky v 3 MŠ za obdobie jeseň, zima (mesačný jedálny lístok v mesiaci október a november)
- rok 2020 - jedálne lístky v 3 MŠ za obdobie jar, leto (mesačný jedálny lístok v mesiaci marec a máj) - **nehodnotilo sa**
- rok 2021 - jedálne lístky z 3 ZŠ za obdobie jeseň, zima (mesačný jedálny lístok v mesiaci október a november),
- rok 2022 - jedálne lístky z 3 ZŠ obdobie jar, leto (mesačný jedálny lístok v mesiaci marec a máj)

### **Realizačné výstupy:**

- čiastkové správy za jednotlivé časové obdobia predkladať gestorovi na ÚVZ SR vždy do 31.12. a 15.8 príslušného kalendárneho roku,
- záverečnú správu z projektu spracuje ÚVZ SR do 1.9.2022,
- získané údaje budú slúžiť ako podklady pre vypracovanie intervenčných odporúčaní a pri spolupráci s MŠVVaŠ SR pri príprave a schvaľovaní inovovaných materiálo-spotrebných noriem a receptúr pre školské stravovanie so zohľadnením základných požiadaviek na nutrične vyvážený jedálny lístok.

### **Vyhodnotenie:**

V rámci etapy riešenia projektu v roku 2021 sa uskutočnilo hodnotenie jedálnych lístkov v 3 vybraných základných školách, ktoré sa nachádzajú v spádovom území RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom, za mesiac október a november 2021. Hodnotenie bolo vykonané v zmysle prílohy č. 1 k vyhláške č. 330/2009 Z. z. o zariadeniach školského stravovania.

Základná škola, F. Kráľa 838, Žarnovica.

Koeficient pestrosti stravy, t. j. výskyt jednotlivých druhov jedál v rámci 2 sledovaných mesiacoch sa pohyboval:

- október 2021                    1,00 – polievka,  
    1,00 – hlavné jedlo,

- november 2021                   1,00 – polievka,  
    0,95 – hlavné jedlo,

Jednotlivé druhy jedál v plnom rozsahu spĺňali požiadavky na pestrosť hlavných jedál a polievok. V mesiaci november malo hlavné jedlo znížený koeficient pestrosti stravy z dôvodu podávania obloženej bagety ako hlavného jedla.

- Polievky – požadovaná pestrosť polievok bola dodržaná s dostatočným zastúpením strukovín, 1 x mesačne bola zaradená polievka z rýb.

- Hlavné jedlá – mäsové jedlá boli pripravené prevažne z hydiny a bravčoviny, 1 x do mesiaca z hovädziny, z rýb 4 x v mesiaci november, pokrmy so zníženou dávkou mäsa boli zaradené 2 x mesačne, múčne pokrmy až 6 x mesačne, 1 x v rámci sledovaných mesiacov bol na jedálny lístok zaradený prívarok, zeleninové jedlo bolo do jedálneho lístka zaradené 2 x za mesiac.
- Ako príloha k mäsovému jedlu sa striedali zemiaky 4 x za mesiac, ryža 3 x mesačne, cestovinová príloha 2 x za mesiac a knedľa 3 x za mesiac.
- Čerstvý zeleninový šalát, ktorého zloženie bolo vždy rozpísané, bol podávaný 3 – 6 x mesačne. K hlavnému jedlu bola podávaná aj sterilizovaná príloha alebo zelenina ako obloha. Čerstvé ovocie bolo zaradené 3-5 x za mesiac.
- Nápoj bol podávaný ku každému jedlu, pestrosť nápojov bola dodržaná. Medzi podávané nápoje patrí čaj, voda s ovocným sirupom s 50 % zastúpením ovocia, prírodná ovocná šťava 100 %.
- Mlieko (aj ochutené) ako nápoj bolo podávané 5 – 6 x mesačne.

Základná škola, M. R. Štefánika 17, Žiar nad Hronom.

Koeficient pestrosti stravy, t. j. výskyt jednotlivých druhov jedál v rámci 2 sledovaných mesiacoch sa pohyboval:

- október 2021                   1,00 – polievka,  
  1,00 – hlavné jedlo,
- november 2021                1,00 – polievka,  
  1,00 – hlavné jedlo,

Jednotlivé druhy jedál v plnom rozsahu spĺňali požiadavky na pestrosť hlavných jedál a polievok.

- Polievky – požadovaná pestrosť polievok bola dodržaná s dostatočným zastúpením strukovín.
- Hlavné jedlá – mäsové jedlá boli pripravené prevažne z hydiny a bravčoviny, 1 x do mesiaca z hovädziny, z rýb 2 x do mesiaca, pokrmy so zníženou dávkou mäsa boli zaradené 2 x mesačne, múčne pokrmy 3 x mesačne, 2 x v mesiaci november bol na jedálny lístok zaradený prívarok, zaradené boli aj zeleninové jedlá.
- Ako príloha k mäsovému jedlu sa striedali zemiaky 4 - 8 x za mesiac, ryža 1 - 3 x mesačne, cestovinová príloha 2 – 4 x za mesiac a knedľa 1 x za mesiac.
- Čerstvý zeleninový šalát, ktorého zloženie bolo vždy rozpísané, bol podávaný 6 x mesačne. K hlavnému jedlu bola podávaná aj sterilizovaná príloha alebo zelenina ako obloha. Čerstvé ovocie bolo zaradené 9 - 15 x za mesiac.
- Nápoj bol podávaný ku každému jedlu, pestrosť nápojov bola dodržaná. Medzi podávané nápoje patrí čaj, voda s ovocným sirupom s 50 % zastúpením ovocia, prírodná ovocná šťava 100 %.
- Mlieko (aj ochutené) ako nápoj bolo podávané 9 – 13 x mesačne.

Základná škola J. Kollára, L. Svobodu 1542, Banská Štiavnica.

Koeficient pestrosti stravy, t. j. výskyt jednotlivých druhov jedál v rámci 2 sledovaných mesiacoch sa pohyboval:

- október 2021                   1,00 – polievka,  
  1,00 – hlavné jedlo,
- november 2021                1,00 – polievka,  
  1,00 – hlavné jedlo,

Jednotlivé druhy jedál v plnom rozsahu spĺňali požiadavky na pestrosť hlavných jedál a polievok.

- Polievky – požadovaná pestrosť polievok bola dodržaná s dostatočným zastúpením strukovín.
- Hlavné jedlá – mäsové jedlá boli pripravené prevažne z hydiny a bravčoviny, 1 x do mesiaca z hovädziny, pokrmy so zníženou dávkou mäsa boli zaradené 2 x mesačne, múčne pokrmy 3 x mesačne, 1 x v mesiaci november bol zaradený prívarok, zeleninové jedlo bolo do jedálneho lístka zaradené 2 x za mesiac. Hlavné jedlo z rýb bolo na jedálnom lístku zaradené 1 x v mesiaci október, čo je nedostatočné, ryby boli doplnené vo forme nátierok, ktoré boli podávané 2 - 3 x mesačne na desiati.
- Ako príloha k mäsovým jedlám sa striedali zemiaky 5 - 5 x za mesiac, ryža 2 - 4 x mesačne, cestovinová príloha 4 – 6 x za mesiac a knedľa 1 – 2 x za mesiac.
- Čerstvý zeleninový šalát, ktorého zloženie bolo vždy rozpísané, bol podávaný 6 – 7 x mesačne. K hlavnému jedlu bola podávaná aj sterilizovaná príloha alebo zelenina ako obloha. Čerstvé ovocie bolo zaradené 8 - 9 x za mesiac.
- Nápoj bol podávaný ku každému jedlu, pestrosť nápojov bola dodržaná. Medzi podávané nápoje patrí čaj, voda s ovocným sirupom s 50 % zastúpením ovocia, prírodná ovocná šťava 100 %.
- Mlieko (aj ochutené) ako nápoj bolo podávané 19 – 17 x mesačne, vrátane desiati.

#### **Výstup:**

Výsledky z hodnotenia jedálnych lístkov v základných školách za mesiac október a november 2021 boli v stanovenom termíne zaslané vedúcej odboru HDM ÚVZ SR Bratislava.

#### **Trvanie projektu:**

r. 2019 - 2022

#### **Termín ukončenia:**

1.9.2022

## **4.4 ÚRAZY U DETÍ V SR**

#### **Cieľ:**

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

#### **Gestor:**

NCZI

#### **Riešiteľské pracoviská:**

ÚVZ SR, vybrané regionálne nemocnice, RÚVZ v SR

#### **Anotácia:**

NCZI má v zmysle príslušnej legislatívy v správe Národné registre, medzi ktoré patrí aj Národný register úrazov, vyžadujúcich poskytnutie ústavnej zdravotnej starostlivosti s hlásením úrazov detí. Nakoľko klinickí lekári z dôvodu zaneprázdnenosti nehlásia reálny počet úrazov, uzavrela sa dohoda o spolupráci medzi NCZI, Sekciou zdravia MZ SR a ÚVZSR v oblasti zberu vybraných informácií o úrazoch detí v SR.

#### **Etapy riešenia:**

Rok 2019 – pilotný projekt:

- nahlásenie zodpovednej osoby za každý RÚVZ v SR

- nadviazanie kontaktu zodpovednej osoby s vedením vybranej nemocnice
- komunikácia pracovníkov RÚVZ s príslušnými pracovníkmi oddelení (lekár, vrchná sestra)
- priebežné odoberanie vyplnených dotazníkov pracovníkmi RÚVZ
- vyplnenie excelovských tabuliek pracovníkmi RÚVZ
- zaslanie vyplnených tabuliek zodpovednými osobami na NCZI mailom

**Realizačné výstupy:**

- získanie prehľadu o situácii v oblasti výskytu detských úrazov na Slovensku
- zlepšenie systému štatistických hlásení v rámci Národného registra úrazov

**Vyhodnotenie:**

Nebolo možné zrealizovať vzhľadom na komplikovanú nepriaznivú epidemiologickú situáciu.

**Výstup:**

Spracované údaje o úrazoch detí v Slovenskej republike mali byť v stanovenom termíne v tabuľkovej forme v programe Excel elektronicky zaslané na NCZI.

**Trvanie projektu:**

r. 2019 a každé nasledujúce tri roky (2022)

**Termín ukončenia:**

Priebežne podľa požiadaviek gestora

## 6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITELSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
6.1	<b>NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR</b> <i>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2016-2020 na úseku verejného zdravotníctva</i>	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	priebežne
6.2	<b>SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB</b>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.3	<b>INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ</b>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.4	<b>NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY</b>	RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.5	<b>MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE</b>	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	priebežne
6.6	<b>ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV</b>	ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu
	RÚVZ v SR	priebežne
6.7	<b>PREVENCIA HIV/AIDS</b>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
	RÚVZ v SR	december
6.8	<b>PORADNE OČKOVANIA</b>	RÚVZ so sídlom v Trnave
	RÚVZ v SR	priebežne
6.9	<b>ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA</b>	RÚVZ so sídlom v Komárne
	RÚVZ v SR	priebežne

## ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

---

### 6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

#### Cieľ

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie;
2. príprava a zabezpečenie imunologických prehľadov
3. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie;
4. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním;
5. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie;
6. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti);
7. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy);
8. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospelaj populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií;
9. aktívna činnosť „Poradní očkovania“;
10. príprava registra očkovaných osôb - 7.modul EPIS.

#### VYHODNOTENIE

##### Ochorenia preventabilné očkovaním

V roku 2021 boli zaznamenané ochorenia, u ktorých je zavedené povinné očkovanie: 2 prípady pneumokokovej septikémie spôsobenej **Streptococcus pneumoniae** u 87 ročnej ženy a 67 ročného muža. Ďalej boli evidované ochorenia, proti ktorým je možné očkovanie na odporúčanie lekárom: 44 prípadov ochorení na varicellu, 62 prípadov ochorení na rotavírus, 1 prípad chronickej vírusovej hepatitídy typu B a 2 prípady kliešťovej encefalitídy.

Administratívna **kontrola očkovania** bola vykonaná podľa odborného usmernenia na kontrolu očkovania a metodiky WHO pre realizáciu administratívnej kontroly. V septembri 2021 vykonali odborní pracovníci administratívnu kontrolu očkovania v jednotlivých pediatrických ambulanciách regiónu. Očkovanie bolo kontrolované u detí narodených v rokoch 2019, 2018, 2014, 2009, 2008 a 2007 spolu bolo skontrolovaných 4 587 zdravotných záznamov detí podliehajúcich očkovaniu. Výsledky boli spracované v záverečných správach za jednotlivé okresy Žiar nad Hronom, Banská Štiavnica a Žarnovica. Každoročne sa stretávame s odmietaním povinného pravidelného očkovania. V roku 2021 bolo všeobecnými lekármi pre deti a dorast spolu hlásených 63 odmietaní očkovania. Rodičia 39 detí odmietajú všetky povinné očkovania. Kumulatívny počet detí s kompletným odmietnutím povinného očkovania k 31.8.2020 je 211.

Všeobecní lekári boli včas informovaní o platnom **očkovacom kalendári** na rok 2021.

Kampane „Európsky imunizačný týždeň“ a aktivity „Poradne očkovania“ neboli zrealizované pre mimoriadnu epidemiologickú situáciu.



## 6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

### Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života;
  2. skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení;
  3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení;
- Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

### VYHODNOTENIE

V roku 2021 bolo hlásených celkovo 16 211 prenosných ochorení, vrátane 247 prípadov nozokomiálnych nákaz, v roku 2019 to bolo 4154 prenosných ochorení, z nich 178 nozokomiálnych nákaz. Výrazný nárast počtu prenosných ochorení, ktorý bol oproti minulému roku zaznamenaný, ovplyvnila epidemiologická situácia v SR v počte hlásených ochorení na COVID 19.

**V skupine alimentárnych nákaz** sa vyskytlo v spádových okresoch RÚVZ 95 ochorení na salmonelovú enteritídu a 14 vylučovaní salmonel. V roku 2020 bolo zaznamenaných 69 ochorení na salmonelovú enteritídu a 12 vylučovaní salmonel bez klinických príznakov. V dvoch prípadoch bola zaznamenaná lokalizovaná salmonelová infekcia.

Epidémia na salmonelózu o 2 a viac chorých bola zaznamenaná v 2 prípadoch.

Ochorenie na bacilárnu dyzentériu nebolo v roku 2021 hlásené.

Výskyt infekcií enteropatogénnymi E.coli bol zaznamenaný v 1 prípade, v roku 2020 nebol hlásený.

Kampylobakteriálna enteritída bola zaznamenaná v 119 prípadoch, v roku 2020 bolo hlásených 86 prípadov, čo predstavuje nárast o 33 ochorení.

Epidémia na kampylobakteriózu o 2 a viac chorých nebola zaznamenaná.

Enteritída Y. enterocolitica sa vyskytla v 5 prípadoch (v roku 2020 rovnako 5 prípadov), v 67 prípadoch enterokolitída spôsobená Clostridium difficile, z toho 52 prípadov NN, čo predstavuje nárast o 39 prípadov oproti roku 2020 (v roku 2020 bolo 28 ochorení, z nich 23 NN).

Výskyt rotavírusovej enteritídy bol zaznamenaný v 62 prípadoch (z toho 1 prípad NN) v minulom roku bolo zaznamenaných 24 chorých (z toho 1 prípad NN).

Epidémia na rotavírusovú enteritídu o 2 a viac chorých bola zaznamenaná v 1 prípade.

V 15 prípadoch boli zaznamenané ochorenia na gastroenteritídu spôsobenú adenovírusom (2020 – 5) a v 5 prípadoch Norwalkvírusom (2020 – 10), epidémie neboli zaznamenané.

Neboli hlásené prípady hnačky a gastroenteritídy pravdepodobne infekčného pôvodu, minulý rok to boli 3 ochorenia. Ďalej bolo zaznamenaných 5 prípadov enterobiózy a po jednom prípade nešpecifikovaná askarióza a trichurióza.

**Bakteriálne otravy potravinami** sa nevyskytli.

V skupine **vírusových hepatítid** boli zaznamenané 2 prípady nosičstva HBsAg (2020-3). Akútna hepatitída typu E bola zaznamenaná v 1 prípade (2020 – 5). Chronické formy hepatítid boli zaznamenané VH B v 1 prípade a VH C v 11 prípadoch (2020 – 5). Vírusová hepatitída typu A, B a C sa u zdravotníkov nevyskytla.

V skupine **respiračných nákaz** bolo hlásených 6 prípadov RSV bronchitídy (2020 – 3)

Na varicellu bolo hlásených 44 ochorení (rok 2020 - 235), na herpes zoster 5 ochorení (2020- 21).

Zo streptokokových nákaz bolo zaznamenaných 5 ochorení na streptokokovú septikémiu (2x strept. sk.A, 1x strept. sk. B, 2x Streptococcus pneumoniae).

**Ochorenia na chrípku a chrípke podobné ochorenia sú hlásené** pravidelne v týždenných intervaloch. V čase pandémie COVID-19 bol odber biologického materiálu na vyšetrenie chrípky ojedinelý. V roku 2021 vzhľadom na mimoriadnu epidemiologickú situáciu vo výskyte ochorení na COVID-19 sentineloví a nemocniční lekári neodoberali biologický materiál na verifikáciu chrípky. Hlásených bolo 23 309 prípadov ochorení ARO (2020 - 26 231 prípadov).

V roku 2021 bolo v regióne RÚVZ ZH evidovaných 15 575 ochorení na COVID-19 (BS 2 693, ZC 4 493, ZH 8 389) v roku 2020 bolo zaznamenaných 3 497 ochorení COVID-19 (BS 658, ZC 969, ZH 1870).

**V skupine neuroinfekcií** neboli ochorenia zaznamenané.

V skupine **zoonóz a nákaz s prírodnou ohniskovosťou** bolo zaznamenaných 10 ochorení vo včasnom lokalizovanom štádiu lymeskej boreliózy (2020 – 14), ochorenie na artritídu pri LB bolo zaznamenané v 1 prípade a polyneuropatia bola hlásená v 2 prípadoch. V r. 2020 neboli hlásené. Ďalej boli hlásené ochorenia: 2x toxoplazmóza (2020 – 1x), 1x leptospiróza a 2 prípady stredoeurópskej kliešťovej encefalitídy.

V skupine **nákaz kože a slizníc** sa nevyskytlo žiadne ochorenie na tetanus a plynovú flegmónu, svrab bol zaznamenaný v 41 prípadoch (2020-18), z toho evidujeme 1 epidemický výskyt.

V skupine **pohlavných ochorení** boli vykazované 4 chlamýdiové infekcie dolných častí močovo-pohlavnej sústavy (rok 2020-3), 5x gonokoková infekcia (2020-6), ochorenie na syfilis nebol evidovaný (2020 – 1x).

**V skupine iných – nezaradených infekcií** bolo hlásených 66 septikémií (2020–58), z toho bolo evidovaných 23 prípadov NN. Septikémia vyvolaná Staphylococcus aureus 12x, septikémia vyvolaná špec. stafylokokmi 14x, septikémia vyvolaná inými gram neg. organizmami 40x.

V roku 2021 ako aj v r. 2020 nebol zaznamenaný prípad bezpríznakového HIV.

Pacienti s ochorením vyžadujúcim izoláciu boli hospitalizovaní prevažne na detskom, internom, ODCH a infekčnom oddelení.

V roku 2021 bolo vydaných 399 rozhodnutí (2020 – 497), z toho 296 pre COVID-19, 7 rozhodnutí ZZD u osôb vykonávajúcich epidemiologicky závažnú činnosť, 2 rozhodnutia ZZD pre kontakty Klebsiella carbapenemáza, 17 rozhodnutí pre zdravotnícke zariadenia a 77 rozhodnutí pre zriadenie mobilných odberových miest v súvislosti s ochorením COVID-19.

## 6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

### Cieľ

1. posilnenie surveillancie a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillancie infekčných ochorení v SR do siete EÚ,
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie,
4. návrh 7. modulu EPIS: Register očkovaných osôb.

### VYHODNOTENIE

Za rok 2021 bolo spracovaných a do systému vložených:

- 16211 prípadov, z nich 16113 bolo potvrdených, 87 možných a 11 pravdepodobných
- 6536 spracovaných ohnisk
- 28 epidémií a 6 epidémií pretrvávajúcich z roku 2020

#### Vykonané opatrenia v ohniskách :

- dezinfekcia 6536 x
- zdravotná výchova 6500 x
- vyhľadanie podozrivých z nákazy 10245 x

## 6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

### Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach;
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti;
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN;
4. získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EU s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc;
5. posilniť edukáciu epidemiológov a klinických zdravotníckych pracovníkov v problematike surveillancie nozokomiálnych nákaz, hlavne v oblasti intervenčnej epidemiológie pri výskyte NN vyvolaných závažnými nemocničnými patogénmi.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup, dobrú medziodborovú spoluprácu odborníkov verejného zdravotníctva a zdravotníckej starostlivosti, zdokonalenie a rozpracovanie legislatívy v oblasti nemocničnej epidemiológie zdravotníckych zariadení, vytvorenie štandardných pracovných postupov pre výkon štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach, zintenzívnenie edukačných pregraduálnych a postgraduálnych programov.

### VYHODNOTENIE

Zdravotnícki pracovníci v lôžkových aj ambulantných zdravotníckych zariadeniach boli vedení v problematike nozokomiálnych nákaz (NN), sterility a dezinfekcie predmetov a prostredia.

V roku 2021 bolo hlásených a analyzovaných 247 nozokomiálnych nákaz (2020-178 NN). V nemocnici Svet zdravia, a.s., Všeobecná nemocnica v Žiari nad Hronom ZH bolo evidovaných spolu 135 NN, na oddeleniach nemocnice lokalizovanej v Banskej Štiavnici 45 prípadov nozokomiálnych nákaz a v Psychiatrickej nemocnici v Kremnici 67 prípadov NN.

Všeobecná nemocnica v ZH pokračovala v hlásení NN elektronickou formou. Pri nozokomiálnych nákazách sú sledované jednotlivé etiologické agensy, polyrezistentné kmene a ich rezistencia na antibiotiká.

Nozokomiálne nákazy rozdelené podľa diagnóz: 52x enteritídy vyvolané *Clostridium difficile*, 23x septikémie, 1x rotovírusová enteritída, 5x scabies, 2x iné lokálne infekcie kože a podkožného tkaniva, 10x zápalové infekcie močovo-pohlavnej sústavy v súvislosti s protetikou pomôckou, 15x infekcie dýchacích ciest zavinené protetikými pomôckami, 127 ochorení COVID-19 potvrdené RT-PCR a 12 COVID-19 potvrdené AG.

Pracovníci epidemiológie sú zapojení do plnenia projektu „Surveillance CDI“ a plnenia Národného programu kontroly infekčných ochorení v Slovenskej republike“. Taktiež sa podieľajú na programe HELICS SSI. V roku 2021 bolo spracovaných 44 prípadov za rok 2019 a 42 prípadov operácií vykonaných v roku 2020.

V roku 2021 z dôvodu pandemickej situácie neboli odobraté stery z prostredia na kontrolu dezinfekcie.

Účinnosť sterilizačnej techniky bola prekontrolovaná u 128 sterilizačných prístrojov lôžkových a ambulantných zdravotníckych zariadeniach (75 STE a 53 AUT). Kontrola bola uskutočnená v termínoch ustanovujúcich vyhláškou MZ SR 553/2007 pri ŠZD sterilizačnej techniky.

Na základe žiadostí o vydanie rozhodnutia na uvedenie priestorov zdravotníckych zariadení do prevádzky bol vykonaný ŠZD v 17 zdravotníckych zariadeniach. Zároveň boli schválené aj prevádzkové poriadky. Boli vydané 4 záväzné stanoviská na zmenu užívania stavby.

## **6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE, VRÁTANE BIOTERRORIZMU**

### **Cieľ**

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu;
4. skvalitniť pripravenosť na pandémie chrípky a ďalších vysokovirulentných nákaz (Ebola, MeRsCoV, vtáčia chrípka, SARS, mor, atď.),
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

### **VYHODNOTENIE**

Zabezpečovaním sústavnej surveillance prenosných ochorení a ukladaním represívnych opatrení bola kontrolovaná epidemiologická situácia. Pravidelným vyhodnocovaním epidemiologickej situácie informované cestou webovej stránky úradu obyvateľstvo o aktuálnom výskyte ochorení. Lekári boli informovaní o epidemiologickej situácii vo výskyte chrípky a ARO. Boli zabezpečené protiepidemické opatrenia pri výskyte ochorení na COVID-19. V roku 2021 bolo v regióne RÚVZ ZH evidovaných 15 575 ochorení (BS 2693, ZC 4493, ZH 8389). Vydaných bolo 77 rozhodnutí pre zriadenie a činnosť AG MOM a 296 rozhodnutí s opatreniami proti ochoreniu COVID-19.

V I. polroku 2021 boli krízové štáby na okresných úrovniach zvolávané na týždennej báze, regionálna hygienička sa zúčastnila 2 zasadaní bezpečnostnej rady samosprávneho kraja v BB a v jednom prípade pracovného stretnutia poskytovateľov zdravotnej starostlivosti Banskobystrického kraja.

## **6.6 ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV V SR**

### **Cieľ**

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Environmentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetrení odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

### **VYHODNOTENIE**

V roku 2021 bolo podľa harmonogramu odberov odobratých 6 vzoriek odpadových vôd s negatívnym výsledkom.

V roku 2021 nebolo zaznamenané ani jedno ochorenie na akútnu chabú obrnu.

## **6.7 PREVENCIA HIV/AIDS**

### **Cieľ**

V Slovenskej republike sú najohrozenejšou skupinou mladí ľudia, ktorí v súčasnosti dospievajú skôr, začínajú skôr pohlavne žiť, ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie a sú náchylnejší k akvizovaniu pohlavne prenosných ochorení, vrátane AIDS, ako dospelí ľudia.

### **VYHODNOTENIE**

V roku 2021 edukačné aktivity projektu Hrou proti AIDS zamerané na žiakov a študentov venované problematike HIV/AIDS sa nerealizovali v dôsledku mimoriadnej epidemiologickej situácie.

Individuálne anonymné poradenstvo v rámci Poradne HIV/AIDS prebiehalo pokiaľ bola epidemiologická situácia vo výskyte ochorení na COVID priaznivá. Poradenstvo osobné (3 klienti), cestou elektronickej pošty (3 klienti) spolu bolo poskytnuté 6 klientom, v jednom prípade bol vydaný certifikát. Vyšetrenia boli uskutočnené v biochemickom laboratóriu Unilabs v Ružomberku

## **6.8 PORADNE OČKOVANIA**

### **Cieľ**

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

### **VYHODNOTENIE**

Poradňa očkovania je určená pre všetkých záujemcov o informácie v oblasti povinného pravidelného a odporúčaného očkovania, očkovania pred cestou do zahraničia a komplexné poradenstvo súvisiacich s technikou aplikácie vakcín, zložení vakcín, nežiadúcich účinkoch a platnou legislatívou v tejto oblasti.

Zdravotníckym pracovníkom bolo poskytnutých 27 konzultácií, hlavne o možných postupoch pri zmeškaných schémach povinného očkovania, o zložení a sortimente vakcín na trhu, očkovanie proti COVID-19.

## **6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH MATIEK O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA**

### **Cieľ**

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním.

### **VYHODNOTENIE**

V roku 2021 nebolo možné realizovať edukačnú aktivitu.

## **9. PODPORA ZDRAVIA A VÝCHOVA k ZDRAVIU**

### **9.1 ZDRAVOTNÉ UVEDOMENIE A SPRÁVANIE OBYVATEĽOV SR**

**Gestor**  
ÚVZ SR

**Riešiteľské pracovisko:**  
RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

**Cieľ**  
Cieľom prieskumu je sledovať úroveň a vývoj zdravotného uvedomenia a správania sa občanov Slovenskej republiky.

**Anotácia**  
Úrad verejného zdravotníctva SR realizuje pravidelné sledovanie ukazovateľov zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenskej republiky s cieľom zvyšovať informovanosť a zdravotné uvedomenie občanov, navodzovať postupnú zmenu postoja obyvateľov k vlastnému zdraviu, preventívne chrániť ich zdravotný stav, ako aj získavať informácie napríklad o stravovacích zvyklostiach občanov, o intenzite ich pohybovej aktivity a postupne dosahovať znižovanie rizikových faktorov ovplyvňujúcich zdravie.

**Vyhodnotenie**  
RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom sa podieľal na plnení podľa metodiky prieskumu, ktorého výsledky za obdobie 2013, 2016, 2019 budú k dispozícii v publikácii Zdravotné uvedomenie obyvateľov Slovenskej republiky v rokoch 2013-2016 a 2019.

### **9.2 PRIESKUM ZDRAVOTNEJ GRAMOTNOSTI OBYVATEĽOV SR**

**Gestor**  
ÚVZ SR

**Riešiteľské pracovisko:**  
RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

**Cieľ**  
Cieľom prieskumu je stanoviť úroveň zdravotnej gramotnosti u obyvateľov SR a zároveň vytvoriť databázu kvalitných medzinárodne porovnateľných údajov slúžiacich pre prípravu empirických podkladov k plánovaniu a výkonu programov a projektov.

**Anotácia**  
Úrad verejného zdravotníctva SR sa stal súčasťou medzinárodnej siete Action Network on Measuring Population and Organizational Health Literacy (M-POHL), ktorá vznikla pod záštitou Svetovej zdravotníckej organizácie v roku 2018 so zámerom zlepšovať úroveň zdravotnej gramotnosti vo svete. Základy siete M-POHL boli postavené na výstupoch z pilotného Európskeho prieskumu zdravotnej gramotnosti HLS-EU (2009-2012). Slovenská republika zrealizovala prvý prieskum zdravotnej gramotnosti HLS19 v roku 2020 v spolupráci s 20 zapojenými európskymi krajinami. Prieskum sa zameriaval na kognitívne a sociálne zručnosti určujúce motiváciu a schopnosť jednotlivcov získať prístup k informáciám zameraným na zdravotné otázky, porozumieť im a využívať ich spôsobom, ktorý podporuje a udržiava dobré zdravie, a to aj v rámci digitálneho priestoru.

## **Vyhodnotenie**

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom sa podieľal na plnení podľa metodiky prieskumu. Výsledky prieskumu HLS19 za rok 2020 budú k dispozícii v publikácii HLS19: Európsky prieskum zdravotnej gramotnosti v SR 2019 – 2021.

## **9.3 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

### **Gestor**

ÚVZ SR

### **Riešiteľské pracovisko:**

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

### **Cieľ**

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky plánovať aktivity, intervencie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu.

## **Vyhodnotenie**

Na základe skúseností z vývoja a prioritných problémov zdravotného stavu obyvateľstva boli preventívne aktivity zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení v oblastiach:

### **A) Výživa a stravovacie zvyklosti**

Bolo realizovaných 30 interaktívnych prednášok a besied pre 310 detských účastníkov a 2 besedy pre 7 poslucháčov produktívneho veku. Realizovaných bolo 11 prednášok zameraných na zdravú výživu pre 121 účastníkov a 19 prednášok o zdravom životnom štýle pre 196 účastníkov. V rámci „Školského programu“ v roku 2020/2021 bola realizovaná 1 interaktívna prednáška. Mnohé školy sa počas priaznivej epidemiologickej situácie do programu aktívne zapájali vytváraním rôznych vlastných aktivít ako napr. deň mlieka, deň jablka, ochutnávka zdravej výživy a pod.

Z celkového počtu klientov vyšetrených v základnej PZ (25), v rámci vyšetrení ktorých bol vyhodnotený lipidový metabolizmus bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na úpravu stravovacích návykov, zdravú výživu a zvýšenie pohybovej aktivity. Klientom bola odporučená možnosť návštevy v nadstavbových poradniach (poradňa zdravej výživy a znižovania nadváhy).

V rámci „Týždňa zdravia a bezpečnosti pri práci – HSE Týždeň 2021“ v spoločnosti NEMAK Slovakia s.r.o. v Žiari nad Hronom pri realizácii, pracovníčky OPZaVkJ vykonali 23 antropometrických meraní, 21 meraní krvného tlaku, 21 meraní telesného tuku, 17 meraní spirometrom a 7 meraní smokerlyzerom. Pri uvedenom podujatí boli distribuované zdravotno-výchovné materiály; sprievodnou aktivitou bola nástenka pri príležitosti „Svetového dňa Alzheimerovej choroby“.

### **B) Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity**

Pohybovej aktivite bola venovaná 1 prednáška pre 22 účastníkov.

Plnenie projektu NAPPa sa nerealizovalo nakoľko tento projekt bol pre mimoriadnu epidemiologickú situáciu pozastavený.

## C) Tabak, alkohol, drogy

Pracovníčky oddelenia venovali tejto problematike pozornosť počas celého roku, ako efektívnu a na veľmi dobrej úrovni možno hodnotiť spoluprácu s mestom Žiar nad Hronom pri plnení projektu Mesta „Kalendár aktivít zameraných na prevenciu drogových závislostí a iných sociálne patologických javov“, do ktorého sú okrem RÚVZ ZH zapojené mnohé ďalšie subjekty – CPPP a P, OR PZ, odbor školstva, CVČ, Mestská polícia a i. Tieto aktivity boli vzhľadom k mimoriadnej epidemiologickej situácii pozastavené.

V oblasti predchádzania fajčenia, abúzu alkoholu a drog pracovníčky oddelenia v roku 2021 vykonali spolu 23 interaktívnych prednášok (z toho 4 prednášky s problematikou drog, 5 alkohol, 14 škodlivosť fajčenia) pre 373 mladých poslucháčov, vykonali 7 meraní prístrojom Smokerlyzer.

V rámci realizácie prierezovej štúdie zameranej na skúsenosti a postoje respondentov ku konzumácii a regulácii alkoholu sa vzhľadom k epidemiologickej situácii v SR pracovníkom oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu podarilo zozbierať iba 27 vyplnených dotazníkov z počtu metodikou stanovených 43.

V rámci svetových dní v predmetnej problematike pracovníčky oddelenia realizovali:

**31.5.2021 Svetový deň bez tabaku** - pracovníčky vytvorili banner a nástenku. Pripravený článok k predmetnej problematike rozposlali do 8 regionálnych periodík a uverejnili ho na webovej stránke RÚVZ ZH.

Realizovaných bolo spolu 5 prednášok pre 109 poslucháčov:

- 1 prednáška - ZŠ A. Kmeťa Žarnovica, 20 účastníkov, distribúcia zdravotno – výchovného materiálu,
- 2 prednášky - ZŠ Jána Zemana Nová Baňa, 38 účastníkov, distribúcia zdravotno – výchovného materiálu,
- 2 prednášky - Spojená škola internátna Kremnica, 51 žiakov

Ďalej pracovníci oddelenia plnili špecifické aktivity zamerané na najčastejšie vyskytujúce sa chronické neinfekčné ochorenia

- ✓ 1. Kardiovaskulárne ochorenia (ďalej len „KVO“).
- ✓ 2. Diabetes mellitus (ďalej len „DM“).
- ✓ 3. Vybrané nádorové ochorenia.

**Ad1)** Vid' úlohu č. 9.6

**Ad 2)** Problematika ochorení na DM sa v posledných rokoch stáva jednou z prioritných celospoločenských problémov spoločnosti. V rámci Svetového dňa diabetu pracovníčky OPZaVkJ pripravili nástenku pri hlavnom vchode úradu, na webovej stránke bol umiestnený banner k predmetnej problematike.

Problematike DM sa venovali aj pracovníčky základnej poradne zdravia. V zPZ bolo evidovaných 7 klientov s vyššími hodnotami cukru.

**Ad 3)** Podobne ako DM aj mortalita a morbidita na nádorové ochorenia má stúpajúci trend. Prevencii onkologických ochorení je venovaná zvýšená pozornosť v poradenskom centre



podpory zdravia ako aj pri zdravotno-výchovných aktivitách oddelenia. V rámci Svetového dňa rakoviny bol umiestnený na webovej stránke úradu banner – „Svetový deň proti rakovine“ a pracovníčky OPZaVkZ pripravili nástenku pri hlavnom vchode úradu. Vzhľadom na mimoriadnu epidemiologickú situáciu, prednášky neboli realizované.

Ďalej sa pracovníčky podieľali na aktivitách v rámci „Svetového dňa Alzheimerovej choroby“, „Medzinárodného dňa starších“, „Svetového dňa osteoporózy“ pracovníčky oddelenia podpory zdravia a výchovy k zdraviu RÚVZ v ZH realizovali nasledovné aktivity:

- 1) Zaslanie článku do všetkých regionálnych novín
- 2) Zverejnený banner na webovej stránke
- 3) Uverejnený článok „Duševné zdravie starších ľudí – Covid 19“ na webe RÚVZ ZH
- 4) Pripravená nástenka umiestnená na úradnej tabuli RÚVZ
- 5) Distribúcia pracovných listov - Knižnica Jána Kollára Kremnica, KD Horná Ves – spojené s výjazdovou aktivitou zPZ (15 klientov)
- 6) Beseda pri príležitosti „Svetového dňa Alzheimerovej choroby“ v Knižnici Jána Kollára v Kremnici pre 7 účastníkov

## **9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025**

### **Gestor**

MZ SR, ÚVZ SR

### **Riešiteľské pracovisko:**

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

### **VYHODNOTENIE**

Plnenie NAPPO bolo podľa možností zabezpečované v priebehu celého roku.

V základnej poradni zdravia bolo evidovaných 25 klientov. V zPZ sa poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu poskytuje paušálne každému klientovi s vyšším akcentom u klientov, u ktorých boli objektívne zistené prítomné rizikové faktory.

Klientom bola odporučená možnosť návštevy nadstavbových poradní (poradňa zdravej výživy a znižovania nadváhy, poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity).

### **Aktivity v rámci svetových dní zamerané na predmetnú problematiku:**

**7.4.2021 Svetový deň zdravia** – bol pripravený banner a nástenka. Pracovníčky oddelenia pripravili ponuku pre školy (výtvarná výzva) s názvom „Nakresli zdravie“. Oslovených bolo 10 základných škôl spádového regiónu RÚVZ ZH. Do aktivity sa zapojila jedna základná škola – IV. Základná škola, Jilemnického č. 2, Žiar nad Hronom. Gestorovi boli zaslané 2 kresby. Pracovníčky oddelenia OPZaVkZ pripravili vlastné vecné ceny pre účastníkov.

- v rámci propagácie zdravotno - výchovného materiálu v oblasti zdravého životného štýlu boli zaslané: KST Vyhne, KD Svätý Anton, Obecný úrad Bzenica, Obecný úrad Hronský Beňadik, Obecný úrad Horná Ves, KD Štefultov a KD Štiavnické Bane

**10.5.2021 Svetový deň – Pohybom ku zdraviu** -Vzhľadom na mimoriadnu epidemiologickú situáciu v Slovenskej republike zdravotno-výchovné aktivity oddelenia PZaVkZ boli oklieštené. Aktivity boli realizované formou banneru a nástenky na úradnej tabuli RÚVZ ZH.

**9.4.1 VYZVI SRDCE K POHYBU** - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

**Gestor**

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

**Riešiteľské pracovisko:**

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

**VYHODNOTENIE**

Pracovníčky OPZaVkZ v rámci 9. ročníka kampane po zozbieraní 33 účastníckych listov, ktoré boli evidované na oddelení (distribuovali – 230 účastníckych listov), zorganizovali 3.8.2021 regionálne kolo. Vylosovaných bolo 20 výhercov, ktorí získali vecné ceny vďaka sponzorom (Mesto Žiar nad Hronom, Mesto Banská Štiavnica, Centrum voľného času, Žiar nad Hronom; Regionálny úrad verejného zdravotníctva Žiar nad Hronom). Všetci účastníci postúpili do celoslovenského kola, ktoré prebehlo v mesiaci september v RÚVZ BB.

V rámci celoslovenského kola boli vylosovaní 3 výhercovia z regiónu RÚVZ ZH.

**9.6 STRATÉGIA ROZVOJA PORADENSKÝCH CENTIER OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA V SR**

**Gestor**

ÚVZ SR

**Riešiteľské pracovisko:**

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

**VYHODNOTENIE**

**Poradenské centrum podpory zdravia**

*Základná poradňa zdravia*

V základnej poradni zdravia bolo vykonaných 25 vyšetrení z toho 3 muži a 22 žien. Z uvedeného počtu išlo o základné prvé vyšetrenie v 2 prípadoch ( 2 ženy), počet kontrolných vyšetrení 23 (3 muži a 20 žien).

Spolu bolo vyšetrených **25 klientov** – 3 muži a 22 žien.

Realizovaná bola 1 výjazdová aktivita základnej poradne zdravia – KD Horné Ves kde bolo vyšetrených 15 klientov (2 muži a 13 žien) Vzhľadom k mimoriadnej epidemiologickej

situácii nebolo možné plánovať a realizovať viac podobných aktivít. Rovnako bola obmedzená až úplne pozastavená činnosť ambulantnej formy základnej poradne zdravia.

Test zdravého srdca bol paušálne robený všetkým klientom, či pri stabilnej alebo mobilnej PZ, vrátane opakovaných návštev.

Počet biochemických vyšetrení a meraní: 25 celkový cholesterol, 25 cukor, 25 triglyceridy, 25 HDL-cholesterol (spolu bolo realizovaných 125 štandardných biochemických vyšetrení). Ostatné merania: 48 x bol meraný celkový tuk prístrojom OMRON, 53 antropometrických meraní, 117 meraní TK.

V základnej poradni zdravia bola odporučená návšteva LPS v 20 prípadoch pre novoizistené alebo vysoké nefyziologické hodnoty sledovaných rizikových faktorov.

*Nadstavbové poradne*

**POPA** – pre mimoriadnu epidemiologickú situáciu pozastavená

**POFA** – dočasne mimo prevádzky.

**Poradňu nefarmakologického ovplyvňovania krvného tlaku-** navštívilo 10 klientov (9 žien a 1 muž), počet meraní krvného tlaku 117.

**Poradňu zdravej výživy:** o individuálne poradenstvo neprejavil záujem žiadny klient.

**Poradňa HIV/AIDS** Individuálne anonymné poradenstvo v rámci Poradne HIV/AIDS prebiehalo pokiaľ bola epidemiologická situácia vo výskyte ochorení na COVID priaznivá. Poradenstvo osobné (3 klienti), cestou elektronickej pošty (3 klienti) spolu bolo poskytnuté 6 klientom. Výsledky vyšetrení boli negatívne, v jednom prípade bol vydaný certifikát. Vyšetrenia boli uskutočnené v biochemickom laboratóriu Unilabs v Ružomberku

V PCPZ bolo v roku 2021 bolo realizovaných spolu 741 výkonov.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva  
so sídlom v Žiline**

## 1. Odbor hygieny životného prostredia a zdravia RÚVZ Žilina

### **Vec: Programy a projekty RÚVZ v SR na r. 2021 a ďalšie roky - odd. HŽPZ - odpočet za rok 2021**

#### **Ad 1.1. Plnenie Akčného plánu pre ŽP a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V)**

##### **Pitná voda**

Na základe povinného monitoringu pitnej vody sme odobrali 64 vzoriek vôd (všetky určené na minimálnu analýzu, 2 x počas roka bol vyšetrený As vo VZ obce Višňové – odberové miesto ZŠ s MŠ). Kvalita vody je uvedená v informačnom systéme pre pitnú vodu. Ďalších 25 odberov vzoriek bolo vykonaných na základe objednávky prevádzkovateľov verejných vodovodov vo svojej správe, z nich bolo realizovaných 17 minimálnych analýz, 3 x opakovaná len mikrobiologická analýza a 5 úplných analýz. Kvalita vody je uvedená v informačnom systéme pre pitnú vodu. Platené služby pre fyzické osoby a právnické osoby mimo monitoringu (napr. kolaudácie): 42 vzoriek v rozsahu minimálnej analýzy (v 1 prípade išlo o rozšírenie požiadavky o rozbor ukazovateľov Fe a Mn, ukazovateľ Fe aj opakovane z dôvodu prekročenia limitu).

Ako ŠZD v rozsahu minimálnej analýzy sme vykonali odbery a analýzy 2 vzoriek pitnej vody (VZ v správe obce Lietavská Svinná - Babkov), 2 x kontrolu kvality vody zo zachyteného prameňa – „Maliarovej studne“ vo Vraní (vykonávaná každoročne) s požiadavkou na prevádzkovateľa - Mestský úrad v Žiline - informovať obyvateľov o nevyhovujúcej kvalite na odberovom mieste formou informačnej tabule. Na preverenie správnosti postupov akreditovaného laboratória bolo odobratých 9 x paralelných vzoriek z tohto zdroja - Maliarovej studne vo Vraní určených na minimálnu analýzu.

Z celkového počtu odobratých vzoriek vôd bolo 69 vzoriek určených aj na stanovenie ukazovateľov tvrdosti vody – Mg, Ca, Mg + Ca.

Spoločnosť SeVaK a.s., Žilina v mesiaci február 2021 správny orgán informovala o zahájení náhradného zásobovania vodou z cisterny na určených lokalitách v obci Turie, nakoľko zistila prírodne spôsobený zákal prameňa Turie – Dedová s odporúčením na nevhodnosť použitia na pitné a potravinárske účely. Jednodňová akcia uskutočnená v dvoch časoch prebehla v plnej rézii spoločnosti SeVaK a.s., Žilina.

V priebehu roka bola zaznamenaná opakovaná zdravotná závadnosť pitnej vody vo VZ v správe obce Lietavská Svinná – Babkov (odberné miesto v obci Babkov) v ukazovateľoch mikrobiologickej analýzy. Po vykonaných opatreniach prevádzkovateľom VZ nebol dosiahnutý požadovaný výsledok v jej kvalite. Zopakované opatrenia na zdroji pitnej vody boli zo strany prevádzkovateľa realizované vo väčšom rozsahu. Výsledky štátneho zdravotného dozoru (odbery na viacerých odberových miestach - objekt predajne COOP Jednota a MŠ, v rôznych časoch) preukázali vyhovujúcu kvalitu a nebolo nutné pristúpiť k sankciám voči prevádzkovateľovi VZ.

Z dôvodu pandemickej situácie COVID- 19 v SR sa neuskutočnili aktivity súvisiace so Svetovým dňom vody. Podnet na nevyhovujúcu kvalitu pitnej vody nebol zaznamenaný.

##### **Voda na kúpanie**

Vzhľadom na pandémiu ochorenia COVID-19, opatrenia a vyhlášky ÚVZ SR o uzatvorení prevádzok a bol na základe objednávok prevádzkovateľov na kontrolu kvality bazénovej vody počas roka 2021 vykonaný nižší počet odberov a laboratórnych analýz v porovnaní s rokom 2020 a s predchádzajúcim rokom, kedy nebola pandémia ochorenia COVID-19. V laboratóriu RÚVZ Žilina sa začal vyšetrovať ukazovateľ celkový organický uhlík TOC.

Počas roka 2021 bol počet zariadení s celoročne prevádzkovanými vnútornými bazénmi a vírivkami 15, počet bazénov a víriviek: 28. Z vnútorných bazénov a víriviek sme odobrali 70 vzoriek, z nich 1 vzorku aj na Legionella species s negatívnym výsledkom. Ku koncu roka sa začal vyšetrovať ukazovateľ TOC -celkový organický uhlík. Vykonali sme rovnaký počet kontrol prevádzkových a kontrol dodržiavania opatrení ÚVZ SR. Závažných bolo 30 vzoriek, percento závažnosti je 42%. Predložených prevádzkovateľmi bolo 26 protokolov z laboratórnych analýz, závažná vzorka bola jedna, percento závažnosti 3%. V zistenej závažnosti vzoriek vody na kúpanie odobranej a vyšetrovanej pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Žiline a predkladanými protokolmi o kvalite vody je významný rozdiel v závažnosti vzoriek. Kvalita vody je uvedená v IS voda na kúpanie. Podnet riešený nebol, neboli uložené sankcie.

V okresoch Žilina a Bytča nemáme vyhlásené prírodné kúpaliská. Dňa 21.7.2021 bola v rámci ŠZD odobratá vzorka z nádrže Vodné dielo Žilina s vyhovujúcim výsledkom. Vodná nádrž je využívaná obyvateľmi na kúpanie, vodné športy a každoročne na súťaž Žilinský triatlon.

RÚVZ so sídlom v Žiline počas kúpacej sezóny 2021 vykonal kontroly priestorov, kontroly dodržiavania opatrení uložených vo Vyhláškach ÚVZ SR a kontrolu kvality vody na kúpanie na vonkajších umelých kúpaliskách:

- 1/ **Termálne kúpalisko LAURA, Rajecké Teplice** – 2 vonkajšie termálne bazény, kapacita: 2 500 osôb/ deň, prevádzkované od 12.6.2021 do 1.9.2021,
- 2/ **Mestská krytá plaváreň Žilina – vonkajší areál** – 3 vonkajšie netermálne bazény, kapacita: 3 000 osôb/deň, prevádzkované od 18.6.2021 do 13.9.2021,
- 3/ **Termálne kúpalisko Veronika, Rajec** – 5 vonkajších termálnych bazénov, doskočisko k 5-dráhovej šmykľavke, doskočisko k detskej šmykľavke, doskočisko k detskému toboganu, kapacita: 4 000 osôb/deň, prevádzkované od 19.6.2021 do 1.9.2021,
- 4/ **Termálne kúpalisko Stráňavy** – 2 vonkajšie termálne bazény bez recirkulácie s kapacitou 500 osôb /deň, prevádzkované od 26.6.2021 do 10.9.2021,
- 5/ **Mestské kúpalisko Bytča** - 1 vonkajší netermálny bazén s recirkuláciou, kapacita 320 osôb/deň, prevádzkované od 26.6.2021 do 20.8.2021.

Počas kúpacej sezóny 2021 bolo odobratých a vyšetrených 42 vzoriek bazénovej vody, z toho - 13 vzoriek pred uvedením kúpalísk do prevádzky na základe objednávok prevádzkovateľov kúpalísk,

- 26 vzoriek počas kúpacej sezóny 2021 (z toho 4 vzorky na troch kúpaliskách aj na vyšetrenie Legionella species v bazénoch s vodnými atrakciami bez zistenej prítomnosti) na základe objednávok prevádzkovateľov kúpalísk,
- 3 vzorky počas kúpacej sezóny v rámci ŠZD.

Kvalita bazénovej vody počas kúpacej sezóny 2021 je uvedená v Informačnom systéme o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie, rovnako priebeh sezóny v týždenných hláseniach.

Z celkového počtu 42 vzoriek bazénovej vody nevyhovovalo 5 vzoriek:

- 1 vzorka zo 4 odobratých a vyšetrených vzoriek na MK Bytča v mikrobiologickej analýze (Pseudomonas aeruginosa),
- 3 vzorky z 18 odobratých a vyšetrených vzoriek na TK Veronika Rajec - z toho 4 v mikrobiologickej analýze (Kultivovateľné MO pri 36 °C, Pseudomonas aeruginosa), nevyhovujúca kvalita vody bola dňa 21.6.2021 prejednaná na RÚVZ so sídlom v Žiline s prevádzkovateľom zariadenia,
- 1 vzorka zo 6 odobratých a vyšetrených vzoriek na TK Laura v Rajeckých Tepliciach pre mierne prekročenú medznú hodnotu ukazovateľa voľný chlór v detskom bazéne.

Na Termálnom kúpalisku v Stráňavách a Mestskej krytej plavárni v Žiline – vonkajšom areáli neboli zistené nevyhovujúce vzorky z počtu 14 vyšetrených vzoriek na týchto dvoch kúpaliskách.

Celková závadnosť vzoriek: 5 vzoriek, t.j. 11,9 %, z toho mikrobiologickú závadnosť vykazovali 4 vzorky, fyzikálno-chemickú závadnosť 1 vzorka.

Nevyhovujúca kvalita vody bola okamžite riešená s prevádzkovateľmi kúpalísk opatreniami a kontrolnými odbermi s analýzami po vykonaní opatrení.

Sankcie uložené neboli. Podnety prijaté neboli.

Prevádzka kúpalísk nebola prerušená, zatvorené boli len v určité dni pre nepriaznivé počasie.

Oproti roku 2020 došlo k poklesu počtu vyšetrených vzoriek zo 46 na 42 kvôli predčasne ukončenej sezóne pre nepriaznivé počasie. Výrazne poklesla závadnosť vzoriek (z 11 vzoriek, t.j. 23,9 % na 5 vzoriek, t.j. 11,9 %. K nižšej závadnosti zrejme prispela aj nižšia návštevnosť kúpalísk v súvislosti s počasím a epidemiologickou situáciou.

Počas kúpaciej sezóny 2021 bolo na uvedených kúpaliskách vykonaných 16 kontrol priestorov prevádzky a dodržiavania prevádzkového poriadku, 10 kontrol dodržiavania opatrení v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19, uložených vo Vyhláske ÚVZ SR č. 217 účinnej od 14.6.2021 a Vyhláske ÚVZ SR č. 240 účinnej od 16.8.2021.

Nebolo zistené porušenie prevádzkového poriadku alebo nedodržiavanie opatrení uložených v uvedených vyhláškach. Ochorenia z vody na kúpanie hlásené neboli.

### **Stanovenie prítomnosti baktérií rodu Legionella vo vybraných DSS**

V rámci plnenia úlohy odobrali pracovníčky odd. HŽPZ dňa 31.5.2021 v zariadení Domov pokoja Žofie Bosniakovej, Zariadenie pre seniorov a denný stacionár, Za kaštieľom 309/9 v Tepličke nad Váhom vzorku pitnej vody na vyšetrenie v rozsahu minimálnej analýzy pre hromadné zásobovanie + Legionella species, ďalej 5 vzoriek teplej vody na vyšetrenie prítomnosti Legionella species a 10 sterov v predmetnom zariadení, podľa Odborného usmernenia na zabezpečenie postupu pri monitoringu baktérií rodu legionella v zariadeniach sociálnych služieb v SR. Vzorky boli odobraté za prítomnosti pracovníka zariadenia p. Štefana Mila po predchádzajúcej konzultácii vhodných odberových miest aj s riaditeľkou zariadenia p. Ľudmilou Kadašiovou. Zariadenie je napojené na verejný vodovod a verejnú kanalizáciu v správe SEVAK a.s. Žilina.

Laboratórna analýza odobratých vzoriek preukázala výskyt Legionella species (1000 KTJ/1000 ml) vo vzorke vody č. 2493/2021 odobratej zo sprchovej hlavice v sprche pre zamestnancov v predmetnom zariadení. Vedúca odd. Mikrobiológie životného prostredia následne zabezpečila zaslanie uvedenej vzorky na confirmáciu suspektných izolátov a sérotypizáciu do Národného referenčného centra pre legionely v životnom prostredí ÚVZ SR v Bratislave. NRC potvrdilo, že sa jedná o Legionella pneumophila sérotyp 1.

Po vykonanej prvej fáze úlohy – odobratí vzoriek, malo podľa odborného usmernenia nasledovať vyhodnotenie výsledkov skúšok, návrh na prijatie opatrení a vyhodnotenie ich účinnosti, príprava legislatívy so stanovením limitov a príprava odporúčaní opatrení na elimináciu osídlenia vnútorných rozvodov vody legionelami v zariadeniach s dlhodobým pobytom osôb patriacich do rizikovej skupiny.

Podľa dostupnej odbornej literatúry a po konzultácii s vedúcou odd. MŽP na RÚVZ so sídlom v Žiline úrad odporučil vykonať opatrenia s dočasným účinkom:

- jednorazové prehriatie celého teplovodného systému tzv. termická dezinfekcia systému s prepáchnutím všetkých koncoviek (sprchy a výtokové ventily), teplota by nemala poklesnúť pod 75 až 80 °C po dobu 30 minút,

- zvýšená dávka dezinfekčného roztoku chlóru (10 mg/l), SAVO 20 g/m<sup>3</sup>, Sanosil Super 25 – 2% a pod.,

a technické opatrenia s trvalým účinkom:

- technická revízia rozvodov, - nastaviť systém tak, aby sa odstránili zóny s príliš nízkym prietokom, tie predstavujú hrozbu nebezpečného zníženia teploty alebo stagnáciu vody,
- pravidelná dezinfekcia potrubia teplej vody,
- odstránenie vodovodných inkrustov vo vodovodných batériách a sprchových hlaviciach,
- na odberných miestach by teplota teplej vody mala byť nad 55 °C.

Navrhnuté opatrenia boli prijaté v rozsahu:

1/ Okamžitý zákaz používania sprchy pre zamestnancov a označenie sprchy pre zamestnancov zákazom.

2/ Keďže príprava teplej vody sa vykonáva v zariadení, p. Milo zabezpečil v priebehu 29. kal. týždňa termickú dezinfekciu potrubia teplej vody, výtokov a koncoviek, namotovanie novej sprchovej hlavice v sprche pre zamestnancov. V ostatných sprchových hlaviciach boli inkrusty odstránené.

3/ RÚVZ so sídlom v Žiline vykonal dňa 26.7.2021 kontrolný odber a analýzu vzorky vody na prítomnosť Legionella species zo sprchovej hlavice v sprche pre zamestnancov.

Kontrolný odber a analýza TÚV na prítomnosť Legionella sp. zo dňa 26.7.2021 po vykonaní opatrení bola negatívna. Prevádzkovateľ zariadenia bol o tejto skutočnosti písomne informovaný.

Dňa 18.8.2021 bola zaslaná na ÚVZ SR v Bratislave požadovaná vyplnená tabuľka odberov.

### **Radónová problematika**

Dotazník zameraný na radónovú problematiku, vypracovaný Medzinárodnou agentúrou pre atómovú energiu so sídlom vo Viedni v rámci projektu RER 9453, je prístupný pre verejnosť a inštitúcie na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Žiline.

### **Hluk**

V roku 2021 sa riešili aktuálne podnety predovšetkým na zdroje hluku z výrobných prevádzok (7), z hudobnej produkcie v reštaurácii a kultúrneho hudobného podujatia vonku (2) a dopravný hluk v husto zastavanej mestskej časti Bytčica (1). Spolu bolo vykonaných 10 meraní s výstupom pre životné prostredie. V rámci dopravného hluku (1) sme realizovali meranie kvôli zvýšenej hlučnosti na pokojnej ulici medzi rodinnými domami –skracovanie vzdialenosti kvôli obchádzke, ale aj vysoko poškodenému povrchu vozovky, čím sa hluk neustále zvyšoval (podklad pre poslancov MsÚ Žilina). Tradiční podávateľia podnetov na hluk zo Staromestských slávností a hluk z KD Trnové, nemali dôvod podávať podnety, nakoľko veľa kultúrnych podujatí sa kvôli šíriacemu sa ochoreniu COVID-19 neuskutočnilo. Samostatným problémom je hluk z *hudobnej produkcie* (2) živej alebo reprodukovanej hudby. Pri meraní živej hudby v X-treme parku –Vodné dielo, otvorený priestor s tancom na ihriskách pre beach volleybal pri akcii RE:SET 2021 bola posudzovaná hodnota A akustického tlaku v referenčnom časovom intervale noc prekročená ( $L_{R,Aeq,8h}=62,3$  dB), ale pri hudobnej produkcii reprodukovanej hudby pri prevádzke reštaurácie posudzovaná hodnota A akustického tlaku vyhovovala PL. Opakované merania (3) hluku z výrobných prevádzok boli v súlade s PL, nakoľko prevádzkovatelia zrealizovali doporučené protihlukové opatrenia. Väčšinou išlo o minimálne úpravy, ako o dôsledné zatváranie dverí, okien a využívania VZT



zariadení v prevádzke, najmä vo večerných a nočných hodinách. Prevádzka mobilnej elektrocentrály pri ubytovacom zariadení s reštauráciou z dôvodu výpadku el.energie (neplatič) bola veľmi hlučná - posudzovaná hodnota A akustického tlaku v referenčnom časovom intervale deň bola  $L_{R,Aeq,12h.}=70,9$  dB. Mobilná elektrocentrála bola v chode 20 hodín denne, našťastie len 4 dni. Ďalšie merania výrobných prevádzok (3) preukázalo prekročenie nameraných hodnôt v zmysle PL, ale ich príčina je riešiteľná. V prvom prípade bude nutné dôsledné dodržiavanie zatvárania dverí počas chodu píly. V druhom prípade je nutné drvičku biologického odpadu umiestniť do uzatvoreného objektu, pretože na voľnom priestranstve ani počas chodu 18 minút nevyhovuje posudzovaná hodnota A akustického tlaku v referenčnom časovom intervale deň PL (pri chode 1,5 hodiny denne posudzovaná hodnota A akustického tlaku v referenčnom časovom intervale deň bola  $L_{R,Aeq,12h.}=75,3$  dB a pri chode 18 minút  $L_{R,Aeq,12h.}=68,3$  dB). V treťom prípade išlo o súbeh operácií v kamenárstve –chod frézy a leštičky kameňa. I tu sa zmenou logistiky chodu jednotlivých nástrojov alebo jednotlivých operácií dá dosiahnuť súlad s PL.

#### **Ad 1.2. Protokol o vode a zdraví – plnenie národných cieľov**

RÚVZ so sídlom v Žiline nedostal pokyny na zapojenia sa do plnenia úlohy podľa vládou schváleného plánu plnenia národných cieľov.

#### **Ad 1.4. Overenie kvality materiálov, ktoré prichádzajú do styku s pitnou vodou**

Pri kolaudácii stavieb vyžadujeme predloženie dokumentácie k výrobkom určeným pre styk s pitnou vodou, údaje o výrobkoch a predloženú dokumentáciu evidujeme. Požadovaná vyplnená tabuľka uvedená ako Príloha 2 bola zaslaná v zmysle usmernenia k predmetnej veci.

#### **Ad 1.5. Mapovanie aktuálneho stavu výskytu pesticídnych látok a mikropolutantov v pitných vodách**

V roku 2021 boli v skúšobnom laboratóriu RÚVZ so sídlom v Žiline vyšetované pesticídy v rámci úplnej analýzy – lindan, aldrín, dieldrín, endrín. Mikropolutanty v pitnej vode sa z dôvodu prístrojového vybavenia nevyšetrovali.

## 2. Odbor preventívneho pracovného lekárstva

### 2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

#### *Cieľ:*

Rok 2021 bol naďalej v znamení pandémie, mala zásadný vplyv na riešenie problematiky, na odbore PPL. Opäť sa menil charakter a počet kontrol pracovísk, zvýšili sa počty podnetov a sťažností, znížil sa počet zamestnancov, ktorí vykonávali dozor na odbore PPL. Naďalej, podľa pandemickej situácie, tri zamestnankyne boli presunuté na odbor epidemiológie za účelom zadávania informácií do systému ohľadom pozitívnych občanov a ich kontaktov a telefonicky obvolávali dotyčné osoby.

V rámci štátneho zdravotného dozoru (ŠZD) sme kládli dôraz na zvyšovanie kvality života pracujúcich občanov/zamestnancov prostredníctvom znižovania chorobnosti, trvalých a dočasných následkov chorôb a úrazov, poskytovaním účelovej, kvalitnej a efektívnej zdravotnej starostlivosti pôsobením verejného zdravotníctva. Zamestnanci odboru PPL aktívne sledovali európske trendy uplatňované v oblasti intervencie a prevencie pred nepriaznivými vplyvmi faktorov pracovného a životného prostredia. Zároveň sme sa v najvyššej možnej miere podieľali na plnení nariadení a opatrení, ktoré vydal Úrad verejného zdravotníctva SR (ÚVZ SR) z dôvodu vyhlásenia mimoriadnej situácie na území Slovenskej republiky vládou SR. Tiež sme sa riadili závermi z rokovania Ústredného krízového štábu. V rámci ŠZD sme kontrolovali na pracoviskách resp. u zamestnávateľov vydané hygienické a protiepidemické opatrenia vydané ÚVZ SR a Ústredným krízovým štábom, ktoré boli záväzné pre prevádzkovateľov a zamestnávateľov v Slovenskej republike.

#### 2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

##### **Sumarizácia údajov o rizikových prácach v okrese Žilina a Bytča**

Evidencia rizikových prác sa vykonávala programom ASTR\_2011. V rámci ŠZD sa prehodnocovali vydané rozhodnutia na rizikové práce, v prípade 4. kategórie RP sa vydali nové prehodnotené rozhodnutia. Súčasťou návrhov na zaradenie do rizikových prác vždy boli priložené aj podklady: posudky o riziku, objektivizácia faktorov pracovného prostredia, vykonané technické a technologické opatrenia, akékoľvek zmeny súvisiace s výkonom RP a pracovným prostredím. Pri výkone ŠZD sa sledovali výsledky a intervaly LPP vo vzťahu k práci, či zamestnávateľ plní povinnosti, ktoré mu vyplývajú z platnej legislatívy v súvislosti s vyhlásenými RP, či zamestnávateľia majú zazmluvnené PZS a BTS. V kategórii 3. a 4. rizikových prác je zaradených v **regióne Žilina a Bytča: 133 subjektov** (114 subjektov v 3. kat. prác + 19 subjektov v 4. kat. prác).

Kategória RP	Počet pracovníkov celkom	Z toho počet žien
3. + 4. kategória	5899	1957
3. kategória	5762	1936
4. kategória	137	21

Uvedené počty pracovníkov prezentujú niektorých zamestnávateľov zaevidovaných aj v 3. a vo 4. kategórii prác.

Rozhodnutia na rizikové práce (RP) vydaných bolo **37 rozhodnutí**

Počet rozhodnutí	Druh rozhodnutia
3	Rozhodnutia na vyradenie z 3. alebo 4. kat.
27	Rozhodnutia vyhlasujúce RP

V roku 2021 sme neuložili žiadnu sankciu v súvislosti s povinnosťami zamestnávateľov voči zamestnancom na rizikových prácach. Zamestnávatelia aj naďalej predkladali protokoly a ďalšie náležité podklady na hodnotenie rizikových prác a profesií. Súčasne predkladali aktuálne posudky o riziku a kategorizácie prác. V posudkoch o riziku boli aj údaje o vykonaných technických a technologických opatreniach na pracoviskách, ergonomických opatreniach, o používaní ergonomických náradí a nástrojov, o organizačných zmenách pracovných procesov, ako rotácia činností na rizikových prácach s činnosťami, ktoré nie sú rizikové a o ďalších nových zmenách, ktoré mohli mať pozitívny dopad na zdravie zamestnancov. Pri výkone ŠZD na rizikových pracoviskách sme sledovali výsledky a intervaly vykonávania LPP vo vzťahu k práci, či si zamestnávateľ splnil povinnosti a zabezpečil adekvátny zdravotný dohľad. Pri zistení nedostatkov na rizikových pracoviskách, boli uložené opatrenia, ktoré boli termínované, tie boli následne prešetrené a skontrolované.

Pre subjekt **FNsP Žilina** boli v súvislosti s pandemiou COVID-19 zaradené práce do 3. kategórii prác s faktorom pracovného prostredia biologický faktor. Jednalo sa o pracoviská:

- Pandemické oddelenia COVID-19 FNsP Žilina,
- MOM - Antigénové mobilné odberové miesto FNsP Žilina,
- MOM - Veľkokapacitné mobilové odberové miesto FNsP.

Plnenie povinnosti zamestnávateľov vypracovať informáciu o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík a o vykonaných opatreniach na pracovisku (§ 30 ods.1 písm.l) zákona č.355/2007 Z.z. - v rámci evidencie podnikov (3. a 4. kategória prác) si túto povinnosť z celkového počtu 133 subjektov splnilo 94 subjektov.

### **2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické:**

Celkom vydaných <b>rozhodnutí</b> len pre manipuláciu s v. tox. I. a tox.II.	<b>1</b>
Z celkového počtu <b>rozhodnutia na uvedenie priestorov do prevádzky</b> s chem. faktorom PP	<b>51</b>
<b>Rozhodnutia na manipuláciu s azbestom</b>	<b>78</b>
<b>Rozhodnutia na manipuláciu s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami vrátane manipulácie s azbestom</b>	<b>83</b>

V roku 2021 bolo vykonaných **51 previerok**. Previerky boli prevažne zamerané na uvedenie priestorov do prevádzky. Hodnotili sme úroveň vypracovania prevádzkových poriadkov, aby spĺňali požiadavky platnej legislatívy. Prevádzkové poriadky pre nebezpečné chemické faktory v zmysle platnej legislatívy **sme neschvaľovali** ale požadovali od zamestnávateľov **predložiť k nahliadnutiu**. Spoločnosti, v ktorých sa manipulovalo s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami, museli mať zodpovedného pracovníka, ktorý má platné osvedčenie pre manipuláciu s týmito látkami.

Počet vydaných osvedčení celkom v kraji ZA + mimo kraj ZA	<b>20</b>
Počet vydaných osvedčení <u>z praxe</u> v kraji ZA + mimo kraj ZA	<b>8</b>
Počet vydaných osvedčení <u>po vykonaní skúšky</u> kraji ZA + mimo kraj ZA	<b>12</b>

Počet vydaných osvedčení z regiónu Žilina + Bytča	9
Počet vydaných osvedčení z regiónu Čadca	2
Počet vydaných osvedčení z regiónu Martin	2
Počet vydaných osvedčení z regiónu Liptovský Mikuláš	4
Počet vydaných osvedčení z regiónu Dolný Kubín	2
Počet vydaných osvedčení v iných regiónoch	1
<b>CELKOM</b>	<b>20</b>

Bolo vykonaných 12 skúšok.

RÚVZ so sídlom v Žiline vydal **celkom 20 osvedčení.**

Pre **regióny v ZA kraji** bolo vydaných 19 osvedčení.

Pre **regióny mimo ZA kraj** bolo vydaných 1.

V rámci ŠZD sa kontrolovalo uskladnenie, manipulácia s chemickými faktormi a spôsob likvidácie obalov s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Nakladanie s nebezpečnými odpadmi bolo súčasťou rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky.

**DDD činnosť v regióne Žilina a Bytča:**

Počet oznámení zaslaných na RÚVZ	176
Počet prevádzok, v kt. sa činnosť vykonala	422

V roku 2021 narástol záujem o **DDD činnosť**. Bolo doručených **176 žiadostí** a ošetrených bolo **422 objektov** (v roku 2020 bolo doručených **124 žiadostí** a ošetrených bolo **270 objektov**).

*V našom regióne nebola v roku 2021 zaznamenaná žiadna mimoriadna situácia ani havária.*

### 2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém:

V roku 2021 bolo vydaných **5 nových rozhodnutí** na činnosti spojené len s manipuláciou chemických karcinogénov a mutagénov. Okrem rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky, prevládali aj rozhodnutia pre manipuláciu s materiálom obsahujúcim **azbest a pre manipuláciu s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami**, vydaných bol **83 spolu** karcinogény a mutagény + azbest.

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce 2021 - faktor pracovného prostredia – chemické karcinogény a mutagény						
3. kat		4. kat		spolu		subjekty
celkom	ženy	celkom	ženy	celkom	ženy	
211	150	29	19	240	169	FNsP Žilina a.s. Doprastav a.s. Bratislava, prevádzka VS 1 Žilina - Bytča Domenica spol s r.o. K + M spol. s r.o. FINES a.s. Výskumný ústav dopravný, Žilina MONT IRP, s.r.o. Žilina

**Azbest:** - V roku 2021 bolo doručených **78 žiadostí na likvidáciu a manipuláciu s azbestom** (v roku 2020 to bolo **62 žiadostí**).

**V roku 2021 neboli prešetrené žiadne podnety v súvislosti s manipuláciou s azbestom.**

### 2.1.4. Pilotné testovanie nových navrhovaných metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci:

V roku 2021 sme pilotný projekt na testovanie nových metód hodnotenia fyzickej záťaže pri práci **nerealizovali**. V roku 2021 došlo k nárastu hodnotení fyzickej pracovnej záťaže u zamestnancov na základe našich požiadaviek ako súčasť uvedenia priestorov do prevádzky. Naďalej sa predkladali hodnotenie fyzickej záťaže v súvislosti so šetrením chorôb z povolania. Úroveň hodnotení sa sústavne zlepšuje. Predložené návrhy zodpovedali usmerneniam ustanovenými v platnej legislatíve.

## **2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci**

V rámci výkonu ŠZD bolo v roku 2021 vykonaných cca **3395** konzultácií s ohľadom na podporu a ochranu zdravia pri práci (z toho bolo **27 e-mail** poskytnutých rád v súvislosti s **COVID-19**, individuálnych poradenstiev bolo **3380** (vrátane telefonických a elektronických rád) a skupinových poradenstiev bolo **15**. Konzultácie boli vykonávané počas kontrol a previerok v rámci ŠZD, ale aj ústnou či písomnou formou. Previerky boli zamerané na pracovné prostredie, pracovnú činnosť, absolvovanie LPP u zamestnancov, dodržiavanie bezpečnostných a zdravotných zásad pri práci, či spĺňajú zamestnanci odbornú spôsobilosť pre danú činnosť, či absolvovali povinnú akreditovanú odbornú prípravu a pod. Naďalej sme sledovali činnosti, ktoré vykonávajú SZČO, do akej miery majú vypracovaný posudok o riziku a kategorizáciu prác, resp. ako majú s inými spoločnosťami uzatvorené dohody a kto je zodpovedný za pracovné prostredie, poskytovanie OOPP, zabezpečenie zdravotného dohľadu. Naďalej usmerňujeme zamestnávateľov na dôsledky vplyvu práce na zdravie zamestnancov, s dôrazom na vznik choroby z povolania.

Pri výkone ŠZD u zamestnávateľov boli kontrolované výstupy hodnotení a podklady, ktoré vypracovali PZS. Sledovali sme posudky o riziku a kategorizáciu prác.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V roku 2021 bola realizovaná spolupráca s inými správnymi orgánmi a štátnymi úradmi. Podnety a sťažnosti boli vybavované v zmysle kompetencií ustanovených legislatívou.

V r. 2021 zamestnanci odboru PPL vykonali **1 spoločnú kontrolu s Inšpektorátom práce**

*Faurecia Automotive Slovakia, s.r.o., Panónska cesta 9, Bratislava - mestská časť Petržalka, 851 04, odštepňný závod Exhaust Žilina, Mobis ulica 442/2, 013 02 Gbeľany*

*IČO: 47 492 066 - predmet činnosti – výroba komponentov pre automobilový priemysel – výfukových systémov, montáž katalyzátorov, zváračské práce – manuálne aj automatické.*

**V roku 2021 sa nerealizovali v rámci kraja Žilina žiadne spoločné porady s IP Žilina.**

**Trend vývoja pracovného prostredia a pracovných podmienok v jednotlivých odvetviach výroby a služieb** je v našom regióne v roku 2021 naďalej poznačený pandemickou situáciou. Časť spoločností utlmilo svoju činnosť, časť spoločností zaniklo, ale vznikali aj nové spoločnosti naviazané na potreby občanov v pandemickej situácii.

### 3. Odbor hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov

#### **3.1 Bezpečnosť PC fliaš vo vzťahu k migrácii bisfenolu A**

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je gestorom a riešiteľom tejto úlohy.

Gestorom tejto úlohy je ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade.

#### **3.2 Monitoring príjmu kuchynskej soli**

**Odpočet:** Cieľom úlohy je dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Úloha prebehla v 1 etape:

I. etapa: august 2021: boli odobraté 2 vzorky hotového pokrmu (2 vzorky uzavretý systém) – v ZSS na laboratórnu kontrolu obsahu pridanej kuchynskej soli.

Ďalej sa pravidelne pri štátnom zdravotnom dozore najmä v uzavretom sektore upozorňuje prevádzkovateľ na znižovanie príjmu soli. Ide hlavne o prevádzky, ktoré zabezpečujú celodennú stravu. Zameriavame sa hlavne na časté chyby pri normovaní, kde sa neberie do úvahy obsah soli v dochucovacích prídavkoch (bujóny, vegety, zelenina konzervovaná v soli, trený cesnak v soli a pod.).

V spolupráci s poradňou výživy sa vykonávajú prednášky zamerané na zmenu zdravotného štýlu s redukciou hmotnosti, v ktorých sa taktiež upozorňuje na zdravotné benefity pri znížení konzumácie soli.

#### **3.3 Bezpečnosť obalových materiálov na kozmetické výrobky**

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je gestorom a riešiteľom tejto úlohy.

Gestorom tejto úlohy je ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade.

## 4. Oddelenie hygieny detí a mládeže

### **Vec: Programy a projekty Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Žiline za rok 2021**

#### 4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity. Súčasťou projektu je aj získavanie údajov o antropometrických charakteristikách detí vybraných vekových skupín v súvislosti so stúpajúcim trendom výskytu obezity prostredníctvom projektu COSI.

Každoročne od roku 2015 do roku 2025 sa realizujú priority a) b) a c). Každé tri roky sa realizujú aktivity v rámci priority d):

Aktivity v rámci priority **a) Podpora zdravého štartu do života** realizuje poradňa zdravia pri RÚVZ so sídlom v Žiline.

V rámci priority **b) „Podpora zdravšieho prostredia v školách“** bola zabezpečená kontrola predávaného sortimentu a kontrolu dodacích listov u predajcov v **5** zariadeniach, efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru v **35** zariadeniach stravovacích prevádzok určených pre deti a mládež a vo výdajniach stravy a odber vzoriek potravín na mikrobiologické vyšetrenie v celkovom počte **61**. V rámci ŠZD boli kontrolované hygienické podmienky pri príprave diétného stravovania, dodržiavanie pitného režimu pre deti, v predškolských zariadeniach presadzovanie pri realizácii pitného režimu detí používanie pitnej vody a nesladených nápojov, zisťovanie počtu stravujúcich sa detí a mládeže v školských stravovacích zariadeniach, posudzovanie energetickej a biologickej hodnoty stravy, kontrola pestrosti stravy, kontrola dodržiavania zásad pri zostavovaní jedálnych lístkov s ohľadom na odporúčané výživové dávky.

V rámci priority **c) „Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení“** sa zamestnanci RÚVZ so sídlom v Žiline zúčastňujú pracovných porád pracovníkov školského stravovania organizovaných okresnými úradmi, odborom školstva a Spoločnými školskými úradmi na okresnej úrovni. Vzhľadom na nepriaznivú epidemiologickú situáciu v súvislosti s ochorením COVID – 19 spôsobeným koronavírusom (SARS – CoV-2) bolo vedúcim zamestnancom zariadení školského stravovania poskytované individuálne odborné poradenstvo prostredníctvom telefonической a mailovej komunikácie.

V rámci priority **d) Podpora pohybových aktivít** odborní pracovníci oddelenia HDM v roku 2021 priebežne vykonávali kontroly zariadení určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách. Skontrolovaných bolo 6 priestorov na vyučovanie telesnej výchovy (športové haly, telocvične, gymnastické sály a posilňovne vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržania požiadaviek príslušnej legislatívy (priestorové usporiadanie, vybavenie, tepelno-vlhkostná mikroklíma a pod.).

V rámci priority **e) Monitoring antropometrických ukazovateľov vybraných vekových skupín detí školského veku** bola v roku 2019 vykonaná realizácia meraní



telesných parametrov u detí, zadávanie získaných antropometrických údajov a údajov získaných z dotazníkov do pripravených tabuliek v programe Excel a následné zaslanie vyplnených tabuliek gestorovi.

#### 4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku.

Prostredníctvom výkonu štátneho zdravotného dozoru sa realizovala kontrola dodržiavania legislatívnych požiadaviek v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Súčasťou kontroly kvality piesku bol odber vzoriek na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia. V roku 2021 bolo odobratých **35** vzoriek piesku, z toho 3 vzorky nevyhovovali požiadavkám platnej legislatívy pre prítomnosť Termotolerantných koliformných baktérií v dvoch prípadoch a Geohelmitov v jednom prípade. Prevádzkovatelia pieskovísk boli upozornení na povinnosť zabezpečiť pravidelné čistenie a udržiavanie pieskovísk tak, aby nepredstavovali riziko ohrozenia zdravia v dôsledku ich mikrobiálneho a iného znečistenia a dodržiavať najvyššie prípustné množstvo mikrobiálneho a iného znečistenia pôdy.

#### 4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

Pri hodnotení jedálnych lístkov (každý rok v 3 vybraných zariadeniach) sa využíva bodový systém koeficientu a pre frekvenciu podávania vybraných druhov potravín z mesačných výdajok sa využije vypracovaná metodika bodového systému, na základe ktorého sa budú slovne hodnotiť školské jedálne motivačným spôsobom tak, aby sa dosiahol v zariadení nutrične vyvážený jedálny lístok.

V roku 2021 sa zhodnotili jedálne lístky v troch vybraných základných školách za obdobie jeseň a zima, t.j. jeden mesačný jedálny lístok v mesiaci október a jeden mesačný jedálny lístok v mesiaci november v rámci každej z troch vybraných základných škôl. Získané údaje sa v súčasnosti spracovávajú a výsledky budú zaslané gestorovi na ÚVZ SR do 31. marca 2022.

#### 4.4. ÚRAZY U DETÍ V SR

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

V roku 2019 išlo o pilotný projekt, ktorého etapy riešenia pozostávali z nahlásenia zodpovednej osoby za RÚVZ so sídlom v Žiline, nadviazanie kontaktu zodpovednej osoby s vedením FNŠP v Žiline, komunikácia pracovníkov RÚVZ s príslušnými pracovníkmi oddelení, priebežné odoberanie vyplnených dotazníkov pracovníkmi RÚVZ, vyplnenie excelovských tabuliek pracovníkmi RÚVZ, zaslanie vyplnených tabuliek zodpovednými osobami na NCZI mailom. Realizácia projektu pokračovala aj v roku 2020, kedy bolo vyplnených celkovo **101** dotazníkov. V roku 2021 bola gestorom projektu spracovaná záverečná správa, ktorá bola poskytnutá aj FNŠP v Žiline.

## 6. Odbor epidemiológie RÚVZ Žilina

### Vec : Vyhodnotenie programov a projektov ÚVZ SR - odbor epidemiológie

**obdobie 1.1.2021 – 31.12.2021, správa za okresy Bytča a Žilina.**

#### 6.1. Národný imunizačný program SR - riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Poradenská činnosť v problematike imunizácie (infolinka Covid-19, cestovatelia, metodické návštevy pri výkone kontroly očkovania) vykonaná telefonicky resp. osobným kontaktom s klientom alebo zdravotníckym pracovníkom: 1 045x.

Problémom pri zabezpečovaní úrovne zaočkovanosti je pre epidemiológa snaha rodičov odmietat' očkovanie dieťaťa. Prevažujúci argument zo strany rodičov dieťaťa je tendencia odmietat' „živé vakcíny“ - obava z vedľajších účinkov.

V priebehu sledovaného obdobia sme zaevidovali ďalšie hlásenia zo strany lekárov, v roku 2021 bolo hlásených 30 nových odmietnutí očkovania rodičom dieťaťa, prejednané neboli, všetky presunuté do roku 2022. Celkový počet prípadov odmietaní očkovania ku 31.12.2021 (agenda od roku 2008) 517 prípadov.

Kontrola očkovania v SR za posledné sledované obdobie: t. j. obdobie 2020/2021 – vyhodnotenie k 31.08.2021: počet pediatrických obvodov spolu 38, okres Bytča: 6 obvodov, okres Žilina: 32 obvodov. V okrese Žilina a Bytča sme v kontrolovanom období nezaznamenali zaočkovanosť pod 95%. Zaočkovanosť v okresoch Žilina a Bytča sa pohybuje v rozmedzí od 96,3% - 99,71%. Zaznamenali sme 4 obvody so zaočkovanosťou nižšou ako 90%. Zistený bol nárast u očkovania detí do 15 rokov na žiadosť rodičov, z 1576 očkovaní (kontrola očkovania 2019/2020) na 2750 za posledné sledované obdobie.

#### 6.2. Surveillance infekčných chorôb - riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

V roku 2021 bolo spolu nahlásených do programu EPIS 42 169 prípadov, z toho 420 prípadov ako NN. K epidémiám bolo vytvorených 60 dotazníkov, počet záznamov v SRV 40.

Poradenská činnosť v problematike prenosných ochorení (v rodinných a kolektívnych ohniskách, infolinka Covid-19, poranenia zdravotníckych pracovníkov) vykonaná telefonicky resp. osobným kontaktom s klientom alebo zdravotníckym pracovníkom: 35 420x. Počet konzultácií osobne s klientom v problematike HIV/AIDS: 24x, telefonicky a elektronicky: 25x podaná informácia, počet vydaných certifikátov: 15, odber krvi 24x, z toho 1x anonymný odber (muž z okresu Námestovo) s pozitívnym výsledkom.

Problematika vírusových hepatítid a iných druhov očkovania riešená 12x (osobný resp. telefonický kontakt s klientom alebo lekárom) - Poradňa očkovania RÚVZ Žilina.

#### 6.3. Informačný systém prenosných ochorení - riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR:

Vykonáva sa plnením projektu PHARE: Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení v SR, programom EPIS pri zabezpečení komunikácie so sieťami EÚ a SZO - (prenosné ochorenia). Počet analýz epidemiologickej situácie (ARO, PO): týždenná analýza – 107x, mesačná analýza – 24x, ročná analýza – 3x.

#### 6.4. Nozokomiálne nákazy - riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR:

Surveillance nozokomiálnych nákaz vykonávaná v zmysle Vyhlášky MZ SR č. 553/2007, a v súlade s návrhom záznamu o výkone ŠZD/ÚVZ SR. Problematika NN je riešená podľa aktuálnej situácie, ako aj podľa výsledkov ŠZD - kontroly sterovou metódou práce pre jednotlivé kontrolované pracoviská telefonicky, následne písomným zhodnotením dodržiavania HER a výkon BOT. Podľa výsledkov je situácia riešená príslušnými opatreniami. Konzultácie v oblasti NN: 140x, konzultácie priestorových danosti zdravotníckych zariadení: 141x.

Počet kontrol HER: 7x, ŠZD: 16x. Počet odobratých vzoriek - sterov 174.

Kontrola fajčenia v ZZ: 12 kontrol – bez pokuty. Počet kontrolovaných sterilizačných prístrojov: 212. Priebežne vykonávame prevalenčné sledovanie výskytu Clostridium difficile vo FNŠP Žilina ako NN, epidemiologické šetrenie vykonané v 46 prípadoch.

#### 6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie - riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

K problematike sú vypracované havarijné - pandemické plány na úrovni regiónov i kraja aktualizované 1x/rok, resp. v zmysle pokynov WHO alebo ÚVZ SR Bratislava.

V roku 2021 realizované v rámci riešenia ohnísk - protiepidemických opatrení ochorenia COVID – 19.

#### 6.6. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV - prac. RÚVZ v SR

Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov v odpadových vodách podľa harmonogramu Virologického pracoviska RÚVZ Banská Bystrica sme vykonali 6x odberom vody v ČOV Dolný Hričov s výsledkom: Pokus o izoláciu enterálnych vírusov z odpadovej vody: 6x negatívny nález (vyšetрил RÚVZ B. Bystrica).

6.7. Prevencia HIV / AIDS - projekt: spolupracujúci pracovníci - poradňa zdravia RÚVZ Žilina. Interaktívna forma vzdelávania a prevencie, spôsob získavania vedomostí dotknutých študentov v oblasti prevencie HIV. V roku 2021 nebola vykonaná aktivita ku dňu 1.12.2021 pre žiakov strednej odbornej školy. Pri možnej realizácii - pri pracovnom výkone je spísaný aj záznam s vyjadrením prítomných pedagógov za dané školské zariadenie k prezentácii projektu. Informovaný súhlas zákonného zástupcu, to zabezpečuje príslušné školské zariadenie.

#### 6.8. Poradne očkovania – riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR:

Realizačný výstup zahŕňa zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach, zníženie odmietaní očkovania a zabezpečenie informovanosti.

Na RÚVZ je zriadená poradňa očkovania. Informovanosť zabezpečená priebežne pri odmietaní očkovania. Konzultácie vykonávame telefonicky alebo osobným kontaktom s klientom.

Informovanosť verejnosti o vakcinologickom poradenstve je zabezpečená písomnou informáciou vypracovanou odborom epidemiológie pre ambulancie všeobecných lekárov, špecializované ambulantné pracoviská, ako aj zverejnenie informácie na panely vo vstupnej hale budovy RÚVZ a na webovej stránke úradu.

6.9.Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania:

1.Projekt „Zvýšenie povedomia budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a význame očkovania“ - stredné školy, koordinátor RÚVZ Komárno.

V rámci RÚVZ Žilina spolupracujeme s poradňou zdravia a oddelením HDM. Realizácia v roku 2021: nevykonaná.

2.Projekt „ Vzdelávanie študentov SZŠ v oblasti vakcinológie“, koordinátor RÚVZ Trnava. Vzdelávanie nebolo v školskom roku 2020/2021 realizované.

7. Odbor laboratórnych analýz a Národné referenčné centrum pre kozmetické výrobky

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY
1.1	Plnenie návrhu Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP V.)

Meranie imisií hluku v životnom prostredí vzhľadom na záťaž obyvateľstva  
Plnenie:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
35	171	258

Meranie intenzity osvetlenia v životnom prostredí vzhľadom na záťaž obyvateľstva  
Plnenie:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
0	0	0

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY
3.2	Monitoring príjmu kuchynskej soli

Plnenie:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
25	75	75

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY
4.2	Hygienická úroveň detských pieskovísk v areáloch MŠ a v rámci občianskej vybavenosti

Plnenie:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
154	540	1080

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY
7.1	Monitoring kvality vôd vybraných lokalít

Plnenie:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
10	35	52

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY
7.2	Kvalita vody a prostredia zdravotníckych zariadení a umelých kúpalísk

Plnenie chemických ukazovateľov:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
365	1827	1966

Plnenie mikrobiologických ukazovateľov:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
58	58	780

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY
7.10	<b>Monitoring biologických alergénov v ovzduší (Peľová informačná služba-PIS) a alergénov roztočov vo vnútornom prostredí</b>

Plnenie:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
259	777	5180

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY
7.11	<b>Stanovenie syntetických potravinárskych farbív v potravinách</b>

Plnenie:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
56	298	366

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY
7.12	<b>Monitoring expozície zamestnancov operačných sál narkotizačnými plynmi</b>

Plnenie:

Počet vzoriek	Počet analýz	Počet nevyhovujúcich vzoriek
90	151	1

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY
7.13	<b>Monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách</b>

Plnenie:

	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
ÚVZ SR Bratislava	57	57	166
RÚVZ Košice	0	0	0
RÚVZ Žilina	49	49	92
<b>Spolu</b>	<b>106</b>	<b>106</b>	<b>258</b>

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY
7.15	<b>Analýza celkového arzénu v potravinách</b>

Plnenie:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
15	15	30

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY
7.16	<b>Monitoring obsahu dusitanov a dusičnanov v surovinách a pokrmoch z domácej produkcie použitých v stravovaní dojčiat a malých detí</b>

Plnenie:

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
13	18	18



## 9. Oddelenie podpory zdravia

### 9.1 ZDRAVOTNÉ UVEDOMENIE A SPRÁVANIE OBYVATEĽOV SR

#### Cieľ:

Prostredníctvom prieskumu je sledovať úroveň a vývoj zdravotného uvedomenia a správania sa občanov SR.

#### Odpočet:

Výsledky za obdobie 2013, 2016, 2019 budú k dispozícii v publikácii Zdravotné uvedomenie obyvateľov Slovenskej republiky v rokoch 2013-2016 a 2019. V roku 2021 prebiehala príprava na ďalší zber údajov.

### 9.2 PRIESKUM ZDRAVOTNEJ GRAMOTNOSTI OBYVATEĽOV SR

#### Cieľ:

Cieľom prieskumu je stanoviť úroveň zdravotnej gramotnosti u obyvateľov SR a zároveň vytvoriť databázu kvalitných medzinárodne porovnateľných údajov slúžiacich pre prípravu empirických podkladov k plánovaniu a výkonu programov a projektov.

#### Odpočet:

Výsledky prieskumu HLS19 za rok 2020 budú k dispozícii v publikácii HLS19: Európsky prieskum zdravotnej gramotnosti v SR 2019-2021.

- 1x účasť na online stretnutí k programu - Národný informačný deň k programu EU4Health na roky 2021-2027,

### 9.3 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

#### Cieľ:

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky plánovať aktivity, intervencie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu.

#### Odpočet:

- udržiavanie spolupráce s Fakultou nemocnicou s poliklinikou Žilina, Mestským úradom Žilina, Krajskou knižnicou Žilina, Krajským riaditeľstvom Policajného zboru v Žiline - odbor komunikácie a prevencie, poisťovňami - Union, Všeobecná zdravotná poisťovňa, s Regionálnymi komorami - Komora sestier a pôrodných asistentiek, s VÚC Žilinského samosprávneho kraja, s organizáciami - Slovenská nadácia srdca, Liga proti rakovine, firmami – Curaprox, a orgány verejnej správy, MŠ, ZŠ, SŠ, VŠ a iné
- 1x prednáška pre študentov VŠZaSP „Prvá pomoc“ (62 študentov)
- 2x prednáška pre seniorov- poslucháčov Univerzity tretieho veku ZA Univerzity:

- „Ako predchádzať stresu“, „Stres a syndróm vyhorenia“ (spolu 13 ľudí)
- individuálne konzultácie pre poslucháčov Univerzity tretieho veku: „Ako si udržať pamäť v dobrej kondícii“ (1 poslucháč)
  - aktivity na tému „Žiť s dobou“ – psychosociálna podpora seniorov počas pandémie Covid 19 – panel vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Žiline
  - distribúcia zdravotno-výchovných materiálov v ZPS a DSS ZA kraja – spolupráca s odd. epidemiológie – počas celého roka
  - v rámci **týždňa mozgu**
    - o 1x nahrávka video vstupu uverejnená na sociálnych sieťach (youtube, web stránka ZA knižnice)
    - o 2x panel vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Žiline a v Krajskej knižnici Žilina
    - o informácia na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiline, Krajskej knižnici
  - aktivity v rámci **Národného onkologického programu:**
    - o prevencia kolorektálneho ca – 2x interaktívna prednáška (31 poslucháčov), 2x individuálne aktivity (spolu 73 účastníkov),
    - o prevencia ca prsníka – 2x interaktívna prednáška (31 poslucháčov), distribúcia letákov do gynekologických ambulancií v rámci ZA okresu (4x amb.)
    - o prevencia ca prostaty – individuálne poradenstvo a vyšetrenie PSA (25 mužov)
  - aktivity v rámci „**Svetový deň zdravia**“
    - o oslovenie škôl ZA okresu o participáciu v celoslovenskej súťaži „Nakresli zdravie“ (oslovených cca 50 škôl, zapojilo sa 10 škôl), zo zapojených kresieb boli vybraté 3 kresby a odoslane na ÚVZ SR do celoslovenského kola
    - o 4x informácia na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiline,
    - o 1x panel vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Žiline
  - aktivity k „**Svetovému dňu pohybu**“:
    - o zahájenie kampane *Vyzvi srdce k pohybu* – posunutie informácii širokej verejnosti
    - o 1x panel vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Žiline,
  - aktivity v rámci „**Svetový deň hepatitídy**“
    - o informácia na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiline,
    - o 1x panel vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Žiline
  - aktivity v rámci „**Svetový deň Alzheimerovej choroby**“
    - o 1x panel vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Žiline,
    - o 2x informácia na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiline,
  - aktivity v rámci „**Svetový deň boja proti besnote**“
    - o 1x panel vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Žiline,
    - o 2x informácia na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiline,
  - aktivity v rámci „**Svetový deň diabetu**“
    - o 2x prednáška pre študentov VŠZaSP a študentov SZŠ (spolu 41 študentov)
    - o 1x panel vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Žiline,
    - o 1x informácia na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiline,
  - aktivity k „**Svetového dňa bez tabaku**“:
    - o 1x panel vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Žiline,
    - o 4x informácia na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiline,
    - o 1x prednáška pre študentov strednej školy (20 študentov).
  - aktivity v rámci „**Európsky týždeň boja proti drogám**“
    - o 2x prednáška problematika závislostí - režimové opatrenia u závislých osôb pre študentov strednej školy (31 študentov).

- aktivity v rámci kampane „*Od srdca k srdcu*“
  - o počet meraní zrealizovaných podľa metodiky projektu: 130 osôb
  - o záchyt atriálnej fibrilácie: 0

#### 9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025

##### Cieľ:

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

##### Odpočet:

- realizácia projektu „*Viem čo zjem*“:
  - o 2x beseda pre žiakov ZŠ (29 žiakov)
  - o odoslaná spätná väzba na ÚVZ SR (2x)
- „Stravovanie seniorov“ - 4 aktivity (59 ľudí), informačný panel vo vstupnom priestranstve RUVZ ZA, 4x informačný článok na web stránke RUVZ ZA

##### 9.4.1 VYZVI SRDCE K POHYBU: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampan na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

##### Cieľ:

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity.

##### Odpočet:

Aktivity o informovanosti verejnosti o kampani prostredníctvom distribúcie plagátov a účastníckych listov:

- 1x účasť na online stretnutí „Vyzvi srdce k pohybu“
- web stránka RÚVZ ZA, panel v RÚVZ ZA,
- oslovenie a poskytnutie informácií o kampani v priestoroch – základných, stredných a vysokých škôl okresu ZA a Bytča (cca 3), na Obecných úradoch, vo firmách okresu ZA a Bytča (cca 5), Mestský úrad Žilina, Krajská knižnica Žilina, Fakultná nemocnica s poliklinikou, športové strediská,
- propagácia kampane pri prednáškach realizovaných počas obdobia možného zapojenia sa do súťaže - cca 4-krát,
- propagácia kampane na „dňoch zdravia“ firiem ZA regiónu (individuálne oslovovanie záujemcov- cca 42 oslovených),
- informácie poskytované klientom poradne zdravia počas celého možného obdobia zapojenia sa do súťaže (individuálne posunutie cca 14 prihlášok),
- doručenie vrátených vyplnených prihlášok na RÚVZ BB.

## 9.5 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT

### Cieľ:

Prostredníctvom komunitných pracovníkov zdravotnej výchovy (KPZV) dosiahnuť významné zlepšenie zdravotného stavu populácie v rómskych komunitách.

### Odpočet:

Program plnia vybrané RÚVZ v SR. RÚVZ so sídlom v Žiline tento program neplní.

## 9.6 STRATÉGIA ROZVOJA PORADENSKÝCH CENTIER OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA V SR

### Cieľ:

Cieľom prípravy Stratégie rozvoja Poradenských centier ochrany a podpory zdravia je vytvorenie podmienok na zlepšovanie kvality a úrovne poskytovaných služieb.

### Odpočet:

- 6x účasť na pracovnom stretnutí pracovnej skupiny pre poradne zdravia,
- realizácia „*Dni zdravia*“ (spolupráca s poisťovňou Union, VŠZP):
  - o fi. SSE ZA - monitoring RF KVS ochorení - celkový cholesterol, Hgb, kyseliny močovej, glykémie, krvnej skupiny, hodnotenie % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (42 účastníkov),
  - o KIA ZA - monitoring RF KVS ochorení - celkový cholesterol, Hgb, kyseliny močovej, glykémie, krvnej skupiny, hodnotenie % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (31 účastníkov),
- počet klientov v poradni zdravia: 45 vyšetrených (TZS) – ovplyvnené epid. situáciou v súvislosti COVID 19
- v teréne vyšetrených 73 klientov
- 26x článok s rôznou aktuálnou problematikou na web stránka RÚVZ ZA
- 8x panel vo vstupnom priestranstve RÚVZ ZA s rôznou aktuálnou problematikou

Plnenie Programov a projektov ÚVZ SR bolo výrazne ovplyvnené epidemiologickou situáciou vzhľadom ku ochoreniu COVID 19. Pracovníci boli preradení na odd. epidemiológie a plnili pracovné činnosti v súvislosti s výskytom COVID 19.